BIBL. NAZ.
Vitt. Emanuele III
3
D
28
NAPOLI

3
D
28

Digitized by Google

Digitized by Google

VENERABILIS VIRI

JOSEPHI MARIÆ

THOMASII

CLER. REGUL. S. R. E. CARD.

OPERA OMNIA

TOMUS TERTIUS.

Digitized by Google

Digitized by Google

VENERABILIS VIRI

JOSEPHI MARIÆ

THOMASII

CLER. REGVL. S. R. E. CARDINALIS

OPERA OMNIA

TOMUS TERTIUS

IN QUO PSALTERIUM

PERPETUA INTERPRETATIONE ORNATUM

AD MSS. CODD. RECENSUIT NOTISQUE AUXIT

ANTONIUS FRANCISCUS VEZZOSI C. R.

ROMÆ MDCCXLVIII.

EX TYPOGRAPHIA PALLADIS

EXCUDEBANT NICOLAUS ET MARCUS PALEARINI

SVPERIORVM FACVLTATE.

Digitized by Google

IN NOVAM EDITIONEM PRÆFATIO.

NULLI *dubitamus tantam ineſſe magnis ingeniis vim, ut & quum graviores litteras ſeponunt rudioribus inſtruendis animum adjicientes, doctiores jucundiſſimis doctrinis quodammodo paſcant: eoſque rerum præſtantia in admirationem adducant, cum quibus ſe nil prorſus agere arbitrabantur. Videmus enim in qualibet diſciplina maximi ſæpe fieri, quæ adoleſcentium primam inſtitutionem præ ſe ferunt: contra autem neglecta haud raro jacere, quæ principio, quum ab auctoribus ſuis prodierunt, tantis nominibus protendebantur, ut ipſa ſidera ob excellentiam petere viſa ſint. Id quum plurimorum per omnes artes & diſciplinas exemplis pateat, quæ exempla heic memorare in re notiſſima non vacat; tum maxime apparet ex Ven. Cardinalis* THOMASII *Pſalterio litterali explanatione dilucidato, quod hac in ampliſſima Civitate typis Joſephi Vannaccii, anno a reparata per Chriſtum æterna hominum ſalute* MDCXCVII *vulgavit; quodque tertio hoc Volumine collectionis noſtræ* [1] *quinto ſaltem, recuſum in lucem prodire jubemus. Illud, ut omnes norunt,*

(1) „ Quinto ſaltem in lucem publicam prodire jubemus „ . Prima editio fuit illa ipſius Thomaſii an. MDCXCVII, ſecunda Einſidlenſis an. MDCCXXVII, Viennenſis in Auſtria tertia an. MDCCXXXV, quarta Joſephi Blanchini Operum Thomaſii Tom. I, an. MDCCXLI. Haſce omnes editiones præ manibus habemus, quas quinto loco excipit hæc noſtra. Verum quum D. Germanus Cartier Præfatione ad ſuam Pſalmodiæ Dilucidationem, dolens in Thomaſiana editione paraphraſim ad calcem paginæ haberi, non vero ad latus ipſius ſacri contextus, aut ipſi exadverſum, ſcripſerit anno MDCCXXXIV, quo eam dilucidationem edidit: „ id ſolum ...... adhuc deſideratur ...... eorum (Pſalmorum) explanatio, quæ ſat incommode ad calcem paginæ rejecta erat, ad latus cujuſque verſus (prout ſecundis typis poſtea factum) reduceretur „ . Quo in loco innuere videtur inter Einſidlenſem editionem atque annum MDCCXXXIV alteram interfuiſſe, quæ interpretationem præ ſe ferat ad latus cujuſque verſus Pſalmorum; neque enim in memoratis ſupra editionibus præterquam in Blanchiniana ann. MDCCXLI, illud præſti-

Digitized by Google

runt , datis jam antea Pſalmis juxta duplicem editionem , quam Majores noſtri Romanam & Gallicanam dixere , diſpoſuit clericis minus doctis , quique per ſe cæcutirent in planiori ſignificatu eorum , quæ aut canere quotidie , aut ſaltem recitare tenentur ; eoſque doceret non ore ſolum , ſed , quod maximam ſemper commendationem promeritum eſt , & mente ſimul & corde Deum exorare . At quod ſimplicioribus elaboratum , tantum in ſuo genere excelluit , ut omnibus antea vulgatis Pſalmorum interpretationibus præſtare illico agnoſceretur : neque ſolum illi, quorum cauſſa lucem publicam aſpexerat , ſed & viri in reconditioribus litteris principes idem expeterent : Hinc enata illud pluries recudendi neceſſitas ; neque tamen repetitis editionibus omnium votis ſatisfieri potuiſſe . Hinc adeo arriſit Thomaſii conſilium , ut eo excitatus P. D. Germanus Cartier , vir rerum ſacrarum ſtudioſus , Congregationis Argentinenſis D. Benedicti alumnus , de eodem promovendo cogitaverit ; purgato tamen a quibuſdam nævis , qui ipſius judicio Thomaſianum hocce Pſalterium ab optimo intentu protinus obtinendo aliquatenus remorantur .

II. *Itaque D. Cartierus anno* MDCCXXXIV *Friburgi Briſgojæ librum dedit, quo nova Pſalterii interpretatio continetur , ſive ut ipſe Operis Auctor in ejus fronte poſuit,* Pſalmodiæ Eccleſiaſticæ Dilucidatio. *Hujus initio præmiſſa ad ſuæ Congregationis Præfectos epiſtola nuncupatoria,præfari incipit dicendo,grandi talem neceſſitatem omnibus incumbere juxta D. Benedicti monitum , qua* mens noſtra concordet voci noſtræ : *eamque ob cauſſam Thomaſium de edendo Pſalterio cogitaſſe , quod ſimul eidem neceſſitati , atque ſanctiſſimo monito reſponderet : quod poſtremum ſequentibus enarrat verbis :* Id perſpectum habuit vir quidam , quem virtus & dignitas in Eccleſia ſumme commendabilem reddunt ; unde & in id convertit ſtudia ſua ut conciſam ac perſpicuam ſibimetipſi commentaretur Pſalmorum dilucidationem , quæ etiam inter pſallendum ſenſus abditos reſeratura , præ manibus haberi poſſet. *Hiſce dictis progreditur ad ea enarranda quæ minus commoda in Thomaſio deprehenderat; quæque etiam ipſis ejus verbis hoc loci recenſere abs re fortaſſe non erit ; ait :* Et ſane Eminentiſſimi Cardinalis Thomaſii in Pſalterium Commentarius, quem cura Reverendiſſimi & Excellentiſſimi Dominici Paſſionei Archiepiſcopi Epheſini typis edidere Einſidlenſes noſtri , vota ejus explere videbatur , quippe quod Pſalmorum perſpicuam æque ac brevem præſeferret expoſitionem : id ſolum in eo adhuc deſiderabatur , ut Pſalmi eum ſervarent ordinem , qui in Breviario invenitur ;

utque

præſtitum fuiſſe conſtat . Eam tamen , ſi exſtat , nobis videre hactenus non contigit , neque eamdem innotuiſſe Emerico Eſterasi Epiſcopo Strigonienſi apparet , quod in Viennenſi Editione ipſo mandante elaborata in libri fronte „ Editio tertia „ nuncupetur . Nihilo tamen minus Cartierani teſtimonii cauſſa hanc noſtram editionem „ quintam ſaltem vocavimus „.

utque eorum explanatio, quæ ſat incommode ad calcem paginæ rejecta erat, ad latus cujuſque verſus (prout ſecundis typis poſtea factum) reduceretur. *Hæc ille; quibus ſatis aperte declarat ad Thomaſianum inſtitutum obtinendum neceſſum eſſe, & Pſalmos eo ordine diſponi, quem in Breviario habemus, & interpretationem ad latus cujuſque verſus apponi.*

III. *Utrique exceptioni, quarum neutra, utpote nullius ſere momenti, aut Thomaſio aut nobis nec hilum quidem detrahi poſſe videtur, unica reſponſione ſatisſaceret aliquis animadvertendo Thomaſium hunc librum non edidiſſe clericis in choro actu canentibus, ſed illis qui ſeorſim animos atque affectus ad pſallendum in cubiculis diſponunt. Quis autem dicat, aut qui fieri poſſe arbitretur, clericum in choro, ſive ad altare ſacris incumbentem, adeo vacare poſſe, ut de facili ad eorum quæ canit, interpretationem oculos convertere, mente hanc comprehendere valeat; & illinc reſpondentes cordis in Deum affectus, pias cogitationes, ſanctaque deſideria excitare? Id ſane Thomaſio in mentem nuſquam veniſſe, ejus Præfationem percurrentibus conſtabit. Neque heic mihi opponatur, velim, Thomaſium ipſum profiteri ſe numerorum notas ad Pſalmorum verſiculos & ad illos reſpicientem interpretationem ei fini apponi voluiſſe, ut & inter pſallendum, quod per illud temporis memoria non ſuggerit, facillimæ obſervationi pateret. Hoc enim præſtare ei tantum fas erit, qui antea ſeorſim attento animo eidem interpretationi ſedulam dederit operam; eamque totam, etſi infirma hominum mens vel diſtracta vel oblivione correpta hæreat aliquando, probe tamen recteque calleat. Idque pede veluti ſuo & ut in declivi aquæ decurrunt, conſequitur ob illam naturæ legem, qua homines donamur, quaque fit ut rei olim perceptæ ſtatim reminiſcamur, animis ſi occurrat vel aliqua tantum ejuſdem pars; haud ſecus quam candela recens extincta & adhuc fumans quæ flammam iterum corripit dummodo in viciniis ejus ſacem admoveas. Ex Thomaſii mente rem ita ſe habere ut evincatur, ſatis ſuperque erit heic ipſa ejus verba memorare, quibus pro ſua opinione tuenda D. Cartierus uti poſſet; ait itaque:* Qui integram hanc Pſalmorum explicationem identidem legerint, hi certe utilitatem haud exiguam fortaſsis capient ex ea: qui & ut promptius etiam inter pſallendum poſsint ea tantum loca inſpicere, in quibus aliquod obſcurum occurrit, quod licet antea intellectum memoria tunc temporis non retinetur; tota interpretationis ſeries numeris eſt diſtincta, qui reſpondeant verſuum Pſalmorum numeris. *Immerito igitur dolet D. Cartierus in choris actu canentium uſui minus idoneum reperiri Pſalterium, quod eidem uſui præcipue nuſquam gentium deputatum fuiſſe demonſtratur: aut ſi contra deputatum dicas, dicas oportet eorum reſpectu tantum, qui prius illud attente meditati fuerint; quo in caſu perinde eſſe propemodum*

Digitized by Google

modum videtur ſive ad paginæ oram, ſive ad calcem interpretationem habeas; ſive brevior illa ſit, ſive aliquanto prolixior.

IV. *Ad hæc Thomaſio multa obſtitere quin Pſalmos quum edidit, juxta Breviarii ordinem digereret. Obſtiterunt titulorum expoſitiones Caſſiodori & Bedæ Pſalmis ſingulis præmiſſæ, quæ* CL *Pſalmorum ſeriem in ſacris Bibliis jacentem ita ſequuntur, ut ea variata confuſio non parva habeatur. Obſtiterunt & Orationes e MSS. Codicibus & Breviario Mozarabum deſumptæ, & ſingulis quibus reſpondent Pſalmis annexæ. Quibus accedit ſtudium ſacræ antiquitatis memoriam excitandi, quo ſtudio Thomaſium maxime delectatum fuiſſe jam alibi obſervavimus, quæque Pſalterium edendo ſpecimen exhibere voluit veteris libri, quo clerici in Pſalmorum cantu utebantur antequam Nicolaus III anno* MCCLXXX, *narrante circa finem ſæculi* XIV [1] *Radulpho Decano Tungrenſi Propoſitione* 22, *Curſum Eccleſiaſticum primo ab Innocentio III breviatum, unde* Breviarium *dici cœpit, & a D. Franciſci alumnis uſurpatum, omnibus Urbis Romæ Eccleſiis, ut illo uterentur, dedit: unde pronum eſt colligere inde ad omnes alias Eccleſias, omnemque Chriſtianum orbem paullatim derivaſſe. Hæ ſane rationes aliquid præſtantius innuunt quam ſit illud qualecumque commodum, quod ſervato Breviarii ordine perciperemus: quibus adjungitur ordinis illius defectui quemlibet per ſe, niſi ſtipes aut plumbeus prorſus ſit, præſentiſſimam medicinam afferre poſſe Pſalmos ſibi notando quoque die canendos. Ipſe etiam P. D. Cartierus eam præponeret, quam diſtributis Pſalmis juxta ordinem Breviarii ſuæ Congregationis commendat Romano Breviario utentibus, ut nimirum addito ad calcem libri indiculo illius ordo Breviarii ſignificetur. Adde & initio cujuſque Pſalmi ad marginem in Opere præſenti apponi notulam diem indicantem, qua ille recitetur.*

V. *Cetera diſſimulare minime poſſumus, atque adeo ultro admittimus quod deinde ait D. Cartierus, nimirum interpretationem legentibus commodiorem evaſuram eſſe ſi ad latus ſacri contextus apponeretur: æquus tamen in rebus dijudicandis quicumque & nobiſcum agnoſcat oportet, ſæpenumero ea fieri nefas eſſe, quæ maxime exoptabilia forent. Thomaſio illud quin fieri juberet obſtitit paginæ forma, quam opus eſſet, anguſtior, ſervata præſertim in Pſalmis veteri verſuum diſtinctione; quod & nobis quominus idem præſtaremus impedimento fuit.*

(1) Radulphi locus, ut legitur Tom. XXVI Biblioth. Patrum Lugdunenſis editionis, pag. 314, columna I, ita ſe habet: „ Sciendum tamen quod Nicolaus Papa III, natione Romanus, de genere Urſinorum, qui cœpit anno Domini 1277; & Palatium apud S. Petrum conſtruxit, fecit in Eccleſiis Urbis amoveri Antiphonarios, Gradualia, Miſſalia, & alios libros Officii antiquos quinquaginta, & mandavit ut de cetero Eccleſiæ Urbis uterentur libris & Breviariis Fratrum Minorum, quorum regulam etiam confirmavit, unde hodie in Roma omnes libri ſunt novi & Franciſcani: Et forma notularum in cantu antiqua, qua tam Ambroſiani, quam Alemanniæ nationes utuntur, cum pluribus aliis obſervationibus Eccleſiaſticis ab Urbe relegata „.

ſuit. Blanchinus exoptatam ſacri textus & explanationis diſtributionem in ſua Editione ſequi potuit, utpote qui formam libri ſelegerit hac noſtra grandiorem, quam typographi in folio *dicunt: cujus pagina ſi a ſummo ad imum ducta linea dividatur, quantum ſpatii Pſalmis opus eſt, relinquitur, quantumque explicationi. Altera etiam occurrit Pſalmos cum paraphraſi ad latus diſponendi ratio, quæ ad quamlibet libri magnitudinem comp neretur; ſi nimirum, ut in multis Græcorum libris latinam interpretationem una cum græco exemplari exhibentibus factum videmus, in una pagina Pſalmorum textus reponatur, in altera primæ ex adverſo poſita, textui reſpondens dilucidatio. At eo in caſu confuſionem aliquam nobis parerent tituli Pſalmos præeuntes, & Orationes quæ Pſalmis ſubjiciuntur; quæ quum interpretatione careant, libro omnem & tollerent elegantiam. Sed hocce poſtremum mittamus, ne ii eſſe videamur, qui nil præſtantius in libris agnoſcunt quam frontem, paginam, atque typos, ſi hæc omnia recte diſponantur.*

VI. *Ut autem omnis D. Cartier opinio & interpretandi modus a nobis expendatur, memorandum hoc loco, Thomaſium ut ſinceriorem Pſalmorum ſenſum aperiret, eam ſelegiſſe interpretationis rationem, qua ad litteram, ſive ad verbum ſingula explanantur; quamque Græci a verbo* παραφράζω παρά-φρασιν *dicunt, eaque utimur quum ſermone illi, quem explicandum ſuſcipimus, fere ſimili aliquid paullo latius eloquimur. Qua in re Vir ſubacti ingenii animadvertens ab ipſis fontibus puriores quam e rivulis aquas hauriri, antiquas Verſiones* τῶν ο, *ſive* LXX *Interpretum, & B. Hieronymi ex Hebræorum membranis ſibi in auxilium adſcivit. Quod quum acutæ naris homines maxime probaſſent, quis facile deinde ſuſpicatus eſſet a D. Cartiero Thomaſianæ lucubrationi vitio vertendum eſſe; quaſi ea interpretatio, de qua in Actis Academiæ Lipſienſis Eruditorum an.* MDCXCVIII, *pag. 63 legimus* verbis breviſſimis conceptam eſſe, *adeo prolixior eſſet, ut nimio verborum circuitu Pſalmi ſignificatum quærentibus, negotium faceſſeret: aut vocibus a Vulgata non uſurpatis, ſed quæ Vulgatæ intima ſenſa ſæpe pateſaciunt, moleſtiam pſallentibus crearet. Haſce difficultates in Thomaſii Pſalterium excitatas dum animis verſor, fateor me ſatis mirari non poſſe Operis præſtantiam, cui præ hujuſmodi ratiunculis nil validius adverſatur: mihique blandiri quodammodo videor, quod manus conferre mihi detur cum adverſario, qui refutatione non indigeat; quemque illas excogitando exemplo ſuo confirmare voluiſſe opinor, unumquemque judicare prout afficitur. Quod enim interpretationis genus aut brevius aut expeditius invenitur illo, quo ſingulæ voces totidem fere aliis vocibus exponuntur? aut quæ ratio detegendi germanum alicujus ſermonis ſenſum, quam ipſa verba, vel quibus primum prolatus fuit, vel in quibus ab ipſo fonte principio manavit, inquirere?*

VII. *Sed*

VII. *Sed inſpiciamus dilucidationis illius indolem, quæ præ Thomaſiana ad Thomaſii ipſius inſtitutum obtinendum magis idonea reputatur: & ne verborum obſcuris ſæpe ambagibus tempus inutiliter terere videar, uno vel altero loco Pſalterii, quod noſtro opponitur, heic adducto facile rem omnem aperiam. Eſto igitur illud Pſalmi* XLIX *ut in Cartierana editione habetur.*

exuret mundum … erit … com-
Ignis in conſpectu ejus exardeſcet, * & . . . in circuitu ejus tem-
motio … elementorum
peſtas valida . . . .

Angelos … mortales … deorſum … ut judicet
Advocabit cælum deſurſum: * & terram . . . . diſcernere po-
O Angeli
pulum ſuum . . . .

pluris fecere … mandata
Congregate illi ſanctos ejus : * qui ordinant teſtamentum ejus
quam … externa
ſuper ſacrificia . . . .

En quæ ſit forma novæ dilucidationis Pſalmorum, cujus naturam adamuſſim perſpectam habebit, qui animadvertat voces exuret mundum *voci* exardeſcet *ſuperſcriptas illius interpretationis locum tenere: ſicut &* commotio *quid* tempeſtas *ſignificet in propatulo ponit. Sed vox* elementorum, *cui nil ſubſcribitur, ſed cui puncta ſubtus notantur, ſupplementi loco ponitur, ut nimirum contractior Pſalmiſtæ ſermo latius explicetur: quod & dicendum de voce* deorſum, *atque de illa* O Angeli *&c. Unde in allato exemplo hactenus vel voces magis notæ illis, quæ obſcuriores judicantur, in ipſo Pſalmi contextu quaſi ſubſtituendæ notantur: vel ubi aliquid ſubintelligi apparet, perſpicuitatis gratia quod ſubintelligitur, adjungi jubetur. Præterea & tertium occurrit dilucidationis caput, quum nimirum plures voces in unam contrahuntur, vel in pauciores, quod credatur eumdem ſignificatum, qui uni vel paucioribus ineſt, illas præ ſe ferre; ut in illo Pſalmi* LXXV.

nos … de cælis . . . . … At
Illuminans . . . . tu mirabiliter a montibus æternis: * . . . turbati
terrena facientes
ſunt omnes inſipientes corde.

Voces igitur de cælis *idem ſonant Cartierano judicio ac omne illud* a montibus æternis, *quod ut ſtatim innoteſcat punctis ſupraſcriptis indigitatur per illud ſpatii, quod contractiores voces* de cælis *non occupant. Ejuſdem rei exemplum ex eodem Pſalmo habetur in verbis:*

certe … tunc … juſti … laudabit … te … ejus
Quoniam . . . . . cogitatio hominis . . . . confitebitur tibi: & . . . .
affectus . . . . … quaſi
reliquiæ cogitationis . . . . . diem feſtum agent tibi.

VIII. *For-*

VIII. Formam ergo habemus novæ Pſalmorum interpretationis, quâ ſane conſtat eam non eſſe perpetuam, ſive ad ſingula verba non reſpicere, atque adeo nec paraphaſim dici poſſe; nihilque proinde communis habere cum ea quam ſibi delegit Thomaſius: quo procul dubio conſtaret D.Cartierum ab illius ſcopo vel toto cælo aberraſſe. At dicet aliquis, longe brevior eſt, atque pſallentium commodo magis idonea. Dum quid illud præſtet, & an omnino verum ſit, perſpicacioribus ingeniis dijudicandum relinquo, liceat mihi quaſi per tranſennam, ut veteri proverbio ajunt, nonnulla animadvertere, quæ in promptu cuique eſſe poſſunt. Principio dicam eam interpretandi rationem nihilo minorem diligentiam requirere præ illa, quam Thomaſianæ interpretationi neceſſariam eſſe diximus; ſcilicet ut antea quam inter pſallendum adhibeas, ſeorſim cum attentione expendatur. Quam dum rudiores & inexercitati percurrunt, nimia & obſcura brevitate undique obſeſſi, majorem certe, ne dicam ſæpe inextricabilem difficultatem patiantur oportet, quam experturi ſint in Thomaſiana explanatione, quæ indicatis ob perſpicuitatem hiſtoriæ fontibus, ſicubi occurrunt, plana & ejuſdem ubique tenoris oratione, ſingula verba interpretatur. Adde illam ſupplendi, ſubſtituendi, contrahendi neceſſitatem fortaſſe non cuilibet ingenio accommodari: neque enim qui rudioribus inſtruendis operam navat, in ea de qua agimus re, ejus ſollertiæ animos exoptare debet, qui arithmeticis aut geometricis cogitationibus, in quibus illius generis artificia maxime uſuvenire ſolent, idonei nati ſint. Et ſi in longiuſcula Thomaſii interpretatione perlegenda hærere quis poſſet; cavendum ne in ſermone ob inopportunam brevitatem obſcuro & ſæpius & facilius incertus maneat. Aut in ſuſpenſo relinquatur quum intelligere quærit, qua de cauſſa verba quædam alterius loco ſubſtitui debeant, puta, cur vocibus reliquiæ cogitationis illa affectus ſufficienda ſit; aut quam ob rem cogitatio hominis non qualibet laudet Deum, ſed ſolius juſti: ſive cur illud, qui ordinant teſtamentum ejus ſuper ſacrificia, idem eſſe debeat ac dicere, qui pluris fecere mandata ejus quam ſacrificia. At ſuarum interpretationum auctores viros clariſſimos ad paginæ calcem allegat D. Cartier, ibi enim ſæpiſſime citantur B. Hieronymus, Flaminius, Bellarminus, Oleaſter, Sà, Janſenius, Tirinus, Thomaſius, aliique. Verum illud quidem; ſed ſi in[illegible]egationes, auctoritatis momenta in paginæ calce quærere, quum hæres, cogeris; nonne in illud idem incidimus, quod Thomaſianæ interpretationi vitio dabatur? Hæc porro aut ſimilia ſi a limati judicii hominibus probari contingat, velit nolit D. Cartier, ſtatuatur deinde neceſſe erit, ipſius Pſalmodiæ dilucidationem non ſolum a Thomaſii mente, qui paraphraſim elegit, aberrare; ſed nec magis quam illa ejus fini reſpondere.

IX. Eo jam redacta res eſt in præſenti hac præfatiuncula, ut ſermo noſter conver-

convertere ſe debeat ad ea enarranda, quæ in hac nova editione ipſi præſtiterimus. Primo prætereundum non eſt nos eam exſcribi curaviſſe non ab illa Einſidlenſi, neque a Vienenſi, neque a Blanchiniana, ſed a prima Romana Editione anni MDCXCVII, *quam etiam ab omnibus mendis, ſive illis quæ notata leguntur, ſive etiam illis quæ nondum emendata in ea Editione adhuc deliteſcere obſervavimus. Hoc animadverſo tria præcipue conſideranda veniunt, de quibus ſingulis operæ pretium me facturum eſſe ſentio, ſi paucis nonnulla dicam. Sunt enim Pſalmorum contextus, Tituli Pſalmis præmiſſi, & Orationes quæ Pſalmos ſequuntur. Pſalmorum textum deſumpſiſſe Thomaſium a membranis ſeptuaginta Interpretum ſcriptum legimus in iis, quæ ſupra memoravimus, Actis Lipſienſibus pag. 62, ubi in recenſione hujuſce Thomaſiani Pſalterii hæc occurrunt:* Textum videlicet pſalmorum ipſum ex ſeptuaginta virali verſione latinum fecit, ut ſignificantius ex Græco latinas locutiones exprimeret; ita tamen ut ad aliam B. Hieronymi interpretationem ex Hebræo animum ſimul intenderit. *Verum illorum Actuum Scriptores deceptos hoc loco fuiſſe apertiſſime conſtat, dum illud, quod diligentiſſimus Thomaſius narrat ſe adhibuiſſe τῶν ὁ Verſionem, ut in Paraphraſi ſinceriora Pſalmorum ſenſa adornaret, nimia in perlegenda ejus præfatione præcipitantia de ipſo textu acceperunt: quo in textu idem Thomaſius non ſemel diſerte innuit ſe Vulgatam juxta Pii V, & Clementis VIII emendationes eſſe ſequutum, additis tantum juxta veterum Manuſcriptorum morem obelis atque aſteriſcis, ſub quibus B. Hieronymus Origenis veſtigia ſequutus, in latina Verſione a ſe emendata vel reſecuit, quæ ab Hebræorum voluminibus aliena invenit, vel ea addidit, quæ in Græcorum membranis deerant.*

X. *De hiſce ſignis quum multa commentati ſimus in Præfat. noſtra ad Tom.* II, *nil aliud eſt quod in præſentia dicamus, quam & reſpectu eorumdem ſignorum formæ eamdem nos eſſe ſequutos, quam & laudato Tomo* II *adhibuimus, quamque clariſſimi Operum D. Hieronymi Editores PP. Martianay & Pouget, Prolegom.* III *in Divinam Bibliothecam S. Hieronymi & commendari voluerunt, & in edendis ipſis divinis Libris uſurparunt: quos deinde D. Vallarſium in Hieronymiana Veronenſi ſua editione imitatum eſſe conſtat. Cetera neque in MSS. Codicibus hactenus a nobis viſis, & a Thomaſio adhibitis, neque in editionibus Thomaſio ipſo curante elaboratis obeli nota occurrit hujuſmodi* ÷ *in modum veru inter duo puncta poſiti: ſed figuratur in modum lineolæ* ÷ *craſſitiei ubique æqualis mediæ inter duo puncta jacentis. Puncta etiam majora obelis vel aſteriſcis quæ reſpondent, & limites denotant vel ſuperabundantis textus, vel deficientis; quæque hujuſmodi formam heic duobus uncis incluſam (:) a nobis repræſentatam, tum in iiſdem*

MSS.

Digitized by Google

MSS. Codd. tum in eadem memorata Thomaſii editione præſeferebant, in hac alia (:) mutavimus; laudatos Maurinorum Congregationis alumnos ſequentes. Porro hiſce levioris ſane momenti enarratis affirmare fidenter poſſumus nos fidem liberaſſe, dum ea quæ Præfat. ad Tomum II, N. XVI promiſimus, in præſentis voluminis recenſione protinus exſequuti ſumus: in ea enim nos ipſos emendavimus ubi erraſſe deteximus. Inſuper Origenianas notas obelorum & aſteriſcorum exegimus ad duos præſtantiſſimos MSS. Codices, nimirum ad illum S. Pauli, atque ad illum Oratorii, ſive Biblioth. Vallicellanæ notatum B. 6. Et eorum reſpectu, quæ in Clariſ. Dominicum Vallarſium diſſeruimus Tom. II, ea omnia loca diligentiſſime notavimus, quæ vel Thomaſii cauſſam juvare poſſent, vel eidem adverſari. Ex hac noſtra diligentia cuique, ſi ſufficientem attentionem adhibeat, conſtabit Thomaſium, quum primo Gallicanum Pſalterium una cum Romano edidit, præter eas veterum membranas, Alexand in Biblioth. Vaticana notata num. 11, Vatic. 82, & Palat. 39, de quibus diximus præfationis noſtræ ad Tom. II loco allegato, utrumque MS. hunc Codicem & S. Pauli & Vallicellanum uſurpaſſe. Ad hæc ea opportunitate qua Origenis notas expendebamus, & ſacri contextus Pſalmorum variantes lectiones, ut ajunt, in illis MSS. occurrentes notavimus ad calcem paginæ cui eædem referuntur. Quod ſane divinæ Scripturæ ſtudioſis haud injucundum fore credidimus, hoc Thomaſii libro omnium oculis ſubjici textum Pſalmorum duplicis membranæ primi ſubſellii, Scriptoribus celebratiſſimæ. Qua in re animadvertendum, in MS. Vallicellano B. 6. deeſſe temporis injuria eam membranæ partem complectentem ſacrum textum a noſtro ℣. 20 Pſalm. II uſque ad finem Pſalmi XII.

XI. Quod verſuum in Pſalmis præcipue veterem diſtinctionem attinet, eam heic repræſentavit Thomaſius ex antiquiſſimo illo MS. Codice Vaticano ſignato num. 1209, qui majoribus litteris integram Sacrorum Bibliorum Verſionem græcam continet; quemque pro inſigni libri annorum MCCCC vetuſtate, atque præſtantia, celebrem Vaticani Bibliothecam inviſentibus oſtentant. Præterea ſi Thomaſianæ ad marginem poſitæ annotationes inſpiciantur, apparet ob eamdem Verſuum diſtinctionem haud raro adhibitos fuiſſe & duos alios ejuſdem Bibliothecæ MSS. libros, quorum uterque Pſalterium græce per parvos verſus deſcriptum comprehendit. Et illorum unus quidem notatus num. 341 decimo Eccleſiæ ſæculo ſcriptus videtur, dum alter ſignatus num. 342 ad IX ſæculum tuto referri poſſe illum attente conſideranti in mentem venit. Ad hæc ex iiſdem annotationibus eruitur Thomaſium hoc in opere uſurpaſſe & Pſalmorum Metaphraſim juxta noſtros verſus digeſtam ab Apollinario, qui IV Eccleſiæ ſæculo floruit; ſive illum dicas juxta opinionem magis vulgatam, junio-

Digitized by Google

juniorem, & Laodiceæ Epiſcopum; ſive rectius cum Caveo poſt Gerardum Voſſium arbitreris eſſe illum ſeniorem junioris patrem, qui ſub Juliano circa annum CCCLXII *erat Laodiceæ presbyter. Inſuper ejuſdem diſtinctionis cauſſa vidit & ſæpe uſus eſt Thomaſius Pſalterio ex celeberrimo MS. Angliæ, quem Alexandrinum vocant, Oxoniæ græce edito anno* MDCLXXVIII *curis Thomæ Galei; ut & Briani Waltoni Polyglottis Bibliis, ubi & illa diſtinctio minorum verſuum conſpicitur. Hiſce fultus adjumentis ſuam hanc in Pſalmis, ut & in Canticis verſuum diſtinctionem concinnavit diligentiſſimus ſacræ antiquitatis indagator Thomaſius: eam ſæpe ex illis fontibus quos memoravimus, in græcis aut latinis ſuis Pſalmorum libris, vel in ſacræ Bibliæ integris voluminibus, rubro lapide vel minio tinctis ſignis repræſentabat. Exſtant adhuc ejuſmodi libri Thomaſii manu notati tum apud Noſtrates Religioſos Viros, & in noſtris Bibliothecis, tum apud alios in hac Urbe, & ob tanti Viri memoriam atque ſanctitatem eo ſtudio eaque veneratione cuſtodiuntur, qua in ſacris rebus aſſervandis adhibere ſolemus. Quanti vero ea diſtinctio fieri mereatur non ſolum ob remotiſſimam quam redolet, antiquitatem, ſed & ob commodum utilitatemque in Pſalmorum ſenſum eruendo ſingularem, adductis luculentiſſimis rationibus, & Patrum teſtimoniis ipſemet in ſua Præfatione docet, poſtquam DD. Martianæus & Pouget Proleg. IV in Divinam B. Hieronymi Bibliothecam de ejus antiquitate & forma fuſe diſſeruerant. Nos quibus nil antiquius quam Thomaſii veſtigiis quantum valemus, inhærere, rejectis ſupervacaneis, quibus alii Thomaſii mentem non ſatis introſpicientes hac volumina onerari vellent, eoſdem libros conſuluimus, editam a Thomaſio verſuum diſtinctionem ad illos omnes exegimus. Unde & MSS. Vat.* 341, & 342 *variantia diſtinctionum loca notavimus. Quandoquidem vero percurrendo editionem Codicis Alexandrini Angliæ Erneſti Grabei curis Oxoniæ vulgatam an.* MDCCIX *in Prolegomenis Pſalterio præmiſſis cap.* II *didiceram Galei editionem neque in verſuum diſtinctione accuratiſſimam eſſe, mearum eſſe partium intellexi, ut indicarem quibus in locis Grabeus a Thomaſiana diſtinctione recedat. Quod ubique præſtiti ſub hac nota (Oxon. Ed.) qua intelligi volumus non Oxonienſem editionem Galei, ſed illam Grabei de qua mox dicebam. Poſtremo, hoc loco prætereundum non eſt, haud ſemel occurrere Thomaſii annotationes de verſuum diſtinctione Codicis Alexandrini a noſtris diſcrepare, quod a diſcrimine inter editionem Galei & Grabeanam repetatur oportet.*

XII. *Pſalmis, ut eorum interpretationi via paretur, ſimulque veterum Eccleſiæ Patrum veſtigia premantur, Tituli præmittuntur; & quidem principio illi vetuſtiſſimi, qui & in Hebræorum voluminibus occurrunt, quique controverſiæ inſigni capite ſacri Interpretis ingenium torquent, dum inquiritur*

an a

an a Deo & illi una cum Pſalmis inſpirati ſint, an potius proprio hominum marte excogitati. Eos Titulos Thomaſius interpretatus non eſt, ſed ipſis adjecit explicationem, quam vir doctus juxta ac pius Beda Caſſiodori ipſa ferme verba ſequutus, octavo Eccleſiæ ſæculo adornavit. Quam non ſolum ab Operibus Bedæ heic deſumptam habemus, ſed & recenſitam cum MS. Cod. Palatino in Biblioth. Vatic. ſignato num. 39. *Ad cujus fidem illam denuo & nos exegimus additis ejuſdem & variantes ſub hac nota (MS.) lectiones. Præterea ob eamdem opinor cauſſam, detegendi nimirum reconditos Pſalmorum ſenſus, additæ heic leguntur ſuis perpetuo locis diſtributæ Euſebii Pamphili Cæſarienſis Periochæ ſive argumenta ex MSS. Codd. Vaticanis* 341 & 342 *expreſſæ. Additi inſuper & B. Athanaſii tituli deſcripti ex ejus ad Marcellinum Epiſtola. Quo poſtremo palam fecit Thomaſius quam firmiter ei opinioni adhæreret, qua creditur illam epiſtolam eſſe opus de Pſalmorum Titulis a* D. *Hieronymo in Catalogo memoratum. Unde & illud enaſcitur, ut nimirum nos nullo modo pœniteat eorum, quæ Præfat. ad Tom* II, NN. IV & V *docuimus. Hiſce poſt Thomaſii funera acceſſio facta eſt ex collectione titulorum, quos e Pſalteriis Syriaco, Arabico, Æthiopico, & S. Hieronymi in Pſalmos Commentario una cum altero titulo pro quolibet Pſalmo, cujus neque auctor, neque fons indicatur, ſimul junxit Thomaſius. Hujuſce collectionis exemplar inter chartas defuncti Cardinalis repertum aſſervatur in Bibliotheca nobiliſſimæ Familiæ Albanæ. Alterum & quidem apographum exſtat in Bibliotheca ampliſſimi Cardinalis Dominici Paſſionei; ad cujus calcem ſub die* II *Julii ann.* MDCXCVI *leguntur eæ approbationes Cenſorum & Magiſtri Sacri Palatii, quæ, quum typis vulgari debent ſcripta, requiruntur. Unde apertiſſime declaratur Thomaſium eam collectionem prælo diſpoſuiſſe, & quidem huic Pſalterio jungendam ex temporis circumſtantia elucet: illud ſiquidem fuit, quo idem Typographis dederat. Quo vero fato poſtea contigerit ut a conſilio ſuo receſſerit, nos latet. Hactenus nos latet etiam unde eam collectionem digeſſerit, an ex manuſcriptis membranis, an vero ex editis libris. Clariſſimus Blanchinus eam primus eruit ex Albanæ Domus Bibliotheca, in ſuamque editionem repoſuit. Cujus editionis cauſſa duo heic obſervari velim. Primum a Blanchino in Præfatione affirmari ſe titulorum collectionem, de qua agimus, ex ipſo Thomaſii autographo deſumpſiſſe; quod illius chartas cum attentione inſpicienti, aut cum aliis Thomaſii manu exaratis foliis eas comparanti, minus verum fortaſſe videbitur: exemplar enim illud Albanæ Bibliothecæ apographum eſt, non autographum. Alterum, ejuſdem collectionis titulo primo pro unoquoque Pſalmo Thomaſii nomen præmiſiſſe: quo facto ſi inviti Blanchinus voluit illinc incipere titulos a Thomaſio collectos, nec ante ſuam editionem vulgatos,*

Digitized by Google

gatos, nil in eo reprehendendum nobis occurrit, atque adeo quin Viri diligentiam ſingularem probemus, prætermittere non poſſumus. Sed ſi declarari illo velit primum titulum, cujus fons in manu ſcriptis chartis non indicatur, a Thomaſio compoſitum fuiſſe, pace tanti Viri ab ea opinione recedimus: nullum enim argumentum hactenus nobis eſt, quo ſtatuere merito poſſimus eos titulos Thomaſium auctorem habuiſſe: quinimmo ſi dictionis eorum & phraſeos ad rationem attendamus, ſi ad menda quibus non raro deturpantur, ex aliquo potius veteri MS. expreſſi videntur, quam ab illo excogitati. Cetera eamdem collectionem heic ad calcem paginæ cui ſinguli tituli referuntur, ne ullo modo Thomaſianus labor mutaretur, edidimus ex ampliſſimi Cardinalis Paſſi nei exemplari, qui ad litteras ornandas fovendaſque natus illud mihi humaniſſime commodavit. Et ſi quandoque a Blanchiniana editione eam diſcrepare deprehendimus, variantia loca in inferiori paginæ limbo notari curavimus.

XIII. *Ut Orationibus quæ Pſalmos ſequuntur, quid opera noſtra contulerit, paucis eloquar; illam poſt unumquemque Pſalmum primo loco repoſitam recenſuimus ad fidem ſuperius laudati MS. Palat. 39, & ex eo variantes ſub eadem nota (MS.) addidimus. Illas vero e Mozarabum Breviario deſcriptas denuo contulimus cum eodem Breviario, quo una cum Miſſali ejuſdem Ritus, monimentis ſane rariſſimis, uti nobis licuit ſingulari beneficio Eminentiſſimi Cardinalis Silvii Valenti, qui pro ſua ingenii amplitudine inter graviſſimas curas gradum S. R. E. Camerarii, & Status Secretarii, ſelectis rarioribus atque præſtantioribus libris refertam inſignem ſuæ Domus Bibliothecam, non ſolum propriæ eruditioni, cui augendæ in dies operam navat, patere gloriatur, ſed & omnibus illis qui ſincere litteras colunt. Quantum utilitatis huic noſtræ editioni inde acceſſerit, agnoſcet, qui eam verſando inveniet haud raro priorum editionum reſpectu mutatos numeros indicantes, quo memorati Breviarii loco earum qualibet occurrat; quos numeros ſæpe fallentes Typographorum incuria deprehendimus. Quum autem Breviarium illud typorum mendis adeo ſcateat, ut ſingulis fere verſibus errores graviſſimos in eo offendas; hinc loca bene multa quomodo emendari deberent ad marginem Thomaſius notari curaverat: in aliis vero appoſito aſteriſci ſigno (*) eidem placuit tantum eo pacto indicare locum eſſe corruptum. Ex iiſdem plerumque mendis in hac noſtra editione factum eſt, ut non raro variantia loca in Breviario a nobis obſervata ſub hac nota (B.) & folii numero, ad calcem paginæ imprimerentur. Cetera actum agere viderer ſi hoc loco ſermonem converterem ad enarrandum eas Orationes maximi æſtimandas eſſe, utpote quæ veterem Eccleſiæ doctrinam nobis repræſentant: quo ſolo nomine profecto, ut de aliis taceam, ceu theſaurum auro gemmiſque pretioſiorem haberi merentur.*

XIV. *Hæc*

XIV. *Hæc ſunt quæ proloqui debuimus: alia minoris momenti, de quibus dicere aliquid nobis occurreret, ut de illis quæ huic Pſalterio Thomaſius præmiſit, de Pſalmorum & Canticorum Veteri diſtributione ſive in Eccleſiaſtico Curſu, ſive in operibus variis quibus per diem homines detinemus, de S. Baſilii in Pſalterium Prologo; de B. Hieronymi ad Paulam atque Euſtochium epiſtola; aut de Canticis, Hymnis, Fidei Symbolis, aliiſque quæ Pſalterium ad libri calcem ſequuntur; ne quemquam pluribus detineamus, ipſo hujuſce libri uſu melius quam oratione noſtra diſcere quis poterit. Quamobrem unicum reſtat, ut dicamus nimirum nos Opus condecorare voluiſſe Epiſtola Clariſſimi Dominici Paſſionei data ad Abbates & Viſitatores Congregationis Helveto-Benedictinæ Einſidlenſi Editioni præmiſſa: ſicuti & altera Epiſtola Emerici Eſteraſi Epiſcopi Strigonienſis, qua editione Viennenſi hocce Thomaſianum Pſalterium Strigonienſi Clero proponitur. Hæ ſane epiſtolæ luculentiſſimæ de laudibus atque præſtantia hujuſce Operis inſtruere quemlibet dum valent, ſimul edocent quam merito S. P. Innocentius XII. Pſalmorum interpretationem quærens quæ ſibi, Viro ſcilicet ſubacti ingenii, ſatisfaceret, inter multas ei oblatas nulla niſi hac unica Thomaſiana voti compos reddi potuerit, quod erit alibi a nobis enarrandum.*

Digitized by Google

(XVIII.)

DOMINICUS ARCHIEPISCOPUS EPHESINUS

CHARISSIMIS IN CHRISTO FILIIS

ABBATIBUS, ET VISITATORIBUS

CONGREGATIONIS

HELVETO-BENEDICTINÆ

SALUTEM ÆTERNAM.

ETSI ubicumque nobis, licet immeritis, in gerendis S. Apoſtolicæ Sedis negotiis verſari contigit, omnibus plane teſtatam fecerimus egregiam noſtram de præclariſſimæ Familiæ veſtræ commodis, atque rationibus benemerendi voluntatem, neque ullum unquam erga vos amoris ac benevolentiæ indicium a nobis deſiderari paſſi ſimus, attamen ut nullo non officiorum genere, nedum vos complecti, verum etiam res veſtras augere, & confirmare videamur, nonnulla vobis ſignificare decrevimus, quæ maxime conducere putamus Congregationis veſtræ incremento, cujus Inſtitutum a Majoribus veſtris, poſt illam temporum acerbitatem, quæ tot Helvetiæ partes a ſinu Catholicæ communionis avulſit, fortiter ſuſceptum, & auctoritate Apoſtolica confirmatum, veſtris diuturnis curis, & laboribus in magnum Religionis præſidium mirifice in dies propagatur; & cum nulla ſane res ſit, quæ majoribus egeat conſiliis, jure poſtulare videtur fautorem, & ſocium cogitationum veſtrarum Apoſtolicæ Sedis Legatum; ſui enim muneris eſſe quis ambiget, ea præcipue loca ſumma, qua pollet auctoritate, fovere, in quibus, tamquam in munitiſſimis Chriſtianæ militiæ caſtris, homines fidei loricam induti, bellum gerunt adverſus Satanæ, mundi, atque carnis inſidias, & incitamenta?

Hæc diu multumque animo revolventes eo nos curas omnes intendere debere arbitrati ſumus, ut qui Monaſticam vitam amplectuntur, & in Regulæ tyrocinio ſeſe exercent, habeant unde rite inſtituantur in obeundo opere D E I, & rectam præcipue pſallendi doctrinam addiſcant: cum divinum hoc munus præ ceteris, quibus in arctiſſimæ vitæ curriculo diu noctuque vacare tenentur, intimo cordis affectu ac jugi debeat meditatione perſolvi. Hinc Magiſtri Regula nihil eorum prætermittens, quæ ad altiſſimum perfectionis gradum aſſequendum conducere poſſunt, jure, & merito illos adhortatur: *Ita ad pſallendum ſtare, ut mens voci concordet*: [a] Cujus Regulæ graviſſima verba Veteris Novique Teſtamenti oraculis comprobata, adeo Majorum veſtrorum animos inflammarunt, ut nihil in hac vita reliquum ſibi facerent, quam

[a] *Cap. 19.*

Digitized by Google

quam hymnis & canticis Dei potentiam, ac gloriam extollere. Hac divinarum laudum modulatione, humanum iſtud & longe miſerrimum mulcebant exilium, & poſiti extra hominum lucem, in ſilvis & latebris, quo tamquam ad aras, e ſæculi fluctibus erepti confugiebant, mirum quantis perfundebantur deliciis; Creatoris enim majeſtatem laudando, timore corripiebantur; maxima ejus beneficia recenſendo, amore deflagrabant; animæ vulneribus medebantur miſericordiam expoſcendo, & hoſtium inſidiis occurrebant annuntiando juſtitiam; orientem ſolem Pſalmis excipiebant, recedentem proſequebantur, æternæ illius lucis, quæ interitum neſcit, ortum ſollicite deprecantes, & alternantibus choris, vices cæleſtis Jeruſalem, in qua perpetuum eſt canticum, referebant in terris. Nihil hic dicimus, quod non illuſtria omnium ſæculorum monumenta nos antea docuerint; ad inſtar omnium apud vos erunt quæ in celeberrimo Luxovienſi cœnobio de laude perenni a Beato Columbano profecta referuntur, qui e Britannicis finibus, Chriſto duce, cum ſociis egreſſus, primus in has oras monaſticam vivendi formam invexit, eaſque Evangelicæ veritatis luce undequaque perfudit.

Si cui vero ratio reddenda eſſet, undenam tantum antiquorum ſtudium erga Pſalterium, unde tot vigiliæ in hac ſtatione excubantium, unde talis tantuſque labor ut illud totum mente perciperent, & memoria cuſtodirent? Hoc nimirum ex co peti debet, quod pſallebant ſapienter, ideſt *intelligenter* & *erudite*, ut legunt S. Auguſtinus, & S. Hieronymus: optime ſiquidem noverant in libro Pſalmorum, velut in locupletiſſimo Sacrarum Scripturarum theſauro, contineri ſummum, & excellentiſſimum Religionis noſtræ opus, nempe DEI laudem, orationem, Chriſti myſteria, gratiæ divitias, Eccleſiæ natalia, iniquorum pœnas, & omnibus bonis affluentes æternumque manſuras ſanctorum delicias. Etenim quis noſtrum, tam DEO vacuus, uſque adeo res divinas faſtidiret, & terrenas amaret, ut Pſalmorum ſuavitate curarum æſtus non ſedaret, & cordis duritiem non deliniret? Quis tam ferreus, tot tantiſque Spiritus ſancti gemitibus invitatus ad veniam, compunctionis lacrymas cohiberet?

Vobis ergo nihil omnino mirum videbitur [a] *antiquos Patres ſtrenue una die hoc munus impleviſſe, quod nos tepidi utinam ſeptimana integra perſolveremus*. Quæ Regulæ verba de totius Pſalterii recitatione non tam vobis quam nobis, ac Clericis omnibus animo penitus inſigi vehementiſſime optaremus; facili enim negotio tunc in divinis laudibus perſolvendis incenderemur amore, ſi (monente Apoſtolo) [b] loquentes nobismetipſis in pſalmis, hymnis, & canticis pſalleremus Domino ſpiritu, & mente: ſed veremur maxime, *ne pleríque noſtrum cantent veluti merulæ, pſittaci corvi, picæ, & hujuſmodi volucres*; ut non minus feſtive, quam vere & pro more ſapienter plebem ſuam Hipponenſem Auguſtinus arguebat; [c] cujus ſaluti, & rectæ inſtitutioni ſollicitus excubans amantiſſimus Pater, totus deſudabat in Pſalmorum explanatione, *ne conventus* (inquit) [d] *Eccleſiaſtici, in quibus recitabantur, eorum intelligentia fraudarentur*: illud addens: *ſcienter cantare naturæ hominum divina voluntate conceſſum eſſe*; unde, ut canentium mentes permoveret, & in ipſorum animis pios erga DEUM excitaret affectus, qui Pſalmorum verbis reſponderent,

[a] *cap.* 18. [b] *in Epiſt. ad Ephcſios. c.* 5. *v.* 19. [c] *in Pſalm.* 18.
[d] *In prœmio enarrationis Pſalm.* 118. *In Pſalm.* 18.

rent, & intimam eorum vim aſſequerentur, ita paterne eos admonebat: [a] *Si orat Pſalmus orate; ſi gemit, gemite; & ſi gratulatur, gaudete; & ſi ſperat, ſperate; & ſi timet, timete; qui enim non attendit, quid in ipſis verbis intelligi debeat, aures ejus accipiunt tranſitorium cibum, ſed ad animam ejus non pervenit verbum D E I.* Quam affectuum varietatem, virtutes Pſalmorum appellabat. Neque aptius potuiſſe eorum naturam definiri, ii omnes uno ore conſentient, qui ejus Sanctiſſimi Patris enarrationes ad populum habitas perluſtrabunt, in quibus hanc ipſi rationem propoſitam fuiſſe animadvertent, ut omnia ibi referret, quæ in alendo Chriſti grege, & ad vitam ſancte pieque formandam opportuniora videbantur, nunc temporum vitia exagitando, modo diſciplinam morum ad æternam Scripturæ regulam retrahendo.

Minime tamen ignoramus, recentioribus nonnullis uni litteræ ſemper addictis, minus probari ſenſus morales, & allegoricos, eoſque tamquam piorum hominum exeogitationes in concionis argumentum effictas ab iis repudiari; ſed hujuſmodi interpretandi modum minus fortaſſe inſectarentur, ſi diligentius attenderent, veteres Eccleſiæ Patres, & quidem illos Epiſcopali præditos dignitate, quibus ſcilicet erudiendæ plebis onus incumbebat, omnem curam, & operam maxime contuliſſe ad explicandam morum doctrinam Pſalmis comprehenſam; & eo ſæpius illos in hoc argumento verſatos fuiſſe, quo frequentior erat Pſalmorum uſus, ſive publicus, ſive privatus. Nemo enim neſcit, qui antiquos Eccleſiæ ritus callet, plebem Chriſtianam in ſolemni divini ſacrificii celebratione, præeunte in Ambone Lectore, totos olim Pſalmos recitaſſe, qui cum inde facilius præ ceteris Scripturæ libris memoriæ mandarentur, ne nuda tantum verba, quæ ad medenda animæ vulnera parum profuiſſent, pſallentium mentibus inhærerent, modo ſenſus morales, modo allegoriei ab Eccleſiaſtieis tractatoribus expromebantur; ut Chriſti Fideles ea recolendo, quæ ſub veteri Lege in nube contigerant, aperte colligerent in nova, omnia jam pridem ſumma DEI bonitate ad ſuam ipſorum doctrinam ſcripta fuiſſe.

Quantam vero vim haberent in Pſalmis enucleandis hujuſmodi ad populum enarrationes, cujus ſaluti unice conſulebatur, etſi innumera, dum vobis hæc ſcribimus, occurrant exempla, minime prætereundum eſt illud S. Fulgentii Ruſpenſis Epiſcopi, adeo rei noſtræ conſonum, (qui teſte Ferrando Diacono in ejus vita) Beati Auguſtini exponentis triceſimum ſextum Pſalmum lectione commonitus, edere ſuum ſtatuit votum, & monaſticum inſtitutum amplexus, ſæculo renuntiavit.

Hæc tamen non ita accipi volumus, ut illa explanandi ratione rejecta, quam veteres Theologi hiſtoricam appellabant, & nos vulgo litteralem vocamus, moralem alteram, & allegoricam medendis animarum vulneribus maxime accommodatam, tantum adhibeamus: immo vero illud intelligendi genus prius aſſequi debemus, quod ab apertiore orationis argumento non recedit, & ſimplicem ac uſitatam verborum ſignificationem, & vim nobis exhibet; nam qui fieri poſſet, ut ad abditam in verbis ſapientiam penetraremus, niſi nobis vulgaris intelligendi ratio pateret? Ob hanc maxime cauſſam, ut rudioribus facilis aperiretur via ad Pſalmos intelligendos, eoſque pie ſancteque recitandos, breviſſimam explanationem, & quodammodo grammaticam exaravit immortalis memoriæ Vir Joſephus Maria Thomaſius, doctrinæ præſtantia, morum ſanctimonia, & auſteriſſima vivendi norma clariſſimus, & ſpe-
ctatiſſimus,

[a] *In Pſalm.* 30. *in ſermone de quadam pſallendi conſuetudine in die Epiphaniæ.*

Digitized by Google

ſtatiſſimus, qui ſummo genere natus, adoleſcens adhuc, jure prioris ætatis abdicato, humaniſque rebus valere juſſis, Clericorum Regularium inſtitutum ſuſcepit, & totum ſe in veteres chartas, Sacraſque Litteras abdens, ex uberrimis Patrum fontibus, & ex venerandæ Antiquitatis manuſcriptis codicibus, ſtudia, vigilias, elucubrationeſque ſuas in proximi utilitatem, & in Eccleſiæ præſidium derivavit, donec tandem ob profundam, Chriſtianamque animi demiſſionem, ſibi uni inviſus, omnibus vero propter admirabilem incredibilium virtutum famam undequaque probatus, ſecundi Ordinis poſt Pontificem in Romana Eccleſia a Clemente XI Presbyter renuntiatus, dignitatem, quam nonniſi indicta contumaciæ pœna, invitus ſuſcepit, brevi menſium ſpatio, in perniciem ſæculi noſtri, cum beatiſſima morte commutavit, quam nos mortem omnibus bonis acerbam, & univerſæ Eccleſiæ luctuoſiſſimam quoties conſideramus (id autem fit fere quotidie) toties iram in nos DEI optimi maximi perhorreſcimus.

Hæc breviter perſtrinximus, ne cui veſtrum mirum videatur poſt tot egregios ſummorum virorum in Pſalterium labores, hanc nos vobis explanationem de meliori nota commendare: Thomaſius quippe in ſcientia Sanctorum optime verſatus, idemque græce, & hebraice doctiſſimus, ne pſallentium mentibus, quas Spiritu ſancto impleri vehementer optabat, negotium faceſſerent tropi atque figuræ tum orationis, tum verborum, in eo totus incubuit, ut idiotiſmi, ſive proprietates peculiares linguæ Græcæ, vel Hebraicæ apertis, uſitatiſque vocabulis, & locutionibus Latinis redderentur, & vis ſub Schemate vel Idiotiſmo latens, remotis involucris, ac integumentis, illico conſpiceretur, in quo ſane cum nullus ipſi brevis explanator occurreret, qui votis ſuis reſponderet, hoc ſolus abunde præſtitit ſtylo ſimplici, & vel hebetioribus ingeniis accommodato, additis ubi opus erat, hiſtoricis Veteris Teſtamenti narrationibus, ad quas ſæpe refertur intentio Pſalmiſtæ.

Hanc igitur vobis editionem, tamquam pignus amoris noſtri mittere decrevimus, non alia plane ratione, quam quod nobis vix quidquam magis conducere videatur optime Monachorum Inſtitutioni, qui nullo labore pſallendi intelligentiam ex hoc Opere ſibi comparabunt; & præſto illis erit, unde difficultates, quibus impediri poſſunt, facile expediant, quo demum flagrantius orent, & in opere DEI alacrius perſeverent. Hæc litteralis explanatio attente percepta, & memoriæ diligenter commendata, inanes ſonos, & vacuas voces præterfluere non ſinet, ſed ipſorum cordibus illabens ſpiritus, qui habet omnem vocis ſcientiam, mira ſuavitate eos afficiet, ampliſſimos variorum ſenſuum ſinus aperiet, & abditos myſteriorum fontes reſerabit. Nam parum prodeſſet, Filii Cariſſimi, extorris populi juxta flumina Babylonis duriſſimas vices deflere, & antiquas ſedes repetentis lætitiam hymnis excipere, niſi tunc nobis imago ſuccurreret vitæ hujus longe amariſſimæ, in qua a patria cæleſti exulamus, & animo non perciperemus ingens illud æternumque gaudium nobis propoſitum, cum ad ejus feliciſſimos fines perveniemus. Parum Davidis patientiam, calamitates, pericula, gemitus, angores, & metus commemorare, ſi minus vulnera noſtra ſanare poſſent quæ ille adhibuit remedia, & ſi, quod ipſe lacrymis, jejuniis, & precibus iter ad DEUM tam late nobis aperuit, aliò converteremus. Fruſtra ejus Regnum licet hoſtium multitudine, ac potentia oppugnatum perpetuum fore profiteremur, niſi hanc Imperii æternitatem extenderemus

ad

ad Chriſtum, contra quem Reges terræ irrito fremuerunt conatu, ne in illos dominaretur; & ſi excidium Templi, Divinæ Legis violatio, bonorum calamitates, & impiorum pax ac proſperitas terrent, & (quod maxime debent) nos commovent; quo tandem animo hæc tam occultiſſima DEI judicia excipiemus? Hærebimuſne tantum Prophetæ dictis, qui populares ſuos inſolentia inimicorum laſſatos ac metu fractos, ad præſidium divinæ Providentiæ, quæ vindictam retribuit in tempore, nutantes erexit; nec oculos convertemus ad omnium ætatum peccatores, & impios quorum ſuperbia licet ſemper aſcendat, ſemper etiam, ita ipſorum exigentibus meritis malis, æternæ mortis pœna mulctabitur? Cum ergo tot tantiſque doctrinis liber Pſalmorum redundet, danda opera eſt, ut qui aſſidui in diurnis laudibus verſantur, habeant unde tantam affectuum ubertatem affluentius hauriant: Quod ipſis bene feliciterque eveniet, ſi communibus Congregationis veſtræ ſumptibus, & maxima, qua poterit diligentia, iterum typis hæc nunquam ſatis laudata editio, & Pontificiis oraculis comprobata committatur; caveatiſque impoſterum auctoritate veſtra, ut hujus exemplar ſingulis, qui militiæ veſtræ dant nomen, ſuppeditetur, nec facile ab eorum manibus illud excidere patiamini. Pluribus rem agere ſupervacaneum eſt, cum ad procurandam eorum utilitatem ardentes erectoſque minime hortatione noſtra vos indigere cognoſcamus, & ſponte veſtra alacrius effectum iri brevi confidimus, quod modo, ne ut muneris noſtri Apoſtolici minus memores aliquando apud Deum poſtulemur, paterne vobis ſuademus.

Ceterum, ut egregiæ Venerabilis Thomaſii voluntati, nobis pro benevolo, quo ſemper fuit in nos animo, jampridem bene perſpectæ, morem geramus, in lucem iterum producendam exiſtimavimus inſignem commentationem, & inventu difficillimam, quam de recte inſtituendis Theologicis ſtudiis publico bono conſcripſit, & qua vir doctiſſimus jam pene intermortuam in quorumdam animis, & ab antiquorum ſemitis inclinatam veram hujuſmodi ſtudiorum rationem excitare curavit, graviſſimo Joſephi veſtri Cardinalis de Aguirre teſtimonio confirmatus, quem cum, manibus, pedibuſque, in eandem ire ſententiam lætus non ſemel audiſſet, & alio ſe prorſus modo, ſi repueraſceret, ſtudia inſtituturum, in animum induxit ſuum litteris mandare, quæ in evolvendis diurna nocturnaque manu Veterum Patrum ſcriptis diu animo agitaverat, & aſſidua meditatione complexus erat, & qua erat præditus humilitate, cum ipſe præ ceteris tanto operi, quod deſignaverat, plane ſufficeret, alterum Ordinis veſtri lumen Joannem Mabillonium, qui cum arcta ipſi intercedebat morum atque ſtudiorum conjunctio, obſecravit, ut illud abſolveret, quod tamen Mabillonius, in conſcribendis Annalibus tunc temporis occupatiſſimus, præſtare non potuit, quamquam nos (Pariſiis per eam tempeſtatem agentes) magnos ipſi ſtimulos addere non prætermiſimus. Thomaſius tamen animum non abjecit, ſed dies noctesque Eccleſiæ commodis excubans, manum ipſe operi admovit; at vix tertio volumine vulgato, eum dignitatis, ad quam fuerat evectus, publica munera illud intermittere coegerunt; cujus quidem nullum inde fructum capere potuiſſemus, niſi (edito prius hoc ſpecimine, quod vobis dono mittimus) ad aſſequendum totius operis propoſitum facilem nobis viam pateſeciſſet: immo ne hoc loco reticeamus, quæ ipſi in hujuſmodi ſtudiis recte inchoandis mens erat, Cardinalis Hadriani opuſculum de vera Philoſophia ex quatuor Eccleſiæ Doctoribus conſcriptum impenſe laudabat,

dabat, quod ſi a pulvere, ſituque multo, ubi temporum iniquitate modo jacet, aliquando (quod maxime optabat) in lucem revocaretur, ſperabat fore ut eſſet tutus quidam veluti aditus ad Theologiæ ſacrarium, fonteſque ceteros Divinarum Litterarum penitiſſimos recludendos; id quod omnes facile intelligent, qui Thomaſii conſilio adducti, hunc libellum plane egregium ad uſus ſuos adjungent. In eo quippe Auctor ex puriſſimis illis ſummorum virorum commentariis mira quadam ſolertia depromptis, & connexis inter ſe, aptatiſque ſententiis nobis perſpicue conſtituit, quænam ſit vera, & princeps Philoſophia, quinam humanæ rationis fines, quæ leges, & qui tandem Chriſtianorum diſcendi, & ſtudendi modus; quod utinam iter aggrederentur ii omnes, qui effictis ad ingenii libidinem quæſtionibus, *Eccleſiaſticam ſimplicitatem* (ut S. Hieronymi verbis utamur) *inter Philoſophorum ſpineta concludunt*.

Date interim operam, Filii Cariſſimi, ut qui ſæculo abdicato, curæ veſtræ informandos ſe tradunt, optimis inſtituantur diſciplinis, quarum ſummam fruſtra alibi quærent, quam in addiſcenda divinæ Legis ſcientia, ad quam toti ſe debent referre: tunc obſtruentur ora loquentium iniqua, & palam traducentium eos, quos per ſummam injuriam, ideo putant mundo valedixiſſe, ut ab omnium oculis remoti, & in Monaſteriorum angulis deliteſcentes, facilius indulgeant otio, & torpori. Satis exemplorum vobis præbuerunt præclariſſima a Majoribus veſtris rerum geſtarum monumenta, quorum memoria tunc nobis repetenda foret, cum laudatiſſimi mores veſtri eorum ſanctimoniam minus exprimerent. Sed de veſtra pietate confidimus, ut quidquid magnum, quidquid amplum ad Monaſticæ diſciplinæ incrementum conferre poterit, id a vobis pari animi magnitudine repræſentabitur. Scitis, Eccleſiam DEI ſibi ſemper viros fortes, & metu vacuos popoſciſſe, quorum ope magis indigere in hoc indulgentiſſimo ſæculo nemo non videt; cum univerſum terrarum orbem adeo publica iniquitas pervaſerit, ut Chriſti oraculis moniti, multorum charitate refrigeſcente ex omnibus mundi plagis jam ſpectare poſſimus adventantem diem iræ, quem nimium diu patiens DEUS in ſinu miſericordiæ continuit. Levate ergo capita veſtra, intendite oculos in legem digito Dei vobis præſcriptam; & liceat nobis, dum Epiſtolam abſolvimus, commemorare noviſſima verba ſanctiſſimi Patris veſtri, qui in antiquorum exemplis tota mente defixus, aliquid de veteris diſciplinæ rigore ſibi remiſiſſe videbatur, quum ſuis poſteriſque eorum [a] *nihil aſperum, & nihil grave* conſtituebat, nam Patrum collationes, vitam, & Inſtituta animo repetens, ita conſcribendæ Regulæ finem faciens teſtatus eſt: *Nobis deſidioſis, & male viventibus atque negligentibus rubor confuſionis eſt*.

Hæc ſi pro pietate veſtra, quam dignis laudibus nunquam ſatis commendabimus, accuratius conſideraveritis; id evincetis, ut quemadmodum ſapientiſſimum Legiſlatorem ad convellendam diſcipulorum deſidiam, & acuendos, inflammandoſque eorum animos impulit admirabilis antiquorum auſteritas, ſic vos moveat ad aſſerenda Regulæ jura nimia recentiorum quorumdam indulgentia. Quod facilius etiam præſtabitis, ſi in eam ſtatim cogitationem vos adduxeritis, mirum nempe & incredibile videri, deſidiæ notam illis eo tempore inuſtam fuiſſe, qui ne a recto tramite deflecterent, pro virili contendentes, arcta jejunia, longa ſilentia, & noctes pe-
ne

[a] *In Prolog. Regulæ*.

Digitized by Google

ne inſomnes ducebant ; quum , ætate noſtra , tot ſimulationum involucris humanæ naturæ imbecillitatem prætexendo , id unum fortaſſe a multis efficitur (quod dictu horrendum eſt) ut , Majorum exemplis æterna nocte ſepultis , *hæc minima inchoationis* [a] *Regula* abſque ullo confuſionis rubore negligatur .

Opto Vos , Filii Cariſſimi , ſemper in Domino proficere , bene valere , & noſtri meminiſſe in orationibus veſtris . Datum Altorffii Helvetiorum , Idibus Auguſti M. DCC. XXVII.

[a] *Regul. Cap. ult.*

VENERABILI CLERO
METROPOLITANÆ STRIGONIENSIS

SALUTEM , AC PATERNAM BENEDICTIONEM .

SÆPE apud animum meum cogitabam , quantus in omni Chriſtiano populo , præcipue autem Clero Diœceſis meæ , poſſit inde fructus exiſtere , ſi Divini Vatis oracula , hoc eſt Sanctiſſimi longe omnium Prophetæ Davidis Pſalterium , facili aliqua , & quæ intellectu non obſcura ſit (eam intelligo , quam Litteralem vocant) interpretatione publicarentur in vulgus , qua & recitantium cantantiumve mentes plurimum adjuvarentur , & pietas incredibiliter accenderetur orationis . Factum autem eſt plane caſu , vel inſigni potius Illuſtriſſimi , & Excellentiſſimi Domini Dominici Paſſionei Sanctiſſimi Patris Clementis XII. apud Aulam Cæſaream Oratoris , & Nuncii Apoſtolici , benevolentia erga me , ut anno ſuperiore , Autumno jam vertente , eruditiſſimi ſimul , & pientiſſimi Viri Cardinalis Thomaſii breviſſimas in ſacra hæc cantica notationes , ſive lectiones ad me , nihil ejuſmodi tum opinantem , mitteret , recuſas olim ab ſe , ac vice altera ſub prælum miſſas , cum apud Helvetos hoc eodem Legati Pontificii munere ſanctiſſime perfungeretur .

Illas ut legere primum cœpi , exarſi ſtatim animo , cum quod mea huc ipſe jam antea ſponte ferebar , tum quod tanti Patroni hortatus accederet , qui Auctorem lapſu temporis , ac plurium annorum decurſu rariorem effectum , novo prælo ſubjicere , atque ita publicæ luci reddere ſuadebat . Nihil cunctatus parui mandatis , & hoc , quicquid eſt , opellæ meæ deeſſe Cleri , aliorumque commodis non volui . Religioni vero mihi duxi in doctiſſimis tam Illuſtriſſimi & Excellentiſſimi Nuncii Apoſtolici , ipſiuſque Cardinalis Thomaſii Præfationibus , quam eruditiſſima Jacobi Benigni Boſſueti diſſertatione de Pſalmis , Ejuſdem Excellentiſſimi Conſilio pariter , & adprobatione inſerta , vel quicquam immutare . Ad has Te remitto , Lector Benevole , hæ Te modum , hæ recte pieque , ut oportet , precandi rationem omnem , cum aliis ſelectis eruditionibus , docebunt . Tu autem boni conſule ſtudium noſtrum , & vale .

Salutis Veſtræ Amantiſſimus Pater
Fr. Emericus Archiepiſcopus Strigonienſis . mp.

PSAL-

Digitized by Google

PSALTERIUM
CUM CANTICIS
VERSIBUS PRISCO MORE DISTINCTUM

ARGUMENTIS ET ORATIONIBUS VETUSTIS

NOVAQUE LITTERALI EXPLANATIONE BREVISSIMA DILUCIDATUM

STUDIO CURAQUE

JOSEPHI MARIÆ THOMASII

PRESBYTERI EX CONGR. CLERICORUM REGUL.

PSALMODIÆ ET LACRYMIS HORAS VITÆ FREQUENTIUS IMPENDE.

S. Gregorius Papa lib. X. Regiſtri Epiſt. XIV. *ad Opportunum*.

d

Digitized by Google

EMINENTISSIMO AC REVERENDISSIMO DOMINO

JOSEPHO SAENZ DE AGUIRRE

S. R. E. PRESBYTERO CARDINALI

TITULI S. MARIÆ SUPER MINERVAM

JOSEPHUS MARIA THOMASIUS PRESBYTER REGUL.
IN DOMINO SALUTEM.

*NON dubito quin ſcias inter veteris Eccleſiaſticæ diſciplinæ officia & id fuiſſe, ut nos Clerici PSALTERIUM totum animo perciperemus, & memoria cuſtodiremus. * Gennadius Conſtantinopolitanæ Sedis Antiſtes, is qui Anatolio ſucceſſit non diu poſt Chalcedonenſe concilium; neminem ordinabat, qui Pſalterium non ſciret memoriter. Concilium Toletanum* VIII. *anno Domini DCLIII coactum, hunc juſtiſſimum atque optimum canonem edidit, diuturna memoria dignum; quem & tu vir Eminentiſſime nomine* Aureæ Regulæ * *nuncupaſti; quo dicitur:* Octavæ diſceptationis affectu reperimus quoſdam divinis officiis mancipatos, tanta neſciente ſocordia plenos; ut nec in illis probentur inſtructi competenter ordinibus, qui quotidianos verſantur in uſus. Proinde ſollicite conſtituitur atque decernitur; ut nullus cujuſcumque dignitatis Eccleſiaſticæ deinceps percipiat gradum, qui non totum Pſalterium, vel Canticorum uſualium, & hymnorum, ſive baptizandi perfecte noverit ſupplementum. Illi vero qui jam bonorum dignitate funguntur, hujus tamen ignorantiæ cæcitate vexantur; aut ſponte ſumant intentionem neceſſaria perdiſcendi; aut a majoribus ad lectionis exercitia cogantur inviti. Abſurdum ſiquidem eſt, eos qui ceteros ſimpliciores & laicos habent docere (quibus & diſciplinæ & vitæ debent eſſe veluti quoddam ſpeculum) ad alicujus ordinis vel dignitatis promoveri ſtatum; qui legem Dei ignorant, nec litterarum ſaltem mediocritate ſunt inſigniti. *Hujus canonis memores patres concilii Coyacenſis in diœceſi Ovetenſi anno ML.* Quinto, *inquiunt*, titulo decrevimus, ut Archidiaconi tales Clericos, conſtitutis quatuor temporibus ad ordines ducant, qui perfecte totum Pſalterium, Hymnos & Cantica, Epiſtolas, Evangelia, & Orationes ſciant. *Hoc idem antiquæ diſciplinæ*

* Theodorus Lector in eclogis ex libro 1

* Tom. 31. Collect. maximæ Concil. Hiſpaniæ p. 566.

ſciplinæ caput anno DCCCLXXXIX. *ſuis jam Presbyteris commendarat Riculfus Sueſſionum Epiſcopus, cum in ſua ad illos conſtitutione ſcripſit*: Monemus ut unuſquiſque veſtrum Pſalmos & Sermonem fidei Catholicæ, cujus initium, *Quicumque vult ſalvus eſſe*, & Canonem Miſſæ, ac cantum, vel computum memoriter & veraciter ac correcte tenere ſtudeat. *Quanti autem momenti eſſet hæc res in Clericis, B. Gregorius Papa declaravit, cum ejuſmodi ignavos Clericos, qui Pſalmos omnes memoriter non complecterentur, ab aſcenſu ad Epiſcopatum repulit ob eam cauſſam æquiſſimam, quam ex ipſiuſmet verbis placet nunc audire*: Nec Johannem Presbyterum, *inquit*, Pſalmorum neſcium præſumpſimus ordinare [Epi-

Lib. IV. Reg. ep. 45. ſcopum] quia hæc eum res MINUS SUI profecto habere STUDIUM demonſtrabat. *Hinc idem ſanctiſſimus Pontifex antequam quempiam ordinaret Epiſcopum, inquirebat an Pſalmos noſſet, nec ne; uti diſcimus ex epiſtola ad Epiſcopum Cluſinum de Johanne Diacono promovendo in Epiſcopatum Balneoregienſem, ubi hæc ſcribit*: Si nihil aliud eſt quod ei canonice poſ-

Lib. VIII. ep. 34. ſit obſiſtere; requirendum quoque eſt, ſi in opere Dei (*divinum horarum canonicarum Officium in choro cantatum id hodie appellamus*) ſtudium habuit, vel Pſalmos novit. *De Electo autem ad Anconitanam Eccleſiam, Johannem Epiſcopum ſic affatur*: Ne de incauta eorum Ordinatione qui

Lib. XII. ep. 6. ad Epiſcopatum eliguntur, valeat provenire confuſio; vigilanti de eorum perſonis ſollicitudine eſt requirendum..... Ruſticus autem Diaconus ejuſdem Eccleſiæ, qui ſimiliter electus fuerat, vigilans quidem homo dicitur; ſed, quantum aſſeritur, Pſalmos ignorat.... Sed etiam de [eodem ipſo] Ruſtico Diacono, quantos Pſalmos minus teneat perſcrutandum eſt. *Hunc eumdem morem in ordinandis Primi Ordinis Sacerdotibus redintegravit œcumenica ſynodus Nicæna ſecunda canone ſecundo his verbis*: Quoniam pſallentes Deo ſpondemus; *In juſtificationibus tuis meditabor*; *non obliviſcar ſermones tuos*: omnes quidem Chriſtianos ſalutare eſt hoc ſervare; eos autem præcipue qui Sacerdotalem dignitatem obtinent: quamobrem decernimus quemlibet, qui ad Epiſcopalem gradum eſt provehendus, Pſalterium omnino noſſe; ut ex eo omnem quoque ſuum Clericum ita inſtitui moneat.

Hæc tu noveras pro tua in Eccleſiaſticis diſciplinis eruditione permagna Cardinalis ampliſſime: ſed quoniam inanem ſermonem in hiſce meis litteris tibi injucundum eſſe putavi; horum pulcherrimorum dictorum memoriam hic volui refricare potiſſimum: quia quæ amamus, & ſæpe dicere non piget; & ſæpius audire magnopere delectat. Ab iſtiuſmodi Patrum inſtitutis, veterumque Sanctorum monitis & exemplis; quorum plerique totum * *quotidie Pſalterium recitabant; meus in Pſalmos amor profectus eſt: amor ſtudium & laborem*

* Regula S. Benedicti c. 18.

Digitized by Google

borem auxit ut & illos intelligerem, & aliquem inde fructum pietatis caperem: & non nemo fortaſſis mei ſimilis hebetior atque rudior, & ad exprimendas ſanctas animi affectiones pigrior inſtrueretur. Hunc meorum ſtudiorum laborumque fructum, qualiſcumque eſt, in lucem edere ſtatui ſub ampliſſimo nomine tuo; ratus rem me tibi gratiſſimam facturum, ſi ex obſervantia, qua multis te nominibus revereor & colo, quodque majus eſt, mirifice diligo, Pſalmos tibi traderem legendos; qui ex vetuſtis Eccleſiæ monumentis & canonibus jam olim didiciſti, tam continenter Pſalmos tibi * poſt Pontificem in hac Romana Eccleſia Secundi Ordinis *Eminentiſſimo* Sacerdoti *comites futuros, quam continenter nobis adhæreſcunt, quæ tenemus memoria noſtra. Dat. ad III. Nonas Junias. Anno MDCXCVII.*

* Synodus IV. Symmachi Papæ c. 6. Facundus Hermianenſis Epiſt. lib. XII. c. 3.

Ex Epiſtola I. B. Pauli Apoſtoli ad Corinthios.

Orabo ſpiritu; orabo & mente: pſallam ſpiritu; pſallam & mente.

Ex Epiſtola ad Epheſios.

Implemini Spiritu Sancto; loquentes vobiſmetipſis in Pſalmis, & Hymnis, & Canticis ſpiritualibus: cantantes & pſallentes in cordibus veſtris Domino: gratias agentes ſemper pro omnibus, in nomine Domini noſtri Jeſu Chriſti, Deo Patri.

Ex Epiſtola ad Coloſſenſes.

Verbum Chriſti habitet in vobis abundanter in omni ſapientia: docentes & commonentes voſmetipſos Pſalmis, Hymnis, & Canticis ſpiritualibus; in gratia cantantes in cordibus veſtris Deo.

Ex Epiſtola Catholica B. Jacobi Apoſtoli.

Triſtatur aliquis veſtrum? oret. Æquo animo eſt? pſallat.

PRÆ-

PRÆFATIO

* Præfat. in Pſalm. n. 9.

*Homilia VI. de Pœnitentia T.V. edition. Nivellianæ.

MErito Pſalmus a Beato Ambroſio dicitur, * *Sermo univerſorum*, *vox Eccleſiæ*: quia ut S. Jo. Chryſoſtomus dicebat; *in Eccleſiis pernoctantibus, & primus & medius & noviſſimus eſt David. [Si] diluculo quæruntur hymnorum modulationes; & primus & medius & noviſſimus eſt David. Si pompa in funeralibus defunctorum; et primus et medius et noviſſimus eſt. Si tela in virginum domibus agitur; et primus et medius et noviſſimus eſt David. O rem inauditam! multi qui litterarum experimenta minus ſumpſere, neque ipſis edocti principiis, totum David in pectore conſervant: neque in urbibus ſolum atque Eccleſiis (ſic per omne tempus, per omnem ætatem fulget) ſed in foro medio, atque ipſa in ſolitudine, et inhabitabili terra certatim Deo ſacras ſtationes excitat. In Monaſteriis ſanctis choris Angelicarum acierum, et primus et medius et noviſſimus David. In cœnobiis virginum [ubi] greges Mariam imitantium; et primus et medius et noviſſimus eſt. In deſertis [ubi] viri crucifixi colloquentes Deo; & primus & medius & noviſſimus David. Et omnes quidem homines naturali noctis ſomno alte premuntur: ſoluſque David inſtat, atque ipſos Dei ſervos, in Angelicas turmas congregans, excitat tota mente: terram in cælum vertit, & Angelos homines facit*. Id quod meritiſſimo fit. Pſalmi

mi namque fortitudinem & majeſtatem Dei prædicant; & ejus ſemper vel beneficia vel facta mirantur: & hominum adeo demonſtrant infirmitatem, ut * divini adjutorii in ſingulis actibus eos indigere doceant: ſcelera noſtra redarguunt; vulnera detegunt; medicum oſtendunt; & curationis viam aperiunt, cum humanos actus informant quemadmodum orandus ſit Deus, atque expectorandi ſint noſtri animi ſenſus in precando. Cujus utriuſque rei, nempe & Divinæ Laudis, & humanæ Orationis formulas non humano ſed divino magiſterio Pſalmi tradunt; ne in utroque humana ignorantia aberremus. Ob eam certe cauſſam antiqua eſt Patrum ſententia, ex Divinis maxime Scripturis Deum eſſe laudandum atque precandum, unde S. Auguſtinus * *Ut laus*, inquit, *quam illi dicimus habeat ordinem ſuum, ne forte aliquo exceſſu quem laudat offendat; melius iter laudis in Scriptura Dei quærimus; ne ab ipſa via, nec in dexteram nec in ſiniſtram digrediamur. Audeo enim dicere charitati veſtræ: ut bene ab homine laudetur Deus, laudavit ſe ipſe Deus: & quia dignatus eſt laudare ſe; ideo invenit homo quemadmodum laudet eum ...... Ut enim ſe homo laudet, arrogantia eſt: ut Deus ſe laudet, miſericordia eſt. Prodeſt amare quem laudamus: bonum amando, nos meliores efficimur. Itaque quoniam hoc nobis prodeſſe novit ut amemus eum; laudando ſe, amabilem ſe fecit & in eo nobis conſulit quia ſe amabilem facit.* S. Jo. Chryſoſtomus * aut alius Pater dicit: *Quoniam fieri non poteſt, ut qui ſunt homines non difficultates ſentiant, & atterantur afflictionibus, & in neceſſitates tam externas, quam quæ a nobis in nos cooriuntur incidant: utiliſſimum medicamentum agnoſcunt animæ eorum qui ſunt cum Deo locuturi * in vanitates, promptiſſimam in Pſalmis enunciationem ipſius S. Spiritus: qui res quidem omnes humanas prælegit; per beatiſſimum autem Prophetam David expoſuit voces malis convenientes, per quas curari poſſint qui in ea inciderunt. Ita ergo quæ prius forte canentes percurrimus, & leviter tantum & in ſuperficie attingimus; cum in neceſſitates et afflictiones inciderimus, tunc ſcimus et cognoſcimus, ipſa re quæ eſt in nobis, conveniens medicamentum naturaliter attrahente, et ipſo etiam medicamento convenientem affectionem tamquam propriam ſibi aſſumente et amplectente.* Hinc & beatus Auguſtinus ita nos hortatur: * *Si orat Pſalmus, orate: et ſi gemit, gemite: et ſi gratulatur, gaudete: et ſi ſperat, ſperate: et ſi timet, timete. Omnia enim quæ hic conſcripta ſunt, SPECULUM noſtrum ſunt.*

* Vide S. Hieronymum lib. 1. Dialogi contra Pelagium poſt initium.

* In Pſalm. CXLIV.

* In præmio Pſal. ex variis forte ejuſdem Sancti dictis cōpoſito, tomo 1. colum. 613. edit. Nivellianæ.

* *for.* in veritate.

* In Pſ. XXX e narrat.

Ob eas maxime cauſſas cum Pſalmorum liber ſit diurna nocturnaque manu verſandus, diu in optatis mihi fuit ut aliqua Pſalmorum adornaretur editio, qua facilis via rudioribus aperiretur ad Pſalmos intelligendos brevi commentariolo, & ad eos pie ſancteque recitandos, acceſſione

ceſſione veterum precum ad ſingulos Pſalmos pertinentium nova præberentur incitamenta . Intelligebam enim , quod ad intelligentiam attinet , immo experientia ipſe mea cognoſcebam , complura contineri difficiliora in Pſalmis , quæ intelligentiam retardent , minuſque propterea voluntatem accendant quo flagrantius oret . Legiſſe SS. Patrum aliorumque commentarios haud multum admodum juvabat , cum præterita & pene oblitterata ex mente lectio atque explicatio in mentem non veniret inter pſallendum : accedebat nec omnibus præſto eſſe iſtiuſmodi commentarios ; nec omnes fortaſſe ſatis intelligere , cum in illis plerumque bene multa , quæ ad pietatem , vel myſteriorum ſcientiam, & linguarum eruditionem , aliarumque rerum ab Eccleſiaſticis tractatoribus copioſius diſſerantur ; quæ mentem potius obruant legentium , quam ex iis prompte expediant difficultatibus quibus obvolvebantur . Itaque animum adjeci ad breviores explanatores Pſalmorum , ut qui ad inſtitutum meum aptior fuiſſet , hunc in opellam hanc integrum transferrem . Plures clari nominis iſtiuſmodi auctores expertus ſum : quorum doctrinam pietatemque ut ſummis laudibus effero ; ita minus congruere operi noſtro animadverti : quærebam enim explanatorem , qui ſtylo ſimplici preſſe verba ipſa Pſalmorum explanaret , & verba obſcuriora clarioribus verbis , ſed pauciſſimis exprimeret ; quæ abſtruſiora eſſent diceret quidem apertius ; ſed tamen ampliſſimos ſinus variorum ſenſuum quoquoverſus non explicaret : expetebam , ut unico verbo dicam , explanationem breviſſimam κατὰ πόδα , litteralem , & quodammodo grammaticalem;qua ſcilicet tropi atque figuræ tum orationis tum verborum , quæ modo communi linguarum vulgarium minus uſitatæ , minuſque intellectæ , haud exiguum negotium pſallentibus faceſſunt ; itemque idiotiſmi ſive proprietates peculiares linguæ Hebraicæ vel Græcæ , redderentur apertis uſitatiſque vocabulis , & locutionibus latinis ; ut vis ſub ſchemate vel idiotiſmo latens , remotis involucris & integumentis illico conſpiceretur : tum etiam hiſtoricæ veteris Teſtamenti narrationes (ad quas ſæpe refertur quod dicitur) & ſtatus & intentio Pſalmiſtæ explanarentur apertius . Cum itaque nullus mihi occurreret , qui quaquaverſum votis meis ſatisfaceret : & e regione putarem hanc provinciam vires meas longe ſuperare ; velut in anguſtum deductus diu hæſi , quouſque tandem tentata fuit a me mea ex aliis , nova ex veteribus , & rudis ex doctiſſimis aliorum commentariis explanatio in gratiam cum ſimplicium fratrum Chriſtianorum , tum minus peritorum Clericorum ; quorum commodis utilitatique inſervire geſtiebam . Hinc aliquos Pſalmos experiendi gratia primum explicui

Digitized by Google

plicui auxiliante Deo; tum aliquos, exinde alios, & paulatim omnes: quos demum cum animadverterem non prorſus aliuſmodi eſſe, quam inſtituta ratio mea poſtulabat, nec ab aliis improbari, in hoc opuſculo exhibendos ſtatui. Hæc de inſtituto meo cauſſiſque novæ hujus explicationis noſtræ.

Porro ratio quam tenui in ea elaboranda hæc fuit. Primum omnium Græcum exemplar LXX Interpretum, unde eſt editio noſtra Vulgata, ob oculos propoſui, quo ſignificantius ex Græco Latina vocabula, locutioneſque exprimerem: qua in re quantum claritatis orationi accedat, exactior explicatio aoriſtorum temporum Græcæ Grammatices vel ſola probaret: cum enim tempus aoriſtum per varia tempora maxime præterita, ſive imperfecta, ſive perfecta, ſive pluſquam ut dicunt perfecta indefinite vagetur; ſi latine reddatur propriis temporibus, quæ locus expoſcit, lucidiorem totius narrationis ſeriem ordinemque demonſtrat. Poſt Græcum exemplar expenſum, unde noſtra (ut dicebam) Editio immediate manavit, in aliam B. Hieronymi interpretationem ex Hebræo animum ſemper intendi, ſi quo modo novam inde lucem acciperem, quo clarius uberiuſve LXX Seniorum textum illuſtrarem quidem, ſed in ſenſus alios remotiores non extenderem; tum quia prolixos commentarios non ſcribimus; tum etiam quia non ignoramus quanta ſit obſcuritas linguæ ſanctæ arctiſſimæ pariter ac fœcundiſſimæ, maxime ſi vocalia puncta dempſeris, tum etiam præter alias diverſæ lectionis cauſſas, illud animadverteris, non habere nos Vocabularia Hebraica ante adventum Chriſti conſcripta, quæ vim vocabulorum ejuſdem linguæ declarent, dicantque vocabulum unum, exempli gratia, tria tantum ſignificare, & non adhuc aliam quartam habere ſignificantiam, quam expreſſerunt LXX viri Hebræi doctiſſimi: in quorum interpretatione (ut nihil dicam de Hebræis Helleniſtis ſive ante ſive poſt adventum Chriſti) tota retro antiquitas Chriſtiana ab Apoſtolis uſque ſemper acquievit ubique locorum. Conſultis itaque duobus illis fontibus, alios quoque auctores adhibui, ſed in primis Cornelium Janſenium Epiſcopum Gandàvenſem, & Gilbertum Genebrardum, quorum ſæpe & verba ipſa uſurpavi, dolens tantis viris hoc in opuſculo non dari totum locum; propterea quod ille paulo latius, alter vero paulo intricatius ob varias explicationes ſacri contextus, frequenteſque allegationes Patrum vel Rabbinorum, minus apti eſſent ad rationem operis noſtri.

Porro noſter hic commentariolus interpretatione continua, non ſola locorum difficilium explicatione confectus eſt; quia in Pſalmis

viſum eſt id pene neceſſarium: cum enim metro ſive ryhtmo ſcripti fuerint; ut in omnium linguarum poemate numeris adſtricto contingit, neceſſe eſt multa vocabula ſupprimi, maxime quæ ad cauſſales, continuativas, vel expletivas &c. particulas attinent: quæ niſi ſuppleantur in ſoluta oratione, disjunctus hianſque ſermo decurret, totaque ſeries orationis interſecabitur in animis legentium. Qui integram hanc Pſalmorum explicationem identidem legerint, hi certe utilitatem haud exiguam fortaſſis capient ex ea: qui & ut promptius etiam inter pſallendum poſſint ea tantum loca inſpicere, in quibus aliquod obſcurum occurrit, quod licet antea intellectum, memoria tunc temporis non retinetur; tota interpretationis ſeries numeris eſt diſtincta, qui reſpondeant verſuum Pſalmorum numeris; ut quotum Pſalmi verſum quæſiveris, ſub eodem numero illum explicatum reperias in expoſitione: ob hanc enim ſolam cauſſam numeri appoſiti ſunt in ſingulis verſibus Pſalmorum præter morem codicum mss. tum Græcorum tum Latinorum: quos ſane numeros prætermiſiſſem, ſi purum Pſalmorum contextum ſine explicatione exhiberem.

Cur autem hoc imum genus litteralis ſive hiſtorici ſenſus agreſſus fuerim, in cauſſa fuit quod is ſit veluti baſis ac fundamentum, ſupra quod ceteri ſublimiores ſenſus conſurgunt; & veluti rudimenta prima diſcentium, quibus præmiſſis ad profundiora divinæ Sapientiæ myſteria penetrant: & ſane ut vetuſti cujuſdam Auctoris * verbis utar:

* In Opuſculo De Providentia Divina, inter opera S. Proſperi.

Promptum eſſet ventis dare libera vela ſecundis:
Sed quoniam rudibus metus eſt intrare profundum;
In tenui primum diſcant procurrere rivo.

Sic tamen iſtiuſmodi explanationem temperare conatus ſum, ut facili negotio poſſit aptari ad ſenſum myſticum & moralem. Quoſdam tamen Pſalmos aperte explicavi de Chriſto; quia tam evidenter apparebat in eis, ut qui Pſalmiſtæ perſonam illi opponere velit, non Pſalmum illuſtrare, ſed obſcurare magis videatur, lucernaque lucem quærere rutilante ſole meridie. Porro ne aliqua ſaltem deeſſet vel brevis manuductio ad ſecretiora myſteria ſenſaque Pſalmorum tum de Chriſto, & ipſius corpore Eccleſia univerſa, & particularibus hujus corporis ſive collegii membris, id eſt fidelibus, tum etiam de cæleſti Patria: quos ſenſus recte appellaveris *Senſus Chriſtianos*, patefactos nobis tamquam ſciſſo Templi velo morte Chriſti; qui Apoſtolis * *aperuit ſenſum ut intelligerent Scripturas, & quæ ſcripta ſunt in Lege Moyſi et Prophetis*

* Lucæ XXIV 44. 45.

phetis et Pſalmis de ipſo: ne iſtiuſmodi, inquam, manuductio deeſſet, qua ſummatim ſaltem, etſi non particulatim myſtice explanarentur Pſalmi, præpoſui ſingulis Pſalmis argumenta & diviſiones textus cujuſque Pſalmi, quæ venerabilis Beda ex Caſſiodoro aliiſque Auctoribus collegit; quæ & collata cum ms. codice Palatino num. 39 in Vaticana Bibliotheca, nunc emendatiora & auctiora prodeunt. Hæc certe Argumenta ad hanc rem haud parum juvabunt lectorem: maxime ſi regulas illas generales Ticonii, quas B. Auguſtinus abbreviavit in lib. *De Doctrina Chriſtiana*, ob oculos habuerit; vel ita ejuſmodi ſenſus myſticos exquirat, ut non ſcrupuloſius ſingula dicta Pſalmiſtæ attribuantur Chriſto vel Eccleſiæ ſive animæ fideli; ſed paulo generalius res rebus potius attribuantur; cum ſemper imago & ſimulacrum, ut eſt ſenſus litteralis & hiſtoricus Pſalmorum, aliqua propria retineat, quæ minus conveniunt perſonæ vel rei ſignificatæ per imaginem: ſic picti colores in tela imaginem hominis figurant; qui viventi homini aliter inſunt, cujus *cum illa* (ut verbis utar S. Auguſtini) *eſt ſimilitudo in magna diſparilitate*. Hinc via expeditior ad intelligendos Pſalmos minus exercitatis dabitur; quemadmodum interpretes faciendum docent in explicatione Evangelicarum parabolarum: in quibus plura ad ſolum pertinent illarum ornatum, quo tenacius ex illis circumſtantiis memoriæ infigantur. Quare ſatis fuerit perſecutiones Pſalmiſtæ, verbi gratia, ad perſecutiones Chriſti ejuſque membrorum generatim aptare, liberationes ad liberationes, orationes ad orationes &c. ut aliqua interim propria relinquantur Pſalmiſtæ, qui imago & ſimulacrum Chriſti fuit & Eccleſiæ.

Præter argumenta Bedæ, pro iis quibus inter pſallendum ea legere ſorte non vacaverit, aliæ duæ breviſſimæ appoſitæ ſunt Periochæ Euſebii Cæſarienſis ex Bibliis polyglottis, & duobus mss. codd. Vaticanis num. 341, & 342, & S. Athanaſii ex epiſtola ad Marcellinum, addita tertia epigrapha ad quam materiam potiſſimum ſpectet Pſalmus, an ad meditandum, an ad precandum, an ad laudandum vel gratias agendas: * *ut omnis qui eum pſallit, ſciat cui pſallit, quare pſallit, & quid pſallit*. Ut autem hæſitatio omnis in Periochis hiſce præſertim S. Athanaſii auferatur, quidnam ſcilicet ſit diſcriminis inter ἔντευξιν *Interpellationem*, δέησιν *Deprecationem*, & προσευχὴν *Orationem*: ſciendum eſt hæc diſtingui ſecundùm B. Paulum Apoſtolum ſcribentem ad Timotheum, ubi totum precandi officium in quatuor partes diſtinguit: *Obſecro igitur*, inquit, *primum omnium fieri* δεήσεις *Obſecrationes* ſive Deprecationes, προσευχὰς *Orationes*, ἐντεύξεις *Poſtulationes* ſive

* In expoſitione Pſalm. XC. tomo V. S. Jo. Chryſoſtomi edit. Nivellianæ.

I. 2.

Interpellationes, *εὐχαριστίας Gratiarum actiones*. In quem Apoſtoli locum ſcribens Theodoretus Epiſcopus Cyri, hæc ita diſcriminat. *δέησις Obſecratio quidem* ſive Deprecatio, *eſt ad malorum quorumpiam depulſionem oblata ſupplicatio. προσευχὴ Oratio autem eſt bonarum rerum petitio. ἔντευξις Poſtulatio autem* ſive Interpellatio, *accuſatio injuriam inferentium: eſt autem nobis colluctatio non adverſus carnem & ſanguinem, ſed adverſus principatus, adverſus poteſtates, adverſus principes hujus ſæculi, adverſus ſpiritualia nequitiæ in cæleſtibus: adverſus hos juſtum Judicem adimus interpellantes, & juſtum auxilium petimus. εὐχαριστία Gratiarum autem actio Deo offertur pro bonis quæ nobis jam obtigerunt.*

Quod ad ſenſum moralem ſanctoſque animæ Chriſtianæ affectus attinet, præterquamquod ſæpe id illuſtretur argumentis laudatis, Orationes quæ ſingulis Pſalmis ſubjunguntur, ad idipſum maxime conducunt: quæ quod piis affectibus accommodum, per longam Pſalmi narrationem erat diffuſum, breviter contrahunt; quo ferventius ex intimo corde, hauſtus ex Pſalmo ſpiritus ſe effundat in preces, ut vitia exſtirpentur, inſeranturque virtutes divina implorata manu omnipotentis Dei. Antiquiſſimi ſane moris eſt poſt ſingulos Pſalmos humi ſtrato corpore (exciperem dies Dominicos tempuſque Paſchale) adorare Deum, precarique breviſſime: quo de ritu ſic legitur in tractatu de Virginitate, ſive S. Athanaſii, ſive alius cujuſpiam antiqui Patris: *Tot Pſalmos dices*, Virginem alloquitur, *quot poteris; & ad quemlibet Pſalmum preces & genuum inflectio cum lacrymis addatur, pronunciando Domino peccata tua, orandoque ut tibi remittantur: & poſt tres Pſalmos abſolutos dices Alleluja. Quod ſi virgines tecum fuerint, & illæ quoque pſallant; & ſingulæ ſingulas preces effundant*. Apud Caſſianum totus hic ritus, ut apud Ægyptios Monachos ſervabatur, Angelo etiam eum morem comprobante, ſic traditur * *Cum ſedentibus cunctis (ut eſt moris nunc uſque in Ægypti partibus) & in pſallentis verba omni cordis intentione defixis, undecim Pſalmos orationum interjectione diſtinctos, contiguis verſibus parili pronunciatione cantaſſet, duodecimum ſub Alleluja reſponſione conſummans, ab univerſorum oculis repente ſubtractus, quæſtioni pariter & cæremoniis finem impoſuit*. & cap. VII. *Has igitur prædictas Orationes hoc modo incipiunt atque conſummant, ut finito Pſalmo non ſtatim ad incurvationem genuum corruant, quemadmodum facimus in hac regione nonnulli, qui nedum bene finito Pſalmo in orationem procumbere feſtinamus, ad celeritatem miſſæ quantocyus properantes ..... Apud illos ergo non ita eſt; ſed antequam flectant genua, pauliſper orant; & ſtantes in ſupplicatione majorem temporis partem expendunt. Itaque poſt hæc puncto breviſſimo procidentes humi, veluti adorantes tantum*

* Lib. II. de Inſtitutis cœnobiorum cap. V.

tum divinam Clementiam , ſumma velocitate conſurgunt : ac rurſus erecti expanſis manibus eodem modo quo prius ſtantes oraverant , ſuis precibus intentius immorantur : humi namque diutius procumbentem non ſolum cogitationibus , ajunt , verum etiam ſomno gravius impugnari . . . . . Cum autem is qui orationem collecturus eſt , e terra ſurrexit , omnes pariter eriguntur , itaut nullus nec antequam inclinetur ille , genu flectere , nec cum a terra ſurrexerit , remorari præſumat ; ne non tam ſecutus fuiſſe illius concluſionem qui precem colligit , quam ſuam celebraſſe credatur . Hæc porro collectio & concluſio precis a Sacerdote fiebat; unde cap. X *Nulla* , inquit , *vox abſque Sacerdotis precem concludentis auditur* . Hæc paulo latius retulimus , ut morem noſtris temporibus obſoletum cuncti noverint explicatius ; quique voluerint privatim etiam imitentur . Ceterum num iſtiuſmodi collectio ſive concluſio Sacerdotis fuerit aliqua precatio ex Pſalmo decantato excerpta , ſive ex tempore dicta , ſive ex aliquo libro recitata; aut generalis tantum aliqua concluſio precationum , verbi gratia , *Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum* , vel quid aliud ſimile : arbitror quantum in re tam obſcura conjectare poſſum , hoc poſtremo potius modo voce clara Sacerdotis fuiſſe collectas atque concluſas ſecretas cunctorum adſtantium preces ; cum nuncuſque nullum veſtigium deprehenderim orationum ex Pſalmis confectarum apud Græcorum vel Orientalium rituales libros , vel tractatus Patrum . Itaque iſtiuſmodi Orationes de Pſalmis , quales ſunt quæ ad præſens edimus , primum inſtitutæ fuere in Occidente . In Concilio Agathenſi anno DVI , canone 30 præſcribitur ut *poſt Antiphonas , Collectiones per ordinem ab Epiſcopis vel Presbyteris dicantur* . Id quod numquam intelliges , niſi ritum pſallendi Galliarum antiquum pernoveris , quem in præſenti (aliquibus tamen immutatis) repræſentat Breviarium Mozarabum , Hiſpaniarum ſcilicet ritus antiqui , conſimilis omnino priſco illi Gallicano veteri . Eo in Breviario Antiphonæ habentur cum acceſſione plurium verſuum poſt quos repetantur : quæ ut plurimum ex Pſalmis aut ex Prophetis ſunt deſumptæ . Hiſce Antiphonis ſingulis Orationes ſubjunguntur ex eodem ipſo Pſalmo decerptæ , unde Antiphona proxime cantata excerpta fuerat . Has Orationes cum animadverteremus aptiſſimas eſſe ad inſtitutum noſtrum , collegimus ; ſuoque proprio Pſalmo hoc in opere attribuimus : rem gratiſſimam nos facturos pio lectori arbitrantes , ſi hiſce pulcherrimis æque atque piiſſimis precationibus , ipſius excitaremus animum ad orandum Deum flagrantius æque ac fructuoſius . Porro quod attinet ad Auctores harum Orationum , antiqui plane ſunt: meminerunt enim non raro Gentilium & Arianorum tamquam ſuo adhuc

huc tempore perdurantium: id quod vix referri poteſt ad tempora Sarracenica, quæ regnum Gothicum exceperunt. S. autem Leandrum, aut Conantium, vel omnium aut certe ex parte majore auctores eſſe harum Orationum pro certo habeo. *Leander* enim, inquit * S. Iſidorus, *ex Monacho, Hiſpalenſis Eccleſiæ Provinciæ Beticæ conſtitutus Epiſcopus ..... in toto Pſalterio duplici editione Orationes conſcripſit*. Conantius autem, ut beatus ſcribit * Ildefonſus, *poſt Mavulanen Eccleſiæ Polentinæ ſedem adeptus eſt ... Orationum libellum de omnium decenter ſcripſit proprietate Pſalmorum.* Latent quoque fortaſſis aliquæ Orationes Salvi Abbatis inter haſce Mozarabicas Orationes: de quo ſcriptor Anonymus apud Garſiam Joayſa * hæc tradit: *Salvus Abba Albeidenſis Monaſterii ..... cujus oratio in hymnis, Orationibus, verſibus ac Miſſis, quas illuſtri ipſe ſermone compoſuit, plurimam cordis compunctionem, ac magnam ſuaviloquentiam legentibus audientibuſque tribuit.... Obiit temporibus Garſeani Chriſtianiſſimi Regis, & Theudemiri Pont. IV. Idus Febr. æra milleſima*, hoc eſt anno 962. Quod ſi cauſſam lector inquirat, cur pluribus in Pſalmis Hiſpanicæ hæ Orationes non habeantur, promptum eſt dicere, quia eæ tantum nunc exſtant eo in Breviario Orationes ex Pſalmis, quæ Antiphonis ibidem poſitis reſpondeant: quare ubi nulla in illo occurrit Antiphona ex aliquo Pſalmo decerpta, ex eodem confecta Oratio ibi locum habere non poteſt: cum contra unus quandoque Pſalmus complures habeat Orationes, quia pluries in diverſis Officiis ex eo Antiphona cantatur. Has Orationes Epiſcopi vel Presbyteri, ut in laudato Concilio Agathenſi dicitur, recitabant poſt Antiphonas, reſpondente congregatione tota Fidelium bis *Amen*, ut videre eſt hic in ipſis Orationibus. Qua de reſponſione & illud obiter indicabo (quod minime animadverſum eſt a ſcriptoribus ſacrorum Rituum) quod abſente Epiſcopo vel Presbytero, ejuſmodi Collectiones ſive Collectæ aut omittebantur omnino; aut ſaltem non reſpondebatur ab adſtantibus, *Amen*, ne quidem Diacono ipſi oranti; cum id verſum fuerit olim in culpam Diaconorum, quod facerent ſibi orantibus reſponderi. *Nunc enim* inquit vetuſtiſſimus Auctor * quæſtionum ex utroque Teſtamento, *videmus Diaconos temere quod Sacerdotum eſt agere per convivia; & in Oratione id velle ut reſpondeatur illis; cum iſtud ſolis liceat Sacerdotibus*.

His Orationibus Mozarabum alia Oratio præmittitur ex mss.Codd. Vaticanis emendatior, alias edita a Georgio Caſſandro in Collectione precum Eccleſiaſticarum, & a Ludolfo de Saxonia, & in commentario S. Brunonis Epiſcopi Herbipolenſis in Pſalmos. Scribit Rainerus Monachus Leodienſis qui vixit circa annum Domini MCXXX. in vita S. Vol-

* Lib. de viris illuſtribus

* Lib. de viris illuſtribus.

* In collectione Conciliorum Hiſpaniæ pag. 774.

* Quæſt. 101. tomo 3. S. Auguſtini ultimæ editionis.

* Acta SS. tomo II. Aprilis die 21.

S.Volbodonii Epiſcopi Leodienſis mortui anno MXX, hunc ſanctum virum propria manu ſcripſiſſe librum Pſalmorum : *in quo unicuique Pſalmo compoſitam ex eodem, & a ſe dictatam ſubjecit orationem*. Sed quominus arbitrer Orationum harum noſtrarum illum S.Antiſtitem auctorem fuiſſe, impedimento eſt ſtylus Orationum, accedens quam proxime ad antiquam illam priſcarum Orationum pulcherrimam concinnitatem, quam ſuperiori ſæculo vir litteratus & ſtudiis linguæ latinæ deditus ſummis laudibus extollebat: tum etiam illud, quod ex vocabulis Pſalmorum Editionis Romanæ compoſitæ ſint; cujus profecto Editionis longe ante deſierat in Gallia atque Germania generalis uſus teſte VValfrido Strabone: accedit quamplures ex his Orationibus haberi apud Alcuinum in ſuis Officiis per Ferias, quæ ſane omnia oſtendunt auctorem harum precum antiquiorem fuiſſe ſæculo ſaltem VIII. Poſt eas Orationes ſæpe ultimo loco adjungitur alia *Oratio*, vel *Benedictio* deprompta ex Commentario in Pſalmos; qui ſi non eſt B. Hieronymi, Auctoris certe eſt cujus ætas in Hieronymi tempora incidit, ut elucet ex iis quæ diverſis in locis dicuntur in eodem Commentario.

* Lib. de rebus Eccleſiaſticis.

Reſtat, ut quid factum ſit in contextu ipſo Pſalmorum, (id quod forte primo loco dicendum erat) hoc loco exponamus. Cum hæc noſtra Vulgata Editio juſſu Sixti V, & Clementis VIII emendata, ſecundam beati Hieronymi emendationem repræſentet, viſum eſt eumdem ſequi S. Doctorem, in ea, quam ipſe ad illam emendandam adhibuit, diligentia: nam præterquam quod multa librariorum menda in Pſalmis tranſlatis ex LXX Interpretibus correxit; aliqua præterea ex Theodotione addidit, quæ deerant in illorum editione: quæ ne confuſe commixta manerent cum interpretatione LXX Interpretum, intra aſteriſcum ※ & duo craſſiora puncta concluſit: rurſus quæ in LXX Interpretibus redundabant, utpote quæ in exemplaribus Hebraicis ſuæ ſaltem ætatis non exſtabant; ea iſtiuſmodi obelo ÷ & duobus item punctis connotavit; ut ipſemet ſcribit ad Paulam & Euſtochium in epiſtola præfixa a ſe emendato Pſalterio, quam & infra habes ante primum Pſalmum. Unde diſcimus in exemplaribus Latinorum uſque ad B. Hieronymi tempora, vel in tota Scriptura veteris Teſtamenti, aut ſaltem in Pſalterio perduraſſe puram editionem Latinam factam ex LXX Interpretibus; (ſi menda Scriptorum, & variarum verſionum Latinarum exceperis) alioqui quid novi feciſſet Hieronymus, ſi quod jam in uſu erat Latinorum, additamentis ex Theodotione Pſalterium illuſtraſſet? Ejuſmodi obelos ÷ & aſteriſcos ※ Hieronymianos hoc in opere exhibemus: qui tamen jam editi erant in commentario B. Brunonis

Digitized by Google

nonis Epiſcopi Herbipolenſis curante Joanne Cochlæo an. MDXXXI. ut in alia quoque editione Romana Pſalterii, quam ſub alio licet meo cognomine vulgavi anno MDCLXXXII, ubi illos ex aliquibus mss. Urbis exhibui. Ex qua editione, ut ex primo item tomo B. Hieronymi impreſſo Pariſiis anno MDCXCIII, cura doctiſſimorum virorum, quos cum honore nomino, domnorum Joannis Martianay, & Antonii Pouget Monachorum e Congregatione S. Mauri (quorum eruditiſſimis laboribus in tam grandi opere impenſis multum adjuti ſumus) eoſdem rurſum hic repræſentamus.

Præter eam diſtinctionem ex obelis & aſteriſcis, commodum viſum fuit & aliud diſcrimen uſurpare in forma modoque characteris; nam cum plura eloquantur Pſalmi aliorum dicta, vel etiam propria Pſalmiſtæ, quæ ſe aſſerit dixiſſe, aut dicere; quo evidentius ea a pſallentibus primo ſtatim conſpectu internoſcerentur, impreſſa ſunt charactere diverſo, inclinato ſcilicet, haud rotundo. Cum autem commutantur ex abrupto interloquutores in Pſalmo, novæ tum periochæ exordium majoribus litteris expreſſum eſt, addito in margine nomine perſonæ quæ interloquitur: quæ majoris perſpicuitatis gratia, ad commoditatem utilitatemque pſallentium ſunt adhibita.

Ceterum vetus diſtinctio verſuum, quam ſequuti ſumus in Pſalmis, cum ob ſuam antiquitatem, tum utilitatem magnam prætermittenda non fuit. Et ſane quod ad utilitatem attinet; ea tanta eſt, ut B. Hieronymus * *quod in Demoſthene & Tullio ſolebat fieri, ut per cola ſcriberentur & commata*; ipſe *novo ſcribendi genere* faceret, ut Prophetæ quoque *verſibus deſcriberentur, providens utilitati legentium*: * *nam per cola ſcripti & commata, manifeſtiorem legentibus ſenſum tribuunt*. Certe experientia ipſa docet ex hujuſmodi diſtinctione quam dilucidior percurrat oratio; maxime ſi uſu priſco pronuncietur, ut veteres Grammatici Donatus, Sergius, Fortunatianus, Diomedes, aliique docent: nimirum ut juxta varias poſituras ſive diſtinctiones orationis, quæ inter legendum dant copiam ſpiritus reficiendi, ne continuatione deficiat; ita reſpiretur a legentibus, ut ſimul ipſa vocis ſuſpenſione in ultimis ſyllabis colorum & commatum, ſententiam ſive periodum adhuc pendere monſtretur; *cujus membra* ut * ſcribit S. Auguſtinus, *ſuſpenduntur voce dicentis, donec ultimo finiatur*: nam ut idem docet, *ſuſpenſa pronunciatione diſtinguendum eſt*. Porro quantum obſcuratur in Eccleſiis ſacrarum lectionum intelligentia imperitia lectorum, ejuſmodi pronunciationis neglectu; tantum illuſtratur recta pronunciatione recitantium; qui varietate vocis, tamquam diverſis coloribus expreſſiorem imaginem

* Præfat. in Iſaiam.

* Præfat. in Ezechielem.

* Lib. II. de doctrina Chriſtiana. cap. 7. num. 11.

nem

nem rerum quæ dicuntur, ſub mentis oculos ponunt tam ſibi, quam toti cœtui audientium. Ob eam cauſſam nos quoque utilitati legentium providentes, interpretationem hanc veterem Pſalmorum veteri ſcribendi modo diſtinximus; veteri, inquam, modo, nam antiquiſſimus eſt mos ſcribendi Pſalmos per verſus tum apud Græcos, tum apud Latinos. Ex ſacris Bibliis libri ſeptem nempe Pſalterium, Proverbia, Canticum canticorum, Eccleſiaſtes, Job, Sapientia, & Eccleſiaſticus per verſus ſcribebantur antiquitus: & nullus dubito quin a LXX Interpretibus ipſis juxta vetuſtiſſimos ſuos codices * Hebraicos id factum fuerit in quinque libris prioribus, & in duobus poſterioribus a ſuis Auctoribus: id quod propterea factum puto, quia vel metri alicujus genere, vel ad modum ſententiarum brevium & apophthegmatum, ſtyloque cæſo membratim fuerint conſcripti. Ad Origenem Presbyterum certe id rei minime referri poteſt; cum is non ſeptem modo, ſed reliquos etiam veteris Scripturæ libros non quidem in verſus, ſed in cola hoc eſt in membra grandiuſcula diſtinxerit: qua de veteri diſtinctione verſuum cum pluribus egerint laudati DD. Jo. Martianay, & Antonius Pouget (qui etiam indicant haberi in Bibliotheca Regis Chriſtianiſſimi volumina Hebraica Job & Pſalmorum hujuſmodi antiquis verſibus brevioribus interpuncta) in præſentia contenti erimus huc tantum afferre vetera aliqua Teſtimonia Græcorum & Latinorum de antiqua hac diſtinctione verſuum in Pſalmis: quæ maxime in cantu Reſponſorio olim frequentiſſimo in Eccleſia retinebatur, ut ex S. Auguſtino mox videbimus.

* Hujus Hebraicæ diſtinctionis ſignū eſt accentus *Athnas* in toto corpore Hebraicorum Bibliorū cum Maſoretica interpunctione.

Sanctus Gregorius Nazianzenus Carmine de Scripturæ libris. *Libri vero per verſus ſcripti, ſunt quinque; quorum quidem primus Job, deinde David, mox tres Salomonici, Eccleſiaſtes, Canticum & Proverbia.*

Sive idem, ſive S. Amphilochius Iconii Epiſc. in Carmine Jambico ad Seleucum. *Tum per verſus ſcriptos libros enumerabo: coronatum certaminibus variarum afflictionum Job; librum Pſalmorum convenientem animarum medicinam; & tres ſapientis Salomonis, Proverbia, Eccleſiaſtem & Canticum canticorum.*

S. Epiphanius libro de ponderibus & menſuris num. 4. *Quinque per verſus ſcripti: liber Job, deinde Pſalterium, Proverbia Salomonis, Eccleſiaſtes, Canticum canticorum.* Quibus paulo poſt & alios duos libros item ſcriptos per verſus conjungit, nempe *Sapientiam Salomonis & Sapientiam Jeſu filii Sirach.*

S. Cyrillus Epiſcopus Hieroſolymitanus Catecheſi IV Illuminatorum. [*Libri*] *ſcripti verſibus ſunt quinque: Job, liber Pſalmorum, Proverbia, Eccleſiaſtes, & Canticum canticorum.*

S. Joannes Damaſcenus lib. IV de Fide orthodoxa cap. 18. *Tertius porro librorum quinquernio verſibus conſtat: nempe liber Job, Pſalterium, Proverbia Salomonis, ejuſdem Eccleſiaſtes, & Cantica canticorum.*

Porro verſus de quibus hi Patres loquuntur non alios eſſe, quam hoſce breviuſculos quos hoc in opere exhibemus, paraphraſis Apollinarii in Pſalmos & codd. vetuſtiſſimi [1] Vaticanus [2] & Alexandrinus, conſentientibus verſionibus Syriacis & Arabicis in argumentis Pſalmorum, quæ proſtant in Bibliis polyglottis, apertiſſime demonſtrant: & horum quoque Latinorum Patrum auctoritas comprobat.

S. Hieronymus in præfatione in Eſaiam ad Paulam & Euſtochium: *Nemo cum Prophetas verſibus viderit eſſe deſcriptos, metro eos exiſtimet apud Hebræos ligari; & aliquid ſimile habere de Pſalmis & operibus Salomonis.* Idem in epiſtola ad Suniam & Fretelam: *Decimo ſeptimo Pſalmo*, Grando & carbones ignis: *& quæritis cur Græci iſtum verſiculum ſecundo non habeant interpoſitis duobus verſibus.* Unde evidenter apparet in Latinis etiam codicibus locum hunc Pſalmi quatuor verſibus fuiſſe diſtinctum: quorum primus erat, *Grando & carbones ignis*: ſecundus, *Et intonuit de cælo Dominus*: tertius, *Et altiſſimus dedit vocem ſuam*: quartus vero iterum, *Grando & carbones ignis*. Et infra: *In eodem* [*Pſalmo* LXVIII.] Regna terræ cantate Deo; pſallite Domino: *& dicitis hoc in iſto verſiculo non eſſe ſcriptum* Pſallite Domino, *quoniam ſtatim ſequitur poſt diapſalma*: Pſallite Deo qui aſcendit ſuper cælum cæli ad orientem: *cum iſte verſiculus magis habere debeat juxta Hebraicam veritatem*, Cantate Deo, *&* pſallite Domino: *& illud quod ſequitur in principio verſus alterius*, Pſallite Deo: *non ſit in libris authenticis, ſed obelo prænotatum.* Hic duo verſus interjecto Diapſalmate numerantur, qui unum conſtituunt verſum in codicibus poſterioris ætatis. Idem in proœmio libri XVI in Eſaiam: *Mihi non parvam quæſtiunculam detuliſti, quod ſcilicet octo verſus, qui leguntur in Eccleſiis, & in Hebraico non habentur, tertii decimi Pſalmi, Apoſtolus uſurparit ſcribens ad Romanos*: Sepulcrum patens eſt guttur eorum: Linguis ſuis doloſe agebant &c. *Nam duo primi verſus*: Sepulcrum patens eſt guttur eorum: Linguis ſuis doloſe agebant; *quinti pſalmi ſunt. Tres autem verſiculi qui ſequuntur*: Veloces pedes eorum ad effundendum ſanguinem: Contritio & infelicitas in viis eorum: Et viam pacis non cognoverunt, *in Eſaia Propheta reperi .... Ultimus autem verſus ideſt octavus*, Non eſt timor Dei ante oculos eorum; *in trigeſimi quinti Pſalmi principio eſt*.

Idem

(1) Vaticanus ſignatus num. 1209. unde potiſſimum ſuam verſuum diſtinctionem Thomaſius heic deſumpſit.

(2) Alexandrinus Pſalmorum reſpectu editus Oxoniæ a Galeo anno MDCLXXVIII, & a Grabeo itidem Oxoniæ anno MDCCIX.

Idem ſive quiſpiam alius cum eo ætate conjunctus Auctor Commentarii in Pſalmos, quatuor verſus numerat Pſalmi CXVI quos nos binis tantum verſibus complectimur. *Iſte Pſalmus*, inquit, *parvus habetur numero verſuum, ſed magnus eſt in ſpiritualis myſterii ſacramento. Vocem tamen Apoſtolicam tenet: qui juxta normam Evangelicam, in quatuor verſuum numero continetur*.

S. Auguſtinus in enarratione ſecunda in Pſalm. XXI de Donatiſtis loquens. *Putas ibi ponunt aures, quando Lector ipſorum dicit*: Commemorabuntur & convertentur ad Dominum univerſi fines terræ? *Eja forte unus verſus eſt: aliunde cogitabas, cum fratre tuo fabulabaris, quando illud dixit: attende quia repetit; & ſurdos pulſat*: Et adorabunt in conſpectu ejus univerſæ patriæ gentium. *Adhuc ſurdus eſt, non audit: pulſetur iterum*: Quoniam Domini eſt regnum, & ipſe dominabitur gentium. *Tres iſtos verſus tenete fratres* &c. Ex quo loco (ut id non prætermittamus) apparet in cantu Pſalmi Reſponſorii olim tum in Oriente, tum in Occidente uſitatiore, in quo Lector præcinebat verſus, & populus eoſdem ipſos reſpondendo repetebat, uſurpatam fuiſſe antiquam illam verſuum diſtinctionem qui breviores erant; non alteram ſequentis ævi verſuum paulo prolixiorum: quod minime animadverteram cum agerem de ejuſmodi Pſalmo Reſponſorio in præſatione ad Reſponſorialia & Antiphonaria antiqua Eccleſiæ Romanæ, a me ſub alio meo cognomine, ut in aliis quoque libris feci, edita in hac Urbe anno MDCLXXXVI: nam præterquam quod id poſtulabat ratio ejuſmodi inſtitutionis, nempe ut rudis populus Pſalmos caneret, quos nec de libro legeret, nec memoria teneret; unde & neceſſe erat verba ei pauca præberi repetenda, ut membratim cæſimque totum Pſalmum percurreret: locus iſte laudatus S. Auguſtini id ſatis indicat. Ex quo S. Doctore tractat. XXII, num. 5, in Joannem item diſcimus, unum eumdemque verſum brevem licet, fuiſſe aliquando membratim diviſum ad populi faciliorem reſponſionem, poſito verſu (ut ipſe loquitur) in Diapſalmate: ejus hæc ſunt verba. *Audit forte aliquis dicentem*, Judica me Deus, *& miratur: ſolet enim homo dicere*, Ignoſcat mihi Deus; *Parce mihi Deus; quis eſt qui dicat*, Judica me Deus? *& aliquando in Pſalmo verſus ipſe in Diapſalmate ponitur; qui præbeatur a Lectore, & reſpondeatur a populo: non forte alicui cor percutitur, & timet cantare Deo & dicere*, Judica me Deus? *& tamen cantat populus credens, nec putat ſe male optare, quod didicit a Divina lectione: etſi parum intelligit, credit aliquid boni eſſe quod cantat: & tamen & ipſe Pſalmus non dimiſit hominem ſine intellectu: ſequutus enim verbis poſterioribus oſtendit qua-*

le judicium diceret quia non eſt damnationis, ſed diſcretionis. Ait enim, Judica me Deus. *quid eſt*, Judica me Deus; & diſcerne cauſſam meam a gente non ſancta? Hæc ille. Ceterum quando cœptum fuerit plures iſtiuſmodi conciſe diſtinctos verſus conglutinari: puto hoc per id temporis factum, quod interceſſit ab ætate S. Auguſtini ad Caſſiodorum; cum hic in ſuo in Pſalmos commentario longiuſculos verſus ex duobus vel pluribus anguſtis illis priſcis verſibus coactos enumeret; ut præſertim videri poteſt in prooemio Pſalmi XIV, & Pſalmi CXVI, & CXVII. Invaluerat ſcilicet per ea interſtitia temporis mos cantandi Pſalmos antiphonatim, hoc eſt, alternis choris Clericorum, vel Monachorum; ad quod inſtitutum aptiores ſunt verſus minus anguſti: cum jam deſueſceret paulatim cantus reſponſorius Pſalmi, quem præcinente uno Lectore populus totus in Eccleſia reſpondebat. Itaque cum tam authentica ſit ejuſmodi diſtinctio verſuum in Pſalmis ab antiquiſſimis uſque temporibus, tamque utilis ad intelligentiam quoquo tempore; merito eam & nos ſequuti ſumus in hoc opere juxta antiquiſſimum cod. Græcum * (1) Vaticanum, cum jam ex cod. Alexandrino conſimilis diſtinctio prodierit: ut collata utriuſque cod. diſtinctione, ex utroque poſſit agnoſci priſca diſtinctio; & horum uterque alterum emendare. Haud tamen ignoramus Latine per verſus editos jam Pſalmos a Jacobo Fabro Stabulenſi: ſed cum in ſua præfatione aperte non dicat ex fide mſs. codd. diſtinxiſſe verſus, immo potius prout diſtinctio requirebat, & ut majores noſtri facere conſuevere: longe melius arbitrati ſumus vetuſtiſſimum codicem Græcum, cujus diſtinctio nondum lucem aſpexit, quam excuſum ſequi Fabri Pſalterium.

* Continet hic codex Pſalmos, Proverbia, Eccleſiaſtem, Canticum, Job, Sapientiam Salomonis, & Sapientiam Sirach deſcripta per verſus.

Et hæc quidem ſatis de cauſſis rationibuſque editionis hujus Pſalmorum: quorum inſtar & Cantica aliaque ſunt hic item excuſa: in quibus quidquid notandum occurrit, ſuis id locis factum eſt. Porro explicationes Canticorum, cum mihi non vacaret, conſimiles explanationibus Pſalmorum facere nequivi; ſed ne ſine ulla prorſus interpretatione prodirent, ſcholia illis ſubjunxi breviſſima Emanuelis Sà Societatis Jeſu.

Reſtat ut mihi Lector ignoſcat in erratis meis: ſi in hac opella nec mihi plane placeo, quid mirum ſi aliis doctis eruditiſque viris id multo magis futurum exiſtimem? Dedi ex tenuitate mea quantum mihi Dominus ſua ſibi placita menſura contulit: ſi ex meo labore alii vel pauci rudiores ad intelligentiam, vel ſpiritu ferventiores ad pietatem profecerint, id mihi fuerit ſatis. Hi ſi cum hoc opus viderint, glorificaverint Patrem noſtrum qui in cælis eſt, ego ſatis contentus ero.

(1) Scilicet ſignatum num. 1209.

DI-

D I S T R I B U T I O
PSALMORUM ET CANTICORUM

In officia nocturna atque diurna, juxta antiquum pſallendi morem Eccleſiæ Romanæ.

DOMINICA.

AD VIGILIAS. Pſalmus Invitatorius XCIV. qui quotidie præmittitur ad Vigilias; niſi aliter propriis locis adnotetur. In I Nocturno Pſalmi duodecim. I. II. III. VI. VII. VIII. IX. X. XI. XII. XIII. XIV. In ſecundo Nocturno Pſalmi tres. XV. XVI. XVII. In tertio Nocturno Pſalmi tres. XVIII. XIX. XX. Ad MATUTINUM Pſal. XCII. XCIX. LXII cum Pſalmo LXVI. conjunctim. Benedictiones trium puerorum. Laudes, ideſt Pſalmi tres. CXLVIII. CXLIX. & CL. conjunctim. Canticum Evangelicum Zachariæ. AD HORAM DIEI PRIMAM. Pſ. XXI. XXII. XXIII. XXIV. XXV. LIII. CXVII. Ex Pſalmo CXVIII. capitula 1. 2. item 3. & 4. Fides Catholica S. Athanaſii. AD HORAM DIEI TERTIAM. Ex Pſ. CXVIII. capitula 5. & 6. item 7. & 8. item 9. & 10. AD HORAM DIEI SEXTAM. Ex Pſalmo CXVIII. capitula 11. & 12. item 13. & 14. item 15. & 16. AD HORAM DIEI NONAM. Ex Pſalmo CXVIII. capitula 17. & 18. item 19. & 20. item 21. & 22. Ad Tertiam, Sextam & Nonam horam ſive feſtis ſive quotidianis diebus, ita ſemper pſallitur ut in die Dominico. AD VESPERUM. Pſalmi CIX. CX. CXI. CXII. CXIII. Canticum Evangelicum S. Mariæ. AD COMPLETORIUM Pſal. IV. XXX. uſque *Redemiſti me Domine Deus veritatis*, incluſive. XC. CXXXIII. Canticum Evangelicum Simeonis. Ita ſemper pſallitur ad Completorium ſive feſtis ſive quotidianis diebus.

FERIA SECUNDA.

AD VIGILIAS. In Nocturno Pſ. duodecim. XXVI. XXVII. XXVIII. XXIX. XXX. XXXI. XXXII. XXXIII. XXXIV. XXXV. XXXVI. XXXVII. AD MATUTINUM. Pſal. L. V. LXII cum LXVI conjunctim. Canticum Eſaiæ *Confitebor tibi*. Laudes, ideſt Pſalmi CXLVIII. CXLIX. CL. conjunctim. Canticum Evangelicum Zachariæ. AD HORAM DIEI PRIMAM. Pſalm. LII. Ex Pſal. CXVIII. capitula 1. & 2. item 3. & 4. Ita ſemper pſallitur ad horam Primam quotidianis, feſtiſque diebus per hebdomadam; niſi aliter ſuis locis adnotetur. AD VESPERUM. Pſ. CXIV. CXV. CXVI. CXIX. CXX. Cant. Evangel. S. Mariæ.

FE-

FERIA TERTIA.

AD VIGILIAS. In Nocturno Pſalmi duodecim. XXXVIII. XXXIX. XL. XLI. XLIII. XLIV. XLV. XLVI. XLVII. XLVIII. XLIX. LI. AD MATUTINUM Pſal. L. XLII. LXII cum LXVI conjunctim. Canticum Ezechiæ Regis Juda. Laudes, ideſt Pſalmi CXLVIII. CXLIX. & CL. conjunctim. Cant. Evang. Zachariæ. AD VESPERUM. Pſ. CXXI. CXXII. CXXIII. CXXIV. CXXV. Cant. Evang. S. Mariæ.

FERIA QUARTA.

AD VIGILIAS. In Nocturno Pſalmi duodecim. LII. LIV. LV. LVI. LVII. LVIII. LIX. LX. LXI. LXIII. LXV. LXVII. AD MATUTINUM. Pſal. L. LXIV. LXII cum LXVI conjunctim. Canticum Annæ. Laudes, ideſt, Pſalmi CXLVIII. CXLIX. & CL. conjunctim. Canticum Evang. Zachariæ. AD VESPERUM. Pſalmi. CXXVI. CXXVII. CXXVIII. CXXIX. CXXX. Cant. Evang. S. Mariæ.

FERIA QUINTA.

AD VIGILIAS. In Nocturno Pſalmi duodecim. LXVIII. LXIX. LXX. LXXI. LXXII. LXXIII. LXXIV. LXXV. LXXVI. LXXVII. LXXVIII. LXXIX. AD MATUTINUM. Pſalm. L. LXXXIX. LXII cum LXVI conjunctim. Canticum Exodi. Laudes, ideſt, Pſalmi CXLVIII. CXLIX. CL. conjunctim. Cant. Evang. Zachariæ. AD VESPERUM. Pſ. CXXXI. CXXXII. CXXXIV. CXXXV. CXXXVI. Cantic. Evang. S. Mariæ.

FERIA SEXTA.

AD VIGILIAS. In Nocturno Pſalmi duodecim. LXXX. LXXXI. LXXXII. LXXXIII. LXXXIV. LXXXV. LXXXVI. LXXXVII. LXXXVIII. XCIII. XCV. XCVI. AD MATUTINUM. Pſal. L. CXLII. LXII cum LXVI conjunctim. Canticum Habacuc. Laudes, ideſt, Pſalmi CXLVIII. CXLIX. & CL. conjunctim. Cantic. Evang. Zachariæ. AD VESPERUM. Pſalmi CXXXVII. CXXXVIII. CXXXIX. CXL. CXLI. Cantic. Evang. S. Mariæ.

SABBATO.

AD VIGILIAS. In Nocturno Pſalmi duodecim. XCVII. XCVIII. XCIX. C. CI. CII. CIII. CIV. CV. CVI. CVII. CVIII. AD MATUTINUM. Pſal. L. XCI. LXII cum LXVI conjunctim. Canticum Deuteronomii. Laudes, ideſt Pſalmi CXLVIII. CXLIX. & CL. conjunctim. Cant. Zachariæ. AD VESPERUM. Pſal. CXLIII. CXLIV. CXLV. CXLVI. CXLVII. Cant. S. Mariæ.

IN NATALI DOMINI.

Ad Vigiliam in initio ſive crepuſculo noctis. Non dicitur Pſalmus invitatorius. In primo Nocturno Pſ. II. XVIII. XXIII. In ſecundo Nocturno XLIV. LXXXVI. XCV. In tertio Nocturno XCVI. XCVII. XCVIII. *Eadem Nocte ſancta*. Ad Vigilias in primo galli cantu. Pſalmus invitatorius XCIV. In primo Nocturno Pſ. II. XVIII. XLIV. In ſecundo Nocturno XLVII. LXXI. LXXXIV. In tertio Nocturno LXXXVIII. XCV. XCVII. Ad Veſperum in die ſancto. Pſal. CIX. CX. CXI. CXXIX. CXXXI. Canticum Evang. S. Mariæ.

IN EPIPHANIA DOMINI.

Ad Vigilias. Non dicitur Pſalmus Invitatorius. In primo Nocturno Pſal. XXVIII. XLVI. LXV. In ſecundo Nocturno LXXI. LXXXV. XCIV. In tertio Nocturno XLV. XCV. XCIX.

DIE-

Digitized by Google

Diebus Dominicis a Septuagesima ad sanctum Pascha.

Ad Matutinum Pſal. l. cxvii. lxii cum lxvi conjunctim. Benedictiones trium Puerorum. Laudes, ideſt Pſalmi cxlviii. cxlix. & cl. conjunctim. Cant. Evangelicum Zachariæ.

Feria quinta in Coena Domini.

Ad Vigilias. Non dicitur Pſalmus invitatorius. In primo Nocturno. Pſal. lxviii. lxix. lxx. In ſecundo Nocturno. lxxi. lxxii. lxxiii. In tertio Nocturno. lxxiv. lxxv. lxxvi. Ad Matutinum ut in Feria V. quotidianis diebus. Ad Veſperum Pſ. cxv. cxix. cxxxix. cxli. cxliii. Cant. Evang. S. Mariæ.

Feria sexta Parasceve in Passione Domini.

Ad Vigilias. Non dicitur Pſalmus Invitatorius. In primo Nocturno. Pſal. iI. xxi. xxvi. In ſecundo Nocturno xxxvii. xxxix. lii. In tertio Nocturno lviii. lxxxvii. xciii. Ad Matutinum ut in feria ſexta quotidianis diebus. Ad Veſperum ut in Cœna Domini.

Sabbato Sancto.

Ad Vigilias. Non dicitur Pſalmus invitatorius. In primo Nocturno Pſal. iv. xiv. xv. In ſecundo Noctorno xxiii. xxvi. xxix. In tertio Nocturno liii. lxxv. lxxxvii. Ad Matutinum ut in feria III. quotidianis diebus.

Dominica Paschae.

Ad Vigiliam. In Nocturno Pſalmi tres I. iI. iiI. Ad Matutinum, ut in diebus Dominicis. Ad Horam diei Primam. Pſalmi liii. cxvii. & ex Pſalm. cxviii capitula 1 & 2. 3. & 4. de more. Ad Veſperum in die ſancto. Pſalmi cix. cx. cxi. Canticum Evangel. S. Mariæ. *Ad Fontes*. Pſal. cxii. Laudate pueri. Cantic. Evang. S. Mariæ. *Ad S. Andream* [alias *Ad Crucem*] Pſal. cxiii. In exitu Iſrael. Cant. Evang. S. Mariæ. In albis Paſchalibus ad Matutinum, horam primam & Veſperum, ut in die ſancto Paſchæ.

Feria secunda in Albis.

Ad Vigiliam. In Nocturno Pſalmi tres iv. v. vi.

Feria tertia in Albis.

Ad Vigiliam. In Nocturno Pſalmi tres vii. viii. ix.

Feria quarta in Albis.

Ad Vigiliam. In Nocturno Pſalmi tres xi. xii. xiii.

Feria quinta in Albis.

Ad Vigiliam. In Nocturno Pſalmi tres xiv. xv. xvi.

Feria sexta in Albis.

Ad Vigiliam. In Nocturno Pſalmi tres xviii. xix. xx.

Sabbato in Albis.

Ad Vigiliam. In Nocturno Pſalmi tres xxii. xxiii. xxv. *Aliter*. xxiii. xxiv. xxv.

In Ascensione Domini.

Ad Vigilias. In primo Nocturno Pſalmi viii. x. xviii. In ſecundo Nocturno xx. xxix. xlvi. In tertio Nocturno xcvi. xcviii. ciii. Ad Matutinum & Veſperum ut in diebus Dominicis.

In Vigiliis Pentecostes.

Ad Vigiliam priorem. Omiſſo Pſalmo invitatorio, in Nocturno Pſalmi tres xlvii. lxvii. ci. *Eadem nocte*. Ad Vigiliam poſt galli cantum. Pſalmus invitatorius xciv. In tribus Nocturnis & ad Matutinum & Veſperum, ut in ceteris diebus Dominicis.

Digitized by Google

In Natali SS. Apostolorum Petri et Pauli.

Ad Vigiliam in initio ſive crepuſculo noctis. Non dicitur Pſalmus invitatorius. In primo Nocturno Pſalmi XVIII. XXXIII. XLIV. In ſecundo Nocturno XLVI. LX. LXIII. In tertio Nocturno LXXIV. XCVI. XCVIII. *Eadem nocte*. Ad Vigilias poſt galli cantum. Pſalmus invitatorius XCIV. In primo Nocturno Pſ. I. II. III. In ſecundo Nocturno IV. VIII. X. In tertio Nocturuo XIV. XV. XIX. Ad Veſperum Pſal. CIX. CXII. CXV. CXXV. CXXXVIII. Canticum Evangel. S. Mariæ.

In Vigiliis Defunctorum.

In primo Nocturno. Omiſſo Pſalmo invitatorio, Pſalmi III. IV. VI. In ſecundo Nocturno XXII. XXIV. XXVI. In tertio Nocturno XXXIX. XL. XLI. *aliter*. XXXIV. XXXIX. XLI. Ad Matutinum Pſal. L. LXIV. LXII cum LXVI conjunctim. Canticum Ezechiæ. Laudes, ideſt, Pſalmi tres CXLVIII. CXLIX. & CL. Cant. Evang. Zachariæ. Ad Veſperum Pſal. CXIV. CXIX. CXV. CXXIX. CXXXVII. Cant. Evang. S. Mariæ.

Hypotheses Euſebii Pamphili in Pſalmos.

Ex cod. Alexandrino in Bibliis polyglottis tomo 6. p. 137. & cod. Græco Vaticano 342.

Libri Pſalmorum hæc quidem ſit diviſio; ſicut accurata continent exemplaria; ipſumque Hebraicum.

Non omnes pſalmi, ut quis forte ſuſpicari poſſet, ſunt Davidis.

verum & aliorum quoque prophetarum in pſallendo [*al.* in pſalmis] prophetantium.

Quapropter tota hæc ſcriptura apud Hebræos nequaquam inſcribitur nomine Davidis:

ſed indefinite appellatur, Liber Pſalmorum.

In partes quinque totum hunc Pſalmorum librum dividunt Hebræi:

primam; in eos qui ſunt a primo uſque ad quadrageſimum.

ſecundam; in eos, qui ſunt a quadrageſimo primo uſque ad ſeptuageſimum primum.

tertiam; in eos, qui ſunt a ſeptuageſimo ſecundo uſque ad octuageſimum octavum.

quartam; in eos, qui ſunt ab octuageſimo nono uſque ad centeſimum quintum.

quintam; in eos, qui ſunt a centeſimo ſexto uſque ad finem libri.

Pſalmi ſine inſcriptione, XIX.

Pſalmi cum inſcriptione, CXXXI.

Eorum qui inſcriptionem habent, diviſio.

Ipſius quidem David LXXII.

Filiorum vero Core XI.

Ipſius Aſaph XII.

Ætham Iſraelitæ I.

Salomonis II.

Moyſis I.

Sine nomine XVII. [*Vat.* XV.]

[*Vatic. addit* : Cum inſcriptione XXXVII. *ſtatimque ponit Periochas Pſalmorum, omiſſis quæ hic deinceps habentur.*]

In Alleluja XV.

Sine Inſcriptione XIX.

Sunt autem ſine nomine, quotquot Inſcriptionem quidem habent; ſed cujus ſint non indicant.

Pſalmi ſine Inſcriptione XIX.

Omnes ſimul CL.

LVIII. Quando miſit Saul ut interficeret eum.

XXXIII. Quando David venit in Nomba ad Abimelec.

LVII. In

LVII. In ſpeluncam Odollam.
LI. Dohec prodit Davidem.
LXII. David fugit in eremum Judææ.
LIII. Ziphæi produnt Davidem in ſpelunca.
LV. Allophyli in Geth.
LIX. Poſt mortem Saulis.
L. Quando venit ad eum Nathan Propheta.
III. Quando fugiebat a facie Abeſſalon filii ſui.
VII. Super verba Chuſi filii Jemini.
Pſalmorum hiſtoria hanc habet ſeriem: immutata vero fuit inventionis tempore.

* In cod. Græco Var. 141. hæ ſolæ Periochæ habetur cũ hoc titulo. Hypotheſes Euſebii Cæſar... Anacephalæoſis Pſalmorum.

Periochæ Pſalmorum.

I. Exhortatio ad pietatem in Deum, & dehortatio a contrario.

[*Aliæ ſubſequentes Periochæ ſuis Pſalmis ſunt præpoſitæ.*]

* Hi Canones diurni & nocturni non extant in codd. Vaticanis.

* *Canones Diurni Pſalmorum.*

[Pſalmi] Matutini III. LXII. CXL. CXLI.

[Horæ diei.]
I. Pſalmus....
II. Pſalmus XXIX.
III. Pſalmus....
IV. Pſalmus XLI. [*aut* XLIV.]
V. Pſalmus L.
VI. Pſalmus....
VII. Pſalmus LXIX.
VIII. Pſalmus LXXXIV.
IX. Pſalmus CXI.
X. Pſalmus CXL.
XI. Pſalmus C..
XII. Pſalmus C..

Canones Nocturni Pſalmorum.

[Pſalmi] Lucernales. III. CXXIX. CXL. XII.

[Horæ noctis.]
I. Pſalmus LXXIV.
II. Pſalmus XXIX.
III. Pſalmus LIV.
IV. Pſalmus....
V. Pſalmus....
VI. Pſalmus XL.
VII. Pſalmus....
VIII. Pſalmus....
IX. Pſalmus LXXXVII.
X. Pſalmus XCV.
XI. Pſalmus.....
XII. Pſalmus LVI.

---

* Codd. Vatic. 82. & 84.

* Consideratio Pſalmorum in cauſſis diverſis

Ita convenienter aptantur.

In oratione ſunt hi ſubſequenter notati.

XVI. Exaudi Domine juſtitiam meam. LXVII. Exſurgat Deus, & diſſipentur inimici ejus, & fugiant qui oderunt. LXXXIX. Domine refugium factus es. CI. Domine exaudi orationem. CXXXI. Memento Domine David & omnis manſuetudinis ejus. CXXI. Lætatus ſum in his, quæ dicta ſunt mihi.

In oratione prece & interpellatione.

Hi loci comunes Pſalmorũ fere omnes deſcripti ſunt ex epiſtola S. Athanaſii ad Marcellinum.

V. Verba mea auribus percipe Domine. VI. Domine ne in ira tua arguas me. VII. Domine Deus meus in te ſperavi. XI. Salva me Domine, quoniam defecit. XII. Uſquequo Domine oblivi ſceris. XV. Conſerva me Domine quoniam ſperavi. XXIV. Ad te Domine levavi animam meam, Deus meus. XXVI. Dominus illuminatio mea & ſalus mea. XXX. In te Domine ſperavi non confundar. XXXIV. Judica Domine nocentes me. XXXVII. Do-

XXXVII. Domine ne in ira tua. XLII. Judica me Deus, & diſcerne. LIII. Deus in nomine tuo ſalvum me fac. LIV. Exaudi Deus orationem meam, & ne deſpexeris. LV. Miſerere mei Deus quoniam conculcavit. [LVI.] Miſerere mei Deus, miſerere mei. LVIII. Eripe me Domine de inimicis meis. LX. Exaudi Deus deprecationem meam. LXIII. Exaudi Deus vocem meam cum. LXXXII. Deus quis ſimilis erit tibi? LXXXV. Inclina Domine aurem tuam. LXXXVII. Domine Deus ſalutis. CXXXIX. Eripe [me Domine ab homine malo.] CXL. Domine clamavi ad te, exaudi me. CXLII. Domine exaudi orationem meam: auribus percipe obſecrationem meam.

In interpellatione, & gratiarum actione.

Simul omnes XXV. ſupra, & CXXXVIII. Domine probaſti me, & cognoviſti &c.

[In] interpellatione ſola.

III. Domine quid multiplicati ſunt &c. XXV. Judica me Domine, quoniam ego. LXVIII. Salva me Deus, quoniam. LXIX. Deus in adjutorium meum intende. LXX. Deus in te ſperavi, non confundar. LXXIII. Ut quid Deus repuliſti in finem? LXXVIII. Deus venerunt gentes in hæreditatem. LXXIX. Qui regis Iſrael, intende. CXXII. Ad te levavi oculos meos qui habitas. CXXIX. De profundis clamavi. CXXX. Domine non eſt exaltatum cor meum.

In confeſſione peccatorum.

L. Miſerere mei Deus ſecundum [magnam] miſericordiam.

Si in multis mirabilibus, vel perfecto opere bono gratias vis agere Deo.

VIII. Domine Dominus noſter quam admirabile eſt. LXXX. Exſultate Deo adjutori noſtro.

Si laudem Deo offerre vis.

XXVIII. Afferte Domino filii Dei.

Si in hymno vis Domino canere.

LXIV. Te decet hymnus Deus.

Si ſcire vis quomodo in quibus rebus Deum laudant.

CXII. Laudate pueri Dominum. CXVI. Laudate Dominum omnes gentes. CXXXIV. Laudate nomen Domini, laudate. CXLV. Lauda anima mea Dominum. CXLVI. Laudate Dominum quoniam bonus eſt. CXLVII. Lauda Jeruſalem Dominum. CXLVIII. Laudate Dominum de cælis. CL. Laudate Dominum in ſanctis ejus.

Si ad benedicendum Deum vis animam exhortari.

CII. Benedic anima mea Domino, & omnia quæ intra me ſunt. CIII. Benedic anima mea Domino: Domine Deus meus magnificatus es.

Si confiteri vis Deo.

XCI. Bonum eſt confiteri Domino. CIV. Confitemini Domino, & invocate nomen ejus. CVI. Confitemini Domino quoniam bonus. [CV.] Confitemini Domino &c. quis loquetur? CVI. Paratum cor meum Deus. CX. Confitebor tibi Domine in toto corde meo, in conſilio &c CXXXV. Confitemini Domino quoniam bonus, quoniam in æternum miſericordia ejus. CXXXVII. Confitebor tibi Domine in toto corde meo, quoniam audiſti.

Si cantare vis Deo.

XCII. Dominus regnavit, decorem indutus eſt, indutus eſt &c. XCVII. Cantate Domino canticum novum quia mirabilia fecit.

Si

Si orare vis & rogare Deum.

CXVIII. Beati immaculati in via. * CI. Domine exaudi orationem meam, & clamor meus.

* C. 84. Domine exaudi oratione, auribus.

Si miſericordiam & juſtitiam Dei vis reminiſci.

C. Miſericordiam & judicium cantabo.

Si aliquos ad fidem & obedientiam vis adhortari.

XL. Beatus qui intelligit ſuper egenum.

Si vis oſtendere aliis qualis ſit civis Regni cælorum.

XIV. Domine quis habitabit in tabernaculo tuo? XXIII. Domini eſt terra.

Si hæreticos aut gentiles irrides.

LXXV. Notus in Judæa Deus.

Si hæreticos adverſus domum Dei videris communicantes.

LXXXII. Deus quis ſimilis erit tibi?

Si hæreticos vis arguere.

LXXXVI. Fundamenta ejus in montibus.

Si recordari vis beneficia in redemptione hominis.

VIII. Domine Dominus noſter. LXXXVI. Fundamenta ejus in montibus. CXV. Credidi propter quod locutus ſum.

Si admirari vis prædicationes, gratiam prædicationis, & ſacra præcepta.

XVIII. Cæli enarrant.

Si de Incarnatione Domini recordari vis.

XLIV. Eructavit cor meum. CIX. Dixit Dominus Domino.

Si de Cruce Domini vis reminiſci.

XXI. Deus Deus meus reſpice in me. LXVIII. Salva me Deus &c.

Si de Reſurrectione Deo pſallere vis.

XV. Conſerva me Domine. LXV. Jubilate Deo omnis terra, pſalmum dicite.

Si de Aſcenſione Domini reminiſci vis.

XXIII. Domini eſt terra. XLVI. Omnes gentes plaudite manibus.

Si judicium futurum memorari vis.

XLIX. Deus deorum Dominus locutus eſt. LXXI. Deus judicium tuum Regi da.

Si de Martyribus exquirere vis.

LXXVIII. Deus venerunt gentes in hæreditatem.

*Si in * feſtivitatibus Deum laudare vis.*

* C. 84. feſtivitate.

LXXX. Exſultate Deo adjutori noſtro. XCIV. Venite exſultemus Domino.

Si in Paraſceve vis cantare.

XCII. Dominus regnavit, decorem indutus eſt.

Si Sabbato vis pſallere.

XCI. Bonum eſt confiteri Domino.

Si die Dominico vis gratias agere.

XXXIII. Benedicam Dominum in omni tempore. CXVII. Confitemini Domino quoniam bonus, dicat nunc Iſrael quoniam bonus. (1)

 S. BA-

(1) *In Cod. Vat. 84. illic ad Diſtributionis Pſalmorum finem hæc adduntur.*
DE LECTULO SURGENDO DICENDUM EST.
Domine Jeſu Chriſte fili Dei vivi in nomine tuo levabo manus meas.
Deus in adjutorium meum intende *tribus vicibus.*

Ex interpretatione Rufini.

S. Basilii Episcopi Caesariensis in Psalterium Prologus.

I. Timoth. II. 16.

Omnis Scriptura divinitus inſpirata, utilis eſt ad docendum. Hac ipſa de cauſa a Spiritu ſancto conſcripta eſt, ideſt, ut veluti ex communi quodam ſanitatis fonte, omnes nobis ex hac remedia propriis paſſionibus aſſumamus. * *Sanitas* enim, inquit, *compeſcit peccata magna*. Alia namque ſunt quæ Prophetæ tradunt; alia quæ Hiſtorici; Lex quoque, alia; Proverbiorum etiam admonitio alia: Pſalmorum vero liber quæcumque utilia ſunt ex omnibus continet. Futura prædicit: veterum geſta commemorat: legem viventibus tribuit: gerendorum ſtatuit modum: & (ut breviter dicam) communis quidam bonæ doctrinæ theſaurus eſt; apte ſingulis neceſſaria ſubminiſtrans. Veteribus namque animarum vulneribus novit mederi, ſed & recentibus velociſſimū ſcit adhibere remediū; atque intactis perſeverantiam ſalutis adhibere; ſed & univerſis pariter paſſionibus ſubvenire, quæ dominationibns variis humanas animas angunt. Et hoc ſub modulatione quadam & delectabili canore, humanum animum ad pudicitiam provocante. Quoniam quidem Spiritus ſanctus videns obluctantem ac reſiſtentem a virtutis via humani generis animum; & ad delectationes vitæ hujus magis inclinari, quam ad virtutis rectum iter erigi; delectabilibus modulis cantilenæ, vim ſuæ doctrinæ permiſcuit: ut dum ſuavitate carminis mulcetur auditus, divini ſermonis pariter utilitas inſeratur, ſecundum ſapientes medicos, qui, ſi quando uſus popoſcerit, ut auſteriora medicamenta ægris offerant mortalibus, ne æger utilitatem præ auſteritate refugiat, ora ac ſummitates poculi, quo remedium porrigunt, melle circumlinunt. Propterea ergo Pſalmorum nobis per moduloa apta ſunt carmina, ut qui vel ætate puerili, vel adoleſcentes ſunt moribus, quaſi cantilena quadam pſallentes, delectari videantur: revera enim animaa illuminant ac mentem. Plurimi enim ex his qui in Eccleſiam commeant, neque Apoſtolica præcepta facile poſſunt, neque Prophetica vel liquido diſcere; vel cum didicerint, retinere: Pſalmorum vero reſponſa & intra domos, interdum etiam in publico canunt: & ſicubi quis, quamvis fero ac rabidiſſimo furore raptetur; ſi forte fuerit Pſalmi (ut ita dixerim) carminibus incantatus, continuo omnis rabies ferocitatis ejus abſcedit. Pſalmus tranquillitas animorum eſt; ſignifer pacis: perturbationes vel fluctus cogitationum cohibens; iracundiam reprimens; luxum repellens; ſobrietatem ſuggerens; amicitiam congregans; adducens in concordiam diſcrepantes; reconcilians inimicos. Quis enim ultra inimicum dicat eum, cum quo unam ad Deum, Pſalmi emiſerit vocem? Ex quo intelligitur, quia (quod omnium bonorum maximum eſt) charitatem Pſalmus inſtaurat: conjunctionem quamdam per conſonantiam vocis efficiens; & diverſum populum, unius chori per concordiam conſona modulatione conſocians. Pſalmus dæmones fugat: Angelos ad adjutorium invitat: ſcutum enim in nocturnis terroribus, diurnorumque requiea eſt laborum: tutela pueris; juvenibua ornamentum; ſolamen ſenibus; mulieribus aptiſſimus decor: deſertas habitare facit urbes: ſobrietatem docet: incipientibus primum efficitur elementum; proficientibus, incrementum; perfe-

* Eccl. x. 4.

Digitized by Google

perfectis, ſtabile firmamentum; totius Eccleſiæ vox una. Pſalmus ſolennitates decorat: Pſalmus triſtitiam, quæ propter Deum eſt, mollit. Pſalmus etiam ex corde lapideo lacrymas movet: Pſalmus, Angelorum opus eſt; exercituum cæleſtium ſpirituale thymiama. O vere admirandi magiſtri ſapiens inſtitutum; ut ſimul & cantare videamur, & quod ad utilitate animæ pertinet, doceamur! Per quod magis neceſſaria doctrina noſtris mentibus informatur: pro eo quod ſi qua per vim & difficultatem aliquam animis noſtris fuerint inſerta, continuo dilabuntur: ea vero quæ cum gratia & dilectione ſuſcepimus. neſcio quo pacto magis reſidere in mentibus, ac memoriæ videntur inhærere. Quid autem eſt quod non diſcatur in Pſalmis? Non omnis magnitudo virtutis, non norma juſtitiæ, non pudicitiæ decor, non prudentiæ conſummatio, non patientiæ regula, non omne quidquid poteſt dici bonum, procedit ex ipſis? Dei ſcientia perfecta; prænunciatio Chriſti in carne venturi; & communis reſurrectionis ſpes; ſuppliciorum metus; gloriæ pollicitatio; myſteriorum revelatio. Omnia prorſus in his, velut magno quodam & communi theſauro, recondita atque conſerta ſunt bona. Quem librum Propheta, cum multa ſint organa muſicorum; huic tamen organo, quod Pſalterium appellatur, aptavit, de ſuperioribus (ut mihi videtur) inſpiratam Dei gratiam per Spiritum ſanctum docens. Quoniam quidem hoc ſolum organum muſicorum ſonos de ſuperioribus habere fertur: cythara namque vel lyra ex inferiori parte æs vel tympanum habens, reſultat ac reſonat ad plectrum. Pſalterium vero harmonias de ſuperioribus habere refertur aptatas; & ſonorum cauſſas deſuper dare. Quo ſcilicet etiam per hoc nos doceamur; quæ ſurſum ſunt & quæ ſuperiora attendere; & quæ infima, ideſt, vitia carnalia declinare. Sed illud arbitror profundius nobis Prophetica hac indicari ratione; ac per formam nos organi iſtius edoceri: quod hi qui diligentes & apti moderatique ſunt moribus, facile pervium ad ſuperiora iter habeant. Sed videamus tandem, quid etiam ipſa Pſalmorum indicent initia.

IN-

Digitized by Google

MSS. Poſt annum 384.

INCIPIT PRÆFATIO
B. HIERONYMI PRESBYTERI
AD PAULAM MATRONAM ET EUSTOCHIUM VIRGINEM
IN PSALTERIUM

Circa annum 382.

Quod ſecundum Septuaginta editionem correxit.

PSALTERIUM Romæ dudum poſitus emendaram ; & juxta ſeptuaginta Interpretes, licet curſim magna illud ex parte correxeram. Quod quia rurſum videtis, o Paula & Euſtochium, ſcriptorum vitio depravatum; pluſque antiquum errorem quam novam emendationem valere ; cogitis ut veluti quodam novali ſciſſum jam arvum exerceam, & obliquis ſulcis renaſcentes ſpinas eradicem : æquum eſſe dicentes, ut quod crebro male pullulat, crebrius ſuccidatur. Unde conſueta Præfatione commoneo tam vos, quibus forte labor iſte deſudat ; quam eos qui exemplaria iſtiuſmodi habere voluerint; ut quæ diligenter emendavi, cum cura & diligentia tranſcribantur. Notet ſibi unuſquiſque vel jacentem lineam, vel ſigna radiantia; id eſt, obelos ÷ vel aſteriſcos ※ & ubicumque viderit virgulam ÷ præcedentem, ab ea uſque ad duo puncta : quæ impreſſimus ; ſciat in ſeptuaginta Translatoribus plus haberi : ubi autem ſtellæ ſimilitudinem perſpexerit, de Hebræis voluminibus additum noverit, æque uſque ad duo puncta, juxta *Theodotionis* dumtaxat editionem : qui ſimplicitate ſermonis a ſeptuaginta Interpretibus non diſcordat. Hæc ergo & vobis & ſtudioſo cuique feciſſe me ſciens, non ambigo multos fore, qui vel invidia vel ſupercilio malint contemnere videri præclara, quam diſcere ; & de turbulento magis rivo, quam de puriſſimo fonte potare.

Explicit Præfatio S. Hieronymi ad Paulam & Euſtochium.

IN

Digitized by Google

IN CHRISTI NOMINE

INCIPIT

PSALTERIUM

DE TRANSLATIONE

SEPTUAGINTA INTERPRETUM

EMENDATUM

A S. HIERONYMO PRESBYTERO

* IN NOVO.

Ita in Præfatio Hadriani Papæ miſſo ad Carolum Magnum apud Lambecium tom. biblioth. cæſar. p. 87. & in Cod. Colbertino ex præfatione tom. 4. S. Auguſtini editi a Congregat. ſancti Mauri.

* de novo.

Digitized by Google

Digitized by Google

Pſalmus I.

* *Incipit Breviarium Bedæ Presbyteri de Titulis Pſalmorum quod de Caſſiodoro ſumpſit.*

* Cod. Palata n. 39. in Bibliotheca Vaticana.

Primus Pſalmus ideo non habet Titulum, quia capiti noſtro Domino Salvatori (de quo abſolute dicturus eſt) nihil debuit præponi: nam licet & alii Pſalmi de ipſo multa dicant; nemo tamen de ejus quæ fuit in terris converſatione, ſic loquitur. Et quoniam ad hunc quæ dicenda ſunt cuncta reſpiciunt; merito caput ſancti operis præponitur: nam quidam, Tituli & Præfationis locum, eum tenere dixerunt. Senſus ſpiritualis.

Totus Pſalmi hujus Propheta referente narratur textus. In prima parte vitam ſanctæ Incarnationis ejus exponit: *Beatus vir qui non abiit in conſilio impiorum* & reliqua. Secunda vero, peccatorum nequitias in futuro judicio debitas recipere commemorat ultiones: *Non ſic impii non ſic*, & reliqua.

Euſebius Cæſarienſis. Exhortatio ad pietatem in Deum, & dehortatio a contrario. *Dominica ad Vigilias*

S. Athanaſius. Pſalmus beatitudinem aperte palamque pronuntians. *

Pſalmus doctrinæ morum ad meditandum.

1 BEATUS VIR qui non abiit in conſilio impiorum; Propheta.
2 & in via peccatorum non ſtetit; ℣. 1. Proverb. X. 15. & IV. 14. 15.
3 & in cathedra peſtilentiæ non ſedit:
† 4 ſed in lege Domini voluntas ejus; ℣. 3. Jerem. XV. 17.
5 & in lege ejus meditabitur die ac nocte. ℣. 5. Deuter. XVII. 18. Joſue I. 8.
† 6 Et

PROPHETA. 1 *Felix & beatus erit vir ille, qui vitam non duxerit ſecundùm conſilium impiorum; 2 & non perſtiterit in via modoque vivendi hominum peccatorum; 3 & non ſederit in conſeſſu peſtilentium hominum deriſorum divinæ legis & inſidiatorum: 4 ſed e contrario voluntas ejus & amor fuerit erga legem Domini; 5 & de ejuſdem Domini lege meditatus fuerit aſſidue die ac nocte.*

* Omnes generaliter ad ſtudia virtutum incitat ſimul adjungens quæ merces bona, quæ mala geſta ſequatur. Tertullianus in Libro de Spectaculis aſſerit hunc Pſalmum & de Joſeph poſſe intelligi, qui Corpus Domini ſepelivit, & de his qui ad ſpectacula Gentium non conveniunt.

Pſalt. Syriacum. Narratio concionis, quæ de bonis moribus [habetur] in canone novem Beatitudinum apud Matthæum continens verſus XIV.

Pſalt. Arabicum. Decus pietatis & ſpes alterius ſæculi & numerus. Verſ. XV.

Pſalt. Æthiopicum. Præmium timoris Domini, & quud auferet illud ab adverſario.

S. Hieronymus. Quidam dicunt hunc Pſalmum quaſi præfationem eſſe Spiritus Sancti, & ideo titulum non habere ...... aliter Tertullianus in Libro de Spectaculis aſſerit hunc Pſalmum & de Joſeph poſſe intelligi, qui Corpus Domini ſepelivit, & de his, qui ad ſpectacula Gentium non conveniunt.

℣. 6. Jerem. XVII. 8. Ezechiel. XLVII. 12.

† 6 Et erit tamquam lignum ÷ quod : plantatum ÷ eſt : ſecus decurſus aquarum ;
7 quod fructum ſuum dabit in tempore ſuo ;
† 8 & folium ejus non defluet .
9 & omnia quæcumque faciet , proſperabuntur .
† 10 Non ſic impii ÷ non ſic :
11 ſed tamquam pulvis , quem projicit ventus ÷ a facie terræ :

℣. 12. Job XXI. 18. Pſal. XXIV. 5. Iſai. XVII. 13. & XXIX. 5. Oſee XIII. 5.

† 12 Ideo non [1] reſurgent impii in judicio ;
13 neque peccatores in concilio juſtorum :
† 14 quoniam novit Dominus viam juſtorum ;
15 & iter impiorum peribit .

Ɛe . 6 Nam vir talis erit tamquam arbor illa , quæ tranſplantata eſt juxta rivulos decurrentium aquarum ; 7 quæ quidem arbor dabit fructum ſuum ſuo tempore debito : 8 & cujus folium ſemper viride , numquam decidet ab ipſa frondoſa ſemper . 9 & ad hunc modum omnia quæcumque fecerit ejuſmodi vir , bene dirigentur proſpero ſucceſſu . 10 Contra vero impii non ſic erunt , non ſic erunt ut arbor virens atque fructifera : 11 ſed erunt ſicut aridus & inutilis pulvis , quem ventus expellit a ſuperficie terræ . 12 propterea impii in judicio extremo non ſe erigent in aerem in nubibus una cum juſtis ; 13 neque peccatores tunc exſurgent ad gloriam cum beata congregatione juſtorum : 14 quia Dominus agnoſcit & approbat viam rationemque vivendi juſtorum : 15 & vivendi genus impiorum male peribit a Deo .

ORATIONES.

MSS.

1 EFfice nos Domine tamquam fructuoſiſſimum lignum ante conſpectum tuum ; ut tuis imbribus inrigati , [2] mereamur tibi ſuavium fructuum ubertate placere . Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum Filium tuum : qui tecum vivit & regnat Deus in unitate Spiritus Sancti per omnia ſæcula ſæculorum . ℟. *Amen* .

Ex Breviario Mozarabico. fol. 82.

2 DOmine , apud quem eſt ſalus plena juſtitiæ , & perfectio beatitudinis incorruptæ ; da nobis ut in legis tuæ meditatione die ac nocte tempora tranſeamus ; & ab impiorum conſilio , atque a peccatorum via , vel a peſtilentiæ cathedra declinemus : quo velut lignum fructiferum , aquarum decurſibus enutritum, & fructibus repleamur; & gratia decoremur . ℟. *Amen.* Per miſericordiam tuam Deus noſter , qui es benedictus , & vivis & omnia regis in ſæcula ſæculorum . ℟. *Amen* .

3 Con-

(1) *MS. S. Pauli* : non reſurgunt : *qui & paullo inferius verſu inſequenti pro* concilio *habet* conſilio : *quod hoc loci in idem recidere compertum habetur* .

(2) *MS. Pal. 39. qui Titulos Caſſiodori & Bedæ hoc in Opere Ven. Thomaſio ſuffecit , atque inſuper Orationem quæ plerumque primo loco poſt quemlibet Pſalmum legitur , heic habet* : quotidie mereamur tibi &c.

3 Concede nobis Domine ob amorem beatitudinis, conſilia declinare iniquitatis: cathedram itaque peſtilentiæ procul a nobis ſepone; ut peſtiferæ doctrinæ tabes non adhæreat conviventiæ noſtræ; ſed voluntatem noſtram a malitiæ * ſeſſione tu remove: & meditatione legis tuæ, jugi nos tibi amore conjunge. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.* fol. 54. 108. *al.* aſcenſione. *for.* confeſſione.

4 FAC nos Domine intentos cordibus die ac nocte in legis tuæ meditatione verſari: ut meditantes eloquia tua intento cordis ſtudio, fructum tibi reportemus in tempore opportuno, quo beatiſſimi (Martini) Confeſſoris tui adjuvati ſuffragiis; cælum, quod ille mercatus eſt meritis, nos facias intrare tuæ gratiæ donis. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.* fol. 41. *De Sancto Confeſſore.*

PSALMUS II.

[*Pſalmus iſte in editione Romana hunc habet titulum*, Pſalmus David.]

Beda.

David interpretatur *Manu fortis*, ſive, *Deſiderabilis*: quod nulli aptius convenire poteſt quam omnipotenti Chriſto, qui eſt veraciter *fortiſſimus*, & ſummo *deſiderio* requirendus: de cujus paſſione loquitur Propheta: & ipſe Dominus ſua verba dicturus eſt. Verum apud Hebræos nec iſte Pſalmus habet titulum; ſed priori adjunctus, unum Pſalmum facit: qui & a beatitudine incipit, & in beatitudine conſummatur. Senſus ſpiritualis.

Quatuor membris Pſalmus iſte dividitur. In primo loquitur Propheta de Judæis propter paſſionem Chriſti: *Quare fremuerunt gentes; & populi meditati ſunt inania?* Secundo, verba ſunt * de mendacio [1] Judicum: *Diſrumpamus vincula eorum* & reliqua. Tertio, dicta ſunt Domini Salvatoris de omnipotenti regno, & de inenarrabili generatione ſua; quantum poteſt parvitas humana recipere: *Dominus dixit ad me, Filius meus es tu: ego hodie genui te*. Quarto, Propheta loquitur, monens populos ut ad fidem Chriſtianam (agnita Domini majeſtate) conveniant: *Et nunc reges intelligite*. * Caſſiodorus. dementium Judæorum.

Euſebius Cæſarienſis. Prophetia de Chriſto, & vocatio Gentium. *Dominica ad Vigilias.*

S. Athanaſius. Pſalmus accuſatorius impiorum & iniquorum. *

* Generalem David querimoniam facit ad Deum, quod regno ſibi deſuper dato & gentes, & populi Iſrael inviderint, communem ad omnium correctionem dirigens. Aliter: Chriſtus de Paſſione & poteſtate ſua dicit. Lege ad Lucam.

Pſalt. Syr. De vocatione Gentium. Innuit Prophetiam de Paſſione Chriſti. Verſ. xxviii.

Pſalt. Arab. Davidis Prophetia de Chriſto Domino, & vocatione Gentium. Verſ. xxvii.

Pſalt. Æthiop. Prophetia Davidis de Deo, & de Meſſiah ejus eo quod conjurarent Gentes aſcendere in Sionem, eamque captivam ducere.

(1) *Pal.* 39. judicium.

Propheta. *Pſalmus Propheticus ad meditandum.*

V. 1. Act. Apoſt. IV. 25. 1 QUARE [1] fremuerunt Gentes;
2 & populi meditati ſunt inania?
† 3 Aſtiterunt reges terræ, & principes convenerunt in unum,
4 adverſus Dominum, & adverſus Chriſtum ejus:
÷ *DIAPSALMA* ⁑
† 5 *Dirumpamus vincula eorum:*
6 *& projiciamus* [2] ÷ *a nobis jugum ipſorum* ⁑
V. 7. Pſal. XXXVI. 13. & LVIII. 9. † 7 Qui habitat in cælis, irridebit ÷ eos ⁑
8 & Dominus ſubſannabit eos.
† 9 tunc loquetur ad eos in ira ſua.
10 & in furore ſuo conturbabit eos.
Chriſtus. † 11 EGO AUTEM conſtitutus ſum Rex [3] ab eo
12 ſuper Sion montem ſanctum ejus,
13 prædicans præceptum ejus.
V. 14. Act. XIII. 33. Heb. I. 5. & V. 5. † 14 Dominus dixit ad me: *Filius meus es tu:*
15 *ego hodie genui te.*

16 *Poſtu-*

PROPHETA. 1 *Ad quid turbatæ ſunt & perſtrepuerunt Gentilium nationes? 2 & quare Iſraelitici populi meditati ſunt vana conſilia? 3 Reges terræ Herodes, Pilatus, aliique poſt eos conſurrexerunt adſtiteruntque parati; ac principes populi Hebræorum congregati ſunt pariter atque tractaverunt, 4 contra Dominum Deum Patrem & contra Regem Unctum ab eo, dicentes:* * 5 Diſrumpamus vincula legum eorum Domini & Chriſti ejus, ad quas alligare nos volunt; 6 & a nobis abjiciamus jugum imperii eorum, cui nolumus ſubjugari. 7 *Verum is qui in cælis glorioſum habet domicilium, contemnet primum & veluti deridebit eos hæc fruſtra jactantes: 8 & aſpernabitur eos Dominus, dignoſque ſannis demonſtrabit. 9 & tunc poſtea in extremo judicio implacabiliter veluti cum ira ſua contra eos ſententiam dicet ſempiterni ſupplicii; 10 & veluti furorem ſuum juſtum ſpirans, eos concutiet terrebitque in æternum.* CHRISTUS. 11 *At ego, quem ſuper vos regnare non vultis, conſtitutus ſum a Domino Patre meo ut ſim rex 12 in Sion (Eccleſia nempe) monte illo ſuo ſancto; 13 annuncians ejuſdem Domini juſſum, quo data eſt mihi omnis poteſtas in cælo & in terra: 14 nam Dominus Deus Pater ad me dixit:* Tu es filius meus unigenitus: 15 & ego in hac die reſurrectionis tuæ, a morte in vitam immortalem

* *Fauſatio aut immutatio muſicæ cantilenæ interpſallendū.*

(1) *MSS. Græci Vatic. 341. & 342. una cum edito Pſalt. ex Alex. Cod. Angliæ.*
1 Quare fremuerunt gentes, & populi meditati ſunt inania?
2 Aſtiterunt reges terræ:
3 Et principes convenerunt in unum;

(2) *Confer quæ ad hunc locum notavimus Tom. II. pag. 2. not. 7. Codex S. Pauli eodem loco habet* ÷ a nobis ⁑ jugum ipſorum.

(3) *MSS. S. Pauli, & Orat. B. 6.* rex ÷ ab eo ⁑

† 16 *Poſtula a me : & dabo tibi Gentes hereditatem tuam ;*
17 *& poſſeſſionem tuam , terminos terræ .* ℣. 17. Pſal. XXI. 28. LXXI. 8.
† 18 *reges eos in virga ferrea :* ℣. 18. Apocal. II. 27. XIX. 15.
19 ∸ [1] *& ‡ tamquam vas figuli confringes eos .*
† 20 ET NUNC reges intelligite : Propheta .
21 erudimini ∸ qui ‡ judicatis terram .
† 22 ſervite Domino in timore :
23 & exſultate ∸ ei ‡ cum tremore .
† 24 apprehendite diſciplinam : [2]
25 ne quando iraſcatur ∸ Dominus ‡
26 & pereatis de via ∸ juſta ‡
† 27 cum exarſerit in brevi ira ejus :
28 beati omnes qui confidunt in eo . ℣. 18. Pſal. XXXIII. 9. Prov. XVI. 20. Iſai. XXX. 18. Jerem. XVII. 7.

lem iterum te genui : 16 pete a me ut ſis heres mundi : & ego tibi dabo gentes omnes , ut tuæ ſint tamquam propria tibi hereditas : 17 omneſque fines terræ tibi dabo ut ſint poſſeſſio tua : 18 paſce & rege eoſdem totius terræ populos ſceptro tuo ferreo inſuperabilis potentiæ : 19 eoſque , ſi tibi fuerint rebelles , conteres facillime , ac ſi fragile vas figlinum ferrea virga confringeres . PROPHETA 20 *Nunc ergo reges mortalium eſtote intelligentes & ſapite prudenter : 21 voſque qui judices eſtis hominum in terra , diſcite & corrigimini : 22 ſervite & obedite Domino cum metu ne illum offendatis ; 23 & exſultate gaudio erga eum , ſed cum tremore ob tremendam ejus majeſtatem : 24 apprehendite & complectimini inſtructionem & doctrinam Filii Dei : 25 ne tandem aliquando iraſcatur vobis Dominus ; 26 voſque non apprehenſa ejuſmodi Dominicæ diſciplinæ via juſta & bona , pereatis ; 27 cum poſt paululum exarſerit velut ignis ejuſdem Domini ira atque punitio : 28 quando felices & beati erunt omnes quotquot confiſi fuerint in eodem Deo .*

ORATIONES.

1 DIſrumpe Domine noſtrorum vincula peccatorum : ut jugo tuæ ſervitutis innexi , valeamus tibi cum timore & reverentia famulari . Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum Filium tuum : qui tecum vivit & regnat Deus in unitate Spiritus Sancti per omnia ſæcula ſæculorum . ℟. *Amen* . MSS.

2 DIſciplina tua , Domine , nos tibi & ſancto timori conjungat ; & ad exſultationem tuam timore nos attrahat : ac ne a via juſta recedamus , [3] nos contine : & ut in te fidere poſſimus , beatos eſſe concede . ℟. *Amen* . Per miſericordiam tuam Deus noſter : qui es benedictus , & vivis & omnia regis in ſæcula ſæculorum . ℟. *Amen* . Brev. Mozarab. fol. 77. & 82.

3 Ser-

(1) *Uterque MS. S. Pauli nimirum & Orat. B. 6. ipſam copulam & omittunt .*

(2) *Vat. MSS. 341. & 342. unico verſu cum edito Angliæ Pſalt.*

24 Apprehendite diſciplinam nequando iraſcatur Dominus .

(3) *Brev. Moz. fol. 82.* nos contine ut in te fidere &c.

fol. 54. 108. 3 SErvientes tibi Domine in timore ob metum judicii, [&] exſultantes cum tremore ob fiduciam ſpei, doce nos apprehendere diſciplinam: qua judicantes terram, corporis noſtri [1] veteris hominis * figulum confringatur; & exterioris terræ purgamenta calcemus: ac ſecundum Cæleſtis imaginem Hominis reformati, in hereditatem tuam ſervitute humili, & in poſſeſſionem tuam cultu [2] perpeti transferamur. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

* figlinum confringamus.

fol. 151. 4 CHriſte Dei Patris ineffabile Verbum, contra quem & reges terræ atrociter fremuerunt, & populi inania meditati ſunt; da Eccleſiæ tuæ membris optabilem de adverſis poteſtatibus efferre triumphum: quo & perſequentium mucro, obſiſtente ſibi vanitate, vaneſcat: & credentium te fides ſuper inimicos invicta præpolleat. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus &c.

fol. 156. 5 DEus Pater unigeniti Filii tui, qui habitas in cælis, qui irridendos atque ſubſannandos omnes reges terræ & principes, adverſum Chriſtum tuum convenientes oſtendis; da nobis ſpeciale munus hoc gratiæ tuæ, ut adverſis neſciamus ullo modo cedere: quo ſic in furore tuo infidelitas conturbetur; ut ex tuo adjutorio noſtra credulitas coronetur. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

fol. 206. 6 CHriſte Deus, apud quem reges terræ aſtiterunt meditantes inania, & principes convenerunt; da nobis ſpeciale munus hoc gratiæ, ut adverſis neſciamus ullo modo cedere: quo ſic in furore tuo infidelitas conturbetur; ut ex tuo adjutorio noſtra credulitas coronetur. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

fol. 51. 7 SErvientes tibi Domine in timore, diſciplina tua nos erudiendo poſſideat; & exſultantes cum tremore jocunditas modeſta ſuſtollat: nec nos efficiamur a via juſta recedendo perditi; ſed in te confidendo mereamur eſſe beati. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus &c.

fol. 181. 8 BEllantium mucrones, quæſumus Domine, victricis ſemper poteſtatis tuæ virtute retunde; [3] & contra fortem tuam meditantes inſania, veritatis tuæ corrige diſciplina: quique adverſus Chriſtum tuum blaſphemias declamant, ad prædicationem veræ fidei ſua corda convertant: ut & vincula peccatorum quibus vincti detinentur, miſeratione diſrumpas; & cunctos juſtificatos, digiti tui calamo in libro vitæ conſcribas. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

Ex Albini Flacci Officiis per Ferias columna 245. 9 SErvientes tibi Domine ob metum in timore judicii, exſultantes cum tremore propter fiduciam ſpei; doce nos adprehendere diſciplinam, qui judicas terram, ut te propitiante, veteris hominis figulum confringentes, exterioris terræ purgamenta calcemus. &c.

PSAL-

(1) *Idem Brev. Moz. fol.* 108. veteris hominis cingulo conſtringamur &c. *pro* ..... figulum contringatur.

(2) *Idem fol.* 108, perpetim.

(3) *Idem Breviarium eo loci præfert* ut loco &.

Pſalmus David cum fugeret a facie Abſalon filii ſui. II. Regum XV. 14.

Beda.

David Chriſtum accipe; *Abſalon* Judam Scariothen : *a cujus facie* Chriſtus *fugit*, vel corporaliter, in montem Oliveti recedendo; vel ſpiritualiter, ſuæ cognitionis & dilectionis abſcondendo lumen. et beine propter ſacramenti concordiam uterque perſecutor uno ſuſpendii tormento periit. Notandum autem hunc Pſalmum poſt quinquageſimum, & multos alios qui ad Saulis inſidias pertinent, fuiſſe cantatum; ſed certi myſterii gratia præpoſitum : [1] quia & hic qui de triduana Reſurrectione memorat, tertius poni; & ille quinquageſimus debuit, qui remiſſionis & pœnitentiæ fructus oſtendit. Senſus ſpiritualis.

Totus hic Pſalmus ad perſonam Chriſti aptatur. Primo modo ad Patrem loquitur, perſecutoribus exprobrans, qui inreligioſa contra ipſum verba loquebantur: *Domine quid multiplicati ſunt qui tribulant me?* & reliqua. Secundo loco fidelis populus ne formidet mortem inſtruitur : quando eum exemplo auctoris ſui, ſpe reſurrectionis certiſſime conſolatur : *Ego dormivi* &c.

Euſebius Cæſarienſis. Prophetia bonorum quæ ventura erant Davidi. *Dominica ad Vigilias*
S. Athanaſius. Pſalmus in ſola interpellatione. *

Pſalmus ad precandum.

1 DOMINE quid multiplicati ſunt qui tribulant me? Propheta.
2 multi inſurgunt adverſum me :
† 3 multi [2] dicunt animæ meæ;
4 *Non eſt ſalus ipſi in Deo ÷ ejus* :

DIA-

PROPHETA. 1 *O Domine quid eſt quod tam multi facti ſint hoſtes mei qui me affigunt? 2 bene multi namque inſurgunt adverſum me : 3 & multi quoque dicunt de anima & vita mea*; 4 Non eſt amplius huic homini exſpectanda ſalus

* Poteſt Ezechiæ convenire, qui circumdatus Aſſyrio exercitu Dominum invocaverit. Aliter : Vox Chriſti ad Patrem de Judæis.

Pſalt. Syr. Scriptus a Davide de bonis futuris. Verſ. xvII.

Pſalt. Arab. Davidis, dictus eſt ab eo cum fugit ab Abſalom. Verſ. xv.

S. Hieron. Iſte Pſalmus poſterior eſt ſequentibus plurimis, qui ad Saulis videntur hiſtoriam pertinere, ante ſiquidem David a Saul eſt paſſus inſidias, quam Abſalom adverſus eum arma corriperet, ſed quia præpoſitum ei erat, ut non tantum de ſe referret, quæ paſſus eſt, quam ut per exemplum ſui omnes homines inſtitueret, ideo primis ſecunda præpoſuit, ut tentationum ordinem doceat, ſiquidem ante propter peccata corripimur, & poſtea propter virtutem probamur, in David vero tentationum ordo mutatus eſt, ſub Saul perſecutione innocens fuit, ſub Abſalom maniſeſtiſſime criminis reus tenetur Uria interfecto. Lege Quinquageſimi Pſalmi titulum, & intelliges eum juxta ordinem priorem eſſe quam tertium.

(1) *Pal. 39.* quia eſt is qui de triduana Reſurrectione memoratur.

(2) *Ed. Angl. unico verſu*: 3 Multi dicunt animæ meæ; non eſt ſalus ipſi in Deo ejus.

DIAPSALMA.

† 5 Tu autem Domine ſuſceptor meus ÷ es ⁝
6 gloria mea, & exaltans caput meum.
† 7 Voce mea ad Dominum clamavi:
8 & exaudivit me de monte ſancto ſuo.

DIAPSALMA.

℣. 9. Pſalm. IV. 9. Proverb. III. 24.
† 9 Ego dormivi & ſoporatus ſum:
10 & exſurrexi; quia Dominus ſuſcepit me.
℣. 11. Pſal. XXVI. 3.
† 11 Non [1] timebo millia populi circumdantis me:
12 exſurge Domine; ſalvum me fac Deus meus:
† 13 quoniam ÷ tu ⁝ percuſſiſti omnes adverſantes mihi ſine cauſa:
14 dentes peccatorum contriviſti.
℣. 15. Pſal. XLIII. 12. Jerem. III. 23. Oſee XIII. 14.
† 15 Domini eſt ſalus [2].
16 ÷ & ⁝ ſuper populum tuum benedictio tua.

[3] ※ *DIAPSALMA* ⁝

us a Deo ſuo. * *5 Verum tu viciſſim Domine ſuſceptor meus es atque defenſor; 6 tu cauſa es gloriæ meæ; & is qui ſublevas caput meum mœrore depreſſum atque lætificas. 7 In aliis calamitatibus meis voce mea validoque affectu inclamavi Dominum ut me adjuvaret; 8 & ipſe de medio Cherubim Arcæ Teſtamenti, collocatæ in monte ſuo ſancto Sion, exaudivit me ſe invocantem:* * *9 propterea pacato ego animo inter calamitates ipſas ivi cubitum atque dormitum; & impavide ſomnum cœpi: 10 & tum evigilavi lætus; quia Dominus ſuis me veluti brachiis ſuſtentandum exceperat. 11 Igitur neque poſthac timebo mihi a decem millibus populi, circumquaque irruentis in me: 12 tantum tu Domine exſurge ad defenſionem mei; & ſalva me ab iſtis oppreſſoribus meis Deus meus: 13 nam & tu alias eos qui ſine juſta cauſa inimicitias in me exercebant, percuſſiſti ignominioſe velut in maxilla; 14 ac iſtiuſmodi peccatorum dentes ac rabiem contriviſti. 15 In Domini eſt poteſtate ſalvatio noſtra a malo: 16 & tua eſt Domine benedictio & beneficentia, quæ venit in populum tuum.* *

** Pauſatio aut immutatio muſicæ cantilenæ inter pſallendū.*

** Pauſatio a pſallendo.*

ORATIONES.

MSS.

1 Effunde Domine benedictionem tuam ſuper populum tuum: ut tua Reſurrectione muniti, non timeamus ab adverſantium vitiorum [4] millibus circumdari. Qui cum Patre & Spiritu Sancto vivis & regnas Deus in ſæcula ſæculorum. *Amen.*

Brev. Moz. rab. fol. 31. 74. 82.

2 Quamvis Domine plurima malignantium multitudo abneget ſalutem noſtram eſſe in te Domino Deo noſtro: nobis tamen ob hoc, robur ſpei multum augetur, quia tu ſuſceptor noſter eſſe dignatus es: [5] obſtruatur itaque

(1) *Vat. 341. duplici verſu:*
11 Non timebo millia populi.
12 circumdantis me.
(2) *Ed. Angl.* 15 Domini eſt ſalus, & ſuper populum tuum benedictio tua. *unico verſu.*
(3) *Eo* Diapſalmate *caret Cod. S. Pauli.*
(4) *Pro* millibus *Pal. 39. habet* malitia
(5) *Brev. Moz. fol.* 82. obſtruitur.

itaque os loquentium iniqua; cum ſperantes in te miſericordia circumdat
aſſidua. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedi-
ctus, & vivis, & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*.

3 AD te Domine propriæ vocis clamore directo, non verba ingenti fol. 87.
ſono perſtringimus; ſed te ad propitiandum toto cordis affectu
depoſcimus: exaudi nos quæſumus de monte ſancto tuo Jeſu Chriſto Do-
mino noſtro, cujus nos altitudo erigit, cujus dilatat fortitudo, cujuſque
amplitudo confirmat. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*

4 MUltiplicati ſunt, Domine, qui tribulant nos; ſed tu multus es fol. 14. 112. 170. 187.
in miſericordia qui * eruas nos: in nullo enim formidabimus ab * *al.* eruis.
imminenti preſſura; [1] ſi tantum tua muniamur, Omnipotens, gratia.
℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*

5 EXſurge Domine Deus noſter in auxilium humilium, & in extermi- fol. 141. 156.
nium perſequentium nos: contere adverſarios noſtros, qui nos
* a præceptis tuis, doloſis promiſſionibus, & apertis terroribus avertere * *al.* a tuo
moliuntur: in nullo enim proficient eorum inſidiæ, ſi tuo muniamur ſem- præcepto.
per adjutorio gratiæ. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*

6 EXaudi nos Domine de monte ſancto tuo, clamantes ad te de pec- fol. 166.
cati profundo: ut qui in mundo citra opera carnis prodiendo,
mons factus es magnus; præbe ſolido nobis tuo hærere fundamento, a
quo & inſtantium nos non convellat genus tempeſtatum, & inſurgentium
feritas te erga noſtrum quieſcat perſeverante præſidium. ℟. *Amen*. Per
miſericordiam tuam *&c.*

7 GLoria noſtra, Deus noſter da nobis ut in te ſine fine gloriemur: fol. 91. 164.
quoſque feciſti de capitis [2] exaltatione ſublimes, quæſumus ut ef-
ficias de totius corporis conſummata ſalute ſecuros: elevet [3] abjectionem
noſtram tua magna celſitudo; ut qui humilitate tua a terrenis erigimur,
exaltatione quoque tua ad cæleſtia provehi mereamur. ℟. *Amen*. Per
miſericordiam tuam Deus *&c.*

8 EXſurge Domine non a ſomno, non a loco, non e tempore, im- fol. 204.
menſe pervigil ſempiterne: ut quia puſillum gregem tuum multi
perſequuntur, multi lacerant; tu propitiator atque defenſor adeſto ſpes
a turbine, umbraculum ab æſtu: & inſurgentium feritatem, nos quæ-
ſumus, & conſilia iniqua deſpicias; & ſævientium in nos dentes ac pedes
conteras; & circumdantium nos millia collecta [4] diſperdas. ℟. *Amen*.
Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*

9 COnfeſſionem noſtram Domine poſt quietem, dignam tuis conſpe- fol. 212.
ctibus effice, ut ſicut reſurrectio noſtra in te ſumpſit exordium;
ita [5] vita noſtra a te habeat præmium: noſtraque fragilitas tuo muniatur
auxilio: ut hoſtium millia rabido nos circumdantium fremitu, tuo di-

(1) *Voculam ſi omittit Brev. Mozarab. fol.* 112.

(2) *Idem Brev. utroque loco a Thomaſio indicato legit*, exultatione *pro* exaltatione.

(3) *B. fol.* 16. elevet abjectionem noſtram tua celſitudo: ut qui humilitate a terra erigimur &c.

(4) *B.* diſperdes.

(5) *B.* ita vita noſtra te habeat præmium &c.

ſpargantur judicio, tuoque conterantur reſpectu, tuiſque jaculis vulnerentur, & plebs ad te condita, a te redempta, ex te ſuſcepta fidei merito, ſanctoque ſemper famulatu ſemper ad te concurrat, tuiſque in atriis te crebro laudatura conſurgat. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

fol. 214. 10 DOmine gloria noſtra, caput noſtrum, ne vitiorum gurgite mergamur, exalta; & ne nos multiplex curvet tribulatio, ſublev: te vero nobis auxiliante, nec multitudo nocebit tribulantium; & ſuperbia in nos frangetur inſurgentium: tuis ergo unionem infunde in populis, qui auctor es & defenſor noſtræ ſalutis. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

fol. 222. 252. 366. 11 DOmine Jeſu Chriſte, qui pro nobis ſoporem mortis ideo ſuſcepiſti, ne nos amplius obdormiremus in mortem; dona ut qui te moriente renaſcimur, te etiam vivificante a peccatorum lecto ſurgamus; nec ultra jam obruamur pœna peccati, qui nos redemptos congaudemus pretio ſacri ſanguinis tui. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

De Paſſione Domini.

fol. 187. 12 DOmine contra multiplicationem [1] tribulantium nos fortis propugnator occurre; & adverſus multitudinem inſurgentium in nos, pius defenſor aſſiſte; ſitque benedictio tua ſuper populum tuum, ut qui ſalutem animæ noſtræ in te eſſe denegant, te Salvatorem noſtrum ipſi ſibi ſua expugnatione cognoſcant. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

fol. 26. 346. 13 TU es Domine ſalus, & tua eſt ſalus: hanc gaudemus in nobis largitam; hanc [2] etiam uſque in finem a te petimus largiendam: effunde, quæſumus, ſuper populum tuum benedictionem tuam, ut privetur maledictio pœnæ, & diteſcat in nobis fructus juſtitiæ [3] atque lætitiæ. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

PSALMUS IV.

In finem in carminibus Pſalmus David.

[In editione Romana: *In finem pſalmus cantici David.*]

Beda.

Senſus ſpiritualis. [4] *Finis* legis eſt Chriſtus ad juſtitiam omni credenti, qui eſt omnium bonorum glorioſa perfectio; ſive ut quibuſdam placet, pro nobis dictum eſt, in quos *finis* ſæculorum advenit. *Pſalmus* autem eſt organum

(1) *Inter ea quæ corrigenda eſſe, atque addenda notaverat Thomaſius ejus loci reſpectu legitur*: adde in margine *al.* tribulationum. & adde hunc alterum numerum 245. *At quum ea Oratio in Breviario Mozarabico quantum obſervavimus, ſolum occurrat ad paginam 187. hinc ex compoſito eam emendationem omittendam eſſe duximus.*

(2) *B. fol. 26. neſcit vocem* etiam.

(3) *B. fol. 345. voces* atque lætitiæ *prætermittit.*

(4) *Ex MS. Pal. 39. præmittendum huic titulo conſtat*: Propheta increpat Judæos. Finis &c.

num muſicum, capite ſonorum, quo divina præconia canebantur. *Canticum*, quod ſupernas laudes humanis vocibus perſonabat. Sed hæc ideo videntur eſſe ſociata, quia & inſtrumentis muſicis & choris pſallentium ſacrificiis cæleſtibus conſona vociferatione canebantur. Sic iſtis verbis omnibus commonemur, de Domino Chriſto *Canticum* iſtud eſſe dicturum.

Per totum Pſalmum verba ſunt ſanctæ matris Eccleſiæ. In parte prima rogat ut ejus audiatur oratio, increpans infideles, qui colentes falſos deos, culturam veri Domini negligebant. *Cum invocarem exaudivit me Deus juſtitiæ meæ: in tribulatione dilataſti mihi*. Secunda commonet generalitatem, ut relicta ſuperſtitione fallaci, ſacrificium juſtitiæ debeat immolare; & ut Gentilium mentes facta promiſſione converteret; ingentia commemorat Dominum præſtitiſſe Chriſtianis beneficia. *Filii hominum uſquequo gravi corde? ut quid diligitis vanitatem: & quæritis mendacium?*

Euſebius Cæſarienſis. Prophetia Davidis de iis quæ paſſus eſt.
S. Athanaſius. Pſalmus invocationis. *

Quotidie ad Completorium.

Pſalmus ad precandum.

1 CUM INVOCAREM exaudivit me Deus juſtitiæ meæ: Propheta. *
2 in tribulatione dilataſti mihi.
† 3 miſerere mei: & exaudi orationem meam.
† 4 Filii hominum, uſquequo gravi corde?
5 ÷ ' ut quid ; diligitis vanitatem; & quæritis mendacium?

DIA-

In perpetuum decantandus cum inſtrumentis muſicis carminum Pſalmus Davidi inſpiratus.

PROPHETA. *1 Cum ſæpenumero injuſte oppreſſus Deum invocarem in defenſionem meam, ſemper me exaudivit Deus Judex & teſtis juſtitiæ & innocentiæ meæ. 2 Quoniam autem Domine in quacumque tribulatione mea tu mihi cor anguſtiatum dilataſti, & exhilaraſti; 3 nunc quoque miſerere mei, & exaudi orationem hanc meam. 4 Vos autem filii hominum perſecutores mei, quouſque tandem eritis gravi & obſtinato in malis corde contra me? 5 ad*

B 2 *quid*

* Ezechias contra æmulos ſuos de auxilio Domini gloriatur, corripiens eoſdem, ne in mendacio confidant, ſed deſinentes a malis cogitationibus, ſemper Deo ſerviant. Aliter. *Propheta increpat Judæos*. Aliter Arnobius exponit: Quia Deus Juſtitiæ exaudivit in Cruce poſitum Filium ſuum, contra quem iraſcentes Judæi peccant uſque hodie.

Pſalt. Syr. Davidis de iis, quæ perpeſſus eſt. Verſ. xx.

Pſalt. Arab. Davidis. Verſ. xv.

S. Hieron. Totus Pſalmus ad Chriſtum, & per Chriſtum ad juſtos referendum eſt.

(1. *Ejus loci obelum præterit Cod. S. Pauli, nec immerito. Conſule Tom. II., ad locum præſentem.*

DIAPSALMA;

† 6 ※ Et ⁝ ſcitote quoniam mirificavit Dominus Sanctum ſuum:
7 dominus exaudiet ÷ me ⁝ cum clamavero ad eum.
v. 8. Epheſ. IV. 26. † 8 iraſcimini; & nolite peccare;
9 quæ dicitis in cordibus veſtris, in cubilibus veſtris compungimini.

DIAPSALMA.

† 10 ſacrificate ſacrificium juſtitiæ; & ſperate in Domino.
11 Multi dicunt; *Quis oſtendit nobis bona?*
† 12 Signatum eſt ſuper nos lumen vultus tui Domine:
13 dediſti lætitiam in corde meo.
† 14 A fructu frumenti, vini ÷ & olei ⁝ ſui, multiplicati ſunt:
v. 5. Pſal. III. 6. † 15 in pace in idipſum dormiam & requieſcam;
† 16 quoniam tu Domine ſingulariter in ſpe conſtituiſti me.

** Pauſatio aut immutatio muſicæ cãtilenæ inter pſallendum.*

** Pauſatio aut immutatio muſicæ cãtilenæ inter pſallendum.*

quid vanam ſpem me perdendi amatis; & quæritis contra me fictam falſamque calumniam. 6 Et nunc ſaltem agnoſcite quod Dominus me ſibi ſacratum ac devotum admirabilem fecerit mirabili protectione ſua: 7 & quod idem Dominus me ſemper exaudiet, cum ad eum clamavero ut me defendat. 8 ſi irati eſtis mihi animo veſtro; vel ſaltem opere ipſo ne peccetis: 9 quinimmo de iis malis quæ cogitando dicitis in animis veſtris, tunc ſaltem compungimini aculeo pœnitentiæ, cum quieti eritis in lectis veſtris. * 10 tum Deo offerte ceu ſacrificium, juſtitiam probitatemque vitæ: & ſpem veſtram in Domino collocate; & ut vos quoque conſequamini bona. 11 At multi amatores mundi dicunt:* Ecquis nobis monſtrat & exhibet bona mundi, quæ optamus & quærimus? *12 Sed ſuper nos o Domine, qui in te ſpem totam poſuimus, lux illa & favor benignæ faciei tuæ ſurſum erecta manet tamquam ſignum quoddam & vexillum, ad oſtendendum nobis vera atque perennia bona: 13 quorum quoque bonorum lætam ſpem immiſiſti in cor meum. 14 Et illi quidem amatores mundi præ copioſo fructu frumenti, vini & olei ſui, multis divitiis fallacibus curiſque aucti ſunt. 15 at ego mea ſorte contentus, cum pace & tranquillitate animi ſimul obdormiturus cubabo & in ſomno quieſcam: 16 propterea quod ſeorſum ab illis mundi amatoribus, tu me Domine habitare feciſti in ſupernorum bonorum ſpe bona.*

MSS.

ORATIONES.

1 EXaudi nos, [1] quæſumus, Domine; & in tribulationibus noſtris miſerere nobis: & qui ſolus magnificaris in populis, ſpiritualem lætitiam tribue, in ſpe futurorum munerum conſtitutis. Per Dominum noſtrum &c.

DUM

(1) *MS. Pal. 39. neſcit vocem* quæſumus *ejus loci.*

Digitized by Google

2 DUM te, omnipotens Deus, noſtræ delinquentiæ reddunt adverſum, tua inſpiratione, quæſumus, noſtra te invocatio propitium, & confeſſio faciat eſſe placatum; ut te miſerante, nec tribulatio ſæcularis noſtram mentem dejiciat; nec perſuaſio nociva poſſideat; nec infidelitas tenebroſa concludat: ſed vultus tui ſuper nos ſignato lumine fulgeamus; ſemperque in eodem ſplendore, ſtabilitate veræ fidei gradiamur. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*. Brev. Mozarab. fol. 77.

3 SIngulariter in ſpe tua conſtitue [nos Domine,] ut quia hic per fidem ambulamus & non per ſpeciem; ſpes ipſa nos ad rem promiſſionis adducat, quæ deſiderium noſtrum tolerantiæ exſpectatione ſuſtentet, & charitate conſummet. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. fol. 81.

4 CUM invocamus te, exaudi nos Chriſte, qui es juſtitia noſtra; ut qui pro impiis tribulationum es perpeſſus injuriam, ſupplicantibus nobis dones indulgentiam. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. fol. 159. *De Paſſione Domini*.

5 DEus juſtitiæ noſtræ, invocantibus te nobis propitius appare; ut & ſacrificium veſpertinum ſacrificemus; [1] & ad præmia cæleſtia te auxiliante perveniamus. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus & vivis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*. fol. 177.

6 DOmine qui ſemper invocantibus ades, & in tribulatione conſtitutis opem ferre miſericordiæ delectaris, [2] dona ut odientes ſæculi vanitatem, refutanteſque mendacium, Chriſtum tuum (quem a te magnificatum agnoſcimus) noſtrum eſſe ſummum æternumque præmium gaudeamus. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. fol. 51. 54.

P S A L M U S V.

In finem: pro ea quæ hereditatem conſequitur: Pſalmus David.

B e d a.

[*Pro ea quæ hereditatem conſequitur*,] id eſt, pro Eccleſia, quæ Chriſto reſurgente bonorum ſpiritualium dona percepit: quæ & ipſa nonnumquam Domini vocatur *Hereditas*, cujus pretioſo eſt ſanguine comparata; unde dictum eſt: *Poſtula a me; & dabo tibi gentes hereditatem tuam*. Senſus ſpiritualis.

Totus hic pſalmus a perſona catholicæ profertur Eccleſiæ: quæ prima ſectione orationem ſuam poſcit audiri, hæreticos & ſchiſmaticos prædicans a Domini muneribus excludendos: *Verba mea auribus percipe Domine*

(1) *Quæ uncis clauſa illic primò erat & copula, quum retineat Breviar. Moz. ab iiſdem liberavimus.*

(2) *Brev. fol. 54. omiſſa vocula* ut, *ait:* dona odientes &c. *quod tamen apertum eſſe mendum videtur.*

mine; intellige clamorem meum. Secunda ſectione per intellectum Scripturarum divinarum recto tramite dirigi ſe ad illam felicem patriam divino munere deprecatur; perfidos inde aſſerens fieri funditus alienos: ad poſtremum commemorans præmia Beatorum, ut una prædicatione & malos prædicta pœna converteret, & juſtos promiſſa præmia concitarent: *Domine deduc me in juſtitia tua*:

Feria II. ad Matutinis. *Euſebius Cæſarienſis*. Oratio ex perſona Eccleſiæ.
S. Athanaſius. Pſalmus in interpellatione & oratione & deprecatione. *

Pſalmus ad precandum.

Propheta. 1 VERBA [1] MEA auribus percipe Domine;
2 intellige clamorem meum:
† 3 intende voci orationis meæ,
4 rex meus, & Deus meus:
† 5 quoniam ad te orabo Domine.
6 Mane exaudies vocem meam:
† 7 mane aſtabo tibi; & videbo
8 quoniam non Deus volens iniquitatem [2] ÷ tu es:
† 9 neque habitabit juxta te malignus:
10 neque permanebunt injuſti ante oculos tuos.
† 11 odiſti omnes qui operantur iniquitatem:

12 per-

In perpetuum decantandus pro Eccleſia quæ hereditatem conſequitur regni cæleſtis, Pſalmus Davidi inſpiratus.

PROPHETA. 1. *Benignam aurem præbe Domine verbis precum mearum; 2 percipe validum clamorem cordis mei; 3 attende voci deprecationis meæ, 4 o Rex meus cui ſervio; & Deus meus quem colo: 5 quia ad te Domine precabor. 6 Domine hoc mane atque citiſſime exaudi ſupplicem vocem meam: 7 nam hoc mane ante alia opera mea coram te ſtabo; & animo proſpiciam & contemplabor 8 quod tu non ſis Deus qui bene velis & ames iniquitatem: 9 & quod apud te non ſit habitaturus in cælo malignus ullus; 10 & neque iniqui ſint coram oculis tuis permanſuri aſpectu tuo beati. 11 odiſti enim Do-*

* Ezechias poſt infirmitatem gratias agit Domino, & adorat in Templo. Aliter: Vox Chriſti ad Patrem.

Pſalt. Syr. Davidis oratio ex perſona Eccleſiæ, cum mane adiret Domum Domini. Verſ. xxvii.

Pſalt. Arab. Davidis dictus eſt abeo de hæreditate. Verſ. xsis.

S. Hieron. De Eccleſia, quæ in fine & conſummatione mundi hereditatem conſequutura eſt univerſis nationibus Chriſto credentibus, Pſalmus iſte contexitur, denique & ex perſona ejus oratio ad Dominum dirigitur.

(1) *MS. Vat. 342.*
1 Verba mea auribus percipe Domine intellige clamorem meum
2 intende voci orationis meæ, rex meus, & Deus meus
(2) *Ejus loci obelo caret S. Pauli MS.*

Digitized by Google

12 perdes ÷ omnes ⁏ qui loquuntur mendacium :
† 13 virum ſanguinum & doloſum abominabitur Dominus.
† 14 Ego autem in multitudine miſericordiæ tuæ introibo in domum tuam :
15 adorabo ad templum ſanctum tuum in timore tuo.
† 16 Domine deduc me in juſtitia tua [1] propter inimicos meos :
17 dirige in conſpectu tuo [2] viam meam.
† 18 quoniam non eſt in ore eorum veritas;
19 cor eorum vanum eſt :
† 20 ſepulchrum patens ÷ eſt ⁏ guttur eorum : ‡ 10. Pſalm. XIII. & Rom. III. 13.
21 linguis ſuis [3] doloſe agebant.
22 Judica illos Deus :
† 23 decidant a cogitationibus ſuis :
24 ſecundum multitudinem impietatum eorum expelle eos :
25 quoniam irritaverunt te ÷ Domine ⁏
† 26 Et lætentur omnes, qui ſperant in te :
27 in æternum exſultabunt; & habitabis in eis.

28 &

Domine omnes qui operantur id quod eſt iniquum : 12 eoſque omnes perire facies qui mendaciter loquuntur ad proximi perniciem : 13 & abominabitur Dominus meus virum ſanguinarium humani ſanguinis effuſorem atque fraudulentum. 14 Ceterum ego fretus multa miſericordia tua Domine, precaturus introibo in domum tuam : 15 ibique me proſternam verſus ſanctuarium templi ſancti tui cum timore ac reverentia tui : teque ita precabor. 16 Domine deduc me per viam juſtam qua itur ad te, propter inimicos meos inſidiatores viæ meæ : 17 tu directum coram te facito iter vitæ meæ. 18 in eorum namque inimicorum meorum ore ac ſermone nihil veri dicitur & recti : 19 eorumque animus vanus eſt, rebus inanibus occupatus, & inſidioſus : 20 fauces eorum exhalantes fœtida verba, ſunt velut apertum ſepulchrum corrupti cadaveris : 21 ſuiſque linguis jam pridem utebantur ad dolum, blande ſed ficte loquentes. 22 Tu Deus juſte ejuſmodi mendaces vanos atque doloſos judica atque condemna : 23 a malis conſiliis ſuis quæ excogitaverant, excidant re infecta : 24 & prout ſuarum impietatum multitudo poſtulat, longe eos expelle & ejice ex conſpectu tuo : 25 quia te Domine exacerbaverunt, & ad iram vindictamque provocaverunt. 26 Contra vero lætentur omnes qui in te ſperant : 27 hi in æternum exſultabunt, te-

(1) *Vat. Mſs.* 341. & 342.
16 Domine deduc me in juſtitia tua,
17 propter inimicos meos dirige in conſpectu tuo viam meam.
Ed. Alex.
16 Domine deduc me in juſtitia tua,
17 propter inimicos meos
18 dirige in conſpectu tuo viam meam.
(2) *MS. S. Pauli*, viam tuam.
(3) *Vat.* 341. & 342. *unico verſu*.
21 Linguis ſuis doloſe agebant, judica illos Deus.

† 28 Et gloriabuntur in te ∸ omnes ⁑ qui diligunt nomen tuum :

29 quoniam tu benedices juſto .

† 30 Domine ut ſcuto bonæ voluntatis tuæ coronaſti nos .

teque laudabunt ; & tu habitabis cum eis ab omni malo protegens eos . 28 Et hic interim gloriabuntur de te omnes qui majeſtatem tuam diligunt ; 29 propterea quod tu benefaciendo benedices homini juſto . 30 Domine ut ſcuto quodam bonæ tuæ erga nos voluntatis undique nos circumcinxiſti ac defendiſti , ne nos læderent inimici .

ORATIONES.

MSS. 1 PIE [1] Domine , qui adtriti cordis gemitum , priuſquam proferatur , intelligis ; effice nos , quæſumus , templum Parácliti , ut mereamur ſcuto cæleſtis benevolentiæ coronari . Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum Filium tuum , qui tecum vivit & regnat Deus in unitate ejuſdem Spiritus Sancti per omnia ſæcula ſæculorum . *Amen* .

Brev. Mozar. fol. 83. *De reſurrectione Domini.* 2 REX noſter & Deus noſter, depelle a cordibus noſtris erroris & ignorantiæ noctem , ut renovando nos in novum hominem ; mane noſtras [2] exaudias voces , fac nos in bonis operibus tibi adſtare diluculo ; & ad contemplandum te , nobis reſurrectionis tuæ tribue ſacramentum . [℟. *Amen* . Per miſericordiam tuam Deus noſter , qui es benedictus & vivis & omnia regis in ſæcula ſæculorum . ℟. *Amen* .]

fol. 55. 95. 3 DEduc nos Domine in bonis , ac dirige in conſpectu tuo viam noſtram , ut fides noſtra [3] ſalutaris tui vocatione , te qui es Rex noſter & Deus noſter , & veſtigio comitetur innoxio , & curſu occupet expedito . [℟. *Amen* . Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*]

fol. 110. 4 CLamoris noſtri intelligens orationem , clarifica lucis æternæ præſentia , mane tibi adſtantium vota , dieique perennis ita præcipe in nobis candorem effulgere ; ut tetræ noctis laſſitudo , & erroris amicta caligo aufugiat ; Sol quoque verus ſuo nos radio luſtrando cuſtodiat . [℟. *Amen* . Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*]

fol. 156. 5 DEus qui odio habes omnes qui operantur iniquitatem , charitatis munimine nos reple , ut aliquando ad te converſi , doloris ſui ſentiant cumulum , qui contra te loquuntur mendacium . ℟. *Amen* . Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*

fol. 156. 6 IN ore inimicorum tuorum , Domine , veritas non eſt , quia dum a te in intimis avertuntur , cor eorum vanitate deſtruitur ; da ergo nobis ut ſic lingua noſtra cum puritate conſcientiæ acceptum tibi deferat hymnum ; ut patens malignitatis non efficiatur ſepulchrum . ℟. *Amen* . Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*

Auri-

(1) *Pal. MS.* Piiſſime Domine &c.

(2) *Et fol. 55. ejuſdem Brev. Mozarab. ea oratio legitur ubi pro* exaudias *habetur* exaudiens .

(3) *fol. 95.* Salutaris noſtri vocatione ad te qui rex noſter es , & veſtigio *&c.*

7 AUribus tuis omnipotens Deus percipe verba oris noſtri, & tuorum diluculo clamorem pie ſcrutator intellige; ac tuæ voluntatis ſcuto ita nos præmuniri concede, ut vitioſa ſuggeſtio mentis noſtræ non valeat inrepere: ſit quoque orandi ad te jugis ac fida devotio, ut contemplatio tua nobis tribuatur in matutino. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*. — fol. 56.

8 EXſpectatio ſalutis noſtræ Domine verba ſupplicum precibus ad te directa, ſacris auribus percipe; & occultum cordis clamorem, occultorum ſcrutator intellige; ut ea quæ non timemus admittere, & erubeſcimus pandere, tu Rex noſter miſeratus dimittas, & placatus indulgeas: ut oratio confitentium mane ad te perveniat, & tuæ clementia pietatis a te donata ſuccurrat. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus *&c.* — fol. 107.

9 ECce lætatur in te, Domine, Martyr tuus Sebaſtianus, & in te gloriatur, quia a te coronatur: petimus ergo te Domine Deus quantis poſſumus precibus, ut quia ejus hodierna die feſta ſolemnia celebramus, noſtrorum veniam delictorum conſequi mereamur. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.* — fol. 335. *De Sancto Martyre.*

PSALMUS VI.

In finem, in carminibus: Pſalmus David: * *pro octava.* — * I. Paralipom. XV. 21.

[In editione Romana. *In finem in hymnis: Pſalmus David: pro octava.*]

Beda.

In finem jam notum eſt. *Hymnus* eſt laus Divinitatis, metri alicujus lege compoſita. *Pro Octava*, Domini ſignificat adventum, quando finita ſæculi hebdomada, ad judicandum veniet mundum; unde pſalmus iſte cum tremore maximo facit initium. — Senſus ſpiritualis.

Quatuor modis in hoc pſalmo confitens exorat. In exordio benevolum ſibi judicem facit, animum ejus demulcens a poteſtate judicii, ab infirmitate ſua, a conſuetudine parcendi: *Domine ne in furore tuo arguas me; neque in ira tua corripias me*. Secunda diviſione narrat ærumnas proprias, quibus afflictus & contriſtatus ingemiſcit: *Laboravi in gemitu meo* &c. Tertia ſequeſtrat ſe a malis; quod bono Judici noverat eſſe gratiſſimum, ut ab illis mens redderetur aliena, quibus & ipſa juſtitia probatur adverſa: *Diſcedite a me omnes qui operamini iniquitatem*. Ad extremum conturbat & repudiat omnes iniquos, quoniam cum ipſis nolebat habere ullatenus portionem: *Erubeſcant & conturbentur vehementer omnes inimici mei*.

Euſebius Cæſarienſis. Documentum confeſſionis.

S. Athanaſius. Pſalmus in interpellatione & oratione & deprecatione. * — *Dominica ad Vigilias.*

* Ezechias infirmatus invocat Dominum cauſans fragilitatem humanæ naturæ. Aliter. *Vox Chriſti ad Patrem. Lege ad Lazari reſurrectionem*. Nota ordinem diſputationis myſticæ, quia quinto Pſalmo mane hereditas danda promittitur, in ſexto reſurrectio judicii pertimeſcitur. *Pſalt.*

Pſalmus I. Pœnitentialis ad ſupplicandum.

Propheta. ℣. 1. Pſal. XXXVII 1.

1 DOMINE ne in furore tuo arguas me:
2 neque in ira tua corripias me.
† 3 Miſerere mei Domine; quoniam infirmus ſum:
4 ſana me Domine; quoniam conturbata ſunt oſſa mea;
† 5 & anima mea turbata eſt valde.
6 Sed [1] tu Domine uſquequo?
† 7 convertere Domine [2] ÷ & : eripe animam meam:
8 ſalvum me fac propter miſericordiam tuam:
† 9 quoniam non eſt in morte qui memor ſit tui:
10 in inferno ÷ autem : quis confitebitur tibi?
† 11 Laboravi in gemitu meo:
12 lavabo per ſingulas noctes lectum meum:
13 lacrymis meis ſtratum meum rigabo:
† 14 turbatus eſt a furore oculus meus:

15 inve-

℣. 9. & 10. Pſal. XIX. 10. LXXXVII. 11 CXIII. 17. CXVII. 17. Iſa. XXXVIII 18. Baruch. II. 17.

℣. 14. Iob. XVII. 7. Pſal. XXX. 10. XXXVII. 11. LXXXVII. 10 Thren. V. 17.

In perpetuum decantandus cum inſtrumentis muſicis carminum, Pſalmus Davidi inſpiratus, ſuper cithara octo chordarum, aut, ſuper octavo ſono.

PROPHETA. 1 *Domine ne me redarguas ſcelerum meorum, cum tuo (ut humano more loquar) furore, ſed cum miſericordia:* 2 *neque velut iratus graviore tua punitione me caſtiges atque emendes.* 3 *Miſerere mei Domine, quia viribus imbecillus ſum & languidus:* 4 *ſana me Domine quia omnia oſſa, robora & membra mea conturbata ſunt & conterrita:* 5 *quin & anima ipſa mea vehementer turbata eſt & terrefacta.* 6 *Verum tu Domine quouſque differes mei miſereri, neque ſanare?* 7 *verte te benignum ad me Domine; animamque meam libera a conturbationibus tantis:* 8 *& ob tuam miſericordiam a tot infirmitatibus atque terroribus ſalva me antequam moriar:* 9 *quia in morte illa æterna non eſt amplius aliquis qui pie recordetur tui, ſeque convertat ad te:* 10 *porro in inferno quis tibi tuas amplius profitebitur laudes?* 11 *Ecce Domine ego multum laboravi & defatigatus ſum ob continuum gemitum meum:* 12 *& adhuc inſuper per noctes ſingulas lavabo & quaſi natare faciam in lacrymis lectum meum:* 13 *totumque ſtratum meum lacrymis meis uberrimis madefaciam:* 14 *etiam oculus ipſe meus turbatus eſt & caligavit præ grandi amaritudine*

Pſalt. Syr. Documentum, & commonitio, ſimulque de gratia. Verſ. XXVII.
Pſalt. Arab. Davidis. in ſupplicationem pro peccato ſuo. Verſ. XXI.
S. Hieron. Pœnitentiæ Pſalmus eſt, & non emendari refutat, & corripi, ſed in furore, & in ira, quia infirmus ſit, & turbata ſint oſſa ejus.

---

(1) *MS. S. Pauli.* Et tu Domine &c.
(2) *Secundis curis heic in eodem MS. S. Pauli addita legitur copula &, nullo tamen notata obelo. Confer tom. II. ad hunc locum.*

15 inveteravi inter omnes inimicos meos.
† 16 Diſcedite a me omnes qui operamini iniquitatem : V. 16. Matth. VII. 23. XXV. 41. Luc. XIII. 27.
17 quoniam exaudivit Dominus vocem fletus mei :
† 18 exaudivit Dominus deprecationem meam :
19 Dominus orationem meam ſuſcepit.
† 20 Erubeſcant & conturbentur ※ vehementer ⁝ omnes inimici mei :
21 convertantur & erubeſcant ÷ valde ⁝ velociter.

ritudine qua me furor tuus implevit : 15 jamque conſenui & conſumptus ſum
viribus inter omnes inimicos meos, mihi jugiter inſidiantes. 16 Recedite a me
inimici mei omnes, qui quod eſt iniquum facitis : 17 quia Dominus jam exaudivit
vocem hanc & precem fuſam cum fletu meo : 18 exaudivit, inquam, Domi-
nus deprecationem hanc meam ut me liberet a malo : 19 & orationem hanc
meam Dominus acceptavit ut me adjuvet ad bonum. 20 Itaque pudore ſuffun-
dantur, & terrefacti turbentur valde omnes inimici mei ob inſperatam illis ſal-
vationem meam : 21 fruſtratique ſpe ſua, valde ſubitoque avertantur retror-
ſum, ac in fugam verſi verecundia profundantur.

ORATIONES.

1 EXauditor omnium Deus, exaudi noſtrorum fletuum ſupplicem vocem; & tribue infirmitatibus noſtris perpetem ſoſpitatem, ut dum dignanter gemitum noſtri laboris ſuſcipis, tua nos ſemper miſericordia conſoleris. Per Dominum. MSS.

2 MIſerere nobis Domine, miſerere, ne nobis peccatorum infirmitas afferat mortem : ſana nos Domine, ut anima turbata per culpam, ſit tranquilla per gratiam : * infunde medicinam præſtare delictis. ℟. *Amen*. [Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus & vivis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*.] Brev. Mozara. fol. 77. * *for.* indulge.

3 ERubeſcant & confundantur omnes inimici mei, Domine; & qui inriſores ſunt crucis tuæ, & captores orationis noſtræ; ſuſcipe ergo orationem fidelium, & caſtra abjice exterorum, ut dum oratio Eccleſiæ ad te dirigitur, omnis per te infidelitas confundatur. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus &c. fol. 153.

4 CHriſte Dei Filius, cujus oſſa & anima in paſſione turbata eſt, ſana plagam cordis noſtri, ut confirmatis virtutum oſſibus, ſic paſſionis tuæ concinamus præconia, ut reſurrectionis conlætemur impenſius gloria poſt futura. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam &c. fol. 158. *De Paſſione Domini*.

5 DEI Patris unigenite Fili Chriſte, cujus divinitatis oculos ſic paſſionis injuria non turbat, ut tamen paſſione ipſa in ſolo homine aſſumpta, excipiat nos famulos tuos; in quorum via amaritudinis, & oculus caligavit, & vita inter inimicos poſita veteraſcit; ſic a nobis acceſſum exclude totius malitiæ, ut compotes habeamur fœlicitatis æternæ. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. fol. 158. *Item de Paſſione*.

fol. 159. *Item de Paſſione.* 6 TE, Jeſu, pro impiis laboraſſe in gemitu credimus paſſionis; ideo petimus ut ſingulare exemplum patientiæ tuæ proficiat ad emolumentum animæ noſtræ, quo per ſingulas noctes ſic lectum ſtratumque noſtrum rigemus in lacrymis, ut continua capiamus præſidia ſanctitatis. ℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam *&c.*

fol. 159. 7 SAlva nos Domine propter miſericordiam tuam, quos ſcis infirmari propter iniquitatem propriam: & quoniam turbata eſt anima noſtra ob metum tuorum juſtorum judiciorum, requieſcat propter jucundiſſimum indulgentiæ tuæ donum; [1] & eam percipiat ad ſanitatis præmium, qui ſuorum confitetur vulnera peccatorum, ut purgatus per gratiam, veniam ſuſcipiat, & ad te ſine confuſione perveniat. [℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*]

fol. 162. 8 DIſcedant a te Domine omnes maligni, quos utique infidelitatis ſuæ vorago a te diſcedere fecit; non quo ipſi pœnali ultione a te perituri recedant, ſed ut infidelitatis eorum diſcedente protervia, mitiſſima levi jugo tuo ſua colla ſubmittant. ℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*

fol. 51. 55. 9 DOmine ne in ira tua nos arguas, neque in tuo nos furore corripias; ſed ab aſperitate verberis [2] unge clementia lenitatis, ut non perditionem pœna, ſed eruditionem nobis tua conferat diſciplina. ℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*

fol. 60. 10 PRecamur Domine ut nos in ira tua non arguas, & furorem tuum in nos deſævire non ſinas, ſed placidus corrector tolle peccandi uſum; ne nos arguendo durius, propellat ad nihilum; miſerere ergo infirmitati noſtræ; & famulorum tuorum omnium fidelium infirmorum tuam imperti medelam: & quos cernis proprio turbari peccato, quietos deputa miſericorditer indulgendo. ℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus *&c.*

fol. 60. 11 ADeſto, quæſumus, Domine ſupplicibus noſtris, & quibus auſteritatem juſtæ correctionis infligis, propitius adhibe auxilium miſericordiſſimæ conſolationis. ℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus *&c.*

Ex Albino Flacco col. 229. 12 UT ne in furore & ira tua animas famulorum tuorum Domine arguas, deprecamur; ſed cuncta peccaminum labe mundatis, tuæ pietatis dono refrigerii locum concede. Per Dominum &c.

PSALMUS VII.

Pſalmus David, quem cantavit Domino pro verbis Chuſi filii Jemini.

Beda.

Chuſi interpretatur *Æthiops:* quo nomine Saul propter ſanguinarios & crudeles mores exprimitur: & appellatur *Filius Jemini*; quia de illius ſtirpe deſcendit, ut * Regum hiſtoria narrat. Allegorice autem *David*, Chri-

* 1. Reg. IX. 1.

(1) *B. fol.* 159. & eum: *quod vocem* donum *præcedentem reſpicere poſſet.*
(2) *B. fol.* 53. unge nos clementia &c.

Digitized by Google

Chriſtum : *Æthiopem* vero, perſequentem populum Judæorum intellige. Hujus tituli ſenſum, * Hieronymum ſecutus expoſui : quia ſunt (ut ipſe eſt teſtis) qui hunc pſalmum contra Abſalon putant eſſe cantatum, quando *Chuſi* amicus David deſtruxit conſilium Achitophel : quos ſciendum eſt vehementer errare : primo quia nomen *Chuſai* per *ſamech* litteram ſcriptum eſt : hic vero per *ſin* : deinde quod numquam David qui ducibus exercitus ſui præceperat ; *Parcite puero Abſalon* ; de morte illius loqueretur ; *Concepit dolorem, & peperit iniquitatem ; lacum aperuit* & cetera : maxime qui hunc mortuum operto capite flevit : ad extremum quod ille amicus David, filius *Arachi* ; hic vero *Filius Jemini* ſcribitur.

*In comment. Pſalm. Tom. 7.

Cauſam ergo ſuam Propheta trahens in futurum myſterium Domini Salvatoris ; in prima diviſione, ex ſua perſona Dominum deprecatur, ut ab omnibus perſecutoribus ejus virtute liberetur : *Domine Deus meus in te ſperavi*. Secunda ſectione idem Propheta rogat ut reſurrectionis ejus gloria manifeſtata ſubveniat : *Exſurge Domine in ira tua* & reliqua. Tertia [ipſum] introducit loquentem per id quod factus eſt humilis, ut ſecundum juſtitiam ſuam veritatemque judicetur ; malos ultione deterrens, bonis gratuita præmia compromittens : *Judica me Domine ſecundum juſtitiam meam*. In quarta parte iterum Propheta loquitur, commonens Judæos ut metu futuri judicii a propoſita iniquitate diſcedant ; ne meritas luere debeant ultiones : *Deus judex juſtus & fortis & patiens : numquid iraſcitur per ſingulos dies ?* Poteſt iſte Pſalmus etiam in perſona * Dominici [1] hominis intelligi ; ſi modo ea quæ ibi humiliter dicta ſunt, [2] ad noſtram * infirmitatem referantur, quam ille geſtabat.

Senſus ſpiritualis.

* S. Auguſt. in hunc Pſalm. & Retractat. l. 1 9. num. 8.

Euſebius Cæſarienſis. Davidis confeſſio, & prophetia vocationis Gentium.
S. Athanaſius. Pſalmus in interpellatione & oratione & deprecatione.

* al. humilitatem.

Pſalmus ad precandum.

Dominica ad vigilias.

1 DOMINE [3] Deus meus in te ſperavi :
2 ſalvum me fac ex omnibus perſequentibus me ; & libera me : † 3 ne

Propheta.

Pſalmus Davidi inſpiratus ; quem ipſe Domino cecinit pro negotiis illis Chuſi [quo nomine ſignificatur *Æthiops*] de ſtirpe Jemini ex tribu Beniamin.

PROPHETA. 1 *Domine Deus meus ego in te ſperavi ſemper* : 2 *ſalva me*

* Ezechias ab hoſtibus calumniatus, & a ſuis proditus Domino ſupplicat imprecatus ejus judicium in eos, qui mendaciter innocentem accuſabant.
Pſalt. Syr. Converſio gentium ad fidem, & confeſſionem Trinitatis. Verſ. xxvII.
Pſalt. Arab. Verſ. xxxv.

---

(1) *MS. eo loci pro voce* hominis *legis* nominis. (2) *Idem MS.* ad noſtram humilitatem referantur &c.
(3) *Uterque Vat.* 341. & 342.

1 Domine Deus meus in te ſperavi, ſalvum me fac
2 ex omnibus perſequentibus me & libera me.

† 3 ne quando rapiat ut leo animam meam;
4 dum non eſt qui redimat, neque qui ſalvum faciat.
† 5 Domine Deus meus, ſi feci iſtud;
6 ſi eſt iniquitas in manibus meis;
† 7 ſi reddidi retribuentibus mihi mala:
8 decidam merito ab inimicis meis inanis:
† 9 perſequatur inimicus animam meam & comprehendat;
10 & conculcet in terra vitam meam;
11 & gloriam meam in pulverem deducat.

※ *DIAPSALMA*:

† 12 Exſurge Domine in ira tua:
13 & exaltare in finibus inimicorum meorum.
† 14 ※ Et : [1] exſurge ÷ Domine Deus meus : in præcepto quod mandaſti:
15 & ſynagoga populorum circumdabit te.
† 16 & propter hanc, in altum regredere: [2]
17 Dominus judicat populos.
† 18 Judica me Domine ſecundum juſtitiam meam:

19 &

me ergo, & libera me ab omnibus perſequentibus me: 3 ne forte aliquando
Æthiops iſte filius Jemini prædabundus ut leo rapiat ferociter animam & vitam
meam: 4 cum præter te nemo ſit qui me jam jam captivandum redimat; neque
qui me ab ejus manibus ſalvet: 5 Domine Deus meus, ſi feci hoc criminis quod
ille mihi imputat: 6 ſi eſt iniquum aliquod adverſum eum in operationibus meis:
7 ſi ego viciſſim mala rependi iis qui mihi e contrario mala reddebant pro bonis:
8 ſi hæc, inquam, feci; merito ſane decidam ex inimicis illis meis vacuus,
& omni ſpe mea fruſtratus; 9 merito Æthiops inimicus hic meus perſequatur
& apprehendat animam vitamque meam; 10 & merito me adhuc viventem
ſternat in terram, & ſuis pedibus conculcet; 11 honoremque meum in pulve-
*rem collocet ſepulchri. * 12 Exſurge (ut ita dicam) Domine cum ira tua ad*
vindicationem, qua me defendas: 13 ac te excelſum eſſe demonſtra in finibus
ac regionibus ejuſmodi inimicorum meorum: 14 & expergiſcere (ut ita dicam)
Domine Deus meus ad ulciſcendum præceptum de non inferenda injuria, quod
tu mandaſti & iſti violaverunt: 15 & horum populorum congregatio a te judi-
canda, circumſtet tribunal tuum: 16 & ob hanc rem tu judicaturus redi (ut
ita loquar) ad altitudinem ſolii tui. 17 jure namque populos omnes judicatu-
rus eſt Dominus omnium. 18 Itaque judicium pro me facito Domine, prout po-
ſtulat

** Pauſatio aut immutatio muſica cãtilena inter pſallendum.*

(1) *Vallarſio hoc in loco accinit MS. S.Pa. uli ſolam vocem* Domine *obelo confodiens.*

(2) *Vatic. uterque 341. & 342. unico verſu habent.*
16 & propter hanc in altum regredere, Dominus judicat populos.

19 & ſecundum innocentiam meam ſuper me.
† 20 conſumetur nequitia peccatorum: [1]
21 & diriges juſtum,
22 ſcrutans corda & renes Deus. *℣. 22. I. Paral. XXVIII. 9. Jerem. XI. 20. XVII. 10. XX. 12. Apocal. II. 23.*
† 23 juſtum, adjutorium meum a Domino,
24 qui ſalvos facit rectos corde.
† 25 Deus, judex juſtus fortis [2] ÷ & patiens ⁑
26 numquid iraſcitur per ſingulos dies?
† 27 Niſi converſi fueritis, gladium ſuum vibrabit: *℣. 27. Deut. XXXII. 41.*
28 arcum ſuum tetendit, & paravit illum;
† 29 & in eo paravit vaſa mortis:
30 ſagittas ſuas ardentibus effecit. *℣. 30. Deut. XXXII. 42.*
† 31 Ecce [3] parturiit injuſtitiam; concepit dolorem; & peperit iniquitatem, *℣. 31. Job. XV. 35. Iſai. LIX. 4.*

† 32 lacum

ſtulat juſtitia hæc mea erga inimicos illos meos quos non læſi; 19 *& pro me judica prout exigit innocentia hæc mea quæ in me eſt; quia numquam illis nocui:* 20 *finiatur, quæſo, malitia hominum peccatorum; & ita hominem juſtum & innoxium recte ac proſpere ſe habere facies,* 21 *o Deus qui cordium affectiones, intimaſque ſenſuum cupiditates examinas atque cognoſcis.* 22 *Juſtum eſt auxilium hoc quod mihi in hac juſta cauſa peto & exſpecto a Domino:* 23 *qui Dominus ſalvat innocentes qui rectum animum habent.* 24 *Deus judex eſt juſtus & fortis, & lenis, iram differens:* 25 *numquid enim diebus ſingulis iram punitionemque adducit in eos qui ſingulis diebus peccant?* 26 *Attamen niſi vos perſecutores mei converſi fueritis ab nequitia ad pœnitentiam, ipſe Deus gladium vindictæ ſuæ acuet, & micantem movebit in vos minabundus:* 27 *immo juſtitiæ ſuæ arcum jam tetendit; eumque præparavit ad vos ſagittandos:* 28 *& in eo arcu jam præparavit jacula inſtrumenta mortifera:* 29 *ſuaſque ſagittas jam perfecit infigendas vobis ardentibus odio mei,* 30 *Ecce Æthiops hoſtis hic meus inſtar mulieris parturientis niſus eſt ut pareret quid injuſtum contra me:* 31 *conceptitque occulte in animo ſuo laborem ac dolorem quem mihi faceret; & peperit*

tandem

(1) *Item iidem MSS. Vat.*
20 conſumetur nequitia peccatorum, & diriges juſtum.
21 Scrutans corda & renes Deus juſte.
22 adjutorium meum a Domino, qui ſalvos facit rectos corde.

In hac diſtinctione animadvertendum vocem juſte, *græce noſtris in MSS.* δικαίως *referri non ad vocem* adjutorium, *ſed ad Deum cordium ſcrutatorem: quod & Caſſiodorus ſequitur, & in aliis etiam veterum MSS. obſervari notatum jam erat Cornelio Janſenio Epiſcopo Gandavenſi, Calmeto, aliiſque ad preſentem locum Interpretibus. Eam verborum diſpoſitionem ſequentibus licet totius Pſalmi contextus atque ſignificatus idem maneat; litteralis tamen interpretatio aliqua ratione varietur oportet.*

(2) *Cod. S. Pauli* ÷ & ⁑ patiens.

(3) *Vat.* 341. & 342.
31 Ecce parturiit injuſtitiam:
32 concepit dolorem, & peperit iniquitatem.

MS. S. Pauli ※ & ⁑ concepit dolorem &c. *De ho: ſigno videantur quæ diximus ad hunc locum Tom. II. noſtra hujus editionis.*

† 32 lacum aperuit, & effodit eum:
V. 33. Pſalm. IX. 16. LVI. 7. 33 & incidit in foveam quam fecit.
† 34 convertetur dolor ejus in caput ejus:
V. 35. Proverb. V. 22. XXII. 8. 35 & in verticem ipſius, iniquitas ejus deſcendet.
† 36 Confitebor Domino ſecundum juſtitiam ejus:
37 & pſallam nomini Domini Altiſſimi.

tandem ac propalavit rem iniquam, quam in me machinabatur. 32 Ipſe quidem foveam excidit, eamque profunde refodit, in quam ſuis ego inſidiis caderem: 33 verum & ipſemet juſto Dei judicio caſurus eſt in foveam ipſam quam fecerat in ruinam meam: 34 dolor ille quem mihi faciendum conceperat, in ipſiuſmet caput & perniciem revertetur: 35 & res illa iniqua adverſum me jam parta & in lucem edita, in ejuſdem ipſius verticem & ruinam inopinato recidet. 36 Igitur profitebor Domino debitas laudes prout merito exigit juſtitia ejus, qua noxios punit, & innoxios ſalvat: 37 ſemperque pſalmos canam in honorem majeſtatis Domini altiſſimi atque ſupremi.

ORATIONES.

MSS. 1 SCrutator cordium Deus libera nos a perſequentibus nos; & da nobis in tui exſpectatione judicii firmam cuſtodiam mentis, ut non retribuamus inimicis mala pro malis. Per Dominum noſtrum Jeſum &c.

Brev. Mozar. fol. 153. *De Paſſione Domini.* 2 DOmine Deus ſperantem in te Eccleſiam tuam a perſequentibus hominibus libera, ut potentia paſſionis tuæ, qua eam primum liberaſti a captivitate diaboli, liberes etiam ab ardoribus ſupplicii ſempiterni. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus & vivis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*.

fol. 159. 3 DOmine Deus ſalvum fac populum tuum ſecundum acceptum a te juſtitiæ donum, in quo ſanctæ fidei nobis tribuiſti myſterium, ut porrecto titulo Crucis, ſic conſumatur nequitiâ peccatoris, ut dirigatur juſtus per ſemitas æquitatis. [℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.]

fol. 55. 160. 182. 4 GLorioſe potens ac miſericors Deus erue nos ab inſidiis inimici: & ne anima noſtra a rugientis leonis raptu rapido rapiatur, protectio dexteræ tuæ in noſtri cuſtodiam deputetur: ne dum non eſt qui redimat, ille ſævus occidat: aut ſi non eſt qui ſalvum faciat, ille ſubvertat. Sed tu Leo de tribu Juda in ira tua exſurge; & * ſeveritate judicii, inſidioſi hoſtis catervas interime; noſque in præcepto quod mandaſti, credere & permanere concede. [℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

* *al.* veritate.

fol. 162. *De Paſſione Domini.* 5 DOmine Deus ſperantem in te tuam Eccleſiam ſalva, quæ per te, qui pro ea paſſus es, & ab omnibus perſequentibus liberetur; & cum omnibus qui te diligunt, perpetim jocundetur. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

6 Do-

6 DOmine Deus ſperantem in te tuam Eccleſiam a perſequentibus omnibus ſalva, & de manu perſequentium potentialiter libera; ac ne quando rapiat vel leo animam ejus, tuis ſemper inroretur virtutibus; ut cujus primum paſſionis completa eſt ſanguine, ejus invicta liberetur a malis omnibus poteſtate. ℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.* *fol. 18y.* *Item de Paſſione.*

PSALMUS VIII.

In finem: pro torcularibus: Pſalmus David.

Beda.

Pro torcularibus, pro Eccleſiæ membris dicit: quia ſicut in *torcularibus* preſſæ uvæ, duriſſimis gigartis comminutis, follibuſque vacuatis, dulciſſima vina profundunt; ſic in Eccleſia de obſtinatis moribus tumidaque ſuperbia, preſſura pœnitentiæ ſuaves lacrymæ ſalutariter exprimuntur. Senſus ſpiritualis.

Eccleſia ergo priſci temporis, in qua revera *torcular* quidem corporum eſt, ſed fructus ſalutaris animarum, primo ingreſſu laudes Domini Chriſti læta decantat, majeſtatem ejus prædicans & operationis excelſa: *Domine Dominus noſter* & reliqua. Secundo apertius venit ad hominis naturam, quam de conditione parviſſima, quæ Adam fuerat peccante vitiata, ad magnarum dicit rerum creviſſe faſtigia: ſic Domini Chriſti ex duabus, & in duabus naturis inconfuſis atque diſtinctis, una perſona ſalutariter & indubitanter agnoſcitur: [*Quid eſt homo quod memor es ejus?*]

Euſebius Cæſarienſis. Prophetia de vocatione Gentium. *Dominica ad vigilias.*
S. Athanaſius. Pſalmus gratiarum actionis. *

Pſalmus ad laudandum Deum.

1 DOMINE Dominus noſter, quam admirabile eſt nomen tuum in univerſa terra! Propheta.
† 2 quoniam elevata eſt magnificentia tua ſuper cælos: ℣. 2. Pſal. CXII. 4.
† 3 ex

In perpetuum decantandus melodia ſuper torcularibus uſitata.
Pſalmus Davidi inſpiratus.

PROPHETA. 1 *Domine Dominator noſtri, o quam grande eſt & mirabile nomen & regnum majeſtatis tuæ in tota terra!* 2 *nam licet tua magnitudo & gloria longe ſupra cælos ipſos nedum terram, ſublimior ſit, & alta reſplendeat:* 3 *tamen*

* Admiratur Propheta Dei potentiam, per quam gubernat cunctam mundi molem, gratiaſque agit, quod tantus Creator hominis memoriam ſit habere dignatus. Aliter: Eccleſia laudem dicit Chriſto de fide omnium credentium: lege ad Evangelium Marci.

Pſalt. Syr. Prophetia, quod laudem Oſannis dicturi eſſent infantes & pueri, atque adoleſcentes Domino. Verſ. XVIII.

Pſalt. Arab. Verſ. XVII.

℣. 3. Matth. XXI. 16.

† 3 ex ore infantium & lactentium perfeciſti laudem
4 propter inimicos tuos ,
5 ut deſtruas inimicum & ultorem .
† 6 Quoniam videbo cælos ⋇ tuos : opera digitorum tuorum,
7 lunam & ſtellas , quæ ÷ tu : fundaſti :

℣. 8. Job. VII. 17. Pſal. CXLIII. 3. Hebr. II. 6.

† 8 quid eſt homo quod memor es ejus ?
9 aut filius hominis quoniam viſitas eum ?
† 10 minuiſti eum paulo minus ab Angelis ;
11 gloria & honore coronaſti eum :

℣. 12. Geneſ. I. 26. 28.

12 ÷ & : conſtituiſti eum ſuper opera manuum tuarum :
† 13 omnia ſubjeciſti ſub pedibus ejus ,
14 oves & boves univerſas ,
15 inſuper & pecora campi,
† 16 volucres cæli , & piſces maris ,
17 qui perambulant ſemitas maris .
† 18 Domine Dominus noſter , quam admirabile eſt nomen
tuum in univerſa terra !

3 *tamen laudem quoque perfectam tibi paraſti vel ex ore ipſo puerorum pene in-*
fantium & pene ſugentium adhuc ubera , clamantium Hoſanna *Hieroſolymis in*
Templo ; 4 *idque perfeciſti propter inimicos & adverſarios tuos , principes ſa-*
cerdotum & ſcribas ; 5 *ut hoc modo ſaltem a malitia diſſolveres ac ceſſare face-*
res inimicum tuum tibi adverſantem , & ſuæ gloriæ inanis defenſorem ac vindi-
catorem , ne ſuum locum perderent & Judaicam gentem . 6 *Ceterum quoniam*
ego attentius videbo tuos cælos , quæ ſunt opera pulcherrima tuis (ut ita di-
cam) digitis elaborata ; 7 *& lunam videbo ac ſtellas , quas tu in cæleſtibus or-*
bibus fundaſti & ſtabiliviſti : 8 *idcirco exclamabo mirator , Quantula res eſt*
homo de luto formatus ut tam benefice tu recorderis ejus ? 9 *aut quid eſt huma-*
na natura illius filii de humano ſemine Davidis , ut tam dignanter eam viſites
unione ineffabili Verbi tui ? 10 *feciſti quidem ipſum filium hominis Chriſtum pau-*
lo inferiorem Angelis ſecundum humanitatem : 11 *ſed propter paſſionem mortis,*
gloria reſurrectionis & honore ſeſſionis ad dexteram tuam ornaſti eum veluti co-
rona : 12 *eumque conſtituiſti dominum in omnia opera manuum tuarum :* 13 *om-*
nia namque creata ſubdidiſti pedibus & dominatui ejus , nihil dimittendo non
ſubjectum ei , præter te Deum qui ſubjeciſti ei omnia ; 14 *& minimas etiam*
creaturas ditioni ejus ſubjeciſti , nempe oves & boves omnes , 15 *ac pecora ipſa,*
præterea & animalia campeſtria & agreſtia : 16 *& aves per aereum cælum vo-*
litantes , & piſces ipſos maris , 17 *qui per varia ejuſdem maris itinera diſcur-*
runt , & quæcumqze moventur in aquis . 18 *Domine dominator noſtri , o quam*
grande eſt & mirabile nomen & regnum majeſtatis tuæ in tota terra !

ORATIO.

ORATIONES.

1 ADmirabile nomen tuum, omnipotens (1) Domine, ſupplices exoramus, ut qui omnem creaturam mundi ad uſus hominis ſubjeciſti, nos ad tuæ ſervitutis officium dignos digneris efficere. Per Dominum. MSS.

2 ADmirabilis Domine, tuum nomen laudabile [eſt] in univerſis finibus terræ: præſta ergo nobis vanam mundi celſitudinem declinare; ut ex ore noſtro tua perficiatur laudatio; & veræ fidei nutrimentis creſcat in nos ſcientiæ plenitudo. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus & vivis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*. Brev. Mozarab. fol. 231.

3 DOmine admirabilis & immenſe, humiles nos propitius tam effice quam intende; ut quia nomen tuum admirabile eſt in omni terra, veritatis in nos ſolidius cumules diſciplinam. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c*. fol. 234.

PSALMUS IX.

*In finem: * pro occultis filii: Pſalmus David.*

* I. Paral. XV. 20. juxta LXX Super alemoth juxta vulgatã: Arcana cantabant.

Beda.

Nomen *Filii* perſonam ſignificat Domini Salvatoris; nam cum nomen aliquod ad quem pertineat non ponitur, neceſſe eſt ut hoc dictum de ſummitate aliqua ſentiatur. *Pro occultis* autem, quod plurali numero poſuit, non unum ſed utrumque ejus demonſtrat adventum. Verum ſciendum eſt in Hebræo haberi; *Pro morte filii*: ſed LXX. Interpretes Chriſti paſſionem & reſurrectionem, quæ ignota prius mundo fuit, per verbum *abſconſionis* celare maluiſſe, ne a gentibus illo tempore facile noſceretur. * Deinde & Symmachus ita tranſtulit, *Pro victoria de morte filii*; hanc habens conſuetudinem ut verbum Hebraicum *Lamnazzeach*, quod LXX. Interpretes, *In finem*; Aquila tranſtulit, Τῷ νικοποιῷ hoc eſt, *Ei qui præbet victoriam*; ipſe verteret, Ἐπινίκιον, quod proprie triumphum palmamque ſignificat.

* S. Hieronym. proœm. comment. in Danielem.

Totus hic pſalmus a perſona Prophetæ depromitur. Prima profeſſione lætum ſe dicit Domino pſalliturum quoniam confudit diabolum, cujus culturam adventus ſui pia diſpenſatione deſtruxit: *Confitebor tibi Domine in toto corde meo* &c. Secunda commonet fideles ut pſallant Domino, qui vindicat ſanguinem pauperum, & exaltat eos de portis mortis: *Pſallite Domino qui habitat in Sion*. Tertia peccatoribus cum Antichriſto malorum finem dicit eſſe venturum: *Convertantur peccatores*. Quarta malorum ipſorum nimietate permotus, converſus ad Dominum, quaſi receſſiſſe illum dicit a defenſione pauperum, cum malis datur licentia præſumptionis ſuæ: *Ut quid Domine receſſiſti longe?* Quinta deprecatur ut tremendi illius Judicii tempus adveniat, quatenus hæc omnia ſine celeri tranſigantur, ne cujuslibet hominis iniquitas ultra prævaleat: *Exſurge Domine Deus, exaltetur manus tua* & reliqua. Senſus myſticus.

(1) *MS. Pal. 39. pro* Domine *ejus loci exhibet*, Deus.

Euſebius Cæſarienſis. Mors Chriſti & reſurrectio; & regni acceptio, inimicorumque omnium deſtructio.

Dominica ad Vigilias. *S. Athanaſius*. Pſalmus cum confeſſione. *

Pſalmus ad gratias agendas & ad precandum.

Propheta. 1 CONFITEBOR [1] ÷ tibi ⁝ Domine in toto corde meo:
2 narrabo omnia mirabilia tua:
† 3 lætabor & exſultabo in te:
4 pſallam nomini tuo, Altiſſime:
† 5 in convertendo inimicum meum retrorſum;
6 infirmabuntur & peribunt a facie tua.
† 7 quoniam feciſti judicium meum, & cauſam meam:
8 ſediſti ſuper thronum, [2] qui judicas juſtitiam.
† 9 Increpaſti gentes; ÷ & ⁝ periit impius:
10 nomen eorum deleſti in æternum [3] & in ſæculum ÷ ſæculi ⁝ † 11 ini-

In perpetuum decantandus ſuper occultis judiciis Dei in morte filii, Pſalmus Davidi inſpiratus.

PROPHETA. 1 *Profitebor & celebrabo debitas tibi Domine laudes toto meo cordis affectu:* 2 *& cuncta tua enarrabo opera admiranda erga me geſta:* 3 *lætabor & exſultans gloriabor de te ejuſmodi mirabilium effectore:* 4 *ac majeſtati tuæ pſalmos canam o Deus altiſſime:* 5 *eo quod inimicus ille meus a te averſus fuerit retrorſum atque fugatus;* 6 *& eo quod reliqui quoque ſequaces ejus corruentes debilitandi ſint atque perituri coram te, ipſorum a me injurias propulſante:* 7 *tu enim judicium hoc meum cauſamque meam iſtam feciſti, pro me judicando contra adverſarios meos:* 8 *& in hoc meo negotio veluti pro tribunali ſediſti tu qui judicas juſte.* 9 *Tu minis ac pœnis objurgaſti ejuſmodi gentes iniquas; ſtatimque periit impius ille inimicus meus:* 10 *eorumque omnium nominis*

* Orat Dominum David pro doloſis cogitationibus filii ſui, gratias agens, quod eos non ſequeretur effectus. Poteſt & Ezechiæ congruere gratias agenti poſt Aſſyrii exercitus interitum. Aliter: Eccleſia laudem dicit Chriſto de Judæis, & de Principe Dæmoniorum.

Pſalt. Syr. De Chriſto ſolium ac regnum ſuſcipiente, hoſtemque profligante. Verſ. XLII. Item de incurſu hoſtis in Adam ejuſque generationem, & quomodo depreſſerit Chriſtus ejus arrogantiam. Verſ. XXXVIII.

Pſalt. Arab. Davidis de myſteriis filii quoad gloriam Chriſti, ejuſque reſurrectionem, ac regnum, atque interitum omnium inobedientium. Verſ. LXXXII.

S. Hieron. Iſte Pſalmus totus in perſona Eccleſiæ per Prophetam de Antichriſto cantatur. Totus Pſalmus per tropologiam ad Chriſti pertinet Sacramentum.

---

(1) *Eum obelum neſcit S. Pauli MS.*

(2) *MS. S. Pauli*, ÷ qui ⁝ judicas: *ſed facile minus bene.*

(3) *Idem MS.* ÷ & ⁝ in ſæculum &c. *unde fortaſſe rationem deſumere poſſumus, qua ductus Thomaſius ſimilem obeli notam in prima Pſalterii editione repoſuerit. Vat. 342. eum verſum in duos diſtinguit hoc pacto.*
10 nomen eorum deleſti in æternum,
11 & in ſæculum ſæculi.

† 11 inimici defecerunt frameæ in finem : & civitates [1] ∸ eorum ⁏ deſtruxiſti .
† 12 periit memoria eorum cum ſonitu :
13 & Dominus in æternum permanet .
† 14 Paravit in judicio thronum ſuum :
15 & ipſe judicabit orbem ∸ terræ ⁏ in æquitate : ℣. 15. & 16. Pſal. XCV. 13. XCVII. 9.
16 judicabit populos in juſtitia .
† 17 & factus eſt Dominus refugium pauperi ,
18 adjutor in opportunitatibus , in tribulatione . ℣. 18. Pſal. XXXVI. 39. XLV. 2. XC 15
† 19 Et ſperent in te qui noverunt nomen tuum :
20 quoniam non dereliquiſti quærentes te Domine .
† 21 Pſallite Domino qui habitat ∸ in ⁏ Sion :
22 annuntiate inter gentes ſtudia ejus :
† 23 quoniam requirens ſanguinem eorum , recordatus eſt ℣. 23. Geneſ. IX. 5.
24 non eſt oblitus clamorem pauperum .
† 25 Miſerere mei Domine : vide humilitatem meam [2] de inimicis meis ,
† 26 qui exaltas me de portis mortis ; 27 ut

nominis memoriam abolevisti in ſempiternum & in omnia ſæcula : 11 *& ita en-*
ſes illi & arma ſtrepentia inimici illius mei jam deſierunt in perpetuum ; eorum-
que civitates everſiſti : 12 *periitque eorum memoria & recordatio una cum toto*
armorum ſuorum ſono atque ſtrepitu : 13 *& Dominus æternum manet in ſolio re-*
gni ſui . 14 *Hic Dominus ſtabilivit ac paravit tribunal ſuum ad judicium facien-*
dum pro me vendicando ab oppreſſoribus : 15 *& idem judicaturus eſt eum juſti-*
tia habitatores terræ ; 16 *judicaturus eſt , inquam , cum rectitudine omnes po-*
pulos : 17 *& ita Dominus ſe mihi pauperi oppreſſo præbuit veluti tutum locum*
refugii ; 18 *& mihi adfuit adjutor temporibus opportunis cum opus erat , nem-*
pe in tribulatione & anguſtia . 19 *Omnes igitur qui majeſtatem tuam agnoſcunt,*
ſpem ſuam in te collocent , 20 *Domine quia nunquam ope tua deſeruiſti eos qui*
te exquirebant & invocabant ad adjutorium ſui . 21 *Canite pſalmos* Domino
qui domicilium ſanctum conſtructum habet in monte Sion ; 22 *ejuſque cogitatio-*
nes , voluntates & conſilia mirabilia annunciate inter gentes omnes : 23 *quia*
cum eorumdem quærentium ſe ſanguinem effuſum vindicaturus requirit de manu
homicidæ , illorum ſe ſemper memorem fuiſſe demonſtrat ; 24 *ſeque oſtendit*
nunquam fuiſſe oblitum deprecationis & clamoris pauperum : quo ego clamore
eum olim ita precabar : 25 *Miſerere mei Domine ; & humiliationem hanc*
meam & afflictionem quæ mihi fit ab inimicis meis , commiſerationis oculo vide
tu , 26 *qui me ſemper erigere ſoles & eripere de portis extremiſque periculis*
mortis :

(1) *Ipſam vocem eorum neſcit S. Pauli MS. qui & inſequentem proxime vocem terræ ſine obelo relinquit .*

(2) *Ed. Oxon. novo verſu diſtinguit .* 26. De inimicis meis .

Digitized by Google

27 ut [1] annuntiem omnes laudationes tuas
28 in portis filiæ Sion :
† 29 Exſultabo [2] in ſalutari tuo :
ỽ. 30. Pſal. VII. 16. 30 infixæ ſunt Gentes in interitu , quem fecerunt .
ỽ. 31. Pſal. LVI. 7. † 31 in laqueo [3] ÷ iſto ⁒ quem abſconderunt , comprehenſus eſt pes eorum .
† 32 Cognoſcetur Dominus , judicia faciens :
33 in operibus manuum ſuarum comprehenſus eſt peccator .

CANTICUM DIAPSALMATIS .

† 34 Convertantur peccatores in infernum ;
35 omnes gentes quæ obliviſcuntur Deum :
† 36 quoniam non in finem oblivio erit pauperis :
37 patientia pauperum non peribit in finem .
† 38 Exſurge Domine : non confortetur homo :
39 judicentur gentes in conſpectu tuo .
† 40 conſtitue Domine legislatorem ſuper eos :
41 ut ſciant gentes quoniam homines ſunt .

[4] ※ *DIAPSALMA* ⁒

Pſalmus X. ſecundum Hebræos. † 42 UT QUID Domine receſſiſti longe ?
43 deſpicis in opportunitatibus , in tribulatione ?
† 44 Dum

mortis : 27 quo omnia tua erga me facta laudanda poſſim annunciare palam
28 in portis & compitis frequentiſſimis urbis Sion : & hæc olim precabar .
29 Nunc vero exſultabo ob tuam Domine mihi allatam ſalvationem : 30 cum
gentes adverſariæ meæ demerſæ ſint ac defixæ in ea perditionis fovea , quam mi-
hi fecerant ac pararant : 31 & cum pes eorum , ea ipſa pedicula captus ſit ,
quam mihi comprehendendo occulte tetenderant . 32 Agnoſcetur plane Dominus
cum ſua manifeſte ultionum judicia fecerit : 33 veluti cum peccator ſuarum ipſe
*operibus manuum captus fuerit atque corruerit . * 34 Revolvantur in infernum*
peccatores ; 35 eoque revolvantur gentes omnes quæ obliviſcuntur Dei : 36 quia
non in perpetuum oblivioni erit pauper ; 37 & patiens exſpectatio pauperum
non in perpetuum fruſtrata peribit . 38 Exſurge (ut ita dicam) a longa patien-
tia tua Domine ; ne , quæſo , ſe homo fortificet ac prævaleat : 39 judicentur ,
quæſo , punianturque gentes impiæ in tuo conſpectu ac tribunali : 40 & tuæ
Domine providentiæ permiſſu conſtitue ſuper eos terrificum magiſtrum aliquem vel
tyrannum ; 41 ut iſtiuſmodi gentes diſcant & agnoſcant ſe homines eſſe miſeros ,
*& invalidos . 42 * QUARE Domine ita te exhibes ut videaris veluti a no-*
bis abſceſſiſſe atque ſtetiſſe a longe ? 43 ut quid nos diſſimulas in temporibus op-
portunis ,

** Canticum interquieſcente Pſalterio ſive muſico inſtrumento .*

** Pauſatio aut immutatio muſicæ cãtilenæ inter pſallendum .*

(1) *Vat. 341. & 342. unico verſu* 27 ut annuntiem omnes laudationes tuas in portis filiæ Sion :.
(2) *Edit. Oxon.* 29 Exultabo in ſalutari tuo : infixæ ſunt Gentes 30 in interitu , quem fecerunt .
(3) *Ejus loci obelum neſcit MS. S. Pauli .*
(4) *Aſteriſcũ illũ præterit idem S. Pauli. MS.*

† 44 Dum ſuperbit impius, inceditur pauper.
45 comprehenduntur in conſiliis, quibus cogitant.
† 46 Quoniam laudatur peccator in deſideriis animæ ſuæ;
47 & iniquus benedicitur:
† 48 exacerbavit Dominum peccator;
49 ſecundum multitudinem iræ ſuæ non quæret.
† 50 non eſt Deus in conſpectu ejus:
51 inquinatæ ſunt viæ illius in omni tempore.
† 52 Auferuntur judicia tua a facie ejus:
53 omnium inimicorum ſuorum dominabitur.
† 54 dixit [1] ÷ enim : in corde ſuo; *Non movebor a generatione in generationem : ſine malo.*
† 55 Cujus maledictione os plenum eſt & amaritudine & dolo: V. 55. Pſalm. XIII. 3. Rom. III. 14.
56 ſub lingua ejus, labor & dolor.
† 57 ſedet in inſidiis cum divitibus,
58 in occultis ut interficiat innocentem.
† 59 oculi ejus in pauperem reſpiciunt:
60 inſidiatur in abſcondito, quaſi leo in ſpelunca ÷ ſua :
† 61 inſidiatur ut rapiat pauperem,

62 rapere

portunis, nempe in tribulatione & anguſtia? 44 *Cum impius ſuperbit, pauper perſecutionis ignibus ardet & cruciatur:* 45 *ſed impii capiuntur indubie ad interitum ſui per ea ipſa conſilia ſceleſta quæ excogitaverant ad perniciem aliorum.* 46 *Quoniam autem ſe peccator laudat de concupiſcentiis ſatiatis animi ſui;* 47 *& ſibi benedicit & applaudit avarus & iniquus:* 48 *idcirco peccator ejuſmodi Dominum blaſphemavit & concitavit ad iram;* 49 *& per multam iracundiam & faſtuoſam arrogantiam ſuam Deum non exquiret, eique placere non curabit.* 50 *Deus non eſt coram eo peccatore & in cogitationibus ejus;* 51 *cujus actiones quibus vitam tranſigit, contaminantur omni tempore.* 52 *E regione faciei ejus tolluntur longeque ſiunt tua Domine jura ſervanda, & tua judicia terribilia in eum exercenda:* 53 *unde & in omnes inimicos ſuos dominari conabitur:* 54 *locutus eſt namque in animo ſuo ita:* Ego a felicitate hac mea nunquam dimovebor in omnia futura tempora; eroque ſemper ſine malo & afflictione. 55 *Sermo oris ejus plenus eſt execrationis & amarulentiæ & fraudis:* 56 *& in lingua ejus verba ſunt aliis laborifera ac facientia dolorem:* 57 *is una cum ſibi ſimilibus divitibus rapacibus ſedet in inſidiis,* 58 *ſedet, inquam, in locis abſconditis ad occidendum aliquem innocentem:* 59 *& inde oculi ejus circumſpiciunt in pauperem prætereuntem:* 60 *inſidiatur enim in loco abſcondito, quemadmodum leo in ſua ſpelunca inſidiaretur oviculæ;* 61 *inſidiatur autem ad rapiendum*

(1) *Adverbium* enim *ſine obelo ſcribit S. Pauli MS. In Vat.* 341. *præſens verſus ita diſtinguitur:*
54 dixit enim in corde ſuo: non movebor
55 a generatione in generationem, ſine malo.

62 rapere pauperem dum attrahit eum .
† 63 in laqueo ſuo humiliabit eum :
64 inclinabit ſe & cadet , cum dominatus fuerit pauperum .
† 65 dixit ÷ enim ⁝ in corde ſuo ; *Oblitus eſt Deus :*
℣. 66. 66 *avertit faciem ſuam ne videat in finem .*
Iob. XXII. 13. Pſal. XCIII. 7. † 67 Exſurge (1) Domine Deus : exaltetur manus tua : ne oblivisſcaris pauperum .
† 68 propter quid irritavit impius Deum ?
69 dixit enim in corde ſuo ; *Non requiret* .
† 70 vides ; quoniam tu laborem & dolorem conſideras ;
71 ut tradas eos in manus tuas .
† 72 Tibi derelictus eſt pauper :
73 orphano tu eris adjutor .
℣. 74. Iob. XXXVIII 15. Pſ. XXXVI 17. † 74 contere brachium peccatoris & maligni :
75 quæretur peccatum illius ; & non invenietur .
℣. 76. Pſal. XXVIII. 10. CXLIV. 13. CXLV. 10. Ierem. X. 10. Thren. V. 19. Daniel. IV. 31. VI. 26. I. Tim. I. 17. † 76 Dominus regnabit in æternum, & in ſæculum ÷ ſæculi ⁝
77 peribitis gentes de terra illius .
† 78 Deſiderium pauperum exaudivit Dominus :

79 præ-*piendum aliquem pauperem ; 62 ad rapiendum , inquam , pauperem , cum ad paratam decipulam attraxerit eum : 63 in qua decipula ſua captum , deprimet eum atque ſubjiciet : 64 & irruens incurvabit ſe , totuſque procumbet quaſi ſuper prædam vorandam , cum ſcilicet in ejuſmodi pauperes inſidioſe captos fuerit dominatus . 65 Nec id mirum , exiſtimavit enim & dixit in animo ſuo :* Oblitus eſt Deus rerum humanarum quæ hic fiunt ; 66 faciemque ſuam avertit in perpetuum ne videat quæ hic fiunt bona vel mala : *67 Surge Domine Deus meus ad tantam impietatem ; elevetur & excelſa monſtretur in ulciſcendo manus & potentia tua : ne videaris velut oblitus pauperum : 68 ob quam enim cauſam impius te Deum concitavit ad iram ? 69 nempe quia in animo ſuo exiſtimavit & dixit :* Deus rationem factorum noſtrorum non eſt requiſiturus : *70 at tu Deus omnia vides ; nam tu conſideras laborem ac dolorem quibus improbi probos laborare faciunt & dolere ; 71 ut eoſdem improbos tandem tradas in ultrices manus tuas , æterno ſupplicio cruciandos . 72 Tibi Domine tuæque tutelæ dimiſſus eſt pauper : 73 & tu pupillo humana ope deſtituto aderis adjutor : 74 itaque peccatoris & maligni pauperes opprimentis brachium roburque contere : 75 & ita confracto brachio peccatoris , ſi ejuſdem peccatum & facinus requiretur , non invenietur amplius & non exſtabit , quia patrari non poterit . 75 Dominus regnabit in æternum & in omnia ſæcula : 77 vos autem gentes impiæ de terra illius expulſæ peribitis . 78 Dominus exaudivit deſiderium*

(1) *Uterque Vat.*
67 Exſurge Domine Deus , exaltetur manus tua :
68 ne obliviſcaris pauperum .

Digitized by Google

79 præparationem cordis eorum audivit auris tua,
† 80 judicare pupillo & humili:
81 ut non apponat ultra magnificare ſe homo ſuper terram.

rium pauperum: 79 & certe auris tua Domine audivit attenta præparationem, propoſitum ac deſiderium cordis eorum, 80 ut faceres judicium pupillo & humili oppreſſo; 81 quo nequaquam ultra adderet in terra ſe magnum exiſtimare atque jactare ſuperbe homo de terra.

ORATIONES.

1 Confeſſioni noſtræ piam aurem tuam Deus clemens aperi, qui ſperantes in te nunquam conſueviſti relinquere, ut exaltati [1] de portis mortis perpetuæ, poſſimus ſalvi, tentatoris occultas inſidias effugere. Per. MSS.

2 Deſiderium tuorum Domine pauperum ſic intende propitius, ut & donorum cœleſtium nobis copiam tribuas; & * tumorem prætereuntium rerum a nobis avertas: auris quoque tua noſtram ita orationem * intendat; ut dum pupillo humilique judicium feceris, paterna nobis indulgentia blandiaris; & pro humiliatione præſentium, gaudia * retribuas æternorum. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*. Brev. Mozar. fol. 56. 63. 77. 112. * *al.* tu amorem. * *al.* intelligat. * *al.* tribuas.

3 Exalta nos Domine de portis mortis, ut laudes tuas in portis filiæ Sion adnunciare poſſimus: illuc nos pertrahe, & inde nos remove, ut ad ſupernam voluntatem, mentis noſtræ ſe tendat erectio, & tenebrarum opera, converſionis noſtræ relinquat intentio. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. fol. 84.

4 Deus, cui humanæ fragilitatis cura relicta eſt, [2] tu pauperibus in tribulatione præſta ſuffragium; tu egenis adeſto pius [adjutor], ut brachia malignantium qui nos evertere nituntur, fortitudine tua proſternantur, ne dum voluntatis ſuæ proterviam implent, magnificare ſe de hereditate tua jactanter aggrediantur: ſic clemens clientes erudi & protege, qualiter præſentis vitæ [3] ſolatio foveas, & poſt ad æterna præmia introducas. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam &c. fol. 108.

5 Pſallat ſemper Eccleſia tua nomini tuo altiſſime Deus, qui per paſſionis tuæ triumphum convertiſti inimicum animæ noſtræ retrorſum; quæſumus proinde, ut eodem cum ſuis ſatellitibus infirmatis & perditis, affatim tua nos ſemper protegat paſſio glorioſa. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. fol. 177. *De Paſſione Domini*.

6 Miſerere noſtri Domine, & vide humilitatem noſtram de inimicis noſtris; ut qui nullis teneri potuiſti dolorum infernalium vinculis, nos a portis mortis potentialiter exaltare digneris. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. fol. 179.

(1) *MS.* de portis mortis perpetualiter poſſimus ſalvari, ac tentatoris &c.

(2) *B. fol.* 108. tu pauperum in tribulatione pſtas, tu egenis adeſto ſuffragium pius ut brachia &c.

(3) *Ibidem*: vitæ ſolatium.

fol. 56. 7 IN toto corde noſtro confitebimur nomini tuo Domine, quod inimicum noſtrum retrorſum redire feciſti, dum eum potentialiter ignea catena vinxiſti, & nos de portis mortis, paſſionis tuæ victoria liberaſti: eſto nunc quæſumus cuſtos redemptorum, qui pretium factus es peccatorum: eſto refugium pauperum, defenſio viduarum, & protectio pupillorum, ut dum ſingulorum neceſſitatibus ſingulari favore ſubveneris, ſingulari fide a cunctis inceſſabiliter collauderis. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

De Paſſione Domini.

fol. 56. 8 AVerte Domine inimicos noſtros retrorſum, ut dum aſpicis, infirmentur; atque ipſe adjutor in opportunitatibus in tribulatione, opportunitatum nobis gratiam præſta, & tribulationum pondus attenua; ut nec proſperitas nos revocet ad negligentiam, nec anguſtia pertrahat ad ruinam; ſed miſeratio tua nos perducat ad veniam. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus &c.

fol. 412. 9 ECce Domine, in toto corde ſuo te ſolum confeſſor tuus Martinus confitetur & credit, dum conceptum amorem tuæ fidei confitendo narrat, & mirabilia tua devoto ore pronunciat: lætari ergo & exſultare nos fac in te & jugiter & evidenter; ut in te habeamus poſt diſcrimina requiem, in quo ille poſt confeſſionem meruit invenire mercedem. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

De Sancto Confeſſore.

Comment. hujus Pſalm. tom. 7. S. Hieronymi.

10 ORamus te Domine, ut nos ab operibus Antichriſti cuſtodire digneris illæſos; ut ab eo pupilli facti, patrem [te] Chriſtum Dominum cognoſcentes, te ſequamur fide, te retineamus corde, te glorificemus in opere; quia tibi eſt cum æterno Patre & Spiritu Sancto honor & gloria in ſæcula ſæculorum. *Amen*.

PSALMUS X.

In finem: Pſalmus David.

Beda.

Senſus myſticus.

Finis ſemper ad Chriſtum tendit, ſed modo paſſionem illius, modo reſurrectionem deſignat: nunc autem ſanctam fidem declarat, in qua hæretici digladiantur contra fideliſſimos Chriſtianos: ſciendum igitur hunc pſalmum ad deſtruendos hæreticos eſſe prolatum.

Pſalmus hic totus ad perſonam Prophetæ referendus eſt. Primo capite de inſidiatoribus hæreticis dicit, qui nituntur Catholicos in ſuam convertere pravitatem: *In Domino confido*. Secundo, Domini comminatur judicium, & quid in illa retributione ſuſtinere poſſint evidenter oſtendit, ut juſtitiam Domini metuentes, ſuperſtitioſas deſerant falſitates: *Dominus in templo ſancto ſuo*.

Euſebius Cæſarienſis. Triumphalis hymnus ejus qui ſecundum Deum decertat.

S. *Atha-*

Digitized by Google

Dominica ad Vigilias.

S. Athanaſius. Pſalmus in narratione. *Item*: Hortatorius ad fortitudinem. *

Pſalmus ad meditandum.

1 IN DOMINO confido: quomodo dicitis animæ meæ; **Prophetæ.**
2 *Transmigra in montem ſicut paſſer?*
† 3 *quoniam ecce peccatores intenderunt arcum;* V. 3. &c. Pſal. LXIII. 4. 5.
4 *paraverunt ſagittas ſuas in pharetra,*
5 *ut ſagittent in obſcuro rectos corde:*
† 6 *quoniam quæ perfeciſti, deſtruxerunt.*
7 *juſtus ÷ autem: quid fecit?*
† 8 Dominus in templo ſancto ſuo: V. 8. Habac. II. 20.
9 Dominus, in cælo ſedes ejus.
† 10 oculi ejus ÷ in pauperem: reſpiciunt: V. 10. Pſal. XXXII. 13. XXXIII. 16. 17. LXV. 7.
11 palpebræ ejus interrogant filios hominum.
† 12 Dominus interrogat juſtum & impium.
13 Qui autem diligit iniquitatem, odit animam ſuam.
† 14 pluet [1] ſuper peccatores laqueos:

E 2 15 ignis

In perpetuum decantandus Pſalmus, Davidi inſpiratus.

PROPHETA. 1 *Ego in Domino confiſus ſum; quomodo ergo vos amici mei hæc animæ meæ verba dicitis;* 2 Transfuge hinc, & citiſſime ut paſſerculus tranſvola in montem? 3 quia ecce peccatores iſti perſecutores tui jam arcum ſuum tetenderunt: 4 ſuaſque ſagittas præparaverunt in pharetra: 5 ut proditorie noctu cum obſcura fuerit luna, emiſſis arcu ſagittis configant eos qui rectum & innoxium animum habent: 6 tum etiam quia ipſi jam deſtruxerunt ea fundamenta ac ſtabilimenta, quæ tibi tuæque familiæ aptaveras atque perfeceras. 7 porro juſtus hic & innocuus quid illis umquam mali fecit? 8 *At Dominus eſt in templo ſuo ſancto quo ego confugiam:* 9 *ejuſdemque Domini thronus eſt in cælo ſuper mortales omnes.* 10 *oculi ejus in pauperem proſpiciunt oppreſſum injuſte:* 11 *ejus obtutus examinant filios hominum:* 12 *omnemque hominem tum juſtum tum impium examinat Dominus quid agant & quemadmodum vivant.* 13 *Ceterum qui id quod iniquum eſt amat, is odio habet ſuam ipſius animam:* 14 *inſtar pluviæ namque Deus laqueos*

* Verba David quando Saulem fugiens in deſertis eſt habitare compulſus. Aliter: vox Chriſti eſt, *Lege ad Geneſim perditio Sodomæ*.

Pſalt. Syr. Davidis, cum contriſtatus eſſet populus, quod captivus ductus eſſet ipſe cum filiis ſuis. Nobis autem modo triumphus de adverſario noſtro. Verſ. XVIII.

Pſalt. Arab. De victoria ejus, qui pugnat. Verſ. XVII.

S. Hieron. Decimus Pſalmus contra hæreticos, & male credentes canitur. Vox Eccleſiæ contra hæreticos, ſive Chriſti contra dæmones.

(1) *MS. S. Pauli*, pluit.

v. 15. Ezechiel. XXXVIII. 22.

15 ignis ※ & ↕ ſulphur ※ & ↕ ſpiritus procellarum, pars calicis eorum,

† 16 quoniam juſtus Dominus [1] ÷ & ↕ juſtitias dilexit:

17 æquitatem vidit vultus ejus.

queos immittet in peccatores quibus capiantur ad ſupplicium: 15 eorumque peccatorum veluti quotidiana victus & potus portio, erit ignis & ſulphur & ventus procelloſus. 16 nam juſtus eſt Dominus; & quæ juſta ſunt dilexit ſemper, ut odivit ſemper injuſta: 17 ejuſque facies benigno ſemper aſpexit oculo & approbavit id quod æquum eſt & rectum, ut averſatus eſt ſemper omne pravum.

ORATIONES.

MSS. 1 DIrige oculos pietatis tuæ ſuper humilem paupertatis noſtræ perſonam omnipotens [2] Domine, & circumda nos fidei armis, ut ab iniquitatum ſagittis eruti, valeamus æquitatem & juſtitiam cuſtodire. Per Dominum &c.

Brev. Mozarab. fol. 57. & 111. 2 JUſtus es Domine, & juſtitiam diligis, atque aſpicis æquitatem, da nobis ante oculos [tuos] tibi placita & placitura perficere; & ſemper digna tuæ juſtitiæ atque æquitatis opera conſummare. ℟. *Amen.* Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus & vivis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen.*

fol. 160. De Paſſione Domini. 3 DEus, cujus oculi in pauperem reſpiciunt, in te confidenti animæ noſtræ dona auxilium; ut qui ſanari nos paſſionis tuæ vulneribus imprecamur, te auxiliante a noſtris paſſionibus liberemur. ℟. *Amen.* Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

fol. 177. Item de Paſſione. 4 ADverſus te Chriſte Domine peccatores [3] malignantes prætendentes arcum doloſitatis ſuæ, nihilominus ſagittis transfixi ſunt; quia igitur te in obſcuro nequitiæ in jaculis linguæ ſuæ, ut conati ſunt, transfigere nequierunt; nos, quæſumus, ab eorum dentibus tuæ paſſionis munimine extrahamur, ut te, quem rectum corde perſecuti ſunt impie, ſentiant noſtrum in omnibus protectorem. ℟. *Amen.* Per miſericordiam tuam Deus &c.

BENEDICTIO.

Comment. hujus Pſal. tom. 7. S. Hieronymi. 5 [CHriſtus Dominus] nos vocatione ſua dignetur dignos efficere, & non ſecundum peccata noſtra nobis ſupplicia inferat; ſed ſecundum magnam miſericordiam ſuam veniam largiatur, quia ipſi eſt cum æterno Patre & Spiritu Sancto honor & gloria in ſæcula ſæculorum. *Amen.*

PSAL-

(1) *Ipſam copulam & omittit MS. S. Pauli*

(2) *MS.* Deus *pro* Domine.

(3) *R. fol.* 177. malignitates *non* malignantes.

In finem : pro octava : Pſalmus David .

Beda .

Octava, ut in ſexto Pſalmo jam dictum eſt, ad æternam pertinet requiem; nam *octavum* diem mundus iſte non recipit, ſed finito ſeptimo redit ſemper ad primum, petit itaque Propheta iniquitatem iſtius mundi deſtrui, ut ad illam veritatem futuræ promiſſionis debeat perveniri: meritoque huic pſalmo *octavus* dies aptatur, ubi ſæculi iſtius conſuetudo vitioſa deſeritur; & illius venire innocentia poſtulatur. Senſus myſticus.

Prima parte Propheta ab iſtius mundi perverſitate ſalvari ſe petit, quoniam doloſi atque ſuperbi potentiam Domini ſceleratis oblocutionibus abnegabant: *Salvum me fac Domine*. Secundo promiſſionem Patris per omnipotentem Filium prædicat eſſe faciendam, eloquia Domini ſub brevitate collaudans, ſicut prius [1] ſermones impios arguebat: [*Propter miſeriam inopum* &c.]

Euſebius Cæſarienſis. Accuſatio malignorum: & prophetia de Chriſti adventu. *Dominica ad vigilias.*

S. Athanaſius. Pſalmus in interpellatione & oratione & deprecatione. *

Pſalmus ad precandum cum lamentatione .

1 SALVUM [2] ÷ ME ⁝ FAC DOMINE; QUONIAM DEFECIT SANCTUS: Propheta.
2 quoniam diminutæ ſunt veritates a filiis hominum:
† 3 vana locuti ſunt unuſquiſque ad proximum ſuum:
4 labia doloſa, in corde & corde locuti ſunt.

† 5 Diſ-

In perpetuum decantandus ſuper cithara octo chordarum, vel ſuper octavo ſono, Pſalmus, Davidi inſpiratus.

PROPHETA. 1 *Salva me Domine: quia pene deſiit eſſe homo pius & ſanctus: 2 & quia ad paucum numerum redactæ ſunt & pene defecerunt veracitates & fidelitates inter filios hominum: 3 nam fere quiſque hominum ſolitus eſt inania & mendacia verba loqui cum proximo ſuo: 4 & per labia ſermoneſque blandos & fraudulentos, duplici corde & animo aliud dicendo & aliud ſentiendo,*

* Ex perſona David canitur, quod in tempore ejus omnis defecerit Sanctus, & diminutæ ſint veritates a filiis hominum. Aliter: Chriſtus pro paſſione ſuorum dicit de Judæis. *Lege ad Lucam*. Aliter: Pſalmus iſte pro octava ſcribitur, id eſt Dominica die Reſurrectionis Chriſti quando defecit credens, & diminutæ ſunt veritates, ita ut etiam cuſtodibus corporis pecunias offerrent, quorum labia doloſa Dominus diſperdidit.

Pſalt. Syr. Pugna maligni, & prophetia de adventu Chriſti. Verſ. xix.

Pſalt. Arab. de fine mundi, qui continget in die octava, & prophetia de adventu Chriſti. Verſ. xvii.

S. Hieron. Iſte Pſalmus de paſſione Chriſti cantatur.

(1) *MS.* ſermone. (2) *MS. S. Pauli haud perperam fortaſſe tum obelum prætereit.*

† 5 Diſperdat Dominus univerſa labia doloſa [1] & linguam magniloquam :

† 6 qui dixerunt ; *Linguam noſtram magnificabimus :*

7 *labia* [2] *noſtra a nobis ſunt :*

8 *quis noſter dominus eſt ?*

DEUS. † 9 PROPTER MISERIAM inopum , & gemitum pauperum

10 nunc exſurgam : (dicit Dominus)

† 11 ponam in ſalutari : fiducialiter [3] ÷ agam : in eo.

Propheta. † 12 ELOQUIA DOMINI , eloquia caſta :

13 argentum igne examinatum , probatum terræ ,

14 purgatum ſeptuplum .

℣. 13. Pſal. CXVIII. 140. Proverb. XXX. 5.

† 15 Tu Domine ſervabis nos ; [4]

16 & cuſtodies nos a generatione hac in æternum .

† 17 in circuitu impii ambulant :

18 ſecundum altitudinem tuam multiplicaſti filios hominum .

In Cod. Vaticano a ℣. 8. ſic unico verſu legitur ,
Quis noſter dominus eſt propter miſeriam inopum & gemitum pauperum .

---

tiendo , mala loqui conſueverunt . 5 Exſcindat Dominus ac perdat omnia hujuſmodi labia fraudulenta , & linguam omnem & de ſe magnifice , & de aliis ſuperbe loquentem : 6 eoſque Dominus diſperdat qui ſoliti ſunt dicere : Linguam noſtram ſuperbiloquentia roborabimus ; grandia & arrogantia verba loquemur : 7 labia noſtra a noſtro ſunt arbitratu movenda ; & prout libuerit noſtra ſunt verba promenda : 8 ecquis noſtri eſt Dominus , qui nos coerceat ne loquamur ? * DEUS . *9 Propter calamitatem quam patiuntur pauperes , & propter lamentationem & gemitum inopum , 10 nunc exſurgam opem illis laturus (dicit Dominus .) 11 eoſque pauperes liberabo ab oppreſſoribus , & ponam in ſalute & in tuto : & libere fidenterque agam in ea ſalute præſtanda , nullo me impediente ,* * PROPHETA . *12 Verba hæc & promiſſa Domini verba ſunt ab omni falſitate ac dolo pura : 13 pura , inquam , ſunt velut argentum puriſſimum igne examinatum , & peritis terræ aurificibus probum , 14 & velut argentum ſepties ac ſæpius repurgatum . 15 Tu nos ergo Domine cuſtodi , 16 noſque conſerva ab hoc genere pravo hominum in æternum uſque : 17 nam circumquaque & ubique impii obambulant , & undique nos cingunt : 18 cum tu ſecundum imperſcrutabilem altitudinem judiciorum tuorum multiplicaveris filios Adæ , multum illis ſemper proſpiciens & conſulens ſive bonis ſive malis .* ORA-

(1) *Ed. Oxon. adbibita illic diſtinctione :*
5 Diſperdat Dominus univerſa labia doloſa .
6 & linguam magniloquam .
MS. S. Pauli delet copulam præfixam voci linguam .

(2) *Vat. 341. & 342. unico verſu ,*
7 Labia noſtra a nobis ſunt : quis noſter dominus eſt?
Deinde Ed. Oxon. nova diſtinctione ,
9 Propter miſeriam inopum ,
10 & gemitum pauperum .

(3) *MS. S. Pauli eo obelo caret .*

(4) *Ed. Exon.* 15 Tu Domine ſervabis nos , & cuſtodies nos
15 a generatione hac in æternum .

ORATIONES.

1 MIſerere fragilitati noſtræ ſanctiſſime Pater, & concede nobis eloquia tua pudico corde continere; ut poſſimus a multiloqua doloſitate inſanientium declinare. Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum. MSS.

2 DEus qui ſuperbis reſiſtis, & linguam magniloquam labiaque doloſa diſperdis, fac nos caſta eloquia tua, quæ velut argentum igne probatum ſunt examinata, percipere; ut omni arrogantiæ tumore dejecto, expoſitoque * corruptionis noſtræ contagio, geminæ dignitatis ſplendorem, * ſicut a te inditum in noſtra conditione ſuſcepimus, ita per te renovatum per omnia retineamus. ℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus & vivis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℞. *Amen*. Brev. Mozar. fol. 63. 77. * al. conditionis. * al. ſanctitate inditū.

3 LIbera nos Domine a labiis iniquis & a lingua magniloqua, qui in Crucis appenſus es ſtatera; & præſta ut nec accuſatori accuſandi aditus pateat; nec plebs tua ejus decipulis acquieſcat; nec iram tuam ſuggeſtio fallax commoveat; ſed tu Domine ipſum humani generis callidum inſidiatorem framea divina concide, & pro miſeriis pauperum inclyta bonitate exſurge. [℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.] fol. 157. *De Paſſione Domini*.

4 SAlvum fac populum tuum Domine, qui glorioſa paſſionis tuæ exceptione lætamur, ut labia doloſa non habeamus in corde: ſed ore ſimplici, & vane loquentibus finem ponere; & in te credentium poſſimus accendere charitatem. ℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. fol. 160. *Item de Paſſione*.

5 VAna fatis, Domine, de te loquuntur qui te Dei Filium confiteri nefariis vocibus dedignantur; diſperde ergo labia doloſa a cœtu Eccleſiæ tuæ, ut deſtructa vanitate ſuperbiæ, candor in nos rutilet humilis diſciplinæ. ℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam &c. fol. 162.

6 DIſperde Domine univerſa labia doloſa & linguam magniloquam, ut qui in Salutare tuum fidenter agere nolunt, labiorum ſuorum malitia confundantur; ſicque illis in Chriſto Domino noſtro vocatis per pœnitentiam, unaque nobiſcum fidei lingua effectis, labia doloſa utcumque a nobis uſquequaque diſpereant. ℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. fol. 178.

7 CUſtodi nos Domine in generatione & progenie, nec cum præſenti volvamur ſæculo, qui tuo jam inhæſimus fundamento; ſed miſeriarum noſtrarum conſolator exſurge, & proventu lætitiæ mœrores noſtros abſterge. ℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam &c. fol. 57.

PSALMUS XII.

In finem; Pſalmus David.

Beda.

Totus pſalmus de charitate loquitur Domini Chriſti. Reſpiciens Propheta totum pene mundum idololatriæ mancipatum, prima parte credulitatem Senſus myſticus.

tem

tem ſuam adventu ſanctæ Incarnationis depoſcit expleri; ut vel ſic confuſa Gentilitas, ſuum [1] poſſet agnoſcere creatorem: *Uſquequo Domine oblivíſceris me?* Secunda ad noſtras petitiones efficaciter inſtruendas illuminari faciem ſuam vehementer expoſtulat; ne inimici aliqua fraude ſuccumberet, qui ſemper ſe in ejus dicit miſericordia [2] fuiſſe confiſum: *Reſpice & exaudi me Domine Deus meus.*

Euſebius Cæſarienſis. Inimicorum inſurrectio, & exſpectatio Chriſti.

Dominica ad vigilias. *S. Athanaſius*. Pſalmus in interpellatione & oratione & deprecatione. *

Pſalmus ad precandum cum lamentatione.

Propheta. 1 USQUEQUO Domine oblivíſceris me, in finem?
2 uſquequo [3] avertis faciem tuam a me?
† 3 quamdiu ponam conſilia in anima mea;
4 dolorem in corde meo per diem?
† 5 uſquequo exaltabitur inimicus meus ſuper me?
6 Reſpice ÷ &: exaudi me Domine Deus meus.
† 7 illumina [4] oculos meos: ne umquam obdormiam in morte:
8 ne quando dicat inimicus meus; *Prævalui adverſus eum.*
† 9 Qui tribulant me exſultabunt, ſi motus fuero:

10 ego

In perpetuum decantandus Pſalmus, Davidi inſpiratus.

PROPHETA. 1 *Uſque ad quod tempus videberis mei oblitus o Domine, perpetuo ne?* 2 *uſque ad quod tempus ut iratus averſurus es a me benignam faciem tuam?* 3 *quouſque anceps recogitando ponam varia & nova conſilia in anima mea ad evadendum pericula?* 4 *quouſque novum dolorem ponam in corde meo omni die ac nocte?* 5 *uſque ad quod tempus inimicus ille meus elevabitur contra me, meque deprimet?* 6 *Aſpice, quæſo, benignus in me: & exaudi me te implorantem Domine Deus meus.* 7 *illumina oculos meos interiores præ triſtitia dormitantes; ne aliquando obdormiam in perpetuum mortis ſomnum:* 8 *& ne aliquando inimicus hic meus dicat de me:* Prævalidior illo fui ego. 9 *Qui me opprimunt triumphantes exſultabunt, ſi eorum ego violentia concuſſus,*

* Ezechiæ preces ab Aſſyriis obſeſſi. *Aliter: Vox Chriſti ad Patrem de diabolo, dicit in Marco.*

Pſalt. Syr. Inſultatio adverſarii, & Domini ejuſque ſubſidii exſpectatio. Verſ. XII.

Pſalt. Arab. de fine, & in eo fit mentio de inſultatione inimicorum, & Prophetia de præſentia Chriſti. Verſ. XIII.

S. Hier. Duodecimus Pſalmus vocem continet animæ fidelis requirentis Deum.

(1) *MS.* poſſit.

(2) *Verbum* fuiſſe *in præſentia idem MS. neſcit.* (3) *MS. S. Pauli* avertes: *tum verſu 6. occurrentem obelum copulæ & adimit.*

(4) *Cod. Alex. Angliæ juxta Grabei editionem:*

7 Illumina oculos meos,
8 ne umquam obdormiam in morte.

10 ego autem in miſericordia tua ſperavi.
† 11 Exſultabit cor meum in ſalutari tuo.
12 cantabo Domino qui ÷ bona ⁝ tribuit mihi:
13 ÷ & [1] pſallam nomini Domini altiſſimi ⁝

ſus, dimotus fuero a ſpe mea in te: 10 verum ego in tua ſemper miſericordia firmus ſperavi atque ſperabo. 11 Igitur poſthac cor meum gaudio exſultabit de ſalute & liberatione a te mihi præſtanda: 12 & laudes canam Domino qui mihi benefecerit: 13 pſalmoſque cantabo in honorem majeſtatis Domini altiſſimi atque ſupremi.

ORATIONES.

1 NE avertas faciem tuam a nobis omnipotens Deus, ne inimici noſtri exaltentur adverſum nos; ſed ita cor noſtrum Salutaris tui exſultatione perfunde, [2] ut facias nos ſomnum ſecundæ mortis evadere. Per eumdem Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum. &c. MSS.

2 USquequo Domine exaltabitur inimicus animæ noſtræ, qui nos quotidiana vitiorum abrodit rubigine? reſpice jam & exaudi nos, ac ne quando inimicus noſter adverſum nos prævaluiſſe ſe jactet; victoria Crucis tuæ ſemper ad ſuperna nos erige, & eum qui nos conatur rapere, ſub noſtris pedibus conterendum immerge. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus & vivis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*. Brev. Moterab. fol. 160.

3 REſpice & exaudi nos Domine Deus noſter ad placandum; timidos conatus noſtros adjuva; da finem operis, [3] qui dediſti principium voluntatis; da ut poſſimus implere, qui dediſti ut velimus incipere. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. fol. 64.

4 ILlumina oculos noſtros Domine, ut in te fidei noſtræ defixo obtutu, & conſilium anima noſtra amoris tui dulcedine capiat, & dolorem in corde noſtro, timoris tui recordatione concludat. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. fol. 65.

GLORIFICATIO.

MErito Domine Jeſu Chriſte nomini tuo pſallitur, qui dives pietate, & juſtis victoriam præſtas, & peccatores ut ad te convertantur invitas. Tibi gloria & honor cum æterno Patre & Spiritu ſancto in ſæcula ſæculorum. *Amen*. Comment. hujus Pſal. tom. 7. S. Hieronymi.

PSALMUS XIII.

In finem: Pſalmus David.

Beda.

Eccleſia Chriſti, veſaniam condemnat Judæorum: facies illa Domini quæ in XII. Pſalmo quærebatur, hic jam adveniſſe narratur. Et ideo primo modo Senſus myſticus.

(1) *MS. S. Pauli pro obelo*, ※ & ⁝ pſallam &c.

(2) *MS.* ut facias omnes nos ſecundæ mortis periculum evadere &c.

(3) *Orandi formula, quæ Theologi attentionem meretur.*

modo increpat Eccleſia Judæos, qui viſo Chriſto minime crediderunt: *Dixit inſipiens*. Secundo modo dicit inani eos trepidatione confundi, qui fructuoſum timorem Domini cognoſcere noluerunt: *Nonne cognoſcent omnes qui operantur iniquitatem?* Ad poſtremum eorum in fine ſæculi prædicitur evenire converſio: *Cum averterit Dominus*.

Dominica ad vigilias. *Euſebius Cæſarienſis*. Accuſatio malignorum: & prophetia [*al.* exſpectatio] adventus Chriſti.

S. Athanaſius. Pſalmus accuſatorius impiorum & iniquorum. *

Pſalmus ad meditandum.

Propheta. ℣. 1. Pſal. LII. 1.

1 DIXIT inſipiens in corde ſuo; *Non eſt Deus*.
† 2 Corrupti ſunt [1] ÷ &: abominabiles facti ſunt in ſtudiis ÷ ſuis:
3 non eſt qui faciat bonum ÷ non eſt uſque ad unum:
† 4 Dominus de cælo proſpexit ſuper filios hominum;
5 ut videat, ſi eſt intelligens [2] ÷ aut: requirens Deum.
℣. 6. Rom. III. 12. † 6 Omnes declinaverunt: ſimul inutiles facti ſunt:
7 non eſt qui faciat bonum; non eſt uſque ad unum.
† 8 ÷ Se-

In perpetuum decantandus Pſalmus, Davidi inſpiratus.

PROPHETA. 1 *Stultus & amens homo ſenſit & dixit in animo ſuo, quod non ſit Deus. 2 Omnes homines in Adam peccaverunt, ſeque & vias ſuas corruperunt, & abominabiles Deo facti ſunt in voluntatibus & affectionibus ſuis, intenti ad malum omni tempore. 3 non eſt inter eos ex ſe juſtus quiſquam, nec eſt qui ſuis viribus exerceat bonitatem ſecundum Deum; non eſt, inquam, ne unus quidem. 4 Dominus de cælo perſpexit in filios hominum, 5 ut videret num eſſet aliquis qui ſana mente Deum intelligeret, aut ſaltem exquireret eum cognoſcere eique obedire. 6 Et ecce omnes filii hominum deflexerant, & receſſerant a Deo, pariterque omnes fœtuerant, & inutiles & inepti effecti fuerant ad opus bonum Deo dignum. 7 & coram oculis Dei non erat, qui bonitatem ficut*

* Pro eo quod eſt inſipiens in Hebræo Nabal poſitum eſt, unde & Abigail de viro ſuo Nabal dicit, vere ſecundum nomen ſuum inſipiens eſt. Hæc Ezechias contra Rapſacen loquitur. *Item, verba Chriſti ad divitem ſe interrogantem in Matthæo, & ae Populo Judaico.*

Pſalt. Syr. Exſpectatio Chriſti. Verſ. XIV.

Pſalt. Arab. De Myſteriis. Item continetur in eo interminatio adverſus improbos. Verſ. XXIV.

S. Hier. Tertiuſdecimus Pſalmus non habet inſcriptionem, ſed redemptionem noſtram ex Sion proceſſuram eſſe pronunciat, & primo quidem contra impios loquitur, qui confidentes in divitiis ſæculi, Deum, qui his largitur, ignorant.

(1) *Eum obelum ignorant uterque MS. S. Pauli nimirum, & Orat. B. 6. Videſis quæ notavimus Tom. II. ad hunc locum: tum inſequenti verſu MS. S. Pauli minus bene* ÷ non eſt: uſque ad unum.

(2) *Et hic MSS. S. Pauli, & Orat. B. 6. obelum neſciunt.*

† 8 ÷ Sepulchrum patens eſt guttur eorum :
9 ÷ linguis ſuis doloſe agebant :
10 ÷ venenum aſpidum ſub labiis eorum :
† 11 ÷ quorum os maledictione & amaritudine plenum eſt :
12 ÷ veloces pedes eorum ad effundendum ſanguinem :
† 13 ÷ contritio & infelicitas in viis eorum :
14 ÷ & viam pacis non cognoverunt :
15 ÷ non eſt timor Dei ante oculos eorum :
16 Nonne cognoſcent omnes qui operantur iniquitatem ?
† 17 Qui devorant plebem meam ſicut eſcam panis, [1] * Dominum non invocaverunt :
18 illic trepidaverunt timore ÷ ubi non erat timor :
† 19 quoniam Dominus in generatione juſta eſt.
20 Conſilium [2] inopis confudiſtis ;
21 quoniam Dominus ſpes ejus eſt.
† 22 Quis dabit ex Sion Salutare Iſrael ?
23 Cum averterit Dominus captivitatem plebis ſuæ,
24 exſultabit Jacob ; [3] ÷ & : lætabitur Iſrael.

ſicut illi placet exerceret ; non erat, inquam, ne unus quidem : 8 *Eorum plane guttur fœtidos ſermones exhalans, eſt veluti apertum ſepulchrum putrefacti cadaveris :* 9 *ſuiſque linguis uſi ſunt ad dolum faciendum per verba blanda :* 10 *cum interim velut inſanabile venenum aſpidum lateat ſub verbis eorum.* 11 *ex eorum ore ſermo prolatus, execrationis & amarulentiæ plenus eſt :* 12 *eorumque pedes veloces ſunt in currendo ut humanum ſanguinem fundant.* 13 *in eorum viis modiſque vivendi ſit aliorum contritio atque calamitas :* 14 *& vitam pacatam agere non noverunt :* 15 *& non eſt timor aliquis de Deo coram oculis mentis eorum.* 16 *Verum nonne tandem Deum intelligent & agnoſcent omnes qui id quod eſt iniquum faciunt ?* 17 *Qui iniquitate ſua populum meum pauperem qui mecum eſt, deprædantes devorant, ac ſi famelici devorarent panem ; hi Dominum non invocaverunt ut ipſis adeſſet adjutor.* 18 *quapropter vano ibi timore formidaverunt, ubi juſti timoris cauſa non erat :* 19 *nam Dominus cum genere juſtorum hominum eſt, ut illis adſit & opem ferat.* 20 *Sed vos impii pudore perfudiſtis & deriſiſtis conſilium ac propoſitum probi pauperis ;* 21 *nempe quod in ſolo Domino eſſet poſita ſpes ejus.* 22 *O utinam quis det de monte Sion Salvatorem illum Iſraelis ?* 23 *Cum Dominus captivum populum ſuum reduxerit a captivitate & ſervitute miſerrima :* 24 *tunc Jacobi patriarchæ progenies exſultabit ; æternumque lætabitur Iſraeliticus populus.*

(1) *Ed. Oxon.* 17 Qui devorant plebem meam ſicut eſcam panis,
18 Dominum non invocaverunt.
(2) *Vat.* 341. *unico verſu.*

20 Conſilium inopis confudiſtis ; quoniam Dominus ſpes ejus eſt.
(3) *Eo obeli ſigno deſtituuntur MSS. S. Pauli, & Orat. B. 6.*

ORATIONES.

Mss. 1 Dignare Domine de cælo ſancto tuo reſpicere ſuper filios hominum, & da nobis agnoſcere viam pacis, ut adverſa vitiorum captivitate depulſa, cæleſtis Jeruſalem habitaculis perfruamur. Per Dominum.

Brev. Mozarab. fol. 36. 2 Nomen tuum Domine credere ſemper & invocare nos facito: nec cum corde inſipientium ſentiamus, qui infideli voce adclamant, Non eſt Deus: corruptionem mentis eorum ad veritatem converte fidelium, ut fideles, eorum pravitas non ſubvertat, & fideles, illos doctrina pietatis acquirant: ut infideles ſectam abominabilem reſpuant, & cum fidelibus, Trinitatis eſſentiam corde integro fateantur & credant; ut cum juſtis generationibus deputentur, & cum Sanctis tuis beatitudinis gloria potiantur. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*.

Prodrianis.

fol. 179. 3 Jeſu Dei Patris ineffabile Verbum, quem inſipientium corda ideo verum Deum eſſe non credunt, quia in ipſo corde ſuo corrupti & abominabiles facti ſunt; te petimus & rogamus, ut cognoſcant te & ipſi, ſicut & nos cognovimus: ut ſic fidelibus ii per veram fidei cognitionem lætabundi jungantur, qualiter pleniſſime gaudeant ſe ipſos additos ad numerum redemptorum. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

Pro Judais.

BENEDICTIO.

Comment. hujus Pſalmi, S. Hieronymi. Dominus nobis tribuere dignetur, ut nos actu Jacob effecti ſupplantatis vitiis, & vere Iſraelitæ; ipſum mente videre, ipſum corde tenere mereamur. Cui eſt cum æterno Patre & Spiritu ſancto, honor & gloria in ſæcula ſæculorum, *Amen*.

PSALMUS XIV.

Pſalmus David.

Beda.

Propheticæ interrogationi reſpondet [1] Dominus, in Decalogi exemplum, decem virtutibus ad ſuæ beatitudinis atria perveniri. Diviſio hujus pſalmi [2] tota interrogatione & reſponſione continetur; ſed interrogatio uno verſiculo, reſponſio vero ſex verſibus complexatur.

Euſebius Cæſarienſis. Reſtitutio in priſtinum ſtatum [*vel* Repræſentatio] ejus qui ſecundum Deum perfectus eſt. *

Pſalmus

* Verba populi in captivitate Babyloniæ optantis reditum ad Patriam, enumerantiſque quibus meritis quis ad hanc pervenire queat. Aliter: quia lex tota decalogo concluditur, decem exempli Chriſti formas expreſſit, quibus ea docuiſſe, quæ feciſſe monſtratur.

Pſalt. Syr. Converſio perfecta ad Deum. Verſ. XIII.

Pſalt. Arab. De fine & in eum, qui non eſt in Deo perfectus Davidis gloria. Verſ. XIII.

(1) *Loco vocis* Dominus *MS. præfert* Jeſus. (2) *Idem MS.* tanta *non* tota.

Pſalmus ad meditandum. — *Dominica ad Vigilias.*

1 DOMINE, quis habitabit in tabernaculo tuo? — Propheta.
2 ÷ aut ⁝ [1] quis requieſcet in monte ſancto tuo? — ℣. 2. Pſal. XXIII. 3.
† 3 QUI INGREDITUR ſine macula; & operatur juſtitiam: — Deus. ℣. 3. &c. Iſai. XXXIII. 15.
† 4 ÷ qui ⁝ [2] loquitur veritatem in corde ſuo:
5 qui non egit dolum in lingua ſua:
† 6 nec fecit proximo ſuo malum:
7 & opprobrium non accepit adverſus proximos ſuos:
† 8 ad nihilum deductus eſt in conſpectu ejus malignus:
9 timentes autem Dominum, glorificat:
† 10 ÷ qui ⁝ jurat ÷ proximo ſuo ⁝ & non decipit:
11 ÷ qui ⁝ pecuniam ſuam non dedit ad uſuram: — ℣. 11. Exod. XXII. 25. Levit. XXV 36. Deuteron. XXIII. 19.
12 & munera ſuper [3] innocentem non accepit. — ℣. 12. Exod. XXIII. 8. Deute. XVI. 19.
† 13 Qui facit hæc, non movebitur in æternum.

Pſalm s Davidi inſpiratus.

PROPHETA. 1 *Domine quis digne habitabit ut peregrinus in hoc temporario tentorio tuo?* 2 *aut quis tandem perpetuo requietus habitabit in æterno iſto ſancto monte tuo?* * DEUS 3 *Is peregrinabitur in tentorio meo, & requieſcet in monte meo, qui via vitæ ſuæ incedit ſine macula criminis, & opera juſta facit:* 4 *nempe is qui ex animo ſuo ſincere dixerit veritatem:* 5 *qui non uſus fuerit ſua lingua ad faciendam fraudem proximo ſuo:* 6 *neque aliquid mali eidem proximo ſuo fecerit:* 7 *& probrum adverſus proximos ſuos nec ipſe acceperit ad exprobrandum; nec a criminatore dici ſuſtinuerit:* 8 *& is coram quo aſpernandus, & pro nihilo reputatus fuerit homo malignus, quamvis potens ille fuerit & dives:* 9 *contra vero magnifecerit & gloria dignos reputaverit timentes Dominum, quamvis pauperes & imbecillos:* 10 *& is qui cum aliquid juramento promiſerit proximo ſuo, poſtea irritum ei non fecerit quod juraverat:* 11 *quique ſuam pecuniam aliis fœnori non dederit:* 12 *& munera non acceperit ad innocentem aliquem lædendum.* 13 *Qui hæc, inquam, fecerit, is non dimovebitur in æternum; ſed ſtabilis, perpetuuſque habitator erit in monte ſancto meo.*

ORATIONES. — MSS.

1 CONcede nobis piiſſime Deus ſine macula ingredi Eccleſiam tuam, & averte nos a dolis proximi vel uſuris; ut dum hæc ſecundum tuum obſervamus præceptum, non commoveamur ab æmulis ſuppliciis in æternum. Per Dominum Jeſum Chriſtum.

2 Chri-

(1) *Sine obelo illic ſcribunt MSS. S. Pauli, & Orat. B. 6. ſicut & tres alios occurrentes paullo inferius verſibus 10, & 11.*

(2) *Rurſus obelum neſciunt iidem MSS.*

(3) *B. 6. Orat.* innocentes *plurium numero.*

Brevia. Mozarab. fol. ‑o. *De Paſſione Domini in jejun. Quadrageſimæ.*

2 CHriſte Dei Filius aſpice humilitatem noſtram in jejuniis, qui deceptoris diſcipuli fraude, innocens traderis ad ſupplicium Crucis: & ſuper quem innocentem munera accepta ſunt captionis, da nobis ut nec jurando decipere proximos, nec noxiis moribus ſtudeamus perdere noſmetipſos: quin potius patientiæ tuæ doctrinam ſequentes, internos externoſque valeamus evincere hoſtes. ℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℞. *Amen*.

PSALMUS XV.

Tituli inſcriptio: ipſi David.

Beda.

Senſus myſticus.

Dum omnes dicantur *Inſcriptiones titulorum*, qui in Pſalmorum frontibus affiguntur, neſcio quid myſticum iſte deſignans, hoc ſpecialiter primus continet: quia enim Domino crucifixo ſcriptus eſt Titulus, *Hic eſt Rex Judæorum*: non inconvenienter in pſalmo; quo idem Rex de ſua paſſione & reſurrectione locuturus eſt, hujus *Inſcriptionis* commemoratio præcedit: nam & hoc quod additur, *Ipſi David*, non ad quamlibet aliam perſonam, ſed ad ipſum Dominum Salvatorem quod canitur pertinere monſtratur.

Per totum pſalmum introducitur perſona Domini Salvatoris. Prima poſitione, ex humanitate ſuſcepta loquitur ad Patrem, conſervari ſe petens, quia ſpem ſuam poſuerit ſemper in eo: ſubjungit etiam quemadmodum Sancti ejus non carnalibus deſideriis, ſed ſpiritualibus virtutibus eligantur: omnia quæ pertulit, ad hereditatis ſuæ gloriam aſſerens fuiſſe perducta: *Conſerva me Domine*. Secunda poſitione eidem Patri gratias refert, qui illi a dextris apparendo, iniquitatem hujus ſæculi, omnipotentiæ ſuæ virtute ſuperavit; unde animam ſuam de inferno aſſerit eſſe liberatam; & poſt reſurrectionis gloriam in delectationibus dexteræ ipſius ſe memorat collocatum: *Benedicam Dominum qui tribuit mihi intellectum*.

Dominica ad vigilias.

Euſebius Cæſarienſis. Electio Eccleſiæ, & Reſurrectio Chriſti.

S. Athanaſius. * Pſalmus in interpellatione & oratione & deprecatione. *

* Hoc potiùs pertinet ad Pſ. ſequentem.

Pſalmus

* Ezechias in ægritudine Dominum deprecatur, & in vitæ ſuæ reparatione gratulatur, & quod humanarum rerum non ſit egens, exponitur. Item, vox Chriſti ad Patrem.

Pſalt. Syr. Electio Eccleſiæ, & Reſurrectio Chriſti. Verſ. xxiii.

Pſalt. Arab. Agitur in eo de Electione Eccleſiæ & Reſurrectione Chriſti, ſcriptura de fœdere. Verſ. xxiii.

Pſalt. Æthiop. Fœdus David, quod ut maxime peculiare ſibi propoſuit.

Pſalmus ad precandum & meditandum.

1 CONSERVA me Domine; quoniam ſperavi in te. Chriſtus.
2 Dixi Domino; *Deus meus es tu:*
3 *quoniam bonorum meorum non eges.*
† 4 Sanctis qui ſunt in terra [1] ÷ ejus ⁑ ℣. 3. Iob. XXII. 3. XXXV. 7. Pſ. XLIX. 9.
5 mirificavit ※ omnes ⁑ voluntates meas in eis.
† 6 multiplicatæ ſunt infirmitates eorum:
7 poſtea acceleraverunt.
† 8 non congregabo conventicula eorum, de ſanguinibus:
9 nec memor ero nominum eorum per labia mea.
† 10 Dominus pars hereditatis meæ & calicis mei.
11 Tu es qui reſtitues hereditatem meam mihi. ℣. 10. Pſal. LXXII. 26. CXVIII. 57. CXLI. 7. Thren. III. 24
† 12 funes ceciderunt mihi in præclaris:
13 ÷ & ⁑ [2] enim hereditas mea præclara eſt mihi.

† 14 Be-

Ad perpetuam memoriam recolendus perinde ac ſi eſſet inſcriptio inſculpta in titulo vel columna Pſalmus, Davidi inſpiratus.

CHRISTUS. 1 *Cuſtodi me hominem a morte donec venerit tempus a te præfinitum Domine Deus Pater; nam in te ſperavi.* 2 *Ego dixi Domino:* Deus meus es tu: quo tota mea indiget humanitas. 3 cum tu non indigeas bonis humanæ naturæ meæ operibus ut ſis beatus. 4 *Ipſe Deus non ſibi ſed ſanctis hominibus qui in hac ejus terra verſantur,* 5 *mirabiliter prodeſſe fecit omnes meas voluntates, quas pro eis redimendis habui in vita mea.* 6 *quorum quidem ſanctorum multæ prius fuerant imbecillitates ex vitiis, erroribus & idololatria quammaxime:* 7 *ſed poſtea per opus redemptionis meæ ad me redemptorem velociter properaverunt.* 8 *eorum autem ego congregabo eccleſias & congregationes non cruentas de libatis ſanguinibus pecorum ut in veteri lege:* 9 *& ne nomina quidem ſive priorum infirmitatum, ſive cruentarum victimarum commemorabo amplius labiis meis, vel ad damnandum vel ad exigendum.* 10 *Dominus Deus eſt ipſe mihi homini tamquam tota portio mea hereditas, & tamquam tota portio victus & potus mei; unde vivo, unde beor.* 11 *Sed & tu Domine es is qui mihi præterea reſtitues ac redintegrabis a me poſſidendam hereditatem illam humani generis in primo parente collapſam atque deperditam.* 12 *in cujuſmodi hereditatis adeptione quodammodo funiculi menſorii ac ſortes mihi obveniſſe videntur veluti in locis pulcherrimis ac præſtantiſſimis:* 13 *hereditas namque hæc mea eſt*

(1) *Codd. S. Pauli, & B. 6. Orat. eo obelo carent, tum ed. Oxon. unico verſu.*
4. Sanctis qui ſunt in terra ejus mirificavit omnes voluntates meas in eis.
Et deinde Vat. 341, & 342.
6 multiplicatæ ſunt infirmitates eorum: poſtea acceleraverunt.

(2) etenim. *ſine obelo viſitur in MSS. S.Pauli, & Orat. B. 6.*

† 14 Benedicam [1] Dominum, qui tribuit mihi intellectum:
15 inſuper & uſque ad noctem increpuerunt me renes mei.
℣. 16. Act. II. 25. † 16 providebam Dominum in conſpectu meo ſemper:
℣. 17. Pſal. LXV. 24. CIX. 5. CXX. 5. 17 quoniam a dextris eſt mihi, ne commovear.
† 18 Propter hoc lætatum eſt cor meum;
19 & [2] exſultavit lingua mea;
20 ÷ inſuper : & caro mea requieſcet in ſpe:
℣. 21. Act. II. 31. XIII. 35. † 21 quoniam non derelinques animam meam in inferno;
22 nec dabis Sanctum tuum videre corruptionem.
† 23 Notas mihi feciſti vias vitæ:
℣. 24. Pſal. XX. 7. 24 adimplebis me lætitia cum vultu tuo;
25 delectationes in dextera tua ÷ uſque : in finem.

eſt ſpecioſiſſima mihi & præſtantiſſima. 14 Itaque benedicam Domino quod me iſtiuſmodi præclaræ hereditatis intelligentem reddiderit; 15 & quod etiam ad noctem uſque ſemper me erudierint ac admonuerint interni affectus mei ut opus redemptionis perficerem, quod ille mihi commiſerat. 16 Ego jugiter providebam ac præponebam coram me Dominum tamquam ſcopum, ut illius nutu cuncta perficerem: 17 quia adeſt ille mihi auxiliator velut ad latus meum dexterum, ne inter paſſiones acerbiſſimas dimovear a peragendo opere illo meo. 18 Ob hanc autem cauſam lætatum eſt, ſeque oblectavit cor meum; 19 meaque lingua exſultavit in laudibus; 20 & ipſa præterea corporis mei caro in ſepulchro habitabit & quieſcet cum ſpe reſurgendi tertia die: 21 nempe quia tu Domine animam meam non longo tempore derelinques in inferis ſinus Abrabæ: 22 nec permittes ut ego Sanctus ille tuus filius experimento ſentiam putrefactionem in ſepulto corpore meo. 23 Tu notas feciſti mihi vias, quibus in vitam immortalem poſt paſſionem eſſem intraturus: 24 & tunc me æterna lætitia implebis ac ſatiabis una cum jucundiſſimo aſpectu faciei tuæ: 25 eruntque tunc in perpetuum duraturæ delectationes in dextera illa tua ſummæ felicitatis, in qua me collocabis.

ORATIONES.

MSS. 1 Conſerva Domine ſperantes in te, & effice voluntates tuas in nobis, ut clarificati lætitia Reſurrectionis tuæ, mereamur a dextris tuis cum Sanctis omnibus delectari. Qui cum Patre & Spiritu ſancto vivis & regnas Deus per omnia ſæcula ſæculorum. *Amen.*

fol. 86. 252. 2 Pars hereditatis noſtræ, Domine Deus, in tua conſiſtit æternitate; unde precamur te Domine, pietate ſolita hereditatem tuam conſerva, & calicem paſſionis quem potaſti pro ea, ſemper ei [3] pro remedio præſta; ut ſicut redemptionis præclara ſunt munera, ita redemptorum ſit acqui-

(1) *Cod. S. Pauli:* Domino; *tum proxime inſequenti verſu* increpaverunt *loco* increpuerunt.
(2) *B. 6. Orat.* exſultabit.

(3) *Brev. fol.* 86. promerendo, *non* pro remedio: *at fol.* 252. & calicem cœnæ Domini, quem potaſti pro ea, ſemper ei pro remedio præſta &c.

acquiſitio copioſa: quique redempti ſumus cruce tua, ſimus perpetim hereditas tua; ut nec in inferno animam noſtram relinquas, ſed incorrupte tecum ſemper victuram attollas. ℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus & vivis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℞. *Amen*.

3 CONſerva nos Domine in timore quos diligis; & a peccati contagione nos ſepara; ut quia bonorum noſtrorum non indiges, tuorum nos donorum adſocies. ℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. *fol. 91.*

4 ROgamus te Domine Pater omnipotens Deus, ut quemadmodum nobis intellectum tribuere dignatus es; ita & æternæ vitæ notas vias oſtende, ut adimpleti lætitia cum vultu tuo, in regno tuo jocundemur a dextris. ℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam &c. *fol. 160.*

5 NOtas fac nobis Domine vias vitæ; atque imple nos delectatione dexteræ tuæ: & jugum quod ſuave eſt, ipſa ſi per nos manus tuæ moderatione conſtitue. ℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus &c *fol. 57.*

6 DOmine Deus qui beatiſſimo confeſſori tuo atque Pontifici N. dediſti ut caro ejus requieſceret, & pro nominis confeſſione coronam juſtitiæ conſequi poſſet; da nobis miſeris, ut qui confeſſionis meritum non habemus, ejus precibus & meritis vindictam ſcelerum evadamus: ut ſicut caro ejus in inferno non eſt derelicta, ſed a corruptione criminum libera, ſpiritui poſt ſociata, cum Sanctis erit in gloria; ita nos peccatores ut ad te veniamus redemptor criminum jube. ℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. *fol. 121.* *De Sancto Confeſſore.*

PSALMUS XVI.

Oratio David.

Beda.

Cum multi Pſalmorum in textu ſuo habeant *Orationes*, movere poteſt cur hic talem poſuerit inſcriptionem: ſed quamvis alii cum rebus diverſis breviter mixtas contineant deprecationes; iſte tamen pene tota ſui contextione ſupplicatio eſt. *David* vero, ut notum eſt, ſignificat Dominum Chriſtum; ex cujus perſona ad inſtitutionem humani generis totus eſt pſalmus iſte prolatus. *Senſus myſticus.*

Trifaria oratio ab humanitate Chriſti in hoc pſalmo depromitur. Prima eſt, ubi ſecundum juſtitiam ſuam ſibi petit debere reſtitui: *Exaudi Domine juſtitiam meam* & reliqua. Secunda, ut a Judæorum inſidiis ejus puritas liberetur: *Ego clamavi, quoniam exaudiſti me Deus*. In tertia reſurrectionem velociſſimam deprecatur, ne diutius inſultare liceat perverſo populo Judæorum; & ne aliquid de ejus majeſtate turba fidelium haberet ambiguum, profitetur ſe in æterna beatitudine eſſe manſurum: *Exſurge Domine, præveni eum & ſupplanta eum* & reliqua.

Euſebius Cæſarienſis. Viri perfecti, vel ipſiuſme: Chriſti oratio pro iis qui per ipſum ſalvandi ſunt.

Dominica ad Vigilias. S. *Athanaſius*. Pſalmus in oratione. [*for.* in interpellatione & oratione & deprecatione.] *

Pſalmus ad precandum.

Propheta. 1 EXAUDI (1) Domine juſtitiam ÷ meam:
2 intende deprecationem meam:
† 3 auribus percipe orationem meam non in labiis doloſis.
† 4 De vultu tuo judicium meum prodeat:
5 oculi tui videant æquitates.
† 6 probaſti cor meum ÷ & : viſitaſti nocte:
V. 7. &c. Job. XXIII. 10. Pſ. LXXV. 3. LXV. 10. Zachar. XIII. 9. Malach. III. 3. 1. Petr. I. 7. 7 igne me examinaſti: & non eſt inventa in me iniquitas;
† 8 ut non loquatur os meum opera hominum.
9 propter verba labiorum tuorum ego cuſtodivi vias duras.
† 10 Perfice greſſus meos in ſemitis tuis,

11 ut

PROPHETA. 1 *Domine exaudi juſtam petitionem meam in præſenti cauſa juſta cum injuſtis perſecutoribus meis:* 2 *attende deprecationi huic meæ:* 3 *auremque benignam præbe huic orationi meæ, quam non tibi fictis labiis & ſine intimo cordis affectu fundam.* 4 *Proferatur, quæſo, de tuo conſpectu judicatio atque ſententia cauſæ meæ:* 5 *oculi tui videant atque defendant rectitudines meas erga perſecutores illos meos quibus nunquam nocui.* 6 *tu ſane examinaſti animum meum, eumque noctu quoque ſecretiſſime cogitantem inſpexiſti;* 7 *meque velut igni ut metalla examinari ſolent, penitus exploraſti: & tamen in me non eſt inventum iniquum aliquod contra hoſtes iſtos meos:* 8 *& adeo nihil operis contra illos inventum eſt in me, ut ne quidem ſermo meus loquatur ea opera noxia, per quæ mundani homines hominibus nocere ſolent.* 9 *nam propter ſervanda præcepta quæ tumet nobis edixiſti, ego obſervavi vias rationeſque vivendi etiam humanæ infirmitati aſperas & laborioſas.* 10 *Perge quæſo ſuſtentare, perfectoſque adhuc facere inceſſus actuſque vitæ meæ in anguſtis*

* Deprecatur Dominum David, ut ſe devotum cor habentem auditu dignum faciat, quem inimici gratis impugnabant. Aliter, *Chriſtus de Judæis dicit ad Patrem*.

Pſalt. Syr. Scriptus a Davide, Oratio. Verſ. XXXIV.

Pſalt. Arab. Oratio ex perſona viri perfecti, & Chriſtimet ipſius, & cujuslibet ab eo redempti. Oratio Davidis. Verſ. XXXIII.

S. Hieron. Iſte Pſalmus cantatur ex perſona Chriſti contra Judæos, & ex perſona Eccleſiæ contra Hæreticos.

---

(1) *Vat.* 341. 342. *unico verſu*.
1 Exaudi Domine juſtitiam meam: intende deprecationem meam.

11 ut non moveantur veſtigia mea.
† 12 Ego clamavi, quoniam exaudiſti me Deus:
13 inclina aurem tuam mihi ÷ & : exaudi verba mea.
† 14 mirifica [1] miſericordias tuas, ℣. 14. Pſal. XXX. 22.
15 qui ſalvos facis ſperantes ÷ in te :
† 16 a reſiſtentibus dexteræ tuæ
· 17 cuſtodi me ut pupillam oculi. ℣. 17. Deut. XXXII. 10. Zach. II. 8.
† 18 ſub umbra alarum tuarum protege me,
19 a facie impiorum qui me afflixerunt.
† 20 Inimici mei animam meam circumdederunt:
21 adipem ſuum concluſerunt: ℣. 21. Deut. XXXII. 15. 1 Ioh. XV. 27. Pſal. CXVIII. 70.
22 os eorum locutum eſt ſuperbiam.
† 23 projicientes me, nunc circumdederunt me:
24 oculos ſuos ſtatuerunt declinare in terram.
† 25 ſuſceperunt me, ſicut leo paratus ad prædam;
26 & ſicut catulus leonis habitans in abditis.
† 27 Exſurge Domine; præveni eum; & ſupplanta eum:
28 eripe animam meam ab impio:

G 2 29 fra-

ſtis viis mandatorum tuorum quæ ducunt ad vitam: 11 ne in itinere hoc arcto dimoveantur vacillanteſque collabantur iidem greſſus mei. 12 Ego valido affectu modo clamavi ad te Deus; quia alias quoque tu me clamantem exaudiſti: 13 præbe igitur nunc etiam aurem tuam mihi inclinato atque jacenti, meaque precum verba atque votorum exaudi. 14 mirabiles facito miſericordias tuas erga me, mirabiliter me ſalvando, 15 tu qui a malis ſalvas eos qui in te collocant ſpem ſuam. 16 ab iis qui hactenus quantum in ſe erat, audaciter obſtiterunt dexteræ potentiæ tuæ, 17 me cuſtodi illæſum, ac ſi quis oculi ſui pupillam cuſtodiret. 1S & quemadmodum gallina protegit ſub alis pullos ſuos, ita tuarum, ut ita dicam, alarum tegumento contege me atque defende 19 a conſpectu impiorum iſtorum; qui me jam aliquandiu miſeriis & ærumnis afflixerunt: 20 Inimici hi mei cistumcinxerunt animam ut mihi auferant eam: 21 pinguedinem & viſcera commiſerationis ſibi concluſerunt & mihi denegarunt: 22 eorumque os contra me locutum eſt ſuperbe: 23 & cum me prius a ſuo conſortio ejeciſſent inique, iniquius nunc me circumdederunt: 24 ſtatueruntque deflectere in terram oculos ſuos ut mihi tendiculas pararent. 25 jamque me, quantum in ſe eſt, parati ſuſpexerunt ſuſcipiendum tamquam leo paratus ad rapiendam prædam: 26 & quemadmodum leonis catulus ferociſſimus habitans in latibulis ſuis ſtat paratus ad prædam. 27 Exſurge Domine ad defenſionent mei; illiuſque præcipue primarii perſecutoris mei conatus præoccupa & impedi; illumque veluti pede ſuppoſito ſubverte, in terramque ſterne: 28 ab eoque impio hoſte animam vitam-

(1) *Vat. 341. & 342. cum edit. Oxon.*
14 Mirifica miſericordias tuas, qui ſalvos facis ſperantes in te.

29 frameam [1] tuam ab inimicis manus tuæ.
† 30 Domine [2] a paucis de terra
31 divide eos in vita eorum.
32 de abſconditis tuis adimpletus eſt venter eorum:
† 33 ſaturati [3] ſunt filiis:
34 & dimiſerunt reliquias ſuas parvulis ſuis.
† 35 Ego ÷ autem: in juſtitia apparebo [4] conſpectui tuo:
V. 36. Pſal. XV. 11 36 ſatiabor cum apparuerit gloria tua.

vitamque meam libera: 29 ac per gladium tuum eam libera ab inimicis manus potentiæ tuæ. 30 Domine a paucis iſtis quæ de terra proveniunt bonis mundi, 31 in præſenti hac ipſorum vita eos divide ac ſepara, ne iis abutantur: 32 nam & eorum venter & appetitus expletus eſt pretioſioribus & veluti ſepoſitis ac reconditis bonis mundi, quæ tua ſunt. 33 filiis quoque magno numero abundarunt ad ſatietatem: 34 dimiſeruntque parvulis nepotibus ſuis ac poſteris reliqua divitiarum, quæ ſuperfuere ſibi ipſis. 35 Ceterum quantum ad me, cum juſtitia & probitate vitæ comparebo conſpectui tuo: 36 & tunc vere pleneque ſatiabor, cum mihi comparuerit gloria tua.

ORATIONES.

MSS. 1 CONverte Domine oculos cordis noſtri ad cernendam tui judicii veritatem, ut dum hic igne ſpiritali probamur, de tuis in æternum conſpectibus cum fructu juſtitiæ ſatiemur. Per Dominum.

Brev. Mozar. fol. 162. 2 AUxiliare Domine, & adjuva Eccleſiam tuam, quam adverſarius noſter nititur ſuſcipere devorandam, ſicut leo paratus ad prædam: exſurge jam Domine, & noſtros praeveni inimicos, ſubvertens eos & paſſionis gloria & reſurrectionis tuæ potentia; ut converſis illis, & paſſio tua, victoriæ nobis in commune praeparet titulum; & reſurrectio præmium conferat ſempiternum. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus & vivis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*.

fol. 179. *De Paſſione Domini.* 3 CHriſte Dei Filius, cujus animam circumdantes inſatiabiles adipe ſuæ malitiæ obcæcati, loquebantur ſuperbiam, eripe ab impiis animam noſtram; & ſic paſſio tua paſſiones noſtras extinguat, ut numquam oculos noſtros ſtatuamus declinare in terram. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

fol. 57. 4 EXaudi nos Deus clamantes ad te Domine; greſſus noſtros in tuis ſemitis perfice; ut dum legis tuæ anguſtam gradimur viam, charitatis latitudine portam introire mereamur juſtitiæ. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

5 Cu-

(1) *B.6. Orat.* framea tua.
(2) *Vat.* 341. & 342. *unico verſu*.
30 Domine a paucis de terra divide eos in vita eorum.
(3) *Iidem Vat. Codd. una cum ed. Oxon.*
33 Saturati ſunt filiis, & dimiſerunt reliquias ſuas parvulis ſuis.
(4) *MS. B.6. Orat.* in conſpectu tuo.

Digitized by Google

5 CUſtodi nos Domine ut pupillam oculi, ne innocentiæ noſtræ lumi- *fol. 57.*
na carnalis concupiſcentiæ turbo corrumpat: protege nos ſub
umbra alarum tuarum, ne inſidiantium capiamur illecebris voluptatum;
ut qui adjuti gratia durante ſubſiſtimus[1] ſatiari nos, cum apparuerit tua
gloria, mereamur. ℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*

6 GReſſus noſtros Domine in ſemitis tuis confirma, ut in via tua gra- *fol. 214.*
dientes, miſericordiæ tuæ nobis auxilientur, & in tentationibus
tueantur, ut cum apparuerit juſtitia tua appareamus in conſpectu tuo ſine
confuſione; & ſatiemur gloria tua ſine confuſione. ℞. *Amen*. Per mi-
ſericordiam tuam Deus noſter *&c.*

7 DEus qui in veri holocauſti hoſtiam, igne examinatum Levitam ſuſ- *fol. 393.*
cepiſti Laurentium, quo more holocauſti decoctus, ad te per-
veniret integer pro miſeris rogaturus; ejus, quæſumus, ſuffragiis in no- *De S. Laurentio M.*
bis omnibus ignis cæleſtis faces accende, ut purgata conſcientia ad te
mereamur proclamare & dicere; Pater noſter qui es in cælis, ſanctifice-
tur nomen tuum *&c.*

8 NOS a te redempti Domine Jeſu [qui es ſalus & vita, & Sanctorum *Comment. hujus Pſalm. tom. 7. S. Hieronymi.*
omnium gloria] tantam potentiam pietatemque cernentes, ſup-
plices exoramus, ut examinati divino igne, non ſimus humanorum ope-
rum detractores; ſed in te ſtabiles fixique, tuam gloriam jugiter extolla-
mus in opere, proferamus in fide, laudemus in voce. *Amen*.

PSALMUS XVII.

In finem: puero Domini David: qui locutus eſt Domino verba cantici hujus, in die qua eripuit eum Dominus de manu omnium inimicorum ejus & de manu Saul, & dixit. *Ad hunc modum ſcribuntur Tituli Pſalmorum in cod. Vaticano ſine diſtinctione verſuum.*

Beda.

Puero Domini Chriſto Salvatori ſignificat, de quo dicitur quia * *Puer natus eſt nobis*. Narrat autem hiſtoria quomodo David ab inimicorum omnium fuerit inſidiis ereptus: ad cujus ſimilitudinem reſurrectio Domini, & membrorum ejus abſolutio de poteſtate diabolica declaratur. *Senſus myſticus.* * *Iſai. IX. 6.*

Pſalmus hic uni tantum non poteſt convenire perſonæ. Nam primo ordine Propheta loquitur, gratias agens quod eum de gravibus periculis divina pietas liberare dignata eſt: [*Diligam te*]. Secundo Eccleſia loquitur, quæ ante adventum Domini innumeras pertulit calamitates; poſteaque miſertus ei medicinam ſanctæ Incarnationis indulſit, & baptiſmatis beneficio Chriſtianum populum de orbis univerſitate collegit: *Circumdederunt me dolores mortis* & cetera. Tertio in rorem miſericordiæ vox Chriſti Salvatoris illabitur; ubi pulcherrimis alluſionibus virtus ejus poteſtaſque deſcribitur: *Deus qui præcinxit me virtute*. Quarto iterum Eccleſiæ Catholicæ dicta proferuntur,

(1) *Brev. ibi*, ſanari *pro* ſatiari.

Digitized by Google

tur, & cum magna exſultatione, Divinitatis conceſſa munera laudantur: *Vivit Dominus, & benedictus Deus meus.*

Euſebius Cæſarienſis. Gratiarum actio Davidis: & Prophetia de Chriſti adventu & aſcenſione.

Dominica ad vigilias. *S. Athanaſius.* Pſalmus euchariſticus [id eſt, gratiarum actionis.] *

Pſalmus ad laudandum Deum ob liberationem malorum.

Propheta.

℣. 1. II. Reg. XXII. 2. 1 DILIGAM te Domine fortitudo mea.

2 Dominus firmamentum meum, & refugium meum, & liberator meus.

℣. 3. Hebr. II. 13. † 3 Deus meus, adiutor meus: & ſperabo in eum.

† 4 protector meus, & cornu ſalutis meæ [1] ÷ & ⁝ ſuſceptor meus.

† 5 Laudans invocabo Dominum [2]: & ab inimicis meis ſalvus ero.

℣. 6. Pſal. CXIV. 3. † 6 Circumdederunt me dolores mortis:

7 & torrentes iniquitatis conturbaverunt me.

† 8 do-

In perpetuum decantandus Pſalmus, inſpiratus Davidi ſervo Domini: qui locutus eſt Domino verba hujus cantici eo tempore, quo liberaverat eum Dominus de manu omnium inimicorum ejus, & præſertim de manu Saulis regis, & dixit ad hunc modum.

In hac paraphraſi uſi ſumus plurimùm textu lib. II. Rerum cap. 22 juxta LXX. Interpretes.

PROPHETA. 1 *Ex toto corde meo amabo & diligam te Domine qui fortificas me. 2 Dominus eſt qui me firmum facit, & ad quem ego confugio; & qui me liberat a malo. 3 Deus meus erit mihi cuſtos & adjutor meus: ſemperque ero confidens in eo. 4 Tu Deus inſtar ſcuti es propugnator meus, & velut cornu meum ſalutiferum ad propulſandos hoſtes; & vice verſa exceptor meus, & refugium ſalutis meæ, de iniquo ſalvabis me. 5 Laudabilem Dominum laudans invocabo: & ita de inimicis meis ſalvabor. 6 Olim ſane mortiferi me dolores & contuſiones circumcinxerant: 7 ac torrentes iniquorum hominum agmine magno irruentes, me conturbaverant & exterruerant:*

* Hunc Pſalmum David prope ultimum vitæ ſuæ tempus, ut ipſe titulus indicat, pro gratiarum actione cantavit. Aliter, David dicit in ſimilitudinem Chriſti in paſſione, in inferno conſtituti ad Patrem in Joanne.

Pſalt. Syr. Davidis gratiarum actio, & de Aſcenſione Chriſti. Verſ. cvi.

Pſalt. Arab. Verſ. cxi.

S. Hier. Totus hic Pſalmus ſub perſona David ad Chriſtum pertinet, & David ſecundum hiſtoriam cantavit iſtud canticum cum perſequeretur ab inimicis, & Chriſtus, qui eſt caput noſtrum, ad Patrem cantavit in paſſione, Eccleſia in perſecutione.

---

(1) *Eam obeli notam MSS. S. Pauli, & B. 6. Orat. prætereunt.*

(2) *Ed. Oxon. facta diſtinctione:*

5 Laudans invocabo Dominum:
6 & ab inimicis meis ſalvus ero.

Digitized by Google

† 8 dolores inferni circumdederunt me :
9 præoccupaverunt me laquei mortis :
† 10 In tribulatione mea invocavi Dominum :
11 & ad Deum meum clamavi.
† 12 ÷ & : exaudivit de templo ÷ ſancto : ſuo vocem meam :
13 & clamor meus in conſpectu ejus, introivit in aures ejus.
† 14 Commota eſt & contremuit terra :
15 fundamenta [1] montium conturbata ſunt
16 & commota ſunt ; quoniam iratus eſt ÷ eis :
† 17 aſcendit fumus in ira ejus,
18 & ignis a facie ejus exarſit :
19 carbones ſuccenſi ſunt ab eo.
† 20 Inclinavit cælos ; & deſcendit :
21 & caligo ſub pedibus ejus.
† 22 & aſcendit ſuper Cherubim : & volavit :
23 volavit [2] ſuper pennas ventorum.
† 24 ÷ & : poſuit tenebras, latibulum ſuum :
25 in circuitu [3] ejus tabernaculum ejus, 26 te-

ỳ. 14. Poetica hypotyposis iræ Dei quaſi pugnantis contra hoſtes Davidis uſque ad ỳ. 39.

ỳ. 20. Pſ. CXLIII. 5.

ỳ. 23. Pſal. CIII. 3.

rant : 8 doloreſque graviſſimi, quales ſunt qui ad mortem trahunt & ſepulchrum, me circumcinxerant : 9 ac tendiculæ & inſidiæ mortiferæ me antequam poſſem evadere occupaverant. 10 At ego in ejuſmodi tribulatione mea Dominum invocavi : 11 & ad Deum meum ut mihi ſuccurreret clamavi. 12 & confeſtim Deus de templo ſancto ſuo illo cæleſti exaudivit vocem meam ; 13 & clamor ille meus coram eo emiſſus, pervenit ad aures ejus, ut quod petieram auxilium obtinerem celerrime. 14 Statim namque Deo pugnante pro me, concuſſa eſt quodammodo terra atque contremuit : 15 & ipſa quoque fundamenta montium ſunt conturbata, 16 & ſunt concuſſa atque quaſſata ; quia illis hoſtibus meis iratus eſt Deus. 17. præ ejuſdem Dei ira aſcendit a terra ceu fumus, tenebroſa caligo : 18 igniſque vorans de ejus ore flagravit : 19 flammatique ſunt ab eo carbones ; qui in terra disjecti ſuis ignibus exurerent eam. 20 Quin etiam Deus ipſe demiſſis ad terram uſque cælorum nubibus, deſcendit : 21 fuitque atra caligo ſub pedibus ejus ne agnoſceretur : 22 & in eo deſcenſu celerrimo aſcendit & inſedit ſuper velociſſimos ſpiritus Cherubim ; & volavit, 23 volavitque celerrime veluti delatus in alis ventorum. 24 appoſuit ſibi tamen tenebroſas circumquaque nubes veluti latebram ſuam ; ne in ſua majeſtate conſpiceretur : 25 fuitque circum eum tentorium ſuum,

(1) *Recte MS. Orat. B. 6. addita copula :* & fundamenta : *confer quæ ad hunc locum diximus tom. II.* (2) *MS. S. Pauli,* ÷ volavit : ſuper pennas &c.

(3) *Vat. 341. 342. & ed. Oxon. ſublata verſus diſtinctione :*
25 in circuitu ejus tabernaculum ejus, tenebroſa aqua in nubibus aeris.

26 tenebroſa aqua in nubibus aeris.
† 27 præ fulgore in conſpectu ejus, nubes tranſierunt:
28 grando & carbones ignis.
† 29 & intonuit de cælo Dominus:
30 & Altiſſimus dedit vocem ſuam:
31 ※ grando & carbones ignis:
† 32 & miſit ſagittas ſuas; & diſſipavit eos:
33 fulgura multiplicavit; & conturbavit eos.
† 34 Et apparuerunt fontes aquarum;
35 & revelata ſunt fundamenta orbis ÷ terrarum:
† 36 ab increpatione tua Domine,
37 ab inſpiratione ſpiritus iræ tuæ.
† 38 Miſit de ſummo, & accepit me;
39 & [1] aſſumpſit me de aquis multis.
V. 39. Finis poeticæ hypotypoſeos. † 40 eripuit [2] me de inimicis meis fortiſſimis,
41 & [3] ab iis qui oderunt me:
42 quoniam confortati ſunt ſuper me.
† 43 Prævenerunt me in die afflictionis meæ:
44 & factus [4] eſt Dominus protector meus. † 45 &

ſuum, 26 tenebroſa ſcilicet aqua condenſata in atris nubibus aeris. 27 tunc a promicante ſplendore aſpectus ejus nubes illæ in pluviam converſæ pertranſierunt; 28 decideruntque grando, & fulmina ceu carbones igniti. 29 & Dominus tonuit de aereo cælo: 30 emiſitque Altiſſimus vocem terrefacientem tonitrui ſui: 31 decidebantque adhuc grando, ignitique carbones ardentium fulminum: 32 & ſagittas ſuas & fulmina Deus emiſit in perſecutores meos; illoſque diſperſit: 33 multiplicatiſque fulgoribus & coruſcationibus eos perturbavit & exterruit. 34 Tunc Domine quaſſata terra comparuerunt fontes & ſcaturigines aquarum in profundo latentes: 35 & diſcooperta ſunt profundiſſima loca & veluti fundamenta terræ habitabilis: 36 id quod evenit per increpationem & juſſum tuum Domine, 37 & per vehementem ſpirationem & flatum venti & turbinis excitati ira tua. 38 Tunc porro de excelſo cælo miſit mihi opem Deus; meque aſſumpſit: 39 & attraxit ad ſe me de tribulationibus illis, ceu aquis multis me obruentibus undique. 40 & ita iſtiuſmodi quaſi prodigiis admirabiliter me Deus liberavit de inimicis meis potentiſſimis, 41 & ab iis qui me oderant eripuit: 42 quia robuſtiores illi erant quam ego. 43 Tempore illo afflictionis meæ me illi anticipaverant incautum & imparatum: 44 ſed & e contra Dominus ſe mihi præbuit firmamentum, meumque

(1) *Eam copulam* & *omittit MS. Orat. B.6. & quidem jure juxta ea quæ heic diximus Tom. 1.*

(2) *B. 6. Orat.* eripiet me &c.

(3) *Vat. 341. & 342. unico verſu:*

41 & ab iis qui oderunt me, quoniam confortati ſunt ſuper me.

(4) *Vat. 342.*

44 & factus eſt Dominus protector meus, & eduxit me in latitudinem.

† 45 & eduxit me in latitudinem: ℣. 45. Pſ. LXVII. 5.
46 ſalvum me [1] fecit quoniam voluit me.
† 47 ÷ Et : retribuet mihi Dominus ſecundum juſtitiam meam:
48 ÷ & : ſecundum puritatem manuum mearum retribuet mihi.
† 49 quia [2] cuſtodivi vias Domini:
50 nec impie geſſi, a Deo meo:
† 51 quoniam omnia judicia ejus, in conſpectu meo:
52 & juſtitias ejus non repuli a me.
† 53 & ero immaculatus cum eo:
54 & obſervabo me ab iniquitate mea.
† 55 & [3] retribuet mihi Dominus ſecundum juſtitiam meam,
56 ÷ & : ſecundum puritatem manuum mearum [4]
57 in conſpectu oculorum ejus.
† 58 Cum ſancto ſanctus eris:
59 & cum viro innocente innocens eris:
† 60 ÷ & : [5] cum electo electus eris:
61 & cum perverſo perverteris. ℣. 61. Levit. XXVI. 21. Prov. XXI. 8. juxta LXX.

 † 62 quo-

que protectorem: 45 & ex anguſtiis ac mœroribus eduxit me in latitudinem amplamque ſecuritatem: 46 meque eripuit ac liberavit, quia bene voluit mihi; & ita illi bene complacitum fuit in me. 47 Et reddidit, ac in poſterum reddet mihi Dominus defenſionem ſecundum juſtitiam erga inimicos meos a me ſervatam illæſam. 48 ſemperque mihi reddet ſecundum puritatem & innocentiam operationum mearum erga illos. 49 nam ego obſervavi vias rationeſque vivendi præceptas a Domino: 50 & propter Deum meum nihil impium feci: 51 quia jura omnia legis ejus coram me ſunt ſemper: 52 & juſta præcepta ejus a me non rejeci, & ab eis non diſceſſi: 53 & in poſterum quoque ero ſine macula criminis apud eum: 54 meque diligenter cuſtodiam ac præcavebo ab hujuſmodi iniquitate in me admittenda. 55 & ita reddet mihi Dominus ſecundum juſtitiam meam, 56 & ſecundum puritatem & innocentiam operationum mearum, 57 quæ eſt coram oculis ſuis. 58 Tu Domine cum viro pio & ſancto ut pius ac ſanctus te item geres: 59 & cum viro innoxio & perfecto ut innocuus & perfectus te item geres: 60 & cum viro electo & bono ut electus ac bonus te item geres: 61 & cum homine pravo

(1) *MS. S. Pauli*, faciet: *At B. 6. Orat.* faciat.

(2) *Vat. 342. unico verſu*:
49 quia cuſtodivi vias Domini, nec impie geſſi a Deo meo.

(3) *Eam copulam obelo notavit MS. S. Pauli.*

(4) *Vat. 341. & 342. huic verſiculo & inſequentem jungunt*:
56 & ſecundum puritatem manuum mearum in conſpectu oculorum ejus.

(5) *B. 6. Orat. & Cod. S. Pauli eum obelum neſciunt.*

† 62 quoniam tu populum humilem ſalvum facies :
63 & oculos ſuperborum humiliabis .
† 64 Quoniam tu illuminas lucernam meam Domine :
65 Deus meus illumina tenebras meas .
† 66 quoniam in te eripiar a tentatione :
67 & in Deo meo tranſgrediar murum .
† 68 Deus [1] ÷ meus : impolluta via ejus :
v. 69. Pſalm. XI. 7. CXVIII. 140. Prov. XXX. 5. 69 eloquia Domini, igne examinata .
70 Protector eſt omnium ſperantium in ſe :
v. 71. I. Reg. II. 2. Pſal. LXXVI. 14. LXXXV. 8. Iſai. XLV. 5. † 71 quoniam quis deus, præter Dominum ?
72 aut quis deus præter Deum noſtrum ?
† 73 Deus qui præcinxit me virtute :
74 & poſuit immaculatam viam meam :
† 75 qui perfecit pedes meos tamquam cervorum :
76 & ſuper excelſa ſtatuens me :
v. 77. Pſ. CXLIII. 1. † 77 qui docet manus meas ad prælium .
78 Et poſuiſti ut arcum aereum brachia mea :
† 79 ÷ & : [2] dediſti mihi protectionem ſalutis tuæ .

80 &

vo atque diſtorto velut adverſus & oblique te item geres . 62 nam tu populum humilem inopem & afflictum ſalvabis : 63 & elatos ſuperborum oculos animoſque deprimes . 64 Quoniam autem tu es Domine *qui lucere facis ut accenſam lucernam , animam meam omneſque res meas luce lætitiæ , & proſperitatis : 65 idcirco . Deus meus tu nunc illumina & verte in lucem tenebras has meas mærorum atque calamitatum . 66 nam per te , tuo auxilio adjutus , velut accinctus , curram , & a tentatione liberabor : 67 & per te Deum meum roboratus , & murum etiam altiſſimum , ſi obſtiterit , ſaltu tranſiliam , & liberabor : 68 Dei mei via ratioque gubernandi ſine macula eſt injuſtitiæ : 69 verba Domini atque promiſſa , pura ſunt ab omni falſitate veluti metalla a ſcoriis expurgata per ignem . 70 Ipſe inſtar clypei propugnator eſt omnium qui in ipſo ſperant atque confidunt . 71 ecquis namque alius deus fortis fuerit præter unum hunc Dominum noſtrum ? 72 quiſve alius deus creator omnium fuerit , præter hunc noſtrum Deum qui creavit omnia pariter ? 73 Hic Deus eſt qui me corroborans accinxit fortitudine : 74 quique remotis offendiculis explanataque via , inculpatum fecit iter curſumque vitæ meæ : 75 is eſt qui pedes meos ad fugiendum perſecutores , effecit velociſſimos inſtar pedum cervorum : 76 & in locis excelſis atque ſecuris tutum me conſtituit : 77 quique manus meas præliari docet , ut ingruente prælio ſint inſtructæ . 78 Equidem Domine tu mea brachia ad prælium effeciſti robuſta quaſi arcum ex ære confectum , confringens alienum quoque arcum æneum brachio meo : 79 mibique*

(1) *Et hujus loci obelum neſciunt iidem* MSS.

(2) *Iidem MSS. dum eam obeli notam neſciunt , iis adſtipulantur quæ ad hunc locum diximus Tom. II.*

80 & dextera tua ſuſcepit me :
† 81 & diſciplina tua correxit me ÷ in finem :
82 ÷ & diſciplina tua, ipſa me docebit :
† 83 dilataſti greſſus meos ſubtus me :
84 & non ſunt infirmata veſtigia mea.
† 85 Perſequar inimicos meos ; & comprehendam illos :
86 & non convertar donec deficiant.
† 87 confringam illos ; nec poterunt ſtare :
88 cadent [1] ſubtus pedes meos.
† 89 Et præcinxiſti me virtute ad bellum :
90 & [2] ſupplantaſti inſurgentes in me, ſubtus me.
† 91 ÷ & : inimicos meos dediſti mihi dorſum :
92 & odientes me, diſperdidiſti.
† 93 Clamaverunt, nec erat qui ſalvos faceret ;
94 ad Dominum ; nec exaudivit eos.
† 95 ÷ Et : [3] comminuam eos ut pulverem ante faciem venti :
96 ut lutum platearum delebo eos.

℣. 94. Iob. XXVII. 9. XXXV. 12. Proverb. I. 28. Iſai. I. 15. Ierem. XI. 11. XIV. 12. Ezechiel. XVIII. 18. Mich. III. 4. Zacha. VII. 13.
℣. 96. Zachar. X. 5.

H 2 † 97 ERI-

bique dediſti clypeum me protegentem, quo tu me ſalvares : 80 tuaque viciſſim dextera me labentem excepit ac confortavit ne corruerem : 81 & tua me eruditio & inſtructio perpetuo direxit ad recte bellandum : 82 & eruditio, & inſtructio ipſa tua me poſthac quoque docebit artem bellandi. 83 tu in quocumque loco qui ſubtus pedes meos eſſet, latos amploſque effeciſti greſſus meos ut non incederent anguſte : 84 & per te nec mea crura vacillarunt, nec ſunt debilitati defeceruntve in inceſſu pedes ac tali mei. 85 Tuo ergo auxilio munitus pergam perſequi inimicos meos ; eoſque apprehendam atque delebo : 86 nec revertar donec eos conſumem, ac penitus deficiant. 87 cædam eos atque conteram ; nec amplius poterunt ſurgere ac contra me ſtare : 88 cadentque devicti atque confracti ſub pedibus meis. 89 Tu itaque me accinxiſti & confortaſti fortitudine ad decertandum prælio : 90 eoſque qui mihi reſiſtebant & contra me inſurgebant curvaſti compeditos ſubtus me : 91 & feciſti ut inimici mei conjicientes ſe in fugam, terga mihi darent : 92 eoſque qui me odio habebant, morti tradidiſti ac funditus perdidiſti. 93 Inclamaverunt tunc & ipſi inimici mei, neque enim erat adjutor aliquis qui eos ſalvaret ; 94 clamaverunt, inquam, ad Dominum præ ſola formidine pœnæ ut ab interitu ſalvarentur ; ſed Dominus non exaudivit eos. 95 Eos itaque comminuam ut minutum pulverem terræ, hac illacque præſente ingenti vento diſſipatum : 96 & ut latarum publicarumque viarum lutum eos proteram atque delebo,

(1) *Vat. 341. unico verſu :*
88 cadent ſubtus pedes meos : & præcinxiſti me virtute ad bellum.

(2) *Ejus loci copulam expungunt MSS. S. Pauli, & B. 6. Orat. proxime inſequentem vero ſine obelo iidem relinquunt.*

(3) *Ex eo loco obelus rejiciendus juxta eoſdem MSS.*

Chriſtus. † 97 ERIPIES ME de contradictionibus populi:
98 conſtitues me in caput Gentium.
† 99 Populus, quem non cognovi ſervivit mihi:
100 ÷ in : [1] auditu auris, obedivit mihi:
† 101 filii alieni mentiti ſunt mihi:
102 filii [2] alieni inveterati ſunt:
103 & claudicaverunt a ſemitis ſuis.
Propheta. † 104 VIVIT DOMINUS: & benedictus, Deus meus:
105 & exaltetur Deus ſalutis meæ.
† 106 Deus, qui das vindictas mihi:
107 & ſubdis populos ſub me:
108 liberator meus de inimicis meis ÷ iracundis :
v. 109. Pſal. LVIII. 2. † 109 ※ [3] & : ab inſurgentibus in me, exaltabis me:
v. 110. Rom. XV. 9. 110 a viro iniquo eripies me.
† 111 Propterea confitebor tibi in Nationibus Domine;
112 & nomini tuo pſalmum dicam.
† 113 Magnificans ſalutes Regis ejus:

114 &

delebo. CHRISTUS. *97 Tu me liberabis a contradictionibus populi Iſraelitici mihi non credentis: 98 meque conſtitues caput, & principem Gentilium, qui in me ſunt credituri. 99 Gentilis hic populus quem præſentia mea corporali non novi, mihi ſervivit: 100 & ad ſolum auditum auris de fama mea, mihi obedivit. 101 verum Iſraelitæ ceu filii exteri & ſpurii mentiti ſunt mihi, promiſſam fidem ſuam mihi negantes: 102 qui filii exteri & ſpurii inveterati remanſerunt in veteri ſtatu legis antiquæ. 103 & claudicantes deviaverunt a ſemitis ſibi præſcriptis a Lege & Prophetis per quas veniendum erat ad me*. PROPHETA. *104 Vivit in æternum Dominus; & benedictione laudeque dignus eſt Deus cuſtos meus: 105 & propterea agnoſcatur & prædicetur excelſus Deus meus cuſtos ille ſalutis meæ. 106 Deus qui mihi das poteſtatem ulciſcendi injurias tibi factas; 107 populoſque reluctantes caſtigas & ſubjicis ſub me; 108 quique mei liberator es de iracundis inimicis meis: 109 tu & ab iis qui mihi reſiſtunt & contra me inſurgunt, elevabis me; eiſque ſuperiorem facies: 110 & a viro iniquo me liberabis. 111 Propter hoc laudes tibi Domine debitas profitebor in Gentibus vocatis, teque pro tua miſericordia glorificantibus: 112 pſalmoſque cantabo majeſtati tuæ. 113 Ipſe profecto Deus*

(1) *Ex illud ſignum iidem MSS. rurſus expungunt: ſed videſis Tom. II ad hunc locum, ubi rationem expoſuimus qua illud adſtrui queat.*

(2) *Vat. 341. & 342. unico verſu:* 102 Filii alieni mentiti ſunt mihi, & claudicaverunt a ſemitis ſuis.

(3) *B. 5. Orat. omittit cum aſteriſco & ipſam copulam: ſed ille S. Pauli aſteriſcum tantum.*

114 & faciens miſericordiam Chriſto ſuo
115 David & ſemini ejus , uſque in ſæculum .

Deus eſt qui magnas ſalvationes facit a ſe conſtituti Regis : 114 & qui magnam fecit miſericordiam eidem ſervo ſuo uncto in regem 115 nempe Davidi ejuſque prognato Meſſiæ , totique progeniei Chriſtianæ in æternum uſque .

ORATIONES.

1 FIrmamentum ſpei , & refugium præſſuræ [1] noſtræ piiſſime Deus , ſalva nos ab inimicis & a laqueis mortis , ut aſſumpti de multitudine circumſtantium tribulationum , devotiſſime ſancto nomini tuo cum innocentiæ puritate pſallamus . Per Dominum . MSS.

2 REfugium noſtrum , Domine , in tuum ſemper conlocemus arbitrium , ut nec ſcopulis * allidamur , nec tumentium [2] mundanorum fluctuum tempeſtatibus obruamur ; ſed in cunctis adverſis , dexteræ tuæ fortitudine protegi mereamur ; diſciplina tua doceamur ; doctrina tua dirigamur , & incrementis ſpiritualibus dilatemur ; famulatum fidei tibi Domino impendamus , ut a te gloriæ coronam in remuneratione percipere mereamur . [℞. *Amen* . Per miſericordiam tuam Deus noſter , qui es benedictus , & vivis , & omnia regis in ſæcula ſæculorum . ℞. *Amen* .] Brev. Mozar. fol. 58. 86. * *al.* elidamur .

3 CHriſte Deus noſter , qui contumacis populi contradictionibus es contemptus , & ob hoc in capite Gentium conſtitutus , nos , quibus per paſſionem & reſurrectionem tuam caput fieri voluiſti , non patiaris a te aliquando præcidi , ut te duce de adverſis poteſtatibus triumphemus , quem pro nobis in Crucis patibulo exaltatum credimus . [℞. *Amen.* Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.] fol. 160. *De Paſſione Domini* .

4 LIberator noſter & Domine , da nobis amorem diligendi te , ut laudantes invocemus te , & tu mittas ſagittas tuas , & diſſipes inimicos noſtros , & eripias nos ab his qui oderunt nos ; ſicque & illi confundantur dum conteruntur , & nos jocundemur , & cum tua protectione ſalvemur . [℞. *Amen* . Per miſericordiam tuam &c.] fol. 163.

5 IN tribulatione ſua te Deum liberatorem ſuum invocat Eccleſia tua ; petimus proinde ut eam ſalves ab inimicis , quia eam redemiſti pretio tui cruoris ; quo ita vias tuas in hac peregrinatione cuſtodiat , ut ovans ad tua mereatur pervenire promiſſa . ℞. *Amen* . Per miſericordiam tuam Deus noſter &c fol. 164. *De Paſſione Domini.*

6 DA nobis Domine clypeum ſalutis tuæ , & dextera tua nos ad alta ſemper provehendo confortet , quo accincti fortitudine tua ad prælium , per inſigne Crucis tuæ trophæum dejiciamus adverſantem nobis humani generis inimicum . ℞. *Amen* . Per miſericordiam tuam &c. fol. 164.

7 Deus

(1) *Vocem* noſtræ *ibi MS. tacet* .
(2) *B. fol.* 58. nec tumentium mundanorum fluctibus , ſed in cunctis adverſis &c.

fol. 164. *De Paſſione Domini.*

7 DEus noſter ſalva nos ab inſurgentibus inimicis, & a reſiſtentibus victoriæ Crucis, libera nos potentia Deitatis, ut nomini tuo cantantes, te ſemper glorioſum confiteamur in gentibus, cujus ſanguine redemptus eſt mundus. ℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

fol. 165. *De Paſſione Domini.*

8 EXaudi Domine de templo ſancto tuo vocem Eccleſiæ tuæ, ut qui in paſſione poſitus, rivulos ſanguinis patiendo toleraſti, nos mortis gemitibus circumdatos ſolaturus aſpicias, ut torrentes iniquitatis in nullo nos noceant, cum imperturbatos nos reddiderit adjutrix gratia tua. ℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

fol. 39. 58.

9 FOrtitudo noſtra Domine dona nobis dilectionem tui nominis perpetim poſſidere: dignare eſſe noſtra contra adverſantes virtus; firmamentum contra impugnantes; liberator * a captivantibus, ut tuis ex toto defenſaculis circumcincti, ſic adverſa mundi mens noſtra non metuat, ut & blanda [non] requirat; tuaque ſemper gratia contenta, muneribus gaudeat. ℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

* *al.* contra captivantes.

fol. 58.

10 DOmine firmamentum noſtrum & refugium noſtrum, de tentatione nos eripe: da protectionem ſalutis tuæ, & dextera tua nos ſuſcipe, & diſciplina tua nos edoce, & immaculatam viam noſtram vitamque conſtitue; & quia tu Sanctus in Sanctis es, nos quoque tibi collatione ſanctitatis aſſocia. ℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

BENEDICTIO.

Comment. hujus Pſal. tom. 7. S. Hieronymi.

IPſe mediator Jeſus Dominus, fortiſſimus liberator, nos ab hoc mundo dignetur eruere, & in fide ſtabilire per Evangelium, quia ipſi gloria & imperium cum æterno Patre & Spiritu ſancto in cuncta ſæcula ſæculorum. *Amen*.

PSALMUS XVIII.

In finem: Pſalmus David.

Beda.

Senſus myſticus.

Inſcriptio iſta notiſſima eſt, dicta pſalmi referens ad Chriſtum Dominum; de cujus primo adventu Propheta dicturus eſt, de qua re hic primus eſt pſalmus: ſequuntur autem alii quatuor, id eſt: ſeptuageſimus nonus, & octuageſimus quartus, & nonageſimus ſextus, & nonageſimus ſeptimus.

Per totum Pſalmum Prophetæ verba ſunt. Prima narratio ejus laudat Domini prædicatores; ipſe quoque de ejus incarnatione ſpecioſiſſimis comparationibus, verba ſubjungens infit: *Cæli enarrant gloriam Dei*. Secunda, laudat præcepta novi ac veteris Teſtamenti: *Lex Domini immaculata* & cetera. Tertia, ab occultis vitiis purgari ſe a Domino deprecatur, ut eum ſibi eſſe faciat dignum pſalmiſtam: *Delicta quis intelligit? ab occultis meis munda me* & reliqua.

Euſe-

Euſebius Cæſarienſis. Theologia [*hoc eſt*, doctrina de Deo] cum inſtru- *Dominica ad vigilias.*
ctione ethica, [*id eſt*, de moribus.]
S. Athanaſius. Pſalmus in narratione. *

Pſalmus ad meditandum.

1 CÆLI enarrant gloriam Dei: Propheta.
2 & opera manuum ejus annunciat firmamentum.
† 3 dies diei, eructat verbum:
4 & nox nocti indicat ſcientiam.
† 5 non ſunt loquelæ neque ſermones, quorum non audiantur voces eorum.
† 6 in omnem terram exivit ſonus eorum: ℣. 6. Rom. X. 18.
7 & in fines orbis ÷ terræ ⁝ verba eorum.
† 8 ÷ in ⁝ [1] ſole poſuit tabernaculum ſuum:
9 & ipſe, tamquam ſponſus procedens de thalamo ſuo, ℣. 9. Luc. XXIV. 46.
† 10 exſultavit ut [2] gigas, ad currendam viam:
11 a ſummo cælo egreſſio ejus; † 12 &

In perpetuum decantandus Pſalmus, Davidi inſpiratus.

PROPHETA. 1 *Cæli ſuo aſpectu enarrant gloriam Dei, qui ipſos creavit*: 2 *& firmamentum cæli ſtellatum ſua pulchritudine annunciat quam miranda ſint opera potentiæ & ſapientiæ Dei*. 3 *dies unus diei alteri ordinatiſſima lege ſuccedens, eloquitur quodammodo ſermonem evidentiſſimum de Deo, quod cuncta gubernet*: 4 *& nox una nocti alteri ordinate ſuccedens, eamdem denunciat cognitionem Dei*. 5 *Non ſunt idiomata, nec genera ſermonum, ſive nationes in mundo, a quibus cujuſvis linguæ hominibus non audiantur iſtiuſmodi voces eorumdem cælorum & dierum, ac noctium*. 6 *in univerſam namque terram pervagatus eſt tacitus ille ſonus, & vox eorumdem cælorum enarrans gloriam Dei*: 7 *& ad terminos uſque orbis terræ pervenerunt ejuſmodi verba cælorum*. 8 *Soli autem ſuum tabernaculum in iiſdem cælis Deus poſuit*: 9 *& ipſe ſol mane prodit pulcherrimus, veluti ſponſus pulcherrime ornatus exiens de nuptiali cubili ſuo*. 10 *qui ſol ſtatim ac ortus eſt, ut fortiſſimus gigas exſilivit ad currendam viam ſuam*: 11 *ejuſque egreſſus eſt ab uno extremo cæli*

* Approbatur in hoc Pſalmo providentia Dei, qui ex hoc ipſo multam hominum curam ſe habere monſtravit, cum ita elementa a ſe creata componit, ut poſt ipſa poſſit agnoſci. Item, Propheta de adventu Chriſti dicit in Matthæum.

Pſalt. Syr. Liberatio populi ex Ægypto, nobis autem Theologia, Verſ. xxxii.

Pſalt. Arab. Davidis dictus eſt ab eo de fine diei Sabbathi, Verſ. xxxi.

S. Hier. Pſalmus vocem continet Prophetæ de Chriſto loquentis. Iſte Pſalmus in perſona Chriſti cantatur per Prophetam, & in perſona Eccleſiæ.

(1) *Eum obelum omittit MS. S. Pauli. nec male: confer quæ diximus heic tom. II.*

(2) *B. 6. Orat.* gigans: *tum*, ad currendam viam ÷ ſuam ⁝

† 12 & occurſus ejus uſque ad ſummum ejus :
13 nec eſt qui ſe abſcondat a calore ejus .
† 14 Lex Domini , immaculata ; convertens animas :
15 teſtimonium Domini , fidele ; ſapientiam præſtans parvulis .
† 16 juſtitiæ Domini , rectæ ; [1] lætificantes corda :
17 præceptum Domini , lucidum ; illuminans oculos .
† 18 timor Domini , ſanctus , permanens in ſæculum ÷ ſæculi ⁝
19 judicia Domini , vera ; juſtificata in ſemetipſa : (ỽ. 19. Pſal. CX. 8.)
† 20 deſiderabilia ſuper aurum & lapidem pretioſum multum: (ỽ. 20. Pſal. CXVIII. 72. 127. Proverb. VIII. 11.)
21 & dulciora ſuper mel & favum .
† 22 & ÷ enim ⁝ ſervus tuus cuſtodit ea : (ỽ. 22. Pſal. CXVIII. 103.)
23 in cuſtodiendis illis retributio multa .
† 24 Delicta quis intelligit ? [2] ab occultis ÷ meis ⁝ munda me : (ỽ. 24. Pſal. XXXIX. 11.)
25 & ab alienis parce ſervo tuo .
† 26 Si mei non fuerint dominati , tunc immaculatus ero : (ỽ. 26. Pſal. CXVIII. 133.)
27 & emundabor a delicto maximo .

† 28 ÷ &

cæli in Oriente : 12 & motus ac recurſus ejus eſt uſque ad aliud ejuſdem cæli extremum in Occidente : 13 nec quiſquam eſt , qui ſe ſubtrahat ab ejuſdem ſolis calore , eumque non ſentiat . 14 Lex Domini eſt ſine macula , animaſque convertit a malo in bonum : 15 præceptum divinum , quod teſtatur nobis quid Deus velit aut vetet , fide dignum eſt cui credatur ; ſapienteſque facit eos qui parvuli ſunt propter errorem & inſcientiam . 16 jura a Domino conſtituta recta ſunt ; animoſque lætificant obſervantium ipſa : 17 mandatum Domini lucidum eſt , oculiſque in erroris & inſcientiæ tenebris clariſſimum lumen præfert . 18 præceptum quod timorem Domini docet , mundum eſt & ſanctum ; permanetque in omnia ſæcula . 19 judicata & decreta Domini vera ſunt , & omnia ad minimum uſque æqua pariter & juſta . 20 hæc Domini præcepta deſiderabiliora ſunt quam aurum & copioſus lapis pretioſus & gemmæ : 21 ſuntque animæ dulciora , quam palato mel favuſque redundans atque diſtillans : 22 nam & ſervus tuus Domine ea obſervat , experiturque dulciſſima : 23 & pro illorum obſervatione magna a te merces retribuetur mihi . 24 At quis penitus noverit delicta erroreſque , quibus in Dei Legem peccat ? ab erroribus igitur & delictis meis , quæ mihi nunc ſunt occulta , tu Domine munda me : 25 & a ſuperbis alienigenis & iis quorum mores alieni ſunt a lege tua , libera illæſumque ſerva me ſervum tuum . 26 Si hi in me dominati non fuerint , tunc ero ſine macula criminis : 27 & ero tunc mundus a quovis magno peccato .

28 *tunc*

(1) *Idem B. 6.* lætificantes ÷ corda ⁝

(2) *Vat. 341. 342. & ed. Oxon.*

24 Delicta quis intelligit ?
25 ab occultis meis munda me .

† 28 ÷ & ⁑ [1] erunt ut complaceant eloquia oris mei :
29 & meditatio cordis mei in conſpectu tuo ÷ ſemper ⁑
† 30 Domine adjutor meus, & redemptor meus.

28 tunc quoque erunt in conſpectu tuo ſemper bene complacita verba laudum & precum ore meo prolata : 29 eritque coram te bene complacita & grata ſemper meditatio animi mei, 30 o Domine adjutor meus in bonis, & redemptor meus a malis ne tradar in ſervitutem.

ORATIONES.

1 PIiſſime Deus, qui Virginali thalamo egreſſus proceſſiſti ad liberandum nos, ſicque demum ad Patris dexteram conſcendiſti, immenſam miſericordiam tuam expoſcimus, ut lege tua converſi, præceptis illuminati, teſtimoniis eruditi, mereamur & ab alienis & ab occultis vitiis emundari. Qui cum Patre & Spiritu ſancto vivis & regnas Deus &c. MSS.

2 AB occultis noſtris munda nos Domine purgando conſcientiam, * quæ [2] internis ac propriis inficitur maculis; ab alienis quoque parce ſervis tuis, ut ea indulgeas, quæ vel malorum exemplis addiſcimus, vel pravis inlecti perſuaſionibus perpetramus; ut qui te proprium agnoſcimus Dominum, peccatorum nequaquam ſentiamus ulterius dominatum. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*. Brev. Mozar. fol. 39. 59. 65. 8-. 92. 131. * *al.* qui in propriis inſcimur.

3 LEx tua [3] indeficiens ac irreprehenſibilis convertat animas noſtras, & teſtimonium tuum fidele præſtet parvulis [4] ſapientiam; tuæque juſtitiæ corda noſtra lætificent, non contriſtent; tuumque præceptum oculos mentium noſtrarum illuminet. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. fol. 58. 139. 202

4 ADjutor in tribulatione & in neceſſitatibus, & redemptor meus, quia tu me redemiſti ſanguine tuo pretioſo; tu es adjutor humani generis, cum nos ad te accedere facis: tu es redemptor, quia nos tua paſſione ac reſurrectione ab interitu redemiſti, qui nos jugiter in lege tua gradientes cuſtodire digneris, quia tibi eſt cum æterno Patre & Spiritu ſancto honor & gloria in ſæcula ſæculorum. *Amen*. Comment. hujus Pſal. to. 7. S. Hieronymi.

5 DOmine, ante quem nullus abſconditur, a cujus inquiſitione quod latitat non celatur, ab occultis noſtris munda nos, & ab alienis parce ſervis tuis; & præſta ut examinationis tuæ calore puritas a te conceſſa non æſtuet. Per &c. *Ex Albino col. 275.*

(1) & erunt &c. *Sine obelo MSS. S. Pauli, & B. 6. Orat. Vide Tom. 11. ad hunc locum.*
(2) *fol.* 65. *B.* qui internis ac propriis inficimur maculis &c.
(3) *fol.* 139. & 202. Lex tua irreprehenſibilis convertat &c.
(4) *fol.* 202. ſapientiam tuam, quæ juſtitiæ corda noſtra lætificent &c.

In finem: Pſalmus David.

Beda.

Senſus myſticus. Jam quia Tituli verba nota ſunt, de textu pſalmi aliquid diſſeramus. Futurorum igitur illuminatione Propheta completus, evenire proſpera ſanctæ deprecatur Eccleſiæ; quæ illi per adventum Domini pro certo noverat eſſe ventura. Primo ingreſſu Propheta rogat ut Eccleſia diverſo mundi turbine fatigata, Chriſtum Dominum exaudita ſuſcipiat: *Exaudiat te Dominus in die tribulationis* & cetera. Secunda deprecatur ut omne conſilium ejus rectamque fidem Dominus ſua pietate confirmet, promittens fidelem populum non poteſtate mundana, ſed divina potentia magnificandum. *Tribuat tibi ſecundum cor tuum.*

Dominica ad vigilias. *Euſebius Cæſarienſis.* Oratio collegarum qui adjutores ſunt homini juſto.

S. Athanaſius. Pſalmus denuncians obventura. [*al.*] Imprecatorius pollicetur. *

Pſalmus ad imprecandum fauſta ac felicia.

Propheta.
1 EXAUDIAT te Dominus in die tribulationis:
2 protegat te nomen Dei Jacob.
† 3 mittat tibi auxilium, de ſancto:
4 & de Sion, tueatur te.
† 5 memor ſit omnis ſacrificii tui:
6 & holocauſtum tuum pingue fiat.
DIAPSALMA.
† 7 Tribuat tibi ſecundùm cor tuum:
8 & omne conſilium tuum confirmet.
† 9 lætabimur in ſalutari tuo: 10 &

In perpetuum decantandus Pſalmus, Davidi inſpiratus.

PROPHETA. 1 *Dominus te ſibi ſupplicantem exaudiat in tempore tribulationis tuæ: 2 teque inſtar clypei protegat majeſtas Dei, in quem Jacob Patriarcha credidit. 3 de ſancto habitaculo ſuo emittat adjutorium tibi: 4 & de medio Cherubim Arcæ collocatæ in monte Sion tibi ſuccurrat, teque roboret. 5 demonſtret Dominus ſe memorem eſſe omnium ſacrificiorum tuorum, quæ olim ei obtuliſti: 6 & victima iſta tua, quæ ex animantibus a te offertur, totaque igni conſumitur, tamquam pinguis & grata oblatio habeatur illi.* * *7 Det tibi Dominus ſecundùm quod deſiderat cor tuum: 8 & omne conſilium tuum & voluntatem impleat, & implendo confirmet. 9 & ita nos quoque collæta-*

* *Pauſatio aut immutatio muſica cãtilena inter pſallendum.*

* Pro Ezechia Rege ſuo populus pariter ab Aſſyriis obſeſſus orat. Aliter, *Propheta operantem hortatur*. Item, Chriſto eunti ad crucem dicit Eccleſia, ut Arnobio placet.

Pſalt. Syr. Davidis cum rogaret, ut ſalvaretur a bello Ammonitarum, nobis autem modo precatio utilis. Verſ. xx.

Pſalt. Arab. Verſ. xx.

S. Hieron. Iſtum Pſalmum Prophetæ in perſona Eccleſiæ canit de Chriſto.

10 & in nomine Dei noſtri magnificabimur.
† 11 impleat Dominus omnes petitiones tuas.
12 Nunc cognovi quoniam ſalvum fecit Dominus Chriſtum ſuum:
† 13 exaudiet illum de cælo ſancto ſuo:
14 in potentatibus, ſalus dexteræ ejus.
† 15 Hi in curribus; & hi in equis: v. 15. Pſal. XXXII. 16. Proverb. XXI. 31. Iſai. XXXI. 1.
16 nos autem in nomine Domini Dei noſtri invocabimus.
† 17 ipſi obligati ſunt, & ceciderunt:
18 nos autem, ſurreximus, & erecti ſumus.
† 19 Domine [1] ſalvum fac Regem:
20 ÷ & ‡ exaudi nos in die qua invocaverimus ÷ te ‡

collætabimur de ſalvatione tua divinitus facta: 10 *noſque omnes cum auxilio Domini Dei noſtri triumphantes, majores erimus hoſtibus noſtris.* 11 *impleat igitur Dominus omnia quæcumque tu petieris eum.* 12 *Nunc certa ſpe cognovi, quod Dominus ita invocatus a nobis, ſalvaverit illum a ſe unctum regem:* 13 *quodque de ſuo cælo ſancto eum exaudiet:* 14 *& quod ab ejuſdem Dei dextera cum potentiis & fortitudinibus magnis illius ſalvatio fiet:* 15 *Alii quidem confidunt in curribus armatis; alii vero in equis bellatoribus:* 16 *ſed nos nomen Domini Dei noſtri invocabimus; & invocato eo, armatis militibus cum ſuis curribus & equis majores erimus.* 17 *ipſi bellatores ligati ſunt compedibus; curvatique corruerunt victi:* 18 *nos vero a conſternatione animi noſtri conſurreximus; & victores erecti ſumus in pedes.* 19 *Itaque Domine tu regem hunc noſtrum ſalva:* 20 *noſque quacumque te die invocaverimus exaudi clementer.*

ORATIONES.

1 IMple Domine petitiones noſtras, & tamquam pinguiſſimum nos holocauſtum aſſume, ut inimicorum curribus obligatis, Salutaris tui opitulatione lætemur. Per eumdem Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum. MSS.

2 IMple Domine omnes petitiones noſtras, ac mitte nobis auxilium de ſancto: memor eſto omnis ſacrificii noſtri, quod tibi non ſolum oblatione, ſed etiam oratione atque afflictione dicamus; ut nos tibi humiles ſemper facias, & contritos attendas. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus & vivis, & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*. Brev. Mozarab. fol. 59. 78. 87. 131.

3 TRibulationes cordis noſtri, quas pœnitendo facinorum ob metum * judicii pandimus, per miſericordiam tuam Domine ad indulgentiæ lætitiam adtrahe; mitte itaque nobis auxilium de ſancto, & noſtrorum mœſtitias cordium pingue tibi facito holocauſtum, ut mentibus noſtris & conſilium quo delecteris, inſpires; & opus quo placeris, inſinues: petitiones noſtras ita ſuppleas, ut peccata deleas, & ad illam regionem, fol. 39. * ibi, Judicium pandit

(1) *Vat.* 341. & 342.
19 Domine ſalvum fac regem, & exaudi nos
20 in die qua invocaverimus te.

gionem, ubi ſine termino vivitur, propitius intromittas. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

Ex Albino col. 238. 4 IMple Domine petitiones noſtras, & mitte nobis auxilium de ſancto: memor eſto ſacrificii noſtri, quod tibi non ſolum oblatione, & oratione offertur; ac preces noſtras, quas in quacumque die tibi tam manu linguæ, quam genu cordis offerimus, propitius audire dignare. Per.

PSALMUS XX.

In finem: Pſalmus David.

Beda.

Senſus myſticus. Hic Pſalmus Domini Salvatoris primo Incarnationem, poſtea Deitatis facta decantat, ut patenter agnoſcas[1] eumdem tam Virginis matris, quam Dei Patris eſſe Filium.

In prima narratione pſalmi hujus Propheta loquitur ad Patrem de Incarnatione Dominica: *Domine in virtute tua lætabitur Rex*. Secunda diverſas virtutes ejus gloriamque deſcribit, declarans a parte qua paſſus eſt, ad quam ſummam rerum apicemque pervenerit: *Quoniam prævenisti eum in benedictionibus*. Tertia converſus ad Dominum, more deſiderantium optat illa in judicio ejus fieri, quæ novit eſſe ventura: *Inveniatur manus tua omnibus inimicis tuis*.

Dominica ad vigilias. *Euſebius Cæſarienſis*. Interpellatio collegarum qui adjutores erant Davidi. [*al.* qui adjutores ſunt homini juſto.]

S. Athanaſius. Pſalmus in prophetia. *

Pſalmus gratiarum actionis reſpondentis Pſalmo 19.

Propheta. 1 DOMINE, in virtute tua lætabitur Rex:
2 & ſuper ſalutare tuum exſultabit vehementer.
† 3 deſiderium cordis ejus tribuiſti ei:
4 & voluntate labiorum ejus non fraudaſti eum.
DIAPSALMA.
† 5 quoniam prævenisti eum in benedictionibus dulcedinis:
6 poſui-

In perpetuum decantandus Pſalmus, Davidi inſpiratus.

** Pauſatio aut immutatio muſicæ cātilenæ inter pſallendum.* PROPHETA. 1 *Domine de tua fortitudine lætabitur iſte rex noſter:* 2 *& in ſalute a te ſibi allata nimium exſultabit.* 3 *tu enim dediſti ei quidquid animus ejus deſiderabat:* 4 *eique non denegaſti quod volebat, ſuiſque labiis petebat.* * 5 *in te, inquam, rex exſultabit, quia anticipaſti eum tu benedictio-*

* De Ezechia canitur cæſis Aſſyriis & infirmitate curata.
Pſalt. Syr. Petitio eorum, quæ adjumento ſunt viro juſto. Verſ. xxvii.
Pſalt. Arab. Verſ. xxvii.

(1) *MS.* agnoſcas eumdem Virginis matris, quem Dei Patris eſſe Filium.

6 poſuiſti in capite ejus coronam de lapide pretioſo.
† 7 vitam petiit a te; & tribuiſti ei
8 longitudinem dierum in ſæculum & in ſæculum ÷ ſæculi ⁑ ℣. 8. II. Reg. VII. 19.
† 9 Magna eſt gloria ejus in ſalutari tuo:
10 gloriam & ÷ magnum ⁑ decorem impones ſuper eum.
† 11 quoniam dabis eum in benedictionem in ſæculum ÷ ſæculi ⁑
12 lætificabis eum in gaudio, cum vultu tuo.
† 13 quoniam Rex ſperat in Domino:
14 & in miſericordia Altiſſimi non commovebitur.
† 15 Inveniatur manus tua omnibus inimicis tuis:
16 dextera tua inveniat ÷ omnes ⁑ qui te oderunt.
† 17 pones eos ut clibanum ignis, in tempore vultus tui.
18 Dominus [1] in ira ſua conturbabit eos; & devorabit eos ignis.
† 19 fructum eorum de terra perdes;
20 & ſemen eorum a filiis hominum. ℣. 10. Iob. XVIII. 19.
† 21 quoniam declinaverunt in te mala:
22 cogitaverunt conſilia quæ non potuerunt ÷ ſtabilire ⁑
† 23 quoniam pones eos, dorſum: [2] 24 in

dictionibus ac beneficentiis tuis benignis & ſuaviſſimis: 6 & in capite ejus auream poſuiſti coronam ex vario lapide pretioſo contextam. 7 vitam petivit a te; & dediſti ei 8 longitudinem dierum, duraturam in ſæculum & in æternum. 9 Magna effecta eſt ejuſdem regis gloria ob ſalutem a te ſibi collatam: 10 & novam adbuc in dies gloriam, majoremque bonorem conferes in eum. 11 nam donabis eum benedictione ac beneficentia tua in ſæcula omnia: 12 eumque exbilarabis gaudio per aſpectum faciei tuæ. 13 Quoniam autem rex iſte in Domino ſperat & non in ſe; 14 idcirco & per altiſſimi Dei miſericordiam firmatus, in gradu ſuo non dimovebitur; neque ſpe ſua decipietur. 15 Inveniatur ergo Domine manus tua punitrix ab omnibus inimicis tuis, qui huic regi ſervo tuo rebellant: 16 tuaque ultrix dextera inveniat & apprebendat omnes iſtiuſmodi boſtes te odientes: 17 eoſque in tempore, quo iratus apparebit aſpectus tuus, ardere facies inſtar furni igneſcentis. 18 Dominus præ juſta ira ſua terrefaciens conturbabit eos ac præcipitabit: igniſque devorabit eos: 19 fructum ventris, hoc eſt, filios eorum juſto judicio tuo perire facies a terra ob peccata parentum: 20 eorumque progeniem perdes ac delebis de numero filiorum bominum: 21 quia ad te admoverunt mala, & injurias tibi faciendas ſunt aggreſſi: 22 excogitaveruntque contra te conſilia ſceleſta, quæ tamen nequaquam perficere effectuque firmare potuerunt. 23 eos tu namque fugabis

(1) *Vat. 341. & 342.*
18 Dominus in ira ſua conturbabit eos,
19 & devorabit eos ignis.

(2) *Vat. 341. huic 23. verſiculo jungit & 24. inſequentem:*
23 quoniam pones eos dorſum: in reliquiis tuis præparabis vultum eorum.

v. 24. Pſ. CXVII. 5. 24 in reliquiis tuis præparabis vultum eorum.
† 25 Exaltare Domine in virtute tua:
26 cantabimus & pſallemus virtutes tuas.

gabis, ac mihi dare terga coges: 24 eorumque prœterea faciem firmabis ac parabis ad reliqua tua excipienda flagella. 25 Monſtra te Domine excelſum eſſe in fortitudine tua: 26 ſicque nos cantabimus pſalmiſque celebrabimus fortitudines tuas.

ORATIONES.

MSS. 1 BEnedic nos Domine benedictione dulcedinis, & comple tibi placitum deſiderium noſtrum, ut dum jugiter virtutes tuas ſuavi modulatione concinimus, longitudinem vitæ perpetuæ conſequamur. Per Dominum.

Brev. Mozarab. fol. 162. 2 FRuctum inimicorum [tuorum] Domine de terra diſperde, & ſemen eorum a filiis hominum, qui te unum Chriſtum, Dei & hominis Filium confiteri refugiunt; ut Crux tua quæ Judæis eſt ſcandalum, *Pro infidelibus.* Gentilibus autem ſtultitia, utroſque populos ad fidei regulam dirigat; tibique connectendos ac coronandos ſine fine conjungat. [℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*]

fol. 181. 3 INveniatur manus tua, Domine, omnibus inimicis tuis in vindictam, qui nolunt Cruci tuæ ſua ſubdere colla: inveniatur quoque & in eis qui te oderunt, dextera tua parcens, cum eos dexteræ tuæ fecerit eſſe participes; ut in tempore vultus tui, cum manifeſta nobis fuerit facies tua, non ponantur ut clibanum ignis, ſed transferantur nobiſcum coronandi in cæleſtibus regnis. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*

fol. 59. 65. 4 DOmine qui nos prævenire dignatus es gratia redemptionis, praeveni item in benedictione dulcedinis; & qui vitam temporalem cunctis mortalibus tribuis, vitam penitus æternam nobis omnibus largiaris. ℟ *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus *&c.*

PSALMUS XXI.

In finem: pro ſuſceptione matutina: Pſalmus David.

Beda.

Sive *In finem*, ſive, *David*, quod ad Chriſtum pertineat, notum eſt. *Suſceptio* autem *matutina* tempus reſurrectionis oſtendit, quando ipſe mortale corpus, veteris hominis conditione depoſita, in magnam gloriam clarificatus aſſumpſit. In Hebræo autem ſcriptum eſt: *Pro cervo matutino*: quo eumdem Dominum ſignificari non dubium eſt, qui interfecerit ſerpentes, & venena conſumpſerit; Judæiſque canina rabie ſe perſequentibus, cælorum alta petierit.

Per

Digitized by Google

Per totum quidem pſalmum loquitur Dominus Chriſtus; Sed primo capite derelictum ſe clamat a Patre, ut diſpenſatam ſcilicet [1] ſuſceperit paſſionem; potentiſſimam humilitatem ſuam hominum abjectione commendans: *Deus Deus meus reſpice in me*. Secundo loco paſſionem ſacram diverſis comparationibus prophetavit, deprecans ut a ſævientibus inimicis ſuis divina protectione [2] liberetur: *Circumdederunt me vituli multi & reliqua*. Tertio commonet laudare Dominum Chriſtianos; quia in reſurrectione ſua Catholicam reſpexerit Eccleſiam, ne paſſione tantum audita, mortalium corda paverent: *Qui timetis Dominum laudate eum* &c.

Euſebius Cæſarienſis. Prophetia de paſſionibus Chriſti, & vocatio [*al. &* de vocatione] Gentium.

S. *Athanaſius*. Pſalmus in prophetia. *

Dominica [olim, nunc Feria VI.] ad horam primam.

Pſalmus ad deprecandum.

1 DEUS, Deus meus ÷ reſpice in me: [3] quare me dereliquiſti? Chriſtus.
2 longe a ſalute mea, verba delictorum meorum. ℣. 1. Matt. XXVII. 46. Marc. XV. 34.
† 3 Deus meus, clamabo per diem; & non exaudies: ℣. 3. Pſal. LXVIII. 4.
4 & nocte, & non ad inſipientiam mihi.
† 5 Tu autem in ſancto habitas, Laus Iſrael. ℣. 5. Exod. XV. 2. 11.

† 6 In

In perpetuum decantandus, ſuper obtinenda a Chriſto poſt paſſionem matutina illa aſſumptione ad gloriam reſurrectionis, Pſalmus Davidi inſpiratus.

CHRISTUS. 1 *Deus meus, Deus meus attende mihi cruci affixo: ut quid dereliquiſti me manibus ſævientium Judæorum?* 2 *nimirum a me ſalvando a morte longe te abeſſe faciunt & impediunt negotia illa expiandorum delictorum mundi, quæ tamquam mea in meo corpore perfero ſuper hoc lignum.* 3 *Deus meus ad te clamabo die, & tu me precantem non confeſtim exaudies:* 4 *ad te noctu quoque clamabo; nec erit ſilentium mihi: idque non imputabitur mihi ad inſcitiam & imprudentiam; quia poſt tres dies exaudies, a morte me reſuſcitando.* 5 *Profecto in ſanctuario tuo glorioſus inhabitas o tu quem cunctus*

* Rogat Dominum David factione Abſalon laborans. Aliter, Judæi de Heſter hunc Pſalmum putant eſſe cantatum, quod videlicet ipſius periculo & interceſſione apud Regem ſit Populus Iſrael a morte laxatus.

Pſalt. Syr. Davidis cum illuderetur a perſecutoribus ſuis, & de paſſione Chriſti, & vocatione Gentium. Verſ. LXVII.

Pſalt. Arab. Dictus ab eo, quando ſuperavit inimicos ſuos [3], & Prophetia de Crucifixione. Verſ. LXIV.

S. *Hieron.* Chriſtum totius Pſalmi contextus oſtendit.

(1) *MS.* ſuſciperet.
(2) *Idem MS.* liberaretur.
(3) *MS. S. Pauli neglecto & obelo ait:* reſpice me.

† 6 In te ſperaverunt patres noſtri : [1]
7 ſperaverunt ; & liberaſti eos .
† 8 ad te clamaverunt ; & ſalvi facti ſunt :
℣. 9. Pſal. XXIV. 2. XXX. 2. Iſai. XLIX. 23.
9 in te ſperaverunt ; & non ſunt confuſi .
† 10 Ego autem ſum vermis , & non homo ;
℣. 11. Iſai. LIII. 3.
11 opprobrium hominum , & abjectio plebis .
℣. 12. Matt. XXVII. 39. Marc. XV. 29.
† 12 omnes videntes me , deriſerunt me :
13 locuti ſunt labiis ([2] ÷ & : moverunt caput :
℣. 14. Matt. XXVII. 43.
† 14 *Speravit in Domino ; eripiat eum :*
15 *ſalvum faciat eum ; quoniam vult eum .*
† 16 Quoniam tu es qui extraxiſti me de ventre :
17 ſpes mea ab uberibus matris meæ :
18 in te projectus ſum ex utero :
† 19 de ventre matris meæ , Deus meus es tu :
† 20 ne diſceſſeris [3] ※ a me : * quoniam tribulatio proxima eſt :
21 quoniam non eſt qui adjuvet .
† 22 Circumdederunt me vituli multi :

23 tauri

ctus Iſraeliticus populus laudat . 6 Progenitores noſtri Abraham , David , ceterique in te ſperaverunt : 7 ſperaverunt , inquam , in te ; & tu eos liberaſti a tribulationibus ſuis : 8 ad te illi clamaverunt ; & a te ſalvati ſunt : 9 in te iidem ſperaverunt ; & pudore non ſunt ſuffuſi , ceu deluſi a ſpe in te ſua . 10 Ceterum ego ut vermis potius , quam ut homo nunc reputor a Judæis : 11 & ſum is quem homines probris ac vituperiis afficiunt , & quem populus iſte rejicit , & pro re nihili deſpicit . 12 omnes prætereuntes , ſpectantes me cruci affixum , aſpernantes ſubſannabant me : 13 locuti ſunt labiis ſuis blaſphemantes me ; & inſultantes movebant caput ſuum , de me cum joco dicentes : 14 Confiſus eſt iſte in Domino ; is ergo nunc liberet eum de cruce : 15 eumque ſalvet a morte , quippe bene vult ei , dixit enim hic , quod Filius Dei eſſet . 16 *Quoniam autem tu Deus es is , qui me de ventre matris meæ extraxiſti , naſcique feciſti in mundum : 17 & tu es is, in quem ſpero jam uſque ab infantia mea , cum adhuc ſugerem lac a mammis matris : 18 & tu es is , in cujus curam & providentiam projectus ſum ex utero genitricis meæ : 19 & quia ab eo uſque tempore quo eram in ventre matris meæ , Deus meus es tu : 20 idcirco ne a me abſceſſeris , tuum ſubtrahendo adjutorium , quia valde proxima eſt , adhæretque mihi arctiſſime tribulatio : 21 & quia præter te nemo eſt , qui me adjuvet . 22 Ecce circumdederunt me bene multi Judæi*

petu-

(1) *Edit. Oxon. an. 1678. heic unico verſu concludit verſus Thomaſii 6. & 7. ſed illa Grabei Thomaſio penitus conſentiens .*

(2) *Obelus ille deſideratur in MS. S. Pauli , & Orat. B.6.*

(3) *Et hoc loco iidem MSS. aſteriſci nota deſtituuntur .*

23 tauri pingues obſederunt me :
† 24 aperuerunt ſuper me os ſuum ,
25 ſicut leo rapiens & rugiens .
† 26 Sicut aqua effuſus ſum :
27 & diſperſa ſunt omnia oſſa mea .
† 28 factum eſt cor meum tamquam cera liqueſcens , in medio
ventris mei .
† 29 aruit tamquam teſta virtus mea :
30 & lingua mea adhæſit faucibus meis :
31 & in pulverem mortis deduxiſti me .
† 32 Quoniam circumdederunt me canes ÷ multi :
33 concilium malignantium obſedit me .
† 34 foderunt manus meas & pedes meos : ℣. 34. Matt. XXVII. 35. Marc. XV. 2.. Luc. XXIII 33. Joh. XIX. 23. 37. XX. 25.
35 dinumeraverunt omnia oſſa mea .
† 36 ipſi vero conſideraverunt ; & inſpexerunt me . ℣. 37. Matt. XXVII. 35. Marc. XV. 24. Luc. XXIII 34. Joh. XIX. 23.
37 diviſerunt ſibi veſtimenta mea :
38 & ſuper veſtem meam miſerunt ſortem .
† 39 Tu autem Domine ne elongaveris auxilium tuum [1] a me :
40 ad defenſionem meam conſpice .

petulantes ut vituli : 23 meque circumcinxerunt ac vallaverunt efferati , ut tauri pingues : 24 aperuerúntque os ſuum contra me inſtantes vocibus magnis ; 25 quemadmodum leo os ſuum aperit , cum rapturus prædam , rugit . 26 Una cum viribus ſanguis meus effluxit tamquam aqua effuſa : 27 & omnia oſſa mea divulſa ſunt & ab invicem ſeparata vi tormentorum : 28 cor meum intra viſcera mea præ metu & acerbitate dolorum reſolutum eſt velut cera liquefacta ab ignis ardore : 29 vigor & fortitudo mea jam exaruit ut arida teſta : 30 & lingua mea præ ſiccitate agglutinata eſt ad guttur meum : 31 jamque me hodie detraxiſti in pulverem ſepulchri , in quo mortuus ſepeliar . 32 Nam quam multi Judæi & milites Gentiles me circumdederunt oblatrantes , ceu rabidi canes : 33 meque vallavit cœtus malignorum . 34 perfoderunt ii clavis manus meas ac pedes meos , erucique fixerunt : 35 potuerúntque enumerare omnia oſſa corporis mei extenti in ligno . 36 ipſi autem conſideraverunt me in cruce , ac deridentes me deſpexerunt . 37 & quatuor milites partiti ſunt ſibi veſtimenta illa mea ſuperiora , factis quatuor partibus : 38 & jecerunt ſortem ſuper tunicam illam meam inconſutilem ne ſcinderetur , quia a ſummo erat tota pertexta . 39 Ceterum tu Domine ne in longum a me differas auxilium tuum : 40 ſed e contra attende citius ad defenſionem , ac ſuſceptionem

(1) *MS. S. Pauli voces* a me *prætermittit : ſed animadvertendum atramentum vetuſtate hoc loco conſumptum ſequiori cura reſtitutum membrana fuiſſe a ſuperioribus verbis* ℣. 36. ipſi vero conſideraverunt , *uſque ad inferiorem* ℣. 44. & a cornibus unicornium , *& ideo membranæ non adſcribendum , quod ipſi fortaſſe non convenit .*

† 41 erue a framea ¹ ÷ Deus ⁏ animam meam :
42 ÷ & ⁏ de manu canis unicam meam .
† 43 ſalva me ex ore leonis :
44 & a cornibus unicornium humilitatem meam .
v. 45. Hebr. II. 12. † 45 Narrabo nomen tuum fratribus meis :
46 in medio Eccleſiæ laudabo te .
† 47 Qui timetis Dominum , laudate eum :
48 univerſum ſemen Jacob , glorificate eum .
† 49 timeat eum omne ſemen Iſrael :
50 quoniam non ſprevit neque deſpexit deprecationem pauperis :
† 51 nec avertit faciem ſuam a me :
v. 52. Hebr. V. 7. 52 & cum clamarem ad eum , exaudivit ÷ me ⁏
v. 53. Pſal. XXXIV. 18. † 53 Apud te laus mea in Eccleſia magna :
54 Vota mea reddam in conſpectu timentium eum .
v. 55. Pſal. LXV. 13. † 55 edent pauperes ; & ſaturabuntur :
v. 56. Pſal. LXVIII. 33. 56 ÷ & ⁏ laudabunt Dominum , qui requirunt eum :
57 vivent

ptionem illam mei matutinam , ut tertia me die ſuſcites a morte . 41 Libera Deus vitam meam a morte violenta per gladium , ut egomet ponam animam meam , & nemo eam tollat a me invito : 42 & de poteſtate iſtiuſmodi canis libera animam meam , quæ unica eſt & ſola relicta ab ope humana . 43 ſalva me ab ore ejuſmodi leonis ne me devoret : 44 & a cornibus & impetitionibus talium ſuperborum unicornium me humilem & afflictum ſalva . 45 Liberatus ego & ſuſcitatus a morte , enarrabo & prædicabo notitiam tui fratribus meis hominibus , quos fratres vocare non erubeſco , factus homo : 46 teque laudabo in media congregatione credentium populorum . 47 Vos omnes qui Dominum timetis , eum laudate : 48 eumque glorificate univerſa progenies Jacobi patriarchæ . 49 ipſumque timeat , ac revereatur univerſa Iſraelitica progenies : 50 propterea quod ipſe Deus non pro nihilo duxerit , nec fuerit averſatus ſive contempſerit deprecationem iſtam meam , qua ego pauper factus propter homines , precatus ſum eum : 51 & propterea quod non averterit faciem ſuam benignam a me , preces ſupplicationeſque offerente illi , ut me ſalvum faceret a morte : 52 & propterea quod cum ad eum cum lacrymis & clamore valido clamarem , exaudierit me pro mea reverentia , me ſuſcitaturus a morte , non amplius moriturum . 53 Laus hæc mea , o Deus , a te & apud te mihi erit in congregatione numeroſa fidelium . 54 Igitur oblationes & laudes quæ ego Domino vovens promiſi , palam ei reddam coram omnibus timentibus illum . 55 comedentque pauperes ſpiritu de iiſdem oblationibus meis ; ac ſatiabuntur ne eſuriant in æternum : 56 & Dominum laudabunt quicumque illi

(1) *B. 6. Orat. cum obelo &* vocem Deus *neſcit .*

57 vivent corda eorum in ſæculum ÷ ſæculi ⁏
† 58 Reminiſcentur & convertentur ad Dominum univerſi fines terræ:
† 59 & adorabunt in conſpectu ejus univerſæ familiæ gentium.
† 60 quoniam Domini eſt Regnum [1]:
61 & ÷ ipſe ⁏ dominabitur gentium.
† 62 Manducaverunt & adoraverunt omnes pingues terræ:
63 in conſpectu ejus cadent omnes qui deſcendunt in terram.
† 64 Et anima mea illi vivet [2]:
65 ÷ & ⁏ ſemen ÷ meum ⁏ ſerviet ipſi.
† 66 Annuntiabitur Domino generatio ventura:
67 & annuntiabunt cæli juſtitiam ejus
68 populo qui naſcetur, quem fecit ÷ Dominus ⁏

illi placere requirunt ex corde: 57 eorumque corda beatam vitam vivent in omnia ſæcula. 58 Ex univerſis quoque nationibus omnium finium terræ innumerabiles homines per me recordabuntur Domini, cujus videbantur oblitæ; & ex infidelitate ad eum convertentur per fidem: 59 & ex univerſis cognationibus Gentium innumeri coram eodem Deo vero procident adoraturi. 60 nimirum quia unius Domini eſt regnum & imperium in univerſum mundum; 61 & ipſe ſolus ſupremus dominator erit omnium gentium. 62. Comederunt quoque de oblationibus meis, Deumque adoraverunt omnes pingues ac divites terræ ad fidem converſi: 63 denique mortales omnes qui deſcendunt in terram ac pulverem ſepulchri, coram eodem Deo procident, cui curvabitur omne genu. 64 & anima humana mea eidem Deo vivet ad illius ſemper ſe nutum movens & gloriam: 65 meaque progenies Chriſtiana ipſi obtemperans ſerviet per meritum Paſſionis meæ. 66 Progenies iſta Chriſtianorum ventura poſt Incarnationem meam, denunciabitur & adnumerabitur Domino ceu populus peculiaris: 67 & regni cælorum nuncii juſtitiam ejuſdem Dei, qua gratis juſtos ex injuſtis facit, tunc annunciabunt 68 populo illi naſcituro, quem jam Dominus ſua prædeſtinatione creavit in bonis operibus, quæ illi præparavit, ut ambulet in eis.

ORATIONES.

1 CAput miſericordiæ Deus, qui propter nos deſcendens in uterum Virginis, addictus ligno, perfoſſus clavo, veſtimentis inſuper forte diviſis, ſurrexiſti liber ab inferis, precamur ut hujus commercii non immemor, ſis populi ab ore leonis ereptor, qui fuiſti quondam patribus in te ſperantibus liberator. Qui vivis & regnas cum Deo Patre in unitate Spiritus ſancti Deus per omnia ſæcula ſæculorum. *Amen.* MSS.

K 2 2 Do-

(1) *Vat.* 341, 342, *&* *ed. Oxon. unico* ℣. 60. quoniam Domini eſt Regnum: & ipſe dominabitur gentium.

(2) *Vat.* 341, *&* 342, *rurſus unico* ℣. 64. Et anima mea illi vivet: & ſemen meum ſerviet ipſi.

Cod. 39. Palat. in Vatic.

2 DOmine Deus, qui patres noſtros clamantes ad te liberaſti, & in te ſperantes ſalvaſti, te quæſumus ac precamur, ne longe facias auxilium tuum a nobis; ad defenſionem noſtram reſpice, & ſalva nos de ore leonis, fortis & potens. Per Dominum noſtrum &c.

Brev. Mozar. fol. 59. 263.

De Paſſione Domini.

3 CHriſte, qui de patibulo ad Patrem, ut quid te dereliquerit adclamaſti; qui Cruce tua hominem peccato perditum redemiſti, illumque peccati authorem æternis arſurum ignibus tradidiſti, poſtulamus ſanctam clementiam tuam, ut nos qui in te credimus, numquam dere'inquas; nec confidentiam noſtram a tua deitate repellas; ſed per diem clamorem noſtrum ſuſcipe, & in nocte [1] placito tibi famulatu ſervire concede; ſemperque corda noſtra in amorem tui flagrantia ſpirituali ſuccende; [2] & gratiam tuam, quam peccando amiſimus, convertendo reſtitue. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*.

fol. 166. *Item de Paſſione.*

4 TU Deus noſter & fortitudo noſtra, pro quibus nobis Crucis ſuſtinuiſti injuriam, ne repellas Eccleſiam tuam, ut quæ conſtricta formidine, affligente inimico incedit, te ſibi parcente, gratuletur ſe in perſecutionibus dilatari. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam &c.

fol. 166. *Item de Paſſione.*

5 CHriſte Dei Filius, quem hominem purum non Deum credentes vitulorum multitudo circumdat, & taurorum pinguium perſequens craſſitudo dilaniat, da nobis invicto Crucis tuæ ſignaculo frui, ut omnis per hoc a nobis congregatio diſpereat inimici. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

fol. 209. *Item de Paſſione.*

6 LIbera nos Domine de ore leonis, quia injuriam perpeſſus es Crucis, ut in medio Eccleſiæ laudantes, narremus nomen tuum fratribus noſtris, qui ſolus victor factus es mortis. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

fol. 60. 87. 131. 184. * *al.* doctrina paſcamur lethali. * *al.* oblectantis. *al.* oblatrantis perfidiã.

7 AD defenſionem noſtram Domine Deus noſter dignanter reſpice: [3] eripe a framea animas noſtras; & ne * doctrinæ pateamus lethali, tuo nos tutamine rege; ſimulque de ore leonis rapere nos cupientis libera, & ab * oblatrantis perfidia canis, pervigili contuitu, ſollicita nos protege cura. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

fol. 55. 67. 70. 112. 133. 264.

8 REſpice in nos Domine Deus noſter, nec avertendo faciem tuam a nobis, nos aliquatenus derelinquas; vere enim ſalvi erimus, ſi vultus tui in nos aſpectum converteris, & hilariter noſtris te animabus conjunxeris: ut quia in te ſperaverunt patres noſtri, & ſalvi facti ſunt, nos * hæreditarios [4] fac eorum ſpei ſuccedere, & parilitate honorum, æterna cum eis exſultatione gaudere. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam &c.

* *al.* hæreditario. *al.* hæreditariæ. fol. 176.

9 AD defenſionem Eccleſiæ reſpice paſtor animarum, Domine Jeſu Chriſte, liberans miſericorditer animas noſtras de ore leonis, cujus

(1) *B. fol.* 59. placido.
(2) *B. ibidem fol.* 59. & gratia tua.
(3) *B. fol.* 184. *omittuntur verba*: eripe a framea animas noſtras.
(4) *B. fol.* 70. hereditaria fac eorum ſpe ſuccedere &c. *tum fol.* 112, & 133. & parilitatem horum; *deinde fol.* 133. æterna cum eis exaltatione gaudere.

cujus anima a framea & manu liberata eſt canis. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

10 ERipe animam noſtram a framea potentiſſimi inimici Chriſte Fili Dei, ut noſter ſis liberator de ore leonis, qui animam tuam potenter eduxiſti ab inferis. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. fol. 187.

11 AD defenſionem familiæ tuæ attende Domine, & jam eripe animam ejus a framea perſequentis & de manu canis, qui ſolus animam tuam ponere dignatus es pro omnibus nobis. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. fol. 183.

12 CHriſte Fili Dei eripe animam noſtram a framea inimici potentiſſimi, ut tu noſter ſis ſemper liberator de ore leonis, qui animam tuam potenter eduxiſti ab inferis. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam &c. fol. 208.

13 ECce Domine venturam quam prædixit olim generationem Propheta, quæ utique per fidem cucurrit ut ad te veniat; ſuſcipe ergo eam, ut perfectione ſalutaris Lavacri tincta, æternæ Hieruſalem nobiſcum poſſideat gaudia infinita. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. fol. 203. *Pro Cathecumenis.*

14 CHriſte, qui propter incredulitatem relinquens populum Synagogæ, innumeram tibi plebem Eccleſiæ ex omnibus * generibus ampliaſti, imple quod Prophetali vaticinio prædixiſti, ut reminiſcantur [& convertantur] ad te Deum univerſi fines terræ; adorentque te omnes patriæ gentium, qui ſolus ſalvaſti utique mundum: ſuſcita ergo tibi filios credulitatis, ex Circumciſione & Præputio venientes, ut & quot veniunt, provehantur ad fidei regnum; & quot venerunt vel venerint, nullis meritorum ſordibus a tua hæreditate priventur. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. fol. 203. *Pro infidelibus.* * *for. legendum*, gentibus.

BENEDICTIO.

[DOminus] Chriſtus nobis præſtare dignetur, in conſpectu noſtro habere vulnera ejus, ut cum Thoma palpantes fixuram clavorum illius, vel de omni humilitate paſſionis ejus jugem memoriam facientes; cum ſuſpirio etiam, eum pro peccatis noſtris inferna penetraſſe recolentes, ea ſemper agamus in hoc corpore terreno, ut ipſi copulari mereamur in regno. *Amen*. Comment. hujus Pſal. tom. 7. S. Hieronymi.

PSALMUS XXII.

Pſalmus David.

Beda.

Loquitur per totum pſalmum renatus in baptiſmo Chriſtianus, gratias agens quia de ariditate peccati ad loca paſcuæ, & ad aquam ſit refectionis inductus. Et notandum quia ſicut * antea Decalogum Legis accepit; Senſus myſticus. * Pſal. XIV.

accepit; ita hic beneficiis decem ſe gaudet eſſe dicatum. Hic pſalmus quia diviſionem in perſonis non habet ſed in rebus, non diviſiones ut in aliis pſalmis, ſed æras numeri per ſingulas quaſque partes affiximus.

Dominica [*olim, nunc Feria V.*] *ad horam primam.*

Euſebius Cæſarienſis. Doctrina & prima populi novelli inſtitutio. [*al.* Doctrina primæ inſtitutionis populi novelli.]

S. Athanaſius. Pſalmus gloriationis in Domino *.

Pſalmus ad meditandum.

Propheta.

1 DOMINUS REGIT ME [1] ÷ ET ⁑ NIHIL MIHI DEERIT:

℣. 2. Iſai. XL. 11. Jer. XXIII. 3. Ezec. XXXIV. 12. 13. I. Petr. II. 25. V. 4.

I. 2 in loco paſcuæ ÷ ibi ⁑ me collocavit:

† II. 3 ſuper aquam refectionis educavit me.

III. 4 animam meam convertit [2]:

℣. 5. Pſ. V. 9. XXX. 4.

† IV. 5 deduxit me ſuper ſemitas juſtitiæ,

6 propter nomen ſuum.

† 7 Nam etſi ambulavero in medio umbræ mortis;

V. 8 non timebo mala: quoniam tu mecum es.

† VI. 9 Virga tua & baculus tuus, ipſa me conſolata ſunt: † VII.

Pſalmus Davidi inſpiratus.

PROPHETA. 1 *Dominus tamquam paſtor me ovem ſuam paſcit ac regit; et ideo nihil mihi deerit ad bene vivendum; 2 nam in loco ubi paſcuum herbarum eſt, me paſcendum collocavit, 3 meque enutrivit juxta aquam non turbide ſed quiete fluentem, unde laſſus reficerer ac recrearer. 4 animam meam, ſi forte errabunda per devia vagaretur, ipſe ad caulam ſuam ſemper redire fecit: 5 meque conduxit per ſemitas juſtas ac rectas; 6 idque totum mihi fecit propter immenſam bonitatem ſuam. 7 Quare etiamſi ambulavero in mediis periculis mortis, tam proxime inſtantis ut ſua me quaſi umbra cooperiat; 8 nec tum mala timebo, quia tu mecum es Domine. 9 Paſtoralis illa virga tua, et paſtoritius baculus ille tuus* (*regimen ſcilicet illud mei tuum*) *ipſa*

* Reditum populi de Babylone prædicit, enumerans quantis redeuntes in itinere ſolatiis uſi ſunt Dei, quanta poſt reverſionem rerum ubertate donati. Item, *vox Eccleſiæ poſt Baptiſmum* ad Heſter. Aliter, quia in vigeſimo primo pſalmo habuimus tribulationem Paſſionis, in vigeſimo ſecundo lætitiam Reſurrectionis accepimus.

Pſalt. Syr. Davidis de ſua menſa regia, nobis autem nunc ſpiritualiter ingreſſus populi Chriſtianorum recens. Verſ. XVII.

Pſal. Arab. Oratio & documentum. Verſ. XII.

(1) *Sine obelo illic ſcribunt mſs. S. Pauli, & Orat. B.6. Confer Tom. II. ad hunc locum: tum iidem MSS. paullo inferius*, ibi ÷ me ⁑ collocavit. (2) *Vat.* 341.

4 animam meam convertit: deduxit me ſuper ſemitas juſtitiæ.
5 propter nomen ſuum: nam & ſi ambulavero in medio umbræ mortis.

† VII. 10 paraſti [1] in conſpectu meo menſam adverſus eos qui tribulant me:

† VIII. 11 impinguaſti in oleo caput meum:

IX. 12 ÷ & ↕ calix meus inebrians ÷ quam ↕ præclarus ÷ eſt ↕

† X. 13 & miſericordia ÷ tua ↕ ſubſequetur me omnibus diebus vitæ meæ.

14 ※ & ↕ ÷ ut ↕ inhabitem in domo Domini in longitudinem dierum.

ipſa me in periculis cunctis ſunt conſolata: 10 tu coram me menſam paraſti ſpiritualium eſcarum ex adverſo eorum qui me affligunt, eaque menſa privantur: 11 tu ſuave olenti oleo pinguiter unxiſti caput meum, ſpiritualem lætitiam profundens in mentem meam: 12 & o quam optimum eſt poculum illud a te mihi propinatum, quod ſupernis me deliciis inebriat & extra me rapit! 13 quare reliquis etiam diebus omnibus vitæ meæ tua me perpetuo miſericordia ſubſequetur & non derelinquet: 14 & ita fiet ut inhabitem in domo tua Domine *per tempora longa in æternum uſque.*

ORATIONES.

1 REge nos Domine ſuavibus tuæ præceptionis habenis, ut æterni tabernaculi habitatione percepta, plenitudine perennis poculi repleamur. Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum. MSS.

2 HYmnum novum, & dulce canticum, ac tuæ laudis præconium, Domine, crebro nos tibi facito adclamare, ut in paſcua vitæ, id eſt, ſuper aquam refectionis educando convertas; ut non eſuriamus neque ſitiamus in æternum, dum pedes noſtros in ſemitis tuis gratia tua feceris eſſe firmiſſimos. [℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*.] Brev. Mozar. fol. 202.

3 * EDoce Domine ſuper aquam refectionis plebem, quam formaſti per aquam Baptiſmatis, ut legalibus inebriata doctrinis, illuc noſtrum rapias deſiderium, ubi te dare æternum promittis præmium Beatorum. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. fol. 202. 203. * *al.* Ædifica. *for.* Educa.

4 HYmnum novum, & dulce canticum, ac tuæ laudis præconium, Domine, crebro nos tibi facito adclamare, ut tibi nos officii merito regas, & ſuper aquam refectionis educando convertas, ut te miſerante, & regimine tuæ gratiæ ſuſtentemur, & aqua refectionis a contagione peccati lavemur, tuaque deductione ad te protinus exſultantes perveniamus, tibique acceptabili famulatu infatigabiliter ſerviamus. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. fol. 265.

PSAL-

(1) *Ed. Oxon. duplici verſu.*
10 paraſti in conſpectu meo menſam   11 adverſus eos qui tribulant me.

÷ *Prima Sabbati : Pſalmus David .*

Beda .

Senſus myſticus.

Prima Sabbati ſignificat diem Dominicam , quæ *prima* eſt poſt *Sabbatum* : quo die reſurrexit Dominus a mortuis . Et quia totus pſalmus poſt reſurrectionem canitur, ideo ei Titulus iſte præmiſſus eſt, ut corda fidelium congruo moneret indicio .

* MS. & edit. Reſurrectione, quod mendum correctum eſt ex Caſſiodoro.

Poſt reſurrectionem Domini Propheta lætior effectus, humanum genus quod varia * ſuperſtitione laborabat, alloquitur : prima parte definiens, Domini univerſum orbem eſſe terrarum, ut ſicut ſe nullus ab ejus imperio probaret exceptum, ita nec a fide crederet alienum : *Domini eſt terra* . Secundo loco determinans, quibus virtutibus præditi ſint , in ejus Eccleſia conſtituti : *Quis aſcendet in montem Domini* ? Tertio clementiſſime ſuperſtitioſos alloquitur, ut vero Domino famulantes , [1] a noxia ſibi perverſitate diſcedant : *Tollite portas , Principes , veſtras* & reliqua .

Dominica [olim, nunc Feria II.] ad horam primam .

Euſebius Cæſarienſis . Prophetia de vocatione Gentilium : & conſummatio [*ſive* perfectio] eorum qui ſalvantur . *

Propheta .

Pſalmus ad meditandum propheticus .

ỿ. 1. Exod. IX. 29. XIX. 5. Deuter. XIX. 15. Iob. XLI. 2. Pſalm. XLIX. 12. I. Corint. X. 26.

1 DOMINI eſt terra & plenitudo ejus ,
2 orbis terrarum , & ÷ univerſi : qui habitant in eo .
† 3 ※ quia : ipſe ſuper maria fundavit eum :

ỿ. 2. Pſal. CXXXV. 6. II. Petr. III. 5

4 & ſuper flumina præparavit eum .

Interrogatio.

† 5 Quis aſcendet in montem Domini ?
6 aut quis ſtabit in loco ſancto ejus ?

ỿ. 3. Pſal. XIV. 1.

Reſponſio .

† 7 Innocens manibus , & mundo corde :

8 qui

Prima ſeptimanæ die poſt Sabbatum decantandus ,
Pſalmus Davidi inſpiratus .

PROPHETA . 1 *Domini eſt terra & quidquid continetur in ea* , 2 *totuſque habitatus orbis & omnes qui inhabitant in eo* . 3 *ipſe namque Deus eum orbem terræ mirabiliter juxta mobilia & fluitantia maria fundavit immobilem* : 4 *eumque juxta interfluentia flumina , a quibus alluitur , paravit atque ſtabilivit* . 5 INTERROGATIO . *Aſt quis de terra hac aſcendet in montem illum Domini cæleſtem* ? 6 *quiſve conſiſtet in loco ſancto ejus* ? 7 RESPONSIO . *Is eo aſcendet ibique ſtabit , qui innoxias habuerit operationes & ani-*

* Prædicitur populo immo præcipitur quibus vitæ ſuffragiis valeat de captivitate Babylonica laxari .

Pſalt. Syr. De prima die , qua cœpit Deus condere Creaturas . Verſ. xxiv.

Pſalt. Arab. Prophetia de vocatione Gentium & Incarnatione . Verſ. xxiv.

(1) *MS.* anxia *loco* a noxia .

8 qui non accepit in vano animam ſuam:
9 nec juravit in dolo ÷ proximo ſuo :
† 10 ÷ hic : accipiet benedictionem a Domino ;
11 & miſericordiam a Deo ſalutari ſuo.
† 12 Hæc eſt generatio quærentium eum ,
13 quærentium faciem Dei Jacob .

D I A P S A L M A.

† 14 Attollite portas , Principes , veſtras : Propheta.
15 & elevamini portæ æternales :
16 & introibit Rex gloriæ .
† 17 QUIS EST iſte Rex gloriæ ? Principes.
18 DOMINUS fortis & potens : Propheta.
19 dominus potens in prælio :
† 20 Attollite portas , Principes , veſtras :
21 & elevamini portæ æternales :
22 & introibit Rex gloriæ .
† 23 QUIS EST iſte Rex gloriæ ? Principes.
24 DOMINUS virtutum , ipſe eſt Rex gloriæ . Propheta.

※*D I A P S A L M A :*

& animum purum : 8 quique animam ſuam non acceperit fruſtra ut eam oc-
cuparet in re vana : 9 & is qui non juraverit doloſe proximo ſuo . 10 Talis
homo accipiet gratiarum benedictionem a Domino ; 11 & miſericordiæ atque
juſtitiæ fructus accipiet a Deo ſalvatore ſuo . 12 Hujuſmodi eſt genus illud ho-
minum qui Deum quærunt ; 13 qui quærunt , inquam , videre faciem Dei o
fidelis poſteritas patriarchæ Jacobi . * *14 O Principes cæleſtes tollite portas*
veſtræ civitatis ; 15 & aperitote vos alte lateque , o januæ cæli æternum
duraturæ : 16 & ingredietur iſtuc præcurſor pro hominibus Rex ille noſter
glorioſus . 17 PRINCIPES . *Ecquis eſt Rex iſte veſter glorioſus ?* 18 PRO-
PHETA . *Rex hic noſter , eſt Dominus fortis & potens ; 19 Dominus , in-*
quam , potens & triumphans per paſſionem carnis ſuæ in prælio contra princi-
pem hujus mundi diabolum . 20 Igitur o Principes cæleſtes tollite portas ve-
ſtræ civitatis ; 21 & aperitote vos alte lateque , o januæ cæli æternum du-
raturæ ; 22 & iſtuc ingredietur Rex ille noſter glorioſus . 23 PRINCIPES .
Ecquis eſt Rex iſte veſter glorioſus ? 24 PROPHETA . *Dominus exercituum*
omnium cæleſtium atque terreſtrium , is eſt Rex ille noſter glorioſus .

* *Pauſatio aut immutatio muſicæ cătilenæ inter pſallendum.*

ORATIONES.

1 STabilitor terræ Deus , cui cuncta mundi plenitudo deſervit , reſtitue nos in innocentiam vitæ , ut poſſimus , te prævio , montem ſanctificationis aſcendere . Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum . MSS.

2 DOmine fortis & potens , Domine virtutum , ipſe es Rex gloriæ , ab omni peccato cor noſtrum munda , & manus noſtras innoxias Brev. Moza-rab. fol. 61. 317.

 ſerva,

ſerva, & animas noſtras a vanitate diſſocia, ut in loco ſancto tuo ſtare, & a te Domino Deo noſtro benedictionem mereamur percipere. ℞. *Amen.* Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℞. *Amen.*

fol. 136. *De Aſcenſione Domini.*

3 DOmine Rex gloriæ, qui pateſactis & adimpletis Prophetarum oraculis, tamquam elevatis æternalibus portis, Paternam repetis ſedem; quia dum [1] deitas eo quo numquam diſceſſit, regreditur, humano generi cælorum aditus aperitur; dona ut illuc extendatur noſtra intentio, quo præceſſit vera noſtra redemptio; nec inhæreamus captiva delectatione terrenis, cum jam noſtri corporis caput tecum regnet in cælis. [℞ *Amen.* Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*]

PSALMUS XXIV.

÷ *In finem: Pſalmus David.*

Beda.

LXX. Interpretes huic Pſalmo lit eras Alphabeti Hebraici non appoſuerunt. Vide Origenem in principio Pſal. CXVIII. in Catena edita a Corderio: & Comment. in Pſ. CX. 10. 7. S. Hieronymi.

Quoniam tituli verba jam nota ſunt, & pſalmus iſte Hebræorum primus Alphabetodes eſt, noverimus hunc ſextam & nonamdecimam litteram non habere.

Per totum pſalmum deprecatur Eccleſia, ne ante conſpectum Domini contemptibilis appareat inimicis. Primo membro depoſcit, ut inſtituta Domini viaſque cognoſcat: *Ad te Domine levavi animam meam* & cetera. Secundo beneficia ejus poſtulat, quæ ſanctis patribus a ſæculo condonavit: *Reminiſcere miſerationum tuarum Domine.* Tertio loco dicit cuſtodientes præcepta Domini æterna præmia promereri: * proteſtans ſe in eadem voluntate jugiter permanere: [*Quis eſt homo qui timet Dominum?*] Prima ergo portio continet litteras quinque: ſecunda, ſex: tertia, novem.

Senſus myſticus.

* al. precans.

Dominica [olim, nunc Feria III.] ad horam primam.

Euſebius Cæſarienſis. Doctrina confeſſionis.

S. Athanaſius. Pſalmus in interpellatione & oratione & deprecatione. *

Pſalmus ad precandum.

Propheta. V. Pſalm. XXI. 6. XXX. 2. XXXIII. 6.

1 AD TE DOMINE [2] levavi animam meam Deus meus,
2 in te confido; non erubeſcam; † 3 ne-

In perpetuum decantandus, Pſalmus Davidi inſpiratus.

PROPHETA. 1 *Domine ad te nunc jam elevavi cogitationes affectuſque omnes animæ meæ, Deus meus in te ſolo confiſus ſum; 2 ne ergo erubeſcam, quaſi*

* Ex perſona populi in Babylone degentis oratio formatur.

Pſalt. Syr. Documentum gratiarum actionis. Verſ. XLV.

Pſalt. Arab. Documentum, & confeſſio, & numerus. Verſ. XLII.

S. Hieron. Vigeſimus quartus Pſalmus mediatoris noſtri miſſam ad Patrem continet vocem: interdum habet Eccleſiæ ſupplicantis clamorem.

(1) *B.* dum tua deitas &c.

(2) *In prima hujuſce Pſalterii editione ita duo primi verſus diſtinguebantur ut in Edit. Grabei, & Vat.* 341. *&* 342.

1 Ad te Domine levavi animam meam
2 Deus meus in te confido non erubeſcā.

Sed monente eodem Thomaſio ex antiquiſſimo Cod. Vat. paulliſper variari debuit.

Digitized by Google

† 3 neque irrideant me inimici mei :
4 etenim univerſi qui ſuſtinent te , non confundentur .
† 5 confundantur ÷ omnes ⁝ iniqua agentes ſupervacue .
† 6 Vias tuas Domine , demonſtra mihi : ℣. 6. Pſ. CXLIII. 8.
7 ÷ & ⁝ ſemitas tuas edoce me :
† 8 dirige me in veritate tua :
9 & doce me , quia tu es Deus ſalvator meus :
10 ÷ & ⁝ te ſuſtinui tota die .
† 11 Reminiſcere miſerationum tuarum Domine ,
12 & miſericordiarum tuarum , quæ a ſæculo ſunt .
† 13 delicta juventutis meæ & ignorantias meas ne memineris : ℣. 13. Job. XIII. 26. XX. 11.
† 14 ſecundum miſericordiam tuam memento mei ※ tu ⁝
15 propter bonitatem tuam Domine .
† 16 Dulcis & rectus Dominus :
17 propter hoc legem dabit [1]delinquentibus in via :
† 18 diriget manſuetos in judicio : [2]
19 docebit mites vias ſuas .
† 20 Univerſæ viæ Domini miſericordia & veritas

L 2 21 re-

quaſi in te fruſtra ſperaverim : 3 neque me deſerendo , ſinas ut inimici mei de me lætentur ac rideant : 4 nam omnes qui te ſibi adjutorem patienter exſpectant , numquam rubore ſuffundentur , ſua exſpectatione fruſtrati : 5 quinimmo omnes ii pudore ſuffundantur qui vane & ſine cauſa inique ſe gerunt erga proximum ſuum . 6 Recte vivendi vias , modoſque tu mihi notifica Domine : 7 tuaſque me doce anguſtas vias , quæ ducunt ad vitam . 8 eſto tu mihi dux viæ in exſequenda vera doctrina legis tuæ : 9 eamque me doce perſuaſione ſecreta atque victrice ; quia tu es Deus ſalvator meus ; 10 & quia te adjutorem exſpectavi patienter tota die & omni tempore . 11 Recordare Domine tot tantarumque operationum miſerationis tuæ , 12 & operum miſericordiæ tuæ quæ a ſæculi origine , & mundi exordio ſunt a te exhibita mortalibus . 13 ne , quæſo , memineris peccatorum , quæ in adoleſcentia mea , & quæ imprudenter ſtulteque commiſi : 14 ſed prout exigit miſericordia tua , recordare mei tu , oblitus ſcelerum meorum ; 15 idque propter benignitatem tuam Domine , cum aliud omnino poſtulent mala merita mea . 16 Benignus & rectus ſimul & juſtus eſt Dominus : 17 propterea eos qui peccant in via vitæ hujus , legem ſuam docebit ut reſipiſcant : 18 eoſque manſuetos effectos , ipſe tamquam viæ dux deducet in divino ſuo jure ſervando : 19 & ejuſmodi manſuetos modeſtoſque homines docebit ſemper amplius vias , modoſque perveniendi ad ipſum . 20 Omnes hujuſmodi viæ mandatorum Domini , miſericordiam ejuſ-

(1) *Vat.* 342. ℣℣. 11. & 12. *in unicum cogit .*

(2) *Vat.* 342. *huic* ℣. *jungit & inſequentem* 19. *de duobus unicum formans .*

21 requirentibus teſtamentum ejus & teſtimonia ejus .
† 22 Propter nomen tuum Domine , [1]
23 propitiaberis peccato meo , multum eſt enim .
† 24 Quis eſt homo qui timet Dominum ?
25 legem ſtatuit ei in via , quam elegit .
℣. 26. Pſal. XXXVI. 11. 19. † 26 Anima ejus in bonis demorabitur :
℣. 27. Pſal. XXXVI. 29. 27 & ſemen ejus hæreditabit terram .
† 28 firmamentum eſt Dominus timentibus eum :
℣. 29. Prov. III. 32. 29 & teſtamentum ipſius ut manifeſtetur illis .
† 30 Oculi mei , ſemper ad Dominum :
31 quoniam ipſe evellet de laqueo pedes meos .
† 32 Reſpice in me , & miſerere mei :
33 quia unicus & pauper ſum ego .
† 34 tribulationes cordis mei multiplicatæ ſunt :
35 de neceſſitatibus meis erue me .
† 36 vide humilitatem meam & laborem meum :
37 & dimitte univerſa delicta mea .
† 38 reſpice inimicos meos : quoniam multiplicati ſunt ;
℣. 39. Iohan. XV. 25. 39 & odio iniquo oderunt me :

† 40 cu-

ejuſdem conciliant , & veracia ipſius promiſſa præſtant 21 his qui requirunt
& cuſtodiunt pactum illius ac præcepta teſtificantia voluntatem ejus . 22
Propter temetipſum Domine , qui miſericors merito nominaris , 23 eſto pro-
pitius atque placatus peccato meo ; eſt enim magnum & multiplex . 24 Quis
& qualis eſt homo , qui Dominum timeat ac revereatur ? 25 & quem legem
ſuam docuerit Deus in ea vivendi via ac ratione , quam ſervandam elegerit ?
26 Hujuſmodi hominis anima in bonis venturi ſæculi commorabitur : 27 ejuſ-
que , ſi quæ fuerit , progenies in probitate imitatrix , velut hæreditaria in
perpetuum poſſidebit terram , cum fuerint cæli novi & terra nova poſt ulti-
mum ſæculi diem . 28 Firmitatem & conſtantiam Dominus præſtat ejuſmodi
hominibus timentibus ipſum : 29 efficitque ut lex a ſe diſpoſita atque ordinata ,
plenius atque perfectius declaretur illis . 30 Oculi mentis meæ in Dominum
jugiter ſuſpiciunt : 31 quia ipſe eſt qui extrahet e reti atque tendicula pedes
meos , atque affectus quibus movetur anima mea . 32 Reſpice ergo in me , in
te ſemper aſpicientem ; & miſerere mei Domine : 33 quia ego ſum ſolus ,
omnique ope deſtitutus , & pauper atque afflictus . 34 Tribulationes quas pa-
titur cor meum , multæ latæque factæ ſunt : 35 de coarctationibus hiſce meis
educ me tu Domine : 36 Vide , quæſo , humiliationem & afflictionem meam ,
ac laborem meum : 37 & remitte mihi ac tolle omnia peccata mea . 38 Vide
quoque inimicos meos quia nimium valde multiplicati ſunt : 39 meque citra
meam

(1) *Iterum idem MS. in unicum cogit ℣℣. 22. & 23.*

† 40 cuſtodi animam meam ; & erue me :
41 non erubeſcam, quoniam ſperavi in te.
† 42 innocentes & recti adhæſerunt mihi, quia ſuſtinui te.
† 43 Libera Deus, Iſrael ex omnibus tribulationibus ſuis.

meam culpam injuſto odio oderunt. 40 ab his inimicis meis cuſtodi illæſam animam meam; & libera me: 41 & ne rubore ſuffundar quod in te ſperaverim, & exſpectatam opem non obtinuerim: 42 nam innoxii homines & id quod directum & juſtum eſt amantes, ſeſe mihi adjunxerunt fœderati, propterea quod te mihi Domine patienter exſpectaverim adfuturum. 43 Redime Deus Iſraeliticum tuum populum ex omnibus tribulationibus & anguſtiis ſuis.

ORATIONES.

1 Libera nos ab omnibus anguſtiis noſtris mitiſſime Deus, quia ad te animas noſtras erigimus: obliviſcere, quæſumus, delicta juventutis & ignorantiæ prioris; & ſi quid negligenter deliquimus, clementer ignoſce. Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum. MSS.

2 AD te Domine formam animæ noſtræ, ſpei adminiculo erigentes, precamur, ſic eam deſideriis ſpiritualibus imbuas, ut carnaliter converſari deſiſtat, ne inimici derideant promittendo terrena; * [1] quam ſpiritualis gratia pertrahit ad ſuperna. Tu itaque Deus omnipotens id ſapere concede, ut veritati potius quam mendacio ambiat inhærere; ſic libeat humilitati inſiſtere, ut per id & morbum ſuperbiæ caveat, & tuorum præmia donorum cum Sanctis participare ſueſcat. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*.

Brev. Mozar. fol. 61. 312.

* *al.* ſed ſpiritualis gratia pertrahat.

3 AD te Domine levantes animas noſtras, ut eas ſpirituali ſuſtollas deſiderio, quæ carnali ſæpius demerguntur voto: dona humilitatem quam ipſe videas, & perfice fructuoſum laborem, ut peccata dimittas; ſimplicitas & æquitas noſtris inhæreant animis; dolus & injuſtitia procul recedant a nobis. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. fol. 61. 312.

4 EXaudi Domine lamentabilem Eccleſiæ tuæ gemitum, qui pro ea ſuſtuliſti injuriam paſſionum: ignominiis careat, quæ ſe ſalvatam tuis paſſionibus non ignorat: ut æternitatis tuæ judicio, & preſſurarum eam tribulationibus releves; & tibi coronandam ſine fine aſſocies. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus &c. fol. 205. *De Paſſione Domini*.

5 TE Domine deprecamur, ut viventes immaculati, ab infernalibus anguſtiis liberari mereamur. Comment. hujus Pſal. tom. 7. S. Hieronymi.

PSAL-

(1) *B. fol.* 61. Sed ſpiecialis gratia.

÷ In finem, Pſalmus ⁝ David.

Beda.

Senſus myſticus. Totus Pſalmi textus ad perfectum aptandus eſt Chriſtianum, qui diverſorum laude meritorum in Eccleſia perſeverans, divinis ſe beneficiis conſolatur.

Sanctus iſte quem diximus, primo modo pſalmi, innocentiam ſuam reſpici deprecatur, quia cum iniquis hominibus non habuit portionem: *Judica me Domine* & reliqua. Secundo ſupplicat ne Hæreticis aut Schiſmaticis in judicio Domini miſceatur, quoniam domum ejus ſe dilexiſſe teſtatus eſt: *Domine dilexi decorem domus tuæ* & reliqua.

Dominica [olim, nunc Feria IV.] ad horam primam.

Euſebius Cæſarienſis. Interpellatio ejus qui ſecundùm Deum proficit.

S. Athanaſius. Pſalmus in ſola interpellatione. *

Pſalmus ad precandum.

Propheta. ℣. 1. Pſal. VII. 9.

1 JUDICA me Domine; quoniam ego in innocentia mea
ingreſſus ſum:
2 & in Domino ſperans, non infirmabor.

℣. 3. & 4. Iob. XIII. 10. Pſal. XVI. 2. LXV. 10. CXXXVIII. 23. Zach. XIII. 9. Malach. III. 2. 3. I. Petr. I. 7.

† 3 Proba me Domine; & tenta me:
4 ure renes meos & cor meum.
† 5 quoniam miſericordia tua ante oculos meos eſt:
6 & complacui in veritate tua.

℣. 7. Pſal. I. 1. Ier. XV. 17.

† 7 non ſedi cum concilio vanitatis:

8 & cum

In perpetuum decantandus Pſalmus Davidi inſpiratus.

PROPHETA. 1 *Fac judicium Domine de hac mea interpellationis cauſa, qua in judicium tuum voco adverſarios meos; quia cum mea ego innocentia, nocens nemini in itinere vitæ meæ ambulavi:* 2 *& propterea a te Domino ſperans defenſionis auxilium, animo non debilitabor neque deficiam.*
3 *Explora me tu Domine, & examina me; an illis ego nocuerim, nec ne:*
4 *& velut ignis uſtione, ut ſolent examinari metalla, explora tu intimos affectus meos totumque animum meum, ſint vera nec ne, quæ dico.* 5 *nam tua miſericordia ſemper fuit & eſt coram oculis mentis meæ; ut miſericors ego quoque ſim etiam in perſecutores meos:* 6 *ſemperque mihi complacui de vera & rectiſſima lege tua.* 7 *numquam ego conſedi cum concilio cœtuque vanorum homi-*

* Ex perſona captivorum in Babylone verum Sanctorum prophetiæ carmen componitur, qui pro conſcientiæ bono captivitatis reſolutionem confidentius poſtularent. Aliter, Propheta de ſe teſtatur.

Pſalt. Syr. Davidis: Cum receſſerunt ab eo familiares illius, dum eſſet profugus: nobis autem preces ejus viri, qui proficit apud Deum virtute. Verſ. xxIv.

Pſalt. Arab. Oratio & numerus. Verſ. xx.

S. Hieron. Pſalmus iſte de homine & Chriſto teſtatur, & omnis Eccleſiæ in Chriſto perfectæ continet vocem.

8 & cum iniqua gerentibus non introibo :
† 9 odivi eccleſiam malignantium .
10 & cum impiis non ſedebo .
† 11 lavabo inter innocentes , manus meas : ℣. 11. Pſ. LXXII. 13.
12 & circumdabo altare tuum Domine ,
† 13 ut audiam vocem laudis ;
14 & enarrem univerſa mirabilia tua .
† 15 Domine dilexi decorem domus tuæ ,
16 & locum habitationis gloriæ tuæ .
† 17 Ne perdas cum impiis [1] ÷ Deus ⁝ animam meam : ℣. 17. Pſ. XXVII. 3.
18 & cum viris ſanguinum , vitam meam :
† 19 in quorum manibus iniquitates ſunt ; [2]
20 dextera eorum repleta eſt muneribus .
† 21 Ego autem in innocentia mea ingreſſus ſum :
22 redime me & miſerere mei .
† 23 pes meus ſtetit in directo : ℣. 23. Pſ. XXXIX. 3.
24 in Eccleſiis benedicam ÷ te ⁝ Domine .

hominum atque fallacium : 8 & poſthac quoque cum iis qui inique agunt non progrédiar vel habebo commercium . 9 odivi ſemper congregationem hominum malignorum : 10 & numquam conſedebo cum impiis , ſed ab eorum me conſortio ſegregabo . 11 quinimmo una cum hominibus innocentibus , manuum mearum ablutiones faciam , mea tibi vota oblaturus : 12 & circum altare tuum Domine conſiſtam , 13 ut audiam vocem tuæ laudis , quam concinunt cantores ; 14 & ut ego etiam meis pſalmis & laudibus omnia , quantum potero , enarrem admiranda opera tua . 15 dilexi Domine decoram domum tuam , ejuſque ordinem pulcherrimum atque decentiam ; 16 & locum dilexi glorioſi habitaculi tui . 17 Itaque Deus meus ne animam meam perire facias una ſimul cum perituris impiis ; 18 neque perdas & amittere me facias vitam meam una cum viris ſanguinariis & homicidis : 19 in quorum improborum hominum operationibus res ſemper ſiunt inique ; 20 & quorum dextera manus plena eſt munerum iniquorum ad opprimendos juſtos injuſte . 21. Ceterum cum mea ego ſemper innocentia ambulavi & vixi , nocens nemini : 22 redime ergo me pene captivum de vi & manu iſtiuſmodi perſecutorum meorum ; meique miſerere . 23 pes enim meus hactenus conſtitit in rectitudine viæ , & non deviavit a lege tua : 24 ſemperque in congregationibus piorum hominum tibi Domine benedicam , teque ſemper laudabo .

ORATIONES.

1 LArgire Domine miſericordiam tuam famulis ſupplicibus tuis , & fac nos in tua veritate devotos , ut actibus in innocentiam reſtitutis , liberari mereamur ab impiis . Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum . MSS.

2 Re-

(1) *MSS. S. Pauli & B.6.Orat. ipſa voce Deus carent .*

(2) *Vat. 341, ex ℣℣. 19 , & 20. unicum componit .*

Brev. Mozar. ſub 431. 2 Redime nos Domine, & miſerere nobis, ut vox noſtra tibi in Eccleſiis pſallat, & vita te in plebibus benedicat: ure renes noſtros & cor noſtrum tuæ charitatis examine; atque a nobis omnes hactenus reſeca voluptates, ut nec libido, renum noſtrorum compagem ſolvat; & fluxus malæ cogitationis a ſede noſtri cordis abſcedat. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*.

fol. 319. 392. *De S. Laurentio M.* 3 Deus, qui probatione ſolita pietatis probari ſanctum tuum Laurentium Martyrem voluiſti in terris, nec plus eum tentari permittis, quam quod in eum donum tolerantiæ adeſſe collatum tuo munere, perſpicis; erue nos ab omni tentatione, quæ noſtram poſſit obruere mentem, ut placito tibi famulatu fideliter ſervientes, ſic nos tentari permittas, ut tentatio ipſa non nos in confuſione mœroris, ſed in amplexu veritatis valenter adſtringat. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

fol. 152. *De Sanctis.* 4 Deus, qui probatione ſolita pietatis probare Sanctos tuos voluiſti in terris, nec plus eos tentari permittis, quam quod in eis donum tolerantiæ adeſſe conlatum tuo munere, perſpicis; erue nos ab omni tentatione, quæ noſtram poſſit obruere mentem, ut placito tibi famulatu fideliter ſervientes, ſic nos tentari permittas, ut tentatio ipſa non nos in confuſionem erroris, ſed in amplexu veritatis valenter adſtringat. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

PSALMUS XXVI.

÷ *Pſalmus*: *David* ÷ *priuſquam liniretur*:

Beda.

* I. Reg. XVI. 13. II. Reg. II. 4. v. 3.

* Ter unctus eſt David: ſemel in Bethlehem apud patrem ſuum per Samuelem: ſecundo in Hebron a tribu Juda poſt mortem Saul: tertio ibidem a cuncto Iſrael poſt occiſionem filii Saul. Quoniam vero nullum pſalmum ante primam unctionem feciſſe legitur, reſtat intelligere [1] ſecundam hac inſcriptione deſignatam; ante cujus eventum cum adhuc ob inſidias Saulis exularet, pſalmum ceciniſſe monſtratur. Notandum quod, *Priuſquam liniretur*, in Hebræis voluminibus non habetur. Cum frequenter [2] ante regnum liberaretur ab inimicis ſuis acerrimis, per totum pſalmum loquitur Propheta. In prima poſitione Dominum ſe dicit metuere, & nullum alium formidare; ſed inter adverſa ſæculi unum ſibi teſtatur eſſe ſuffugium, ut licet periculis corporalibus jactaretur, ipſe in domo Domini firmiſſima devotione mentis habitaret: *Dominus illuminatio mea & ſalus mea; quem timebo?* Secunda poſitione multiplici clade liberatus, diverſis modis gratias agit: & prophetiæ ſpiritu ſpem ſibi futuræ beatitudinis pollicetur: *Exaudi Domine vocem meam qua clamavi* & reliqua.

Euſebius

(1) *MS.* ſecundum hanc inſcriptionem deſignatum.
(2) *Voces* ante regnum *tacet idem MS.*

Euſebius Cæſarienſis. Gratiarum actio & petitio [*al.* interpellatio] bonorum. *Feria II. ad Vigilias.*

S. Athanaſius. Pſalmus gloriationis in Domino. *

Pſalmus ad meditandum.

1 DOMINUS illuminatio mea & ſalus mea; quem timebo? Propheta. ℣. 1. Michæ. VII. 8.
† 2 Dominus protector vitæ meæ; a quo trepidabo? ℣. 2. Pſ. CXVII. 6.
† 3 Dum appropiant ſuper me nocentes ut edant carnes meas;
† 4 qui tribulant me [1] inimici mei, ipſi infirmati ſunt & ceciderunt.
† 5 Si conſiſtant adverſum me caſtra; non timebit cor meum: ℣. 5. Pſal. III. 7.
† 6 ſi exſurgat adverſum me prælium; in hoc ego ſperabo.
† 7 Unam petii a Domino, hanc requiram;
8 ut inhabitem in domo Domini [2] omnibus diebus vitæ meæ;
† 9 ut videam voluptatem Domini;
10 & viſitem templum ejus.

Pſalmus, Davidi inſpiratus antequam ſolemniter ungeretur in Regem.

PROPHETA. 1 *Dominus eſt qui illuminat me in tenebris afflictionum; & qui me ſalvat a malis; a quonam ergo timebo?* 2 *Dominus inſtar ſcuti protegit vitam meam; quem igitur formidabo?* 3 *Nam cum ſæpe alias ad me appropinquarent maligni mihi nocentes, ut comederent quodammodo carnes meas, meque conſumerent;* 4 *iidem qui me affligebant & inimici mei erant, ipſi tunc potius impegerunt & debilitati ſunt atque corruerunt.* 5 *Itaque ſi contra me conſtituta fuerint hoſtilia militum caſtra; non timebit cor meum:* 6 *ſi inſurrexerit contra me bellum, in hac ego re ſperabo quod Dominus ſit protector vitæ meæ.* 7 *Unam petii a Domino petitionem, & hanc unam perſeveranter ab eo requiram,* 8 *nempe ut habitem apud domum Domini omnibus diebus vitæ meæ:* 9 *quo ibi contempler pulchritudinem & delectationem Domini, quam ille pulcher ſit & delectabilis:* 10 *& quo frequentius viſitem*

* Ezechias Aſſyriorum morte lætior reddit Deo officia, votaque gratiarum. Item, *ad eos, qui primum ingrediuntur ad Dominicum*. Legendus ad Eſaiam: Ecce qui ſerviunt tibi, bona manducabunt.

Pſalt. Syr. Davidis ob infirmitatem, quæ ceciderat in ipſum. Verſ. xxxviii.

Pſalt. Arab. Pſalmus, quem David dixit, & continetur in eo gratiarum actio ob beneficia, atque ut augeatur petitio & fiducia abſque intermiſſione ante quam unctus eſſet. Verſ. xxxv.

(1) *B. 6. Orat. addita illic copula:* & inimici mei.
(2) *Idem MS. Orat.* omnes dies.

Digitized by Google

℣. 11. Pſal. XXX. 21. † 11 Quoniam [1] abſcondit me in tabernaculo ſuo in die malorum ;
12 protexit me in abſcondito tabernâculi ſui ;
† 13 in petra exaltavit me ;
14 & nunc exaltavit caput meum ſuper inimicos meos :
† 15 circuivi [2], & immolavi in tabernaculo ejus hoſtiam vociferationis :
16 cantabo & pſalmum dicam Domino .
† 17 Exaudi Domine vocem meam , qua clamavi ÷ ad te ⁝
18 miſerere mei ; & exaudi me . [3]
† 19 Tibi dixit cor meum :
20 exquiſivit te facies mea :
21 faciem tuam Domine requiram .
† 22 Ne avertas faciem tuam a me :
23 ne declines in ira a ſervo tuo .
† 24 Adjutor meus eſto ; ne derelinquas me :
25 neque deſpicias me Deus ſalutaris meus .

† 26 quo-

ſitem idem templum ſanctum ejus . 11 Quoniam autem alias me Deus abſcondit ac tutavit in tabernaculo ſuo in tempore quo mala patiebar ; 12 meque contexit in abdito ſecretoque loco tabernaculi ſui , ne me apprehenderent inimici mei ; 13 ac tum poſtea in excelſa me rupe ſublimavit tutum atque ſecurum ; 14 & nunc quoque præterea caput meum exaltavit ſupra eoſdem inimicos meos , ut ſim illis ſuperior atque potentior : 15 ideo adſtiti modo circum altare ; eique ſacrificavi ſacrificium cum jubilo in tabernaculo ſuo ; 16 ſemperque cantabo & pſallam Domino laudes . 17 Exaudi Domine vocem meam qua ad te valido affectu clamavi : 18 meique miſerere ; meque invocantem exaudi . 19 Tibi Domine ſupplicavit ſemper cor meum ; 20 te videre ſemper inquiſivit interior vultus & oculus meus : 21 tuamque contemplari faciem Domine ſemper quæram . 22 Ne quæſo Domine ceu iratus a me vertas & abſcondas faciem tuam , aſpectumque in me benignum : 23 ne , quæſo , præ juſta ira tua faciem tuam deflectas a me ſervo tuo . 24 Eſto tu mihi auxiliator , ne me derelinquas ſine adjutorio tuo : 25 & ne me deſpicias , atque

(1) *Vat.* 341.
11 Quoniam abſcondit me in tabernaculo ſuo ,
12 in die malorum protexit me ,
13 in abſcondito tabernaculi ſui , in petra exaltavit me .
Ed. Oxon. unico verſu .
12 protexit me in abſcondito tabernaculi ſui ; in petra exaltavit me .

(2) *B. 6. Orat.* circumivi : *qui & infra* ℣. 17. *voces obelo notatas* ÷ ad te ⁝ *omittit. Vat.* 341. *&* 342. *ita hoc loco diſtinguunt.*
15 circuivi , & immolavi in tabernaculo ejus
16 hoſtiam laudis & vociferationis .
(3) *Edit. Oxon. unico.* ℣.
18 miſerere mei & exaudi me . Tibi dixit cor meum .

† 26 quoniam pater meus & mater mea dereliquerunt me : *ỿ. 26. Iſai. XLIX. 15.*
27 Dominus autem aſſumpſit me .
† 28 Legem pone mihi Domine in via tua : *ỿ. 28. Pſal. XXIV. 4. CXLII. 8.*
29 & dirige me in ſemitam rectam , [1] propter inimicos meos. *ỿ. 29. Pſalm. V. 9. LXXXVI. 11. CXXXVIII. 24.*
† 30 Ne tradideris me in animas tribulantium me :
31 quoniam inſurrexerunt in me teſtes iniqui :
32 & mentita eſt iniquitas [2] ÷ ſibi :
† 33 Credo [3] videre bona Domini in terra viventium .
† 34 Exſpecta Dominum :
35 viriliter age : & confortetur cor tuum : & ſuſtine Dominum .

que dimittas me mihi Deus ſalvator meus . 26 pater enim meus [Adam] & mater mea [Eva] me dereliquerunt in peccatis & miſeriis : 27 ſed Dominus me derelictum collegit & aſſumpſit in tutelam ſuam . 28 Illuſtratione tua Domine oſtende mihi viam normamque vivendi qua itur ad te : 29 meque tamquam dux viæ deduc per ſemitam rectam propter inimicos inſidiatores viæ meæ . 30 Ne me tradas pravis voluntatibus ac deſideriis eorum qui tribulant me : 31 jam enim contra me ſurrexerunt teſtes falſi & injuſti ; 32 & ea teſtium iniquitas ſibi confinxit aperta mendacia . 33 Ego tamen firmiter confido me perennia bona a Domino promiſſa viſurum atque percepturum in terra beate viventium . 34 Interea patienter exſpecta promiſſa Domini o homo : 35 & viriliter fortiterque te gere ; & roboretur cor tuum inter adverſa mundi : & iterum dico , promiſſa Domini patienter exſpecta .

ORATIONES.

1 DEfende nos a caſtris & præliis inimici , adjutor omnium Deus , ut in domus tuæ perpetuitate durantes , mereamur vultum tuum ſpirituali contemplatione ſuſpicere . Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum . *MSS.*

2 QUI tribulant nos , Domine , infirmentur [&] pereant , cognoſcentes potentiam tuam retrorſum redeant , ut Eccleſia tua , quæ eſt in omnibus terræ finibus dilatata , magnificet nomen tuum , cum manifeſtata fuerit gloria tua . ℟. *Amen* . Per miſericordiam tuam Deus noſter , qui es benedictus , & vivis , & omnia regis in ſæcula ſæculorum . ℟. *Amen* . *Brev. Mozar. fol. 18.*

3 NE tradideris Domine Eccleſiam tuam [4] in perſequentium ſe manus cruentas , ut inſurgentes in ea teſtes falſi , reſileant , cum *fol. 104.*

(1) *Vat.* 341. & 342.
29 & dirige me in ſemitam rectam
30 propter inimicos meos ne tradideris me in animas tribulantium me .

(2) *MSS. S. Pauli , & B. 6. Orat. cum obelum delent .*

(3) *Vat.* 342. *de* ỿỿ. 33. 34. *unicum efficit : at Vat.* 341. *hac ratione verſus eo loci partitur .*
33 Credo videre bona Domini
34 in terra viventium exſpecta Dominum .

(4) *Quum præpoſitio* in *legatur in Brev. Mozar. fol. indicato , hinc eamdem ab uncis , quibus incluſa legebatur , merito exemimus .*

in ea Crucis vexilla fuerint elevata . ℟. *Amen* . Per miſericordiam tuam Deus &c.

fol. 56. 4 ILluminatio ſaluſque noſtra Domine , amove a nobis mœroris & ignorantiæ noctem ; tribue veritatis & ſcientiæ lumen , ut in te noſtra ſpes fixa permaneat , & omnis conventus malignantium qui nos oppugnare nititur , contabeſcat : ſit in petra exaltatio noſtra , ut conroborati per Chriſtum , in ipſo efficiamur charitate ſublimes , in quo ædificamur fide credentes . ℟. *Amen* . Per miſericordiam tuam &c.

fol. 43?. * *for.* noſtram.

5 EXaudi Domine vocem * meam qua clamamus ad te , & cor noſtrum quærat faciem tuam , ut qui te nunc conſpicimus per ænigma , facie ad faciem præſentes domus tuæ poſſimus beatitudinem promereri . ℟. *Amen* . Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

Comment. huius Pſalm. tom. ?. S. Hieronymi.

6 TE Domine deprecamur , ut te confortante , ſuſtinendo viriliter mundialium fluctuum procellas , exſpectemus per fidem , quoadusque venias reddere , quæ dignatus es polliceri .

PSALMUS XXVII.

÷ *Pſalmus ipſi ; David* .

Beda .

Senſus myſticus.

David ſemper in titulis Chriſtum ſignificare palam eſt , *manu fortem* in certamine paſſionis , *deſiderabilem* in claritate reſurrectionis ; ſed aliquando in ſe , aliquando in ſuis membris . Cum autem præmittitur *Ipſi* , nullam aliam perſonam licet intelligi , quam *ipſum* Mediatorem Dei & hominum . Qui per totum hunc pſalmum loquitur , orans ab humilitate ſuſceptæ carnis , perſecutorum debitas indicans pœnas , non ſtudio malevolentiæ , ſed conteſtatione vindictæ .

* al. futuro.

Prima ſectione orat Dominus Chriſtus per id quod homo eſt , ut ejus exaudiatur oratio * futuræ tempore paſſionis : *Ad te Domine clamabo Deus meus* . Secunda , gratias agit quoniam exauditus eſt in his , quæ poſtulabat : *Benedictus Dominus quoniam exaudivit vocem deprecationis meæ* . In fine pſalmi adjungens , ut ſicut ipſe ſuſcitatus eſt poteſtate divinitatis ſuæ , ita ſalvus fiat & populus in ejus nomine crediturus : *Salvum fac populum tuum* .

Feria II. ad Vigilias.

Euſebius Cæſarienſis . Deprecatio cum prophetia .

S. Athanaſius . Pſalmus in interpellatione & oratione & deprecatione . *

Pſalmus

* Ezechias infirmitatis ſuæ tempore Dominum rogat . Item , legendus ad Danielem . Chriſtus de Judæis dicit ad Patrem . Sciendum autem , quod , & iſte Pſalmus excepta una litera in hebræis voluminibus ſcriptus eſt ſecundum ordinem literarum .

Pſalt. Syr Supplicatio & oratio , atque ut imploremus auxilium . Verſ. xxviii.

Pſalt. Arab. Oratio & Prophetia num. Verſ. xxv.

S. Hieron. Pſalmus vocem habet ipſius Mediatoris Paſſionis in conflictu loquentis ad Patrem , quæ autem inimicis optantur , non malitiæ eſt , ſed ratio prophetiæ prædicentis quæ eis pro malis ſuis immineant ; vel vox hominis aſſumpti in divinitate ; clamavit Jeſus in Cruce , & dixit ; Eli Eli .

Digitized by Google

Pſalmus ad precandum.

1 AD TE Domine clamabo, Deus meus : Propheta.
2 ne ſileas a me :
3 ne [1] ※ quando ‡ taceas a me ; & aſſimilabor deſcendenti- ℣. 3. Pſ. CXLII. 7.
bus in lacum.
† 4 Exaudi ÷ Domine ‡ vocem deprecationis meæ dum oro
ad te,
5 dum extollo manus meas ad templum ſanctum tuum.
† 6 Ne ÷ ſimul ‡ [2] trahas me cum peccatoribus :
7 & cum operantibus iniquitatem ÷ ne perdas me ‡ ℣. 7. Pſal. XXV. 9.
† 8 qui loquuntur pacem cum proximo ſuo : ℣. 8. Pſ. XI. 3. LIV. 22. LXI. 5. Jerem. IX. 8.
9 mala autem in cordibus eorum.
† 10 Da illis ſecundum opera [3] eorum,
11 & ſecundum nequitiam adinventionum ipſorum :
† 12 ſecundum opera manuum eorum tribue illis :
13 redde retributionem eorum ipſis.
† 14 Quoniam non intellexerunt opera Domini, ℣. 14. Job. XXXIV. 27. Iſai. V. 12.
15 & in opera manuum ejus :

† 16 de-

Pſalmus Davidi inſpiratus.

PROPHETA. 1 *Ad te Domine modo clamabo, fundamque precem meam o Deus meus : 2 ne quæſo mihi clamanti obſurdeſcas & ſileas : 3 ne forte ſilente te mihi, votiſque meis non reſpondente, ego & peream, & conſimilis ſiam deſcendentibus in lacum ſepulcbri. 4 Exaudi Domine vocem hanc deprecationis meæ nunc dum ad te mente erectus oro ; 5 & dum elevo manus meas verſus templi oraculum illud ſanctum tuum. 6 Ne, quæſo, me trahas una cum peccatoribus ceteris in perditionem : 7 neque perire me facias una cum iis qui iniqua opera faciunt : 8 cum iis ſcilicet qui pacate quidem & amice loquuntur cum proximo ſuo ; 9 ſed mala ſunt & excogitantur in animis eorum. 10 Da hiſce peccatoribus Domine juſtam retributionem, prout merentur eorum opera mala ; 11 & prout meretur malitia machinationum & affectionum eorum : 12 & prout facta operationibus ſuis patrata merentur, debitam retributionem da illis : 13 ipſiſque redde talionem, quam merentur. 14 Quoniam autem non intellexerunt neque attenderunt animum ad opera tua Domine : 15 & non conſideraverunt neque attenderunt animum ad opera ab ejuſdem Domini mei potentia*

(1) *Eo aſteriſco carent MSS. B. 6. Orat. & S. Pauli. Ed. Oxon. verſum in duos partitur :*
3 ne quando taceas a me
4 & aſſimilabor deſcendentibus in lacum.

(2) *B. 6. Orat.* tradas *pro* trahas.

(3) *Idem pro* eorum *habet* ipſorum.

† 16 deſtrues [1] illos; & non ædificabis ÷ eos :
† 17 Benedictus Dominus ; quoniam exaudivit vocem deprecationis meæ .
† 18 Dominus adjutor meus & protector meus .
19 in ipſo [2] ſperavit cor meum ; & adjutus ſum :
† 20 & refloruit caro mea :
21 & ex voluntate mea confitebor ei .
† 22 Dominus , fortitudo plebis ſuæ ;
23 & protector ſalvationum Chriſti ſui eſt .
† 24 Salvum fac populum tuum [3] ÷ Domine : & benedic hæreditati tuæ :
25 & rege eos ; & extolle [4] illos uſque in æternum .

tentia condita , ut ex creatura agnoſcerent Creatorem : 16 idcirco tu Domine eos funditus deſtrues ; eoſque delapſos numquam amplius reædificabis nec reſtaurabis . 17 Benedictione & laude dignus eſt Dominus quod vocem hanc exaudierit deprecationis meæ . 18 Dominus eſt fortis adjutor meus , & ſcuti inſtar meus protector : 19 in ipſo confiſum eſt cor meum , & habui adjutorium : 20 & caro quoque corporis mei emortua , iterum floruit ac reſurrexit : 21 & ideo ex prompto & alacri animo meo debitas eidem Domino laudes profitebor cum cantico . 22 Dominus eſt qui fortitudinem dat populo ſuo : 23 idemque inſtar ſcuti protector eſt multiplicis ſalutis , qua a multis malis ſervat me , quem ipſe ſuo chriſmate [hoc eſt , unctione] fecit regem . 24 Salva a malo populum tuum Domine ; eique , quem tibi velut hæreditatem peculiarem poſſides , benefac : 25 eoſque de populo tuo tamquam paſtor paſce ac rege ; & in æternum uſque illos ſubleva ad præmia ſempiterna .

ORATIONES.

MSS. 1 FOrtitudo omnium fortiſſime Deus ſalva populum tuum a deſcendentibus in lacum , & ita nos in templo ſancto tuo unanimiter innecte , ut pacem quam proximis ore proferimus , cordibus teneamus . Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum .

Brev. Mozar. fol. 78. 266. 2 CLamantes ad te Domine precamur , ut in conſolatione noſtra non ſileas , nec nos ſecundum deſideria cordis noſtri relinquendo , ſimul cum peccatoribus tradas : ſalva plebem tuam , quam tu ipſe creaſti ; & benedic hæreditatem tuam , quam pretioſo ſanguine redemiſti . ℟. *Amen* . Per miſericordiam tuam Deus noſter , qui es benedictus , & vivis , & omnia regis in ſæcula ſæculorum . ℟. *Amen* .

3 Adju-

(1) *MS. S. Pauli* , deſtrue illos &c.
(2) *Vat. 341. ex ℣℣. 19. & 20. unicum facit : Vat. 342. ita diſtinguit .*
19 in ipſo ſperavit cor meum .
20 & adjutus ſum & refloruit caro mea .
(3) *B. 6. Orat. , & MS. S. Pauli ipſam vocem* Domine *omittunt .*
(4) *B. 6. Orat.* eos *pro* illos .

3 ADjutor & redemptor noſter Domine adjuva nos, & refloreat caro noſtra vel virore pudicitiæ, vel ſanctimoniæ novitate: & quia tu fortitudo plebis tuæ es, populum tuum ſalva, & hæreditatem tuam copia tuæ benedictionis exalta. [℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.* fol. 11.

4 CHriſte Deus noſter, qui inter peccatores, cum latronibus ſcilicet Crucis ſupplicio traditus, perpeſſus es, quæſumus ne nos ſimul cum peccatoribus tradas, neque cum operantibus iniquitatem pariter punias, ut quos paſſione tua a diaboli poteſtate liberare dignatus es, & hic & in æternum ab infernali peccatorum ſorte diſſocies. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.* fol. 177. *De Paſſione Domini.*

5 CUM operantibus iniquitatem ne perdas nos Domine, & qui Paſſionis tempore loquentes foris pacem, mala autem in cordibus meditantes, ſingulari patientia perferre dignatus es, nos famulos tuos & a totius ſimultatis vitio liberes, & a talium conventu & hic & in æternum reddas exſortes. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.* fol. 204. *Item de Paſſione.*

6 EXaudi vocem deprecationis noſtræ Domine, quam ad te humili imploratione dirigimus, tuarumque nos, quæſumus, miſerationum circumda excubiis, ut non copulemur peccantium malis, ſed ſit cordibus noſtris pax præfixa, atque in tuo amore floreat caro noſtra, tibique complaceat vita noſtra: quapropter te rogamus, ut plebi tuæ fortiſſimus protector exſiſtas, tuumque populum ſalvum facias, & hæreditatem tuam regendo ac benedicendo ſuſtollas. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.* fol. 258.

7 TU Domine rege & eleva nos, quia populus tuus ſumus, ut in hac vita quæ tibi ſunt placita facientibus, ab hac mortalitate in immortalitatem, te commutante, extollamur, id eſt, in cæleſtibus elevemur, regnaturi cum Sanctis tuis. Comment. hujus Pſal. to. 7. S. Hieronymi.

PSALMUS XXVIII.

Pſalmus David ÷ in conſummatione tabernaculi :

Beda.

Conſummatio tabernaculi perfectionem ſignificat Eccleſiæ, quæ contra carnalia vitia bella gerens merito *expeditionalis habitaculi* nomen accepit. Senſus myſticus.

Prævidens Propheta mundi terminos ad fidem perducendos, primo ordine alloquitur univerſitatem, ut ei ſacrificia devota mente perſolvant: *Afferte Domino filii Dei* &c. Secundo ſeptenaria narratione per varias alluſiones, Spiritus ſancti virtutes enumerat: *Vox Domini ſuper aquas*. [1] Sed ut Patris & Filii & Spiritus ſancti unam potentiam eſſe cognoſceres, tertio loco inhabitare dicit Trinitatem ſancto baptiſmati, & virtutem

(1) *MS.* Sed ut unam Patris & Filii & Spiritus ſancti potentiam cognoſceres, tertio loco &c.

tutem & benedictionem dare Dominum, qui ex eo renatus fuerit, populo Chriſtiano: *Dominus diluvium inhabitare facit* & reliqua.

Feria II. ad Vigilias. *Euſebius Cæſarienſis*. Prophetia ænigmatica cum theologia [*hoc eſt*, cum doctrina de Deo.]

S. Athanaſius. Pſalmus hortatorius & in modum jubentis. *.

Pſalmus ad laudandum Deum.

Propheta. 1 AFFERTE Domino ÷ filii Dei:
℣. 2. Pſal. CXV. 8. 2 ÷ afferte Domino: filios arietum.
℣. 3. Pſal. XCV. 7. † 3 afferte Domino gloriam & honorem:
℣. 4. Pſalm. XCV. 8. 4 afferte Domino gloriam nomini ejus:
℣. 5. Pſalm. XCV. 9. 5 adorate Dominum in atrio ſancto ÷ ejus:
† 6 Vox Domini, ſuper aquas:
℣. 7. Pſ. XXXVII. 4. 5. 7 Deus majeſtatis intonuit:[1]
8 Dominus ſuper aquas multas.
† 9 Vox Domini, in virtute.
10 Vox Domini, in magnificentia.

11 Vox

Pſalmus Davidi inſpiratus in perfectione Tabernaculi, ubi ſacrificia erant Deo offerenda.

PROPHETA. 1 *Fideles omnes in Dei filios electi atque adoptati, afferte Domino, 2 afferte, inquam, Domino immolandos agnos arietum filios, 3 afferte Domino ſigna animi veſtri, profitentia ejus gloriam & honorem atque imperium: 4 afferte, inquam, Domino hujuſmodi gloriæ ſigna ad laudem majeſtatis ejus: 5 eumdemque Dominum adorate proſtrati in atrio ſancto tabernaculi ſui. 6 Quam enim adorandus atque tremendus ſit Dominus, oſtendit ejuſdem vox tonans in aquis vel concretis in nube, vel decidentibus in imbre; 7 cum ſcilicet ipſe Deus glorioſus tonuerit: 8 & cum mirabiliter Dominus tonuerit in multis aquis & nubium & imbrium ac marium. 9 Hæc Domini vox & tonatio eſt cum fortitudine, mirabiliter cuncta concutiens. 10 Ea vox*

* Exhortatio Ezechiæ, qua ab Aſſyriis & morte liberatus uſurus ſit ad Judæos, ut pro tantis beneficiis Deo gratiarum actio & vota reddantur. Item, *ad ſuperſtitionem diei Sabbati Paſchæ legendum, ad Noe diluvium*. Aliter conſummatio tabernaculi finis mundi eſt, in quo offerunt filii Dei filios arietum ad dexteram ponendos.

Pſalt. Syr. De oblatione Verſ. XXIV.

Pſalt. Arab. Prophetia de Incarnatione, & de Arca atque Tentorio. num. verſ. XXII.

S. Hieron. Quando Arca de captivitate Philiſtinorum reducta eſt, pro qua multa mala habuerunt, dimiſſa eſt in Silo, & David ædificavit ei tabernaculum, in quo hortatur populum, ut offerant ſacrificia Deo. David apertiſſime figuram Chriſti tenet, & Arca figuram Eccleſiæ, ſicut David reduxit arcam de captivitate, ſic & Chriſtus reduxit arcam, hoc eſt ſanctam Eccleſiam de captivitate, id eſt de poteſtate Diaboli: Pſalmus ergo vocem continet Prophetæ loquentis de perfectione Eccleſiæ in hoc ſæculo congregatæ.

(1) *Vat. 341. & 342. unico verſu*
7 Deus majeſtatis intonuit: Dominus ſuper aquas multas.

† 11 Vox Domini confringentis cedros :
12 & confringet Dominus cedros Libani :
† 13 & comminuet eas , tamquam vitulum Libani :
14 & dilectus quemadmodum filius unicornium .
† 15 Vox Domini intercidentis flammam ignis .
16 Vox Domini concutientis deſertum :
17 & commovebit Dominus deſertum Cades .
† 18 Vox Domini præparantis cervos : [1]
19 & revelabit condenſa .
20 & in templo ejus omnes dicent gloriam .
† 21 Dominus diluvium inhabitare facit :
22 & ſedebit Dominus rex in æternum .
† 23 Dominus virtutem populo ſuo dabit .
24 Dominus benedicet populo ſuo in pace .

vox & tonatio Domini eſt cum magnitudine , maria terraſque & mortales om-
nes tremefaciens . 11 Hæc vox & tonatio Domini eſt , per quam fulmina ja-
culantem dificit ipſe atque disfringit cedros arbores profundiſſime fixas : 12 qua
tonatione & fulminatione Dominus disfringet & cedros ipſas quoque proceriſſi-
mas montis Libani : 13 eaſque Libani cedros duriſſimas ſuo tonitru fulmineo
tam facile diſperget atque comminuet , quam facile comminueret tenerrimum
vitulum in eodem monte Libano paſcentem : 14 & quemadmodum confringe-
retur facillime tener pullus ab unicornibus natus , & adhuc plurimum ab eis
amatus . 15 Hæc eſt vox & tonatio Domini , per quam ipſe igneam fulgurum
flammam diſſecat , repetitis vicibus fulgurando . 16 Hæc eſt vox & tonatio Do-
mini , per quam horriſono fragore quodvis condenſum deſertum quatiet ac tre-
mefaciet : 17 & per quam Dominus & illud quoque vaſtum & horridum deſer-
tum Cades , ubi peregrinati ſunt Iſraelitæ , quatiet ac tremefaciet . 18 Hæc
eſt vox & tonatio Domini, qua perterrefaciens prægnantes cervas, præparat eas
ad partum & obſtetricatur , alioquin ſine grandi terrore difficillime parituras .
19 & qua tonatione & fulminatione ipſe Dominus defractis arboribus , opacas
condenſaſque ſilvas denudabit. 20 Itaque merito in ejuſdem Dei tabernaculo om-
nes loquentur gloriam ejus , quam etiam prædicant voces de cælo tonantes .
21 Qui Dominus præter tonantes ignes ardentium fulminum , facit etiam cum
voluerit,ut aquarum diluvium terram inundet & inhabi.et: 22 qui & toti mun-
do præſidebit , omnibus dominans , & omnia regens in æternum . 23 Domi-
nus fortitudinem dabit populo ſuo timiditate depulſa : 24 Dominus populo ſuo
benefaciet , tribuendo ei pacem & tranquillitatem .

(1) *Rurſus iidem MSS.*
18 Vox Domini præparantis cervos : & revelabit condenſa .

Digitized by Google

ORATIONES.

MSS. 1 DOna Domine virtutem populo tuo, & effice nos templum Spiritus ſancti, ut tibi de corde puro holocauſtum acceptabile præparemus. Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum Filium tuum, qui tecum vivit & regnat Deus in unitate ejuſdem Spiritus ſancti per omnia ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*.

Brev. Mozarab. fol. 243. 2 DEus cujus filii, id eſt, Angeli gloriam offerunt, cui omnes Sancti honorem laudemque depromunt, te adoramus ſubjecti, te humiles deprecamur: ſuſcipe Domine fidelia vota mentis, & compeſce ſuperbiam carnis: accepta preces ſervorum tuorum, eiſque conſortium tribue Angelorum, ut cujus vox intonuit in virtute, & refulſit in magnificentia, de cordis interioribus ignorantiæ tenebras removeas, & ſcientiæ lumen, per quod te contemplari mereamur, propitius accendas. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*.

fol. 71. 87, 266. 3 DA Domine virtutem populo tuo contra adverſitatum omnium mala, plebemque tuam pacis conlatione locupleta, ut pro abundantia quietis, omnes in templo tuo tibi gloriam concinant, laudemque pariter & honorem, malis vitæ hujus oblitis, tuæ ſemper deferant majeſtati. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus, & vivis &c.

PSALMUS XXIX.

Pſalmus cantici in dedicatione Domus: David.

Beda.

Senſus myſticus. *Pſalmus cantici* eſt, cum choro ante cantante, humanæ cantationis hymno ars organi conſonantis aptatur, quod ubicumque ponitur, oſtendit per cognitionis divinæ ſcientiam uſum boni operis eſſe tractandum, quatenus optatam fidelium geſtorum efficientiam [1] præeat anterior de Deo adepta cognitio. *Domus* autem *David* Dominici corporis templum; *dedicatio* vero, reſurrectionem ejus oſtendit, qua in æternam gloriam poteſtatemque perductum eſt.

Prima narratione Dominus poſt reſurrectionis gloriam Patri gratias agit, quia eum de mundi iſtius adverſitate liberavit; Sanctis jubens laudem dicere Domino, quando univerſa in ejus poteſtate ſunt poſita: *Exaltabo te Domine* & cetera. Secundo ſe dicit a ſua conſtantia non movendum, inſuper addens præconia Divinitatis a vivis potius, non a mortuis eſſe ſolvenda: *Ego autem dixi in abundantia mea*, *Non movebor in æternum*. Tertia redit ad reſurrectionem ſuam, lætus exſultans quod carnis fragilitate depoſita, in æterna ſuæ majeſtatis gloria perſeveret: [*Audivit Dominus, & miſertus eſt mei*] & reliqua.

Euſe-

(1) *MS.* præteritorum *loco* præeat anterior.

Euſebius Cæſarienſis. Gratiarum actio cum confeſſione. *Feria II. ad Vigilias.*
S. Athanaſius. Pſalmus gratiarum actionis. *

Pſalmus ad laudandum Deum ob liberationem malorum.

1 EXALTABO te Domine quoniam ſuſcepiſti me: Propheta.
2 nec delectaſti inimicos meos ſuper me.
† 3 Domine Deus meus, clamavi ad te; & ſanaſti me.
† 4 Domine eduxiſti ab inferno animam meam: *℣. 4. Pſ. LXXXV. 13.*
5 ſalvaſti me a deſcendentibus in lacum.
† 6 Pſallite Domino Sancti ejus,
7 & confitemini memoriæ ſanctitatis ejus:
† 8 quoniam ira, in indignatione ejus;
9 & vita, in voluntate ejus:
† 10 ad veſperum demorabitur fletus: *℣. 10. 11. Iſa. LXXVI. 20. LIV. 7. 2. II. Corinth. IV. 17.*

N 2 11 &

Pſalmus decantandus inſtrumento muſico inchoante, & cantu vocis ſubſequente, pro dedicatione Domus, inſpiratus Davidi.

PROPHETA. 1 *Excelſum te eſſe prædicabo Domine, quod me in tuam tutelam exceperis, & a morte ſalvaveris; 2 & quod inimicos meos non lætificaveris de me & ſuper interitu meo. 3 Domine Deus meus ego jam jam moriturus flebilem clamorem ad te dedi, & tu me ſanaſti: 4 eduxiſti animam meam de præſentiſſimo mortis & inferni periculo: 5 meque vivificaſti ac ſalvaſti ne de eorum numero eſſem, qui in inferni foveam deſcendunt. 6 Proinde vos a Domino ad ſanctimoniam electi, in ejus honorem pſalmos cantate; 7 ſanctamque ſuam noſtri memoriam ac recordationem profitemini & celebrate, qua noſtri non obliviſcitur in malis noſtris: 8 nam punitio quidem & caſtigatio ad momentum eſt ob juſtam ſuam voluntatem exigendæ a nobis pœnæ propter culpam; 9 ſed & poſtea vita nobis datur & ſalus ob gratuitam voluntatem & repropitiationem ſuam. 10 quare & ſi ad veſperam cum aliquo commoratum fuerit acci-*

* Elevatus Ezechias victoriæ tam glorioſæ proventu ægrotatione correptus eſt, ut ſuæ fragilitatis admonitione deponeret arrogantiam: ſub ejus proinde perſona ab errore correpti, ab infirmitate ſalvati, & ab hoſtibus eruti gratiarum actio prædicatur, & pro conſervatione templi tamquam pro dedicatione cantatur. Aliter, *Eccleſia erat cum laude*.

Pſalt. Syr. Prophetia & gratiarum actio. Verſ. xxv.

Pſalt. Arab. Dixit eum de renovatione Templi, & continetur in eo gratiarum actio, atque laudatio. Verſ. xxvII.

S. Hieron. Pſalmus cantici, laus cum opere, dedicatio domus David, reſurrectio Salvatoris intelligitur, in qua omnia vitæ corpora dedicantur. David figuram Chriſti tenet, domus David domus Chriſti, id eſt humanitas domus eſt divinitatis: tunc ædificavit domum, quando humanitatem carnis aſſumpſit; & tunc dedicavit quando a mortuis eum reſurgere fecit; & modo ædificatur domus David, id eſt Chriſti, hoc eſt Eccleſia uſque in finem ædificatur; ſed in reſurrectione dedicatur quando immortalitatem acceptura eſt. Vocem Redemptoris noſtri continet, qui per reſurrectionem corporis ſui, Eccleſiam (quæ omnium mater eſt,) acquiſitam ſuo nomini dedicavit.

(1) *Vat. 341. verſus 8, atque 9 in unicum copulatur.*

11 & ad matutinum, lætitia.
V. 12. Job. XXIX. 18. † 12 Ego autem dixi in abundantia mea; *Non movebor in æternum.*
† 13 Domine in voluntate tua præſtitiſti decori meo virtutem:
V. 14. Pſal. CIII. 29. † 14 avertiſti faciem tuam a me: & factus ſum conturbatus.
† 15 Ad te Domine clamabo: [1]
16 & ad Deum ÷ meum ‡ deprecabor.
† 17 *Quæ utilitas in ſanguine meo dum deſcendo in corruptionem?*
V. 18. Pſalm. VI. 6. † 18 *numquid confitebitur tibi pulvis?* [2]
19 *aut annunciabit veritatem tuam?*
† 20 Audivit Dominus; & miſertus eſt mei:
21 Dominus ÷ factus ‡ eſt adjutor meus.
V. 22. Iſai. LXI. 2. 3. † 22 Convertiſti planctum meum in gaudium mihi:
23 conſcidiſti ſaccum meum; & circumdediſti me lætitia:
† 24 ut cantet tibi gloria ÷ mea ‡ & non compungar.
25 Domine Deus meus in æternum confitebor tibi.

accidens aliquod triſte ac flebile; 11 *illico tamen poſtero mane res ei læta ſuccedet.* 12 *Ceterum cum ego in proſperitate mea, ac bonorum animi corporiſque affluentia eſſem, dixi vaniſſime:* In hoc meo bono ſtatu ſtabiliter permanebo, & numquam dimovebor, nec ab eo decidam in ſempiternum. 13 *At tu Domine ex bona voluntate tua illi meo ſtatui decoro & proſpero contuleras fortitudinem; non id ego meis viribus effeceram & firmaveram:* 14 *unde caſtigaturus tu ſtultitiam illius dicti mei, vertiſti faciem benignam tuam a me, meque deſtruiſti ope tua, & ſtatim ego male habui, totuſque fui perturbatus.* 15 *Tunc malo ipſe meo edoctus dicere cœpi:* Ad te Domine flebilem dabo clamorem; 16 & ad Deum meum deprecationes fundam, ita dicendo. 17 Quænam utilitas erit in vita mea, quæ ſanguine retinetur in corpore? quid proderit vixiſſe, dum nunc præmatura morte deſcenſurus ſum in putridum ſepulchrum ut ibi putreſcam? 18 numquid pulvis corrupti cadaveris tibi profitebitur cantabitque laudes? 19 aut numquid idem pulvis annunciabit & prædicabit intra ſepulchrum te Deum verum ac veracem in promiſſis? 20 *Ejuſmodi preces meas tunc Dominus audivit & acceptavit; & miſertus eſt mei:* 21 *fuitque idem Dominus mihi auxiliator, ſtatu incolumi reſtituto.* 22 *Tunc ſane Domine meum planctum mihi vertiſti in gaudium, ut gauderem poſt planctum:* 23 *meumque cilicium quo me more pœnitentium indueram, diſrupiſti; meque accinxiſti ac perfudiſti lætitia:* 24 *ut te mea hæc gloriatio læta cantare poſſet atque laudare, ac numquam tacere, & non ego amplius pungerer cruciatus aculeo.* 25 *Jure igitur meritoque Domine Deus meus debitas tibi fatebor laudes in ſempiternum.*

ORA-

(1) *Uterque Vat. 341. & 342. cum Ed. Oxon. noſtros hoſce verſiculos 15. & 16. in unicum componunt.*

(2) *Et huic verſiculo 18 inſequentem 19 jungunt de illis duobus unicum facientes MSS. Vat. 341. & 342.*

ORATIONES.

1 SUſceptor omnium clementiſſime Deus, ne permittas delectari inimicos noſtros ſuper nos; ſed ita nos tua virtute corrobora, ut converſo planctu noſtro in gaudium, ſanctitatis tuæ memoriam jugiter excolamus. Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum. MSS.

2 EDuc Domine animam noſtram ab inferis, & a deſcendentibus in lacum nos erue; & qui virtute tua inenarrabili mundum redempturus, deſcendens a ſupernis, inferni confregiſti receſſus, ne peccato duce illuc deducamur cuſtodi propitius; & præſta ut cum his qui ad vitam æternam perſcripti ſunt, tibi modulo pietatis pſallamus, atque in delectationibus tuis conſortium beatitudinis mereamur. ℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℞. *Amen*. Brev. Mozarab. fol. 185.

3 EXaltamus te Domine, magnificantes nomen tuum, ut non avertas faciem tuam a nobis, & ne conturbes nos in ira tua, quia ad te Deum noſtrum clamamus, & te deprecamur ut nos exaudias, & ut noſtri miſerearis: converte cor noſtrum ad te in bonitate, ut laudemus nomen tuum, & enarremus inſtanter mirabilia tua. ℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. fol. 68.

4 HUmiliantes animas noſtras in jejunio, Domine Deus educ eas ab inferis, & a deſcendentibus in lacum nos erue, & qui virtute inenarrabili mundum redempturus, deſcendens a ſupernis, inferi confregiſti [1] receſſus, ne peccato duce illuc deducamur cuſtodi propitius, & præſta ut cum his qui ad vitam æternam conſcripti ſunt, tibi modulo pietatis pſallamus, atque in [2] delectationibus tuis conſortia beatitudinis mereamur. ℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. fol. 179. *In jejunio*.

5 SAna nos Domine dum clamamus ad te, & ut fletus noſtros veſpertinos in gaudium vertas, matutina lætitia nobis, te opitulante, citius occurrat. ℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℞. *Amen*. fol. 68. *Ad Veſperum*.

6 TE Domine ſupplices deprecamur, ut convertas in gaudium planctum noſtrum, remiſſa mole facinorum, ac myſterio reſurrectionis tuæ lætificatos, attollere digneris in cælum, pro quibus deſcendere dignatus es in infernum. Comment. hujus Pſ. tom. 7. S. Hieronymi. *De reſurrectione Domini*.

7 AUdi Domine & miſerere noſtri; & confitentes memoriæ Sanctitatis tuæ lætitia confeſſionis accinge: & quia in voluntate tua vita eſt noſtra; voluntatis ipſius munus impertire, ut dum nobis vita ex voluntate tua tribuitur, voluntas tua vitæ ipſius munere impleatur. ℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. Brev. Mozar. fol. 248.

I

(1) *B. illic pro* receſſus *habet* recurſus.
(2) *B.* in dilectionibus *non vero* in delectationibus.

In finem: Pſalmus David. ÷ *pro extaſi:*

Beda.

Senſus myſticus. Titulus notus eſt, pertinens ad Dominum Chriſtum, de cujus paſſione & reſurrectione totus eſt pſalmus iſte cantatus.

Per univerſum pſalmum verba ſunt Domini Salvatoris. Primo ingreſſu precatur Patrem, ut de malis imminentibus liberetur, ac deinde exauditum ſe indubitanter exſultat: *In te Domine ſperavi non confundar in æternum*. Secundo redit ad paſſionem ſuam; actumque rei per alluſiones varias mirabili narratione deſcribit: [1] *Miſerere mei Domine quoniam tribulor*. Tertio generaliter gratias agit pro ſe & populo fideli, quoniam univerſæ Eccleſiæ miſericordiæ ſuæ dona largitus eſt; commonens etiam Sanctos ut in charitate Domini perſeverent, qui & bonorum præmia, & malorum retributiones ſuperius audierunt: *Quam magna multitudo dulcedinis tuæ*. Poteſt hic pſalmus juxta hiſtoriam de ipſo [David] intelligi.

Feria II. ad Vigilias. *Euſebius Cæſarienſis*. Confeſſio cum ſupplicatione.

S. Athanaſius. Pſalmus in interpellatione & oratione & deprecatione. *

Pſalmus ad precandum.

Propheta. Pſal. LXX. 1.

1 IN TE DOMINE ſperavi: non confundar in æternum:
2 in juſtitia tua libera me.
† 3 Inclina [2] ad me aurem tuam:
4 accelera ut eruas me.

† 5 Eſto

In perpetuum decantandus Pſalmus, Davidi inſpiratus in exceſſu mentis ejus, ob ſummum pavorem ingruentium malorum.

PROPHETA. 1 *Quoniam in te Domine ſperavi, ne quæſo, remaneam pudore ſuffuſus in æternum, quaſi hac ſpe in te mea fruſtratus:* 2 *per tuam juſtitiam ab injuſtis perſecutoribus meis libera me, & eripe me.* 3 *Inclina aurem tuam ad me te implorantem;* 4 *& propera me oppreſſum eximere in libertatem.*

* Quibus verbis pro reditu ſuo plebs in Babylone captiva Deo ſupplicat, quæve mala pertulerit, & quæ futura ſit Deo concedente reverſio prædicitur. Aliter, confeſſio eſt credentium Deum.

Pſalt. Syr. Gratiarum actio, & ſupplicatio perpetua ad Deum. Verſ. XLIX.

Pſalt. Arab. Dixit eum (continetque) fervens deſiderium, orationem, & gratiarum actionem: & numerus: Verſ. LV.

S. Hieron. Pſalmus ipſius Mediatoris initio continet vocem, deinde redempti ſanguine ejus populi gratias agentis ex ipſius interponitur perſona Prophetæ, ait ergo Redemptor ad Patrem.

---

(1) *MS. heic adducit alia Pſalmi verba, videlicet:* in manus tuas commendabo ſpiritum meum, *eorum loco quæ a Thomaſio adducuntur.*

(2) *Vat. 341. & 342. cum Ed. Oxon.* 3 Inclina ad me aurem tuam: accelera ut eruas me; *Tum iidem Vat. rurſus unico verſu legunt quæ nobis partiuntur in verſus 5. & 6.*

(3) *Ita in apographo noſtro: ſed apud Blanchinum legitur.* Verſ. 45.

Digitized by Google

† 5 Eſto mihi in Deum protectorem,
6 & in domum refugii, ut ſalvum me facias.
† 7 Quoniam fortitudo mea & refugium meum es tu:
8 & propter nomen tuum deduces me, & enutries me. ℣. 8. Pſalm. V. 9. XXII. 3.
† 9 Educes me de laqueo hoc, quem abſconderunt mihi:
10 quoniam tu es protector meus.
† 11 In manus tuas commendo ſpiritum meum: ℣. 11. Luc. XXIII. 46.
12 redemiſti me Domine Deus veritatis.
† 13 odiſti obſervantes vanitates ſupervacue. ℣. 13. Jonæ II. 9.
† 14 Ego autem in Domino ſperavi:
15 exſultabo & lætabor in miſericordia tua,
† 16 quoniam reſpexiſti humilitatem meam:
17 ſalvaſti de neceſſitatibus animam meam:
† 18 nec concluſiſti me in manibus inimici:
19 ſtatuiſti in loco ſpatioſo pedes meos. ℣. 19. Pſalm. IV. 2. XVII. 20.
† 20 Miſerere mei Domine, quoniam tribulor:
21 conturbatus eſt in ira oculus meus, ℣. 21. Pſalm. VI. 8.
22 anima mea, & venter meus.
† 23 quoniam defecit in dolore vita mea; 24 &

tatem. 5 Eſto tu mihi Deus protector fortiſſimus; 6 & eſto mihi ceu domus munita perfugii quo perfugiam, ut me ſalves. 7 Quoniam autem tu vere es is qui mihi das fortitudinem, & ad quem ego refugio a perſecutoribus meis: 8 idcirco etiam vel ob nomen tuum quia miſericors nominaris, tamquam dux viæ duces me, ne a recto itinere aberrem, meque viatica alimonia enutries, ne laſſus deficiam in via. 9 Tu me extrahes ab hac tendicula, quam, ut me per inſidias caperent, occulte tetendere inimici mei: 10 quia tu es fortiſſimus ille protector meus. 11 Manibus omnipotentiæ ac diſpenſationis tuæ Domine commendo & cuſtodiendum do ſpiritum meum: 12 tu namque ſæpius me pæne captivum de inimicorum manibus redemiſti Domine Deus vere & in promiſſis verax: 13 quemadmodum contra ſemper odio habuiſti cuſtodientes ea quæ vana ſunt, vaniſſime & nullo fructu. 14 Quantum ad me, non in re vana, ſed in Domino confiſus ſum: 15 quare & nunc quoque exſultabo & lætabor in miſericordia erga me tua: 16 nam ſæpiſſime alias placidis oculis vidiſti humiliationem afflictionemque meam. 17 & animam meam ſalvaſti de tribulationibus & anguſtiis, quibus coarctabatur: 18 & non me concluſiſti in manibus inimici, unde non poſſem effugere: 19 quinimmo ſtare feciſti pedes meos in loco bene amplo & lato, ubi libere incederent atque ſecure. 20 Ergo ad præſens etiam miſerere mei Domine, quia tribulor: 21 & quia præ furore inimicorum meorum jam perturbatus eſt & caligavit oculus meus: 22 & anima ipſa mea ac viſcera mea tota ſunt conturbata: 23 & quia præ dolore ac mærore pæne conſumpta eſt atque defecit

vita

24 & anni mei, in gemitibus.
† 25 infirmata eſt in paupertate virtus mea:
26 & oſſa mea conturbata ſunt.
† 27 ſuper omnes inimicos meos factus ſum opprobrium,
v. 28. & 29. 28 & vicinis meis valde: [1]
Iob. XIX. 13. Ps. XXXVII. 29 & timor, notis meis.
12. LXXXVII. 9. 19. † 30 qui videbant me, foras fugerunt a me.
31 oblivioni datus ſum tamquam mortuus, a corde:
† 32 factus ſum tamquam vas perditum.
v. 33. Thren. II. 22. 33 quoniam audivi vituperationem multorum commorantium in circuitu:
† 34 ÷ in eo ⁝ [2] dum convenirent ſimul adverſum me,
35 accipere animam meam conſiliati ſunt.
† 36 Ego autem in te ſperavi Domine: [3]
37 dixi: *Deus meus es tu*:
38 *in manibus tuis ſortes meæ*.
† 39 *Eripe me de manu inimicorum meorum*,

40 &

vita mea; 24 & præ continuis gemitibus atque ſuſpiriis jam defecerunt & pæ-
ne finiti ſunt anni vitæ meæ: 25 & præ inopia atque miſeria debilitata eſt for-
titudo mea: 26 meaque oſſa ac robora horrende turbata ſunt & contabuerunt:
27 factus ſum præterea opprobrium grande, pluſquam unquam probroſi fuerint
omnes inimici mei; 28 quin & ipſis vicinis ac propinquis meis opprobrium fa-
ctus ſum valde; 29 & factus ſum notis meis cauſa timendi ſibi, ne mei cauſa
periclitarentur. 30 unde qui me prius amice viſebant, mecumque familiari-
ter verſabantur, poſtea ſicubi eſſem, foras fugerunt longe a me: 31 ab eorum-
dem amicorum corde atque memoria traditus ſum oblivioni, ac ſi eſſem unus ex
mortuis: 32 eiſque amicis meis factus ſum ac ſi eſſem viliſſimum vas perditum,
quod non amplius requiritur. 33 & quia jam a multis circum me commoran-
tibus audivi vituperium in me atque opprobrium: 34 & cum ſimul ipſi con-
gregarentur inirentque conſilium adverſum me, 35 cogitarunt & conſultarunt
auferre mihi vitam, meque perdere. 36 Ego autem inter tot tantaque mala,
in te Domine ſperavi, 37 tibique dixi; Tu es Deus meus: 38 in manibus
voluntatis ac diſpenſationis tuæ ſunt ſive proſperæ ſive adverſæ ſortes &
eventus ac tempora omnia vitæ meæ. 39 Libera me de manu ac poteſta-

te

(1) *Vat.* 341. & 342.
28 & vicinis meis valde, & timor notis meis.

(2) *Obelum heic rejiciunt MSS. S. Pauli, & B. 6. Orat. non tamen bene juxta ea quæ Tom. II. ad hunc locum diximus.*

(3) *Ed. Oxon.*
36 Ego autem in te ſperavi Domine: dixi: Deus meus es tu.
At Vat. 341. & 342.
37 dixi: Deus meus es tu: in manibus tuis ſortes meæ.
38 Eripe me de manu inimicorum meorum, & a perſequentibus me.

40 *& a perſequentibus me.*
† 41 *Illuſtra faciem tuam ſuper ſervum tuum:*
42 *ſalvum me fac in miſericordia tua.*
43 *Domine non confundar, quoniam invocavi te.* ℣. 43. Pſal. XXIV. 3.
† 44 *erubeſcant impii; & deducantur in infernum:*
45 *muta fiant labia doloſa,* ℣. 45. I. Reg. II. 9. Pſal. XI. 4.
† 46 *quæ loquuntur adverſus juſtum iniquitatem*
47 *in ſuperbia & in abuſione.* ℣. 47. I. Reg. II. 3.
† 48 Quam magna multitudo dulcedinis tuæ, ÷ Domine: ℣. 48. Pſal. LXIV. 4. I. Corinth. II. 9.
49 quam abſcondiſti timentibus te:
† 50 perfeciſti eis qui ſperant in te,
51 in conſpectu filiorum hominum. ℣. 51. Pſal. XXVI. 5.
† 52 Abſcondes eos in abſcondito faciei tuæ
53 a conturbatione hominum: [1]
† 54 proteges eos in tabernaculo tuo a contradictione linguarum. ℣. 54. Job. V. 21.
55 Benedictus Dominus, quoniam mirificavit miſericordiam ſuam mihi in civitate munita. ℣. 55. Pſal. XVI. 7.

 † 56 Ego

te inimicorum meorum, 40 & ab iis qui me perſequuntur injuſte. 41 Lucere fac faciem tuam & benevolentiam erga me ſervum tuum: 42 meque ſalva pro miſericordia tua: 43 Domine ne, quæſo, remaneam rubore ſuffuſus, quod in auxilium meum te vocaverim, ſed ſperatam opem non obtinuerim. 44 quin impii potius in rebus inanibus ſperantes, pudore perfundantur; ac in infernum detrudantur ad gloriam juſtitiæ tuæ: 45 & obmuteſcant labia illa mendacia ac fraudulenta; 46 quæ contra hominem juſtum & innocentem loquuntur id quod eſt iniquum, 47 idque loquuntur cum ſuperbia atque contemptu, quo juſtis abutuntur & inſultant. 48 *O quam magna & multa eſt Domine bonitatis tuæ dulcedo illa; 49 quam reconditam conſervas, ſuo tempore dandam timentibus te, 50 & quam operatus es & exhibuiſti ſperantibus in te, 51 palam coram hominibus videntibus ſimul & admirantibus tuam in illos dulciſſimam largitatem! 52 Tu ejuſmodi timentes & ſperantes in te in abdito & tuto loco ſub benignum aſpectum tuum occultabis 53 ſubtractos a tumultuatione & conturbatione hominum: 54 eoſque conteges in habitaculo tuo, atque defendes a jurgiis & detractionibus linguarum contra illos loquentium. 55 Benedictione ac laude dignus eſt Dominus, quia mirabilem fecit mihi miſericordiam ſuam in civitate muro-*

(1) *Vat. 341. & 342. cum Ed. Oxon.* 53 a conturbatione hominum proteges eos. 54 in tabernaculo tuo a contradictione linguarum.

℣. 56. Pſal. CVI. ℣. 12. ℣. 57. Iſa. XXXVIII 11.

† 56 Ego [1] autem dixi in exceſſu mentis meæ :
57 *Projectus ſum a facie oculorum tuorum* .
† 58 ideo exaudiſti vocem orationis meæ dum clamarem ad te .
† 59 Diligite Dominum omnes Sancti ejus :
60 ÷ quoniam ⁑ [2] veritatem requiret Dominus ;
61 & retribuet , abundanter facientibus ſuperbiam .
† 62 Viriliter agite , & confortetur cor veſtrum , [3]
63 omnes qui ſperatis in Domino .

murorum ambitu communita . 56 Ceterum cum olim ego maximis malis percul-ſus , in pavore ac ſtupore magno eſſem, & pæne jam exceſſiſſem ex mente, dixi ita, 57 Plane de ſavente oculorum tuorum conſpectu projectus ſum , o Domine . *58 ſed propterea miſertus tu pavoris mei , vocem exaudiſti deprecationis meæ , cum tunc flebilem vocem darem ad te . 59 Itaque Dominum diligite & amate vos omnes Sancti cultores ejus : 60 quia Dominus veritatem & fidelitatem ſervorum ſuorum requiret ad remunerandum ; 61 & viciſſim condigna ſupplicia tribuet iis , qui ſatis multa faciunt opera ſuperbiæ . 62 Igitur facite viriliter , animuſque veſter roboretur in rebus adverſis , 63 o vos omnes qui in Domino ſperatis , eumque vobis exſpectatis adjutorem .*

ORATIONES.

MSS.

1 IMmenſam multitudinem dulcedinis tuæ piiſſime Domine ſuppliciter exoramus , ut dum veritatem tuam requirimus , tumorem execrabilis ſuperbiæ conteramus . Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum .

Brev. Mozarab. fol. 71. 266.

2 ESto nobis Domine in Deum protectorem , ne incolis obſidentibus noſtrarum integritas mentium feriatur : pro loco autem munito , tuum habere mereamur auxilium ; nam te nobis obumbrante , [4] nulla vis valebit inrumpere tentationum ; * nec receſſus penetrabit noſtros , ſi tu intra extraque adſueris , & firmamentum refugiumque noſtrum tuam dexteram dederis . ℟. *Amen* . Per miſericordiam tuam Deus noſter , qui es benedictus , & vivis , & omnia regis in ſæcula ſæculorum . ℟. *Amen* .

* *ibi* . nec receſſus tentationũ penetrabit noſtros .

fol. 106.

3 PRotector noſter Domine , converte nos a viis noſtris pravis , & habitare nos fac abſque pavore in terra hæreditatis noſtræ , ac ſic nos liberatos , fidei moderamine contine , ut nec proſperitate ſæculi extollamur , nec invidi hoſtis adverſitate turbemur , vel facinorum nubilo obumbremur ; ſed ſperantes in te , quæſumus , ut nos in tua juſtitia liberes , nec condigna pro admiſſis juſte repenſes : illumina itaque faciem tuam ſuper hæreditatem tuam , & ſalva nos propter miſericordiam tuam . ℟. *Amen* . Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

4 Eru-

(1) *Vat.* 341 & 342. *in unicum verſum coguntur quæ nobis 56 , & 57 complectuntur: tum Ed. Oxon. facta diſtinctione .*
58 ideo exaudiſti vocem orationis meæ,
59 dum clamarem ad te .

(2) *B. 6. Orat.* veritates .

(3) *Poſtremos illos duos verſus unico leguntur in Codd. Vat.* 341. & 342.

(4) *B. fol.* 71. nulla virtute valebit.

4 ERubeſcant, Domine, impii, & deducantur in infernum qui te Chriſtum Dei Filium negaverunt, ut ora te loquentium, alto prædicationis culmine polleant, dum adverſus Juſtum iniquitatem loquentium deſtruxeris labia. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus &c. fol. 162.

5 DOmine Jeſu Chriſte, non infirmetur, quæſumus, in peregrinatione hujus paupertatis vigor Eccleſiæ tuæ: ac ſi contigerit in nobis virtutum oſſa pro tempore conturbari, exemplo Paſſionis tuæ erecti, non incidamus uſquequaque in laqueos inimici. [℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.] fol. 166. *De Paſſione Domini.*

6 SAlva Domine de neceſſitatibus animas famulorum tuorum, & in tua juſtitia ſperantes, nec concludas in manibus adverſantis; ſed reſpice humilitatem noſtram, & in loco nos munito ſalvifica, qui moriens devinxiſti inferna, ut confuſis conſiliis perſequentium, ſine pavore in civitate ſanctiſſima tua, feliciori proventu cæleſtem gloriam conſequamur. [℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.] fol. 186. *Item de Paſſione.*

7 LIbera nos Domine in tua juſtitia, & ad precem noſtram inclina aurem tuam, ut a malis erepti, & recreati cæleſtibus, æterna nos eſſe veſtitos immortalitate lætemur. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. fol. 193.

8 INeffabili Domine enituiſti patientia, dum congregata omnis ſimul adverſum te infidelium turba ut acciperent animam tuam, nitebantur conſiliis quod in verbis te caperent, cum utique [te] Verbum Dei eſſe neſcirent; & ideo qui tam potentialiter viciſti in delicto, viribus tuis glorificare te dignare. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. fol. 199.

9 TE Chriſte ſupplices deprecamur, ut inſinues mentibus noſtris curam te diligendi, pro nobis paſſum jugiter confiteri, ut mereamur contra iniquam ſuperbiam, humilitatis armis viriliter repugnare. Comment. hujus Pſalmi t. 7. S. Hieronymi.

PSALMUS XXXI.

÷ *Ipſi* ⁝ *David. intellectus.*

Beda.

Hic cum pœnitentiæ ſit pſalmus, primo *David* meminit in titulo propter Dominum Chriſtum; quoniam ad ipſum reſpicit quidquid pœnitens iſte dicturus eſt: deinde *Intellectus* ideo ſequitur, quia nullus peccata niſi qui intellexerit, plangit. Meritoque pſalmus tali eſt inſcriptione prænotatus, ubi ſe deterioratum peccator tardius intellexit, quia peccata quæ confeſtim prodi debuerant Domino, diutius ſe tacuiſſe confeſſus eſt, audiens a Domino: *Intellectum tibi dabo & inſtruam te.* Senſus myſticus.

In prima parte pſalmi pœnitens loquitur, peccatum ſuum evidenter agnoſcens, pœnam ſibi merito diſtrictionis indicens, quoniam noxia facinora credidit occulenda: ubi breviter principium & narratio continetur: *Beati quorum remiſſæ ſunt iniquitates*. In ſecunda parte ſola corre-

Digitized by Google

ctio eſt; nam cum ſe propria confeſſione damnaverit, a Domino ſibi credit eſſe parcendum: *Delictum meum cognitum tibi feci, & injuſtitias meas non abſcondi*. Tertia parte, pœnitudinis bona commendans, etiam Sanctos in hoc mundo aſſerit Domino ſupplicare, in quo ſibi merito teſtatur eſſe refugium: *Pro hac orabit ad te omnis Sanctus*. Quarta, Dominus ad ejus verba reſpondens, ſperantes in ſe [1] circumdare miſericordia pollicetur: *Intellectum tibi dabo & inſtruam te*. Quæ quatuor partes interjectis *Diapſalmatibus* dividuntur; quas in diviſionibus ſequi, noſtri conſtat eſſe propoſiti.

Feria II. ad Vigilias. *Euſebius Cæſarienſis*. Prophetia de iis qui per Chriſtum ſunt ſalvandi. *S. Athanaſius*. Pſalmus beatitudinem aperte palamque pronuntians. *

Pſalmus II. pœnitentialis & inſtructivus.

Propheta. ℣. 1. Rom. IV. 7.

1 BEATI, quorum remiſſæ ſunt iniquitates: [2]
2 & quorum tecta ſunt peccata.
† 3 beatus vir, cui non [3] imputavit Dominus peccatum:
4 nec eſt in ſpiritu ejus, dolus. (℣. 4. Johan. I. 47.)
† 5 Quoniam tacui, inveteraverunt oſſa mea,
6 dum clamarem tota die.
† 7 ÷ quoniam: [4] die ac nocte gravata eſt ſuper me manus tua:
8 con-

Pſalmus Davidi inſpiratus, intelligentiæ, & eruditionis plenus.

PROPHETA. 1 *Felices ii quorum iniquitates ſunt a Deo gratis remiſſæ ſine præcedentibus operibus & meritis; 2 & felices ii quorum peccata obtecta ſunt conſpectui Dei, ut eorum non recordetur amplius. 3 felix vir cui Dominus non amplius imputaverit peccatum neque ad culpam neque ad pœnam, ſed condonaverit plene; 4 & felix ille in cujus animo & ore nulla eſt fallacia, ſed vera reſipiſcentia & ſui reatus confeſſio. 5 Quoniam autem diu peccata mea tacui, & non ſum ea confeſſus, idcirco omnia oſſa ac robora mea quaſi præ vetuſtate attrita ſunt atque conſumpta, 6 propter continuum clamorem meum atque rugitum per totam diem, ob graviſſimas pœnas mihi divinitus inflictas: 7 nam die ac nocte ingravata eſt*

* Oratio Ezechiæ, quia in languorem ob ſuperbiam inciderit, convenit; & ceteris ſanctis ſimili ſtatu degentibus.

Pſalt. Syr. De culpa Adæ, qui auſus eſt, & peccavit: & prophetia de Chriſto, quod per eum liberandi eſſemus a gehenna. Verſ. xxIIII.

Pſalt. Arab. Dixit eum prophetice de Redemptione, & num. Verſ. xxIII.

S. Hieron. Pſalmus vocem continet Prophetæ oſtendentis hominem non propriis meritis, ſed Dei gratia poſſe ſalvari ſi confiteatur admiſſa.

(1) *MS.* circumdari. (2) *Primo huic verſiculo ſecundum copulatur Vat.* 342. (3) *Codd. S. Pauli, & B. 6. Orat.* imputabit. (4) *Eum obelum eſſe inducendum clamant MSS. S. Pauli & B. 6. Orat.*

8 converſus ſum in ærumna ※ mea ⁏ dum configitur ſpina .

※ *DIAPSALMA* ⁏

† 9 . Delictum meum cognitum ※ tibi ⁏ feci : ℣. 9. Prov. XXVIII 13.
10 & injuſtitiam meam non abſcondi .
† 11 Dixi , *Confitebor* [1] ÷ *adverſum me* ⁏ *injuſtitiam meam Domino* : ℣. 11. Iſai. LXV. 14. I. Iohan. I. 9.
12 & tu remiſiſti impietatem peccati mei .

DIAPSALMA.

† 13 Pro [2] hac orabit ad te omnis ſanctus in tempore opportuno: ℣. 13. Iſai. LV. 6.
† 14 verumtamen in diluvio aquarum multarum , ad eum non approximabunt .
† 15 Tu es refugium meum a tribulatione, quæ circumdedit me: ℣. 15. Pſalm. IX. 1.
16 exſultatio mea , erue me a circumdantibus me.

DIAPSALMA.

† 17 INTELLECTUM tibi dabo ; & inſtruam te in via hac qua gradieris : DEUS.
18 firmabo ſuper te oculos meos .
† 19 Nolite fieri ſicut equus & mulus, quibus non eſt intellectus.
† 20 IN CAMO & fræno maxillas eorum conſtringe [3] Propheta.
21 qui ℣. 20. Prov. XXVI. 3.

ta eſt in me & graviter me preſſit punitio ultricis manus tuæ Domine : 8 & aſſidue devolutus & verſatus ſum in miſeria mea , cum ejuſmodi cruciatuum ſpina mibi infixa perſiſteret . * *9 Tandem vel ſero agnovi , tibique confeſſus ſum delictum meum: 10 meumque peccatum non amplius occultavi nec reticui. 11 Tunc pœnitens dixi ,* Ipſe egomet confitebor Domino contra me meam iniquitatem ac ſcelera mea : *12 & ſtatim tu ineffabili pietate remiſiſti impietatem & culpam cordis & peccati mei .* * *13 Ob hanc rem quod ſis facilis ad ignoſcendum , ad te pro remiſſione peccatorum quilibet de populo tuo ſancto orabit hoc tempore opportuno ad inveniendam veniam , dum ſpatium ſupereſt pœnitentiæ . 14 verum etiam cum æternum duraturæ calamitates diluviaverint tamquam in multarum aquarum diluvio , ad illum ad te converſum eæ calamitates non pertingent . 15 Tu Domine es mihi is , ad quem ego refugio a tribulatione quæ me circumcludit & obſidet : 16 tu qui es cauſa exſultationis meæ , a circumdantibus me malis redime & ſalva me .* * DEUS. *17 Ego Deus eruditum & intelligentem te faciam , teque illuminando inſtruam in iſta nova pœnitentiæ via poſt lapſum , per quam iturus es novo modo vivendi : 18 & ſuper te obfirmabo & figam oculos providentiæ & curæ meæ ne iterum cadas . 19 ſed & vos homines cuncti ne efficiamini velut equus & mulus , quibus abeſt ratio & intelligentia .* PROPHETA. *20 Merito* Domine *afflictione atque preſſura ceu capiſtro & fræno*

* *Pauſatio aut immutatio muſica cantilenæ inter pſallendum.*

* *Pauſatio &c.*

* *Pauſatio &c.*

(1) *Eo obelo deſtituuntur una cum Græco MSS. S. Pauli , & B. 6. Orat.*
(2) *Ed. Oxon.*
13 Pro hac orabit ad te , 14 omnis ſanctus in tempore opportuno .
(3) *De 20. & 21 ℣℣. unicum efficiunt Vat. 341. & 342.*

21 qui non approximant ad te .
† 22 Multa flagella peccatoris :
23 ſperantem autem in Domino miſericordia circumdabit .
† 24 Lætamini in Domino & exſultate juſti :
25 & gloriamini , omnes recti corde .

& fræno conſtringe maxillas eorum 21 qui brute viventes tamquam equus & mulus , ad te non appropinquant amore , tuæque voluntati non obſequuntur niſi timore pœnæ vel dolore . 22 Bene multa erunt peccatoris flagella atque dolores : 23 e contrario autem miſericordia Domini circumdabit confidentem in eo . 24 Igitur o juſti lætamini & gaudio exſultate quod talem Dominum habeatis : 25 voſque omnes qui animum directum ad Deum habetis , de eo gloriamini , eumque laudate jubilantes in canticis .

ORATIONES.

MSS. 1 SAncte Domine , qui remiſſis delictis , beatitudinem te confeſſis adtribuis , exaudi vota præſentis familiæ , & confracto peccati aculeo , ſpirituali nos exſultatione perfunde . Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum .

Brev. Mozar. fol. 87. 139. 2 REmitte Domine impietatem cordis noſtri , pro qua te omnis Sanctus in tempore opportuno exorat ; atque intellectum tribue nobis per * orationis ſuffragium quod precamur , & inſtrue nos in hujus vitæ via , qua [1] gradimur . ℟. *Amen* . Per miſericordiam tuam Deus noſter , qui es benedictus , & vivis , & omnia regis in ſæcula ſæculorum . ℟. *Amen* .

* *al.* operationis .

fol. 129. 155. 168. 3 DA nobis Domine peccatorum remiſſionem , qui purgatis præſtas beatitudinem : eſto refugium a preſſura damnationis , qui indultor es libertatis : & quia multa flagella peccatorum in nobis plaga inruente * ſentimus , in te confidendo circumdari nos tua miſericordia ſentiamus . ℟. *Amen* . Per miſericordiam tuam &c.

* *al.* deſæviunt .

fol. 170. *De Paſſione Domini* . 4 TU nobis es Domine refugium a preſſura quæ circumdedit nos , & ideo qui patiendo pro nobis , exaltatio facta es noſtra , redime nos a circumdantium inimicorum muſcipula . ℟. *Amen* . Per miſericordiam tuam Deus noſter , qui es benedictus , & vivis , & omnia regis in ſæcula ſæculorum . ℟. *Amen* .

fol. 241. 5 DEus quem cordium occulta non latent , cui ſecreta conſcientiæ non celantur , remitte , quæſumus , iniquitates noſtras , & dele omnia peccata noſtra , ut animas noſtras , & admiſſa remittendo conquiras , & tegendo delicta , poſſideas : & quia tu es exſultatio noſtra , redime nos miſerando , & a flagellis peccatorum redimendo libera . ℟. *Amen* . Per miſericordiam tuam &c.

Comment. hujus Pſal. t. 7. S. Hieronymi. 6 TE Domine ſupplices deprecamur , ut obtectis per indulgentiam peccatis , nec reputatis ultra delictis , mereamur Sanctorum exſultationis perpetuæ eſſe participes .

PSAL-

(1) *B. fol.* 133. qua gradiamur .

÷ *Pſalmus David* ⁚

Beda.

Hortatur in hoc pſalmo Propheta Eccleſiam fidelem ad pſalmodiam, enumerans potentiam factaque Creatoris, ut ad laudes ejus avidius feſtinet, cum virtutem ipſius pietatemque cognoſcit. *Senſus myſticus.*

Per totum quidem pſalmum Propheta loquitur, ſed in prima ſectione monet juſtos, in Domino gaudere, qui creaturas ſuas mirabili potentia continet: *Gaudete juſti in Domino*. Secunda, exclamat beatum eſſe, qui ad ejus meruit pertinere culturam; ſignificans tempora Chriſtiana, in quibus erat multitudo Gentium creditura; *Beata gens cujus Dominus Deus ejus* & reliqua.

Euſebius Cæſarienſis. Adhortatio ad dicendum Deo laudes cum Theologia [*hoc eſt*, cum doctrina de Deo.] *Feria II. ad Vigilias.*

S. Athanaſius. Pſalmus hortatorius & in modum jubentis. *

Pſalmus ad laudandum Deum.

1 EXSULTATE juſti in Domino: *Propheta.*
2 rectos decet [1] collaudatio:
† 3 confitemini Domino in cithara:
4 in pſalterio decem chordarum pſallite illi:
† 5 cantate ei canticum novum:
6 bene pſallite ÷ ei ⁚ in vociferatione.
† 7 quia rectum eſt verbum Domini:
8 & omnia opera ejus in fide:

† 9 di-

Pſalmus Davidi inſpiratus.

PROPHETA. 1 *Vos juſti exſultate in laude Domini*: 2 *quia homines juſtos & rectos decet laudatio Dei, quæ non eſt ſpecioſa in ore peccatoris*: 3 *profitemini Domino debitas laudes cum citharæ ſono*: 4 *& cum inſtrumento muſico decem chordis tenſo pſalmos canite ei*. 5 *nova ſemper cantica in illius honorem cantate*: 6 *& bene decenterque in ejus laudem canite cum jubilo & clangore*. 7 *quia verbum Domini ſive in præcipiendo ſive in promittendo, rectum eſt & æquum*: 8 *& cuncta opera quæ ipſe facit, fideliter ſiunt correſpondentia*

* Poſt victoriam de Aſſyriis carmen triumphale componitur, in quo docetur irritæ ſpei eſſe omnia, quibus præter Deum mortales exſultant.

Pſalt. Syr. Davidis ad literam de his quos præfecit miniſterio Domini: nobis autem ſpiritualiter dicitur ſermo de gloria deitatis. Verſ. XLV.

Pſalt. Arab. & numerus. Verſ. XLIV.

S. Hieron. Iſte Pſalmus vocem continet Prophetæ ad Deum hortantis populos, atque monentis juſtos in quem debeant exſultare.

(1) *MS. S. Pauli*, laudatio.

Digitized by Google

† 9 diligit miſericordiam & judicium :
℣. 10. Pſal. CXVIII. 64. — 10 miſericordia Domini plena eſt terra :
℣. 11. Geneſ. II. 6. Hebr. XI. 3. II. Petr. III. 5. — † 11 verbo Domini cæli firmati ſunt :
12 & ſpiritu oris ejus omnis virtus eorum :
℣. 12. Geneſ. II. 1. Iob. XXVI. 13. — † 13 congregans ſicut in utre aquas maris :
14 ponens in theſauris abyſſos.
℣. 13. Geneſ. I. 9. Iob. XXVI. 10. XXXVIII. 8. — † 15 Timeat Dominum omnis terra ;
16 ab eo autem commoveantur omnes inhabitantes orbem :
℣. 17. Pſ. CXLVIII. 5. — † 17 quoniam ipſe dixit, & facta ſunt :
18 ipſe mandavit, & creata ſunt.
† 19 Dominus diſſipat conſilia gentium :
20 reprobat ÷ autem : cogitationes populorum : (1)
21 ÷ & reprobat conſilia principum :
℣. 22. Iob. XXIII. 13. XIX. 21. Iſai. XLVI. 10. — † 22 conſilium ÷ autem : Domini in æternum manet :
23 cogitationes cordis ejus, in generatione & generationem.
℣. 24. Pſal. LXIV. 5. CXLIII. 15. — † 24 Beata gens cujus ÷ eſt : Dominus Deus ejus :
25 populus, quem elegit in hæreditatem ſibi.
† 26 De cælo reſpexit Dominus ;
27 vidit omnes filios hominum.

† 28 de

tia dictis ejus atque promiſſis. 9 ipſe namque miſericordiam, & id quod juſtum eſt, amat: 10 & effectibus miſericordiæ Domini plena eſt terra. 11 Verbo & juſſu Domini cæli firmiter ſtabiliterque conditi ſunt: 12 & ſolo flatu & imperio oris ejus factus eſt totus ille aſtrorum exercitus & ornatus in iiſdem cælis. 13 ipſe eſt qui congregavit in locum unum, & congregatas ſimul retinet aquas maris tamquam in quodam utre concluſas, ut appareat arida: 14 & qui immenſas aquarum profunditates repoſitas tenet in occultis receptaculis terræ tamquam in occultis theſauris. 15 Timeant Dominum omnes terrigenæ; 16 & præ ejus formidine concutiantur & tremant univerſi habitatores orbis; 17 nam ipſe Deus juſſit; & ſolo ſuo juſſu facta ſunt omnia in cælo & in terra: 18 ipſe præcepit tantum, & univerſa creata ſunt & exſtiterunt. 19 Dominus, cum vult, diſſolvit & a ſuo effectu impedit conſilia quarumcumque nationum: 20 & irrita facit, cum vult, excogitata quorumvis populorum: 21 ac irrita facit, cum vult, conſilia principum quantumvis potentiſſimorum. 22 contra vero conſilium & voluntas Domini in æternum ſtabiliter permanet: 23 & quæcumque voluntas ejus diſpoſuerit facere vel permittere, infallibilia permanent in omnia futura tempora. 24 Proinde felix eſt gens illa quæ ut Deum ſuum agnoſcit & colit Dominum ipſum cæli & terræ: 25 & felix eſt populus quem ex omnibus gentibus ſibi Dominus peculiariter elegit veluti in poſſeſſionem ſuam hæreditariam. 26 Dominus de cælo proſpexit ſemper in terram; 27 viditque ſem-

(1) *In Vat. 341. & 342. verſum 20 una ſimul habemus cum ℣. 21.*

† 28 de præparato habitaculo ſuo [1]
29 reſpexit ſuper omnes qui habitant terram
† 30 qui finxit ſingillatim corda eorum;
31 qui intelligit omnia opera eorum.
† 32 Non ſalvatur rex per multam virtutem:
33 & [2] gigas non ſalvabitur in multitudine virtutis ÷ ſuæ ⁚
† 34 fallax equus ad ſalutem: ℣. 14. Pſal. CXLVI. 10. Proverb. XXXI. 31.
35 in abundantia autem virtutis ſuæ non ſalvabitur.
† 36 Ecce oculi Domini ſuper metuentes eum; ℣. 15. Job. XXXVI. 7. Pſal. XXXIII. 16. I. Petri III. 12.
37 ÷ & ⁚ [3] in eis qui ſperant ſuper miſericordia ejus;
† 38 ut eruat a morte animas eorum;
39 & alat eos in fame.
† 40 Anima noſtra ſuſtinet Dominum: ℣. 16. Pſal. XXXVI. 19.
41 ÷ quoniam ⁚ adjutor & protector noſter [4] eſt ⁚
† 42 quia in eo lætabitur cor noſtrum;
43 & in nomine ſancto ejus ſperavimus.
† 44 Fiat miſericordia tua Domine ſuper nos: [5] quemadmodum ſperavimus in te.

ſemper omnes filios Adam, & quid cogitent, velint, faciantve. 28 de habitaculo ſuo cæleſti firmiſſime præparato 29 proſpexit ad univerſos babitatores terræ; 30 proſpexit, inquam, ille qui eorum ſingillatim omnia pariter corda animaſque formavit; 31 quique intelligit & perſpicit omnia opera eorum abdita licet & occulta. 32 Niſi Deus ſalvet, quivis rex non evadet ſalvus a morte per ſolam multitudinem & fortitudinem exercitus ſui: 33 nec fortis gigas ſalvus & incolumis erit in ſola multitudine & multiplicatione fortitudinis ſuæ. 34 equus licet ſit bellator, rex eſt fallax ad præſtandam equiti ſalutem in prælio: 35 immo nec ſeſe equus a morte ſervabit per totam multitudinem roboris ſui. 36 Sed ecce oculi Domini benigne proſpiciunt ad timentes offendere eum; 37 & ad eos qui ſpem ſuam collocant non in viribus propriis, ſed in miſericordia ejus; 38 ut ſcilicet liberet a morte animas eorum; 39 eoſque nutriat tempore famis. 40 Bene igitur anima noſtra auxilium Domini patienter exſpectat: 41 quia ipſe auxiliator noſter eſt, & inſtar clypei protector: 42 in ipſo enim lætabitur cor noſtrum; 43 quia & nos in majeſtate ſua ſancta ſperavimus. 44 Itaque Domine fiat ſuper nos miſericordiæ tuæ jugis effuſio; quemadmodum in te nos ſperavimus non in nobis.

(1) *Et eo loci* ℣. 28. *jungit inſequentem* 29. *Vat.* 342.

(2) *B. 6. Orat.* gigans.

(3) *Idem MS. B. 6. omittit verba* ÷ & ⁚ in eis.

(4) *MS. S. Pauli miſſo hujuſce verſiculi præcedenti obelo eo loci habet:* noſter ÷ eſt ⁚

(5) *Vat.* 341. & 342.
44 Fiat miſericordia tua Domine ſuper nos;
45 quemadmodum ſperavimus in te.

ORATIONES.

MSS. 1 PAſce Domine plebem tuam in fame verbi tui, & eripe animas noſtras de morte peccati, ut repleti miſericordia tua, adgregari juſtorum gaudiis impertiente te mereamur. Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum &c.

Brev. Mozar. fol. 17. 2 GAudium juſtorum quod eſt in te Domine, famulorum tuorum infunde viſceribus, ut conlaudatio tua quæ rectos decet, omnem a ſenſibus noſtris pravitatem expurget. ℞. Amen. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus & vivis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℞. Amen.

fol. 80. 131. 210. * al. placens fit. 3 TIbi Domino * patiens eſt anima noſtra, a quo & virtutem tolerantiæ & præmium concupiſcit accipere; tua ergo ſuper nos miſericordia, ſicut [1] ſperavimus, fiat; tuaque nos gratia conſueta præveniat. ℞. Amen. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

fol. 68. 112. 131. 218. * al. ſpecialius. 4 FIat miſericordia tua Domine ſuper nos, ut qui ſingillatim corda hominum fingis, * ſpeciatim et ſanctifices: & quia oculi tui ſuper eos ſunt qui te metuunt, timoris tui da nobis plenitudinem, ut & agnitionis tuæ nobis conferas largitatem. ℞. Amen. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

fol. 131. 219. 5 DOmine qui juſtorum gaudium, tuum facis eſſe præceptum; quorum tibi laudatio & obſequitur diligendo, & diligit conlaudando; qui tibi per Legis citharam novum canticum cantant; & per pſalterium piis vocibus ſacro fragore perſultant; eorum nos Domine veſtigiis inhærere concede; & laudem * tui cum eiſdem tribue conclamare; & quia * al. tuam. rectus eſt ſermo tuus, tuaque fidelia opera, præſta ut te corde fideli credamus, & miſericordiam tuam impenſius conſequi mereamur. ℞. Amen. Per miſericordiam tuam &c.

fol. 231. 6 CAntemus tibi Domine canticum novum, quia rectus eſt ſermo tuus, & opera tua, fidelia: ut qui cælorum regna in Prophetæ jubilatione, & Evangelicæ tubæ clangore conſcendere facis, illuc nos attrahas, quo ipſe præcedis. ℞. Amen. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

fol. 250. 7 TUO Domine Verbo cæli ſunt facti, & Spiritu ornati; quia apud beatam Trinitatem nihil diſcretum in opere, nihil reperitur ſequeſtratum in munere; quando ea quæ Pater facit & Filius, ea etiam indiviſè operatur Spiritus ſanctus: cæleſtis ergo fabrica Patris Verbo conſeritur; & ornatus Spiritu oris perficitur: tribue proinde nobis ut opera tua cognoſcamus in fide, dum te Dominum Trinitatis eſſentialem credimus & æqualem. ℞. Amen. Per miſericordiam tuam Deus &c.

fol. 83. 183. De Sanctis. 8 GAudium noſtrum & ſalus noſtra, virtus atque juſtitia, Domine Deus omnipotens, fac nos, quæſumus, placita tibi ſanctorum ...... Martyrum ſorte gaudere, & illic laudes tuis Rectorum munere perpetim decantare. ℞. Amen. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

9 Fiat

(1) B. fol. 240. ſperamus.

9 Fiat miſericordia tua Domine ſuper nos, & animabus noſtris patientiam ad omnia toleranda adjutorio tuæ protectionis inſtrua: & qui ſingillatim corda hominum fingis, ſpe tua ſanctifices; & quia oculi tui ſuper eos ſunt qui te [timent;] timoris tui da nobis plenitudinem, ut etiam aſpectu conferas dignitatem. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.* fol. 136.

10 Fiat Domine miſericordia tua ſuper nos, ſicut ſperavimus in te, ut qui nos per Baptiſmum abluiſti; Spiritus ſancti infuſione confirmes, ſicut in Actibus Apoſtolorum cernimus eſſe factum. Qui nunc in nobis venire digneris, ut per tuum lumen effici mereamur hæredes gloriæ ſempiternæ. *Amen*. Comment. hujus Pſalm. tom. 7. S. Hieronymi

PSALMUS XXXIII.

Davidi: cum immutavit vultum ſuum coram * *Achimelech: & dimiſit eum, & abiit.*

* *In edit. Rom.* Abimelech.

Beda.

Cum Saul perſequeretur *David*, tunc fugit ad *Achis Regem*, ubi dum eſſet invidia faciente ſuſpectus, induſtriosè *mutavit vultum ſuum* ita, ut ſalivis ora compleret; quatenus energumenus æſtimatus, miſeratione faciente dimitteretur illæſus. *David* ergo Chriſtus eſt; *Achis* populus Judæorum: in quo ille incarnatus, ſed invidentibus non agnoſcendus apparuit, unde & *Achis* interpretari dicitur, *Quomodo eſt!* quod eſt verbum mirantis & non agnoſcentis; quia Judæi, virtutes Chriſti admirantes, ipſum Deum minime eſſe agnoverunt. Et bene *David vultu mutatus* ſalivas dimiſit in barbam: ſaliva quippe infirmitatem, barba virtutem deſignat; quia Chriſtus cum in forma Dei eſſet, ſeipſum exinanivit, formam ſervi accipiens. Nec in nomine Regis error eſt; cum ex patre [1] rege natus potuerit etiam *Abimelech* dici; qui interpretatur, *Pater meus rex*, ſive *Patris mei regnum*: ſed & myſterii ſenſus arridet, quia Judæi *patrem regem* habuerunt; de quibus dicitur, *Filii autem regni ejicientur in tenebras exteriores*. *Dimiſit* autem *eum*, *& abiit*: *dimiſit* Judæos; *& abiit* credendus a Gentibus. Poteſt & ita dici, quia *coram Abimelech* Sacerdote *mutaverit vultum*, quando ut arma paneſque ſibi & ſociis perciperet, a Saule ſe miſſum ſimulavit.

1. Reg. XXI. 13. — Senſus myſticus. — 1. Reg. XXI. 2.

Per totum pſalmum verba Prophetæ, ſunt Alphabeti Hebræi litteras excepta ſexta, * in capitibus verſuum per ordinem ponens. In prima parte benedicere ſe Dominum compromittit, admonens manſuetos ut cum ipſo in ejus laude perſeverent: *Benedicam Dominum in omni tempore*. Secunda, ad converſionem fidelium, quæ ſunt benemeritorum præmia non tacentur: *Accedite ad eum et illuminamini*. Tertia quaſi filios admonet a quibus ſe delictis debeant abſtinere: *Venite filii, audite me*.

* Vide Comment. Pſ. CX. tom. 7. S. Hieronymi.

(1) *MS.* regeneratus *pro* rege natus.

me. Quarta juſtos dicit ex omnibus tribulationibus eruendos; & impios debitas pœnas eſſe paſſuros: [*Oculi Domini ſuper juſtos*.] Quarum prima pars comprehendit litteras quatuor: ſecunda, ſex: tertia, quatuor: quarta reſiduas ſeptem.

Feria II. ad Vigilias. *Euſebius Cæſarienſis*. Doctrina gratiarum actionis.
S. Athanaſius. Pſalmus gratiarum actionis. *

Pſalmus ad laudandum Deum ob liberationem malorum.

Propheta. 1 BENEDICAM DOMINUM in omni tempore:
2 ſemper laus ejus in ore meo:
† 3 in Domino laudabitur anima mea.
4 Audiant manſueti & lætentur.
℣. 4. Pſal. CXVIII. 74. † 5 Magnificate Dominum mecum:
6 & exaltemus nomen ejus in idipſum.
† 7 exquiſivi Dominum, & exaudivit me:
8 & ex omnibus tribulationibus meis eripuit me.
† 9 Accedite ad eum, & illuminamini:
10 & facies veſtræ non confundentur.

† 11 Iſte

Pſalmus Davidi inſpiratus, quando is cum fugiſſet Saulem, & divertiſſet ad Achi-melech, id eſt, Achis Regem Geth Philiſtinorum, agnitus ab eo rege, valde timuit, & mutavit faciem ſuam, & finxit ſe arreptitium & inſanum: & Rex ille dimiſit eum a ſe, & abiit inde David & ſalvatus eſt.

PROPHETA. 1 *Toto vitæ meæ tempore benedicam & gratias agam Domino quod me liberaverit a Rege Philiſtinorum*: 2 *ejuſdemque laus in corde & ore meo jugiter erit*: 3 *& de Domini erga me bonitate ſeſe laudabit & gloriabitur ſemper anima mea*. 4 *Audiant hanc mei liberationem omnes qui manſueti ſunt in rebus adverſis, & una mecum collætentur*. 5 *Mecum igitur o manſueti prædicate magnum eſſe Dominum*: 6 *& majeſtatem ejus laudibus extollamus pariter*: 7 *quia ego in tribulationibus conſtitutus quæſivi & imploravi Dominum, & exaudivit me*: 8 *& ex omnibus anguſtiis meis me liberavit*. 9 *Proinde vos qui in afflictione eſtis, reſpicite & accedite ad Deum; & ab eo lætitiæ lucem accipite*: 10 *ſicque vultus veſtri non pudeſient ob fruſtratam veſtram ab eo exſpecta-*

* Ezechias victo Aſſyrio ſemper Dominum benedicere promittit, & Angelum adjutorem ſibi precatur immitti; moxque ad exemplum ſui cunctos in Dei laudem provocat. Item, vox fidei per jejunium. Item, Arnobius, niſi, inquit, mutaveris vultum tuum coram Principe vitiorum, & dimiſeris eum, ac virtutum Domino omne quod tibi ſupereſt vitæ mancipaveris tempus, non vere dicis: Benedicam Dominum in omni tempore.

Pſalt. Syr. Davidis, cum pergeret ad domum Domini, daretque primitias Sacerdotibus. Verſ. XLIII.

Pſalt. Arab. numerus Verſ. XL.

† 11 Iſte pauper clamavit; & Dominus exaudivit ∻ eum ⁑
12 & de omnibus tribulationibus ejus ſalvavit eum.
† 13 immittet Angelus [1] Domini in circuitu timentium eum, ℣. 13. Zachar. IX. 8.
& eripiet eos.
† 14 Guſtate & videte quoniam ſuavis ∻ eſt ⁑ Dominus: ℣. 14. I. Petr. II. 3.
15 beatus vir qui ſperat in eo.
† 16 Timete Dominum ∻ omnes ⁑ ſancti ejus:
17 quoniam non eſt inopia timentibus eum.
† 18 Divites eguerunt & eſurierunt: ℣. 18. Lucæ I. 53.
19 inquirentes autem Dominum non minuentur omni bono.
∻ *DIAPSALMA* ⁑
† 20 Venite filii, audite me: [2]
21 timorem Domini docebo vos.
† 22 Quis eſt homo qui vult vitam; ℣. 22. I. Petr. III. 10.
23 diligit dies videre bonos?
† 24 Prohibe linguam tuam a malo:
25 & labia tua ne loquantur dolum:
† 26 diverte a malo; & fac bonum: ℣. 26. Pſal. XXXVI. 27.
27 inquire pacem & perſequere eam. † 28 Oculi

ſpectationem. 11 Quemadmodum pauper hic David in tribulatione ſua Dominum inclamavit, & ille exaudivit eum; 12 & ab omnibus preſſuris ſuis eum liberavit: 13 ita quoque Angelus Domini circum timentes eum ſeſe immittet, & caſtra militiæ Angelicæ diſponet in gyro illorum, eoſque liberabit a tribulationibus ſuis. 14 Experientia diſcite & agnoſcite quod benignus ſit Dominus: 15 quodque felix ſit vir qui ſperat in eo. 16 Itaque filiali timore timete offendere Dominum o vos omnes qui ſanctimoniam profitemini: 17 quia nihil deeſt veri boni iis qui ex amore timent diſplicere ei. 18 Divites quidem mundani rapaces ceu leones, ſæpe poſtea ad inopiam redacti, indiguerunt & fame paſſi ſunt in hac vita vel ſaltem in altera vita: 19 at exquirentibus placere Domino non deerit omne bonum, ut ſerius in æterna vita. * *20 Venite ergo filii & auſcultate mihi: 21 voſque docebo quemadmodum ſit timendus a vobis Dominus: 22 Quis eſt homo qui velit veram vitam diligere; 23 quique diligat videre & percipere dies bonos? 24 Quiſquis talis es, cuſtodi primum & fac ceſſare linguam tuam a maledicentia: 25 & labia tua cobibe ne loquantur doloſum aliquid proximo tuo: 26 tum recede ab omni opere malo; & facito ſemper id quod eſt bonum: 27 denique quære ut cum omnibus hominibus (ſi fieri poteſt) pacem*

* *Pauſatio aut immutatio muſica cātilena inter pſallendum.*

(1) *B. 6. Orat. Antiquarii oſcitantia,* Dominus *loco* Domini.

(2) *Vat. 341. 342. & ed. Oxon. unico verſu.* 20 Venite filii, audite me; timorem Domini docebo vos. *tum iidem Vat.* 22 Quis eſt homo qui vult vitam, diligit dies videre bonos. 23 Prohibe linguam tuam a malo: & labia tua ne loquantur dolum.

V. 28. Joh. XXXVI. 7. Pſ. XXXII. 18. Eccl. XV. 20. I. Petr. III. 12. V. 30. Levit. XVII. 10. Jer. XLIV. 11. Amos IX. 4. Heb. IV. 13.

† 28 Oculi Domini ſuper juſtos ;
29 & aures ejus in preces eorum .
† 30 vultus ÷ autem ⁑ Domini ſuper facientes mala ;
31 ut perdat de terra memoriam eorum .
† 32 Clamaverunt ÷ juſti ⁑ & Dominus exaudivit ÷ eos ⁑
33 & ex omnibus tribulationibus eorum liberavit eos .
† 34 Juxta eſt Dominus iis qui tribulato ſunt corde :
35 & humiles ſpiritu ſalvabit .
† 36 Multæ tribulationes juſtorum :
37 & de omnibus his liberabit eos Dominus .
† 38 cuſtodit ÷ Dominus ⁑ omnia oſſa eorum :
39 unum ex his non conteretur .
† 40 Mors peccatorum peſſima :
41 & qui oderunt juſtum , delinquent .
† 42 redimet Dominus animas ſervorum ſuorum :
43 & non delinquent omnes qui ſperant ' in eo .

pacem habeas ; eamque affectare ut aſſequaris : 28 Oculi Domini benigne reſpiciunt ad juſtos ut illis proſpiciat ; 29 & aures ejus intentæ ſunt ſemper ad deprecationes eorum ut poſtulata concedat . 30 contra vero , facies Domini irarum plena eſt erga facientes mala , 31 ut aboleat & perire faciat e terra & famam & memoriam eorum . 32 Inclamaverunt juſti in tribulationibus poſiti ; & Dominus exaudivit eos : 33 & ex omnibus afflictionibus ſuis eos liberavit . 34 Adjutorio ſuo Dominus proxime adeſt iis qui afflicto ſunt corde atque contrito : 35 & de malis ſalvabit eos qui humili & confracto ſunt animo . 36 Multæ quidem ſunt juſtorum tribulationes in hoc mundo : 37 ſed de his omnibus tribulationibus tandem eos Dominus liberabit . 38 cuſtoditque Dominus omnia & ſingula oſſa eorumdem juſtorum : 39 & ne unum quidem ex his juſtorum oſſibus confringetur ab eorum inimicis , niſi Deo ipſo permittente ad majorem æternamque gloriam ſervorum ſuorum . 40 Ceterum peccatorum hominum juſto judicio Dei mala mors erit & interfectio : 41 & odientes ſive id quod juſtum eſt ſive hominem juſtum , culpabuntur , & æterni delicti rei erunt , 42 animas autem ſervorum ſuorum Dominus liberabit a mala morte : 43 & omnes qui in Deo ſpem ſuam & amorem collocant , non culpabuntur , omni culpæ reatu in æternum ſoluti .

ORATIONES.

MSS. 1 ANgelorum & totius creaturæ diſpoſitor Deus , emitte Angelum tuum in circuitu noſtro, cujus ambitione muniti, mereamur a peccatorum morte peſſima liberari . Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum .

2 Inqui-

(1) *B. 6. Orat.* in eum.

2 INquirentes te Domine, dignanter exaudi, atque ut in te * laudetur anima noſtra propitius indultor imperti: & quia juxta es his qui tribulato ſunt corde, aurem tuam ad contritionem noſtri ſpiritus pande; & ad pacem tuam, quæ exuperat omnem ſenſum, corpora noſtra & corda converte. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus & vivis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*.

Brev. Mozar. fol. 68. 69. 130. 202. 206. 210. * *al.* gaudeat.

3 BEnedicat te Domine, in omni tempore anima noſtra, * quia & in flagellis noſtris ſemper adeſt miſericordia tua, dum nos & diſciplina corrigis, & indulgentia foves; dum percutiendo ſanas; & ſanando corroboras: dona igitur nobis ut qui tuam in fide guſtavimus ſuavitatem, pleniſſimam percipiamus in retributione dulcedinem. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

fol. 112. 115. 164. * *al.* quia in famulis tuis. *al.* in flagellis tuis.

4 IN omni tempore te Dominum benedicat anima noſtra, & laudem tuam oris confeſſio perſonet: magnificet te omnis conventus Eccleſiæ; & in unitate fidei collecta te redemptorem noſtrum inquirendo non deſiſtat, ſed potentiam tuam multiplici famulatu ſuſtollat; ut talibus frequentando obſequiis, & a præſentibus anguſtiis liberetur, & futuræ beatitudinis gloriæ conjungatur. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus &c.

fol. 241.

5 INquirentes te Domine exaudi propitius, & ab incurvantibus anguſtiis defende precatus, ut Eccleſiæ tuæ te per omnes gentes magnificent; exaltent nomen tuum unitatis vinculo; diſcant a te quoque ut illuminentur, & attendant ut præceptorum tuorum tenacitate, vultu conſcientiæ nullatenus erubeſcant. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

fol. 13.

6 REdime Domine in te ſperantium animas noſtras, & quia ſervos tuos nos eſſe confidimus, Amicorum tuorum ſuffragiis commendamur: nec unquam eorum auxilio deſeramur, quorum nunc te precibus annuere feliciter gratulemur. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

fol. 332. *De Sanctis.*

7 INquirentes te Domine dignanter exaudi; & ut benedicamur tam in adverſis, quam & in proſperis, benignus indulge; atque ut in te laudetur anima noſtra propitius indultor imperti: & quia juxta es his qui tribulato ſunt corde, aurem tuam ad contritionis noſtræ ſpiritus aperi, & pax tua quæ exſuperat omnem ſenſum, & corpora noſtra & corda purificet. Per.

Ex Alcuino col. 233.

BENEDICTIO.

8 [DEus] nobis præſtare dignetur, ut ſit jugiter laus ejus in ore noſtro; ejuſque doctrina mediocriter utentes, nec extollere proſpera, nec incommoda valeant inclinare.

Comment. hujus Pſalmi tempore S. Hieronymi.

PSAL-

÷ Ipſi : David.

Beda.

Senſus myſticus.

Totus Pſalmus ex perſona Chriſti eſt, qui ſe petit ab inimicorum perſecutione liberari: nam & *David* recte Chriſtus accipitur; & cum præponitur *Ipſi*, non quilibet membrorum ejus, ſed *ipſe* Mediator oſtenditur.

Per totum hunc pſalmum verba ſunt Chriſti Domini a diſpenſatione qua paſſus eſt. Primo membro perſecutoribus retributionem poſtulat debere reſtitui, [1] optans illis contraria; quæ tamen ad converſionem eorum ſint nihilominus profutura: *Judica Domine nocentes me*. Secundo de reſurrectione ſua gaudet, & Judæorum iniquitates exprobrans, propriæ paſſionis exponit actum: *Anima autem mea exſultabit in Domino.* Tertio promittit ſe per univerſum orbem terrarum in membris ſuis Paternæ potentiæ confiteri, qui eum ab inimicis ſuis reſurrectionis beneficio liberavit, deprecans ut confundantur perſecutores, & exſultent in magna gloria fideles: *Confitebor tibi in eccleſia magna*.

Feria II. ad Vigilias.

Euſebius Cæſarienſis. Supplicatio Juſti, & prophetia de Chriſto.

S. Athanaſius. Pſalmus in interpellatione & oratione & deprecatione. *

Pſalmus ad precandum.

Propheta. ℣. 10 Pſal. XLII. 1. CXVIII. 154.

1 JUDICA DOMINE nocentes me:
2 expugna impugnantes me:
† 3 Apprehende arma & ſcutum; & exſurge in adjutorium mihi.
† 4 Effunde frameam & conclude adverſus eos qui perſequuntur me.
5 dic

Pſalmus Davidi inſpiratus.

PROPHETA. 1 *Fac mibi judicium Domine de adverſariis meis injuſte mibi nocentibus: 2 pugna contra impugnantes me: 3 apprebende contra eos arma & ſcutum potentiæ tuæ; & conſurge ad auxilium meum: 4 evagina gladium tuum, & præoccupa & interclude viam ex adverſo perſequentium me,*

* Occaſione ærumnarum ſuarum David hunc Pſalmum in tempore Hieremiæ componit; quæque pertulerit, qualiterve oraverit exponit. Aliter, totus Pſalmus ex perſona Chriſti eſt & per Chriſtum ad omnes pſalmos referri poteſt.

Pſalt. Syr. Davidis ad litteram, cum inſectaretur Idumæos, & ſupplicatio Juſtorum. Verſ. LX.

Pſalt. Arab. Prophetia de Incarnatione & de iis, quæ perpetravit populus in Jeremiam, & numerus Verſ. LIX.

S. Hieron. Paſſionis Dominicæ Pſalmus continet Sacramentum, in quo notandum eſt, quod quæ in humilitate fletu & lamentatione dicuntur non divinitati, ſed aſſumptæ carni conveniunt. Orat ergo Dominum Patrem dicens.

(1) *MS. ibi* hortans *loco alterius verbi* optans.

Digitized by Google

5 dic animæ meæ ; *Salus tua ego ſum .*
† 6 Conſundantur & revereantur quærentes animam meam : *℣. 6. Pſal. XXXIX. 15. LXIX. 3.*
† 7 avertantur retrorſum & conſundantur [1] cogitantes mihi
mala :
† 8 fiant tamquam pulvis ante faciem venti : *℣. 8. Job. XXI. 18. Pſal. I. 4. Iſai. XVII. 13. XXIX. 5. Oſee XIII. 3.*
9 & Angelus Domini coarctans ÷ eos ‡
† 10 fiat via illorum tenebræ & lubricum : *℣. 10. Ierem. XXIII. 12.*
11 & Angelus Domini perſequens eos .
† 12 quoniam gratis abſconderunt mihi interitum laquei ſui :
13 ſupervacue exprobraverunt animam meam .
† 14 Veniat illi laqueus quem ignorat :
15 & captio quam abſcondit , apprehendat eum : *℣. 15. Pſalm. IX. 16. LVII. 7. Prover. V. 22.*
16 & [2] in laqueum cadat ÷ in ipſum ‡
† 17 Anima autem mea exſultabit in Domino :
18 & [3] delectabitur ſuper ſalutari ſuo :
† 19 omnia oſſa mea dicent ; *Domine quis ſimilis tibi ?*
† 20 *eripiens inopem de manu fortiorum ejus ;*

 21 *ege-*

me , ne me poſſint aſſequi : 5 et arcana inſpiratione fiduciæ in te , dicito animæ
meæ ; Ego Deus ſalvator ſum tuus . *6 Te pro me pugnante , quotquot quæ-*
runt perdere animam vitamque meam , erubeſcant , & pudefiant , ſpe ſua fru-
ſtrati : 7 a te vertantur retrorſum , & in fugam verſi pudore ſuffundantur
quotquot mala mihi inferre cogitant : 8 huc illucque diſperſi , efficiantur ſicut
pulvis diſperſus ad præſentiam venti vehementis : 9 & Angelus a Domino
miſſus impellat & opprimat eos : 10 fiat via illorum tenebroſa et lubrica :
11 et Angelus miſſus a Domino perſequatur eos . 12 et hæc juſto Dei judicio
patiantur , quia ſine juſta cauſa occultaverunt mihi laqueum et rete ſuum , ut
per eorum inſidias caperer et interirem : 13 et vane et ſine cauſa opprobriis me
affecerunt . 14 Obveniat ergo juſto Dei judicio cœtui illi adverſariorum meorum,
calamitatis pedica quam ignorat et non prævidet : 15 et rete illud quod mihi com-
prehendendo occulte tetenderat , illum potius comprehendat : 16 et in eum
ipſum laqueum et rete incidat , prius mihi illaqueando paratum . 17 Porro
anima mea exſultabit de Domino judice juſto cauſæ meæ : 18 ſeſeque oblectabit
in ſalute ſua quam ab eo exſpectat : 19 et omnia interiora robora mea dicent ei ;
Domine quis alius eſt ſimilis tui ? 20 qui pauperem liberas de manu &
poteſtate

(1) *Ed. Oxon. diſtinctione illic facta :* 7 avertantur retrorſum , & confundantur 8 cogitantes mihi mala .

(2) *B. 6. Orat.* ÷ & in laqueum cadat in ipſo ‡ *fortaſſe cum Cod. S. Pauli & Græco ſcribere volebat amanuenſis* ÷ & ‡ in laqueum &c. *ſolum & copulam obelo reſecando .*

(3) *Illic* & *particulam omittunt MSS. S. Pauli , & B. 6. Orat. tum idem MS. S. Pauli :* delectabitur in ſalutari ſuo .

21 *egenum & pauperem a diripientibus eum .*
℣. 22. Pſal. LXVIII. 5. † 22 Surgentes teſtes iniqui, quæ ignorabam interrogabant me :
℣. 21. Pſal. XXXVII. 21. CVIII. 5. † 23 retribuebant mihi mala pro bonis [1]
24 ſterilitatem , animæ meæ .
† 25 Ego autem cum mihi moleſti eſſent , induebar cilicio :
† 26 humiliabam in jejunio animam meam :
℣. 27. Pſal. CVIII. 4. 27 & oratio mea in ſinu meo convertetur .
† 28 quaſi proximum , [2] & quaſi fratrem noſtrum , ſic complacebam :
℣. 29. Iob. XXX. 25. 29 quaſi lugens & contriſtatus , ſic humiliabar .
† 30 Et adverſum me lætati ſunt & convenerunt :
31 congregata ſunt ſuper me flagella ; & ignoravi .
† 32 diſſipati ſunt , nec compuncti :
℣. 33. Iob. XXX. 1. 9. 33 tentaverunt me ; ſubſannaverunt me ſubſannatione ;
34 frenduerunt ſuper me dentibus ſuis . [3]
† 35 Domine , quando reſpicies ?
36 reſtitue animam meam a malignitate eorum :
37 a leonibus , unicam meam .

† 38 con-

poteſtate validiorum eo ; 21 & pauperem & mendicum libera a violentis
diripientibus eum . 22 *Conſurgentes adverſum me teſtes injuſti et mendaces ,
de iis me criminibus interrogabant , quorum ego conſcius non eram : 23 mihi-
que reddebant mala loco rerum bonarum quas feceram eis : 24 et orbitatem re-
tribuebant mihi , ut vita pariter et filiis orbatus eſſem . 25 Ego vero tum cum
mihi moleſti erant adverſarii mei , induebam me ſacco viliſſimo ex pilis hircorum
atque caprarum texto : 26 et animam meam humiliabam et affligebam jejunio :
27 et oratio mea pro eis tunc fuſa , ſi nihil illis profuit , revertetur ſaltem in
pectus meum fructuoſa , mihique proderit . 28 quaſi ſodali , quaſi fratri et co-
gnato noſtro , ita eis complacere ſtudebam : 29 et quaſi lugerem matrem et mœ-
rerem , ita me affligebam et incurvabam ob eorum malitiam . 30 Et nihilominus
ipſi adverſarii mei in rebus triſtibus adverſum me accidentibus lætati ſunt ; et
ſimul ſunt congregati : 31 et ab ipſis percutientibus collecta ſunt ſuper me flagella ;
et ego juſtam cauſam cur me flagellarent neſcivi . 32 diſſoluti ac diſſipati ſunt
in varias partes ut me perderent ; nec mei commiſeratione ſunt compuncti :
33 variis me modis tentaverunt : et interdum deriſu me deriſerunt ; 34 inter-
dum vero præ iracundia ſtrictis dentibus ſuis ſtridebant et perſtrepebant ſævientes
contra me . 35 Domine , quando demum affectu monſtrabis inſpicere hæc om-
nia ? 36 in priſtinam , quæſo , ſecuritatem reſtitue animam meam ab eorum
maleficentia liberatam : 37 et ab iſtiuſmodi leonibus liberatam , in ſecuritatem
reſti-*

(1) *Vigeſimumtertium hunc verſiculum Vat. 341. in unum compingit cum inſequenti vigeſimo quarto.*

(2) *B. 6. Orat. cum MS. S. Pauli & copulam ejus loci tacet.*

(3) *Ed. Oxon. unico verſu complectitur noſtros 34. & 35.*

† 38 confitebor tibi in eccleſia magna : ¥. 38. Pſal. XXI. 16.
39 in populo gravi laudabo te .
† 40 Non ſupergaudeant mihi qui adverſantur mihi inique ;
41 qui oderunt me gratis , & annuunt oculis : ¥. 41. Pſal. LXVIII. 5. CVIII. 3. CXVIII. 161. Thren. III. 52. Johan. XV. 25.
† 42 quoniam mihi quidem pacifice loquebantur ;
43 & in iracundia ※ terræ ⁝ loquentes , dolos cogitabant :
† 44 & dilataverunt ſuper me os ſuum :
45 dixerunt : *Euge euge : viderunt oculi noſtri* .
† 46 Vidiſti Domine , ne ſileas :
47 Domine ne diſcedas a me .
† 48 Exſurge , & intende judicio meo ,
49 Deus meus & Dominus meus in cauſam meam .
† 50 Judica me ſecundum juſtitiam tuam [1] Domine Deus meus :
& non ſupergaudeant mihi :
† 51 non dicant in cordibus ſuis ; *Euge euge animæ noſtræ* : ¥. 51. Pſal. XXXIX. 16.
52 nec dicant ; [2] *Devoravimus eum* .
† 53 Erubeſcant & revereantur ſimul qui gratulantur malis meis :

Q 2 † 54 in-

reſtitue unicam , ſolitariam et deſertam ab omnibus animam meam : 38 *qua de re et ego tibi Domine debitas laudes profitebor palam in magna hominum congregatione* : 39 *teque publice laudabo in confertiſſima populi turba* . 40 *Ne , quæſo , gaudeant ſuper malo meo ii , qui inique inimicitias mecum habent* . 41 *quique me fruſtra & ſine cauſa oderunt* ; *& interim nutibus oculorum pacem ſimulant* : 42 *nam mihi quidem pacata & amica verba loquebantur* ; 43 *ſed cum ira occulta terrenorum hominum , fraudulenta verba loquentes , mente ſua excogitabant dolos mihi tendendos* : 44 *qui & latiſſime aperuerunt os ſuum cachinnantes contra me jam jam opprimendum* : 45 *dixeruntque* ; Vah Vah ; optime optime : viderunt jam tandem oculi noſtri quæ optabamus in eo . 46 *Vidiſti et tu quoque eos Domine* : *ne ergo diutius ſileas , ſcelera tanta diſſimulans* : 47 *Domine ne , quæſo , a me adjuvando abſcedas* ; *meque deſeras* . 48 *Expergiſcere quodammodo a ſomno patientiæ tuæ Domine* ; *& attende ad jus mihi dicendum* : 49 *in cauſam hanc meam attende Deus meus & Dominus meus* . 50 *fac pro me judicium prout poſtulat juſtitia & magna miſericordia tua Domine Deus meus* : *at ne , quæſo , ſuper malo meo illi gaudeant inſultantes mihi* : 51 *et ne dicant de me in cordibus ſuis* ; Vah Vah , bene bene eſt animo noſtro ; res ſucceſſit ſecundum deſideria noſtra ; 52 *et ne de me dicant* , Jam abſorbuimus ſanguinem ejus a nobis fuſum . 53 *Ejuſmodi ſpe ſua fruſtrati* ,

eru-

(1) *Eo loco diſtinctionem verſus adhibent Vat.* 341. *&* 342. *cum ed. Oxon.*
50 Judica me ſecundum juſtitiam tuam
51 Domine Deus meus : & non ſupergaudeant mihi .

(2) *MS. S. Pauli* devorabimus .

† 54 induantur confuſione & reverentia [1] qui magna loquuntur
ſuper me :
v. 15. Pſal. XXXIX. 17. † 55 Exſultent & lætentur qui volunt juſtitiam meam :
56 & dicant ſemper, *Magnificetur Dominus*,
57 qui volunt pacem ſervi ejus.
† 58 Et lingua mea meditabitur juſtitiam tuam :
59 tota die, laudem tuam.

erubeſcant et pudefiant pariter ii, qui gaudent de malis meis : 54 induanturque pudore et verecundia, qui magna et faſtuoſa verba loquuntur contra me. 55 E contrario autem exſultent et lætentur qui amant juſtam hanc cauſam meam, eique favent : 56 dicantque ſemper ita, Magnus agnoſcatur & prædicetur Dominus, *57 ita, inquam, dicant quotquot volunt et deſiderant pacem et ſalutem mihi ſervo Dei. 58 Et tunc maxime cum me liberaveris ab adverſariis meis, lingua mea ex meditabundo corde loquetur et prædicabit juſtitiam tuam Domine : 59 totaque die eadem lingua mea ex cordis meditatione loquetur laudem tuam.*

ORATIONES.

MSS. 1 PRotectio ſaluſque animæ noſtræ Deus, operi nos galea ſpei, & ſcuto inexpugnabilis munimenti, ut a te in cauſis noſtræ neceſſitatis adjuti, mereamur cum diligentibus te, lætitia & exſultatione perfundi. Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum.

Brev. Mozar. fol. 160. *De Paſſione Domini.* 2 NE obdures Domine aurem tuam ad orationem Eccleſiæ tuæ; in auxilium ejus accede, ut qui pro ea paſſus es paſſionum dura ſupplicia, invocantem eam tua Deitas non ſpernat : ut qui tuis paſſionibus conformatur, tuis quoque muneribus conſoletur. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus & vivis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*.

fol. 163. *Item de Paſſione.* 3 JUdica Domine nocentes nos, & impugnantes nos ipſe expugna, ut qui proprio es impugnatus in corpore noſtro, nunc nos [in] expugnabiles reddas, permanentes in corpore tuo. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*

fol. 163. *Item de Paſſione.* 4 CHriſte Dei Filius, qui ſtridentium inimicorum dentibus non es commotus, ſed ſingulari patientia, & effraenis ſtridoribus ſpicula & humanis languoribus porrigis medicinam, reſtitue tibi per veram pœnitentiam animas noſtras, ut a te reſpecti non feramur præcipites in ira damnabiles; ſed exemplo tuæ paſſionis reddamur ad omnia mites. [℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*]

fol. 166. *Item de Paſſione.* 5 CHriſte Salvator noſter & Domine, quem inimici tui gratis oderunt; cuique, & annuentes oculis, pacifice loquebantur; da nobis ut & amicos in te, inimicoſque propter te veraciter diligere valeamus,

(1) *Ed. Oxon.*
54 induantur confuſione & reverentia
55 qui magna loquuntur ſuper me :
56 Exultent & lætentur
57 qui volunt juſtitiam meam.

mus, ut cum tu Dominus fueris ſolus in cauſa noſtra, ſimplex ad omnes procedat noſtra conſcientia. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

6 DA nobis Domine ut mortificationem tuam circumferamus in corpore noſtro, qui nos vivificaſti in corpore tuo; ut cum moleſti nobis fuerint inimici, non eamus contra illos reddituri vindictam; ſed induti cilicio, noſtramque humiliantes in jejunio animam, tibi * Domino in ſinu noſtro effuſam orationem deferamus acceptam. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. *fol. 170. Item de Paſſione. * ibi. dono.*

7 DEus noſter & Domine Jeſu Chriſte, tu ſemper adeſto in cauſa Eccleſiæ tuæ, per quam eam patienter diſcernas a ceteris; qui ſolus pro ea pertuliſti vulnera paſſionis. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam &c. *fol. 181. Item de Paſſione.*

8 LIbera nos Domine de contriſtatione & de flagellis peccatorum noſtrorum, ut non humiliemur ab inimicis Eccleſiæ tuæ, ſed præſta nobis ut tecum poſt tranſitum infinito jubilo jocundemur. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. *fol. 183.*

9 DOmine, qui olim in corpore noſtro pati dignatus es, quando ad nos reſpicies? & ad ſolitudinem atque implorationem noſtram * quando propitius * convertes obtutum? non moreris, nec tardes; jam intende, jam convertere, jam reſpice; ut oratio noſtra, quæ nunc in ſinum noſtrum pro ſecretorum ſuorum compunctione convertitur; ante conſpectum tuum purgato cordis ſui gemitu dirigatur. [℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.] *fol. 188. Item de Paſſione; * al. ali. quando. * al. converte.*

10 SUrgentes in te Domine teſtes iniqui, quæ ignorabas interrogabant: quid enim ignorabas qui eorum qui te oderant, dolos ante proſpexeras; & futurorum praeſcius omnia præſciebas? qui ergo interrogantium blaſphemias, alto pietatis myſterio te ignoraſſe deſignas; ſcire nos veraciter & * amplecti te facito; & redemptionis noſtræ myſteria plena fide cognoſcere; & ea ipſa interrogantibus inimicis cognita declarare. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. *fol. 189. Item de Paſſione. * ibi. amplectere.*

11 DIC animæ noſtræ Domine, *Salus tua ego ſum*, ne deſeras noſtra intima dum ſe iniquitas prodiderit violenta; ſed nocentes nos, tu judica; tuaque poteſtate nos impugnantes expugna. [℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.] *fol. 190.*

12 AD defendendam hæreditatem tuam tui ſanguinis pretio emptam, Domine Jeſu Chriſte apprehende arma victricia; & exſurgens in adjutorium noſtrum, fidei nos munere ſcuto * corrige, ut mentem noſtram non queant inimici jacula penetrare; ſed ipſum inimicum tu Rex noſter framea divina concide: & quia tu es animæ noſtræ ſalus, id nobis petimus tribuas munus, ut mentis vigilantia te ſequamur, & onere peccati depoſito, ad promiſſorum tuorum bona perveniamus. [℟. *Amen*. Per miſericordiam &c.] *fol. 190. Item de Paſſione. * for. contege.*

13 Deus

fol. 299. *Item de Paſſione.*

13 DEus Dei Fili adverſus quem exſurgentes iniqui, dum ignoranda interrogant, ſe ipſos * ignorantia cæcitatis, reddentes tibi pro bonis mala; da nobis ſic in tuis paſſionibus conlætari, ut in cœleſtis gloriæ curia mereamur coronandi admitti. ℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*

fol. 181. *Item de Paſſione.*

14 DIC animæ noſtræ Domine, *Salus tua ego ſum*, inimici quoque tui qui adverſus te convenerunt, erubeſcant: & qui cogitant adverſus fidem tuam, per pœnitentiam corrigantur: qui ergo innocens perpeſſus es inimicorum irriſiones & vulnera, noſtra in his ablue propitiatus peccata. ℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus & vivis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℞. *Amen*.

fol. 160. *Item de Paſſione.*

15 INimici tui, Domine, adverſus te convenerunt, non ut compungerentur pœnitentia ſalutari; ſed ut ſoliti tentandum te adirent irriſione crudeli: qui ergo innocens perpeſſus es inimicorum & irriſiones & vulnera, noſtra in his ablue propitiatus peccata. ℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*

fol. 300. *Item de Paſſione.*

16 MIſerere nobis Domine, miſerere nobis; & in te confidentes exaudi; adverſantium arma confringe; & laqueos nobis deſtrue præparatos; ut circumdati claritate cæleſti, non incidamus in foveam mortis; ſed parato corde tuam in populis exaltemus miſericordiam veritatis, qui pro nobis ſuſtuliſti opprobrium Crucis. ℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus *&c.*

fol. 302.

17 DIC animæ noſtræ Domine, *Salus tua ego ſum*, quamque cernis imbecillitatis ſuæ turbari contuitu, non ſinas in æterno * eloquio: nec deſeras noſtra intima, dum ſe iniquitas prodiderit virulenta, ſed nocentes nos tu judica teſtantes; nos impugnantes expugna. ℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*

fol. 247.

18 DOmine quando reſpicies, diceſque nobis; *Salus veſtra ego ſum*, & ad ſolitudinem atque implorationem noſtram quando propitius convertes? ad quam jam convertere Domine, & intende judicium noſtrum; & ipſe judicantes nos fortis propugnator expugna, ut oratio noſtra, quæ nunc in ſinum noſtrum pro ſecretorum tuorum compunctione convertitur, ante conſpectum tuum purgata cordis gemitu dirigatur. ℞. *Amen*. Per miſericordiam *&c.*

GLORIFICATIO.

Comment. hujus Pſ. tom. 7. S. Hieronymi.

LIngua mea meditabitur juſtitiam tuam [Chriſte;] quia pro vita populi mortuus, non es in tartaro derelictus; tota die in laudem tuam, quia devicta triumphans morte, in cælis es ſuſceptus a Patre. Cum quo tibi & Spiritu ſancto eſt honor & gloria. *Amen*.

PSAL-

Digitized by Google

In finem: ſervo Domini, ipſi David.
Beda.

Servo Domini non alteri accipe quam ei, qui cum in forma Dei eſſet, formam ſervi accepit, factus obediens uſque ad mortem. Senſus myſticus.

Totus pſalmus a perſona Prophetæ dicitur. In primo membro contemptores legis vehementer accuſat, eoſque dicit non habere portionem cum Domino, commemorans eorum impias voluntates: *Dixit injuſtus ut delinquat in ſemetipſo*. Secundo, ſub laude Domini collata præmiorum dona deſcribit, eoſque domus Domini dicit ubertate compleri; breviterque in ruina malorum pſalmus iſte concluditur: *Domine in cælo miſericordia tua; et veritas tua uſque ad nubes*.

Euſebius Cæſarienſis. Redargutio impiorum cum Theologia [*hoc eſt*, cum doctrina de Deo.] *Feria II. ad Vigilias.*

S. Athanaſius. Pſalmus accuſatorius impiorum & iniquorum. *

Pſalmus ad precandum.

1 DIXIT INJUSTUS ut delinquat in ſemetipſo; Propheta.
2 non eſt timor Dei ante oculos ejus:
† 3 quoniam doloſe egit in conſpectu ejus;
4 ut inveniatur iniquitas ejus ad odium.
† 5 Verba oris ejus, iniquitas & dolus:
6 noluit intelligere ut bene ageret:
† 7 iniquitatem meditatus eſt in cubili ſuo: ℣. 7. Oſee VII. 6. Micheæ II. 1.
8 aſtitit

In perpetuum decantandus Pſalmus, inſpiratus Davidi ſervo Domini.

PROPHETA. 1 *Iniquus homo intra ſemetipſum et in corde ſuo cogitavit peccare:* 2 *quia non eſt ullus Dei timor coram oculis mentis ejus:* 3 *et quia coram eodem Deo omnia vidente veritus non eſt agere doloſe;* 4 *et eo uſque progreditur ut ejus iniquitas veniat in odium execrabile omnium.* 5 *Sermones oris ejuſdem iniqui hominis, ſunt iniqui atque doloſi:* 6 *et noluit mente recogitare ut benefaceret:* 7 *noctu quoque in ſuo lecto vigilans iniquum aliquid cogitavit:* 8 *adfuitque*

* Cum Saulis inſidiis urgeretur hunc Pſalmum cecinit eo præcipue tempore, cum eum necare volens ſcyphum tantum pro ſigno fidei, haſtamque proripuit. Aliter, *Propheta cum laude opera ipſius Judæ (1) dicitur.*

Pſalt. Syr. Davidis cum inſectaretur eum Saul. Nobis autem objurgatio inimicorum noſtrorum, ac præterea ſermo de Deitate. Verſ. xxiv.

Pſalt. Arab. Petente eum Saule & quomodo inierit cum eo fœdera. (2) Prætinetur in eo objurgatio in ſceleſtos, & mentio divinitatis, & numerus Verſ. xxvi.

S. Hieron. Pſalmus perſonam peccatoris deſignat, ſuperbiam notat, fontem æterni luminis monſtrat.

(1) *Ita legimus in apographo noſtro. Blanchinus*, Judææ dicitur. *Sed fortaſſe legendum* dicit. (2) *Blanch.* Præterea continentur in eo &c.

8 aſtitit ÷ omni : viæ non bonæ :
9 malitiam ÷ autem : non odivit .
℣. 10. Pſal. LVI. 11. CVII. 5. † 10 Domine , in cælo miſericordia tua ;
11 ÷ & : veritas tua , uſque ad nubes .
† 12 juſtitia tua , ſicut montes Dei :
℣. 13. Rom. XI. 33. 13 judicia tua , abyſſus multa .
℣. 14. I. Timoth. IV. 10. † 14 Homines & jumenta ſalvabis Domine .
15 quemadmodum multiplicaſti miſericordiam tuam Deus !
† 16 filii autem hominum in tegmine alarum tuarum ſperabunt:
℣. 17. Pſal. LXIV. 5. † 17 inebriabuntur ab ubertate domus tuæ :
℣. 18. Iob. XX. 17. Apocal. XXII. 1. 18 & torrente [1] voluptatis tuæ potabis eos .
† 19 quoniam apud te eſt fons vitæ :
20 ÷ & : in lumine tuo videbimus lumen .
† 21 Prætende miſericordiam tuam ſcientibus te ;
22 & juſtitiam tuam , his qui recto ſunt corde .
† 23 Non veniat mihi pes ſuperbiæ :
24 & manus peccatoris non moveat me .
† 25 Ibi ceciderunt qui operantur iniquitatem :
26 expulſi ſunt , nec potuerunt ſtare .

8 adſuitque paratus et promptus ad capeſſendum quodvis genus vitæ non bonæ : 9 malitiam porro nec animo ſaltem eſt averſatus . 10 Domine in cælum uſque immenſa pertingit tua miſericordia erga peccatores : 11 ſed et fidelitas tua in dictis atque promiſſis altiſſima extenditur uſque ad nubes . 12 nam juſtitia tua magna eſt et incomprehenſibilis , ceu inaceſſabiles montes proceriſſimi a te Deo creati : 13 et juſta decreta tua inſcrutabilia ſunt , ceu multa profunditas aquarum impenetrabilis . 14 Providentia tua Domine tum homines tum pecora ab interitu ſervabis , dans vitam et eſcam omnibus viventibus . 15 o quantum multiplicaſti dona miſericordiæ tuæ Deus erga animantia cuncta ! 15 ſed filii Adam præterea ſperabunt in tegumento et umbra alarum tuarum et tuitione tua : 17 qui velut inebriabuntur a pinguedine ineffabili bonorum domus tuæ : 18 eoſque plene potabis deliciis tuis in modum torrentis copioſe fluentibus . 19 nam apud te eſt fons et ſcaturigo vitæ : 20 et per lumen a te datum veram nos videbimus lucem . 21 Extende itaque dona miſericordiæ tuæ in eos qui te agnoſcunt et colunt : 22 tuæque juſtitiæ effectus extende ad defendendos eos qui rectum animum habent . 23 Ne quæſo , contra me veniat pes alicujus ſuperbi , ne me ſupplantet : 24 neque manus et operatio alicujus peccatoris me concutiat et fluctuare faciat . 25 Ibi , apud te , ſcilicet , et coram oculis tuis corruerunt in perpetuam ruinam operantes id quod iniquum eſt : 26 expulſique ſunt ab uberrima domo tua , nec potuerunt amplius ad eam ſurgere , in eaque ſtare .

ORA-

(1) *MS. S. Pauli* , voluntatis .

ORATIONES.

1 CLarifica nos cæleſti miſericordia, fons & origo luminis ſempiterni Deus, ut ubertate domus tuæ repleti, omnem iniquitatem & dolum cum procacitate ferocis ſuperbiæ renuamus. Per Dominum noſtrum. MSS.

2 DOmine Deus, apud quem eſt fons vitæ, & in cujus lumine aſpicimus lumen, enutri in nos tuæ ſcientiæ ſplendorem, ut ſitientibus nobis vitalem impertias potum; (1) & caligantibus animabus * ſuperno lumine reſtituas intellectum. [℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus & vivis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*.] Brev. Moza. fol. 6. 49. 69. 88. 250. * *al.* ſuperni luminis.

3 IN protectione alarum tuarum Domine filios hominum ſperantes, nequaquam detegas; ſed tamquam (2) pullos quo poſſimus ſupernis volatibus præparari fovendo enutrias: nec diripi nos laceratione inſidiantium ſinas; nec a nido Eccleſiæ tuæ avolare permittas; ſed dum nos * tegmine regis paterno, ad ubertatem domus tuæ, adjuti tuo veniamus auxilio. [℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.] fol. 89. 114. 259. * *al.* regimine.

4 NON veniat nobis, Domine, pes ſuperbiæ; nec manus peccatorum peccato prævalente nos moveat; ſed ſperantes in protectione alarum tuarum, circumvolantium inſidiarum rapinis erepti, ab ubertate domus tuæ ſancto eloquio repleamur; & torrente deliciarum tuarum, diſtributa per Spiritum exundantis gratiæ varietate potemur. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam &c. fol. 167.

5 NON veniat nobis pes ſuperbiæ, neque manus peccatoris moveat nos; ut qui paſſionem tuam veneranter accipimus, animam noſtram non ad pœnam, ſed ad vitam facias pervenire perpetuam. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. fol. 181. *De Paſſione Domini*.

6 DEus apud quem eſt fons vitæ, & in cujus lumine aſpicimus lumen, enutri quæſumus in nos tuæ ſcientiæ ſplendorem; quo valeamus ad tui fontis accedere ubertatem: locos quoque diverſarum doctrinarum, contentos, fluentis tuis, (3) nobis collige propinandos, ut ſitientibus nobis vitalem impertias potum; & caligantibus animabus ſuperne lumen reſtituas. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. fol. 248.

7 ORamus te Domine, ut nobis nominis tui timorem inſinues; miſericordiam de cælo ſolite largiaris; ſuperbiam a nobis bonis tuis inimicam, auferas; atque omnem dolum avertas; noſque ſacroſancti luminis tui cognitione illuminatos, regno tuo dignos efficias. *Amen*. Comment. hujus Pſ. tom. 7. S. Hieronymi.

(1) *B. fol.* 16. & caligantium animarum.

(2) *B. fol.* 134. pupillos.

(3) *B. ibi*, nos collige &c.

÷ Pſalmus ‡ *ipſi David.*

Beda.

Quoniam plerique mortalium pro afflictione bonorum, & impiorum proſperitate turbantur adeo, ut non remuneratas in hac vita [1] virtutes [non deſiderent,] & vitia conſectentur: ad hujuſmodi repellendum errorem pſalmus iſte componitur, qui finem magis utrorumque conſiderandum crebra repetitione moneret.

* Vide Comment. Pſ. CX. tom. 7. S. Hieronymi.

Per totum pſalmum Eccleſiæ vox introducitur * alphabeti Hebræi ordine digeſtum; ita tamen ut ſextamdecimam litteram minus habeat. Prima poſitione commonet ne malignantes quiſpiam debeat imitari; ſed quidquid boni ſperandum eſt, a Domino poſtuletur, qui novit & profutura concedere, & perenniter manſura præſtare: *Noli æmulari in malignantibus* & cetera. Secunda dicit peccatores maxima hic invidiæ cruciatione torqueri; quoniam in ſuis actibus nil ſimile boni ſe habere cognoſcunt: *Obſervabit peccator juſtum* & reliqua. Tertia profitetur ſe, juſtum numquam vidiſſe derelictum, malorum pœnas & [2] præmia bonorum utili jam commutatione permiſcens: *Junior fui etenim ſenui, et non vidi juſtum derelictum*. Prima poſitione continet litteras ſex: ſecunda, ſeptem: tertia, octo.

Feria II. ad Vigilias.

Euſebius Cæſarienſis. Doctrina Deum colentis vitæ.

S. Athanaſius. Pſalmus in admonitione. *

Pſalmus exhortatorius.

Propheta. 1 NOLI ÆMULARI in malignantibus;

Prov. XXIII. 17. XXIV. 1. 19. 2 neque zelaveris facientes iniquitatem.

† 3 quoniam tamquam fœnum velociter areſcent:

Pſ. LXXII. 3. 4 & quemadmodum olera herbarum, cito decident.

† 5 Spe-

Pſalmus Davidi inſpiratus.

PROPHETA. 1 *Ne provoceris ad iram ob malignos homines honoribus atque divitiis florentes:* 2 *nec invideas aut imiteris ejuſmodi facientes id quod eſt iniquum.* 3 *quia tales homines cito exareſcent et conterentur, ſicut cito areſcit herba:* 4 *et cito marceſcent et a ſua felicitate excident, ſicut cito marce-*

* Ædificatur hoc Pſalmo fides eorum, qui pravorum temporali felicitate turbati ſuas virtutes intermittunt. *Lege ad ſapientiam Salomonis.*

Pſalt. Syr. De iis, qui dicunt qua de re non ſumit Deus vindictam de inſolentibus. Verſ. XLIX.

Pſalt. Arab. Admonitio, & documentum, & numerus Verſ. XXVII.

S. Hieron. Trigeſimus ſextus Pſalmus perſonam juſti glorificat, injuſti notat, mores inſtruit, bonitatem Dei docet, pravitatem evellit.

(1) *Ad MS. fidem reſtituimus quod primo legebatur*: virtutes [non] deſiderent, & vitia &c.

(2) *MS.* & præmia beatorum utili jam communione permiſcens &c.

† 5 Spera in Domino, & fac bonitatem:
6 ÷ [1] & : inhabita terram;
7 & paſceris in divitiis ejus.
† 8 Delectare in Domino; & dabit tibi petitiones cordis tui.
† 9 Revela Domino viam tuam, ỳ. 9. Pſal. LIV. 23. Prov. XVI. 3. I. Petr. V. 7.
10 & ſpera in eo; & ipſe faciet:
† 11 & educet quaſi lumen juſtitiam tuam:
12 & judicium tuum tamquam meridiem.
13 ſubditus eſto Domino, & ora eum.
† 14 Noli æmulari in eo qui proſperatur in via ſua;
15 in homine faciente injuſtitias.
† 16 deſine ab ira; & derelinque furorem:
17 noli æmulari ut maligneris.
† 18 quoniam qui malignantur, exterminabuntur:
19 ſuſtinentes autem Dominum, ipſi hæreditabunt terram.
† 20 Et adhuc puſillum, & non erit peccator:
21 & quæres locum ejus; [2] & non invenies. ỳ. 21. Job VII. 10. XX. 9.

R 2 † 22 man-

marceſcunt olera virentia. 5 ſed ſpem tuæ felicitatis colloca in Domino; et id
quod bonum eſt facito: 6 et bono animo ut peregrinus habita in terra, 7 et
ſufficienter ad alendam vitam paſceris copioſis fructibus ejuſdem terræ. 8 po-
ne tu oblectamentum tuum in ſolo Domino; et dabit ipſe tibi quæcumque petierit
ab eo cor tuum. 9 fidenter detege et expone Domino negotia neceſſitateſque vitæ
tuæ; 10 et committens ei te, in eo confide; nam et ipſe faciet quod tibi uti-
lius erit: 11 et ſuo tempore in apertum proferet ceu claram lucem, juſtitiam
innocentiamque tuam, ſi forte per calumniam fuerit denigrata: 12 et proferet
palam ceu meridianum ſolem juſtitiam cauſæ tuæ, et juſtam pro ea ſententiam.
13 interim ſubde te Domino; ne obmurmures, ſed tace ad ejus judicia: eique
ſupplica. 14 Itaque ne provoceris ad iram ob eum qui proſperos ſucceſſus habet
in hac temporaria vita ſua; 15 ob hominem inquam vitæ proſperæ, qui res
facit iniquas. 16 ceſſa ab ejuſmodi ira; conceptumque furorem derelinque:
17 ne provoceris ad æmulationem cum iſtiuſmodi hominibus malis, felicibus
licet; ne tu quoque eos imitando malus efficiaris et malefacias. 18 quia ii qui
malefaciunt, cito interibunt morte perpetua; 19 qui vero patienter exſpectant
ſibi opitulatorem Dominum, ipſi hæreditario perpetuoque poſſidebunt terram,
ut ſerius cum regnabunt in cælo & ſuper terram novam poſt diem judicii.
20 Et certe adhuc modicum tempus tranſibit, & poſtea non erit amplius in ſua
felicitate peccator: 21 & cogitatione tua illius locum opulentum ſtatumque fe-

(1) *Eo obelo carent MSS. S. Pauli, &* *Orat. B. 6., tum MS. Vat. 341. una cum altero 342, & Ed. Oxon. unico verſu habent.*
6 & inhabita terram, & paſceris in diviciis ejus.

(2) *Ed. Oxon. facta diſtinctione.*
21 & quæres locum ejus;
22 & non invenies.

v. 22. Matth. V. 4. † 22 manſueti autem hæreditabunt terram :
23 & delectabuntur in multitudine pacis.
† 24 Obſervabit peccator juſtum :
25 & ſtridebit ſuper eum dentibus ſuis.
v. 26. Pſalm. II. 4. † 26 Dominus ÷ autem : irridebit eum :
27 quoniam proſpicit quod veniet dies ejus.
† 28 Gladium evaginaverunt peccatores ;
29 intenderunt arcum ſuum ;
† 30 ut [1] dejiciant pauperem & inopem ;
31 ut trucident rectos corde.
† 32 gladius eorum intret in corda ipſorum :
33 & arcus eorum confringatur.
† 34 Melius eſt modicum juſto, [2] ſuper divitias peccatorum multas :
v. 35. Pſal. IX. 15. † 35 quoniam brachia peccatorum conterentur ;
36 confirmat autem juſtos Dominus.
† 37 Novit Dominus dies immaculatorum :
38 & hæreditas eorum [3] ÷ in : æternum erit.
† 39 non confundentur in tempore malo :

40 &

ticem quæres ; nec opulentiam illam invenies nec felicitatem : 22 e contrario mites probique homines hæreditario poſſidebunt terram, ei regnantes æternum : 23 ſeſeque oblectabunt multa pace ac felicitate perpetua. 24 Peccator attente cogitabit & obſervabit hominem juſtum ut illi noceat : 25 & dentibus ſuis frendet adverſus eum. 26 ſed Dominus peccatorem illum deridebit : 27 quia prævidet quod cito veniet dies ultima ejuſdem peccatoris, in qua ſupplicio deſtinabitur æterno. 28 Peccatores eduxerunt gladium e vagina furentes ; 29 in ſuoque arcu nervum intenderunt ; 30 ut emiſſis arcu ſagittis percuſſos in terram ſternant egenum & pauperem ; 31 & ut evaginato illo gladio ſuo interficiant eos qui recto ſunt animo, modoque vivendi. 32 ſed gladius ipſe eorum adverſus juſtos evaginatus, ingrediatur in corda ipſorummet peccatorum juſto judicio Dei. 33 & arcus ipſe ab eis contra pauperes tenſus, infringatur. 34 Melius utiliuſque eſt homini juſto parum quid & modicum alimentorum ; quam divitiæ multæ peccatorum. 35 nam brachia & robora peccatorum confringentur : 36 corroborat autem & ſublevat juſtos Dominus. 37 Dominus agnoſcit & approbat probum curſum dierum hominum ſine macula flagitii & facinoris viventium : 38 eorumque hæreditas incontaminata & immarceſcibilis erit æterna. 39 ipſi immaculati homines tempore adverſitatis non ſuffundentur pudore ceu derelicti a Domi-

(1) *MS. S. Pauli*, ut decipiant. *Cetera hunc verſiculum ſuperiori 29. jungit Ed. Oxon.*.

(2) *Ed. Oxon.*

34 Melius eſt modicum juſto,
35 ſuper divitias peccatorum multas.

(3) *Eam notā neq; MSS. noſtri B.6.Orat. & S. Pauli exhibent, nec editus Grabeus.*

40 & in diebus ſamis ſaturabuntur. V. 40. Pſal. XXXII. 19.
41 Quia peccatores peribunt:
† 42 inimici vero Domini mox [1] ut honorificati fuerint & exaltati,
43 deficientes quemadmodum fumus deficient.
† 44 Mutuabitur peccator, & non ſolvet:
45 juſtus autem miſeretur, & tribuet.
† 46 quia benedicentes ei, hæreditabunt terram:
47 maledicentes autem ei, diſperibunt.
† 48 Apud Dominum greſſus hominis dirigentur:
49 & viam ejus volet.
† 50 cum ceciderit, non collidetur: V. 50. Prov. XXIV. 16. I. Corinth. IV. 9.
51 quia Dominus ſupponit manum ſuam.
† 52 Junior fui, etenim ſenui;
53 & non vidi juſtum derelictum,
54 nec ſemen ejus quærens panem.
† 55 tota die miſeretur & commodat: V. 55. Pſal. CXI. 9.
56 & ſemen illius in benedictione ÷ erit :

† 57 De-

Domino: 40 *in diebus in quibus caritas & annonæ penuria fuerit, ipſi ſatiabuntur*. 41 *Ceterum peccatores omnes peribunt*: 42 *& inimici Domini ſtatim ac fuerint glorioſi effecti & excelſi in hac vita*, 43 *conſumpti mox, cum tota illa gloria ſua conſumentur, ſicut fumus conſumitur & evaneſcit*. 44 *Peccator ab aliis mutuum accipiet, & non reddet debitum*: 45 *juſtus vero aliis miſericorditer dat, & benigne ſemper largietur*. 45 *nam qui Domino benedicunt & deſerviunt, hæreditario poſſidebunt terram*: 47 *qui vero eidem Domino maledicunt blaſphemiis operibuſque malis, interibunt*. 48 *Greſſus actioneſque hominis juſti a Domino bene dirigentur & firmabuntur*: 49 *ejuſque juſti itineri vitæ bene volet Dominus, illudque vehementer amabit*. 50 *quare cum juſtus ceciderit, non perfractus collabeſiet*: 51 *quia viciſſim Dominus veluti ſua manu ſuppoſita ſuſtentat & firmat manum illius, ne penitus allidatur*. 52 *Fui ego olim puer & junior; ſiquidem nunc jam factus ſum ſenex*: 53 *& numquam ego David vidi hominem juſtum & eleemoſynarium penitus derelictum a Deo*; 54 *nec umquam ego vidi ejuſmodi hominis progeniem emendicantem alimenta neceſſaria, eiſque indigentem*. 55 *ejuſmodi juſtus eleemoſynarum erogator omni die miſericorditer aliis donat, & commodat vel dat mutuum*: 56 *& nihilominus progenies ejus ſemper in benedictione erit & abundantia rerum*.

(1) *Vocula ut deſtituuntur iidem MSS. noſtri, quos ſæpe laudavimus; tum 42. huic verſiculo junctum legimus inſequentem proxime 43. in Vat. 342.*

℣. 57. Pſal. XXXIII. 15. † 57 Declina a malo; & fac bonum: [1] & inhabita in ſæculum
÷ ſæculi :
† 58 quia Dominus amat judicium:
59 & non derelinquet ſanctos ſuos:
60 in æternum conſervabuntur.
† 61 ÷ Injuſti punientur :
62 & ſemen impiorum peribit.
℣. 63. Prov. II. 21. † 63 juſti ÷ autem : hæreditabunt terram:
64 & inhabitabunt in ſæculum ÷ ſæculi : ſuper eam.
℣. 65. Prov. XXXI. 26. † 65 Os juſti meditabitur ſapientiam:
66 & lingua ejus loquetur judicium:
℣. 67. Deuter. VI. 6. Pſal. XXXIX. 9. CXVIII. 11. Iſai. LI. 7. † 67 lex Dei ejus in corde ipſius.
68 ÷ & : non ſupplantabuntur greſſus ejus.
† 69 Conſiderat peccator juſtum: [2] & quærit mortificare eum:
† 70 Dominus ÷ autem : non derelinquet eum in manibus ejus:
71 nec damnabit eum cum judicabitur ÷ illi :
† 72 Exſpecta Dominum; & cuſtodi viam ejus:

73 &

rum. 57 Itaque ceſſa & recede a re mala facienda; & id quod bonum eſt facito:
& ita inhabita terram, regnaturus ſuper eam in ſæcula ſempiterna: 58 nam Do-
minus diligit id quod eſt juſtum & rectum: 59 ſuoſque ſanctos miſericordes ho-
mines non derelinquet in ſuis neceſſitatibus: 60 qui ſancti ab eo cuſtodientur in
æternum ſine malo. 61 Injuſti quidem e terra expellentur & punientur:
62 impiorumque mala poſteritas imitatrix malorum parentum, ab eadem terra
exterminabitur & peribit. 63 at juſti tamquam hæredes perpetuo poſſidebunt
terram in cælo regnantes: 64 et ſuper eam inhabitabunt in ſæcula ſempiterna.
65 Os juſti ex jugi cordis meditatione loquetur non ſtulta et vana, ſed cæleſtis
ſapientiæ verba: 66 ejuſque lingua id quod juſtum eſt et æquum, et cum ju-
dicio ſemper et prudentia loquetur: 67 nam in ipſius juſti mente et cordis affe-
ctu eſt lex Dei ſui. 68 et ideo greſſus actioneſque ejuſdem juſti non impedien-
tur, ut deficiant et prolabantur a recta via. 69 Peccator callide attendit et
animadvertit hominem juſtum; et quærit ut occidat eum: 70 ſed Dominus non
derelinquet juſtum in peccatoris manibus et poteſtate: 71 nec juſtum illum con-
demnabit, cum contra illum tamquam reum fiet a peccatore judicium et ſen-
tentia proferetur. 72 Igitur patienter exſpecta quæ tibi daturus eſt Dominus;
& interim cuſtodi viam rationemque vivendi, quam tibi ſervandam præcepit:

73 &

(1) *Vat. 341. 342. & Ed. Oxon.*
57 Declina a malo, & fac bonum:
58 & inhabita in ſæculum ſæculi.

(2) *Rurſus uterque Vat. memoratus, & ed. Oxon.* 69 Conſiderat peccator juſtum:
70 & quærit mortificare eum.

73 & exaltabit te [1] ut hæreditate capias terram.
74 cum perierint peccatores, videbis. ℣. 74. Pſal. XC. 8.
† 75 Vidi impium ſuperexaltatum, [2] ℣. 75. Job V. 3.
76 & elevatum ſicut cedros Libani:
† 77 & tranſivi, & ecce non erat:
78 & quæſivi eum; & non eſt inventus ÷ locus ejus ⁑
† 79 Cuſtodi innocentiam; & vide æquitatem.
80 quoniam ſunt reliquiæ homini pacifico.
† 81 injuſti autem diſperibunt ſimul:
82 reliquiæ impiorum interibunt.
† 83 Salus autem juſtorum, a Domino:
84 ÷ & ⁑ protector eorum in tempore tribulationis.
† 85 & adjuvabit eos Dominus; & liberabit eos, ℣. 85. Iſai. XXXI. 5
86 ÷ & ⁑ [3] eruet eos a peccatoribus:
87 & ſalvabit eos, quia ſperaverunt in eo.

73 & ipſe te exaltabit ut hæreditario perpetuoque terram poſſideas. 74 cum peccatores interibunt, tunc experimento videbis & peccatorum ſupplicia & præmia juſtorum. 75 Vidi ego impium robuſtum ſupra modum exaltatum, 76 eumque fortiſſimum & in altum elevatum inſtar altiſſimarum cedrorum montis Libani: 77 & paulo poſt per eam viam tranſivi qua illum videram; & ecce (mirum dictu!) non erat ille amplius in ſublimitate ſua priſtina & altitudine: 78 illumque diligentius perquiſivi; & non eſt repertus ne quidem locus & veſtigium excellentiſſimæ claritudinis ejus. 79 Cuſtodi ergo morum innocentiam & ſimplicitatem; & aſpice ſemper in id quod rectum eſt & æquum, ut id tantum cogites & facias: 80 quia homini qui cum omnibus pacem habere curat, ſupererunt poſt hanc vitam virtutis ſuæ reliquiæ ſplendidæ, pax & felicitas ſempiterna. 81 injuſti autem omnes pariter interibunt: 82 ſed et impiorum reliquiæ, decus ſcilicet et gloria, proles ac reliqua omnia pariter peribunt. 83 Ceterum juſtorum ſalus a Domino venit: 84 qui Dominus et eorum eſt fortiſſimus inſtar clypei protector opportunus tempore quo tribulantur: 85 et eis auxiliabitur Dominus; eoſque liberabit, 86 liberabit, inquam, eos, et eximet a peccatorum manibus ac poteſtate: 87 et eoſdem juſtos ab omni malo ſalvabit, eo quod non in ſe ipſi, ſed in Deo omnipotente ſperaverint.

ORATIONES.

1 BEatitudo omnium non incerta juſtorum Deus, qui Sanctos tuos non derelinquis in fame, nec in ſtadio tribulationum ſuperari permittis, precamur ut ea nos munias dextera, quam illis ne corruant, velociter porrigis præparatam. Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum. MSS.

2 Obſer-

(1) *Voculam ut præterit Cod. B. 6. Oratorum alter MS. S. Pauli habet* capies *loco* capias.

(2) *Vat. 341. 342. &* ed. Oxon. *unico verſu cogunt noſtros* ℣℣. 75. & 76.

(3) *MS. S. Pauli Antiquarii oſcitantia* ÷ & eruet eos ⁑ *cum inſequenti verſu* ÷ & ſalvabit eos ⁑.

Brev. Mozar. fol. 169. 2 OBſervat, Domine, peccator juſtum, inſidians fideliſſimum gregem tuum, ad perdendum eum viventem ex fide, & de tua miſericordia præſumentem: non ergo nos perituros derelinquas in manibus ejus, qui propter nos ligno Crucis affixus es. ℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℞. *Amen*.

Fol. 192. 411. *De S. Laurentio M.* 3 TOta die, Domine, juſtus tuus miſeretur & commodat, qui in toto hujus mortalis vitæ curriculo temporalia donat ut æterna recipiat: ſemen ergo ejus ſuper [1] nos in benedictione fructificet, ut meritorum ejus partem habentes, præmiorum quoque illius mereamur eſſe participes. ℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam *&c*.

BENEDICTIO.

Comment. hujus Pſ. tom. 7. S. Hieronymi. SAnet [Deus] omnes infirmitates mentium noſtrarum; nobiſque præſtet toto corde erigere ſpem noſtram; & in ſe tribuat collocari, ut a peccatis liberati, mereamur, ipſo diſtribuente, etiam æternitatis præmium adipiſci.

PSALMUS XXXVII.

* Pſ. LXIX. 1. *Pſalmus David. * in rememorationem ÷ de Sabbato* ‡

Beda.

Dicendo *In commemorationem*, hoc nobis titulus iſte pronunciat, ut quia peccatum [2] omnimodis effugere non valemus, certe ut ab ejus frequentia temperemus, ſemper [3] hoc ante oculos mentis habeamus; ut alibi dicit, *Et delictum meum coram me eſt ſemper*. Quod autem *De Sabbato*, exponitur quia pœnitens quilibet inter ſuorum vulnera peccatorum, æternæ ſemper quietis debet habere memoriam. Quidam hunc pſalmum ad beati Job hiſtoriam aptant: ſed * Hieronymo videtur illum ex pœnitentis alicujus, vel myſtice ex Domini Salvatoris perſona, paſſionis tempore cantatum.

Senſus myſticus.

* Comment. hujus Pſ. to. 7. S. Hieronymi.

Pſalmus iſte Pœnitentis quadrifaria diſtinctione dividitur. In prima miſericordiam movet arguentis Domini & benigni Judicis vita pœnalis: *Domine ne in furore tuo arguas me*. In ſecunda ſuum & corpus verbere ſulcatum, & animum dicit amicorum exprobratione ſauciatum: *Quoniam ſagittæ tuæ infixæ ſunt mihi*. In tertia, medicina Salvatoris adjungitur, cum totam inter adverſa ſpem Domino ſe commiſiſſe teſtatur, paratumque ſe ad flagella, & plus mereri quam patitur aſtruit: *Quoniam in te Domine ſperavi* & cetera. In quarta periculis omnibus exemptus ſalutis ſuæ Deum profitetur authorem: *Ne derelinquas me Domine Deus meus* & cetera.

Euſe-

(1) *B. fol.* 392. nos benedictione fructificet, ut meriti ejus &c.

(2) *MS.* omnimodo effugere non valeamus. (3) *Idem MS. ibi* hæc.

Digitized by Google

Euſebius Cæſarienſis. Doctrina confeſſionis. *Feria II. ad Vigilias.*
S. Athanaſius. Pſalmus in interpellatione & oratione & deprecatione. *

III. *Pſalmus pœnitentialis ad precandum.*

1 DOMINE ne in furore tuo arguas me: Propheta. v. 1. Pſalm. VI. 1.
2 neque in ira tua corripias me.
† 3 Quoniam ſagittæ tuæ infixæ ſunt mihi: v. 3. Job VI. 4.
4 & confirmaſti ſuper me manum tuam.
† 5 non eſt ſanitas in carne mea a facie iræ tuæ:
6 non eſt pax oſſibus meis a facie peccatorum meorum. v. 6. Pſalm. VI. 3.
† 7 quoniam iniquitates meæ ſupergreſſæ ſunt caput meum:
8 & [1] ſicut onus grave gravatæ ſunt ſuper me.
† 9 putruerunt & corruptæ ſunt cicatrices meæ [2]
10 a facie inſipientiæ meæ.
† 11 miſer factus ſum & curvatus ſum uſque in finem:

PSALT. CUM CANT. S 12 tota

Pſalmus Davidi inſpiratus ad commemorationem ſuorum peccatorum.
In Sabbato decantandus.

PROPHETA. 1 *Domine ne, quæſo, in tuo veluti furore et ſeveritate coarguas & convincas me de peccatis meis:* 2 *& ne ex tua veluti ira, nimis magna pœna me caſtiges.* 3 *Nam dolores pungentes a te mihi inflicti, quaſi ſagittæ me penetraverunt:* 4 *& punitricem manum tuam gravi ictu & mora obfirmaſti ſuper me.* 5 *Non ineſt ſanitas ulla carni corporis mei cauſa tuæ erga me indignationis juſtiſſimæ:* 6 *& nulla eſt pax & quies interioribus meis cauſa peccatorum meorum, quæ plagas tantas commeruerunt juſtiſſime.* 7 *nam iniquitates meæ præ magno numero tranſcenderunt caput meum, inſtar excreſcentium aquarum me ſubmergentes:* 8 *& gravis oneris inſtar, nimio pondere pœnarum aggravatæ ſunt ſuper me.* 9 *livores & ulcera mea fœtuerunt; & tabifica ſanie putrefacta ſunt:* 10 *idque factum eſt cauſa amentiæ illius meæ, qua te Deum contempſi.* 11 *miſeriis afflictus ſum, & pœnarum pondere incurvatus ſum nimis*

* Ezechias ægrotans Domino ſupplicat. Aliter, *Confeſſio patientiæ & virtus ad ſalutem. Lege Iob.*

Pſalt. Syr. Davidis. Cum dixerunt Philiſtæi regi Achis: iſte eſt David, qui interfecit Goliad, nolumus eat nobiſcum contra Saul. Præterea nobis modo inſtitutio confeſſionis. Verſ. XLII.

Pſalt. Arab. Mentio fit in eo Sabbati. Præterea eſt gratiarum actio atque Prophetia: & numerus Verſ. XLIV.

S. Hieron. Iſte Pſalmus oſtendit ut ſi accidat infirmitas corporeæ fragilitati, non deſiſtat requiri medicina cæleſtis.

---

(1) *Tollenda ejus loci copula &, & juxta MSS. S. Pauli, atque B. 6. Orat. Vide hunc locum Tom. II.*

(2) *Vat. 341. & 342. præſentem verſiculum 9. proxime inſequenti 10 copulantur.*

V. 12. Iob XXX. 28. Pſal. XXXIV. 14. XLI. 10.

12 tota die contriſtatus ingrediebar .
† 13 quoniam lumbi mei impleti ſunt illuſionibus :
14 & non eſt ſanitas in carne mea .
† 15 afflictus ſum & humiliatus ſum nimis :
16 rugiebam a gemitu cordis mei ..

V. 16. Iob III. 24. Iſai. LIX. 11.

† 17 Domine ante te omne deſiderium meum :
18 & gemitus meus a te non eſt abſconditus .
† 19 cor meum conturbatum eſt : [1]
20 dereliquit me virtus mea :

V. 21. Iob XVII. 7. Pſal. XXX. 10. LXXXVII. 10. Thren. V. 17. V. 22. Iob XIX. 13. 14. Pſal. XXX. 12. LXXXVII. 19.

21 & lumen oculorum meorum & ipſum non eſt mecum .
† 22 amici mei & proximi mei [2] adverſum me appropinquaverunt ,[2] & ſteterunt :
† 23 & qui juxta me erant , de longe ſteterunt :
24 & vim faciebant qui quærebant animam meam :
† 25 & qui inquirebant mala mihi , locuti ſunt vanitates :
26 & dolos tota die meditabantur .
† 27 Ego autem tamquam ſurdus non audiebam :
28 & ſicut mutus non aperiens os ſuum :
† 29 & factus ſum ſicut homo non audiens ;

30 &

mis & nunc uſque perpetuo : 12 *totaque die mœrens ambulabam .* 13 *nam in-*
teriora animæ meæ repleta ſunt ardore fœdiſque ludibriis & ignominia : 14
& nulla ſupereſt ſanitas carni corporis mei : 15 *nimiſque afflictus ſum & depreſ-*
ſus ſum : 16 *ac inſtar leonis rugiebam præ grandi gemitu cordis mei .* 17 *Do-*
mine non te latet ſed in conſpectu tuo eſt omne deſiderium meum , & quid deſide-
rem : 18 *nec eſt tibi occultus ſed bene notus continuus gemitus meus .* 19 *cor*
meum ſic perturbatum eſt ut fluctuet conſcientia culpæ & formidine pœnæ :
20 *meque deſtituit fortitudo mea :* 21 *& nec lux ipſa oculorum meorum me-*
cum eſt præ fletu atque mœrore . 22 *qui olim mihi erant chari & ſodales mei ,*
e regione mei a longe tantum appropinquaverunt mihi , & eminus conſtite-
runt : 23 *& propinqui & amici mei a longe ſteterunt , ſeſeque a me elongave-*
runt . 24 *& interim qui quærebant mihi auferre animam & vitam , irruentes*
magnam mihi vim inferebant : 25 *& qui inveſtigabant mala quæ mihi facerent ,*
locuti ſunt contra me vana & mendacia verba : 26 *totaque die dolos excogita-*
bant quibus me caperent ac perderent . 27 *Ego vero ita me geſſi quaſi eſſem ſur-*
dus , & eorum mendacia non audirem : 28 *& tacui quaſi mutus qui non aperit*
os ſuum ad loquendum : 29 *& diſſimulando factus ſum ut homo qui non audiat :*

30 &

(1) *Vat. 341. & 342. cum Ed. Oxon. unico verſu :*
19 cor meum conturbatum eſt : dereliquit me virtus mea .

(2) *Ed. Oxon.*
22 Amici mei & proximi mei
23 adverſum me appropinquaverunt & ſteterunt .

30 & non habens in ore ſuo redargutiones.
† 31 quoniam in te Domine ſperavi.
32 Tu exaudies [1] ∸ me : Domine Deus meus.
† 33 quia dixi, *Nequando ſupergaudeant mihi* ∻ *inimici mei* :
34 & dum commoventur pedes mei, ſuper me magna locuti ſunt.
† 35 quoniam ego in flagella paratus [2] ſum : V. 35. Pſal. XXXIV. 15.
36 & dolor meus in conſpectu meo ſemper.
† 37 quoniam iniquitatem meam annunciabo :
38 ∸ & : cogitabo pro peccato meo.
† 39 Inimici autem mei vivunt, & confirmati ſunt ∻ ſuper me :
40 & multiplicati ſunt qui oderunt me inique.
† 41 qui retribuunt mala pro bonis, V. 41. Pſal. XXXIV. 12. CVIII. 5.
42 detrahebant mihi quoniam ſequebar bonitatem.
† 43 Ne [3] derelinquas me Domine :
44 Deus meus ne diſceſſeris a me :
45 intende in adjutorium meum Domine [4] ∻ Deus : ſalutis meæ.

30 *& qui non habeat in lingua ſua redargutionis verba, quibus objecta ſibi crimina confutet.* 31 *fui autem ut ſurdus & mutus quia in te Domine totam ſpem meam & exſpectationem poſui.* 32 *Exaudies ergo me Domine Deus :* 33 *quia in te ſperando, tibi dixi inter orandum* : Ne quæſo aliquando gaudeant ſuper malis meis inimici mei : & mihi inſultent. 34 *ipſi etenim cum vacillarent pedes mei & res meæ nutarent, adverſum me magna & ſuperba locuti ſunt verba.* 35 *& quia ego ad nova ſemper excipienda flagella & plagas paratus ſum, & ad hoc natus & deſtinatus ſum, dum in commotione continua verſor :* 36 *meuſque dolor jugiter coram me perſeverat, & numquam a me diſcedit.* 37 *& quia ſemper tibi confitebor iniquitatem meam :* 38 *& anxius atque ſollicitus cogitabo & contriſtabor de peccato meo, & pro eo abolendo & ſanando curam geram.* 39 *Ceterum inimici mei vivunt & bene valent, & robuſtiores facti ſunt quam ego :* 40 *& qui inique & ſine cauſa me oderunt, magno numero ſunt multiplicati.* 41 *qui reddunt mala pro beneficiis acceptis,* 42 *mihi adverſabantur & detrahebant, eo quod ego ſectarer id quod bonum eſt & juſtum.* 43 *Ne, quæſo, derelinquas me Domine :* 44 *Deus meus ne abſceſſeris & elongeris a me :* 45 *attende atque feſtina ad ferendum mihi auxilium Domine Deus ſalvator meus.*

(1) *Pronomen* me *eo loci neſciunt MSS. S. Pauli, & Orat. B. 6. Inſuper verſ. 31. atque 32. ſimul in unum componunt uterque Vat. 341. & 342.*

(2) *Verbum* ſum *ibi tacet MS. S. Pauli : tum & huic verſiculo 35. inſequentem proxime 36. jungunt Vat. 341. & 342.*

(3) *MS. S. Pauli*, Non derelinques. *Præterea Vat. 341. & 342. una cum Ed. Oxon. unico verſu legunt.*

43 Ne derelinquas me Domine : Deus meus ne diſceſſeris a me.

(4) *Satis bene vocem ipſam* Deus *eo loco tacent MSS. S. Pauli, & B. 6. Orat.*

ORATIONES.

MSS. 1 EMitte ſalutare tuum infirmitatibus noſtris, vulnerum cicatricumque mortalium potentiſſime medicator; ut omnem gemitum doloremque noſtrum coram te deplorantes, valeamus evincere inſultationes adverſantium vitiorum. Per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum.

Breviar. Mozarab. fol. 167. 2 DEus, ante cujus conſpectum nullius deſideria vel gemitus abſcondita ſunt, intende in adjutorium noſtrum; & amove a nobis furorem indignationis tuæ; ut qui in te confidimus, non decidamus in laqueos inimici. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*.

fol. 169. *De Paſſione Domini*. 3 CHriſte Deus noſter, qui in corpore tuo & inludi & verberari te paſſus es, tu animam noſtram inluſionibus repletam ab omni pollutionum ſorde depurga; ut vera ſanitate habitante in carne noſtra, ad coronam mereamur pertingere deſtinatam. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

fol. 195. *Item de Paſſione*. 4 INimici tui, Domine, vivent in pœnis, quos deſtruxiſti potentia Crucis; non ergo ſuper Eccleſiam tuam ulterius confortentur qui ſemel gloria tuæ paſſionis [1] evicti ſunt, ut membra tua vexillo Crucis erepta, & de hoſte victoriam capiant; & exoptata de ſpoliis hoſtium lucra conquirant. [℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.]

fol. 133. 267. 5 DOmine ante te omne deſiderium noſtrum, & gemitus noſter non eſt abſconditus a te; præſta ergo quæ deſideramus, & parce quæ geſſimus: ſimulque & fructum noſtris tribue deſideriis; & veniam concede peccatis. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

Comment. hujus Pſal. to. 7. S. Hieronymi. 6 QUia graves ſunt pugnæ carnis, tu Domine intende in adjutorium noſtrum, & eſto nobis ſalus in tempore tribulationis.

PSALMUS XXXVIII.

In finem: ipſi Idithun: Canticum David.

Beda.

* 1. Paralip. XXV. 1. Nomen *Idithun* ſignificat quod *canticum* hoc * chorus ipſius caneret, & quia *Idithun* interpretatur *Tranſiliens eos*; ſignificat eum qui mente terrena

Senſus myſticus. tranſcendit, *tranſilitque eos*, qui inhærentes humo, & curvati in terra, ea quæ ima ſunt cogitant; atque in excelſo mentis habitans, de vanitate ſæculi libero carmine philoſophatur: & ne putares hunc quoque quia preſſurarum meminit, eſſe pœnitentiæ pſalmum, ſubjunxit *Canticum David*: *cantare* enim lætantis eſt, interdum & dolentis, numquam vero pœnitentis. Notandumque quia pſalmi qui *canticum* in titulo habent, victoriæ ſemper gaudia inter adverſa [2] decantent. *Canticum* autem eſt, quantum ad muſicas artes pertinet, cum chorus libertate ſua utens, neque in conſonum, organi aſtruitur obſequium: [ſed] hymnico canore tantum vocis exultat: *Pſalmus* vero eſt, cum ceſſante voce

(1) *R. ibi.* evincti. (2) *MS.* decantant.

ce humana, pulſus tantum organi auditur concinentis: & ideo myſtice *pſalmus* actum operationis; *canticum* vero lætitiam mentis oſtendit. *Idithun* iſte, vitiorum *Tranſilitor* formam nobis juſti hominis præbens, in prima parte pſalmi contra inſidiantes inimicos utiliſſime ſe tacuiſſe teſtatur, petens vitæ ſuæ finem cognoſcere, ſi forte Incarnationem Domini etiam carnis oculis mereatur intueri: *Dixi cuſtodiam vias meas.* Secunda vanum probat eſſe timorem mortalium, quoniam ſunt omnia in poteſtate Domini conſtituta: [1] *Verumtamen [in imagine pertranſit homo]* Tertio rogat ut ejus delicta noxia dimittantur, quatenus vita ejus proſpero fine claudatur: *Exaudi orationem meam Domine & deprecationem meam.* *Feria III. ad Vigilias.*

Euſebius Cæſarienſis. Interpellatio cum confeſſione. *

Pſalmus ad precandum.

1 DIXI, *CUSTODIAM vias meas ut non delinquam in lingua mea.* Propheta.
† 2 poſui [2] ori meo cuſtodiam, † 2 Pſal. CXL. 3.
3 dum [3] conſiſteret peccator adverſum me.
† 4 obmutui ÷ & humiliatus ſum & ⁝ ſilui a bonis:
5 & dolor meus renovatus eſt:
† 6 concaluit cor meum intra me:

7 ÷ &

In perpetuum decantandum, primum traditum ad canendum Levitæ & Cantori Idithun, Canticum Davidi inſpiratum.

PROPHETA. 1 *Statui apud me ita dicens;* Obſervabo omnes vias greſſuſque actionum mearum ne peccem lingua mea. 2 *idcirco appoſui ori meo cuſtodiam ſilentii,* 3 *dum peccator ex adverſo mei ſtaret contra me.* 4 *obmutui tunc, meque humiliavi & compreſſi, ac ſilui etiam a bonis verbis defenſionis meæ, ne forte præterlaberer lingua mea:* 5 *& interim dolor meus interior innovatus eſt magiſque recruduit:* 6 *incaluitque magis cor meum in medio*

* Augentibus ſub Saule mœroribus hunc Pſalmum cecinit, qui plus exhortationis pro audientium profectu, quam pro ſe deprecationis haberet. Aliter, *Propheta increpat eos qui divitias habent, & neſciunt cui dimittant eas.*

Pſalt. Syr. Oratio & adhortatio ad cohibendam linguam a ſermone turpi, & viſum ceteroſque ſenſus. Verſ. xxxii.

Pſalt. Arab. Documentum, & gratiarum actio pro Idithun: & num. verſ. xxix.

S. Hieron. Iſte Pſalmus patientiam docet, ut refrenans homo os ſuum obſervet ne per fatuitatem verborum incidat in peccatum, quia ſcit Propheta etiam de verbis otioſis rationem eſſe reddendam: docet etiam, ut theſaurizemus in ſæculo, quæ ad profectum pertineant animarum.

(1) *Idem MS.* Verumtamen, univerſa vanitas &c.

(2) *Vat. 341. & 342. unico verſu:* 10 poſui ori meo cuſtodiam dum conſiſteret peccator adverſum me.

(3) *MSS. S. Pauli, & B. 6. Orat.* cum conſiſteret. *Quod potius ne omitteretur notavimus, quã ob alicujus momenti variantiã.*

Digitized by Google

7 ÷ & : in meditatione mea [1] exardeſcet ignis.
† 8 Locutus ſum in lingua mea; [2] *Notum fac mihi Domine finem meum;*
v. 9. Pſal. CXVIII. 84. † 9 *& numerum dierum meorum, quis eſt;*
10 *ut ſciam quid deſit mihi.*
† 11 Ecce menſurabiles poſuiſti dies meos:
12 & ſubſtantia mea, tamquam nihilum ante te:
v. 13. Pſ. CXLIII. 4. † 13 verumtamen univerſa, vanitas; [3] omnis homo vivens.

DIAPSALMA.

v. 15. Pſalm. LXXII. 20. I. Corinth. VII. 31. † 14 Verumtamen in imagine pertranſit homo:
15 ſed & fruſtra conturbatur:
† 16 theſaurizat, & ignorat cui congregabit ea.
v. 16. Iob XXVII. 17. Pſal. XLVIII. 12. Proverb. XXVIII. 8. Eccleſ. II. 18. 21. 26. V. 14. † 17 Et nunc quæ eſt exſpectatio mea? nonne Dominus?
18 ÷ & : ſubſtantia mea apud te eſt.
† 19 Ab omnibus iniquitatibus meis erue me:
20 opprobrium inſipienti dediſti me:
† 21 ob-

medio pectoris mei: 7 & cum mea ego mala recogito, novus ſemper inteſtinus
ignis exardeſcet, meque peruret. 8 Tunc locutus ſum quidem lingua mea ſed
ad Deum, ita dicens tædio vitæ hujus: Oſtende mihi Domine terminum
vitæ hujus meæ miſerrimæ; 9 & notifica mihi quis ſit numerus, quanta-
que menſura dierum vitæ meæ; 10 ad hoc ut ſciam quid quantumque,
adhuc mihi ſuperſit vitæ. 11 *Ecce tu brevi menſura comprehenſibiles & breves*
decreviſti dies vitæ meæ: 12 totaque mea ſubſtantia & firmitas vitæ meæ eſt
velut nihil, & quaſi non ſit, coram te. 13 & certe omnia quæ ſunt in hoc
mundo vanitas ſunt & res inſtabiles atque fugaces; & inter cetera maxime va-
na res eſt omnis homo vivens & ſubſiſtens in mutabili hac & inſtabili vita. *
14 Ad ſimilitudinem tantum inanis imaginis & umbræ cito evaneſcentis, vi-
tam hanc homo pertranſit: 15 ſed & in hac ipſa momentanea vita, variarum
præterea cupiditatum atque curarum tumultu continuo conturbatur inutiliter
& inaniter. 16 congregat homo multarum opum theſauros: & nihilominus
neſcit cui hæredi eos theſauros congregabit, & quis illos ſit poſſeſſurus.
17 Nunc ergo in tanta vanitate rerum, quid ego patienter exſpecto? nonne
Dominum? 18 & ſane tota vitæ meæ ſubſiſtentia firmitas atque ſpes apud te
Domine repoſita manent. 19 Ab omnibus, quæſo, iniquitatibus meis libera
me Domine. 20 jam enim ob iniquitates meas permiſiſti me ab homine ſtulto
haberi

* *Pauſatio aut immutatio muſica cãtilenæ inter pſallendum.*

(1) *B. 6. Orat.* exardeſcit.
(2) *Ed. Oxon.*
8 Locutus ſum in lingua mea;
9 Notum fac mihi Domine finem meum.
tum ex adverſo Vat. 341. & 342. inſequentes duos verſiculos 9 & 10 in unicum compingunt.
(3) *Ed. Oxon.*
13 verumtamen univerſa vanitas,
14 omnis homo vivens.
Ad hæc denuo Vat. 341. cum 342. qui ſequuntur proxime verſus 14. & 15. ſimul in unicum componunt.

Digitized by Google

† 21 obmutui ÷ & ⁝ non aperui os meum, quoniam tu feciſti. ℣. 21. Iob XXXIX. 34.
22 amove a me plagas tuas:
† 23 a fortitudine manus tuæ ego defeci. ℣. 23. Iob IX. 34.
24 In increpationibus propter iniquitatem corripuiſti hominem:
† 25 & tabeſcere feciſti ſicut araneam animam ejus. [1]
26 verumtamen vane ÷ conturbatur ⁝ omnis homo.

DIAPSALMA.

† 27 Exaudi orationem meam Domine [2] & deprecationem meam:
28 auribus percipe lacrymas meas.
† 29 ne ſileas quoniam advena ego ſum apud te; ℣. 29. I. Paralip. XXIX. 15. Pſ. CVIII. 19. II. Corinth. V. 6. Hebr. XI. 13. I. Petri I. 17. II. 11.
30 & peregrinus, ſicut omnes patres mei.
† 31 remitte mihi ut refrigerer; [3] ℣. 31. Iob VII. 16. X. 20. XIV. 6.
32 priuſquam abeam, & amplius non ero.

*haberi dignum opprobrio & affici probris. 21 obmutui inter hæc probra, nec aperui os meum ſubmurmurando, quia tu es qui feciſti me, meque talia nuncuſque pati decreviſti. 22 ſed tolle a me flagella hæc tua: 23 præ forti enim manus tuæ percuſſione ego totus defeci, jamque ſum conſumptus. 24 Severis tu increpationibus caſtigaſti hominem propter propriam iniquitatem: 25 ejuſque animæ deſiderium habendi res caducas contabeſcere feciſti, ſicut araneus tabeſcit, & humorem ſuum exhaurit in texenda ſua tela labore inutili. 26 & nihilominus adhuc vane inutiliterque turbatur omnis homo. * 27 Audi, quæſo, Domine orationem meam & ſupplicationem meam atque clamorem: 28 meiſque lacrymoſis precibus benignam aurem præbe. 29 ne videaris mihi obſurdeſcere atque ſilere, nullum dando benignum reſponſum: quia coram te advena ego ſum ſuper terram; 30 ſumque hic peregrinus, & nulla eſt mihi mora; ſicut advenæ quoque & peregrini fuerunt omnes progenitores mei, qui jam tranſierunt ex hoc mundo. 31 parce ergo mihi: meque relaxa a nimia perpeſſione dolorum atque terrorum conſcientiæ, ut paululum refrigerer ab hoc æſtu; & quietus reſpirem; 32 antequam hinc morte diſcedam, & non ſubſiſtam amplius inter vivos.*

* *Pauſatio aut immutatio muſicæ cātilenæ inter pſallendum.*

ORATIONES.

1 CUſtodi Domine viam noſtram ne delinquamus in lingua, ut in meditationibus noſtris ſpirituali igniculo ardeſcente, ea theſaurizemus in ſæculo, quæ te tribuente capiamus in cælo. Per Dominum noſtrum. MSS.

2 CHriſte Dei Filius, qui opprobrium inſipientium factus es, amove a nobis flagella tua, & languoribus noſtris porrige medicinam, ut a te reſpecti, non feramur præcipiti ira damnabiles; ſed exemplo tuæ paſſio- *Brev. Mozarab. fol. 153. De Paſſione Domini.*

(1) *Verſiculo huic 25. inſequentem 26. junctum legimus in Vat. 341.*
(2) *Ed. Oxon.*
27 Exaudi orationem meam Domine.
28 & deprecationem meam.
(3) *Rurſus Ed. Oxon unico verſu.*
31 remitte mihi ut refrigerer; priuſquam abeam & amplius non ero.

paſſionis reddamur ad omnia mites . [℞. *Amen* . Per miſericordiam tuam Deus noſter ; qui es benedictus , & vivis , & omnia regis in ſæcula ſæculorum . ℞. *Amen* .]

fol. 185.

Item de Paſſione.

3 ECce , Domine , veteres ſunt poſiti dies noſtri , quia in vetere adhuc homine ambulamus , cum novitatem vitæ [nuncuſque] non capiamus : operum ergo dignorum exhibitione nos amplia , qui fidei tuæ nobis contuliſti vexilla ; ut non veteres ſimus in actibus pravitatis , qui tuæ nos credidimus [ut] viveremus gloria paſſionis . ℞. *Amen* . Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*

Comment. hujus Pſalm. ex S. Hieronymo.

4 HIC remitte Domine ſi quid deliqui , quia in inferno nulla eſt remiſſio ; quia nec confeſſio valet : qui nos ab hujus ſæculi ereptos peregrinatione , facere digneris cives Sanctorum & domeſticos Dei Patris , ut ædificati ſuper firmiſſimum fundamentum in templum ſanctum , mereamur effici conformes corpori gloriæ tuæ . Amen .

PSALMUS XXXIX.

In finem . Pſalmus ipſi David .

Beda .

Senſus myſticus.

Sæpe tritum eſt *David* & *Finem* ſignificare Chriſtum , cujus membra pſalmum incipiunt , caput ipſe conſummat .

Prima narratione gratias agit Eccleſia Gentium , quia de veternoſo mundi mœrore liberata , ad novi Teſtamenti meruit gaudia pervenire : *Exſpectans exſpectavi Dominum ; & intendit mihi* . Secunda , ipſe Dominus loquitur ſanctam incarnationem & juſtitiam ſuæ prædicationis exponens : ob hoc Patris auxilium deprecatur , ut pericula poſſit a Judæis illata devincere ; confundi poſtulans inimicos , & lætari omnes qui ſperant in eum : [*Annunciavi & locutus ſum : multiplicati ſunt ſuper numerum* .]

Feria III. ad Vigilias.

Euſebius Cæſarienſis . Gratiarum actio ejus qui per Deum ſalvatus fuerit , & mentio de Eccleſia .

S. Athanaſius . Pſalmus gloriationis in Domino . *

Pſal-

* Populus de Babylone reverſus Domino gratias agit . Aliter , qui in trigeſimo octavo Pſalmo dixit : Quæ eſt exſpectatio mea , nonne Deus ? nunc in trigeſimo nono dicit : Exſpectans exſpectavi Dominum & reſpexit me · & qui ibi dixerat : Exaudi orationem meam : hic dicit : Exaudivit (1) orationem meam . Item , de patientia Pauli ubi Chriſtum prior annunciat . Lege in Actis Apoſtolorum .

Pſalt. Syr. Davidis ad litteram cum attulit ei Semei nomina eorum , qui miniſtrabant in domo Domini . Spirituali vero ſenſu gratiarum actio Deo a cultoribus & Eccleſia . Verſ. XLV.

Pſalt. Arab. De fine : & agitur de Eccleſia ; & numerus Verſ. XXXVII.

S. Hieron Hic Pſalmus in exordio vocem habet populi ex gentibus in hæreditatem vocati , inde ipſius Mediatoris ad Patrem .

(1) *Apud Blanchin* Exaudivit preces meas .

Pſalmus ad gratias agendas & ad precandum.

1 EXSPECTANS EXSPECTAVI Dominum ; & intendit mihi : Propheta.
† 2 & exaudivit preces meas :
3 & eduxit me de lacu miſeriæ ,[1]
4 ÷ & ↓ de luto fæcis : ℣. 4. Pſ. LXVIII. 3.
† 5 & ſtatuit ſuper petram pedes meos : ℣. 5. Pſ. XXVI. 5. LX. 3.
6 ÷ & ↓ direxit greſſus meos .
† 7 & immiſit in os meum canticum novum ,
8 carmen Deo noſtro .
† 9 Videbunt multi ; & timebunt[2] & ſperabunt in Domino . ℣. 9. Pſ. XXXIII. 9. LXIII. 10 CXVIII. 74.
† 10 Beatus vir cujus eſt nomen Domini ſpes ejus ;
11 & non reſpexit in vanitates & inſanias falſas .
† 12 MULTA FECISTI tu Domine Deus meus mirabilia tua : Chriſtus. ℣. 12. Job V. 9. IX. 10.
13 & cogitationibus tuis non eſt qui ſimilis ſit tibi . ℣. 13. Pſal. XCII. 6.
† 14 annunciavi & locutus ſum ; multiplicati ſunt ſuper numerum .

 † 15 Sa-

In perpetuum decantandus Pſalmus , Davidi inſpiratus.

PROPHETA . 1 *Valde exſpectans exſpectavi Dominum mihi ſubventurum; & ipſe inclinatus eſt , atque attendit ad me ſe exſpectantem :* 2 *& precem meam atque clamorem benignus audivit :* 3 *& extraxit me de miſeria & calamitatibus , quaſi de lacu quodam perſtrepentium aquarum me obvolventium :* 4 *& quaſi de luto limoſo in quo fixus hærens emergere non poteram , ſic a mea me miſeria eduxit ;* 5 *meque inde eductum veluti in alta rupe pedes meos conſtituit ut tutus eſſem :* 6 *meoſque greſſus ſtabilivit ut recte conſiſterem & inoffenſe ambularem .* 7 *& novo hoc beneficio novum canticum dedit in ore meo ,* 8 *hymnum ſcilicet novo hoc argumento cantandum ſibi Deo noſtro .* 9 *Hanc mei divinitus factam liberationem videbunt multi , & hinc magis timebunt Dominum & in eo ſperabunt .* 10 *Felix certe vir , cujus ſpes & confidentia eſt in Domino poſita ;* 11 *quique non aſpexit ad ſectandas vanitates & ſuperbias atque veſanias pompaſque mendaces .* CHRISTUS . 12 *Multa & copioſa eſſe feciſti opera tua admirabilia Domine Deus meus :* 13 *& non eſt quiſquam , qui ſimilis ſit Tui in mirabilibus cogitationibus & diſpoſitionibus tuis .* 14 *admirandos iſtos cogitatus tuos enarravi & locutus ſum numerando ; & nihilominus multiplicati*

(1) *Vat.* 341. *&* 342.
3 & eduxit me de lacu miſeriæ , & de luto fæcis ,
Inſuper ille ſignatus num. 341. *&* ℣℣. 5. *atque* 6. *in unicum componit : tum etiam de* 7. *, &* 8. ℣℣. *unicum verſum efficit una cum altero MS. Vat.* 342. *, & Ed. Oxon.*

(2) *Ed. Oxon.*
9 Videbunt multi , & timebunt
10 & ſperabunt in Domino .

℣. 15. 1. Reg. XV. 22. Pſal. XLIX. 8. L. 18. Iſai. I. 11. LXVI. 3. Hebr. X. 5. 8. Iſai. LI. 7. Jerem. XXXI. 33.

† 15 Sacrificium & oblationem noluiſti : [1]
16 aures ÷ autem : perfeciſti mihi .
† 17 holocauſtum & pro peccato non poſtulaſti :
18 tunc dixi , *Ecce venio* ;
† 19 (*in capite libri ſcriptum eſt de me*)
20 *ut facerem voluntatem tuam Deus meus volui* ,
21 *& legem tuam , in medio cordis mei* .

℣. 21. Deuter. VI. 6. Pſ. XXXVI. 31. CXVIII. 97.
℣. 22. Pſ. XXXIV. 18.
℣. 24. 25. 26. 27. ad hunc modum diſtinguuntur in cod. Alexandrino: in cod. autem Vatic. ut infra.
℣. 25. Pſal. LXX. 15.

† 22 Annunciavi juſtitiam ÷ tuam : in eccleſia magna :
23 ecce labia mea non prohibebo ; [2] .
24 Domine tu ſciſti .
† 25 juſtitiam tuam non abſcondi in corde meo :
26 veritatem tuam & ſalutare tuum dixi .
27 non [3] abſcondi miſericordiam tuam & veritatem tuam a concilio multo .

† 28 Tu

In cod Vatic. & apud Apollinarium ſic diſtinguitur a ℣. 23.

Ecce labia mea non prohibebo .	non abſcondi in corde meo veritatem tuam :
Domine tu ſciſti juſtitiam meam :	& ſalutare tuum dixi .

plicati ſunt ſupra humanum numerum , & plures ſunt quam ut narrari queant . 15 *Tu Domine noluiſti amplius ſacrificium ſalutare ex animantibus , & oblationem ex rebus inanimatis ſecundum veterem legem , quæ per ſe placita non ſunt tibi* : 16 *ſed corpus integrum ex auribus ceteriſque membris aptaſti mihi , tibi offerendum pro ſanctificandis hominibus* . 17 *holocauſtum ex integra victima combuſta , & hoſtiam pro peccato non amplius petiviſti , nec tibi placuerunt ; impoſſibile eſt enim ſanguine taurorum & hircorum auferri peccata* : 18 *& tunc præfinito tempore abrogandæ legis veteris dixi* : Ecce in conceptione mea ingrediens mundum venio , 19 (quemadmodum in ſumma & volumine libri ſacrarum Scripturarum ſcriptum eſt de me :) 20 venio , inquam , ut faciam Deus meus voluntatem tuam & placitum tibi ; id quod volui libentiſſime : 21 & legem tuam atque mandatum ſervare volui ex intimo cordis mei . 22 *In frequenti hominum congregatione bonum ego nuncium prædicavi juſtitiæ tuæ , tum qua juſtus es , tum qua juſtificas impium* : 23 *ecce labia mea a tua laude & prædicatione numquam cohibebo* : 24 *id quod tu Domine bene noſti* . 25 *in animo meo non celavi juſtitiam tuam , qua malis ſupplicia decernis , & præmia bonis* : 26 *ſed palam dixi & prædicavi fidelitatem tuam in minis , atque promiſſis , & eam quam tu hominibus exhibes ſalutem* : 27 *nec a quovis magno hominum cœtu tuam ego reticendo abſcondi miſericordiam , tuamque*

(1) *Et hoc loco de* ℣℣. 15. *&* 16. *unicum conſtituunt Vat.* 341. *&* 342. *Sicut & a Vat.* 341. *idem præſtatur cum verſibus* 17. *&* 18.

(2) *Vat.* 341. *&* 342. *unico verſu*
23 Ecce labia mea non prohibebo .
Domine tu ſciſti .

(3) *Ed. Oxon.*
27 non abſcondi miſericordiam tuam & veritatem tuam .
28 a concilio multo .

† 28 Tu ÷ autem : Domine ne longe [1] facias miſerationes tuas a me :

29 miſericordia tua & veritas tua ſemper ſuſceperunt me . ℣. 29. Pſal. LVI. 4. LX. 8.

† 30 Quoniam circumdederunt me mala , quorum non eſt numerus ;

31 comprehenderunt me iniquitates meæ ; & non potui ut viderem :

† 32 multiplicatæ [2] ſunt ſuper capillos capitis mei :

33 & cor meum dereliquit me .

† 34 complaceat tibi Domine ut eruas me :

35 Domine ad adjuvandum me reſpice .

† 36 Confundantur & revereantur ſimul qui quærunt animam meam ut auferant eam : ℣. 36. Pſ. XXXIV. 4. LXIX. 3.

37 convertantur retrorſum & revereantur qui volunt mihi mala .

† 38 ferant confeſtim confuſionem ſuam , [3] qui dicunt mihi ; *Euge , euge .* ℣. 38. Pſal. XXXIV. 21. 25.

† 39 Exſultent & lætentur ſuper te omnes quærentes te :

40 ÷ & : dicant ſemper , *Magnificetur Dominus* , [4] ℣. 40. Pſal. XXXIV. 27.

T 2

41 qui

tuamque veritatem qua verax es in omnibus dictis atque promiſſis . 28 *Tu igitur Domine ne prohibeas & ne longe abeſſe facias miſericordias tuas a me hoc temporis :* 29 *nam ſemper hactenus miſericordia tua & promiſſionum tuarum veritas ſua me ſubventione ſervandum exceperunt .* 30 *Quoniam circumquaque me nunc occupaverunt mala , quorum numerum computare nequit homo :* 31 *meque comprehenderunt pœnæ iniquitatum , quas veluti meas expiandas porto ; & quas (ut ita dicam) non potui perſpicere ac enumerare ;* 32 *nam multo plures factæ ſunt quam capilli capitis mei ;* 33 *jamque defecit me vigor animi mei :* 34 *placeat idcirco tibi Domine ut me a tantis malis liberes :* 35 *Domine attende atque feſtina ad adjuvandum me tempeſtive .* 36 *Pudeſiant & erubeſcant ſpe ſua fruſtrati omnes pariter , qui animam vitamque meam auferre mihi quærunt :* 37 *a me avertantur in fugam & terga mihi dent & erubeſcant , qui cogitant ac volunt inferre mihi mala :* 38 *reportent illico debitum ſibi pudorem , qui mihi inſultantes dicunt ;* Vah vah . 39 *Exſultent e contra ac lætentur in te tuoque favore omnes qui te Domine quærunt & invocant :* 40 *dicantque jugiter ,* Magnus agnoſcatur & prædicetur Dominus , 41 *ita ,*

(1) *MS. S. Pauli ,* facies .
(2) *B. 6. Orat.* multiplicati ſunt . *Tum in Vat. 341. & 342. ℣℣. 32. & 33. in unicum redіguntur .* (3) *Ed. Oxon.* 38 ferant confeſtim confuſionem ſuam , 39 qui dicunt mihi : *Euge , euge .*
(4) *Vat. 342. in unicum verſum cogit noſtros ℣℣. 40. & 41.*

41 qui diligunt ſalutare tuum.
† 42 Ego autem mendicus ſum & pauper; Dominus ſolicitus eſt mei.
† 43 Adjutor meus & protector meus tu es [1] Deus meus; ne tardaveris.

41 ita, inquam, dicant omnes qui ſemper diligunt ſalutem a te obtinendam, deſiderantque a te ſalvari. 42 Ceterum ego ſum egenus & pauper: ſed Dominus curam babet de me: 43 Auxiliator meus & inſtar ſcuti protector meus atque ſalvator tu es Deus meus; ne ergo tardes auxilium mibi ferre atque ſalutem.

ORATIONES.

MSS. 1 EXſpectatio tuorum unica famulorum Deus, quem venturum in mundum, caput libri principalis edocuit, inſere precamur legem tuam in medio cordis noſtri, ut tuas juſtitias nunciantes, ab imminentibus periculis eruamur. Qui cum Patre & Spiritu ſancto vivis & regnas Deus per omnia ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*.

Brev. Mozar. fol. 165. *De Paſſione Domini.* 2 DEus Dei Filius Chriſte, qui tempore paſſionis tuæ dum multiplicantur ſuper capillos capitis tui qui oderunt te gratis, exſolvis ea quæ non rapuiſſe probaris, tu nos a numeroſitate peccaminum libera; quo & ſuper numerum capillorum noſtrorum copia virtutum excreſcat, & debita nobis pœnalis exſolutio impenſione tuæ miſerationis effugiat. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*.

fol. 195. *Item de Paſſione.* 3 PLaceat tibi Domine liberare nos de manu hoſtium; & confundantur & revereantur quærentes deglutire nos: in auxilium nobis occurre qui factus es noſter adjutor, ut non erubeſcamus in actibus pravitatis, qui tua nos credimus innovatos gloria paſſionis. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

PSALMUS XL.

In finem: Pſalmus ipſi David.

Beda.

Senſus myſticus. Verba iſta frequenti uſu nobis jam debent notiſſima eſſe; ſed ut breviter dicta tangamus, omnia diriguntur ad Dominum Chriſtum. Magnificat autem hunc pſalmum, quod in quadragenario numero noſcitur [2] collocatus: qui calculus emundationi & purificationi frequenter aptatur. Primo ingreſſu Propheta loquitur, beatum eſſe prædicans eleemoſynæ largitorem, multiplici eum benedictione concelebrans: *Beatus qui intelligit*

(1) *Ed. Oxon.* 43 Adjutor meus & protector meus tu es. 44 Deus meus ne tardaveris.

(2) *MS.* noſcitur conſtitutus, qui calculus emundat; & purgationi frequenter aptatur.

git & reliqua. Secundo glorioſam Dominus ſuam memorat paſſionem: *Inimici mei dixerunt mala mihi*. Tertio ad confirmandam ſpem fidelium, ſuam nihilominus reſurrectionem prædicit: *Tu autem Domine miſerere mei, & reſuſcita me* &c.

Euſebius Cæſarienſis. Prophetia de Chriſto, & de Proditore [Juda.] *Feria III. ad*
S. Athanaſius. Pſalmus beatitudinem proclamans. * *Vigilias*.

Pſalmus lamentationis.

1 BEATUS QUI INTELLIGIT ſuper egenum ÷ & pauperem ⁝ Propheta.
2 in die mala liberabit eum Dominus.
† 3 Dominus conſervet eum, & vivificet eum, & beatum faciat eum in terra:
4 & non tradat eum in animam inimicorum ejus.
† 5 Dominus opem ferat illi ſuper lectum doloris ÷ ejus ⁝
6 univerſum ſtratum ejus verſaſti in infirmitate ejus.
† 7 Ego dixi, *Domine miſerere mei*:
8 *ſana animam meam, quia peccavi tibi*.
† 9 INIMICI MEI dixerunt mala mihi; Chriſtus.
10 *Quando morietur, & peribit nomen ejus?*

† 11 & ſi

In perpetuum decantandus Pſalmus, Davidi inſpiratus.

PROPHETA. 1 *Felix qui cogitat de egeno & paupere ut miſereatur eorum: 2 in tempore malorum liberabit eum Dominus a malis. 3 Dominus meus, quæſo, cuſtodiat ejuſmodi eleemoſynæ largitorem; & vivum & incolumem reddat eum; & felicem eum faciat in terra: 4 eumque non tradat animo & voluntati ac manibus inimicorum ſuorum. 5 Dominus meus, quæſo, auxilietur illi in lecto ubi jacuerit præ ſuo dolore & infirmitate: 6 in ægritudine enim hominis ejuſmodi tu Domine conſueviſti totum ſtratum ejus vertere & commutare in ſanitatem, vel certe ſternere ut mollius quieſceret. 7 Ego autem cum ægrotarem dixi;* Domine miſerere mei: 8 ſana animam meam ægrotantem, eo quod in te Deum peccaverim. 9 *Inimici vero mei tunc mihi ægrotanti locuti & imprecati ſunt mala, dicentes de me;* 10 Quando tandem

* Infirmitas & curatio prædicitur Ezechiæ, & quod occaſione languoris latentes inimici detecti ſunt; inſultando quoque ipſa ægritudo in devotionem ejus profecerit. Item, vox Chriſti de Paſſione ſua, & de Juda traditore: legendus ad Eſaiam. Aliter, quilibet Chriſtianus contra immundum Spiritum & hominem fæcis ſuæ, id eſt carnem profatur.

Pſalt. Syr. Davidis, quando ſtatuit proviſores ad curandos pauperes, & Prophetia de Chriſto, deque Iſcariote. Verſ. xxviii.

Pſalt. Arab. Prophetia de Incarnatione, & ſalutatione Judæ. Num. Verſ. xxvi.

S. Hieron. Iſtum Pſalmum Propheta per Spiritum ſanctum in perſona Chriſti cantavit; Pſalmus vocem continet Prophetæ de Chriſto pronunciantis in initio, deinde ipſius Mediatoris loquentis ad Patrem, quæ maxime ſunt in Evangeliis impleta.

† 11 & ſi ingrediebatur ut videret, vana loquebatur:
12 cor ejus [1] congregavit iniquitatem ſibi:
† 13 egrediebatur foras, [2] & loquebatur in idipſum * adverſum me.
14 ſuſurrabant omnes inimici mei adverſum me:
15 cogitabant mala mihi:
† 16 verbum iniquum conſtituerunt adverſum me.
17 ÷ Numquid ⁝ qui dormit non adjiciet ut reſurgat?
v. 18. 19. Joh XIX. 19. Pſal. LIV. 14. 15. Jerem. XX 10. Johã. XIII. 18. † 18 Etenim homo pacis meæ in quo ſperavi,
19 qui edebat panes meos, magnificavit ſuper me ſupplantationem.
† 20 Tu autem Domine miſerere mei; & reſuſcita me: [3] & retribuam eis.
† 21 in hoc cognovi quoniam voluiſti me;
v. 22. Actor. I. 16. 22 quoniam non gaudebit inimicus meus ſuper me.
† 23 me autem propter innocentiam ſuſcepiſti;

24 &

dem iſte morietur, & ſimul cum morte abolebitur nomen ejus? 11 *& ſi in cubiculum meum eorum aliquis intrabat ut me ægrotum viſeret, vana & conficta commiſerationis verba loquebatur:* 12 *ſimulque ipſius animus ſibi ipſi introrſum congregavit iniquum aliquod contra me.* 13 *tum exibat foras ex cubiculo meo, & una ſimul cum aliis adverſum me loquebatur & detrahebat.* 14 *clam murmurabant adverſum me omnes inimici mei:* 15 *& cogitabant mala contra me:* 16 *ac rem tandem iniquam ac diabolicam diſpoſuerunt contra me.* 17 *At numquid qui decumbit in lecto ægrotus, non addet ut e ſuo lecto iterum ſurgat incolumis?* 18 *Sed & homo pacificus meus & amicus de quo confidebam,* 19 *quique manducabat panes meos, levato contra me calcaneo ſuo magnam in me fecit conculcationem & proditionem.* 20 *Tu autem Domine miſerere mei; & iterum me ſurgere facito; & inimicis illis ego reddam quod merentur.* 21 *in ea ego re cognovi quod mihi bene volueris meque dilexeris;* 22 *quod inimicus meus gaviſurus non erit de me, nec mihi inſultaturus.* 23 *porro propter innocentiam meam me tua veluti manu excepiſti & adjuviſti:*

24 *meque*

(1) *Codd. S. Pauli, & B. 6. Orat. ibi* congregabit. (2) *Vat.* 341. & 342.
13 egrediebatur foras & loquebatur in idipſum.
14 adverſum me ſuſurrabant omnes inimici mei,
15 adverſum me cogitabant mala mihi.
At Ed. Oxon.
13 egrediebatur foras & loquebatur.
14 in idipſum adverſum me ſuſurrabant omnes inimici mei:
15 adverſum me cogitabant mala mihi.
(3) *Ed. Oxon.*
20 Tu autem Domine miſerere mei, & reſuſcita me.
21 & retribuam eis.

Digitized by Google

24 & confirmaſti me in conſpectu tuo in æternum.
† 25 Benedictus Dominus Deus Iſrael, [1]
26 a ſæculo & uſque in ſæculum. Fiat, fiat.

24 meque firmiter ſtatuiſti ante faciem tuam in æternum. 25 Benedictione & laude dignus eſt Dominus Deus, in quem credit Iſraeliticus populus; 26 laudabilis ſemper ab hoc ſæculo uſque in æternum: Ita fiat: ita fiat.

Orationes.

1 NOſtrorum peccaminum mitis indultor æterne Deus, qui dignanter inſinuas effugere diem malum, ſi miſericordia ſubſequatur egenum, fer opem, quæſumus, doloribus noſtris, ut dum carnalia delicta clementer arguis, medicinam animæ placabiliter largiaris. Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum. MSS.

2 CHriſte Dei Fili, adverſus quem & [2] inſuſurrantium inimicorum labia mota ſunt; & contra quem verbum iniquum falſis fictionibus formaverunt; tu nos ab omni tentationum genere, protectionis tuæ munimine tege, ut per te ſuſurris non cedamus adverſis, qui ſemper vincis in nos potentia Deitatis. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus & vivis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*. Brev. Mozar. fol. 185. *De Paſſione Domini.*

3 INimici tui, Domine, cupientes de terra perdere nomen tuum; mala de te locuti ſunt, dicentes: *Quando morietur*? nomen videlicet volentes perdere Chriſtianum; ſed tu Domine, cujus promiſſum fidele tenemus, quod permaneas nobiſcum uſque ad conſummationem ſæculi, miſerere nobis, & reſuſcita nos propter innocentiam fidei qua in te credimus, ut non gaudeat de nobis inſatiabilis inimicus. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. fol. 171.

Psalmus XLI.

In finem: intellectus: filiis Core.

Beda.

Filii Core, ſicut *Eman*, *Ethan*, *Aſaph*, & *Idithun*, non Pſalmigraphi, ſed Cantores fuere: a David quidem ad pſalmodiam electi; ſed ob ſignificantiam nominum Titulis congruenter affixi. *Core* ergo dicitur *Calvaria*; in cujus nominis loco Dominus eſt crucifixus, & ideo *Filii Core* merito dicuntur, qui paſſionis illius vexillo tota devotione famulantur. Pſalmuſque hic omni convenit Chriſtiano, qui flamma Dominicæ charitatis accenditur. Meminiſſe enim debemus quod * beatus Hieronymus ait; *Omne pſalterium ſagaci mente perluſtrans, nuſquam invenio quod filii Core aliquid triſte cantaverint; ſemper enim in pſalmis eorum*, Senſus myſticus. * In expoſitione Pſalm. XLI. Ep. 26. tom. 9. S. Hieronymi.

(1) *Edit. Oxon. unico verſu concludit noſtros hoſce 25, & 26.*
(2) *B. ibi*, ſuſurrantium.

Digitized by Google

rum , læta ſunt & jucunda : ſæcularibuſque contemptis , cæleſtia & æterna deſiderant , congruentes interpretationi nominis ſui .

Filius Core , quem diximus crucis honore ſignatum ; prima profeſſione pſalmi hujus omne deſiderium mentis ſuæ ad Dominum dicit eſſe tranſlatum : *Sicut cervus deſiderat ad fontes aquarum* . In ſecunda loquitur animæ ſuæ, dicens eam in hoc ſæculi ſalo non debere turbari; quia Deus eſt ipſius fixa deliberatione ſuffugium : *Quare triſtis es anima mea ? & quare conturbas me ?* & reliqua .

Feria III. ad Vigilias . *Euſebius Cæſarienſis* . Supplicatio Prophetarum ſuper rejectione gentis Judæorum .

S. Athanaſius . Pſalmus gloriationis in Domino . *

Pſalmus deſiderii cum lamentatione .

Propheta . 1 QUEMADMODUM DESIDERAT cervus ad fontes aquarum :
2 ita deſiderat anima mea ad te Deus .
v. 2. Pſ. LXXXIII. 3. † 3 Sitivit anima mea ad Deum ※ fortem ; vivum :
v. 3. Pſal. LXII. 2. 4 quando veniam [1] & apparebo ante faciem Dei ?
† 5 Fuerunt mihi lacrymæ meæ , panes die ac nocte ,
v. 5. Pſal. LXXIX. 6. CI. 10. 6 dum dicitur mihi quotidie ; *Ubi eſt Deus tuus* ?
v. 6. Pſ. LXXVIII. 10. CXIII. * 10. † 7 Hæc recordatus ſum , & effudi in me animam meam ;
v. 7. Pſal. LXXVI. 9. CXLII. 5. 8 quoniam tranſibo in locum tabernaculi admirabilis uſque ad domum Dei , † 9 in

Liber ſecundus Pſalmorum ſecundum Hebræos .

In perpetuum decantandus pſalmus , plenus intelligentiæ , datus olim concinendus Levitis Cantoribus de progenie Core .

PROPHETA . 1 *Sicut cervus curſu & æſtu fatigatus , deſiderat & anhelat ad fontes aquarum :* 2 *ſic anima mea perturbationum æſtu fatigata deſiderat & anhelat ad te Deum .* 3 *Anima mea flagrans ſitivit ac deſideravit ardenter Deum fortem ac viventem .* 4 *& quando demum ibo & comparebo conſpectui Dei ?* 5 *Fuerunt mihi quotidie per diem & noctem lacrymæ meæ ut quotidianus cibus ,* 6 *cum mihi quotidie ab inimicis diceretur :* Ubinam eſt jam Deus tuus, a quo ſperabas auxilium ? 7 *Horum ego verborum hæc mihi exprobrantium recordatus ſum : & in pectus meum effudi animi mei vota , ſuſpiria ac ſenſa bonæ ſpei ;* 8 *quod aliquando tandem tranſibo & vadam ad locum habitaculi admiran-*

* Populus in Babylone captivus Patriæ memor orat . Aliter , *Ante Baptiſmum vox Chriſti ad eos , qui fidem ſunt conſecuturi . Lege ad Eſaiam .*

Pſalt. Syr. Supplicatio Prophetarum : Eſtque Pſalmus , quem David canebat dum exularet cupiens redire Jeroſolymam . Verſ. xxvIII.

Pſalt. Arab. Pro Judæis , qui lapſi ſunt ; & numerus Verſ. xxII.

S. Hieron. Pſalmus vocem continet Eccleſiæ , ſive fidelis viri Deum deſiderantis .

(1) *Codd. B. 6. Orat. , & S. Pauli ,* & parcbo .

† 9 in voce exſultationis & confeſſionis, ſonus epulantis. ℣. 9. Iſai. XXX. 29.
† 10 Quare triſtis es anima mea? [1] & ÷ quare ‡ contur- ℣. 10. Pſal. XLII. 5.
bas me?
† 11 ſpera in Deo quoniam [2] ※ adhuc ‡ confitebor illi: ℣. 11. Pſal. CXIV. 7.
12 ſalutare vultus mei ÷ & ‡ Deus meus.
† 13 Ad me ipſum anima mea conturbata eſt:
14 propterea memor ero tui de terra Jordanis, [3] & Hermo-
niim a monte modico.
† 15 abyſſus [4] ※ abyſſum ‡ invocat in voce cataractarum ℣. 15. Jerem. IV. 20. Ezechiel VII. 26.
tuarum.
† 16 omnia excelſa tua & fluctus tui ſuper me tranſierunt. ℣. 16. Pſ. LXXXVII. 8.
† 17 In die mandavit Dominus miſericordiam ſuam: [5] & nocte ℣. 17. Pſ. CXXXII. 3. Job XXXV. 10. Pſal. LXII. 7. CXVIII. 55.
canticum ejus.
† 18 Apud me oratio Deo vitæ meæ:

PSALT. CUM CANT. V † 19 dicam

Cod. Vat. In die mandavit Dominus miſericordiam ſuam & nocte declarabit.

---

mirando opere conſtructi. & ad domum ipſam uſque Dei; 9 tranſibo, in-
quam, illuc cum voce exſultante & profitente laudes Dei, ubi ſonus reſonat
populi feſta celebrantis. 10 *Quare ergo mœſta incurvaris anima mea? & cur*
me mœrore perturbas? 11 *exſpectans ſpera in Deo quod etiam denuo ſim illi*
profeſſurus laudes in domo ipſius: 12 *qui ſalvator eſt & liberator faciei meæ a*
lacrymis & mœſtitia, & Deus eſt meus, qui ad ſui cultum me vocavit.
13 *In me ipſo anima mea turbata eſt;* 14 *ob quam contriſtationis meæ cauſam,*
ſaltem tui Domine recordabor ex hac regione circa Jordanem ubi exul ago, &
ex hoc parvo monte Hermoniim in extremis finibus terræ ſanctæ. 15 *calamitas*
namque una calamitatem aliam in me nunc attrahit, ſicut immenſitas una pro-
funda aquarum, profundam aliam aquarum immenſitatem advocat ad ſtrepitum
præruptorum imbrium, ex alto cælo tuo ruentium in tumidos torrentes:
16 *omneſque alti gurgites illi tui & undæ illæ tuæ tribulationum, quæ tua*
voluntate fiunt, ad me tranſierunt, meque ſubmerſerunt. 17 *Sed ecce man-*
davit Dominus de miſericordia ſua mihi aliquo tandem die conferenda ut in do-
mum ipſius redeam: & tunc noctu quoque erit in ore meo canticum ejus.
18 *Interim in hoc exilio mecum jugiter erit oratio ad Deum auctorem vitæ meæ:*
19 *di-*

(1) *Ed. Oxon.*
10 Quare triſtis es anima mea?
11 & quare conturbas me?

(2) *Eo aſteriſci ſigno deſtituuntur mſs. S. Pauli, & B. 6. Orat. qui & proxime ſequenti verſu copulam* & *una cum obelo quo nobis notatur, neſciunt.*

(3) *Ed. Oxon. inducta diſtinctione illic ſcribit.*
14 propterea memor ero tui de terra Jordanis,
15 & Hermoniim a monte modico.

(4) *B. 6. Orat.* Abyſſus ※ ad ‡ abyſſum invocat &c.

(5) *Vat.* 341, 342 & *Ed. Oxon.*
17 In die mandavit Dominus miſericordiam ſuam:
18 & nocte canticum ejus.

† 19 dicam Deo; *Suſceptor meus* ÷ *es* : * *quare oblitus es mei?*
V. 20. Pſ. XXXVII. 20 ÷ *&* : [1] *quare contriſtatus incedo dum affligit me inimicus?*
† 21 Dum confringuntur oſſa mea, exprobraverunt mihi qui
tribulant me, inimici mei;
† 22 dum dicunt mihi per ſingulos dies; *Ubi eſt Deus tuus?*
23 Quare triſtis es anima mea? [2] & quare conturbas me?
† 24 ſpera [3] in Deo quoniam ※ adhuc : confitebor illi:
25 ſalutare vultus mei ※ & : Deus meus.

19 *dicamque Deo*; Tu es qui me labentem excipis; quare ergo nuncuſque videris velut oblitus mei? 20 & quare triſtis incedo affligente me jugiter inimico? 21 *Cum confringerentur oſſa mea, probris quoque me afficiebant affligentes me inimici mei*; 22 *cum nimirum ad me quotidie dicebant*: Ubi eſt in quem confidebas, Deus tuus; qui de iſtis te malis eripiat? 23 *Quare mœſta incurvaris anima mea? & cur me mœrore perturbas?* 24 *exſpectans ſpera in Deo, quod etiam denuo ſim illi profeſſurus laudes in domo ipſius*; 25 *qui Salvator eſt & liberator faciei meæ a lacrymis & mœſtitia: & Deus eſt meus, qui me condidit atque gubernat.*

ORATIONES.

MSS. 1 VUltus [4] noſtri mirificum ſalutare Deus, quem animæ fidelium ardenter ſitiunt ſervulorum, tribue quæſumus, ut dum te viſibili lacrymarum imbre paſti requirimus, inviſibiliter te intra pectoris noſtri tabernaculum collocemus. Per Dominum noſtrum.

Brev. Mozar. fol. 165. 2 DIrige nos in via tua, & ſitientibus nobis ſapientiæ fontem benignus oſtende, ut nimia triſtitia careamus; & æternæ vitæ dulcedinem hauriamus. [℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus & vivis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*.]

fol. 187. 3 CHriſte ſuſceptor noſter non obliviſcaris noſtri; neque in triſtitiam vertas animas noſtras: & qui conturbant nos, convertantur, & quærant nomen ſanctum tuum; ut cum in utriſque fueris glorificatus, demus gloriam nomini ſancto tuo. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam &c.

fol. 63. 236. 371 4 DEus qui tuam in die mandas miſericordiam, & in nocte declaras, quæſumus ut in die nos protegas ad ſalutem, & in nocte defendas ad requiem. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

BENEDICTIO.

Comment. lib. jus [illegible] tom. 7. S. Hieronymi. IN Deo noſtra ſit ſpes ſemper attenta. Ipſe omnes fluctus mitiget: ipſe nos in tentationibus conſervet: ipſe ſitim noſtram ſua contemplatione ſatiet; noſque vultus ſui ſalutari viviſicet.

PSAL-

(1) *Et copulam & eidem adjunctum obelum neſciunt mſſ. S. Pauli, & B. 6. Orat. tum Ed. Oxon. ita diſtinguit:*
20 & quare contriſtatus incedo
21 dum affligit me inimicus.

(2) *Rurſus Ed. Oxon.*
23 Quare triſtis es anima mea?
24 & quare conturbas me?

(3) *B. 6. Orat.* Spera in Deum ※ quoniam adhuc : confitebor illi &c.

(4) *MS.* Vultum tuum Domine mirificum ſalutare, quem animæ fidelium ardentes ſitiunt ſervulorum, tribue quæſumus &c.

Digitized by Google

÷ *Pſalmus David* :

Beda.

David indicat Chriſtum, ad quem ex perſona fideliſſimi Chriſtiani pſalmus iſte dirigitur; nam ſicut ſuperior [Pſalmus] ob amorem Domini docet omnia debere contemni; ita & hic ne mundi tribulatio deprimat, in atriis Domini præmonet eſſe gaudendum. Senſus myſticus.

Pſalmus iſte cuique fidelium congruit: qui in primo capite Dominum deprecatur, ut in adventu noviſſimi examinis ab infidelium conſortio liberetur: *Judica me Deus* & cetera. Secundo, introitum ſe confidit ad Domini altare habiturum, ubi beatis ſolum acceſſus eſt; & ideo moleſtiis hujus mundi animam ſuam dicit non eſſe turbandam, quia [ſpe] ſuperni jam muneris gloriatur: *Introibo ad altare Dei, ad Deum qui lætificat juventutem meam*.

Euſebius Cæſarienſis. De eodem. [hoc eſt, Supplicatio Prophetarum ſuper rejectione gentis Judæorum.] *Feria III. ad Matutinum*

S. Athanaſius. Pſalmus in interpellatione & oratione, & deprecatione. *

Pſalmus ad precandum.

1 JUDICA ME DEUS; & diſcerne cauſam meam de gente non ſancta: Propheta.
2 ab homine iniquo & doloſo erue me:
† 3 quia tu ÷ es : [1] Deus fortitudo mea.
4 Quare me repuliſti?
5 & quare triſtis incedo dum affligit me inimicus? ℣. 5. Pſ. XXXVII. 7. XLII. 10.

V 2 † 6 Emit-

Pſalmus inſpiratus Davidi.

PROPHETA. 1 *Judex eſto mihi Deus; & expende cauſam & diſceptationem hanc meam de gente non ſancta, & ſine miſericordia me perſequente:* 2 *meque libera ab homine iniquo atque doloſo:* 3 *tu enim Deus es is qui me corroboras.* 4 *Quare ergo ita mecum agis, ac ſi a te me repuliſſes?* 5 *& quare mœrens incedo, cum me jugiter affligat inimicus?* 6 *Emitte jam tandem lumen*

* Populus ut ſupra. Aliter, *Ad eos, qui fidem ſunt conſecuti a Chriſto, vox Eccleſiæ*.
Pſalt. Syr. Davidis, cum indicavit illi Jonathan velle Saulem occidere eum: & ſupplicatio Prophetarum: contemnit etiam Judæos. Verſ. XIV.
Pſalt. Arab. Precatio pro Judæis, qui lapſi ſunt: & numerus Verſ. XII.
S. Hieron. Iſte Pſalmus licet in aliquibus verſiculis Paſſionem Dominicam ſignet, tamen vocem habet animæ fidelis lucem hujus mundi, id eſt, Chriſtum deſiderantis.

(1) *Sine obelo illic ſcribunt Mſſ. S. Pauli, & Germ. B. 6. nec fortaſſe reprehendendi: tum Ed. Oxon.*
3 quia tu es Deus fortitudo mea: quare me repuliſti?
4 & quare triſtis incedo
5 dum affligit me inimicus?
Sed in Vatic. 341, & 342. legitur.
4 Quare me repuliſti? & quare triſtis incedo dum affligit me inimicus?
Et infra idem Vat. ſimili modo ℣℣. noſtros 7 & 8 in unicum cogunt.

† 6 Emitte lucem tuam & veritatem tuam :
7 ipſa me deduxerunt, & adduxerunt in montem ſanctum tuum,
8 & in tabernacula tua.
v. 9. Pſal. XXV. 6. † 9 & introibo ad altare Dei ;
10 ad Deum qui lætificat juventutem meam :
† 11 confitebor tibi in cithara Deus Deus meus.
v. 12. Pſal. XLI. 12. 12 Quare triſtis es anima mea? [1] & quare conturbas me?
† 13 ſpera [2] in Deo quoniam ※ adhuc ⁝ confitebor illi :
14 ſalutare vultus mei ※ & ⁝ Deus meus.

men illud tuum exhilarans, & fidelitatis illius tuæ in promiſſis præſtandis effectum: 7 hæc enim lux tua atque fidelitas recto me itinere ducent, & introducent ad montem ſanctum tuum Sion, 8 & ad habitacula illa tua ſanctæ domus tuæ. 9 & ibi ingrediar ad altare Dei, ſacrificia mea oblaturus; 10 & introibo & accedam ad Deum, qui lætificat juventutem meam nunc mœrentem. 11 ac tum cum citharæ ſono debitas tibi laudes profitebor Deus Deus meus. 12 Quare ergo mœſta incurvaris anima mea? & cur me mœrore perturbas? 13 exſpectans ſpera in Deo quod etiam denuo ſim illi profeſſurus laudes in domo ipſius: 14 qui ſalvator eſt & liberator faciei meæ a lacrymis & mœrore, & Deus eſt meus in quo confido.

ORATIONES.

MSS. 1 TE fontem perpetui luminis, omnipotens Deus, invocamus & quæſumus, [3] ut emiſſa veritate tua cordibus noſtris, novæ nos lucis tuæ claritate perfundas. Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum.

Brev. Mozar. fol. 103. 131. 2 EMitte lucem tuam & veritatem tuam Domine Deus noſter, ut ſplendor divinitatis tuæ caliginem mentis noſtræ enubilet; & vera humanitatis aſſumptio, humani generis ſit manifeſta redemptio, [4] ut dum verus Deus veruſque homo in nobis atque pro nobis oſtenderis; opus tuum omnipotentia eripiat ab hoſte captivos; & enutriat miſericordia jam redemptos. [℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus & vivis & omnia regis in ſæcula ſæculorum ℟. *Amen*.]

fol. 182. 3 SPerantes in te Domine non contriſtemur, ut nec animam noſtram conturbes; nec a tuo grege ſepares; ſed ſperantes in te, tibi confiteamur; & tibi corde puro pſallamus. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*

fol. 184. 4 TU Deus noſter libera nos ab omnibus iniquis & doloſis. [ut] plena ſanitate habitante in carne noſtra, ad coronam mereamur pertingere deſtinatam. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*

Dei

(1) *Ed. Oxon.*
12 Quare triſtis es anima mea?
13 & quare conturbas me?
(2) *B. 6. Orat.* in Deum.
(3) *MSS.* ut emiſſam veritatem tuam in cordibus noſtris novæ nos lucis claritate &c.
(4) *B. fol.* 103, ut dum verus Deus pro nobis oſtenderis &c. *iis quæ intermedium locum tenent, omiſit.*

5 DEI Patris Unigenite Fili, qui paſſione tua diſcernis cauſam populi tui a grege inſatiabilis inimici, diſcerne cauſam noſtram a gente non ſancta per paſſionis tuæ potentiam, ut tu ſolus in cauſa Eccleſiæ tuæ agnoſcaris, qui te voluiſti fieri pretium noſtræ redemptionis. ℟. *Amen.* Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.* fol. 199. * *De Paſſione Domini.*

6 CHriſte Dei Filius diſcerne cauſam noſtram de gente non ſancta per paſſionem tuam, ut tu ſolus ſis in cauſa noſtra defenſor, qui pro nobis paſſus es ſepulturam. ℟. *Amen.* Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.* fol. 199. *Item de Paſſione.*

7 EMitte Domine lucem tuam & veritatem tuam in reditu dierum, & in corda credentium, in ordine temporum, & in devotione populorum, in munere gratiæ, & in miniſterio creaturæ; ut lux tua aperiat aſpectum, & veritas intellectum; ut lux tua illuminet, & veritas informet; ut lux tua diſcutiat tenebras, & veritas errorem; ac per utriuſque rei efficientiam, nec interior homo noſter vacillet lubrico fluctuandi; nec exterior ſordeat contagione peccati; ſed ſint opera in nos lucis, atque opera veritatis, ut lux tua procuret [nos] in tempore, & veritas confirmet in munere. [℟. *Amen.* Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*] fol. 67.

8 TE Deus confitentes expoſcimus, ut mereamur tua luce illuminari; via dirigi; veritate corrigi; vita locupletari. Comment. hujus Pſalm. tom. 7. S. Hieronymi.

Pſalmus XLIII.

In finem: * *Filiis Core.* ÷ *ad* : *intellectum.* * Pſ. XLI. 1.

Beda.

Filii Core ut prædictum eſt, *Filii* Crucis ſunt, id eſt, Martyres ſive Confeſſores, qui in hoc pſalmo Domino conqueruntur, veteres ſanctos inimicis ſuis facillime dominatos; ſe autem graviſſimis Martyrum pœnis adquiſiſſe victorias. Et bene additur *Ad intellectum*: quia *intellectu* altiori eſt opus, ut diſcernatur qua diſpenſatione unius ejuſdemque Creatoris, & tunc rudes populi terrenis muneribus provocarentur ad fidem; quibus etiam terra Chanaan eſt [1] hæreditate donata: & nunc creſcente fide, cæleſtiſque regni janua reſerata, majori certamine eſſent Chriſti milites approbandi, ne in hac vita diutius ſubſiſtere, & cæleſtia bona tepidius inquirere vellent. Senſus myſticus.

Sive Martyrum ſive Confeſſorum verba ſuſcipias; in prima parte dicunt ſe audiſſe patres ſuos multarum gentium fuiſſe victores; ſe autem in judicio futuro de inimicis viſuros eſſe vindictam, non arcu aut gladio, ſed ſola Domini Dei diſceptatione vincendis: *Deus auribus noſtris audivimus* & reliqua. Secunda diverſarum neceſſitatum quæ in ſæculo patiuntur, tormenta dinumerant, & ſe inter hæc Dei memores perſeverare: *Nunc autem repuliſti nos* & reliqua. In tertia precantur auxilium;

(1) *MS. ibi*, hereditas.

xi:ium ; ut hic graviter afflictis , reſurrectionis tempore debeat ſubveniri : *Exſurge , quare obdormis Domine ?* & reliqua .

Feria III. ad Vigilias. *Euſebius Cæſarienſis* . De eodem . [hoc eſt , Supplicatio Prophetarum ſuper rejectione gentis Judæorum .]

S. Athanaſius . Pſalmus in narratione . *

Pſalmus ad precandum .

Propheta . 1 DEUS , AURIBUS NOSTRIS audivimus ,
2 patres noſtri annunciaverunt nobis
† 3 opus , quod operatus es in diebus eorum ÷ & ‡ [1] in diebus antiquis .
v. 4. Prov. XV. 17. Pſ. LXXVII. 54-55. LXXIX 9. v. 6. Deuter. VIII. 17. Pſ. XLI. 5.
† 4 Manus tua gentes diſperdidit : & plantaſti eos :
5 afflixiſti populos ; & expuliſti eos ,
† 6 nec enim in gladio ſuo poſſederunt terram ;
7 & brachium eorum non ſalvavit eos :
† 8 ſed dextera tua [2] & brachium tuum & illuminatio vultus tui : 9 quo-

In perpetuum decantandus pſalmus , datus olim concinendus Levitis Cantoribus de progenie Coræ , ad magnam intelligentiam & eruditionem .

PROPHETA . 1 *Deus a noſtris Majoribus opus audivimus auribus noſtris ;* 2 *Moyſes enim & Joſue aliique progenitores noſtri per poſteros ſuos ſuaque ſcripta nobis narraverunt :* 3 *opus , inquam , illud audivimus mirandum , quod effeciſti diebus eorum ſequentibuſque temporibus priſcis ;* 4 *quando manus omnipotentiæ tuæ nationes Chananæas perdidit e terra quam habitabant : & in eorum locum illos patres noſtros firmiter ſtatuiſti.* 5 *Tu infideles illos populos Chananæos afflixiſti , eoſque ejeciſti de terra ſua :* 6 *non enim patres noſtri vi gladii ſui poſſederunt hæreditario terram illam :* 7 *neque brachium eorum & robur ſalvos eos fecit in periculis bellorum :* 8 *ſed eos ſalvavit dextera tua & brachium tuum*

* Machabæorum preſſuras Propheta , ſupplicationeſque commemorat . Item , in exomologeſim : *Legendus ad epiſtolam Pauli ad Romanos* .

Pſalt. Syr. Filiorum Corah , quem canebat populus in Hurib , una cum Moſe . Præterea ſupplicatio Prophetarum Davidis & reliquorum . Nobis vero trophæum & victoria adverſus bellum intercutes . Verſ. xxxv.

Pſalt. Arab. (3) Verſ. 1.

S. Hieron. Pſalmus non anteriora facta docet , ſed Eccleſiam in Chriſto renaſci pronuntiat , ac fideles in ea provocat ad agonem oſtendens neminem poſſe , niſi qui legitime certaverit , coronari in quo etiam plerumque voces Martyrum proferuntur .

(1) *MSS. S. Pauli, & B. 6. Orat. & obelum & copulam ibi tacent. Tum Ed. Oxon. ita diſtinguit.* 3 opus quod operatus es in diebus eorum ,
4 & in diebus antiquis .
5 Manus tua gentes diſperdidit :
6 & plantaſti eos :
7 afflixiſti &c.

(2) *De* 8 *&* 9 *ŸŸ. unicum efficiunt. Vat.* 341 , & 342. *At Ed. Oxon.*
8 Sed dextera tua & brachium tuum ;
9 & illuminatio vultus tui quoniam complacuiſti in eis .

(3) *Apud Blanch. Verſ. L.*

9 quoniam complacuiſti ÷ in : eis . ℣. 9. Deut. IV. 37.
† 10 Tu es ipſe Rex meus ÷ & : Deus ÷ meus : ℣. 10. Pſal. LXXIII. 12.
11 qui mandas ſalutes Jacob .
† 12 In te inimicos noſtros ventilabimus [1] ÷ cornu :
13 ÷ & : in nomine tuo [2] ſpernemus inſurgentes in nobis :
† 14 non enim in arcu meo ſperabo :
15 & gladius meus non ſalvabit me : ℣. 14. Pſ. XXXII. 16.
† 16 ſalvaſti enim nos de affligentibus nos :
17 & odientes nos , confudiſti :
† 18 in Deo laudabimur tota die : ℣. 18. Pſ. XIX. 6.
19 & ÷ in : nomine tuo confitebimur in ſæculum .

DIAPSALMA.

† 20 Nunc autem repuliſti & confudiſti nos : ℣. 20. Pſ. LIX. 12.
21 & non egredieris [3] ÷ Deus : in virtutibus noſtris .
† 22 avertiſti nos retrorſum poſt inimicos noſtros :
23 & qui oderunt nos , diripiebant ſibi :
† 24 dediſti nos tamquam oves eſcarum : ℣. 24. Rom. VIII. 36.
25 & in gentibus diſperſiſti nos:
† 26 vendidiſti populum tuum ſine pretio :

27 &

*tuum & ſerena lux benigni aſpectus tui : 9 idque operatus es quia ita beneplacitum fuit tibi in eis . 10 Tu idem ipſe es Rex meus & Deus meus : 11 qui præcipis fieri ſalvationes populi Iſraelitici , quotieſcumque is a malis quibuſvis ſalvatur . 12 Te juvante hoſtes noſtros armis veluti cornibus agitabimus : 13 & in poteſtate tua pro nihilo reputabimus & conculcabimus adverſarios noſtros inſurgentes in nos . 14 non enim in arcu meo confidam : 15 neque meus me enſis ſalvabit in prælio . 16 tu enim fuiſti qui nos ſalvaſti ab hoſtibus noſtris qui nos tribulabant : 17 & tu eos qui nos oderant , pudore confudiſti . 18 unde & in te Deo gaudebimus & gloriabimur tota die : 19 & tuo nomini ac majeſtati dignas, quantum poterimus , laudes profitebimur in æternum. * 20 At nunc poſt tot opera miranda , patribus noſtris a te facta , tu nos a te (ut videris) abjeciſti , noſque deſerendo pudefeciſti : 21 & non videris amplius tu Deus egreſſurus cum exercitibus noſtris , ut protegas ſicut ſolebas , nos bellantes : 22 immo vertiſti terga noſtra inimicis noſtris nos inſequentibus atque fugantibus : 23 & qui nos oderunt , nos noſtraque in ſuum commodum diripiebant : 24 feciſti nos tamquam oves macello deſtinatas & eſui : 25 & inter varias & extraneas nationes nos diſperſiſti . 26 vendidiſti geutibus illis populum tuum nullo*

** Pauſatio aut immutatio muſica cãtilenæ inter pſallendum.*

(1) *B. 6. Orat. eum obelum præterit . Vide eumdem locum Tom. II.*
(2) *Idem B. 5.* ſpernimus : *deinde omiſſa præpoſitione in Cod. S. Pauli proſequitur , dicens :* inſurgentes nobis ; *tum mſ. Vatic.* 341 , ℣℣. 14 & 15. *in unicum compingit .*
(3) *Vocem* Deus *omittunt Codd. S. Pauli , & B. 6. Orat.*

℣. 26. Iſai. LII. 3. Jer. XV. 13.
27 & non fuit multitudo in commutationibus eorum :
† 28 poſuiſti nos opprobrium vicinis noſtris ;
29 ſubſannationem & deriſum his qui ſunt in circuitu noſtro.
℣. 28. Deut. XXVIII 37. Pſalm. LXXVIII. 4. Jere. XXIV. 9.
† 30 poſuiſti nos in ſimilitudinem gentibus ;
31 commotionem capitis in populis.
† 32 Tota die verecundia mea contra me ÷ eſt :
33 & confuſio faciei meæ cooperuit me ;
† 34 a voce exprobrantis & obloquentis ;
35 a facie inimici & perſequentis.
† 36 Hæc omnia venerunt ſuper nos : nec obliti ſumus te ;
37 & inique non egimus in teſtamento tuo.
† 38 ÷ & : non receſſit retro cor noſtrum.
39 & declinaſti ſemitas noſtras a via tua.
† 40 Quoniam humiliaſti nos in loco aſflictionis :
℣. 41. Iſai. LIX. 10.
41 & cooperuit nos umbra mortis.
† 42 Si obliti ſumus nomen Dei noſtri ;
43 & ÷ ſi : expandimus manus noſtras ad deum alienum :
℣. 44. Job XXXI. 14
† 44 nonne Deus requiret iſta ?
45 ipſe enim novit abſcondita cordis.
℣. 46. Rom. VIII. 36. I. Corinth. IV. 11.
† 46 quoniam propter te mortificamur tota die :
47 æſtimati ſumus ſicut oves occiſionis. † 48 Ex-

nullo vel viliſſimo pretio : 27 & in ejuſdem populi tui alienationibus cum venderentur, non multum fuit pretii vel pecuniæ. 28 expoſuiſti nos probro ac vituperationi vicinorum noſtrorum ; 29 & nos expoſuiſti ſubſannationi & irriſui eorum qui ſunt in circuitu noſtro. 30 expoſuiſti nos gentibus tamquam in parabolam & proverbium magnæ calamitatis atque miſeriæ ; 31 & inter populos expoſuiſti nos tales, quibus illi ad ludibrium caput deridendo moverent. 32 Tota die verecundia mea ex adverſo mei eſt, & ante oculos meos verſatur ; 33 meque tota die cooperuit ignominia & pudor faciei meæ, 34 propter vocem ejus qui me improbrat, ac detrahit mihi, 35 & ob præſentiam inimici & me perſequentis. 36 Omnia hæc mala venerunt ſuper nos ; nec tamen obliti ſumus tui ; 37 & contra teſtamentum legis tuæ inique non egimus, pactumque tuum non violavimus ; 38 nec converſus eſt retro a te deficiens animus noſter : 39 & declinare non permiſiſti ſemitas greſſuſque actionum noſtrarum a via recta legis tuæ. 40 & tamen nos dejeciſti in loco teterrimo draconum ubi affligeremur : 41 & nos operuit obſcuritas magna calamitatis & mœroris, tamquam umbra vicinæ mortis. 42 Si obliti ſumus majeſtatis Dei noſtri ; 43 & ſi expandimus manus noſtras ad orandum aliquem ex falſis diis exterarum nationum & gentium : 44 numquid non Deus inveſtigabit hæc ſcelera ut puniat ? 45 nam ipſe optime cognoſcit non externa modo opera, ſed & occulta cogitata cordis. 46 ſed enim tui cauſa tradimur morti tota die : 47 ac reputati ſumus tamquam viles

† 48 Exſurge, quare [1] obdormis Domine?
49 exſurge ÷ & : ne repellas in finem.
† 50 Quare faciem tuam avertis?
51 obliviſceris inopiæ noſtræ & tribulationis noſtræ?
† 52 quoniam humiliata eſt in pulvere anima noſtra: ℣. 52. Pſal. CXVIII. 25.
53 conglutinatus eſt ÷ in : terra venter noſter.
† 54 Exſurge [2] ÷ Domine : adjuva nos:
55 & redime nos propter nomen tuum.

viles oves occiſioni deſtinatæ. 48 *Expergiſcere tandem, ut ita dicam; cur quodammodo dormis nobis Domine, in noſtris nos malis diſſimulans?* 49 *conſurge, quæſo, in adjutorium noſtrum; & ne nos a te projicias in perpetuum;* 50 *Cur faciem tuam a nobis quaſi iratus avertis?* 51 *& quare videris oblivisci inopiæ noſtræ ac tribulationis noſtræ?* 52 *nam incurvata & depreſſa eſt ad pulverem uſque anima & vita noſtra:* 53 *adhæſitque in terra pectus noſtrum proſternente nos inimico.* 54 *Surge ergo Domine; auxiliare nobis:* 55 *& nos pene venditos inimicis noſtris, redime ab eis propter miſericordiam tuam.*

ORATIONES.

1 EXſurge Domine in auxilium noſtrum, & erue nos ab opprobriis vitiorum; & qui coram patribus noſtris, inimicarum gentium regna viciſti, a perſequentibus inimicis, vultus tui inluminatione nos eripe. Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum. MSS.

2 EXſurge Domine; adjuva nos contra omnem malitiam perſequentium; & libera nos propter nomen tuum a * contrarietate ſpirituum immundorum; * ut qui nos in loco humiliaſti afflictionis, exaltes iterum in remuneratione virtutis. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus & vivis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*. Brev. Mozar fol. 89. 135. 254. * *al.* contractu. * *al.* ut in loco afflictionis ubi nos humiliaſti.

3 DOmine Jeſu Chriſte, quem ſæculorum & regem fatemur & dominum, qui ſalutem in Jacob operaris, & in Iſrael jocunda contemplatione cognoſceris, dona ſalutem mentibus noſtris, delendo peccati offenſam de noſtris conſcientiis; ut mens noſtra te lumen veritatis inradiata aſpiciat, & in ſplendore tuo, firmo fidei greſſu permaneat. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. fol. 264.

4 REX Deus noſter qui mandas ſalutem Jacob, inſurgentium in nos tentationum impetus, tui nominis majeſtate devince; & inſidiantium inimicorum laqueos brachii tui virtute confringe; ut qui cordis ſecreta cognoſcis, conſcientiæ maculas abluas, fidem noſtram in te firmam efficias, humilitatem placatus intendas; & in defenſione noſtri ſemper exſurgas. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. fol. 268.

(1) *B. 6. Orat.* dormis, *pro* obdormis: *qui & proxime inſequenti verſu non ſolam copulam & ſed inſuper integrum ipſum verſiculum obelo conficit.*

(2) *Vocem* Domine *illic reticent mſs. S. Pauli, & B. 6. Orat.*

Comment. hujus Pſalmi S. Hieronymi. 5 JAM tuum [Domine] in tribulationibus auxilium mereamur, ut liberemur ab his preſſuris non propter meritum noſtrum, ſed propter nomen tuum.

PSALMUS XLIV.

In finem: pro iis qui commutabuntur. Filiis Core; ad intellectum. Canticum pro Dilecto.

Beda.

In finem Dominum Salvatorem deſignat. *Pro iis qui commutabuntur* de errore ad fidem, de Gentilitate ad Eccleſiam, de certamine Martyrii ad palmam victoriæ, de triſtitia ſæculi ad gaudium ſempiternum. *Filiis Core, ad intellectum*: *filiis* Crucis; *ad intelligendum* ſpiritualiter pſalmum; ne de Salomone [1] interpretandum putes, quamvis & ipſe * *Dilectus* ſit appellatus. *Canticum pro dilecto*, pro Filio, cui dicitur: *Hic eſt Filius meus Dilectus*.

* II. Reg. XII. 25.

Cæleſtibus epulis Propheta ſaginatus, præconia ſe Dominicæ Incarnationis eructare promittit; ut unde ipſe ſatiatus [fuerat,] inde * participarentur & alii. Prima pars hujus epithalamii, Sponſi continet laudes, id eſt, Domini Salvatoris, quatuor modis: *Eructavit cor meum verbum bonum*. In ſecunda, ſimili myſticarum virtutum numero, quatuor modis Sponſa prædicatur Eccleſia: *Audi filia & vide* & cetera.

* for. paſcerentur.

Feria III. *Euſebius Cæſarienſis*. Apparitio Chriſti & regnum.

ad Vigilias. *S. Athanaſius*. Pſalmus in prophetia. *

Canticum nuptiale de Chriſto & Eccleſia.

Propheta.
1 ERUCTAVIT COR MEUM verbum bonum:
2 dico ego opera mea Regi: † 3 lin-

Cantieum nuptiale pro amatiſſimo ſponſo Chriſto Domino, in perpetuum decantandum pro iis qui ab infidelitate convertentur ad fidem: datum olim Levitis Cantoribus de progenie Core; pertinens ad magnam intelligeutiam & eruditionem.

PROPHETA. 1 *Cor meum Spiritu ſancto repletum, bonum præcellentemque ſermonem effudit: 2 eloquor nunc igitur ego opera hæc mea & carmina in Dilecti*

* Propheta de Chriſto ad Eccleſiam dicit: *legendus ad Evangelium Matthæi de Regina Auſtri*.

Pſalt. Syr. Scriptus a filiis Corah tempore Moſis. Apparitio Chriſti: & de Eccleſia, deque virtute glorioſa Domini: verſ. XLI.

Pſalt. Arab. & numerus verſ. XLVII.

S. Hieron. Totus Pſalmus refertur ad Chriſtum, de quo Pater loquitur in Evangelio. Hic eſt Filius meus dilectus, in quo mihi complacui. Vel Pſalmus ſpiritualium Nuptiarum continet Sacramentum, id eſt conjunctionem Chriſti cum Eccleſia; initiatur ergo a voce Paterna.

(1) *MS.* interpretatum.

Digitized by Google

† 3 lingua mea, calamus Scribæ velociter[1] ÷ ſcribentis ⁝
† 4 SPECIOSUS forma, præ filiis hominum: Ad Chriſtum.
5 diffuſa eſt gratia in labiis tuis:
6 propterea benedixit te Deus in æternum.
† 7 Accingere gladio tuo ſuper ſemur ÷ tuum ⁝ Potentiſſime,
† 8 ſpecie tua & pulchritudine tua.
9 intende[2] proſpere procede ÷ & ⁝ regna,
† 10 propter veritatem & manſuetudinem ÷ & ⁝ juſtitiam:
11 ※ & ⁝ deducet te mirabiliter dextera tua.
† 12 ſagittæ tuæ acutæ,
13 (populi ſub te cadent)
14 in[3] corda inimicorum Regis.
† 15 Sedes tua Deus, in ſæculum ſæculi: ℣. 15. Pſal. XCII. 2. Heb. I. 8.
16 virga directionis, virga regni tui.
† 17 Dilexiſti juſtitiam, & odiſti iniquitatem:
18 propterea unxit te Deus, Deus tuus
19 oleo lætitiæ præ conſortibus tuis.
† 20 Myrrha & gutta & caſia a veſtimentis tuis,

lecti Sponſi ac Regis honorem; 3 eritque mea lingua ad dicendum prompta, velut calamus Scribæ quam citiſſime ſcribentis. 4 TU MESSIA *Rex Sponſe Dilecte, decore pulchrior es filiis hominum: 5 in tuiſque labiis atque ſermonibus gratia effuſa eſt mire loquendi: 6 propterea quod tibi beneficentia ſua Deus benedixerit in æternum. 7 Accinge te enſe tuo ſuper latus tuum o Fortiſſime Princeps: 8 & decore iſto tuo ac pulchritudine iſta tua te accinge. 9 arcum tuum intende ad ſagittandum, & proſpere procede ad debellandum inimicos tuos; & ſuper gentes omnes regna; 10 regna, inquam, propter regias tuas virtutes, fidelitatem ſcilicet, & manſuetudinem atque juſtitiam: 11 tuaque te dextera & potentia mirabiliter deducet in bello iſto tuo. 12 ſagittæ tuæ acuminatæ o potentiſſime Rex, 13 (quibus populi rebelles ſub te cadent ſeque tibi ſubjicient) 14 ſagittæ iſtæ tuæ in tuorum corde inimicorum infigentur o Rex. 15 Thronus regni tui Deus, ſtabilis erit in omnia ſæcula: 16 ſceptrum regni tui ſceptrum eſt rectiſſimum & æquiſſimum. 17 Tu dilexiſti id quod juſtum eſt; id quod eſt iniquum odiſti: 18 propterea quod te o Deus Chriſte, unxerit Deus Pater tuus, 19 unxerit, inquam, te ceu oleo & unguento lætificante, Spiritus ſancti gratia pluſquam alios omnes, qui participes ſunt & conſortes ſive naturæ ſive gratiæ tuæ. 20 Myrrhæ, & lacrymæ myrrhæ,*

(1) *Delendus ejus loci obelus juxta noſtros S. Pauli, & B.6.Orat.mſs: ſicut & ille infra ℣. 7. occurrens.*

(2) *B. 6. Orat. addita copula,* & intende &c.

(3) *B. 6. Orat. una cum Cod. S. Pauli,* in corde &c.

21 a domibus eburneis ÷ ex : quibus delectaverunt te.
22 Filiæ regum in honore tuo :
† 23 aſtitit [1] Regina a dextris tuis in veſtitu deaurato,
24 ÷ circumdata varietate :
Ad Eccle-ſiam. † 25 AUDI FILIA & vide & inclina aurem tuam :
26 & obliviſcere populum tuum & domum patris tui :
† 27 & concupiſcet Rex decorem tuum :
v. 28. Iſai. LIV. 5. 28 quoniam ipſe ÷ eſt : Dominus [2] ÷ Deus : tuus ;
† 29 ※ & : adorabunt eum * ※ & : filiæ Tyri in muneribus.
v. 30. Iſai. XLIX. 23 30 vultum tuum deprecabuntur [3] ÷ omnes : divites plebis.
† 31 Omnis gloria ÷ ejus : filiæ regis, ab intus,
32 in fimbriis aureis, circumamicta varietatibus.
Ad Chri-ſtum. † 33 ADDUCENTUR Regi virgines poſt eam :
34 proximæ ejus afferentur tibi ;
† 35 afferentur in lætitia & exſultatione :
36 adducentur in templum Regis.

† 37 Pro

rhæ, & cinnamomi odores ſpirant & redolent a veſtimentis tuis, 21 deprom-ptis ex eburneis ampliſque veſtium repoſitoriis ; quibus odoribus ea te veſtimenta lætificarunt. 22 Filiæ multorum regum tibi adſtiterunt in honorem & obſe-quium tui : 23 ſed & tua conjux Regina aſtitit tibi proxima ad dexteram in veſtitu aureo ; 24 circumamicta veſte variegata, varioque omnis generis orna-tu. 25 TU AUTEM *junior filia, electa ſponſa atque Regina, audi verba Meſſiæ Regis & ſponſi tui ; & mentis oculis ea intuere ; ac aurem tuam ad obe-diendum illi humiliter porrige : 26 & adhæſura novo ſponſo, obliviſcere ido-lolatriæ morumque pravorum veteris populi tui, ac paternæ domus tuæ : 27 & ſi hæc feceris, diliget Rex ſponſus tuus pulchritudinem tuam : 28 obliviſcere ergo Majorum tuorum, & auſculta tuo Sponſo ; quia ipſe eſt Dominus Deus tuus : 29 & quem adorabunt allatis muneribus & filiæ quoque alienigenæ, ut ſunt mulieres Tyriæ. 30 propter quem Sponſum tuum tibi quoque ſupplicabunt venerabundi ditiſſimi quique populorum ac principes. 31 Univerſa præcipue gloria ejuſdem Sponſæ filiæ regis intrinſecus eſt : 32 quæ Sponſa extrinſecus quoque limbis & faſciis eſt aureis circumamicta & variegata.* 33 ADDUCENTUR *ad se Regem Sponſum virgines aliæ poſt ſponſam eam tuam : 34 ejuſque propinquæ & amicæ adducentur ad te ; 35 adducentur, inquam, ad te cum lætitia & exſultatione : 36 ducenturque in*

(1) *B. 6. Orat.* adſtetit Regina *&c. tum Vat.* 341, 342, *& Ed. Oxon.*
23 aſtitit Regina a dextris tuis
24 in veſtitu deaurato circumdata varietate.

(2) *Vocem* Deus *omittunt illic Codd. S. Pauli, & B. 6. Orat. Dein Vat.* 341. *&* 342.
28 quoniam ipſe eſt Dominus Deus tuus, & adorabunt eum,
29 & filiæ Tyri in muneribus.

(3) *Vocem* omnes *eo loci jure omittunt MSS. S. Pauli, & B. 6. Orat.*

† 37 Pro patribus tuis nati ſunt tibi filii :
38 conſtitues eos principes ſuper omnem terram.
† 39 memores [1] erunt nominis tui in omni generatione & generationem.
† 40 Propterea populi confitebuntur tibi,
41 in æternum & in ſæculum ÷ ſæculi :

in templum uſque ad thalamum tuum o Sponſe Rex. 37 Loco patrum tuorum ex quibus homo naſci voluiſti, ex iſta tua Sponſa nati ſunt tibi filii : 38 quos facies atque conſtitues in univerſa terra principes. 39 qui filii tui tuæ ſemper majeſtatis recordabuntur in generationibus cunctis. 40 Propter quod omnes populi terræ debitas tibi laudes profitebuntur, 41 in æternum & in omnia ſæcula.

ORATIONES.

1 CHriſte Domine Verbum Patris, per quem cuncta creata ſunt [2] & creantur, cuſtodi quæſumus Eccleſiam tuam varietate Gentium congregatam, ut dum te ex ipſa credulitatis juſtitia corde puro diligimus, principatum æterni ſæculi cum patribus [3] mereamur. Qui cum Patre & Spiritu ſancto vivis, & regnas Deus per omnia ſæcula ſæculorum. *Amen.* MS.

2 FAc nos Domine diligere juſtitiam & odire iniquitatem, [4] * ac per te ſpeciemque tuam & pulchritudinem currentes, deducat nos mirabiliter dextera tua, [5] & mortificata in nobis incentiva fornicationis libidine, accinge lumbos noſtros gladio caſtitatis. ℞. *Amen.* Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℞. *Amen.* Brev. Mozar. fol. 89. 113 115. * *al.* ac per ſpeciem, tuâ pulchritudiné quærentes.

3 DEus, cujus ſedes manet in ſæculum ſæculi, fulgeat Eccleſia tua varietate virtutum; & ſceptrum tuum perornetur diſciplina officiorum, [6] * quoſque ejus ornamentis afficis, ſeparari ab ea nullatenus patiaris. ℞. *Amen.* Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.* fol. 117. 259. 330. * *al.* quodque ejus ornamentis affigitur.

4 VIrga æquitatis, virga regni tui Domine, ipſa nos corrigens a plagaque eruat, atque eadem correptionem & ingerat pœna, & inſtruat diſciplina : ſit ergo nobis hæc virginitas non perditio, ſed doctrina : fac & nos diligere juſtitiam & odire iniquitatem; ac per ſpeciem tuam pulchritudinemque currentes, deducat nos mirabiliter dextera tua, & mortificato in nobis incentivæ libidinis ardore, accinge lumbos noſtros cuſtodia caſtitatis. ℞. *Amen.* Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.* fol. 319.

5 DEus, qui omnem virginum gloriam, filiarum utique Regis, intrinſecus eſſe vis, ut teſtimonium alienæ laudis non appetant, quas virtus in æterna lætificat, annue nobis earum virginum precibus, & ut fol. 310. *De SS. Virginibus.*

(1) *Iidem MSS.* memor ero nominis tui.
(2) *MS. &* recreantur.
(3) *Idem MS.* mereamur perfruere.
(4) *B. fol.* 135. ac per ſpeciem, quæ in tuam pulchritudinem currentes deducat.
(5) *B. fol.* 89. & mortificato in nobis incentivo fornicationis, accinge &c.
(6) *B. fol.* 330. quodque ejus ornamentis affigitur, ſeparari &c.

ut humanas laudes effugere, & boni operis intra nos teſtimonium deportare, quo & virgines perſiſtamus in fide; & incorruptam ex hoc capiamus hæreditatem. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*

PSALMUS XLV.

In finem: filiis Core: pro arcanis, Pſalmus.

Beda.

Senſus myſticus. *In finem*, Chriſtum ſignificat, *Filii Core*, Chriſtianos ex quorum perſona pſalmus iſte cantatur: *Pro arcanis* vero adventum Domini ſignificat Salvatoris, quem divinitatis ſuæ mirabili ſecreto pro hominum ſalute diſpoſuit.

Filii Core, qui fideles debent intelligi Chriſtiani: primo membro pſalmi non ſe timere profitentur conturbationes ſæculi, quia Deus refugium eorum probatur & virtus: *Deus noſter refugium*. Secundo, Chriſtum dicunt apparere in medio Eccleſiæ, qui eam in ſeipſo tamquam in ſolidiſſima petra ædificavit: [*Fluminis impetus lætificat*.] Tertio credentium turba generaliter invitatur ad divina miracula contuenda, dicentes omnipotentem [1] Deum arma nequitiæ confringere, bella removere, & triſtitiam fidelium in æterna gaudia commutare: [*Venite & videte opera Domini* &c.]

Feria III. ad Vigilias. *Euſebius Cæſarienſis*. Apoſtolorum prædicatio.
S. Athanaſius. Pſalmus gratiarum actionis. *

Pſalmus ad laudandum Deum.

Propheta. 1 DEUS NOSTER refugium & virtus;
2 adjutor in tribulationibus quæ invenerunt nos nimis.

† 3 Pro-

In perpetuum decantandus, olim datus concinendus Levitis Cantoribus de progenie Core, Pſalmus, ſuper arcanis & admirabilibus operibus Dei.

PROPHETA. 1 *Deus noſter noſtrum eſt refugium & fortitudo noſtra;*
2 *ipſe auxiliator eſt noſtri in tribulationibus quæ invaſerunt nos valde.*

3 *Ideo*

* Ex perſona canitur duarum tribuum pro liberatione ſua gratias agentium, quando Phaceas filius Romeliæ & Raſin Rex Syriæ, Achaz Regem, & Jeroſolymam volentes expugnare non valuerunt, ſed ipſi potius ſunt ab Aſſyriorum Rege conquaſſati. Item, *Legendus ad lectionem Actus Apoſtolorum.*

Pſalt. Syr. Filiorum Corah, quem David canebat de afflictione, quæ evenerat populo. Quod ad prophetiam, dicitur myſtice prædicatio Apoſtolorum: Verſ. xxiii.

Pſalt. Arab. Prophetia de ſecretis filii, & de gente Ezechiæ, quando erepti fuerunt a Damaſcenis: & numerus Verſ. xx.

S. Hieron. Pro arcanis id eſt pro occultis de vocatione Gentium, & de reprobatione Judæorum. Pſalmus docet nos ſpem noſtram in illum debere ponere, qui ſolus poteſt de tribulationibus liberare.

(1) *MS. Illic*, Dominum *loco vocis* Deum.

Digitized by Google

† 3 Propterea non timebimus dùm turbabitur terra;
4 & transferentur montes in cor maris;
5 ſonuerunt[1] & turbatæ ſunt aquæ eorum: v. 5. Pſal. XCII. 4.
6 conturbati ſunt montes in fortitudine ejus.

DIAPSALMA.

† 7 Fluminis impetus lætificat civitatem Dei:
8 ſanctificavit tabernaculum ſuum Altiſſimus.
† 9 Deus in medio ejus, non commovebitur:
10 adjuvabit eam Deus mane diluculo.
† 11 Conturbatæ ſunt gentes[2] ÷ &: inclinata ſunt regna:
12 dedit vocem ſuam, mota eſt terra.
† 13 Dominus virtutum, nobiſcum:
14 ſuſceptor noſter, Deus Jacob.

DIAPSALMA.

† 15 Venite & videte opera Domini, v. 15. Pſal. LXV. 5.
16 quæ poſuit prodigia ſuper terram.
17 auferens bella uſque ad finem terræ:
† 18 arcum conteret; & confringet arma: v. 18. Pſ. LXXV. 4.
19 ÷ &: ſcuta comburet igni.
† 20 VACATE & videte quoniam ego ÷ ſum: Deus: DEUS.
21 exal-

*3 Ideo Deo nos adjuvante non timebimus, etiamſi conturbabitur & concutietur terra; 4 ac etiamſi montes transferentur in medium maris: 5 etiamſi perſonuerint & perturbatæ fuerint aquæ tumentes ejuſdem maris; 6 & etiamſi agitati fuerint & tremuerint montes per fortitudinem Dei, non timebimus ipſo nos adjuvante. * 7 Dulces impetus aquarum leniter decurrentium fluminis Siloe noſtram hanc Dei civitatem Jeruſalem lætificant: 8 in qua civitate tabernaculum illud ſuum ſibi conſecravit Altiſſimus. 9 Deus eſt in medio ejuſdem civitatis; quæ propterea non concutietur beſtium incurſu: 10 quam civitatem Deus adjuvabit multo mane & in ipſo ortu auroræ, hora tempeſtiva ac maturate. 11 Deo pro nobis ſtante & gentes inimicæ ſunt conturbatæ, & adverſaria regna inclinata ſunt ad ruinam: 12 deditque Altiſſimus vocem ſuam tonantem; & timore concuſſi ſunt habitatores terræ. 13 Dominus exercituum & Angelorum nobiſcum adeſt: 14 Deus Iſraelitarum filiorum Jacobi, protector eſt noſtri: * 15 Huc venite & hac in Civitate videte opera illa Domini, 16 quæ ſtupenda prodigioſe fecit ſuper hanc terram. 17 ipſe contra quam ſinat in aliis gentibus, bella hinc auferet ad extremos uſque terminos hujus ſanctæ terræ: 18 arcum omnem ſagittarum hic conteret; & armaturam omnem confringet: 19 & ſcuta omnia & plauſtra bellica igne comburet; quia bellum non erit amplius, ſed pax atque ſecuritas.* * DEUS .. 20 *Ceſſate a curis ſuperfluis & cogno-*

* *Pauſatio aut immutatio muſicæ cãtilenæ inter pſallendum.*

* *Pauſatio aut immutatio muſicæ cãtilenæ inter pſallendum.*

(1) *MS. S. Pauli* ſonaverunt.
(2) *Ejus loci copulam & una cum ſuo obelo omittit Cod. B. 6. Orat.*

21 exaltabor in gentibus [1] ÷ & ‡ exaltabor in terra .
Propheta . † 22 DOMINUS virtutum , nobiſcum :
23 ſuſceptor noſter , Deus Jacob .
※ *DIAPSALMA*:

cognoſcite quod ego ſum Deus : 21 *quia altum & excelſum me oſtendam in gentibus puniendis ; & altum & excelſum quoque me oſtendam in terræ iſtius habitatoribus adjuvandis* . PROPHETA . 22 *Dominus exercituum & Angelorum nobiſcum adeſt* . 23 *Deus Iſraelitarum filiorum Jacobi , protector eſt noſtri* . *

* *Ceſſatio muſicæ cantilenæ & a ſono pſalterii* .

ORATIONES.

MSS. 1 PErſpicuum in imminenti tribulatione refugium , miſericors Deus , ſanctifica impetu æterni fluminis habitaculum cordis noſtri , ut te Deo virtutum nobiſcum cooperante , terrena prælia confutemus . Per Dominum .

Brev. Mozar. fol. 90. 263. 2 DEus noſter eſto nobis in adverſis refugium , & in certaminibus [2] hujus mundi , virtutis tuæ præbe ſolatium , & [3] dum te * adventante mœrens turbata fuerit terra , tibi adjungantur in gaudio , qui ob metum judicii admiſſa deflent in ſæculo , ut tu virtutum Dominus ſis nobiſcum , quem & timemus judicem , & cognoſcimus redemptorem . ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter , qui es benedictus , & vivis , & omnia regis in ſæcula ſæculorum . ℟. *Amen* .

* *for*. judicante .

fol. 66. 111. 3 DEus virtus & refugium noſtrum , eſto nobis adjutor [4] in tribulationibus , ut in * nullo noſtra metuat conſcientia , cum te judicante conturbata fuerit terra : fluminis tui impetus tamquam in Sanctis tuis habitans lætificat Civitatem , atque * in eo ſumat ex vultu tuo adjutorium, cum ſancti Spiritus , te largiente , perceperit donum . ℟. *Amen* . Per miſericordiam tuam Deus *&c*,

* *al*. nullo modo .
* *al*. in ea .

fol. 115. 117. 4 DEus [5] refugium noſtrum & virtus , tu in preſſuris omnibus adſiſte , ut * omni gladio in ſuam vaginam reducto , & omne cor pacis tranquillitate ditatum te videre ambiat , teque in tuis ſemper muneribus recognoſcat . ℟. *Amen* . Per miſericordiam tuam Deus *&c*.

* *ibi*. omnė gladium in ſua vagina reductum .

PSALMUS XLVI.

In finem : pro filiis Core : Pſalmus

Beda.

Senſus myſticus . Titulus notus eſt , Chriſtum & Chriſtianos inſinuans .

Quamvis ex perſona *filiorum Core* totus ſit hymnus cantatus ; *Diapſalmatis* tamen eſt interpoſitione diviſus : primo membro commonentur gentes Domi-

(1) *Et illic copulam & tacet idem B*. 6.
(2) *B. fol*. 263. hujuſmodi *ibi legitur loco* hujus mundi .
(3) *B. fol*. 263. & dum te adventantem &c.
(4) *B. fol*. 113. in tribulatione .
(5) *B. fol*. 137. Domine refugium noſtrum &c.

Digitized by Google

Domino laudes perſonare, quia populo adquiſitionis cuncta ſubjecit, & in ſua hæreditate collocavit: *Omnes gentes plaudite manibus*. Secundo, Aſcenſio Domini & regnum deſcribitur, quo Sancti ipſius ſunt ſine ſine fruituri: *Aſcendit Deus in jubilo, Dominus in voce tubæ*.

Euſebius Cæſarienſis. Vocatio Gentium. *Feria III. ad Vigilias.*

S. Athanaſius. Pſalmus in prophetia, [&] laudem denuncians. *

Pſalmus triumphalis de regno Chriſti.

1 OMNES GENTES plaudite manibus; *Propheta.*
2 jubilate Deo in voce exſultationis: ℣. 2. Pſ. XCVII. 4.
† 3 quoniam Dominus excelſus terribilis,'
4 rex magnus ſuper omnem terram.
† 5 Subjecit populos nobis, & gentes ſub pedibus noſtris:
† 6 elegit nobis hæreditatem ſuam;
7 ſpeciem Jacob quam dilexit.
DIAPSALMA.
† 8 Aſcendit Deus in jubilo:
9 ÷ & :' Dominus in voce tubæ.
† 10 Pſallite Deo ÷ noſtro : pſallite:
11 pſallite Regi noſtro, pſallite:

PSALT. CUM CANT. Y † 12 quo-

In perpetuum decantandus Pſalmus, compoſitus
pro Levitis Cantoribus de progenie Core.

PROPHETA. 1 *Populi omnes præ lætitia plaudite manibus; 2 & jubilate cum voce exſultationis & laudis ad honorem Dei: 3 quia ipſe eſt Dominus altiſſimus & terribilis, 4 & rex magnus ſuper totam terram & habitatores ejus. 5 Ipſe nobis externos populos ſubjecit; ac exteras gentes ſubdidit pedibus noſtris & poteſtati noſtræ: 6 Ipſe gratuito elegit terram illam, quam nobis daret in hæreditariam poſſeſſionem: 7 ipſe progeniei Jacobi dedit pulchritudinem illam & gloriam, quam in ea progenie dilexit.* * 8 *Aſcendit Arca Dei in civitatem ſanctam cum jubilo: 9 & cum clangore tubæ Arca Domini aſcendit illuc.* 10 *Omnes itaque canite Deo noſtro, canite:* 11 *canite, iterum*

* *Pauſatio aut immutatio muſica cãtilenæ inter pſallendum.*

* Machabæorum perſonæ carmen hoc quaſi triumphale præcinitur, quoniam victis Gentibus vel Judæis prævaricatoribus Templum eſt cum ſacris ritibus inſtauratum. Item, *legendus ad lectionem Actus Apoſtolorum, poſtquam aſcendit Chriſtus ad Patrem.*

Pſalt. Syr. Filiorum Corah, De gloria Dei in Monte Sinai: refertur etiam ad vocationem Gentium. Verſ. x.

Pſalt Arab. Et numerus verſ. xvii.

S. Hieron. Pſalmus vocem continet apoſtolicam admonentem, ut in ipſo ſolo lætemur, cujus ſumus ſanguine liberati.

(1 *Vat. 342. unico verſu exhibet noſtros ℣V. 3. & 4.*

(2) *Copulam & ejus loci abundare monent Codd. B. 6. Orat., & S. Pauli.*

† 12 quoniam [1] rex omnis terræ Deus.
† 13 Pſallite ſapienter [2] * regnabit Deus ſuper gentes;
14 Deus ſedet ſuper ſedem ſanctam ſuam.
† 15 Principes populorum congregati ſunt cum Deo Abraham:
16 quoniam dii ſortes terræ vehementer elevati ſunt.

rum dico, Regi noſtro, canite: 12 quoniam Deus rex eſt univerſæ terræ. 13 Canite erudite & intelligenter; quia regnabit Deus ſuper gentes omnes: 14 & Deus ſedet ſuper thronum ſanctum ſuum. 15 Principes externorum populorum congregati ſunt cum Deo vero quem coluit Abrahamus: 16 nam principes fortes & quaſi dii terræ, ſeſe aggregantes atque ſubdentes cultui veri Dei, nimis valde elevati ſunt.

ORATIONES.

MSS. 1 REX omnium ſæculorum Deus, cujus regnum ſuper omnes populos dilatatur, ſubjice, quæſumus, gentes vitiorum ſub pedibus noſtris, ut dum tibi ſapienter Deo noſtro pſallimus, tuo eas auxilio ſuperemus. Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum.

Brev. Mozar. fol. 231. 2 REX magne & terribilis Domine, tibi in omnibus Gentibus vera jubilet fides; & præſta ut non ſolum voce ſed & mente tibi pſallamus, qui es Rex noſter, ut tecum ſine fine vivamus. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus & vivis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*.

fol. 234. 3 DA nobis Domine non ſolum voce ſed & mente tibi pſallere ſapienter, ut juxta magnitudinis tuæ nomen, tuam a noſtris vocibus magnifices laudem. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

fol. 244. *De Aſcenſione Domini*. * *ibi*. tui... reportantia. 4 CHriſte Jeſu, terribilis Deus noſter, & rex noſter, cujus in nativitate cum paſtoribus Angeli gloriam detulerunt; cui devicto mortis auctore, omnes Gentes manibus cordibuſque plauſerunt; * quem trophæa victricia reportantem ad æthera Apoſtolorum eſt fides proſecuta; fac nos redemptionis noſtræ & Aſcenſionis tuæ myſteria, fidei jubilatione cantare; & cum principibus populi, Deo Abraham fideli famulatu placere. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

* Comment. hujus Pſ. ... 7. S. Hieronymi. 5 ORamus te Domine, ut depoſito omni tumore ſuperbiæ, ita tibi conjungamur in hoc ſæculo, ut in judicio a ſiniſtra parte disjuncti, non inveniatur in nobis quod damnes in pœnam, ſed quod pietate multiplici provehas ad coronam.

PSAL-

(1) *Vat.* 341, & 342.
12 quoniam rex omnis terræ Deus, pſallite ſapienter;
13 regnabit Deus ſuper gentes.
(2) *MS. S. Pauli*, regnavit.

Pſalmus cantici: filiis Core. ÷ *Secunda Sabbati* :

Beda.

Secunda Sabbati eſt ſecunda dies a *Sabbato*, quæ nunc *feria ſecunda* vocatur: in qua die, ſicut Geneſis narrat, fecit Deus firmamentum in medio aquarum, & vocavit illud *Cælum*; ubi ſanctæ Eccleſiæ celſitudo præfiguratur; quæ velut inter inferiores & ſuperiores aquas ſuſpenſa; inferior quidem Angelica ſublimitate, ſed mundana eſt converſatione ſublimior: ſicut ergo in XXIII. pſalmo *prima Sabbati*, qua facta eſt lux, Domini demonſtrat Reſurrectionem eſſe præcinendam; ſic & in præſenti *ſecunda Sabbati*, qua factum eſt firmamentum in medio aquarum, Eccleſiæ culmen oſtendit; cui *filii Core*, ideſt, Dominicæ Paſſionis, hujus cantici pſalmum reſonant. Senſus myſticus.

In prima poſitione laudes Domino dicunt quod Eccleſiam ſuam dilatans, cunctis terrarum regibus potentiam ſuam oſtenderit: *Magnus Dominus & laudabilis nimis*. In ſecunda gratias agunt de adventu Domini Salvatoris, commonentes Antiſtites futuros, ut * *Gradus* in Eccleſia diſtribuant, per quos Salvator poſſit agnoſci; qui famulos ſuos æterna protectione cuſtodit: *Suſcepimus Deus miſericordiam tuam*. * V. 26. juxta editione Romanam.

Euſebius Cæſarienſis. Hymnus in Deum de Eccleſia, & deſtructio perſecutionum. *Feria III. ad Vigilias.*

S. Athanaſius. Pſalmus cum hymnis. [*al.* hymnum dicens.]

Pſalmus ad laudandum Deum. Propheta.

1 MAGNUS DOMINUS & laudabilis nimis
2 in civitate Dei noſtri, in monte ſancto ejus:
† 3 fundatur [1] exſultatione univerſæ terræ

Pſalmus cantici datus concinendus Cantoribus Levitis de progenie Core: decantandus autem ſecunda die poſt Sabbatum.

PROPHETA. 1 *Magnus eſt Dominus & laudandus valde*, 2 *laudandus ubique, ſed maxime in Jeruſalem civitate Dei noſtri & in ſuo monte ſancto Sion.*
3 *quia cum exſultatione ac gaudio univerſæ terræ a fundamentis ædificatur*
4 *tum urbs ipſius montis Sion verſus meridiem, tum latera alia urbis Jeruſalem verſus Aquilonem:* 5 *quæ duæ urbes conjunctim ſunt civitas Regis magni Dei.*

* Æſtimatione hominum ignorantium Deum ex his, quæ in civitate operatus eſt, magnus apparuit. Item; *legendus ad Apocalypſim Joannis figura Eccleſiæ Hieruſalem futuræ.*

Pſalt. Syr. A filiis Corah compoſitus contra ſuperbiam gentium: tum laus Eccleſiæ ad Deum, & deſtructio perſecutorum. verſ. XXVIII.

Pſalt. Arab. & numerus verſ. XXIX.

S. Hieron. Pſalmus totus circa ſanctam plebem: totus circa Eccleſiaſtica myſteria commoratur.

(1) *B. 6. Orat.* fundator exſultationis univerſæ terræ, montes Sion: *At Cod. S. Pauli*, montis Sion &c.

4 mons Sion, latera Aquilonis,
℣. 5. Matth. v. 35. 5 civitas Regis magni.
† 6 Deus [1] in domibus ejus cognoſcetur,
7 cum ſuſcipiet eam.
† 8 Quoniam ecce reges [2] terræ congregati ſunt, convenerunt in unum:
† 9 ipſi videntes, ſic admirati ſunt;
10 conturbati ſunt, commoti ſunt: tremor apprehendit eos:
† 11 ibi dolores ut parturientis.
12 in ſpiritu vehementi [3] conteres naves Tharſis.
† 13 Sicut audivimus, ſic vidimus
14 in civitate Domini virtutum, [4]
15 in civitate Dei noſtri:
16 Deus fundavit eam in æternum.

DIAPSALMA.

† 17 Suſcepimus Deus miſericordiam tuam in medio templi tui.
† 18 ſecundùm nomen tuum Deus, ſic ÷ & : laus tua in fines terræ.
19 Juſtitia plena eſt dextera tua:
† 20 lætetur mons Sion, 21 ÷ &

*Dei. 6 Deus in ejuſdem civitatis domibus habitare agnoſcetur ab exteris nationibus; 7 cum eam defendendam ſuſceperis contra hoſtes illius. 8 Nam ecce reges terræ congregati ſunt, & venerunt ſimul adverſus illam: 9 at ipſi reges videntes eam civitatem inhabitari a Deo atque defendi, ſic demum mirabundi obſtupuerunt; 10 turbati ſunt & concuſſi ſunt pavore; eoſque horror apprehendit ac tremefecit: 11 ibique ad conſpectum ejuſdem civitatis eoſdem reges invaſerunt dolores maximi, tales quales ſunt mulieris parturientis. 12 quos reges tu Domine tam faciliter conteres, quam facile valido vento conteres, cum volueris, naves maris. 13 Sicut audivimus protectorem fore Deum urbis hujus; ita re ipſa vidimus: 14 ita, inquam, vidimus adfuiſſe divinam protectionem in civitate hac Domini exercituum, 15 in hac civitate Dei noſtri: 15 quam Deus fundavit duraturam in æternum. * 17 Opem miſericordiæ tuæ Deus conſecuti ſumus in medio templi tui in hac tua civitate conſtructi, ubi eam imploravimus. 18 prout ergo decet majeſtatem tuam Deus. ita & laus tua celebretur ad extremos uſque fines terræ. 19 Dextera manus tua Domine plena eſt juſtitiæ, juſtiſſime faciens quicquid facit: 20 proinde lætentur habitatores mon-*

** Pauſatio aut immutatio muſicæ cātilenæ inter pſallendum.*

(1) *Vat. 341, 342, & Ed. Oxon. unico verſu.*
6 Deus in domibus ejus cognoſcetur cum ſuſcipiet eam.
Deinde iidem Vatic. MSS.
8 quoniam ecce reges terræ congregati ſunt
9 convenerunt in unum.
(2) *Vox* terræ *ibi non legitur in MS. S. Pauli.* (3) *Idem MS.* conterens.
(4) *℣℣. 14, & 15. unico ℣. exhibent MSS. Vat. 341. & 342.*

21 ÷ & ‡ [1] exſultent filiæ Judæ,
22 propter judicia tua ÷ Domine ‡
† 23 Circumdate Sion; & complectimini eam;
24 narrate in turribus ejus:
† 25 ponite corda veſtra in virtute ejus;
26 ÷ & ‡ diſtribuite domos ejus:
27 ut enarretis in progenie altera
† 28 quoniam hic eſt Deus Deus noſter,
29 in æternum & in ſæculum ÷ ſæculi ‡
30 ipſe reget nos in ſæcula. ℣. 30. Ita Cod. Alexandr. & Apollinarius.

montis Sion, 21 & civitates quæ ſunt in Judæa exſultent, 22 propter æquitatem judiciorum tuorum Domine, quibus ulciſceris hoſtes populi tui. 23 Circumdate urbem Sion; eamque circuite o Dei cultores; 24 narrate de turribus urbis hujus quam numeroſæ ſint & fortes; 25 apponite corda veſtra ad cognoſcendam fortitudinem mœnium ejus quam ſint valida; 26 ac domos ejus & palatia ſigillatim dinumerate: 27 ut his conſideratis, poſſitis enarrare aliis poſteris veſtris 28 quod iſte qui hanc civitatem ædificavit atque defendit, ſit Deus verus & Deus noſter, 29 in æternum uſque & in omnia ſæcula; 30 & quod ipſe nos ceu paſtor reget in æterna ſæcula.

ORATIONES.

1 LAudabilis atque terribilis Deus, qui in cæleſti Jeruſalem Princeps magnificus [3] inveniris, dilata mentem noſtram ſpirituali intelligentia, ut miſericordia tua in noſtri pectoris templo ſuſcepta, digni narratione tui nominis habeamur. Per Dominum. MSS.

2 MAgnifice Domine dilata exſultationes univerſæ terræ, ut diffuſa in omnibus fides mundum repleat, & juxta magnitudinis tuæ nomen, tuam noſtris vocibus magnifices laudem. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*. Brev. Mozar. fol. 144.

3 MAgne Domine valdeque laudabilis, dilata in omnes fidem Eccleſiæ tuæ, ut in cujus gradibus Deus agnoſceris, in ea etiam plena fidelium devotione lauderis: ejuſque preces propitius ſuſcipe, & inter ſæculi procellas ſolicitos gubernator cuſtodi; ut Civitatem, quam fundaſti in ſæcula, miſericordia tua introeuntes, ſuſcipiamur in illa, narrantes in turribus mirabilia tua. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam *&c.* fol. 43.

PSAL-

(1) *MS. S. Pauli* ※ & ‡ exſultent &c. *Vat.* 341 *&* 342 *cum Ed. Oxon.*
(2) ℣. *huic* 28 *inſequentem* 29 *jungunt* (3) *MS. ibi* es *pro* inveniris.

In finem, filiis Core, Pſalmus.

Beda.

Senſus myſticus. Tituli hujus verba cuncta trahunt ad Dominum, illiuſque cruore redemptos.

Per totum pſalmum verba ſunt omnipotentis Filii. In prima ſectione narrat qualia dicturus vel daturus ſit fidelibus tempore Incarnationis ſuæ: *Audite hæc omnes gentes* & cetera. In ſecunda, quæ ſunt ſtultis ventura: *Cum viderit [ſapientes morientes.]* In tertia, quæ juſtos impioſque ſequutura ſunt: *Sicut oves in inferno poſiti ſunt.* In quarta commonet ſuos ne timeant divites ſæculi, qui omnia bona ſua cum luce relinquunt: *Ne timueris cum dives factus fuerit homo* & cetera.

Feria III. ad Vigilias. *Euſebius Cæſarienſis.* Divini judicii doctrina.
S. Athanaſius. Pſalmus in narratione. *

Pſalmus ad meditandum.

Propheta. 1 AUDITE HÆC omnes gentes;
2 auribus percipite omnes qui habitatis orbem,
† 3 quique terrigenæ & filii hominum,
4 ſimul [1] in unum dives & pauper.
† 5 os meum loquetur ſapientiam;
6 & meditatio cordis mei prudentiam:
† 7 inclinabo in parabolam aurem meam;

8 ape-

In perpetuum decantandus Pſalmus, datus olim concinendus Levitis Cantoribus de progenie Core.

Proœmium. PROPHETA. 1 *Populi omnes audite hæc quæ dicturus ſum;* 2 *auribus ea percipite omnes habitatores orbis terræ;* 3 *audite, inquam, tam vos ignobiles terræ filii, quam vos nobilium filii hominum;* 4 *pariterque & dives & pauper audite.* 5 *os enim meum modo loquetur verba ſapientiæ;* 6 *& diuturna cordis mei meditatio per os erumpens eloquetur documenta prudentiæ:* 7 *inclinabo & ego quoque aurem meam ad audiendum parabolicum graviſſimumque*

* Communis exhortatio ad omnes homines dirigitur, ne ſæculi divitias magni pendant, ſed pro his potius ſi forte adfluant, Deo gratias referant, eaſque pro æterna requie diſpenſent. Item, *vox Eccleſiæ ſuper Lazaro & divite purpurato.*

Pſalt. Syr. Filiorum Corah. Prophetia de fortitudine gentium; & documentum judicii Divini. Verſ. XLVI.

Pſalt. Arab. & numerus verſ. XL.

S. Hier. Iſtum Pſalmum Spiritus ſanctus per Prophetam in perſona prædicatorum cantavit: vel ideo iſte Pſalmus eo quod doceat mundi divitias cum vanis honoribus ſpernendas, cavendas etiam ſerpentis aſtutias, & omnem orbem ad audiendum Dei verbum inſtanter admonet, dicens.

(1) *Vox ſimul ejus loci in Codd. B. 6. Orat., & S. Pauli non legitur.*

8 aperiam in pſalterio propoſitionem meam.
† 9 Cur timebo in die mala?
10 Iniquitas calcanei mei circumdabit me.
† 11 Qui confidunt in virtute ſua;
12 & in multitudine divitiarum ſuarum gloriantur: ℣. 12. Job XXX. 25. Pſal. LXI. 11. Marc. X. 24. I. Timoth. VI. 17.
† 13 frater non [1] redimit, redimet homo;
14 non dabit Deo placationem ſuam,
† 15 & pretium redemptionis animæ ſuæ.
16 Et laborabit in æternum; & vivet ※ adhuc ⁝ in finem?
† 17 non videbit interitum, [2] cum viderit ſapientes morientes? ℣. 17. Pſalm. LXXXVIII. 49.
18 Simul inſipiens & ſtultus peribunt: ℣. 18. Eccl. I. 16. Apocal. II. 26.
† 19 & relinquent alienis divitias ſuas:
20 ÷ & ⁝ ſepulchra eorum, domus illorum in æternum,
† 21 tabernacula eorum in progenie & progenie:
22 vocaverunt nomina ſua ÷ in ⁝ terris ÷ ſuis ⁝
† 23 Et homo cum in honore eſſet, non intellexit:
24 comparatus eſt jumentis ÷ inſipientibus ⁝ & ſimilis factus eſt ÷ illis ⁝

† 25 Hæc

que ſermonem: 8 & cum pſalterii ſono muſiciſque modis depromam hoc problema * Narratio.
meum & quæſitum * *9 Quare timebo in die calamitoſa Judicii noviſſimi?*
10 Quia pœna iniquorum greſſuum & actuum vitæ meæ me reum tunc circum-
ſtabit, ut effugere nequeam tribunal Dei. 11 Qui fiduciam habent in fortitudi-
ne ſua; 12 & ſuperbiunt & gloriantur in multitudine divitiarum ſuarum:
13 eos in illa die mala a calamitate non liberat frater & propinquus, multo-
que minus alius quilibet homo liberabit eos; 14 nec quiſquam illorum ſive for-
tium ſive divitum dabit pro ſe quidquam, quo Deum ſibi ipſe placatum reddat:
15 neque pretium aliquod dare poterit, quo a morte redimat animam ſuam:
16 Quod & ſi laboraverit homo in ſæculum, an vel ſic & vivet adhuc in perpe-
tuum? 17 an non experietur mortem etiam dives cum videat etiam ſapientes
homines mori? 18 Verum pariter cum ſapientibus inſipiens quoque ac ſtultus
morte peribunt: 19 & ejuſmodi inſipientes relinquent divitias ſuas extraneis:
20 & ſepulchra eorum erunt eis domicilia uſque ad conſummationem ſæculi.
21 & ipſa ſepulchra erunt eis habitacula in omnes ſubſecuturas ætates uſque ad
finem mundi: 22 licet appellaverint inaniter nominibus ſuis terras ſuas, ut
ſua nomina & titulos redderent immortalia. 23 Et ita homo cum in honore
eſſet ad imaginem & ſimilitudinem Dei creatus, non intellexit divina & quæ
ſibi futura eſſent poſt mortem: 24 præſentibus tantum belluino more intendens,
com-

(1) *Iidem MSS. ibi*, redimet.
(2) *Ed. Oxon. facta heic diſtinctione.* 17 non videbit interitum, 18 cum viderit ſapientes morientes.

Digitized by Google

† 25 Hæc via illorum, ſcandalum ipſis:
26 & poſtea in ore ſuo complacebunt.
DIAPSALMA.
† 27 Sicut oves, in inferno poſiti ſunt; [1] mors depaſcet eos:
V. 28. I. Corinth. VI. 2. † 28 & dominabuntur eorum juſti in matutino:
29 & auxilium eorum [2] veteraſcet in inferno, a gloria eorum.
† 30 Verumtamen Deus redimet animam meam de manu inferi cum acceperit me.
DIAPSALMA.
† 31 Ne timueris cum dives factus fuerit homo;
32 & cum multiplicata fuerit gloria ejus:
V. 33. Job XXVII. 19. † 33 quoniam cum interierit, non ſumet omnia;
34 neque deſcendet cum eo gloria ejus:
V. 35. Deut. XXIX. 19. † 35 quia anima ejus in vita ipſius benedicetur.
36 confitebitur tibi cum benefeceris ei:
† 37 introibit uſque in progenies patrum ſuorum;
38 & [3] uſque in æternum non videbit lumen.
† 39 Homo cum in honore eſſet, non intellexit:

40 com-

comparavit ſe brutis pecudibus, & aſſimilatus eſt illis. 25 Talis vivendi ratio offendiculum ipſis eſt & cauſa ruinæ: 26 & nihilominus poſt hæc facta ſtultiſſime, de iiſdem rebus ore ſuo ſibi complacebunt & benedicent, quaſi bene prudenterque ſe geſſerint. * *27 Verum ejuſmodi ſtulti homines, ſicut ſtolidæ oves mactandæ ponuntur in macello, ita & ipſi poſiti ſunt in inferno, ubi mors perpetua eos depaſcet ac vorabit in ſæcula: 28 & dominabuntur eis juſti cum clarum mane illuxerit ſæculi futuri: 29 & adjutorium & robur eorum mundanum quo nitebantur, antiquabitur & deficiet in inferno; & a gloria illa ſua temporaria expulſi ſunt tandem. 30 At de illius inferni poteſtate Deus animam meam redimet & liberabit, cum ad ſe me aſſumpſerit in morte mea.* *

* *Pauſatio aut immutatio muſica cãtilenæ inter pſallendum.*

* *Pauſatio &c.*

31 Noli ergo commoveri & timere tibi, cum ditatus fuerit aliquis homo; 32 & cum multum aucta fuerit gloria domus & familiæ illius: 33 quia cum ipſe morietur, non ſecum tollet quidquam ex omnibus quæ hic habet; 34 nec in infernum deſcendet cum eo gloria domus ejus: 35 nam animus ejus in hac tantum ipſius vita ſe bene felicem prædicabit. 36 qui dives tunc ſolum laudabit te o homo cum ipſi benefeceris: 37 ſed demum tandem moriens intrabit ad generationem patrum ſuorum jam mortuorum; 38 & in æternum uſque lucem non videbit nec præſentis vitæ nec futuræ. 39 Homo cum in honore eſſet ad imaginem & ſimilitudinem Dei creatus, non intellexit divina & quæ ſibi futura

(1) *Rurſus eadem editio Oxon. facta nova diſtinctione:*
27 ſicut oves in inferno poſiti ſunt:
28 mors depaſcet eos.

(2) *Codd. S. Pauli, & B. 6. Orat. veteraſcet.*

(3) *Expungenda ex noſtris MSS. B. 6. Orat., & S. Pauli ejus loci copula* &.

40 comparatus eſt jumentis ÷ inſipientibus : & ſimilis factus eſt [1] ÷ illis :

tura eſſent poſt mortem : 40 præſentibus tantum belluino more intendens, comparavit ſe brutis pecudibus, & aſſimilatus eſt illis.

ORATIONES.

1 REple Domine os noſtrum ſapientia tua, ut memores te hominem factum, noſque redemiſſe de tartaro, mereamur vultus tui lumine decorari. Qui cum Patre & Spiritu ſancto vivis & regnas Deus per. MSS.

2 AUdiant te Domine omnes gentes, & dives ſimul ac pauper aurem tibi cordis accomodent: neque timeamus in die mala; neque fidei honore relicto, jumentis inſipientibus comparemur; ut te ſolum intelligentia noſtra adſequens ambiat, quem æterno in gaudio cum Sanctis omnibus laudans, præmia ſempiterna ſuſcipiat. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus & vivis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*. Brev. Mozar. fol. 10.

3 AUdiant ſimul te Domine omnes gentes, & dives ac pauper aurem tibi cordis [2] accomodent; ibique omnium ad fidem præparetur auditio, quo ſalvandis promittitur gratiæ plenitudo. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. fol. 91. 137. 140 243.

4 APeriat, quæſumus Domine, os noſtrum ſapientia; & corde meditemur, & lingua loquamur prudentiam: & ne jumentis inſipientibus comparemur, diſciplinis divinæ legis erudiamur; ut te ſolummodo intelligentia noſtra adſequens ambiat, quem æterno in gaudio cum Sanctis omnibus laudans, præmia ſempiterna ſuſpiciat. [℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.] fol. 49.

5 AUdiant ſimul te Domine ſuæ ſalutis auctorem & dives ac pauper; mandatis tuis aurem accommodent, ſimul audiant ſimulque concurrant, ne ſchiſmatum & hæreſum errore * ſejunctis, aliis ſint præcepta vitalia odor vitæ in vitam; & aliis odor mortis in mortem: idcirco Domine & adverſos collige; & * conjunctos non ſinas dirimi ab unitate Eccleſiæ; ibique omnium ad percipiendam fidem præparetur auditio, * quo ſalvandis promittitur gratiæ plenitudo. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. fol. 256. * *ibi*, ſevincti. * *ibi*, convictos. * *ibi*, quia.

6 TE Domine deprecamur, ut ipſe nobis tribuas intellectum, ut dum ea quæ videntur abjicimus; illa quæ non videntur adipiſci mereamur. Comment. hujus Pſ. tom. 7. S. Hieronymi.

(1) *Poſtremam illam obeli notam omittunt iidem noſtri MSS.*
(2) *fol.* 137. *ibi* accommendent.

Pſalmus Aſaph.

Beda.

Senſus myſticus. *Aſaph* filius fuit Barachiæ de familia Gerſon filii Levi, qui in Paralipomenon legitur electus inter quatuor Cantorum magiſtros, ut inſtrumentis muſicis Domino pſalmos reſonaret, qui non auctor pſalmi hujus, ſicut & de aliis dictum eſt, ſed [1] muſicus egregius exiſtens, in hoc tamen titulo meruit ob ſignificationem ſui nominis adhiberi; interpretatur enim *Synagoga*: ſed hic illa *Synagoga* fidelis loqui intelligenda eſt, quæ & venturum Chriſtum credidit, & venientem libentiſſime ſuſcepit. Sciendum plane quod hic pſalmus utrumque Domini prophetet adventum.

In prima ſectione fidelis *Synagoga* loquitur, quæ nunc eſt in populis Chriſtianis, de primo ſecundoque adventu Domini Chriſti: *Deus deorum Dominus locutus eſt; & vocavit terram.* In ſecunda, Dominus Deus Jeſus Chriſtus ipſe commonet populos, ut victimis pecudum derelictis, ſacrificium laudis immolent: *Audi populus meus* [*& loquar*] &c. In tertia, *Synagoga* reloquitur, imputans peccatoribus nequitias ſuas: *Peccatori autem dixit Deus, quare tu enarras juſtitias meas? & aſſumis teſtamentum meum per os tuum?*

Feria III. ad Vigilias. *Euſebius Cæſarienſis*. Avocatio a ſacrificiis legis Moyſi, & introductio ritus [*al.* legis] Teſtamenti novi.

S. Athanaſius. Pſalmus in narratione. *

Pſalmus ad meditandum.

Propheta. 1 DEUS DEORUM Dominus locutus eſt, & vocavit terram,
† 2 a ſolis ortu uſque ad occaſum.
v. 3. Pſal. XLVII. 4. 3 Ex Sion, ſpecies decoris ÷ ejus: † 4 Deus

Pſalmus inſpiratus aut ad cantandum traditus Aſapho Levitæ primicerio Cantorum.

PROPHETA. 1 *Dominus qui eſt Deus omnium judicum, qui dii quidam terreſtres appellantur, locutus eſt; & ad judicium ſuum vocavit habitatores terræ, 2 ab oriente trahens omnes uſque in occidentem. 3 Ex ſuperna Sion appare-*

* In priore Pſalmo ad omnes homines ſermonem direxit, nunc ad Judæos loquitur conſternare volens, & emendare peccantes, qui virtutum negligentes ſolas curarent hoſtias, quod totum exequitur terribiliore ſuggeſtu quaſi tribunal judiciale deſcribens, ut ſit tota compellatio Dei plena terroris. Item, *legendus ad Evangelium Matthæi.*

Pſal. Syr. Dictus ab Aſaph Propheta de Sacrificiis legalibus Teſtamenti Moſis, deque ceſſatione eorum. Nos vero commonet, quod niſi exequamur ejus mandata, erimus ei abominandi, eo quod negligamus libros ſpirituales: Verſ. XI.

Pſalt. Arab. Verſ. XLVII.

S. Hieron. Pſalmus diſcernit juſtos ab impiis, cæleſtes a terrenis, ſanctos a peccatoribus, proteſtatur in quo non Propheta ſe locutum, ſed ipſum Dominum pronuncians dicens.

(1) *MS. ibi* myſticus *loco vocis* muſicus.

† 4 Deus manifeſte veniet ; [1] Deus noſter & non ſilebit .
† 5 ignis in conſpectu ejus exardeſcet : ℣. 5. Pſal. XCVI. 3.
6 & in circuitu ejus , tempeſtas valida .
† 7 Advocabit [2] cælum deſurſum ℣. 7. Deuter. XXX. 19. XXXII. 1. Pſal. LXXV. 9. Iſai. I. 2.
8 & terram , diſcernere populum ſuum .
† 9 Congregate illi Sanctos ejus ,
10 qui ordinant teſtamentum ejus ſuper ſacrificia .
† 11 & annunciabunt cæli juſtitiam ejus : [3] ℣. 11. Pſal. XXI. 32. XCVI. 6.
12 quoniam Deus judex eſt . ℣. 12. Pſ. LVII. 12.

DIAPSALMA.

† 13 AUDI populus meus , & loquar ; DEUS. ℣. 13. Pſ. LXXX. 5.
14 Iſrael , & teſtificabor tibi :
15 Deus Deus tuus ego ſum .
† 16 Non in ſacrificiis tuis arguam te :
17 holocauſta autem tua in conſpectu meo ſunt ſemper .
† 18 Non accipiam de domo tua vitulos ; ℣. 18. Michea VI. 6. 7.
19 neque de gregibus tuis , hircos :
† 20 quoniam meæ ſunt omnes feræ ſilvarum ,
21 jumenta in montibus ÷ & : boves .
† 22 cognovi omnia volatilia cæli :

33 &

apparebit ſpecies pulchritudinis ejus : 4 Deus enim manifeſte cum gloria ac majeſtate veniet : nec diu Deus hic noſter tacebit ; ſed cito peccata redarguet ac vindicabit . 5 ignis coram eo ardebit , mundumque exuret : 6 & circa ipſum valida tempeſtas erit : 7 Advocabit in teſtes juſtitiæ ſuæ , cælum deſurſum 8 ac terram , ut dijudicet populum ſuum . 9 Congregate ergo ad eum , o Angeli , cunctos fideles qui ſanctimoniam vitæ profitentur , 10 quique diſponunt & feriunt pactum cum eo ſuper offerendis ſacrificiis . 11 & tunc cælites ipſi annunciabunt ejuſdem Dei juſtitiam ; 12 nam Deus eſt judex qui nec falli poteſt nec fallere . DEUS JUDEX . *13 Popule mi auſculta , & ego ad te loquar ; 14 Audi popule Iſraelitice , teque conteſtabor : 15 Deus Deus tuus ego ſolus ſum . 16 Non propter carnalia ſacrificia tua neglecta , te nunc arguam : 17 nam ſacrificia illa tua in quibus victima tota crematur , ſunt coram me perpetuo . 18 Non ego ſuſcipiam tamquam rem non meam vitulos domus tuæ , quos mihi ſacrificaveris ; 19 nec gregum tuorum hircos quos mihi immolaveris , ſuſcipiam quaſi antea mei non fuiſſent : 20 mea ſunt enim animalia omnia ſilvarum : 21 meæ ſunt pecudes in montibus ac boves ; 22 novi ego*

 mei

(1) 4 Deus manifeſte veniet ,
5 Deus noſter & non ſilebit .
Ita Ed. Oxon. una cum Vat. 341. & 342. qui poſtremi noſtros deinde verſus 5 , & 6 in unicum redigunt .

(2) *Codd. S. Pauli , & B. 6. Orat. illic ,* advocavit .

(3) *Vat. 341. , & 342. unico verſu exhibent , qui nobis ſunt ℣℣. 11 , & 12.*

23 & pulchritudo agri mecum eſt.
† 24 ſi eſuriero, non dicam tibi:
ỷ. 25. Pſal. XXIII. 1. 25 meus eſt enim orbis ÷ terræ ⁝ & plenitudo ejus.
† 26 numquid manducabo carnes taurorum? [1]
27 aut ſanguinem hircorum potabo?
ỷ. 28. † 28 Immola Deo ÷ ſacrificium ⁝ laudis:
Oſee XIV. 3. Hebr. XIII. 15. 29 & redde Altiſſimo vota tua.
ỷ. 29. Pſal. LV. 13. LX. 9. LXV. 13. CXV. 14. 18. † 30 ※ [2] & ⁝ invoca me in die tribulationis:
ỷ. 30. Iob XXII. 27. 31 eruam te; & honorificabis me.

DIAPSALMA.

Propheta. † 32 PECCATORI autem dixit Deus:
DEUS. 33 QUARE tu enarras juſtitias meas?
34 & aſſumis teſtamentum meum per os tuum?
† 35 tu vero odiſti diſciplinam: [3]
36 & projeciſti ſermones meos retrorſum.
† 37 Si videbas furem, currebas cum eo:
38 & cum adulteris portionem tuam ÷ ponebas ⁝
† 39 os tuum abundavit malitia;

40 &

mei juris eſſe aves omnes in aereo cælo volitantes: 23 & quicquid pulchrum eſt in quovis agro, meum eſt & in poteſtate mea. 24 ſi fieri poſſet ut ego eſurirem, non dicerem tibi ut dares mihi aliquid ad edendum; 25 meus enim eſt totus orbis terræ, & mea ſunt omnia, quibus ipſe mundus plenus eſt. 26 numquid ego comeſurus ſum carnes taurorum quos mihi immolas? 27 aut hircorum ſanguinem bibiturus, quem in libaminibus victimarum mihi offers? 28 Ergo potius mihi offer ceu ſacrificium ſpirituale, laudem gratiarumque actionem ex intimo corde tuo: 29 mihique Altiſſimo tua redde & imple vota quæ promiſiſti ut mihi cultum exhiberes & obedientiam. 30 & tunc cum vota perſolveris & laudem, me fidenter invoca in quovis tempore tribulationis tuæ: 31 & ego ex ea eximam te: meque magis ac magis tu glorificabis. PROPHETA. *32 Peccatorem autem Deus ita allocutus eſt.* DEUS *33 Ad quid & ob quam utilitatem tu homo peccator ſemper narras & prædicas facienda juſta præcepta mea? 34 & cur ſemper aſſumis in ore tuo legem meam, quam diſpoſui populo meo, facto fœdere cum eo? 35 cum tu interim animo tuo odio habueris inſtitutionem vitæ bene moratæ: 36 & mea verba ac juſſa contemnendo projeceris poſt tergum tuum. 37 Tu ſi furem aliquem videbas, ſtatim conſentiens una cum eo currebas ad furandum: 38 & una cum iis qui alienas ſolent uxores ſtuprare, partem tuam ponebas, ſocius eorum factus & particeps. 39 os tuum abun-*

(1) *Iidem Vat. ſimul heic jungunt ỷỷ. 25., & 27. & B. 6. Orat.*
(2) *Eo aſteriſco carent Codd. S. Pauli,*
(3) *Noſtros hoſce verſiculos 35 & 36 unico exhibent Vat. 341 & 342.*

40 & lingua tua concinnabat dolos.
† 41 ſedens, adverſus fratrem tuum loquebaris:
42 & adverſus filium matris tuæ, ponebas ſcandalum.
43 Hæc feciſti, & tacui.
† 44 exiſtimaſti inique quod ero tui ſimilis:
45 arguam te; & ſtatuam contra faciem tuam.
† 46 INTELLIGITE hæc, qui obliviſcimini Deum: Propheta.
47 ne quando rapiat, & non ſit qui eripiat.
† 48 SACRIFICIUM laudis honorificabit me: DEUS.
49 & illic iter, quo oſtendam illi ſalutare Dei.

abundanter plenum erat maledicentia: 40 & lingua tua artificioſe aptabat fraudem ad decipiendum. 41 cum aliis improbis ſedens detrahebas de fama fratris & cognati tui: 42 & contra ipſum quoque fratrem tuum uterinum fabricabaris opprobrium; & ita ponebas ei offendiculum in quod impingeres inopinate, 43 Hæc tu mala feciſti; & ego nuncuſque diſſimulavi tacens. 44 exiſtimaſti per ſummam iniquitatem futurum me ſimilem tui, ac probaturum mala tua: 45 ſed demum tandem coarguam te; tuaque peccata proponam atque conſtituam ante oculos tuos. PROPHETA *46 Intelligite hæc vos qui obliviſcimini Deum, & ſecure peccatis ac ſi Deus non eſſet: 47 ne aliquando ille vos inopinate a præſenti vita rapiat ad mortem æternam; cum & non ſit qui vos liberet a potenti manu Dei.* DEUS. *48 Sacrificium ſpirituale laudis gratiarumque actionis me apud homines glorificabit: 49 & in eo genere ſacrificii ſpiritualis eſt via, qua demum ejuſmodi immolanti oſtendam atque exhibebo ſalutem illam meam ſummam ac ſempiternam in cælo.*

ORATIONES.

1 DEorum Domine te rogamus, uti nos ſuſcipias in ſacrificium laudis; quo ſine onere peccati tuas juſtitias enarrantes, iter illud, quo ſalutare tuum oſtenditur, gradiamur. Per eumdem Dominum noſtrum Jeſum. MSS.

2 DEus qui manifeſte ad judicium venturus eſſe crederis, manifeſtam potentiam in nobis oſtende tuæ ſalvationis, ut qui terribilis ſuſtineris; mitiſſimus cum * adveneris, ſentiaris. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus & vivis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*. Brev. Mozarab. fol. 9. 12. * al. veneris.

3 DOmine qui manifeſtus crederis in judicio cum majeſtate venturus, miſericordia tua a peccatis eripias, ne nos juſtitia ſimul cum peccatoribus pertrahat. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus &c. fol. 254.

4 INvocamus te Domine in die tribulationis ut nos eripias, fideique nutrimentis & nos creſcere facias, ut quod mente proficimus, tibi ſerviat; & uſus noſtræ actionis, laus ſit tui perpetim nominis. [℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.] fol. 268.

5 Chri-

BENEDICTIO.

Comment. hujus Pſ. tom. 7. S. Hieronymi.

5 CHriſtus Dei Patris Filius nobis præſtare dignetur, ut diſcreti a paleis, impleti fructu ſanctificationis, offeramus ei ſacrificium laudis; ut ipſo illuminante, intelligere mereamur viam noſtræ ſalutis. *Amen*.

PSALMUS L.

* II. Reg. XII. 1.

*In finem: Pſalmus David: * cum venit ad eum Nathan Propheta quando intravit ad Bethſabee.*

Beda.

Hiſtoria quidem nota eſt: *David* Regem concupita & rapta & conſtuprata *Bethſabee*, virum ejus Uriam gladio Ammonitarum peremiſſe; ſed cognita per *Nathan Prophetam* culpa, mox pœnitentiæ lacrymis quod deliquerat abluiſſe. Ubi maxime notandum eſt, ideo ſanctiſſimos quoſque viros in talia nonnunquam cadere permiſſos; eorumque & culpas & pœnitentiam Scripturæ inditam, ut nobis infirmis & longe poſt eorum veſtigia jacentibus, & in eorum caſu, cautelæ timor commendetur; & in eorum correctione exemplum pœnitentiæ & ſpes vitæ detur.

Senſus myſticus.

Sed quia Sanctorum geſta etiam ſiniſtra, myſterium noſtræ ſalutis operantur; *David* Chriſtum ſignificat; *Bethſabee* quæ *Puteus ſaturitatis* interpretatur, Eccleſiam præfigurat; *Urias*, qui interpretatur *Lux mea Dei*, diabolum demonſtrat, qui *lucem ſibi Deitatis* uſurpare quærebat; ſed a Domino proſtratus, mundi regnum amiſit, Eccleſiamque fidelium ei regendam dimiſit.

Quinque membris eſt pſalmus iſte diſcretus: Prima eſt ſatisfactio perfectiſſimæ humilitatis: *Miſerere mei Deus*. Secunda, confidentia miſericordiæ cæleſtis: *Aſperges me hyſſopo*. Tertia, petit Dominum a ſuis peccatis aſpectum avertere: *Averte faciem tuam a peccatis meis*. Quarta, dicit omnes peccatores ad deſiderium ſupplicandi magis ac magis animandos, ſi tam ingens illi remitteretur iniquitas ejus: *Docebo iniquos vias tuas*. Quinta parte, cauſa memoratur Eccleſiæ, quæ per ejus erat ſemen in adventu Domini conſtruenda: *Benigne fac Domine* & reliqua: ubi jam lætus altari ejus offerendos vitulos pollicetur. Sic & ſupplicatio devota concluditur; & venturæ ſalutis gaudia nunciantur.

In feriis ad Matutinū.

Euſebius Cæſarienſis. Doctrina confeſſionis.
S. Athanaſius. Pſalmus in confeſſione. *

Pſal-

* Sub occaſione pœnitentiæ qualiter populus in Babylone captivus pœnitere debeat oſtendit. Item, *in Actus Apoſtolorum ubi Paulus eligitur, & vox Pauli pœnitentis*.

Pſalt. Syr. Davidis cum peccavit & occidit Uriam. Nobis autem ſignificatur documentum, & confeſſio. Verſ. XLI.

Pſalt. Arab. Davidi, quem dixit eum interſecit Uriam & venit ad eum Nathan Propheta, eumque ob id corripuit. Verſ. XXII.

S. Hieron. Iſte quinquageſimus Pſalmus vocem continet pœnitentis perſonæ, oſtendens, ut qui ceciderit in crimine, confitendo mala ſua redeat ad ſalutem.

Digitized by Google

Pſalmus IV. pœnitentialis ad ſupplicandum.

1 MISERERE MEI DEUS SECUNDUM [1] ÷ magnam ‡ Propheta ;
misericordiam tuam :

† 2 ÷ & ; ſecundùm multitudinem miſerationum tuarum dele ℣. 2. II. Reg. XI. 4.
iniquitatem meam .

† 3 amplius lava me ab iniquitate mea :

4 & a peccato meo munda me .

† 5 quoniam iniquitatem meam ego cognoſco :

6 & peccatum meum contra me eſt ſemper ;

† 7 tibi ſoli peccavi , & malum coram te feci .

8 ut juſtificeris in ſermonibus tuis ; [2] ℣. 8. Rom. III. 4.

9 & vincas cum judicaris .

† 10 Ecce ÷ enim ‡ in iniquitatibus conceptus ſum :

11 & in peccatis concepit me mater mea .

† 12 Ecce enim veritatem dilexiſti :

13 incerta & occulta ſapientiæ ÷ tuæ ‡ manifeſtaſti mihi .

† 14 Aſper-

Pſalmus in perpetuum decantandus, Davidi inſpiratus, cum ad eum veniſſet Nathan Propheta, poſteaquam ingreſſus fuerat ad Bethſabee uxorem Uriæ.

PROPHETA. 1 *Miſerere mei Deus pro magna miſericordia tua :* 2 *&*
juxta multitudinem illam miſerationum tuarum tot tantiſque peccatoribus exhi-
bitarum , dele iniquitatem hanc meam . 3 *me plus pluſque lava a maculis ini-*
quitatis meæ ; 4 *& a meo me peccato purga .* 5 *nam ſero licet , ecce jam*
agnoſco ego meam illam iniquitatem atque confiteor : 6 *& peccatum illud meum*
jugiter eſt coram oculis mentis meæ illudque dolenter conſidero ; 7 *ſcilicet quod*
in te Deum ſolum & verum peccaverim , contemnendo mandata tua , & quod
malum illud coram te omnia aſpiciente fecerim , turpiſſima contumelia in te .
8 *ſed miſerere , quæſo , dele , lava & munda me : nam inde fiet ut tu juſtus &*
verax appareas in verbis tuis , quibus veniam promiſiſti peccatoribus ad te con-
verſis 9 *& ita fiet ut tu vincas cauſam , ſi judicium de te fieret ab hominibus*
an ſervans eſſes promiſſi . 10 *Miſerere mei , nam ecce ego ab exordio ipſo mei*
cum iniquitatum omnium prima & originali conceptus ſum , factuſque ſum pro-
nus ad peccandum : 11 *& mea me mater concepit atque peperit vitiatum &*
corruptum originali peccato , quod caput & fons eſt omnium peccatorum :
12 *nam & ecce tu ſolitus fuiſti ſemper diligere veracem ex intimo corde confeſ-*
ſionem peccatorum : 13 *qui mihi ingrato manifeſtaveras olim etiam incognita*
illa

(1) *Hujus Pſalmi 50 verſuum diſtinctionem vix ab illa Vulgatæ noſtræ diverſam videmus in MSS. Vaticanis* 34^{1} *, &* 34^{2}*. ſolus poſtremus hicce* 34^{2} *additis deinde numericis notis minio tinctis noſtram & Angliæ celebris MS. partitionem ſignat. Quod licet ſecundis curis factum nobis videatur , non tamen ſequiori ævo .*

(2) *Et Grabeus 8 huic verſiculo inſequentem 9 jungit .*

V. 14. Levit. XIV. Numer. XIX. † 14 Aſperges me hyſſopo, & mundabor:
15 lavabis me, & ſuper nivem dealbabor.
V. 15. Iſai. I. 18. † 16 Auditui meo dabis gaudium & lætitiam:
17 & exſultabunt oſſa humiliata.
† 18 Averte faciem tuam a peccatis meis:
19 & omnes iniquitates meas dele.
† 20 Cor mundum crea in me Deus:
21 & ſpiritum rectum innova in viſceribus meis.
† 22 Ne projicias me a facie tua:
23 & ſpiritum ſanctum tuum ne auferas me.
† 24 Redde mihi lætitiam ſalutaris tui:
25 & ſpiritu principali confirma me.
† 26 Docebo iniquos vias tuas:
27 & impii ad te convertentur.
† 28 Libera me de ſanguinibus Deus Deus ſalutis meæ:
29 ÷ (1) & : exſultabit lingua mea juſtitiam tuam Domine.
30 Labia mea aperies, & os meum annunciabit laudem tuam:
† 31 quo-

illa & arcana decreta ſapientiæ tuæ. 14 *Aſperge tu me Domine intima aſperſione, ceu externo illo Sacerdotali hyſſopo tincto in ſanguine, & ita ego mundus ero:* 15 *lava tu me intime; & ego plus quam ſit alba nix, dealbatus efficiar.* 16 *Auditum mihi facito gaudium & lætitiam.* 17 *& oſſa & robora mea depreſſa atque confracta, tunc ex diffuſo gaudio exſultabunt.* 18 *Verte faciem tuam a reſpiciendo peccata mea:* 19 *omneſque iniquitates meas funditus abſterge.* 20 *Crea mihi tu Deus animum mundum remota ſorde peccati:* 21 *& intra viſcera mea, ablata diſtortione, ſpiritum directum & ſtabilem renova.* 22 *Ne me projicias velut iratus a præſentia tua:* 23 *& Spiritus ſancti tui inſpirationes & afflatus ne auferas a me.* 24 *Reſtitue mihi lætitiam illam quam habueram de ſalvatione a te mihi conferenda.* 25 *& Spiritus ſancti potenti dono, quod regendæ animæ meæ regium principatum teneat, me infirmum fac firmum ne rurſus cadam.* 26 *Si tecum in gratiam reconciliabor, docebo ego meo exemplo & ſcripto hoc, peccatores alios vias rationeſque redeundi ad te per pœnitentiam:* 27 *& ita impii abs te alieni revertentur ad te.* 28 *A reatu homicidii quo ſanguis Uriæ juſſu meo effuſus eſt, libera me Deus Deus ſalvator meus.* 29 *& cum a tanto reatu me abſolveris, lingua mea cum exſultatione laudabit juſtitiam tuam, qua homines ex injuſtis juſtos facis.* 30 *Domine rurſus aperi labia mea dando novam materiam te laudandi nova hac reconciliatione: & os meum animo grato annunciabit omnibus laudem tuam potius, quam ex-*
ternum

(1) *Copulam* & *heic omittit B 6. Orat. Præterea inſequentem proxime vocem* Domine *qua verſus præſens nobis concluditur, a Vatic. 341. & a Grabeo rejicitur ad initium* ℣. *inſequentis.* Domine labia mea aperies &c.

† 31 quoniam ſi voluiſſes ſacrificium, dediſſem utique:
32 holocauſtis non delectaberis.
† 33 ſacrificium Deo, ſpiritus contribulatus.
34 cor contritum & humiliatum Deus non deſpicies:
† 35 Benigne fac ÷ Domine : in ÷ bona : voluntate tua Sion;
36 ut [1] ædificentur muri Jeruſalem.
† 37 tunc acceptabis ſacrificium juſtitiæ
38 oblationes & holocauſta:
39 tunc imponent ſuper altare tuum vitulos.

℣. 31. Pſal. XXXIX. 7. XLIX. ℣. 14. Iſai. I. 11. Jere. VII. 22.
℣. 34. Iſai. LVII. 15. LXVI. 2.

ternum tibi offeram ſacrificium. 31 nam ſi pro expiatione peccati potiſſimum voluiſſes & exegiſſes ſacrificium aliquod externum, obtuliſſem ſane illud: 32 ſed ſacrificia illa etiam in quibus victima tota crematur, non per ſe tibi placent, nec iis ſolis tu delectaris. 33 ſacrificium autem tibi Deo gratum principaliter eſt ſpiritus & animus hominis ſeipſum affligens & confringens præ dolore peccati. 34 animam ſeſe dolore confringentem & conterentem, ſeſeque reatus ſui confeſſione humili dejicientem tu Deus nunquam es aſpernaturus: 35 Tandem Domine pro bona tua voluntate benefac quoque civitati huic Sion, ne propter me regem ejus peccatorem deſeras eam: 36 quin ſicuti cœptum eſt, fac ut extruantur & ad perfectionem uſque perducantur muri ejuſdem civitatis Jeruſalem. 37 Tunc cum beneſeceris & mihi & civitati huic, reſque omnes fuerint tranquillæ atque pacatæ, acceptum habebis ſacrificium quodvis juſtum & rectum; 38 & oblationes acceptabis & holocauſta: 39 & illo tunc tempore beneficentiæ tuæ Iſraelitæ omnes ex fide ac pietate animi ſui vitulos tibi immolandos imponent ſuper iſtud altare tuum hujus civitatis tuæ ſanctæ Jeruſalem.

ORATIONES.

1 PRofluæ miſerationis ineffabile nomen Trinitas Deus, qui humani pectoris antrum emundans vitiis, ſuper candorem efficis nivis, innova, quæſumus, in viſceribus noſtris ſpiritum ſanctum tuum, quo laudem tuam adnunciare poſſimus; ut recto principalique ſpiritu confirmati, mereamur æternis ſedibus in Jeruſalem cæleſti componi. Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum. MSS.

2 AVerte faciem tuam a peccatis noſtris Domine, & omnes iniquitates noſtras dele; remove ab oculis tuis malarum noſtrarum facinus voluptatum; noſtræque confeſſioni clementer tuum appone auditum: miſerere, quæſumus, rogantibus nobis, qui propitius reſpicis in adverſis; & qui deſperatis cor pœnitens tribuis, * confeſſionibus noſtris gloriæ tuæ præſta ſubſidium. Sed quia publicanus a longe ſtans & percutiens pectus ſuum, ſola confeſſione purgatus eſt; ſimiliter & nos peccatores exaudi, ut ſicut illi * meritos petitionis ſuæ fructus donaſti; ita & nobis

Breviar. Mozarab. fol. 39. 75. 94.
* al. ad confeſſionem gloriæ tuæ. al. ac confeſſionibus gratiã tuã. Sed.
* al. merito ...... fructum.

(1) *Cod. S. Pauli, & B. 6. Orat. mutata vocula ut ajunt:* & ædificentur; *Grabeus etiam eodem modo legit ſed copulam* & *obelo reſecat.*

nobis ſupplicantibus indignis ſervis tuis veniam digneris [1] impendere peccatis. ℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℞. *Amen*.

fol. 80. 3 EXaudi orationem noſtram Domine, gemituſque noſtros auribus percipe; nos enim iniquitates noſtras agnoſcimus; & delicta noſtra coram te pandimus: tibi Deus peccavimus; tibique confitentes, veniam expoſcimus: & quia receſſimus a mandatis tuis, & legi tuæ minime paruimus; convertere Domine ſuper ſervos tuos, quos redemiſti ſanguine tuo: indulge, quæſumus, nobis, & peccatis noſtris veniam tribue; tuæque pietati miſericordiam in nobis largiri dignare. ℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*

fol. 32. 97. 4 MIſerere [2] Domine miſeris: & quia noſtram agnoſcimus miſeriam, tuam præveniamus miſericordiam: ſit igitur vox confeſſionis prompta, [3] venia proxima; atque de tua propitiatione ſit exauditio a te, ut noſtra deleas univerſa peccata; & tribuas virtutem, per quam tua faciamus præcepta. ℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*

fol. 115. 5 MIſerator Domine ſecundum magnam miſericordiam tuam nobis propitius miſerere, ut quorum te non latent occulta, his de te confidentibus donetur miſericordia manifeſta: quique pro admiſſis interno rugitu gemimus; & pro remiſſione peccatorum noſtrorum criminum ſuſpiramus, non nos a facie tua projicias; ſed tibi ſoli debita pietate ad indulgentiæ portum adducas. ℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam *&c.*

fol. 118. 141. 6 AVerte faciem tuam a peccatis noſtris Domine, & omnes iniquitates noſtras [4] delens, remove ab oculis tuis malarum noſtrarum facinus * voluntatum; noſtræque confeſſioni clementer tuum appone auditum: miſerere quæſumus rogantibus nobis, qui propitius reſpicis in adverſis: & qui deſperatis cor pœnitens tribuis, a confeſſionibus noſtris [5] nullatenus avertatur gratia tua. Sed quia publicanus a longe ſtans, & percutiens pectus ſuum, ſola confeſſione purgatus eſt; ſimiliter & nos peccatores exaudi, ut ſicut illi merito petitionis ſuæ fructum donaſti; ita & nobis ſupplicantibus indignis ſervis tuis veniam digneris impendere peccatis: ergo quia cordis contriti placaris ſacrificio, tribue nobis hoc tibi offerri quod præcipis; & promereri indulgentiam, quam promittis. R. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*

* *al.* voluptatum.

7 Cor-

(1) *B. fol.* 39. impendi.

(2) *B. fol.* 57. Miſerere nobis Domine miſerere, ut qui noſtram agnoſcimus miſeriam, tua nos præveniat miſericordia: ſit igitur vox &c.

(3) *B. fol.* 57. *illic* veniat *pro* venia: *& paullo inferius*: ſit exauditio cito ut noſtra deleas &c.

(4) *B. fol.* 141. dele.

(5) *B. eodem loco*, nullatenus avertaris. *Deinde mutato verborum ordine proſequitur*: Ergo quia cordis contriti placaris ſacrificiis, tribue nobis hoc tibi offerri quod præcipis, & promereri indulgentiam quam promittis gratiæ tuæ. Sed quia publicanus a longe ſtans, & percutiens pectus ſuum ſola confeſſione purgatus eſt; ſimiliter & nos peccatores exaudi, ut ſicut illi merito petitionis ſuæ fructum donaſti; ita & nobis ſupplicantibus indignis ſervis tuis veniam digneris impendi de peccatis. R. Amen &c.

7 CОrdis noſtri ſecreta, quæ quotidie curis carnalibus ſordidantur, hyſſopi verbi tui, omnipotens Deus, adſparſione mundentur, ut recedat a nobis callidus ſeminator, & Chriſtus Dominus in nobis maneat conſolator. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.* fol. 126. 313.

8 MIſerere nobis Domine ſecundum magnam miſericordiam tuam, [1] ut unde nos erubeſcimus, tu indulgeas; & ea quæ egiſſe nos pœnitet, tu clementer ignoſcas. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.* fol. 54. 131. 259

9 DEus qui ſcelera noſtra figmento operta denudas; qui incerta dubiis, & occulta conſciis conſueta pietate tranſducis; ut noxietate prodita, adſpargas nos rore miſericordiæ tuæ, & velut nive dealbemur vitæ correptione; averte quæſumus faciem tuam a peccatis noſtris, & omnes iniquitates noſtras delens, innova in viſceribus noſtris Spiritus tui ſancti infuſionem; quo tali inhabitatore gaudentes, aperiamus jugiter labia noſtra ad annunciandam laudem tuam. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.* fol. 138. 180.

10 AGnoſcentibus nobis iniquitates noſtras, & propria tibi Domino pandentes piacula; ejulantes lacrymis, pectore verberato ſupplices oramus, ut avertas a noſtris ſceleribus faciem tuam; & deleas quæ geſſimus cuncta peccata: crea itaque Deus in * corde noſtro quod ames; & propitiatione ſolita dimitte, quod odis: ac ſi te crebro ad iraſcendum noſtra iniqua exaſperant vitia; tua te nobis placabilem reddat indulgentia copioſa. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.* fol. 59. 157. 171 257.

* *al.* cordibus noſtris.

11 MIſerere nobis Domine ſecundùm magnam miſericordiam tuam; & ab errore reſipiſcentibus clementiæ tuæ aperi januam: tuarum itaque miſericordiarum magnitudine non ſinimur malorum noſtrorum obrui depreſſione; nos enim iniquitates noſtras agnoſcimus; & per moles criminum commiſſorum in noſtris oculis premimur te precari Domine: unde nos erubeſcimus, tu ignoſce; & ea quæ egiſſe nos pœnitet, tu dele clementer. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam *&c.* fol. 161.

12 TIbi ſoli peccavimus Domine, & malum coram te fecimus; cui quidem non celantur abſcondita noſtra, quæ cordis retinent clauſtra; & tamen erubeſcimus pandere, quod non timemus perpetrare. Sed tu Domine, qui non deſpicis pœnitentes, ſuſcipe preces humilium; & veniam tribue peccatorum; ac per potentiam Trinitatis, rectitudinem qua gradiamur, doceat nos Spiritus ſanctus, & ad ſanctitatis gloriam pertrahat Spiritus rectus, atque ad juſtificationem principalis deducat Spiritus; ut unicæ virtutis immenſa poteſtas, & Pater regat quos condidit, & Filius cuſtodiat quos redemit, & Spiritus ſanctus repleat quos creavit. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.* fol. 167.

13 CLamamus ad te Domine, miſerere nobis; ſana animas noſtras, quia peccavimus tibi; tuum eſt enim noſtri miſereri [&] prærogare miſericordiam; tuum eſt animæ vulneribus impendere curam, & in fol. 184.

Aa 2

(1) *B. fol.* 54. & unde &c.

in patefactis ſceleribus debitam non exſerere vindictam, nec condignam in poſterum rependere pœnam; da humilitatem, quam placatus inſpicias, & accipe confeſſionem, ut peccata dimittas. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*

fol. 195. * *ibi*, pœnitentiam.

14 QUinquageſimum pſalmum medicaminibus plenum * pœnitentiæ meditantes, tu Deus qui cuncta proſpicis, & noſtram linguam perſolvas; ut ſicut David poſt Uriæ Cethæi ſanguinem ſuſum per cor contritum & humiliatum diluiſti peccata, ita & noſtra ſatisfactione digneris abluere delicta. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*

fol. 249.

15 SPiritus ſancte qui ex Patre Filioque procedis, locupleta nos dono tuo benedictionis; quatenus ſpiritu principali confirmati, cæleſti emiſſione mereamur quotidie liberari. Sit ergo ſuper nos benedictio tua, eaque nos ſemper confirma per ineffabilem potentiam Trinitatis, ut inhabitet in nobis Spiritus ſanctus; innovet Spiritus rectus; confirmet Spiritus principalis; atque unius * teſtimonium ſit virtutis, ut confirmatos nos per Patrem, & innovatos per Filium, cuſtoditos nos eſſe gaudeamus per Spiritum ſanctum. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*

* *ibi*, teſtimonii.

fol. 33. 110. 187.

16 REdde nobis Domine lætitiam ſalutaris tui, quam amiſimus inique gerendo, & prætermiſimus negligendo: tu ad eam nos revoca, & eam nobis reſtaura, ut peccato expulſo ſuccedat juſtitia, & mœſtitia repulſa, [1] adſit lætitia: da quæſumus hanc jocunditatem ut pervenire mereamur ad æternam ſalutem. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*

fol. 56. 87.

17 SEcundum multitudinem miſerationum tuarum Domine dele iniquitates noſtras, ut quia illæ nos aggravant, iſtæ nos erigant: cor contritum & humiliatum ne ſpernas in nobis; ſed per ineffabilem potentiam Trinitatis inhabitet in nobis Spiritus ſanctus; innovet Spiritus rectus; confirmet Spiritus principalis: atque unius teſtimonii ſit virtus, ut confirmatos nos per Patrem, & innovatos per Filium, cuſtoditos nos eſſe gaudeamus per Spiritum ſanctum. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*

fol. 102.

18 HUnc pſalmum medicaminibus pœnitentiæ plenum, vocibus tibi Domine lingua noſtra perſolvimus: poſtulamuſque ut ſicuti David poſt Uriæ Cethæi ſanguinem ſuſum, per cor contritum & humiliatum diluiſti commiſſa; ita quoque noſtra Domine ſimili ſatisfactione dignare amputare peccata. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*

fol. 319. 321.

19 LAudet te Domine lingua noſtra annunciando juſtitias tuas; & exſultent labia noſtra præconio veritatis, ut non diſſolvantur vaniloquio ſalſitatis, [2] ſicque tibi confitendo, remiſſis criminibus in te exſultemus ut & in congregatione juſtorum ſacro agmine decantantes, vitæ beatæ efficiamur hæredes. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*

20 Ne

(1) *B. fol.* 33. æterna adſit lætitia &c.
(2) *B. fol.* 323. ut qui tibi confitendo, remiſſis criminibus in te exſultamus in congregatione juſtorum &c.

20 NE projicias nos Domine a facie tua, neque auferas miſericordiam tuam a nobis; ut quos reatus facinorum tenet obnoxios, miſerationis tuæ clementia faciat abſolutos. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam &c. *fol. 47. 60.*

21 EXſultent Domine labia noſtra præconio veritatis, ut non[1] reſolvantur vaniloquio falſitatis; ſicque lingua noſtra judicium veritatis loquatur, ut Chriſtum tuum verum judicem[2] promptiſſima devotione laudet; atque ita præcepta tua aſſidue in noſtro corde verſentur, ut greſſus noſtri ab inſidioſis decipulis minime ſupplantentur. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c *fol. 30. 34. 318.*

22 AGnoſcentes iniquitates noſtras & ſcelera noſtra, Chriſte Deus noſtræ ſalutis, qui paſſionibus tuis noſtrorum omnium paſſiones extinguis; tribue nobis famulis tuis Domine Jeſu Chriſte indulgentiam criminum & remiſſionem peccatorum; & vitam æternam a te Domine conſequi mereamur. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. *fol. 218.* *De Paſſione Domini.*

23 DEus qui ſemper quæ vera ſunt diligis, & quæ ſunt occultata tua ſapientia, manifeſtas; qui virginalem uterum pro mundi ſalvatione ingredi dignatus es; adſparge nos hyſſopo verbi tui; & munda nos ab iniquitatibus noſtris, ut qui tibi ſoli peccavimus, & malum geſſimus coram te, non iratus peccatis tribuas pœnam, ſed propitius ſpiritum rectum qui te invocet in noſtris infunde viſceribus. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. *fol. 159.*

24 NOS famuli tui ſupplices deprecamur [te] Dômine Jeſu Chriſte, ut pietatis conſilio, magnis facinoribus noſtris immenſam miſericordiam largiaris; noſque per contritionem cordis humiliati, mactando vitia, jugulando delicta, dignum tibi acceptabileque præpares holocauſtum. *Comment. hujus Pſalm. ſeu S. Hieronymi.*

PSALMUS LI.

*In finem, intellectus, David: * cum venit Doeg Idumæus & nunciavit Sauli*; Venit David in domum Achimelech. ** Reg. XXII. 9.*

In Editione Romana, *In domum Abimelech*.

Beda.

Quia titulus juxta hiſtoriam notus eſt, breviter de allegoria dicamus: ideo enim *Intellectus* titulo inſeritur, ut myſterium quærere non dubites; quia & ipſe *David* ſuis calamitatibus admonitus, de Chriſto futurum *intellexiſſe* narratur. *David* ergo ut ſemper, Chriſtus ſit: *Saul*, Judæi perſequentes: *Doec Idumæus*, qui interpretatur *Motus ſanguineus*, Judas proditor: *Abimelech* Sacerdos, ejus diſcipuli; apud quos Dominum & vidit tradiditque. Quidam dicunt *Doec* Antichriſtum eſſe, cujus membrum Judas extitit; quia ſicut ille Sacerdotes octuaginta per- *ſenſus myſticus.*

(1) *B. fol. 30, ibi* revolvantur *pro* reſolvantur. (2) *B. fol. 30. ibi* promptiſſime laudet.

Digitized by Google

peremit; ſic & iſte Martyres qui fidem reſurrectionis tenent, ſit occiſurus.

In prima parte pſalmi Propheta in Judam vel in Antichriſtum invehitur, ne ſe in flagitiis extollat; cui finis graviſſimus reſtat: *Quid gloriaris in malitia?* & reliqua. In ſecunda dicit eum periturum ocyus, Sanctorum per omnia ſocietate privandum: *Propterea Deus deſtruet te in finem.* In tertia Sanctos ſtupere dicit quando diabolum nunc in ſæculo bacchantem, conſpexerint in fine damnari: *Videbunt juſti, & timebunt.* In quarta ipſe Propheta ſperat ſe cum Sanctis in beata vita beandum: *Ego autem ſicut oliva fructifera in domo Dei, ſperavi in miſericordia Dei* & reliqua.

Feria III. ad Vigilias. *Euſebius Cæſarienſis.* Redargutio morum pravorum, & eorumdem finis.
S. Athanaſius. Pſalmus accuſatorius impiorum & iniquorum. *

Pſalmus ad meditandum.

Propheta. 1 QUID GLORIARIS IN MALITIA, ÷ QUI :[1] POTENS ÷ ES :
† 2 in iniquitate? * tota die
3 injuſtitiam cogitavit lingua tua:
4 ſicut novacula acuta feciſti dolum.
† 5 dilexiſti malitiam ſuper benignitatem:

6 ini-

Pſalmus in perpetuum decantandus, plenus intelligentiæ, inſpiratus Davidi, cum veniſſet Doeg Idumæus, & annunciaſſet Sauli Regi & dixiſſet ei: *David fugiendo a te, venit in domum Achimelech Sacerdotis; & ab eo accepit panes & gladium Goliath.* Ob quam Doeg proditionem Saul iratus, occidit primum quidem 85. Sacerdotes, deinde & cunctos Sacerdotalis civitatis Nobe viros, mulieres, parvulos, aſinos & boves.

PROPHETA. 1 *Quare o proditor Doeg gloriaris in tua animi malignitate qui potens quidem factus es in regia Saulis, ſed per iniquitatem? 2 in qua iniquitate fuiſti per ſingulos dies; 3 lingua tua cogitatè locuta eſt quod erat injuſtum & inſidias: 4 tamquam acuta novacula, quæ debeat radere barbam, & jugulum ſecet; ſic tu præter exſpectationem feciſti dolum: 5 dilexiſti malum*

magis

* Contra verba Rapſacis poteſt cantatum intelligi. Aliter, *vox Chriſti ad Judam traditorem.*

Pſalt. Syr. Davidis, arguit in eo omnes mores pravos, & docet extirpationem eorum. Verſ. xxi.

Pſalt. Arab. Verſ. xix.

S. Hieron. Pſalmus vocem continet Prophetæ peccata Judaici populi exprobrantis ad ipſum enim loquitur dicens.

(1) *MS. S. Pauli miſſo ejus loci utroque obelo ait:* qui potens es iniquitate; *tum Vat. 341. & 342. VV. 2. & 3. in unicum compingunt.*

Digitized by Google

6 iniquitatem magis, quam loqui æquitatem.

DIAPSALMA.

† 7 Dilexiſti omnia verba præcipitationis lingua doloſa.
† 8 Propterea Deus deſtruet te in finem:
9 evellet te & emigrabit te de tabernaculo tuo;
10 & radicem tuam de terra viventium.

DIAPSALMA.

† 11 Videbunt juſti, & timebunt: ℣. 11. Pſal. LXIII. 10.
12 & ſuper eum ridebunt ÷ & dicent:
13 *Ecce homo, qui non poſuit Deum, adjutorem ſuum:*
† 14 *ſed ſperavit in multitudine divitiarum ſuarum:*
15 ÷ *& : prævaluit in vanitate ſua.* ℣. 16. Oſee XIV. 7.
† 16 Ego autem ſicut oliva fructifera in domo Dei:
17 ſperavi in miſericordia Dei in æternum & in ſæculum ÷ ſæculi:
† 18 Confitebor tibi in ſæculum, quia feciſti:
19 & exſpectabo nomen tuum, quoniam bonum [1] eſt in conſpectu Sanctorum tuorum.

magis quam bonum: 6 & dilexiſti magis loqui quod injuſtum erat, quam quod juſtum & æquum. * *7 Dilexiſti omnia verba, quæ poſſent præcipitare & demergere innocentes homines in mortem per tuam linguam doloſam. 8 At propter hæc Deus deſtruet te in ſempiternum; 9 teque evellet de habitaculo tuo; & inde te emigrare faciet: 10 immo te tuamque ſtirpem radicitus evellet de terra viventium.* * *11 Videbunt hujus proditoris divinam ultionem homines juſti, & magis timebunt Dominum judicem juſtum: 12 & ſuper illum proditorem ridebunt & ſecum invicem dicent:* 13 Ecce quo tandem devenit homo iſte proditor; qui ſpem ſuam totam non repoſuit in Deo ut ſibi ille eſſet adjutor; 14 ſed potius ſpem ſuam poſuit in multis divitiis ſuis: 15 ſeque contra innocentes validum ac potentem fecit per ſua vana mendacia atque inſidias. *16 At ego ab illo proditus, non ut ille eradicabor; ſed firmiſſime radicabor in domo Dei ceu virens olea atque fructifera: 17 quia non in divitiis & mendaciis, ſed in Dei miſericordia ſpem meam poſui: ibique ero in æternum uſque & in omnia ſæcula. 18 Profitebor igitur tibi Domine debitas laudes uſque in æternum quod hæc juſta judicia feceris: 19 patienterque poſthac exſpectabo Divinum Numen tuum auxilio mihi adfuturum: quia id beneficum & benignum eſt coram oculis Sanctorum tuorum, non in rebus vanis atque caducis ſed in te Deo ſperantium.*

** Pauſatio aut immutatio muſicæ cãtilenæ inter pſallendum.*
** Pauſatio &c.*

ORA-

(1) *Verbum* eſt *ibi tacet Cod. B.6. Orat.*

ORATIONES.

MSS.

1 TOtius mundanæ vanitatis deſtructor, omnipotens Deus, fac nos in domo tua ſicut olivam florere fructiferam, ut in tua miſericordia ſperantes, [1] ab iniquitatis maledicto ſalvemur. Per Dominum.

Brev. Mozarab. fol. 169.

2 INgeniti Patris unigenitum Verbum, qui gloriantem contra te in malitia populum ſuſtines, ſuper eorum Regem confitentem te gregem ſalva fidelium; ut dum turba malorum tota die in lingua ſua injuſtitias cogitat, plebs nomini tuo credula, cantica tibi deferat ſine fine accepta. [℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus & vivis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*.]

fol. 169.

* *Ibi*, diſciplinam.

De Paſſione Domini.

3 DEus qui gloriantem contra te in malitia * diſcipulum pateris, da nobis ſublimiter gloriari paſſionibus tuis; ut quem * malitia porrecti arcum doloris emiſit; * ſic ſpiculum vulneris in eo credulitas defigat voluntaria ſua confeſſione. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

BENEDICTIO.

Comment. hujus Pſ. to. 7. S. Hieronymi.

DEus nobis præſtare dignetur ut ab omni dolo liberi, ab omni iniquitate mundati, Filium Dei æqualem Patri Spirituique ſancto confeſſi, mereamur ſicut oliva fructifera in Hieruſalem cæleſti plantari.

PSALMUS LII.

In finem, pro Maeleth, intelligentiæ, David.

In Edit. Rom. *Pro Amalech, intellectus, David.*

Beda.

I. Reg. XXX.

Regum narrat hiſtoria cum *David* apud Achis exſularet, & cum eo deſcenderet in caſtra ad prœliandum contra Saul, latrunculos *Amalech* vaſtaſſe civitatem Sicelech, raptiſque *David* & ſociorum ejus uxoribus filiis ac ſubſtantiis abiiſſe: & hoc comperto, *David* eos perſequutus eſt; & inter convivia repertos internecioni dedit.

Senſus myſticus.

Intellexit ergo *David* Chriſtum de ſuo ſemine naſciturum, Gentiumque perſecutionem contra Eccleſiam ejus, quaſi *Amalech* contra Sicelech civitatem *David*, eſſe ſævituram; ſed eaſdem mox, ne animas quas de Eccleſia rapuerant, poſſent occidere, Chriſto victore proſternendas vel ad fidem ſcilicet, vel ad damnationem, & ideo recte titulus dicit: [2] *In finem*, *Amalech*, id eſt, in Chriſtum pro Gentibus: *Intellectus David*, quia ipſe *intellexit* quid hæc quæ geſſerat, myſterii ſalutaris tenerent. *Amalech* interpretatur, *Populus lambens*; quia qui terrena nimium deſiderant, ea jam ambiendo quaſi *lambere* videntur: pro horum ergo converſione vel punitione pſalmus iſte formatur.

In

(1) *MS.* ab iniquitatibus maledicti ſalvemur. (2) *MS.* in finem pro Amalech.

In primo membro pſalmi Eccleſia loquitur, increpans eos qui vel corde vel opere corrumpi non metuunt: *Dixit inſipiens in corde ſuo: Non eſt Deus*. In ſecundo, dicit eos recepturos mala quæ fecerint Chriſtianis: *Nonne cognoſcent omnes*, & cetera. In tertio, fideles monet æquanimiter ſæculi ferre moleſtias, donec judicium majeſtatis adveniat; ubi beati omnes judicantur bona recipere: *Quis dabit ex Sion ſalutare Iſrael?*

Euſebius Cæſarienſis. Salvatoris [*al.* ſalutis] apparitio: & atheiſmi amandatio. *Feria IV. ad Vigilias.*

S. Athanaſius. Pſalmus accuſatorius impiorum & iniquorum. *

Pſalmus ad meditandum.

1 DIXIT INSIPIENS IN CORDE SUO; *Propheta. ℣. 1. Pſalm. XIII.*
NON EST DEUS.
† 2 Corrupti ſunt & abominabiles facti ſunt in iniquitatibus:
3 non eſt qui faciat bonum.
† 4 Deus de cælo proſpexit ſuper filios hominum,
5 ut videat ſi eſt intelligens ÷ aut ⁝ requirens Deum.
† 6 Omnes declinaverunt; ſimul inutiles facti ſunt:
7 non eſt qui faciat bonum; non eſt, uſque ad unum.
† 8 Nonne ſcient ÷ omnes ⁝ qui operantur iniquitatem?

Pſalmus in perpetuum decantandus per chorum ſive pro choræa; ple·us intelligentiæ, inſpiratus Davidi.

PROPHETA. 1 *Homo ſtultus & amens cogitavit & dixit animo ſuo quod non ſit Deus. 2 Sed & ceteri quoque homines per Adæ peccatum vitiati, ſe ſuaſque vias valde corruperunt, abominabileſque Deo facti ſunt ob iniquitates ſuas: 3 nec eſt quiſquam hominum, qui ſuis viribus faciat id quod bonum eſt ſecundùm Deum. 4 Deus de cælo proſpexit ſuper filios hominum in terra, 5 ut videret ſi eſſet aliquis homo, qui intelligeret & agnoſceret Deum, eique placere perquireret. 6 Et ecce vidit quod omnes homines deflexerint, & averterint ſe ab ipſo; & cuncti pariter iniquitatibus adhærentes, inutiles effecti ſint & inepti ad opera bona, Deo digna; 7 & quod non ſit quiſquam hominum, qui ſuis viribus faciat id quod bonum eſt ſecundùm ipſum Deum: & non ſit talis, ne unus quidem. 8 Verum numquid non aliquando tandem*

* Et hic Pſalmus Rapſacen percutit. Aliter, increpat Judæos incredulos operibus, negantes Deum. *Legendus ad Evangelium Matthæi.*

Pſalt. Syr. De Achitophil, qui conſilium dedit Abſalomi, ut inſequeretur Davidem Patrem ſuum eumque interficeret: at recidit ſcelus ejus in caput ſuum, ac mortuus eſt. Quod autem ad nos, innuit nobis revelationem Salvatoris, & libertatem a Populis Atheis. Verſ. xvi.

Pſalt. Arab. Davidis Prophetia de Babel, & de Sennacherib. Verſ. xv.

S. Hier. Pſalmus vocem continet Prophetæ peccatores atque impios increpantis.

† 9 Qui devorant plebem meam ut cibum panis, [1] Deum non invocaverunt:

10 illic trepidaverunt timore, ubi [2] non erat timor.

† 11 quoniam Deus diſſipavit oſſa eorum, qui hominibus placent:

12 confuſi ſunt; quoniam Deus ſprevit eos.

† 13 Quis dabit ex Sion ſalutare Iſrael?

14 cum converterit Deus captivitatem plebis ſuæ,

15 exſultabit Jacob ÷ & : lætabitur Iſrael.

tandem Deum agnoſcent omnes qui faciunt quod iniquum eſt? 9 Qui populum qui mecum eſt, deprædantes devorant ac ſi famelici comederent eſcam panis, hi Dominum non invocaverunt in neceſſitatibus ſuis: 10 quapropter & vano quoque timore ibi timuerunt, exterriti ſunt atque obſtupuerunt; ubi vera timendi cauſa non erat. 11 & merito, nam conſuevit Deus diſperdere ac diſſipare robora vireſque ſtudentium placere ſibi & hominibus, & non Deo. 12 qui humani favoris ſpe tandem fruſtrati, pudore ac rubore ſuffuſi ſunt, eo quod Deus nihili fecerit, & projecerit eos. 13 O utinam quis det & emittat de monte Sion ſalvatorem Iſraelis! 14 nam cum Dominus captivum populum ſuum Iſraeliticum a prædatorum ſuorum captivitate in patriam reduxerit; 15 tunc Jacobi patriarchæ progenies exſultabit gaudio, populuſque Iſraeliticus lætabitur, ab omnium ereptus ſervitute malorum.

ORATIONES.

MSS. 1 RESpiciens de cælo ſancto tuo Deus [1] piiſſime, pone terminum inſipientiæ noſtræ, ut a terroribus vanis eruti, tibi ſoli de puritate cordis integra placeamus. Per Dominum.

Comment. hujus Pſal. to. 7. S. Hieronymi. 2 SUpplices [te] deprecamur Deus, ut declinantes a loquacitate ſuperflua, te inſtruente intelligamus omnia in tua dominatione conſiſtere, qui digneris ablata captivitate vitiorum, erigere nos in libertatem virtutum.

PSALMUS LIII.

* I. Reg. XXIII. 19. XXVI. 1.

*In finem, in carminibus, intellectus, David. * Cum veniſſent Ziphæi, & dixiſſent ad Saul;* Nonne David abſconditus eſt apud nos?

Beda.

Senſus myſticus. *Intellectus David*, accipiendus eſt ut ſupra; quia videlicet angoribus obſeſſus, ſed inopinate liberatus, quid Eccleſiæ Chriſti, cujus & ipſe membrum erat, venturum eſſet *intellexit*: & hunc eumdem *intellectum*

(1) *Ed. Oxon.*
9 Qui devorant plebem meam ut cibum panis,
10 Deum non invocaverunt.

(2) *B. 6. Orat.* ubi non fuit timor.

(3) *MS.* Reſpiciens de cælo ſancto tuo Deus inſipientiam noſtram, præſta ut a terroribus &c.

ſtum ſuum *in carminibus*, hoc eſt, in maximis lætitiæ laudibus extulit; ſemper enim (ni fallor) Pſalmi, qui *In carminibus* inſcribuntur, exſultationem canentis inter adverſa denunciant. *Ziphæi* interpretantur, *Florentes*; quod in hoc ſæculo peccatoribus datum eſt, ubi ad tempus libertate perfida proſperari ſinuntur; fidelibus e contrario contemptis, & impiorum obſtinatione concluſis.

A *Saulis* periculo Propheta liberatus, per totum pſalmum Domino gratias agit, quia ei *Ziphæorum* non potuit nocere proditio. In prima parte deprecatur, ne eum inimici fortiſſimi gravare prævaleant: *Deus in nomine tuo ſalvum me fac*. Secundo loco adverſarios ſuos ſpirituali pietate ſupplicat debere converti: [*Ecce enim Deus adjuvat me*.] quod omnem convenit petere Chriſtianum, ut a *florentibus* hujus mundi ita liberetur; quatenus eis converſionis gratia non negetur.

Euſebius Cæſarienſis. Oratio ejus qui propter Deum exagitatur. [*al.* qui ſecundùm Deum decertat.] *Quotidie ad horam primam.*

S. Athanaſius. Pſalmus in interpellatione & oratione & deprecatione. *

Pſalmus ad precandum.

1 DEUS IN NOMINE TUO SALVUM ME FAC: Propheta.
2 & in virtute tua judica me.
† 3 Deus exaudi orationem meam;
4 auribus percipe verba oris mei:
† 5 quoniam alieni insurrexerunt adverſum me; v. 5. Pſ. LXXXV. 14.

 6 &

Pſalmus in perpetuum decantandus cum inſtrumentis muſicis carminum, plenus intelligentiæ, inſpiratus Davidi, quando cum ipſe ſe abſcondiſſet in deſerto Ziph, venerunt Ziphæi, & prodiderunt eum Sauli Regi dicentes: *Nonne ecce David latitat apud nos in locis tutiſſimis ſilvæ in colle Hachila, quæ eſt ad dexteram deſerti? nunc ergo ſicut deſideravit anima tua ut deſcenderes, deſcende: noſtrum autem erit ut tradamus eum in manus tuas.*

PROPHETA. 1 *Deus in divino tuo nomine atque auxilio ſalva me de manibus Saulis:* 2 *& in tua fortitudine fac pro me judicium, liberando me innocentem ab hoc perſecutore meo.* 3 *Deus exaudi hanc orationem meam;* 4 *& præbe benignas aures ſupplicibus his verbis oris mei:* 5 *quia Ziphæi iſti a me animo ſuo alieni, inſurrexerunt adverſum me;* 6 *& viri robuſti animam vitamque*

* Ex perſona Ezechiæ obſeſſi poteſt intelligi. Aliter, *vox Chriſti ad Patrem, vel cujuſlibet fidelis auxilium Dei contra vitia flagitantis.*

Pſalt. Syr Davidis, Cum miſiſſet Joab, & exercitum ſuum ad pugnandum contra Abſalom. Nobis vero eſt trophæum, & oratio ejus, qui a Deo cuſtoditur. Verſ. XIII.

Pſalt. Arab. Perfectio laudum mentalium. Verſ. XIV.

S. Hier. Pſalmus orationem Dominici hominis continere dignoſcitur formam ſervi accipientis, accedentiſque ad Paſſionem in forma ſervi.

6 & [1] fortes quæſierunt animam meam ;
7 & non propoſuerunt Deum ante conſpectum ſuum .

DIAPSALMA.

† 8 Eccę ÷ enim : Deus adjuvat me :
9 ÷ [2] & : Dominus ſuſceptor eſt animæ meæ .
† 10 Averte mala inimicis meis :
11 ÷ [3] & : in veritate tua diſperde illos .
† 12 Voluntarie ſacrificabo tibi :
V. 13. Pſal. LI. 11. 13 ÷ & : confitebor nomini tuo Domine , quoniam bonum eſt .
† 14 quoniam ex omni tribulatione eripuiſti me :
15 & [4] ÷ ſuper : inimicos meos deſpexit oculus meus .

*tamque mihi eripere quæſierunt : 7 teque juſtum judicem Deum non poſuerunt ante oculos mentis ſuæ . * 8 Sed ecce Deus auxiliatur mihi : 9 & ex adverſo illorum , Dominus eſt defenſor animæ & vitæ meæ ne corruam . 10 Juſto judicio tuo Domine avertes a me , & retorquebis in inimicos hos meos mala quæ in me cogitaverant : 11 & pro tua juſtitia & fidelitate veracium promiſſorum tuorum , funditus perde illos . 12 Id cum tu feceris , ego ſponte promptoque animo tibi ſacrificia offeram ; 13 debitaſque laudes profitebor Divino nomini tuo : & eo quod bonum ſit ac per ſe amandum ; 14 & præterea eo quod a tribulatione omni quacumque me liberaveris ; 15 & oculus meus jam ab alto ſecure tutoque reſpexerit in inimicos meos divina ultione profligatos ac perditos .*

** Pauſatio aut immutatio muſicæ cãtilenæ inter pſalmum.*

ORATIONES.

MSS. 1 SAlvifica Domine Eccleſiam tuam , in tui nominis protectione fidentem , ut deſpectis inimicis, voluntaria te confeſſione magnificet · Per Dominum noſtrum .

Brev. Moz-arab. fol. 114. 2 SAlva nos Domine in tuo nomine , & libera in virtute ; educ de tribulatione, & reple jocunditate , ne a ſalute noſtra præſidium retrahas ; & quo minus liberemur virtutem impendas, ut dum nobis ſalus tua præſtatur ex munere , tibi gloria rependatur in laude , & nobis libertas contingat in requiem . [℟. *Amen* . Per miſericordiam tuam Deus noſter , qui es benedictus , & vivis , & omnia regis in ſæcula ſæculorum . ℟. *Amen* .]

3 Con-

(1) *Eo loci copulam præterit Cod. B. 6. Orat.*

(2) *Et obelum & copulam ibi tacent MSS. S. Pauli ; & B. 6. Orat.*

(3) *Hujuſce 11 verſiculi & inſequentis 13. obelos & voculas ipſis notatas omittunt Codd. B. 6. Orat., & S. Pauli . Ad hæc ℣℣. 11. & 12. notis diſtinctos ſublata diſtinctione unico verſiculo exhibet Vat. 341. quod primo factum fuerat & in altero Vat. 342. ſed deinde addita numeri nota noſtram ille ſequitur diviſionem .*

(4) *Notandum illic obelum retinere Codd. B. 6. Orat. , & S. Pauli , licet primus ille Antiquarii oſcitantia præſeferat ÷ & : ſuper &c.*

3 CONcede Domine ut tuo noſtra ſalus perficiatur in nomine, noſque in virtute tua libera, quos propriis infirmitatibus præpeditos agnoſcis; ut tuum ſit omne quod ſumus, qui feciſti ex nihilo ut eſſemus. [℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*] fol. 117.

4 ADjuva nos Deus ſalutaris noſter, qui ſuſceptor es animarum noſtrarum, ut in nomine ſancto tuo lætemur; & qui cenſemur vocabulo Chriſti, mereamur ejus participio perfrui; ſicque æterna conſequamur gaudia, & præſentia ſuperemus adverſa; ut per omnia te laudemus, & te in nobis eſſe gaudeamus. ℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.* fol. 171.

5 SUpplices [te] deprecamur Domine Jeſu Chriſte ut tuo adjutorio ab inimicis ſalvati, a tribulationibus mundanis erepti, [te] caput noſtrum Dominum Jeſum Chriſtum, quem in cælis ſuſpicimus, mente & opere proſequamur. Comment. hujus Pſal. to. 7. S. Hieronymi.

PSALMUS LIV.

In finem, in carminibus, intellectus, David.

Beda.

In finem in Chriſtum: *In carminibus*, in gaudiis ſpiritualibus: *Intellectus David*, quia eum *intellexit* incarnandum, per quem ſe novit a tribulatione liberandum. Senſus myſticus.

Per totum pſalmum duobus *Diapſalmatibus* diſtinctum, verba ſunt Domini: In prima parte petit ne ſua in tribulatione poſiti deſpiciatur oratio, deprecans liberationis celeritatem, quam ex carnis infirmitate [1] probabatur expetere: *Exaudi Deus orationem meam*. Secundo loco, Judæorum deſtrui ſupplicat iniquitates, quoniam in civitate eorum erat contradictio veritatis: * *Præcipita Domine, & divide linguas eorum* & cetera. Tertio, dicit quæ obſtinatis Judæis pro ſuis ſceleribus noverat evenire. * *Veniat mors ſuper illos* & reliqua. Poſt hæc introducitur pia conſolatio, ne quis fidelium audita Judicis ſeveritate terreatur: [*Jacta in Deum cogitatum tuum*] & reliqua. * Caſſiod. Exſpectabā eum. * Caſſiod. Non eſt enim illis cōmutatio.

Euſebius Cæſarienſis. Manifeſtatio eorum quæ in Chriſtum audacter facta ſunt.

S. Athanaſius. Pſalmus in interpellatione & oratione & deprecatione. * *Feria IV. ad Vigilias.*

Pſal-

* Ex perſona Oniæ Sacerdotis ſponte Ægyptum petentis, Pſalmus iſte depromitur quando Jaſon propinquus ejus, ſed honoris & vitæ illius æmulus, ab Antiocho Seleuci filio Pontificatum redemit ea conditione, ut omnes Judæos in Gentilium ſcita traduceret: ipſe vero Onias conſtructo in Ægypto Altari, ritus ſacros, quos Hieroſolymis Jaſon prophanaverat cum Judæis, qui inveniri potuerant, Antiſtes devotus inſtauravit. Aliter, *fidelis quiſpiam contra vitia carnis & ipſam carnem deprecatur*.

Pſalt. Syr. Davidis, cum deploraret Abſalom filium ſuum, qui interfectus fuerat. Et prophetia de iis, qui ſævierunt in Chriſtum. Verſ. XLIX.

Pſalt. Arab. Perfectio in Laudibus Sanctorum. Verſ. XLIII.

S. Hier. Pſalmus vocem continet mediatoris, qui cum Deus eſſet formam ſervilem pro noſtra libertate ſuſcepit.

(1) *MS.* probatur.

Pſalmus ad precandum.

Propheta. 1 EXAUDI DEUS ORATIONEM MEAM;
2 & ne deſpexeris deprecationem meam:
3 intende mihi, & exaudi me.
V. 4. Pſ. LXXVI. 4. † 4 contriſtatus ſum in exercitatione mea, & conturbatus ſum
5 a voce inimici ÷ & : a tribulatione peccatoris:
† 6 quoniam declinaverunt in me [1] iniquitates; & in ira moleſti erant mihi.
† 7 Cor meum conturbatum eſt in me; & formido mortis cecidit ſuper me.
V. 8. 9. Ita diſtinguit cod. Alexandrinus. † 8 timor & tremor [2] venerunt ſuper me;
9 & contexerunt me tenebræ.
† 10 & dixi: *Quis dabit mihi pennas* [3] ÷ *ſicut* : *columbæ*; *& volabo & requieſcam*?
† 11 Ecce elongavi fugiens; & manſi in ſolitudine.

DIAPSALMA. † 12 ex-

Pſalmus in perpetuum decantandus cum inſtrumentis muſicis carminum, plenus intelligentiæ, inſpiratus Davidi.

PROPHETA. 1 *Auribus percipe Deus orationem hanc meam; 2 & de-*
precationem hanc meam ne deſpicias: 3 attende mihi oranti; meque deprecan-
tem exaudi. 4 quia valde ſum contriſtatus & animo conſternatus in aſſidua me-
ditatione malorum quæ ego patior, de quibus jugiter mecum olloquor; & quia
conturbatus, ac metu & timore perfuſus ſum 5 propter inimici vocem mihi
minantem, & propter perturbationem ac perſecutionem, qua me impius pecca-
tor affligit. 6 nam hi inimici mei impoſuerunt mihi iniquitates & crimina
falſa: & cum ira, jampridem inveterato odio adverſabantur mihi. 7 Anima
mea doluit & conturbata eſt in intimis vitalibus meis: & formido mortis irruit
ſuper me: 8 timor & tremor venerunt ſuper me; 9 meque operuerunt te-
nebræ mæſtitiæ atque doloris. 10 unde & dixi; O quis mihi dederit alas
veloces ut ſunt alæ columbæ; ut & hinc avolem in locum tutum, & ibi
quieſcam ſecurus? 11 *Ecce autem profugiendo procul abivi a meis, & in*
hoc

(1) *B. 6. Orat. minori numero*, iniquitatem. *Inſuper Vat.* 341, 342, *& Ed. Oxon. Grabei facta diſtinctione*:
6 quoniā declinaverūt in me iniquitates,
7 & in ira moleſti erant mihi.
8 Cor meum conturbatum eſt in me;
9 & formido mortis cecidit ſuper me.
10 timor & tremor venerunt ſuper me & contexerunt me tenebræ.
11 & dixi: quis dabit mihi pennas ſicut columbæ,
12 & volabo, & requieſcam.
13 Ecce elongavi fugiens & manſi in ſolitudine.
14 exſpectabam eum qui ſalvū me fecit
15 a puſillanimitate ſpiritus & tempeſtate.

(2) *Cod. B. 6. Orat.* venit ſuper me. *tum Cod. S. Pauli*, venit ſuper me & contexit me tenebra.

(3) *Illic obelum negligit MS. S. Pauli, ſed retinet B. 6. Orat.*

† 12 exſpectabam eum qui ſalvum me fecit a puſillanimitate ſpiritus & tempeſtate.
† 13 Præcipita Domine, divide linguas eorum:
14 quoniam vidi iniquitatem & contradictionem in civitate.
† 15 die ac nocte circumdabit eam ſuper muros ejus:
16 iniquitas & labor in medio ejus & injuſtitia:
† 17 & non defecit de plateis ejus uſura & dolus. ♈. 16. Jerem. VI. 6. 7.
† 18 Quoniam ſi inimicus [1] ÷ meus ⁝ maledixiſſet mihi, ſuſtinuiſſem ÷ utique ⁝
† 19 & ſi is qui oderat me, ſuper me magna locutus fuiſſet, abſcondiſſem me forſitan ab eo.
† 20 tu vero homo unanimis, dux meus, & notus meus: ♈. 20. Job XIX. 19. Pſal. XL. 10.
† 21 qui ſimul mecum dulces capiebas cibos;
22 in domo Dei ambulavimus cum conſenſu.
† 23 Veniat mors ſuper illos ÷ & ⁝ deſcendant in infernum viventes:
† 24 quoniam nequitiæ in habitaculis eorum in medio eorum.
† 25 Ego ÷ autem ⁝ ad Deum clamavi; & Dominus ſalvabit me:
† 26 ve-

*hoc deſerto ſum commoratus: * 12 ubi ſolum Deum exſpectabam, qui me ſalvaret a puſillanimitate, & procella ac tempeſtate tot tentationum atque terrorum. 13 Domine pro juſtitia tua demerge in profundum hos peccatores: eorumque linguas ac ſententias divide, ne inter ſe conſentiant in malum meum: 14 nam in eorum civitate iniquitatem contra jus fieri vidi, & contradictionem contra verum; 15 quæ die ac nocte indeſinenter circumibit in muris ejus: 16 in cujus civitatis medio iniquitas & labor fiet quo probi vexentur; & injuſtitia committetur: 17 nec de ejuſdem urbis latis viis ubi venalia venduntur, & commercia fiunt, uſura defuit & fraus. 18 Profecto ſi aliquis apertus inimicus meus probris ac maledictis me affeciſſet; ſuſtinuiſſem utique tolerantius: 19 & ſi aliquis qui me jampridem odiſſet, grandia calumniarum & minarum verba contra me dixiſſet; potuiſſem utique me abſcondere ab eo. 20 at tu o homo me maledictis ac probris affeciſti, & magna contra me mala dixiſti, qui paulo ante eras amicus meus unanimis, & dux & princeps a me conſtitutus, & notus meus ac familiaris; 21 qui una mecum pariter dulcorabas eſcas atque ſumebas; ac dulce ſecretum atque colloquium ego & tu communiter habebamus; 22 & ſimul quoque unanimiter ambulabamus in templo Dei. 23 Dignum ſane eſt ut ſuper ejuſmodi homines veniat mors repente: & ut abſorpti a terra, vivi deſcendant in infernum: 24 quia malitia eſt in his temporariis hoſpitiis & congregationibus eorum, & inter eos & in viſceribus ipſorum. 25 Ceterum ego in hac contriſtatione & tribulatione mea clamavi ad Deum, opem*

** Pauſatio aut immutatio muſica cātilena inter pſallendum.*

(1) *Abeſt a MSS. S. Pauli, & B. 6. Orat. vox ipſa* meus.

† 26 veſpere & mane & meridie narrabo, [1]
27 & annunciabo; & exaudiet vocem meam.
† 28 redimet in pace animam meam ab his qui appropinquant mihi;
29 quoniam inter multos erant mecum.
† 30 Exaudiet Deus: & humiliabit illos qui eſt ante ſæcula:
DIAPSALMA.
† 31 non enim eſt illis commutatio: [2]
32 & non timuerunt Deum.
33 extendit manum ſuam in retribuendo:
† 34 contaminaverunt teſtamentum ejus:
35 diviſi ſunt ab ira vultus ejus; [3] & appropinquavit cor illius:
ỳ. 36. Pſal. XXVII. 3. LXI. 5. † 36 molliti ſunt ſermones ejus ſuper oleum; [3] & ipſi ſunt jacula.
ỳ. 37. Pſ. XXXVI. 5. I. Petri V. 7. † 37 Jacta ſuper Dominum curam tuam; & ipſe te enutriet:
38 non

opem ejus implorans: & ipſe Dominus (uti ſpero) me ſalvabit a malo. 26 Veſpere & mane & meridie totoque die pergam ei exponere 27 atque nunciare miſerias meas ac neceſſitates: & ipſe Deus (uti confido) exaudiet aſſiduam hanc vocem meam, qua ipſum invoco. 28 ipſe tandem reddita mihi pace & tranquillitate, animam meam redimet & liberabit ab iſtis appropinquantibus mihi ut me opprimant: 29 nam cum bene multis conjuratis adverſum me erant. 30 Exaudiet ergo me Deus: illoſque humiliabit qui eſt ante condita ſæcula & manet in æternum. * *31 nam non eſt illis adverſariis meis immutatio ulla a malitia ad bonitatem; 32 nec Deum timuerunt. 33 idcirco Deus jam tetendit manum ſuam ultricem in retribuendo illis condigna ſupplicia: 34 eo quod profanaverint & violaverint pactum cum ipſo Deo initum, legem ejus prævaricando; 35 ſeſeque diviſerint a conſideranda ira faciei ejuſdem Dei in peccatores; & eo quod cor animuſque uniuſcujuſque illorum appropinquaverit mihi ad oppugnandum me injuſte; 36 & cujuſque illorum verba fuerint mollia & lenia pluſquam oleum, cum re ipſa ea ſagittæ eſſent & lanceæ cum inſidiis transfigentes. 37 Tu autem quiſquis affligeris, projice ſuper Dominum omnem ſollicitudinem & anxietatem animi tui; & ipſe Dominus te enutriet:*
38 *nec*

* *Pauſatio aut immutatio muſica cãtilena inter pſallendum.*

(1) *ỳỳ. 26. & 27. in unicum ſimul conſtituunt ſicut & inſequentes duos 28 & 29. Vat 341, & 342. At Ed. Oxon.*
26 Veſpere & mane & meridie narrabo, & annunciabo,
27 & exaudiet vocem meam.

(2) *Vat. 341. 342, & ed. Oxon. unico verſu.*
31 non enim eſt illis commutatio: & non timuerunt Deum.

(3) *Ed. Oxon.*
35 diviſi ſunt ab ira vultus ejus;
36 & appropinquavit cor illius.

(4) *Ed. Oxon.*
36 molliti ſunt ſermones ejus ſuper oleum;
37 & ipſi ſunt jacula.

38 non dabit in æternum fluctuationem juſto .
† 39 Tu vero Deus deduces eos in puteum interitus .
† 40 viri ſanguinum & doloſi non dimidiabunt dies ſuos : ℣. 40. Job XV. 32. XXII. 16. Prover. X. 25.
41 ego autem ſperabo in te ÷ Domine ⁝

38 nec enim ſinet hominem juſtum inter perſecutiones fluctuari ſemper : 39 At ipſos impios perſecutores meos tu Deus deduces in puteum perditionis & gehennæ . 40 & viri quidem ſanguinarii & fraudulenti , ut plurimum non pertingent ad dimidium dierum vitæ ſuæ , quos ſibi promittebant : 41 ego autem ſpem omnem & fiduciam habebo in te Domine .

ORATIONES.

1 JEſu Domine , [1] qui ante ſæcula cum Patre & Spiritu ſancto manens , conditionemque humanam ſuſcipiens , ab unanimo diſcipulo proditus , mortem ſubiiſti pro perditis , exaudi orationem ſupplicum , & præſta ut te veſpere , mane , meridieque laudantes , mereamur ab hujus ſæculi tempeſtatibus defenſari . Qui vivis , & regnas cum eodem Deo Patre in unitate ejuſdem Spiritus ſancti Deus per omnia ſæcula ſæculorum . *Amen* . MSS. *De Paſſione Domini* .

2 ECce Domine poſiti in perturbatione mundana , quietem ſolitudinis eligentes , elongari fugiendo a terrenis actibus cupimus , ut a puſillo animo & tempeſtate ſalvemur ; qui ergo nunc locorum præparatam requiem exſpectamus , præbe nobis ut exempto humano ſtrepitu , in ſola dulcedinis tuæ contemplatione lætemur . ℟. *Amen* . Per miſericordiam tuam Deus noſter , qui es benedictus , & vivis , & omnia regis in ſæcula ſæculorum . ℟. *Amen* . Brev. Mozar. fol. 173.

3 DEus qui in exercitatione noſtra contriſtari nos inſpicis , da nobis potentiſſimum auxilium in victoria ſanctæ Crucis , ut qui exemplo tuo mundum decertamus evincere , cælos mereamur & poſt tranſitum poſſidere . ℟. *Amen* . Per miſericordiam tuam &c. fol. 181. *De Paſſione Domini* .

4 INtende & exaudi nos Domine , quos frendentis inimici adverſitas conturbat , & contritio perſequentis exagitat , ut dum cernis mentes in nos deſævire rebelles , magnanimes nos efficias , & invicta virtute ſuccingas . [℟. *Amen* . Per miſericordiam tuam &c.] fol. 192.

5 COntriſtamur ecce Domine a voce inimici , dum feralia ſuper nos cadunt jacula odii , ſed tu qui pro nobis acerba ſuſtuliſti opprobria , nos famulos tuos & a tribulatione peccatoris elonga , & declinantes , virtutis tuæ diſperde potentia . [℟. *Amen* . Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.] fol. 207. *De Paſſione Domini* .

6 NOs ſupplices deprecamur , ut a te Domine exauditi , nec peccati oleo delibuti , a te nutriti , a te ab hujus ſæculi fluctibus liberati , a te mereamur longitudinem dierum pro bonis actibus adipiſci . *Amen* . Comment. in hunc Pſ. tom. 7. S. Hieronymi.

(1) *MS*. qui ante ſæcula manens , conditionemque &c.

*In finem : pro populo , qui a ſanctis longe factus eſt . David , in tituli inſcriptionem . * Cum tenuerunt eum Allophyli in Geth .*

* 1. Reg. XXI. 12.

Beda.

Senſus myſticus. In Hebræo ita habet : *Pro columba muta longitudinem David humilis atque perfecti : cum tenuiſſent eum Philiſthiim in Geth . Columba muta* , & *David humilis atque perfectus* , Chriſtus monſtratur in paſſione . Quod vero translatio noſtra dicit , *Pro populo qui a ſanctis longe factus eſt* , id eſt , pro comitibus *David* , qui *in Geth* exſulantes *longe facti ſunt* a Judæa , in qua *Sancta Sanctorum* fuerunt , ſignificat pro Chriſti diſcipulis , qui tempore paſſionis ejus ſcandalizati fuerunt , pſalmum hunc eſſe cantatum : pro quorum fide , ne deficeret , ipſe Dominus ſe rogaſſe teſtatur . *David in tituli inſcriptione* , Dominus in paſſione , ubi *attitulatus* eſt Rex eſſe Judæorum , id eſt , omnium credentium & confitentium Deum . *Cum tenuiſſent eum Allophyli in Geth* , cum crucifixiſſent eum Judæi , vel milites Pilati : *Geth* enim quæ interpretatur *Torcular* , preſſuram Crucis indicat . Poſſunt in *columba muta* vel in *populo qui a ſanctis longe factus eſt* , cuncti fideles intelligi , qui ab æternis *Sanctis* exſulantes , cum Apoſtolo dicunt : *Dum ſumus in hoc corpore , peregrinamur a Domino* : pro quibus *David* pſallere non ceſſat , ille videlicet qui ſedet ad dexteram Dei , qui etiam interpellat pro nobis . Poteſt & ex perſona Eccleſiæ dictus pſalmus intelligi , quæ ſemper in ſæculo preſſuram pati non deſinit , diverſis afflictionibus onerata .

In prima ſectione pſalmi , mater orat Eccleſia , confidens ſe tandem ab inimicis eſſe liberandam : *Miſerere mei Deus quoniam conculcavit me homo* . Secunda ſectione proprias enumerat paſſiones , gratias agens quia de crebris ſit erepta periculis , nec ſe [dicit] formidare mala quæ celerrime tranſeunt : *Tota die verba mea exſecrabantur* . In tertio loco , in futura illa beatitudine laudes ſe dicit Domino jugiter cantaturam , qui eam de hujus ſæculi adverſitate liberavit : *In me ſunt Deus vota tua* & reliqua .

Feria IV. ad Vigilias. *Euſebius Cæſarienſis* . Juſti gratiarum actio ab inimicis liberati .

S. Athanaſius . Pſalmus in interpellatione & oratione & deprecatione . *

Pſal-

* Machabæorum ſupplicatio , quando in ultionem legis conjurantes , tam prævaricatores cives , quam etiam hoſtes expugnare tentabant . Aliter , vox Chriſti ad Patrem . Item Arnobius : ſi tenuerint te Allophyli , & a ſanctis cogitationibus te longe fecerint , clama ad Dominum , dicens : Miſerere mei Domine , quoniam conculcavit me homo : homo utique exterior , per te enim agit contra te , per ipſum tota die pugnant contra te inimici tui .

Pſalt. Syr. Davidis : gratiarum actio Juſti , quod liberatus ſit ab hoſte , & de manu Saulis . Tum de Judæis & de Chriſto . Verſ. xxiiii.

Pſalt. Arab. Davidis : dictus ab eo de gente , quæ receſſerat a ſanctitate . Verſ. xxiv.

Pſalmus lamentationis ad precandum.

1 MISERERE MEI DEUS QUONIAM CONCULCAVIT ME HOMO: Propheta.
2 tota die impugnans tribulavit me :
† 3 conculcaverunt me inimici mei tota die :
4 quoniam multi bellantes adverſum me.
† 5 ab altitudine diei timebo : [1]
6 ego vero in te ſperabo.
† 7 In Deo laudabo ſermones meos.
8 in Deo ſperavi : non timebo quid faciat mihi caro. ℣. 8. Pſ. CXVII. 6. Hebr. XIII. 6.
† 9 Tota die verba mea exſecrabantur :
10 adverſum me omnes cogitationes eorum in malum :
† 11 inhabitabunt & abſcondent. [2]

 † 12 ipſi

In Cod. Vaticano ſic diſtinguitur à ℣. 3.
Conculcaverunt me inimici mei tota die ab altitudine diei.
Quoniam multi qui debellant me, timebunt :
ego vero in te ſperabo.
In Deo laudabo ſermones meos tota die.

In perpetuum decantandus pſalmus, compoſitus pro populo illo exſule 400 virorum elongato a Sanctuario Dei; qui ſcilicet convenerant cum Davide in perſecutione Saulis: inſpiratus ipſi Davidi, ſtabiliterque recolendus ac ſi eſſet titulus inſculptus in columna: id quod factum eſt poſtquam detinuerunt Davidem Philiſthæi in civitate Geth, ad cujus regem Achis confugerat.

PROPHETA. 1 *Miſerere mei Deus quia inimicus homo me conculcavit; 2 & omni die pugnans, me tribulavit: 3 conculcaverunt me hi inimici mei & inſidiatores tota die: 4 multi enim ſunt qui pugnant contra me. 5 in quocumque die timuero & territus fuero ab alto & medio diei, quando fugiendo latere non poſſum; 6 in te tamen ego vel tunc maxime ſperabo. 7 In adjutorio Dei laudabo veracia fuiſſe verba & promiſſa Dei ad me facta: 8 in Deo ſperavi; ac proinde non timebo quidquid mihi faciat carneus & mortalis homo. 9 Omni die hi inimici mei verba mea abominabantur; & ſermones de me ſollicite tractabant: 10 omneſque cogitationes eorum contra me erant ad malum mihi inferendum. 11 qui & congregabuntur etiam, & ſimul habitabunt, ac ſeſe abſcondent;*

(1) *Vat. 341, & 342, cum Ed. Oxon. unico verſu habent.*
5 ab altitudine diei timebo, ego vero in te ſperabo.

(2) *Vat. 341, cui primo concinniſſe alterum Vat. 342. apparet, ita ſe habet:*
11 inhabitabunt & abſcondent: ipſi calcaneum meum obſervabunt:
12 ſicut ſuſtinuerunt animam meam,
pro nihilo ſalvos facies illos.
At idem Vat. 342. ſecundis curis diſtinguit hoc pacto.
11 inhabitabunt & abſcondent; ipſi calcaneum meum obſervabunt.
12 ſicut ſuſtinuerunt animam meam,
13 pro nihilo ſalvos facies illos.

Et

† 12 ipſi calcaneum meum obſervabunt * ſicut ſuſtinuerunt animam meam .
13 Pro nihilo ſalvos facies illos :
14 in ira populos confringes .
† 15 Deus vitam meam annunciavi tibi :
† 16 poſuiſti lacrymas meas in conſpectu tuo : * ſicut & in promiſſione tua .
17 Tunc convertentur inimici mei retrorſum ;
† 18 in quacumque die invocavero ÷ te ; *
19 Ecce cognovi quoniam Deus meus es :
† 20 in Deo laudabo verbum ,
21 in Domino laudabo ſermonem :
22 in Deo ſperavi , non timebo quid faciat mihi homo .
† 23 In me ſunt Deus vota ※ tua ; ÷ quæ ; reddam , laudationes tibi :
ỽ. 24. Pſal. CXIV. 8. † 24 quoniam eripuiſti animam meam de morte ;
ỽ. 26. 25 & pedes meos de lapſu :
Job XXXIII. 30. 26 ut placeam coram Deo in lumine viventium .

ſcondent ; 12 meumque greſſum diligenter obſervabunt , ſicut deſideranter exſpectaverunt eripere mihi animam & vitam . 13 Sed tu Domine nullo modo ſalvos facies eos ; 14 quinimmo in ira tua juſta hos bellantes contra me populos dejicies atque confringes . 15 Deus meus ærumnas & pericula vitæ meæ expoſui tibi ; & quæ intra me ſunt enumerata ſunt tibi : 16 & in tuo conſpectu poſuiſti omnes lacrymas meas , ut me ingemiſcentem reſpiceres & non deſereres : ſicut & id a te faciendum eſſe jam olim fuit in promiſſione tua mihi facta . 17 Itaque tunc inimici mei a te vertentur retrorſum ; 18 nimirum quacumque te die ſupplex invocavero . 19 Ecce experimento agnovi quod Deus meus es tu . 20 itaque ob Dei gratiam ejus dictum atque promiſſum laudabo ; 21 per Domini gratiam ejuſdem prædicabo ſermonem , quo mihi bona promiſit : 22 in Deo ſperavi ; non igitur timebo quid faciat fragilis homo mihi . 23 In memoria mea ſunt vota illa o Deus quæ reddam tibi , laudes ſcilicet actioneſque gratiarum ; 24 propterea quod animam meam liberaveris de morte ; 25 & pedes meos de caſu liberaveris ne laberentur ; & oculos meos de lacrymis abſterſeris ne amplius flerem præ meis acerbitatibus : 26 ut demum tandem placeam coram te Deo in ſerena luce beate viventium .

ORATIONES.

MSS. 1 BEllorum inviſibilium optime propugnator æterne Deus , qui in te fidentes ab inimicis obrui non permittis , exterge , precamur , ab oculis

Et Ed.Oxon. 11 inhabitabunt & abſcōdent :
12 ipſi calcaneum meum obſervabunt :
13 ſicut ſuſtinuerunt animam meam
14 pro nihilo ſalvos facies illos :
15 in ira populos confringes Deus
16 vitam meam annunciavi tibi .

(1) *Vat.* 341. *&* 342. *de* ỽỽ. 18 , *&* 19. *unicum conſtituunt* .

oculis noſtris peccati lacrymas, ut dum carnalia bella, te adjuvante comprimimus, placere tibi in lumine viventium mereamur. Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum.

2 DEus, vitam noſtram annunciamus tibi, quoniam inferna moriendo viciſti, tu enim infirma noſtra agnoſcis, qui ſolus inſpector es cordis: pone quæſumus in conſpectu tuo lacrymas noſtras, ut repromiſſionis percipiant donum, dum per illud, ſanctum paraverimus indulgentiæ fructum. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*. Brev. Mozar. fol. 171. *De Paſſione Domini*.

3 MIſerere noſtri Domine, & ne conculcari nos ab inimico luminum patiaris, qui redemiſti nos pretio Crucis, ut infeſto adverſario noſtro, tu ſolus pro nobis obſiſtas, qui perſtrepentis mundi devincis procellas. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus *&c.* fol. 186.

4 POne Domine in conſpectu tuo contra eos qui nos oderunt, noſtrarum obices lacrymarum, ut jam tandem inimici noſtri convertantur retrorſum, qui nos inſano odio perſequuntur: ſicque rogamus, noſtri criminis incendia ubertas lacrymarum extinguat, ut paſſionis tuæ celebritas, per arctam gradientes viam ad gaudia nos pertrahat infinita. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.* fol. 111. *Item de Paſſione*.

5 DEprecamur Domine, ut compreſſis bellis corporeis, ſuperatis ſæculi tentamentis, mereamur Jeſu Chriſto in ipſo lumine complacere. *Amen*. Comment. hujus Pſal. tom. 7. S. Hieronymi.

PSALMUS LVI.

In finem: Ne diſperdas. *David, in tituli inſcriptionem*. * *Cum fugeret a facie Saul in ſpeluncam*. * 1. Reg. XXII. 1. XXIV. 1.

Beda.

In *finem*, Dominum ſignificat, qui nobis omnium bonorum perfectio reſtat; quia cum ad ipſum venerimus, nihil ultra quærere opus habemus. *Ne diſperdas*: *David* prohibetur a *Saule diſperdi*, qui a Domino fuerat præparatus ad regnum. *In tituli inſcriptione*, hoc non *David* ſed Domino convenit, ne videlicet *ſcriptus* in paſſione *titulus* mutaretur. Sed quia *David* Chriſti perſonam geſtat, hoc nunc de ipſo dicitur, quod erat in Chriſti paſſione faciendum, *ne diſperderetur David* de regno deputato; ſicut nec illa potuit Domini *Tituli inſcriptio* commutari. *Cum fugeret a facie Saul in ſpeluncam*. Sicut *Saulem fugiens David*, *in ſpelunca* ſe condidit; ita in Chriſto Divinitas eſt a perfidis Judæis intra templum corporis abſcondita. Poteſt & ita dici quod Dominus ad hoc uſque paſſus ſit a Judæis, donec monumenti *ſpeluncam* intraret, maxime cum pſalmus hic non Paſſionem tantum illius, ſed & Reſurrectionem decantet. Senſus myſticus.

Dominus Chriſtus in prima parte pſalmi orat ſolicitus ſecundùm humanitatem

tatem qua paſſus eſt: *Miſerere mei Deus, miſerere mei* & cetera. In ſecunda, reſurrectionis ſuæ gloriam commemorat: *Miſit Deus miſericordiam ſuam*. In tertia, laudes Patri per reſurrectionem decantat: *Paratum cor meum Deus*. Quæ membra *Diapſalmatum* quoque interpoſitione diſtinguuntur.

Feria IV. ad Vigilias. *Euſebius Cæſarienſis*. Gratiarum actio Davidis, & prophetia de vocatione Gentium.

S. Athanaſius. Pſalmus in interpellatione & oratione & deprecatione. [*al.*] In prophetia. *

Pſalmus ad precandum.

Propheta. 1 MISERERE MEI DEUS MISERERE MEI.
2 quoniam in te confidit anima mea:
† 3 ÷ [1] & : in umbra alarum tuarum ſperabo,
4 donec tranſeat iniquitas.
† 5 Clamabo ad Deum altiſſimum;
6 Deum qui benefecit mihi:
† 7 miſit de cælo, & liberavit me:
8 dedit in opprobrium, conculcantes me.

DIAPSALMA.

v. 9. Pſal. XXXIX. 12. XLII. 3. LX. 8. † 9 Miſit Deus miſericordiam ſuam & veritatem ſuam;
10 ÷ &

Pſalmus in perpetuum decantandus ſub hac prece, *Ut non diſperdas, meque perire ſinas Domine*: Davidi inſpiratus perpetuoque recolendus ac ſi eſſet Titulus ſcriptus in columna: compoſitus pro eo tempore quo fugiebat a præſentia Saulis Regis in ſpeluncam in deſerto Engaddi; eodem Rege eum ibi perſequente una cum 3000 virorum ex omni Iſrael.

PROPHETA. 1 *Misereat te mei Deus, miſereat te mei: 2 quia in te confiſa eſt anima mea; 3 & in protectione tua quaſi in umbra alarum tuarum perſeveranter ſperabo; 4 donec hæc calumniatoris mei & inſidiatoris iniquitas tranſeat omnino atque deficiat. 5 Profundam clamorem vehementis affectus ad Deum altiſſimum, 6 Deum, inquam, qui mihi ſemper alias benefecit. 7 qui in aliis tribulationibus meis miſit de cælo auxilium; & liberavit me ab hoſtibus meis: 8 & opprobrio affecit eos qui me conculcaban. * 9 Miſit & nunc quoque*

* *Pauſatio aut immutatio muſicæ cantilenæ inter pſallendum.*

* Et hic Machabæorum, verum incipiente jam victoria lætabunda formatur oratio. Item, vox Pauli poſt Reſurrectionem. Item, Arnobius (2), cum fugeris a facie principis hujus mundi perſequentis te, ſicut Saul perſequebatur David, ſpeluncam pete, id eſt ita te conſtitue, ut ab inimico tuo inveniri non poſſis: & tu quidem inimicum tuum inter manus habeas; ille vero te non videat: hoc enim eveniet ſi ex toto corde dicas Deo; In umbra alarum tuarum ſperabo.

Pſalt. Syr. Davidis, cum reverſus eſt Saul ad eum perſequendum: & gratiarum actio atque vocatio Gentium ad fidem. Verſ. xxix.

Pſalt. Arab. Verſ. xxv.

(1) *Eum obelum neſciunt MSS. B. 6. Orat., & S. Pauli*. (2) *Blanch.* cum fugiens.

10 ÷ & ⁝ eripuit animam meam de medio catulorum leonum : [1]

11 dormivi conturbatus.

† 12 filii hominum , dentes eorum arma & ſagittæ :

13 & lingua eorum , gladius acutus .

† 14 Exaltare ſuper cælos Deus : ℣. 14. Pſal. CVI.5.

15 ÷ & ⁝ in [2] omni terra , gloria tua .

† 16 Laqueum paraverunt pedibus meis :

17 ÷ & ⁝ incurvaverunt animam meam :

† 18 foderunt ante faciem meam foveam :

19 ÷ & ⁝ inciderunt in eam . ℣. 19. Pſal. VII. 16. IX. 16.

DIAPSALMA.

† 20 Paratum [3] cor meum Deus ; ℣. 20. Pſal. CVII. 2.

21 paratum cor meum , cantabo & pſalmum dicam .

† 22 Exſurge , gloria mea :

23 exſurge pſalterium & cithara :

24 exſurgam diluculo : [4]

† 25 confitebor tibi in populis Domine :

26 ÷ &

*que Deus effectum miſericordiæ ſuæ & veracium promiſſionum ſuarum : 10 & animam meam liberavit de medio iſtiuſmodi ferocientium leunculorum : 11 inter quos præ grandi metu , animo conturbatus dormiebam . 12 nam dentes filiorum hominum ſunt velut arma , lanceæ atque ſagittæ ; 13 eorumque lingua eſt quaſi gladius acutus . 14 Monſtra te Deus excelſiorem eſſe cælis . 15 & ſuper totam terram excelſa eſſe monſtretur gloria tua . 16 Hoſtes hi mei paraverunt laqueum irretiendis pedibus meis ; 17 conatique ſunt animam vitamque meam incurvare atque dejicere in tendiculas ſuas : 18 & foderunt quidem ante faciem meam quo iturus eram , foveam ; 19 ſed juſto Dei decreto ipſimet jam ceciderunt in eam . * 20 Promptum & paratum eſt cor meum ad te laudandum o Deus ; 21 promptum eſt , inquam , & paratum cor meum ; cantabo itaque & pſalmum dicam Domino . 22 Expergiſcere ad contexendos hymnos o prophetica gratia & gloriatio animi mei : 23 expergiſcere & tu pſalterium & cithara cum ceteris muſicis inſtrumentis : 24 expergiſcar & ego diluculo : 25 & profitebor*

* *Pauſatio aut immutatio muſicæ cãtilenæ inter pſallendum.*

(1) *℣. huic noſtro 10 inſequentem 11 jungit uterque Vat. 341 , & 342.*

(2) *Legendum* ÷ & ⁝ in omnem terram, *& juxta MSS. R. 6. Orat. , & S. Pauli : tum quæ nobis concluduntur duobus proxime inſequentibus verſiculis 16 , & 17 , unico comprehendunt iidem Vat. 341. & 342. ſicut & una cum Ed. Oxon. alios 18. & 19. ſimili modo in unicum redigunt.*

(3) *Vat. 341 & 342.*

20 Paratum cor meum Deus : paratum cor meum ,

21 cantabo & pſalmum dicam in gloria mea .

22 exſurge gloria mea &c.

(4 *In Vat. 342 unico verſu legimus noſtros ℣℣. 24 & 25 quemadmodum unico verſu etiam exhibet Ed. Oxon. noſtros 25 , & 26.*

Digitized by Google

26 ÷ & : pſalmum dicam tibi in gentibus :
V. 11. Pſ. XXXV. 6. † 27 quoniam magnificata eſt uſque ad cælos miſericordia tua :
28 & uſque ad nubes, veritas tua.
† 29 Exaltare ſuper cælos Deus :
30 ÷ & : ſuper omnem terram, gloria tua.

bor tibi debitas laudes Domine inter frequentiſſimos populos ; 26 cantaboque tibi pſalmos inter omnes gentes : 27 propterea quod magna apparuit miſericordia tua ad cælos uſque ; 28 & ad nubes uſque magnifice ſe demonſtravit veritas promiſſionum tuarum. 20 Perge Domine te monſtrare excelſiorem cælis : 30 & ſuper totam terram excelſa appareat gloria tua.

ORATIONES.

MSS. 1 TRansfer Domine iniquitatem familiæ humilis, ſub tuarum alarum umbra ſperantis, [1] ut miſſa de cælo miſericordia tua, a nequiſſimis inſidiarum foveis & laqueis eruamur. Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum.

Brev. Mozar. fol. 193. *De Paſſione Domini.* 2 MIſerere nobis Deus, miſerere nobis ; & in te confidentes exaudi : adverſantium arma confringe ; & laqueos nobis deſtrue præparatos, ut circumdati claritate cæleſti, [2] non incidamus in foveam mortis ; ſed parato corde tuam in populis exaltemus miſericordiam veritatis, qui pro nobis ſuſtinuiſti opprobrium Crucis. [℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*]

* Comment. hujus Pſ. to. 7. S. Hieronymi. 3 NObis præſtare digneris [Domine] ut in cunctis preſſuris ac tribulationibus univerſis, mittas Spiritum tuum ſanctum, cujus ope ac præſidio ſive munitione protecti, ad æterna gaudia præparari, & ad cæleſtia transferri præmia mereamur. ℞. *Amen*.

PSALMUS LVII.

In finem : Ne diſperdas : *David, in tituli inſcriptionem*.

Beda.

Senſus myſticus. Nomen *Finis* & *David, in tituli inſcriptione*, Chriſtum in cruce deſignat : commoneturque Pilatus *ne diſperdat inſcriptum titulum*, qui regem Dominum declarabat.

In prima narratione Dominus Judæorum exprobrat nequitiam : *Si vere utique juſtitiam loquimini*. In ſecunda, retributiones eorum [3] aptiſſimis comparationibus declarat : *Deus conteret dentes eorum*. In tertia, qualis

& 26, cujus poſtremi eam copulam quæ obelo notata nobis videtur, omiſerunt ſcriptores Codd. B. 6. Orat. & S. Pauli. At Vat. 341. *hoc pacto diſtinguit :*
24 exſurgam diluculo, confitebor tibi
25 in populis Domine, & pſalmum dicam tibi in gentibus.

(1) *MS.* ut miſſam miſericordiam tuam a nequiſſimis &c.

(2) *B. ibi*, non incedamus &c.

(3) *MS.* apertiſſimis *habet pro* aptiſſimis.

Digitized by Google

qualis fiat correptio juſtorum de peccatorum ultione, memoratur: *Lætabitur juſtus cum viderit vindictam*.

Euſebius Cæſarienſis. Doctrina de juſto judicio Dei. [*al.*] Doctrina de juſto ſecundùm Deum judicio. *Feria IV. ad Vigilias.*

S. Athanaſius. Pſalmus pudore afficiens [*ſive*, reprehendens.] *

Pſalmus querimoniæ.

1 SI VERE UTIQUE JUSTITIAM LOQUIMINI; Propheta.
2 recta judicate filii hominum.
† 3 etenim in corde iniquitates operamìni in terra:
4 injuſtitias manus veſtræ concinnant.
† 5 Alienati ſunt peccatores a vulva:
6 erraverunt ab utero, locuti ſunt falſa.
† 7 Furor illis ſecundum ſimilitudinem ſerpentis; ℣. 7. Ps. CXXXIX. 4. Eccl. X. 11.
8 ſicut aſpidis ſurdæ & obturantis aures ſuas;
† 9 quæ non exaudiet vocem incantantium, ℣. 9. Jerem. VIII. 17.
10 & venefici [1] incantantis ſapienter.
† 11 Deus conteret dentes eorum in ore ipſorum:

Pſalmus in perpetuum decantandus ſub hac prece; *Ne me diſperdas o Deus*: inſpiratus Davidi ad perpetuam rei memoriam, ac ſi eſſet titulus inſculptus in columna.

PROPHETA. 1 *Si vere & ex animo loquimini quod juſtum eſt*; 2 *etiam quæ recta ſunt & juſta judicate in animo veſtro o filii hominum*: 3 *nam & vos in hac terra res iniquas machinamini & operamini in corde veſtro*. 4 *& manus veſtræ componunt connectunt atque appendunt res injuſtas ea arte, ut juſtæ potius videantur*. 5 *Ejuſmodi homines peccatores animo ſuo a Deo & a juſtitia abalienati ſunt jam a vulva ipſa matris*: 6 *erraverunt ab utero; & a prima infantia ſemper locuti ſunt mendacia*. 7 *furor & venenum eorum eſt ſicut furor & venenum ſerpentis*; 8 *& ſicut furor & venenum aſpidis ſurdæ cauda obturantis aures ſuas*: 9 *quæ ne venenum ſuum deponat, obturatis jam auribus non auſcultabit poſtea vocem incantantium ipſam*, 10 *nec incantationes venefici, callide licet & ſapienter eam incantantis*. 11 *Sed Deus conteret & excutiet*

* Creſcente in dies fama, & victoria Machabæorum, quidam ſe illis inimici fraudulenti admiſcebant, a quibus & Jonathas, Simonque cum filiis ſunt interempti: hos ergo Pſalmus iſte redarguit. Aliter, *Propheta de ſenioribus Judæorum dicit*.

Pſalt. Syr. Davidis, cum minitatus eſt Saul Sacerdotes eo quod non revelarint ei Davidem, quem noverant ubi eſſet: nobis autem exponit documentum juſti judicii Dei. Verſ. XXII.

Pſalt. Arab. & numerus Verſ. XXII.

S. Hieron. Pſalmus vocem continet prophetæ de judiciis, atque juſtitia commonentis.

(1) *B. 6. Orat.* incantantes.

℣. 12. Job IV. 10.

12 molas leonum confringet Dominus.
† 13 ad nihilum devenient tamquam aqua decurrens:
14 intendit arcum ſuum donec infirmentur.
† 15 ſicut cera quæ fluit, auferentur:
16 ÷ ſuper ⁝ cecidit ignis, & non viderunt ſolem.
† 17 priuſquam intelligerent ſpinæ veſtræ rhamnum.
18 ſicut viventes, [1] ſic in ira abſorbet eos.
† 19 Lætabitur juſtus cum viderit vindictam:
20 manus ſuas lavabit in ſanguine peccatoris.
† 21 & dicet homo: *Si utique eſt fructus juſto*:
22 *utique eſt Deus judicans* ÷ *eos* ⁝ *in terra*.

In cod. Vatic. ſic diſtinguntur ℣℣. 17. & 18.
Priuſquam intelligerent ſpinæ veſtræ rhamnum ſicut viventes ſic in ira abſorbet eos.

---

iſtiuſmodi peccatorum venenatos dentes in ore ipſorum: 12 *& bujuſmodi leonum molares dentes idem Dominus confringet*. 13 *qui diſſolventur & ad nihilum redigentur quaſi aqua defluens atque decurrens*: 14 *nam Deus jam intenſurus eſt arcum ſuum ad ſagittandos eos, donec viribus debilitentur & conterantur*. 15 *ſicut cera quæ admota igni ſtatim liquefacta eſt, ita hi ſtatim hinc auferentur*: 16 *cælitus enim ſuper eos cecidit ignis iræ Dei, & amplius non viderunt ſolem & lucem vitæ hujus*. 17 *Idque vobis continget o peccatores priuſquam tenues ſpinæ veſtræ creverint in rhamnum, ſpinam ſcilicet majorem & veterem; antequam ſtatum noverint (ut ſperabatis) robuſtiorem veſtra ſtudia atque conſilia*. 18 *ſic namque viventes atque vigentes media vita, ſic pro juſta ira ſua Deus ſubita tempeſtate de vita abripiet & abſorbebit eos*. 19 *Lætabitur juſtus quando videbit ejuſmodi juſtam vindictam impiorum*: 20 *ſuaſque manus & pedes more victoris ſecurus atque triumphans lavare poterit in ſanguine interempti peccatoris*: 21 *& quiſque hominum cum hæc viderit, dicet*: Utique ſi eſt (ut vere eſt) fructus & præmium homini juſto ab improbis oppreſſo: 22 utique verum quoque eſt quod ſit Deus qui eoſdem probos & improbos judicet in terra, redditurus bona bonis, & mala malis.

Gr.

ORATIONES.

MSS. 1 JUſtiſſime Domine concede populo tuo ſequi juſtitiam & diligere recta, ne a veritate tua auditum avertens, a veneficii ſerpentis morſibus ſaucietur. Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum.

Brev. Mozar. fol. 99. 135. 2 DOmine, qui nos juſtitiam loqui, & quæ recta ſunt præcipis judicare, tribue nobis ut nec iniquitas in ore, nec pravitas reperiatur in mente; ut puro cordi purior quoque ſermo conſentiat; præcedat in operibus juſtitia, nec inveniatur dolus in lingua. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus & vivis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*.

3 Deus

(1) *MS. S. Pauli*, ſicut in ira &c.

Digitized by Google

3 DEus, cujus ſunt eloquia caſta, & judicia recta, tribue nobis caſto ore verba tua depromere, & corde puriſſimo judiciorum tuorum mandata ſervare; [1] oſtende itaque arcum tuum ob defenſionem noſtram, & ad infirmanda inimicorum conſilia, ſpiritualia dirige tela; molaſque confringe leonum, quæ tuum demolire nituntur ſceptrum; ut in te lætetur copia redemptorum, qui es corona juſtorum; tibique decantemus pſalmum lætitiæ, cujus munere pervenitur ad fructum juſtitiæ. ℟. *Amen.* Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. fol. 114. 165.

4 DEus, qui admirabili reſponſionis objectu dentes conteris inimicorum, molaſque frangis leonum, dum & interrogationibus eorum inexpugnabile præparas telum, & eorum clamoribus inſultans, viventem te oſtendis poſt vulnera crucifixum: frange nunc, quæſumus, ſequentium contra te inimicorum audaciam; ut ad nihilum velut decurrens aqua deveniant, qui malitiæ ſuæ geſtiunt intra tuam Eccleſiam ſpargere documenta. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam &c. fol. 174.

PSALMUS LVIII.

In finem: Ne diſperdas: *David*: *in tituli inſcriptionem*. * *Quando miſit Saul, & cuſtodivit domum ejus ut eum interficeret*. † 1. Reg. XIX. 11.

Beda.

Principium tituli ſæpius expoſitum eſt, ubi paſſio Chriſti & regnum ejus inviolabile deſcribitur. *Quando miſit Saul & cuſtodivit domum ejus ut eum interficeret*: quando *miſerunt* Principes Sacerdotum, & *cuſtodierunt* monumentum Chriſti, ut eum quaſi in morte ſervarent, reſurgendi janua præcluſa. Senſus myſticus.

Primo ingreſſu pſalmi orat Dominus, ne ei inimici nocere prævaleant: *Eripe me de inimicis meis*. Secundo, proſequitur quemadmodum in fine ſæculi convertendi ſint Judæi; & pro eis oratio mirabili pietate depromitur: *Convertentur ad veſperam* & cetera. Tertio, quæ facturi ſint poſt converſionem; & ſe in Sanctis ſuis gaudere teſtatur: *Convertentur ad veſperam*. Quæ partes *Diapſalmatis* termino dividuntur.

Euſebius Cæſarienſis. Gentium vocatio: & Judæorum rejectio. *Feria IV. ad Vigilias.*

S. Athanaſius. Pſalmus in interpellatione & oratione & deprecatione. *

 Pſal-

* Hic etiam Pſalmus in perſona Machabæorum formatur. Item Arnobius, quando domus corporis tui a Principe hujus mundi cuſtodiri præcipitur, ut capiaris & interficiaris gladio cujuſcumque peccati, ex totis viribus exclama; *Eripe me de inimicis meis Deus meus*.

Pſalt. Syr. Edidit hunc David cum audivit interfectos a Saule Sacerdotes: nobis vero declarat converſionem Gentium ad fidem, & reprobationem Judæorum. Verſ. XII.

Pſalt. Arab. & numerus Verſ. XXXVII.

S. Hieron. Iſte Pſalmus Dominicæ Paſſionis declarat Myſterium dicens.

(1) *R. utroque indicato loco pro* oſtende *habetur* extende.

Pſalmus ad precandum.

Propheta. 1 ERIPE ME DE INIMICIS MEIS DEUS MEUS:
2 & ab inſurgentibus in me libera me :
† 3 eripe me de operantibus iniquitatem :
4 & de viris ſanguinum ſalva me :
† 5 quia ecce ceperunt animam meam :
6 irruerunt in me fortes :
† 7 neque iniquitas mea neque peccatum meum Domine :
8 ſine iniquitate cucurri, & direxi.
† 9 Exſurge in occurſum meum, & vide :
10 & tu Domine Deus virtutum, Deus Iſrael,
† 11 intende ad viſitandas omnes gentes :
℣. 12. Jerem. XVIII. 23. 12 non miſerearis omnibus qui operantur iniquitatem.
• *DIAPSALMA.*
† 13 Convertentur ad veſperam : & famem patientur ut canes,
& circuibunt civitatem.
† 14 ecce loquentur in ore ſuo :
℣. 15. Pſal. LVI. 5. 15 ÷ & : gladius in labiis eorum : [1] † 16 *Quo-*

Pſalmus in perpetuum decantandus ſub hac prece : *Ne me diſperdas o Deus:* inſpiratus Davidi ad perpetuam rei memoriam ac ſi eſſet titulus inſculptus in columna : compoſitus quando Saul miſit ſatellites ſuos in domum Davidis, ut cuſtodirent eum illa nocte, ut interficeretur poſtero mane.

PROPHETA. 1 *Eripe me de his inimicis meis Deus meus:* 2 *& ab iſtis contra me conſurgentibus obſeſſum jam & captivatum redime me :* 3 *libera me ab his qui quod eſt iniquum operantur.* 4 *& ab hujuſmodi viris ſanguinariis ſalva me.* 5 *nam ecce hi inſidioſe tamquam aucupes aucupaverunt animam & vitam meam :* 6 *& fortes in me irruerunt ut me capiant & interficiant.* 7 *neque tamen Domine id poſtulat ab eis ulla iniquitas mea contra eos facta, neque ullum peccatum meum quo peccaverim in eos :* 8 *nam ſine aliqua adverſus eos iniquitate in curſu vitæ meæ converſatus ſum ; modumque meum vivendi juſte direxi.* 9 *Evigila, quæſo, Domine ut (ita dicam) a ſomno patientiæ tuæ ad ſuccurrendum mihi ; & vide innocentiam meam :* 10 *& tu Domine Deus cæleſtium exercituum & Deus Iſraelis,* 11 *attende ut viſites & punias has omnes gentes quæ in me inſurgunt :* 12 *nec miſerearis horum omnium, qui animo obſtinato quod iniquum eſt operantur.* * 13 *Ecce ſatellites iſti qui me cuſtodiunt, inceſſanter ibunt & redibunt hoc veſperi ſero : & interim patientur famem me devorandi, latrantes ut canes famelici : & civitatem hanc totam circumibunt ne hinc effugiam.* 14 *ecce enim ore ſuo loquentur contra me :* 15 *& de*

* *Pauſatio aut immutatio muſica cãtilenæ inter pſallendum.*

(1) *Vat. uterque 341, & 342 cum Ed. Oxon.* 15 & gladius in labiis eorum quoniam quis audivit? 16 & tu Domine deridebis eos. *Deinde iidem, quos ſæpe laudavimus, Vat. MSS.* ℣℣. *17 & 18 unico exhibent.*

† 16 *Quoniam quis audivit*? Et tu Domine deridebis eos. ℣. 16. Pſalm. II. 4.
17 ad nihilum deduces omnes gentes.
† 18 fortitudinem meam ad te cuſtodiam:
19 quia Deus ſuſceptor meus es.
20 Deus meus, miſericordia ejus præveniet me:
† 21 Deus [1] oſtendet mihi ſuper inimicos meos.
22 Ne occidas eos, ne quando obliviſcantur populi mei.
† 23 diſperge illos in virtute tua:
24 & depone eos protector meus Domine;
† 25 delictum oris eorum, ſermonem labiorum ipſorum:
26 & comprehendantur in ſuperbia ſua:
† 27 & de exſecratione & mendacio annunciabuntur [2] in conſummatione,
28 in ira conſummationis & non erunt:
† 29 & [3] ſcient quia Deus dominabitur Jacob ÷ & ‡ finium terræ. *DIAPSALMA.*
† 30 Convertentur ad veſperam: & famem patientur ut canes: & circuibunt civitatem.

† 31 ipſi

de gladio ad me occidendum agitur in labiis eorum: 16 *& quaſi nemo eos audiat, dicunt:* Quis nos audivit? *Tu autem Domine qui omnia vides & audis, deridebis eos:* 17 *& pro nihilo habebis & veluti ſubſannabis has omnes gentes mihi contrarias.* 18 *Fortitudinem ego meam non in me reponam, ſed apud te ſervabo:* 19 *quia tu Deus es is qui me labentem excipis & elevas.* 20 *Ejuſdem Dei mei miſericordia me ſemper præveniet antequam illi noceant:* 21 *qui Deus mihi demonſtrabit & exhibebit bona inter inimicos ipſos & inſidiatores meos.* 22 *Ne, quæſo, Domine eos occidas: ne forte utilem & fructuoſam legis tuæ & populi hujus mei memoriam penitus amittant,* 23 *diſperge eos tantum fortitudine tua* 24 *eoſque de ſuperbia ſua detrahe atque depone Domine, qui inſtar clypei protector meus es;* 25 *idque fac propter peccatum oris eorum, & propter perniicioſum ſermonem labiorum ſuorum.* 26 *& capiantur cum tota ſuperbia ſua.* 27 *& ob maledictionem & mendacium ſuum denuncientur infames ad extremum uſque,* 28 *in ira ſcilicet & caſtigatione conſummata, & extremo ſummoque ſupplicio: & ſic non ſint amplius ſuperbi, & humilem ac innocentem perſequentes:* 29 *ſed vel tunc experimento ſuo edocti, ſciant quod Deus dominabitur generi ex ſtirpe Jacobi & omnibus finibus terræ.*
* 30 *Ut ergo dicebam, ſatellites iſti qui me cuſtodiunt, ibunt atque redibunt hoc ſero veſperi: & famem mei vorandi patientur, atque latrabunt ut canes: civitatem-*

* *Pauſatio aut immutatio muſica cantilena inter pſallendum.*

(1) *Cod. B. 6. Orat. ibi*, oſtendit.
(2) *Codd. S. Pauli, & B. 6. Orat.* ÷ in conſummatione ‡ *obelo præfixo, quod ſane notandum ab ea quæ tom. II. hoc loco occurrunt.*
(3) *B. 6. Orat.* & ſciant.

† 31 ipſi diſpergentur ad manducandum : [1]
32 ſi vero non fuerint ſaturati , & murmurabunt .
† 33 Ego autem cantabo fortitudinem tuam ;
34 & exſultabo mane [2] miſericordiam tuam :
† 35 quia [3] factus es ſuſceptor meus ,
36 & refugium ÷ meum ⁝ in die tribulationis meæ .
† 37 Adjutor [4] meus tibi pſallam :
38 quia Deus ſuſceptor meus es ;
39 Deus ÷ meus ⁝ miſericordia mea .

tatemque hanc circumibunt ne hinc effugiam . 31 & ipſi quidem vagabuntur diſperſi ut me comedant ac devorent : 32 ſi autem ſaturati non fuerint carnibus meis , & tunc maxime murmurabunt præ dolore . 33 At ego cantabo Domine fortitudinem tuam & imperium : 34 & poſtero mane , quando me hi capere volunt & interficere , jam liberatus de manibus eorum , exſultans laudabo miſericordiam tuam ; 35 propterea quod ex adverſo illorum , tu me exceperis , 36 & fueris refugium meum in tempore tribulationis meæ . 37 Adjutor meus tibi cantabo : 38 quia me labentem ſemper excipis , 39 Deus meus , qui miſereris mei.

ORATIONES.

MSS. * *al.* omni . * *al.* ſempiterno . * *al.* fulgeamus .

1 OMnipotens [5] Domine , cujus virtutem atque miſericordiam * matutino laudamus in tempore , te [6] fortitudinem noſtram oramus & quæſumus , ut ab omni obſcuritate tenebrarum eruti , * matutino lumine * decoremur . Per Dominum noſtrum .

Brev. Mozar. fol. 169. *Pro Judæis.*

2 IRruentes in me fortes , Chriſte Domine , virtutis tuæ valore compeſce ; quique tuam in paſſione animam occupaverunt , jugo ſervitutis tuæ eorum genimina occupentur ; ut tu ſolus Dominus redemptor ſæculi agnoſcaris , cum in occurſum Eccleſiæ tuæ ſurrexeris . [℟. *Amen.* Per miſericordiam tuam Deus noſter , qui es benedictus & vivis & omnia regis in ſæcula ſæculorum . ℟. *Amen* .]

fol. 174. *De Paſſione Domini .*

3 OCcupantes animam tuam Chriſte Domine fortes , ſuper te acriter inruerunt , cum tempore paſſionis cuneus ſuper te inruit ſuperborum ; & ideo quæſumus , ad precem Eccleſiæ tuæ jam reſpice , & cruentum hoſtis de manu gladium tolle ; ut mucronem ſuum deciſum ſentiant , cum per eos qui te annunciant , fidei tuæ cognoverint prædicari doctrinam . [℟. *Amen* . Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.]

fol. 187. *Item de Paſſione Domini .*

4 ERipe nos Domine de inimicis noſtris ; & qui tuam pro nobis dignatus es ponere animam , nos ab inſurgentibus in nos libera uſquequaque . [℟. *Amen* . Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.]

5 Chriſte

(1) *Ed. Oxon.* 31. *huic verſiculo jungit proxime inſequentem* 32.

(2) *Cod. S. Pauli* , miſericordia tua .

(3) *Vat.* 341 , & 342.
35 quia factus es ſuſceptor meus & refugium meum .
36 in die tribulationis meæ adjutor meus tibi pſallam .

(4) *Codd. S. Pauli* , & *B. 6. Orat.* ÷ adjutor meus ⁝ *ut Tom.* II. *primo a Thomaſio noſtro factum fuerat* .

(5) *MS.* Deus *ibi* , *non* Domine .

(6) *Idem MS.* te fortitudinem tuam oramus &c.

5 CHriſte Dei Fili, qui ſine cauſa delicti & morti es traditus, & venantium laqueis inretitus, facito ut per indebitam mortem tuam, mors nobis debita devincatur; ut qui pro nobis es traditus innocens, per bona innocentiæ ad te nos facias quandoque pervenire felices. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. fol. 21. *Item de Paſſione Domini*.

6 CHriſte Deus noſtræ ſalutis qui paſſionibus tuis noſtrorum criminum paſſiones extinguis, libera nos de ſanguinum viris & ab omnibus corruptionibus noſtris, ut facta carnis & ſanguinis declinantes, non virorum ſanguinum præcipitio interitus; ſed placentium tibi mereamur numero aggregari. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. fol. 108. *Item de Paſſione Domini*.

BENEDICTIO.

[DOminus] nobis præſtare dignetur, ut adjutorio ejus muniti, miſericordia adjuti, reſurrectione glorificati, mereamur in Eccleſia ſancta laudes ejus immaculatis ſenſibus exaltare. *Amen*. Comment. hujus Pſalm. tom. 7. S. Hieronymi.

PSALMUS LIX.

*In finem, pro his qui immutabuntur, in tituli inſcriptionem, ipſi David in doctrinam. * Cum ſuccendit Meſopotamiam, Syriæ & Sobal: & convertit Joab; & percuſſit Idumaam in valle Salinarum, duodecim millia.* * II. Reg. VIII. 3. 13. X. 7. I. Paral. XVIII. 3. 12.

Ed. Rom. *In finem, pro his qui immutabuntur, in tituli inſcriptione, ipſi David, in doctrinam. Cum ſuccendit Meſopotamiam Syriæ & Syriam Sobal: & convertit Joab, & percuſſit Edom in valle Salinarum duodecim millia.*

Beda.

In finem, in Chriſtum Salvatorem dicit. *His qui immutabuntur*, illo utique modo quo Apoſtolus dicit; *Fuiſtis aliquando tenebræ, nunc autem lux in Domino*: qui qualiter ad hunc *Finem mutari* valeant, conſequenter exponitur. *In tituli inſcriptione, David, in doctrinam. Tituli inſcriptione*, Jeſum Chriſtum ſignificat Regem. Sic ergo *mutentur*, ut deferentes diabolum, regi Chriſto colla ſubmittant: addidit *In doctrinam*, ſcilicet Chriſtianam; quia non ſufficit Chriſtum regem credere, ſi non ejus & *doctrina* ſervetur. *Cum ſuccendit Meſopotamiam Syriæ & Syriam Sobal*: hæ victoriæ *David*, Chriſti triumphum de Gentibus inſinuant; quas igne ſuæ charitatis inflammando, regno antiqui hoſtis, quod *Adarezer* ſignificat, eripuit; & ſuæ fidei tributarias fecit, quia enim *Syria* quæ Hebraice *Aram* dicitur, & interpretatur, *Sublimis*; ſuperbiam gentilitatis inſinuat: duas *Syriæ* gentes *ſuccendit*, qui Gentilium facta & dicta pariter correxit, ut uni vero regi, fidei & operis ſui tributa perſolverent. *Et convertit Joab, & percuſſit Edom in valle Salinarum, duodecim millia. Vallis Salinarum*, quæ Hebraice *Ge-melach* vocatur, infirmam terrenamque ſapientiam deſignat, qua & Gen- Senſus myſticus.

Gentilium philoſophia, & Judæorum pertinacia contra Chriſtum armatur. Sed utraque *converſio Joab* (qui interpretatur *Pater eſt*) inſtante diligentius fidei doctore *percutitur*. Poteſt ergo *Ge-melach* quia *Idumæorum* regio eſt, ſaporem ſcientiæ Gentilis indicare; ſed melius de Judæis in finem ſæculi credituris accipitur; vel propter XII *millia* ad numerum tribuum Iſrael, vel propter nomen *Edom*, quod Judæos ſæpe ſignificat: unde, & ſub ejus perſona de illis dicitur; *Et maior ſerviet minori*.

Populus ergo ille qui de priſcis erroribus *mutatus* eſt ad fidem, primo capite ſupplicat ut poſt afflictionem quam ſatisfaciendo paſſus eſt, beneficii [1] novitate reparetur: *Deus repuliſti nos* & cetera. Secundo, interpoſito *Diapſalmate*, rogat ut poſt tribulationes quas pertulit, deducatur a Domino in munitiſſimam Civitatem petens auxilium ſibi de tribulatione concedi, quod ſoli Domino probatur eſſe poſſibile: [*Ut liberentur dilecti tui*.] & reliqua.

Feria IV. ad Vigilias. *Euſebius Cæſarienſis*. Rejectio gentis Judæorum: & vocatio Gentium. *

Pſalmus ad precandum.

Propheta. ℣. 1. Pſ. XLIII. 10.

1 DEUS REPULISTI NOS ÷ ET : DESTRUXISTI ÷ NOS:
2 iratus es ÷ & : miſertus es nobis.
† 3 Commoviſti terram; & conturbaſti eam:
4 ſana contritiones ejus; quia commota eſt.
† 5 Oſtendiſti populo tuo dura:

6 po-

In perpetuum decantandus Pſalmus pro iis qui commutabuntur variis viciſſitudinibus rerum: ad perpetuam memoriam recolendus, ac ſi eſſet titulus inſculptus in columna. Davidi inſpiratus, ad aliorum doctrinam: quando ſcilicet pugnavit adverſus Syriam Meſopotamiæ; & Syriam Sobal; eaſque ſuccendit & reverſus eſt Joab & percuſſit Idumæam in valle Salinarum, duodecim ſcilicet millia hominum.

PROPHETA. 1 *Tu nos Deus olim projeciſti noſque deſtruxiſti*: 2 *iratus quidem es primum nobis, ſed tamen poſtea miſertus es noſtri*. 3 *Tu terram hanc noſtram ante concuſſiſti; eamque flagellis tuis conturbaſti*: 4 *ſed nunc ſana ejuſdem terræ noſtræ conquaſſationes, quia tota commota eſt ſurſum atque deorſum*. 5 *Feciſti autem populum tuum videre atque experiri dura & gravia*:

6 noſ-

* Per occaſionem ſuæ victoriæ Machabæorum quoque triumphans prædicit. Aliter, vox Apoſtolorum quando Chriſtus paſſus eſt.

Pſalt Syr. quem edidit David (dicens) ſi devenero in manus Saulis (2) interibo, deditque locum fugæ (ipſe) & qui cum eo erant; nobis autem exprimit converſionem Gentium, & abolitionem Judaiſmi. Verſ. XXVI.

Pſalt. Arab. Verſ. XXIV.

(1) *MS.* vita *ibi*, *pro* novitate. (2) *Apud Bianch.* interiero.

6 potaſti nos vino compunctionis: ℣. 6. Pſ. LXXIV. 9.
† 7 dediſti metuentibus te ſignificationem [1] ut fugiant a facie arcus.

DIAPSALMA.

† 8 Ut liberentur dilecti tui; ℣. 8. Pſal. CVII. 7.
9 ſalvum fac dextera tua: & exaudi me.
† 10 Deus locutus eſt in ſancto ſuo.
11 lætabor ÷ & ⁏ partibor Sichimam:
12 & convallem Tabernaculorum metibor.
† 13 meus eſt Galaad; & meus [2] eſt Manaſſes:
14 & Ephraim, fortitudo capitis mei.
† 15 Juda, rex meus. ℣. 15. Geneſ. XLIX. 10.
16 Moab, [3] olla ſpei meæ:
† 17 In Idumaeam extendam calceamentum meum:
18 mihi alienigenæ ſubditi ſunt.
† 19 Quis deducet me in civitatem munitam?
20 quis deducet me uſque in Idumaeam?
† 21 nonne tu [4] Deus qui repuliſti nos?

6 noſque potaſti vino pungente ac perturbante, & in ſtuporem adducente præ grandi amaritudine: 7 quibus certe flagellis dediſti metuentibus te, ſignum ut ad te fugerent a præſentia arcus & armorum hoſtium. * *8 Ut ergo ab illis liberentur dilecti & electi tui Domine; 9 ſalva me una cum omni populo dextera potentiæ tuæ; & exaudi me invocantem te. 10 Deus locutus eſt in ſanctuario tabernaculi ſui, mihique promiſſa dedit. 11 lætabor ergo conſtitutus Rex in totum Iſraelem; & uti dominus dividam Sichimam quæ eſt in Samaria: 12 & tamquam meam hæreditatem dimetiar vallem Succoth, hoc eſt, Tabernaculorum in tribu Gad. 13 Mea eſt terra Galaad: & mea eſt tribus Manaſſe: 14 & tribus Ephraim eſt robur capitis & principatus mei. 15 & tribus Juda eſt Regia & ſedes regni mei. 16 Sed gens Moabitica ita erit mihi ſubjecta, perinde ac olla lavacri, in qua ego ſine cura & anxietate ſpero me loturum pedes meos: 17 & ad Idumæam quoque extendam pedem, ut in ea mihi ſubdita incedam: 18 quemadmodum & alienigenæ Philiſthæi jam mihi ſubditi ſunt. 19 At quis me deducet ad civitatem munitam Idumæorum? 20 quis, inquam, me deducet uſque ad Idumæam ut ſubjiciam eam? 21 nonne tu Deus qui antea*

* *Pauſatio aut immutatio muſicæ cãtilenæ inter pſallendum.*

(1) *Addita illic diſtinctione Vat. 341, 342, & Ed. Oxon. habent.*
7 dediſti metuentibus te ſignificationem
8 ut fugiant a facie arcus.

(2) *Cod. B. 6. Orat.* ÷ eſt ⁏ Manaſſes. *Videſis hunc locum Tom. II. Tum Vat. 341. unico verſu concludit quæ nobis conſtituunt* ℣℣. 13 & 14. *ſicut & deinde una cum altero Vat. 342 uno verſu habet noſtros* 15. & 16.

(3) *MS. S. Pauli* ÷ olla ⁏ *hunc fortaſſe Codicem reſpexit Thomaſius quum ſimili ratione ſcripſit in altero Pſalt.*

(4) *B. 6. Orat. illic deſerit vocem* Deus.

v. 12. Pſal. XLIII. 10. 22 & non egredieris Deus in virtutibus noſtris?
† 23 Da nobis auxilium de tribulatione:
24 quia [1] vana, ſalus hominis.
† 25 In Deo faciemus virtutem:
26 & ipſe ad nihilum deducet tribulantes nos.

antea nos projeceras? 22 & an forſitan non egredieris Deus cum exercitibus noſtris ad prælium? 23 Da ergo nobis Domine auxilium quod nos eruat a tribulatione & anguſtia præliorum aliorumque malorum; 24 quia ſalus quæ ab homine exſpectatur, vana eſt atque inanis, falſa ſpe hominem decipiens. 25 Igitur cum auxilio Dei fortiter faciemus in re militari: 26 & ipſe conculcabit & ad nihilum rediget eos qui nos tribulant & affligunt.

ORATIONES.

MSS. 1 CLementiſſime [2] Domine ſalva ſupplicem populum auxilio dexteræ tuæ, ut dum ad fructum boni operis in tribulationibus excitatur, tua ſemper gratia conſoletur. Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum.

Apud Landulphum ſive Ludolphum de Saxonia. 2 OMnipotens mitiſſime Deus, humani generis reſtaurator & rector, qui fideles tuos ſic deponis ut erigas; ſic humilias ut ad cælorum regnum perducas; in te credentium corda pia miſeratione cuſtodi, ut ad confeſſionis tuæ remedia fugientes, ſanatis contritionibus æterna felicitate te largiente perfrui mereamur. Per Dominum.

Brev. Mozarab. fol. 93. 3 AUxiliare nobis Domine in tribulatione, & exaudi nos ad ſalutem, ut dilecti tui ipſa, qua formati manu ſunt, reformentur; ut quo ſunt contriti brachio, eodem rurſum ſavente, cupitum perveniant ad remedium. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus & vivis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*.

fol. 115. 157. 4 DA nobis Domine auxilium in tribulatione, quia vana eſt ſalus ab homine; in te enim faciemus virtutem, qui & confortas famulos, & ad nihilum redigis inimicos. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam &c.

fol. 193. 208. 139. * al. pleniſſimæ. * al. convertentes. 5 SAlvum fac populum tuum Domine dextera tua, & qui dediſti timentibus te Crucis ſignificationem, da * pleniſſimam fidei dignitatem; ut quos peccantes repuleras, * convertens ſuſcipias: & tu da in tribulatione auxilium neceſſarium, qui pro peccatoribus factus es pretium: & ipſe tribulantem inimicum ad nihilum redigas, ipſe [3] redemptos in civitatem circumſtantiæ introducas. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus &c.

PSAL-

(1) *Codd. B.6. Orat., & S. Pauli*, & vana *pro* quia vana.

(2) *MS.* Clementiſſime Deus ſalva &c.

(3) *Vocem* redemptos *præterit illic* B. *fol.* 208.

In finem , in hymnis , David .

Beda .

In hymnis , Græcum eſt , & interpretatur , *In laudibus* ; quia totus pſalmus Chriſti præconia perſonabit . Senſus myſticus.

In prima parte a finibus terræ deprecatur populus fidelis , ut ejus audiatur oratio , quatenus in ſancta Eccleſia perſeverans , alarum ejus velamine protegatur : *Exaudi Deus deprecationem meam* . In ſecunda , gratias agit quod juſtis hæreditatem ſuam dedit , & nomen ſuum in æternam gloriam conſecravit ; ex qua re laudes ſe redditurum jugiter Domino pollicetur : *Quoniam tu Deus meus exaudiſti orationem meam* .

Euſebius Cæſarienſis . Deprecatio cum gratiarum actione . Feria IV. ad Vigilias.

S. Athanaſius . Pſalmus in interpellatione & oratione & deprecatione . *

Pſalmus ad precandum .

1 EXAUDI DEUS DEPRECATIONEM MEAM: ¹ Propheta.
2 intende orationi meæ.
† 3 a finibus terræ ad te clamavi dum anxiaretur cor meum .
4 in petra exaltaſti me:
† 5 deduxiſti me ; quia factus es ſpes mea ,
6 turris fortitudinis a facie inimici .
† 7 Inhabitabo in tabernaculo tuo in ſæcula :
8 protegar in velamento alarum tuarum .

D I A P S A L M A .

Ee 2 † 9 quo-

Pſalmus in perpetuum decantandus cum inſtrumentis muſicis hymnorum , Davidi inſpiratus .

PROPHETA . 1 *Exaudi Deus hanc cum laudatione tui deprecationem meam* : 2 *attende huic orationi meæ* . 3 *hæc modo ad te clamavi in noviſſimis & extremis finibus terræ ubi exſulo , cum præ triſtitia ac tædio anxiaretur cor meum* . 4 *Tu me in rupe & arce alta & tuta collocaſti ut ſecurus eſſem ab inimicis meis* : 5 *meque huc deduxiſti ; quia fuiſti is in quem ego ſperarem* ; 6 *& fuiſti mihi velut turris fortiſſima & munitiſſima , quo ego confugerem a præſentia inimici me perſequentis* . 7 *Sed tandem aliquando habitabo* (*uti confido*) *apud tabernaculum ſanctum domus tuæ* ; 8 *ibique defendar & protegar veluti vela-*

* Ex perſona populi in Babylone poſiti , & pro ſua libertate deprecantis Pſalmus iſte componitur , cum tamen ſpem nutrierat reverſionis in Patriam .

Pſalt. Syr. Davidis , cum revelavit ei Jonathan conſilium Saulis machinantis interitum illius : ſpiritualiter autem innuit orationem cum gratiarum actione . Verſ. xvi.

Pſalt. Arab In laudationibus de ultimo fine . Verſ. xxvi.

S. Hieron. (Pſalmus) vocem continet gratulantis Prophetæ de æternitatis beatitudine .

(1) *Primo huic ℣. ſecundum jungunt Vat.* 341 *&* 342 , *qui deinde proſequuntur.*

3 a finibus terræ ad te clamavi ,

4 dum anxiaretur cor meum in petra exaltaſti me .

Digitized by Google

† 9 quoniam tu Deus ÷ meus ; exaudiſti orationem meam :
10 dediſti hæreditatem timentibus nomen tuum .
† 11 Dies ſuper dies Regis adjicies annos ejus ,
12 uſque in diem generationis & generationis .
† 13 permanet in æternum in conſpectu Dei .
14 Miſericordiam & veritatem ejus quis requiret ?
v. 15. Pſ. XXXIX. 12 LXXXVIII. 25. Proverb. XX. 28. † 15 Sic pſalmum dicam nomini tuo in ſæculum ÷ ſæculi ;
16 ut reddam vota mea de die in diem .

* Pauſatio aut immutatio muſica cātilenæ inter pſallendum.

velamine alarum tuarum , * 9 *tu enim Deus meus ſemper exaudiſti orationem meam :* 10 *dediſtique timentibus numen tuum ſuam ipſorum hæreditatem poſſidendam .* 11 *Dies ſuper dies vitæ adjicies ad ejuſdem Regis annos ,* 12 *idque uſque in omne tempus omnium generationum .* 13 *unde idem Rex permanſurus eſt & ſeſſurus coram te Deo in æternum .* 14 *Porro quis eorumdem inimicorum exquiret & penitus inveſtigabit ejuſdem Dei miſericordiam & fidelitatem ſummam in ſervandis promiſſis , dum Regem ſuum ſervat ?* 15 *Sic igitur ſperans , pſalmos canam numini tuo Deus uſque in omnia ſæcula :* 16 *ut reddam tibi per ſingulos dies mea vota ; & præſtem quæ tibi debeo atque promiſi.*

ORATIO.

MSS.

ANxietatum noſtrarum miſericordiſſime conſolator Deus , protege familiam tuam a facie inimici , ut a te turre ſortitudinis præmunita , inhabitare tabernacula mereatur æterna . Per Dominum noſtrum .

BENEDICTIO.

Comment. hujus Pſ. tom. 7. S. Hieronymi.

[DOminus] nobis præſtare dignetur , ut conformes facti gloriæ ſuæ , eruti a corruptione mortis ſecundæ , pſallere mereamur nomini ejus in ſpiritualium oblatione votorum .

PSALMUS LXI.

In finem : pro Idithun : Pſalmus David .

Beda .

Senſus myſticus.

Idithun interpretatur *Tranſiliens* [*eos*] id eſt , amatores ſæculi : introducitur enim perſona militis Chriſti , qui & mundi deſideria reliquerit , & in Domino ſpe firmiſſima permanſerit .

Tranſilitor iſte , quem diximus , vitiorum , videns mundum erroribus miſeriiſque pleniſſimum , in primo membro pſalmi animam ſuam Deo profitetur eſſe ſubjectam ; quia per Filium Dei unigenitum , munus ſalutare ſuſcepit , arguens eos , qui ſolo nomine ſe dici deſiderant Chriſtianos : *Nonne Deo ſubjecta erit anima mea ?* Secunda parte , iterum animam ſuam dicit ſubditam Deo Patri , quoniam per ejus Verbum ſalutarem patientiam conquiſivit ; confirmans plebem confeſſione fideli , ut toto cordis affectu ſperare debeat ſemper in Domino : *Verumtamen Deo ſubjecta eſto anima mea .* Tertio membro , errantes populos monet , ut in Domi-

Domino magis quam in caduca iſtius mundi felicitate confidant. *Verumtamen vani filii hominum, mendaces filii hominum in ſtateris* & reliqua.
Euſebius Cæſarienſis. Doctrina officioſa [ſive de obſequiis & officiis debitis erga Deum.]
S. Athanaſius. Pſalmus gloriationis in Domino. * *Feria IV. ad Vigilias.*

Pſalmus ad meditandum.

1 NONNE DEO SUBJECTA ERIT ANIMA MEA? Propheta.
2 ab ipſo enim ſalutare meum.
† 3 nam & ipſe Deus meus & ſalutaris meus,
4 ſuſceptor meus non movebor amplius.
† 5 quouſque irruitis in hominem?[1]
6 interficitis univerſi vos:
7 tamquam parieti inclinato, & maceriæ depulſæ?
† 8 Verumtamen pretium meum cogitaverunt repellere:
9 cucurri in ſiti:
10 ore ſuo benedicebant; & corde ſuo maledicebant. *v. 10. Pſ. XXVII. 3.*

DIAPSALMA. † 11 Ve-

Pſalmus in perpetuum decantandus, traditus Idithun Levitæ * uni ex tribus primariis Cantoribus, qui cum filiis ſuis prophetica dicta confeſſionum & laudum Domini in Tabernaculo canebat: inſpiratus autem Davidi. ** 1. Paralip. XXV.*

PROPHETA. 1 *An non ſe Deo anima mea ſubjiciet cum ſilentio & ſine murmure? 2 ex eo enim eſt ſalus mea. 3 nam & ipſe eſt Deus meus & ſalvator meus; 4 ipſe eſt qui me labentem excipit: unde nec plurimum commovebor in afflictionibus meis. 5 Vos autem perſecutores mei uſquequo inſidiamini, & magno irruitis impetu in me hominem imbecillem? 6 nam vos omnes me vultis interficere: 7 quouſque, inquam, irruitis in me tamquam in parietem jam curvatum ad ruinam, & tamquam in maceriam jam propulſam & corruentem? 8 Certe hi cogitaverunt honorem meum quo in pretio ſum, & pretioſam partem meam a me expellere & auferre: 9 qua de cauſa & ego ſitibundus cucurri per loca arida ut eorum inſidias evaderem: 10 & licet lingua ſua*

* Verba Machabæorum quando ab Antiocho ſacrificare, & profanari cogebantur. Aliter, vox *Chriſti de Paſſione*.

Pſalt. Syr. Pſalmus dictus (2) ab Idithun Pſalte; fertur ſenſus litteralis eſſe cum luderent pueri Abnir, & pueri David, ſeque trucidaſſent invicem, occidit enim quidam ex his, qui ad Abnir pertinebant ſratrem minimum inter natos Suriæ, ſratrem ſcilicet Ioab; atque hoc ſervavit Ioab, ad longum tempus & interfecit Abnir gigantem tempore Saulis. Spiritualis vero (ſenſus) indicat nobis nunc documentum medens peccato, ſi pœnitentia & confeſſione utamur. Verſ. xxi.

Pſalt. Arab. Verſ. xxiv.

S. Hieron. Iſte Pſalmus plenum de Deo affectum Prophetæ edocet dicens.

(1) *℣℣. 5, & 6. unico exprimunt Vatic. 341. & 342 ſicut & eodem modo ſequentes noſtros ℣℣. 8 & 9.* (2) *Apud Blanch.* ad Idithun. *&c.*

† 11 Verumtamen Deo ſubjecta eſto anima mea :
12 quoniam ab ipſo patientia mea .
† 13 quia ipſe Deus meus , & ſalvator meus ;
14 adjutor meus ; non emigrabo .
† 15 In Deo ſalutare meum & gloria mea :
16 Deus auxilii mei ; & ſpes mea in Deo ÷ eſt ⁑
† 17 Sperate in eo omnis congregatio populi :
18 effundite coram illo corda veſtra : [2]
19 Deus adjutor noſter ÷ in æternum ⁑

DIAPSALMA.

† 20 Verumtamen vani filii hominum :
21 mendaces filii hominum in ſtateris ut decipiant :
22 ipſi de vanitate in idipſum .
℣. 22. Pſ. XXXVIII. 6. CXLIII. 4. † 23 Nolite ſperare in iniquitate :
24 & rapinas nolite concupiſcere .
℣. 25. Job XXXI. 25. Matth. VI. 19. 21. Luc. XII. 15. I. Timot. VI. 17. 25 divitiæ ſi affluant nolite cor apponere .
† 26 Semel locutus eſt Deus ; duo hæc audivi :
27 quia poteſtas Dei [3] eſt :

28 &

* *Pauſatio aut immutatio muſicæ cantilenæ inter pſallendum.*

ſua mihi benedicerent ; animo tamen ſuo mihi maledicebant . * 11 *His tamen non obſtantibus adhuc ſubjice te Deo cum ſilentio & ſine murmure o anima mea ; 12 ab ipſo enim pendet præſtolatio mea ; & ab eo tibi veniet id quod ego patienter exſpecto : 13 ipſe enim eſt Deus meus & ſalvator meus ; 14 & is qui me labentem excipit & ſuſtentat : quare nec e loco & ſtatu meo alio tranſmigrabo . 15 In Deo ſita eſt ſalus mea & gloria mea : 16 ipſe Deus eſt mei auxiliator : & tota ſpes mea in Deo eſt non in homine . 17 Sperate igitur in eo omnes cœtus populi : 18 & coram eo exponite & effundite cogitationes omnes , curas , anxietates ac deſideria cordium veſtrorum ; 19 quia Deus eſt noſtri adjutor in æternum . 20 Attamen vani ſunt ut vapor filii Adam : 21 mendaces ſunt homines in ſtateris ſuis doloſis ad decipiendum alios : 22 ipſi omnes pariter evaneſcunt ; & ex vanitate ſunt , & fraudulenter agunt . 23 Nolite confidere in iniquitate & calumnia : 24 & nolite deſiderare neque rapere res alienas . 25 quin & ſi veſtræ vobis divitiæ affluxerint magna copia ; ne illis apponatis cor veſtrum & affectum . 26 Irrevocabiliter locutus eſt mihi Deus unum quiddam ; & tunc duo hæc audivi : 27 primum , quod poteſtas & imperium*

(1) *Cod. S. Pauli* ÷ quia ⁑ ipſe ÷ Deus meus ⁑ *Cod. B. 6. Orat.* ÷ quia ⁑ ipſe Deus meus &c *Unde ſane apparet quibus rationibus ducebatur Noſter quum primam manum Origenianis hiſce ſignis admovit . Vide Tom. II.*

(2) *℣℣. 18 & 19. & heic unico exprimunt Codd. Vat. 341 & 342. quemadmodum unico itidem paullo inferius occurrentes duos 23 & 24. ut & unico etiam duos alios, nempe 27 & 28.*

(3) *Verbum* eſt *illic omittit B. 6. Orat.*

28 & tibi Domine Miſericordia .
29 quia tu reddes unicuique juxta opera ſua . v. 29. Matth. XVI. 27. Rom. II. 6. I. Cor. III. 8. Galat. VI. 5.

perium Dei ſit ; 28 & ſecundum , quod miſericordia adſit tibi Domine . 29 nam tu nemine te impediente per potentiam & miſericordiam unicuique reddes bona bonis , & mala malis ſecundum quod exigunt opera eorum .

ORATIONES.

1 SUbde tibi Domine animas noſtras , quoniam tu es patientia vera , ut renuentes incerta divitiarum , te ſolum contempta omni mundana vanitate ſequamur . Per Dominum noſtrum . MSS.

2 EFfundentibus nobis coram te corda noſtra in oratione , tu Domine qui ſpes omnium es, exaudi & miſerere , tibique nos ſervituros , ſubde , & ſubditis peccato propitia benignitate occurre : fac nos iniquitatis rapina carere , & divitiarum tuarum ornamenta conquirere, atque te noſſe , [1] te concupiſcere , teque omni vitæ noſtræ tempore Deum mereamur habere . ℟. *Amen* . Per miſericordiam tuam Deus noſter , qui es benedictus , & vivis , & omnia regis in ſæcula ſæculorum . ℟. *Amen* . Brev. Mozar. fol. 70. & 265.

3 TIbi Domino ſoli ſubjacet anima noſtra , quem omnis creatorem ſuum agnoſcit natura ; a te virtutem patientiæ ne ſcandalo moveamur accipimus , cui omne quod ſumus , debere nos novimus ; fac ergo nos ſpe nunquam iniquitatis fulciri , nec fallacibus divitiis cor noſtrum apponere ; ut in te ſolo adſueſcamus requieſcere , & ad promerendum petita , coram te corda noſtra compuncta efficε . ℟. *Amen* . Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. fol. 256.

4 VIrtus immenſa Domine , tibi ſubdatur anima & caro noſtra , tibique ſinceriſſime deſerviat vita noſtra ; deſiderium animæ quo ad te perveniat , ſupple ; & labiorum deprecationem milleformis ille ne ſubripiat , ſuſcipe : occultum hoſtem devince virtute tua , noſque præveni in benedictione , & per viam vitæ perduc ad gaudia ſempiterna . ℟. *Amen* . Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. fol. 257.

PSALMUS LXII.

*Pſalmus David . * Cum eſſet in deſerto Idumææ .* *I. Reg. XXII. 5. XXIII. 14. 15. 25. 26.

Beda .

Pſalmus & *David* frequenter indicant Dominum Chriſtum , frequenter Eccleſiam ; quia Chriſtus in membris ſuis eſt ; & membra in ſuo capite continentur : quapropter Eccleſiæ , cum in hoc pſalmo locutura eſt , merito propoſita ſunt verba , quæ ſignificant Dominum Salvatorem . Hæc igitur *in deſerto Idumææ* , hoc eſt , in hujus ſæculi ariditate habitat , ubi ſitit & deſiderat Chriſtum ; unde & *Idumæa* , in qua *David* exſulabat , *Terrena* interpretatur . Senſus myſticus.

In

(1) B. *fol.* 80. te noſſe vel concupiſcere teque omnibus diebus vitæ noſtræ & tempore &c.

Digitized by Google

In prima parte pſalmi Eccleſia deſiderat Domini virtutem, optans omnium bonorum pinguedine repleri, ut ejus digna poſſit laudibus inveniri: *Deus Deus meus ad te de luce vigilo*. In ſecunda, gratias agit quia ſub velamine alarum Domini, mundi procellas evaſerit; inimiciſque ſuis in inferiora terræ damnandis, Regem Chriſtum in Deo Patre cum Sanctis prædicat eſſe lætaturum: *Si memor fui tui* & reliqua.

Quotidie ad Matutinum.

Euſebius Cæſarienſis. Gratiarum actio ejus qui ſecundùm Deum eſt perfectus.
S. Athanaſius. Pſalmus gratiarum actionis. *

Pſalmus MATUTINUS ad meditandum.

Propheta.

1 DEUS DEUS MEUS AD TE DE LUCE VIGILO.

℣. 2. Pſal. XLI. 3. CXLII. 6.

† 2 ſitivit [1] ÷ in ⁝ te anima mea;
3 quam multipliciter tibi caro mea;
† 4 in ⁜ terra ⁝ [2] deſerta & invia & inaquoſa:
5 ſic in Sancto apparui tibi;
6 ut viderem virtutem tuam & gloriam tuam:
† 7 quoniam melior eſt miſericordia tua ſuper vitas.
8 Labia mea laudabunt te:
† 9 ſic benedicam te in vita mea:
10 ÷ & ⁝ in nomine tuo levabo manus meas.

† 11 Si-

Pſalmus Davidi inſpiratus, cum eſſet profugus in deſerto Idumææ.

PROPHETA. 1 *Deus Deus meus es tu; & ad te orandum matutinus conſurgo ac vigilo ab albeſcente luce diei.* 2 *nam ſitivit & deſideravit te contemplari anima mea:* 3 *& multum admodum corpore quoque meo te adorare ſitivi ac deſideravi* 4 *in terra hac deſerta & inacceſſa & ſine aqua,* 5 *ſicut ſi eſſem in Sanctuario tuo, ita ſitienter in hoc deſerto ante te comparui* 6 *ad videndum & conſiderandum potentiam tuam & gloriam tuam:* 7 *melior eſt enim mihi miſericordia erga me tua, quam vita quælibet jucunda & diuturna.* 8 *Laudabunt te propterea labia mea:* 9 *& ſic anima ſitiente, & ore laudante benedicam tibi in vita mea;* 10 *& cum auxilio numinis tui levabo ad cælum manus meas in*

* Ex perſona eorum canitur, qui (3) meritis eminentiores in Babylone degebant.

Pſalt. Syr. Davidis, ad litteram, cum dixit regi Moab: moratus eſt pater meus, & mater mea apud vos quando fugerunt a conſpectu Saulis (&) ego pariter confugi ad te: nobis autem modo præſumitur gratiarum actio viri perfecti apud Deum in ſpiritu. Beati ſitientis juſtitiam &c. Verſ. xxv.

Pſalt. Arab. Verſ. xx.

S. Hieron. Pſalmus adventus Dominici declarat myſterium, de quo ſe Propheta quaſi illuminatum cernens exſultat & dicit.

---

(1) *MSS. S. Pauli, & B. 6. Orat. cum obelum non referunt: Cetera Vat.* 341 *&* 342 ℣℣. 2 *&* 3 *unico tantum exhibent.* *vocem* deſerta *ibi obelo notarunt aſteriſco neglecto, ajentes:* In terra ÷ deſerta ⁝ *Conſer locum hunc Tom.* II.

(2) *Iidem MSS. S. Pauli, & B. 6. Orat.*

(3) *Blanch.* mentis eminentiores.

† 11 Sicut adipe & pinguedine repleatur anima mea:
12 & [1] labiis exſultationis laudabit os meum.
† 13 Si memor fui tui ſuper ſtratum meum; in matutinis meditabor in te: v. 13. Job XXXV. 10. Pſ. XLI. 9. CXVIII. 55. CXLIX. 5.
14 quia fuiſti adjutor meus:
† 15 & in velamento alarum tuarum exſultabo.
16 Adhaeſit anima mea poſt te:
17 me ſuſcepit dextera tua.
† 18 Ipſi vero in vanum quæſierunt animam meam:
19 introibunt in inferiora terræ:
20 tradentur in manus gladii:
21 partes vulpium erunt.
† 22 Rex vero lætabitur in Deo:
23 laudabuntur [2] omnes qui jurant in eo:
24 quia obſtructum eſt os loquentium iniqua.

in orando. 11 Quaſi ſpirituali adipe & pinguedine, quæſo, impleatur a te anima mea gratia conſolationis internæ: 12 & ita labiis etiam os meum exſultanter laudabit nomen tuum. 13 idque faciam etiamſi memoratus fuero tui in cubili meo jacens; & quando per ſingulas vigilias & matutinis præſertim horis meditabor de te; 14 quia tu ſemper fuiſti auxiliator meus. 15 ſemperque in poſterum te laudando exſultabo, tectus quaſi velamine alarum tuæ defenſionis atque protectionis. 16 Anima mea adhæſit arctiſſime ad te: 17 meque viciſſim retinendum excepit dextera potentiæ tuæ. 18 At ipſi perſecutores mei vane quæſierunt interficere vitam animæ meæ. 19 quin potius ipſi ingredientur ad inferna loca terræ; 20 tradentur in manus & cædem gladii quo ſunt occidendi; 21 eorumque cadavera erunt partes & eſcæ vulpium ceterarumque ferarum. 22 Rex autem, quem illi perſequuntur, lætabitur in Deo ipſum protegente: 23 in quo etiam omnes qui per eumdem Deum & non per falſa numina jurant, illi credentes & ſervientes, ſe laudabunt & gloriabuntur; 24 propterea quod obturatum ſit os loquentium res iniquas atque mendacium, ne innocentibus amplius imponant crimina falſa.

ORATIONES.

1 AD te diluculo vigilantibus lumen largire perpetuum auctor lucis æternæ Deus, ut te labia noſtra laudent, te vita benedicat, te meditatio matutina glorificet. Per Dominum. MSS.

(1) *Rurſus iidem Codd. qui ſupra*: & labia exſultationis &c. *tum Vat. 342 inſequentes proxime ℣℣. 13 & 14 ſimul in unicum cogit. At Vat. 341.*
13 Si memor fui tui ſuper ſtratum meum.
14 in matutinis meditabor in te quia fuiſti adjutor meus.
Et Ed. Grabei.
13 Si memor fui tui ſuper ſtratum meum.
14 in matutinis meditabor in te
15 quia fuiſti &c.

(2) *Cod. S. Pauli minori numero illic ſcribit*: laudabitur omnis qui jurat in eo.

Brev. Mozar. fol. 109.

2 IN matutinis meditamur te Domine, quia te illuminante, ſuſceptor es noſtrum: quod pro nobis natus es confitemur, & in velamento alarum tuarum, Cruce tua protecti laudamus; dona igitur nobis ut qui munera tua in ſacro myſterio prædicamus, te in ſummo munere perfruamur. [℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in ſæcula ſæculorum ℟. *Amen*.]

fol. 136.

3 DOmine, ad quem vigilat de luce anima noſtra, dona ut ſemper a tenebris properemus ad lucem: caligo depereat menti, & plenitudo tuæ in nobis permaneat lucis. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*

Comment. hujus Pſ. tom. 7. S. Hieronymi.

4 DEprecamur te Domine, ut in tuam lucem vigilantes, te jugiter ſitientes, mereamur te largiente bonis operibus adimpleri.

PSALMUS LXIII.

In finem: Pſalmus David.

Beda.

Senſus myſticus.

Tituli hujus verba Chriſtum ſignificant, qui per totum pſalmum de ſua eſt Paſſione locuturus.

Prima poſitione Dominus orat ut a populi Judaici timore liberetur, docens illos defeciſſe in inſidiis, ſe autem reſurrexiſſe ad gloriam: *Exaudi Deus orationem [meam] cum deprecor*. Secunda, ſævitiam deridet Judæorum, quia magis ipſi conturbati ſunt de ſceleribus ſuis, quando reſurgente Domino, eis eſt annuntiata fortitudo; tunc enim lætitia juſtorum, & rectæ fidei virtus apparuit: *Sagittæ parvulorum* & reliqua.

Feria IV. ad Vigilias.

Euſebius Cæſarienſis. Doctrina athletæ cultoris Dei.

S. Athanaſius. Pſalmus in interpellatione & oratione & deprecatione. *

Pſalmus ad precandum.

Propheta.

1 EXAUDI DEUS ORATIONEM MEAM CUM DEPRECOR:

2 a timore inimici eripe animam meam.

† 3 Pro-

In perpetuum decantandus Pſalmus Davidi inſpiratus.

PROPHETA. 1 *Auſculta Domine vocem hanc & orationem meam dum deprecor ad te; 2 & a timore quo inimicum timeo, eripe me, ne illum timeam.*

* De ipſo David cecinit cum Saulis perſecutionibus laboraret. Aliter, *vox Martyrum Chriſti*.

Pſalt. Syr. Pſalmus editus a Davide cum admonuit eum Gad Propheta (dicens) ne maneas in Maſrot, quoniam Saul quærit necem tuam. Nobis vero ſpiritualiter triumphus agoniſtarum & inſtructio timentium Deum atque victoria in certamine. Verſ. XXIV.

Pſalt. Arab. Davidis quando perſecutus eſt eum Saul. Verſ. XXIX.

S. Hieron. Pſalmus vocem continet Prophetæ Deum jugiter deprecantis ut non ſolum ſua peccata, ſed alia malorum venena ipſo protegente poſſit evadere, ſed & nos intelligere debemus id quod in eo canitur in credentibus poſſe impleri.

Digitized by Google

† 3 Protexiſti me a conventu malignantium,
4 a multitudine operantium iniquitatem:
† 5 quia exacuerunt ut gladium linguas ſuas: ꝟ. 5. Pſ. CVIII. 8.
6 intenderunt arcum, rem amaram,
7 ut ſagittent in occultis immaculatum: ꝟ. 7. Pſalm. X. 9.
† 8 ſubito ſagittabunt eum, & non timebunt.
9 firmaverunt ſibi ſermonem nequam:
† 10 narraverunt ut abſconderent laqueos:[1]
11 dixerunt; *Quis videbit eos?*
† 12 Scrutati ſunt iniquitates:
13 defecerunt ſcrutantes ſcrutinio.
† 14 Accedet homo ad cor altum:
15 & exaltabitur Deus.
† 16 ſagittæ parvulorum factæ ſunt plagæ eorum:
17 & infirmatæ ſunt contra eos linguæ eorum.
† 18 Conturbati ſunt omnes, qui videbant eos: ꝟ. 18. Pſal. LI. 8.

19 & ti-

meam. 3 Quemadmodum me hactenus protexiſti; ita nunc quoque me protege & abſconde a concilio & conſpiratione malignorum contra me, 4 & a multitudine & tumultu operantium inique: 5 quia maligni iſti acuerunt quaſi gladium linguas ſuas, parantes contra me calumnias ad interitum meum: 6 tetenderuntque arcum ſuum & ſagittam, hoc eſt, amarum verbum & rem; 7 ut ex abſconditis locis clanculum & inſidioſe ſagittarent me hominem innoxium, & nullo adverſus eos crimine maculatum. 8 quem & ſubito & de repente ſagittabunt; & Deum qui omnia videt, non timebunt. 9 qui firmiter ſibi ipſis conſtituerunt ſermonem malignum ejuſmodi: 10 & inter ſe diſputaverunt & modos expoſuerunt ut abſconderent laqueos ut me irretirent ad mortem: 11 & dixerunt quod ullus quiſquam non viſurus eſſet ipſos iſta tractantes ac diſponentes. 12 Perſcrutati ſunt quidem & inveſtigaverunt rem iniquam hanc facere modis omnibus: 13 ſed irrito conatu defecerunt, tanta licet perſcrutatione perſcrutantes & excogitantes modos quibus me perderent. 14 accedet quidem homo ad cor alte profundum & ad excogitandum callidum conſilium; eritque cor profundum & rectum ad machinandum malum: 15 ſed Deus excelſum ſe demonſtrabit cum eos ſagittaverit, & eorum diſſipaverit prava conſilia. 16 tunc apparebit quod plagæ, quas ipſi inferre volebant, fuerint veluti arundineæ ſagittæ imbecillium parvulorum ludentium & non vulnerantium; 17 & quod eorum linguæ in proprium tantummodo ipſorum malum fuerint, ad aliorum malum invalidæ effectæ. 18 Omnes qui eos ſic a Deo punitos videbant, conturbati ſunt

(1) *ꝟꝟ. 10 & 11 in unicum rediguntur a Vat. 341 & 342: quod idem factum vidimus in illis MSS. cum ꝟꝟ. 14 & 15: item cum aliis paullo infra ſequentibus 19 & 20.*

19 & timuit omnis homo.
† 20 & annunciaverunt opera Dei:
21 & facta ejus intellexerunt.
† 22 Lætabitur juſtus in Domino; [1] & ſperabit in eo:
23 & laudabuntur omnes recti corde.

ſunt præ terrore; 19 & Deum timuit omnis homo; 20 qui & aliis quoque annunciaverunt hæc juſta opera juſtitiæ Dei: 21 & eorum quæ idem fecit providentia ſua in mundo, intelligentiam habuerunt. 22 Lætabitur itaque quilibet juſtus in Domini providentia & protectione; & in eo ſemper ſperabit: 23 & exſultando ſe laudabunt, & gloriabuntur in eo omnes qui rectum erga illum habent animum ſuum.

ORATIONES.

MSS. 1 TUtela omnium [2] credentium Deus, cuſtodi Eccleſiam tuam a conventu malignantium, qui eam occultis jaculis impugnare nituntur, ut te ſalubri rectoque retinens intellectu, juſtorum meritis perpetualiter conlætetur. Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum.

Brev. Mozar. fol. 173. *De Paſſione Domini.* 2 PRotege nos Domine a conventu malignantium inimicorum, qui crucis pertuliſti opprobrium, ut qui contra te linguas ſuas exacuerunt ut gladium, ſaluberrimo tuæ gratiæ dono conquiſiti, devorentur Eccleſiæ morſu. [℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*.]

fol. 190. *Item de Paſſione Domini.* 3 A timore inimici Domine libera animam meam, & a conventu malignantium eripe eam, ut quæ vulnere paſſionis tuæ educta eſt de lacu miſeriæ, in te credens perducatur ad libertatem æternæ gloriæ. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

BENEDICTIO.

Comment. hujus Pſal. to. 7. S. Hieronymi. [DEus] nobis præſtare dignetur, ut a ſagittis inimicorum liberi, ab arcu falſitatis erepti, mereamur ab eo protegi, qui Sanctis omnibus pro ſpe ſalutis gloriam tribuit immortalitatis.

PSALMUS LXIV.

In finem, Pſalmus David: Canticum. ÷ Jeremiæ & Ezechielis, populo tranſmigrationis cum inciperent exire :

Beda.

Senſus myſticus. Quia principia tituli jam nota ſunt, ſequentia paucis exponamus verbis. *Tranſmigrato* in Chaldæam *populo* Iſrael, Prophetæ memorati prædixerunt eos poſt LXX. annos [ad] patriam redituros; everſamque ab hoſtibus Hieruſalem, meliori ſtatu reparaturos. Non ergo *Hieremias* & *Ezechiel pſalmum* fecerunt; ſed quorum tempori juxta hiſtoriam congruit,

(1) *Grabeus*. 22 Lætabitur juſtus in Domino; 23 & ſperabit in eo.

(2) *MS*. credentium in te Deus &c.

Digitized by Google

gruit, eorum nomine prætitulatur: quod ab Eſdra factum plurimi auctores aſſeverant, dicentes eum pſalmis omnibus Titulos indidiſſe; eoſque eatenus[1] incompoſitos, & pro auctoritate ac temporis diverſitate diſperſos, in volumen unum collegiſſe. Spiritualiter autem, *populus*, qui Babyloniam deſerens, poſt captivitatem ad Hieruſalem feſtinabat, illos reſpicit, qui poſt peccata priora, mundi iſtius confuſione damnata, ad Eccleſiam Chriſti venire contendunt, quibus auctoritate Patrum totus iſte pſalmus aptandus eſt.

Populus ille, qui ſæculi peccata deſerens, reverſus eſt ad Dominum, primo ingreſſu pſalmi, auctorem ſuum liberatus agnoſcens, orationem ſuam poſtulat exaudiri; definiens ſolum beatum eſſe qui ad ejus[2] meruerit atria pervenire: *Te decet hymnus, Deus, in Sion*. Secunda ſectione, ſpem dicit Dominum omnium finium eſſe terrarum, diverſa laude ipſius potentiam allegorica comparatione deſcribens; Sanctoſque ejus hymnidica in ipſum exſultatione gaudere: *Exaudi nos Deus ſalutaris noſter* & reliqua.

Euſebius Cæſarienſis. Vocatio Gentium. — *Feria IV. ad Matutinum*

S. Athanaſius. Pſalmus cum hymnis [*al.* hymnum dicens.] *

Pſalmus ad laudandum Deum.

1 TE DECET HYMNUS, DEUS, IN SION: Propheta.
2 & tibi reddetur votum ÷ in Jeruſalem ‡
† 3 exaudi orationem ÷ meam ‡ ad te omnis caro veniet.
† 4 Verba iniquorum prævaluerunt ſuper nos:
5 & im-

In perpetuum decantandus Pſalmus, Davidi inſpiratus: Canticum Jeremiæ & Ezechielis pro populo Dei qui tranſmigraverat in Babylonem; quando ſcilicet ab illa captivitate idem populus exiturus eſſet, & reverſurus in Hieruſalem.

PROPHETA. 1 *Decet te o Deus cantari tibi laudem in civitate Sion, ubi nunc laus tui ſilet;* 2 *& in eadem civitate Hieruſalem perſolvendum eſt tibi votum, quod olim vovi ut redirem ad eam:* 3 *exaudi ergo orationem meam ut illuc ad te laudandum veniat omnis homo noſtræ gentis hic peregrinæ.* 4 *Verba quidem & facta iniquorum Babyloniorum, qui nos captivos fecerunt ac detinuerunt hactenus, valde multum gravia & dura fuerunt ſuper nos &*

præ

* Reditum populi de Babylone prædicit ex perſona revertentium loquens. Aliter, *vox Eccleſiæ ante Baptiſmum*.

Pſalt. Syr. Davidis, ad litteram cum aſſumpſit Arcam Dei ad Sion: & nobis proinde ſpiritualis (ſenſus) innuit in eo prædicationem Apoſtolorum, qui reduxerunt Gentes per enunciationem Evangelii. Verſ. XXXII.

Pſalt. Arab. Verſ. XXX.

S. Hier. Iſte Pſalmus in perſona Chriſti cantatur, & de reverſione Babyloniæ in Hieruſalem, & de noſtra ad cæleſtem Hieruſalem.

(1) *MS. ibi*, interpoſitos *loco vocis* incompoſitos.
(2) *Idem MS.* meruit.

5 & impietatibus noſtris tu propitiaberis.
† 6 Beatus quem elegiſti & aſſumpſiſti!
7 inhabitabit in atriis tuis.
V. 8. Pſ. XXXV. 9. † 8 Replebimur ÷ [1] in : bonis domus tuæ:
9 ſanctum eſt templum tuum, mirabile in æquitate.
† 10 Exaudi nos Deus ſalutaris noſter,
11 ſpes omnium finium terræ [2] & in mari longe.
† 12 Praeparans montes in virtute tua,
13 accinctus potentia:
14 qui conturbas profundum maris, [3] ſonum fluctuum ejus.
† 15 turbabuntur gentes & timebunt qui habitant terminos, a ſignis tuis:
16 exitus matutini & veſpere delectabis.
V. 17. Pſal. LXVII. 10. CIII. 13. † 17 Viſitaſti terram; & inebriaſti eam:
18 multiplicaſti locupletare eam:
† 19 flumen Dei repletum eſt aquis.
V. 20. Pſal. LXVII. 11. 20 paraſti cibum illorum; quoniam ita eſt præparatio ejus.
† 21 Ri-

præ viribus noſtris: 5 ſed & tu tamen propitius eris tandem impietatibus noſtris; quibus meruimus in illorum redigi ſervitutem. 6 Beatus & felix ille quem tu elegeris; & in tuam protectionem & urbem ſanctam aſſumpſeris! 7 habitabit enim illic in atriis templi tui. 8 Ibi replebimur bonis domus tuæ: 9 nam templum tuum ſanctum eſt & admirabile in juſtitia, in vera & juſta religione cultus tui, excluſis immundis & contaminatis ne profanetur. 10 Exaudi igitur nos Deus qui nobis das ſalutem: 11 qui es is in quem ſperant omnes fideles tui, in omnibus quibuslibet terræ finibus fuerint vel in mari longinquo. 12 Tu enim es qui firmiter conſtituis & apparas montes fortitudine tua, 13 ſolo tuo veluti præcinctus potentatu: 14 qui cum vis, turbas vel compeſcis fundum maris & ejuſdem fluctuum ſonitum: cujus maris fremitum nemo ſine terrore ſufferet. 15 a cujus ſignis & prodigiis mirabilibus, quæ facis cum volueris, conturbabuntur gentes omnes; & qui habitant etiam in extremis terræ, ſibi timebunt: 16 qui e contrario delectabiles facies egreſſus orientis matutini ſideris & veſpertini; quibus delectabis gentes omnes ad Orientem degentes & ad Occidentem. 17 Tu es qui donis tuis inviſiſti quodammodo terram; eamque imbribus abunde potaſti & veluti inebriaſti: 18 & multiplicando dona tua, multipliciter eam ditaſti ubertate fructuum & herbarum: 19 flumenque tuum o Deus, per te repletum eſt jugiter aquis. 20 ſic tua tu pro-

(1) *Obelus ille non invenimus in Cod. S. Pauli, ſicut nec in illo B. 6. Orat.*

(2) *Ed. Oxon.*
11 ſpes omnium finium terræ
12 & in mari longe.

(3) *Uterque Vat. 341 & 342. cum Grabeo.*
14 qui conturbas profundum maris,
15 ſonum fluctuum ejus.
16 turbabuntur gentes & timebunt
17 qui habitant terminos a ſignis tuis.

† 21 Rivos ejus inebria:[1]
22 multiplica genimina ejus:
23 in ſtillicidiis ejus lætabitur germinans.
† 24 Benedices coronæ anni benignitatis tuæ:
25 & campi tui replebuntur ubertate:
† 26 pingueſcent ſpecioſa deſerti:
27 & exſultatione colles accingentur.
† 28 induti ſunt arietes ovium:
29 & valles abundabunt frumento.
30 clamabunt, etenim hymnum dicent.

providentia frumentum & cibum omnem illis omnibus habitantibus in terra apparaſti uſque ad maturitatem: quia hoc modo per pluviales & fluviales aquas fit terræ inſtructio & apparatio, ut apta ſit ad germinandum. 21 *Inebria igitur Domine abundanter aquis tuis terræ ſanctæ ſulcos:* 22 *ejuſque germina & fruges multiplica:* 23 *ut terra in germinando læta ſit propter aquas, quæ in ipſam ſtillaverint atque decurrerint.* 24 *Benefaciendo benedic toti circulo anni, quem tua benignitate nobis largiris:* 25 *& campi terræ tuæ pinguedine repleantur uberrima;* 26 *pinguia fiant ſpecioſa paſcua in cunctis finibus deſerti olim ſterilis:* 27 *& veluti exſultanter lætiſſimo gramine colles circumcingantur.* 28 *ſic enim arietes ovium & greges omnes veſtiti erunt velleribus optimis:* 29 *& valles abundanter plenæ erunt frumento.* 30 *& tunc homines præ lætitia clamabunt: nam & grati beneficiis tuis hymni laudem tibi canent.*

ORATIONES.

1 SPes omnium finium terræ Deus, exaudi orationem ſupplicem familiæ tuæ, ut dum te plauſu conſono, hymno[2] modulante perſultat, infuſione Paracliti decorata, multiplici fructu pingueſcat. Per Dominum &c. in unitate ejuſdem Spiritus ſancti &c. MSS.

2 TRibue Rex cæleſtis, ut nos erepti ab ariditate peccati, flumine miſericordiæ tuæ copioſius inrigati, pingueſcere mereamur, vel hymnum cum Sanctis tuis decantare poſſimus. Per Dominum. Apud Landol. Sax.

3 EXaudi nos Deus ſalutaris noſter, ac nos tua virtute præcinge; dumque fidei optamus ſoliditatem, ſpei * mereamur quietem, & * charitatis perveniamus ad requiem. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*. Brev. Mozar. fol. 91. 138. * al. charitate.

4 EXaudi nos Deus ſalutaris noſter, qui es omnium terræ ſpes, & in virtute tua præpara montes, quos illuſtres potentia, virtutumque ſublimes * inſignium; tuum eſt enim nos celſiora ditare per merita, per quæ vitæ beatæ ſcandimus ardua, ut Eccleſia tua in omnibus terræ finibus dilata- fol. 141.

(1) *Unico verſu exhibentur in Vat.* 341 *&* 342*. quæ nobis* ℣℣. *conſtituunt* 21 *&* 22.

(2) *B.fol.* 138. *ubi duobus in locis ea oratio legitur, uno in loco habemus*, promereamur &c.

dilatata, dum fidei petit ſublimitatem, ſpei promereatur quietem, & ad charitatis perveniat apicem. ℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*

fol. 410. 5 BEnedic Domine coronam anni benignitatis tuæ in die inſignis ſolemnitatis noſtræ, ut & mentes copia doctrinæ reſulgeant, & campi donorum tuorum ubertate pingueſcant; quo ita nobis ſubſtentatio cum tua gratia largiatur, ut & caro frugibus, & anima divinis paſta conlætetur * virginibus. ℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*

for. germinibus.

fol. 26. 6 BEnedic Domine coronam anni benignitatis tuæ, ut & montes copia doctrinæ reſulgeant, & campi donorum tuorum ubertate pingueſcant, quo ita nobis ſubſtantia cum tua gratia largiatur, ut & caro frugibus, & anima divinis paſta collætetur * virginibus. ℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*

for. germinibus.

Commeot. hujus Pſal. to. 7. S. Hieronymi. 7 TE deprecantes Deus oramus, ut Electorum tuorum congregemur meritis, ut jungamur præmiis, ut ſi non meremur honorari præmiis, vel ornari coronis, ſaltem veniam conſecuti, pœna careamus æterni judicii. *Amen*.

PSALMUS LXV.

In finem, Canticum pſalmi ÷ Reſurrectionis ⁑

Beda.

Senſus myſticus. Apertus eſt titulus, lætitiam Dominicæ Reſurrectionis non ſolum Judæis ſed & Gentibus inſinuans.

Contra perſuaſionem Judæorum, qui ſe dicebant ſolos ad beatam vitam præ omnibus pertinere, mater Eccleſia ſpem generalis reſurrectionis, interpoſitis tribus *Diapſalmatibus*, læta decantat. Primo ordine hortans univerſitatem, ut de Domini Reſurrectione congaudeat, quæ cunctis erat fidelibus æterna præmia præſtitura: *Jubilate Deo omnis terra*. Secundo ordine invitat omnes ut veniant ad Dei opera conſideranda; quatenus una credulitas jungat, quos unum præmium exſpectat: *Venite & videte opera Dei*. Tertio, iterum monet Gentes ut benedicant Dominum, qui nos diverſis licet probet tribulationibus, ad requiem tamen ſuæ miſerationis adducet: *Benedicite Gentes Deum noſtrum*. Quarto ordine, iterum invitat univerſitatem, ut commonita exemplo liberationis ſuæ, amplius confidat in Domino, benedicens eum quoniam orationem ejus exaudire dignatus eſt: *Venite, audite, & narrabo omnes qui timetis Deum*.

Feria IV. ad Vigilias. *Euſebius Cæſarienſis*. Vocatio Gentium; & prædicatio [*al.* teſtatio] Apoſtolorum.

S. Athanaſius. Pſalmus jubilationis & de Reſurrectione. *

Pſal-

* Et hic reditum populi deſignat, verum ex perſona illorum loquens, qui inter eos merito celſiores cum ſuperius carmen totius populi preces & vota contineat. Aliter, *vox Apoſtolorum ad populum*. *Pſalt. Syr.*

Pſalmus gratiarum actionis.

1 JUBILATE DEO OMNIS TERRA; Propheta.
2 pſalmum dicite nomini ejus; [1]
3 date gloriam laudi ejus.
† 4 Dicite Deo: *Quam terribilia ſunt opera tua* ÷ *Domine* ⁝
5 *in multitudine virtutis tuæ mentientur tibi inimici tui.*
† 6 *omnis terra adoret te & pſallat tibi:*
7 *pſalmum dicat nomini tuo.*

DIAPSALMA.

† 8 Venite, & videte opera Dei: ℣. 8. Pſal. XLV. 9.
9 terribilis ÷ in ⁝ conſiliis ſuper filios hominum.
† 10 ÷ Qui ⁝ convertit mare in aridam: ℣. 10. Exod. XIV. 21.
11 in flumine pertranſibunt pede. ℣. 11. Joſue III. 15.
12 ibi lætabimur in ipſo,
† 13 qui dominatur in virtute ſua [2] ÷ in ⁝ æternum:
14 oculi ejus ſuper gentes reſpiciunt. ℣. 14. Pſalm. X. 5. XXXII. 13.
15 qui exaſperant, non exaltentur in ſemetipſis.

In perpetuum decantandum canticum pſalmi, in gratiarum actionem pro reſurrectione a dura morte ſervitutis.

PROPHETA. 1 *Jubilate in honorem Dei omnes habitatores terræ;*
2 *pſalmos cantate ad gloriam nominis ejus:* 3 *glorioſam facite laudem ejus.*
4 *Dicite Deo:* O quam ſtupenda ac terribilia ſunt opera tua Domine!
5 adeo ut præ magnitudine fortitudinis tuæ nec ipſi inimici tui auſuri ſint
aperte palamque te omnipotentem non fateri, etſi animo ficto & ſimulato.
6 omnes qui ſunt in terra, adorent te, & cantent tibi pſalmos: 7 cantent pſalmos ad honorem nominis tui o Deus Altiſſime * 8 *Venite omnes, & oculis mentis videte & conſiderate opera Dei;* 9 *quam is ſit tremendus in ſuis conſiliis ac deliberationibus ſuper filios Adæ.* 10 *Qui Deus cum vult, mare convertit in terram aridam, ut fecit in mari rubro tempore Moſis:* 11 *quo operante homines in flumine ſicco pede pertranſibunt ut factum eſt in Jordane tempore Joſue.* 12 *& ibi in ſiccato mari vel flumine nos quoque (ſi opus fuerit) lætabimur in eo ipſo,* 13 *qui vi omnipotente poteſtatis ſuæ dominatur ſæculo ab exordio ſæculi & in æternum uſque:* 14 *cujus oculi ad gentes omnes aſpiciunt; nihilque illum latet.* 15 *quapropter increduli & qui ſuis iniquitatibus ad iram provo-*

* *Panſatio aut immutatio muſicæ cantilenæ inter pſallendum.*

Pſalt. Syr. Pſalmus incertus, de ſacrificiis, & holocauſtis, deque ſuffitu Arietum. Spiritualis (ſenſus) innuit nobis vocationem Gentium & prædicationem. Verſ. XIII.
Pſalt. Arab. Laudatio, & de Reſurrectione Verſ. XXXIX.
S. Hier. Iſte Pſalmus ad Reſurrectionem Chriſti pertinet.

(1) ℣. 2 *una ſimul cum* 3 *unico verſu habent Vat.* 341 *&* 342.
(2) *Codd. B.6. Orat., & S. Pauli illic habent:* ※ in æternum ⁝ *Vide Tom. II. ad hunc locum.*

DIAPSALMA.

† 16 Benedicite gentes Deum noſtrum;
17 & auditam facite vocem laudis ejus:
† 18 qui poſuit animam meam ad vitam;
19 & non dedit in commotionem pedes meos.
† 20 Quoniam probaſti nos Deus;[1] igne nos examinaſti ſicut examinatur argentum;
† 21 induxiſti nos in laqueum;
22 poſuiſti tribulationes in dorſo noſtro;
23 impoſuiſti homines ſuper capita noſtra;
† 24 tranſivimus per ignem & aquam;
25 & eduxiſti nos in refrigerium:
† 26 introibo in domum tuam in holocauſtis;
27 reddam tibi vota mea quæ diſtinxerunt labia mea,
† 28 & locutum eſt os meum in tribulatione mea.
† 29 holocauſta medullata offeram tibi[2] cum incenſo arietum;
30 offe-

V. 10. Pſalm. XVI. 3.

provocant illum, ne ſeſe extollant ac ſuperbiant in ſemetipſis. * 16 *Benedicite Deum noſtrum omnes gentes;* 17 *& facite audiri vocem laudis ejus:* 18 *qui repoſuit animam meam in vitam ut tranquille viveret, ablata continua morte miſerrimæ ſervitutis;* 19 *quique non amplius tradidit pedes meos in commotionem & inſtabilitatem in loco peregrino, ubi incertis ſedibus vagabar.* 20 *Quoniam autem prius tu nos examinaſti Deus; & eo in examine igne tribulationum nos igniſti, ſicut igne examinari ſolet argentum ut purum ſit & defæcatum;* 21 *& nos introduxiſti in laqueum & obſidionem captivitatis, unde exire non poteramus;* 22 *& poſuiſti in dorſo noſtro tribulationes portatu graviſſimas;* 23 *& impoſuiſti impios homines ſuper caput noſtrum, ut nobis tyrannice dominarentur;* 24 *& quoniam tranſivimus per grandes afflictiones ceu per ignem urentem, & per aquam ſubmergentem;* 25 *ſed tamen poſtea illinc nos eduxiſti in refrigerium & quietem:* 26 *idcirco huic liberationis beneficio gratus & pius ingrediar in domum tuam cum victimis quæ totæ igni combuſtæ tibi offerantur:* 27 *ubi & tibi reddam vota illa mea, quæ diſtincte promiſerant labia mea;* 28 *quæque cum eſſem in tribulatione illa mea locutum erat os meum.* 29 *victimas igitur medullis & adipe pingues totas igne comburendas tibi offeram,*

* *Pauſatio aut immutatio muſica cantilenæ inter pſallendum.*

(1) *Vat.* 341 *&* 342, *atque Grab.*
10 Quoniam probaſti nos Deus;
11 igne nos examinaſti ſicut examinatur argentum.

(2) *Præſentis* ℣. *vocem* tibi *obelo notavit antiquarius MS. S. Pauli quum fortaſſe arbitratus eſt ſe agere cum ſimili voce verſus proxime ſequentis, quam ſine obelo deinde reliquit; quamque B.6. Orat. prorſus omiſit. Cetera quoad* ℣℣. *diſtinctionem Vat.* 341, 342, *& Grab.*
29 holocauſta medullata offeram tibi
30 cum incenſo arietum:
31 offeram tibi boves cum hircis.
32 Venite, audite & narrabo,
33 omnes, qui timetis Deum;

Digitized by Google

30 offeram ÷ tibi ⁝ boves cum hircis.

DIAPSALMA.

† 31 Venite, audite, & narrabo, omnes qui timetis Deum,

32 quanta fecit animæ meæ:

† 33 ÷ [1] Ad ⁝ ipſum ore meo clamavi:

34 & [2] exaltavi ſub lingua mea.

† 35 iniquitatem ſi aſpexi in corde meo; non exaudiet Dominus: *v. 35. Prov. XXVIII. 9. Iſai. I. 15. Johan. IX. 31. Jacob. IV. 3.*

† 36 propterea exaudivit Deus;

37 & [3] attendit voci deprecationis meæ.

† 38 Benedictus Deus; qui non amovit orationem meam, & miſericordiam ſuam a me.

ram, una cum incenſo thuris in conſuetis libaminibus & victimis arietum; 30 offeram tibi quoque boves & hircos. * *31 Venite omnes qui timetis Deum, audite me, & narrabo vobis 32 quanta is beneficia fecerit animæ meæ. 33 Ad ipſum emiſi clamorem ore meo, invocando illum ad auxilium meum: 34 ipſumque excelſum eſſe prædicavi laudando lingua mea. 35 ſi in corde meo iniquitatem aſpexiſſem, Dominus me exauditurus non fuiſſet; 36 & ideo exaudivit me Deus; 37 & cum benignitate attendit ad vocem qua eum orabam. 38 Vere benedictione & laude dignus eſt Dominus: qui nec a ſe abjecit meam orationem; nec a me removit ſuam miſericordiam, qua tam multipliciter miſertus eſt mei.*

** Pauſatio aut immutatio muſicæ cantilenæ inter pſallendum.*

ORATIONES.

1 INſinua Domine menti noſtræ gloriam laudis tuæ, ut dum hujus ſæculi incendia vitamus, in æterna refrigeria, te præſule, transferamur. Per Dominum. MSS.

2 DA nobis Domine, ut nos, qui in te credendo, domum tuam in holocauſtis ingredimur, [4] dicatis tibi operibus, ac mortificato corpore ſerviamus; ſicque non amoveas orationem noſtram & miſericordiam tuam a nobis, dum ea * inſpiras petere, quæ nobis proſpicis convenire. ℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus & vivis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℞. *Amen*. Brev. Mozar. fol. 91. 38. * al. inſpicis.

3 OMnis terra adoret te Domine, & tibi pſallat vitæ participio incorruptæ, ut ſicut ſunt omnia tuo formata opificio, ita cuncta tuo pariter ſubdantur imperio. ℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. fol. 45. 117. 241.

(1) *Eum obelum retinent ſæpe laudati a nobis MSS. tum Vat. 341 & 342 verſiculo huic 33 inſequentem 34 jungunt.*

(2) *MS. S. Pauli ibi*, exultavi.

(3) *B. 6. Orat.* & *copulam ejus loci expungit: deinde inſequentem verſiculum 38 partiuntur Codd. Vat. 341, 342 & Grab. ſcribentes.*

38 Benedictus Deus, qui non amovit orationem meam,

39 & miſericordiam ſuam a me.

(4) *B. fol. 91. ibi*, dicatis tuis operibus &c.

fol. 405. 4 DEus qui probatione ſolita pietatis probari Sanctos tuos ...... voluiſti in terris, ne plus eos tentari permitteres, quam quod in eis do-
De Sanctis. num tolerantiæ adeſſe conlatum tuo munere perſpicis; erue nos ab omni tentatione, ne noſtram poſſit obruere mentem, ut placito tibi famulatu fideliter ſervientes, ſic nos tentari permittas, ut tentatio ipſa non nos in confuſionem erroris, ſed valenter in amplexum adſtringat veritatis. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

fol. 161. 5 DEus, cui omnis terra præconans jubilat laudem, cujuſque gloriam canora pſalmi conclamat voce, cujuſque terribilem in tuis operibus fatetur virtutem, da noſtris vocibus tibi placitum jubilum, & orationibus perfectum dicere pſalmum; teque conditorem omnium prædicare virtutum, ut quia ſuper gentes oculi tui aſpiciunt, & cunctorum intima inſenſibiliter ſcrutantur; quæſumus ſic nos clementer tuis viſibus proſpice, ſicque miſericorditer corrige, ut in nobis nec facinoribus provocatus, iram effundas, nec cum rogaris miſericordiam tuam contineas: & præſta ut ipſa nobis ſit diſciplina quod te pro admiſſis metuimus, ipſumque veniæ præmium, quod Deitatem tuam credimus & fatemur. Tu itaque Domine pone animas noſtras ad vitam, ut hic defleamus quæ geſſimus; & quam peccando amiſimus, gratiam adquiramus. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

Comment. hujus Pſal. to. 7. S. Hieronymi. 6 SUppliciter te Domine deprecamur, ut aperias aures tuas ad preces noſtras; & ipſe nos, data peccatorum remiſſione, de præſentibus ærumnis eripias; tibique holocauſtum purum effectos, mactatis vitiis, Sanctorum agminibus jungas. *Amen*.

PSALMUS LXVI.

In finem, in hymnis, Pſalmus cantici ÷ David:

Beda.

Senſus myſticus. *Hymnus* & *Canticum* laudationem ſignificant, quæ ut tantum Domino Chriſto data monſtretur, præmittitur *In finem*.

* idest Pſalm. LXV. Poſt *Canticum Reſurrectionis* * Propheta deprecatur ut benedicti ad Divinam cognitionem deducamur, ad quam noſtra non poſſunt merita pervenire. Prima enim parte fidelibus loquens, ſupplicat ut cum ipſis benedici [1] mereatur a Domino; quatenus illuminati corde, in cunctis Gentibus Chriſtum Dominum prædicandum eſſe cognoſcant: *Deus miſereatur noſtri*. Deinde converſus ad Dominum, prophetiæ ſpiritu confitendum illi dicit a populis quia gentes judicat in æquitate: *Confiteantur tibi populi Deus* & reliqua. Tertio eumdem verſum repetit quem ſuperius dixit, hoc in myſterium adjiciens, quia fructum ſuum terra jam protulit; & ideo frequentato verbo poſtulat nos debere benedici: [*Confiteantur tibi populi Deus ..... terra dedit fructum ſuum*.]

Euſebius

(1) *MS. ibi*, mereamur.

Euſebius Cæſarienſis. Vocatio Gentium & Apoſtolorum prædicatio. [*al.*] Vocationem Gentium deſignat & Apoſtolorum prædicationem. *Quotidie ad Matutinis.*

S. Athanaſius. Pſalmus enuncians ea quæ erant obventura. [*al.*] Imprecatorius. *

Pſalmus ad precandum.

1 DEUS MISEREATUR NOSTRI, ET BENEDICAT NOBIS; Propheta.
2 illuminet vultum ſuum ſuper nos; ℣. 1. Pſalm. iv. 7.
3 ÷ & miſereatur noſtri: ℣. 3. Ita diſtinguit Cod. Alexand.
DIAPSALMA.
† 4 ut cognoſcamus in terra viam tuam; [1]
5 in omnibus gentibus ſalutare tuum.
† 6 Confiteantur tibi populi Deus;
7 confiteantur tibi populi omnes;
† 8 lætentur & exſultent gentes:
9 quoniam judicas populos in æquitate;
10 & gentes in terra dirigis.
DIAPSALMA.
† 11 Confiteantur tibi populi Deus;

12 con-

In perpetuum cum inſtrumentis muſicis hymnorum decantandus pſalmus cantici, inſpiratus Davidi.

PROPHETA. 1 *Deus noſter, quæſo, commiſereatur nos; nobiſque bene-*
ficentia ſua benedicat; 2 ſuper nos lucere faciat propitiam atque benignam fa-
ciem ſuam; 3 & miſereatur noſtri: * *4 ut a nobis in terra agnoſcatur vera*
via qua itur ad te, nempe quid ſequendum, quidve vitandum ſit ſecundum le-
gem tuam; 5 & ut in univerſis gentibus per fidem agnoſcatur ſalus & redem-
ptio, quæ a te omnibus exhibetur. 6 Fateantur tibi populi, laudes tuas Deus;
7 fateantur tibi eas populi omnes; 8 collætentur & exſultent gaudio te lau-
dando gentes: 9 quia tu cum rectitudine juſtitiæ judicaturus es populos; 10
& gentes in terra ducturus es in viam directam & bonam. * *11 Fateantur er-*
go tibi

* *Pauſatio aut immutatio muſicæ cătilenæ inter pſallendum.*

* *Pauſatio &c.*

* Hoc quoque carmine reditus populi ex Babylone prædicitur, in quo iiſdem verbis reverſorum alacritas indicatur, quibus ut Sacerdotes populo benedicerent, lege ſcriptum eſt.

Pſalt. Syr. Incertum quis eum ediderit: canebat illum populus cum traducerent Davidem per flumen Jordanem: nobis autem innuit in eo prophetiam de vocatione Gentium, & prædicatione Apoſtolorum, deque judiciis Domini. Verſ. xv.

Pſalt. Arab. Davidis de laudationibus, & numerus Verſ. xv.

S. Hier. Iſte Pſalmus licet parvus ſit, tamen Apoſtolorum Prophetarumque continet vocem, qui aut veniſſe, aut venturum Dominum Gentibus nunciaverunt.

(1) *Vat. 341 unico verſu cogit noſtros ℣℣. 4. 5.*

12 confiteantur tibi populi omnes:
V. 13. Pſ. LXXXIV. 13. 13 terra dedit fructum ſuum. [1]
† 14 Benedicat nos Deus, Deus noſter, benedicat nos Deus:
15 & metuant eum omnes fines terræ.

go tibi populi laudes tuas Deus; 12 fateantur tibi eas populi omnes; 13 quia terra olim in pietate ſterilis, edidit jam fructum hunc ſuum veræ religionis & pietatis in te, poſtquam ex terreo corpore procreatum corpus protulit Chriſti, præſtantiſſimum fructum ſuum. 14 Sua nobis beneficentia benedicat Deus, Deus noſter; benedicat, inquam nobis Deus: 15 eumque timeant & colant etiam omnes qui habitant in cunctis extremis terræ.

ORATIONES.

MSS. 1 INlumina Domine vultum tuum ſuper nos, & miſericordiam nobis uberem benedictionemque largire, ut confitentes tibi in timore ſancto, fructum juſtitiæ coram facie majeſtatis tuæ reportare mereamur. Per.

Brev. Mozar. fol. 241. 2 COnfiteantur tibi omnes populi, Deus, tua qui redempti ſunt præmia, & quorum erant ob infidelitatem implenda ſupplicia, gaudeant tua gratuita ſalvari ſe gratia. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*.

fol. 15. 3 ILlumina Domine vultum tuum ſuper nos, & benedictionem tuam ubertim noſtris infunde pectoribus, quo corda noſtra lucis tuæ hilaritate perfuſa, tuam in terris valeant recognoſcere viam; & omnibus ſingulari Gentibus fidei ſacræ lætentur notitia. [℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.]

Ex Albino col. 239. 4 COgnoſcentes in terra viam tuam, Domine, in omnibus gentibus ſalutare tuum, Chriſtum Dominum & viam eſſe confitemur & patriam, per quem in directum gradimur, & ad profectum pleniſſimum pervenimus. Per.

PSALMUS LXVII.

In finem, Pſalmus cantici, ipſi David.

Beda.

Sen. ſus myſticus. *David* Dominum deſignat, quem & *Finis* deſignat. Longus pſalmus & quinque *diapſalmatibus* prænotatur, per quæ nos diviſiones impreſſimus. Totus pſalmus per myſticas ſimilitudines loquitur, qui ſacramentis plenus Evangelicis, & Aſcenſionis Chriſti deſcriptione monſtratur eſſe præcipuus.

Primo ingreſſu pſalmi Propheta dicit quæ inimicis Domini accidant, vel quæ fidelibus in futura judicatione contingant: *Exſurgat Deus* &c. Secundo,

(1) *Vat.* 341, 342.
13 terra dedit fructum ſuum: benedicat nos Deus,
14 Deus noſter benedicat nos Deus.

At Ed. Oxon.
14 Benedicat nos Deus Deus noſter,
15 benedicat nos Deus,
16 & metuant &c.

cundo, virtutes ſignificat quas contulit populo Judæorum; ac deinde dicit quemadmodum ex his perfecit Eccleſiam [*Terra mota eſt*] *Etenim cæli diſtillaverunt a facie Dei*. Tertio, per montis ſpeciem deſignat Dominum Salvatorem, commemorans quæ beneficia præſtiterit Eccleſiæ, quando eam Reſurrectionis ſuæ munere ſublevavit: *Dum diſcernit Cæleſtis*. Quarto, inimicorum ſuperbiam conquaſſandam eſſe pronunciat, & converſiones & martyria ab utroque ſexu, & ex peſſimis dicit eſſe facienda, cum Domini Salvatoris adventus mundo illuxerit: * *Verumtamen Deus confringet capita inimicorum ſuorum*. Quinto, dicit Dominum in Eccleſiis debere benedici, ubi Apoſtoli & Chriſtus ipſe prædicavit, ſupplicans ut dona quæ dedit fidelibus ſuis, conſervare dignetur: monet etiam ut velociter ad Dominum veniant, qui in hoc mundo tamquam in Ægypto & Æthiopia commorantur: *In Eccleſiis benedicite Domino*. Sexto, ingreſſu univerſitatem monet ut pſallant Domino Chriſto, qui jam Reſurrectionis ſuæ miracula patefecit; ac deinde pſalmum Dominica laude concluſit: *Pſallite Deo qui aſcendit ſuper cælum cæli*.

* *Caſſiod.* Deus noſter Deus ſalvos faciendi.

Feria IV. ad Vigilias.

Euſebius Cæſarienſis. Chriſti humanatio, & vocatio Gentium.
S. Athanaſius. Pſalmus in oratione. *

Pſalmus ad precandum & laudandum Deum.

1 EXSURGAT DEUS, ET DISSIPENTUR INIMICI EJUS: Propheta. V. 1. Num. X. 35.
2 & fugiant qui oderunt eum, a facie ejus.
† 3 Sicut deficit fumus, deficiant:
4 ſicut fluit cera a facie ignis;
5 ÷ ſic; pereant peccatores a facie Dei.

† 6 &

In perpetuum decantandus pſalmus cantici,
Davidi inſpiratus.

PROPHETA. 1 *Exſurgat, quæſo, Deus exerendo palam effectus omnipotentiæ ſuæ, & ejus inimici diſpergantur: 2 & ab ejus conſpectu fugiant qui odio habent eum. 3 Sicut fumus cito & omnino deficit, ſic deficiant: 4 & ſicut liqueſit cera a præſentia ignis; 5 ſic impii & peccatores pereant a præ-*

ſentia

* Cum Arcam Teſtamenti poſt crebras migrationes, tandem David ad ſe grandi exſultationis ambitu transferret, carmen hoc cecinit; memorque itineris illius, & transductionis quondam in heremo, quaſi ex perſona Principum illius temporis Pſalmum compoſuit, ipſum verſum in capite ponens, quem & Moyſes tum quoties in ſignum profectionis Arca movebatur, decantare ſolebat. Aliter, *Propheta Reſurrectionem Chriſti, & poſteriores glorias adnunciat*.

Pſal. Syr. Davidis, cum pararunt ſe reges ad bellandum contra eum. Item, prophetia de diſpenſatione Chriſti, deque vocatione Gentium ad fidem. Verſ. XLII.

Pſalt. Arab. Davidis laudatio & numerus Verſ. LXXX.

S. Hieron. Sexageſimus ſeptimus Pſalmus ſi intelligatur ſpiritualiter, refertus legis Evangeliorumque reperitur ſacramentis; qui ſic inchoat ex voce prophetica.

Digitized by Google

† 6 &c[1] juſti epulentur;
7 & exſultent in conſpectu Dei; & delectentur in lætitia.
DIAPSALMA.
† 8 Cantate Deo; pſalmum dicite nomini ejus:
℣. 9. Iſai. XL. 3. 9 iter facite ei qui aſcendit ſuper occaſum: DOMINUS, nomen illi:
† 10 exſultate[2] in conſpectu ejus.
11 ÷ turbabuntur a facie ejus ⁝
℣. 12. Pſal. CXIV. 9. 12 patris[3] orphanorum, & judicis viduarum.
† 13 Deus in loco ſancto ſuo,
14 Deus,[4] qui inhabitare facit unius moris in domo:
℣. 15. Pſal. CVI. 19. CXLV. 8. † 15 ÷ qui ⁝ educit vinctos in fortitudine,
16 ſimiliter eos qui exaſperant, qui habitant in ſepulchris.
† 17 Deus, cum[5] egredereris in conſpectu populi tui:
18 cum pertranſires in deſerto:
DIAPSALMA.
℣. 19. Judic. V. 4. † 19 terra mota eſt[6] & ÷ enim ⁝ cæli diſtillaverunt a facie Dei Sinai, 20 ※ a

ſentia potentiæ Dei. 6 & e contrario juſti quaſi in jucundo epulo collætentur:
7 & præ gaudio exſultent in conſpectu Dei, & oblectentur cum lætitia. *
8 Eja ergo juſti cantate Deo; pſallite ad honorem nominis ejus: 9 præparate viam, & remotis offendiculis & impedimentis eam complanate: & date locum laudi ejus, qui veluti conſcendit & inſedit ſuper obſcurum occidentem & cælos omnes; latetque inviſibilis & incomprehenſibilis nobis: cujus nomen eſt Dominus, *a quo ſunt omnia: 10 & exſultate gaudio coram eo. 11 & e contrario peccatores illi conturbentur a conſpectu ejus; 12 qui pater eſt pupillorum, & judex & defenſor viduarum humana ſpe deſtitutarum. 13 Hic eſt Deus qui habitaculum habet in loco ſancto ſuo: 14 Deus qui unius moris & unanimes homines habitare facit in domo; & ſolitarios ſine liberis, efficit fœcundos cum plena familia in domo: 15 qui per fortitudinem ſuam vinctos educit de vinculis & carceribus; 16 & qui conſimiliter incredulos, & eos qui ipſum exacerbabant & provocabant ad iram, & propterea habitabant in ſepulchris & in locis ſiccis & horridis, de miſerrimo ſtatu educit & liberat. 17 Cum tu Deus tamquam dux egredereris in columna ignis & nubis ante populum tuum egreſſum ab Ægypto; 18 & pertranſires per deſertum Sinai:* * *19 tunc ad montem Sinai terra*

* *Pauſatio aut immutatio muſicæ cãtilenæ inter pſallendum.*

* *Pauſatio aut immutatio muſicæ cãtilenæ inter pſallendum.*

(1) *Cod. S.Pauli*, ÷ &c ⁝ juſti; *qui codex etiam verſu proxime inſequenti omittit alteram copulam* & *præcedentem vocem* delectentur: *ſed alter MS. B.6. Orat. una cum iſta præterit & illam præfixam voci* exſultent.

(2) *Cod. S.Pauli*, & exſultate.

(3) *Cod. B.6. Orat.* patres orphanorum, & judices viduarum.

(4) *Vox* qui *non legitur in MSS. S.Pauli, & B.6. Orat.*

(5) *B.6. Orat.* cum egredieris, *& infra* cum pertranſieris: *tum MS. S. Pauli*, in deſertum.

(6) *Cod.S.Pauli* ÷ etenim ⁝ cæli diſtillaverunt a facie Dei Sinai, ÷ facie Dei Iſrael ⁝

20 ※ a facie Dei Iſrael ∶

† 21 pluviam voluntariam ſegregabis Deus hæreditati tuæ: V. 21. Deuter. XI. 11. 12.

22 ÷ & ∶ infirmata eſt [1], tu ÷ vero ∶ perfeciſti ÷ eam ∶

† 23 animalia tua habitabunt in ea:

24 paraſti in dulcedine tua pauperi Deus.

† 25 Dominus dabit verbum euangelizantibus, virtute multa:

† 26 Rex virtutum dilecti [2]

27 ※ dilecti ∶ & ſpeciei domus, dividere ſpolia.

† 28 Si dormiatis inter medios cleros;

29 pennæ columbæ, deargentatæ,

30 & poſteriora ÷ dorſi ∶ ejus, in pallore auri.

DIAPSALMA.

† 31 Dum diſcernit [3] Cæleſtis reges ſuper eam,

32 nive dealbabuntur in Selmon.

33 Mons Dei, mons pinguis,

*terra commota eſt & tremuit ob fulgura atque tonitrua: ſed & nubes cæli diſtillaverunt aquas coram te Deo, qui legem daturus apparebas in eo monte Sinai, 20 coram te, inquam, Deo Iſraelis. 21 at nunc remotis terroribus illis montis Sinai, tranquillius pluviam ſpontaneam & placidam ex tua benigna voluntate ſpeciatim tribues terræ huic noſtræ, quam tamquam tuam propriam & peculiarem hæreditatem nobis dediſti poſſidendam: 22 etenim terra hæc noſtra quando ſiccitate laboravit, & infirma facta eſt & debilis ad germinandum, tu conſueviſti data pluvia eam perficere ac confortare, & efficere frugiferam: 23 ut in ea paſcuoſa pinguia habitarent animalia tua: 24 nam ita pro tua bonitate apparaſti alimenta pauperi populo tuo o Deus 25 Dominus eſt qui verbum de victoria ab hoſtibus una cum multo exercitu & fortitudine dabit iis, qui afferunt nuncium hunc bonum & lætum quod 26 Rex exercituum dilecti 27 dilecti, inquam, populi ſui, dederit eidem pulchræ domui & familiæ ſuæ vim & poteſtatem dividendi ſibi ſpolia hoſtium devictorum. 28 Et tunc poſt victoriam, vos populus Domini ſi dormieritis & quieti degeritis inter medias ſortes & terminos veſtrarum tribuum, 29 eritis candidi & læti ſicut deargentatæ pennæ alicujus columbæ, 30 cujus dorſi poſteriora ſint cum auri ſpecie & virore. 31 * Quando cæleſtis Rex fortiſſimus in terra hæreditatis ſuæ inimicos reges ab ipſa ſecreverit & diviſerit; 32 tunc habitatores ejus veluti nive albi & candidi fient ut nix quæ eſt in monte Selmon. 33 Ceterum mons hic noſter Dei, nempe Sion, mons eſt pinguis & fertilis magnitudine bonorum; 34 mons*

** Pauſatio aut immutatio muſicæ cātilenæ inter pſallendum.*

(1) *MSS. S. Pauli, & B. 6. Orat. omiſſo præcedenti proxime obelo heic ſcribunt* ÷ tu vero ∶ perfeciſti &c. *Videſis quæ ad hunc locum alias diximus.*

(2) *Vat. 341, 342, & Græcus:*

26 Rex virtutum dilecti ※ dilecti ∶

27 & ſpeciei domus dividere ſpolia,

(3) *MS. S. Pauli*, cæleſtes, *tum ille Orat. B. 6.* reges *pro* regis.

† 34 mons coagulatus, mons pinguis.
35 ut quid ſuſpicamini montes coagulatos?
ỳ. 36. Pſal. CXXXI. 13. † 36 mons, in quo beneplacitum eſt Deo habitare in eo:
37 etenim Dominus habitabit [1] in finem.
† 38 Currus Dei, decem millibus multiplex:
ỳ. 39. Deut. XXXIII. 2. Daniel. VII. 10. Hebr. XII. 22. 39 millia lætantium;
40 Dominus in eis in Sina in ſancto.
ỳ. 41. Epheſ. IV. 8. † 41 Aſcendiſti in altum: cepiſti captivitatem:
42 accepiſti dona in hominibus:
† 43 etenim [2] non credentes inhabitare Dominum Deum.
† 44 Benedictus Dominus die quotidie:
45 proſperum iter faciet nobis Deus ſalutarium noſtrorum.
DIAPSALMA.
† 46 Deus noſter, Deus ſalvos ÷ faciendi ⁑
47 & Domini ※ Domini ⁑ exitus mortis.
† 48 verumtamen Deus confringet capita inimicorum ſuorum,
49 verticem capilli perambulantium in delictis ſuis.
† 50 Di-

In Cod. Vatic. a ỳ. 43. ſic diſtinguitur.
Etenim non credentes inhabitare.
Dominus Deus benedictus.
Benedictus Dominus de die in diem.

---

*34 mons eſt ad modum caſei coagulatus firmiterque ſolidatus; mons, inquam, eſt pinguis & fertilis. 35 quare ergo animis veſtris ſuſpiciones habetis, eſſe alios quoque montes pinguedine ſolidatos præter hunc montem Sion, cui nullus alius comparari poteſt? 36 iſte mons eſt in quo Deo habitare complacuit in conſtructa ſua ſancta domo: 37 etenim in eo Dominus habitabit in perpetuum. 38 Currus Dei eſt decies millecuplex & innumerabilis; 39 & millia collætantium Angelorum aſſiſtunt ei: 40 quemadmodum olim Dominus cum iiſdem aſſiſtentibus Angelis legem dedit in monte ſancto Sinai. 41 Tu Domine aſcendiſti in excelſum; captivam tibi duxiſti captivitatem; hoſteſque tuos ſubjeciſti tibi & captivaſti: 42 accepiſti dona tua ut ea dares hominibus: 43 & quidem eos qui antea non credebant te Dominum Deum inhabitare in illo monte Sion, tibi quoque captivaſti, ut tu Dominus Deus inhabitares cum eis. 44 Benedictione ac laude dignus eſt Dominus per ſingulos dies: 45 quia iter vitæ noſtræ proſperum faciet idem Deus, qui dat nobis quamcumque ſalutem. * 46 Deus noſter, Deus eſt ad ſalvandum nos ab exitio: 47 nam & egreſſus & liberationes a morte in Domini ſunt, in Domini ſunt, inquam, poteſtate. 48 qui tamen Deus inimicorum ſuorum capita confringet & conquaſſabit: 49 & verticem capillatum*

* *Pauſatio aut immutatio muſicæ cãtilenæ inter pſallendum.*

(1) ÷ in finem ⁑ *appoſito obelo MSS. S. Pauli, & B. 6. Orat. Præterea ỳỳ. 38 & 39 ad unicum redigunt Codd. Vat. 341, 342, & Ed. Oxon.*

(2) *Eam diſtinctionem ỳỳ. quam pro Vaticano a ỳ. 43 notat Thomaſius, obſervamus & in aliis Vatic. 341, 342, atque in Oxon. Ed.*

† 50 Dixit Dominus: *Ex Baſan convertam*,
51 *convertam* [1] *in profundum maris*:
† 52 *ut intingatur pes tuus in ſanguine*;
53 *lingua canum tuorum*, *ex inimicis ab ipſo*.
† 54 Viderunt [2] ingreſſus tuos Deus,
55 ingreſſus Dei mei, Regis mei ÷ qui eſt: in ſancto.
† 56 prævenerunt principes, conjuncti pſallentibus,
57 in medio juvencularum tympaniſtriarum:

DIAPSALMA.

† 58 *In Eccleſiis benedicite Deo* [3]
59 *Domino*, *de fontibus Iſrael*. V. 59. Iſai. XLVIII. 1. LI. 1.
† 60 Ibi Beniamin adoleſcentulus, in mentis exceſſu;
† 61 principes Juda, duces eorum;
62 principes Zabulon,
63 principes Nephthali.
† 64 Manda Deus [4] virtuti tuæ:
65 confirma hoc Deus, quod operatus es in nobis.

Hh 2 † 66 a

tum & comatum confringet eorum, qui vitam ducunt & tranſigunt in ſuis erratis & delictis. 50 *Dominus dixit populo ſuo*: Sicut olim hominibus ex regione Baſan cum ſuo rege Og feci, ſic inimicos tuos funditus evertam: 51 & evertam, ut olim Pharaonem cum Ægyptiis ſubmerſi in profundis maris rubri: 52 & adeo illos evertam, ut pes tuus poſſit intingi in ſanguine vulneratorum; 53 & lingua ipſa quoque tuorum canum lambere poſſit ex ſanguine ipſo effluente ex inimicis tuis. 54 *Viderunt fideles ejuſmodi tuos greſſus, expeditiones & geſta o Deus*, 55 *greſſus*, *inquam*, *& itinera iſta tua Dei mei Regis mei*, *qui es in ſanctuario tuo*: 56 *& ob eam cauſam ad te laudandum principes noſtrates prævenerunt ante alios in populi cœtu*, *conjuncti choris pſallentium*, 57 *in medio puellarum tympaniſtriarum*, * 58 *præcinentes hortanteſque alios ſubſequentes*, *atque dicentes*: In Eccleſiis publiciſque conventibus Deo benedicite laudantes: 59 Domino benedicite vos, qui de Iſraelis eſtis origine, & de ejus XII. filiis, tamquam de XII. fontibus profluxiſtis. 60 *in eo cœtu tribus parvula Beniamini junioris quondam filii Jacobi*, *fuit cum exceſſu mentis & ingenti admirationis ſtupore concinens*; 61 *adfuerunt & ibi principes tribus Judæ*, *qui ſunt veluti purpurati duces omnium contribulium ſuorum*: 62 *adfuerunt etiam principes tribus Zabulon*, 63 *& principes tribus Nephthalim*. 64 *Præcipe Deus vi & fortitudine tua ut fiat quod petimus*: 65 *conforta Deus hoc quod hactenus perfecte*

* *Pauſatio aut immutatio muſica cãtilenæ inter pſallendum.*

(1) *B. 6. Orat.* de profundis maris.
(2) *Idem B. 6. atque Cod. S. Pauli*, ingreſſus tui.
(3) *Eos ỹỹ. 58 & 59, unico exprimunt Vat. 341 & 342.*
(4) *B. 6. Orat.* virtutem tuam.

† 66 a templo tuo in Jeruſalem

℣. 67. Pſalm. LXXI. 10.

67 tibi [1] offerent reges munera.

† 68 Increpa feras arundinis:

69 congregatio taurorum in vaccis populorum;

70 ÷ ut: excludant eos qui probati ſunt argento.

† 71 diſſipa gentes, quæ bella volunt.

72 Venient legati ex Ægypto:

73 Æthiopia præveniet manus ejus, Deo.

† 74 Regna terræ cantate Deo; [2] pſallite Domino.

DIAPSALMA.

† 75 ÷ Pſallite Deo : qui aſcendit ſuper cælum cæli ad Orientẽ:

† 76 ecce dabit voci ſuæ vocem virtutis. [3]

77 Date gloriam Deo:

78 ſuper Iſrael magnificentia ejus;

79 & virtus ejus in nubibus.

† 80 Mirabilis [4] Deus in ſanctis ſuis:

81 Deus Iſrael ipſe dabit virtutem & fortitudinem plebi ÷ ſuæ :

82 Benedictus Deus.

*fecte operatus es in nobis: 66 ſic enim de templo ſancto tuo quod eſt in Jeruſalem, 67 munera tibi offerent reges omnes. 68 E contrario increpa iſtiuſmodi gentes, quæ ſunt veluti feræ in ſylveſtro arundineto degentes, 69 quæ ſunt congregatio iſta populorum veluti armentum taurorum inter vaccas laſcivientium & ferocientium, 70 calcitrantium ad excludendum & expellendum a loco ſuo eos, qui examinati ſunt velut argentum igne probatum. 71 diſperge igitur gentes, quæ bella contra nos facere volunt. 72 Id ſi feceris, venient ex Ægypto legati, de pace tractaturi cum populo tuo: 73 & ipſi etiam Æthiopes manus ſuas ad faciendam pacem Deo porrigere feſtini anticipabunt. 74 Regna omnia terræ cantate Deo: pſallite Domino. 75 * Pſallite Deo qui conſcendit & inſedit glorioſus in ſummo cælorum ad orientalem partem, unde lumen emanat: 76 ecce ipſe dabit voci laudis & prædicationis ſuæ, ut ubique ſit vox fortis & prædita vigore magno. 77 Date ergo gloriam Deo: 78 nam magnificentia potentiæ ejus in Iſraele oſtenditur: 79 & fortitudo ejus in nubibus cæli reſplendet. 80 Mirabilis & terribilis eſt Deus in locis ſanctis ſanctuarii ſui: 81 ipſe Deus Iſraelis dabit fortitudinem & robur populo ſuo. 82 Benedictione & laude dignus eſt Dominus.*

* *Pauſatio aut immutatio muſica cãtilena inter pſallendum.*

ORA-

(1) *Cod. S. Pauli*, afferent. *Cetera* ℣℣. 66 & 67 *unico exprimuntur in Vat.* 341 & 342.

(2) *Ed. Oxon.*
74 Regna terræ cantate Deo:
75 pſallite Domino.

(3) *Huic* ℣ 76 *inſequens* 77 *jungitur in Vat.* 341 & 342.

(4) *Memorati mox Vat.*
80 Mirabilis Deus in Sanctis ſuis Deus Iſrael
81 ipſe dabit virtutem & fortitudinem plebi ſuæ, benedictus Deus.

ORATIONES.

1 DOminator Domine, qui juſtis ſpiritale epulum [1] tribuens, facis eos in lætitia delectari, concede gregi tuo mortem tuam intelligere, teque triumphatorem mortis ſedentem ad Patris dexteram confiteri. Qui cum eodem Patre & Spiritu Sancto vivis & regnas Deus per omnia ſæcula ſæculorum. *Amen*. MSS.

2 DOmine Jeſu Chriſte, qui aſcendiſti ſuper cælos cælorum ad Orientem, Occaſum devincens, quos in te ſuſcepiſti redimendos, in te perfice ad excelſa tollendos, ut ubi caput præceſſiſti, glorificatum illuc totum corpus adtrahas honorandum; nec in Occiduum mundi relinquas, quos ad Orientem perpetuum verſus triumphator exaltas. [℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus & vivis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*.] Brev. Mozarab. fol. 237.

3 DOmine qui aſcendiſti in altum, captivam ducens captivitatem, nos a captivitate Diaboli, victoriæ tuæ erue triumphis, ut dona tua dum hominibus tribuis, ipſos homines donorum tuorum reddas ex toto participes. [℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*] fol. 237. *De Aſcenſione Domini*.

4 MIrabilem te in Sanctis tuis N. & N. Dominum Deum virtutum plurimum deprecamur, ut des nobis ad adverſa expellenda virtutem, qui Sanctis tuis tribuiſti ad promerenda cæleſtia dignitatem; fortitudinem quoque plebi tuæ, quæſumus, ut eiſdem ſuffragantibus largiaris, quos tuæ amicitiæ ſociare ingenita bonitate digneris. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.* fol. 401. *De Sanctis*.

BENEDICTIO.

DEus nos a morte in vitam, a corruptione in incorruptionem demutare dignetur, ut Sanctis ejus participes facti, ſempiternis in eum gaudiis exſultemus. *Amen*. Comment. hujus Pſal. to. 7. S. Hieronymi.

PSALMUS LXVIII.

In finem: pro iis qui commutabuntur: David.

Beda.

In finem ad Chriſtum reſpicere nullus ignorat, qui, atteſtante etiam Euangelio, ſuam in hoc pſalmo narraturus eſt paſſionem, qua *commutabuntur* credentes, exuentes veterem hominem, & induentes novum.

Per totum pſalmum ex forma ſervi loquitur Chriſtus. Primo capite deprecatur ut ſalvus fiat a Patre, quoniam gratis eſt a Judæis odio habitus: *Salvum me fac Deus* & reliqua. Secundo poſtulat a parte membrorum, ne decipiatur ſpes fidelium in ejus reſurrectione confiſa, omnia ſe dicens æquanimiter ſuſtinuiſſe, quæ ingerebant [2] iniqui: *Deus tu ſcis inſipientiam meam* & reliqua. Tertio, deprecatur ut ipſius exaudiatur oratio, quatenus de luto iſtius ſæculi ejus converſatio immaculata liberetur,

(1) *MS. ibi* tribuis, faciſque eos &c. (2) *Idem MS.* inique.

Digitized by Google

retur, ſcire dicens Dominum quantis inimicorum appetatur inſidiis, ut uſque ad paſſionis exitum machinato diſcrimine perveniret: *Ego vero orationem meam*. Quarto, virtute præſcientiæ ſuæ quæ contingere poterant inimicis, ventura prænunciat: *Fiat menſa eorum coram ipſis in laqueum* & reliqua. Quinto a forma ſervi ſe pauperem profitetur, unde & laudes ſe dicit redditurum Paternæ clementiæ, hortans fideles ut in Domino confidant, qui Eccleſiam ſuam de mundi iſtius adverſitate liberavit, Sanctiſque ſuis in ea perenni felicitate proſpexit: *Ego ſum pauper & dolens; ſalus tua Deus ſuſcepit me*.

Feria V. ad Vigilias. *Euſebius Cæſarienſis*. Paſſiones Chriſti, & rejectio Judæorum.
S. Athanaſius. Pſalmus in ſola interpellatione. *

Pſalmus ad precandum.

Chriſtus. 1 SALVUM ME FAC DEUS, QUONIAM INTRAVERUNT AQUÆ USQUE AD ANIMAM MEAM.

V. 2. Pſ. XXXIX. 1. † 2 Infixus ſum in limo profundi; & non eſt ſubſtantia.

† 3 Veni in altitudinem maris; & tempeſtas demerſit me.

† 4 Laboravi clamans; raucæ factæ ſunt fauces meæ.

5 defecerunt oculi mei dum ſpero in Deum meum.

V. 6. Johan. XV. 25. † 6 Multiplicati ſunt ſuper capillos capitis mei qui oderunt me gratis:

† 7 confortati ſunt [1] qui perſecuti ſunt me inimici mei injuſte:

8 quæ

In perpetuum decantandus Pſalmus pro iis qui mutabuntur ad fidem & imitationem Chriſti, inſpiratus Davidi.

CHRISTUS. *1 Salva me Deus, quia afflictiones magnæ velut aquæ inundantes excreverunt & pervenerunt uſque ad ſuffocandam vitam cordis mei. 2 Merſus ſum velut in voragines interminatas; & infixus ſum velut in limo profundi & cœnoſi laci; & non eſt conſiſtentia et ſtatus in quo poſſim ſubſiſtere. 3 Veni quodammodo in profunditatem maris, meque tempeſtas operuit et ſubmerſit. 4 Defatigatus ſum clamando ad te auxilium tuum implorans; et guttur meum præ continuo clamore exaſperatum eſt, et factum eſt raucum: 5 et vigor oculorum meorum jam defecit ab ſuſpiciendo intente in cœlum, dum ſpero in Deum meum, & exſpecto auxilium a te meum. 6 Qui ſine cauſa juſta me odio habent, multiplicati ſunt ſupra numerum capillorum meorum: 7 inimici*

mei,

* Machabæorum perſonis cauſiſque conveniens aptatur oratio. Aliter, *legendus ad lectionem Jonæ Prophetæ & ad Evangelium Johannis, vox Chriſti cum pateretur*.

Pſalt. Syr. Davidis, cum clanxit Semei filius Bocri buccina, & deſtitit populus abeundo poſt Davidem. Diciturque Prophetia de his quæ paſſus eſt Chriſtus, & reprobatione Judæorum. Verſ. XLII.

Pſalt. Arab. De commutandis, & Prophetia, & numerus Verſ. LXXV.

S. Hier. Iſte Pſalmus de Paſſione Chriſti ſonat, & ex perſona membrorum ſuorum. Iſte Pſalmus vocem continet Dominici hominis venientis ad Paſſionem.

(1) *B. 6. Orat.* qui perſequuntur me.

Digitized by Google

8 quæ non rapui, tunc exſolvebam.
† 9 Deus tu ſcis inſipientiam meam:
10 & delicta mea a te non ſunt abſcondita.
† 11 Non erubeſcant in me qui exſpectant te Domine, Domine virtutum:
† 12 non confundantur ſuper me, qui quærunt te Deus Iſrael.
† 13 quoniam propter te ſuſtinui opprobrium;
14 operuit confuſio faciem meam:
† 15 extraneus factus ſum fratribus meis; ℣. 15. Job XIX. 13-14
16 & peregrinus filiis matris meæ. 15. Pſ. XXX. 12. XXXVII. 12. LXXXVII 19
† 17 Quoniam zelus domus tuæ comedit me:
18 & opprobria exprobrantium tibi, ceciderunt ſuper me. ℣. 17. Pſal. CXVIII. 139. Johan. II. 17.
†· 19 Et operui, in jejunio, animam meam: ℣. 18.
20 & factum eſt in opprobrium mihi. Rom. XV. 3.
† 21 & poſui veſtimentum meum cilicium:
22 & factus ſum illis in parabolam.
† 23 adverſum me loquebantur qui ſedebant in porta:
24 & ÷ in me; pſallebant qui bibebant vinum.
† 25 Ego ℣. 24. Job XXX. 9.

mei, qui injuſte me perſequebantur, corroborati ſunt valde: 8 & ita (uti di-
citur) reddebam quæ non rapueram: alii peccaverunt, & ego eorum peccata
portavi, debitas illis pœnas ſufferendo. 9 Deus tu bene noſti ſtultitiam quam
mihi imponunt, an ſit in me, nec ne: 10 & hæc errata & delicta quæ mihi
impingunt falſa eſſe, te non latet. 11 Ne quæſo ii qui te ſibi adjutorem exſpe-
ctant, rubore ſuffundantur propter me a te derelictum, quaſi me fefellerit ſpes
in te mea, o Domine, Domine exercituum omnium cæleſtium atque terreſtrium.
12 ne verecundentur, quæſo, mea cauſa ii qui te colere tibique ſervire quæ-
runt, o Deus Iſraelis, 13 quia propter te tuumque præceptum & gloriam,
ſuſtinui patienter improperium mihi illatum; 14 ac turpitudo & verecundia
coram hominibus cooperuit faciem meam: 15 & effectus ſum velut alienus &
extraneus fratribus & cognatis meis: 16 & factus ſum velut peregrinus &
ignotus filiis gentis Judæorum, quæ gens eſt mater mea, de qua ſum natus.
17 Quoniam autem zelus & ardens ſtudium erga domum tuam ne veluti ſpelun-
ca latronum profanaretur, me comedit atque conſumpſit; 18 idcirco & probra
illa ac dedecora eorum qui tibi tuæque domui probra inferebant, & a me redar-
guebantur, in me reciderunt, mihique crucem attulerunt & necem. 19 Ego
una cum jejunio operui mœrore ac fletu animam meam pro ſalute illorum: 20 &
effectum eſt ut id mihi probro daretur. 21 & feci ut ex ſacco & vili materia
eſſet indumentum meum: 22 & ſic quoque effectus ſum eis ceu dicterium & fa-
bula ad irridendum. 23 contra me loquebantur qui ſedebant in porta urbis:
24 & de me cantilenas deriſorias cantabant ii qui bibebant vinum in tabernis.

25 Ego

† 25 Ego [1] vero orationem meam ad te Domine:
26 tempus beneplaciti, Deus.
† 27 In multitudine [2] miſericordiæ tuæ,
28 exaudi me in veritate ſalutis tuæ.
† 29 Eripe me de luto ut non infigar:
30 libera me ab iis qui oderunt me, & de profundis aquarum.
† 31 Non me demergat tempeſtas aquæ:
32 neque abſorbeat me profundum:
33 neque urgeat ſuper me puteus os ſuum.
† 34 Exaudi me Domine, quoniam benigna eſt miſericordia tua:
35 ſecundum multitudinem miſerationum tuarum reſpice in me.
† 36 & ne avertas faciem tuam a puero tuo:
37 quoniam tribulor, velociter exaudi me.
† 38 intende animæ meæ ÷ &: libera eam:
39 propter inimicos meos eripe me.
† 40 Tu ſcis improperium meum & confuſionem meam & reverentiam meam: † 41 in

℣. 26. Pſal. XLIX. 8. II. Corin. VI. 2.

℣℣. 39. & 40. ſic diſtinguuntur in codic. Alexandrino & apud Apollinarium.
℣. 39. Pſal. XXI. 7. 8. Iſa. LIII. 3.
℣. 40. Hebr. XII. 2.

In Cod. Vatic. ſic diſtinguuntur ℣℣. 39. & 40.
Propter inimicos meos eripe me, tu ſcis improperium meum & confuſionem meam & reverentiam meam.

---

25 Ego autem inter hæc omnia orationem meam ad te dirigo Domine: 26 adeſt namque tempus reconciliationis, & quo tandem mihi placeris ut me liberes. 27 Ergo per magnam multiplicemque miſericordiam tuam te rogo: 28 exaudi me per veritatem illius promiſſionis tuæ de ſalute mihi danda. 29 Erue me de luto iſtiuſmodi miſeriarum ut non infigar in eo: 30 liberer, quæſo, ab his qui oderunt me, & de hac profunditate aquarum & oppreſſione ærumnarum. 31 Ne tamquam tempeſtas aquæ, calamitas iſta me ſubmergat: 32 neque me abſorbeat profundum iſtud malorum: 33 neque puteus hic mortis concludat & obturet os ſuum ſuper me, itaut prodire inde non poſſim. 34 Exaudi me Domine quia benigna & prompta eſt ad miſerandum miſericordia tua: 35 juxta magnitudinem & multitudinem ſolitarum miſerationum tuarum reſpice ad me. 36 & ne velut iratus faciem tuam avertas a me ſervo tuo, quem hominem creaſti: 37 quoniam tribulor, cito exaudi me. 38 attende animam meam patientem, & libera eam. 39 propter inimicos meos, ne me derelictum glorientur, libera me ab eis. 40 Tu Domine bene noſti meum improperium

(1) *Vat.* 341 *&* 342.
25 Ego vero orationem meam ad te Domine tempus beneplaciti,
26 Deus in multitudine miſericordiæ tuæ exaudi me,
27 in veritate ſalutis tuæ eripe me de luto ut non infigar.

(2) *Ed. Grabei.*
27 In multitudine miſericordiæ tuæ exaudi me:
28 in veritate ſalutis tuæ.

† 41 in conſpectu tuo ſunt [1] omnes qui tribulant me.
42 Improperium exſpectavit cor meum & miſeriam:
† 43 & ſuſtinui qui ÷ ſimul : contriſtaretur, & non fuit:
44 & qui conſolaretur, & non inveni. ℣. 44. Iſai. LI. 18. Thren. I. 2. 17.
† 45 & dederunt in eſcam meam fel: [2] ℣. 45. Matt. XXVII. 34. Marc. XV. 23.
46 & in ſiti mea potaverunt me aceto.
† 47 Fiat menſa eorum coram ipſis [3] in laqueum ℣. 46. Matt. XXVII. 48. Joh. XIX. 29.
48 & in retributiones & in ſcandalum.
† 49 obſcurentur oculi eorum ne videant: ℣. 47. Roman. XI. 9.
50 & dorſum eorum ſemper incurva.
† 51 effunde ſuper eos iram tuam:
52 & furor iræ tuæ comprehendat eos.
† 53 fiat habitatio eorum deſerta:
54 ÷ & : in tabernaculis eorum non ſit qui inhabitet.
† 55 quoniam quem tu percuſſiſti, perſecuti ſunt:
56 & ſuper dolorem vulnerum [4] meorum, addiderunt.
† 57 Appone iniquitatem ſuper iniquitatem eorum:

rium & meum pudorem & meam ignominiam ac verecundiam, quibus me illi afficiunt: 41 nam coram te ſunt omnes tribulantes me. 42 Anima mea ab eis jugiter exſpectavit novum improperium atque miſeriam: 43 & exſpectavi aliquem qui una mecum contriſtaretur, ſed nullus adfuit qui mihi condoleret: 44 & exſpectavi aliquem qui ſaltem me conſolaretur, nec ullum inveni. 45 immo & pro cibo dederunt mihi fel & vinum cum felle mixtum: 46 & in ſiti mea me crucifixum potaverunt aceto, ſpongia mihi oblata aceto plena. 47 Sed (ut futurum prævideo) hæc menſa ſive eſca fellis & aceti ab eis mihi apparata, efficiatur coram eis tamquam laqueus quo irretiti capiantur ad exitium: 48 & ejuſmodi eorum menſa fiat eis cauſa condignarum retributionum ſcelerum ſuorum; eiſque vertatur in offendiculum ad corruendum. 49 contenebrentur ſubtracto ſuperno lumine, oculi mentis eorum, ne me Chriſtum eſſe videant & credant: 50 & dorſum illorum gravi ſervitutis onere ſemper incurva. 51 effunde ſuper eos dignos effectus indignationis tuæ: 52 eoſque puniendos comprehendat indignatio iræ tuæ. 53 habitatio eorum fiat deſerta & deſolata; 54 & non ſit qui habitet in habitaculis eorum. 55 quoniam ipſi odio crudeli perſecuti ſunt me, quem tu juſto judicio tuo multis neceſſitatibus & miſeriis iſtius vitæ percuſſeras; 56 & ſuper dolorem vulnerum meorum addiderunt alios dolores et alias inſultationes et improperia. 57 Merito igitur Domi-

(1) *B. 6 Orat.* omnes tribulantes me.

(2) ℣. 45 *inſequentem 46 jungunt Vatic. 341. & 342.*

(3) *Vat. 341.* 47 Fiat menſa eorum coram ipſis 48 in laqueum, & in retributiones & in ſcandalum.

(4) *Cod. B. 6. Orat. antiquaris cratere,* eorum, *non* meorum.

58 & non intrent [1] in juſtitiam tuam.
† 59 deleantur de libro viventium:
60 & cum juſtis non ſcribantur.
† 61 Ego ſum pauper & dolens;
62 ſalus tua Deus ſuſcepit me.
† 63 Laudabo nomen Dei cum cantico:
64 & [2] magnificabo eum in laude.
℣. 65. Pſalm. XLIX. 13. 14. † 65 & placebit Deo ſuper vitulum novellum cornua producentem & ungulas.
† 66 Videant pauperes & lætentur.
℣. 67. Pſal. XXI. 27. 67 Quærite Deum; & vivet anima veſtra:
† 68 quoniam exaudivit pauperes Dominus;
69 & vinctos ſuos non deſpexit.
† 70 Laudent illum cæli & terra,
71 mare & omnia reptilia in eis:
† 72 quoniam Deus ſalvam faciet Sion;
73 & ædificabuntur civitates Juda;
† 74 & inhabitabunt ibi; & hæreditate acquirent eam;
℣. 75. Pſalm. CI. 15. † 75 & ſemen ſervorum ejus poſſidebit eam;

76 &

ne appone iniquitatem ſuper iniquitatem eorum, ſinendo eos libere ruere de iniquitate in iniquitatem; 58 nec intrent ad juſtitiam tuam conſequendam, qua a te juſtificant ex injuſtis. 59 deleantur de libro et regeſto beate viventium: 60 et numero juſtorum non adſcribantur. 61 Ceterum ego quidem pauper ſum et dolens; 62 ſed ſalus illa quæ a te Deo datur, me jam jam ab his malis ſalvandum excepit. 63 Igitur laudabo nomen Dei mei cum cantico, 64 eumque magnum fatebor cum laude. 65 et hæc mea laudatio placebit Deo pluſquam ſacrificium vituli novelli et teneri, incipientis efferre cornua et ungulas. 66 Videant hanc mei liberationem pauperes afflicti atque manſueti, et collætentur. 67 Quærite et invocate Dominum omnes afflicti; et ſic anima veſtra vivet: 68 nam Dominus ſemper exaudivit pauperes: 69 et ſuos cum eſſent compedibus et nexibus miſerrime vincti, numquam deſpexit et dereliquit in miſeriis. 70 Laudent Deum cæli cum cæleſtibus, et terra cum terreſtribus, 71 mare et omnia repentia, ſeque moventia in eis; 72 quia Deus ſalvabit per me Sion et Hieruſalem, incredulos inde expellendo et credentes introducendo: 73 et ab eo ædificabuntur civitates et Eccleſiæ fidelium in Judæa. 74 et hi ibi habitabunt; et expulſis incredulis Hebræis, hæreditario jure acquirent eam terram. 75 quam terram poſſidebit progenies ſervorum ejuſdem Dei, nempe Apoſtolorum:

(1) *Idem MS.* in juſtitia tua.
(2) *MSS. B. 6. Orat., S. Pauli ejus loci copulam & omittunt. tum Ed. Oxon.*

65 & placebit Deo ſuper vitulum novellum,
66 cornua producentem & ungulas.

76 & qui diligunt nomen ejus, habitabunt in ea.

rum: 76 et horum filii qui diligunt nomen et majeſtatem ejuſdem Dei, habitabunt aliquando in eadem terra ſancta pacifice ac jure legitimo.

ORATIONES.

1 BEnigniſſime Domine exaudi nos in veritate ſalutis tuæ, ut eruti ab ſqualore peccati, mereamur in libro vitæ digito cæleſti conſcribi. Per Dominum. MSS.

2 QUærentibus te, Domine, vitam animæ noſtræ temetipſum imperti; exaudi pauperes tuos, qui nihil præ ſua juſtitia, ſed tuo replentur munere, tua aluntur ſubſtantia, tua gratia protegantur: nec deſpicias vinctos, quorum te ſuſpirant deſideria, quorum tibi aderunt animæ, tuorumque ſtudia jugiter proſequuntur. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*. Brev. Mozar. fol. 93.

3 NON erubeſcant in nobis Domine Deus virtutum, qui te exſpectant de humanis actibus judicium eſſe facturum, ut Crucis tuæ potentia & placitos nos tibi operarios ſalutis exhibeat, & cæleſtis militiæ curiam de noſtris actibus contriſtari non ſinat. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. fol. 173. 186.

4 DOmine Deus, apud quem delicta noſtra non ſunt abſcondita, cujus oculi non ſolum exteriora proſpiciunt, ſed & cordis intima inſenſibili intuitu penetrant, da nobis pœnitentiæ remedium pro cilicii indumento, da confeſſionis præconium pro veniæ lucro, da ut effluant oculi pro admiſſis flumina lacrymarum, da voci noſtræ gemitibus expetere ſuffragia precum: & tu Domine exaudi orationem noſtram, quia benigna eſt miſericordia tua; & ne nos inferi profundum abſorbeat, aut lutulenta facinora ſubruant, multitudo nos tuarum miſerationum reſpiciat. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. fol. 17.

5 CHriſte Deus, ingeniti Patris unigenite Fili, intende animæ meæ, & libera eam propter inimicos tuos, qui Eccleſiæ tuæ adverſantur; ut quia tu es redemptio noſtra, exſpectatum te in munere capiamus in gloria ſempiterna. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. fol. 190.

6 JEſu Deus noſter, qui facto de reſticulis flagello, vendentes & ementes ex tuo eximis templo, da nobis in Eccleſia tua nec quæſtu poſſe rerum temporalium capi, nec intra eam ſordidis moribus converſari; ſed ita zelus domus tuæ nos comedat, ut placita tibi fratribus de nobis præbeas exempla. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. fol. 150.

7 CHriſte Dei Fili, quem zelus domus Dei, Eccleſiæ videlicet Patris tui, comedit, dum iniqua gerentes de ea funiculo audacter expellis, ab omnium nos funiculo iniquitatum abſolve, atque in medio domus tuæ digne habitare concede, quo & ipſi domus tibimet ſpirituales effecti, a te mereamur cælitus laureari. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. fol. 41. 260.

fol. 190. De Paſſione Domini.

8 RЕcordare Jeſu abſynthii & fellis, quibus pro impiis amaro poculo propinatus es, & ideo amaritudo tua ſit, quæſumus, dulcedo noſtra perpetua, ut in quo tu pro nobis amaricatus es volens; in eo nos & hic & in æternum gratulemur felices. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*

fol. 193. Item de Paſſione Domini.

9 CHriſte Rex noſter, qui dum pro impiis ſupportaſti opprobria, dum adverſus te vino malitiæ crapulata turba omnis infidelium exerceretur in porta, tu nos miſeratione aſſidua & ab omnium peccatorum contagione emunda, & piæ actionis efficacia operando glorifica, quo in termino vitæ noſtræ non confundamur inimicis noſtris loqui in porta, ſed ſanctorum Angelorum occurſione adtollamur lætitia ſempiterna. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*

fol. 206. Item de Paſſione Domini.

10 CHriſte Dei Fili, qui ultimo paſſionis exitu felle & aceto potatus es Judæorum, præſta nobis ut per hoc quod tu amaritudinem propinatus es, amaritudinum tuarum nos potatione inebries, ut & amaritudo mortis tuæ, dilectionis in nos augeat flammam, & reſurrectionis potentia perfectam faciei tuæ nobis repræſentet gloriam repromiſſam. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*

fol. 171. Item de Paſſione Domini.

11 QUid tibi Domine a te formata creatura reſtituat, pro qua exprobrantium opprobria ſuſtinens, ſolus ſedens comminatione repletus es? pro quibus ergo tanta paſſionum vulnera ſuſtuliſti, quæſumus ut eos nec carnis paſſionibus dejici, nec inferni patiaris barathro demergi. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*

fol. 418. De S. Clemente Papa & Mart.

12 DEus qui corpus beatiſſimi Martyris tui Clementis in limo profundi nulla marinorum fluctuum feciſti lege teneri, ut altitudo illum nullo modo maris demergeret, qui inſurgentes contra ſe pro tuo nomine catervas hoſtium deviciſſet; interventu Martyris tui a cunctis nos tentationibus libera, & a profundo flagitiorum ereptos, in te placida converſationis luce exalta, ut te opitulante & vitiis careamus, & virtutibus abundemus. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*

fol. 138. De S. Vincentio M.

13 DEus qui multis paſſionum generibus mirifice vincentem Vincentium coronaſti, liberans illum ab omni exitio tormentorum, ut veſtigia ejus quæ luto non inhæſerant vitiorum, mirifice calcarent omne crudelitatis ſupplicium; ne aquarum abſorberetur profundo, qui mente ſæculum calcans, jam hæres eſſet proximus cælo; præbe nobis precibus tanti Martyris, nec luto vitiorum attingi, nec profunda deſperationis voragine operiri, ſed candida conſcientiæ libertate decori, tibi præſentemur in die judicii. [℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*]

fol. 198. Pro Judæis.

14 EFfunde Domine ſuper inimicos meos iram tuam, ut habitatio eorum permaneat deſerta: tandem aliquando agnoſcant locum furoris & injuſtitiæ ſuæ, ut converſionis illorum ad te aditus pateat in Eccleſia, qui terrenæ civitatis Hieruſalem perdiderunt auxilia. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*

15 Ora-

Digitized by Google

15 ORamus te Domine, ut nos a Gentilitate converſos, in Judææ civitates ædifices; & a jugo diaboli abſolutos, ut ſoboles diligas proprias; ut quos redemiſti per fellis amaritudinem, per aceti aſperitatem, per crucis ſupplicia, per clavorum vulnera, per mortis contumeliam; per gloriam reſurrectionis ſic cuſtodire digneris in ſæculo, ut facias participes Sanctis tuis in regno. *Amen*.

Commentp. hujus Pſalm. to-b. Hieronymi. *De Paſſione Domini.*

Pſalmus LXIX.

*In finem ÷ Pſalmus: David: * in rememorationem ÷ quod ſalvum fecerit eum Dominus:* * Pſ. LXXXVII 1.

Beda.

Finis & *David*, ut ſæpe dictum eſt, ſignificat Dominum Salvatorem, ad quem diriguntur hæc verba fidelium: quia totus hic pſalmus ex perſona Martyrum, dicitur *in rememorationem* vel ſuæ liberationis vel præmii futuri; congruum quippe fuit ut quoniam in ſuperiori pſalmo paſſionem & reſurrectionem ſuam Dominus expoſuerat, poſt caput loquerentur & membra, paſſiones & ipſas ſuas & (1) poſteriores glorias edicentes. *Senſus myſticus.*

Martyrum confeſſorumque populus, qui multiplici quidem ſed felici clade laborabat, prima poſitione Dominum deprecatur, ut ipſe a perſequentium periculis liberetur, & irriſiones eorum irritas faciat; quatenus converſi dicta ſua ſalubriter erubeſcant: *Deus in adjutorium meum intende*. Secunda parte ſupplicat, ut magnificans Dominum exſultet turba fidelium, quoniam ipſe pauperes egenoſque ſuos adjuvare & liberare dignatur: *Exſultent & lætentur in te omnes qui quærunt te*.

Euſebius Cæſarienſis. Supplicatio juſti, vel etiam ipſiuſmet Chriſti. *Feria V. ad Vigilias.*

S. Athanaſius. Pſalmus in ſola interpellatione. *

Pſalmus ad precandum.

1 DEUS, IN ADJUTORIUM MEUM ÷ INTENDE: Propheta.

2 ※ Do- Pſal. XXXIX. 14.

In perpetuum decantandus Pſalmus, Davidi inſpiratus ad recordandum quod ſalvavit eum, & in poſterum quoque ſalvabit eum Dominus.

PROPHETA. 1 *Domine Deus attende ad dandum mihi prompte adjutorium*

* In diſcrimen regni ſalutiſque deductus a filio pſalmum hunc orationis vice compoſuit. Aliter, vox Chriſti, vel Eccleſiæ ad Dominum. Item quod titulus ſcriptus eſt in rememoratione quod ſalvum fecerit eum Dominus ſuperioris Pſalmi mentionem facit ubi ait: Salvum me fac Deus.

Pſalt. Syr. Davidis. Ad litteram cum miſit Joab ad capiendum Semu qui rebellaverat, tum quoque ſupplicatio juſtorum, imo ipſius Chriſti. Verſ. XLII.

Pſalt. Arab. & numerus (2) Verſ. X.

S. Hier. Iſte Pſalmus ex perſona Domini incorporati canitur deprecantis præſidium Patris.

(1) *MS. ibi*, & poſteriores in gloriam ſedentes.

(2) *Omiſſum illic verſuum numerum in apographo noſtro ex Blanchino ſupplevimus. Apud quem etiam ex Pſalt. Syr. habentur* Verſ. XLII. *ſed fortaſſe legendum* XIII.

2 ⁜ Domine ⁝ ad adjuvandum me feſtina .
† 3 Confundantur & revereantur, qui quærunt animam meam.
† 4 avertantur retrorſum & erubeſcant , qui volunt mihi mala .
† 5 avertantur ſtatim erubeſcentes , qui dicunt ÷ mihi ⁝ *Euge , euge .*
† 6 Exſultent & lætentur in te omnes qui quærunt te :
7 & dicant ſemper, *Magnificetur* [1] *Dominus* , qui diligunt ſalutare tuum .
† 8 Ego vero egenus & pauper ÷ ſum ⁝ Deus adjuva me.
† 9 Adjutor meus & liberator meus ÷ es ⁝ tu Domine , ne moreris .

rium ut liberes me : 2 Domine ut mihi auxilieris feſtina . 3 Fac ut te mihi auxiliante , illi pudore ſuffundantur & erubeſcant , qui cupiunt & quærunt perdere animam meam . 4 a me avertantur retrorſum & dent terga in fugam & erubeſcant , qui volunt mihi inferre mala . 5 avertantur a me confeſtim qui contra me, & de meis malis gaudentes dicunt : Vah , vah , euge . *6 Contra vero fac ut gaudio exſultent & lætentur omnes qui te amare , colere & diligere quærunt : 7 & qui diligunt ſalutem quæ a te exſpectatur , ſemper dicant :* Magnus eſſe credatur & prædicetur Dominus . *8 Ceterum ego egenus ſum & pauper ; proinde adjuva me Deus . 9 Adjutor meus in bonis , & liberator meus a malis tu es Domine ; ne ergo tardaveris adjuvare me ac liberare .*

ORATIONES.

MSS. 1 INexhauſti adjutorii Deus æterne , ad adjuvandum familiam ſupplicem feſtinus occurre , ut evictis malorum opprobriis , tuis ſemper auxiliis muniamur . Per .

Brev. Mozarab. fol. 91. 2 INtende in adjutorium noſtrum Domine , & ut nos adjuves feſtinus aggredere ; tribue vires explendi quæ novimus , & perfectum deputa quod optamus , ut dum opere tuo tua in nobis præcepta perfeceris , tibi laudem deputes ; de effectu tuo nos exaltemur in præmio ; te noſtri magnificet operis rectitudo ; nos tua attollat remuneratio . ℟. *Amen* . Per miſericordiam tuam Deus noſter , qui es benedictus , & vivis , & omnia regis in ſæcula ſæculorum . ℟. *Amen* .

fol. 115. 258. 3 IN adjutorium noſtrum intende Domine , noſque ad adjuvandum feſtina ; nihil enim in bonis operibus conatus noſtri te deſiſtente proficiunt , a quo [2] greſſus omnes diriguntur , tu es enim per quem noſtra roboratur fragilitas . [℟. *Amen* . Per miſericordiam tuam Deus noſter , qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in ſæcula ſæculorum . ℟. *Amen.*]

4 Deus

(1) *B. 6. illic vocem uſurpat* Deus , *non vero* Dominus . *Præterea Ed. Oxon.*
7 & dicant ſemper magnificetur Dominus ,
8 qui diligunt ſalutare tuum .
9 ego vero egenus & pauper ſum ,
10 Deus adjuva me .

(2) *B. fol. 238.* greſſus hominis diriguntur .

4 DEus in adjutorium noſtrum intende, ut qui paſſionibus tuis communicare votis ſinceriſſimis anhelamus, adjutorem te noſtrum in ipſis noſtris conatibus ſentiamus. ℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℞. *Amen*. fol. 174. *De Paſſione Domini.*

5 DEus ad adjuvandum nos feſtina, ne aut prævaleat [tentatio] dum differs adjutorium, aut deſperatio ſuccedat, dum retardas auxilium; utramque tuam opitulationem oppone, & piam cautionem nobis & omnibus Chriſtianis impende; ut qui fiduciam noſtram in tua collocamus virtute, ſemper tua muniamur divinitate. [℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*] fol. 297.

6 DEus in adjutorium noſtrum intende: Domine & ut nos adjuves feſtinans aggredere; tribue itaque vires explendi quod novimus, & perfectioni deputa quod optamus. [℞. *Amen.* Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*] fol. 297.

BENEDICTIO.

QUI vulneratus eſt propter peccata noſtra & reſurrexit propter juſtificationem noſtram, ipſe nobis nunc auxilium in tempore tribulationis, miſeratione ſolita largiatur, ut cum Sanctis ejus exſultantes, eum magnificare atque extollere valeamus. *Amen*. Comment. hujus Pſal. to. 7. S. Hieronymi.

PSALMUS LXX.

÷ *Pſalmus David filiorum Jonadab & priorum captivorum:*

Beda.

Hieremias Propheta * refert *Jonadab* fuiſſe Dei Sacerdotem, qui *filiis* ſuis præceperat non bibere vinum, neque in domibus ſed in tentoriis habitare; eoſque magnam obedientiæ hujus apud Dominum gratiam comperiſſe, qui nunc pro fidelibus ac devotis ponuntur; unde & *Jonadab* interpretatur, *Domini ſpontaneus*, qui dicere poteſt, *Voluntarie ſacrificabo tibi*. Cum quibus & *priores captivi* ſimul lacrymas fundunt, id eſt, qui *prius captivari* poſtea redimi meruerunt, qui peccando *captivi*, ſed pœnitendo redempti, ajunt; *Et de abyſſis terræ iterum reduxiſti me*. * Cap. XXXV 6.

Introducitur perſona generalis, quæ peccatorum captivitate liberata, divinis mandatis inhærebat, prædicans nobis Domini Chriſti eximiam charitatem, quæ nullis meritis præcedentibus, gratis ſemper nobis impenditur: hæc in prima parte pſalmi ab iniquitatibus humanis jugiter ſe petit debere liberari, ut Domino gratias referre mereatur: *Deus in te ſperavi*. Secundo loco ſupplicat ne in ſenectute, ejus beneficiis privetur, cujus auxilio in juventute protecta eſt: *Ne projicias me in tempore ſenectutis*. Tertio loco dona ejus enumerans, jugiter ſe agere gratias pollicetur: * *Potentiam & juſtitiam tuam Deus* & reliqua. * *Caſſiodor.* Quæ feciſti magnalia.

Euſebius

Feria V. ad Vigilias. *Euſebius Cæſarienſis*. Chriſti paſſiones & reſurrectio.
S. Athanaſius. Pſalmus in ſola interpellatione. *

Pſalmus ad precandum.

Propheta. ℣. 1. Pſal. XXX. 2.

1 IN TE DOMINE SPERAVI, NON CONFUNDAR IN ÆTERNUM;
2 in [1] juſtitia tua libera me, & eripe me.
† 3 Inclina ad me aurem tuam, & ſalva me.
† 4 Eſto mihi in Deum protectorem, [2]
5 & in locum munitum, ut ſalvum me facias:
† 6 quoniam firmamentum meum, & refugium meum es tu.
† 7 Deus meus eripe me de manu peccatoris;
8 ÷ [3] & : de manu contra legem agentis & iniqui:
† 9 quoniam tu es patientia mea, Domine;
10 Domine, ſpes mea a juventute mea:
℣. 11. Pſal. XXI. 10. 11. † 11 in te confirmatus ſum ex utero:
12 de ventre matris meæ tu es protector meus:

† 13 in

Pſalmus Davidi inſpiratus; qui Pſalmus [forte in frequenti uſu fuit Rechabitarum] filiorum Jonadab & eorum qui primi captivi ducti ſunt in Babylonem.

PROPHETA. 1 *In te Domine ego ſemper ſperavi, ne ergo pudore ac rubore ſuffundar in æternum, quaſi me feſellerit ſpes hæc in te mea:* 2 *per tuam juſtitiam qua defendis injuria oppreſſos, libera me & exime me de perſecutoribus meis.* 3 *Præbe mihi inclinato atque proſtrato aurem tuam benignam; & ſalva me.* 4 *Eſto mihi Deus protector ſcuto tuo:* 5 *& eſto mihi ut locus munitus & tutus, quo confugiam ut me ſalves:* 6 *quia tu es is qui me firmum facis; & ad quem ego perfugio.* 7 *Deus meus libera me ex manu & poteſtate peccatoris,* 8 *& ex vi & manu contra legem tuam agentis & iniqui:* 9 *quia tu Domine es is quem ego patienter exſpecto auxilio mihi adfuturum:* 10 *& quia tu Domine es is in quo ego jam ab adoleſcentia & pueritia mea adhuc ſpero.* 11 *per te enim ſuſtentatus & firmatus ſum jam ab eo tempore, quo eram in utero genitricis meæ;* 12 *& ab eodem tempore quo eram in ventre matris meæ,*

tu es

* Prædicit ea, quæ erat populus in Babylone paſſurus, & hæc ad emendationem ventura, ſimul etiam reditum promittens. Aliter, *vox Chriſti ad Patrem*.

Pſalt. Syr. Pſalmus compoſitus a David cum Saul bellaret adverſus domum David: & Prophetia de Paſſione, ac Reſurrectione Chriſti. Verſ. 1.

Pſalt. Arab. Davidis, Filiis Jonadab primis, quos duxerunt captivos, & numerus verſ. c.

S. Hier. Iſte Pſalmus vocem continet prophetæ de illa Redemptoris humilitate corporea conquerentis, ac de ejus reſurrectione glorioſa canentis.

(1) *Codd. B. 6. Orat. & S. Pauli*, ÷ in : juſtitia tua: *uti etiam Thomaſius primo ſcripſerat.*

(2) *Vat. 341. verſus 4 & 5 in unicum redigit.*

(3) *Cod. S. Pauli obelum illic deſerit: at ille Orat. B. 6. rectius ipſam etiam copulam & omittit.*

Digitized by Google

† 13 in te cantatio mea ſemper.
14 Tamquam prodigium factus ſum multis;[1]
15 & tu adjutor fortis.
† 16 Repleatur os meum laude;
17 ÷ ut cantem gloriam tuam:
18 tota die magnitudinem tuam.
† 19 Ne projicias me in tempore ſenectutis:
20 cum[2] defecerit virtus mea, ne derelinquas me.
† 21 quia dixerunt inimici mei mihi;
22 &[3] qui cuſtodiebant animam meam,
† 23 conſilium fecerunt in unum * dicentes; *Deus dereliquit eum:*
24 *perſequimini & comprehendite eum;*
25 *quia non eſt qui eripiat.*
† 26 Deus ne elongeris a me:
27 Deus meus in auxilium meum reſpice. ℣. 27. Ita cod. Alexandrinus.
† 28 Confundantur[4] ÷ & : deficiant detrahentes animæ meæ:
29 operiantur confuſione & pudore, qui quærunt mala mihi. ℣. 29. Ps. XXXIV. 4.

tu es meus defenſor & protector: 13 & de te tuiſque laudibus jugiter fuit omnis mea cantatio. 14 Et nunc Domine ob grandia mala quæ patior, tamquam prodigium ac res portentoſa et horribilis factus ſum multis, qui a me propterea refugiunt: 15 ſed et tu Domine es fortiſſimus adjutor meus, ut me ex tot tantiſque malis eripias. 16 Impleatur nunc quoque os meum laude tua, 17 ut poſſim cantare gloriam tuam, 18 et tota die cantare poſſim magnitudinem tuam, et magnorum et excelſorum amplitudinem operum tuorum. 19 Ne ergo a tua defenſione et cura projicias me hoc tempore ſenectutis meæ, quem ab infantia protexiſti: 20 et cum jam defecerit vigor ætatis meæ, ne me derelinquas deſtitutum auxilio tuo. 21 quia inimici hi mei contra me locuti ſunt: 22 et qui obſervabant animam meam inſidiantes ei, 23 inierunt conſilium pariter dicentes de me: Deus dereliquit eum a protectione ſua ſolita; 24 proinde preſequimini eum & comprehendite, 25 quia non eſt ullus qui eum eripiat ex manibus noſtris. 26 *Tu itaque Domine ne te tuumque adjutorium elonges a me: 27 Deus meus ad feſtine mihi dandum auxilium attende. 28 Pudeſiant et deficiant in ſuis conatibus, et a te conſumentur hi qui criminantur animam meam: 29 operiantur probroſa ignominia et verecundia, hi qui quærunt mihi inferre*

(1) *Unico* ℣. *concludunt Vat.* 341, & 342. *quæ nobis* ℣℣. 14, & 15. *conſtant.*
(2) *Codd. B. 6. Orat. & S. Pauli illic,* deficiet.
(3) *Vat.* 341, 342. & *Ed. Oxon.*
22 & qui cuſtodiebant animam meam,
conſilium fecerunt in unum.
23 dicentes: Deus dereliquit eum.
Præterea iidem Vat. MSS. unico ℣. *cogunt inſequentes noſtros* 24 & 25.
(4) *Sine obelo eam copulam legimus in MSS. B. 6. Orat. & S. Pauli.*

† 30 Ego autem ſemper ſperabo:
31 & adjiciam ſuper omnem laudem tuam:
† 32 os meum annunciabit juſtitiam tuam,
33 tota die ſalutare tuum.
† 34 quoniam non cognovi litteraturam, [1] introibo in potentias Domini:
35 Domine, memorabor juſtitiæ tuæ ſolius.
† 36 Deus docuiſti me [2] a juventute mea:
37 & uſque nunc pronunciabo mirabilia tua.
† 38 Et uſque in ſenectam & ſenium, Deus, ne derelinquas me;
† 39 donec annunciem brachium tuum generationi omni, quæ ventura eſt,
† 40 potentiam [3] tuam & juſtitiam tuam,
41 Deus, uſque in altiſſima quæ feciſti magnalia.
42 Deus, quis ſimilis tibi?
† 43 Quantas oſtendiſti mihi tribulationes multas & malas!
44 ÷ & ⁝ converſus, vivificaſti me: 45 &

inferre mala. 30 *Ego autem ſemper in te ſperabo Domine:* 31 *ſemperque novam laudem adjiciam ſuper omnem laudem tuam hactenus a me factam:* 32 *os meum narrabit juſtitiam tuam;* 33 *& tota die narrabit ſalutem illam quæ a te nobis datur.* 34 *& quoniam non cognovi litteras humaniores, ac mundanæ ſcientiæ diſciplinas, & negotiationes ejuſmodi vanas, animum abſtrahentes a vera ſolidaque ſapientia rerum divinarum, idcirco huic ſoli vacaturus, ingrediar ad contemplandum & prædicandum potentias & fortitudines tuas Domine in operando omnipotentiſſime quæcumque vis;* 35 *& juſtitiam tui ſolius commemorabo Domine, qua juſtiſſime mundum gubernas; qui ſolus es juſtus natura tua.* 36 *non enim humanæ ſapientiæ libri, ſed tu docuiſti me jam ab adoleſcentia ipſa mea:* 37 *& ideo ad hunc uſque diem annunciabo admiranda opera tua.* 38 *Ne igitur o Deus etiam uſque ad ſenectutem & canitiem ætatis decrepitæ me derelinquas ſine auxilio tuo:* 39 *ut eo uſque poſſim omnipotentiæ tuæ brachium annunciare omni progeniei, quæ poſt me ventura eſt in mundum,* 40 *eique annunciare poſſim potentiam tuam & juſtitiam tuam;* 41 *& annunciare ea quoque quæ tu Deus feciſti magnifica, ad excelſa uſque cælorum magnifice per totum orbem ſplendentia.* 42 *quis enim ſimilis eſt tui o Deus?* 43 *O quantas mihi exhibuiſti ſufferendas, & experiri feciſti tribulationes bene multas & graves atque moleſtas:* 44 *& tamen rurſus ad me benigne converſus, me vivificaſti ac recreaſti;*

(1) *B 6 Orat.* intrabo: *tum Cod. S.Pauli*, in potentiam.
Cetera Ed. Oxon. eum verſum in duos partitur.
34 quoniam non cognovi litteraturam,
35 introibo in potentias Domini.

(2) *B. 6. Orat.* ex juventute mea.
(3) *Vat* 341, & 342.
40 potentiam tuam & juſtitiam tuam, Deus uſque in altiſſima,
41 quæ feciſti magnalia, Deus quis ſimilis tibi?

45 & de abyſſis terræ iterum reduxiſti me.
† 46 multiplicaſti magnificentiam tuam:
47 & converſus, conſolatus es me.
† 48 Nam & ego confitebor tibi in vaſis pſalmi veritatem tuam;[1]
49 Deus pſallam tibi in cithara, Sanctus Iſrael;
† 50 exſultabunt labia mea cum cantavero tibi;
51 & anima mea, quam redemiſti;
† 52 ſed & lingua mea tota die meditabitur juſtitiam tuam:
53 cum confuſi & reveriti fuerint, qui quærunt mala mihi.

In Cod. Vatic. inter ℣℣. 47. & 48. interponitur ſequens verſus.
Et de abyſſis iterum reduxiſti me.

---

recreaſti; 45 *& veluti de inferis abyſſis terræ rurſum eduxiſti me in lucem bi-*
larem atque ſerenam: 46 *multipliciter demonſtraſti juſtitiam tuam & magnifi-*
centiam tuam erga me: 47 *& ad me converſus iterum me es conſolatus.*
48 *Etenim ego cum inſtrumentis muſicis pſalterii profitebor tibi veritatem tuam*
in ſervandis promiſſis tuis: 49 *tibique o Deus cantabo laudes cum cithara o*
ſanctificator Iſraelis; 50 *exſultanter laudabunt labia mea cum cantavero tibi*
hymnos: 51 *& exſultabit anima mea, quam de captivitate tantorum malo-*
rum redemiſti; 52 *ſed & tota die lingua ipſa mea ex cordis meditatione ſe*
exercebit in enarrando juſtitiam tuam: 53 *quando turpiter pudore confuſi fue-*
rint, & dehoneſtati erubuerint hi, qui me malis afficere quærunt & opprimere.

ORATIONES.

1 EXcelſi ſolii regnator immenſe, qui ſperantes in te damnari æterna confuſione non pateris, reple quæſumus labia noſtra laude tua, & in his nos ſemper meditationibus bonorum inſinuator[2] exerce. Per &c. MSS.

2 DEus noſter eripe nos de manu peccatoris, qui pro nobis pœnam perferre dignatus es Crucis, ut tu ſolus ſis patientia noſtra, qui pro nobis paſſus es ſepulturam. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*. Brev. Mozar. fol. 170. *De Paſſione Domini.*

3 LIngua noſtra Domine meditetur juſtitias tuas, ut laus tua tota die ex ore noſtro procedat, in eo quod paſſionis tuæ a nobis prædicata fuerit gloria, ut in ea juſtitia, qua ex fide vivimus, te nunc & ſemper ſine fine laudemus. [℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.] fol. 173. *Item de Paſſione.*

4 FIrmamentum noſtrum atque refugium, te Dominum poſcimus crucifixum, ut de manu peccatoris nos liberans, in locum munitum coronandos ſtatuas. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. fol. 176. *Item de Paſſione.*

(1) *Grabeus vocem* Deus, *qua inſequens proxime verſiculus nobis incipit, præſenti huic ad finem annectit. At Vat.* 341. *&* 342. *ita diſtinguunt*
48 Nam & ego confitebor tibi in populis Domine.
49 in vaſis pſalmi veritatem tuam,
50 pſallam tibi in cithara ſanctus Iſrael.

(2) *MS. ibi*, exercere digneris.

fol. 195. Item de Paſſione. 5 DEus virtutum, qui dum eſſes Deus, ſpontanee te comprehendi voluiſti tempore paſſionis, dum adverſum te conſilium facerent dicentes: *Liberet eum ſi vult*; ne derelinquas nos in tribulatione noſtra, & ne a te nos elonges, ut tu ſolus in adjutorium noſtrum reſpicias, qui in Cruce tua poteſtates hujus mundi triumphas. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus *&c.*

fol. 195. Item de Paſſione. 6 JEſu Dei Fili, quem ipſa malignorum turba inaniter perſequens, dum conſilium contra te agit comprehenſionis, fugat potius a ſe beneficium pietatis; dum viſa eſt volendo vitam comprehendere, quem utique neſciebat vitæ eſſe auctorem; præbe nobis ut te, quem illi maligna voluntate perſecuti ſunt, nos pia devotione in bonis actibus aſſequamur, * ut in quo inimicis erit perpetuum gaudium. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*

fol. 201. Item de Paſſione. 7 DEus noſter ne elongeris, qui longe factus es a perſecutoribus tuis, ut tu ſolus in adjutorium noſtrum reſpicias, qui in Cruce tua poteſtates hujus mundi triumphas. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*

fol. 380. De S. Jo. Baptiſta. 8 EXſultent in te Domine labia noſtra præconio veritatis, ne reſolvantur vaniloquio falſitatis; & tibi ſemper gloriam dicant, ne indecenter rixarum litigiis perſtrepent, anima quoque noſtra quam redemiſti, martyris tui Johannis Baptiſtæ & Præcurſoris tui laudando triumphum, ejuſdem patrocinio te mereatur habere propitium. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*

Comment. hujus Pſalm. tom. 7. S. Hieronymi. 9 DEprecamur te Domine, ut repleto laudibus tuis ore humano, ea ſemper meditemur in cordibus, quæ tibi placitis vocibus proferamus.

PSALMUS LXXI.

÷ *Pſalmus: in Salomonem.*

Beda.

Salomon interpretatur *Pacificus*, ſignificans Dominum Chriſtum, de quo dicitur, *Imperii ejus & pacis non erit finis.*

Per totum pſalmum Propheta loquens adventum Chriſti præcinit. In prima parte verba facit ad Patrem, judicium Filio petens ad populos judicandos, quod tamen prædeſtinatum ante ſæcula noſcebat: *Deus judicium tuum Regi da*. Secunda, in judicio Domini filios pauperum ſalvandos, & humiliandam Diaboli dicit eſſe ſuperbiam, nam & ipſum quoque Virginis partum per ſimilitudines exponit: *Judicabit pauperes populi*. Tertia refert quæ bona contigerint de Spiritu Sancto & Maria Virgine nato Chriſto Domino: *Orietur in diebus ejus juſtitia*. Quarta ab omnibus regibus dicit eum adorandum, quia humanum genus a diaboli poteſtate redemit: *Et adorabunt eum omnes reges*. Quinta pronunciat quoniam humanis oculis [1] viſus, firmamentum fuit credentium, & profectus

(1) *Idem MS. pro* viſus *habet* viſurus.

ctus ſine dubietate juſtorum: *Et vivet, & dabitur ei de auro Arabiæ*. Sexta æterno Domino, totius mundi conſenſu laudes perhibet eſſe ſolvendas: *Ante ſolem permanet nomen ejus*. Septima hymnum Domino Chriſto mundiſſima devotione perſolvit: *Benedictus Dominus Deus Iſrael qui facit mirabilia magna ſolus*.

Euſebius Cæſarienſis. Prophetia de Chriſti regno, & vocatione Gentium. *Feria V. ad Vigilias.*
[*al.*] Prophetia de adventu Chriſti, & vocatio Gentium.

S. Athanaſius. Pſalmus in prophetia. Hortatorius ad fortitudinem. *

Pſalmus propheticus de Chriſto. Propheta.

1 DEUS JUDICIUM [1] TUUM REGI DA,
2 & juſtitiam tuam Filio Regis;
† 3 judicare populum tuum in juſtitia [2] & pauperes tuos in judicio.
† 4 Suſcipiant montes pacem populo; ℣℣. 4. & 5. Ita cod. Alexandrinus.
5 & colles juſtitiam.
† 6 Judicabit pauperes populi;
7 ÷ & : ſalvos faciet filios pauperum:
8 & humiliabit calumniatorem. † 9 Et

In Cod. Vatic. ſic diſtinguitur a ℣. 4.
Suſcipiant montes pacem populo tuo & colles. In juſtitia judicabit pauperes populi.

Pſalmus de Meſſia filio Davidis, ſub typo & figura Salomonis deſcripto.

PROPHETA. 1 *Da o Deus tuam recte judicandi ſcientiam & poteſtatem Regi Meſſiæ; 2 & eidem filio naſcituro ex me Davide rege Iſraelis, da juſtitiæ tuæ ditionem & adminiſtrationem; 3 ad judicandum populum tuum juſte, & ad liberandum incorrupto judicio pauperes tuos injuſte a potentioribus oppreſſos: 4 Sub ejuſdem Meſſiæ regno montes ubi ſolent eſſe latrones & feræ, ſuſcipiant cælitus pacem & felicitatem omnem pro populi tui tranquillitate: 5 & colles omnes ſublata facinorum injuſtitia, ſuſcipiant juſtitiam ubique colendam. 6 Qui Rex Meſſias judicabit ac defendet afflictos pauperes populi: 7 & ſalvabit filios pauperum humano auxilio deſtitutos: 8 & omnem deprimet eorumdem*

* Hic Pſalmus non ſimpliciter in Salomonem, ſed propter communem populi proſperitatem, quæ erat cum Regis felicitate conjuncta, & in Salomonem canitur. Aliter, *Vox Eccleſiæ de Chriſto ad Dominum*.

Pſalt. Syr. Davidis, cum regem conſtituiſſent Salomonem, & prophetia de adventu Chriſti & vocatione Gentium. Verſ. xlv.

Pſalt. Arab. & numerus Verſ. xlii.

S. Hieron. Iſte ſeptuageſimus primus pſalmus quem Propheta cecinit, filium Dei in mundum venturum oſtendit; eumque poſt aſſumptæ carnis injuriam, liberatoſque pauperes de manu potentis, cælis redditum a Patre omne ſumpſiſſe judicium.

(1) *B. 6. Orat.* vocem tuum *ejus loci obelo notatam exhibet.*

(2) *Vat.* 341, 342, *atque Oxon. Ed.*
3 judicare populum tuum in juſtitia,
4 & pauperes tuos in judicio.
5 ſuſcipiant montes pacem populo tuo & colles.
6 in juſtitia judicabit pauperes populi.
Præterea Vat. 341 *&* 342 *noſtros* ℣℣ *6. & 7 unico verſiculo exhibent, ſicut & alios illico inſequentes* ℣℣. *8 & 9.*
tum Ed. Oxon. ut a Thomaſio notatur de Vat.

Digitized by Google

℣. 9. 10. Pſalm. LXXXVIII. 38.

† 9 Et permanebit cum ſole
10 & ante [1] lunam in generationem & generationem .

℣. 12. Oſee VI. 3.

† 11 Deſcendet ſicut pluvia in vellus ;
12 ÷ & ; ſicut ſtillicidia ſtillantia ſuper terram .
† 13 Orietur in diebus ejus juſtitia
14 & abundantia pacis donec auferatur luna .
† 15 Et dominabitur a mari uſque ad mare ,
16 & a flumine uſque ad terminos ÷ orbis : terrarum .
† 17 Coram illo procident Æthiopes :
18 & inimici ejus terram lingent .
† 19 Reges Tharſis , & inſulæ munera offerent :

℣. 21. Pſal. LXVII. 30. Iſai. XLIX 7.

20 reges Arabum & Saba dona adducent .
† 21 Et adorabunt eum omnes Reges terræ :
22 omnes Gentes ſervient ei .

℣℣. 23. & 24. Ita Cod. Alexandr. & apud Apollinarium in cod. autem Vatic. faciunt unum ℣.

† 23 Quia [2] liberabit pauperem a potente ,
24 & pauperem cui non erat adjutor .

† 25 par-

rumdem calumniatorem & oppreſſorem . 9 Et permanebit in ſuo regno cunctis timendus quamdiu ſol fuerit ; 10 & in conſpectu lunæ , quamdiu luna erit , in progenies omnes , immo vero in æternum . 11 Deſcendet iſte de cælo in uterum virginis ſine corruptione , ſicuti pluvia innocue deſcendit ſuper lanam a pecudibus detonſam & conglobatam : 12 & ſine ſtrepitu , ſed fœcunditatem afferens , leniſſimus deſcendet in terram , ſicut imbrium ſtillicidia leniter ſtillant ſuper terram ſitientem , eamque fœcundant . 13 In diebus regni illius exorietur & florebit ubique juſtitia , qua Deus ex peccatoribus homines juſtos facit . 14 eritque abundantia pacis non tam mundanæ , quam divinæ in tranquillitate conſcientiæ , & gaudio Spiritus , duratura in terra ad finem uſque ſæculi , & donec luna removeatur a ſua mutabilitate , & non ſit amplius in eo motu ac defectu , quo nunc creſcit vel decreſcit . 15 Porro Rex iſte dominabitur a mari mediterraneo Terræ ſanctæ ad mare uſque quod Atlanticum , quod Oceanum appellant , in tota ſcilicet terra illo mari circumfuſa . 16 & dominabitur a flumine Jordanis ad terminos uſque terræ habitabilis . 17 Ante eum procumbent venerabundi etiam Æthiopes , ſeſe illi ſubjicientes : 18 & inimici ejus coram ipſo in reverentiæ ſignum & ſervitutis , pulverem terræ oſculabuntur & lambent . 19 Reges ultra mare mediterraneum vel in India regnantes , & inſulani quique per totius orbis inſulas habitantes , munera eidem Meſſiæ offerent tamquam ſuo Regi ac Domino : 20 & Reges Arabiæ felicis & Saba , quæ regio eſt Æthiopiæ , dona & tributa ſua afferent eidem . 21 & in ſumma , omnes reges terræ eum adorabunt : 22 univerſæque nationes ſervient ei . 23 Rex iſte Meſſias ex oppreſſione potentis eruet pauperem , 24 & inopem , cui nullus fuerit

(1) *Codd. B. 6. Orat. & S. Pauli* : & ante lunam generationis generationum .
(2) *MS. S. Pauli* , liberavit .

Digitized by Google

† 25 parcet pauperi & inopi : [1]
26 & animas pauperum ſalvas faciet.
† 27 Ex uſuris & iniquitate redimet animas eorum :
28 & honorabile nomen eorum coram illo.
† 29 Et vivet & dabitur ei de auro Arabiæ :
30 & adorabunt de ipſo ſemper :
31 tota die benedicent ei.
† 32 Et [2] erit firmamentum in terra in ſummis montium.
33 ſuperextolletur ſuper Libanum fructus ejus :
34 & florebunt de civitate ſicut fœnum terræ.
† 35 Sit nomen ejus [3] ÷ benedictum ⁒ in ſæcula :
36 ante ſolem permanet Nomen ejus.
† 37 & benedicentur in ipſo ÷ omnes tribus terræ ⁒
38 omnes Gentes magnificabunt eum.
† 39 Benedictus Dominus Deus Iſrael;
40 qui facit mirabilia ſolus.
† 41 & benedictum nomen majeſtatis ejus [4] in æternum :
42 &

℣. 37. Geneſ. XII. 3. XXII. 18.

℣℣. 39. & 40. Ita Cod. Alexandr. & apud Apollinarium in cod. autem Vatic. faciunt unum ℣.

fuerit adjutor. 25 miſerebitur & parcet pauperi & inopi, iiſque qui ſe humiliant & non exaltant : 26 & animas pauperum ejuſmodi a peccati morte ſalvabit : 27 eorumque animas ab uſuris ſolvendis & iniquis vexationibus poteſtatum tenebrarum potiſſimum redimet, quibus veluti captivæ tenebantur : 28 & coram oculis ejus præclarum erit eorumdem pauperum nomen ; & ſanguis pretioſus erit & honorabilis. 29 Et Rex iſte Meſſias vivet æternum ; eique dabitur & offeretur de auro Arabiæ & Sabæ Æthiopiæ : 30 omneſque ſemper per ipſum & pro regno ipſius orabunt ſemper ad Dominum : 31 totaque die ſuis illi laudibus benedicent. 32 Et in tempore illo magna ſeges tritici, ſpiritualis maxime quo anima vitaque hominum firmatur & ſuſtentatur, erit in terra etiam in cacuminibus incultis montium, quæ ſolent alioqui eſſe infrugifera : 33 ejuſque tritici fruges ſeſe altiores elevabunt, quam altæ ſint arbores montis Libani. 34 & qui ſunt de civitate iſtius Regis, florebunt & multiplicabuntur, ut herba multiplicatur in terra. 35 Sit igitur in ſæcula omnia benedictum ejuſdem Regis Meſſiæ nomen : 36 quod ejus nomen ſemper celebre perſeverabit & permanebit coram ſole durante, & quamdiu ſol ſtabit : 37 & per ipſius Meſſiæ meritum omnes nationes terræ a Divina beneficentia benedicentur : 38 eumque gentes omnes magnum ac beatum fatebuntur & prædicabunt. 39 Benedictione & laude dignus eſt Dominus Deus Iſraelis : 40 qui ſolus ſola vi ac poteſtate ſua, cum vult facit opera admiranda. 41 & benedictione ac laude dignum eſt nomen

(1) *℣. huic 25 inſequentem proxime 26. Vat. 34[1] & 34[2] jungunt.*

(2) *B. 6. Orat.* & *copulam ejus loci tacet.*

(3) *Idem MS. B. 6.* ÷ benedictum in ſæcula ⁒

(4) *Ed. Oxon.*

4[1] & benedictum nomen majeſtatis ejus
4[2] in æternum & in ſæculum ſæculi.

42 & replebitur majeſtate ejus omnis terra.
43 Fiat, Fiat.

Defecerunt laudes David filii Jeſſe.

nomen majeſtatis & gloriæ ſuæ in æternum uſque: 42 quare & univerſa terra impleatur gloria illuſtri frequentique fama de majeſtate ejus. 43 Fiat fiat id totum ut opto.

In hoc pſalmo finierunt laudes & orationes Davidis filii Jeſſe, qui pſalmus eſt quidem tempore ultimus pſalmorum a Davide compoſitorum; ſed non ordine hujus libri Pſalmorum, in quo ordo temporis non eſt ſervatus.

ORATIONES.

MSS. 1 NOmen tuum omnipotens Domine, ante cuncta ſæcula benedictum invocantes, oramus, ut humiliato calumniatore, pacem populo juſtitiamque largiri digneris. Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum.

Brev. Mozar. fol. 91. 118. 2 PArce Domine pauperibus, & animas inopum ſana, ut qui viribus noſtris non fidimus, & ſpe a te miſericordiam poſtulamus, per ſpiritus paupertatem, ſupernæ benedictionis impetremus plenitudinem. ℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℞. *Amen*.

fol. 144. 3 SUſcipiant montes pacem populo tuo, qui primordiali radio inluſtrati ſunt fidei, ut de ſublimitate Sanctorum deſcendat juſtitia collium, & puſilli cum magnis culmen perfectorum ſubeant meritorum. ℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

fol. 12. *De Natali Domini.* 4 DEus Dei Filius, cujus in æternum permanet nomen, quique unum te eſſe innoteſcens Deum ac Dominum, per ſuſceptæ Incarnationis myſterium veniſti in regem, ut redimeres ſæculum; da nobis ita fervere hujus myſterio pietatis, ut per hæc evadamus muſcipulam deceptoris; ut qui adventus tui gaudia diffuſo ore præcinimus, ſalvatos nos, cum ad judicium veneris, te judice gratulemur. ℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

fol. 50. 5 DOmine, cui reges & inſulæ munera offerunt, qui invicta virtute liberare veniſti pauperem a potente, & ex hoſtis antiqui potentia fragile humanum genus eripe miſeratione ſuperna; cum nos a te prolongati, tuarumque miſerationum inopes facti, illius iniquitati ſubditi, vinculiſque peccaminum teneremur addicti; ſic tua nos jam pietas & ab ejus ſervitio eruat, & reſtitutos tibi, tecum permanſuros commendet, & qui nos te miſerante redemptos fatemur, (1) remunerati te donante poſtmodum gloriemur. ℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

BENEDICTIO.

Comment. hujus Pſ. tom. 7. S. Hieronymi. [DOminus] nunc in nobis Paraclitum, id eſt, Conſolatorem, dignetur infundere, ut intelligere poſſimus eum pro redemptione noſtra corpus aſſumpſiſſe terrenum, ſuſcepiſſe mortem, penetraſſe inferos, rediſſe victorem ad cælos.

PSAL-

(1) *B. ibi* remuneraturi.

Pſalmus Aſaph.

Edit. Rom. Defecerunt laudes David filii Jeſſe. Pſalmus Aſaph.

Beda.

Senſus myſticus.

Cum in titulis ſuperioribus *David* tantum videatur adſcriptus, hic addidit *Filii Jeſſe*; ſcilicet ut illum *David* patrem Salomonis intelligere debeamus. *Laudes* ergo temporales, quæ Domino in Lege per ſacrificia pecudum & inſtrumenta muſica reddebantur, *defecerunt* atque mutatæ ſunt; quia nunc Eccleſia Catholica immolatione Corporis & Sanguinis Chriſti, ſanctam peragit pſalmodiam. Synagoga autem Dominum quidem colebat, ſed videndo florere malos, in peſſimas cogitationes inciderat; ex cujus perſona in hoc *Pſalmo* ipſe *Aſaph* loquitur, qui in ſuo nomine, *Synagogæ* continet ſignificationem: de Gentilibus enim populis & de his qui legem Domini ſuſceperunt, multa dicturus eſt, quæ ad emendationem noſtram utiliter dicuntur, ne talibus cogitationibus polluamur. ALITER. Quod *Defecerunt laudes David filii Jeſſe*, ad finem LXXI. pſalmi pertinet; quod vero ſequitur *Pſalmus*, initium ſequentis.

Aſaph, ut diximus, ex typo Synagogæ per totum loquitur pſalmum. In prima parte zelaſſe ſe dicit felicitatem mundi, pacem contuens peccatorum; admirans cur inimicis Dei & Paganis proſperitas tanta provenerit, ut os ſuum uſque ad cælum extollere viderentur: *Quam bonus Iſrael Deus!* Secunda parte reverſurum dicit populum ſuum ad ſalubre conſilium, & priſtinæ cogitationis erubeſcere pravitatem, donec ultima impiorum intelligere atque conſpicere mereatur: *Ideo convertetur populus meus hic* & reliqua. Tertia, propter dolos ſuos mala impiis provenire teſtatur, quia ſanctos viros felicitate ſua ſcandalizare videbantur; ſed tamen beneficio Domini de his malis ſe aſſerit eſſe liberatum: *Verumtamen propter dolos*. Quarta, dicit quomodo ad perfectum intellectum Domino miſerante pervenerit: *Quid enim mihi eſt in cælo? & a te quid volui ſuper terram?*

Feria V. ad Vigilias.

Euſebius Cæſarienſis. Prophetia de regno & longanimitate Dei. Confeſſio humanæ infirmitatis ſuper impiorum proſperitate, & longanimitatis Dei.

S. Athanaſius. Pſalmus in narratione. *

* Qua expoſtulatione populus in Babylone captivus adverſus providentiam uſus ſit indicatur; & quod pro exploratione virtutis in hac vita plerumque Juſti crucientur, nec non inopinatis aliquoties ſucceſſibus attollantur. Aliter, *Vox Chriſti ad Patrem de Judæis*.

Pſalt. Syr. Pſalmus compoſitus ab Aſaph memoratore de morte Abſalomi: præterea confeſſio infirmitatis humanæ, & de proſperitate impiorum, deque longanimitate Dei. Verſ. XXI.

Pſalt. Arab. num. verſ. L.

Digitized by Google

Pſalmus ad meditandum.

1 QUAM BONUS ISRAEL DEUS, HIS QUI RECTO SUNT CORDE!
2 mei autem pæne moti ſunt pedes;
† 3 pæne effuſi ſunt greſſus mei:
ỹ. 4. Pſ. XXXVI. 1. 7. Jerem. XII. 1. Malach. III. 15. † 4 quia zelavi ſuper iniquos, [1] pacem Peccatorum videns;
† 5 quia non eſt reſpectus morti eorum;
6 & firmamentum in plaga eorum;
† 7 in labore hominum non ſunt [2]
8 & cum hominibus non flagellabuntur.
† 9 Ideo tenuit eos ſuperbia:
10 operti ſunt iniquitate & impietate ſua.
† 11 prodiit ÷ quaſi : ex adipe iniquitas eorum:
12 tranſierunt in affectum cordis.
† 13 cogitaverunt & locuti ſunt nequitiam:
14 iniquitatem [3] in excelſo locuti ſunt.
† 15 po-

Liber Tertius Pſalmorum ſecundum Hebræos.

Pſalmus inſpiratus Aſapho Levitæ, qui erat unus ex tribus primariis Cantoribus conſtitutis a Davide in domo Domini: qui Aſaphus triſtia fere ſemper & mœſta decantat.

PROPHETA. 1 *Quam vere bonus eſt Deus erga Iſraelem, eos ſcilicet, qui non diſtortum ſed rectum & mundum animum habent!* 2 *mei tamen pedes parum abfuit quin commoti fuerint & vacillaverint in recta via;* 3 *& quin dilapſi fuerint a rectitudine greſſus & actus vitæ meæ:* 4 *nempe quia æſtuavi indignatione, vel etiam invidentia ob iniquos, intuens pacem ac felicitatem peccatorum hominum:* 5 *propterea quod non reſpectent mortem ſuam, & de ea non recogitent:* 6 *& quod in eorum plaga & morbo, ſi quo ægrotaverint, non ſit ulla firmitas & duratio, cum cito ſanentur & convaleſcant:* 7 *& quod non vivant in labore & communibus & ſolitis miſeriis hominum;* 8 *& una cum ceteris hominibus flagella non patiantur.* 9 *Ob eas plane cauſas ſuperbia eos cinxit, tenuit atque poſſedit:* 10 *totique cooperti ſunt & involuti iniquitate & impietate ſua:* 11 *& ex ipſorum opulentia, quaſi ex quodam adipe refudante pinguedinem, proceſſit iniquitas eorum:* 12 *& ita tranſierunt ad aſſequendum quidquid diſpoſuerat atque affectaverat animus ipſorum:* 13 *qui & cogitaverunt & locuti ſunt maligne:* 14 *& palam ad ſummum uſque impudentiæ locuti ſunt*

(1) *Ed. Oxon.*
4 quia zelavi ſuper iniquos,
5 pacem peccatorum videns.

(2) *ỹ. huic 7 inſequentem proxime 8 jungit Vat. 341, ſicut & paullo inferius ỹỹ. 13 & 14 idem MS. in unicum redigit.*

(3) *R. 6. Orat.* de excelſo.

† 15 poſuerunt in cælum os ſuum :
16 & lingua eorum tranſivit in terra .
† 17 Ideo convertetur populus meus hic :
18 & dies pleni invenientur in eis .
† 19 & dixerunt ; *Quomodo ſcit Deus* ? ℣. 19. Job XXI. 13.
20 & *Si eſt ſcientia in Excelſo* ?
† 21 *ecce ipſi peccatores* , *& abundantes* , [1] ℣. 21. Job XII. 6. XXII. 7.
22 *in ſæculo obtinuerunt divitias* .
† 23 ÷ Et dixi ∶ *Ergo ſine cauſa juſtificavi cor meum* ; ℣. 23. Job XXI. 15.
24 *& lavi inter innocentes manus meas* ; ℣. 24. Pſ. LXXV. 5. Malach. III. 14.
† 25 *& fui flagellatus tota die* ;
26 *& caſtigatio mea in matutinis* ?
† 27 Si dicebam , *Narrabo ſic* ;
28 ecce nationem filiorum tuorum reprobavi .
† 29 Exiſtimabam [2] ut cognoſcerem :
30 hoc labor eſt ante me ,

 † 31 donec

ti ſunt inique . 15 *& extulerunt os ſuum blaſphemum contra cælites & Deum ipſum creatorem cæli* : 16 *eorumque lingua maledica pervagata eſt per terram* , *licenter & impune loquens contra homines juſtos maxime* . 17 *Ob eam rem quia peccatores ſunt & felices* ; *populus hic noſter fidelis huc ſe convertet ad inquirendum* , *quare vita impiorum proſperatur* ? 18 *cum e contrario in ipſis popularibus meis ſemper dies invenientur pleni malorum et ærumnarum* , 19 *unde et ex noſtratibus nonnulli infirmiores offenſi dixerunt* : Quomodo novit hæc Deus ? 20 & an ſit rerum quæ hic eveniunt , notitia & providentia in Altiſſimo Deo ? 21 nam ecce hi & peccatores ſunt , & rebus omnibus abundant : 22 & in ſæculo divitias obtinuerunt & multiplicaverunt . 23 *Hinc et ego quoque diſſerui in cogitationibus meis dicendo* : Ergone fruſtra mundavi ab omni injuſtitia cor meum ? 24 ergone fruſtra cum hominibus innocentibus lavi manus meas , & converſatus ſum ? 25 ergone fruſtra fui afflictionibus flagellatus tota die ? 26 & ergone fruſtra mihi fuit increpatio illa , qua a Deo caſtigatus ſum quotidie ab ipſo ſtatim primo mane diei ? 27 *At ſi dicerem* , Ad hunc modum loquar de providentia tua & judiciis tuis o Deus : 28 *ecce jam rejeciſſem nationem filiorum tuorum*, *quos tu caſtigas & flagellas* ; *& rupto cum eis fœdere* , *noluiſſem jam amplius eſſe ſocius & fœderatus eorum* . 29 *Exiſtimabam humana me ratiocinatione poſſe cognoſcere & comprehendere rerum ejuſmodi veras & arcanas cauſas & rationes* : 30 *ſed & id rei laborioſum & difficillimum eſt in oculis mentis & conſiderationis*

(1) *In Vat.* 341 *&* 342 ℣℣. 21 *&* 22 *unico exprimuntur* .
(2) *Cod. S. Pauli addita copula* , & exiſtimabam *&c. Inſuper Vat.* 341. *&* 342 *unico verſu complectuntur quæ nobis* ℣℣. *conſtituunt* 28 *&* 29.

† 31 donec intrem in ſanctuarium Dei ;
32 ÷ & : intelligam in noviſſimis eorum .
† 33 Verumtamen propter dolos poſuiſti eis .
34 dejeciſti eos dum allevarentur .
℣. 35. Job XXI. 30. † 35 Quomodo [1] facti ſunt in deſolationem !
36 ſubito defecerunt perierunt propter iniquitatem ſuam .
℣. 37. Job XX. 8. † 37 velut ſomnium ſurgentium ,
℣. 38. Pſ. XXXVIII. 7. 38 Domine in civitate tua imaginem ipſorum ad nihilum rediges .
† 39 Quia inflammatum eſt cor meum , & renes mei commutati ſunt ,
40 & ego ad nihilum redactus ſum & neſcivi ;
† 41 ut jumentum factus ſum apud te ; [2]
42 & ego ſemper tecum :
† 43 tenuiſti manum dexteram meam ;
44 ÷ & : in voluntate tua deduxiſti me ;
45 & cum gloria ſuſcepiſti me .

† 46 Quid

rationis meæ ; 31 donec veniam & ingrediar in ſanctuarium illud cæleſte Dei ; 32 & ibi plenam apertamque intelligentiam aſſequar de ultimis & extremis eventibus eorumdem Peccatorum . 33 Certe etſi illi nunc felices ſunt , attamen tu eis mala graviſſima repoſuiſti in poſterum ob ipſorum doloſitates : 34 quos dejicere decreviſti in profundum , cum ſe ipſi exaltaverint ad proſperitatem ſummam : 35 O quomodo vaſtati ſunt & facti ſunt deſolati ! 36 ſubito defecerunt & perierunt conſumpti quaſi non ſint , ob iniquitates ſuas . 37 quaſi ſomnium evigilantium & expergiſcentium quod confeſtim evanuit & nihil eſt amplius ; 38 ſic in civitate tua ſuperna Domine ad nihilum rediges & nullam relinques imaginariam & apparentem inanemque felicitatem ipſorum , qua hic felices comparebant . 39 Quoniam autem ejuſmodi mundanæ felicitatis delectabili cupiditate inflammatum eſt cor meum & renes & interiora mea ex turbatione puncta & alterata ſunt ; 40 & ego ob eam malorum proſperitatem propemodum ad nihilum redactus ſum , neſciens quo me verterem , & ignoravi arcana conſilia tua ; 41 & coram te factus ſum quaſi brutum jumentum , quod nonniſi præſentia videt : 42 cum interim tamen gratia tua me adjuvante , ſemper fuerim tecum , & a fide & amore tui non diſceſſerim : 43 idcirco tu tenuiſti manum dexteram meam ne ea tentatione caderem . 44 & me duxiſti per viam præceptorum tuorum , ſecundum voluntatem tuam : 45 meque ad te

(uti

(1) *Vat.* 341.
35 quomodo facti ſunt in deſolationem ſubito !
36 defecerunt perierunt &c.

(2) *℣℣. noſtri 41 & 42 unico ℣. leguntur in Vat. 341 & 342. ſicut etiam unico qui nobis paulo inferius ſunt 44 & 45.*

† 46 Quid ÷ enim : mihi eſt in cælo ?
47 & a te quid volui ſuper terram ?
† 48 defecit caro mea & cor meum , [1] Deus cordis mei ;
49 & pars mea Deus in æternum .
† 50 Quia ecce qui elongant ſe a te , peribunt :
51 perdidiſti [2] omnes qui fornicantur abs te .
† 52 mihi autem adhærere Deo , bonum eſt ; ℣. 52. Pſal. LXII. 9.
53 ponere in Domino Deo ſpem meam ;
† 54 ut annunciem omnes prædicationes tuas
55 ÷ in portis filiæ Sion :

(uti ſpero) glorioſe aſſumere prædeſtinaſti . 46 Quid autem mihi optabilius eſt in cælo præter te ? 47 & in terra quid volui & deſideravi præter te ? nihil ſane . 48 conſumpta eſt atque defecit caro corporis mei & cor meum præ deſiderio tui , o Deus , qui das robur cordi meo ; 49 & qui es portio illa mea veluti hæreditaria in æternum uſque o Deus . 50 Etenim ecce peribunt qui ſe a te colendo & diligendo elongant : 51 & perdidiſti omnem fornicantem & deficientem a cultu & amore tui . 52 ſed mihi bonum eſt atque ſalutare , tibi Deo appropinquare & adhærere fide & amore toto , 53 & ponere omnem ſpem meam in te Domino Deo ; 54 ut narrem omnes laudes tuas & opera tua laudanda & prædicanda , 55 idque aperte palamque in portis et foris civitatis ſanctæ Sion .

ORATIONES.

1 FAC nos Domine tibi jugiter adhærere , in te totam virtutem ſpei noſtræ defigere , ut mereamur laudes tuas in portis æternalibus nunciare . Per Dominum . MSS.

2 TIbi adhærere , bonum eſt Domine ; & a te recedere , noxium ; a te elongari , perditio ; & tibi conjungi , vitæ eſt plenitudo ; dona itaque nobis ut qui ſpem noſtram in te ponimus , perfectam vitæ beatitudinem conſequamur ; tuaſque laudes in portis filiæ Sion , dum ad tuum regnum ingreditur , decantemus . [℟. *Amen* . Per miſericordiam tuam Deus noſter , qui es benedictus , & vivis , & omnia regis in ſæcula ſæculorum . ℟. *Amen* .] Brev. Mozar. fol. 93.

3 NObis [3] adhærere tibi Domino , bonum eſt ; ſed tu deſiderium boni ſic in nobis accumula , ut ſpes quæ nos tibi aſſociat , nulla fidei titubatione vacillet , ſed [4] charitatis ſtabilitate perduret . ℟. *Amen* . Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. fol. 115. 140. 244.

4 Domi-

(1) *Iidem Vat. qui ſupra una cum Ed. Oxon.* 48 defecit caro mea , & cor meum , 49 Deus cordis mei , & pars mea Deus in æternum .

(2) *Cod. B. 6. Orat.* perdidiſti omnem qui fornicatur abs te ; *tum poſtremos duos hujusce Pſalmi verſus , qui nobis diſtinguuntur numeris 54 & 55 unico exprimit verſu Vatic. 342.*

(3) *B. fol.* 115. Nobis adhærere Deo bonum eſt , tibi Domino bonum eſt . Sed tu &c.

(4) *B. fol.* 115. *ibi* , charitas .

fol. 244. Pro Lapſis.

4 DOmine Deus Iſrael te rogamus, te petimus, ut bonitatem tuam, quam rectis corde profuſius tribuis, peccatoribus nobis ob converſationem non deneges, ut ipſa qua regis humiles, per ipſam ſibi ſubditos efficias contumaces; & ea ipſa bonitas per quam indeſinenter juſtos coronas, ſit jugiter interventrix pro nobis ut peccatoribus parcas, ut de bonitate, in qua Sancti exſultant, lætantes, de eadem ſe tibi reſtitui gaudeant oberrantes: quoſque ſæcularis inlecebra per diverſarum contagia rerum a te facit recedere, eoſdem ſincera confeſſio tibi faciat adhærere, atque in laudem tui impenſione ſupplici mentis, unanimitate clamitantes vota perſolvere. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*

fol. 189. Pro Judæis.

5 IN excelſo Domine contra te peccatores locuti ſunt, cum [1] latentem cordis ſui ſuperbiam altis vocibus clamaverunt; qui ergo contra te in cælum ſua nituntur ponere ora, redeant in terra conliſuri per pœnitentiam, ut nobiſcum te Dei Filium humiles agnoſcentes, non [2] ſuperba ſapiant; ſed tuis ſemper monitis acquieſcant. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*

BENEDICTIO.

Comment. hujus Pſ. tom. 7. S. Hieronymi.

IN Flectorum ſuorum nos conſortium, non meritorum inſpector, ſed veniæ largitor, admittat Chriſtus Dominus. *Amen*.

PSALMUS LXXIII.

* Pſ. XXXI. 1.

** Intellectus: Aſaph.*

Beda.

Ideo *Intellectus* in titulo prænotatur, quia duplex captivitas ſequitur, ſpiritualis una, altera carnalis; una quæ Templo deſtructo in Babyloniam duxit; altera quæ fide, ſubverſa errorum confuſione, ſubjugavit. Hunc pſalmum * Hieronymus contra Chaldæos cantatum putat; Caſſiodorus contra Romanos; Arnobius contra Phyliſthiim, quando Ophni & Phinees Sacerdotibus interfectis, Arca Dei capta eſt.

Comment. hujus Pſal. to. 7. S. Hieronymi.

Synagoga per totum loquitur pſalmum. In prima ſectione deplorat cur traditi fuerint Gentibus, ita ut Sanctuarium Domini inimicorum profanaſſet audacia, memorans quorumdam Judæorum cor impœnitens Domini provocaſſe cenſuram; ex quibus tamen in fine ſæculi convertendos eſſe prophetat: *Ut quid Deus [repuliſti] in finem?* Secunda, dicit adventu Chriſti ſuperſtitiones & iniquitates hominum fuiſſe deſtructas, enumerans diverſa eum feciſſe magnalia; inter quæ petit & Judæis errantibus ſubveniri: *Deus autem Rex noſter*. Tertia, rogat ut memor promiſſionum ſuarum ab interitu eripiat ſemen Abrahæ; & ad ipſum aſcendat ſuperbia hoſtium, qui ſe inaniter extulerunt: *Ne tradas beſtiis animam confitentem te*.

Euſebius Cæſarienſis. Proclamatio ultimæ Judæorum obſidionis ſub Veſpaſiano & Tito factæ.

S. Atha-

(1) *B. ibi*, lactentem. (2) *B. ibi*, ſuperbia.

S. Athanaſius. Pſalmus in ſola interpellatione. [*Item.*] Gratiarumactionis.* *Feria V. ad Vigilias.*

Pſalmus ad precandum.

1 UT QUID DEUS REPULISTI IN FINEM? Propheta.
2 iratus eſt furor tuus ſuper oves paſcuæ tuæ? ỳ. 2. Pſ. XCIV. 7.
† 3 Memor eſto congregationis tuæ, quam poſſediſti ab initio:
† 4 redemiſti virgam hæreditatis tuæ:
5 mons Sion in quo habitaſti ÷ in eo ∶
† 6 Leva manus tuas in ſuperbias eorum in finem.
7 Quanta malignatus eſt inimicus in ſancto?
† 8 ÷ & ∶ gloriati ſunt qui oderunt te, in medio ſolemnitatis tuæ.
† 9 poſuerunt ſigna ſua, ſigna ÷ & non ∶ cognoverunt,
10 ſicut[1] in exitu ſuper ſummum.
† 11 ÷ quaſi ∶ in ſilva lignorum, ſecuribus exciderunt januas ejus:[2]
12 in

Pſalmus intelligentiæ & eruditionis plenus, inſpiratus Aſapho Levitæ Cantori.

PROPHETA. 1 *Quare nos Deus in perpetuum repuliſti?* 2 *quare tamdiu juſtitia tua ceu furens irata manet contra nos, qui ſumus oves gregis tui, quas tu paſcis?* 3 *Recordare, quæſo, hujus congregationis tuæ, quam tu poſſediſti ab antiquo;* 4 *et a ſervitute Ægyptia redemiſti, ut eſſet virga et ſceptrum regale hæreditatis tuæ; quam [illegible] peculiariter poſſideres et regeres:* 5 *cujus regia eſt mons Sion, in quo habitaculum ſanctum tuum iampridem habuiſti.* 6 *Leva ultrices manus tuas contra ſuperbias illorum, qui locum hunc tuum diſſipaverunt, ut vaſtes eas in perpetuum, ne amplius reſurgant.* 7 *O quanta maligne operatus eſt inimicus hic tuus in ſanctuario tuo!* 8 *et qui te oderunt, gloriati ſunt tamquam victores in medio atrio domus tuæ ubi feſta fiunt, et in medio ipſo feſto tuo.* 9 *ubi poſuerunt hi inſignia et vexilla ſua profana ut eſſent victoriæ ſuæ ſigna et trophæa; et te eſſe Dominum templi non agnoverunt.* 10 *poſuerunt, inquam, trophæa illa ſuper ſummum domus tuæ ſacrilege, ac ſi ea ponerent in exitu viarum et portarum, ceteriſque profanis locis civitatum.* 11 *quaſi eſſent in ſilva arborum ligna cædentes, tanta hi*

* Machabæorum & pericula narrantur, & preces connectuntur.

Pſalt. Syr. Aſaphi, cum vidit David Angelum perimentem populum & flevit, ac dixit: in me, & in progeniem meam non in his oves innoxias. Præterea prædictio obſidionis urbis Judæorum quadraginta poſt aſcenſionem annos per Veſpaſianum ſenem, & Titum ejus filium, qui occiderunt ex Judæis Myriades, & deſtruxerunt Jeruſalem: in quo deſpecti ſunt Judæi uſque in præſentem diem. Verſ. XLVII.

Pſalt. Arab. numerus Verſ. XLV.

S. Hier. Ideo intellectus in titulo prænotatur, quia duplex captivitas ſequitur, carnalis videlicet & ſpiritualis.

(1) *Cod. B. 6. Orat.*, in exitum *&c.*
(2) *Ed. O.* on.
11 quaſi in ſilva lignorum, ſecuribus exciderunt januas ejus in idipſum.
12 in ſecuri & aſcia dejecerunt eam.

12 in idipſum in ſecuri & aſcia dejecerunt ÷ eam :
† 13 incenderunt igni ſanctuarium tuum :
14 in terra polluerunt tabernaculum nominis tui .
† 15 dixerunt in corde ſuo cognatio eorum ſimul ;
16 ÷ [1] *Quieſcere : faciamus omnes dies feſtos Dei a terra .*
† 17 Signa noſtra non vidimus :
℣. 18. Amos VIII. 11 — 18 jam non eſt propheta : & nos non cognoſcet amplius .
† 19 Uſquequo Deus improperabit inimicus ?
℣. 20. Pſal. IX. ℣ 13. — 20 irritat adverſarius nomen tuum , in finem ?
† 21 ut quid avertis manum tuam ? [2]
22 & dexteram tuam de medio ſinu tuo , in finem ?
℣. 23. Pſal. XLIII. 5. — † 23 Deus autem rex noſter ante ſæcula ,
24 operatus ÷ eſt : [3] ſalutem in medio terræ .
℣. 25. Exod. XIV. 21. 22. — † 25 Tu confirmaſti in virtute tua mare :
26 contribulaſti capita draconum in aquis .
† 27 Tu confregiſti capita draconis :

28 dedi-
hi audacia ſecuribus ſuis exciderunt januas ejuſdem domus tuæ : 12 *& pariter omnes cum ſecuri & aſcia & dolatoriis confregerunt eam .* 13 *miſerunt ignem in ſanctuarium tuum , illudque incenderunt :* 14 *& in terram dejecerunt & contaminaverunt idem tabernaculum , ubi colebatur numen tuum :* 15 *& omnis eorum natio ſimul in corde ſuo dixerunt :* 16 Venite & incenſo i[illegible]o ſolemnitatum loco , faciamus ceſſare omnes dies feſtos Dei , ne amplius celebrentur in terra . 17 *Et nos inter hæc tanta mala , huc uſque non vidimus ſigna & prodigia illa , a Deo olim patrata pro defenſione noſtra :* 18 *& non eſt ultra nobiſcum propheta aliquis Dei , qui nos conſoletur : videturque quod Deus non nos agnoſcet amplius tamquam ſuos ; ſed tamquam alienos a ſua nos defenſione repellet .* 19 *Uſquequo o Deus nobis quaſi imbecillis exprobrabit inimicus hic noſter ?* 20 *uſquequo adverſarius iſte blaſphemando provocabit ad iram numen tuum ? perpetuo ne ?* 21 *quare retrovertis quodammodo poſt tergum ultricem manum tuam a puniendo hoſtes tuos ?* 22 *& quare perpetuo dexteram tuam auxiliatricem non profers & educis de medio ſinu tuo , ut eam porrigas nobis ut liberemur ?* 23 *Sed Deus qui noſter eſt Rex ab initio ſæculorum ;* 24 *ipſe ſemper in medio terræ noſtræ operatus eſt ſalutem noſtram , liberando nos a periculis .* 25 *Tu Deus vi & poteſtate tua firmum ſolidumque feciſti mare rubrum , ut tranſeunte populo tuo , in modum muri ſtaret a dextris & a ſiniſtris :* 26 *& e contrario in ejuſdem maris rubri aquis contriviſti capita illa Ægyptiorum , qui veluti dracones ſequebantur ad devorandos noſtrates :* 27 *& tu ibi confregiſti capita & principes exercitus magni illius draconis Pharaonis :*
28 *quem*

(1) *Ejus loci obelum retinent uterque MS. S. Pauli videlicet , & B. 6. Orat. , quod notetur velim ob ea quæ hoc loco occurrunt* Tom. II.

(2) *℣. huic 21 alter 22 copulatur in Vat. 341 & 342.*

(3) *B. 6. Orat. plurium numero ,* ſalutes .

28 dediſti eum eſcam populis Æthiopum .
† 29 Tu dirupiſti fontes & torrentes :
30 ※ tu ſiccaſti fluvios Ethan ⁝
† 31 Tuus eſt dies & tua eſt nox :
32 tu fabricatus es auroram & ſolem .
† 33 Tu feciſti omnes terminos terræ :
34 æſtatem & ver tu plaſmaſti ÷ ea ⁝ [1]
† 35 memor eſto hujus .
36 Inimicus [2] improperavit Domino :
37 & populus inſipiens incitavit nomen tuum .
† 38 Ne tradas beſtiis [3] animas confitentes tibi :
39 & animas pauperum tuorum ne obliviſcaris in finem .
† 40 Reſpice in teſtamentum ÷ tuum ⁝
41 quia repleti ſunt qui obſcurati ſunt terræ , domibus iniquitatum .
† 42 Ne avertatur humilis factus , confuſus :

℣. 29. Exod. XVII. 5. 6. Numer. XX. 11.
℣. 30. Ita Cod. Alexandrinus & apud Apollinarium.
℣. 30. Joſue III. 15. 16.
℣℣. 33. & 35. ſic diſtinguuntur in Cod. Alexandrino & apud Apollinarium.

In Cod. Vatic. ℣. 34. ſic ſcribitur .
Æſtatem & ver tu feciſti , memor eſto hujus creaturæ tuæ .

28 quem quoque Pharaonem ſubmerſum , dediſti in eſcam , prædam & ſpolium populis habitantibus ad littus Æthiopicum ejuſdem maris rubri . 29 Tu rumpendo petram in partes , erumpere inde feciſti aquarum fontes & torrentes ; 30 & contra tu exſiccaſti flumina fortia & rapida , veluti Jordanem tranſituro populo tuo in terram promiſſam ; 31 Tua eſt dies , & tua eſt nox ; a te creata ſunt , & per te perſeverant ; 32 tu perfeciſti & ordinaſti auroræ lucem & ſolem & lunam in cœlo . 33 Tu feciſti ac ſtabiliviſti univerſos terminos terræ : 34 & æſtatem & una cum hieme ver tu feciſti . 35 memento ergo ejuſmodi creaturæ tuæ , rerumque a te conditarum atque geſtarum ad ſalutem noſtram . 36 Ceterum inimicus iſte exprobravit tibi Domino : 37 & amens hic populus blaſphemavit & ad iracundiam provocavit numen tuum . 38 Ne ergo tradas iſtiuſmodi ferocibus beſtiis animas , quæ licet inſtar turturis flebili voce , adhuc tibi tamen tuas laudes fatentur & prædicant : 39 & ne in perpetuum videaris obliviſci animarum & vitæ pauperum tuorum . 40 Reſpice ad pactum tuum cum populo ſuo , nempe de ipſo a te ſervando : 41 quia tenebriones iſti , & terræ obtenebrati homines repleti ſunt & ditati ſpecioſis domibus , ſed iniquis & male ſibi acquiſitis atque poſſeſſis . 42 Ne , quæſo , Domine populus tuus humilis jam & abjectus factus , revertatur a conſpectu tuo pudore ſuffuſus ,

(1) *De* ℣℣. *34 & 35 in Codd. Vat. 341 & 342 unicus efficitur .*
(2) *B. 6. Orat.* improperabit .
(3) *Idem B. 6. una cum Cod. S. Pauli ,* animam confitentem tibi : *tum &* copulam *ad initium* ℣. *proxime ſequentis 39 omittit memoratus B. 6.*

43 pauper & inops laudabunt nomen tuum .
† 44 Exſurge Deus ; judica cauſam tuam :
45 memor eſto improperiorum tuorum [1] ÷ eorum quæ ⁝ ab inſipiente ÷ ſunt ⁝ tota die .
† 46 ne obliviſcaris voces inimicorum tuorum :
47 ſuperbia eorum [2] qui te oderunt , aſcendit ſemper .

non impetrato auxilio quod a te ſperat : 43 nam pauper & inops laudabunt nomen tuum . 44 Surge (ut ita dicam) a patientia tua o Deus , & judica ac defende cauſam hanc , non tam noſtram , quam tuam . 45 Memento opprobriorum illorum , quæ tota die contra te ab inſipiente hoſte ſunt . 46 ne videaris veluti oblivisci eas voces vel probroſas illorum inimicorum tuorum contra te bellantium , vel ſupplices famulorum tuorum te quærentium atque deprecantium : 47 nam ſuperbia , ſonitus ac tumultus eorum qui te oderunt , aſcendit jugiter , & per omnia creſcit fitque ſemper major in dies .

ORATIONES.

MSS. *al. quem in ligno Crucis ſanguine proprio redemiſti .

1 CReator omnium elementorum Domine , ante ſæcula rex æterne , memento gregis tui , quem * effuſione cruoris proprii redemiſti ; atque omnium te quærentium voces propitiatus exaudi , Salvator mundi . Qui cum Patre , & Spiritu ſancto vivis & regnas Deus per omnia ſæcula ſæculorum . *Amen* .

Brev. Mozar. fol. 94. 140.

2 MEmento congregationis tuæ Domine , quam creaſti ab initio , tuæque non obliviſcaris Eccleſiæ , quam a ſæculo prædeſtinaſti in Chriſto ; atque ad teſtamentum tuum , memor tuæ miſericordiæ , reſpice , & promiſſa nos jugiter libertate complectere . ℟. *Amen* . Per miſericordiam tuam Deus noſter , qui es benedictus , & vivis , & omnia regis in ſæcula ſæculorum . ℟. *Amen* .

fol. 187. *De Paſſione Domini* .

3 NE tradideris Domine in perſequentium manum animas tibi confitentium populorum , ut qui falſorum teſtium pertuliſti mendacium , colentium te glorificeris vocibus redemptorum . ℟. *Amen* . Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

fol. 43.

4 MEmento Domine congregationis tuæ quam ab initio creaſti , quamque mirabiliter ac miſericorditer tui ſanguinis pretio redemiſti ; qui hanc ipſam in poſſeſſionem tuam de Gentibus elegiſti ; libera ergo virgam hæreditatis tuæ a ſupplantatoris incurſibus ; ac ſic eam rege juſtificando præſenti in ſæculo , ut ipſam hæreditet in ſæculo poſt futuro : & quæ regnum tuum advenire divina traditione exorat , ad idem regnum , indulto piaculo , hæreditaria ſucceſſione perveniat . ℟. *Amen* . Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

fol. 207. *Pro Catechumenis* .

5 NE obliviſcaris Domine vocem quærentium te , & ſuperbiam eorum qui te oderunt aſcendentem in ſempiternum , ut hi qui per adnotationem officii , in gremio Eccleſiæ matris ſuſcepti ſunt , ad ſacri Baptiſmatis

(1) *Cod. S. Pauli* ÷ eorum ⁝ quæ *&c.* *B. 6. Orat.* ÷ eorum ⁝ quia ab inſipiente *&c.*

(2) *Codd. B. 6. Orat., & S. Pauli* , ÷ qui te oderunt ⁝

Digitized by Google

ſmatis gratiam accedere mereantur, quo & illi talia optantes, præceptum *in nos lavacri non denegetur myſterium; & ipſi nobiſcum poſſideant gaudium infinitum. [℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*] *for.* inter nos.

6 SUpplices [te] Domine deprecamur, ut ereptos nos ab ſpinis iniquitatum, a ſuperbiæ ruinoſæ cothurno, poſt mundi contemptum attollere digneris in cælum. Comment. hujus Ps. tom. 7. S. Hieronymi.

PSALMUS LXXIV.

In finem: Ne corrumpas. *Pſalmus cantici Aſaph.*

Beda.

Aſaph, ut ſæpe diximus, interpretatur *Synagoga*; illa quæ utique credidit, non quæ obſtinata permanſit; nam poſt Reſurrectionem Domini confeſſa legimus multa millia Judæorum; quos *Aſaph* iſte nunc admonet ne fidem ſuam *corrumpant in finem*, id eſt in Dominum Salvatorem. Senſus myſticus.

Primo ingreſſu fideles Judæi dicturos ſe omnia ejus mirabilia profitentur. Secundo, Rex ipſe loquitur Chriſtus, juſtitiam ſe judicaturum promittens, cum tempus generalis Reſurrectionis advenerit: commonet etiam ne quis audeat aliquid contra divina mandata præſumere, ne eum poſſit æterna pœna torquere: [*Cum accepero tempus, ego juſtitias judicabo.*]

Euſebius Cæſarienſis. Doctrina de Chriſti divinitate, & commonitio [*al.* laus] de judiciario tribunali Dei. *Feria V. ad Vigilias.*

S. Athanaſius. Pſalmus in confeſſione. *

Pſalmus ad laudandum Deum.

1 CONFITEBIMUR TIBI DEUS: (1) Propheta.
2 confitebimur & invocabimus nomen tuum:
† 3 narrabimus mirabilia tua.
4 CUM ACCEPERO TEMPUS, (2) ego juſtitias judicabo. DEUS.
† 5 Li-
 ℣. 4. Ita Codex Alexandrinus & apud Apollinarium.

In perpetuum decantandus forte ad modulamen illius cantilenæ, quæ incipiebat, *Ne diſperdas*. Pſalmus cantici inſpiratus Aſapho Levitæ Cantori.

PROPHETA. 1 *Fatebimur tibi tuas laudes o Deus:* 2 *fatebimur, inquam, laudes tuas; & numen tuum invocabimus:* 3 *& admirabilia judicia tua & opera enarrabimus.* 4 DEUS. *Cum advenerit a me ſtatutum ac defini-*

* Poſt victoriam de Sennacherib ex totius populi perſona redduntur officia, votaque gratiarum.

Pſalt. Syr. Aſaphi Prophetæ, Theologia de Chriſto, & memoratio Judicii Verſ. xxII.

Pſalt. Arab. numerus verſ. xx.

(1) *Vat.* 341 *&* 342.
1 Confitebimur tibi Deus, confitebimur tibi
2 & invocabimus nomen tuum.

(2) *Ed. Oxon. facta illic diſtinctione habet.*
4 cum accepero tempus,
5 ego juſtitias judicabo.

† 5 Liquefacta eſt terra, & omnes qui habitant in ea:
6 ego confirmavi columnas ejus.

DIAPSALMA.

Propheta. † 7 DIXI INIQUIS; *Nolite inique agere*:
8 & delinquentibus; *Nolite exaltare cornu*:
⁖ † 9 *nolite extollere in altum cornu veſtrum*:
10 ÷ *nolite* ⁏ *loqui adverſus Deum iniquitatem.*
† 11 *quia neque ab Oriente neque ab Occidente,*
12 *neque a deſertis montibus, quoniam Deus judex eſt*:
℣. 13. 1. Reg. II. 7. † 13 *hunc humiliat, & hunc exaltat.*
14 *quia calix in manu Domini, vini meri plenus mixto.*
† 15 *& inclinavit ex hoc* ÷ *in hoc* ⁏ *verumtamen fæx ejus non eſt exinanita*:
16 *bibent omnes peccatores terræ.*
† 17 Ego autem annunciabo in ſæculum:

18 can-

In Cod. Vatic. ita ſcribitur ℣. 3.
Narrabo omnia mirabilia tua cum accepero tempus.

---

tum judicii tempus, ego quæ juſta ſunt & recta judicabo. 5 Tunc in die judicii igne diſſolvetur quaſi liquefacta, terra omneſque animantes qui habitant in ea: 6 ego enim ſum, qui ut volui, firmavi ejuſdem terræ fundamenta ſtabilia, quaſi firmas & ſtabiles columnas. * 7 PROPHETA. *Dixi iniquis tranſgredientibus legem Dei*: Ne divinam legem tranſgrediamini: 8 *& dixi iis qui peccant*: Ne exaltetis quaſi cornu quoddam taurorum, veſtram potentiam ac ſuperbiam: 9 ne extollatis, inquam, in altum quaſi cornu, robur virium veſtrarum: 10 & ne loquamini injuſtum aliquid contra Deum: 11 quia de judicio & manu Dei vos erepturus, nemo vobis adveniet neque ab Oriente, neque ab Occidente, 12 neque a meridionalibus his deſertis montibus: nam Deus omnipotens & non imbecillis homo judex eſt veſter: 13 qui juſte hunc deprimit, & illum exaltat. 14 & quia in ejuſdem Dei manu & poteſtate eſt poculum acerbiſſimæ punitionis, quaſi plenum mixtione varia & turbida vini fortis & meraci, aqua non contemperati. 15 & ſane inclinavit hujuſmodi poculum ex hac parte in hanc aliam partem, diverſis propinando bibendum; attamen necdum idem poculum evacuatum eſt, vel ejus fæx exhauſta; 16 quam ex eo divinæ punitionis poculo indubitanter bibent omnes peccatores terræ. 17 *Ceterum*

* *Pauſatio aut immutatio muſica cãtilena inter pſallendum.*

(1) *Vat.* 341 *&* 342 *cum Grabeo.*
11 quia neque ab Oriente neque ab Occidente, neque a deſertis montibus;
12 quoniam Deus judex eſt:
Tum Vat. uterque 341 *&* 342.
13 hunc humiliat & hunc exaltat, quia calix in manu Domini
14 vini meri plenus mixto.
Deinde rurſus iidem Vat. MSS. cum Ed. Oxon.
16 & inclinavit ex hoc in hoc,
17 verumtamen faex ejus non eſt exinanita.

18 cantabo Deo Jacob.
† 19 ET OMNIA CORNUA Peccatorum confringam: DEUS.
20 ÷ & ‡ exaltabuntur cornua juſti.

rum ego gaudens, hanc divinæ juſtitiæ æquitatem narrabo in ſæculum: 18 *&* *pſalmos cantabo in honorem Dei, quem colit progenies patriarchæ Jacobi.* 19 DEUS. *Et ego Deus omnia cornua & robora ſuperbiæ peccatorum hominum confringam:* 20 *& a me exaltabuntur cornua & robora gloriæ ac dignitatum hominis juſti.*

ORATIONES.

1 PAſtor bone, qui propter mortalium ovium redemptionem hauſiſti calicem paſſionis, nomen tuum ſupplices invocamus, ut nos ſuper columnas ſapientiæ ſtabilitos, ſeptiformis Spiritus ſanctificatione confirmes. Qui cum Patre & Spiritu ſancto vivis & regnas Deus per omnia ſæcula ſæculorum. *Amen.* MSS. *De Paſſione Domini.*

2 COnfitentes tibi Domine placabilis intuere; & quos contritos efficit timor pœnæ, & amor indulgentiæ lætificet, & plenitudo remiſſionis indeptæ. ℟. *Amen.* Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus & vivis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen.* Brev. Mozar. fol. 94. 141.

3 COnfitebimur tibi Deus, confitebimur tibi peccata atque facinora noſtra, quæ tibi potius ſunt cognita, quam probantur admiſſa; invocamus itaque nomen tuum, ut in te patefactis tribuas veniam, qui non ſtatim in abditis vis exercere vindictam; ut qui confeſſione placaris humilium, remiſſionem omnium tribuas delictorum. [℟. *Amen.* Per miſericordiam tuam *&c.*] fol. 145.

PSALMUS LXXV.

In finem, in laudibus: Pſalmus Aſaph.
Canticum ÷ ad Aſſyrios ‡

Beda.

Aſſyrii, Dirigentes interpretantur, qui jam fidei regulis docti *rectis* ſemitis ambulare contendunt: hos alloquitur *Aſaph laudes* Domini mirabili varietate *decantans*. Quidam codices habent, *Canticum contra Aſſyrium*: ubi intelligitur contra Diabolum, hunc *pſalmum* ſub perſona Sennacherib regis *Aſſyriorum cantatum*; contra eum enim *notus factus eſt in Judæa Deus Iſrael*, in Chriſto mundum reconcilians ſibi. Senſus myſticus.

Aſaph in prima parte, *Dirigentes*, id eſt fideles alloquitur Judæos, deſignans ubi nomen Domini factum ſit virtutum declaratione notiſſimum: *Notus in Judæa Deus* & reliqua. Secunda, dicit admiranda quæ geſſerit: *Illuminans tu mirabiliter*. Tertia, devotos omnes admonet ut Deo terribili munera offerre non deſinant, qui ſpiritum principum ſalutari emen-

emendatione purificat: [*Quia cogitatio hominis confitebitur tibi*.] Quæ partes *Diapſalmatum* ſunt interpoſitione diviſæ.

Feria V. ad Vigilias. *Euſebius Cæſarienſis*. Ultio judicii Dei contra impios.
S. Athanaſius. Pſalmus gloriationis in Domino. *

Pſalmus ad laudandum Deum.

Propheta. 1 NOTUS IN JUDÆA, DEUS:
2 in Iſrael, magnum Nomen ejus.
† 3 & factus eſt in Pace locus ejus:
4 & habitatio ejus, in Sion.
† 5 ibi confregit potentias arcuum
6 ſcutum ' gladium & bellum.
DIAPSALMA.
† 7 Illuminans tu mirabiliter a montibus æternis,
8 turbati ſunt ÷ omnes ⁝ inſipientes corde.
† 9 dormierunt ſomnum ſuum, & nihil invenerunt
10 omnes viri divitiarum in manibus ſuis.
† 11 ab increpatione tua Deus Jacob,

12 dor-

In finem decantandus cum inſtrumentis muſicis carminum,
pſalmus inſpiratus Aſapho Levitæ Cantori:
Canticum de victoria contra Aſſyrios.

PROPHETA. 1 *Deus plenius perfectiuſque cognoſci poteſt in terra Judæa*: 2 *ejuſque nomen magnum eſſe cognoſcitur & magni fit in populo Iſraelitico*: 3 *factus eſt enim locus tabernaculi ejus in urbe pacifica* * *Salem* (*quo nomine ſignificatur* Pax:) 4 *& habitaculum ejus factum eſt in eadem urbe Sion*. 5 *illic in Judæa nempe, ſæpe confregit potentes volitanteſque ſagittas arcuum*: 6 *& contrivit ſcutum, gladium & quodvis bellicum inſtrumentum inimicorum noſtrorum belligerantium nobiſcum*. * 7 *Te Domino mirabiliter lucem adjutorii tui nobis afferente, quodammodo ab iſtis montibus ab initio ſæculi conditis, & ad finem ſæculi duraturis, ubi eſt ſancta Domus tua*, 8 *omnes inimici hi noſtri inſipientes & ſuperbi corde turbati ſunt & ſpoliati ſunt*: 9 *& dormierunt ſomnum ſuum nempe mortis, & nihil potentiæ gloriæ & opum invenerunt* 10 *omnes hi viri divites, qui prius robuſti erant manibus & operibus ſuis*. 11 *propter objurgationem & caſtigationem tuam ſeveram o Deus Jacobi*,

12 *dor-*

* idest Jeruſalem.

* *Pauſatio aut immutatio muſicæ cantilenæ inter pſallendum.*

* Ut ſupra. Aliter, *Vox Eccleſiæ ad Chriſtum*.

Pſalt. Syr. cum vaſtata fuit Rabbathi filiorum Ammon: præterea indicat ultionem Judicii Chriſti adverſus impios. Verſ. xxii.

Pſalt. Arab. numerus Verſ. xxiv.

(1) *B. 6. Orat. addita copula*, & gladium. *Deinde ad initium* ℣. 7 *una cum MS. S. Pauli præfefert* ÷ in ⁝ luminans &c.

12 dormitaverunt qui aſcenderunt equos .
† 13 Tu terribilis es : [1] & quis reſiſtet tibi ?
14 ex tunc ira tua .
† 15 De cælo auditum feciſti judicium :
† 16 terra [2] tremuit , & quievit * cum exſurgeret in judicium Deus ,
17 ut ſalvos faceret omnes manſuetos terræ .

DIAPSALMA.

† 18 Quoniam cogitatio hominis confitebitur tibi :
19 ÷ & : reliquiæ cogitationis , diem feſtum agent tibi .
† 20 Vovete & reddite Domino Deo veſtro ,
21 omnes qui in circuitu ejus [3] affertis munera
† 22 terribili , & ei qui [4] aufert ſpiritum principum ,
23 terribili apud reges terræ .

12 *dormitaverunt & conſopiti morte , vires perdiderunt viri iſti bellatores , qui prius equos & currus aſcendebant ad præliandum .* 13 *Tu tremendus es ; & quis adverſum te ſtabit ?* 14 *ab antiquo namque tempore ſemper invincibilis manet ira & punitio tua .* 15 *De cælo audire feciſti judicium tuum , jaculando tonitrua & fulmina , in cælo & aere excitata :* 16 *& ita terra noſtra cum habitatoribus ſuis prius timuit quidem atque contremuit ; ſed poſtea pacata quievit & tacuit , cum tu Deus quaſi ſurrexiſſes ad faciendum judicium & ſtragem hoſtium noſtrorum ,* 17 *ut ſalvos faceres omnes qui mites erant & quieti in terra noſtra .* * 18 *Hominis profecto cogitatio indignabunda & irarum plena , qualis erat inimicorum noſtrorum contra nos , materia & argumentum erit nobis fatendi tibi debitas laudes :* 19 *& reliquiæ ejuſmodi humanæ cogitationis & irarum , quæ ſuperſunt in memoria noſtra , materiæ & occaſiones erunt nobis celebrandi feſta ad laudem tuam .* 20 *Vovete igitur & perſolvite ea quæ voveritis Domino Deo veſtro ,* 21 *o vos omnes qui circum ipſius Dei templum conſiſtentes , dona offertis* 22 *eidem Domino tremendo , & auferenti cum vult , ſpiritum , reſpirationem & animam principum ,* 23 *eique qui tremendus eſt ab omnibus regibus terræ .*

* *Pauſatio aut immutatio muſica cãtilenæ inter pſallendum .*

ORATIONES.

1 COgitationibus [5] te confitentibus effectum largire terribilis Deus , ut a montibus æternis inluminati , dum Reſurrectionis tuæ gloriam ſuſpicimus , futuri judicii ignominia careamus . Qui cum Patre & Spiritu ſancto &c.

MSS. *De Reſurrectione Domini .*

2 Tibi

(1) *Ed. Oxon.*
13 Tu terribilis es :
14 & quis reſiſtet tibi ? ex tunc ira tua .
At Vat. 341 *&* 342 *℣℣. nobis* 14 *&* 15 *unico exprimunt : tum cum Edit. Oxon.*
16 terra tremuit & quievit
17 cum exſurgeret in judicium Deus .
(2) *Cod. S. Pauli*, terra timuit & quievit.
(3) *Idem MS. S. Pauli una cum illo Orat. B.6.* adferent munera .
(4) *B. 6. Orat.* auferet .
(5) *MS.* Cogitationibus noſtris te confitentibus &c.

Brev. Mozar. fol. 141. In Quadrageſima.

2 TIbi Domino Patri cogitatio confitetur Unigeniti tui, dum quod Adam per ſuperbiam perdidit, hujus ad te humanitas humilitate reducit obedientiæ; ergo noſtra ſtude pectora exercere, quo exercitio feſta tibi hæc celebremus ſolemnia. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*.

fol. 153. De Paſſione Domini.

3 CHriſte Dei Filius, cujus locus in Sion magnus eſt, converte ad te corda noſtra, ut in ſpeculatione ejus conſtituti, te pro nobis flagellis alapiſque cæſum, morti quoque adjudicatum fideliter fateamur; ut qui ſecundum tempus es paſſus pro impiis, perenniter a fidelibus conlauderis. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*

PSALMUS LXXVI.

In finem: pro Idithun. Pſalmus Aſaph.

Beda.

Aſaph, *Congregatio* bonorum; *Idithun*, *Tranſilitor* ſæcularium; *Finis* [1] proficientium Chriſti intelligitur. Totus hic *pſalmus* a fideli *Congregatione* canitur; quæ vitia iſtius ſæculi glorioſis paſſibus *tranſiliens*, ad illum *finem* pervenit, cui nihil poteſt ſimile reperiri. Sed ſciendum eſt, in Hebræo, *Per Idithun*, non *Pro Idithun* haberi; ut ſignificet non *pro* eo, ſed *per* eum pſalmum fuiſſe cantatum; & quod ſequitur, *pſalmus Aſaph*, in * veris exemplaribus non haberi.

Senſus myſticus.

* *al.* veteris [*for.* veteribus] exéplaribus.

Aſaph iſte, quem diximus vitiorum *Tranſilitorem*, in prima narratione pſalmi ad Dominum ſe clamare teſtatur & tribulationibus ſuis eruditum eſſe teſtatur: *Voce mea ad Dominum clamavi*. Secunda, cogitationes enumerat, quæ ſolent pulſare in hoc mundo corda laborantium: *Anticipaverunt vigilias oculi mei*. Tertia, beneficio Divinitatis in meliorem ſenſum ſe aſſerit permutatum, ut opera potentiamque Dei fixa mente cogitaret; quibus rebus aſſidua cognoſcitur exercitatione profeciſſe: *Et dixi*, *Nunc cœpi* & reliqua. Quarta, proſequitur quemadmodum per Dominum Salvatorem facta ſint in populis divina mirabilia: *Viderunt te aquæ Deus* & cetera.

Feria V. ad Vigilias.

Euſebius Cæſarienſis. De longanimitate Dei, & mirabilibus operibus ejus. *

Pſal-

* Prædicit ea quæ erat populus in Babylone paſſurus, & qualiter pro his ipſius libere querimoniam facturus, ſicut & in ſeptuageſimo ſecundo Pſalmo. Aliter, *vox Chriſti ad Patrem*.

Pſalt. Syr. de longanimitate Dei, & miraculis ejus, & quomodo vicerit David inimicos Domini. Verſ. XLII.

Pſalt. Arab. numerus Verſ. XLIII.

(1) *MS. ibi*, proficiſcentium.

Digitized by Google

Pſalmus ad meditandum.

1 VOCE MEA AD DOMINUM CLAMAVI, ¹ VOCE Propheta.
MEA AD DEUM, ET ² INTENDIT MIHI.
† 2 In die tribulationis meæ Deum exquiſivi,
3 manibus meis nocte contra eum, & non ſum deceptus.
† 4 Renuit conſolari anima mea:
5 memor fui Dei ÷ & : delectatus ſum:
6 ÷ ³ & : exercitatus ſum, & defecit ſpiritus meus. ℣. 6. Pſal. LIV. 5.
DIAPSALMA.
† 7 Anticipaverunt vigilias oculi mei:
8 turbatus ſum, & non ſum locutus.
† 9 Cogitavi dies antiquos: ℣. 9. Pſal. CXLII. 5.
† 10 ÷ & : annos æternos ⁴ ÷ in mente habui * & : meditatus ſum:
11 nocte cum corde meo ÷ ⁵ & : exercitabar, & ſcopebam ſpiritum meum.
† 12 Numquid in æternum projiciet Deus?

13 aut

Pſalmus in perpetuum decantandus, qui datus fuit Idithun Levitæ Cantori ad cantandum; inſpiratus autem fuit Aſapho item Levitæ & Cantori.

PROPHETA. 1 *Voce mea clamavi & imploravi Dominum, voce, inquam, mea ad Deum emiſſa; & ipſe mihi toto affectu clamanti aurem præbuit, ac benignus attendit.* 2 *In tempore afflictionis meæ Deum exquiſivi, & ad eum confugi:* 3 *noctu quoque manibus meis extenſis coram eo aſſidue; & non me fefellit ſpes, quam in eo ego collocaveram.* 4 *Anima mea noluit conſolationem ullam admittere extra Deum:* 5 *recordatus ſum miſericordiæ Dei, & lætatus ſum:* 6 *& cogitabundus memetipſum exercui, meditando grandia mala mea, & propter timiditatem animus me defecit.* * 7 *Oculi mei præ inſomnio ante omnes nocturnarum cuſtodiarum horas, vigilare cœperunt ab exordio ipſo noctis:* 8 *turbatus ſum & obſtupui in me ipſo, adeo ut nec locutus ſim cum aliis.* 9 *Recogitavi dies antiquos, quibus Deus eripuit ſuos a malis:* 10 *& recordatus ſum annorum per omnia retro ſæcula præteritorum, & meditatus ſum beneficia Dei priſcis patribus collata:* 11 *& noctu in corde meo multis aſſiduiſque exercitabar cogitationibus; & quaſi ſarrirem herbas in agro, ita frequenter retractabam cogitationes ſpiritus mei, & ventilabam & inveſtigabam hæc;* 12 *nempe ita apud me dicendo:* Ergone Deus nos projiciet ac defe-

* *Pauſatio aut immutatio muſicæ cãtilenæ inter pſallendum.*

(1) *Ed. Oxon.*
1 Voce mea ad Dominum clamavi,
2 voce mea ad Deum & intendit mihi.
(2) *Cod. B. 6. Orat.* & intendit me.
(3) *Ipſam & copulam præterit idem B. 6. Orat.*
(4) *Utrumque illius verſiculi obelum omittunt B. 6. Orat., & Cod. S. Pauli.*
(5) *B. 6. Orat. eam copulam & omittit una cum obelo quo notatur.*

13 aut [1] non ÷ apponet ‡ ut complacitior ſit adhuc ?
† 14 aut in finem miſericordiam ſuam abſcindet, a generatione in generationem ?
† 15 aut obliviſcetur miſereri Deus ?
16 aut continebit in ira ÷ ſua ‡ miſericordias ſuas ?

DIAPSALMA.

† 17 Et dixi ÷ *Nunc* ‡ *cœpi* ;
18 *hæc mutatio, dexteræ Excelſi*.
† 19 Memor fui operum Domini :
20 quia memor ero ab initio mirabilium tuorum :
v. 21. Pſal. CXLII. 5. † 21 & meditabor in omnibus operibus tuis :
22 & in adinventionibus tuis exercebor .
† 23 Deus, in ſancto via tua :
24 quis deus magnus ſicut Deus ÷ noſter ‡ ?
25 Tu es Deus, qui facis mirabilia :
† 26 notam feciſti in populis virtutem tuam :
v. 27. Exod. VI. 6. 27 redemiſti in brachio ÷ tuo ‡ populum tuum,
28 filios Jacob & Joſeph.

DIAPSALMA.

v. 29. Pſal. CXIII. 3. † 29 Viderunt te aquæ, Deus ;

30 vide-

deſeret in æternum ? 13 aut adhuc ultra non addet ut nobis repropitietur & fiat nobis complacatior ? 14 aut conſuetos effectus miſericordiæ ſuæ a nobis recidet in perpetuum per generationes omnes & ſequentia ſæcula ? 15 aut obliviſcetur (ut ita dicam) miſereri noſtri Deus ? 16 aut præ ira ſua retinebit effectus miſericordiæ ſuæ, ne eos effundat in nos ? * 17 *Sed & poſt diutinas illas meditationes meas, tandem dixi* : Nunc quidem cœpi ſentire imbecillitatem meam & mihi dolores adſunt : 18 ſed erit tamen viciſſitudo & commutatio afflictionis in conſolationem ab omnipotente dextera Dei altiſſimi. 19 *Recordatus ſum operum tuorum Domine, quæ olim geſſiſti erga afflictos mei ſimiles* : 20 *quin & memor ero admirabilium tuorum ab initio mundi factorum* : 21 *& de omnibus operibus tuis meditabor* : 22 *& in adinventionibus & conſiliis tuis commemorandis me exercebo*. 23 *O Deus, via & ratio omnis operationum tuarum cum ſanctitate eſt atque ſanctiſſima* : 24 *ecquis ex falſis diis Gentium magnus eſt ſicut tu Deus noſter* ? 25 *Tu ſolus verus es Deus, qui vi & natura tua facis mirabilia* : 26 *qui oſtendiſti potentiam tuam in populis Ægyptiis* : 27 *& veluti brachio potentiæ tuæ redemiſti ex Ægyptia ſervitute populum tuum*, 28 *poſteros, ſcilicet, Jacobi patriarchæ, ejuſque filii Joſephi*. * 29 *Tunc temporis viderunt* (*ut ita dicam*) *te*

** Pauſatio aut immutatio muſica cātilenæ inter pſallendum.*

** Pauſatio &c.*

(1) *Cod. S. Pauli*, ÷ & ‡ non apponet ut *&c. Cod. B. 6. Orat.* ÷ & non apponet ut complacitior ſit adhuc ‡ *Sed uterque minus bene*.

30 viderunt te aquæ & timuerunt :
† 31 & turbatæ ſunt abyſſi , * multitudo ſonitus aquarum : ℣. 31. Habac. III. 10.
† 32 vocem dederunt nubes : ¹ * etenim ſagittæ tuæ tranſeunt : ℣. 32. Habac. III. 11.
33 vox tonitrui tui in rota : ℣. 33. Exod. XIV. 24. 25.
† 34 illuxerunt coruſcationes tuæ orbi ÷ terræ :
35 commota eſt & contremuit terra .
† 36 In mari , via tua ;
37 & ſemitæ tuæ , in aquis multis :
38 & veſtigia tua non cognoſcentur .
† 39 deduxiſti ſicut oves populum tuum ² in manu Moyſi & ℣. 39. Pſal. LXXVII. 52.
Aaron .

te aquæ maris Rubri ; 30 viderunt te , inquam , & quodammodo timuerunt :
31 & commotæ & conturbatæ ſunt ejuſdem maris Rubri abyſſi , & multitudo
ſonantium & perſtrepentium aquarum ſeſe dividentium , & murorum inſtar ſe
congregantium in medio mari : 32 & juſſu tuo ſonitum tonitruorum dederunt
nubes ; & ſagittæ fulminum tuorum undique diſcurrebant : 33 & ſonus toni-
trui impetum fecit in rota curruum Ægyptiorum , qui & ferebantur in profun-
dum maris : 34 apparueruntque fulgura tua orbi : 35 & concuſſa & contre-
mebunda facta eſt terra illa . 36 Fuit tunc ſane grandi miraculo a te aperta via
in mari : 37 & a te factæ ſunt ſemitæ ſiccæ in aquis multis : 38 & veſtigia il-
la viarum tuarum non cognoſcentur amplius , reducta confeſtim aqua ad locum
ſuum . 39 ſic mirabiliter iter feciſti populo tuo egreſſo ab Ægypto per ductum &
miniſterium Moſis & Aaronis .

ORATIONES.

1 MIrabilium omnium operator immenſe Deus , qui quondam aquas in aſpectu tuo aſſiſtentes deinceps in vina mutaſti , te humiliter imploramus , ut ſuſcepta voce clamoris noſtri , miſericordiam nobis , quam nunquam oblivîſceris , largiaris . Qui cum Patre & Spiritu ſancto vivis & regnas Deus per omnia ſæcula . MSS.

2 IN die tribulationis noſtræ Domine precem quam effundimus , ſuſcipe , & extenſis in nocte manibus , quæ deſideramus intellige : occurre animabus noſtris optimus conſolator , & indulgentiali favore exiſte redemptor , & qui nos acquiſiſti paſſione voluntaria , erue nos de laqueo venantis invicta potentia . [℟. *Amen* . Per miſericordiam tuam Deus noſter , qui es benedictus , & vivis , & omnia regis in ſæcula ſæculorum . ℟. *Amen* .] Brev. Mozar. fol. 171. *De Paſſione Domini* .

3 OMnipotens ac mirabilis Domine , tu es qui facis mirabilia ſolus , & tu regnas in æternum , ne oblivîſcaris noſtri , nec humanis deji- fol. 225.

 ciamur

(1) *Vat* . 341 *&* 342.
32 vocem dederunt nubes :
33 etenim ſagittæ tuæ tranſeunt .
Deinde paullo inferius ℣℣. 36 *&* 37 *unico* ℣. *exprimunt iidem MSS.*

(2) *Ed. Oxon. facta illic diſtinctione:*
39 deduxiſti ſicut oves populum tuum
40 in manu Moyſi & Aaron .

ciamur in laudibus, ſed in te, in quo ſumma eſt gloriatio, tui memores delectemur. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam *&c.*

fol. [illegible]. *De Paſſione Domini.*

4 TU es Deus qui facis mirabilia ſolus, occurre animabus noſtris optimus conſolator, & indulgentiali favore exiſte redemptor; & qui nos acquiſiſti paſſione voluntaria, erue nos de laqueo venantis invicta potentia. R. *Amen*. Per miſericordiam tuam *&c.*

fol. 41. 142. 246.

5 PRecamur[1] Domine ut tua nos non repellas a propitiatione; ſed obtinendæ miſericordiæ adhuc tempus appone, ut dextera, quæ fuit vindex in ultione facinorum, ipſa ſit[2] nobis contritis in remedium ſempiternum. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*

PSALMUS LXXVII.

Intellectus Aſaph.

Beda.

Senſus myſticus.

Aſaph prædiximus *Synagogam*, id eſt *Collectionem* interpretari; ſed quia *Intellectum* præmiſit, fidelem hic *Synagogam* loqui poſſe declaravit.

In prima parte pſalmi duo tantum verſiculi perſonæ Domini mancipantur; ut reverentia creſceret dictorum, quibus ipſe Rex poſuiſſet initium: *Attendite popule meus legem meam*. Secunda parte latius loquitur *Aſaph*, imputans Judæis quod beneficiis Domini ingrati, corde pravo ejus juſſa contempſerint: [*Quanta audivimus & cognovimus ea*.] Tertia, enumerat quanta munera Deus Iſraeli præſtiterit, nec tamen ille murmurare deſierit: *Coram patribus eorum fecit mirabilia*. Quarta, dicit qualis in eis vindicta provenerit; qualiterque ſit miſeratione Domini mollita ſententia: *Ideo audivit Dominus* [*& diſtulit*.] Quinta, propter murmurationes eorum vindicatum in eis eſt, ſed iterum ad ſupplicationem Domini, cognoſcentes ejus magnalia, redierunt: *Adhuc eſcæ eorum erant in ore ipſorum*. Sexta, denuo illi loquuti doloſe & errores ſolitos ſunt ſequuti; nec tamen eos miſericordia Dei, ut meruere, diſperdidit: *Et dilexerunt eum in ore ſuo* & reliqua. Septima, dicit quomodo Dominum concitaverint in deſerto; cum tamen propter ipſos Ægyptus fuerit afflicta: *Quoties exacerbaverunt eum in deſerto?* & reliqua. Octava, beneficiis Domini relatis, Judaicæ obſtinationis culpa ſubjungitur: *Et abſtulit ſicut oves populum ſuum* & cetera. Nona, ultio graviſſima ſubſequitur, itaut populo captivo Tabernaculum *Silo* abjecerit, poſteaque montem *Sion* & *David* regem (de cujus ſemine Chriſtus ſalutaris medicus adveniret) elegerit: *Audivit Deus & ſprevit*.

Euſebius

(1) *B. fol.* 43. Precamur Domine ut tua nos non repellas propitiatione: *at fol.* 246. Precamur Domine ne tua nos repellas propitiatione &c.

(2) *B. fol.* 43. nobis contritis remedium &c. *omiſſa præpoſitione* in.

Digitized by Google

Euſebius Cæſarienſis . Diſtincta narratio Chriſti ad Eccleſiam de prioris populi tranſgreſſione. *Feria V. ad Vigilias.*
S. Athanaſius . Pſalmus in narratione . *

Pſalmus hiſtoricus ad meditandum .

1 ATTENDITE POPULE MEUS LEGEM MEAM ; **Propheta.**
2 inclinate aurem veſtram in verba oris mei .
† 3 aperiam [1] in parabolis os meum : *V. 3. Pſal. XLVIII. 5. Matt. XIII. 35.*
4 loquar propoſitiones ab initio ,
† 5 quanta audivimus & cognovimus [2] ÷ ea ‡
6 & patres noſtri narraverunt nobis ;
† 7 non ſunt occultata a filiis eorum [3] in generatione altera :
† 8 narrantes laudes Domini
9 & virtutes ejus
10 & mirabilia ejus quæ fecit .
† 11 ÷ [4] Et ; ſuſcitavit teſtimonium in Jacob :

12 &

Pſalmus plenus eruditionis & intelligentiæ rerum quæ populo Dei olim contigerunt, inſpiratus Aſapho Levitæ & Cantori.

PROPHETA . 1 *Attendite animos ad doctrinam hanc meam o populares*
mei : 2 *præbete aurem veſtram vacuam meis his verbis audiendis* : 3 *aperiam*
enim os meum ad loquendum ea quæ parabolæ ſunt & ſimilitudines atque figuræ
rerum futuri temporis : 4 *& de corde meo eructabo & eloquar quæ ænigmati-*
ca erant & abſcondita ab initio uſque & prima conſtitutione mundi : 5 *& ea*
quæcumque eloquar quæ nos audivimus & cognovimus : 6 *& nobis narrave-*
runt patres noſtri ; 7 *a quibus non ſunt occultata poſteris ſuis ſubſecuturis in*
alia progenie : 8 *quæ nos inquam , audivimus & cognovimus , annunciantes*
& enarrantes laudes Domini , 9 *& potentias ejus* , 10 *& ejuſdem mirabilia*
opera quæ fecit . 11 *Igitur Deus ſurgere fecit & conſtituit filiis Jacobi patriar-*
chæ

* Virtutis ſtudia , legiſque cuſtodiam Propheta populo commendans , hunc Pſalmum compoſuit , in quo monet ut Deum reverenter metuant qui ſanctiones legis ſuæ beneficiorum largitate prævenerit ; ut hi , qui jam erant obnoxii facilius ſubderentur . Poſtremo hortatur ut ſervent intenta mente concordiam . Aliter , *Vox Chriſti de Judæis* .

Pſal. Syr. Aſaphi , innuit in eo ut ſervent mandata Domini , & ne ſint ut Patres eorum . Verſ. CLXI.

Pſalt. Arab. Concio ad populum , & numerus Verſ. CLVII.

(1) *B. 6. Orat.* in parabola &c.

(2) *Ejus loci obelus delendus & ex MSS. B. 6. Orat. , & S. Pauli : qui tamen poſtremus obelo , quo fortaſſe noſtra hæc vocula ea notari debuerat , integrum proxime ſequentem verſiculum 6. afficit .*

(3) *B. 6. Orat.* in generationem alteram . *Tum Vat. 341 , & 342 VV. 8 & 9 in unicum cogunt ; quemadmodum factum viſitur in Ed. Oxon. de VV. 9 & 10.*

(4) *Eum obelum MSS. S. Pauli , & B. 6. Orat. rejiciunt .*

12 & legem poſuit in Iſrael :
† 13 quanta mandavit patribus noſtris ,
℣. 14. Deuter. IV. 10. VI. 7. XI. 19. 14 nota facere ea filiis ſuis ,
15 ut cognoſcat generatio altera . [1]
† 16 Filii qui naſcentur ,
17 ÷ [2] & : exſurgent & narrabunt filiis ſuis ;
† 18 ut ponant in Deo ſpem ſuam ;
19 & non obliviſcantur operum Dei ;
20 & mandata ejus exquirant :
† 21 ne fiant ſicut patres eorum ,
℣. 22. Deut. XXXII. 5. 22 generatio prava & exaſperans ;
† 23 generatio quæ non direxit cor ſuum ;
24 & non eſt creditus cum Deo ſpiritus ejus .
† 25 filii Ephrem intendentes & mittentes arcum ,
26 converſi ſunt in die belli .
† 27 non cuſtodierunt teſtamentum Dei :
28 & in lege ejus noluerunt ambulare :
† 29 & obliti ſunt benefactorum ejus ,
30 & mirabilium ejus quæ oſtendit eis .
† 31 Coram patribus eorum fecit mirabilia

32 in

chæ conteſtationem voluntatis ſuæ , ſive jubentis ſive probibentis : 12 *& legem ipſe poſuit in populo Iſraelitico :* 13 *quæ omnia ita mandavit patribus noſtris ,* 14 *ut ſimul quoque illi ea nota facerent filiis ſuis ,* 15 *ut poſſet etiam ea cognoſcere ſubſequens futura progenies .* 16 *Filii itaque naſcituri ,* 17 *& exſurgent in locum antiquorum , & conſimiliter ea narrabunt filiis ſuis ;* 18 *ut ſpem ſuam ponant in Deo ;* 19 *& non obliviſcantur admirabilium operum Dei ;* 20 *illiuſque mandata cuſtodire ſedulo quærant :* 21 *& non ſint ſicut fuerunt patres eorum ,* 22 *nempe generatio diſtorta & perverſa & exacerbans & ad iracundiam provocans Deum :* 23 *generatio ſcilicet , quæ non præparavit ad rectitudinem cor ſuum , ipſumque cor ſuum rectum non fecit :* 24 *& cujus ſpiritus non fuit fidelis & firmus cum Deo , eique conſtanter non adhæſit .* 25 *quemadmodum fuerunt Ephraimitæ ex Tribu Ephraim , qui licet periti eſſent artis bellicæ ac ſtrenui in tendendo arcum , & in emittendo ſagittas ex eo ;* 26 *ignaviter tamen terga verterunt & converſi ſunt in fugam in die belli :* 27 *eo quod non obſervaſſent pactum Dei ;* 28 *& ſecundum legem ejus incedere & vivere noluiſſent ;* 29 *& obliti fuiſſent beneficiorum ejuſdem Dei ,* 30 *& illorum mirabilium , quæ ipſe Deus oſtenderat eis .* 31 *Qui Deus coram patribus eorum fecit mira-*

(1) ℣. 15 *alterum* 16 *jungunt* Vat. 341 . *&* 342 *cum Grabeo .*

(2) *Sine obelo occurrit ille locus in MSS.* B. 6. Orat. , *&* S. Pauli .

Digitized by Google

32 in terra Ægypti in campo Taneos.
† 33 Interrupit mare, & perduxit eos: ℣. 33. Exod. XIV. 21. 22.
34 & [1] ſtatuit aquas quaſi in utre. ℣. 34. Exod. XV. 8.
† 35 & deduxit eos in nube diei; ℣. 35. 36. Exod. XIII. 21.
36 & tota nocte in illuminatione ignis.
† 37 interrupit petram in eremo: ℣. 37. Exod. XVII. 6. Num. XX. 11.
38 & adaquavit eos, velut in abyſſo multa.
† 39 & eduxit aquam de petra:
40 & [2] eduxit tamquam flumina aquas.
† 41 Et appoſuerunt adhuc peccare ei:
42 in iram excitaverunt Excelſum in inaquoſo.
† 43 & tentaverunt Deum in cordibus ſuis,
44 ut peterent eſcas animabus ſuis: ℣. 43. 44. Exod. XVI. 2. Numer. XI. 4. 5. 6.
† 45 & [3] male locuti ſunt de Deo:
46 dixerunt; *Numquid poterit Deus parare menſam in deſerto?*
† 47 *quoniam percuſſit petram, & fluxerunt aquæ;*

48 *&*

mirabilia ſigna atque prodigia 32 *in terra Ægyptia, in regione præſertim &*
campo regiæ civitatis Taneos. 33 *Tunc temporis diſcidit mare Rubrum, &*
per illud ſicco veſtigio traduxit eoſdem antiquos patres noſtros: 34 *& ſtare fecit*
aquas maris inſtar acervi & muri congregatas in unum, & quaſi in aliquo utre
concluſas. 35 *& inde eos conduxit per ignotam viam deſerti, duce columna*
nubis per diem, cujus umbra contecti non lædebantur a ſolis ardore, 36 *& cum*
luce ejuſdem columnæ, quæ per totam noctem ignea & ardens apparebat.
37 *in ipſo deſerto, nempe in Raphidim, duobus menſibus ab exitu de Ægypto*
diſcidit petram: 38 *& ex ea aquarum potum dedit eis copioſiſſime velut ex ma-*
gna profunditate aquarum: 39 *& ita ex arida petra aquam eduxit:* 40 *& in-*
de deduxit aquas tamquam flumina copioſas. 41 *Et poſt tot tantaque beneficia*
illi patres noſtri addiderunt ultra peccare contra Deum: 42 *& in terra illa*
invia & ſine aqua exacerbaverunt & ad iram provocaverunt altiſſimum Deum.
43 *in eo deſerto cum eſſent ad Sepulchra concupiſcentiæ poſt annum integrum ab*
egreſſu ex Ægypto, in cordibus ſuis tentaverunt & exploraverunt Deum quan-
tum poſſet facere: 44 *tentaverunt autem eſcas carnium petendo ut ſatiarent*
cupiditates ſuas: 45 *& locuti ſunt contra Deum,* 46 *atque dixerunt:* Num-
quid Deus poterit nobis apparare menſam carnium in hac ſolitudine?
47 Quoniam autem Deus percutere fecit per Moſen petram in Raphi-
dim,

(1) & *copulam illic neſciunt Codd. B. 6. Orat., & S. Pauli.*
(2) *MS. S. Pauli* & deduxit *&c.*
(3) *Vat.* 341 *&* 342 *cum Ed. Oxon.* 45 & male locuti ſunt de Deo & dixerunt: 46 Numquid poterit Deus parare menſam in deſerto? *tum Ed. Oxon.* ℣℣. 47 *&* 48 *unico exprimit* ℣.

48 *& torrentes inundaverunt:*
† 49 *numquid & panem poterit dare?*
50 *aut parare menſam populo ſuo?*
† 51 Ideo audivit Dominus & diſtulit:
℣. 52. Num. XI. 1. 52 & ignis accenſus eſt in Jacob;
53 & ira aſcendit in Iſrael.
† 54 quia non crediderunt [1] ÷ in ‡ Deo:
55 nec ſperaverunt in ſalutari ejus.
† 56 & mandavit nubibus deſuper:
57 & januas cæli aperuit:
℣. 58. Exod. XVI. 14. † 58 & pluit illis manna ad manducandum:
℣. 59. Exod. XVI. 4. 59 & panem cæli dedit eis.
Pſalm. CIV. 40. Johan. VI. 31. I. Corinth. X. 3. † 60 panem Angelorum manducavit homo:
61 cibaria miſit eis in abundantia.
℣. 62. 63. Num. XI. 31. † 62 Tranſtulit auſtrum de cælo:
63 & induxit in virtute ſua Africum;

† 64 &

dim, & ex ea fluxerunt aquæ; 48 & inundaverunt inde torrentes aqua-
rum: 49 num idcirco etiam poterit hoc loci panem & alium quemlibet
cibum ſuppeditare nobis? 50 aut poterit apparare hic menſam carnium
populo ſuo? 51 *Audivit hæc tentantium murmura Deus; & diſtulit ac pro-*
craſtinavit per integrum menſem imponere illis plagam, & pœnam graviorem:
52 nam & accenſus eſt & exarſit ignis contra illos poſteros Jacobi; 53 & pu-
nitio ex juſta ira Dei aſcendit in illum populum Iſraeliticum: 54 propterea
quod non crediderint omnipotentiam Dei; 55 nec ſpem habuerint & fiduciam
de obtinenda ſibi ab eo ſalute. 56 quamquam & ante id temporis, in eadem
ſolitudine præcepiſſet nubibus ſuper eos in aere pendentibus; 57 & veluti por-
Exod. XVI. 12. Numer. XI. 8. ſecundum LXX. Interp. *tas in aereo cælo aperuiſſet; 58 & per eas pluiſſet ſuper eos manna (quod erat*
tamquam ſemen coriandri album, & ſpecie ſicut cryſtallum) ut ipſum manna
comederent contritum & coctum, ſuave quaſi laganum ex oleo cum melle:
59 & hujuſmodi triticum unde panis fieret, non e terra productum, ſed e cæ-
lo aereo decidens præſtitiſſet eis. 60 quo ſane tempore homo comedit panem
Angelorum miniſterio paratum; & nutritus eſt (ut ita dicam) Angelica eſca
ſine labore, omne delectamentum in ſe habente, & omnis ſaporis ſuavitatem:
Sapien. XVI. 20. *61 quas Angelicas eſcas abundanter quotidie mittebat eis Deus. 62 Porro*
murmurante populo & Deum tentante, ut dicebatur, abſtulit Deus de ae-
reo cælo ventum auſtralem ad Orientem, hoc eſt, Eurum: 63 & fortitudine
ſua induxit ventum Africum verſus Occidentem; qui ventus obreptas trans
mare Rubrum coturnices majores, detulit eas & projecit in caſtra populi con-
ſtituta

(1) *Superiores verſus 52 & 53 unico* ℣. *S. Pauli obelum deſeris: & ille B. 6. Orat. exhibens Vat. 341 & 342: tum heic MS. ſcribit:* crediderunt ÷ in Deo ‡

Digitized by Google

† 64 & pluit ſuper eos ſicut pulverem carnes :
65 & ſicut arenam maris , volatilia pennata .
† 66 & ceciderunt in medio caſtrorum eorum [1]
67 circa tabernacula eorum .
† 68 & manducaverunt & ſaturati ſunt nimis :
69 & deſiderium eorum attulit eis :
70 non ſunt fraudati a deſiderio ſuo .
† 71 Adhuc eſcæ eorum erant in ore ipſorum , ℣. 71. Num. XI. 33
72 & ira Dei aſcendit ſuper eos .
† 73 & occidit pingues eorum :
74 & electos Iſrael impedivit .
† 75 In omnibus his , peccaverunt adhuc : ℣. 75. Numer. XIV. XVI. XVII. &c.
76 & non crediderunt [2] ÷ in ∶ mirabilibus ejus .
† 77 & defecerunt in vanitate dies eorum ,
78 & anni eorum , cum feſtinatione .
† 79 Cum occideret eos , quærebant eum :

 80 &

ſtituta in deſerto . 64 ſicque in modum pluviæ deſcendere fecit ſuper eos ejuſmodi coturnicum carnes , tam ſpiſſas quam ſpiſſus eſt pulvis turbine ſublatus in altum : 65 & quaſi arenam maris , innumerabiles deſcendere fecit per integrum menſem volucres pennatas : 66 quæ & volando in aere duorum cubitorum altitudine ſuper terram , deciderunt in medio caſtrorum illorum , 67 & in circuitu tentoriorum illorum , itinere quantum uno die confici poteſt . 68 & ita ut deſideraverant , comederunt carnes in ea ſolitudine per integrum menſem , hiſque ſaturati ſunt valde uſque ad nauſeam & cruditatem . 69 et ſic Deus attulit eis quod deſideraverant ; 70 et ipſi non fuerunt defraudati atque privati re quam concupiverant ; quo antequam perirent , viderent poſſe Deum parare menſam carnium etiam in loco deſerto . 71 Cum autem adhuc ejuſmodi carneæ eſcæ coturnicum eſſent in ore ipſorum , 72 et ecce menſe elapſo , dilata et procraſtinata punitio iræ Dei aſcendit ſuper eos : 73 et occidit plurimos ex opulentioribus et iis qui earum carnium eſu ſeſe bene pinguefecerant : 74 et lectiſſimos præcipuoſque viros Iſraelis , quaſi injectis compedibus ligavit , ne in terram promiſſam aſcenderent , cum eos proſtravit mortuos in eodem ipſo deſerto . 75 Poſt hæc omnia ſive miracula ſive ſupplicia peccaverunt illi adhuc ultra : 76 et fidem et fiduciam non habuerunt in Deum poſt tot tantaque mirabilia opera ejus . 77 et propterea defecerunt et conſumpti ſunt dies vitæ illorum vane ; ac inutiliter vixerunt , laboreque inani , non adepta terra promiſſa , ad quam tendebant : 78 et anni eorum velociter defecerunt , cum intra annos XL. (exceptis Joſue et Caleb) mortuus ſit in deſerto totus ille exercitus ſexcentorum millium peditum . 79 Quando autem Deus plures ex eis occidebat , tunc

alii

(1) *℣. huic 66 inſequens 67 in Vat. 341 & 342 jungitur.*

(2) *Obelum ejus loci præterit B.6.Orat.at MS. S. Pauli una cum obelo & voculam in.*

80 & revertebantur & diluculo veniebant ad eum :
† 81 & rememorati ſunt quia Deus adjutor ÷ eſt : eorum ;
82 & Deus excelſus redemptor eorum eſt.
† 83 & dilexerunt eum in ore ſuo :
84 & lingua ſua mentiti ſunt ei.
† 85 cor autem [1] eorum non erat rectum cum eo.
86 nec fideles habiti ſunt in teſtamento ejus.
† 87 Ipſe autem ÷ eſt : miſericors ; [2]
88 ÷ & : propitius fiet peccatis ÷ eorum : & non diſperdet ÷ eos :
† 89 & abundavit ut averteret iram ſuam :
90 & non [3] accendit omnem iram ſuam.
† 91 & recordatus eſt quia caro ſunt,
92 ſpiritus vadens & non rediens.
† 93 Quoties exacerbaverunt eum in deſerto ?
94 in iram concitaverunt eum in inaquoſo ?
℣. 95. Numer. XIV. 22. † 95 & converſi ſunt & tentaverunt Deum :
96 & Sanctum Iſrael exacerbaverunt :

† 97 non

alii eum quærebant et implorabant : 80 et ad eum convertebantur ; et ſtatim ab ipſo diluculo veniebant ad eius tabernaculum : 81 et recordabantur quod Deus eſſet adjutor eorum ; 82 et quod Deus altiſſimus pugnaſſet pro ipſis et redemptor eorum fuiſſet ex Ægyptia ſervitute. 83 ſed et tunc dilexerunt eum ore ſuo tantum, non corde et animo : 84 et lingua ſua mentiti ſunt ei, animo ficto et ſimulato, pœnitentiæ et reſipiſcentiæ in poſterum verba promentes : 85 cor autem eorum non erat rectum et ſincerum erga eum : 86 nec fuerunt fideles et conſtantes in pacto quod pepigerant cum illo de præceptis eius obſervandis. 87 At ipſe Deus eſt miſericors ; 88 et propitiabitur peccatis eorum, eoſque penitus non perdet. 89 idcirco multus & frequens in eo fuit ut averteret ab eis indignationem ſuam : 90 & non excitavit & accendit totam iram ſuam : 91 ſed quaſi recordatus eſt quod caro eſſent, & res infirma & obnoxia peccatis ; 92 & quod eſſent ut ventus qui tranſit & non revertitur ; habentemque animum ſpiritualem, qui ubi hinc abiverit, vi ſua huc amplius non revertitur. 93 Quoties illi Deum provocaverunt ad iram in deſerto illo ? 94 quoties irritaverunt eum in terra illa ſolitaria & ſine aqua ? 95 nam & reverſi ſunt ad ingenium & ad priſtinos mores ; rurſumque tentaverunt Deum : 96 & ad iracundiam concitaverunt eum, qui ſanctificat Iſraelem, limitantes potentiam ejus,

(1) *MS. S. Pauli* ipſorum.
(2) *Vat.* 341 *&* 342 ℣℣. 87 *&* 88 *una ſimul jungunt de duobus* ℣℣. *unicum quum faciunt.*
(3) *MSS. B.6. Orat., & S.Pauli*, & non accendet.

† 97 non [1] ſunt recordati manus ejus ,
98 die qua redemit eos de ÷ manu ⁝ tribulantis :
† 99 ſicut poſuit in Ægypto ſigna ſua ,
100 & prodigia ſua in campo Taneos .
† 101 Et convertit in ſanguinem flumina eorum , ℣. 101. Exod. VII. 20.
102 & imbres eorum , ne biberent .
† 103 miſit in eos [2] cœnomyiam , & comedit eos : ℣. 103. Exod. VIII. 24.
104 & ranam , & diſperdidit eos . ℣. 104. Exod. VIII. 6.
† 105 & dedit ærugini [3] fructus eorum ;
106 & labores eorum locuſtæ . ℣. 106. Exod. X. 13.
† 107 & [4] occidit in grandine vineas eorum ; ℣. 107. Exod. IX. 23.
108 & moros eorum in pruina .
† 109 & tradidit grandini jumenta eorum ;
110 & poſſeſſionem eorum igni .
† 111 miſit in eos iram indignationis ſuæ ,
112 indignationem & iram & tribulationem ,
113 immiſſiones [5] per angelos malos .

 † 114 viam

ejus , quaſi non omnia poſſet facere , quæ vult . 97 *neque enim recordati ſunt admirandi operis ejuſdem Dei ,* 98 *quod fecerat eo tempore , quo redemit eos de vi et poteſtate Pharaonis , qui eos tribulabat ;* 99 *et non ſunt recordati quomodo poſuit Deus ſigna illa admiranda ſua in Ægypto ,* 100 *et quomodo ibi poſuit prodigia et oſtenta ſua in regione regalis civitatis Taneos .* 101 *Ibi namque Deus convertit et mutavit in ſanguinem fluvios Ægyptiorum :* 102 *et eorum rivos et aquas vel natura vel arte emanantes , et ab imo ebullientes , item mutavit in ſanguinem , ut non eas biberent Ægyptii .* 103 *qui emiſit in eos muſcam caninam et omne genus muſcarum , quæ momorderunt eos :* 104 *ranaſque immiſit , quæ diſperdiderunt eos .* 105 *qui et dedit brucho , et rubigini , hoc eſt , vitio nimii et morboſi humoris , corrumpendos fructus terræ eorum :* 105 *et ſegetes eorum , in quarum cultura laboraverant , locuſtæ dedit conſumendas .* 107 *qui et perdidit grandine vineas eorum :* 108 *et ſycomoros eorum perdidit frigore et glacioſa pruina :* 109 *qui et tradidit grandini jumenta et paſcua eorum perdenda :* 110 *eorumque ſubſtantiam et pecora tradidit igni , qui mixtus grandini decidebat exurens omnia .* 111 *qui emiſit in eoſdem Ægyptios ſeveram punitionem juſti furoris ſui ,* 112 *flagella magna indignationis et iræ ſuæ , omnigenam tribulationem et anguſtiam ,* 113 *et alia mala , quæ in eos immit-*

(1) *Vat.* 341 , *&* 342 .
97 non ſunt recordati manus ejus die ,
98 qua redemit eos *&c.*

(2) *Cod. S. Pauli ,* cynomiam : *ille B. 6. Orat.* cynomyiam , *Grabeus* κυνόμυιαν , *omnes quidem corrupte quum ex Hieronymo notum ſit legendum eſſe* cœnomyiam . *Vide noſtrum Tom.* 1 , *not.* 2 , *pag.* 15.

(3) *B. 6. Orat.* fructum .

(4) *Idem MS. B. 6. hujus loci copulam neſcit; at ille S. Pauli obelo notatam exhibet .*

(5) *Codd. B. 6. Orat. , & S. Pauli* immiſſionem . *Ad hæc Vat.* 341 *&* 342 *præſentem* ℣. 113 *ſuperiori* 112 *copulatur .*

† 114 viam fecit ſemitæ iræ ſuæ :
115 & [1] non pepercit a morte animabus eorum :
ỳ. 116. Exod. IX. 6. 116 & jumenta eorum in morte concluſit .
ỳ. 117. Exod. XII. 29. † 117 & percuſſit omne primogenitum in [2] ÷ terra ⁑ Ægypti ,
118 primitias [3] omnis laboris eorum in tabernaculis Cham .
ỳ. 119. Pſal. LXXVI. 2. 1. † 119 Et abſtulit ſicut oves populum ſuum :
120 & perduxit eos tamquam gregem in deſerto :
† 121 & deduxit eos in ſpe , & non timuerunt :
ỳ. 122. Exod. XIV. 27. 28. XV. 10. 122 & inimicos eorum operuit mare .
† 123 & induxit eos in montem ſanctificationis ſuæ ,
ỳ. 124. Pſal. XLIII. 4. 124 montem quem acquiſivit dextera ejus .
† 125 & ejecit a facie eorum gentes :
ỳ. 126. Joſue XIII. 7. 126 & ſorte diviſit eis ÷ terram ⁑ in funiculo diſtributionis .
† 127 & habitare fecit in tabernaculis eorum Tribus Iſrael .
† 128 Et tentaverunt & exacerbaverunt Deum excelſum :
129 & teſtimonia ejus non cuſtodierunt :

† 130 &

immittebat per malos Angelos , qui eis malefacerent affligendo . 114 *qui Deus aperuit adhuc ulterius ſemitam eidem iræ ſuæ .* 115 *et non abſtinuit a morte inferenda animalibus illorum :* 116 *et pecora eorum in morte comprehendit et occidit .* 117 *et percuſſit in terra Ægyptia omne primogenitum ,* 118 *hoc eſt , primitias omnis doloris partus matrum , et laboris patrum , qui erant in illis habitaculis Ægyptiorum , prognatorum ab impio Cham tertio filio Noe .* 119 *Et Deus tunc ex Ægypto abſtulit velut oves populum ſuum :* 120 *eoſque minavit ſicut gregem per deſertum Arabiæ :* 121 *& duxit eos per viam cum bona ſpe & fiducia intrandi in terram promiſſam : qui & non timuerunt amplius Ægyptios :* 122 *nam hos inimicos ipſorum mare cooperuerat & abſorbuerat .* 123 *qui Deus adduxit poſtea eumdem populum ſuum in terram montoſam Paleſtinæ , quam ſibi peculiariter ſanctificaverat ,* 124 *& in montem Sion , quem eidem populo ſuo acquiſivit poſſidendum omnipotens dextera ipſius Dei .* 125 *qui & ejecit a præſentia eorumdem patrum noſtrorum ſeptem gentes & populos Hethæos , Gergezæos , Amorrhæos , Chananæos , Pherezæos , Hevæos , & Jebuſæos :* 126 *& terram illam illis patribus noſtris per ſortem diviſit per funiculum menſorium , quo menſurari ſolet ac diſtribui terra :* 127 *& in illorum priorum populorum Chananæorum habitaculis habitare fecit duodecim Tribus Iſraelis .* 128 *In terra autem hac ſancta habitantes iidem patres noſtri peccaverunt etiam , & provocaverunt ad iram Deum altiſſimum :* 129 *& præcepta*

quæ

(1) *Codd. B. 6. Orat. , & S. Pauli omiſſa initio ỳ. copula , ajunt :* a morte animarum eorum . (2) *Uterque mox laudatus MS. obelum illum minime præferunt .* (3) *Cod. B. 6. Orat.* primitias laborum eorum in tabernaculis &c.

† 130 & averterunt ſe & non ſervaverunt pactum, [1] quemad-
modum patres eorum.
131 converſi ſunt in arcum pravum:
† 132 in iram concitaverunt eum in collibus ſuis:
133 & in ſculptilibus ſuis ad æmulationem eum provoca-
verunt.
† 134 Audivit Deus, & ſprevit,
135 & ad nihilum redegit valde Iſrael:
† 136 & repulit tabernaculum [2] Silo, V. 136. I. Reg. IV. 4. Jerem. VII. 12.
137 tabernaculum ÷ ſuum : ubi habitavit in hominibus:
† 138 & tradidit in captivitatem virtutem eorum; V. 138. 139. I. Reg. IV. 10. 11.
139 & pulchritudinem eorum [3] in manus inimici.
† 140 & concluſit in gladio populum ſuum:
141 & hæreditatem ſuam ſprevit.
† 142 juvenes eorum comedit ignis:
143 & virgines eorum non ſunt lamentatæ:
† 144 ſacerdotes eorum in gladio ceciderunt: V. 145. I. Reg. IV. 11.
145 & viduæ eorum non plorabantur.

† 146 Et

quæ teſtantur quid ipſe velit aut vetet, non obſervaverunt. 130 *& averterunt ſe a Deo, & non obſervaverunt pactum cum eo initum, uti non ſervaverant antiquiores patres eorum:* 131 *ſeſeque perverterunt ad inſtar arcus diſtorti, & non recte ſe geſſerunt erga Deum:* 132 *ad iram eum provocaverunt in collibus & excelſis locis ſuis, ubi ſacrificabant idolis:* 133 *& per ſculptas ſtatuas quas ut Deos colebant, veluti ad æmulationem provocaverunt eum & ad indignationem maximam.* 134 *Audivit Deus hæc tam nefanda ſcelera, & deſpexit,* 135 *& pro nihilo habuit & projecit vehementer Iſraelem:* 136 *& reliquit tabernaculum illud ſuum, quod erat primitus in Silo;* 137 *tentorium illud ſcilicet quod tempore Moſis, veluti habitaculum ſuum habuerat inter homines.* 138 *& permiſſu ſuo tradidit in captivitatem Philiſthæorum Arcam Fœderis, quæ erat velut fortitudo Iſraelitarum, unde ſibi videbantur invicti:* 139 *& hanc Arcam, quæ erat pulchrum decus eorum, tradidit in manus hoſtis.* 140 *& concluſit ſub gladio & cæde populum ſuum:* 141 *illumque quem veluti peculiarem & hæreditarium poſſidebat, deſpexit.* 142 *tunc juvenes eorum devoravit ceu ignis, gladius & bellum:* 143 *& virgines eorum occiſas nemo funebribus lamentationibus luxit, cum commune eſſet malum in cunctis:* 144 *ſacerdotes eorum Ophni & Phinees filii Heli, gladio occiſi, ceciderunt in bello:* 145 *& viduæ eorum mortuæ non plorabantur de more, cum nemo eſ-*

ſet

(1) *Vatic.* 341, & 342.
130 & averterunt ſe & non ſervaverunt pactum,
131 quemadmodum patres eorum converſi ſunt in arcum pravum.
(2) *B. 6. Orat.* Selo.
(3) *Cod. S. Pauli* ÷ in manus inimici :

† 146 Et excitatus eſt tamquam dormiens Dominus,
147 tamquam potens crapulatus a vino:
† 148 & percuſſit inimicos ſuos in poſteriora:
149 opprobrium ſempiternum dedit illis.
† 150 Et repulit tabernaculum Joſeph;
151 & tribum Ephraim non elegit:
† 152 ſed elegit tribum Juda,
153 montem Sion quem dilexit.
† 154 & ædificavit ſicut unicornium Sanctificium ſuum
155 in terra quam fundavit in ſæcula.
ỽ. 156. I. Reg. XVI. 312. † 156 Et elegit David ſervum ſuum:
157 & ſuſtulit eum de gregibus ovium,
ỽ. 157. 158. II. Reg VII. I. 158 de poſt fœtantes accepit eum;
ỽ. 159. 160. II. Reg. V. 2. † 159 paſcere Jacob ſervum ſuum,
160 & Iſrael hæreditatem ſuam.
† 161 Et pavit eos in innocentia cordis ſui:
162 & in intellectibus manuum ſuarum deduxit eos.

ſet qui ſuos mortuos lugeret. 145 Attamen poſtea Dominus quaſi fuiſſet eo uſque dormiens, evigilavit quodammodo contra hoſtes ſuos: 147 & quaſi fortis aliquis qui ante fuiſſet vino repletus & exhilaratus, fortiter inſurrexit in eos: 148 & percuſſit illos inimicos ſuos Philiſthæos in poſterioribus & ſecretioribus partibus natium: 149 & hac plaga infami opprobrium, quod in ſempiternum eluere non poterunt, dedit eis. 150 Et repulit quidem tabernaculum illud ſuum, quod erat in Silo urbe Ephraimitarum, qui erant a Joſepho prognati; 151 & tribum illam Ephraim non elegit ad Arcam fœderis conſervandam. 152 ſed ad id rei elegit tribum Judæ, 153 & montem Sion quem ipſe peculiariter dilexit. 154 & in eo monte ædificavit Sanctuarium ſuum excelſum forte & unicum in ſimilitudine unici cornu unicornium, 155 in hac ſcilicet Judæ terra Hieroſolymitana, quam fecit ut eſſet fundamentum ejuſdem Sanctuarii ad multa ſæcula duraturi. 156 Et elegit Davidem ſervum ſuum; 157 & aſſumpſit eum de gregibus ovium quas cuſtodiebat; 158 eumque ſequentem fœtas oves accepit 159 ad paſcendum & regendum populum Jacobi patriarchæ ſervum ſuum; 160 & ad paſcendum Iſraelem, quem in hæreditatem ſuam ſibi delegerat. 161 Et David pavit & rexit eoſdem Iſraelitas non cum malitia, ſed cum ſimplicitate & ſinceritate cordis ſui: 162 & operationibus ſuis intelligenter prudenterque geſtis, dux eorum fuit in infeſto ac periculoſo itinere vitæ hujus.

ORATIONES.

ỽ. 55. 1 REfice nos mannæ ſpiritalis alimento opulentiſſime largitor omnipotens Deus, ut in ſenſum manuum tuarum directi, mereamur in monte adquiſito tua dextera gloriari. Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum.

2 Omni-

Digitized by Google

2 OMnipotens immenſe & miſericors Domine, qui non totiens peccantes diſperdis, quotiens te delinquendo exaſperant peccatores, oppone iræ tuæ miſericordiam; & quotiens te provocamus ut ferias, totiens tibi tua pietas interveniat ut ignoſcas: [1] ſatia nos itaque pane Angelorum, ut ejus percepta fortitudine, & maligni callidam verſutiam devincamus, & patefactis cæli januis, ad numerum civium te [2] adjuvante introeamus. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*. Brev. Morarab. fol. 97.

3 EXcelſe Domine eſto adjutor noſter, ut de abundantia tuæ virtutis, repleamur ſolatio fortitudinis; & ex redundantibus gratiæ tuæ donis, ditemur muneribus libertatis. [℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.] fol. 97. 141.

4 DEus qui panem cæli filiis hominum tribuis, terrenumque animal Angelorum adipe paſcis, * frumentationem verbi tui nobis in abundantia tribue; eoque nos ſpirituali refice cibo, quo patres noſtros [3] aluiſti in eremo. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. fol. 97. 124. 141. 252. * *al.* frumēti verbi tui abundantiā tribue.

5 POnentes ſpem noſtram in te Domine, non obliviſcimur operum tuorum, cum per juſtitiam atque clementiam mirabilis in Sanctis, & terribilis oſtenderis in impiis; qui opportuna remedia juſtis, ac debita ſupplicia recompenſas iniquis; quæſumus itaque piiſſime Deus ut quos * a tetris hoſtibus eruis, præceptorum luce clarifices, tentationum fluctus amovens, iter ſalutiferum pandas, Chriſti tui corpore tanquam cæleſti pane in hujus ſæculi deſerto [4] reficias. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. fol. 141. 251. * *al.* a terrenis.

BENEDICTIO.

CHriſtus Dominus, qui a paterno conſilio ad redemptionem noſtram electus eſt, de grege mortalium carnem aſſumens, paſcēns Chriſtianum populum, ſive * *Supplantatorem* vitiorum, ſive mente * *Videntem Deum*; nunc Eccleſiam ſuam ſuis voluntatibus inhærentem, in bonitate cordis ſui paſcere, & in cæleſti Jeruſalem collocare dignetur. Ipſi gloria cum æterno Patre & Spiritu ſancto in ſæcula ſæculorum, *Amen*. Comment. hujus Pſal. to. 7. S. Hieronymi. * Jacob. * Iſrael.

PSALMUS LXXVIII.

Pſalmus Aſaph.

Beda.

Pſalmus iſte ſicut & ſeptuageſimus tertius, lamentatione plenus eſt, qui futura tempora velut præterita deplorat; & propter duritiam cordis ſui genti graviter affligendæ, pietatis ſtudio precatur Chriſtum Dominum ſubvenire. ſenſus myſticus.

Aſaph ſub figura fidelium populorum per totum loquitur pſalmum: in prima parte numerans quanta temporibus Antiochi pertulerit Jeruſalem popu-

(1) *B. ibi*, ſalva, *non* ſatia.

(2) *B. ibi*, te advincante.

(3) *B. fol.* 124, 141, *&* 252. *pro* aluiſti *habet* allevaſti.

(4) *B. fol.* 141 *ibi*, reddas *præfefert pro* reficias.

Digitized by Google

populus Judæorum, ut Machabæorum liber inſinuat: *Deus venerunt gentes* & reliqua. Secunda, Dominum rogat [1] ſupra potentes inimicos iram effundat; & peccatis ſervorum ſuorum dignetur eſſe propitius: *Uſquequo Domine iraſceris in finem?* & reliqua. Tertia, prophetiæ ſpiritu poſtulat vindicari non peremptionis voto, ſed correptionis ſtudio: *Vindica Domine* & reliqua. Arnobius in hunc pſalmum tale argumentum fecit. *LXXVIII. Pſalmus apicem anteceſſoris ſui ſecutus, lamentum ſimul* * *David cum oratione effundit, cujus hiſtoria dum præteritam Phyliſthinorum cædem explanat, prophetia futuram Nabuchodonoſoris commemorat.*

* *Arnobius*, Deo.

Feria V. ad Vigilias.

Euſebius Cæſarienſis. Prophetia de iis quæ per Antiochum contigerunt Judæis. Hiſtoria [eſt] in Machabæis.

S. Athanaſius. Pſalmus in ſola interpellatione. *

Pſalmus lamentationis ad precandum.

Propheta.

1 DEUS VENERUNT GENTES IN HÆREDITATEM TUAM:

℣. 2. Pſ. LXXIII. 7.

2 polluerunt templum ſanctum tuum:

3 poſuerunt Jeruſalem in pomorum cuſtodiam.

† 4 poſuerunt morticina ſervorum tuorum eſcas volatilibus cæli:

℣. 5. I. Machab. VII. 17.

5 carnes ſanctorum tuorum beſtiis terræ.

† 6 eſ-

Pſalmus inſpiratus Aſapho Levitæ Cantori.

PROPHETA. 1 *O Deus venerunt gentes infideles in locum hunc, quem peculiariter velut in hæreditatem tuam delegiſti: 2 coinquinaverunt templum hoc ſanctum tuum: 3 feceruntque civitatem hanc Hieruſalem deſolatam, ut ruſticanum tugurium pomarii, ubi pomorum cuſtodes excubant; eamque redegerunt in acervos lapidum. 4 expoſuerunt cadavera ſervorum tuorum te colentium, ut eſſent eſcæ avibus volitantibus in aere cæli: 5 dederunt carnes fidelium tuorum vitæ pietatem & ſanctimoniam profitentium, devorandas beſtiis terræ.*

* In perſona Machabæorum canitur, qui ſub Antiocho Epiphane patrias leges, mœniaque patre Mathatia auctore ultimis coacti malis defendere aggreſſi ſunt. Aliter, *Vox Apoſtolorum paſſionem Chriſti* (2). Aliter, *anima pœnitens contra peſſimos vicinos, id eſt dæmones, Deo ſupplicat*.

Pſalt. Syr. ab Aſaph dictus de deſtructione Jeruſalem. Verſ. xxix.

Pſalt. Arab. numerus Verſ. xxix.

S. Hieron. Iſte Pſalmus vocem continet Prophetæ captivitatem terrenæ Jeruſalem deplorantis, quæ captivitas non tantum ad illam civitatem, quantum ad animam, quæ ſæpe civitas ſcribitur, referenda eſt.

(1) *MS.* ut ſupra &c.

(2) *Aliquid illic ſupplendum eſſe patet.*

† 6 effuderunt ſanguinem [1] eorum tamquam aquam in circui- ℣. 6. Jerem. XIV. 16. XVI. 4.
tu Jeruſalem ; & non erat qui ſepeliret .
† 7 Facti ſumus opprobrium vicinis noſtris ;
8 ſubſannatio & illuſio his qui in circuitu noſtro ſunt . ℣. 7. Pſal. XLIII. 14.
† 9 Uſquequo Domine iraſceris , in finem ?
10 accendetur velut ignis zelus tuus ?
† 11 Effunde iram tuam in gentes quæ te non noverunt . ℣. 11. Jerem. X. 25.
12 & in regna quæ nomen tuum non invocaverunt :
† 13 quia comederunt Jacob , & locum ejus deſolaverunt .
† 14 Ne memineris iniquitatum noſtrarum antiquarum : ℣. 14. Iſai. LXIV. 9.
15 cito anticipent nos miſericordiæ tuæ :
16 quia pauperes facti ſumus nimis . [2]
† 17 Adjuva nos Deus ſalutaris noſter :
18 & [3] propter gloriam nominis tui ÷ Domine ‡ libera
nos :
19 & propitius eſto peccatis noſtris propter nomen tuum :
† 20 ne forte dicant in Gentibus ; *Ubi eſt Deus eorum* ? ℣. 20. Pſal. XLI. 11. CXIII. * 2.

terræ . 6 effuderunt ſanguinem eorum abundanter quaſi aquam in circuitu Hieruſalem ; & non erat qui eorum cadavera ſepeliret , hoſte prohibente . 7 Veluti res probroſa facti ſumus populis vicinis noſtris ; 8 & ſubſannandi & deridendi materia facti ſumus his qui ſunt in circuitu terræ noſtræ . 9 Quouſque o Domine contra nos iratus eris ? perpetuo ne ? 10 uſquequo quaſi ignis ardebit vehemens indignatio in nos tua ? 11 Effunde potius effectus iræ tuæ ſuper gentes quæ te non cognoverunt & non crediderunt , 12 & ſuper regna quæ non invocaverunt & imploraverunt divinum numen tuum ; 13 nam iſtiuſmodi gentes conſumpſerunt progeniem Jacobi ; & locum ejus in ſolitudinem redegerunt . 14 Ne recorderis veterum iniquitatum noſtrarum , quas ab antiquo ſemper commiſimus : 15 ſed cito antequam funditus pereamus , præveniant nos effectus miſericordiæ tuæ : 16 quia nimis jam attenuati , ac pauperes & miſerabiles effecti ſumus . 17 Auxiliare nobis Deus Jeſus (hoc eſt Salvator) noſter : 18 & ſi non propter nos peccatores , ſaltem propter illuſtrandam glorioſe notitiam tui numinis & poteſtatis , nos ab his gentibus libera : 19 & propitiare peccatis noſtris propter honorem ejuſdem tui numinis & majeſtatis : 20 ne forte dicatur inter Gentes infideles ; Ubi nunc eſt Deus quem iſti colunt ? cum vel non poſſit

(1) *Cod. S. Pauli* , ſanguinem ipſorum . *Inſuper Vat.* 341 *&* 342 *ita diſtinguunt :*
6 effuderunt ſanguinem eorum tamquam aquam
7 in circuitu Jeruſalem ; & non erat qui ſepeliret .
At Ed. Oxon.
6 effuderunt ſanguinem eorum tamquam aquam in circuitu Jeruſalem ;
7 & non erat qui ſepeliret .

(2) ℣℣. 16 *&* 17 *unico complectuntur Vat.* 341 *&* 342.

(3) *Copulam* & *illius loci deſerunt Codd. B. 6. Orat. , & S. Pauli .*

21 Et [1] innoteſcat in nationibus coram oculis noſtris
† 22 ultio ſanguinis ſervorum tuorum, qui effuſus eſt.
23 Introeat in conſpectu tuo gemitus compeditorum.
† 24 ſecundum magnitudinem brachii tui, [2]
25 poſſide filios mortificatorum.
† 26 Et redde vicinis noſtris ſeptuplum in ſinu eorum
27 improperium ipſorum, quod exprobraverunt tibi Domine.
℣. 28. Pſal. XCIV. 9. † 28 Nos autem populus tuus & oves paſcuæ tuæ,
29 confitebimur tibi in ſæculum:
† 30 in generationem & generationem annunciabimus laudem tuam.

vel nolit eos liberare de hoſtibus ſuis? 21 *Et nunc igitur Domine ante oculos noſtros, nota fiat in his gentibus 22 ultio ſanguinis ſervorum tuorum, qui ab ipſis effuſus eſt. 23 Ingrediatur coram te & benigne acceptetur gemitus vinctorum compedibus, vel captivitate oppreſſorum. 24 prout magnitudinem brachii omnipotentiæ tuæ facere convenit, 25 vindica tibi & conſerva atque tuere nos filios ſuperſtites parentum, indigna morte in hac ſtrage peremptorum. 26 Et populis vicinis noſtris qui nobis improperabant & ſubſannabant, redde in ipſorum gremium ſeptemplici pœna, 27 redde, inquam, quæ merentur in punitionem opprobrii, quo ipſi probris affecerunt non tam nos, quam te Domine. 28 Ex adverſo autem, nos qui ſumus populus tuus, & velut oves quas tu paſcis, 29 fatebimur tibi dignas quantum poterimus, laudes in æternum uſque: 30 & hic interim in omnem generationem ſubſecuturam narrabimus poſteris noſtris laudem tuam.*

ORATIONES.

MSS. 1 ANticipa nos Domine miſericordia tua, [3] priuſquam zelus iræ tuæ deſæviat, ut adjuti patrociniis Beatorum, quorum propter te ſanguis effuſus eſt, propitiationem tuam cum peccatorum venia conſequamur. Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum filium tuum, qui tecum vivit & regnat Deus in unitate Spiritus ſancti per omnia ſæcula ſæculorum. *Amen.*

Brev. Mozar. fol. 3. 93. 125. 245. 2 PRopitius eſto peccatis noſtris Domine, & propter honorem nominis tui perfecta nos recrea libertate, ne dum noſtro peccatorum elogio atterimur, in opprobrium gentium redigamur: ergo [4] ut nos ſeveritate non punias pœnæ, cauſam nobis ſcelerum ablue; atque in conſpectu tuo gemitus compeditorum introeat, [5] ut de occulto tuo in manifeſto noſtro gratia indulta procedat. ℟. *Amen.* Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen.*

3 Cito

(1) *MS. S. Pauli ibi*, innoteſcant.
(2) *℣℣. 24 & 25 in Vat. 341 & 342 unico exprimuntur.*
(3) MS. priuſquam zelus iræ deſæviat &c.
(4) *B. fol.* 125, ut nos in veritate non punias. *fol.* 245, ut nos veritate non punias.
(5) *Voculam* ut *illic omittit B. fol.* 245.

3 CIto anticipet nos miſericordia tua, Domine, [1]quos nec conſolatio ſpei, nec fiducia meriti, nec opitulatio ſuſtentat auxilii, [1] ſed vitæ reatus vexatioque jactatos arguit, vel conſcientia facinorum, vel ultio peccatorum; libera nos propter [2] gloriam nominis tui, & propitius eſto peccatis noſtris propter * nomen tuum, ut cum utramque rem propter te feceris, & ſolita populum tuum pietate reſpexeris, gloria tibi detur ex liberatione, & propitiatio nobis tuo accedat ex nomine. ℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. fol. 94. 143. 266.

* al. gloriam tuam.

4 EXcelſe Domine eſto adjutor noſter, & ad tuorum liberationem properans occurre celeriter, ut de abundantia virtutis repleamur adjutorio fortitudinis, & ex redundantis gratiæ donis ditemur muneribus; ac profitentes ore dilectionem, lingua mendacio non torpeat; ſed puritatem mentis adſignet noſtri profeſſio oris; & organo pectoris, laus tua noſtris ſemper reſonet in labiis.. ℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. fol. 255.

5 NE memineris iniquitatum noſtrarum antiquarum Domine, neque nos originalis culpa contriſtet, quos ſecunda nativitas in Chriſto regenerat: adprehendat nos itaque miſericordia tua Domine, quia creator hominis in homine naſcitur, & homo in Deo glorificando aſſumitur. ℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. fol. 277.

PSALMUS LXXIX.

*In finem, * pro his qui commutabuntur teſtimonium Aſaph, Pſalmus.* * Pſal. LIX. 1.

Beda.

Cum prima tituli verba jam nota ſint, reſtat ut *Teſtimonium Aſaph* quid ſignificet inquiramus. Iſte *Aſaph* ante trepidus ante ſollicitus, qui pro *Synagogæ* peccatis pſalmis prioribus exoravit, tanta nunc præſumptione completur, ut jam *commutatus* in melius, *teſtimonium commutationis* reddat: dicit enim de primo Salvatoris adventu, qui hominem vitiatum ad ſalutis dona perduxit; *translatamque de Ægypto vineam* potentiæ ſuæ radice ſolidavit: hoc eſt quod dicit; *Teſtimonium pro his qui immutabuntur*. Senſus myſticus.

Aſaph iſte, quem titulus præcinit *commutatum*, in prima ſectione, Domini deprecatur adventum: *Qui regis Iſrael intende* & reliqua. Secunda, teſtatur quemadmodum Vinea quæ eſt Eccleſia, toto orbe ſit dilatata: *Vineam de Ægypto tranſtuliſti* & reliqua. Tertia, Incarnationis ejus beneficio per ſimilitudinem Vineæ viſitari deprecatur Eccleſiam, ſeque Domino poſtulat adhærere: *Deus virtutum convertere* & reliqua.

 Euſebius

(1) *B. fol.* 143, ſed inter reatus vexationeſque jactatos urget vel conſcientia &c.

(2) *B. fol.* 266, propter nomen tuum, & propitius eſto peccatis noſtris propter gloriam tuam, ut cum &c.

Feria V. ad Vigilias.

Euſebius Cæſarienſis. Prophetia obſidionis illius quæ facta eſt ab Aſſyriis, & deprecatio pro apparitione Chriſti.
S. Athanaſius. Pſalmus in ſola interpellatione. *

Pſalmus ad precandum.

Propheta. 1 QUI REGIS ISRAEL INTENDE:
2 qui [1] deducis velut ovem Joſeph:
† 3 qui ſedes ſuper Cherubim, maniſeſtare
4 coram Ephraim [2] Beniamin & Manaſſe.
† 5 excita potentiam tuam, & veni ut ſalvos facias nos.
Pſal. XLIII. ℣. 6. 4. † 6 Deus converte nos: [3] & oſtende faciem tuam, & ſalvi erimus;
† 7 Domine Deus virtutum,
8 quouſque iraſceris ſuper orationem ſervi tui?
Pſalm. XLI. ℣. 9. 4. † 9 cibabis nos pane lacrymarum:
10 & potum dabis nobis [4] in lacrymis in menſura.

† 11 po-

In perpetuum decantandus Pſalmus, qui eſt conteſtatio pro iis qui movebuntur de ſuo proſpero ſtatu in deteriorem, inſpiratus Aſapho Levitæ Cantori. Item contra Aſſyrios, qui captivas duxerunt decem Tribus Iſraelis.

* præſides cæleſtibus Cherubinis &c.

PROPHETA. 1 *Qui paſcis & regis populum Iſraeliticum, attentus auſculta;* 2 *qui per viam rectam ducis quaſi ovium gregem, poſteros Joſephi;* 3 *qui* * *quodammodo ſedes in tabula illa aurea Propitiatorii, ſuſtentata ſupra Arcam Fœderis a duobus aureis Cherubinis, te præſentem eſſe oſtende* 4 *coram tribubus Ephraim, Beniamin & Manaſſe.* 5 *Suſcita & fac apparere fortitudinem tuam, & veni ad ſalvandum nos.* 6 *Deus converte nos ad te colendum ac diligendum, & in gratiam recipe nos; & faciem tuam ſplendentem nobis oſtende atque propitiam, & ita ſalvi erimus.* 7 *Domine Deus, qui poteſtatem habes in omnes exercitus cæleſtes atque terreſtres;* 8 *uſquequo velut iratus manes contra orationem populi ſervi tui, ut nos minime exaudias?* 9 *quouſque nos quotidie cibabis lacrymis veluti pane quotidiano?* 10 *& quouſque dabis quo-*

* Et hic Machabæorum preces reſonant, ut Dominus conſueta beneficia non ſubtrahat. Aliter, *Vox Apoſtolorum de Eccleſia ad Dominum*.
Pſalt. Syr. Pſalmus editus ab Aſapho. Verſ. 21.
Pſalt. Arab. numerus Verſ. XXXVIII.
S. Hieron. Iſte Pſalmus vocem continet Prophetæ deprecantis, narrantiſque magnalia Dei.

(1) *Codd. B. 6. Orat., & S. Pauli*, deducis tamquam ovem &c.
(2) *Iidem Mſs. addita copulandi particula*, & Beniamin.
(3) *Vat. 341, 342, & Oxon. Ed.* 6 Deus converte nos; 7 & oſtende faciem tuam, & ſalvi erimus. *Et deinde contra ſequentes proxime duos* ℣℣. 7 & 8 *in unicum redigunt*.
(4) *Voculam* in *omittit Cod. B. 6. Orat.*

† 11 poſuiſti nos in contradictionem vicinis noſtris :
12 & inimici noſtri ſubſannaverunt nos .
† 13 Deus virtutum converte nos :
14 & oſtende faciem tuam ; & ſalvi erimus .
† 15 Vineam de Ægypto tranſtuliſti .
16 ejeciſti gentes , & plantaſti eam . ℣. 16. Pſal. XLIII. 4.
† 17 Dux itineris fuiſti in conſpectu ejus : [1]
18 plantaſti [2] radices ejus , & implevit terram ,
† 19 operuit montes umbra ejus :
20 & arbuſta ejus , cedros Dei .
† 21 extendit palmites ſuos uſque ad mare ,
22 & uſque ad flumen propagines ejus . ℣. 23. Pſalm. LXXXVIII. 41. Iſai. V. 5.
† 23 Ut quid deſtruxiſti maceriam ejus :
24 & vindemiant eam omnes qui prætergrediuntur viam ?
† 25 exterminavit eam aper de ſilva :
26 & ſingularis ferus depaſtus eſt eam .
† 27 Deus virtutum convertere :

28 reſpice

quotidie nobis potum lacrymarum in prægrandi pleuaque menſura ? 11 expo-
ſuiſti enim nos tam abjectos populis vicinis noſtris , ut nos aſſidue oppugnati fue-
rimus ab ipſis ; 12 noſque depreſſos deriſerint inimici hi noſtri . 13 Deus qui
poteſtatem habes in omnes exercitus , converte nos ad te de captivitate , & in
gratiam recipe nos : 14 & faciem tuam ſplendentem nobis oſtende atque propi-
tiam ; & ita ſalvi erimus . 15 Tu vineam hanc tuam , nempe , gentem no-
ſtram ex Ægypto tranſtuliſti in terram Palæſtinæ : 16 ex qua ejeciſti ſeptem il-
las gentes , Chananæorum ſcilicet & aliorum ſex populorum ; & in ea plantaſti
eam vineam tuam , gentem noſtram . 17 Tu ante eam feciſti viam & in mari
rubro & in deſerto , ut huc adveniret : 18 & plantaſti & ſtabiliviſti radices
ejus : quæ & propaginibus , hoc eſt filiis ſuis replevit totam terram hanc Palæ-
ſtinæ a te ſibi ante promiſſam . 19 ubi umbra ejuſdem vineæ ubique jam dilatatæ
cooperuit montana Judææ ad Orientem : 20 & arbuſta & rami ejus cooperue-
runt cedros altiſſimas montis Libani ad Occidentem : 21 & extendit palmites
ſuos & comas uſque ad mare mediterraneum ad Meridiem : 22 & ſuas propagines
& germina extendit uſque ad flumen Euphratem ad Aquilonem . 23 Quare er-
go Domine ejuſdem vineæ tuæ , gentis noſtræ maceriam & ſepem deſtruxiſti ?
24 & ſic vindemiant & vaſtant eam omnes , quicumque iter faciunt juxta
eam ? 25 devaſtavit eam ſus ſilveſtris : 26 eamque depaſtus eſt porcus agreſtis
& ſolitarius , hoſtis ſcilicet immundus & ferus vaſtavit eam : 27 Deus qui pote-
ſtatem habes in omnes exercitus , verte te , obſecro , ad nos clementiſſime , &
recon-

(1) *℣. huic 17 inſequentem proxime 18 jungunt Vat. 341 , & 342.*

(2) *Codd. B. 6. Orat. addita copula , &* plantaſti.

28 reſpice de cælo, & vide
29 & viſita vineam iſtam:
† 30 & perfice eam quam plantavit dextera tua:
V. 31. Pſalm. LXXXVIII. 22. 31 & ſuper filium [1] hominis quem confirmaſti tibi:
† 32 incenſa igni & ſuffoſſa:
33 ab increpatione vultus tui peribunt.
† 34 Fiat manus tua ſuper virum dexteræ tuæ,
35 & ſuper filium hominis quem confirmaſti tibi:
† 36 & non diſcedimus a te.
37 vivificabis nos, & nomen tuum invocabimus.
† 38 Domine Deus virtutum converte nos:
39 ÷ [2] & ⁝ oſtende faciem tuam, & ſalvi erimus.

reconciliare nobis: 28 reſpice de cælo, & vide benignis oculis, 29 & viſita
vineam hanc tuam ut bene ſit ei: 30 & integritati & firmitati priſtinæ eam re-
ſtitue, quam olim plantavit dextera tua: 31 & viſita ſuper omnem hominem
filium gentis noſtræ, quem tuo auxilio roboraſti in tuum honorem & gloriam:
32 nam vinea hæc tua igne jam ſuccenſa eſt & diruta, atque inimica manu ef-
foſſa eſt, & a radicibus everſa: 33 & ſi diutius ira tua duraverit, ob indi-
gnationem faciei tuæ contra nos, funditus peribunt filii gentis noſtræ, qui hac
vinea ſignificantur. 34 Fiat ergo nunc ab omnipotenti manu tua adjutorium in
omnem virum e gente noſtra, quem dextera tua acquiſiviſti atque defendis;
35 & in omnem hominem noſtratem, quem auxilio tuo corroboraveris in honorem
tuum & gloriam: 36 & ſic nos a te & a timore & amore tui amplius non rece-
demus. 37 Tu nos pæne mortuos vivifica atque recrea: & nos divinum nu-
men tuum ſemper invocabimus atque colemus. 38 Domine Deus, qui poteſta-
tem habes in omnes exercitus, converte nos ad te colendum ac diligendum; &
in gratiam recipe nos; 39 & ſplendentem faciem tuam nobis oſtende atque
propitiam; & ſic ſalvi erimus.

ORATIONES.

MSS. 1 VIſita [3] Domine vineam iſtam, quam de Ægypto tribulationum potenti dextera liberaſti, ut reſpectu vultus tui vivificata, bonorum in te fructuum ubertate lætetur. Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum.

Aſ. S. Damaſ. 2 DEus omnipotens, qui miſiſti Filium tuum unigenitum, & oſtendiſti omnium Creatorem, reſpice ſuper vineam iſtam, quam plantavit dextera tua, & amputa ab ea ſpinas, & produc palmites ejus in fortitudinem, & dona eis fructum veritatis. Qui vivis & regnas in ſæcula ſæculorum.

Miſſ. Gothicum in die Paſchæ. 3 DEus qui evulſis ſuperſtitionum ſpinis, in Eccleſia tua plantaria fidei alta radice poſuiſti, exaudi precem familiæ tuæ, reſpice de cælo & vide, & viſita vineam iſtam; & præſta ut te irrigante fructum accipiat

(1) *Vocem* hominis *illic MS. B. 6. Orat. tacet.*
(2) *Eum obelum nec Cod. B. 6. Orat. nec ille S. Pauli referunt.*
(3) *MS.* Viſita quæſumus Domine vineam tuam, quam *&c.*

cipiat in ubertate, quæ te plantante incrementum accipit in germine. Per Dominum.

4 QUI regis Iſrael, intende per miſericordiam tuam Domine, qui deducis velut ovem Ioſeph, paſtoris gubernacula & protectoris impende remedia; converte nos, & oſtende faciem tuam, & ſalvi erimus, dum excelſus humilia reſpicis, & orantium preces propitiatus exaudis. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*. Brev. Mozarab. fol. 93.

5 VEni clementiſſime Domine, veni, & prærroga libertatem oppreſſis; excita potentiam tuam, & plebem poſſide conquiſitam; dirige vineam quam per virum plantaſti dexteræ tuæ; & Filium hominis quem confirmaſti tibi, advocatum pro nobis exaudi, ut lacrymarum panis modum habeat in flagellis; potuſque compunctionis noſtræ vires non attenuet, ſed & enutriat mentes. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.* fol. 2.

6 DOmine virtutum orationes ſervorum tuorum non iratus ſed placatus accipe, & quid nos orare oportet dignare monſtrare, eoſque æternitatis cibo conforta, quos panis lacrymarum conturbat; & tam * menſurabili fletu flumina lacrymarum oculi fluant, ut miſerationum tuarum copiam criminibus eliſis inflectant; quique Redemptoris noſtri adventum trementes pavemus, ejus glorioſum conſpectum ipſo adveniente pacatiſſimum contemplemur. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.* fol. 8. 252. 266. * *al.* miſerabili.

7 VEni ad liberandum nos Domine Deus virtutum; converte nos, & oſtende faciem tuam, & ſalvi erimus; quo præbente, dignæ pœnitentiæ dono purificati, in tuo mereamur adeſſe judicio. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.* fol. 2.

8 EXcita potentiam tuam, & veni ad liberandum nos Domine Deus, ut quoniam opprimimur turbinibus tentationum, virtutis tuæ auxilio ſublevemur; nec prævaleant nobis legiones hoſtium, cum tua majeſtate tuemur, ut ſemper nobis opitulationem, & adverſariis inferas ultionem. [℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*] fol. 17.

9 QUI regis Iſrael, intende, qui deducis velut ovem Joſeph, excita potentiam tuam, & ſalvos facito pro quibus naſciturus veniſti in terram: & qui porrecto fidei cultu multitudinem Gentium lucrari dignatus es; compendio pietatis infidelium animas perfidiæ barathro erutas, tibi aliquando placitas credituraſque reſtituas. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.* fol. 19. *Pro infidelibus.*

10 DOmine Deus virtutum converte nos, & oſtende faciem tuam, & ſalvi erimus; ipſum qui eſt imago tua, ipſum qui eſt facies tua, qui eſt illuminatio vultus tui, in quo manes, & qui manet in te, qui purificatis mentibus noſtris dignetur illabi, ſeque nobis mundi ſalvatorem oſtendere, noſque inſpectione ſancta ſalvare. Ipſi gloria & imperium tecum & cum Spiritu ſancto & nunc & in ſæcula ſæculorum. *Amen*. Comment. hujus Pſal. 10. 7. S. Hieronymi.

In

Digitized by Google

* Pſal. VIII. 1.

*In finem, * pro torcularibus: Pſalmus ipſi Aſaph.*
Edit. Rom. addit. *Quinta Sabbati.*

Beda.

Senſus myſticus. *Quinta Sabbati* eſt *quinta* dies a *Sabbato*, quæ a Gentilibus *Dies Jovis*, a nobis *Quinta feria* vocatur; in qua dixit Deus: *Producant aquæ reptilia animarum vivarum, & volatilia volantia ſuper firmamento cæli*: myſtice ſignificans, diverſæ virtutis ex aquis Baptiſmatis eſſe naſcituros. Tituli ergo hujus intentio talis eſt, ut *In finem*, deſignet Dominum Chriſtum; *Pro torcularibus*, Eccleſiam perſecutionibus examinatam: *Aſaph*, Congregationem: *Quinta Sabbati* Baptiſmum, unde colligitur pſalmum in Eccleſia Domini [1] de regenerata congregatione eſſe locuturum. Hinc enim & *Aſaph* juxta hiſtoriam quidem loquitur Judæis; ſed melius ſpiritualiter intelligitur a populo Chriſtiano.

In prima parte pſalmi loquitur *Aſaph* fidelibus, ut per organa diverſa muſicorum perſonent laudes Domino pro perceptis ſæpe beneficiis: *Exſultate Deo adjutori noſtro* & cetera. In ſecunda, verba ſunt Domini comminantis [2] ne idola colant; ſed ipſe ſolus adoretur, qui remunerare ſoleat: *Audi populus meus* & reliqua. In tertia, *Aſaph* reloquitur arguens infideles, cur fallaces exſtiterint, quibus dona Domini ſint copioſe collata: *Inimici Domini mentiti ſunt ei* & reliqua.

Feria VI. ad Vigilias. *Euſebius Cæſarienſis*. Vocatio Gentium: & doctrina de iis quæ acciderunt priori populo.

S. Athanaſius. Pſalmus hortatorius & quodammodo imperans. *

Pſalmus ad laudandum Deum.

Propheta. 1 EXSULTATE DEO ADJUTORI NOSTRO;
2 jubilate Deo Jacob.
† 3 Sumite pſalmum, & date timpanum,
4 pſal-

In perpetuum decantandus Pſalmus ſuper modulamine conſueto in torcularibus; inſpiratus Aſapho Levitæ & Cantori: uſitatus quinta die ſeptimanæ.

PROPHETA. 1 *Cum exſultatione laudate Deum adjutorem noſtrum:*
2 *jubilate in honorem Dei, quem colit populus Jacobo prognatus.* 3 *aſſumite*
in

* Reditum populi de Babylone prædicens, omnes ad gratiarum provocat actionem. Torcularia autem titulo prænotavit, quibus vel ipſi afflicti, vel eorum ſunt hoſtes attriti. Aliter, *Vox Apoſtolorum ad Pentecoſten*. Item, Arnobius in ſeptuageſimo nono Pſalmo vinea reparatur, & in octuageſimo pro torcularibus agitur. Exſultate Deo, quia reſurrexit vinea ejus, ſurrexit enim quem exterminavit incredulus populus. Ipſum utique exterminavit, qui dicit, ego ſum vitis vera.

Pſalt. Syr. Aſaphi, cum David per eum ſe pararet ad ſolemnitates. Verſ. xxxv.
Pſalt. Arab. numerus Verſ. xxxv.
Pſalt. Æthyopicum. Pſalmus qui quinta Sabbathi.

(1) *Præpoſitionem* de *ibi MS. non habet*.
(2) *Idem MS.* ne idola colant: *audi populus meus*, & reliqua. In tertia Aſaph arguit infideles: *Inimici Domini* &c.

4 pſalterium jucundum cum cithara ;
† 5 buccinate in neomenia tuba ,
6 in inſigni die ſolemnitatis [1] veſtræ :
† 7 quia præceptum in Iſrael eſt ; ỷ. 7. Levit. XXIII. 24. Numer. X. 10.
8 & judicium Deo Jacob .
† 9 Teſtimonium in Joſeph poſuit [2] ÷ illud ⁝
10 cum exiret de terra Ægypti :
11 linguam quam non noverat , audivit :
† 12 divertit ab oneribus dorſum ejus :
13 manus ejus in cophino ſervierunt . DEUS.
† 14 IN TRIBULATIONE invocaſti ÷ me ⁝ & liberavi te : ỷ. 15. Exod. II. 23. XIV. 10.
15 exaudivi te in abſcondito tempeſtatis :
16 probavi te apud aquam Contradictionis . ỷ. 16. Exod. XVII. 5. 7. Numer. XX. 13

DIAPSALMA.

† 17 Audi populus meus ; [3] & conteſtabor te Iſrael . ỷ. 17. Pſal. XLIX. 7.

In Cod. Vatic. ỷ. 17. ſic legitur .
Audi populus meus & loquar tibi ; Iſrael & teſtificabor tibi .

---

in ore veſtro carmen , & date manus in tympano , 4 & in jucundo muſico inſtrumento , quod appellatur pſalterium , & una cum cithara ea pulſate ; 5 & canite tuba cornea in menſis ſeptimi novilunio , hoc eſt , in initio menſis ; 6 die nimirum inſigni ſolemnitatis veſtræ , 7 quia de feſto hoc ſic celebrando præceptum datum eſt in populo Iſraelitico : 8 & quia ita faciendum judicavit & decrevit Deus Jacobi. 9 Quod præceptum atque decretum ad teſtimonium & memoriam beneficiorum ſuorum Deus poſuit in populo Hebræo , ex quo erat Joſeph : 10 cum exiſſet ille de terra Ægyptia : 11 & præſertim ob memoriam illius beneficii , quo audivit in monte Sinai linguam quam antea numquam noverat , nempe vocem Dei terribiliter loquentem decem præcepta legis , 12 & eo quod Deus amoverit a ferendis in Ægypto laterum oneribus dorſum ejuſdem populi ſui ; 13 quando cogentibus Ægyptiis , manus ejus ſerviebant in portando cophino palearum luti & laterum . 14 DEUS. *In tribulatione illa invocaſti me popule mi , & ego Deus liberavi te ab ea Ægyptia ſervitute : 15 & exaudivi te tuaſque petitiones adimplevi , cum adeſſem tibi , licet abſconditus in tempeſtate et tonitru , quibus in mari Rubro interficiebam Ægyptios ; & ſubvertebam currus eorum , & ferebantur ulterius in mare profundum . 16 ſed & poſt hæc fidem & fiduciam tuam in me exploravi in deſerto apud aquas , quæ ex murmure tuo dictæ ſunt aquæ* Contradictionis & jurgii : *ut te ipſe experimento probares ; & inſpiceres quam cito ingratus eſſes beneficiis meis . * 17 Audi popule mi ,*

** Pauſatio aut immutatio muſicæ cãtilenæ inter pſallendum .*

(1) *Cod. S. Pauli* , ſolemnitatis noſtræ : *qui & paullo infra una cum altero Cod. B. 6. Orat. præpoſitionem* in *præfixam voci* Iſrael *neſcit* . (2) *Eum obelum dum retinet B. 6. Orat. omittit Cod. S. Pauli* .

(3) *Vat.* 341 , 342 , *& Grabeus* .
17 Audi populus meus , & conteſtabor te ,
18 Iſrael ſi audieris me ,
19 non erit in te Deus recens .

18 Si audieris me, non erit in te deus recens:
19 neque adorabis deum alienum.
† 20 ego ÷ enim ⁏ ſum Dominus Deus tuus,
21 qui eduxi te de terra Ægypti;
22 dilata os tuum, & implebo illud.
† 23 Et non audivit populus meus vocem meam:
24 & Iſrael non intendit mihi.
v. 25. Act. XIV. 15. † 25 & dimiſi eos ſecundum deſideria cordis eorum:
26 ibunt in adinventionibus ſuis.
v. 27. Iſai. XLVIII. 18. † 27 Si populus [1] meus audiſſet me Iſrael;
v. 28. Baruch III. 13. 28 ÷ ſi ⁏ in viis meis ambulaſſet:
† 29 pro nihilo ÷ forſitan ⁏ inimicos eorum humiliaſſem;
30 & ſuper tribulantes eos, miſiſſem manum meam.
Propheta. † 31 INIMICI DOMINI mentiti ſunt ei:
32 & erit tempus eorum in ſæcula.
† 33 & cibavit [2] eos ex adipe frumenti:

34 & de

mi, & teſtificabor tibi quid a te velim o Iſrael. 18 Si mihi auſcultaveris & obediveris, non erit in te deus aliquis novus, humano ingenio adinventus & excogitatus: 19 nec adorabis deum aliquem peregrinum aliarum nationum exterarum. 20 ego enim ſum ſolus Dominus Deus ille tuus, 21 qui eduxi te de terra Ægyptia: 22 & tunc cum me audieris, aperi & dilata ad largas multaſque petitiones os tuum, & ego adimplebo atque perficiam quæcumque petieris ore tuo in oratione. 23 Et populus tamen meus non auſcultavit vocem meam; 24 & populus Iſraeliticus non attendit ad me loquentem, et juſſa mea neglexit. 25 unde et ego in pœnam peccati ſui permiſi eos ruere et ferri præcipites, prout eos trahebant prava deſideria et affectiones cordis ipſorum: 26 et me eos deſerente ambulabunt et vivent in ejuſmodi vanis conſiliis et pravis affectionibus ſuis. 27 Si populus meus Iſraeliticus mihi auſcultaſſet, 28 et ſi in viis modiſque vivendi a me præſcriptis inceſſiſſet et vixiſſet: 29 nullo labore utique, et ſine ulla dilatione humiliaſſem ac depreſſiſſem inimicos eorum; 30 et extendiſſem ultricem manum meam ad perdendum eos qui ipſos tribulant. PROPHETA. 31 *Ex populo Domini plurimi odiendo eum et præcepta ejus, effecti inimici ipſius, eidem mentiti ſunt, negando promiſſam fidem et obedientiam mandatorum: 32 ſed erit tamen tempus et calamitatis et punitionis eorum in æterna ſæcula ſine fine. 33 cum tamen et Deus ſervando promiſſa ſua, infidos illos et ingratos cibaverit medulla tritici et optimo pane in terra ſancta*

cam-

(1) *Vat. 341, & 342, & Oxon. Bl.*
27 Si populus meus audiſſet me,
28 Iſrael ſi in viis meis ambulaſſet,

(2) *Cold. B. 6. Orat., & S. Pauli illic habent* illos, *non vero* eos.

Digitized by Google

34 & de petra, melle ſaturavit eos. ꝟ. 35. Deut. XXXII. 13.

campeſtri: 34 eoſque ſatiaverit melle collecto non ex alvearibus modo, ſed ex petra etiam, mellificantibus ibi apibus præ copia, aliiſque mellitis et dulcibus fructibus perceptis ex locis petroſis atque ſaxoſis ejuſdem terræ ſanctæ.

ORATIONES.

1 Dilata Domine ſupplicum ora ad adnunciandam gloriam tuam, ut Ægyptiis operibus retrorſum relictis, nominis tui confeſſione lætemur. Per Dominum. MSS.

2 Tibi adjutori noſtro Domino exſultatione fidei & ſpei plaudentes oramus, ut petitio noſtra in tribulatione diffuſa, tuis auribus appropinquet, & neceſſitatum noſtrarum cauſas inſinuet: tua quippe * bonitate ſingulorum precibus ſemper * adſis ut liberes, & ereptis nobis tribue * deſiderio ardere ad te pertendere, & unitatem trinæ majeſtatis devote concorditer clamitare, ut tuis ſemper laudibus dediti, tuarum juſtificationum tramitem aſſecuti, [1] in te quæſumus exſultationis ornamenta, & ſpei remedia, & fidei acquiramus coronam. ℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℞. *Amen*. Brev. Mozar. fol. 41. 97. * *al.* bonitas. * *al.* adſit. * *al.* deſiderii ardorem.

3 Exſultemus tibi Domine, quem adjutorem noſtrum cognoſcimus & fatemur; propter quod etiam tibi jubila in deſideriis ſumimus, in doctrina pſalmum, in mortificatione reddimus tympanum: te enim laudando, feſta peragimus; tuorumque recordatione mirabilium jocundamur: concede itaque nobis Domine, ut qui tua recolimus beneficia, tua percipiamus & præmia. ℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℞. *Amen*. fol. 118. 141.

PSALMUS LXXXI.

Pſalmus Aſaph.

Beda.

Aſaph indicat *Synagogam*, quæ Dominum Salvatorem corporea quoque præſentia meruit intueri. Senſus myſticus.

Aſaph contra Judæos de Chriſti adventu per totum loquitur pſalmum, in prima parte commonens eos, Dominum in medio eorum conſtitiſſe, ideo non debere illos conſortium ſuſcipere Peccatorum: *Deus ſtetit in Synagoga deorum*. In ſecunda admonet, ut intelligant ipſum eſſe Chriſtum, qui in aſſumptione carnis, pauper & egenus eſſe videbatur: *Judicate egeno & pupillo*. In tertia dicit eos honoratos ut filii Dei fierent; ſed ipſos in mortis laqueos ſuo vitio corruiſſe: *Ego dixi, Dii eſtis* & reliqua.

(1) *B. fol. 97. ibi*, vitæ loco in te.

Feria VI. ad Vigilias. *Euſebius Cæſarienſis*. Redargutio principum gentis Judæorum, & Prophetia de Gentibus.

S. Athanaſius. Pſalmus pudore afficiens [*ſive*, reprehendens.] *

Pſalmus ad meditandum.

Prophet. v. 1. Eccl. V. 8. 1 DEUS STETIT IN SYNAGOGA DEORUM:
2 in medio ÷ autem ‡ deos dijudicat.
DEUS. † 3 USQUEQUO JUDICATIS iniquitatem:
4 & facies peccatorum ſumitis?

DIAPSALMA.

† 5 Judicate [1] egeno & pupillo:
6 humilem & pauperem juſtificate:
v. 7. Prover. XXIV. 11. † 7 eripite pauperem & egenum:
8 de manu peccatoris liberate.
† 9 Neſcierunt neque intellexerunt:
10 in tenebris ambulant:
11 movebuntur omnia fundamenta terræ.

† 12 Ego

Pſalmus inſpiratus Aſapho Levitæ Cantori.

PROPHETA. 1 *Deus judex ſupremus omnium, ſtetit in cœtu judicum*
terræ; qui cum ſint ejuſdem Dei miniſtri, et vicem ejus gerant, terreſtres
quidam dii vocantur in terra: 2 *porro in medio cœtu illo ipſos judices et deos*
terreſtres eorumque judicia ita redarguit ac dijudicat. 3 DEUS. *Uſquequo*
vos judices miniſtri & delegati mei in adminiſtratione juſtitiæ judicatis inique?
4 *& uſquequo perſonas potentium hominum peccatorum accipitis conſiderandas,*
* Pauſatio aut immutatio muſicæ cātilenæ inter pſallendum. *& in gratiam illorum ad cauſam & jus ipſum non attenditis?* * 5 *Reddite*
juſtum judicium egeno & pupillo, ſine reſpectu ad potentiores adverſarios eorum,
6 *& miſerum depreſſum & pauperem, cum injuſte fuerint accuſati, juſtos de-*
clarate & abſolvite. 7 *eripite pauperem & egenum,* 8 *& de vi & manu*
Peccatorum eos liberate. 9 *Judices iſti non cognoverunt bonum operari, nec in-*
tellexerunt legem: 10 *& in tenebris vel ignorantiæ legis meæ vel avaritiæ &*
malitiæ ſuæ ambulant, & vitam ſuam ducunt: 11 *& propter eorum ignoran-*
tiam & malitiam movebuntur, & ſus atque deorſum ſubvertentur omnia Jura

& leges

* Culpantur hi, qui declinant in malitiam, & inter jurgantes æqui judices eſſe diſſimulant. Aliter, *Vox Eccleſiæ de Judæis*.

Pſalt. Syr. Invectio in Judæos impios. Verſ. XVI.

Pſalt. Arab. Verſ. XXVI.

S. Hieron. Iſte Pſalmus hortatur, ut ſi volumus Dominum habitare nobiſcum, ea ſemper, quæ illi ſunt placita, faciamus.

(1) *B* 6. *Orat.* egenum & pupillum *&c.*
(2) *Unico verſu Vat.* 341, 342. *& Ed. Oxon. exprimunt noſtros* ℣℣. 9, *&* 10. *ſicut & factum videmus in iiſdem Vatic. MSS. paullo inferius circa* ℣℣. 13, *&* 14.

Digitized by Google

† 12 Ego dixi, *Dii eſtis, & filii excelſi omnes*: ✝. 12. Johan. X. 34.
† 13 vos autem ſicut homines moriemini:
14 & ſicut unus de principibus cadetis.
† 15 SURGE DEUS judica terram: Propheta.
16 quoniam tu hæreditabis in omnibus gentibus.

& leges, quæ ſunt fundamenta juſtitiæ, quibus fundatur atque bene conſtituitur quævis reſpublica terræ. 12 Ego vobis dixeram, quod mea delegatione, mei vicem gerentes, eſſetis veluti quidam dii terreſtres: & omnes vos eſſetis digniores filii Dei altiſſimi, communicata vobis divina poteſtate judicandi alios: 13 ſed vos abuſi ea poteſtate eo quod male judicaveritis, morituri tandem eſtis ſicut ceteri homines abjectiſſimi: 14 & caſuri eſtis unuſquiſque veſtrum in tormenta & ſupplicia æterna, ut unuſquiſpiam ex principibus, ſive dæmonibus, ſive tyrannis qui demergitur in infernum. 15 PROPHETA. *Surge tu Deus, & per temetipſum judica habitatores orbis terræ, ſublatis judicibus iniquis: 16 tu enim totum orbem terræ cum omnibus quibuslibet nationibus ſuis, jure tuo proprio atque ſupremo poſſidebis ſemper.*

ORATIONES.

1 DA nobis Domine ſecundùm præceptum tuum ab iniquitatis judicio declinare, pauperumque neceſſitatibus ſubvenire, ut mereamur[1] filiorum tuorum numero copulari. Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum. MSS.

2 CHriſte Deus fac nos ſemper in egenum & pauperem promptiores exiſtere, & legem tuam cuſtodire, ut miſericordiæ operibus affluentes, æternorum civium mereamur eſſe conſortes. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*. Brev. Mozar. fol. 105.

3 EXſurge Domine qui judicas terram; & qui fidem omnium Gentium pius poſſeſſor inhabitas, ne patiaris nos in tenebris remanere, ſed fac nos lumen tuæ veritatis aſpicere, ut fundamenta fidei noſtræ non ſuper arenam quam turbo dejiciat, ædificemus, ſed ſupra petram, cujus tu es firmitas, collocemus. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. fol. 117. 129. 143.

4 SUrge Deus, & judica terram, ut qui cunctis dominaris Gentibus, jam reſurrexiſſe credaris a quibus es crucifixus, quo ſibi uterque populus charitate conſentiat, dum circumciſionem & præputium nexu fidei Chriſtianæ[2] adglomeres. [℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.] fol. 190. *Pro Judæis.*

5 EXſurge Deus qui judicas terram, & brachio fortitudinis rege quos trophæo Crucis dignatus es comparare; ac pro quibus fuſo ſacri Sanguinis extat redemptio, ab his tibi deferatur votiva confeſſio: & qui paſſionem redemptionis noſtræ credimus, glorioſam reſurrectionem fatemur, atque aſcenſum ad aethera prædicamus, reditumque tuum terribili recurſu fol. 46.

(1) *MS. ibi*, fidelium, *non* filiorum. (2) *B. ibi*, adglomeret.

recurſu timemus, ad vocem tubæ cum præconaverit, gaudentes in adventum tuum properemus: & tu clementiſſime Domine quos conſpicis ita ſollemnia colere, hos de gehennæ ardoribus erue, & glorioſæ reſurrectionis fieri præſta conſortes. [℟ *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*]

Comment. hujus Pſal. to. 7. S. Hieronymi.

6 TE judicem deprecamur, quia omnibus Gentibus miſertus es ...... Benedicimus ergo te Deum, cui eſt gloria in ſæcula ſæculorum. *Amen*.

PSALMUS LXXXII.

Canticum Pſalmi Aſaph.

Beda.

Senſus myſticus.

Canticum pſalmi, eſt cum organo præcinente, ſubſequentis & æmula organo vox oris auditur canentis, modos pſalterii modulis imitata vociferans. Quia vero *Canticum* myſtice divinæ ſapientiæ contemplationem; *Pſalmus* autem qui manibus fit, operis perfectionem demonſtrat: *Canticum pſalmi* merito vocatur, cum bonorum operum efficientiæ, ſcientia & doctrina conjungitur, juxta id quod dictum eſt; * *Deſideraſti ſapientiam? ſerva mandata: & Deus præbet illam tibi*; cujus rei exemplum in Centurione Cornelio mirifice claruit. Quid vero *Pſalmus Cantici* ſit, quidve ſignificet in undetrigeſimo pſalmo jam dictum eſt.

* Eccl. 1. 33. juxta veterem editionem.

Aſaph, quia multa jam ſuperius de Domini incarnatione prædixerat, nunc in primo membro de adventu ejus ſecundo dicturus eſt, expetens ut quoniam in fine ſæculi inimici ejus per Antichriſtum nimis erigendi ſunt, ipſius cito debeat venire judicium, ne graviſſimi hoſtis diuturna licentia cunctam vaſtare poſſit Eccleſiam; *Deus quis erit ſimilis tibi? ne taceas* & reliqua. Secundo membro, in eos per ſimilitudines quaſdam nominum ſupplicat vindicari, correctionis voto non maledictionis inſtinctu; *Fac illis ſicut Madian* & reliqua.

Feria VI. ad Vigilias.

Euſebius Cæſarienſis. Deprecatio pro populo triſtia paſſo, & Prophetia de fine inimicorum Dei.

S. Athanaſius. Pſalmus in interpellatione & oratione & deprecatione. *

Pſal-

* Contra Gentium perfidiam deprecatur, quæ Machabæorum gloriam invidentes, religioſe cœpta deſtruere cum totius Populi interitu conabantur. Aliter, *Vox Eccleſiæ ad Dominum de Judæis & de vitiis hominum*.

Pſalt. Syr. Precatio ad Deum pro populo, qui pertulerat afflictionem, & prophetia de diſſipatione hoſtium Domini. Verſ. XXXIV.

Pſalt. Arab. numerus Verſ. XXXIV.

S. Hier. Iſte Pſalmus vocem Prophetæ continet collaudantis Deum, ait ergo:

Digitized by Google

Pſalmus ad precandum .

1 DEUS ⁚ ÷ QUIS SIMILIS ERIT TIBI ? ⁚ Propheta.
2 ne taceas neque compeſcaris Deus :
† 3 quoniam ecce inimici tui [2] ſonuerunt ;
4 & qui oderunt te extulerunt caput :
† 5 ſuper populum tuum malignaverunt conſilium :
6 & cogitaverunt adverſus ſanctos tuos :
† 7 dixerunt , *Venite & diſperdamus eos de gente :*
8 *& non memoretur nomen Iſrael ultra .*
† 9 Quoniam cogitaverunt unanimiter ſimul ,
10 adverſum te teſtamentum diſpoſuerunt
11 tabernacula Idumæorum , & Iſmahelitæ ,
† 12 Moab & Agareni ,
13 Gebal & Ammon & Amalec ,
14 alienigenæ cum habitantibus Tyrum :
† 15 etenim Aſſur venit cum illis ;
16 facti ſunt [1] ÷ in ⁚ adjutorium filiis Lot .

DIAPSALMA.

† 17 Fac

Pſalmus decantandus cantu vocis inchoante , & inſtrumento muſico ſubſequente : inſpiratus Aſapho Levitæ & Cantori .

PROPHETA . 1 *O Deus ecquis ſimilis erit tui ? quive tibi reſiſtere poterit ?* 2 *ne ergo diutius videaris quaſi tacere de rebus noſtris , noſque diſſimulare; neque amplius miteſcas o Deus .* 3 *quia ecce inimici tui tumultuati ſunt ſtrepitu , clamore & ſonitu tubæ ad bellum :* 4 *& qui te oderunt , levaverunt caput , ſe ſuperbe extollentes .* 5 *contra populum tuum nequiter tractantes , aſtute cogitaverunt conſilium malignum :* 6 *& conſiliati ſunt adverſus nos tibi ſanctificatos & conſecratos , & ſub tua protectione abſconditos :* 7 *dixeruntque inter ſe de nobis :* Venite diſperdamus eos funditus ne ſit amplius ea gens : 8 & ne ultra ſuperſit memoria nominis Iſraelis : 9 *& quia ſimul tractaverunt & conſiliati ſunt uno animorum conſenſu & conſpiratione :* 10 *& contra te tuoſque cultores fœdus pepigerunt* 11 *Idumæi prognati ex Edom , ſive Eſau filio Iſaaci , habitantes in tentoriis , & Arabes ex Iſmahele filio Abrahæ ,* 12 *Moabitæ ex Lot , & Saraceni ex Agar ,* 13 * *Gebalitæ , et Ammonitæ ex Lot , et Amalecitæ ex Amalech nepote Eſau ,* 14 *Palæſtini ex alieno et extraneo genere huc profecti , una cum habitatoribus civitatis Tyri :* 15 *cum quibus et Aſſyrii venerunt ,* 16 *et facti ſunt adjutores illis poſteris Lot .* *

17 *Fac*

* Forte ex Gebel nepote Eſau . Geneſis XXXVI. 12. juxta LXX. Interpr.

* *Pauſatio aut immutatio muſica cantilenæ inter pſallendum .*

(1) *Eo obeli ſigno deſtituitur uterque MS. S. Pauli nimirum , & B. 6. Orat.*
(2) *Iidem mox laudati MSS.* ſonave-
tunt .
(3) *Sine obelo locus ille legitur in MS. S. Pauli ,*

ỳ. 17. Judic. VII. 22. IV. † 17 Fac illis ſicut Madian & Siſaræ ,
18 ſicut Jabin in torrente Ciſſon :
ỳ. 18. Judic. V. 21. † 19 diſperierunt in Endor ;
20 facti ſunt ut ſtercus terræ .
ỳ. 21. Judic. VII. 25. VIII. 12. † 21 Pone principes eorum ſicut Oreb & Zeb [1] & Zebee & Salmana ; * omnes principes eorum ,
†
22 qui dixerunt ÷ *Hæreditate* ⁝ *p⁝ſſideamus ſanctuarium Dei* .
† 23 Deus meus pone illos ut rotam ;
24 & [2] ſicut ſtipulam ante faciem venti .
† 25 Sicut ignis ÷ qui ⁝ comburit ſilvam ;
26 & ſicut flamma comburens montes :
† 27 ita perſequeris illos in tempeſtate tua ;
28 & in ira tua turbabis eos .
† 29 Imple facies eorum ignominia :
30 & [3] quærent nomen tuum Domine :
† 31 erubeſcant & conturbentur in ſæculum ÷ ſæculi ⁝

32 &

17 *Fac tu illis Domine ſicut olim feciſti Madianitis tempore Gedeonis ; et ſicut antea ſub ducibus Barach et Debbora feceras Siſaræ principi exercitus , trucidato a femina clavo in caput infixo ,* 18 *et Jabino ipſi regi Chananæo , ejuſque exercitui ad torrentem Ciſon :* 19 *qui perierunt in Endor prope eumdem torrentem in tribu Manaſſe :* 20 *et inſepulti et putrefacti atque contriti uti ſtercus fuerunt eidem terræ .* 21 *Effice , quæſo , duces et principes eorumdem fœderatorum hoſtium noſtrorum , ſicut olim effeciſti illos Oreb et Zeb et Zebbee et Salmana Madianitas tempore Gedeonis ; omnes , inquam , principes horum hoſtium noſtrorum ,* 22 *qui dixerunt ;* Velut hæreditatem propriam poſſideamus nobis ſanctum habitaculum & altare Dei , & pulchram hanc terram Judæam . 23 *Deus meus effice eos præcipites atque ruentes , ſicut rotam , quæ volvitur et movetur nec conſiſtit in loco declivi :* 24 *et pone eos in diſperſionem quaſi ſtipulam per aerem raptatam ad præſentiam venti .* 25 *Quomodo ignis qui comburit ſilvam ;* 25 *& quomodo flamma comburens et devorans ſilvas montium ;* 27 *ſic eos tu perſequeris tempeſtate ultionis tuæ ;* 28 *& in repentino turbine iræ tuæ eos turbabis ac terrefacies .* 29 *Imple facies eorum ignominia & pudore ad tempus :* 30 *& tunc quærent & invocabunt ſibi propitium divinum tuum numen Domine .* 31 *& qui non quæſierunt te ſibi habere placatum , infractis conatibus ſuis turpiter erubeſcant & perpetuo terrore conturbentur in*

omnia

(1) *Grabei Editio* .
21 Pone principes eorum ſicut Oreb , & Zeb ,
22 & Zebee & Salmana omnes principes eorum .

(2) *Cod. B. 6. Orat. , & S. Pauli copulam & illic omittunt , ſicut & alteram paullo inferius occurrentem ad initium* ỳ. 26.

(3) *Cod S. Pauli* & quærunt : *alter B. 6. Orat.* ÷ & ⁝ quærent .

32 & confundantur & pereant :
† 33 & cognoſcant quia nomen tibi Dominus ;
34 tu ſolus altiſſimus in omni terra .

omnia ſæcula : 32 *& verecundentur & pereant* : 33 *& ſciant & agnoſcant*
quod tibi ſoli vere competit appellatio Domini : 34 *& quod tu ſolus es altiſſi-*
mus ſupremus poteſtatem habens ſuper totam terram .

ORATIONES.

1 DIſcute a nobis Domine omnem ſuperfluitatis errorem, ut relictis [1] gentibus vitiorum, te ſolum, qui ſuper omnem terram Altiſſimus inhabitas, metuamus. Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum. MSS.

2 COgnoſcant Gentes Chriſte quod nomen tibi ſit Dominus, pro quibus es patibulo crucis adpenſus, quoſque [2] ignaviæ ignorantia dedit, ſcientia reſtituat conditori, ut fide [3] convertatur conſcientia, & ſpe lætentur in gloria. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*. Brev. Mozar. fol. 41. 97. 144. 200.

3 EXſurge, ne taceas, neque compeſcaris Deus, ſed quia odientes te, extulerunt caput, imple facies eorum ignominia, ut nomen tuum cognita confuſione perquirant; & populum tuum ſalva, ut teſtimonium tuæ virtutis intelligant; eſto propitius ſuper hæreditatem tuam, qui ſolus es altiſſimus ſuper omnem terram. [℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*] fol. 117. 144.

4 DEus, quis ſimilis tibi tam in bonitate quam in virtute? qui Sanctos tuos & bonitate erudis, & virtute defendis; qui inimicorum ora frementia comprimis, & tuorum [4] obſecrationes agnoſcis, da nobis de tua bonitate confidentibus operum bonorum particulam, quæ nos & [5] ab inimici conſilio tutos efficiat, & mundatos a crimine tibi placere oſtendat; [6] ut tu nos ad gloriam perducas æternam, qui ſolus es altiſſimus ſuper omnem terram. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.* fol. 46. 164.

5 REdemptor noſter & Domine pone inimicos tuos ut rotam, quibus myſterium Crucis tuæ eſt ſtultitia, ut illi ſicut ſtipula ante faciem venti ſint diſperſi, [&] credentibus in te vel credituris donetur locus æternæ manſionis. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.* fol. 187.

6 REſpice Domine populum tuum, & ſuper odientes te exaltare magnificus; ac eos qui adverſum fideles tuos declinare feſtinant, in præcipitem verte ruinam, ut confuſi & turbati, te ſolum altiſſimum in omni terra Dominum recognoſcant. [℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*] fol. 193.

(1) *MS.* ut relictis gentilitatibus vitiorum *&c.*
(2) *B. fol.* 144 *&* 200 quoſque ignavia ignorantiæ.
(3) *B. fol.* 200. convertantur.
(4) *B. fol.* 164. obſecratione agnoſcis.
(5) *B. fol.* 164. & ab inimicis.
(6) *B. fol.* 46. & tu nos *&c.*

* Pſal. VIII. 1.

*In finem, * pro torcularibus: filiis Core Pſalmus.*

Beda.

Senſus myſticus. Tres *pro torcularibus*, id eſt, ſanctæ Eccleſiæ paſſionibus pſalmi titulantur, VIII. LXXX. & LXXXIII. ubi octonarius & octogenarius numerus ſpem futuræ reſurrectionis cum denario vitæ æternæ ſignificant; quæ Eccleſiam poſt preſſuras, quaſi cella vinaria poſt torcular exceptura eſt: & hic eſt *Finis* ille beatiſſimus, qui cunctis quæ *pro torcularibus* ſunt præſcriptionibus inſeritur. Quod autem LXXXIII. extremus eſt pſalmus, qui *pro torcularibus* prænotatur, hoc oſtendit in viſione ſanctæ Trinitatis reſurrectionem Eccleſiæ conſecrari, quando *videbitur Deus deorum in Sion*. *Filii Core*, *filii* Crucis ſunt ut ſupra dictum eſt: vel ſicut Arnobius exponit, cum in priore pſalmo confuſi fuerint, [1] & perierint qui occupare volentes ſanctuarium Dei, dabant faſtidium, [ac] charitatis ceterarumque virtutum impedimenta gignebant: regnante in nobis Domino, qui eramus *filii Core* [2] prævaricatoris, hoc malo patre * a terra devorato, Dei filii efficiamur: & qui ante ignem alienum a Deo libidinis & avaritiæ ferre cogitavimus, nunc igne amoris divini ſuccenſi, dicimus; *Quam amabilia ſunt tabernacula tua Domine virtutum*. Hunc Arnobii ſenſum videtur juvare quod primo, ſecundo & tertio loco ubi *filii Core* præſcribuntur, *Intellectus* ſimul annectitur: ſed & ipſo tertio loco, quaſi diligentiori examinatione correptis *Core filiis*, ita ſcribitur, *Pro his qui commutabuntur filiis Core ad intellectum*.

* Numer. XVI.

Filii Core in prima fronte pſalmi inæſtimabile ſibi deſiderium demonſtrant Eccleſiæ: *Quam amabilia ſunt tabernacula tua Domine*! Secundo membro, beatum eſſe confitentur, cui Dominus præſtat auxilium, eumque ad confeſſionis gratiam facit pervenire: *Beatus vir cujus eſt auxilium abs te*. Tertio, multo præſtantius dicunt eſſe, in domo Domini abjectum habitare, quam Peccatorum tabernacula cum quibuslibet mundi honoribus introire: *Quia melior eſt dies una* & reliqua.

Feria VI. ad Vigilias. *Euſebius Cæſarienſis*. Prophetia de Chriſto [*al.* Incarnatio Chriſti,] & de Eccleſiis ejus.

S. Athanaſius. Pſalmus gloriationis in Domino. *

Pſal-

* Reverſor de Babylone prædicit quaſi loca omnia circuire, ac recordari priſcæ ſolemnitatis, deſideratorumque per multos annos locorum, vix aliquando poſſe conſideratione ſatiari. Aliter, *Vox Chriſti de Eccleſia*.

Pſalt. Syr. Pſalmus filiorum Corah, quem David meditabatur cum iret de Sion adoraturus in domo Dei. Dicitur etiam Prophetia de Chriſto & de Eccleſia ejus. Verſ. xxix.

Pſalt. Arab. num. Verſ. xxvi.

(1) *MS. ibi*, & experierint.

(2) *Idem MS. ibi*, prævaricatores.

Pſalmus ad deſiderandum Deum et precandum.

1 QUAM DILECTA TABERNACULA TUA, DOMINE VIRTUTUM! Propheta.
2 concupiſcit &[1] deficit anima mea in atria Domini. ℣. 2. Pſal. XLI. 2. 3.
† 3 Cor meum & caro mea exſultaverunt in Deum vivum.
† 4 etenim paſſer invenit ÷ ſibi : domum;
5 & turtur nidum ſibi, ubi ponat pullos ſuos:
† 6 altaria tua Domine virtutum[2], Rex meus, & Deus meus.
† 7 Beati qui habitant in domo tua[3] ÷ Domine:
8 in ſæcula ÷ ſæculorum : laudabunt te.

DIAPSALMA.

† 9 Beatus vir, cujus eſt auxilium abs te:
10 aſcenſiones in corde ſuo diſpoſuit,
11 in valle lacrymarum in loco quem poſuit.
† 12 etenim[3] benedictionem dabit legiſlator:
13 ibunt de virtute in virtutem;
14 videbitur Deus deorum in Sion.

In perpetuum cantandus ſuper modulamine in torcularibus uſitato, Levitis Cantoribus de progenie Core datus ad cantandum.

PROPHETA. 1 *Quam amabilia ſunt habitacula illa tua, Domine exercituum omnium cæleſtium atque terreſtrium!* 2 *deſiderat & præ deſiderio deficit me animus meus, properans pervenire ad ſacra illa atria tua Domine.* 3 *Spiritus & anima mea & ſenſus omnes corporis mei exſultaverunt deſiderio veniendi ad te Deum viventem.* 4 *paſſer equidem invenit ſibi domum ubi niduletur:* 5 *& turtur & quævis avis ſibi quoque invenit nidum ubi ponat pullos ſuos.* 6 *ſed ego necdum invenire potui altaria tua, ut apud te habitem o Domine exercituum omnium, & Rex meus & Deus meus.* 7 *Beati certe ſunt illi qui habitant in domo tua Domine:* 8 *qui & in omnia te ſæcula laudabunt.* * 9 *Beatus ergo ille, cui eſt auxilium & fortitudo abs te Domine collata:* 10 *qui & in animo ſuo propoſuit aſcendere & profectiones ſuas ducere,* 11 *tranſiens per hanc vallem plorationis & miſeriæ uſque ad locum quem ſibi propoſuit, nempe ad ſuperna illa tabernacula tua.* 12 *nam & Dominus qui legem dedit aſcendendi in habitacula ſua, ipſe quoque benedictiones & viatica ſubſidia dabit ejuſmodi viatoribus aſcendentibus ad illa:* 13 *& hi benedicente Domino iter ſuum pergent; & proficient ſemper ex fortitudine in fortitudinem majorem ſibi divinitus collatam:* 14 *ac demum tandem itinere confecto, ab ipſis in ſuperna illa civita-*

* *Pauſatio aut immutatio muſicæ cãtilenæ inter pſallendum.*

(1) *Cod. B. 6. Orat.* & defecit.
(2) *Vat.* 341, 342, *& Grab. Ed.* 6 altaria tua Domine virtutum, 7 Rex meus & Deus meus.
(3) *Et obelum & vocem* Domine *ipſi adjunctam omittunt Codd. B. 6. Orat., & S. Pauli.*
(4) *Iidem MSS. mox laudati*, benedictiones.

† 15 Domine Deus virtutum exaudi orationem meam:
16 auribus percipe Deus Jacob.

DIAPSALMA.

† 17 Protector noſter aſpice Deus:
18 & reſpice ÷ in : faciem Chriſti tui.
† 19 Quia melior eſt dies ÷ una : in atriis tuis, ſuper millia:
† 20 elegi abjectus eſſe in domo Dei mei magis [1], quam habitare in tabernaculis Peccatorum.
† 21 Quia miſericordiam & veritatem ÷ diligit Deus :
22 gratiam & gloriam dabit.
† 23 Dominus * non privabit bonis eos qui ambulant in innocentia.
24 Domine virtutum, beatus homo qui ſperat in te.

civitate Sion in habitaculo ſuo videbitur Deus ſummus ſuper omnes, qui ob di-
vinam poteſtatem ſibi communicatam dii appellantur in terra. 15 *Domine Deus*
omnium imperator exercituum cæleſtium atque terreſtrium, exaudi orationem
meam: 16 *auſculta me precantem ut veniam ad habitacula tua o Deus, cui*
ſervit populus patriarcha Jacobo prognatus. * 17 *Tu qui inſtar clypei prote-*
ctor noſtri es, o Deus vide, 18 *& reſpice atque intende in faciem ejus, quem*
tuo chriſmate unxiſti & conſecraſti Regem. 19 *Quoniam melior eſt dies una in*
atriis tuis ſuper millia dierum extra domum tuam: 20 *ideo elegi magis potius*
abjectus eſſe in domo tua; quam habitare ſplendide in tentoriis temporariis licet
pretioſiſſimis hominum peccatorum. 21 *Quoniam autem Dominus Deus diligit*
miſericordiam facere, & eſſe veracem in ſuis promiſſis: 22 *idcirco & miſeri-*
corditer gratiam, & veraciter poſtea gloriam dabit. 23 *nec enim donis ſuis*
Dominus privabit eos qui iter vitæ ſuæ peragunt cum innocentia morum:
24 *Domine Deus omnium imperator exercituum cæleſtium atque terreſtrium,*
beatus erit homo ille, qui ſpem ſuam in te ponit ad recte beateque vivendum.

* *Pauſatio aut immutatio muſicæ cãtilenæ inter pſallendum.*

ORATIONES.

MSS. 1 TAbernaculorum cæleſtium fundator æterne Deus, diſpone quæſumus aſcenſus in cordibus noſtris, quibus ad tua tabernacula mereamur ſine lapſu peccati conſcendere. Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum &c.

Apud Landol. de Saxonia. 2 PRotector in te ſperantium Deus, ſalva nos ſub tuo famulatu degentes, ut ſegregati a tabernaculis peccatorum, digni efficiamur habitatores domus ſanctæ tuæ. Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum.

3 Deus

(1) *Vat.* 341, 342, *& Oxon. Ed.*
20 elegi abjectus eſſe in domo Dei mei magis,
21 quam habitare in tabernaculis peccatorum;

Tum iidem Vat. MSS.
22 quia miſericordiam & veritatem diligit Dominus,
23 Deus gratiam & gloriam dabit.

3 Deus virtutum, cujus amabilia tabernacula, & ſpecioſa ſunt atria, in quorum ambitu & graditur ſanctitas, & congaudet divinitas, da animabus noſtris illa attentius concupiſcere, in quibus dies una melior ſuper millia noſcitur præfulgere: & illic, quæſumus, introducamur vel abjecti, dummodo non ſimus penitus exteri, ut innovato corpore, ſincera corda in te Deum vivum exſultatione perpetua gaudeant; & laudem tuam dulci modulatione ac pio famulatu per ſuccedentia ſæcula jocundantes perſolvant. [℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*.] Brev. Mozar. fol. 98.

Pſalmus LXXXIV.

In finem, filiis Core, pſalmus.

Beda.

Hic pſalmus de primo Salvatoris adventu locuturus, illorum perſonæ congruit qui ſincera ei mente crediderunt. In prima parte pſalmi Propheta Domino breviter gratias agit quoniam de illa antiquitate Judaicæ nationis, pervenit populus ad culturam Domini Salvatoris: *Benedixiſti Domine terram tuam*. Secunda, refert quemadmodum iram ſuam Dominus in populo Judæorum mitigare dignatus eſt, expetens adventum Chriſti, in quo humana cæcitas, fidei lumen accepit: *Mitigaſti omnem iram tuam* & reliqua. Tertia parte ad ſeipſum verba convertit, & prophetiæ ſpiritu incarnati Verbi prædicat adventum; *Audiam quid loquatur in me Dominus Deus* & reliqua. Senſus myſticus.

Euſebius Cæſarienſis. Prophetia in Chriſtum & in eos qui per ipſum ſunt redempti. Feria VI. ad Vigilias.

S. Athanaſius. Pſalmus gratiarum actionis. *

Pſalmus ad precandum.

1 BENEDIXISTI DOMINE TERRAM TUAM: Propheta.
2 avertiſti captivitatem Jacob.
† 3 remiſiſti iniquitatem plebis tuæ:
4 operuiſti omnia peccata eorum.

DIAPSALMA. † 5 mi-

In perpetuum decantandus, Levitis Cantoribus
ex progenie Core datus ad cantandum.

PROPHETA. 1 *Beneficentia tua Domine olim bene voluiſti habitatoribus terræ tuæ Iſraeliticæ*: 2 *& revertere feciſti a captivitate captivos poſteros Jacobi*. 3 *remiſiſti populo tuo iniquitates ſuas*: 4 *& ad hunc modum operuiſti omnia*

* Et hic quoque reditus quaſi ex perſona ipſius populi rogans ut edicta regalia de reverſione captivorum divinæ gratiæ acceſſione firmentur. Aliter, *Vox Apoſtolica ad novellum populum*.

Pſalt. Syr. De compenſatione & ſalute facta ipſis a Deo, & prophetia de Chriſto. Verſ. xxv. *Pſalt. Arab.* Verſ. xxvii.

† 5 mitigaſti omnem iram tuam :
6 avertiſti ab ira indignationis tuæ .
† 7 Converte nos Deus ſalutaris noſter :
8 & averte iram tuam a nobis .
† 9 Numquid in æternum iraſceris nobis ?
10 ÷ aut ⁝ extendes iram tuam a generatione in generationem ?
† 11 ÷ Deus ⁝ tu converſus , vivificabis nos :
12 & plebs tua lætabitur in te .
† 13 oſtende nobis Domine miſericordiam tuam :
14 & ſalutare tuum da nobis .
† 15 Audiam , quid loquatur ÷ in me ⁝ Dominus Deus ;
16 quoniam loquetur pacem in plebem ſuam ,
† 17 & ſuper ſanctos ſuos , ' & in eos qui convertuntur ad cor .
† 18 Verumtamen prope timentes eum ſalutare ipſius ,
19 ut inhabitet gloria in terra noſtra .
† 20 Miſericordia & veritas obviaverunt ÷ ſibi ⁝
21 juſtitia & pax oſculatæ ſunt .
† 22 veritas de terra orta eſt :

23 &

* *Pauſatio aut immutatio muſicæ cãtilenæ inter pſallendum.*

*omnia peccata eorum , ne amplius ea videres ad puniendum . * 5 continuiſti & ſedaſti omnem iram tuam in eos : 6 teque avertiſti ab ira vehemente juſti furoris tui . 7 Nunc ergo conſimiliter converte nos ad te ; & reconcilia nos tibi o Deus , qui das nobis omnem ſalutem & ſanitatem : 8 & averte a nobis indignationem tuam . 9 Num in æternum iratus eris adverſum nos ? 10 aut iram tuam extendes & prolongabis a generatione una ad generationem aliam ? 11 Deus tu rurſum benigne converſus ad nos , noſque convertens ad te , reviviſcere nos facito : 12 & ita per te & in te lætetur populus tuus . 13 oſtende & exhibe nobis Domine effectus miſericordiæ tuæ ; 14 & ſalutem , quæ tuum eſt donum , da nobis . 15 Audiam quid dicat ad me Dominus Deus : 16 loquetur enim de pace & tranquillitate ad populum ſuum , 17 tum ad eos qui ſanctimoniam profitentur , tum ad eos qui cor ſuum convertunt ad ipſum Deum . 18 Adeſt enimvero prope eos qui illum timent ſalus illa quæ ab eo datur ; 19 ut gloria bonitatis ejus habitet , & glorioſe reſplendeat in terra noſtra . 20 In ea noſtri ſalvatione quam decreto ſuo jam præſtitit , Dei miſericordia & veritas in ſervandis promiſſis ſibi invicem occurrerunt , ſeſeque complexæ ſunt : 21 ejuſque juſtitia vindex peccatorum , & pax atque placatio qua pacificatus eſt nobiſcum , ſeſe conjunxerunt , ac invicem ſunt deoſculatæ : 22 & ita vera probitas morum reſpondentium veræ normæ divinorum mandatorum , de habita-*

tori-

(1) *Ed. Oxon.*
17 & ſuper ſanctos ſuos , 18 & in eos qui convertuntur ad cor .

23 & juſtitia de cælo proſpexit.
† 24 etenim Dominus dabit benignitatem:
25 & terra noſtra dabit fructum ſuum. v. 25. Pſal. LXVI. 7.
† 26 juſtitia ante eum ambulabit:
27 & ponet in via greſſus ſuos.

toribus terræ exorta eſt atque effloruit: 23 & juſtitia quæ a Deo datur, de cælo proſpexit & comparuit, ut ad nos deſcenderet juſtificandos. 24 nam & Dominus dabit benignitatem & ſuavitatem ſuam: 25 & ſic habitatores terræ noſtræ dabunt fructum bonorum operum ſuorum, 26 & ſane juſtitia Dei, qua nos ex peccatoribus juſtos facit coram eo, præibit ad nos: 27 & tum ipſe Deus greſſus ſuos ponet in viam, & veniet ad nos, & apud nos manſionem faciet in æternum.

ORATIONES.

1 REmitte Domine iniquitatem plebis tuæ, & oſtende nobis miſericordiam tuam, quæ nos in viam pacis juſtitia præcedente perducat. Per Dominum. MSS.

2 COnverte nos Deus ſalutaris noſter, & averte iram tuam a nobis; ac ſuper populum tuum pacem præſta, quam loqueris, ut plebs tua lætetur in te, ac ſalutare tuum cuſtodia ſalutis intelligens, vel miſericordiam tuam temporum proſperitate cognoſcat, vel benignitatem tuam [1] fructuum fœcunditate ſuſcipiat. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*. Brev. Mozar. fol. 67. 74. 81. 98.

3 AVerte Domine faciem tuam a peccatis noſtris, & omnem iram ac furorem tuum a nobis remove. Eccleſiæ tuæ pacem concede, & omnes iniquitates noſtras clemens dele: remove ab oculis tuis noſtrarum facinus voluptatum, noſtræque confeſſioni tuum clementer appone auditum, & veniæ da remedium. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.* fol. 107.

4 COnverte nos Deus ſalutaris noſter ad te, ut avertas iram tuam a nobis, quia aderit reſpiramen, ſi ſuſpenderis furorem: ſit clementia proxima, ut procul ſit ira; converte nos, ut miſerando vulnera noſtra ſanes, ne averſus juſte pro peccato, plagas potius multiplices: ergo rogamus ut præveniat juſtitiam pietas, & præoccupet pœnam indulgentia; nos quoque ad te converte, ut tribuas ſalutem, & ſubtrahas ultionem. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.* fol. 119.

5 OStende nobis Domine miſericordiam, teque populum præſtolantem reple lætitia, quo & plebis tuæ iniquitatem remittas, & peccata noſtra ab ira mitigatus operias. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.* fol. 70.

6 Oſten-

(1) *B. fol. 98.* fructu fœcunditatis.

Fol. 165. 6 OStende nobis Domine miſericordiam tuam, & ſalutare tuum da nobis; plena gratiæ ubertate demonſtra; plebis tuæ iniquitatem remitte, & cuncta peccata tegmine indulgentiali cooperi: converte nos itaque ad te, & converſis præcepta tua ſervare concede; & tamen exorabilis ſit tua clementia, ut in nobis nec ira tua in quantum merito peccati gravamur deſæviat, nec indignatio bonitatem tuam commoveat; ſed præſta ut dum verbere pectora tundimus, & gementes occulta conſcientiarum (cum te non lateant) propalamus, meritum noſtrarum evadamus culparum, ut te Dominum miſericordiæ & veritatis auctorem, complexione juſtitiæ & pacis perpetuæ hæreditatis fruamur. ℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*

PSALMUS LXXXV.

Oratio ÷ *ipſi* : *David.*

Beda.

Senſus myſticus. *David* ſignificat Dominum Salvatorem, ſive quia interpretatio ejus, *Manu fortis* ac *deſiderabilis* habetur; ſive quia ex ejus ſtirpe carnem ſumpſit, qui eſt ſuper omnia Deus, benedictus in ſæcula.

Per totum pſalmum orat Dominus Jeſus Chriſtus, in prima ſectione dicens quæ ipſi tantum probantur aptari: *Inclina Domine aurem tuam* & reliqua. Secunda, pro membris ſuis, quorum ipſe caput eſt, humilius deprecatur: *Deduc me Domine in via tua*. Tertia, ex ſua iterum perſona reloquitur quod ad eum ſpecialiter pertinet: *Deus, iniqui inſurrexerunt in me*.

Feria VI. ad Vigilias. *Euſebius Cæſarienſis*. Oratio Davidi, & Prophetia de vocatione Gentium, [*al. tantum*: Gentium vocatio.]

S. Athanaſius. Pſalmus in interpellatione & oratione & deprecatione. *

Pſalmus ad precandum.

Propheta. 1 INCLINA DOMINE AUREM TUAM ÷ ET : EXAUDI ME:

2 quoniam inops & pauper [1] ſum ego.

† 3 Cuſtodi animam meam, quoniam ſanctus ſum: 4 ſal-

Oratio inſpirata Davidi.

PROPHETA. 1 *Præbe Domine aurem tuam mihi acclinato ad terram, & exaudi me: 2 quia ego ſum inops, afflictus & pauper. 3 Cuſtodi animam meam*

* Ipſe David in anguſtia poſitus orat. Poteſt & Ezechiæ convenire ab Aſſyriis obſeſſo. Aliter, *Vox Chriſti ad Patrem*.

Pſalt. Syr. Davidis, cum ædificavit domum Domini, & prophetia de vocatione Gentium. Præterea oratio peculiaris juſti. Verſ. xxxIII.

Pſalt. Arab. Verſ. xxxIv.

S. Hieron. Iſte Pſalmus vocem continet noſtri Mediatoris venientis ad Paſſionem, in fine vero ipſius Prophetæ tenet orationem.

(1) *MS. S. Pauli*, ſum ÷ ego :

4 ſalvum fac ſervum tuum Deus meus ſperantem in te.
† 5 Miſerere mei Domine: quoniam ad te [1] clamavi tota die:
6 lætifica animam ſervi tui,
7 quoniam ad te Domine animam meam levavi.
† 8 Quoniam tu Domine ſuavis & mitis,
9 & multæ miſericordiæ, omnibus invocantibus te:
† 10 auribus percipe Domine orationem meam:
11 & intende voci deprecationis meæ:
† 12 in die tribulationis meæ clamavi ad te, quia exaudiſti me.
† 13 Non eſt ſimilis tui in diis Domine: [2] ℣. 13. Exod. XV. 11. Deuter. III. 24.
14 & non eſt ſecundum opera tua.
† 15 Omnes gentes, quas ÷ cumque ⁝ feciſti, venient,
16 & adorabunt coram te Domine: ℣. 16. Pſal. XXI. 28.
17 & glorificabunt Nomen tuum: [3]
† 18 quoniam magnus es tu, & faciens mirabilia; ℣. 18. Pſal. LXXI. 18 LXXVI. 15.
19 tu ÷ es ⁝ Deus ſolus.
† 20 Deduc me Domine in via tua: ℣. 20. Pſalm. V. 9. XXIV. 4. XXVI. 11. CXLII. 8.

 21 &

meam a malo, quia per fidei & pietatis profeſſionem tibi ſacratus ſum: 4 ſalva me ſervum tuum ſperantem in te o Deus. 5 Miſereat te mei Deus, quia ad te clamavi & clamabo tota die & per ſingulos dies: 6 & lætifica animam meam ſervi tui; 7 quia ad te Domine elevavi mentem meam. 8 Quoniam Domine es bonus & ſuavis, mitis & propitiabilis & parcens, 9 & copioſus in miſericordia erga omnes qui te invocant & implorant: 10 ideo clementibus auribus accipe Domine orationem meam: 11 & attende voci hujus deprecationis meæ: 12 in quovis tempore afflictionis meæ & nunc potiſſimum, fiducia magna affectuque vehementiſſimo clamavi ad te; propterea quod ſæpe me alias exaudiſti. 13 Non eſt ſimilis tui in falſis diis Gentium vel in principibus miniſtris vicariis deitatis tuæ Domine; 14 & non eſt opus aliquod quod poſſit æquiparari ad opera miranda tua. 15 Quare omnes gentes quaſcumque tu feciſti venient tandem ad agnitionem tui, 16 & procumbent adorantes coram te; 17 & palam glorioſeque laudabunt divinum tuum numen prædicantes; 18 quod magnus es tu & faciens opera mirabilia; 19 & quod tu ſolus es Deus verus & magnus. 20 Doctor & ductor eſto mihi Domine in lege tua, quæ eſt via veniendi ad te: 21 *ſicque*

(1) *Codd. B. 6. Orat., & S. Pauli*, clamabo tota die. *Ad hac Vat. MSS.* 341, & 342 *inſequentes proxime duos verſus* 6 & 7 *unico exhibent*.

(2) *Rurſum iidem Vat. MSS.* ℣℣. 13 & 14 *unico exprimunt*.

(3) *Iidem Vat.*
17 & glorificabunt nomen tuum quoniam magnus es tu,
18 & faciens mirabilia; tu es Deus ſolus.

Ed. Oxon.
18 quoniam magnus es tu,
19 & faciens mirabilia; tu es Deus ſolus.

21 & ingrediar in veritate tua :
22 lætetur cor meum ut timeat nomen tuum .
† 23 Confitebor tibi Domine Deus meus , in toto corde meo ;
24 & glorificabo nomen tuum in æternum :
† 25 quia miſericordia tua magna [1] ÷ eſt : ſuper me ;
26 & eruiſti animam meam ex inferno inferiori .
ꝟ. 27. Pſal. LIII. 5. † 27 Deus iniqui inſurrexerunt ſuper me :
28 & ſynagoga potentium quæſierunt animam meam :
29 & non propoſuerunt te in conſpectu ſuo .
ꝟ. 30. 31. Exod. XXXIV 6. Numer. XIV 18. II Eſdr. IX 17. Pſal. XLIV 8. † 30 Et tu Domine Deus , miſerator & miſericors ,
31 patiens & multæ miſericordiæ & verax :
† 32 reſpice in me & miſerere mei :
33 da imperium tuum puero tuo ; [2]
ꝟ. 34. Pſalm. CXV. 16. 34 & ſalvum fac filium ancillæ tuæ .
† 35 Fac mecum ſignum in bonum , ut videant qui oderunt me , & confundantur ;
36 quoniam tu Domine [3] adjuviſti me , & conſolatus es me .

21 ſicque ego a te doctus & ductus , proficiſcar & proficiam in veritate veræ &
divinæ ſapientiæ tuæ : 22 & fac ut lætetur unice in te ſolo cor meum ut caſte
timeat divinum Numen tuum . 23 Profitebor tibi Domine dignas quantum pot-
ero , laudes tuas affectu toto cordis mei ; 24 tuumque divinum numen glorio-
ſiſſime laudabo in ſempiternum ; 25 pro eo quod magna ſit miſericordia tua erga
me ; 26 & eo quod animam meam ex inferno extremo & profundiſſimo libera-
veris , ne eo deſcenderet . 27 O Deus mi , ecce iniqui & ſuperbi inſurrexe-
runt adverſum me ; 28 & cœtus robuſtorum quæſierunt perdere animam meam
& vitam meam;29 & non poſuerunt te in conſpectu oculorum mentis ſuæ ut te re-
vererentur . 30 Tu autem Domine Deus es miſerator & clementer miſericors ,
31 patienter exſpectans & differens pœnam , & multus miſericordia , & ve-
rax & fidelis in tuis promiſſis : 32 Reſpice ergo ad me , & miſerere mei :
33 ac fortitudinem & robur quod tuum eſt donum , da mihi ſervo tuo ; 34 &
ab illis iniquis inſurgentibus in me , ſalva me filium matris non infidelis ſed
fidelis , & ancillæ tuæ , teque colentis . 35 Fac mecum ſignum aliquod &
indicium in bonum bonæ erga me voluntatis tuæ teſtimonium ; ut illud videant
qui me oderunt , & pudore ſuffundantur , 36 propterea quod tu mihi auxilia-
tus fueris , meque fueris conſolatus .

ORA-

(1) *Eo obelo deſtituuntur MSS. B. 6. Orat. , & Cod. S. Pauli.*

(2) *Vat. 341 & 342 primum ꝟꝟ. noſtros 33 & 34 unico referunt ; deinde una cum Grabei Ed.*
35 ſac mecum ſignum in bonum ,
36 ut videant qui oderunt me & confundantur .

(3) *B. 6 Orat.* adjuvaſti .

ORATIONES.

1 LÆtifica Domine vultum familiæ tuæ, & erue animas noſtras ex in- MSS.
ferno inferiori, ut tui vultus contemplatione protecti, deſideria
carnis ſpiritali dominatione calcemus. Per Dominum noſtrum Jeſum
Chriſtum.

2 DEduc Domine nos in via veritatis tuæ, ut exſultantes timeamus Apud Landol. de Saxonia.
te, & confiteamur nomini ſancto tuo, ut ſimus bonis operibus
ſignati, & confundantur inimici noſtri. Per Dominum.

3 DEus ſuavis ac mitis, multumque invocantibus te miſericors, ora- Brev. Mozar. fol. 99. 55. 66
tionem noſtram auribus percipe; ac de multitudine miſericordiæ
tuæ noſtra errata remove, * & ne humi proni reptemus, ad te * & viſen- * al. ut. * al. videa-
dum nos * erectos ſtatue. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, dum.
qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*. * al. ere-

4 MIſerere Domine ad te tota die clamantibus, teque in tribulatione ptos.
invocantibus exiſte propitius, ut in quibus majeſtatem tuam ado- fol. 144. 246.
rando laudamus, digne ſuſcipias, & pro quibus te timemus, pius ignoſcas:
timoris igitur tui obedientia corda noſtra lætifica, & conſolationis dulce-
dine dubietatem noſtræ mentis conforta: ſed quia tu ſuavis ac mitis es,
ſuavitatem ex tua indulgentia hauriamus, & in retribuendo pium te mi-
temque ſentiamus. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*

5 REſpice in nos Domine, & miſerere noſtri, teque in tribulatione fol. 166.
invocantibus aſſiſte propitius, ut in quibus majeſtatem tuam ado-
rando laudamus, digne ſuſcipias, & pro quibus te timemus, pius igno-
ſcas: timoris igitur tui obedientia corda noſtra lætifica, & conſolationis
dulcedine dubietatem noſtræ mentis conforta: & quia tu ſuavis ac mitis es,
ſuavitatem ex tua indulgentia hauriamus, & in retribuendo pium te mi-
temque ſentiamus. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter,
qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*.

6 SAlvator & Domine, quem injuſta ſuper te inſurgentium malitia per- fol. 207.
culit, & ſynagoga impiorum linguis ſæviens crucifixit, da nobis al- *De Paſſione*
to pietatis te ſemper myſterio ſequi, ut in eo quod tu pro nobis & crucem *Domini*.
paſſus es & ſepulchrum, nos de victo ſæculo victores tranſeamus ad cælum.
℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*

7 SAlvos nos fac ſervos tuos Domine Deus noſter, ſperantes in te, fol. 253.
quia ſuavis ac mitis multumque miſericors es: reſpice in nos, ac
miſerere noſtri, ut nominis tui magnitudine cor noſtrum lætetur; te ti-
meat ut lætetur; deduc nos in via tua, & ambulantes in veritate tua
conſolare adjutorio, & adjuva conſolando. ℟. *Amen*. Per miſericordiam
tuam Deus noſter *&c.*

8 DEus Dei Filius, quem illa beata Maria Magdalena in toto corde fol. 382.
confeſſa, nomen tuum honorificando, producta eſt ut coronan- *De S. Ma-*
da, da in ore noſtro confeſſionem, quæ nos expurget a crimine, ut quid- *ria Magda-*
quid in tuæ laudis honore depromimus, in lucro prodeſſe æterni muneris *lena*.
ſentiamus. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*

Comment. hujus Pſ. tom. 7. S. Hieronymi.

9 PRecamur te Domine ut Crucis tuæ ſigno tutati, atque ejus præſidio cuſtoditi, mereamur ab omnibus diaboli inſidiis liberari, quia tibi eſt honor & gloria cum æterno Patre & Spiritu ſancto in ſæcula ſæculorum. *Amen*.

PSALMUS LXXXVI.

Filiis Core, pſalmus cantici.

Beda.

Senſus myſticus.

Filii Core, fideles ſignificant Chriſtianos, quibus Propheta Civitatem Dei prædicat, ut eis tantæ gloriæ major augeatur affectus. ALITER. Omnes pæne pſalmi qui *Filiis Core* titulantur, lætitia pleni ſunt: non enim ſecuti iniquitatem patris, alienum a Deo ignem libidinoſum aſſumunt, ſed hoc amantes quod diligit Dominus, de Civitate Dei glorioſa loquuntur.

In prima parte Propheta loquitur ad fideles, cæleſtem prædicans Civitatem: *Fundamenta ejus in montibus ſanctis*. Secunda, Dominus ſalvator eam diverſorum nominum alluſione credituram eſſe pronunciat, increpans Synagogam, quare ipſa non cognoverit Deum, cui fides Gentium devota crediderit? *Memor ero Rahab [& Babylonis ſcientibus me,] ecce alienigenæ* & reliqua. Tertia parte, Propheta uno verſu futuri ſæculi beatitudinem tangit: quæ partes, *Diapſalmatum* ſunt quoque interpoſitione diſcretæ: *Sicut lætantium, omnium habitatio in te*.

Feria VI. ad Vigilias.

Euſebius Cæſarienſis. Chriſti incarnatio, & vocatio Gentium.

S. Athanaſius. Pſalmus in narratione. *

Pſalmus ad meditandum.

Propheta.

1 FUNDAMENTA EJUS IN MONTIBUS SANCTIS.

2 Diligit Dominus portas Sion, [1] ſuper omnia tabernacula Jacob.

† 3 Glo-

Pſalmus traditus Levitis Cantoribus de progenie Core decantandus inſtrumento muſico inchoante, & cantu vocis ſubſequente.

PROPHETA. 1 *Fundamenta ſive argumentum hujus Pſalmi eſt de ſanctis montibus, ubi conſtructa eſt civitas Sion.* 2 *Diligit Dominus portas & totam urbem ipſam Sion, pluſquam reliqua habitacula & civitates populi ex progenie Jacobi*

* Præcaptis decem Tribubus Aſſyrii, quamvis obſiderent Hieruſalem, non tamen debellare potuerunt. Aliter, *Vox Apoſtolica de Eccleſia*.

Pſalt. Syr. de liberatione Jeruſalem. Verſ. XIII.

Pſalt. Arab. num. Verſ. X.

(1) *i. d. Oxon.*

2 Diligit Dominus portas Sion, 3 ſuper omnia tabernacula Jacob,

† 3 Glorioſa dicta ſunt de te Civitas Dei.
DIAPSALMA.
† 4 MEMOR ERO Rahab & Babylonis [1] ſcientium me. DEUS.
† 5 ecce alienigenæ & Tyrus & [2] ÷ populus ⁑ Æthiopum, hi fuerunt illic.
† 6 NUMQUID SION dicet homo: Propheta.
7 & homo natus eſt in ea:
8 & ipſe fundavit eam Altiſſimus?
† 9 Dominus [3] narrabit in ſcripturis populorum & principum horum qui fuerunt in ea.
DIAPSALMA.
† 10 Sicut lætantium, omnium habitatio eſt in te.

Jacobi patriarchæ. 3 Quam glorioſa dicta ſunt per Prophetas de te, o Sion
civitas præ ceteris Deo dicata! * DEUS. *4 Ego Deus memor ero ſuperbæ* * *Pauſatio*
olim Ægypti & Babylonis, jam tandem agnoſcentium atque colentium me in *aut immutatio*
eadem Sione, 5 & ecce Palæſtini alienigenæ, & gens civitatis Tyri & popu- *muſica cãtilena*
lus Æthiopum, hi quoque fuerunt in ea urbe Sion; & ex eiſdem nationibus il- *inter pſal-*
lic plurimi nati ſunt. PROPHETA. *6 Nonne Sioni dicet homo; 7 quod* *lendum.*
& ex omni natione homo natus ſit in ipſa; 8 et quod Deus ipſe altiſſimus eam fun-
daverit? 9 Dominus hæc tam glorioſa hujus Civitatis narrabit in Scripturis
ſanctis populorum ſuorum, et horum principum qui fuerunt in ea. * *10 Coha-* * *Pauſatio &c.*
bitatio omnium iſtiuſmodi populorum intra mœnia tua o Sion, concors eſt atque
jucunda veluti magno gaudio collætantium.

ORATIONES.

1 FUndamentum fidei noſtræ Deus, qui in mentibus ſanctis tamquam in excelſis montibus æternitatis portas juſtitia muniente componis, concede nobis in te glorioſe credere, teque [4] ad redemptionem noſtram hominem factum prædicabiliter confiteri. Qui cum Patre & Spiritu ſancto vivis & regnas Deus per omnia. &c. MSS.

2 FUndator bonorum omnium Deus concede nobis tales fieri, ut mereamur omnium in te lætantium lucis æternæ habere conſortium. Per Dominum. Apud Landol. de Saxonia.

PSAL-

(1) *Codd. B.6.Orat., & S.Pauli*, ſcientibus me.

(2) *Eum obelum retinet B. 6. Orat. dum omittit Cod. S. Pauli: tum inſequentes duos ℣℣. 6 & 7 unico exhibentur in Grabei Edit.*

(3) *Vat.* 341 & 342.
9 Dominus narrabit in ſcripturis populorum,
10 & principum horum qui fuerunt in ea.
At Oxon. Ed.
9 Dominus narrabit in ſcripturis populorum & principum,
10 horum, qui fuerunt in ea.

(4) *MS.* ad redemptionem animarum noſtrarum hominem &c.

* Pſal. LII. 1. *Canticum pſalmi, filiis Core, in finem, * pro Maheleth ad reſpondendum. Intellectus: ※ Eman Ezrahitæ;*

Edit. Rom. *Canticum pſalmi, filiis Core, in finem. Pro Amelech ad reſpondendum. Intellectus, Eman Iſraelitæ.*

Beda.

* Maheleth. * *Amalech*, interpretatur *Chorus* divina verba decantans: & quod additur, *Ad reſpondendum*, ſignificat organa muſica præveniſſe, & *Chorum reſpondiſſe* ſolemniter; myſtice innuens Domini paſſionem, quæ hoc pſalmo cantatur, Eccleſiam concorditer imitari debere. Nam & *Eman Iſraelita* qui *Frater ejus* & vir *videns Deum* interpretatur, eumdem fidelem populum denunciat, de quibus dicitur: *Ite nunciate fratribus meis*. Eſt autem *Eman* * filius Johel, filii Samuhel, de familia Caath, filii Levi; unus de Cantoribus, quos David in collocatione Arcæ præfecit reliquis ad canendum. Hieronymus hunc titulum ita expoſuit: *Pſalmus iſte refertur ad fidem: & filiis Core præcinentibus, omnis in eamdem vocem* reſpondit chorus; Eman Iſraelitæ *vel* Ezrahitæ ſenſu prudentiaque *compoſitus*. Arnobius ita: *In hujus pſalmi titulo nominantur quidem* filii Core: *ſed* Pſalmus canticum [*ſuum*] pro Amalech *dirigit; & dat* intellectum Eman Iſraelitæ. Amalech *Hebræi* deſtitutum *vocant*; Eman, inopem, *ergo* ad deſtitutum & pauperem *ſermo eſt: illum credo, quem relinquentes ſolum diſcipuli, fugerunt: qui cum dives eſſet, pro nobis* pauper *factus eſt*.

I. Paralip. VI. 33.

Per totum pſalmum Dominus loquitur. In prima parte deprecatur auxilium, per ſimilitudines varias contemptum ſuum referens, quem a Judæis erat perpeſſurus: *Domine Deus ſalutis meæ* & reliqua. Secunda, quæ ſit paſſurus enumerat, aſſerens mortuos a medicis non eſſe ſuſcitandos, ut poſſint Deo confiteri: *Longe feciſti notos meos a me*. Tertia, negat miſericordiam Domini ſepultos edicere, aut perditos laudes Domini perſonare: propterea reſurrectionem ſibi celerrimam venire deprecatur; in qua oratione perſeverans, loquitur a parte membrorum, diverſas commemorans paſſiones, quas tam ipſe, quam plebs ejus ſuſtinuit devota: *Numquid narrabit aliquis in ſepulchro miſericordiam tuam?* & reliqua.

Feria VI. ad Vigilias. *Euſebius Cæſarienſis*. Chriſti mortem prophetat.

S. Athanaſius. Pſalmus in interpellatione & oratione & deprecatione. *

Pſal-

* 1 Aliter, *Vox Chriſti de paſſione ſua ad Patrem.*
Pſalt. Syr. de Populo, qui erat in Babel. Verſ. XL.
Pſalt. Arab. Verſ. XXXVIII.
S. Hieron. Iſte Pſalmus paſſionis Dominicæ continet Sacramenta, ea proferens uſque ad conſummationem, quæ idem Dominus paſſus pro mundi ſalute ad Patrem locutus eſt.

(1) *Ita in apographo noſtro. Apud Blanch. præmittitur*: Ut ſupra; *deinde habentur noſtra*, Aliter, vox Chriſti &c.

Pſalmus lamentationis.

1 DOMINE, DEUS SALUTIS MEÆ,[1] Propheta.
2 in die clamavi ÷ & : nocte coram te.
† 3 Intret in conſpectu tuo oratio mea:
4 inclina aurem tuam ad precem meam.
† 5 quia repleta eſt malis anima mea:
6 & vita[2] mea inferno appropinquavit.
† 7 æſtimatus ſum cum deſcendentibus in lacum:
8 factus ſum ſicut homo ſine adjutorio, inter mortuos liber:
† 9 ſicut vulnerati, dormientes in ſepulchris, quorum[3] non es memor amplius;
10 & ipſi de manu tua repulſi ſunt.
† 11 Poſuerunt me in lacu inferiori,
12 in tenebroſis & in umbra mortis.
† 13 Super me confirmatus eſt furor tuus:
14 & omnes fluctus tuos induxiſti ſuper me.

DIAPSALMA. ℣. 14. pſ. XLI. 8.

† 15 Lon-

Canticum pſalmi, cantu vocis & inſtrumento muſico ſubſequente cantandum, datum Levitis Cantoribus ex progenie Core; præcinendum autem per chorum ut ab altero choro reſponderetur, id eſt repeteretur: plenum intelligentiæ & eruditionis inſpiratum Eman Ezrahitæ.

PROPHETA. 1 *Domine Deus ſalvator mei,* 2 *per diem & noctem clamavi coram te.* 3 *Ingrediatur, obſecro, & admittatur coram te acceptabilis oratio hæc mea:* 4 *& inclina aurem tuam benignam ad deprecationem hanc meam Domine:* 5 *quia anima mea repleta eſt malis;* 6 *& vita mea jam appropinquavit ut in infernum deſcendat.* 7 *immo jam ſum reputatus annumeratus cum mortuis deſcendentibus in foveam ſepulchri:* 8 *& factus ſum ſicut homo invalidus, & omni auxilio deſtitutus; & numeratus ſum inter mortuos, & jam liber a rebus hujus vitæ:* 9 *& æſtimatus ſum ſicut vulnerati & interfecti, projecti ac dormientes in ſepulchris; quorum non amplius recordaris ut vitæ reſtituas ante finem ſæculi;* 10 *cum ipſi & a manu tua, qua vitam illorum conſervabas, ſint jam abſciſſi atque repulſi.* 11 *poſitus ſum in infimo lacu,* 12 *in tenebroſis locis & in profunditatibus & umbra vicinæ mortis.* 13 *Super me firmiter aggravata eſt indignatio tua:* 14 *& ſuper me induxiſti altos illos fluctus*

(1) *Vat.* 341, & 342 ℣. 1 *jungunt* & 2, *unum de duobus conſtantes.*

(2) *Codd. B. 6. Orat.*, & *S. Pauli*, & vita mea in inferno appropinquabit.

(3) *Cod. S. Pauli*, non eſt memor amplius.

v. 15. Job XIX. 13. v. 16. Pſal. XXX. 12.

† 15 Longe feciſti notos meos a me :
16 poſuerunt me abominationem ſibi .
† 17 Traditus ſum , & non egrediebar :
18 oculi mei languerunt præ inopia .
† 19 Clamavi [1] ad te Domine tota die :
20 expandi ad te manus meas .

v. 21. Eccl. XVII. 26

† 21 Numquid mortuis facies mirabilia ?
22 aut medici ſuſcitabunt , & confitebuntur tibi ?

DIAPSALMA.

v. 23. 24. Pſalm. VI. 6. XXIX. 10. CXIII. 17. CXVII. 17. Iſa. XXXVIII 18.

† 23 Numquid narrabit aliquis in ſepulchro miſericordiam tuam ?
24 & veritatem tuam , in perditione ?
† 25 numquid cognoſcentur in tenebris mirabilia tua ?
26 & juſtitia tua , in terra oblivionis ?
† 27 Et [2] ego ad te Domine clamavi :

v. 28. Pſalm. V. 4.

28 & mane oratio mea præveniet te .
† 29 Ut quid Domine repellis orationem meam ?
30 avertis faciem tuam a me ?
† 31 Pauper ÷ ſum ; ego, & in laboribus a juventute ÷ mea ⁑
32 exaltatus autem , humiliatus ſum & conturbatus .

† 33 In

* *Pauſatio aut immutatio muſicæ cãtilenæ inter pſallendum.*

fluctos tuos afflictionum grandium me ſubmergentium . * 15 *Longe feciſti a me notos & amicos meos ;* 16 *qui noti mei habuerunt me ſibi abominandum .* 17 *Traditus ſum manibus inimicorum , & ita undique concluſus ut & inde egredi non poſſim :* 18 *& oculi mei lacrymas effuderunt , & elanguerunt ob inopiam ſummam & afflictionem .* 19 *In tantis malis clamavi ad te Domine tota die ;* 20 *& extendi ad te palmas meas .* 21 *Numquid iis qui mortui jam ſunt , facies mirabilia ?* 22 *aut medici mortuos reſuſcitabunt , ut hi ubi reſuſcitati fuerint , fateantur tibi in hoc mundo laudes tuas ?* * 23 *numquid aliquis mortuorum in ſepulchro narrabit miſericordiam tuam ?* 24 *aut aliquis qui jam interiit in ſepulchro interitus loco narrabit veritatem tuam in ſervandis promiſſis tuis ?* 25 *Numquid in tenebris ſepulchri agnoſcentur a cadaveribus mirabilia tua ?* 26 *& juſtitia tua numquid agnoſcetur in terra quæ oblivioni tradita eſt ?* 27 *Ego autem ſemper ad te Domine clamavi :* 28 *& a primo mane ante omnia oratio mea ſemper veniet ad te .* 29 *Quare Domine abjicis , & a te expellis orationem animæ meæ ne eam exaudias ?* 30 *& quare me averſaris vultu tuo velut iratus ?* 31 *Pauper ſum ego , & ſemper fui in laboribus & ærumnis ab adoleſcentia mea :* 32 *elevatus autem & grandior ac provectior factus*

* *Pauſatio &c.*

(1) *Vat. 341 ita illic diſtinguit :*
19 Clamavi ad te Domine
20 tota die expandi ad te manus meas .

(2) *Codd. B. 6. Orat. , & S. Pauli addito obelo ,* ÷ & ⁑ ego &c.

† 33 In me tranſierunt iræ tuæ:
34 ÷ & ‡ terrores tui conturbaverunt me:
† 35 circumdederunt me ſicut aqua [1] tota die;
36 circumdederunt me ſimul.
† 37 Elongaſti a me amicum
38 & proximum ÷ & ‡ notos meos a miſeria: ℣. 38. Ita Cod. Alexandrinus.

ctus ætate, magis magiſque depreſſus ſum, & deſtitutus ſum atque conturbatus.
33 *Super me tranſierunt pœnæ inflictæ ab ira tua:* 34 *& terrores a te immiſſi me oppreſſerunt & conturbaverunt.* 35 *quæ pœnæ atque terrores circumdederunt me quaſi aquæ ſubmergentes ac ſuffocantes tota die;* 36 *& circumdederunt me pariter eodem tempore ſimul omnes.* 37 *Longe feciſti a me amicum* 38 *& ſodalem & notos meos, qui ſe a me abſcondunt ob extremam ſummamque miſeriam meam.*

ORATIONES.

1 REdemptor omnium, ineffabiliſque ſalutis noſtræ Deus, qui pro nobis inferna penetrans, factus es inter mortuos liber; exaudi matutinam familiæ tuæ precem, & erue nos ab inimici inſidiantis peſſima ſervitute. Qui cum Patre & Spiritu ſancto vivis & regnas Deus per omnia ſæcula ſæculorum. MSS. *Ad Matutinum.*

2 DOmine Jeſu Chriſte, qui traditurum te morti, ante mortem præſcius prædixiſti; & illuc, ubi conſtituta eſt domus omnis viventis, ad inferna utique, moriens deſcendiſti, da nobis ut cum tempus vocationis noſtræ advenerit, illuc non deveniamus * retinendi in pœnam, quo tu moriens liberator acceſſiſti per veniam; ſed emittens manum tuam, de profundo inferni manifeſta potentia libera, qui ſolus pro impiis tuam ponere dignatus es animam. ℟. *Amen.* Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen.* Brev. Mozar. fol. 157. *De Paſſione Domini.* * *ibi*, retenturi.

3 INdigentiam noſtram inopiamque bone Chriſte conſidera, ne quando [2] avertens a nobis faciem tuam, abjicias animam noſtram, ut qui pauperes & ærumnoſi ab adoleſcentia ſumus; deliciis aliquando recreati cæleſtibus, æterna nos veſtitos immortalitate lætemur. [℟. *Amen.* Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.] fol. 176

4 EGenti & in laboribus conſiſtenti Eccleſiæ tuæ Chriſte citius conſolator occurre, ut tu qui pro ea egens & pauper effectus es, donis cæleſtibus eam in futuro remuneres. ℟. *Amen.* Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. fol. 107.

(1) *Vat.* 341, & 342.
35 circumdederunt me ſicut aqua,
36 tota die circumdederunt me ſimul.
tum una ſimul cum Ed. Oxon.
37 Elongaſti a me amicum & proximum,
38 & notos meos a miſeria.
(2) *B. ibi*, avertis.

Fol. 218. *De Passione Domini.*

5 CHriſte Dei Filius Patris, qui notis longe aſtantibus in paſſione diſcipulis, viſionem inferis crucis, ne elongari te, quæſumus, patiaris a nobis, ſed notas nobis effice vias tuæ dulcedinis: quique traditus non egrederis, ſcilicet dum in oculis interioribus Deum te hominibus monſtrari non pateris, vera cognitione nos * facie tuæ divinitatis, ut in ea te poſt tranſitum potiamur ſubſtantia, qui cum Deo Patre & Spiritu ſancto unus permanes in trinitate & in gloria ſempiterna. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

* *for.* fac frui.

Comment. hujus Pſal. 10-7. S. Hieronymi.

6 SUpplices te Chriſte deprecamur, ut plebem tua paſſione a laqueo inferni liberam, tua fortitudine roborare, ac de ſecundæ mortis nexibus digneris abſolvere, ut expediti ac liberi, regno tuo mereamur adjungi. Tibi gloria & imperium cum æterno Patre & Spiritu ſancto in cuncta ſæcula ſæculorum. *Amen*.

PSALMUS LXXXVIII.

Intellectus, Ethan Ezrabitæ.

Edir. Rom. *Intellectus, Ethan Iſraelitæ.*

Beda.

Senſus myſticus.

Ethan interpretatur, *Robuſtus*: & quia pſalmus iſte laudes erat & promiſſiones Domini narraturus, incommutabilis fidelium verborum firmitas, *Robuſti* nomine præmonſtratur: ubi & *Intellectus* neceſſario præſcribitur, utpote quia thronus David promittitur æternus; qui interim juxta hiſtoriam olim cernitur eſſe deſtructus. *Ethan* autem iſte, ſicut & *Heman*, vel de Cantoribus David regis eſt, quos * Verba dierum narrant; filius videlicet Cuſi, filii Abdi, de cognatione Merari filii Levi: vel de illis ſapientibus, quibus in libro * Regum, Salomonis ſapientia [1] præfertur: *Sapientior* inquit, *Ethan Ezrabita & Heman*: tantæ ergo ſcientiæ hoc carmen eſt, ut ſapientiſſimi illius nomini mereatur adſcribi.

* I. Paralip. VI. 44.

* III. Reg. IV. 31.

Ethan iſte *Robuſtus*, qui tanta mentis illuminatione completus eſt, ut *Iſraelita*, veriſſime nuncupetur, primo ingreſſu pſalmi dicit ſe miſericordias Domini cantaturum, quoniam multa promiſit fideli populo profutura: *Miſericordias Domini in æternum cantabo*. Secunda parte, diverſis modis laudes Domini potentiamque deſcribit; *Confitebuntur cæli mirabilia tua Domine*. Tertia, Paternas in Chriſtum pollicitationes enumerat: *Tunc locutus es in viſione Sanctis tuis*. Quarta, ipſe Dominus ob Paſſionem quam pertulit, inimicis traditus aſſeritur: *Tu vero repuliſti*. Quinta, fragilitati humanæ poſtulat ſubveniri, quia non in vanum filios hominum plaſmaverat: *Uſquequo Domine avertis, in finem?* Sexta, rogat Dominum ſuas promiſſiones implere, quas David ſervo ſuo feciſſe declaratur; & memorari qualia ſervi ejus ab impiis opprobria ſuſtinuerunt; *Ubi ſunt miſericordiæ tuæ antiquæ Domine?*

Euſebius

(1) *MS. ibi non* præfertur, *ſed* fertur.

Digitized by Google

Euſebius Cæſarienſis. Docet Regnum Chriſti ex ſemine David. *Feria VI. ad Vigilias.*
S. Athanaſius. Pſalmus in narratione. *

Pſalmus ad laudandum Deum & meditandum.

1 MISERICORDIAS DOMINI IN ÆTERNUM CANTABO: Propheta.
† 2 in generationem & generationem annunciabo veritatem tuam, in ore meo.
† 3 quoniam dixiſti, In æternum miſericordia ædificabitur:
4 ÷ in ‡ cælis præparabitur veritas tua ※ in eis ‡
† 5 *Diſpoſui teſtamentum electis meis*:
6 *juravi David ſervo meo*;
7 *Uſque in æternum præparabo Semen tuum*: *V. 7. II-Reg-VII-16*
† 8 *& ædificabo in generationem & generationem Sedem tuam.*

D I A P S A L M A.

† 9 Confitebuntur cæli mirabilia tua Domine:
10 & ÷ enim ‡ veritatem tuam in eccleſia ſanctorum.
† 11 quoniam quis in nubibus æquabitur Domino?

Tt 2 12 ſimi-

Pſalmus intelligentiæ & eruditionis plenus, inſpiratus Ethan Ezrahitæ.

PROPHETA. 1 *Multiplices & varias miſericordias tuas Domine in æternum cantabo; 2 & veritatem & fidelitatem promiſſorum tuorum ore meo poſteris annunciabo in omnes ætates: 3 quoniam dixiſti quod tua erga nos miſericordia in æternum, inſtar ædificii ſtabilis durabit: 4 & in ipſis cælis perpetuis apparabitur & firmabitur veritas promiſſorum tuorum, tamdiu duratura quamdiu cæli ipſi: 5 dixiſti enim*; Percuſſi fœdus cum iis quos ego mihi elegi: 6 & jurando promiſi ſervo meo Davidi, 7 inquiens; Genus ſtirpis tuæ o David, ſtabile apparabo manſurum in æternum uſque: 8 & in Meſſia filio tuo ædificabo ſolium regni tui in omnes ætates. * 9 *Confiteantur cælites admirabilia conſilia & opera tua Domine: 10 quin & veritatem & fidelitatem promiſſorum tuorum terreſtres etiam confiteantur in congregatione ſanctorum. 11 Quid enim in nubibus & æthere æquiparari poterit Domino?*

** Pauſatio aut immutatio muſica cãtilenæ inter pſallendum.*

* Prædicit captivos in Babylone, nihil quidem de meritis propriis, ſed de promiſſionibus ad David Domini convenire; ut qui genus omne Judæorum, vel reges illius ſe cuſtodire promiſerat, ſponſionis fidem rebus implere dignetur in honorem Regum populos protegendo. Vel, *Vox Chriſti ad Patrem de Judæis*. Aliter, *de tempore illo, quo numeratus eſt populus hiſtoria canitur*.

Pſalt. Syr. De populo qui erat in Babel. Verſ. XXIII.

Pſalt. Arab. numerus Verſ. CII.

S. Hieron. Iſte Pſalmus in multis vocibus continetur, habet enim vocem Patris ad Filium, Filii ad Patrem, Eccleſiæ, ipſiuſque Prophetæ, vel Apoſtolorum, ex prophetica ergo voce ſic incohat ad Patrem.

Digitized by Google

12 ſimilis erit [1] Deo in filiis Dei ?
† 13 Deus, qui glorificatur in conſilio ſanctorum,
14 magnus & terribilis ſuper omnes qui in circuitu ejus ſunt.
† 15 Domine Deus virtutum, quis ſimilis tibi ?
16 Potens es Domine ; & veritas tua in circuitu tuo.
V. 17. Pſal. LXIV. 8. † 17 Tu dominaris [2] poteſtati maris :
18 motum autem fluctuum ejus tu mitigas.
V. 19. Exod. XIV. 28. † 19 Tu humiliaſti ſicut vulneratum, ſuperbum :
20 in brachio virtutis tuæ diſperſiſti inimicos tuos. †
V. 21. Geneſ. I. 2. † 21 Tui ſunt cæli, & tua eſt terra :
22 orbem ÷ terræ ∶ & plenitudinem ejus tu fundaſti.
23 Aquilonem & Mare tu creaſti :
† 24 Thabor & Hermon [3] ÷ in ∶ nomine tuo exſultabunt :
25 tuum brachium cum potentia.
† 26 Firmetur manus tua, & exaltetur dextera tua.
V. 27. Pſal. XCVI. 2. 27 Juſtitia & judicium præparatio ſedis tuæ :
† 28 miſericordia & veritas præcedent faciem tuam.

29 Beatus

no ? 12 & quis inter Angelicos illos ſpiritus filios Dei aſſimilabitur Domino ? 13 Deus qui glorificatur in concilio ſanctorum, 14 magnus atque metuendus eſt ultra omnes Spiritus illos ſupernos, qui eum circumſtant eique adſtant. 15 Domine Deus exercituum omnium cæleſtium atque terreſtrium, quis ſimilis tui ? 16 Tu ſolus omnipotens es Domine ; & veritas atque fidelitas promiſſorum ſemper te circumſtat, & abs te numquam recedit. 17 Tu dominaris poteſtati & ſuperbiæ procelloſi maris : 18 & motum & elationes fluctuum ejus tu comprimis & mitigas. 19 Tu tam facile confregiſti & humiliaſti ſuperbum illum Ægyptium Pharaonem, quam facile homo dejiceret aliquem lethaliter vulneratum : 20 et tuo forti brachio diſperſiſti illos Ægyptios inimicos tuos. 21 Tui ſunt cæli, & terra tua eſt : 22 orbem terræ & quidquid in illo continetur, tu fundaſti : 23 Aquilonem & Auſtrum ubi proprie eſt Oceanus, tu creaſti : 24 Occidens ad quem ſitus eſt mons Thabor ; & Oriens verſus quem eſt mons Hermon, te creatorem ſuum agnoſcunt, tuumque nomen tacitis ſuis vocibus ſemper cum exſultatione laudari facient ab hominibus : 25 & brachium tuum eſt cum ſumma potentia ac fortitudine. 25 Firma igitur robuſta atque inexpugnabilis eſſe oſtendatur omnibus manus tua ; & excelſa eſſe demonſtretur dextera tua. 27 Solium regni tui firmiter ſitum eſt in juſtitia & judicio juſto : 28 miſericordia tamen & veritas promiſſionum tuarum ſemper incedent ante conſpectum tuum, quia ita juſtus es judex, ut ſis quoque miſericors pater & verax

(1) *Codd. B. 6. Orat., & S. Pauli*, ſimilis erit Domino in filiis Dei.

(2) *Cod. B. 6. Orat.* poteſtates maris.

(3) *Eum obelum adſtruunt MSS. Orat. B. 6., & S. Pauli.*

29 Beatus populus qui ſcit jubilationem :
† 30 Domine in lumine vultus tui ambulabunt :
31 ÷ & ‡ in nomine tuo exſultabunt tota die :
32 & in juſtitia tua exaltabuntur .
† 33 quoniam gloria virtutis eorum tu es :
34 & in beneplacito tuo exaltabitur cornu noſtrum .
† 35 quia Domini eſt aſſumptio ※ noſtra ‡
36 & Sancti Iſrael , regis noſtri .
† 37 Tunc locutus es in viſione Sanctis tuis ,
38 & dixiſti : *Poſui adjutorium in potente :*
39 *÷ & ‡ exaltavi electum de plebe ÷ mea ‡* ℣. 39. I. Reg. XVI. 1.
† 40 *inveni David ſervum meum :* ℣. 40. Act. XIII. 22.
41 *oleo ſancto meo unxi eum .* ℣. 41. I. Reg. XVI. 12.
† 42 *Manus ÷ enim ‡ mea auxiliabitur ei :*
43 *& brachium meum* [1] *confortabit eum .*
† 44 *Nihil proficiet inimicus in eo :*
45 *et filius iniquitatis non apponet* [2] *nocere ei .* ℣. 45. II. Reg. VII. 10.
† 46 *et concidam a facie ipſius inimicos ejus :*
47 *et odientes eum in fugam convertam .*
† 48 *Et* [3] *veritas mea et miſericordia mea cum ipſo :* 49 *et* ℣. 48. Pſal. LX. 8.

verax promiſſor . 29 O beatum populum illum fidelem , qui novit jubilum ejuſmodi laudum tuarum , teque novit laudare cum jubilo . 30 Plane Domine tales in luce illa , & gratia benignæ faciei tuæ incedent : 31 & in tuo nomine & protectione exſultabunt tota die : 32 & in juſtitia , qua tu eos juſtos facis , exaltabuntur . 33 tu enim es tota gloria fortitudinis eorum : tibi referenda eſt gloria ob fortitudinem eorum a te ipſis datam : 34 & ob tuam bonam erga nos voluntatem elevabitur robur noſtrum ſuper hoſtes noſtros . 35 quia aſſumptio noſtri ſub tuam defenſionem , & protectio noſtri , opus Domini eſt 36 & Sancti Dei , qui Iſraelem ſanctificat , quique noſter eſt Rex . 37 Tunc quando promiſiſti Davidi quod in æternum ſtabiliturus eſſes genus & thronum ejus , locutus es per viſionem ſanctis filiis tuis Prophetis , 38 & dixiſti : Poſui adjutorium meum ſuper robuſtum & potentem quemdam , ad ſalvandum populum meum de inimicis ſuis ; 39 & exaltavi illum quem ſelegi e populo meo : 40 nempe inveni mihi Davidem ſervum meum : 41 & oleo meo ſancto unxi eum in Regem populi mei . 42 Manus potentiæ meæ auxiliabitur ei cum quo firma erit , 43 & brachium meum roborabit eum . 44 Nihil ſibi proficiet inimicus in eo : 45 & quivis homo iniquus non addet nocere ei , eumque non affliget . 46 & confringam ante faciem ejus inimicos illius : 47 & odientes eum percutiam & in fugam vertam . 48 Veritas autem

(1) *MSS. mox allegati*, confirmabit eum.
(2) *Cod. S. Pauli* , nocere eum : *at ille B. 6. Orat.* ÷ nocere ‡ ei .
(3) *Codd. B. 6. Orat.*, & *S. Pauli* , ÷ & ‡ veritas mea ; *ſicut primo Thomaſius ipſe poſuerat .*

49 *et in nomine meo exaltabitur cornu ejus .*
† 50 *et ponam in mari manum ejus ;*
51 *et in fluminibus dexteram ejus .*
† 52 *Ipſe invocabit me ;* Pater meus es tu ,
53 Deus meus , & ſuſceptor ſalutis meæ .
† 54 *Et ego primogenitum ponam illum ,*
55 *excelſum [1] ÷ præ : regibus terræ .*
℣. 56. Iſai. LV. 3. † 56 *In æternum ſervabo illi miſericordiam meam :*
57 *et teſtamentum meum fidele ipſi .*
† 58 *et ponam in ſæculum ÷ ſæculi : ſemen ejus :*
59 *et thronum ejus ſicut dies cæli .*
℣. 60. II.Reg.VII.14. † 60 *Si [2] ÷ autem : dereliquerint filii ejus legem meam ;*
61 *et in judiciis meis non ambulaverint ;*
† 62 *ſi juſtitias meas profanaverint ;*
63 *& mandata mea non cuſtodierint :*
† 64 *viſitabo in virga iniquitates eorum ;*
65 *et in verberibus peccata eorum .*
℣. 66. II.Reg.VII.15 † 66 *miſericordiam autem meam non diſpergam ab eo ;*
67 *neque nocebo in veritate mea ;*

† 68 *neque*

tem mearum promiſſionum & miſericordia mea ſemper cum ipſo erunt : 49 & in nomine & adjutorio meo exaltabitur robur ejus . 50 & ponam unam manum imperii ejus in mari , 51 & aliam manum dexteram imperii ejus ponam in fluminibus , hoc eſt , ejus imperio & mare ſubjiciam & flumina . 52 Ipſe invocabit me , dicens mihi : *Pater meus es tu* , 53 *Deus meus & fortis defenſor ſalutis meæ contra adverſarios meos* . 54 Ego autem primogenitum & primum inter filios meos ponam eum , 55 & excelſum præ regibus terræ . 56 In æternum cuſtodiam ei miſericordiam meam erga ipſum : 57 & pactum meum cum eo initum , fidele erit ei . 58 & efficiam ut genus ſtirpis ejus ſit in æternum ; 59 & efficiam ut thronus ejus ſit perpetuus , ſicut perpetui erunt dies quibus cæli durabunt . 60 Porro' ſi filii ejus legem meam dereliquerint ; 61 & ſecundum judicata & decreta legis meæ non ambulaverint , vitamque ſuam non duxerint ; 62 ſi cæremonias & juſta ſtatuta mea profanaverint . 63 & præcepta mea non cuſtodierint , 64 iniquitates & ſcelera eorum viſitabo & puniam virga caſtigationis ; 65 & peccata eorum flagellis & plagis caſtigabo : 66 at promiſſionem ipſi Davidi a me miſericorditer datam non auferam ab eo ; 67 nec injuſte agam , nec mentiar contra veritatem promiſſionum mearum :

(1) *De noſtris MSS. ſolus ille S. Pauli obelum illic adſtruit.*

(2) *Vocem ipſam* autem *omittit B. 6. Orat. quam nullo pigno afficit Cod. S Pauli .*

† 68 *neque profanabo teſtamentum meum :*
69 *et quæ procedunt de labiis meis , non faciam irrita .*
† 70 *Semel juravi in ſancto meo ; Si David mentiar .*
71 *Semen ejus in æternum manebit :*
† 72 *et thronus ejus , ſicut ſol in conſpectu meo ;* ℣. 72. Pſal. LXXI. 5. 17.
73 ÷ *et* ⁝ *ſicut luna perfecta , in æternum :*
74 *et teſtis in cælo fidelis .*

D I A P S A L M A .

† 75 Tu vero repuliſti & deſpexiſti [1]
76 diſtuliſti Chriſtum tuum .
† 77 evertiſti [2] teſtamentum ſervi tui :
78 profanaſti in terra ſanctuarium ejus .
† 79 deſtruxiſti omnes ſepes ejus : ℣. 79. Pſal. LXXIX. 13. Iſai. V. 5.
80 poſuiſti firmamentum ejus , formidinem .
† 81 diripuerunt eum omnes tranſeuntes viam :
82 factus eſt opprobrium vicinis ſuis .
† 83 exaltaſti dexteram deprimentium eum :
84 lætificaſti omnes inimicos ejus :
† 85 avertiſti adjutorium gladii ejus :

86 &

rum : 68 neque violabo pactum meum cum eo initum ; 69 & promiſſa
quæ egrediuntur de labiis meis , non mutabo , non irritabo . 70 Semel
& irrevocabiliter cum juramento per memetipſum & per ſanctitatem meam
promiſi : Nequaquam mentiar Davidi . 71 Genus ſtirpis ejus in æternum
permanebit : 72 & ſolium regni ejus coram me erit ſplendidum & æter-
num , ſicut Sol ; 73 & in æternum erit ſicut Luna plena & perfecta ,
pleno lumine fulgens : 74 & horum uterque , Sol ſcilicet & Luna , tam-
quam teſtis fidelis durationis illius regni erit in cælo , id ſemper teſtifi-
cans . * 75 *At nunc tu Deus repuliſti & nihili feciſti , 76 & iratus projeci-*
ſti regem noſtrum a te chriſmate unctum ; 77 & videris evertiſſe pactum initum
cum ſervo tuo Davide : 78 & profanaſti conculcatum in terra ſanctum diadema
& regiam coronam ejus : 79 deſtruxiſti omnes ſepes , ſepta & ambitus muro-
rum regni ejus : 80 & effeciſti ut firmæ munitiones ejus & propugnacula ad
nos tuendos , modo deſtruerentur & verterentur in majorem formidinem , cum
aditus pateat ad incurſionem & impetum hoſtilium armorum . 81 en diripuerunt
eum et regnum ejus omnes qui tranſeunt viam : 82 qui et opprobrio factus eſt
vicinis ſuis . 83 extuliſti dexteram et potentiam omnium inimicorum , qui eum
affligunt et conterunt : 84 et lætificaſti omnes inimicos ejus . 85 nam et aver-
tiſti

* *Pauſatio aut immutatio muſica cātilena inter pſallendum .*

(1) *℣℣. illi 75 & 76 in Vat. 341 , 342 & Oxon. Ed. unicum efficiunt .*

(2) *Codd. B. 6. Orat. & S. Pauli ſcribunt pro* evertiſti *aliud verbum* avertiſti .

86 & non [1] es auxiliatus ei in bello .
† 87 deſtruxiſti eum ab emundatione :
88 & [2] ſedem ejus in terram colliſiſti .
† 89 minoraſti dies temporis ejus :
90 perfudiſti eum confuſione .
DIAPSALMA.
† 91 Uſquequo Domine [3] avertis , in finem ?
V. 92. Pſ. LXXVIII. 92 exardeſcet ſicut ignis ira tua ?
† 93 Memorare quæ mea ſubſtantia :
94 numquid enim vane conſtituiſti [4] ※ omnes ⁏ filios hominum?
† 95 quis eſt homo qui vivet , & non videbit mortem ?
96 eruet animam ſuam de manu inferi ?
DIAPSALMA.
V. 97. Iſai. LV. 3. † 97 Ubi ſunt miſericordiæ tuæ antiquæ Domine ,
98 ſicut juraſti David in veritate tua ?
† 99 Memor eſto Domine opprobrii ſervorum tuorum
100 (quod continui in ſinu meo) multarum gentium ;
† 101 quod exprobraverunt inimici tui Domine ,
102 quod exprobraverunt , commutationem Chriſti tui .
† 103 Be-

tiſti ab eo adjutorium tuum , non adjuvando gladium ejus : 86 & non es auxi-
liatus ei in prælio contra hoſtes ſuos : 87 dejeciſti , diſſolviſti et ceſſare feciſti
eum et regnum ſuum a conſueta emundatione quæ fiebat in templo , cum templum
ipſum ſit jam deſtructum , jamque ceſſaverit omnis religioſus cultus . 88 et re-
gale ſolium in terram colliſiſti et confregiſti . 89 abbreviaſti dies temporis ado-
leſcentiæ ejus , et florentis atque vigentis regii ſolii ejus : 90 et perfudiſti eum
* *Pauſatio aut immutatio muſica cãtilena inter pſallendum.* *ignominia turpiſſima . * 91 Uſquequo Domine , velut iratus te avertes a no-*
bis , noſque averſaberis ? perpetuone ? 92 uſquequo quaſi ignis exardebit contra
nos indignatio tua ? 93 Memento , quæſo , quæ et quam fragilis ſit , et quantu-
læ ſit durationis ſubſiſtentia vitæ meæ : 94 numquid enim vane et fruſtra creaſti
et conſtituiſti in terra omnes filios Adam , ut tam miſere perire debeamus ?
95 quis enim homo eſt qui vivat , et non inventurus ſit tandem mortem ?
96 aut liberaturus ſit animam ſuam de manu et poteſtate inferni , ſi eo devene-
* *Pauſatio &c.* *rit ? * 97 Ubi ſunt , Domine , miſericordiæ tuæ illæ antiquæ , 98 quas an-*
tiquitus cum juramento promiſiſti Davidi per tuam veritatem & fidem ? 99 Me-
mento , quæſo , Domine opprobrii quod jamdiu toleramus nos ſervi tui ,
100 quod a multis gentibus profectum ſuſtinui in ſinu & animo meo; 101 quo ſcili-
cet exprobraverunt nobis inimici noſtri Domine; 102 quo exprobraverunt, inquam,
nobis ,

(1) *Cod. S. Pauli* , & non eſt &c.
(2) *Illius loci copulam & præterit Cod. B. 6. Orat.*
(3) *Idem B. 6.* avertes .
(4) *Pro aſteriſco obelum ibi poſuit Antiquarius ejuſdem MS. B. 6.*

† 103 Benedictus Dominus in æternum. Fiat, fiat.

nobis, nempe commutationem & lapſum de priſtino ſtatu ampliſſimo tum Regis a te uncti, tum totius regni ſui. 103 *In æternum benedictione & laude dignus eſt Dominus. Amen, amen. Fiat, fiat: benedicatur & laudetur in æternum.*

* Completus eſt ſecundum Hebræos tertius etiam liber Pſalmorum, qui cœpit a LXXII. Pſalmo. * Scholion Græcum in edit. Rom. LXX. interp.

ORATIONES.

1 ERue Domine animas noſtras de manu inferi, qui pro nobis inferna fortiter confregiſti, ut tuas miſericordias decantantes, & a confuſione criminum, & a morte perpetua liberemur. Qui cum Patre & Spiritu ſancto vivis & regnas Deus per omnia ſæcula ſæculorum. MSS.

2 CHriſte Jeſu, Dei Filius admirabilis, cui nullus inter filios Dei nec æqualis extat nec ſimilis, ad te Domine precem noſtram dirigimus, ut miſericordiam quam pollicitus es ſervare Sanctis, digneris [1] prærogare converſis; ac ſic quæſumus nos moderamine diſciplinæ corrigas, ut clementiam in ira non auferas; nec profanetur teſtamentum tuum ob admiſſa facinora, ſed temperetur ultio miſeratione ſuperna: & ipſe totum quod diſplicet, abluas, qui peccatores ad te revertentes juſtificando glorificas; quique nos eſſe voluiſti ex nihilo id quod ſumus; ipſe concede ut cæleſtibus regnis* apti, tecum ſine fine vivamus. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*. Brev. Mozarab. fol. 138. 147. * al. aucti.

3 SAncte & miſericors Deus, qui glorificaris in concilio Sanctorum, magnuſque metuendus ſuper omnes gentes potentialiter exiſtens, quem Jacobus relicto Zebedæo patre ita ſecutus eſt, ut obnixe diligendo fieret electus in vita, mundus in conſcientia, probabilis in doctrina; poſtremo ita ſcientiam commendans ex opere, ut pro te truncato interierit capite, quem pro ſe vel omnibus noverat animam poſuiſſe: tu Domine precibus noſtris [2] ſuo obtentu ſave placatus, ut veniam noſtrorum mereamur apud te obtinere delictorum. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. fol. 385. *De S. Jacobo Apoſtolo.*

BENEDICTIO

[CHriſtus Dominus] nos a malis actibus commutare dignetur in bonos; ac ſua pietate dignos effectos, Spiritu ſancto repletos, in regno ſuo ſolita miſeratione conſtituat. Quia ipſi eſt gloria & imperium cum æterno Patre & Spiritu ſancto in ſæcula ſæculorum. *Amen*. Comment. hujus Pſ. tom. 7. S. Hieronymi.

(1) *B. utroque allegato loco habet non* prærogare *ſed* prorogare.
(2) *B. ibi*, ejus obtentu.

Oratio Moyſi hominis Dei.

Beda.

Senſus myſticus. Non eſt dubitandum talia nomina titulis adhiberi, quæ textum pſalmorum interpretatione ſua dilucident; unde merito ad oſtendendam hujus ſupplicationis efficaciam, *Moyſi* nomen apponitur, qui frequenter orando Dominum placavit iratum, qui etiam miniſter Teſtamenti Veteris, & Novi Propheta extitit. Et quia utraque pſalmus iſte conjunxit, ejus nomine titulatur; quod & ipſum duplici ſacramento præfulget: *Moyſes* quippe interpretatur *Adſumptus*, eo quod de aquis a filia Pharaonis fuerit elevatus; quod propter mare Rubrum, Iſraelitas; propter Baptiſma ſignificat Chriſtianos. ALITER. Quia Pſalmiſta æternum ante ſæcula Deum, mundi factorem & gubernatorem, hominumque genus propter peccata morti obnoxium erat dicturus, quæ utique omnia *Moyſe* narrante didicerat; non immerito, quæ ab ipſo cognoverat, ipſius nomine conſecravit.

Moyſes in prima ſectione inchoat a laude Judicis, beneficia ejus breviter poteſtatemque commemorans: *Domine refugium tu factus es nobis*. Deinde infirmitati noſtræ, quam & ipſe multis modis oſtendit, poſtulat ſubveniri: *Ne avertas hominem* & reliqua. Tertio, rogat adventum Salvatoris ocyus apparere; quem ſciebat humano generi profutura præſtare: *Dexteram tuam ſic notam fac* & reliqua.

Feria V. ad Matutinū. *Euſebius Cæſarienſis*. Judæorum rejectio.

S. Athanaſius. Pſalmus in narratione [&] In oratione. *

Pſalmus ad meditandum et precandum.

Propheta. 1 DOMINE REFUGIUM ⁑ FACTUS ES NOBIS A GENERATIONE IN GENERATIONEM.

† 2 Priuſquam montes fierent, ² aut formaretur terra & orbis,

3 a ſæculo & uſque in ſæculum tu es Deus.

† 4 ÷ ³ Ne ⁑ avertas hominem in humilitatem:

5 &

Incipit Liber Quartus Pſalmorum ſecundum Hebræos.

Oratio Moſis viri Dei.

PROPHETA. 1 *Domine tu velut habitaculum quo confugeremus, fuiſti nobis per omnes ſæculorum ætates.* 2 *Antequam fierent montes & formaretur terra totuſque orbis,* 3 *ab omni ſæculo & in omne ſæculum tu es Deus.* 4 *Ne, quæſo,*

* Solutio captivitatis a Domino poſtulatur, ubi tam efficax ſupplicatio funditur, ut Moyſi eſſe videatur. Vox Apoſtolorum ad Patrem.

Pſalt. Syr. Moſis Verſ. XXXVII.

Pſalt. Arab. Verſ. XXXVIII.

S. Hieron. Iſte Pſalmus de conditione hominis loquitur, qui ſit homo, & quare natus ſit.

(1) *Cod. B.6. Orat., & S.Pauli,* ※ tu ⁑ factus es *&c. Vide hunc locum Tom. II. tum paulo inferius Cod. S. Pauli habet:* a generatione & generatione: *& ille Orat. B. 6.* in generatione & generatione.

(2) *Cod. S. Pauli*, & formaretur *&c.*

(3) *Obelum illic retinent Codd. Orat. B. 6., & S. Pauli.*

5 & dixiſti ; *Convertimini filii hominum* .
† 6 quoniam mille anni ante oculos tuos , ¹ tamquam dies he- v. 6. II. Petri III. 8.
† ſterna quæ præteriit , * & cuſtodia in nocte .
7 Quæ pro nihilo habentur , eorum anni erunt .
† 8 mane ² ÷ ſicut herba : tranſeat : v. 8. Pſal. CII. 15.
9 mane floreat & tranſeat :
10 veſpere decidat induret & areſcat .
† 11 Quia defecimus in ira tua :
12 & in furore tuo turbati ſumus .
† 13 poſuiſti iniquitates noſtras in conſpectu tuo ;
14 ſæculum noſtrum , in illuminatione vultus tui .
† 15 quoniam omnes dies noſtri defecerunt :
16 ÷ & : in ira tua defecimus .
† 17 Anni noſtri ſicut aranea meditabuntur .
18 dies annorum noſtrorum in ipſis , ſeptuaginta anni :

Vu 2 † 19 ſi

quæſo , convertas hominem in humilem abjectamque miſeriam , citius eum redigens in minutiſſimum pulverem in ſepulchro : 5 qui & dixiſti : Convertimini & ſemper ad me confugite o filii Adam . *6 Ne ergo hominem ita deprimas & conteras ; nam mille anni coram oculis tuis ſunt ſicut dies heſterna quæ jam pertranſiit , & ſicut una paucarum horarum nocturna vigilia ex excubiis , quas viciſſim noctu cuſtodes vigiles agunt . 7 Sicut ea quæ pro nihilo habentur & nihili æſtimantur , ſic eorum anni erunt : 8 & ſicut herba quæ mane cito tranſeat in florem ; 9 & eodem ipſo mane cito floreat , & a florido ſtatu tranſeat ; 10 & ad ejuſdem diei veſperam cito cadat in terram , & obdureſcat & arida fiat ; ſic nimirum breviſſimo tempore homo ab ortu tranſit ad floridam & vigentem ætatem ; tum moritur , ejuſque cadaver obduratur & fit aridum in ſepulchro. 11 Defecimus enim & ſic conſumpti ſumus per juſtam iram tuam propter peccata noſtra : 12 & per indignationem tuam timore illo mortis conturbati ſumus . 13 iniquitates namque noſtras ante conſpectum tuum poſuiſti ne traderes eas oblivioni , ſed punires : 14 & ſæculum noſtrum & vitæ noſtræ curriculum una cum ſuis negligentiis & erroribus expoſitum eſt in lucem vultus tui contemplantis omnia . 15 omnes enim dies vitæ noſtræ tranſierunt & defecerunt : 16 & nos pariter defecimus & conſumpti ſumus per iram tuam . 17 Anni vitæ noſtræ laborioſi & inutiles , recte conſiderabuntur & reputabuntur ſicut tela araneæ , quæ ſe eviſcerat dum inutilem telam facit . 18 porro dies annorum noſtrorum quibus vivimus , ſecundum communem naturæ curſum* anni

(1) *Vat.* 341 , & 342 , & *Oxon. Ed. facta* v. *diſtinctione :*
6 quoniam mille anni ante oculos tuos ,
7 tamquam dies heſterna quæ præteriit , & cuſtodia in nocte .

(2) *Obeli ſignum illic retinent Codd. S. Pauli , & Orat. B. 6.*

† 19 ſi autem in potentatibus, octoginta anni:
20 & amplius eorum labor & dolor:
† 21 quoniam ſupervenit manſuetudo, & corripiemur.
† 22 Quis novit poteſtatem iræ tuæ?
23 & præ timore tuo, iram tuam dinumerare?
† 24 Dexteram tuam ſic notam fac:
25 & eruditos corde in ſapientia.
† 26 Convertere Domine, uſquequò?
27 & deprecabilis eſto ſuper ſervos tuos.
† 28 Repleti ſumus mane miſericordia tua:
29 & (1) exſultavimus & delectati ſumus
30 omnibus diebus noſtris:
† 31 lætati ÷ ſumus ⁝
32 pro diebus quibus nos humiliaſti;
33 annis, quibus vidimus mala.
† 34 Reſpice in ſervos tuos & in opera tua;
35 & dirige filios eorum.

℣. 24. Ita cod. Alexandrinus & Apollinarius in Vatic. conjungitur, præcedenti ℣.

℣. 31. Ita cod. Alexandrinus.

† 36 & ſit

anni ſunt ſeptuaginta: 19 ſi autem multum, in potentioribus & valentioribus corporum conſtitutionibus ſunt octoginta: 20 & quod amplius annorum eſt, immo plurimum eorum cum labore tranſigitur ac dolore. 21 nam cum nobis ſupervenerit frigens, manſueta & placida ſenectus, tunc ut tardius & inevitabili pœna mortis caſtigabimur, & hinc avolabimus. 22 Quis noſcit vim & fortitudinem iræ tuæ? 23 & quis præ timore tui & ſecundum quod timendus es, noſcit metiri ac comprehendere iram tuam, ejuſque effecta enumerare? 24 Ergo in hac ſic miſera conditione noſtra oſtende nobis dexteram potentiæ tuæ: 25 & oſtende exhibe & fac homines eruditos animo in cæleſti ſapientia, rerumque divinarum & humanarum vera rectaque ſcientia. 26 Convertere Domine ad nos benignus; nam uſquequo iratus eris? 27 & deprecabilis & exorabilis eſto ſuper ſervos tuos. 28 Fac quæſo ut tibi vere dicere poſſimus, quod repleti ſumus mane & citiſſime miſericordia tua; 29 & exſultanter te laudavimus atque lætati ſumus 30 cunctis diebus vitæ noſtræ: 31 & quod e contrario lætati ſumus 32 pro portione & ratione illorum dierum, quibus nos humiliaſti & afflixiſti, 33 & pro portione & ratione illorum annorum, quibus plura mala ſumus experti. 34 Reſpice oculo benigno in ſervos tuos, qui & opera ſunt manuum tuarum: 35 & recta via dirige filios eorumdem ſervorum tuorum.

(1) *Cod. B. 6. Orat.* & exaltavimus: *tum paullo infra* ⁝ in omnibus diebus noſtris. *Cetera obelum* ℣. 31 *omittit Cod. S. Pauli & ℣℣. 30, & 31 unico exhibentur in Vatic.* 341, & 342, *atque Oxon. Ed.* ℣℣. *autem* 32, & 33 *unico exprimuntur a Vat. iiſdem* 341 & 342, *a quibus ſimili modo ſimul uniuntur &* ℣℣. 34 *atque* 35.

Digitized by Google

† 36 & ſit ſplendor Domini Dei noſtri ſuper nos :
37 & opera manuum noſtrarum dirige ſuper nos :
38 ※ & opus manuum noſtrarum dirige : *v. 38. Ita cod. Alexandrinus.*

tuorum. 36 ſitque ſplendor & gratia tua Domini Dei noſtri erga nos : 37 & in nobis opera manuum noſtrarum ad certam voluntatis tuæ normam dirige : 38 opus, inquam, manuum noſtrarum ad te tu dirige firmiſſime.

ORATIONES.

1 LUciflui ſideris ſator omnipotens Deus, qui novam mundo lucem fugata nocte reſtituis, ſatia nos [1] quæſumus renitente miſericordia tua, ut omnes peccatorum obſcuritates, te inluminante, pellamus. Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum. *MSS.*

2 CUſtodi nos Domine a generatione in progeniem : nec cum præſenti volvamur ſæculo, qui tuo jam inhæſimus fundamento ; ſed miſeriarum noſtrarum conſolator exſurge, & proventu lætitiæ mœrores noſtros abſterge. [℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus & vivis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*] *Brev. Mozarab. fol. 85.*

3 SIT ſplendor tuus, Domine, ſuper nos, & noſtrarum opera manuum tu dirige, tu concede, atque in ſervos tuos propitius reſpice, & luce tua bonorum in nos operum germina dirige. [℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.] *fol. 126.*

4 ESto refugium noſtrum Domine, plebemque tuam patrio gubernaculo rege ; [2] ac ſicut ſæcula patrum tua ſenſerunt remedia, ita noſtra in ſe tua intelligant beneficia. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. *fol. 59. 145.*

5 ROgamus te Domine Salvator noſter, ut ſplendor tuus luceat in cordibus noſtris, ut ejicias a nobis tenebrarum impugnationes & ſordidas cogitationes ; & omnia peccata propellas de cordibus noſtris, ut illumines noſtras tenebras, ut fugiant tenebræ ; & habitet ſplendor lucis in cordibus noſtris. Cui ſit gloria in ſæcula ſæculorum. *Amen*. *Comment. hujus Pſal. to. 7. S. Hieronymi.*

PSALMUS XC.

÷ *Laus Cantici David* :

Beda.

Laus Cantici, divina laudatio ; *David*, ipſe propheta debet intelligi. Hunc hymnum dæmonibus pia confidentia ſemper opponimus, ut a nobis potius inde vincantur ; unde * contra creatorem ſuum doloſe aliqua tentarunt. ** Matth. IV. 6.*

In

(1) *MS.* quæſumus miſericordia tua reſpiciente te, ut omnes ... te illuminante pellantur.

(2) *B. fol.* 145, ac ſicut a ſæculis patrum tua ſenſerunt remedia, ita noſtra in ſæcula tua intelligant beneficia &c.

In prima parte Pſalmiſta profitetur omnem [1] fideliſſimum divina protectione vallari : *Qui habitat in adjutorio* . Secunda , laudem Chriſto decantat : *Cadent a latere tuo mille* . Tertia , verba ſunt Patris ad omnem fidelem , quem in ſe devotiſſime ſperare cognoſcit ; & in mundo iſto defenſionem , & in futuro illi præmia compromittens : *Quoniam in me ſperavit , liberabo eum* .

Quotidie ad Completorium. *Euſebius Cæſarienſis* . Victoria Chriſti & omnis qui per eum perficitur . *

Pſalmus ad meditandum .

Propheta.

1 QUI HABITAT IN ADJUTORIO ALTISSIMI ;
2 in protectione Dei ÷ cæli : commorabitur :
† 3 dicet Domino , [2] *Suſceptor meus ÷ es tu ;*
4 *& refugium meum . Deus meus ſperabo in eum :*
v. 5. Pſal. CXXIII. 7. † 5 *quoniam ipſe liberavit me de laqueo venantium ,*
6 *& a verbo aſpero .*
† 7 Scapulis [3] ſuis obumbrabit tibi :
8 & ſub pennis ejus ſperabis .
† 9 Scuto circumdabit te veritas ejus :

10 non

Laus Cantici inſpirata Davidi.

PROPHETA . 1 *Qui pro ſua veluti habitatione continua habuerit auxilium & tutelam Dei excelſi ; 2 & ſub protectione Dei creatoris cæli fuerit commoratus ; 3 hic merito ei dicet* : Tu es mei defenſor , 4 meumque refugium , ad quem in omni preſſura confugio : & Deus meus , in quem ſemper ſperabo . 5 nam ipſe Deus me liberavit ac liberabit de occulto laqueo inimicorum meorum , in modum venatorum me inſidioſe quærentium ut interficiant , 6 & de omni re turbulenta & aſpera & noxia . 7 *O homo qui degis ſub tutela & protectione Dei , ipſe Deus ſub ſuiſmet veluti humeris & inter ſuas axillas te obteget* . 8 *& tu ſub alis ejus tuto ſperabis* . 9 *Veritas & fidelitas promiſſorum ejus veluti ſcuto quodam undique te circumdabit*

* Pro victoria Ezechiæ de Aſſyriis cantatur . Aliter , legendum ad Evangelium Marci , ubi tentatur Chriſtus . *Vox Eccleſiæ ad Dominum* .

Pſalt. Syr. Davidis , de Ezechia rege , quod appellandus erat filius Davidis : ſpiritualiter autem dicitur victoria Chriſti , & omnis , qui cum eo perficitur .

Pſalt. Arab. num. Verſ. xxxiv.

S. Hieron. Iſte Pſalmus non habet titulum (in hebræo) , eo quod de capite vel membris canatur . Caput in cælo , membra in terra , & proprie intelligitur de jejunio , & illa tentatione eremi . Prævidebat Propheta quod venturus erat Chriſtus in carne ut tentaretur a diabolo .

---

(1) *MS. ibi* , fidelem *&c.*

(2) *Vat.* 341 , 342 *atque Grabeus ita ſcribunt* .

3 Dicet Domino : ſuſceptor meus es tu , & refugium meum .

4 Deus meus ſperabo in eum .

(3) *Codd. Orat. B. 6. , & S. Pauli* , in ſcapulis *addita in præpoſitione , quam aſteriſco augeri alias monuimus* .

10 non timebis a timore nocturno, ℣. 10. Proverb. III. 24.
† 11 a ſagitta volante in die,
12 a negotio perambulante in tenebris,
13 ab incurſu, & dæmonio meridiano.
† 14 Cadent a latere tuo mille, [1]
15 & decem millia, a dextris tuis:
16 ad te autem non appropinquabit.
† 17 Verumtamen oculis tuis conſiderabis;
18 & retributionem peccatorum videbis: ℣. 18. Pſal. XXXVI. 34.
† 19 *Quoniam tu es Domine ſpes mea.*
20 altiſſimum poſuiſti refugium tuum.
† 21 Non [2] accedet ad te malum:
22 & flagellum non appropinquabit tabernaculo tuo:
† 23 quoniam Angelis ſuis [3] mandavit de te, ℣. 23. Matth. V. 6. Lucæ IV. 10.
24 ut [4] cuſtodiant te in omnibus viis tuis.
† 25 in manibus portabunt te;
26 ne forte offendas ad lapidem pedem tuum. ℣. 26. Job V. 23.
† 27 Super aſpidem & baſiliſcum ambulabis: ℣. 27. Job V. 22.
28 ÷ & : conculcabis leonem & draconem.
† 29 QUONIAM IN ME SPERAVIT, [5] liberabo eum. DEUS.
30 pro-

dabit ac proteget: 10 *& ſic non timebis a terriculo noctu,* 11 *nec a ſagitta ejaculata & volante interdiu,* 12 *nec a quavis re terriſona ambulante in tenebris, teque terrefaciente,* 13 *nec a quovis occurſu malo & ruina, nec a dæmonio meridiano, manifeſte aperteque nocente veluti ſub meridiano Sole.* 14 *Ex adverſariis tuis cadent mille a latere tuo ſiniſtro;* 15 *& decem millia cadent a dextris tuis:* 16 *ad te autem ullus e tanto numero & ulla adverſitas non appropinquabit.* 17 *Verum etiam oculis tuis conſiderabis;* 18 *& videbis retributionem condignam peccatorum & ultionem:* 19 *dixiſti enim,* Tu Domine es ſpes mea, in quo omnem poſui ſpem meam: 20 *ipſumque Deum altiſſimum habuiſti pro tuo refugio.* 21 *Non accedet ad te malum citra providentiam Dei;* 22 *& quodvis flagellum non appropinquabit habitaculo tuo:* 23 *quia Angelis ſuis mandavit ſemperque mandabit curam tui,* 24 *ut te cuſtodiant in omnibus viis tuis.* 25 *qui Angeli ſuis te manibus ſuſtollent atque geſtabunt,* 26 *ne forte ad lapidem impingat pes tuus.* 27 *Super aſpidem & baſiliſcum & venenatas beſtias innocue calcabis & ambulabis:* 28 *leonem ac draconem ceteraſque feras & immanes belluas conculcabis illæſus.* 29 DEUS. *Quandoquidem iſte* homo

(1) *℣℣. 14 & 15 unicum conſtituunt in Vat. 341, & 342, & apud Grabeum.*

(2) *Cod. B. 6. Crat.* non accedent ad te mala.

(3) *Idem B. 6.* mandabit.

(4) *Cod. S. Pauli,* ut cuſtodiam.

(5) *Idem MS. S. Pauli addita copula* & liberabo eum.

30 protegam eum quoniam cognovit nomen meum.

Ỽ. 15. Pſal. XLIX. 15. † 31 Clamabit [1] ÷ ad ⁒ me, & ego exaudiam eum:

32 cum ipſo ſum in tribulatione:

33 eripiam eum, & glorificabo eum.

† 34 longitudine dierum replebo eum;

35 & oſtendam illi ſalutare meum.

homo in me ſperavit mihique adhæſit; etiam ego liberabo eum a malo; 30 *meaque defenſione tegam eum, agnovit enim divinum numen meum.* 31 *Me invocabit, & ego exaudiam illum:* 32 *eique ego adſum in quavis tribulatione:* 33 *& inde eximam eum & glorioſum reddam eum.* 34 *longitudine dierum, vitaque longæva implebo eum:* 35 *& tandem exhibebo ei illam, quam ego do ſalutem in vita ſempiterna atque beata.*

ORATIONES.

MSS. 1 PRæſta nobis Domine, per invocationem nominis tui, aſpidis & baſiliſci lethalia venena calcare, ut oſtenſo nobis Salutari tuo, adverſus inſidias inimici, ſpiritualis clypei umbraculo muniamur. Per eumdem Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum Filium tuum.

SERO ANTE CUBITUM.

Ex Horologio Græcorum in Apodipno. 2 DOmine Domine, qui nos liberaſti ab omni ſagitta volante in die, libera nos quoque ab omni negotio perambulante in tenebris: dignare nos autem & hujus noctis curriculum ſine culpa pertranſire ac ſine tentatione malorum: & libera nos ab omni perturbatione atque formidine, quæ ex diabolo nobis adnaſcitur. Beneplacito ac benignitate unigeniti Filii tui, cum quo benedictus es una cum ſanctiſſimo & bono & vivifico Spiritu tuo, nunc & ſemper & in ſæcula ſæculorum. *Amen*.

PSALMUS XCI.

Pſalmus Cantici. In die Sabbati.

Beda.

Senſus myſticus. *Pſalmus* ſignificat opera ſpiritualia, quæ ſurſum tendunt ad Dominum: in his ſemper *cantare*, ideſt, Domino adjutori gratias agere debemus. *Dies* autem *Sabbati*, *Requies* interpretatur, per quam commonemur ab omni prava actione ceſſare; & futuram pariter *requiem* certiſſima devotione ſperare. Arnobius ita dicit: *Die Sabbati inimici Domini pereunt, ut die Dominica amici Domini gratulentur: Sabbato enim jacet Dominus in ſepulchro mortuus, & die Dominica adoratur inter Angelos vivus. In hac re nimis* [2] *profundæ factæ ſunt cogitationes ejus; quas vir inſipiens non cognoſcit.*

Primo

(1) *Sine obelo locus ille occurrit in Codd. Orat. B. 6., & S. Pauli, quorum poſtremus omittit & proximum pronomen* ego vocem exaudiam *præeuntem. Tum Oxon. Ed. unico Ỽ. repræſentat ỼỼ. 32, & 33.*

(2) *MS. ibi*, nimis profundæ ſunt cogitationes.

Primo ingreſſu Eccleſia loquitur, bonum eſſe commemorans laudes Domini dicere; quod inſipientem & irreligioſum profitetur ignorare: *Bonum eſt confiteri Domino*. Secundo, peccatores ſicut fœnum velociter aſſerit eſſe perituros: *Cum exorti fuerint peccatores*, & reliqua. Tertio, dicit juſtos florere ut palmam, creſcere autem ut cedros Libani; ut & pertinaces metus corrigat, & devotos felix promiſſio ſuſtollat: *Juſtus ut palma florebit*.

Euſebius Cæſarienſis. De requie illa quæ ſecundùm Deum eſt. * *Sabbato ad Matutinū.*

Pſalmus ad laudandum Deum.

1 BONUM EST CONFITERI DOMINO, Propheta.
2 & pſallere nomini tuo Altiſſime: ℣. 2. Pſ. CXLVI. 1.
† 3 ad annunciandum mane miſericordiam tuam, [1] & veritatem tuam per noctem,
† 4 in decachordo pſalterio cum cantico in cithara.
† 5 Quia delectaſti me Domine in factura tua:
6 ÷ & : in operibus manuum tuarum exſultabo.
† 7 Quam magnificata ſunt opera tua Domine!
8 nimis profundæ factæ ſunt cogitationes tuæ. ℣. 8. Pſal. XXXIX. 6. Rom. XI. 33.
† 9 Vir inſipiens non cognoſcet; [2]

Pſalmus inſtrumento muſico inchoante, & cantu vocis ſubſequente decantandus. Die Sabbati dicendus.

PROPHETA. 1 *Æquum & bonum ac ſalutare eſt tibi Domine fateri laudes tuas*, 2 *& canere ad honorem nominis tui o Altiſſime*: 3 *ut annunciemus & prædicemus primo mane miſericordiam erga nos tuam, & annunciemus veritatem promiſſorum tuorum etiam noctu*, 4 *adjuncto muſico inſtrumento decem chordarum & pſalterio, cum ſuavi cantu, & citharæ ſono*. 5 *Quoniam tu me Domine lætificaſti opere & fabrica mundi a te facta*: 6 *idcirco & ego ex operibus manuum tuarum exſultanter te laudabo*. 7 *O quam magna & quam magnifice facta ſunt opera tua Domine!* 8 *& o quam valde profunda & imperſcrutabilia ſunt conſilia providentiæ tuæ, quibus mundum gubernas!* 9 *Vir inſipiens non cognoſcet hæc tam magnifica opera & profunda conſilia & judicia Dei;*

* Aſſyriis ſub Ezechia victis multi gratias agunt. Aliter, *Vox Eccleſiæ*.

Pſalt. Syr. Anonymus de miniſterio Sacerdotum, & de ſacrificiis eorum matutinis. Prædicit etiam quietem in Deo. Verſ. xxxii.

Pſalt. Arab. mun. Verſ. xxix.

(1) *℣. 3 in duos partitur in Vat.* 341, *&* 342. *ſicut & apud Grabeum*:
3 ad annunciandum mane miſericordiam tuam,
4 & veritatem tuam per noctem.

(2) *Unico verſu legimus in Vat.* 341, *&* 342. *℣℣. 9 & 10; qui MSS. deinde cum Oxon. Ed. proſequuntur*:
11 Cum exorti fuerint peccatores ſicut fœnum,
12 & apparuerint omnes qui operantur iniquitatem.

10 & ſtultus non intelliget hæc :
† 11 cum exorti fuerint peccatores ſicut fœnum, & apparuerint omnes qui operantur iniquitatem ;
† 12 ut intereant in ſæculum ÷ ſæculi ⁝
13 Tu autem altiſſimus in æternum Domine.
Ɏ. 14. Ita Cod. Alexandrinus. † 14 ※ Quoniam ecce inimici tui Domine ⁝ [1] quoniam ecce inimici tui peribunt :
15 & diſpergentur omnes qui operantur iniquitatem.
† 16 & exaltabitur ſicut unicornis cornu meum :
17 & ſenectus mea in miſericordia uberi.
† 18 Et deſpexit oculus meus inimicos meos :
19 ÷ & ⁝ in inſurgentibus in me [2]
20 malignantibus audiet auris mea.
† 21 Juſtus ut palma florebit :
22 ſicut [3] cedrus Libani multiplicabitur.
† 23 plantati in domo Domini,
24 in atriis domus Dei noſtri florebunt.
† 25 adhuc multiplicabuntur in ſenecta uberi : 26 &

Dei ; 10 & ſtultus non intelliget hæc, 11 nempe quod cum peccatores exorti fuerint & germinaverint quaſi herba, quæ ſtatim creſcit & ſtatim areſcit ; & omnes qui quod iniquum eſt faciunt, apparuerint florentes in mundo breviſſimo tempore : 12 tum fiet ut conterantur & intereant in omnia ſæcula. 13 Tu autem excelſus es in æternum o Domine. 14 Nam ecce inimici hi tui Domine, ecce, inquam, inimici hi tui peribunt ; 15 & diſſipabuntur omnes, qui quod iniquum eſt faciunt, 16 meum vero robur a te exaltabitur ut elevatum & forte cornu monocerotis : 17 & ſenectus mea exaltabitur pingui oleo uberis miſericordiæ tuæ. 18 Hinc & deſpexit atque deſpiciet oculus meus inimicos meos mox perituros : 19 & de his qui conſurgunt adverſum me, 20 maligne operantibus audiet tandem auris mea jam periiſſe. 21 Juſtus non ut fœnum ſed ut palma ſemper virens, ita florebit : 22 & veluti cedrus, quæ in monte Libano ad proceritatem maximam adoleſcit, ita multum creſcet. 23 Ejuſmodi juſti homines plantati in domo Domini, 24 ibi in atriis Dei noſtri florebunt : 25 & ibi

(1) *Iidem MSS. Vat. facta rurſum diſtictione.*
14 quoniam ecce inimici tui Domine,
15 quoniam ecce inimici tui peribunt.

(2) *ɎɎ. 19 & 20 unico exhibentur in Vat. 341, 342, & a Grabeo. Ad hæc vocem* malignantibus *20 Ɏ. prorſus omittit MS. Orat. B. 6.*

(3) *Idem MS. B. 6.* ut cedrus : *tum paullo inferius Ɏ. 24.* in atriis Dei noſtri *&c. omiſſa voce* Domus *&c. Præterea a Ɏ. 25 Oxon. Ed. habet :*
25 adhuc multiplicabuntur in ſenecta uberi, & bene patientes erunt, ut annuncient,
26 quoniam rectus Dominus Deus noſter.

At Vat. 341, & 342.
26 & bene patientes erunt ut annuncient,
27 quoniam rectus Dominus Deus noſter,

26 & bene patientes erunt ,
† 27 ut annuncient * quoniam rectus Dominus Deus noſter ;
28 & non eſt iniquitas in eo. *v. 28. Deut. XXXII. 4.*

ibi adhuc amplius multiplicabuntur & fructificabunt in ſenectute pingui & uberi atque vegeta ; 26 & bene affecti ac bene valentes erunt , 27 ad annunciandum ſemper ac prædicandum quod rectus ſit Dominus Deus noſter , 28 & quod in eo non ſit iniquitas ulla .

ORATIONES.

1 EXſultatio æterna Sanctorum, Deus, qui juſtos diverſis bonorum refectos impendiis , florere in palmiferis atriis immarceſcibiliter facis , quæſumus ut remiſſis molibus delictorum , eorum nobis ſocietatem dignanter impertias. Per Dominum noſtrum. MSS.

2 BOnum eſt nos tibi Domino confiteri , tuoque altiſſimo nomini pſallere, ut nos & confeſſio a periculis eruat , & pſallendi induſtria coram te gratiores exhibeat. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*. Prev. Moz. fol. 118. 149.

3 SAncti , Domine (Julianus & Socii ejus) ut palma in conſpectu tuo florent, plantati radicatique aſſiſtunt tuis in atriis ſanctis, qui in martyrii certamine conſtituti acquiſierunt de ſupplicio palmam victoriæ; & de morte in domo tua perpetuam gloriam : oramus ergo inclite Deus ut eorum inluſtribus meritis , nobis ob facinora peccatorum veniam condonare digneris. ℟ *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. fol. 331. *De SS. Martyribus.*

4 ORamus te Domine ut quæ audivimus opere compleamus , & verba vertamus in opera , ut qui hic plantati ſumus in domo tua , in atrio Chriſti floreamus. Cui ſit gloria in ſæcula ſæculorum. *Amen*. Comment. hujus Pſalmi ſ. S. Hieronymi.

PSALMUS XCII.

÷ *Laus cantici ipſi David . In die ante Sabbatum , quando fundata eſt terra* :

Beda.

Canticum ad laudem Divinitatis; *Ipſi David* ad Chriſtum convenienter aptatur. Quæritur autem quomodo *in die ante Sabbatum* , id eſt ſexta feria *terram* dicat *fundatam* , cum legatur in Geneſi tertio die aridam apparuiſſe ? ſed hic *terram* , hominem debemus accipere, cui dicitur ; *Terra es , & in terram ibis* . Qui ſicut a Creatore Deo ſexta die factus eſt, ita & ſexta ætate ſæculi ab eodem Deo ex ſemine David a Creatore fundatus eſt : tunc enim *terra fundata eſt* , quando in eo humani generis * firmata eſt credulitas ; & ideo *Laus* ſanctæ Incarnationis ejus , pſalmi iſtius contextione cantatur. Senſus myſticus. * *al.* formata.

Primus locus eſt a pulchritudine ipſius , *Dominus regnavit* & reliqua. Deinde a fortitudine : [*Induit Dominus fortitudinem* :] Tertio , ab operi-

 bus :

bus : [*Etenim firmavit orbem terræ* .] Quarto, a poteſtate : [*Parata ſedes tua* .] Quinto , alaudibus univerſitatis : [*Elevaverunt flumina* .] Sexto, a veritate dictorum : [*Teſtimonia tua* .] Poſtremo , a laude ipſius domus , quam decet æterna exſultatione gaudere . [*Domum tuam* .] Quidam codices habent ; *In die ante Sabbatum quo inhabitata eſt terra* : quod hiſtoriæ magis congruere videtur , quia prius quidem *terra fundata* , ſed *ſexta Sabbati* eſt animalium gregibus atque ipſius hominis *inhabitatione* perfecta : quo etiam die Dominus hominem paradiſo , [in] quo in principio conſtituerat , per lignum Crucis reſtituit ; *Hodie* , inquit , *mecum eris in paradiſo* .

Dominica ad Matutinum .

Euſebius Cæſarienſis . Hymnus regni Chriſti ſuper primo ejus adventu . *

Pſalmus ad laudandum Deum .

Propheta. ℣. 1. Pſal. XCV. 10. XCVI. 1. XCVIII. 1. CIII. 1.

1 DOMINUS REGNAVIT , DECOREM INDUTUS EST :
2 indutus eſt [1] Dominus fortitudinem , & præcinxit ſe :
† 3 etenim firmavit orbem ÷ terræ ⁝ qui non commovebitur:
℣. 4. Pſal. XLIV. 7.
† 4 Parata ſedes tua ex tunc :
5 a ſæculo tu es .
† 6 Elevaverunt flumina Domine :
7 elevaverunt flumina vocem ſuam :
℣. 8. Ita cod. Alexandrinus.
† 8 ※ elevaverunt flumina fluctus ſuos ⁝ [2] † 9 a

Laus cantici inſpirata Davidi . Cantanda in die ante Sabbatum, id eſt, feria ſexta, qua die ſtabiliter habitata fuit terra, conditis ipſa die Adamo & Eva.

PROPHETA . 1 *Dominus proprio jure in toto mundo regnavit & regnat : decoraque gloria ceu veſtimento indutus eſt* . 2 *indutus eſt Dominus , inquam , omnipotenti fortitudine , eaque ſe quodammodo accinxit* : 3 *ipſe namque totum hunc orbem terræ firmum fecit , qui numquam ſuo loco movebitur* . 4 *Firmiter apparatum eſt ſolium regni tui ſupra mundum totum Domine ab ipſo exordio creationis* : 5 *& ab æterno tu es Deus* . 6 *Suſtulerunt , flumina Domine* , 7 *ſuſtulerunt , inquam , flumina ſonitum & ſtrepitum ſuum* ; 8 *ſuſtulerunt mira-*

* Reditum de Babylone prædicens ſolito narrationis ſchemate carmen exornat , quo divina latius commendentur & explicentur auxilia . Quod ait in titulo , quoniam inhabitata eſt terra , ſignificat captivitate laxata . Verum notandum , quia & iſte , & præcedens Pſalmus apud Hebræos anepigraphus eſt , id eſt , inſcriptione carens .

Pſalt. Syr. Davidis de miniſterio Domini . Verſ. xiv.

Pſalt. Arab. Davidis , Dixit eum die Sabbati pro encomio quando quievit terra . Verſ. xiii.

S. Hieron. Iſte Pſalmus vocem continet Prophetæ , virtutem , atque magnificentiam Domini decantantis .

(1) *Vocem* Dominus *illic obelo notat B. 6.*

(2) *Vat. 341 & 342.*

8 elevaverunt flumina fluctus ſuos a vocibus aquarum multarum ,
9 mirabiles elationes maris
10 mirabilis in altis Dominus .

Grabeus vero .

9 a vocibus aquarum multarum
10 mirabiles elationes maris:
11 mirabilis in altis Dominus .

† 9 a vocibus aquarum multarum * mirabiles elationes maris :
10 mirabilis in altis Dominus .
† 11 Teſtimonia tua credibilia facta ſunt nimis :
12 domum tuam decet ſanctitudo, Domine, [1] in longitudinem dierum .

mirabiliter flumina ſonoros fluctus ſuos : 9 *& propter voces & ſtrepitus multarum aquarum , grandes ſunt & admirabiles tumidi illi & elevati fluctus maris :* 10 *ſed in mirabilibus operibus creatis admirabilis apparet Dominus Creator eorum , qui in excelſis habitat .* 11 *Hæc omnia creata quæ præclarum nobis dant teſtimonium potentiæ & divinitatis tuæ , fide digna facta ſunt valde : & maxime valde digna facta ſunt oracula tua illa veriſſima , quibus revelaſti & teſtificatus es te eſſe mundi creatorem atque rectorem .* 12 *domum igitur tuam Domine decet ſanctitas in longitudinem dierum , ut in ea te ſemper ſancte colamus .*

ORATIONES.

1 DOmine [2] omnipotens, qui Paterna præcinctus virtute, cælum, mare, terramque locaſti, exaudi ſupplices tuos, & da credulitatem in teſtimoniis tuis ; indue nos fortitudine & decora ſanctificatione . Qui cum eodem Deo Patre & Spiritu ſancto vivis *&c.* MSS.

2 TEſtimoniorum tuorum Domine efficiamur hæredes, quæ nobis facta ſunt credibilia, ſint noſtræ meditationi aſſidua, ut ſunt fidei veritate ſincera ; atque ita noſtro conſummentur opere, ſicut proferuntur ex ore, regant conſolatione mœrentes ; ac promptiores ad te faciant auditores . ℟. *Amen* . Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in ſæcula ſæculorum . ℟. *Amen* . Brev. Mozar. fol. 214.

3 MIrabilia ſunt teſtimonia tua Domine Deus, quibus Unigenitus Filius tuus regnat univerſæ terræ ; præſta ergo nobis, ut qui revelata facie gloriam ejus ſpeculamur, a dextris ejus in judicio conlocemur. ℟. *Amen* . Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.* fol. 231.

4 TEſtimonia tua Domine, quæ nobis facta ſunt credibilia, ſint noſtræ meditationi aſſidua, ut ſunt fidei veritate ſincera ; atque ita noſtro conſummentur opere, ſicut proferuntur ex ore ; regant conſolatione mœrentes, ac promptiores efficiant . ℟. *Amen* . Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.* fol. 234.

5 DOmine qui fortitudine indueris, & virtute præcingeris, paratos nos fac ante ſedem majeſtatis tuæ, ut ex tunc & a ſæculo tuum nomen magnificemus ; ac propitiare in terris digneris, qui es mirabilis in excelſis . ℟. *Amen* . Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.* fol. 237.

6 Domi-

(1) *Oxon. Ed. facta rurſus diſtinctione :* 12 domum tuam decet ſanctitudo, Domine, 13 in longitudinem dierum .

(2) *MS.* Domine Deus omnipotens .

fol. 24. 6 DOmine, cujus eſt regnum potentia terribile, & præcinctum virtute, quem flumina doctorum elevatis vocibus laudant, & mirabilia maris concelebrant, excita potentiam tuam & brachii tui terribilem fortitudinem, quæ conterat jugum noſtræ ſervitutis, miſerorum colla prementis; noſtraſque fatigatas confortet manus, debilia roboret genua; convaleſcere puſillanimes faciat: nec ultra ſit quod timeamus ex inimico, quia propter ſalvationem noſtram venire credimus noſtrum piiſſimum redemptorem. [℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam &c.]

Comment. hujus Pſal. to. 7. S. Hieronymi. 7 IN Eccleſia tua Domine, quam exhibuiſti tibi non habentem maculam aut rugam, nos digneris mundos ac ſplendidos cuſtodire; nec polluere Baptiſmi gratiam, per quod in te renati ſumus ad vitam. Quia tibi eſt cum æterno Patre & Spiritu ſancto honor & gloria in ſæcula ſæculorum. *Amen*.

PSALMUS XCIII.

÷ *Pſalmus ipſi David. Quarta Sabbati*:

Beda.

Senſus myſticus. *Quarta Sabbati*, eſt a *Sabbato quarta feria*: qua die Dominus luminaria cæli creavit. Hoc aptandum eſt ſanctis viris cæleſti in terra converſatione lucentibus, de quibus eſt pſalmus iſte dicturus.

Reſpiciens Propheta inſipientium corda turbari, quaſi Deo mortalia non curante, quando impios proſperari, & juſtos [1] cernebant affligi; in prima parte Dominum rogat ut retribuat ſuperbis, per quos mundum tali æſtimatione cognoverat eſſe vitiatum: *Deus ultionum Dominus*. Secunda, ipſos increpat, qui ſtulta blaſphemia Deum putant humana non videre, dum ipſe creaturis ſuis intelligentiam præſtet & ſenſum; beatum deputans illum qui mundi felicitate calcata, in divina reverentia perſeverat: *Intelligite inſipientes* & reliqua. Tertia, ad eorum animos invitandos, ſibi dicit Dominum [2] fuiſſe refugium, & futurum vindicem fore peccantium: *Quis conſurget mihi adverſus malignantes?*

Feria VI. ad Vigilias. *Euſebius Cæſarienſis*. De perſecutionibus contra Eccleſiam. *

Pſal-

* Enumeratis malis, quæ victor Chaldæus ingeſſit adjungitur oratio victi, capti, & tranſmigrati populi. Aliter, *Vox Eccleſiæ de Judæis ad Dominum*.

Pſalt. Syr. Davidis. De Cœtu Corah & Dathan & Abiron. Spiritualiter vero de perſecutione adverſus Eccleſiam. Verſ. XLVII.

Pſalt. Arab. num. Verſ. XLV.

(1) *Idem MS.* cernit.

(2) *Idem rurſus*, Dominum eſſe refugium & futurum vindicem peccantium.

Pſalmus ad precandum.

1 DEUS ULTIONUM DOMINUS, [1] DEUS ULTIONUM LIBERE EGIT. Propheta.
† 2 Exaltare qui judicas terram : ℣. 2. Pſalm. VII. 7. LVI. 6.
3 redde retributionem ſuperbis.
† 4 Uſquequo peccatores, Domine,
5 uſquequo peccatores gloriabuntur ?
† 6 effabuntur [2] ÷ & : loquentur iniquitatem ? ℣. 6. Judæ 15.
7 ※ loquentur : omnes qui operantur injuſtitiam ?
† 8 Populum tuum Domine humiliaverunt :
9 & hæreditatem tuam vexaverunt.
† 10 viduam & advenam interfecerunt :
11 & pupillos occiderunt.
† 12 & dixerunt ; *Non videbit Dominus, nec intelliget Deus Jacob.* ℣. 12. Pſalm. IX. 11. 13.
† 13 Intelligite inſipientes in populo, & ſtulti aliquando ſapite :
† 14 Qui plantavit aurem, non audiet ? ℣. 14. Exod. IV. 11.

15 aut

Pſalmus Davidi inſpiratus. Decantandus quarta feria, quæ eſt quarta dies poſt Sabbatum.

PROPHETA. 1 *Deus ſcelerum ultor, Deus ſcelerum ultor, inquam, libere palamque egit in ulciſcendis injuriis ſuorum nemine prohibente.* 2 *Excelſum te eſſe oſtende o judex terræ :* 3 *& condignam redde retributionem ſuperbis hiſce infidelibus qui nos conculcant.* 4 *Quouſque peccatores o Domine :* 5 *quouſque peccatores gloriabuntur exſultantes de felicitate ſua ?* 6 *quouſque effutient & loquentur quod iniquum eſt ?* 7 *quouſque inquam, ſic loquentur omnes qui operibus ſuis tuam legem tranſgrediuntur ?* 8 *Ecce Domine populum hunc tuum in humilem contemptamque conditionem abjecerunt :* 9 *noſque, quos peculiari & veluti hæreditario poſſides, multis malis afflixerunt.* 10 *viduam & advenam humano auxilio deſtitutos interfecerunt :* 11 *& pupillos paterna defenſione orbatos occiderunt.* 12 *& dixerunt*, Non videbit nos Dominus : neque nos intelliget & cognoſcet Deus, in quem Jacobi natio credit. 13 *Quin potius vos nunc intelligite o inſipientes in populo ; & vos ſtulti aliquando diſcite & recte prudenterque ſapite.* 14 *Anne qui ingenuit vobis*

(1) *Vat. 341, & 342, & Grabeus.*
1 Deus ultionum Dominus,
2 Deus ultionum libere egit.

(2) *Ejus loci copulam ſine obelo occurrit in MSS. Orat. B. 6., & S. Pauli. Præterea paullo inferius ℣℣. 8 & 9. unico ſcribuntur in Vat. 341 & 342. ſicut & inſequentes illico ℣℣. 10 & 11. unico itidem ℣. ab iiſdem MSS. exhibentur.*

A ℣. vero 12 illi MSS. ita partiuntur cum Grabeo :
12 & dixerunt ; non videbit Dominus,
13 nec intelliget Deus Jacob.
14 intelligite inſipientes in populo,
15 & ſtulti aliquando ſapite.

15 aut qui finxit oculum, non conſiderat?
† 16 qui corripit gentes, non arguet?
17 qui docet hominem ſcientiam?
† 18 Dominus ſcit cogitationes hominum quoniam vanæ ſunt.
† 19 Beatus homo quem ÷ tu ⁝ erudieris Domine;
20 & de lege tua docueris eum:
† 21 ut mitiges [1] ei a diebus malis;
22 donec fodiatur peccatori fovea.
† 23 Quia non repellet Dominus plebem ſuam;
24 & hæreditatem ſuam non derelinquet:
† 25 quoadusque juſtitia [2] convertatur in judicium:
26 & qui juxta illam, omnes qui recto ſunt corde.
÷ *DIAPSALMA*:
† 27 Quis conſurget mihi adverſus malignantes?
28 ÷ aut ⁝ quis ſtabit mecum adverſus operantes iniquitatem?
† 29 Niſi quia Dominus adjuvit me;
30 paulo minus [3] habitaſſet in inferno anima mea.

† 31 ſi

bis aurem, vos non audiet? 15 an vero qui formavit vobis oculum, vos non
videbit, & non conſiderabit? 16 anne qui gentes omnes flagello correptionis
erudit ut peccata devitent, peccata veſtra non redarguet & non caſtigabit?
17 an qui docet hominem ſcientiam, vos veſtraque ignorabit? 18 Cognoſcit
profecto Dominus etiam cogitationes ipſas hominum quod vanæ ſint. 19 Felix
& beatus homo ille quem tu ipſe erudieris Domine: 20 & quem tu docueris de
rebus divinis & bonis moribus revelatis in lege tua; 21 ut ea inſtitutione edo-
ctum, patientem facias eum & mitem in diebus malis & afflictionis, 22 dum
interim peccatori fodiatur fovea, & demum tandem infodiatur inferno.
23 Nam profecto a ſua protectione non abjiciet Dominus populum ſuum; 24 &
quos ſibi in hæreditatem aſſumpſit; non deſeret; 25 quoadusque ejuſdem Dei
juſtitia ſæpe occulta, vertatur in apertum manifeſtumque judicium; 26 &
quoadusque juxta illam juſtitiam fuerint, eique adhæſerint omnes qui recto ſunt
*corde. * 27 Quis conſurget pro me adverſus malignantes? 28 aut quis conſi-*
ſtet mecum adverſus eos qui operantur inique? 29 Niſi Dominus auxiliatus
fuiſſet mihi, 30 parum abfuiſſet quin jam habitaſſet in inferno anima mea.

31 Si

* *Pauſatio aut immutatio muſicæ cātilenæ inter pſallendum.*

(1) *Cod. Orat. B. 6.* & mitiges ÷ ei ⁝ *Cod. S. Pauli*, ut mitiges ÷ ei ⁝ *Videſis Thomaſium noſtrum primo Pſalterio ad locum præſentem.*

(2) *Cod. B. 6. Orat.* convertetur.

(3) *Cod. Orat. B. 6., & S. Pauli*, habitavit. *Tum Vat.* 341 & 342.

31 ſi dicebam: motus eſt pes meus:
32 miſericordia tua Domine adjuvabat me.

Deinde una cum Oxon. Ed. diſtinguunt:

33 ſecundum multitudinem dolorum meorum in corde meo,
34 conſolationes tuæ lætificaverunt animam meam.

† 31 ſi dicebam ; *Motus eſt pes meus* : miſericordia tua Domine
adjuvabat me .
† 32 Secundum multitudinem dolorum meorum in corde meo ,
conſolationes tuæ lætificaverunt animam meam .
† 33 numquid adhaeret tibi ſedes iniquitatis ,
34 qui fingis [1] laborem in præcepto ?
† 35 Captabunt in animam juſti :
36 & ſanguinem innocentem condemnabunt .
† 37 & factus eſt mihi Dominus in refugium ;
38 & Deus meus in adjutorium ſpei meæ .
† 39 & reddet illis iniquitatem ipſorum :
40 & in malitia eorum diſperdet eos : [2]
41 ※ diſperdet illos ⁝ Dominus Deus noſter .

31 *Si quando dicebam ,* Vacillavit pes meus : *miſericordia tua Domine me adjuvabat & ſuſtentabat .* 32 *Domine pro proportione multorum dolorum & anxiarum cogitationum animi mei tuæ me conſolationes lætificaverunt & delectaverunt .*{33 *numquid enim iniquum eſt tibi ſolium & regimen* 34 *ut jubeas omnem nos ſubire laborem in præcepto tuo ſervando ſine ulla prorſus retributione atque conſolatione ?* 35 *Inſtar quidem aucupum capturam parabunt injuſti adverſus animam & vitam juſti ut eum capiant & interficiant ;* 36 *& ſanguinem innoxium condemnabunt morte ut effundatur .* 37 *ſed Dominus ut ſemper fuit ita ſemper mihi erit refugium ad quem confugio ;* 38 *& Deus meus ſemper fuit ſemperque adjutor erit ſpei meæ ; ſemperque mihi in ſe ſperanti auxiliabitur .* 39 *& e contrario reddet illis ſupplicia condigna iniquitati ipſorum ;* 40 *eoſque propter malitiam ipſorum perire faciet ,* 41 *ipſos , inquam , Dominus Deus noſter perire faciet ſummo æternoque ſupplicio .*

ORATIONES.

1 ERudi nos Domine benevolentia legis tuæ , & eſto nobis in tribulatione refugium , qui homini prudenter inſinuas ſcientiam ne delinquat . Per Dominum . MSS.

2 NON repellas Domine plebem quam mercatus es , nec derelinquas hæreditatem pro qua in Cruce adpenſus es ; ſed quouſque juſtitia nunc occulta , manifeſto clareat in judicio , pietate porrecta nos rege , & ſecundum multitudinem dolorum noſtrorum , tua nos lætifica exhortatione , ut qui dolorem nunc fingis in præcepto , futuro requiem nobis concedas in ſæculo . ℟. *Amen* . Per miſericordiam tuam Deus noſter , qui es benedictus , & vivis , & omnia regis in ſæcula ſæculorum . ℟. *Amen* . Brev. Moza. fol. 77. 145. 147

3 DA nobis Domine poſſibilitatis optabilem facultatem , quo valeamus & adverſus malignantes conſurgere , & malignantium ſermonibus contraire ; ac ſicut operantibus contra [te] iniquitatem parata eſt fovea ; fol. 1, 0.

(1) *Cod. B. 6. Orat. illic ſcribit* dolorem *pro* laborem .
(2) ℣℣. *poſtremos* 40 & 41 *omiſſis quæ ſub aſteriſco leguntur uno ℣. exhibent Vat.* 341 , & 342.

ſovea ; ita credentibus nobis præparetur in cœleſtibus regnis manſio glorioſa . ℟. *Amen* . Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*

fol. 101. De Paſſione Domini. 4 EXaltare Domine qui judicas terram ; & qui ultionem reddis ſuperbis, pietatis medelam impertire redemptis ; & ipſe prærroga miſericordiam reis , qui pro nobis es Cruci adjudicatus ab impiis . [℟. *Amen* . Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*]

PSALMUS XCIV.

÷ Laus cantici ipſi David :

Beda.

Senſus myſticus. *Laus* devotionem vocis ; *canticum* hilaritatem mentis ; *Ipſi David* Chriſto Salvatori noſtro deſignat , ut videlicet convenientes , non in delectationibus vanis , ſed in Domino exſultemus .

Prævidens Propheta Judæos Chriſto poſſe reſiſtere , primo ingreſſu populos eorum ad pſalmodiam invitat , laudes Domini dulciſſima * veritate deſcribens : *Venite exſultemus Domino* . Secundo , ipſe Dominus loquitur , ne cor ſuum idem populus induret ; ne eis contingat quod patribus eorum , qui non meruerunt terram repromiſſionis intrare : *Nolite obdurare corda veſtra* .

* *al.* varietate .

Quotidie ad Vigilias.

Euſebius Cæſarienſis . Vocatio Judæorum , & eorumdem repudiatio .

S. Athanaſius . Pſalmus hortatorius & velut imperans . *

Pſalmus invitatorius ad laudem Dei .

Propheta . 1 VENITE , EXSULTEMUS DOMINO ;

2 jubilemus Deo ſalutari noſtro ;

† 3 præoccupemus faciem ejus in confeſſione ;

4 ÷ & : in pſalmis jubilemus ei :

℣. 5. Pſal. XCV. 4. † 5 quoniam Deus magnus Dominus ;

6 &

Laus cantici inſpirata Davidi .

PROPHETA . *1 Venite fideles omnes ; exſultemus de Domino ; 2 jubilemus in honorem Dei Salvatoris noſtri ; 3 ante omnia veniamus in conſpectum ejus cum profeſſione beneficiorum quæ ab illo accepimus , & cum actione gratiarum ; 4 & cum canticis jubilemus in honorem ejus : 5 quia Dominus eſt Deus*

verus

* Prædicens ea , quæ vel de Babylone exeunti , vel in Babylone poſito contigerunt . In principio Pſalmi omnes ad gratiarum vocat actionem . Deinde exemplo rerum præteritarum utilitatem exhortationis inducit . Aliter , *Vox Eccleſiæ pœnitentiam ſuadentis* .

Pſalt. Syr. Davidis , ad litteram cum tranſivit populus per Jordanem , & innuit in eo deſperationem Judæorum . Tædet me generationis hujus ſicut juravi in ira mea . Verſ. xxvi .

Pſalt. Arab. Verſ. xxiv.

S. Hier. Iſte Pſalmus vocem continet Prophetæ cohortantis homines ad Deum de toto corde tranſire .

(1) *℣℣. 5 & 6 unico in ℣. leguntur apud Grabeum .*

Digitized by Google

6 & rex magnus ſuper omnes deos :
† 7 quia in manu ejus [1] ſunt omnes fines terræ ;
8 & altitudines montium ipſius ſunt :
† 9 quoniam ipſius eſt mare , [2] & ipſe fecit illud ;
10 & ſiccam manus ejus formaverunt .
† 11 Venite adoremus & procidamus
12 ÷ & ⁑ ploremus ante Dominum qui fecit nos :
13 quia ipſe eſt [3] ÷ Dominus ⁑ Deus noſter ;
† 14 & nos populus paſcuæ ejus , ŷ. 14. 15. Pſ. LXXVIII. 13. LXXIX. 2. XCI. 5.
15 & oves manus ejus .
16 Hodie ſi vocem ejus audieritis ; ŷ. 16. Hebr. III. 7. IV. 7.
† 17 nolite obdurare corda veſtra * ſicut in Irritatione , ŷ. 17. Num. XX. 13.
18 ſecundum diem Tentationis in deſerto . ŷ. 18. Exod. XVII. 7.
† 19 UBI TENTAVERUNT ME patres veſtri : DEUS.
20 probaverunt ※ me ⁑ [4] & viderunt opera mea . ŷ. 19. Num. XIV. 22.
† 21 Quadraginta annis offenſus fui generationi illi : ŷ. 21. Num. XIV. 34.

Yy 2 22 &

In cod. Vatic. poſt ŷ. 6. extat hic alius, quem etiam habet Editio Romana. Quoniam non repellet Dominus plebem ſuam.

*verus & magnus , 6 & rex magnus ſuper omnes falſos deos Gentium ; * & quia Dominus non abjiciet a ſe nos populum ſuum : 7 & quia in ejus manu & poteſtate ſunt omnes termini terræ ; 8 & ipſius ſunt excelſi montes : 9 & quia ipſius eſt mare ; ipſe enim fecit illud : 10 et aridam et ſiccam terram manus ejus omnipotentes formaverunt . 11 Venite ergo adoremus eum , et flectamus genua et incurvi procumbamus ei : 12 et ploremus coram Domino qui fecit nos : 13 nam ipſe eſt Dominus Deus noſter : 14 nos vero ſumus populus quem ipſe paſcit ; 15 et ſumus oves quas propria ſua manu deducit . 16 Si hoc die et tempore vocem ejus audieritis ; 17 ne obduretis corda veſtra fallacia peccati et incredulitate ut diſcedatis a Deo vivo , quemadmodum in illo loco aquarum Contradictionis in deſerto Sin , ubi quidam ex iis qui profecti erant ex Ægypto , licet audiviſſent vocem Domini , irritaverunt tamen & exacerbaverunt Moſen , eo quod non eſſet ibi aqua ; 18 illius alterius diei inſtar , in quo longe ante ſimiliter tentaverant Dominum in eodem deſerto in Raphidim , dicentes ;* Eſt ne Dominus in nobis , an non ? 19 DEUS . *In eo deſerto tentaverunt me patres veſtri , murmurantes & dubitantes de providentia mea : 20 volueruntque probare & explorare potentiam meam ; & viderunt etiam admirabilia opera mea quadraginta annis . 21 Propter quod quadraginta annis & proximus quidem*

(1) *Verbum* ſunt *eo loci omittunt Codd. Orat. B. 5., & S. Pauli .*

(2) *Vat.* 341.
9 quoniam ipſius eſt mare ,
10 & ipſe fecit illud , & ſiccam &c.

(3) *Iidem MSS. mox allegati vocem* Dominus *& obelum ejus prætereunt . Tum ŷŷ.* 14 *&* 15 *Vat.* 341 *&* 342 *unico exprimunt .*

(4) *Vatic.* 342.
20 probaverunt me , & viderunt opera mea quadraginta annis
21 offenſus fui generationi illi.

22 & dixi; *Semper* [1] *hi errant corde*.

† 23 Et iſti non cognoverunt vias meas:

V. 24. Hebr. IV. 3. 24 ut juravi in ira mea; *Si* [2] *introibunt in requiem meam*.

dem adfui protectione mea, ſed inſenſus fui huic generi hominum qui peccaverunt: 22 & dixi, Hi de populo meo aberrant ſemper corde ſ o. *23 & hi certe noluerunt cognoſcere ac tenere vias rationeſque vivendi, quas ego præceperam eis, ut pervenirent ad bonam illam terram a me ipſis promiſſam: 24 quibus propterea juravi in ira mea, dicens*; Hi propter incredulitatem ſuam non introibunt in requiem meam, id eſt, in terram illam promiſſam in qua requieturi, & quietam tranquillamque ducturi erant vitam ſuam.

ORATIONES.

MSS. 1 SAlutare eximium omnium populorum Domine, reſpice propitius ſuper oves gregis tui; eiſque impertiens ſal prudentiæ, introducere eaſdem innoxias ſempiternam digneris in requiem. Qui cum Patre & Spiritu ſancto vivis & regnas Deus per omnia ſæcula.

Brev. Mozar. fol. 76. 99. 147. 2 PRæoccupantes [3] faciem tuam Domine in confeſſione, & in pſalmis tibi debita modulatione jubilantes, adoramus ac procidimus ante te, ploratu interno & gemitu deprecantes; ut quia tu feciſti nos, & tu es Deus noſter, nos populum tuum pius Dominus protegas, & oves paſuæ tuæ paſtor ſollicitus attendas; tribuaſque his gratiam, pro quibus animam poſuiſti. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*.

fol. 185. 3 DOmine, qui populo tuo in quadragenarium numerum annorum proximus fuiſti, præſta Eccleſiæ tuæ quam acquiſiſti pretio ſanguinis tui, ut corde non errent; ſed infuſione ſancti Spiritus illam reple, & eam tibi adſocia in æterna beatitudine. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

PSALMUS XCV.

÷ *Canticum ipſi David. Quando domus ædificabatur poſt captivitatem* ⁑

Beda.

Senſus myſticus. Quantum ad litteram, tempus ſignificat illud cum Babylonia *captivitate* laxata, Templum Hieroſolymis reſtauratum eſt, ſed ſpiritualiter deſtructa *domus ædificatur, quando poſt captivitatem* peccati, anima viam veritatis receperit; *domus* enim iſta, id eſt, univerſalis Eccleſia, in qua Chriſtus inhabitat, vivis lapidibus ſemper exſtruitur; donec ad finem ſæculi prædeſtinatorum numerus impleatur.

In

(1) *Pronomen* hi *tacent Codd. Orat. B.6., & S. Pauli*.

(2) *Iidem MSS.* ſi intrabunt. *Præterea ultimum hunc ℣. in duos partiuntur cum Grabeo Vat. 341 & 342 ſcribentes*,

24 ut juravi in ira mea,
25 ſi introibunt in requiem meam.

(3) *B. fol. 247 non* Præoccupantes, *ſed habet* præoccupemus faciem tuam &c.

In prima parte pſalmi commonet Propheta generalitatem cantare Domino, & in toto orbe prædicare Dominicæ Incarnationis adventum; quoniam ſuper omnes deos verus eſt Dominus; *Cantate Domino* & reliqua. Secunda, diverſas admonet gentes, ut primo ſemetipſos offerant; poſtea munera prædicationis exſolvant; Domini adventum utrumque commemorans, vel quo judicatus a mundo, vel quo judicaturus eſt mundum: *Afferte Domino patriæ gentium*.

Euſebius Cæſarienſis. Vocatio Gentium, & Chriſti adventus. *Feria VI. ad Vigilias.*

S. Athanaſius. Pſalmus hortatorius & velut imperans. *

Pſalmus ad laudandum Deum.

1 CANTATE DOMINO CANTICUM NOVUM; Propheta. ℣. 1. Pſ. XXXII. 3. XCVII. 1.
2 cantate Domino omnis terra:
† 3 cantate Domino (1) ÷ & : benedicite nomini ejus: ℣. 2. 1. Pa al. XVI. 23.
† 4 annunciate de die in diem ſalutare ejus:
5 annunciate inter Gentes gloriam ejus;
6 in omnibus populis mirabilia ejus.
† 7 quoniam magnus Dominus & laudabilis nimis,
8 terribilis eſt ſuper omnes deos: ℣. 8. Pſal. XCIV. 3.
† 9 quoniam omnes dii Gentium dæmonia:
10 Dominus autem cælos fecit.
† 11 Confeſſio & pulchritudo in conſpectu ejus:

12 ſan-

Canticum inſpiratum Davidi in reductione Arcæ Dominicæ ex domo Obededom in Hieruſalem. Quod cantari congrue juſſit Eſdras quando ſancta Dei Domus reædificabatur poſt captivitatem Babyloniam.

PROPHETA. 1 *Canite novum canticum in honorem Domini*; 2 *canite Domino omnes qui habitatis terram*: 3 *canite, inquam, in honorem Domini*: & *benedicite & laudate Divinum numen ejus*: 4 *ſingulis diebus evangelizate, id eſt, bonum nuncium afferte, datam eſſe ab eo nobis ſalutem*: 5 *ejuſdem Dei gloriam narrate inter Gentes*; 6 & *inter omnes populos narrate admirabilia opera ejus*. 7 *nam magnus eſt Dominus & laudabilis valde*: 8 *terribilis ipſe præ omnibus falſis diis Gentium*: 9 *omnes enim dii Gentium nihil ſunt niſi ſculptilia receptacula dæmonum*: 10 *at Dominus eſt is qui condidit cælos & quidquid cælorum ambitu continetur*. 11 *Itaque coram ipſo in Sanctuario ſuo ſit gloria*

* Ob reditum de Babylone gratiarum actio celebratur. Aliter, Vox Eccleſiæ vocantis. Item, qui in præcedente Pſalmo deſtructam domum noſtram flevimus, id eſt, regulam diſciplinæ; hic de reparata gratulemur.

Pſalt. Syr. Davidis, Prophetia de adventu Chriſti, & vocatione Gentium credentium in eo. Verſus xxix.

Pſalt. Arab. Verſ. xxix.

(1) *Et obelum & voculam ipſo notatam omittit Cod. B. 6. Orat.*

12 ſanctimonia & magnificentia in Sanctificatione ejus.
† 13 Afferte Domino patriæ Gentium,
℣. 14. Pſ. XXVIII. 2. 14 afferte Domino gloriam & honorem:
15 afferte Domino gloriam nomini ejus.
† 16 Tollite hoſtias, & introite in atria ejus:
17 adorate Dominum in atrio ſancto ejus.
† 18 Commoveatur a facie ejus univerſa terra.
℣. 19. Pſal. XCII. 1. 19 dicite in Gentibus ÷ quia ⁝ Dominus regnavit.
† 20 etenim correxit orbem [1] terræ qui non commovebitur:
21 judicabit populos in æquitate.
† 22 Lætentur cæli, & exſultet terra;
23 commoveatur mare, & plenitudo ejus;
24 gaudebunt campi & omnia quæ in eis ſunt;
† 25 tunc exſultabunt omnia ligna ſilvarum
℣. 26. Pſ. XCVII. 9. 26 a facie Domini; quia venit,
27 quoniam venit judicare terram:
† 28 judicabit [2] orbem ÷ terræ ⁝ in æquitate;

29 &

gloria & confeſſio laudum ejus: 12 ſanctitas quoque morum & magnum decus & gloriatio ſit in eo loco ſancto ejus. 13 Afferte Domino familiæ Gentium, 14 afferte, inquam, Domino gloriam & honorem, confitentes ipſum ſolum eſſe verum Deum: 15 afferte Domino dignam gloriam nomini ejus. 16 Sumite munera & ſacrificia farinacia, & introite in atria templi ejus ad conſpectum ejus; 17 & proſternite vos & adorate Dominum in atrio ſancto ejus. 18 Permoveantur & timeant ſibi a conſpectu ejus omnes qui habitant in terra. 19 quare dicite inter gentes omnes quod Dominus Chriſtus regnavit poſt lignum, id eſt, poſt mortem ſuam in cruce, ſoluta captivitate, qua homines devicti ſub diaboli tenebantur imperio: 20 nam & ipſe depravatum orbem terræ ad veram religionem firmiter correxit: qui orbis numquam amplius de eadem vera religione dimovebitur, quia numquam vera fides Chriſtiana deficiet uſque ad conſummationem ſæculi: 21 & dicite etiam quod idem ipſe Dominus judicaturus eſt populos omnes cum æquiſſima rectitudine juſtitiæ. 22 Lætentur ergo cæli cum cælitibus, & gaudio exſultet terra cum terrigenis; 23 permoveatur, reſonet & tonet mare cum inſulanis & navigantibus ſuis, & quidquid in eo mari continetur; 24 gaudeant & campi cum hominibus agreſtibus & omnia quæ in eis ſunt; 25 exſultent & tunc in laudibus omnes arbores ſilvarum cum ſilveſtribus hominibus 26 ad conſpectum ſcilicet Domini, quia jam jam ipſe venturus eſt; 27 quia, inquam, ipſe jam jam venturus eſt ad judicandam terram: 28 nam

ipſe

(1) *Vocem* terræ *eo loci idem MS. B. 6. omittit.*

(2) *Idem B. 6. una cum Cod. S. Pauli,* orbem terræ ÷ in æquitate ⁝

29 & populos in veritate ſua.

ipſe judicabit totum orbem terræ cum juſtitia; 29 & populos omnes judicabit ſecundum veritatem promiſſionum & comminationum ſuarum, quibus ſe dixit redditurum unicuique ſecundum opera illius.

ORATIONES.

1 FActor cæli, terræque creator Deus, quem omnis terra cantici novi modulatione perſultat, precamur, ut ſicut te a ligno regnantem ſupplices confitemur, ita amiſſo omni Gentilitatis errore, futuri adventus tui gloriam intentis ſenſibus præſtolemur. Qui cum Patre & Spiritu ſancto vivis & regnas Deus per omnia ſæcula ſæculorum. *Amen.* MSS.

2 FActor cæli, terræque creator Deus, cui omnis terra cantici novi modulationem perſolvit, precamur ut obediens tibi populus, in æquitate & veritate perſeveret, & qui negligenter delinquimus, miſericorditer a te corrigamur. Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum. Apud Ludolphum de Saxonia.

3 TE Deum pſallendo benedicimus, ac precamur ut nullo obſtaculo a tuo prohibeamur officio; quique vero te Dominum confitemur, ditari tuo munere indulgentiæ ſentiamus. ℟. *Amen.* Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen.* Brev. Mozarab. fol. 101. 138.

4 CAntet tibi Domine omnis terra canticum novum, quia redemiſti per ſanguinem Filii tui Domini noſtri Jeſu Chriſti omnem mundum, ut qui in mortem ejus conſepulti ſumus, infinita cum eo lætitia exſultemus. ℟. *Amen.* Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. fol. 132. *De Paſſione Domini.*

5 GAudent campi, utique adventus tui jocunditate perfuſi, & ideo quæſumus ut qui inſenſibilia adventus tui gaudia in te viventia comprobas, ſenſibiles nos in adventu tui judicii coronandos attollas. ℟. *Amen.* Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. fol 14.

6 CAntet tibi novum canticum numeroſitas redemptorum: nova feciſti miracula; novum lumen ortum ex Virgine, quod tamen Deitati non erat novum, ſed novum eſt inſolito monſtrato miraculo: novum regenerationis myſterium, in quo totum innovas mundum: nova genera virtutum in curatione ægrorum; novus humilitatis ac patientiæ modus in ſuperbia perſequentium: novum ſtupendumque genus virtutis in gloria reſurgentis: nova humanis viſibus tuæ oſtenditur majeſtatis poteſtas, cum verum hominem ad cælorum ſublimitatem deportas; concede pro quibus tam nova miracula glorioſus opifex indidiſti, hos & veſtigiorum tuorum ſequaces, & gloriæ facias cohæredes; atque melodiam carminis, nec non inter Sanctorum fragores, & noſtras voces admiſceas perſtrepentes. ℟. *Amen.* Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. fol. 47.

BENEDICTIO.

DOminus nobis timorem nominis ſui tribuens, præſtare dignetur, ut in illo tremendo Judicii tempore non collocemur in ſiniſtro numero, qui nos redemptos ejus ſanguine confitemur. Ipſi gloria cum æterno Patre & Spiritu ſancto in ſæcula ſæculorum. *Amen.* Comment. hujus Pſ. tom. 7 S. Hieronymi.

Digitized by Google

÷ Huic David, quando terra ejus reſtituta eſt ∶

Beda.

Senſus myſtico. *Ipſi David* ad Chriſtum refertur : *terram ejus reſtitutam*, vel Reſurrectionem carnis, quam ex Virgine ſumpſit, intellige, vel peccatores quoſlibet ad eum poſt peccata reverſos, ſicut factum eſt in Judæis, qui Dominicæ crucifixionis piaculum pœnitendo diluerunt.

In primo membro pſalmi Propheta per Reſurrectionem Domini, virtutes ejus diverſa prædicatione deſcribens, idolorum cultores digna increpatione redarguit : *Dominus regnavit, exſultet terra*. Secundo, ad Dominum verba convertit, gaudens Eccleſiam auctori ſuo crediſſe : & monens fideles in Domino lætari, [1] quia ſoleat eos a pravorum liberare preſſuris : *Audivit & lætata eſt Sion*.

Feria VI. ad Vigilias. *Euſebius Cæſarienſis*. Hymnus regni [*al.* adventus] Chriſti ſuper ſecundo [*al.* primo] ejuſdem adventu.

S. Athanaſius. Pſalmus hortatorius & velut imperans. [*Item*.] Gloriationis in Domino. *

Pſalmus ad laudandum Chriſtum.

Propheta. ℣. 1. Pſal. XCII. 1.
1 DOMINUS REGNAVIT, EXSULTET TERRA;
2 lætentur inſulæ multæ.
† 3 Nubes & caligo in circuitu ejus :
℣. 4. Pſalm. LXXXVIII. 15.
4 juſtitia & judicium correctio ſedis ejus.
† 5 ignis ante ipſum præcedet :
6 & inflammabit in circuitu inimicos ejus.
† 7 illuxerunt [2] fulgura ejus orbi ÷ terræ ∶
8 vidit & commota eſt terra :

† 9 mon-

Pſalmus inſpiratus Davidi, quando reſtituta eſt ei terra ſua.

PROPHETA. 1 *Dominus regnavit ; proinde exſultet terra,* 2 *& inſularum multitudo lætetur.* 3 *Nubes & caligo circum ipſum ſunt :* 4 *iuſtitia & iudicium rectiſſimum ſunt veluti firmamentum in quo erigitur regale ſolium ejus.* 5 *ignis ante eum præibit ;* 6 *& circumquaque flammis exuret inimicos ejus ;* 7 *cum nimirum ſplendentia fulgura ejus apparuerint orbi terræ ;* 8 *& ea*

* Triumphus de Babylonis & de reditu populi gratiarum actio geritur, ubi ſolito ſchemate regnantis Dei pompa deſcribitur. Aliter, *Vox Eccleſiæ ad Adventum Domini*.

Pſalt. Syr. Davidis. Prædicit in eo adventum Chriſti, itemque innuit in ipſo apparitionem ejus poſtremam. Verſ. xxvii.

Pſalt. Arab. numerus Verſ. xxvii.

S. Hieron. Pſalmus David, quem cecinit Domino quando victis adverſariis, reddidit terræ ſuæ, hoc eſt Judææ pacem.

(1) *MS. ibi*, qui ſoleat &c.

(2) *Cod. S. Pauli*, adluxerunt *pro* illuxerunt.

Digitized by Google

† 9 montes ſicut cera fluxerunt ※ a facie Domini :
10 a facie Domini [1] omnis terra :
† 11 annunciaverunt cæli juſtitiam ejus : ℣. 11. Pſal. XXI. 32. XLIX. 6.
12 & viderunt omnes populi gloriam ejus .
† 13 Confundantur omnes qui adorant ſculptilia , ℣. 13. Exod. XX. 4. Levit. XXVI. 1. Deuter. V. 8.
14 & [2] qui gloriantur in ſimulacris ÷ ſuis :
† 15 adorate eum omnes Angeli ÷ ejus : ℣. 15. Hebr. I. 6.
16 Audivit & lætata eſt Sion :
† 17 & exſultaverunt filiæ Judæ
18 propter judicia tua Domine :
† 19 quoniam tu Dominus altiſſimus ſuper omnem terram :
20 nimis exaltatus es ſuper omnes deos .
† 21 Qui diligitis Dominum , odite malum : ℣. 21. Amos V. 15. Rom. XII. 9.
22 cuſtodit ÷ Dominus : animas ſanctorum ſuorum :
23 de [3] manu peccatoris liberabit eos .
† 24 Lux orta eſt juſto ; ℣. 24. Pſal. CXI. 4.
25 & rectis corde lætitia .
† 26 Lætamini juſti in Domino :
27 & confitemini memoriæ ſanctificationis ejus .

ea fulgura viderit terra ac timore concuſſa fuerit atque contremuerit , 9 & cum montes a conſpectu Domini ſicut cera præſente igne , tabefacti fuerint & colliquefacti ; 10 & a conſpectu dominatoris univerſæ terræ omnis terra tremuerit ; 11 & eum cæli annunciaverint juſtitiam ejus , 12 viderintque omnes populi gloriam ejus . 13 Pudore ergo perfundantur univerſi qui adorant ſculptilia , illiſque deſerviunt , 14 & qui in idolis ſuis gloriantur . 15 & vos omnes Angeli Dei ipſum adorate . 16 Civitas Sion & Jeruſalem audivit verum Dominum regnare , & idololatras confundi , & lætata eſt : 17 & gaudio exſultaverunt reliquæ urbes terræ Judææ 18 propter juſta judicia tua Domine . 19 tu enim Dominus altiſſimus & ſupremus es ſuper totam terram ; 20 & vehementer elevatus es ſuper omnes falſos deos Gentium . 21 Propterea qui Dominum diligitis , odite malum omne quod ille odio habet ; 22 nam Dominus animas ſervorum ſuorum pie ſancteque viventium cuſtodit ; 23 & de manu & poteſtate peccatoris & impiorum eos liberabit . 24 Lux divinæ illuſtrationis circumfulgens undique oborta eſt homini juſto : 25 & iis qui non pravo ſed recto ſunt corde , affulſit & effuſa eſt vera lætitia . 26 Lætamini igitur juſti in Domino , qui dono ſuo dat vobis omnem cauſam lætitiæ veſtræ : 27 & fatemini ei dignas quantum poteſtis laudes in quacumque commemoratione ſacratiſſimæ ſanctitatis ejus ; & quotieſcumque animos veſtros revocatis ad memoriam ejus , qui ſanctus eſt , ſanctoſque vos facit gratia ſua .

(1) *Idem Cod.* omnis terræ.
(2) *Cod. Orat. B. 6. ejus loci* & *copulam neſcit.*
(3) *Cod. S. Pauli* , de manu peccatorum *&c. tum* ℣℣. 24 *&* 25 *Vat. 341 unico verſu exprimit ; ſed illud ſecundis curis factum videtur.*

ORATIONES.

MSS. 1 Cuſtos animarum ſanctarum Deus, cujus regnum eſt pars perfecta juſtorum, concede Propheticas Evangelicaſque coruſcationes pectoribus noſtris inferi; & ſi quid obtectum velamine priſco reperitur, Spiritu ſancto revelante pandatur. Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum Filium tuum, qui tecum vivit & regnat Deus in unitate ejuſdem Spiritus ſancti per omnia.

Brev. Mozarab. fol. 201. 2 Deus, cujus in regno credentium terra exſultat, cujus juſtitiam cæli annunciant, cujus dominationem Angelorum legiones adorant, cuſtodi ſervorum tuorum animas: ac ne peccati auctorem ſequentes intereamus, tu libera, tu protege, tu conſerva, ut cum ante faciem tuam ignis comburens præierit, non nos meritorum pœna exurendos accipiat, ſed clementia creatoris ut vivamus eripiat. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*.

BENEDICTIO.

Comment. hujus Pſalm. to. 7. S. Hieronymi. Dominus nobis præſtare dignetur, ut ejus lumine noſtris cordibus oriente, mereamur ab eo de præſentibus erui, cujus ſumus Baptiſmo a noxiis originalibus liberati. Ipſi gloria cum æterno Patre & Spiritu ſancto in ſæcula ſæculorum. *Amen*.

PSALMUS XCVII.

Pſalmus ÷ *ipſi David* :

Beda.

Senſus myſticus. Titulus iſte refertur ad Dominum Chriſtum, de cujus utroque adventu pſalmus hic dicturus eſt.

Per totum pſalmum Propheta loquitur. In prima parte commonet populum Chriſtianum, cantici novi exſultatione lætari, quando mirabilis eſt Chriſti conceſſus adventus: *Cantate Domino canticum novum* & reliqua. Secunda, diverſis modis uberius dicit eſſe gaudendum, quia deſideratus juſtis ſit judex in fine venturus; *Jubilate Deo omnis terra* & reliqua.

Sabbato ad Vigilias. *Euſebius Cæſarienſis*. Vocatio Gentium, & Chriſti adventus. [*al.* Hymnus regni Chriſti.]

S. Athanaſius. Pſalmus hortatorius & velut imperans. *

Pſalmus

* Soluta captivitate jungitur exhortatio devotæ in Domino obſervantiæ, ſolito ſane ſchemate paratæ de Babyloniis victoriæ pompa deſcribitur. Aliter, *Vox Eccleſiæ ad Dominum & Apoſtolos*.

Pſalt. Syr. Davidis. De libertate populi ex Ægypto cum vicerunt, atque triumphaverunt. Spiritualiter autem prophetia de adventu Chriſti, & vocatione Gentium ad fidem. Verſ. XXIII.

Pſalt. Arab. Verſ. XXII.

S. Hieron. Iſte Pſalmus vocem Prophetæ continens potentiam narrat Dominici nominis ac virtutis.

Pſalmus triumphalis ad laudandum Chriſtum.

1 CANTATE DOMINO CANTICUM NOVUM,[1] QUIA MIRABILIA FECIT: Propheta. ℣. 1. Pſal. XXXII. 3 ℣. 2. 3. Iſai. LII. 10. LXIII. 5.
† 2 ſalvavit[2] ſibi dextera ejus
3 & brachium ſanctum ejus.
† 4 Notum fecit Dominus ſalutare ſuum[3] in conſpectu Gentium:
5 revelavit juſtitiam ſuam.
† 6 recordatus eſt miſericordiæ ſuæ;
7 &[4] veritatis ſuæ domui Iſrael.
† 8 viderunt omnes termini terræ ſalutare Dei noſtri. ℣. 7. Iſai. LII. 10.
† 9 Jubilate[5] Deo omnis terra:
10 cantate & exſultate & pſallite.
† 11 pſallite Domino in cithara[6] ※ in cithara ⁝ & voce pſalmi:
12 in tubis ÷ ductilibus ⁝ & voce tubæ corneæ.
† 13 Jubilate in conſpectu regis Domini;
14 moveatur mare & plenitudo ejus, ℣. 14. Pſal. XCV. 11.
15 orbis ÷ terrarum ⁝ & qui habitant in eo;
† 16 flumina plaudent manu ſimul,

Zz 2 17 montes

Pſalmus Davidi inſpiratus.

PROPHETA. 1 *Canite Domino novum canticum, nam Dominus opera fecit admiranda, 2 dum ſua ipſius dextera ſalutem dedit mundo perdito; 3 & ipſiuſmet Domini brachium & robur omnipotens hanc attulit ſalutem. 4 Notam fecit Dominus omnibus ſalutem hanc quam ipſe tribuit coram omnibus gentibus: 5 ſuamque revelavit juſtitiam, qua juſtos facit peccatores ex injuſtis. 6 qua in re memorem ſe oſtendit miſericordiæ ſuæ, 7 & veritatis fidelium promiſſorum ſuorum Iſraeliticæ genti datorum. 8 & ſic viderunt omnes in omnibus finibus terræ ſalutem hanc mundo allatam a Deo noſtro. 9 Jubilate ergo in honorem Domini omnes qui habitatis in terra; 10 canite, exſultate gaudio, & pſallite: 11 pſallite in honorem Domini cum cithara, cum cithara, inquam, adjuncta quoque voce veſtri carminis, 12 una cum tubis ex ducto fuſoque metallo, & clangore buccinæ corneæ. 13 Jubilate coram Rege omnium Domino; 14 & præ gaudio permoveatur, reſonet ac tonet mare & quidquid continetur in eo, 15 totuſque orbis terræ & qui eum inhabitant; 16 flumina manu plaudant pariter,*

(1) *Vat.* 341 *&* 342 *cum Grabeo.*
1 Cantate Domino canticum novum,
2 quia mirabilia fecit.
(2) *Cod. B. 6. Orat.* ſalvabit ſibi *&c.* *qui & infra* ℣. 5 *ſcribit*, revelabit.
(3) *Vat.* 341, 342, *& Grab.*
4 Notum fecit Dominus ſalutare ſuum,
5 in conſpectu Gentium revelavit juſtitiam ſuam.
(4) *Cod. B. 6. Orat.* & veritati ſuæ.
(5) *Idem MS. una cum illo S. Pauli:* jubilate Domino omnis terra.
(6) *Vat.* 341, 342 *& Grabeus.*
11 pſallite Domino in cithara,
12 in cithara & voce pſalmi.

℣. 17. 18. Ita Cod. Alexandrinus.

17 montes exſultabunt, [1]
18 a conſpectu Domini: quoniam venit judicare terram:
† 19 judicabit orbem ÷ terrarum ∶ in juſtitia;
20 & populos in æquitate.

Ita in Cod. Vaticano ℣. 17. ſic legitur.
Montes exſultabunt, quoniam venit judicare terram.

pariter, 17 monteſque laudibus exſultent 18 ob aſpectum præſentiamque Domini, quia jam jam venturus eſt ad judicandum terram. 19 qui judicabit orbem terræ cum juſtitia; 20 & populos omnes judicabit cum æquiſſima rectitudine.

ORATIONES.

MSS. 1 IMmitte Domine ſalutare tuum mentibus noſtris, qui revelaſti juſtitiam tuam Gentibus univerſis, ut qui quondam judicari veniſti pro perditis, miſericordiam cum [2] judicaturus adveneris, pro quibus judicatus es, largiaris. Qui cum Patre & Spiritu ſancto vivis & regnas Deus per omnia ſæcula ſæculorum. *Amen*.

Brev. Mozar. fol. 101. 145. 257. 2 LIberet nos Domine dextera tua; imperioque tuo flecte arrogantium corda, [3] ut Gentes veritatis adventu clareſcant, & oſtenſam ſibi ſalutem cordis humilitate ſuſcipiant. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*.

fol. 231. 3 JUbilet te, Domine omnis terra; pſalmum cantet, exſultet, pſallat nomini tuo, cujus nomen eſt admirabile & præclarum; concede ergo Eccleſiæ tuæ precibus, ut quos in fide vocas, in tentatione non deſeras; & qui tibi jubilum perſonant laudis, in ſæculum præmium mereantur æternæ beatitudinis in futurum. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

fol. 237. 4 JUbilat te Domine omnis terra & univerſi qui habitant [4] in eo; tibi flumina plaudent manibus, invicem tibi doctorum ora non ſolum ſermonis obſequuntur officio, ſed etiam ſtudia bonorum operum deſerviunt famulatu; concede itaque Deus noſter, ut utraque in nobis te auctore prævaleant laude, jugis & indefeſſa meditatio, & ſanctæ converſationis ſincera religio intemerata. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

fol. 7. 5 DEus, cui omnis terra præconans jubilat laudem, cujus gloriam canora pſalmi conclamat voce, cujuſque terribilem in tuis operibus fatetur virtutem, notum facito ſalutare tuum; in conſpectu omnium noſtrorum revela juſtitiam tuam, qua poſſimus te noſtrum agnoſcere creatorem; & eſto memor miſericordiæ tuæ, qua noſtrorum criminum mereamur

(1) *Vat. iidem & Grab.*
17 montes exſultabunt a conſpectu Domini,
18 quoniam venit judicare terram.

(2) *Vox* judicaturus *ejus loci in MS. deſideratur.*

(3) *B. fol.* 101, ut Gentes quæ veritatis adventu declareſcunt, oſtenſam ſalutem cordis &c.

(4) *Ita in Brev. Mozar. ſed lege*, in ea.

reamur invenire remiſſionem, ut videntes ſalutare tuum, jubilemus tibi hymnum, cantemus in exſultatione pſalmum, & perfrui mereamur tuæ beatitudinis præmio. [℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*]

6 DOmine, quem ex homine natum homines conſpexerunt, & prædictum fines terræ viderunt, qui ante aliqua tempora prædictus es vocibus Prophetarum, & in tempore viſus, glorificatus es modulis populorum, concede propitius vaſa nos tua tibi permanere mundiſſima, ut lucis auctor nos & jugiter illuſtres, & indeſinenter inhabites. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.* fol. 35. 345.

7 DEus, qui notum feciſti in populis ſalutare tuum, ante conſpectum Gentium revelando juſtitiam tuam, miſerationum tuarum nobis copiam manifeſta, ut qui ſalutaris tui notitia relevamur, revelatione juſtitiæ conſolemur. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.* fol. 37.

8 DEcantet tibi Domine omnis creatura canticum novum, qui in Virgine Maria oſtendiſti novæ parturitionis miraculum, ut femina circumdaret virum, & Virgo ſine viri coitu virilem pareret ſexum; præſta igitur nobis ejus ſuffragio tueri in ſæculo, qui te partu edidit incorruptum, ut mens noſtra fulgore ſancti Spiritus vegetata, ita amorem dilectionis tuæ concipiat, ut bonorum ſemper actuum parturiat incrementa. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.* fol. 361. *De S. Maria.*

PSALMUS XCVIII.

÷ *Pſalmus ipſi David*:

Beda.

David, Chriſtum accipe, cujus honor in hoc pſalmo poteſtaſque cantatur. In prima ſectione commonet Propheta univerſos populos Chriſto Domino confiteri, quia judicium & juſtitiam fecerit in Jacob: *Dominus regnavit, iraſcantur populi* & cetera. Secunda, commonet plebem adorare Dominum Salvatorem, qui Moyſi & Aaron & Samueli propitius extiterit, utpote præcepta ejus ſervantibus: unde exaltandum & adorandum dicit eſſe Dominum, qui fideles ſuos exaudire dignatus eſt: *Exaltate Dominum Deum noſtrum*: [*& adorate ſcabellum pedum ejus*.] Senſus ac ſtatus.

Euſebius Cæſarienſis. Hymnus regni Chriſti. *Sabbato ad Vigilias.*

S. Athanaſius. Pſalmus gloriationis in Domino. *

Pſalmus

* Ut ſupra. Aliter, *Vox Apoſtolorum ad populum*.

Pſalt. Syr. Davidis, de cæde Madianitarum, quos captivos duxit Moſes ac populus Iſrael. Et prophetia de gloria regni Chriſti. Verſ. XXIV.

Pſalt. Arab. num. Verſ. XXII.

S. Hieron. Iſte Pſalmus vocem continet Prophetæ Sacerdotes Domini commonentis ad Dei omnipotentis gratiam referendam.

Pſalmus ad laudandum Chriſtum.

Propheta.

1 DOMINUS REGNAVIT, IRASCANTUR POPULI:

℣. 1. Pſal. XCII. 1. XCVI. 1.

2 qui [1] ſedet ſuper Cherubim, moveatur terra.

℣. 2. Pſ. LXXIX. 2.

† 3 Dominus in Sion magnus [2] & excelſus ſuper omnes populos.

† 4 Confiteantur nomini tuo magno:

5 ÷ quoniam ⁝ terribile & ſanctum eſt;

6 & honor regis judicium diligit.

† 7 tu paraſti directiones:

8 judicium & juſtitiam in Jacob tu feciſti.

† 9 Exaltate Dominum Deum noſtrum:

10 & adorate ſcabellum pedum ejus;

℣. 11. Ita cod. Alexandrinus.

11 quoniam [3] ſanctum eſt.

† 12 Moyſes & Aaron in Sacerdotibus ejus,

13 & Samuel inter eos qui invocant nomen ejus,

† 14 invocabant Dominum, & ipſe [4] exaudiebat eos:

℣. 15. Exod. XXXIII. 9.

15 in columna nubis loquebatur ad eos:

† 16 cuſto-

In Cod. Vaticano a ℣. 10. ſic diſtinguitur.

Et adorate ſcabellum pedum ejus. Sanctus eſt Moyſes & Aaron in Sacerdotibus ejus.

Pſalmus inſpiratus Davidi.

PROPHETA. 1 *Dominus regnavit, quantumvis iraſcantur infideles populi:* 2 *qui præſidet Cherubinis in cælo, eos majeſtate ſua in infinitum ſuperans, & ſedere videtur ſuper figuras Cherubim Propitiatorii Arcæ fœderis in templo; is inquam regnavit, etiamſi concutiantur & perturbentur habitatores terræ.* 3 *Magnus agnoſcitur in Sion Dominus, qui & excelſus eſt ſuper omnes populos.* 4 *Univerſi fateantur laudes dignas nomini illi tuo magno Divinitatis tuæ Domine;* 5 *quia tremendum eſt & ſanctum;* 6 *& quia honor & imperium tuæ regiæ majeſtatis juſtum diligit judicium.* 7 *tu enim firmiter apparaſti & conſtituiſti directiones, quæ æqua & recta ſunt conſtituens:* 8 *& in populo Iſraelitico ex ſtirpe Jacobi, tu condidiſti jus & juſtitiam.* 9 *Excelſum eſſe prædicate Dominum Deum noſtrum:* 10 *& proſternite vos & adorate ad ſcabellum pedum ejus,* 11 *quia ſanctum eſt; ſanctiſſimus enim eſt Dominus Deus noſter.* 12 *Moſes & Aaron præclariſſimi ex Sacerdotibus eius,* 13 *& Samuel præſtantiſſimus inter eos qui invocant nomen eius:* 14 *hi, inquam, invocabant Dominum, & ipſe exaudiebat eos:* 15 *& e nube quæ præ ſe ferebat formam columnæ*

(1) *Cod. S. Pauli,* qui ſedes.

(2) *Facta illic diſtinctione uterque Vatic. 341 & 342 cum Oxon. Ed. ſcribunt.*

3 Dominus in Sion magnus,

4 & excelſus ſuper omnes populos.

(3) *Excidiſſe Ven. Thomaſio videtur eius loci obelum, quem & adſtruunt MSS. S. Pauli, atque B. 6. Orat. ſcribentes* ÷ quoniam ⁝ ſanctum eſt. *Cetera ſuperiores ℣℣. 10 & 11 unico leguntur in Vatic. 341 & 342.*

(4) *Cod. R. 6. Orat.* exaudiebat illos: *tum Cod. S. Pauli addita & copula proſequitur:* & in columna nubis &c.

Digitized by Google

† 16 cuſtodiebant teſtimonia ejus,
17 & præceptum quod dedit illis.
† 18 Domine Deus noſter tu [1] exaudiebas eos:
19 Deus ÷ tu ⁑ propitius fuiſti eis,
20 & [2] ulciſcens in ÷ omnes ⁑ adinventiones eorum.
† 21 Exaltate Dominum Deum noſtrum:
22 & adorate in monte ſancto ejus:
23 quoniam ſanctus Dominus Deus noſter.

columnæ erectæ ſuper Tabernaculum ſanctum in deſerto, alloquebatur ipſos Moſen & Aaron: 16 eo quod obſervarent divina mandata ejus, quæ hominibus teſtificantur voluntatem & iuſſum Dei, 17 & præcepta eius ſervarent, quæ dederat illis. 18 Domine Deus noſter tu exaudiebas eos: 19 tu Deus propitius fuiſti illis; 20 & fuiſti ultor ſuper omnibus adinventionibus & injuriis quas alii excogitabant in perniciem eorum. 21 Conſimiliter ergo & vos excelſum eſſe prædicate Dominum Deum noſtrum: 22 eumque proſtrati adorate & invocate in monte ſancto eius; 23 eſt enim ſacroſanctus Dominus Deus noſter.

ORATIONES.

1 SUblimis throni Domine, te oramus & quæſumus, ut columna nobis luminis refulgente, modum Sacerdotalis ordinis, te cuſtode ſervemus. Per Dominum.. MSS.

2 REdemptor noſter Domine, qui ſuper omnem altitudinem excelſus, & in Sion agnoſceris magnus, credulitatem Eccleſiæ tuæ in te, amplians perfice; & populos in ejus ſinceritate fac coaleſcere, ut nomen tuum, quod magnum eſt, confitentes; ac regiæ gloriæ honorem tibi, fidei ſervitute offerentes; tu nos miſeratus de excelſo proſpice, & ab hac humilitate terrarum in manſionibus commuta cælorum. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus & vivis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*. Brev. Mozar. fol. 47.

BENEDICTIO.

DOminus nobis præſtare dignetur, ut modum Sacerdotalis ordinis cum ſanctitate perfecta tenentes, quæ ſtudemus agere de bono, ipſe perducere dignetur ad effectum. Comment. hujus Pſal. 1. 2. 7. S. Hieronymi.

PSALMUS XCIX.

Pſalmus in confeſſione.

Beda.

Cum frequenter in pſalmis poſita ſit pro rerum opportunitate *Confeſſio*; hic tamen in titulo ſingulariter adſcribitur, quia totus hic pſalmus [3] ad utraſque pertinet *Confeſſiones*, & Pœnitentiæ videlicet & Laudis.

In

(1) *Idem B. 6. Orat.* tu exaudiebas illos.
(2) *MS. S. Pauli*, & ulciſcens ÷ in omnes ⁑ &c.
(3) *MS. ibi*, ad utraque pertinet ...... & laudis myſteria.

Dominica ad Matutinum: & Sabbato ad Vigilias.

In prima parte pſalmi Propheta commonet univerſitatem, Dominum exſultando laudare: *Jubilate Deo omnis terra.* [1] Et ne ſemper hoc genere confeſſionis utendum crederes, ſecunda, nos promittit delictorum pœnitentes, indulgentiæ ipſius poſſe portas intrare. *Introite portas ejus* & cetera.

Euſebius Cæſarienſis. Vocatio Gentium.

S. Athanaſius. Pſalmus jubili. *

Pſalmus ad laudandum Deum.

Propheta.

1 JUBILATE [2] DEO OMNIS TERRA:

2 ſervite Domino in lætitia.

† 3 Introite in conſpectu ejus in exſultatione.

† 4 ſcitote quoniam Dominus ipſe eſt Deus:

5 ipſe fecit nos, & non ipſi nos:

v. 6. Pſ. LXXVIII. 13. XCIV. 7.

† 6 populus ejus, & oves paſcuæ ejus.

7 Introite portas ejus in confeſſione,

8 atria ejus in hymnis. [3]

9 Confitemini illi:

† 10 laudate nomen ejus quoniam ſuavis [4] ÷ eſt ; Dominus:

11 in

Pſalmus in confeſſione divinæ laudis.

PROPHETA. 1 *Jubilate in honorem Domini Dei omnes qui inhabitatis terram: 2 & ſervite Domino cum vera animi lætitia. 3 Venite in conſpectum eius cum laude & exſultatione. 4 & agnoſcite quod ipſe ſummus Dominus eſt ille Deus noſter qui nos peculiariter regit; 5 & quod ipſe nos cum non eſſemus condidit; & non nos ipſi fecimus nos: 6 & quod nos ſumus peculiaris populus eius, & oves paſcentes in terra ſua noſtris paſcuis deſtinata. 7 Ingredimini portas templi eius cum profeſſione & actione gratiarum: 8 & intrate atria eius cum laudibus. 9 Profitemini illi debitas gratiarum actiones, 10 & nomen eius laudate*

* Tanquam reductos jam de Babylone & in proprio habitantes ſolo relaturos gratias Dei templum hortatur intrare. Curat autem frequenti prædicatione, atque exhortamento, ut illis & deſperationem revertendi, & incuriam gratias agendi ſedulus moneatur, & Propheta certus eripiat. Aliter, *Vox Apoſtolorum ad Populum.*

Pſalt. Syr. Anonymus de Joſue filio Nun, cum quieviſſet bellum Ammonitarum. In Teſtamento autem novo de converſione Gentium ad fidem. Verſ. xiv.

Pſalt. Arab. Verſ. x.

S. Hieron. Iſte Pſalmus vocem Prophetæ continet, qui fideles provocat in laudibus Dominicis inceſſabiliter exercere.

(1) *Idem MS. prætermittit verba:* Et ne ſemper hoc genere confeſſionis utendum crederes: *tum paullo inferius loco vocis* pœnitentes *habet* penitus.

(2) *Cod. S. Pauli,* Jubilate Domino &c.

(3) *ỶỶ. 8 & 9 unus ſunt in Vat.* 341, 342, & *Græco: tum ſcribitur in iiſdem:*

10 Laudate nomen ejus,
11 quoniam ſuavis eſt Dominus, in æternum miſericordia ejus.

(4) *Verbum* eſt *illic omittit Cod. Orat. B. 6. cujus verbi ſolum obelum præterit MS. S. Pauli.*

11 in æternum miſericordia ejus :
12 & uſque in generationem & generationem veritas ejus .

laudate quia benignus eſt Dominus ; 11 & quia in æternum duratura eſt miſericordia eius ; 12 & uſque ad omnes ætates & omnia ſæcula duratura eſt veritas & conſtantia promiſſorum ejus .

ORATIONES.

1 JUbilamus tibi æterne Domine in lætitia & exſultatione poſcentes, ut dum portæ pectorum noſtrorum in tuis laudibus reſerantur , ſemper ad miſericordiam veritatemque pandantur . Per Dominum . MSS.

2 LAudemus Domine nomen tuum, quoniam ſuavis es ; & ut os noſtrum tuis impleatur afflatibus, cor noſtrum inſtiges : tua proinde nos protegat miſericordia , qua * prolætetur nos in æternum veritas manifeſta . R. *Amen* . Per miſericordiam tuam Deus noſter , qui es benedictus & vivis & omnia regis in ſæcula ſæculorum . ℞. *Amen* . Brev. Mozar. fol. 101.

3 SErvientes tibi Domine in timore , intremus portas tuas in confeſſione , & atria tua in hymnis confeſſionum ; laudemus nomen tuum , quoniam ſuavis es ; atque ut os noſtrum dilatetur in tuis laudibus , cor noſtrum inſtiges ; & in ſæculum * procellet veritas infinita . ℞. *Amen* . Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. fol. 219.

BENEDICTIO.

4 DOminus nobis præſtare dignetur , ut ab ipſo facti , ab ipſo redempti , mereamur & in lætitia ſempiterna jubilum exſultationis cum gratiarum actione concinere . Ipſi gloria cum æterno Patre & Spiritu ſancto in ſæcula ſæculorum . *Amen* . Comment. hujus Pſ. tom. 7. S. Hieronymi.

PSALMUS C.

Pſalmus ÷ *ipſi* : *David* .

Beda .

Titulus notus eſt : & ipſe pſalmus in forma perfectæ ſanctitatis incluſus , qui centenarium fructum debeat exſpectare præmiorum . Senſus myſticus.

In prima parte pſalmi Eccleſia dicit cantare ſe Domino miſericordiam & judicium , conſortiaque refugere peſſimorum: *Miſericordiam & judicium cantabo tibi Domine* . Secunda , ſe aſſerit diligere fideles , & eorum cohabitatione gaudere ; dæmones autem cum ſuis immiſſionibus de ſuo corde repellere , quos novit cum Dei famulis portionem non habere : *Oculi mei ad fideles terræ* & reliqua .

Euſebius Cæſarienſis . Hymnus ejus qui ſecundùm Deum perfectus eſt . * *Sabbato ad Vigilias* .

* Ex perſona Juſtorum in Babylone canitur , prædicunturque ea , quæ ſingulis pro conſcientia ſuæ tribulationis tempore convenirent . Aliter , *Vox Chriſti ad Patrem de reliquiis Sanctorum* .

Pſalt. Syr. Aſaphi . Hortatio Davidis de iis , quæ requiruntur in miniſterio Domus Domini : & Prophetia de laude victoris , atque perfecti in Deo . Verſ. XVII.

Pſalt. Arab. Verſ. XVI.

S. Hier. Iſte Pſalmus vocem continet Prophetæ , Dei miſericordias enarrantis .

Exemplar ſanctæ Converſationis.
Pſalmus ad meditandum.

Propheta. 1 MISERICORDIAM ET JUDICIUM CANTABO TIBI DOMINE.

† 2 pſallam ÷ & ⁝ intelligam in via immaculata, quando venies ad me.

† 3 Perambulabam [1] in innocentia cordis mei in medio domus meæ:

† 4 non proponebam ante oculos meos rem injuſtam.

5 Facientes prævaricationes odivi.

† 6 non adhæſit mihi cor pravum.

7 declinantem [2] a me malignum non cognoſcebam.

† 8 detrahentem ſecretò proximo ſuo, hunc perſequebar.

† 9 ſuperbo oculo & inſatiabili corde, [3] cum hoc non edebam.

† 10 Oculi mei ad fideles terræ,

11 ut ſedeant mecum.

12 ambulans in via immaculata, hic mihi miniſtrabat.

† 13 Non habitabit in medio domus meæ [4] qui facit ſuperbiam:

14 qui

Pſalmus Davidi inſpiratus.

PROPHETA. 1 *De miſericordiæ & juſtitiæ officiis cantabo nunc in honorem tuum Domine, cum ea ſint dona tua.* 2 *Pſallam autem ſimulque intelligam & erudiar in via rationeque vivendi ſine macula, quænam ea ſit, quando venies ad me erudiendum ſuperno lumine tuo.* 3 *Ego igitur in domo & familia mea ambulabam & converſabar corde innocuo & ſimplici:* 4 *non proponebam coram oculis meis rem aliquam iniquam legi tuæ contrariam.* 5 *Porro eos qui tranſgrediebantur legem tuam odio habui.* 6 *non adhæſit mihi homo qui pravo animo eſſet: & iſtiuſmodi homini interdixi domo & familiaritate mea.* 7 *hominem malignum qui a mea pie vivendi ratione recederet, ut amicum non agnoſcebam.* 8 *qui occulte detrahebat de fama abſentis proximi ſui, hunc ego ad meritam uſque punitionem perſequebar.* 9 *cum homine ſuperbo & elati ſupercilii, & cum homine inſatiabilis animi qui nullis ſatiaretur honoribus vel divitiis, cum iſtiuſmodi, inquam, ne quidem comedebam.* 10 *e contrario autem oculi mei intenti erant ad homines fidos et veraces qui eſſent in terra mihi ſubjecta,* 11 *ut mecum conſederent et habitarent.* 12 *et qui ambulabat in via modoque vivendi ſimpliciter et ſine macula criminis, hic mihi in privatis publiciſque rebus miniſtrabat.* 13 *Numquam habitabit domi meæ qui ſuperbe ſe gerit et do-*

(1) *Cod. Orat. B. 6.* ÷ per ⁝ ambulabam: *ut & ỷ. inſequenti 4 una cum altero Cod. S. Pauli nimirum,* non ÷ pro ⁝ ponebam.

(2) *MS. Orat. B. 6.* declinante a me maligno *&c.*

(3) *Oxon. Ed. facta ỷ. diſtinctione,* 9 ſuperbo oculo & inſatiabili corde, 10 cum hoc non edebam.

(4) *Cod. Orat. B. 6.* ÷ qui ⁝ facit &c.

14 qui loquitur iniqua, non direxit in conſpectu oculorum meorum.

† 15 In matutino interficiebam omnes peccatores terræ,

16 ut diſperderem de civitate Domini omnes operantes iniquitatem.

et dolum facit; 14 quique res iniquas et mendacium loquitur, non bene direxit vitam ſuam coram oculis meis, nec mihi placebit unquam. 15 Matutinis confeſtim horis & citiſſime antequam flagitia & crimina morte digna ſuccreſcerent, interficiebam peccatores omnes terræ mihi ſubjectæ; 16 ut ſic e civitate ubi Dominus pietate & juſtitia colitur, exterminarem & exſcinderem omnes qui quod iniquum eſt faciunt.

ORATIONES.

1 Incomprehenſibilis [1] virtute Deus, qui tuis famulis miſericordiam atque judicium clementer inſinuas, concede nobis fideliter te diligere, rectamque viam ingredi, & a vanitate execrabilis ſuperbiæ declinare. Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum. MSS.

2 Miſericordiam & judicium cantantes tibi Domine, oramus & pſallimus, ut in via immaculata intelligibiliter ambulemus; quo & miſericordiæ inſtinctu intendamus recta, & in judicii metu corrigamus errata. [℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus & vivis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*.] Brev. Mozar. fol. 119.

3 Miſericordiam & judicium redemptori tibi Domino cantemus & judici, illa nos quidem ſuſcipis, hoc deterres; illic eſt lux miſerationis, hic modus examinis; tribue igitur Domine ſupplicibus tuis, ut cor pravum nobis non adhæreat, & res mala ante oculos noſtros inlecebram non prætendat; ſed innocentiæ ſimplicitate gradientes, miſerator & pius porrigas, & judex verus abſolvas. [℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.] fol. 150.

PSALMUS CI.

Oratio pauperis, cum anxius fuerit, & in conſpectu Domini effuderit precem ſuam.

Beda.

Quamvis aliqui præſentem pſalmum Domino Salvatori aptandum eſſe putaverint, conveniens videtur afflicti magis & gementis *pauperis*, ſicut & titulus ipſe continet, introductam eſſe perſonam; nam cum dicit, *Coram Domino*, intentionem orantis oſtendit; qua depulſis ab animo cogitationum tumultibus, nihil præter ſe & eum cui ſupplicat, meminerit. Et nota, quia dum ubique in titulis nomina ſunt poſita, hic Senſus myſticus.

(1) *MS*. Incomprehenſibili virtute Deus &c.

pauper ſine nomine, loquens introducitur; ſcilicet ut cum uni datur, omnes ſibi *pauperes* Chriſti cognoſcerent attributum.

Pauper iſte rebus egens, ſed virtutibus dives, in exordio pſalmi multipliciter Dominum rogat ejus intendere precibus; quoniam jugi afflictione contritus, oſſa ſua veluti confrixa geſtaverit: *Domine exaudi* & reliqua. Sequitur flebilis manifeſtatio neceſſitatum: [*Percuſſus ſum ut fœnum*] & reliqua. Et ne poſt tot calamitates, de caſtigatione ſua videretur ingratus, tertia parte Domini laudes proſequitur; cujus adventu conſtruendam dicit Eccleſiam: & cum ſint omnia permutanda, ipſe tamen permaneat in æternum: [*Tu autem Domine in æternum permanes*.] Infertur etiam nimis votiva Concluſio, Sanctorum ſemen ibi eſſe dirigendum, ubi habitat Dominus in gloria ſempiterna; ſic oratio pauperis quæ inchoavit a lacrymis, perficitur in gaudium: *Filii ſervorum tuorum habitabunt* & reliqua.

Sabbato ad Vigilias. *Euſebius Cæſarienſis*. Lamentatio ſuper populo priore, & prophetia populi novi, & vocatio Gentium.

S. Athanaſius. Pſalmus in oratione. *

Pſalmus V. Pœnitentialis ad precandum.

Propheta. 1 DOMINE EXAUDI ORATIONEM MEAM:
2 & clamor meus ad te veniat.
† 3 Non avertas faciem tuam a me:
4 in quacumque die tribulor, inclina ad me aurem tuam:
† 5 in quacumque die invocavero ÷ te ⁝ velociter exaudi me.
† 6 quia defecerunt ſicut fumus dies mei:

7 &

Oratio pauperis populi pro ſuis peccatis in Babylonia captivi, & Oratio cujuslibet pauperis, quando anxius fuerit atque ſollicitus, & coram Domino voluerit effundere precem ſuam.

PROPHETA. 1 *Domine exaudi clementer orationem hanc meam: 2 & clamor ac fletus in hac oratione mea ad te tibi acceptus adveniat. 3 Ne me averſeris vultu tuo tamquam iratus: 4 ſed in quocumque tempore tribulationis meæ, præbe mihi depreſſo benignam aurem tuam: 5 in quacumque te die invocavero ad auxilium mei, cito me exaudi. 6 quoniam dies & tempora mea abierunt*

* Babylonicæ captivitatis prædictis ærumnis, triſtibus etiam læta, id eſt, ſpem reverſionis adjungit. Aliter, *Vox Chriſti & Eccleſiæ cum aſcendiſſet Chriſtus ad Patrem*.

Pſalt. Syr. Anonymus, dolor Judæis, & prophetia de populo novo, (nempe) Gentibus per fidem. Verſ. xxvi.

Pſalt. Arab. Verſ. lv.

S. Hieron. Iſte Pſalmus in principio vocem Prophetæ continet ex perſona peccatoris, dein laus in ea Dominici nominis continetur.

7 & oſſa mea ſicut cremium aruerunt. ℣. 7. Job XXX. 30.
† 8 percuſſus ſum ut fœnum, & aruit cor meum;
9 quia oblitus ſum comedere panem meum.
† 10 a voce gemitus mei adhæſit os meum carni meæ. ℣. 10. Thren. IV. 8.
† 11 ſimilis factus ſum pellicano ſolitudinis:
12 factus ſum ſicut nycticorax in domicilio.
† 13 vigilavi, & factus ſum ſicut paſſer ſolitarius in tecto.
† 14 tota die exprobrabant mihi inimici mei:
15 ÷ & : qui laudabant me, adverſum me jurabant:
† 16 quia cinerem tamquam panem (1) manducabam; .
17 & potum meum cum fletu miſcebam, ℣. 17. Pſalm. XLI. 4. LXXIX. 6.
† 18 a facie iræ & indignationis tuæ,
19 quia elevans alliſiſti me.
† 20 dies mei ſicut umbra declinaverunt: ℣. 20. Pſal. CVIII. 23. CXLIII. 4.
21 & ego ſicut fœnum arui.
† 22 Tu autem Domine in æternum permanes: ℣. 22. Tren. V. 19.
23 & memoriale tuum, in generationem & generationem: ℣. 23. Pſ. CXXXIV. 13.
† 24 tu exſurgens miſereberis Sion: 25 quia

ierunt in fumum & conſumpta ſunt, ut fumus evaneſcit in auras: 7 & oſſa ac
membra mea aruerunt veluti confrixa in frixorio, & tamquam aridum lignum
facile crematu. 8 æſtu afflictionum percuſſus ſum quaſi fœnum ſolis ardore
percuſſum, & areſactum eſt cor meum; 9 quia præ mœſtitia oblitus ſum come-
dere cibum neceſſarium mihi. 10 propter continuum clamorem gemitus & ſu-
ſpirii mei, conſumpto jam ſucco vitali, adhæſerunt oſſa mea cuti carnis meæ,
11 en aſſimilatus ſum pellicano ſolitario in ſolitudine habitanti: 12 & factus
ſum ſicut corvus nocturnus habitans in domicilii ruinis ac parietinis, cum homi-
num conſortia fugio, & ſolitudines quæro ac tenebras. 13 vigilavi tota nocte
præ mœrore, & fui triſtis qualis eſt paſſerculus ſolitarie degens ſuper tectum.
14 præterea inimici mei tota die mihi exprobrabant: 15 & qui me olim tem-
pore proſpero laudabant, hoc adverſo tempore conjurabant, adverſum me con-
ſpirantes: 16 propterea quod in pulverè lugens, cinerem etiam ac ſi eſſet panis
ederem; 17 & potum meum miſcerem cum lacrymis, quibus jugiter etiam in-
ter bibendum flebam; 18 nempe propter iram illam tuam & indignationem
tuam; 19 qua poſtquam me extuliſti in altum, tum me dejeciſti in hoc miſeria-
rum profundum, in quo jaceo. 20 dies annorum meorum inclinati ſunt & eva-
nuerunt ſicut umbra, quæ cito præterit & reſolvitur: 21 & ego totus arui
quaſi fœnum ardore ſolis aduſtum. 22 Tu autem Domine qui immutabiliter bea-
tus permanes in æternum: 23 & cuius memoria glorioſa permanet in genera-
tiones omnes omnium ætatum: 24 tu velut exſurgens a longa mora & dilatio-
ne

(1) *MS. Orat. B. 6.* manducavi: *deinde una cum Cod. S. Pauli*, & poculum meum cum fletu miſcebam.

25 quia tempus miſerendi ejus, ※ quia venit tempus
† 26 quoniam placuerunt ſervis tuis lapides ejus;
27 &[1] terræ ejus miſerebuntur.
† 28 & timebunt Gentes nomen tuum Domine:
29 & omnes reges terræ gloriam tuam.
† 30 quia[2] ædificavit Dominus Sion;
31 & videbitur in gloria ſua:
† 32 reſpexit in orationem humilium;
33 & non ſprevit precem eorum.
† 34 Scribantur hæc in generatione altera.
35 & populus qui creabitur, laudabit Dominum:
† 36 quia proſpexit de excelſo ſancto ſuo;
37 Dominus de cælo in terram aſpexit,
℣. 18. Pſ. LXXVIII. 11. † 38 ut audiret[3] gemit[um] compeditorum,
39 ut ſolveret filios interemptorum;
† 40 ut[4] annuncient in Sion nomen Domini,
41 & laudem ejus in Jeruſalem.
† 42 in conveniendo populos in unum & reges, ut ſerviant Domino.

43 Reſpon-

ne miſerere tandem civitatis Sion: 25 quia opportunum tempus ut miſerearis eius, quia, inquam, ecce opportunum tempus jam adeſt. 26 nam ſancti ſervi tui bonam jam voluntatem habuerunt erga lapides dirutos & rudera ejuſdem deſtructæ civitatis Sion: 27 & commiſerebuntur pulveris hujus deſolatæ urbis ut eam reædificent. 28 & tunc timebunt gentes nomen tuum Domine; 29 & univerſi reges glorioſam timebunt majeſtatem tuam: 30 propterea quod Dominus reædificaverit urbem Sion; 31 & in ea ipſe Deus videndus ſit in manifeſta gloria ſua; 32 & eo quod reſpexerit ad orationem humilium afflictorum; 33 eorumque deprecationem non deſpexerit: 34 Scribantur hæc divina opera pro altera generatione noviſſima: 35 populus autem novus ille qui creabitur & regenerabitur verbo Dei, ipſum Dominum laudabit: 36 quod proſpexerit de excelſo ſanctuario ſuo, 37 quod, inquam, Dominus de cælo ad terram reſpexerit, 38 ut audiret gemitum exulum compedibus vinctorum; 39 ut ſolveret a captivitate filios progenitorum in captivitate interemptorum: 40 ut ab illis jam a captivitate ſolutis narraretur in reſtaurata Sion nomen Domini; 41 ejuſque laus narraretur in reædificata Jeruſalem: 42 cum nimirum ſimul congregati fuerint populi ac reges cum ſuis

(1) *MSS. Orat. B. 6., & S. Pauli*, ÷ & ‡ terræ ejus &c. *qui &* ℣. *ſequentem proxime* 28 *ita ſcribunt*: & timebunt Gentes nomen Domini.

(2) *Iidem MSS. illic*, ædificabit.

(3) *Rurſus iidem MSS.* gemitum compeditorum.

(4) *Cod. B. 6. Orat.* & adnunciet in Sion &c.

(5) ℣. 42 *in Vat.* 341, & 342 *atque Oxon. Ed. ita partitur.*

42 in conveniendo populos in unum,
43 & reges ut ſerviant Domino.

43 Reſpondit ei in via virtutis ſuæ :
44 *Paucitatem dierum meorum nuncia mihi .*
† 45 *Ne revoces me in dimidio dierum meorum :*
46 *in generationem & generationem , anni tui .*
† 47 *Initio ÷ tu Domine ⁝ terram fundaſti :* V. 47. Hebr. I. 10.
48 *& opera manuum tuarum ÷ ſunt ⁝ cæli .*
† 49 *ipſi peribunt , tu autem permanes .*
50 *& omnes ſicut veſtimentum veteraſcent ;*
† 51 *÷ [1] & ⁝ ſicut opertorium mutabis eos , & mutabuntur :*
52 *tu autem ÷ idem ⁝ ipſe es , & anni tui non deficient .*
† 53 *Filii ſervorum tuorum habitabunt :* V. 53. Pſal. LXVIII. 37.
54 *& ſemen eorum in ſæculum dirigetur .*

ſuis regnis ad ſerviendum Domino . 43 *Cui interim ſic iterum dicere exorſus eſt*
pauper hic populus adhuc in curſu vigentis ætatis ſuæ, curſuque ejuſmodi ſuæ ca-
ptivitatis adhuc fortis & diræ , 44 *dicens :* Denuncia mihi , quæſo , Deus
paucitatem dierum , qui mihi ſuperſunt ut reſtaurationem videam ſanctæ
civitatis ; abbrevia , quæſo , hos dies captivitatis meæ : 45 & ne me de
hoc mundo educas per mortem in mediis annis meis ; ne in hac captivita-
te citius moriar , antequam videam te in gloria tua in nova Jeruſalem :
46 cum in generationes omnes & omnia ſæcula ſemper æterni perma-
neant anni tui . 47 Et ſane a principio mundi tu Domine terram ſtabili-
ter fundaſti ; 48 & ipſi cæli ſunt opus manuum omnipotentiæ tuæ . 49 &
ipſi quidem cæli aliquando igne conflagrabunt , ac peribunt ab eo ſtatu in
quo nunc ſunt ; ſed tu ſemper idem ſtas & permanes . 50 & omnes cæli
quaſi veſtimentum demum tandem veteraſcent & antiquabuntur ; 51 eoſ-
demque cælos velut ac ſi amictus aliquis vel pallium eſſent , volves , altera-
bis ac mutabis ; & ipſi commutabuntur & renovabuntur , eruntque cæli
novi : 52 ſed tu incommutabiliter ſemper idem ipſe es , & anni tui æter-
ni numquam deficient . 53 Filii igitur ſervorum tuorum cito habitent in
ea nova Jeruſalem : 54 eorumque progenies in ſæculum uſque a te bene
dirigatur , & recte ſancteque proſperetur , ibique diu permaneat .

ORATIONES.

1 EXorabilis Domine [2] intende in orationem ſupplicum tuorum , ut qui in peccatis detenti tamquam fœnum aruimus , reſpectu cæleſtis miſericordiæ ſublevemur . Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum . MSS.

2 EXſurge Deus , & miſerere Sion , quia tempus miſerendi nobis advenit : reſpice ad noſtræ paupertatis orationem , tuorumque humilium amplectere precem . ℟. *Amen* . Per miſericordiam tuam Deus noſter , qui es benedictus & vivis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen* . Brev. Mozar. fol. 101. 121.

3 * Ex-

(1) *Ejus loci obelum expungunt MSS. Orat. B. 6 , & S. Pauli .*
(2) *MS. ibi ,* exaudi orationem .

Digitized by Google

fol.43.121.145 * al. Domine exaudi.

3 * EXaudi Deus orationem noſtram, & clamor noſter ad te remoto impedimento perveniat: quacumque autem die te invocaverimus, velociter tibi noſtra pateſcat oratio; nec avertas faciem tuam a gemitibus; nec gubernationem tuam a noſtris cohibeas moribus, ut gratulemur adipiſci poſtulata, dum ad te noſtra pervenerint deſideria. ℞. *Amen.* Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

fol.177.

4 DOmine exaudi orationem meam, & clamor noſter ad te placida benignitatis tuæ aure perveniat: ne revoces nos in dimidio dierum noſtrorum, ſed ad certam ſtationem tendentes, fac nos curſum conſummare virtutis; ac per ſtudium ſanctificationis acquirere æternum gloriæ regnum in hac dierum præſentium paucitate. ℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

fol.210. *De Paſſione Domini.*

5 TOta die exprobrabant te inimici tui injuſte, cum te mundi Dominum non ſolum non agnoſcerent, ſed & viri pacifici adverſus te jurarent; præſta ergo nobis ut qui paſſionem tuam recte credimus, in reſurrectione æterna tecum pariter ſine fine vivamus. ℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

Comment.hujus Pſalm.t.7. S.Hieronymi.

6 DEprecamur te Domine ut exaudias orationes ſupplicum, mentibus noſtris inferas lumen tuum, ut tuam magnificentiam enarrantes, mereamur Sanctis tuis conſortes effici in cæleſtibus regnis. Cui gloria & imperium in ſæcula ſæculorum. *Amen*.

PSALMUS CII.

÷ *Ipſi* ⁝ *David*.

Beda.

Senſus myſticus. Poſt illas beati pauperis humillimas preces & pœnitentiæ gemitus explicatos, totus hic pſalmus Domini laude redundat, & præcedentes lacrymas, & præconiorum gaudia ſequuntur; namque *Ipſi David*, ſemper Chriſtum, cui laus datur inſinuat.

Per totum quidem pſalmum Propheta loquitur. In prima parte præcipit animæ ſuæ benedicere Dominum, & beneficiorum ejus recordari: *Benedic anima mea Domino*. Secunda, dicit qualia Moyſi præſtiterit & reliquis fidelibus ſuis, ut ipſe intelligatur a ſæculis ſemper fuiſſe munificus: *Notas fecit vias ſuas Moyſi* & reliqua. Tertia, ad Angelos verba convertit, Virtuteſque ſupernas, ac reliquas rationales creaturas invitat, ut Domini jugiter laudibus occupentur: *Benedicite Domino omnes Angeli ejus*.

Sabbato ad Vigilias. *Euſebius Cæſarienſis*. Doctrina gratiarum actionis.

S.Athanaſius. Pſalmus hortatorius & velut imperans.*

Pſal-

* Felicitas reverſionis prædicatur, & agi Deo gratias imperatur, captivitate laxata. Aliter, *Vox Eccleſiæ ad populum ſuum*.

Pſalt. Syr. Davidis, de frigiditate, quæ dominata eſt in eum tempore ſenectutis. Item documentum & gratiarum actio a viris Deo oblata. Verſ. XLVII.

Pſalt. Arab. Verſ. XLVI.

S. Hier. Iſte Pſalmus maxime circa pietatem, atque miſericordiam Dei commoratur, ait enim.

Digitized by Google

Pſalmus ad gratias agendas.

1 BENEDIC ANIMA MEA DOMINO: Propheta.
2 & omnia quæ intra me ſunt, nomini ſancto ejus.
† 3 Benedic anima mea Domino:
4 & noli oblivíſci omnes retributiones ejus:
† 5 qui propitiatur omnibus iniquitatibus tuis:
6 qui ſanat omnes infirmitates tuas:
† 7 qui redimit de interitu vitam tuam:
8 qui coronat te in miſericordia & miſerationibus:
† 9 qui replet in bonis deſiderium tuum:
10 renovabitur ut aquilæ juventus tua. ℣. 10. Iſai. XL. 31.
† 11 Faciens miſericordias Dominus;
12 & judicium, omnibus injuriam patientibus. ℣. 12. Pſal. CXLV. 7.
† 13 Notas fecit vias ſuas Moyſi;
14 filiis Iſrael voluntates ſuas.
† 15 Miſerator & miſericors Dominus, ℣. 15. Exod. XXXIV. 6. Num. XIV. 18. Nehem. IX. 17. Pſalm. LXXXV. 15.
16 longanimis & multum miſericors.
† 17 non in perpetuum iraſcetur: [1] ℣. 17. Iſai. LVII. 16. Jerem. III. 5. Micheæ. VII. 18.
18 neque in æternum comminabitur.

Pſalmus inſpiratus Davidi.

PROPHETA. 1 *Benedic & gratias age anima mea Domino;* 2 *& om-*
nia viſcera & interiora mea benedicite nomini ſancto ejus. 3 *Benedic anima*
mea Domino: 4 *& ne unquam oblivíſcaris omnium beneficiorum ejus quæ ſem-*
per tibi præſtat, ac debitarum laudationum ejus. 5 *Benedic, inquam, Do-*
mino, qui propitiatur cunctis iniquitatibus tuis: 6 *qui ſanat omnes ægritudi-*
nes animæ & corporis tui: 7 *qui redimit de ſervitute corruptionis & a ge-*
henna vitam tuam, ut æternum incorrupta permaneat: 8 *qui ex omni parte te*
circumdat, & veluti corona te ſua ornat miſericordia ac miſerationibus:
9 *qui ſuis bonis implet ac ſatiat deſiderium tuum:* 10 *& a quo innovabitur in*
ſæculo venturo juventus tua, ſicut aquilæ juventus & vigor renovatur, quæ
fortitudinem mutat, aſſumens novas pennas, & volat & non deficit. 11 *Do-*
minus eſt qui & miſericordias multas facit; 12 *& ſimul etiam judicium facit*
pro cunctis qui ſuſtinent calumniam. 13 *Ipſe eſt qui notas fecit vias rationeſque*
bene vivendi, hoc eſt, præcepta ſua Moſi: 14 *& nota fecit filiis Iſraelis quæ*
ab eis fieri volebat. 15 *Dominus eſt miſericors & clemens,* 16 *longanimis,*
tardus ad iraſcendum & ulciſcendum, & multum miſericors: 17 *non enim*
in perpetuum iraſcetur, ſed pœnitentibus facile placatur: 18 *nec iis in æter-*
num

(1) *℣. 17 inſequentem proxime 18 jungit uterque Cod. Vat.* 341 *&* 342.

† 19 Non ſecundum peccata noſtra fecit nobis :
20 neque ſecundum iniquitates noſtras retribuit nobis .
† 21 quoniam ſecundum altitudinem cæli a terra ,
22 corroboravit miſericordiam ſuam ſuper timentes ſe .
† 23 quantum diſtat ortus ab occidente ,
24 longe fecit a nobis iniquitates noſtras .
† 25 quomodo miſeretur pater filiorum ,
26 miſertus eſt Dominus timentibus ſe .
27 quoniam [1] ipſe cognovit figmentum noſtrum .
† 28 recordatus eſt quoniam pulvis ſumus .
℣. 29. Pſ. LXXXIX. 6.
29 Homo , ſicut fœnum dies ejus :
30 tamquam flos agri , ſic efflorebit :
† 31 quoniam ſpiritus pertranſibit in illo , & non ſubſiſtet ;
℣. 32. Job VII. 10. XX. 9.
32 & non cognoſcet amplius locum ſuum .
† 33 Miſericordia autem Domini ab æterno [2] & uſque in æternum ſuper timentes eum :
℣. 34. Exod. XX. 6. Deuter. VII. 9.
† 34 & juſtitia illius in filios filiorum ,
35 his qui ſervant teſtamentum ejus ,

36 &

num ſuccenſebit & indignabitur . 19 Non ſecundum quod poſtulabant peccata noſtra , ipſe fecit nobis : 20 neque ſecundum meritum iniquitatum noſtrarum ipſe retribuit nobis . 21 quantum enim excelſius eſt cælum terra ; 22 tantum confortavit Dominus miſericordiam ſuam erga timentes eum . 23 quantum longe eſt Oriens ab Occidente ; 24 tantum longe fecit a nobis iniquitates noſtras & ſcelera noſtra . 25 ſicut pater miſeretur filiorum ſuorum ; 26 ita miſertus eſt Dominus timentium ſe : 27 ipſe enim novit plaſmationem conditionemque noſtram fragilem , & ab origine vitiatam : 28 & memor fuit quod nos pulvis ſumus , ex pulvere conditi , & in pulverem mox reverſuri . 29 Hominis quidem dies ſunt quaſi herba quæ hodie viret , & cras exſiccata in clibanum mittitur ; 30 & ſicut flos agri qui cito marceſcit & decidit , ſic homo florebit : 31 nam ſpiritus & anima pertranſibit in homine , & ab eo abibit ; tumque non amplius ſubſiſtet homo ille : 32 nec amplius cognoſcet locum ſuum , in quo prius inhabitaverat . 33 Miſericordia autem Domini ab æterno prædeſtinata , & uſque in æternum duratura , firma perſiſtet erga timentes eum : 34 ejuſque juſtitia in ſervandis iis quæ miſericorditer promiſit , permanebit ſuper illorum nepotes & poſteros : 35 ſi tamen obſervent pactum ejus de cuſtodienda lege ipſius;

36 &

(1) *Et ℣℣. 27 atque 28 unicum faciunt iidem mox laudati MSS.*

(2) *Iidem Vat. una cum Oxon. Ed. facta ibi diſtinctione .*

33 Miſericordia autem Domini ab æterno ,
34 & uſque in æternum ſuper timentes eum .

† 36 & memores ſunt mandatorum ipſius [1] ad faciendum ea.
† 37 Dominus in cælo paravit ſedem ſuam:
38 & regnum ipſius omnibus dominabitur.
† 39 Benedicite Domino [2] omnes Angeli ejus, V. 33. Pſ. CXLVIII. 2.
40 potentes virtute facientes verbum illius,
41 ad audiendam vocem ſermonum ejus.
† 42 Benedicite Domino omnes virtutes ejus,
43 miniſtri ejus qui facitis voluntatem ejus.
† 44 Benedicite Domino omnia opera ejus,
45 in omni loco dominationis ejus.
46 Benedic anima mea Domino.

36 & ſi recordentur præceptorum eius, ut ea faciant & exſequantur. 37 Dominus in cælo ſtabiliter apparavit thronum gloriæ ſuæ; 38 ejuſque regnum omnibus dominatur, ſemperque dominabitur. 39 Benedicite autem Domino & vos quoque omnes Angeli ejus; 40 qui potentes & fortes robore eſtis, quique facitis & exſequimini juſſum ejus 41 in obediendo voci & mandato juſſorum ejus. 42 Benedicite, inquam, Domino omnes validi & cæleſtes exercitus ejus; 43 qui miniſtri eſtis ejus, & facitis quæcumque ipſe vult ut a vobis fiant. 44 Immo benedicite Domino univerſa opera ejus, 45 exſtantia in omnibus locis dominationis ejus. 46 Et tu tandem anima mea tempore omni, noctes et dies benedic & gratias age Domino Deo, qui maior eſt omni laude.

ORATIONES.

1 SAna Domine languores populi tui, qui ſemper peccatoribus ſicut pater filiis misereris, ut exempti ab interitu mortis perpetuæ, te anima noſtra benedicat, & vita clarificet. Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum. MSS.

2 MIſerator Domine & miſericors non iraſcaris nobis in finem, ſed quantum diſtat oriens ab occaſu, iniquitatem omnem a nobis elonga; & juxta altitudinem cæli a terra, tuam in nobis miſericordiam dilata. ℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus & vivis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℞. *Amen*. Brev. Mozar. fol. 74. 102. 106. 121.

3 BEnedicat te Domine anima noſtra, & omnia interiora ejus in tuis laudibus [3] conclament, ut ad ſanandos languores noſtros audita oratione concurras; & vitam noſtram de interitu redimas, in bonis deſiderium noſtrum ſaties, & votum perfectione corones. ℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.* fol. 102. 121.

(1) *Cod.Orat. B.6.* ad facienda ea: *qui & V. proxime ſequenti ait*, parabit *loco* paravit.

(2) *Vocem* omnes *tacet idem B. 6. MS. qui & infra habet*, verbum ejus.

(3) *B. fol.* 121, clament.

BENEDICTIO.

Comment. hujus Pſalm. t. 7. S. Hieronymi.

QUI bona largitur, qui peccatis propitiatur, qui de interitu redimit, qui in bonis omne deſiderium complet, nunc nobis miſereri dignetur ut pater filiis, delictorum molibus hic remiſſis. Cui eſt cum æterno Patre & Spiritu ſancto honor & gloria in ſæcula ſæculorum. *Amen*.

PSALMUS CIII.

÷ *Ipſi David*:

Beda.

Senſus myſticus. *David* perſonam loquentis indicat: ceterum omnia Domino Chriſto canuntur, qui creator & gubernator & redemptor eſt mundi.

Propheta volens conditione rerum divina ſignificare myſteria, primo modo per fabricam cæli & terræ, Chriſti & Eccleſiæ ſacramenta decantat: *Benedic anima mea Domino*. Secundo, opera Domini diverſis figuris (1) tecta enumerat: *Quam magnificata ſunt opera tua Domine*! Tertio, profitetur in illo æterno ſæculo præconia Domini jugiter ſe eſſe dicturum, quæ etiam in hac vitæ ſuæ brevitate cantaverat: *Cantabo Domino in vita mea, pſallam Deo meo quamdiu ſum*.

Sabbato ad Vigilias. *Euſebius Cæſarienſis*. Doctrina confeſſionis.

S. Athanaſius. Pſalmus hortatorius & velut imperans. *

Pſalmus de conſtitutione mundi ad laudandum ejus Creatorem.

Propheta.

1 BENEDIC ANIMA MEA DOMINO.
2 Domine Deus meus magnificatus es vehementer.
℣. 1. Pſal. XCII. 1. † 3 Confeſſionem & decorem induiſti;
4 amictus lumine ſicut veſtimento.

† 5 Ex-

Pſalmus ſuper mundi conſtitutione, inſpiratus Davidi.

PROPHETA. 1 *Anima mea benedic nunc & gratias age Domino, & dic*: 2 *Domine Deus meus tu agnitus es eſſe quam valde magnus*. 3 *Tu gloria digna ſummæ laudis confeſſione & decore undique (ut ita dicam) indutus es*; 4 *circumamictus luce ineffabili majeſtatis tuæ, qua quaſi veſtimento in cunctis ope-*

* Præſens Pſalmus, & centeſimus quadrageſimus octavus conſideratione creaturarum Dei in ejus canuntur laudem. Aliter, *Vox Eccleſiæ laudantis Deum*.

Pſalt. Syr. Davidis, cum iret ad adorandum coram Arca Domini, una cum Sacerdotibus. Quod autem ad nos, docet nos confeſſionem, & orationem, & innuit nobis conſtitutionem principii creaturarum, deque Angelis inſinuat Verſ. LXXVIII.

Pſalt. Arab. numerus Verſ. LXXVIII.

S. Hieron. Iſte Pſalmus ipſius creaturæ vocem continet laudantem, & benedicentem Deum, ſed hoc ipſum ſpiritualiter intelligere debemus.

(1) *Non* tecta *ſed* texta *ibi MS. habet*.

Digitized by Google

† 5 Extendens cælum ſicut pellem :
6 qui tegis aquis ſuperiora ejus .
† 7 Qui ponis nubem aſcenſum tuum .
8 qui ambulas ſuper pennas ventorum . ℣. 8. Pſal. XVII. 11.
† 9 Qui facis Angelos tuos , ſpiritus . ℣. 9. Hebr. I. 7.
10 ÷ & : miniſtros tuos , ignem urentem .
† 11 Qui fundaſti terram ſuper ſtabilitatem ſuam : ℣. 11. Job XXVI. 7. XXXVIII. 4. Pſal. XXIII. 2. CXXXV. 6.
12 non inclinabitur in ſæculum [1] ſæculi .
† 13 Abyſſus ſicut veſtimentum amictus ejus ;
14 ſuper montes ſtabunt aquæ :
† 15 ab increpatione tua fugient ; ℣. 15. Geneſ. I. 9. VIII. 1. 2. 3.
16 a voce tonitrui tui formidabunt :
† 17 aſcendunt montes ÷ & : deſcendunt campi
18 in locum quem fundaſti eis :
† 19 terminum poſuiſti , quem non tranſgredientur ; ℣. 19. Job XXVI. 10. XXXVIII. 8. Pſal. XXXII. 7. Jerem. V. 22.
20 neque convertentur operire terram .
† 21 Qui emittis fontes in convallibus : 22 in- ℣. 20. Geneſ. IX. 11. 15.

operibus tuis totus ſplendidus videris . 5 Tu es qui extendis cælum ut pellem
utris circum terram , quæ cælo concluditur ; 6 tu ſuperiora loca eiuſdem cæli
ſtellati contegis & contignas aquis illis ſublimibus , quæ ſunt ſupra firmamen-
tum . 7 Tu ſic efficis nubes ut tamquam currus tuus videantur , dum huc illuc-
que impelluntur celerrime : 8 & tu imperator obambulas ſuper alas ventorum ,
dum ventis imperas ut ubicumque volueris , ſpirent vel quieſcant . 9 Tu efficis
ut cæleſtes illi nuncii tui ſint ſpiritus , & tam celeres ad exſequenda manda-
ta tua , quam ſunt veloces venti : 10 & qui miniſtros tuos efficis tam mobiles
& agiles , quam mobilis & agilis eſt ignis flammans & urens . 11 Tu fundaſti
magnam hanc terræ molem non ſupra aliam quampiam baſim , quam ſupra ipſam
ſuimetipſius ſtabilitatem ac centrum : 12 quæ terra e centro mundi non dimo-
vebitur in omnia ſæcula . 13 In principio mundi aquarum abyſſus immenſa , ceu
veſtimentum amiciebat & cooperiebat totam terram aquis illis immerſam ;
14 adeo ut ſecundùm priorem illum creationis ſtatum & nunc quoque ſuper mon-
tes ſtare deberent aquæ ; 15 ad terrificum tamen juſſum tuum fugerunt tunc
aquæ , ſemperque fugient a ſuperioribus locis illis inter firmamentum & terram
ubi prius erant ; 16 & ad tonantem vocem tuam qua juſſiſti ut congregarentur
aquæ in locum unum ut appareret arida terra , aquæ ipſæ veluti formidaverunt
ſeſe recludendo , ſemperque veluti formidantes recluſæ manebunt . 17 & tunc
illico cœperunt apparere montes in altum erecti ; valleſque apparuerunt in imo
depreſſæ 18 ad eum locum quem eis fundaſti & conſtituiſti : 19 illiſque aquis
congregatis in locum unum poſuiſti terminum quem non pertranſeant , 20 nec
revertantur ſurſum , ad operiendam rurſus terram . 21 Tu emittis & ſcaturi-
re

(1) *Cod. S. Pauli ,* in ſæculum ÷ ſæculi :

22 inter medium montium pertranſibunt ÷ aquæ ⁝
† 23 potabunt omnes beſtiæ agri:
24 exſpectabunt onagri in ſiti ſua ;
† 25 ſuper ea volucres cæli habitabunt :
26 de medio petrarum dabunt [1] voces .
℣. 27. Pſ. CXLVI. 8. † 27 Rigans montes de ſuperioribus ſuis :
℣. 28. Pſal. LXIV. 10. 28 de fructu operum tuorum ſatiabitur terra .
℣. 29. Geneſ. I. 29. IX. 3. † 29 Producens fœnum jumentis ,
30 & herbam ſervituti hominum ,
† 31 ut educas panem de terra ;
℣. 32. Judic. IX. 13. 32 & vinum [2] lætificet cor hominis ;
℣. 33. Judic. IX. 9. Pſal. XXII. 5. † 33 ut exhilaret faciem ÷ in ⁝ oleo ;
34 & panis cor hominis [3] confirmet .
† 35 Saturabuntur ligna campi
36 ÷ & ⁝ cedri Libani , quas plantavit :
37 illic paſſeres nidificabunt :
† 38 herodii domus , dux eſt eorum .
39 Montes excelſi , cervis :
40 petra refugium herinaciis .

† 41 Fecit

re facis fontes aquarum in aridis terræ convallibus : 22 *& juſſu tuo inter me-*
dios montes aquæ decurrent , 23 *ut eas bibant omnes beſtiæ agreſtes :* 24 *a qui-*
bus aquis & potum exſpectant ſitibundi ſilveſtres aſini in ſiti ſua : 25 *& juxta*
eaſdem aquas commorabuntur aves cæli ; 26 *quæ de mediis petris lociſque ſaxo-*
ſis & nemoroſis vocem edere ſolent & cantillare . 27 *Deus eſt qui irrigat aridos*
montes pluvialibus aquis de ſuperioribus nubibus , tamquam de cœnaculis ſui s :
28 *& de effectu ejuſmodi operum tuorum Domine humectabitur, fœcundabitur &*
ſaturabitur terra . 29 *Ipſe Deus germinare facit herbam ad pabulum jumento-*
rum ; 30 *& germinare facit olus , quod deſerviat uſui & victui hominum ;*
31 *idque facit ut de terra proferat fruges quibus panis conficitur ,* 32 *& vites*
producat , ut inde vinum lætificet cor hominis ; 33 *et ut eductis de terra oleis ,*
nitidam faciat & exhiluret faciem hominis ex olei unctione : 34 *& ut panis vi-*
res ſubminiſtrando , cor hominis corroboret : 35 *Aquis illis fontium rivorum*
& pluviarum ſaturabuntur arbores ſilveſtres , 36 *& cedri montis Libani quas*
ipſe plantavit : 37 *ubi in ramis arborum paſſerculi nidos ſuos facient .* 38 *quo-*
rum paſſerculorum dux ad nidulandum eſt domus & nidus herodii, qui aves om-
nes præcedit in nidificando . 39 *Montes autem celſi ex divina providentia pro-*
fugium ſunt cervorum : 40 *& petra in ſuis cavernis confugium eſt herinaciis .*
41 *Idem*

(1) *Codd. S. Pauli , & Orat. B. 6.* dabunt vocem .

(2) *Idem B. 6.* lætificat .

(3) *Idem ,* confirmat .

† 41 Fecit lunam in tempora : ℣. 41. Geneſ. I. 14.
42 ſol cognovit occaſum ſuum .
† 43 Poſuiſti [1] tenebras , & facta eſt nox :
44 in ipſa pertranſibunt omnes beſtiæ ſilvæ ,
† 45 ÷ [2] catuli ⁝ leonum rugientes ut rapiant ,
46 & quærant a Deo eſcam ſibi .
† 47 ortus eſt ſol , & congregati ſunt ;
48 & in cubilibus ſuis collocabuntur :
† 49 exibit homo ad opus ſuum ,
50 & ad operationem ſuam uſque ad veſperum .
† 51 Quam magnificata ſunt opera tua Domine ! [3]
52 omnia in ſapientia feciſti :
53 impleta eſt terra poſſeſſione tua .
† 54 Hoc mare magnum & ſpatioſum ※ manibus ⁝
55 illic reptilia quorum non eſt numerus , ℣. 56. & 57. Ita diſtinguūt Cod. Alexandrinus & Apollinarius . Cod. autem Vaticanus cōjungit.
† 56 animalia puſilla cum magnis :
57 illic naves pertranſibunt ,
† 58 draco iſte quem formaſti ad illudendum ei :
59 Omnia a te exſpectant [4] ut des illis eſcam in tempore . ℣. 59. Pſa. CXXXV. 25. CXLIV. 15. Joel. I. 20.
† 60 dan-

41 Idem Deus fecit lunam ut menſium tempora diſtinguat : 42 ejuſque juſſu ſol quaſi eſſet mente præditus , quodammodo cognovit qua hora & in qua cæli parte quotidie debeat eſſe occaſus ſui . 43 Tu induxiſti tenebras ſubtracto lumine ſolis , & facta eſt nox : 44 in qua diſcurrent omnes beſtiæ ſilveſtres , 45 & leones juniores rugientes ad prædam rapiendam , 46 ut quærant ſibi eſcam a Deo paratam , qui dat eſcam animantibus cunctis . 47 cum autem ortus fuerit ſol , beſtiæ recedent , & in ſuos ſe ſpecus congregabunt , 48 & in cubilibus & ſpeluncis ſuis cubabunt : 49 & tunc homo ſine ferarum timore egredietur in agros ad opus ſuum faciendum , 50 & ad exſequendam operationem ſuam in cultura terræ uſque ad veſperum . 51 Quam multa , quam magna facta ſunt opera tua Domine ! 52 omnia ſumma ſapientia feciſti ad ſuum quæque uſum : 53 & ſic impleta eſt terra omnigena creatura quam tu creaſti & poſſides . 54 Porro quod attinet ad mare ipſum magnum & latum finibus , quibus quaſi brachiis amplectitur & perfundit univerſam terram ; 55 ibi reptilia & natatilia ſunt innumerabilia , 56 & animalia aquatilia tum parva tum magna : 57 ibi naves hominum pertranſeunt , 58 & grande quoque cœtum illud quod formaſti ut in eodem mari ludat . 59 Ceterum animantia omnia aquatica , terreſtria & aerea

(1) *Idem* , poſuit tenebras &c.
(2) *Idem Cod. S. Pauli cum obelum deſerit . Vide Tom. II ad hunc locum .*
(3) ℣. 51 *ſequentem proxime* 52 *Vat.* 34ſ *jungit .*
(4) *Oxon. Ed.*
59 Omnia a te exſpectant
60 ut des illis eſcam in tempore .

† 60 dante te illis, colligent:
61 aperiente te manum tuam ÷ omnia ⁏ implebuntur bonitate.
† 62 avertente autem te faciem, turbabuntur:
63 auferes ſpiritum eorum, & deficient;
64 & in pulverem ſuum revertentur.
† 65 emittes ſpiritum tuum, & creabuntur:
66 & renovabis faciem terræ.
† 67 Sit gloria Domini in ſæculum:
68 lætabitur Dominus in operibus ſuis:
† 69 qui reſpicit terram, & [1] facit ÷ eam ⁏ tremere:
70 qui tangit montes, & fumigant.
℣. 71. Pſ. CXLV. 2. † 71 Cantabo Domino in vita mea:
72 pſallam Deo meo quamdiu ſum:
℣. 73. Pſ. XVIII. 15. † 73 jucundum ſit ei eloquium meum.
74 Ego vero delectabor in Domino:
† 75 deficiant peccatores a terra,
76 & iniqui ita ut non ſint.
77 Benedic anima mea Domino.

aerea a tua Domine providentia exſpectant ut des ipſis cibum ſuo tempore & opportune: 60 te namque dante eis cibum, colligent illum & accipient; 61 & te manum tuam liberaliter aperiente ac largiente, animantia cuncta replebuntur & ſatiabuntur bonis bonitate tua ſibi collatis. 62 ſi autem vultum tuum benignum averteris ab eis, eaque deſerueris, ſtatim penuria & anguſtia turbabuntur. 63 & ſi ſpiritum & flatum eis abſtuleris, ſtatim deficient, 64 et in ſuum pulverem revertentur. 65 ſi vero ſpiritum & flatum qui tuum eſt donum, emiſeris in terram, alia rurſum animantia creabuntur: 66 & ad hunc modum novis ſemper creaturis renovabis & inſtaurabis ſuperficiem terræ. 67 Sit gloria Domini in ſempiternum: 68 & lætetur Dominus ſibique complaceat in operibus ſuis, quæ videt a ſe facta bona valde. 69 qui ſi voluerit, reſpicit in terram, & ſolo ſuo aſpectu facit eam tremere: 70 & ſi montes tangit, confeſtim illi fumant, & vel grandem fumum exhalant, vel abeunt in fumum. 71 Merito itaque cantabo laudes Domini in tota vita mea; 72 pſallamque in honorem Dei quamdiu ſum: 73 dulcis autem & grata ſit ei iſtiuſmodi diſſertatio laudationis meæ, eique placeat. 74 Et ego quidem ſemper lætabor in Domino: 75 deficiant autem a terra peccatores 76 & iniqui ita ut ultra non ſint in terra. 77 Et tu anima mea nocteſque dieſque benedic & maximas atque uberes quantum potes, gratias age Domino.

ORA-

(1) *Cod. S. Pauli obelum ibi prorſus omittit, quem alter MS. ille nimirum Orat. B. 6. ſcribit:* & ÷ facit eam ⁏ tremere.

ORATIONES.

1 INclyte omnipotens Deus, qui fructu locupleti terram aridam ſatiaſti, da [1] nobis ſpirituali mente Aſcenſum tuæ gloriæ contueri, ut dum te in cælis ſuſpicimus, illa ſemper quæ ſunt cæleſtia, meditemur. Qui cum Patre & Spiritu ſancto vivis & regnas Deus per omnia. MSS.

2 QUam magnificata ſunt opera tua Domine! omnia in ſapientia feciſti: reple tamen nos directionis ſpiritu, ut dum tua miramur opera, te tuis in operibus laudet intelligentia noſtra. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*. Brev. Mozar. fol. 132.

3 MAgnificata ſunt opera tua Domine, & humanæ intelligentiæ remotiſſima, quorum nos viſibilis pulchritudo pulcherrimum omnium provocat conlaudandum Creatorem: tu nos vero diſcretionis imple ſpiritu, ut dum tua miramur opera, te tuis in operibus laudet, magnificet intelligentia noſtra. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.* fol. 219.

4 DOmine Deus omnipotens, qui veſpere & mane & meridie unum diem vocari juſſiſti, & ut ſol agnoſceret occaſum ſuum imperaſti, aperi quæſumus tenebras cordium noſtrorum, ut te radiante cognoſcamus te Deum verum & lumen æternum. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.* fol. 123.

5 DOmine Deus omnipotens, qui Angelos tuos, ſpiritus facis, & miniſtros tuos, flammam ignis, accende in nobis quæſumus ignem illum charitatis tuæ, quem ſacri oris eloquio mittendum dignatus es polliceri; & ſic in nos ardeat fide & opere, ut defectis vitiis, polorum civibus faciat ſociari. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.* fol. 381.

PSALMUS CIV.

Alleluja.

Beda.

Alleluja nomen Hebræum eſt, neutro genere declinandum, ut Hieronymus oſtendit, quod interpretatur: *Laudate Dominum*: & ubicumque poſitum eſt in titulis, docet potentiam Creatoris ſemper debere *laudari*; quod autem ſemel dicimus, hoc in omnibus obſervandum eſt. In quocumque pſalmo primum *Alleluja* fuerit prænotatum, eum etiam in fine habere *Alleluja* ſubjectum; quod plerique neſcientes, ſequentis pſalmi arbitrantur eſſe principium. Denique ſæpe reperies in uno pſalmo duo *Alleluja* præpoſita, quod ſignificat unum ad finem prioris, alterum ad ſequentis pertinere principium.

Sciens Propheta populos Iſrael ſpem in temporalibus beneficiis ponere ſolitos, prima parte monet fideles, ut eum ſpiritualiter ſemper exquirant:

(1) *MS.* da nobis quæſumus ſpirituali mente ...... dum te in cælis ſemper ſuſpicimus *&c.*

rant: *Confitemini Domino, & invocate nomen ejus*. Secunda, per patriarcharum eos exempla confirmat, quia a Domino non fuerunt derelicti, eo quod ejus imperio ſervierint: *Mementote mirabilium ejus*. Tertia, dinumerat quanta patribus eorum præſtiterit; * & Joſeph tutaverit, honoreſque contulerit; ingreſſumque in Ægyptum commemorans Hebræorum: *Cum eſſent numero brevi*. Quarta, refert quomodo Iſrael ab inimicis, diverſis Ægyptiorum plagis fuerit vindicatus: *Convertit cor eorum*. Quinta, deſcribit quanta eis in deſerto præſtiterit, ut non in temporalibus bonis gauderent, ſed beneficiis deliniti, juſtificationes ejus legemque ſervarent: *Et eduxit eos cum argento & auro*.

[* *al* pericula Joſeph & honoreſ deſcribens.]

Sabbato ad Vigilias.

Euſebius Cæſarienſis. Doctrina ad Gentes de beneficiis Dei in priorem populum.

S. *Athanaſius*. Pſalmus in confeſſione [*Item*] Deſcribens vitam virtute bona præditam. *

Pſalmus ad laudandum Deum.

Propheta. v. 1. Paralip. XVI. 8. Iſai. XII. 4.

1 CONFITEMINI DOMINO ÷ ET: INVOCATE NOMEN EJUS.

2 Annunciate inter Gentes opera ejus:

† 3 cantate ei, & pſallite ei:

4 narrate omnia mirabilia ejus.

† 5 Laudamini in nomine ſancto ejus:

6 lætetur cor quærentium Dominum.

† 7 quærite Dominum, & confirmamini:

8 quærite faciem ejus ſemper.

† 9 Me-

ALLELU cum jubilo & lætitia laudate, JA Deum.

PROPHETA. 1 *Profitemini Domino laudes dignas quantum poteſtis; & prædicate & in auxilium veſtri invocate divinum numen ejus.* 2 *Annunciate & nota facite inter gentes conſilia & opera ejus:* 3 *ore cantate laudes ei, muſiciſque inſtrumentis hymnos ei dicite:* 4 *& narrate omnibus univerſa mirabilia quæ ipſe Dominus fecit.* 5 *Laudamini exſultantes, ac gloriamini in divino numine ejus;* 6 *læteturque animus quærentium colere Dominum atque diligere.* 7 *quærite placere & adhærere Domino; & ſic ab eo confortamini novo animi vigore:* 8 *ſemperque conſpectum ejus quærite ut veniatis ad præſentiam ejus.*

9 *Recor-*

* Hic Pſalmus veterum tam ſanctorum, quam temporum recordatione in præſentium utilitate decenter omnino & artificioſe formatur. Aliter, *Vox Chriſti ad Apoſtolos de Judæis*.

Pſalt. Syr. Anonymus. Differit in eo de Hiſtoria, ne metuas Jacob deſcendere in Ægyptum: ſimul etiam nos ſpiritualiter docet non eſſe pertimeſcendum cum exit quis ad decertandum contra dæmones, quia Deus eſt auxilium noſtrum, & pugnat pro nobis. Verſ. xci.

Pſalt. Arab. Verſ. lxxxviii.

S. Hier. Iſte Pſalmus maxime Patrum replicat hiſtoriam, ſed ſpiritualiter debet intelligi; omnia enim, quæ contingebant antiquitus in figura, contingebant ut nos erudiremur.

† 9 Mementote mirabilium ejus quæ fecit,
10 prodigia ejus, & judicia oris ejus,
† 11 ſemen Abraham ſervi ejus,
12 filii Jacob, electi ejus.
† 13 Ipſe Dominus Deus noſter,
14 in univerſa terra judicia ejus:
† 15 memor fuit in ſæculum teſtamenti ſui,
16 verbi quod mandavit in mille generationes,
† 17 quod diſpoſuit ad Abraham, [1] — ℣. 17. Geneſ. XVII. 2. XXII. 16. XXVI. 3. XXVIII. 13. XXXV. 12.
18 & juramenti ſui ad Iſaac;
† 19 & ſtatuit illud Jacob in præceptum,
20 & Iſrael in teſtamentum æternum;
† 21 dicens: *Tibi dabo terram Chanaan* — ℣. 21. Geneſ. XII. 15. XV. 18.
22 *funiculum hæreditatis veſtræ.*
† 23 Cum eſſent numero [2] brevi, — ℣. 23. Gen. XXXIV. 30. Deuteron. XXVI. 5.
24 pauciſſimi, & incolæ ejus.
† 25 & pertranſierunt de gente in gentem,
26 & de regno ad populum alterum.
† 27 non reliquit hominem nocere eis:
28 & corripuit pro eis reges. — ℣. 28. Geneſ. XII. 17. XX. 3.
† 29 *Nolite tangere Chriſtos meos:* — ℣. 29. II. Reg. I. 14.

Ccc 2 30 ÷ in

9 Recordamini mirabilium operum quæ ipſe fecit, 10 & prodigiorum ejus &
jurium legis ore ipſius traditæ vobis, 11 o genus Abrahami, qui eſtis ſervi
Dei, 12 o filii Iſraelis qui eſtis ab eo electi. 13 Ipſe univerſorum Dominus
Deus ille noſter quem colimus; 14 cujus judicia executioni mandantur in uni-
verſa terra: 15 ipſe, inquam, ſe in æternum memorem eſſe oſtendit pacti ſui,
16 & verbi ſui, quod præcepit in perpetuum eſſe ad millia generationum;
17 nempe verbi illius quod pepigit cum Abrahamo, 18 & juramenti illius
ſui, quod juravit Iſaaco; 19 & quod conſtituit Jacobo ut eſſet firmum ſtatutum;
20 & eidem Iſraeli conſtituit ut eſſet pactum ſempiternum; 21 dicens: Tibi
dabo o Abraham, o Iſaac, o Jacob terram habitatam a populis ex ſtirpe
Chanaan, 22 ut ſit veſtra hæreditas, quaſi funiculo menſorio diſtributa
vobis. *23 Itaque cum eſſent ipſi patriarchæ pauci numero, 24 immo pauciſſi-*
mi & advenæ & peregrini in eadem terra Chananæorum; 25 & cum tranſmi-
grarent ex una gente ad aliam gentem, 26 & de uno regno ad alium populum
alterius regni; 27 non permiſit Deus homini cuiquam ut eis noceret; 28 &
pro eis tutandis coarguit etiam reges Pharaonem in Ægypto, & Abimelech
regem Geraræ, dicens regibus illis: 29 Ne attingatis hos homines mihi invi-
ſibili

(1) ℣℣. 17, 18 *ſimul in unicum junguntur in MSS. Vat.* 341, & 342.
(2) *Cod. B. 6. Crat.* numero breves.

℣. 30. Geneſ. XX. 7. 30 ÷ [1] in ⁑ *Prophetis meis nolite malignari*.
℣. 31. Geneſ. XLI. 54 † 31 Et vocavit famem ſuper terram.
℣. 32. Levit. XXVI. 26. Iſai. III. 1. 32 ÷ & ⁑ omne firmamentum panis contrivit.
℣. 33. Gen. XXXVII. 36. XLV. 5. L. 20. † 33 miſit ante eos virum.
34 in ſervum venundatus eſt Joſeph.
℣. 34. Gen. XXXVII. 28. † 35 Humiliaverunt in compedibus pedes ejus:
36 ferrum pertranſiit [2] animam ejus,
℣. 35. Gen. XXXIX. 20. XL. 15. 37 donec veniret verbum ejus:
† 38 eloquium Domini inflammavit eum.
℣. 39. Geneſ. XLI. 14 39 Miſit rex, & ſolvit eum;
40 princeps populorum & dimiſit eum.
℣. 41. Geneſ. XLI. 40 † 41 conſtituit eum dominum domus ſuæ,
42 & principem omnis poſſeſſionis ſuæ;
† 43 ut erudiret principes ejus ſicut ſemetipſum,
44 & ſenes ejus prudentiam doceret.
℣. 45. Geneſ. XLVI. 5. † 45 Et intravit Iſrael ÷ in ⁑ Ægyptum.
46 & Jacob accola fuit in terra Cham.
℣. 47. Exod. I. 7. Act. VII. 17. † 47 Et auxit populum ſuum vehementer: 48 &

ſibili chriſmate, hoc eſt, unctione gratiæ meæ conſecratos: 30 & contra hos ſervos meos prophetico dono præditos nihil mali faciatis, neve eos affligatis. 31 *Deinde juſſit Deus venire famem in terra Chananæorum:* 32 *& omnem annonam & rem frumentariam, qua firmantur vires hominum, ibi compreſſit:* 33 *ſed jam antea providentia ſua miſerat hominem in Ægyptum ante illos Jacobum ſcilicet & filios ejus,* 34 *quando Joſephus a ſuis fratribus venditus fuit in ſervitutem.* 35 *Hujus Joſephi pedes in compedibus depreſſerunt Ægyptii:* 36 *ejuſque animum ferreæ catenæ dolor pertranſivit;* 37 *uſque ad tempus, quo advenirет & impleretur ipſius ſermo & vaticinium de pincerna Pharaonis reſtituendo in locum ſuum:* 38 *illud enim eloquium & oraculum Domini in eo vaticinio illi afflatum, eum quaſi igne probavit; virumque probum atque veracem eſſe comprobavit.* 39 *Tunc Pharao Rex Ægypti nuncium miſit, & Joſephum ſolvit e compedibus & ferro:* 40 *& princeps ille populorum Ægypti e carcere emiſit eum;* 41 *eumque dominum conſtituit domus ſuæ,* 42 *& principem ac gubernatorem in omni poſſeſſione ſua;* 43 *ut erudiret & corriperet principes ejus ſicut corriperet ſemetipſum, ſecundum ſuam ſcilicet voluntatem atque arbitratum,* 44 *& ut ſenatores ipſius ſapientiam doceret.* 45 *Sic igitur exaltato Joſepho, ingreſſus eſt Iſrael pater ejus Ægyptum;* 46 *& ejuſdem Jacobi familia advena fuit in terra Cham patris Mizraim, unde & genus & nomen ducunt Mizraimitæ, hoc eſt Ægyptii.* 47 *Valde autem Deus cre-*

(1) *Cod. S. Pauli* & in prophetis, *addita* & *copula atque obelo prætermiſſo. Cod. Orat. B. 6.* & ÷ in ⁑ prophetis. *Ad hæc* ℣℣. 29 *&* 30 *unico ſcribuntur in Vat.* 341 *&* 342.

(2) *Cod. Orat. B. 6.* anima ejus.

48 & firmavit eum ſuper inimicos ejus.
† 49 convertit cor eorum ut odirent populum ejus;
50 & [1] dolum facerent in ſervos ejus.
† 51 Miſit Moyſen ſervum ſuum, ℣. 51. Exod. III. 10.
52 Aaron quem elegit ipſum. ℣. 52. Exod. IV. 14.
† 53 poſuit in eis verba ſignorum ſuorum,
54 & [2] prodigiorum in terra Cham.
† 55 Miſit tenebras & obſcuravit.
56 & non exacerbavit ſermones ſuos.
† 57 convertit aquas eorum in ſanguinem. ℣. 57. Exod. VII. 20.
58 & occidit piſces eorum.
† 59 Edidit terra eorum ranas ℣. 59. Exod. VIII. 6.
60 in [3] penetralibus regum ipſorum.
† 61 Dixit & venit [4] cœnomyia, ℣. 61. Exod. VIII. 24.
62 ÷ & : ciniphes in omnibus finibus eorum. ℣. 62. Exod. VIII. 17.
† 63 Poſuit pluvias eorum grandinem, ℣. 63. Exod. IX. 23.
64 ignem comburentem in terra ipſorum.
† 65 & percuſſit vineas eorum [5] & ficulneas eorum.
66 & contrivit lignum finium eorum. † 67 Di-

creſcere ibi fecit populum Jacobi; 48 eumque roboravit ſuper hoſtes ſuos Ægy-
ptios: 49 quo beneficio ſuo cor illorum Ægyptiorum ſponte malum & invidum
convertit ut odio haberent populum ejus; 50 & doloſe agerent contra ſervos
ipſius. 51 Sed miſit Moſen ſervum ſuum in Ægyptum ad Pharaonem; 52 &
una cum illo miſit Aaron ipſum quem ſibi elegit ad hoc munus: 53 quibus Moſi
& Aaroni mandata dedit de mirabilibus ſignis, 54 atque prodigiis edendis in
eadem terra Cham. 55 Itaque emiſit Deus tenebras triduanas ex caliginoſiſſi-
mis ac denſiſſimis terræ vaporibus, totamque contenebravit Ægyptum: 56 &
uterque Moſes ſcilicet & Aaron non amaro & acerbo animo, ægreve fecit hæc
juſſa Dei; ejuſque verbis neuter fuit incredulus. 57 Aquas quoque Ægyptio-
rum Deus commutavit in ſanguinem; 58 & occidit piſces eorum quibus veſce-
bantur. 59 Ejuſdem Dei juſſu ebullivit terra eorum, ediditque ranas repen-
tes 60 in ipſis etiam ſecretis cubiculis regum ipſorum. 61 Juſſit præterea
Deus, & venerunt muſca canina & omne genus muſcarum, 62 & ciniphes in
univerſis terminis eorum. 63 Tum immiſit in eos pluviam grandinum 64 cum
commixto igne flammante atque comburente omnia foris reperta in terra eorum:
65 quibus percuſſit Deus vites vinearum eorum & ficus: 66 & omnem arbo-
rem

(1) *Cod. S. Pauli*, ut dolum facerent *&c. mutata vocula* & *in alteram* ut.

(2) *Cod. Orat. B. 6.* & prodigia eorum in terra Cham.

(3) *Cod. S. Pauli*, in penetrabilibus, *tum MSS. B. 6. Orat.* regnum ipſorum.

(4) *Cod. S. Pauli, & Orat. B. 6. corrupte ſcribunt:* cynomia, *Vide ſupra pag. 292 not. 2, & tom. 1 pag. 15 not. 2.*

(5) *Oxon. Ed.*
65 & percuſſit vineas eorum,
66 & ficulneas eorum.

v. 67. Exod. X. 12. † 67 Dixit, & venit locuſta [1] & bruchus cujus non erat numerus.

† 68 & comedit omne fœnum in terra eorum:

69 ※ & comedit ∶ ÷ omnem ∶ fructum terræ eorum:

v. 70. Exod. XII. 29. † 70 & percuſſit omne primogenitum in terra eorum,

71 primitias omnis laboris eorum.

v. 72. Exod. XII. 35. † 72 Et eduxit eos cum argento & auro:

73 & non erat in tribubus eorum infirmus.

v. 74. Exod. XII. 33. † 74 Lætata eſt Ægyptus in profectione [2] eorum:

75 quia incubuit timor eorum ſuper eos.

v. 76. 77. Exod. XIII. 21. Pſ. LXXVII. 14. I. Corinth. X. 1. † 76 Expandit nubem in protectionem ÷ eorum ∶

77 & ignem ut luceret ÷ eis ∶ per noctem.

v. 78. Exod. XVI. 13. † 78 Petierunt, & venit coturnix:

v. 79. Pſ. LXXVII. 24. 79 & pane cæli ſaturavit eos.

v. 80. Num. XX. 11. † 80 dirupit petram & fluxerunt aquæ:

81 abierunt in ſicco flumina.

† 82 Quoniam memor fuit verbi ſancti ſui,

v. 83. Geneſ. XV. 14. XVII. 7. 83 ÷ quod habuit ∶ ad Abraham puerum ſuum.

† 84 & eduxit populum ſuum in exſultatione;

85 ÷ &

rem confregit per fines ipſorum. 67 Qui item juſſit, & venerunt locuſtæ & innumerabilis bruchus; 68 quæ bruchorum & locuſtarum multitudo comedit omnem herbam terræ eorum; 69 & exedit omne genimen & omnem fructum ac ſegetes terræ Ægyptiorum. 70 Poſtremum percuſſit Deus & occidit omne primogenitum hominum & pecorum in terra eorum, 71 primitias videlicet omnis laboris & doloris eorum: 72 & tum demum ex Ægypto eduxit Iſraelitas cum argenteis & aureis vaſis ab Ægyptiis ipſis commodato acceptis; 73 nec quiſquam infirmus erat in duodecim tribubus eorumdem Iſraelitarum. 74 Lætati ſunt Ægyptii in egreſſu Iſraelitarum; 75 eo quod horum timor irruerat ſuper eos, ne deteriora paterentur, ſi diutius illos retinuiſſent: 76 Exinde expandit Deus nubem quaſi tentorium in umbraculum & tegumentum Iſraelitarum adverſus Solis ardores in deſerto: 77 deditque columnam igneam ut luceret eis noctu, noctemque faceret luminoſam. 78 In eo deſerto Iſraelitæ petierunt carnes, & Dei juſſu venit coturnix: 79 & cibo quoque e cælo demiſſo, hoc eſt, Manna ſaturavit eos. 80 quibus etiam dirupit & aperuit petram in Horeb; & inde fluxerunt aquæ: 81 quæ & tamquam flumina decurrerunt quadraginta annos per arida & ſicca loca deſerti. 82 Quoniam autem memorem ſe Deus oſtendere voluit ſancti ſui verbi & promiſſi, 83 quod dederat Abrahamo ſervo ſuo: 84 idcirco eduxit ex Ægypto populum ſuum cum exſultatione,

85 &

(1) *Vat.* 341.
67 Dixit & venit locuſta,
68 & bruchus cujus non era tnumerus.

(2) *Vocem* eorum *obelo notatam legimus in MSS. Orat. B. 6., & S. Pauli.*

85 ÷ & ‡ electos ſuos in lætitia.
† 86 & dedit illis regiones gentium ; V. 86. 87. Deut. VI. 10. 11.
87 & labores populorum poſſederunt :
† 88 ut cuſtodiant juſtificationes ejus ;
89 & legem ejus requirant.

85 & iſtiuſmodi homines a ſe electos exire fecit cum lætitia & cantico. 86 & dedit eis regiones gentium Chananæarum ; 87 qui & hæreditario poſſederunt fructus, pagos & civitates, & omnia illarum regionum, quæ ſibi magno labore gentes illæ paraverant : 88 nimirum ut iidem Iſraelitæ cuſtodirent juſta ſtatuta & cæremonias ipſius Dei ; 89 ſummoque ſtudio exquirerent ſervare legem ejus.

ORATIONES.

1 INvocantes nomen tuum Domine, deprecamur, ut qui patres noſtros virtute tui nominis præeunte, Angelicis paſtibus refeciſti, nos quoque myſticis dapibus foveas ac reformes. Per Dominum noſtrum Jeſum. MSS.

2 QUærentibus te Domine tribue fortitudinem, & quærendi te jugiter infunde ſanctum amorem, ut qui tuam deſiderant cernere faciem, pernicioſam mundi non appetant voluptatem ; eoſque ſæculi blandimenta non detineant uſquequaque captivos, ut lux vultus tui clarificet jam beatos. ℟. Amen. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. Amen. Brev. Moza-rab. fol. 75. 106. 143. 148.

3 NArrantes mirabilia tua Domine, ſancto tuo lætemur in nomine : da nobis te quærendi ſolertiam, & inveniendi tribue efficaciam, ut te mereamur aſpicere, & vultus tui ſemper oſtenſione gaudere. ℟. Amen. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. fol. 104. 148.

4 AUge Domine populum tuum nimis, eumque vel meritis vel rebus exalta, ut qui inviſorum dentibus mordemur, feliciores ſemper te propitiante conſtemus. ℟. Amen. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. fol. 123.

5 TE Domine deprecamur, ut deletis gentibus noxiis coram facie noſtra, ipſe dux noſtri fias itineris ; ut in te jugiter exſultantes, in terram repromiſſionis mereamur induci, & in regno tuo aſciti, valeamus cum Sanctis tuis lætitia ſempiterna gaudere. Quia tibi eſt cum æterno Patre & Spiritu ſancto honor & gloria in ſæcula ſæculorum. Amen. Comment. hujus Pſal. to. 7. S. Hieronymi.

Alleluja.

Beda.

Senſus myſticus. Breviter in titulo præmonetur ut Domino, totius pſalmi jubilatione cantetur.

Introducitur *confitens* populus Hebræorum, qui relicta patrum perfidia, ad pietatem Domini, ipſo miſerante, perductus eſt; ut intelligamus, cum fuerint converſi, & ipſos *Alleluja* merito pro ſua redemptione cantare. In prima igitur narratione, deprecatur ut ſocietur populo beneplacito, qui erat Domini Salvatoris adventu de Gentibus congregandus: *Confitemini Domino quoniam bonus*: Secunda, patrum ſuorum dinumerat peccata quæ fecerant, in Ægypto mirabilia Domini recto corde minime contuentes; pium tamen Dominum ab inimicis eos liberaſſe: *Peccavimus cum patribus noſtris*. Tertia, refert ad peccandi ſtudia reverſos; ſed Dominum Moyſi precibus fuiſſe delinitum: *Cito fecerunt, obliti ſunt*. Quarta, iniquitates eorum aſſerit iteratas, impendentemque Domini iram, Phinees ſupplicatione placatam: *Et pro nihilo habuerunt terram*. Quinta, ad aquam contradictionis eos Moyſen exacerbaſſe; ſuoſque poſt hæc filios idolis immolaſſe commemorat; unde Dominus vehementer iratus, tradidit eos Gentium ſervituti; ac deinde miſeratus, in conſpectu inimicorum eos reddidit glorioſos: *Et irritaverunt eum [ad aquas contradictionis.]* Sexta, precatur quod noverat eſſe venturum, ut de univerſis nationibus Eccleſia Catholica congregetur, & laudes Domino æterna exſultatione concelebret; *Salvos fac nos Domine Deus noſter*.

Sabbato ad Vigilias. *Euſebius Cæſarienſis*. Doctrina de impietate gentis Judæorum.

S. Athanaſius. Pſalmus cum confeſſione. *

Pſalmus ad laudandum Deum et ad confitendum peccata.

Propheta. ℣. 1. Judith XIII. 21.

1 CONFITEMINI DOMINO QUONIAM BONUS; (1)
2 quo-

ALLELU Cum jubilo & lætitia laudate, JA Deum.

PROPHETA. 1 *Profitemini Domino dignas quantum poteſtis laudes, quo-*

* Pſalmus hic ex perſona Populi, quaſi jam in Babylone poſiti, canitur, confitentis peccata ſua, ac deflentis, quod beneficiis Dei ſemper ingratus extiterit. Aliter, *Vox Eccleſiæ ad Apoſtolos: legendus ad Exodum.*

Pſalt. Syr. Anonymus excitat eos ad præcepta Domini ſervanda, docetque nos, ut quo magis deliquerunt Judæi, nos extimeſcamus ne confabulemur in Eccleſia, neve contemnamus confratribus noſtris ullo unquam pacto, & præſertim cum adſtamus tempore Myſteriorum & orationis: cum peccamus, ut pœnitentiam agamus. Verſ. civ.

Pſalt. Arab. Verſ. xciv.

S. Hieron. Iſte Pſalmus pœnitentes roborat, negligentes arguit, miſericordiam repromittit.

(1) *℣℣. 1 & 2 uno tantum habentur in Vat. 341 & 342.*

2 quoniam in ſæculum miſericordia ejus.
† 3 Quis loquetur potentias Domini? ℣. 3. Eccl. XLIII. 33. Baruch I. 17. Daniel IX. 5.
4 auditas faciet omnes laudes ejus?
† 5 Beati qui cuſtodiunt judicium, [1] & faciunt juſtitiam in omni tempore.
† 6 Memento noſtri Domine in beneplacito populi tui:
7 viſita nos in ſalutari tuo,
† 8 ad videndum in bonitate electorum tuorum,
9 ad lætandum in lætitia gentis tuæ,
10 ut [2] lauderis cum hæreditate tua.
† 11 Peccavimus cum patribus noſtris: ℣. 11. Judit. VII. 19.
12 injuſte egimus, iniquitatem fecimus.
† 13 Patres noſtri in Ægypto non intellexerunt mirabilia tua:
14 non fuerunt memores multitudinis miſericordiæ tuæ.
† 15 & irritaverunt aſcendentes ※ in mare: [3] mare Rubrum. ℣. 15. Exod. XIV. 10. 11. 12.
† 16 Et ſalvavit eos propter nomen ſuum;
17 ut notam faceret potentiam ſuam.
† 18 & [4] increpuit mare Rubrum, & exſiccatum eſt: ℣. 18. Exod. XIV. 21. 22.
19 & deduxit eos in abyſſis ſicut in deſerto.

quoniam benignus eſt; 2 & quoniam in æternum durat miſericordia ejus.
3 Quis eloqui poterit ea quæ fortiter potenterque Dominus fecit? 4 aut quis
enarrando ſatis audire faciet omnia, quibus ipſe laudabilis eſt? 5 Beati qui
divinum jus cuſtodiunt, & faciunt quod juſtum eſt omni tempore vitæ ſuæ.
6 Recordare noſtri Domine per illud tuum beneplacitum ac benevolentiam anti-
quam erga populum tuum; 7 & viſita nos cum ſalute quam exſpectamus a te,
8 ut videamus & aſſequamur benignitatem tuam, quam ſoles impertire electis
tuis; 9 & ut lætemur lætitia, qua gaudet gens quæ tibi chara eſt; 10 & ut
tu lauderis a nobis una cum tota gente illa, quæ veluti hæreditas quædam pe-
culiariter eſt tua. 11 Peccavimus & nos & patres noſtri; 12 & tranſgreſſi
ſumus legem tuam, & inique fecimus. 13 Et patres quidem noſtri cum eſſent
in Ægypto, non conſideraverunt cum animis ſuis miracula tua ibi facta;
14 nec memores fuerunt multorum beneficiorum ſibi collatorum a miſericordia
tua: 15 ſed ad iracundiam te provocaverunt jam jam profecturi in mare, ma-
re, inquam, Rubrum. 16 Salvavit tamen eos Dominus ad gloriam nominis ſui;
17 ut notiorem faceret potentiam ſuam. 18 quare imperavit mari Rubro, &
dividentibus ſe aquis, vento urente exſiccatum eſt fundum ejus: 19 & ſic
tranſ-

(1) *Oxon. Ed.*
5 Beati qui cuſtodiunt judicium,
6 & faciunt juſtitiam in omni tempore.
(2) *Cod. Orat. B. 6.* & lauderis &c. *ſum* *℣℣. 11 & 12 unico exprimunt Vat. 341 & 342.*
(3) *Cod. S. Pauli*, mari rubro.
(4) *Cod. S. Pauli*, & increpavit.

† 20 & ſalvavit eos de manu odientium ;
21 & redemit eos de manu inimici .
℣. 22. Exod. XIV. 27. 28. † 22 & operuit aqua tribulantes eos :
23 unus ex eis non remanſit .
℣. 24. Exod. XIV. 3. † 24 Et crediderunt [1] verbis ejus :
℣. 25. Exod. XV. 1. 25 & laudaverunt laudem ejus .
℣. 26. Exod. XV. 24. XVII. 2. † 26 Cito [2] ÷ fecerunt ⁝ obliti ſunt operum ejus :
27 & non ſuſtinuerunt conſilium ejus .
℣. 28. Numer. XI. 4. † 28 & concupierunt concupiſcentiam in deſerto :
29 & tentaverunt Deum in inaquoſo .
℣. 30. Numer. XI. 31. 32. † 30 & dedit eis petitionem ipſorum :
31 & miſit ſaturitatem [3] in animas eorum .
℣. 32. Numer. XVI. 2. † 32 Et irritaverunt Moyſen in caſtris ,
33 Aaron [4] ſanctum Domini .
℣. 34. Numer. XVI. 31. 32. † 34 aperta eſt terra , & deglutivit Dathan :
35 & operuit ſuper congregationem Abiron :

† 36 &

tranſduxit illos per immenſas aquarum moles , tamquam per aridum deſertum :
20 & ſalvavit eos de manu & poteſtate Ægyptiorum ipſos odientium : 21 &
redemit eos de ſervitute ac de manu & vi Pharaonis inimici ipſorum .
22 aqua enim maris Rubri revertens ad priſtinum locum ſuum , operuit Ægy-
ptios omnes qui eos tribulabant ; 23 & ex illis ne unus quidem relictus eſt vi-
vus . 24 Tunc patres noſtri crediderunt verbis Dei ; 25 & laudantes cecine-
runt laudem ejus . 26 Verum confeſtim iterum male ſe geſſerunt ; & obliti
ſunt tot admirabilium operum ejus : 27 & non exſpectaverunt patienter even-
tum conſilii & voluntatis eius , ut tempore modoque ipſi placente introduceren-
tur in terram promiſſam . 28 nam cupide expetiverunt carnes in deſerto , cæ-
leſti manna contempto : 29 & in ſolitudine illa inaquoſa tentaverunt Deum , de
ipſius dubitantes omnipotentia . 30 Dedit ergo eis Deus quod petierant , mit-
tendo coturnices : 31 quarum eſu immiſit morbum repletionis & nauſeæ cibi
in appetitus ipſorum ; unde macilentia & mors conſecuta eſt in corporibus eo-
rum . 32 Irritaverunt etiam ex invidia Moſen in temporariis illis tentoriis ,
in quibus degebant in deſerto , 33 & Aaronem ſancto oleo conſecratum Sacer-
dotem Domini , eo quod Moſes ſacerdotium Aaroni & filiis ejus quamvis jubente
te Deo tribuiſſet . 34 quamobrem aperuit ſe terra , & abſorpſit Dathan ex filiis
Ruben primogeniti Iſraelis : 35 & terra cooperuit totam congregationem & fa-
miliam Abironis ex eadem tribu Ruben una cum tabernaculis ſuis & univerſa
ſub-

(1) *Cod. S. Pauli* , in verbis ejus : *at Cod. Orat. B. 6.* ÷ in ⁝ verbis ejus : *tum* ℣℣. 24 & 25 *unico leguntur in Vat.* 341 & 342.

(2) *MS. Orat. B.6.* cito defecerunt , *ſine obelo , quem obelum omiſit & Cod. S. Pauli* .

(3) *Idem B. 6.* in animam eorum .

(4) *Idem B. 6.* & Aaron &c.

† 36 & exarſit ignis in ſynagoga eorum : ℣. 36. Numer. XVI. 46.
37 flamma combuſſit peccatores .
† 38 ÷ Et ⁑ fecerunt vitulum [1] in Horeb : ℣. 38. Exod. XXXII. 4.
39 & adoraverunt ſculptile :
† 40 & mutaverunt Gloriam ſuam ℣. 50. Jerem. II. 11. Roman. I. 23.
41 in ſimilitudinem vituli comedentis fœnum .
† 42 obliti ſunt Deum qui ſalvavit eos ;
43 qui fecit magnalia in Ægypto ,
44 mirabilia in terra Cham , [2] terribilia in mari Rubro . ℣. 44. Pſa. LXXVII. 51.
† 45 & dixit ut diſperderet eos : ℣. 45. Exod. XXXII. 10. &c. Deuter. X. 10.
46 ſi non Moyſes electus ejus
47 ſtetiſſet in confractione in conſpectu ejus ,
† 48 ut averteret iram ejus [3] ne diſperderet ÷ eos ⁑
49 Et pro nihilo habuerunt terram deſiderabilem : ℣. 49. Numer. XIV. 1. 2.
† 50 non crediderunt verbo ejus :
51 & murmuraverunt in tabernaculis ſuis :
52 non exaudierunt vocem Domini .
† 53 & elevavit manum ſuam ſuper eos , ℣. 53. Numer. XIV. 21. 28. 29. Poſt ℣. 53. in vetuſtiſſimo Cod. Vaticano deſunt folia uſque ad Pſal. CXXXVIII.

Ddd 2 54 ut

ſubſtantia eorum , deſcenderuntque ii vivi in infernum operti humo . 36 ignis etiam ſuccenſus eſt in congregatione eorum : 37 & flamma exuſſit iſtiuſmodi ſeditioſos peccatores , perieruntque XIV. millia hominum & DCC. abſque iis qui perierant in ſeditione Coræ . 38 Patres noſtri illi fecerant & longe ante vitulum apud montem Horeb : 39 & ſculptum ſimulachrum adoraverant ; 40 & permutaverant majeſtatem Dei ſui 41 in brutalem imaginem & effigiem vituli , qui paſcitur herba : 42 oblitique fuerant Dei qui ſalvaverat eos a Pharaone , 43 & res magnas geſſerat in Ægypto , 44 & miracula fecerat in eadem ipſa terra Cham , & terribilia ad mare Rubrum . 45 quo tempore dixit Deus ſe eos exterminaturum , 46 niſi Moſes vir ipſius electus , 47 in illa imminente confractione & internecione qua exterminandi erant , interceſſor ſtetiſſet coram eo , 48 ut averteret eum ab indignatione in miſericordiam , ne illos exterminaret . 49 Deſpexerunt etiam & nihili æſtimaverunt terram deſiderabilem , fluentem lacte & melle : 50 nec crediderunt ſermoni Dei , quod daturus eſſet ipſis terram illam quam promiſerat ; 51 & obmurmuraverunt in tentoriis ſuis : 52 neque obedierunt voci Domini . 53 qui idcirco elevavit manum ſuam ſuper

(1) *Idem una cum Cod. S. Pauli* , in choreb . *At hæc* ℣℣. 38 *&* 39 *unico habentur ſitus & altero inſequentes proxime* 40 *&* 41 , *in Vat.* 341 *&* 342.

(2) *Oxon Ed.*

44 mirabilia in terra Cham ,

45 terribilia in mari rubro .

(3) *Oxon. Ed.* ℣. *partitur* .

48 ut averteret iram ejus

49 ne diſperderet eos .

Cetera hujuſce verſiculi obelum Codd. Orat. B. 6. , & S. Pauli omittunt .

54 ut proſterneret eos in deſerto ;
† 55 & ut dejiceret ſemen eorum in nationibus ;
56 & diſpergeret eos in regionibus .
ỽ. 57. Numer. XXV. 2. 3. † 57 Et initiati ſunt Beelphegor :
58 & comederunt ſacrificia mortuorum :
† 59 & irritaverunt eum in adinventionibus ſuis :
60 & multiplicata eſt in eis ruina .
ỽ. 61. Numer. XXV. 7. † 61 & ſtetit Phinees, & placavit ;
62 & ceſſavit quaſſatio :
† 63 & reputatum eſt ei in juſtitiam,
64 in generationem & generationem uſque in ſempiternum .
ỽ. 65. Numer. XX. 3. † 65 Et irritaverunt ÷ eum : ad [2] aquas contradictionis :
66 & vexatus eſt Moyſes propter eos :
ỽ. 68. Numer. XX. 10. 67 quia exacerbaverunt ſpiritum ejus ;
ỽ. 69. Judic. I. 21. 27. Exod. XXIII. 23. Numer. XXXIII. 52. Deuter. VII. 2. † 68 & diſtinxit ÷ in : labiis ſuis .
69 Non diſperdiderunt Gentes quas dixit Dominus illis :
† 70 & commixti ſunt inter Gentes : [3]
ỽ. 70. Judic. II. 2. III. 5. 6. 71 & didicerunt opera eorum ;

72 &

per eos : 54 jurans ſe dejecturum eſſe ipſos in illo deſerto : 55 & dejecturum
etiam ſobolem eorum inter gentes , 56 & diſperſurum eos in regionibus illis .
57 Poſt hæc conſecraverunt ſe etiam veluti ſub jugum Beelphegor idolo Moabi-
tarum & Madianitarum : 58 & comederunt victimas immolatas diis mortuis :
59 ſuiſque inventionibus & ſtudiis Deum provocaverunt ad indignationem :
60 unde plaga & ruina magna facta eſt in eis . 61 ſed ſtetit tunc Phinees ex
Sacerdotali familia , & interfectis ſcortatoribus viro Iſraelita & muliere Ma-
dianitide , placavit iram Dei : 62 & retenta ac ſedata eſt percuſſio illa & ruina:
63 id quod reputatum eſt eidem Phineæ pro re eximie juſta & præclara geſta
64 in generationes omnes in æternum uſque . 65 Ad iram quoque provocave-
runt Deum apud aquas illas Contradictionis , quando jurgati ſunt cum Moſe &
Deo ; 66 & afflictus eſt Moſes propter ipſos murmurantes : 67 quoniam enim
exacerbaverant animum ejus , 68 ideo ipſe hæſitabundus & dubitanter & am-
bigue cum diſtinctione pronunciavit labiis ſuis , num de petra educere poſſet
aquas . 69 Præterea ingreſſi terram promiſſam , non exterminaverunt gentes
illas Chananæas ibi habitantes , quas Dominus eis juſſerat delere : 70 quinim-
mo ſe miſcuerunt cum iiſdem Gentibus , 71 & didicerunt peſſima opera illarum ;

72 &

(1) *ỽỽ. 61 , & 62 unicus ſunt in Vat.* 341 & 342.

(2) *MS. S. Pauli , & B. 6. Orat.* ad aquam.

(3) *Vat. MSS.* 341 & 342 *ỽỽ.* 70 & 71 *in unum redigunt , quemadmodum & alterum* 72 & 73 *. Tum contra Oxon. Ed. proſequitur facta diſtinctione :*

74 & immolaverunt filios ſuos
75 & filias ſuas dæmoniis.

72 & ſervierunt ſculptilibus eorum :
73 & factum eſt illis in ſcandalum .
† 74 & immolaverunt filios ſuos , & filias ſuas dæmoniis:
† 75 & effuderunt ſanguinem innocentem ,
76 ſanguinem filiorum ſuorum & filiarum ※ ſuarum :[1]
77 quas ſacrificaverunt ſculptilibus Chanaan .
† 78 &[2] infecta eſt terra in ſanguinibus ;
79 & contaminata eſt in operibus eorum :
80 & fornicati ſunt in adinventionibus ſuis .
† 81 ÷ [3] Et : iratus eſt furore Dominus in populum ſuum :
82 & abominatus eſt hereditatem ſuam .
† 83 & tradidit eos in manus gentium :
84 & dominati ſunt eorum qui [4] oderunt eos .
† 85 & tribulaverunt eos inimici eorum :
86 & humiliati ſunt ſub manibus eorum .
87 Sæpe liberavit eos :
† 88 ipſi autem exacerbaverunt ÷ eum : in conſilio ſuo :
89 & humiliati ſunt in iniquitatibus ſuis .
† 90 Et vidit cum tribularentur :
91 & [5] audivit orationem eorum .

† 92 &

℣. 74. IV. Reg. XVI. 3. Iſai. LVII. 5. Ezech. XVI. 20.

℣. 72. Ita apud Apollinarium & in alio Cod. Vatic. nu. 341.

℣. 79. 80. Sic diſtinguitur apud Apollinarium & in alio Cod. Vaticano.

℣. 81. Judic. III. 8.

℣. 87. Judic. III. IV. VI. XI.

72 *& coluerunt ſculpta idola earum* : 73 *id quod fuit eis offenſionis cauſa atque ruinæ* : 74 *nam & filios ſuos & filias ſuas comburentes igne , ſacrificaverunt dæmonibus* : 75 *& effuderunt ſanguinem innoxium* , 76 *ſanguinem filiorum ſuorum & filiarum ſuarum* , 77 *quos ſacrificaverunt ſculptis idolis Chananæorum* : 78 *ſicque infecta eſt terra illa cædibus cruentis* : 79 *& coinquinata eſt operibus ipſorum* : 80 *& derelicto Deo , ardenti affectu ſe conjunxerunt cum idolis , quæ ipſimet excogitaverant & adinvenerant* . 81 *Propterea iratus eſt Dominus indignatione magna contra populum ſuum* ; 82 *& abominatus eſt gentem quam ſibi peculiariter elegerat tamquam hæreditatem propriam* : 83 *traditque eos inimicis gentibus in manus* : 84 *& qui eos oderant dominati ſunt eis* ; 85 *eoſque afflixerunt inimici ſui* : 86 *& in humilem abjectamque ſervitutem redacti ſunt ſub illorum manibus imperio ac poteſtate* : 87 *multis certe vicibus liberavit eos Dominus* : 88 *ipſi vero ſemper eum exacerbabant ſuo ipſorum conſilio maligno ac perverſo* : 89 *& in humilem abjectamque conditionem devenerunt propter iniquitates ſuas* . 90 *ſed tamen nihilominus miſericordi Deus oculo vidit tribulationem eorum* : 91 *& exaudivit deprecationem eorum* :

92 &

(1) *Vat. 341 , ℣. huic 76 inſequentem 77 jungit .* (2) *MS. Orat. B. 6. , & S. Pauli* , & interfecta eſt terra &c.

(3) *Illic ſine obelo leguntur MSS. Orat. B. 6. , & S. Pauli , qui poſtremus deinde non habet* in populum ſuum , *ſed* in populo ſuo .

(4) *Cod. Orat. B. 6.* qui oderant eos .

(5) *Idem MS.* & audiet &c.

† 92 & memor fuit teſtamenti ſui :
93 & pœnituit eum ſecundum multitudinem miſericordiæ ſuæ :
† 94 & dedit eos in miſericordias ,
95 in conſpectu omnium qui ceperant eos .
† 96 Salvos nos fac Domine Deus noſter ;
97 & congrega nos de nationibus :
† 98 ut confiteamur nomini ſancto tuo ;
99 & gloriemur in laude tua .
† 100 Benedictus Dominus Deus Iſrael ;
101 a ſæculo & uſque in ſæculum .
102 & dicet omnis populus : *Fiat* ÷ *Fiat* ‡

92 & oſtendit ſe memorem eſſe pacti ſui cum eis : 93 & ſecundum magnitudinem miſericordiæ ſuæ revocavit ſententiam de affligendo populo ſuo : 94 fecitque cum eis miſerationes ſuas 95 coram iis omnibus qui eos ante captivaverant . 96 Salva igitur nos quoque Domine Deus noſter de exitio & captivitate ; 97 & congrega nos ex Gentibus : 98 ut dignas fateamur laudes nomini tuo ſanctiſſimo ; 99 & gloriemur in laude tui . 100 Profecto benedictione & laude dignus eſt Dominus Deus Iſraelis , 101 ab æterno & uſque in æternum : 102 univerſus autem populus reſpondeat & dicat : Ita fiat , Ita fiat : benedicatur & laudetur Dominus in æternum uſque .

ORATIONES.

MSS. 1 MEmento noſtri Domine in beneplacito populi tui , & [1] a peccati nos ſervitute diſcuſſos , Salutaris tui viſitatione ſalvifica . Per eumdem Dominum noſtrum .

Brev. Mozar. fol. 1. 125. 1. 8. 2 SAlvos nos fac Domine Deus noſter , & in ſalute tua viſita ; nec iniquitatis noſtræ pœna , ſed timoris tui nos humiliet diſciplina , ut tua gloriemur in laude , & confiteamur in nomine : nos quoque ad videndum lætitiam electorum tuorum excitet bonitas , & [2] ad laudandum regni tui adſciſcat hæreditas . ℟. *Amen* . Per miſericordiam tuam Deus noſter , qui es benedictus , & vivis , & omnia regis in ſæcula ſæculorum . ℟. *Amen* .

fol. 104. 148. 3 MEmento noſtri Domine in beneplacito populi tui , & in tuo nos viſita ſalutari , ut qui noſtris cum patribus coram te inique geſſimus , a damnationis origine & actualis peccati contagione , tua reduce gratia liberemur . ℟. *Amen* . Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

fol. 104. 125. 4 SAlva nos Domine , qui auctor es noſtræ ſalutis , & congrega nos de nationibus , qui redemptis libertas , & redemptio factus es libertatis ; concede itaque nobis ut qui nunc malorum permixtione gemimus ; te

(1) *MS. ibi* , & a peccatorum &c.
(2) *B. fol.* 88. *ibi* , & laudandum regni tui , *tum fol.* 148 , aſſiſtat hereditas .

te protegente [1] ac * te cernente, in tranquillitate, qua Sanctos ſuſcipis, * al. decer-
gaudeamus. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. nente.
5 BEnedic Domine Deus Iſrael a ſæculo & uſque in ſæculum, quem fol. 148.
multiplex creatura multiplici naturarum varietate conlaudant;
memor eſto teſtamenti ſancti tui, & pœniteat te ſecundum multitudinem
miſericordiæ tuæ, ut iniquitatem quam fecimus, & peccatum quod cum
patribus traduce peccati contraximus, te donante, lacrymarum flumi-
nibus cordiſque gemitibus abluamus; libera igitur nos Domine de manu
ſpirituum odientium, & redime de inſidiis inimicorum, quique verbo
tuo credimus, credulitatis ipſius fortitudine muniamur; ac ſic confeſſio
humilium, cælorum alta conſcendat, ut a Verbo tuo ſalvatio nobis pro-
fuſa ſubveniat. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.
6 COngrega Domine diſperſionem populi tui in miſericordia, quem fol. 12.
olim redempturus mundum, in virtute brachii tui liberaſti; &
ideo ab iis quos redemiſti, [2] magnopere invocaris, ut qui infirmari pro
nobis dignatus es ut homo, divinitatis tuæ homines digneris præmunire
præſidio. ℟ *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.
7 DEus qui confitentium tibi corda purificas, & accuſantem conſcien- fol. 60.
tiam ab omni vinculo iniquitatis abſolvis, da indulgentiam famu-
lis, & cæleſtis gratiæ ſinceram medicinam, eorum tribue corporibus.
℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

BENEDICTIO.

MErito benedictus in ſæcula, per quem facta ſunt ſæcula, & non ſolum facta ſunt, ſed etiam redempta; nunc nos recreare dignetur in Salutari, id eſt, in Chriſto Jeſu Domino noſtro. Cui eſt cum ipſo & Spiritu ſancto honor & gloria in ſæcula ſæculorum. *Amen*. Comment. hujus Ps. tom. 7. S. Hieronymi.

PSALMUS CVI.

Alleluja.

Beda.

In primo *Alleluja* * commendatus eſt populus Judæorum, de quo nulla querela eſt: ſecundo, * eos commemorat qui in eadem gente creberrimis offenſionibus erraverunt; & ad Domini gratiam ipſius miſeratione reverſi ſunt; hic autem commonetur populus Chriſtianus, ut pro collatis ſibi beneficiis Domino laudes reddat. ALITER. *Alleluja* primum egit ut baptizentur credentes: ſecundum, ut reconcilientur pœnitentes: ibi * ſuſcepit *plebem ſuam in exſultatione et electos ſuos in lætitia*: hic * pœnitentes *exaudit, et dat eos in miſericordias in conſpectu omnium qui eos ceperant*; in tertio, uſus noſter quotidianus retexitur, & hæreſis Novatiana damnatur. * *id eſt Pſalmo CIV.* * *id eſt Pſalmo CV.* * Pſal. CIV. * Pſal. CV.

Poſt Hebræi populi confeſſionem, de quo præcedentes pſalmi locuti ſunt, Propheta venit ad populum Chriſtianum; qui per ſpatia totius orbis, ſuper- Senſus myſticus.

(1) *B. fol.* 104. ac ſecernente. (2) *B. ibi*, magno opere invocaris &c.

ſuperſtitionum ſolitudine vagabundus errabat: In prima ſectione commonens eum, laudes Domini confiteri; cujus ſanguine redemptus Eccleſias accepit; qui per aras dæmonum lucoſque, ſtulto rapiebatur errore: *Confitemini Domino*. Secunda, gratias dicit Domino peragendas: qui Gentilium animas, veritatis pabulo jejunas, religionis ſuæ ubertate ſatiavit; & eorum vincula peccatorum inexſuperabili virtute diſrupit: *Confiteantur Domino miſericordiæ ejus* [&c. *quia ſatiavit animam inanem*.] Tertia, gratias Patri præcepit eſſe referendas, quia Chriſtus adveniens, diaboli portas vecteſque confregit: *Confiteantur Domino* [&c. *quia contrivit portas æreas*.] Quarta, Domino ſacrificium laudis a Sacerdotibus commonet offerendum; qui inter ſæculi fluctus Eccleſiarum gubernationi præſident: deſcribens quemadmodum & ipſorum tentationibus Dominus ſubvenire dignatur: *Confiteantur Domino* [&c *& ſacrificent ſacrificium laudis*.] Quinta, iterum dicit a Sacerdotibus & ſenioribus Dominum eſſe laudandum; qui ſquallentem mundum ariditate peccati, in amœniſſimam jocunditatem cæleſti munere commutavit: quod videntes recti corde, [1] gaudebunt, quæ partes a ſimilibus verſibus, quos *intercalares* vocant, incipiunt. *Confiteantur Domino miſericordiæ ejus* [&c. *& exaltent eum in Eccleſia plebis*.]

Sabbato ad Vigilias. *Euſebius Cæſarienſis*. Prophetia de vocatione Gentium, & petitio bonorum: & de Verbi Dei aſſumptione in cælos.

S. Athanaſius. Pſalmus cum confeſſione. *

Pſalmus ad laudandum Deum.

Propheta. 1 CONFITEMINI DOMINO QUONIAM BONUS;
2 quoniam in ſæculum miſericordia ejus.
† 3 dicant qui redempti ſunt a Domino;

4 quos

Incipit Liber Quintus Pſalmorum ſecundum Hebræos.

ALLELU Cum jubilo & lætitia laudate, JA Deum:

PROPHETA. 1 *Confitemini Domino quod ipſe ſit bonus atque benignus;*
2 *quodque in æternum duratura ſit miſericordia ejus.* 3 *dicant id aperte palam-*

* Reditus populi de Babylone prædicitur, primumque imperatur, ut collata beneficia devotis extoliant vocibus gratiarum, ac deinde quæ mala in captivitate pertulerunt, varia narratione deſcribuntur. Aliter, *Vox Chriſti de Judæis: legendus ad Lectionem Numeri & Judicum*.

Pſalt. Syr. Anonymus, dicitur de Ioele & Abia filiis Samuel, qui recitabant mandata Domini. Collegit Deus Judæos de captivitate, & extraxit illos ex Babel. Collegit quoque filius unigenitus Dei Jeſus Criſtus Gentes e quatuor angulis per prædicationem ad Baptiſmum. Verſ. LXXXVI.

Pſalt. Arab. Verſ. LXXXV.

S. Hier. Iſte Pſalmus omnem cauſam conditionis humanæ, quam vel delinquendo ſumpſit, ſive pœnitendo ſuſcepit, ſive multitudine miſerationum Dei, (ut in præſenti ait, quis ſapiens & cuſtodiet hæc, & tunc intelliget miſericordias Domini) narrare dignoſcitur, ſed & repulſionem Judæorum, & vocationem Gentium evidentiſſime pandit.

(1) *MS.* gaudebant. (2) ℣. 1. *jungit* 2. *Vat.* 341.

4 quos redemit de manu inimici ;
5 & [1] de regionibus congregavit eos ,
† 6 a ſolis ortu & occaſu , ab aquilone & mari .
† 7 erraverunt in ſolitudine in inaquoſo :
8 viam civitatis habitaculi non invenerunt ,
† 9 eſurientes & ſitientes : [2]
10 anima eorum in ipſis defecit .
† 11 & clamaverunt ad Dominum cum tribularentur :
12 ÷ & ⁒ de neceſſitatibus eorum eripuit eos :
† 13 & deduxit eos in viam rectam ,
14 ut irent in civitatem habitationis .
† 15 Confiteantur Domino [3] miſericordiæ ejus ,
16 & mirabilia ejus filiis hominum :
† 17 quia ſatiavit animam inanem ;
18 & animam eſurientem ſatiavit bonis :
† 19 ſedentes [4] ÷ in ⁒ tenebris & umbra mortis ,
20 vinctos in mendicitate & ferro . †. 20. Job XXXVI. 8. Ps. LXVII. 7. CXLV. 8.
† 21 quia exacerbaverunt eloquia Dei ;
22 & conſilium Altiſſimi irritaverunt ;
† 23 & humiliatum eſt in laboribus cor eorum :

 24 in-

Iamque ii qui redempti ſunt a Domino ; 4 nempe quos redemit & liberavit de manu & poteſtate hoſtis ; 5 quoſque congregavit ex variis regionibus , 6 ab Oriente & Occidente & ab Aquilone & a Meridie , verſus quam partem eſt Oceanus . 7 oberrabant hi in deſerto & in loco ſine aqua ; 8 & iter ad civitatem aliquam habitatam non inveniebant ; 9 & interim eſuriebant & ſitiebant ; 10 jamque animo deficiebant . 11 clamaverunt autem ad Dominum in ejuſmodi tribulatione ſua ; 12 & liberavit eos Dominus de tantis anguſtiis ipſorum ; 13 eoſque deduxit in viam rectam , 14 ut pervenirent ad civitatem aliquam habitatam . 15 Confiteantur etiam Domino debitas laudes ſuæ ipſius miſericordiæ , 16 ipſiuſque opera admiranda exhibita filiis Adam : 17 propterea quod ſatiaverit ſitientium appetitum vacuum , 18 & appetitum eſurientium impleverit bonis ſuis , dans eis eſcam & potum ; 19 & eo quod ſalvaverit eos qui habitabant in tenebris & in lethali umbra vicinæ mortis , 20 alligatos inopia & ferreo compede : 21 quia enim exacerbaverant Deum , tranſgrediendo verba & præcepta ejus ; 22 & conſilium voluntatemque excelſi Dei provocaverant ad iram & vindictam ; 23 ideo & immiſſis laboribus & ærumnis depreſſus eſt animus

(1) *Illic & copulam MSS. S. Pauli , & Orat. B. 6. omittunt .*

(2) *VV. 9 & 10 unicum efficiunt in Vatic. 341 , & 342.*

(3) *Cod. Orat. B. 6.* miſericordia ejus .

(4) *Obelum illic delendum poſtulat cum MS. S. Pauli , & Cod. Orat. B. 6.*

24 infirmati ſunt, nec fuit qui adjuvaret.
† 25 & clamaverunt ad Dominum cum tribularentur:
26 & de neceſſitatibus eorum liberavit eos:
† 27 & eduxit eos de tenebris & umbra mortis:
28 & vincula eorum diſrupit.
† 29 Confiteantur Domino miſericordiæ ejus,
30 & mirabilia ejus filiis hominum:
† 31 quia contrivit portas æreas, [1]
32 & vectes ferreos confregit:
† 33 ſuſcepit eos de via iniquitatis eorum:
34 propter injuſtitias enim ſuas humiliati ſunt:
℣. 35. Job XXXIII. 20. † 35 omnem eſcam abominata eſt anima eorum:
℣. 36. Pſal. IX. 15. LXXXVII. 4. 36 & appropinquaverunt [2] uſque ad portas mortis.
† 37 & clamaverunt ad Dominum cum tribularentur:
38 ÷ & : de neceſſitatibus eorum liberavit eos.
† 39 miſit verbum ſuum, & ſanavit eos:
℣. 40. Job XXXIII. 30. 40 & eripuit eos de interitionibus [3] eorum.
† 41 Confiteantur Domino miſericordiæ ejus,
42 & mirabilia ejus filiis hominum:
† 43 & ſacrificent ſacrificium laudis,
44 & annuncient opera ejus in exſultatione † 45 qui

animus eorum: 24 debilitati ſunt, nec erat qui eos adjuvaret. 25 clamaverunt autem omnes iſti ad Dominum in ejuſmodi tribulatione ſua; 26 & ſalvavit eos Deus de tantis ipſorum anguſtiis: 27 eoſque eduxit de tenebris & de lethali umbra vicinæ mortis; 28 eorumque ferrea vincula diſrupit. 29 Confiteantur item Domino debitas laudes ſuæ ipſius miſericordiæ, 30 ipſiuſque opera admiranda exhibita filiis Adam: 31 propterea quod contriverit oſtia ærea carcerum, quibus detinebantur incluſi; 32 eorumque ferreos vectes & clauſtra confregerit: 33 & propterea quod miſericorditer exceperit & alios lapſos ob viam iniquam malæ vitæ ipſorum: 34 propter injuſtas enim actiones ſuas humiliati & afflicti ſunt variis morbis; 35 & omnem cibum abominata eſt anima ipſorum; 36 & proxime acceſſerunt ad portas mortis, jam jam morituri. 37 clamaverunt autem hi ad Dominum in ejuſmodi tribulatione ſua: 38 & de tantis eorum anguſtiis ſalvavit eos Dominus:. 39 et miſſo verbo juſſuque ſuo ſanavit eos; 40 et liberavit eos ab ipſorum ægrotationibus et corruptelis ne interirent. 41 Confiteantur item Domino debitas laudes ſuæ ipſius miſericordiæ, 42 et opera admiranda exhibita filiis Adam: 43 eique tamquam ſacrificium quoddam laudem offerant gratiarumque actionem, 44 et ejuſdem Dei opera exſultanter enar-

(1) *℣℣. 31 & 32 in Vat. 341 unus ſunt.*

(2) *Vocem* uſque *ejus loci obelo jugulat Cod. Orat. B. 6.*

(3) *Et vocem* eorum *ibi idem MS. obelo notatam exhibet.*

† 45 qui deſcendunt mare in navibus,
46 facientes operationem in aquis multis:
† 47 ipſi viderunt opera Domini,
48 & mirabilia ejus in profundo.
† 49 dixit, & ſtetit ſpiritus procellæ:
50 & exaltati ſunt fluctus ejus.
† 51 aſcendunt ÷ uſque ∶ ad cælos;[1]
52 & deſcendunt ÷ uſque ∶ ad abyſſos:
53 anima eorum in malis tabeſcebat:
† 54 turbati ſunt & moti ſunt ſicut ebrius:
55 & omnis ſapientia eorum devorata eſt.
† 56 & clamaverunt ad Dominum cum tribularentur:
57 & de neceſſitatibus eorum eduxit eos.
† 58 ÷ & ∶ ſtatuit procellam ÷ ejus ∶ in auram:
59 & ſiluerunt fluctus ejus:
† 60 ÷ [2] & ∶ lætati ſunt quia ſiluerunt:
61 & deduxit eos in portum voluntatis eorum.
† 62 Confiteantur Domino miſericordiæ ejus,
63 & mirabilia ejus filiis hominum:
† 64 ÷ [3] & ∶ exaltent eum in eccleſia plebis;

enarrent 45 ii omnes qui in mare navibus deſcendunt, 46 quique navigando rem nauticam et negotiationem ſuam peragunt in multis vaſtiſſimiſque aquis, 47 quia ipſi viderunt et experti ſunt opera Domini, 48 et ipſius mirabilia in profundo mari: 49 nam ubi Dominus juſſit, ſtatim & ventus tempeſtatis ſurrexit; 50 et in altum elevati ſunt fluctus maris: 51 ipſique navigantes viſi ſunt modo ſublevari uſque ad cælos, 52 et modo quaſi demergi ad imas abyſſos; 53 et interim animus ipſorum iſtiuſmodi malis et afflictionibus diſſolvebatur et conſumebatur: 54 qui metu perturbati ſunt et obſtupuerunt, et concuſſi ſunt et intremuerunt quaſi ebrius; 55 et univerſa nautica peritia et ſapientia eorum abſorpta eſt. 56 clamaverunt autem hi ad Dominum in ejuſmodi tribulatione ſua: 57 qui et de tantis anguſtiis ipſorum eduxit eos: 58 et imperavit tempeſtati illi, eamque vertit in ventum lenem et tranquillitatem: 59 et ſiluerunt fluctus maris: 60 et navigantes lætati ſunt quod fluctus ſiluerint: 61 & ſic Deus tranquille deduxit eos ad portum, ad quem ire volebant. 62 Confiteantur denique Domino ſuæ ipſius miſericordiæ, 63 & opera admiranda exhibita filiis Adam; 64 eumque homines excelſum prædicent in congregatione populi:

(1) *V. præſentem 51 inſequenti 52 jungunt Vat. 341, & 342.*

(2) *Eo loci obelum delent Codd. S. Pauli, & Orat. B. 6.*

(3) *Ex utroque mox laudato MS. delendus & obelus ille: tum B. 6. Orat. &* exaltant eum.

& in cathedra ſeniorum laudent eum:
† poſuit flumina in deſertum;
& exitus aquarum in ſitim;
† terram fructiferam, in ſalſuginem,
a malitia inhabitantium in ea:
v. 70. Isai. XLI. 18. † poſuit deſertum in ſtagna aquarum;
& terram ſine aqua, in exitus aquarum:
† & collocavit illic eſurientes.
& conſtituerunt civitatem habitationis:
† & ſeminaverunt agros, & plantaverunt vineas:
& fecerunt fructum nativitatis.
† & benedixit eis, & multiplicati ſunt nimis:
& jumenta eorum non minoravit.
† Et pauci facti ſunt & vexati ſunt
a tribulatione [1] malorum & dolore:
v. 80. 81. Job XII. 21. 24. † effuſa eſt contemptio ſuper principes:
& errare fecit eos in invio, & non in via.
† & adjuvit pauperem de inopia:
& poſuit ſicut oves familias.
v. 84. Job XXII. 19. † Videbunt recti & lætabuntur:

85 &

65 ipſumque laudent in conſeſſu ſenatorum & prudentium ſeniorum: 66 eo quod flumina verterit in aridum deſertum; 67 & fontes ſcaturientium aquarum verterit in loca ſiticuloſa & ſicca; 68 & terram fructiferam verterit vel in aquam ſalſam vel in ſalſam ſterilemque terram; 69 idque propter malitiam eorum qui in ea terra habitabant: 70 & eo quod e contrario aridum deſertum verterit in paludes & ſtagna aquarum; 71 & terram, quæ prius erat ſine aqua, verterit in fontes ſcaturientium aquarum; 72 ibique collocaverit eſurientes: 73 ubi hi & conſtruxerunt civitatem ad habitandum: 74 & ſeverunt agros; & plantaverunt vineas. 75 & agri illi & vineæ germinantes fecerunt fructum copioſe naſcentem: 76 & eo quod benefaciendo benedixerit habitatoribus illis Deus, unde multiplicati ſunt valde; 77 & jumenta & pecora eorum non diminuerit. 78 Porro cum homines defecerunt a Deo, tum diminuti ſunt numero, & afflicti ſunt 79 propter anguſtiam complurium malorum atque dolorum: 80 & effuſus eſt a Deo contemptus & deſpectio in principes illorum, reddiditque eos contemptibiles; 81 & errabundos vagare fecit in deſerto devio, & ubi non eſt via. 82 contra vero Deus adjutorio ſuo ſublevavit pauperem de inopia; 83 inopumque familias numeroſas effecit quaſi greges ovium. 84 Videbunt hæc ii qui recto ſunt animo; & lætabuntur in Dei miſeri-

(1) *Idem B. 6.* a tribulatione malarum, & dolorum.

85 & omnis iniquitas oppilabit os ſuum: v. 85. Job V. 16
† 86 Quis ſapiens & cuſtodiet hæc? v. 86. Ozeæ XIV. 10.
87 & intelliget miſericordias Domini?

miſericordia atque judicio: 85 omnes autem iniqui occludent os ſuum & obmuteſcent. 86 Ceterum quis erit ſapiens, & hæc tam admiranda quæ hactenus dicta ſunt diligenter obſervabit, 87 & conſiderabit opera tam magna tam multa miſericordiæ Domini?

ORATIONES.

1 CONfitemur Domine miſericordias tuas, quas jugiter circa noſtras exerces inopias, precantes ut qui exaltatus in Eccleſiis, reſides ad dexteram Patris in throno, nobis tantæ miſerationis & intelligere & cuſtodire concedas arcanum. Qui cum eo vivis & regnas Deus in unitate Spiritus ſancti per omnia. MSS.

2 DE neceſſitatibus noſtris libera nos Domine, & animarum noſtrarum inediam verbi tui adipe paſce, ſedenteſque in tenebris & umbra mortis, lucis tuæ inluſtra ſerenitate. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*. Brev. Mozarab. fol. 104. 115.

3 COnfiteamur tibi Domine miſericordias tuas, quibus nos de interitu redimis, & de regionibus congregatos errorum, compage charitatis, fidei aſſenſione conjungis. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. fol. 115.

4 MItte Verbum tuum Domine ad ſanandos nos, & de interitu quo noſtro pondere propellimur, erue nos, ut quia nos meminimus Verbi tui formatos opificio, ejus rurſum reformemur imperio: tu nos dum tribulamur, clamantes exaudi, ac de infeſtis neceſſitatibus tribue libertatem, ut ad te de confeſſione noſtra laudatio procedat, & coram filiis hominum pronunciatu nos gratificent mirabilia tua. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. fol. 115.

5 DOminus noſter Jeſus Chriſtus Filius tuus, qui ſolus verbo virtutis cuncta moderans, & omnia crucis [1] ſtigmata portans, vectes ferreos comminuit, portarumque ærearum clauſtra perfregit, [ad] tartari profunda deſcendit, ſedentibus in umbra mortis, ignotæ lucis claritate reſplenduit, & ſol juſtitiæ de tumulo, corpore ſuſcitato, procedens; radiis ſuis tenebras noſtras mirabiliter inluſtravit. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. fol. 115. & Miſſal. Mozarab. Sabbato ſancto. *De Reſurrectione Domini*.

BENEDICTIO.

MIſericordias nobis Dominus pietate profluа dignetur quæſitas indulgere, pulſatas aperire, petitas non negare. Ipſi gloria cum æterno Patre & Spiritu ſancto in ſæcula ſæculorum. *Amen*. Comment. hujus Pſalm. f. [illegible] S. Hieronymi.

PSAL-

(1) *Brev. Mozarab.* deſtina *illic habet loco vocis* ſtigmata.

Canticum pſalmi ÷ ipſi ː David.

Beda.

Senſus myſticus. *Canticum* ad divinarum rerum contemplationem refertur: *Pſalmus* ad operas actuales; quæ tamen divinis conveniant mandatis, quod in primo verſu ipſe teſtatur; *Cantabo & pſalmum dicam Domino: David* autem ſignificat regem Chriſtum, qui in hoc pſalmo locuturus eſt.

Per totum pſalmum loquitur Dominus. Primo ordine Patri gratias agit, quia poſt paſſionis triumphum perpetuam reſurrexit in gloriam: *Paratum cor meum Deus*. Secundo, humiliat ſe per humanitatem ſuam:[1] ubi tamen & potentiam propriæ majeſtatis oſtendit, ut duas naturas veraciter in una Domini Chriſti cognoſcas eſſe perſona: *Ut liberentur electi tui*. Notandum autem quod centeſimus ſeptimus pſalmus ex terminalibus duorum * pſalmorum partibus eſt compactus; in quo Dominus per paſſionem & reſurrectionem ſuam duos ſibi populos una fide conjunxit; una ſpiritus gratia fœcundavit; eodem vitæ æternæ munere ſublimavit: centenarius enim numerus vitam quæ in dextris eſt; ſeptenarius autem Spiritum ſanctum deſignat, qui bene in hoc pſalmo de duobus uno facto, copulantur; quia ſpirituales tantum vitam accipere promerentur æternam.

* Pſal. LVI. & LIX.

Sabbato ad Vigilias. *Euſebius Cæſarienſis*. Vocatio Gentium.

S. Athanaſius. Pſalmus demonſtrativus providentiæ cum cantico. *

Pſalmus ad laudandum Deum.

Propheta. Pſal. LVI. 8.

1 PARATUM COR MEUM, DEUS ÷ PARATUM COR MEUM:

2 cantabo & pſallam in gloria mea:

† 3 Exſurge [2] gloria mea; exſurge pſalterium & cithara:

4 exſur-

Pſalmus decantandus cantu vocis inchoante, & inſtrumento muſico ſubſequente, inſpiratus Davidi.

PROPHETA. 1 *Promptum & paratum eſt cor meum ad te laudandum o Deus; promptum eſt, inquam, atque paratum cor meum;* 2 *ut voce cantem, & manu pſallam more meo, in quo ego ſoleo gloriari.* 3 *Expergiſcere ergo cæleſti*

* Sub Machabæorum perſona cantatur, continet autem preces de hoſtibus victoriæ gratulatione: poteſt & de ipſo David accipi quod plurimis gentibus imperaverit. Aliter, *Vox Eccleſiæ ad ſuperpoſitionem*.

Pſalt. Syr. Davidis, cum eſſet paratus cum gloria ad miniſterium & pſalmodiam Domus Domini, & de vocatione Gentium, Verſ. XXIX.

Pſalt. Arab. Verſ. XXVIII.

(1) *MS. ibi*, ubi divinitatem & potentiam *&c.*

(2) *Voces* exſurge gloria mea *recte cum Oxon. Ed. omittunt MSS. B. 6. Orat., & S. Pauli. Vide quæ ad hunc locum alias diximus. Ad hæc Vat. 341, & 342 hanc ſequuntur diſtinctionem.*

3 exſurge gloria mea,
4 exſurge pſalterium & cithara,
5 exſurgam diluculo: confitebor tibi in populis Domine, & pſallam tibi in nationibus.

4 exſurgam diluculo.
† 5 Confitebor tibi in populis Domine:
6 & pſallam tibi in nationibus:
† 7 quia magna eſt ſuper cælos miſericordia tua; ℣. 7. Pſ. XXXV. 6.
8 & uſque ad nubes veritas tua.
† 9 Exaltare ſuper cælos Deus: [1]
10 & ſuper omnem terram, gloria tua. ℣. 11. Pſal. LIX. 7.
11 ut liberentur dilecti tui;
† 12 ſalvum fac dextera tua & exaudi me.
13 Deus locutus eſt in ſancto ſuo:
† 14 exſultabo [2] ÷ & : dividam Sichimam:
15 & convallem Tabernaculorum dimetiar.
† 16 meus eſt Galaad: & meus eſt Manaſſes:
17 & Ephraim ſuſceptio capitis mei:
† 18 Juda, rex meus. [3] ℣. 18. Geneſ. XLIX. 10.
19 Moab, lebes ſpei meæ:
† 20 in Idumæam extendam calceamentum meum:
21 mihi Alienigenæ amici facti ſunt.
† 22 Quis deducet me in civitatem munitam?

23 quis

leſti inſtinctu dulce carmen, in quo glorior: & tu quoque expergiſcere atque conſurge pſalterium una cum cithara. 4 nam & expergiſcar ego diluculo. 5 Profitebor tibi debitas laudes Domine inter populos; 6 & in honorem tui pſalmos canam inter gentes: 7 propterea quod & tua erga nos miſericordia tam magna ſit ut cælos ſuperet; 8 & fidelitas tua in ſervandis promiſſis ubique clara reſplendeat uſque ad nubes. 9 Monſtra te ergo excelſiorem eſſe cælis in miſericordia; 10 & ſuper totam terram demonſtretur magis magiſque gloria tua in præſtandis promiſſis tuis. 11 Ut ergo liberentur ab hoſtibus a te dilecti atque electi; 12 ſalva me una cum omni populo dextera potentiæ tuæ; meque te invocantem exaudi. 13 Deus locutus eſt in ſanctuario tabernaculi ſui. 14 quod exſultabo & regio jure partiar Sichimam quæ eſt in Samaria; 15 & dimetiar vallem Suochot, hoc eſt, Tabernaculorum in tribu Gad. 16 Mea eſt terra Galaad; & mea eſt tribus Manaſſe: 17 & tribus Ephraim eſt robur capitis & principatus mei: 18 tribus autem Juda eſt regia & ſedes regni mei. 19 Itaque ſpero fore ut gens Moabitica mihi ſubjiciatur lebetis inſtar, in qua pedes meos lavo: 20 & in Idumæam quoque extendam pedem meum, eamque conculcabo & ſuperabo: 21 Philiſthæi autem aliunde originem trahentes huc advecti, facto nunc fœdere amici facti ſunt mihi. 22 At quis me deducet ad civi-

tatem

(1) *℣. 9 jungitur 10 in Vat. 342.*

(2) *Pro obelo aſteriſcum ibi uterque MS. Pauli nimirum, & Orat. B. 6. habent.*

(3) *Unico ℣. exprimuntur a Vat. 341, & 342, quæ nobis dividuntur in ℣℣. 18, & 19.*

23 quis deducet me uſque in Idumæam ?
† 24 nonne tu Deus, qui repuliſti nos ?
℣. 25. Ps. XLIII. 10. 25 & non exibis Deus in virtutibus noſtris ?
† 26 Da nobis auxilium de tribulatione :
27 quia vana ſalus hominis.
† 28 In Deo faciemus virtutem :
29 & ipſe ad nihilum deducet inimicos noſtros.

tatem circummunitam Idumæorum ? 23 aut quis me deducet uſque ad Idumæam ut ſubjiciam eam ? 24 an non tu Deus nos deduces illuc, qui nos antea repuleras ? 25 & an forſitan non egredieris una cum exercitibus noſtris ad conficiendum tua virtute bellum iſtud, victoriamque reportandam ? 26 Da nobis, quæſo, auxilium, quo eruamur a tribulatione : 27 vana enim eſt & inanis ſalus, quæ exſpectatur ab bomine & non a te Deo. 28 Itaque cum adjutorio Dei fortiter faciemus in re militari : 29 & ipſe conculcabit & ad nihilum rediget omnes inimicos noſtros.

ORATIONES.

MSS. 1 PRæpara tibi Domine cor noſtrum ad confitendum nomini tuo, ut te intelligentes ſurrexiſſe diluculo, illuc tendamus merito, quo tu victor elevatus es in regno. Qui vivis & regnas cum Deo Patre.

Brev. Mozarab. fol. 146. 2 PAratum cor noſtrum Domine eo quo placeris munere comple, ut te cognitione veri laudemus, & reformati in melius, in tuo honore lætemur. [℟ *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*.]

fol. 415. 3 EXſurge gloria noſtra Deus, & eripe ab hoſte captivos; atque pro quibus magnificatus es uſque ad cælos, hos in te confidentes intuere placatus, & ipſe da in tribulatione auxilium, qui noſtræ ſalutis es complementum, Confeſſoris tui itaque B .... ſic nos tuere ſubſidio, ne noſtro exigente merito tradamur in infernum; ſicque remunera præmio, ut confitentes perducas in ſæcula. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

De S.

PSALMUS CVIII.

In finem : Pſalmus David :

Beda.

Titulus iſte notiſſimus pſalmum refert ad Dominum Chriſtum.

Prima parte Dominus increpat Judæos, qui mala pro bonis Creatori ſuo reddere maluerunt : *Deus laudem*. Secunda, Judæ traditoris, & perfidi populi narratur iniquitas; & quæ illis erant pro tanto ſcelere ventura : *Conſtitue ſuper eum peccatorem*. Tertio, precatur ut liberatus a periculo paſſionis, cito reſurrectionis gloriam conſequatur : *Et tu Domine Domine fac mecum*.

Euſebius

Euſebius Cæſarienſis. Paſſiones Chriſti. — Sabbato ad Vigilias.
S. Athanaſius. Pſalmus in ſola interpellatione. *

Pſalmus ad precandum.

1 DEUS LAUDEM MEAM NE TACUERIS: — Chriſtus.[1]
2 quia os peccatoris & os doloſi ſuper me apertum eſt:
† 3 locuti ſunt adverſum me lingua doloſa:
4 & ſermonibus odii circumdederunt me:[2]
5 & expugnaverunt me gratis.
† 6 Pro eo ut ※ me; diligerent, detrahebant mihi:
7 ego autem orabam.
† 8 & poſuerunt adverſum me mala pro nobis; — ℣. 8. Pſal. XXXIV. 19. XXXVII. 21.
9 & odium, pro dilectione mea.
† 10 Conſtitue ſuper eum, peccatorem:
11 & diabolus ſtet a dexteris ejus.
† 12 cum judicatur exeat condemnatus:
13 & oratio ejus fiat in peccatum. — ℣. 13. Pro. XXVIII. 9.

Pſalmus in perpetuum decantandus, inſpiratus Davidi.

CHRISTUS. 1 *Deus ne ſilentio prætereas hanc cum laudatione tui deprecationem meam: 2 quia os peccatoris & os doloſi aperuerunt ſeſe contra me: 3 qui locuti ſunt adverſum me lingua mendaci & ficto ſermone, 4 & verbis ex odio profectis me circumdederunt: 5 impugnaveruntque me ſine cauſa, & nulla culpa mea. 6 Cum me diligere deberent; e contrario detrahebant & adverſabantur mihi: 7 ego tamen pro eis orabam. 8 qui & rependerunt mihi mala pro bonis a me acceptis; 9 & odium mihi rependerunt pro dilectione mea, qua eos diligebam. 10 Ergo ad laudem & gloriam juſtitiæ tuæ præfice doloſo iſti proditori peccatorem qui illum malis premat: 11 & Satan adverſarius adſtet a dextris ejus ad vexandum. 12 cum adductus fuerit in judicium, inde exeat condemnatus: 13 & oratio ejus ob indignum orandi modum & animum, ipſamet*

* Sub Machabæorum perſona canitur deplorantium quæ ab exteris, & domeſticis adverſa pertulerunt, poſtulantiumque ultionem in eos, qui Antiochum, vel Demetrium reges in eorum odia falſa criminatione ſuccenderant; quique venalem fecerant Sacerdotii dignitatem, quod non tantum excluſo Onia factum eſt, ſed per omne tempus deinceps, quo Judæa Machabæis eſt prælientibus liberata. Aliter, *Vox Chriſti ad Patrem de Judæis*.

Pſalt. Syr. Davidis, cum regem creaverunt Abſalom, eo inſcio, & hac de cauſa interfectus fuit. Nobis autem exponit paſſiones Chriſti Dei. Verſ. LXIV.

Pſalt. Arab. Verſ. LXI.

S. Hieron. Prophetia de Chriſto eſt.

---

(1) Propheta *illic non* Chriſtus *tum prima tum alia deinde Editiones præſeferunt: ſed quum pro certo habeamus per errorem illam vocem alterius, quam ſuffecimus, loco irrepſiſſe, ideo mutandam eſſe nulli dubitavimus.*

(2) ℣℣. 4 & 5 *in Vat.* 341 & 342 *unico* ℣. *exprimuntur; ſicut & unico itidem inſequentes alii* 6 & 7.

Digitized by Google

† 14 fiant dies ejus pauci :
℣. 15. Act. I. 20. 15 ÷ & ⁝ epiſcopatum ejus accipiat alter .
† 16 Fiant filii ejus orphani : (1)
17 & uxor ejus, vidua .
† 18 nutantes transferantur filii ejus, & mendicent :
19 & ejiciantur de habitationibus ſuis .
† 20 Scrutetur fœnerator omnem ſubſtantiam ejus :
21 ※ & ⁝ diripiant alieni labores ejus .
† 22 non ſit illi adjutor :
23 nec ſit qui miſereatur pupillis ejus .
† 24 fiant nati ejus in interitum :
℣. 25. Job XVIII. 19. 25 in generatione una deleatur nomen ejus .
† 26 in memoriam redeat iniquitas patrum ejus in conſpectu Domini :
27 & peccatum matris ejus non deleatur .
† 28 fiant contra Dominum ſemper :
29 & diſpereat de terra memoria eorum .
30 Pro eo quod non eſt recordatus facere miſericordiam :
† 31 & perſecutus eſt hominem inopem & mendicum
32 & compunctum corde, mortificare .
† 33 Et dilexit maledictionem, & veniet ei :
34 & noluit benedictionem, & elongabitur ab eo .

† 35 &

ipſamet ſit novum peccatum . 14 ſint dies vitæ ipſius pauci : 15 & epiſcopatum & præfecturam ejus alter accipiat . 16 Filii ejus efficiantur pupilli : 17 et uxor ejus ſit vidua . 18 fluctuantes commoveantur de loco in locum filii ejus, victumque mendicent ; 19 & ejiciantur de ruinoſis habitationibus ſuis . 20 Scrutetur & extorqueat fœnerator univerſa quæ habet : 21 & extranei diripiant opes omnes laboribus ejus acquiſitas : 22 et non ſit viciſſim qui eum adjuvet ; 23 nec qui miſereatur pupillorum ejus . 24 ſint poſteri ejus in exterminium : 25 & in una generatione deleatur nomen familiæ ejus ; & funditus exſtirpetur genus ejus . 26 redeat in memoriam apud Dominum iniquitas patrum ejus ; 27 & peccatum matris ejus non deleatur oblivione . 28 ſint ejuſdem parentum peccata ſemper coram Domino : 29 & illius ſuorumque memoria exterminetur de terra . 30 Quod totum eidem doloſo proditori merito eveniat, quia non eſt recordatus facere miſericordiam ; 31 & perſecutus eſt hominem inopem & pauperem, 32 mœrentemque animo afflicto & dolorum ſtimulis compuncto, ut eum morti traderet . 33 Dilexit equidem id quod conſequitur maledictio & infelicitas, quæ & proinde obveniet ei : 34 noluitque id quod conſequitur

(1) *Denuo in iiſdem Vaticanis MSS. ℣℣. 16 & 17 unus ſunt .*

† 35 & induit maledictionem ſicut veſtimentum :
36 & intravit ſicut aqua in interiora ejus :
37 & ſicut oleum , in oſſibus ejus .
† 38 fiat ei ſicut veſtimentum quo operitur :
39 & ſicut zona qua ſemper præcingitur .
† 40 Hoc opus eorum qui detrahunt mihi , apud Dominum ,
41 & qui loquuntur mala adverſus animam meam .
† 42 Et tu Domine Domine fac mecum propter nomen tuum :[1]
43 quia ſuavis eſt miſericordia tua .
† 44 Libera me quia egenus & pauper ego ſum :
45 & cor meum[2] conturbatum eſt intra me .
† 46 ſicut umbra cum declinat, ablatus ſum : ℣. 46. Pſalm. CI. 12. CXLIII. 4.
47 &[3] excuſſus ſum ſicut locuſtæ :
† 48 genua mea infirmata ſunt a jejunio :
49 & caro mea immutata eſt propter oleum .
† 50 ※[4] & : ego factus ſum opprobrium illis :
51 viderunt me ÷ & : moverunt capita ſua . ℣. 51. Pſal. XXI. 8.
† 52 Adjuva me Domine Deus meus[5]
53 ſalvum me fac ſecundum miſericordiam tuam :

quitur divina benedictio ac beneficentia ; quæ propterea longe recedet ab eo .
35 induit ergo maledictionem omni ex parte quaſi veſtimentum : 36 quinimmo & ipſa maledictio ingreſſa eſt quaſi aqua in viſcera ejus ; 37 & quaſi oleum intime inhæſit oſſibus ac medullis ejus . 38 ſit igitur ei hæc maledictio quaſi pallium quo jugiter circumtegatur , 39 & quaſi zona qua ſemper accingatur : 40 Hæc eſt retributio quæ a Domino fiet pro opere eorum qui detrahunt & adverſantur mihi , 41 quique loquuntur mala contra animam meam . 42 Tu autem Domine Domine fac mecum miſericordiam propter gloriam nominis tui apud omnes illuſtrandam : 43 nam benigna eſt miſericordia tua . 44 Libera me ab adverſariis hiſce meis , quoniam ego egenus ſum & pauper ; 45 & cor meum perturbatum & vulneratum eſt intrinſecus : 46 & pæne jam abivi & conſumptus ſum quaſi umbra cum inclinatur & evaneſcit celerrime : 47 & undique excuſſus ſum quaſi locuſta quæ facillime diſcuſſa volat & tranſit : 48 et genua mea debilia facta ſunt et vacillaverunt ob jejunium : 49 et caro mea mutata eſt et exaruit ob omiſſionem unctionis olei : 50 et quia adeo factus ſum illis probroſus , 51 ut viderint me , et moverint capita ſua ridentes me . 52 Adjuva me Domine Deus meus , 53 et ſalva me ab eis prout decet miſericordiam tuam :

(1) *Iterum unico* ℣. *leguntur in allegatis MSS.* ℣℣. *42 & 43.*

(2) *Cod. Orat. B. 6. , & S. Pauli illic ,* turbatum .

(3) *Copulam* & *illic omittit Cod. B. 6. Orat.*

(4) *Non ſatis bene ejus loci aſteriſcum adſtrui evincerent & MSS. S. Pauli , atque Orat. B. 6.*

(5) ℣℣. *52 & 53 item in unicum cogunt Vat. 341 , & 342.*

† 54 & ſciant quia manus tua hæc;
55 ÷ [1] & ⁏ tu Domine feciſti eam:
† 56 Maledicent illi, & tu benedices.
57 qui inſurgunt in me confundantur:
58 ſervus autem tuus lætabitur.
† 59 Induantur qui detrahunt mihi pudore:
60 & operiantur ſicut diploide confuſione ſua.
† 61 confitebor Domino nimis in ore meo;
62 & in medio multorum laudabo eum:
† 63 quia [2] aſtitit a dextris pauperis,
64 ut ſalvam faceret a perſequentibus animam meam.

tuam: 54 et agnoſcant id ſalutis meæ, tuæ eſſe manus atque potentiæ; 55 teque id totum effeciſſe Domine. 56 Ipſi quidem mihi maledicent, tu vero mihi benedices. 57 qui ergo inſurgunt in me, pudore turpiſſime perfundantur: 58 ſervus autem tuus in te lætetur. 59 Qui mihi detrahunt et adverſantur, induantur coram omnibus ignominia et verecundia; 60 operianturque turpi dedecore tamquam pallio duplici, quo aggravati toti obvolvantur: 61 ego autem ore meo vehementer profitebor Domino debitas meas gratiarum actiones: 62 et in medio multorum populorum eum laudabo; 63 eo quod auxiliator adſliterit a dextris meis pauperis; 64 ut ſalvaret animam meam ab adverſariis et iniquis judicibus me perſequentibus injuſte.

Orationes.

MSS. 1 Unicæ [3] miſerationis Deus, qui maledictioni ſubjacere dignatus es ut nos a maledicto Legis erueres, quæſumus ut faciens nobiſcum miſericordiam propter nomen tuum, digneris nos & a perſequentibus vitiis, & a malorum obtrectationibus liberare. Qui vivis & regnas cum Deo Patre in unitate Spiritus ſancti Deus per omnia ſæcula ſæculorum. *Amen*.

Brev. Moza-rab. fol. 153. 208. 2 Adverſum [4] te inimici tui Domine locuti ſunt malum, tunc utique quando te Magiſtrum bonum captioſa adulatione laudabant: qui ergo odioſis ſermonibus eorum circumdari & expugnari te paſſus es, confeſſionis noſtræ ſupplices jam quæſumus ſuſcipe preces. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*.

fol. 195. De Paſſione Domini. 3 Chriſte Dei Patris ineffabile Verbum, apud quem lingua iniquorum fraudulenta eſt, immane facinus perpetrantes ut ſanguinem innocentem effunderent, præbe Eccleſiæ tuæ pacificum verbum, ut qui exemplo tuo mundum decertamus evincere, cælos mereamur poſt tranſitum videre. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

4 Unige-

(1) *Obelum heic omittit Cod. S. Pauli: & ille Orat. B. 6. una cum obelo etiam ipſam copulanti voculam.*

(2) *Cod. Orat. B. 6.* adſtetit.

(3) *MS. ibi*, Unicæ obſecrationis Deus.

(4 *B. fol. 195 ita eam orationem ordi-tur*: Locuti ſunt adverſum me inimici tui malum; tunc utique &c.

Digitized by Google

4 UNigenite Fili Dei, cujus in jejunio infirmata ſunt genua, cujuſque caro immutata eſt propter oleum, fac nos poſt te efficaciter currere in odorem unguentorum, ut qui factus es in opprobrium inimicis noſtris, efficiaris potentia ſalutaris. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. fol. 206. *De Paſſione Domini*.

5 GLorioſe ac miſericors Domine qui beatæ Leocadiæ tibi nimis in ore ſuo confiteri dediſti, teque in medio juſtorum, ejus confeſſione laudari voluiſti; ut eam & in terris confitentem, & in conſilio Sanctorum glorificans faceres exſultantem; expoſcimus tui muneris donum, ut ejus precibus tribuas nobis a peccati contagione purgari, ab ardoribuſque perpetuis erui, & gloriæ tuæ beatitudinem conſequi. [℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.] fol. 423. *De S. Leocadia M.*

6 GRatias agimus tibi omnipotens Deus [Jeſu Chriſte, qui] in ſenſu tuo non habuiſti peccatum, & venit princeps hujus mundi, & invenit in te nihil. Ita ergo præſtes nobis, ſicut in tuo ſenſu viciſti diabolum, & in ſenſu noſtro vince diabolum, ut quemadmodum perfectos nos creaſti, perfectos & ſalves nos. Tu enim es creator, tu es magiſter, tu es dominus, tu es & qui pro nobis paſſus es. Qui vivis & regnas in ſæcula ſæculorum. *Amen*. Comment. hujus Pſ. tom. 7. S. Hieronymi.

PSALMUS CIX.

Pſalmus David.

Beda.

Pſalmus hic de Incarnatione Domini & de ejus Deitate pleniſſime breviterque decantat.

In primo verſu Propheta refert quæ Pater Filio dixerit, naturam ſimul Deitatis & humanitatis oſtendens: *Dixit Dominus* & reliqua. In ſecunda diviſione Pater naturam ejus divinitatis, pro modulo noſtræ capacitatis aliquatenus indicat: *Tecum principium*. In tertia, Propheta reloquitur uſque ad finem, formam iterum ejus humanitatis oſtendens: *Juravit Dominus* & reliqua.

Euſebius Cæſarienſis. Victoria Chriſti. *Dominica ad Veſperũ.*

S. Athanaſius. Pſalmus in narratione. [*item*] Pſalmus enunciativus cum prophetia. *

Pſal-

* De Domino Chriſto canitur, ſicut & ipſe Phariſæis exponit. Item, *vox Eccleſiæ de Patre & Filio*.

Pſalt. Syr. Davidis, de ſolio Domini; deque virtute ejus glorioſa, & Prophetia de Chriſto, atque victoria contra eoſdem. Verſ. xv.

Pſalt. Arab. Verſ. xiv.

S. Hieron. Iſte Pſalmus vocem Vatis continet de Chriſto loquentis, ait ergo Propheta:

Pſalmus de Chriſto ad meditandum.

Propheta.
℣. 1.
Matth. XXII. 42. 44. Marc. XII. 35. 36. Luc. XX. 42. Act. II. 34. Hebr. I. 13.
℣. 1.
I. Corinth. XV 26. Heb. X. 13.
℣. 8.
Hebr. VII. 21.
℣. 9.
Ita apud Apollinariû & in alio Cod. Vaticano.
℣. 9.
Hebr. V. 6. VII 17. Johan. XII. 34.

1 DIXIT DOMINUS DOMINO MEO, *SEDE A DEXTRIS MEIS;*
2 *donec ponam inimicos tuos ſcabellum pedum tuorum:*
† 3 Virgam virtutis tuæ emittet Dominus ex Sion:
4 dominare in medio inimicorum tuorum.
† 5 tecum principium in die virtutis tuæ,[1]
6 in ſplendoribus ſanctorum:
7 *Ex utero ante luciferum genui te.*
† 8 Juravit Dominus, & non pœnitebit eum:
9 *Tu es ſacerdos in æternum*[2] *ſecundùm ordinem Melchiſedech.*
† 10 Dominus a dextris tuis, confregit in die iræ ſuæ reges:
† 11 judi-

Pſalmus inſpiratus Davidi.

PROPHÈTA. 1 *Dominus Deus Pater æternus ad Dominum meum Meſ-*
ſiam filium ſuum coæternum, hominem factum ex genere meo, dixit: Sede à
dextris meis, mecumque regna in æquali ſuper omnia poteſtate: 2 &
nunc quoque regna etiam ante id tempus, quo demum tandem ponam
omnes inimicos tuos ſub pedibus tuis, ut ſint tibi omnino ſubjecti, ſicuti
ſcabellum pedibus ſubſtratum. 3 *Idem Dominus Deus Pater ſceptrum tuum*
forte, poteſtatemque tuam regiam emittet in mundum ex Sion & Jeruſalem, o
Meſſia, ubi primum regnare incipies credentibus in te, ſeſeque tibi ſubjicienti-
bus: 4 *ſed et interim uſque ad finem ſæculi dominare quoque inter medios ini-*
micos ipſos tuos, tibi quidem rebellantes, ſed adverſus fidem regnumque tuum
non prævalentes. 5 *nam in tempore potentiſſimi regni tui tecum ſemper erit*
unita Divinitas, quæ omnium rerum eſt principium et cauſa; tecumque proinde
erit rerum omnium dominatus ac principatus: 6 *qui glorioſus inter ineffabi-*
les ſplendores locorum illorum ſanctorum cæleſtis ſanctuarii ſedes æqualis Patri;
7 *qui tibi unigenito ſuo dicit:* Ego te non ex nihilo creavi, ſed ex memetipſo
velut ex utero & ſubſtantia mea te genui, antequam ſtellam matutinam
& luciferam omneſque creaturas facerem a principio mundi. 8 *Idem Do-*
minus Deus Pater juravit ſe te facturum Sacerdotem; nec illum pœnitebit un-
quam ejus rei, ut in alios transferat Sacerdotium tuum; dixit enim tibi nato
Hebr. V. *homini;* 9 Tu es Sacerdos in ſempiternum, eo quod maneas in æternum,
ſemper vivens ad interpellandum pro hominibus; cum alii Sacerdotes
morte prohibeantur Sacerdotio ſemper fungi: unde tu Sacerdos es ſecun-
dùm ritum ſacrificii & ſimilitudinem vitæ Melchiſedec Sacerdotis & Regis:
cujus cum vitæ finis non ſcribatur in Scripturis ſanctis, manet is quodam-
Hebr. VII. modo Sacerdos in perpetuum, aſſimilatus in hac re tibi filio meo Dei.
10 *Dominus igitur meus Meſſias iſte, qui a dextris tuis ſedes o Pater æterne,*
ipſe

(1) *℣. 5 inſequentem 6 jungit Vat. 342.*
(2) *Oxon. Ed. facta illic diſtinctione,* 9 Tu es Sacerdos in æternum 10 ſecundùm ordinem Melchiſedech.

† 11 judicabit in nationibus, implebit ruinas:
12 conquaſſabit capita in terra multorum.
† 13 De torrente in via bibet:
14 propterea exaltabit caput.

ipſe in tempore juſtæ iræ ſuæ percuſſurus eſt & confracturus reges omnes terræ ſibi rebelles: 11 qui & judicium faciet de nationibus omnibus; complebitque ruinas inimicorum ſuorum ad completam uſque æternamque deſtructionem eorum: 12 & capita confringet omnium ſibi rebellium ſuper totam terram tot populorum multitudine inhabitatam. 13 Meſſias hic in via & curriculo vitæ ſuæ de torrente multarum grandiumque afflictionum bibet, experieturque paſſiones & crucem: 14 & propterea ſuper omnia ſuum caput & gloriam exaltabit, & a toto mundo agnoſcetur & adorabitur: habebitque nomen quod eſt ſuper omne nomen, ut in nomine ejus omne genu flectatur cæleſtium terreſtrium & inferorum.

ORATIONES.

1 ANte luciferum genite Deus, qui es ante principium totius creaturæ, rogamus & quæſumus, ut ſicut [1] tuis inimicos pedibus ad dexteram Patris reſidens, ſubjeciſti; ita nos tuis officiis dignos habeas, ablata dominatione peccati. Qui cum eodem Deo Patre vivis & regnas Deus in unitate Spiritus ſancti per. MSS.

2 OMnipotens Deus Pater gloriæ, qui Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum ſuſcitaſti a mortuis, conlocans illum ad dexteram tuam ſuper omnem principatum & poteſtatem, ſuſcita in nos ſtudia omnimodæ ſanctitatis, ut illi ſoli religatæ ſint primitiæ ſpiritus noſtri, qui a mortuis reſurgens, mortis principem propria virtute devicit. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*. Brev. Mozar. fol. 235.

PSALMUS CX.

Alleluja.

Beda.

Laudat Dominum populus ſuus, quia mundi clade liberatus, vitiorum neſcit ſuſtinere ſervitium. Pſalmus iſte primus apud Hebræos integro decurrit Alphabeto: licet multi & alios ſupra ſecundum ordinem litterarum ſcriptos putent; nam in illis vel deſunt aliquæ litteræ vel ſuperſunt: & nonnumquam cum unus verſus ſit brevis, alter infinita longitudine protenditur. Ex quo puto, obſervatione hoc legentium magis, quam ſtudio [2] ſcriptoris effectum. Denique & LXX. Interpretes, quia aliquis in eis ſcrupulus naſcebatur, ponere in Translatione Hebræas litteras noluerunt. Senſus myſticus. Comment. hujus Pſal. to. 7. S. Hieronymi.

Popu-

(1) *MS.* ut ſicut tuos inimicos pedibus &c.

(2) *MS. idem illic*, quam ſtudio lectoris &c.

Digitized by Google

Populus beatorum diverſis mundi partibus aggregatus, primo ingreſſu pſalmi confiteri ſe dicit Domino in congregatione juſtorum; ubi eſt æterna laus, & ſine fine præconium: *Confitebor tibi Domine*. Secundo, dicit fideles copioſo munere ſatiatos, adventum Domini compromittens, ut hæreditatem pollicitam avidiſſima intentione perquirant: *Memoriam fecit mirabilium ſuorum*. Tertio, redemptos aſſerit Chriſtianos, & Teſtamentum Novum æterna gratia conſecratum: *Redemptionem miſit populo ſuo*. Prima pars continet litteras ſex: ſecunda, decem: tertia, ſex. Sicut autem parvuli per litteras erudiuntur ut ad ſapientiam proficiant; ſic hujuſmodi pſalmi rudibus & Incipientibus dantur, ut primordia eorum, quaſi quibuſdam elementis inſtruantur.

Dominica ad Veſperũ. *Euſebius Cæſarienſis*. Gratiarum actio Chriſti.
S. Athanaſius. Pſalmus confeſſionem commixtam habens, & narrationem cum laudatione. *

Pſalmus ad laudandum Deum.

Propheta. *Aleph.* 1 CONFITEBOR ÷ TIBI: DOMINE IN TOTO CORDE ÷ MEO:
Beth. 2 in conſilio juſtorum & congregatione.
Gimel. † 3 Magna opera Domini
Daleth. 4 exquiſita in omnes voluntates ejus.
He. † 5 Confeſſio & magnificentia, opus ejus:
Vau. 6 & juſtitia ejus manet in ſæculum ÷ ſæculi:
Zain. † 7 Memoriam fecit mirabilium ſuorum
Heth. 8 miſericors & miſerator Dominus:
Teth. 9 eſcam dedit timentibus ſe.

† 10 Me-

ALLELU Cum jubilo & lætitia laudate, JA Deum.

PROPHETA. 1 *Ex toto corde & animo meo aperte palamque fatebor laudes tibi debitas Domine*, 2 *in cœtu & congregatione juſtorum, qui in vita ſua a recta conſcientia non diſcedunt*. 3 *Magna ſana & admiranda ſunt omnia opera Domini*; 4 *ſi accurate exquiſita & conſiderata fuerint iuxta omnes voluntates eius ſemper juſtas & rectas, etſi aliquando nobis occultas*. 5 *Quodvis opus Dei laude dignum confitendum eſt, & ſplendide magnificum & glorioſum eſt atque decorum*: 6 *& juſtitia illius incommutabilis ſemper perſeverat in omnia ſæcula*. 7 *Mirabilium operum ſuorum ſempiternam memoriam nobis reliquit* 8 *miſericors elemens & miſerator Dominus*; 9 *ut eum mirabilem eſcam, nempe manna mirabiliter decidens quadraginta annos in deſerto, dedit timentibus ſe*:

* Gratias agit David pro beneficiis populo collatis, præcipue pro ſoluta captivitate Babylonica. Aliter, *Vox Eccleſiæ de Chriſto cum laude*.

Pſalt. Syr. Anonymus. De virtutibus glorioſis operum Dei. Nos autem hortatur, ut reddamus gratias Chriſto, & ex perſona Apoſtolorum refertur. Verſ. xxi.

Pſalt. Arab. Verſ. xxi.

† 10 Memor erit in ſæculum teſtamenti ſui : *Jod.*
11 virtutem operum ſuorum annunciabit populo ſuo , *Caph.*
† 12 ut det illis hæreditatem gentium . *Lamed.*
13 Opera manuum ejus , veritas & judicium . *Mem.*
† 14 Fidelia , omnia mandata ejus ; *Nun.*
15 confirmata in ſæculum ſæculi ; *Samech.*
16 facta in veritate & æquitate . *Ain.*
† 17 Redemptionem miſit populo ſuo : *Phe.*
18 mandavit in æternum teſtamentum ſuum . *Sade.*
† 19 Sanctum & terribile , nomen ejus : *Coph.*
20 initium ſapientiæ , timor Domini : *Res.*
† 21 intellectus bonus omnibus facientibus eum : *Sin.*
22 laudatio ejus manet in ſæculum ÷ ſæculi ‡ *Tau.*

ſe : 10 quo vel uno miraculo declaravit ſe ſemper memorem fore pacti ſui initi v. 14. Pſal. XVIII. 8.
cum Abrahamo & progenie eius . 11 Qui Deus fortitudinem operum ſuorum v. 15. Iſal. XL. 8.
ſemper manifeſtam faciet populo ſuo , 12 ex eo quod dederit eidem populo terram Matth. V. 18. v. 10.
promiſſam , quæ ante hæreditaria poſſeſſio erat gentium Chananæarum . Job XXVIII. 28. Proverb. I.
13 Opera manuum & potentiæ Dei vera ſine falſitate & ſimulatione ſunt ac iuſta; 7. IX. 10. Eccl. I. 16.
14 & omnia præcepta eius vere talia ſunt , et fide digna ut ab eo mandata eſſe
credantur ; 15 et ab eo firmiter ſtabilita ſunt in omnia ſæcula : 16 et vere recte-
que ab ipſo conſtituta æquitate ſumma . 17 Redemit Dominus populum ſuum a
ſervitute Ægyptia , & a ſervitute peccati : 18 juſſitque ut in æternum dura-
ret pactum ſuum initum cum populo ſuo . 19 Sanctum eſt atque tremendum di-
vinum numen majeſtatis ejus : 20 quare principium veræ ſapientiæ eſt tremere
Dominum : 21 deinde doctrina & intelligentia bona utilis & ſolida datur cun-
ctis facientibus ea quæ jubet Dei timor ac reverentia : 22 cujus Dei laudatio
perpetua manet in omnia ſæcula ſempiterna .

ORATIONES.

MSS.

1 SAnctorum omnium glorioſa confeſſio Deus , tribue nobis timorem nominis tui , quem eſſe initium ſapientiæ prædixiſti , ut tuorum admixti conciliis , miſericordiæ tuæ dapibus ſaginemur . Per Dominum Jeſum Chriſtum Filium tuum .

Brev. Mozar. fol. 233.

2 MAgna opera tua Domine , exquiſita in omnes voluntates tuas : da nobis famulis tuis ut dum operum tuorum magnitudinem admiramur , magnificentiam conditoris debita confeſſione laudemus , tuaque mandata fidelia , timorata ſapientia exquiramus , atque perfectum intelligentiæ decus , timoris obedientia faciamus . ℟. *Amen* . Per miſericordiam tuam Deus noſter , qui es benedictus , & vivis , & omnia regis in ſæcula ſæculorum . ℟. *Amen* .

Digitized by Google

fol. 326. 184. 398. *De S. Confeſſore.*

3 BEatum ſatis Domine Confeſſorem tuum N. eſſe feciſti, qui in toto corde ſuo tibi confeſſus, [1] in concilio juſtorum & congregatione probatur eſſe conſpicuus, da ergo nobis [2] meritis ejus, ut confeſſione ſimplici oris mundari a crimine, & Sanctorum mereamur congregationi & cœtibus intereſſe. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

fol. 421. *De S. Leocadia.*

4 DOmine qui es magnus & glorioſus, da nobis famulis tuis, ut dum operum tuorum magnitudinem admiramur, magnificentiam tuam debita confeſſione laudemus; atque interceſſione glorioſæ virginis & confeſſoris tuæ Leocadiæ, tribue nobis perfectum intelligentiæ decus, timoris obedientia agere, & mandata tua fidelia omni cuſtodia cordis diligenter explere. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

fol. 398. *De S. Confeſſore.*

5 DEus Dei Filius, quem beatiſſimus N. in toto corde ſuo confeſſus, nomen tuum honorificando, perductus eſt ad coronam, da in ore noſtro confeſſionem, quæ nos expurget a crimine, ut quidquid in tuæ laudis honore depromimus, in lucro nobis prodeſſe æterni muneris ſentiamus. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

PSALMUS CXI.

Alleluja ÷ Reverſionis Aggæi & Zachariæ:

Beda.

Aggæus & *Zacharias* Prophetæ, qui poſt tranſmigrationem Babylonis, ſub Dario Rege, multo poſt tempore fuere quam iſta cantata ſunt, reverſi in Hieruſalem, cum repararí Templum viderent, laudes Domino magna cum exſultatione profuderunt. Ad quam ſimilitudinem & hic pſalmus integerrimi Alphabeti litteris eſt contextus: quem poſt abſolutionem peccatorum perfectiſſima debet Chriſtianus alacritate cantare.

Per totum pſalmum Propheta loquitur. Prima admonitione quid faciat beatus vir, & quæ bona mereatur oſtendit: *Beatus vir qui timet Dominum*. Secunda, adventum Domini ſignificat, per quem homines ex peccatoribus & impiis, in æternum beati eſſe promerentur: *Exortum eſt in tenebris lumen*. Tertia, impiis contraria provenire teſtatur: *Peccator videbit*. Prima diviſio continet litteras ſex: ſecunda, tredecim: tertia, tres. Longitudinem autem verſus, qui in centeſimo decimo octavo pſalmo texitur; in his duo explent verſiculi; ut quod una efficit ibi littera, hic duæ diverſæ efficiant ſecundum ordinem ſe ſequentes.

Dominica ad Veſperã.

Euſebius Cæſarienſis. * Doctrina Chriſti.

*Cod. Alexandrin. Novi populi vocatio, & doctrina Chriſti.

S. Athanaſius. Pſalmus beatitudinem proclamans. [*item*] Deſcribens vitam bona virtute præditam. *

Pſal-

* Omnes in commune ad ſtudium Virtutis inſtituit, qui etiam fructus bona opera (3) conſequuntur advertens divitias inter alia, deſpectuſque hoſtium commemorans quod reverſis a Babylone collatum eſt. Aliter, *Vox Eccleſiæ de Chriſto*.

Pſalt.

(1) *B. fol.* 398, in concilio. Sanctorum & congregatione &c.

(2) *B. fol.* 326, meritis ejuſdem ut confeſſione ſimpliciori mundari &c.

(3) *Apud Blanch.* conſequatur.

Pſalmus moralis ad meditandum. Propheta.

1 BEATUS VIR QUI TIMET DOMINUM; *Aleph.*
2 in mandatis ejus volet nimis. *Beth.*
† 3 Potens in terra erit ſemen ejus: *Gimel.*
4 generatio rectorum benedicetur. *Daleth.*
† 5 gloria & divitiæ, in domo ejus: *He.*
6 & juſtitia ejus manet in ſæculum ÷ ſæculi ⁑ *Vau.*
† 7 Exortum eſt in tenebris lumen rectis: *Zain.*
8 miſericors & miſerator & juſtus. *Heth.*
† 9 Jucundus homo qui miſeretur & commodat: *Teth.*
10 diſponet ſermones ſuos in judicio: *Jod.*
11 quia in æternum non commovebitur. *Caph.*
† 12 In memoria æterna erit juſtus: *Lamed.*
13 ab auditione mala non timebit: *Mem.*
† 14 paratum cor ejus ſperare in Domino: *Nun.*
15 confirmatum eſt cor ejus; non commovebitur *Samech.*

Ggg 2 — 16 do-

ALLELU Cum jubilo & lætitia laudate, JA Deum. Pſalmus aptus tempori reverſionis Aggæi & Zachariæ Prophetarum a captivitate Babylonica.

℣. 7. Job XI. 17. Pſal. XCVI. 11. ℣. 9. Pſal. XXXVI. 26.

PROPHETA. 1 *Felix & beatus erit vir ille qui timet offendere Dominum;* 2 *quique valde vehementer voluerit & optaverit ejuſdem Domini efficere mandata.* 3 *Ejuſmodi viri progenies potens erit in terra:* 4 *nam gens juſtorum divina a Domino beneficentia benedicetur.* 5 *in iſtiuſmodi viri domo gloria, ſubſtantia ac divitiæ erunt:* 6 *ejuſque juſtitiæ miſericordiæ atque clementiæ in homines præmium in cælo permanet in omnia ſæcula.* 7 *Cum tales homines qui rectum cor & animum habent, in tenebris fuerunt adverſitatum atque mœrorum, orta eſt eis tunc lux ſerena lætitiæ:* 8 *nam miſericors clemens & miſerator, & in præſtandis promiſſis ſuis juſtus eſt Dominus.* 9 *Bonus atque benignus eſt homo ille qui pauperum miſeretur, & indigentibus dat mutuo:* 10 *qui bene per huiuſmodi largitiones diſpenſabit res ſuas recto ſanoque judicio:* 11 *quia in æternum non commovebitur a ſumma felicitate, quam ſibi promeretur elargitionibus hiſce ſuis.* 12 *Ad ſempiternam memoriam apud Deum & homines erit vir juſtus:* 13 *& cum audierit malum nuncium, nec tum ſibi timebit:* 14 *quia promptum & paratum eſt cor ejus ad ſperandum in Domino ſine ſolicitudine & angore in cunctis rebus adverſis.* 15 *idcirco firmum factum eſt cor*

ejus

Pſalt. Syr. Anonymus, cum Davide in eo hortabatur Salomonem filium ſuum dicens: Serva mandata Domini, eumque cole. Præterea, vocatio Gentium, & Juſtitiæ Chriſti. Verſ. xxii.

Pſalt. Arab. Verſ. xxii.

S. Hieron. Iſte Pſalmus provocat nos per timorem Dei in æternæ domus habitatione fundari.

Ain. 16 donec deſpiciat inimicos ſuos.
Phe. † 17 Diſperſit dedit pauperibus:
Sade. 18 juſtitia ejus manet in ſæculum ÷ ſæculi;
Coph. 19 cornu ejus exaltabitur in gloria.
Res. † 20 Peccator videbit, & iraſcetur:
Sin. 21 dentibus ſuis fremet, & tabeſcet:
Tau. 22 deſiderium peccatorum peribit.

ỳ. 17. II. Corint. IX. 9. ỳ. 19. Pſal. LXXIV. 11.

ejus, nec terrore concutietur 16 donec deſpiciat ſuper inimicos ſuos divina jam ultione devictos. 17 Vir juſtus larga manu facultates ſuas ſparſit ac dedit pauperibus: 18 cujus juſtitiæ ac virtutis laus & præmium in omnia ſæcula permanet; 19 illiuſque robur altum erit atque excelſum cum gloria: 20 Homo peccator videbit tantam hominis juſti felicitatem & gloriam, & indignabitur: 21 dentibus ſuis frendet, & præ invidia contabeſcet: 22 & deſiderium ſimilis felicitatis, quam impii cupiunt & non conſequentur, inane peribit.

ORATIONES.

MSS. 1 LUmen perpetuum rectorum cordium Deus, concede nobis te diligere, tua gloria jocundari, & ſic diſpergere in hoc ſæculo, ut careamus auditu aſpero in futuro. Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum.

Brev. Mozar. fol. 75. 127. 2 MIſericors Domine & juſte, fac nos ſemper eſſe miſericordes, & commoditati alternæ tota adeſſe facilitate; nec ab auditu malo nos, dum judicaveris, terreas, ſed tuam ad dexteram glorificandos ſtatuas. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*.

fol. 83. 3 MIſericors Domine, tu principium es [timoris &] ſapientiæ; in iſto nos ergo inſtrue, & in illa ſtatue; a timore nos inchoa, & ſapientiæ perfectione conſumma. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

fol. 411. 391. *De S. Laurentio M.* 4 ILlius Domine juſtitia manet in ſæculum ſæculi, cujus miſericordia in pauperum ſe conſolatione diffuderit: fac nos * Archidiaconi tui Laurentii imitatores exſiſtere, ut primum miſeratores noſtrum effecti, dignas nobis eleemoſynas prærogantes; & nobis a male geſtis parcamus, & in proximis bona quæ * poſſumus impendamus. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

* *al.* ergo confeſſoris tui Martini. * *al.* poſcimus.

fol. 389. *De S. Felice Mart.* 5 FElix Martyr tuus Domine in mandatis tuis floret nimis, & fructus juſtitiæ dilatatur in præmiis, quia tuis paruit omnino præceptis, & cui felicitas erat ex nomine, perennitas proveniret ex opere, ut quod vocaretur, hoc eſſe dignoſceretur; dum miſeria caret patiendo, & felicitatem obtinet triumphando; interventu tanti Martyris proficiat nobis æterna benignitas, ut dum Felicem felicitate perpetua lætificat, miſeratione ſolita nos ab infelicitatis jugo abſolvat. [℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c]

6 Quum

Digitized by Google

6 QUum ex lege tua Domine noverimus in memoria æterna eſſe Juſtum, non pro illius ſed pro noſtri commendatione hoc tibi offerimus holocauſtum, petentes ut qui ejus animam feciſti in paſſione victricem, [1] eodem ſuffragante clamorem noſtræ accipias vocis. [℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*] *fol. 116. De Sancto Martyre.*

7 JUcundus ſatis eſt Domine homo, qui (te Chriſte inſpirante) miſeretur & commodat; quod Martinum confeſſorem tuum impleſſe mirabiliter credimus; dum geminæ eleemoſynæ officioſus, & corpora dono, & corda paſcit eloquio, unde flebiles te quæſumus & rogamus, ut utroque dono in hac vita muniti, ad te quandoque perveniamus ad tranſitum coronandi. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.* *fol. 417. De S. Martino Epiſcopo.*

PSALMUS CXII.

Alleluja.

Beda.

Verba tituli ſubſequens pſalmus exponit; nam cum ſit *Alleluja, Laudate Dominum*; ita & ipſe fecit initium.

Propheta David in prima parte commonet devotos, ut laudes Domino jugiter exſolvant, & in toto orbe prædicent: *Laudate pueri Dominum*.

Secunda, ipſe [2] facit quod alios monet: *Quis ſicut Dominus Deus noſter?*

Euſebius Cæſarienſis. Novi populi vocatio. *Dominica ad Veſperũ.*

S. Athanaſius. Pſalmus enuncians laudem. *

Pſalmus ad laudandum Deum.

1 LAUDATE PUERI DOMINUM. Propheta.

2 Laudate nomen Domini. [3]

† 3 Sit

ALLELU Cum jubilo & lætitia laudate, JA Deum.

PROPHETA. 1 *Laudate Dominum o ſervi Domini: 2 laudate nomen Domi-*

* Ad pſallendi officia inſtituit auditores, docens eos majori cura laudare oportere Deum, quia ſit natura magnus, & voluntate beneficus. Aliter, *Vox Eccleſiæ de fidelibus ſuis*.

Pſalt. Syr. Anonymus. Dicitur ſollicitatio circa miniſterium Domini tempore matutino a Sacerdotibus peragendum: nos autem hortatur ut populum novum ex aqua & Spiritu ſancto regeneratum, ut præmaturi ſimus ad Miniſterium aſperſis cordibus noſtris, ac loti Spiritu ſancto, menteque pura. Verſ. x.

Pſalt. Arab. Verſ. xvi.

S. Hieron. Iſte Pſalmus docet nos, ut depoſita veteri malitia, tanquam modo geniti infantes in Dei laudibus glorientur, ait enim:

(1) *Brev. illic addit*, noſtrum votum efficias in confeſſione victorem, quo eodem *&c.*

(2) *MS. ibi*, fecit.

(3) *℣℣.* 1 *&* 2 *unicum conſtituunt, ſicut & ℣℣.* 3 *&* 4 *alterum in Codd. Vat.* 34[1], *&* 34[2].

℣. 3. Job I. 21. † 3 Sit nomen Domini benedictum
4 ex hoc nunc & uſque in ſæculum.
℣. 5. Malach. I. 11 † 5 a ſolis ortu uſque ad occaſum
6 laudabile nomen Domini.
† 7 Excelſus ſuper omnes gentes Dominus;
8 ÷ [1] & : ſuper cælos gloria ejus.
† 9 Quis ſicut Dominus Deus noſter?
℣. 10. 11. Pſ. CXXXVII 6. Iſai. LVII. 15. 10 Qui in altis habitat; [2]
11 ÷ & : humilia reſpicit
12 in cælo & in terra.
℣. 13. 14. 15. I. Reg. II. 8. † 13 Suſcitans a terra inopem,
14 & de ſtercore erigens pauperem;
† 15 ut collocet eum cum principibus,
16 cum principibus populi ſui.
† 17 Qui habitare facit ſterilem in domo
18 matrem filiorum lætantem.

Domini. 3 Nomen Domini ſit ſemper benedictum 4 a modo & uſque in æternum. 5 quare ab ortu ſolis uſque ad eius occaſum 6 ſemper eſt laudandum nomen Domini. 7 Nam Dominus excelſus eſt ſuper omnes gentes: 8 & excelſa eſt ſuper cælos gloria ejus. 9 Ecquis eſt ut Dominus Deus noſter? 10 Hic in excelſis glorioſe habitat; 11 & tamen humilia & tenuiſſima quæque reſpicit, 12 ſive quæ in cælo ſunt ſive quæ in terra. 13 Hic (cum vult) ſuſcitat de terra inopem, 14 & de ſtercore elevat pauperem; 15 ut eum ſedere faciat cum principibus, 16 cum principibus, inquam, populi ſui. 17 Hic eſt qui eam quæ prius ſterilis fuerat in ſua domo atque familia, habitare facit 18 jam fœcundam matrem ſuper filiis lætantem.

ORATIONES.

MSS. 1 LAudantes benedictum nomen tuum omnipotens Deus, rogamus ut nos in ſinu matris Eccleſiæ collocatos, charitatis tuæ facias ſtabilitate connecti. Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum.

Brev. Mozar. fol. 13;. 2 DOmine qui in altis habitas, & humilia reſpicis in cælo & in terra, tibi nos dignanter incurva, & qui beatitudinem Angelorum [3] in hominibus polliceris, obedientia nos Angelica informare digneris. ℟. *Amen.* Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen.*

3 Excel-

(1) *Ipſam voculam & una cum obelo MSS. B. 6 Orat., & S. Pauli tacent.*
(2) *Iidem Vat. MSS. & Oxon. Ed. unico verſu exhibent quæ nobis ſunt ℣℣. 10, & 11.*
(3) *B. ibi,* in omnibus polliceris.

3 EXcelſe Domine qui humilia reſpicis, humilitatem nobis tribue, per quam placeris; nec in nobis ſuperbia maneat, quam de longinquo cognoſcis, & vicino diſperdis, ut te miſerante, & elatio dejiciens a mente diſcedat, & contritio glorificans in corde permaneat. ℟. *Amen.* Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.* fol. 237.

4 DEus cujus nomen eſt benedictum a ſolis ortu uſque ad occaſum, reple cor noſtrum ſcientia, & ori noſtro tuæ laudis officia deputa, ut ſicut omne per ævum debito honore benediceris, ita ab ortu ſolis uſque ad occaſum conſono cunctorum ore lauderis. ℟. *Amen.* Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.* fol. 1.

5 DOmine [1] qui es ſupra omnes gentes excelſus, & in cæleſtibus habitas glorioſus, humilitatem noſtram ab excelſo intende placatus, ac ſicut Eccleſia tua quæ erat ſterilitatis vitio impedita, nunc eſt in te credens virtutum meritis plena, & filiis numeroſa; ita mens noſtra ab ſterilitate operum infœcunda, te tribuente poſſit & ſemen verbi ſuſcipere, & copioſis fructibus redundare; nomenque tuum a ſolis ortu uſque ad occaſum præclarum, cordis ambiat unanimitate diligere, & fidei aſſenſione laudare. ℟. *Amen.* Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.* fol. 48. 387.

PSALMUS CXIII.

Alleluja.

Beda.

Sicut ex diverſis actibus laus divina colligitur, ita & *Alleluja* variis narrationibus & negotiis competentibus applicatur. Eſt enim intentio pſalmi iſtius, ut [ab] initio Hebraici populi per magna miracula plenitudinem legis (qui eſt Dominus Chriſtus) mundo præſtitam nunciaret: per quas ſimilitudines rerum, & hodie unumquemque liberari approbat Chriſtianum. Senſus myſticus.

Per totum pſalmum Propheta loquitur. Primo modo commemorat quæ miracula Dominus Hebræis præſtiterit & populo Chriſtiano: *In exitu Iſrael*. Secundo, ſub interrogatione dicit, cur fugerit mare? quare curſum ſuum Jordanis [2] abſtinuerit? reſponſionem gratiſſimam jungens; a facie Domini terram fuiſſe commotam: *Quid eſt tibi mare quod fugiſti?* Tertio, ſimulacra Gentium inutilia demonſtrat adoratoribus ſuis; & religio Domini quam ſit vitalis & ſaluberrima propriis cultoribus conſequenter exponit: *Simulacra gentium, argentum* & reliqua.

Euſebius Cæſarienſis. Novi populi inſtructio. *Dominica ad Veſperū.*

S. Atha-

(1) *B. fol.* 387, Domine Jeſu Chriſte, qui es ...., ac ſicut Eccleſia tua quæ erat ſterilitatis vitiis impedita, nunc eſt intercedens & filiis numeroſa te tribuente per interventum glorioſæ beatæ Annæ matris Mariæ Virginis genitricis tuæ, mens noſtra ab ſterilitate operum infœcunda poſſit ſemen verbi ſuſcipere, & copioſis fructibus redundare; nomenque tuum ubique præclarum, cordis ambiat *&c.*

(2) *MS. ibi Antiquario oſcitante*, obtinuerit, *non* abſtinuerit.

S. Athanaſius. Pſalmus in narratione. [*item*] Hortatorius & velut imperans. *

Pſalmus ad meditandum & ad precandum.

Propheta. 1 IN EXITU ISRAEL DE ÆGYPTO,
v. 1. Exod. XIII. 3. 2 domus Jacob de populo barbaro;
v. 3. Exod. XIX. 6. 10. 14. Deut. XXVII. 9. † 3 facta eſt Judæa ſanctificatio ejus:
4 Iſrael, poteſtas ejus.
v. 5. Exod. XIV. 21. Pſal. LXXVI. 17. † 5 mare vidit, & fugit:
v. 6. Joſue III. 13. 16. 6 Jordanis converſus eſt retrorſum:
† 7 montes exſultaverunt ut arietes;
8 ÷ & ⁝ colles ſicut agni ovium.
† 9 Quid eſt ※ tibi ⁝ mare quod fugiſti?
10 ÷ & tu ⁝ Jordanis quia converſus es retrorſum?
† 11 montes exſultaſtis ſicut arietes?
12 ÷ & ⁝ colles, ſicut agni ovium?
† 13 A facie Domini mota eſt terra, 14 a

ALLELU Cum lætitia & jubilo laudate, JA Deum.

PROPHETA. 1 *Cum egrederetur populus Iſraeliticus de Ægypto;* 2 *&*
domus & familia Jacobi patriarchæ exiret de populo illo Ægyptio barbaro &
inhumano: 3 *tunc Judaica natio ſpecialiter ſanctificata & conſecrata eſt Deo;*
4 *& gens Iſraelitica facta eſt peculiare regnum ſub ſpeciali poteſtate ac regimine*
ejus. 5 *tunc mare Rubrum vidit populum Dei, & ſeſe diviſit, retroceſſit ac*
refugit; 6 *& Jordanis flumen revolutum eſt retrorſum in ſuos fontes, ut Iſ-*
raelitæ & per mare rubrum & per Jordanem ſiccis pedibus tranſirent. 7 *tunc*
mons Sinai & vicini montes, cum Deus legem daret, terræ motu ſubſilierunt
quaſi arietes ſaltitantes; 8 *& colles moti ſunt quaſi agni gregis ovium ſubſal-*
tantes. 9 *Quid tibi accidit o mare Rubrum, quod te diviſiſti ac refugiſti?*
10 *& quid tibi accidit o Jordanis, quod te revolviſti retrorſum in fontes tuos?*
11 *quid vobis accidit o montes, quod ſubſaltaſtis quaſi arietes?* 12 *&*
quid vobis accidit o colles, quod ſubſaltaſtis quaſi agni gregis ovium? 13 *Ob aſ-*
pectum

* Recordatione priorum geſtorum ad notitiam Deitatis auditores inſtituit, & ſuffragio divinorum beneficiorum, execrationem conciliat idolorum: loquitur autem ex perſona populi, ipſoſque inducit mutuo ſibi conferentes, quibus quaſi principiis divina apud eos agnitio, culturaque adoleverit.

Pſalt. Syr. Anonymus. Ex ſcriptura veteri de Moſe, qui laudem dixerat ſecus mare. Nobis autem vocatio Evangelii, per quam populus novus facti ſumus. Antehac barbarus, nunc ſpiritualis Deo, qui incarnatus eſt Jeſu Chriſto, qui redemit nos ſanguine ſuo a maledicto ſcripturæ, & emundavit nos peccato per ſpiritum ſuum. Verſ. LII.

Pſalt. Arab. Verſ. LIV.

S. Hier. Iſte Pſalmus vocem continet Prophetæ oſtendentis, ut quæ in eo hiſtorice narrantur, ſpiritualiter dicta intelligantur.

14 a facie Dei Jacob :
† 15 qui convertit petram in ſtagna aquarum ;
16 ÷ & : rupem , in ſontes aquarum .
† 17 Non nobis Domine non nobis ,
18 ſed nomini tuo da gloriam
† 19 ſuper [1] miſericordia tua & veritate tua :
20 ne ÷ quando : dicant Gentes , *Ubi eſt Deus eorum* ?
† 21 Deus autem noſter in cælo
22 omnia quæcumque voluit , fecit .
÷ *DIAPSALMA* :
† 23 Simulacra Gentium , argentum & aurum , [2]
24 opera manuum hominum .
† 25 os habent , & non loquentur :
26 oculos habent , & non videbunt :
† 27 aures habent , & non audient :
28 nares habent , & non odorabunt :
† 29 manus habent , & non palpabunt :
30 pedes habent , & non ambulabunt :
31 non clamabunt in gutture ſuo .
† 32 Similes illis fiant qui faciunt ea ,

℣. 15. Exod. XVII. 6. ℣. 16. Num. XX. 11.

℣. 20. Pſ. XLI. 4. 11. LXXVIII. 10. ℣. 21. 22. Pſ. CXXXIV. 6.

℣. 23. &c. Deuter. IV. 28. Pſ. CXXXIV. 15. Sapien. XV. 15.

 33 ÷ &

pectum utique præſentiamque Domini tunc contremuit terra , 14 *ob præſentiam , inquam , Dei quem coluit patriarcha Jacob* : 15 *illius , inquam , Dei qui in hac populi ſui profectione ab Ægypto , convertit & transmutat in deſerto aridam illam & duram petram in ſtagna & paludes aquarum* ; 16 *& ſilicem illum præruptum qui ferro non facile cedit , transmutat in fontes aquarum* . 17 *In his admirabilibus prodigiis , ne des noſtris meritis Domine , ne des inquam , noſtris meritis noſtriſque viribus gloriam* ; 18 *ſed totam gloriam & laudem da nomini & majeſtati tuæ* : 19 *nempe ob miſericordiam tuam magnam tunc nobis exhibitam , & ob veritatem ac fidelitatem promiſſorum tuorum nobis ſervatam in liberando nos ab Ægypto* ; 20 *ne quando dicerent gentes idololatræ* , Ubi nunc eſt Deus ipſorum Iſraelitarum ? 21 *Deus equidem noſter ſive in cælo ſive in terra ,* 22 *univerſa quæ voluit efficere , omnipotentiſſima poteſtate effecit* . * 23 *Idola vero Gentilium ſunt merum argentum & aurum ſtupidum & inſenſatum* ; 24 *& non ſunt creatores , ſed opera facta manibus hominum* . 25 *hæc enim idola habent os , & non loquentur* : 26 *habent oculos & non videbunt* : 27 *habent aures , & non audient* : 28 *habent naſum , & non odorabunt* : 29 *habent manus & non palpabunt* : 30 *habent pedes , & non ambulabunt* : 31 *neque vocem & ſonum edent gutture ſuo* . 32 *Similes idolis illis ſtupidis evadant ii qui faciunt*

* *Pauſatio aut immutatio muſicæ cātionæ inter pſallendum.*

(1) *Cod. Orat. B. 6.* ſuper miſericordiam tuam & veritatem tuam .

(2) *Vat. 341 & 342 unico verſu concludunt ℣℣. noſtros 23 & 24.*

Digitized by Google

33 ÷ & ⁝ omnes qui confidunt in eis.
† 34 ÷ Domus ⁝ Iſrael ſperavit in Domino :
35 adjutor eorum & protector eorum eſt . ỷ. 35. Iſa. XXXVIII. 19.
† 36 domus Aaron ſperavit in Domino :
37 adjutor eorum & protector eorum eſt .
† 38 qui timent Dominum , ſperaverunt in Domino :
39 adjutor eorum & protector eorum eſt .
† 40 Dominus memor ÷ fuit ⁝ noſtri ÷ & ⁝ benedixit ÷ nobis ⁝
† 41 benedixit domui Iſrael :
42 benedixit domui Aaron :
† 43 benedixit ÷ omnibus ⁝ qui timent Dominum ,
44 puſillis cum majoribus .
† 45 Adjiciat Dominus ſuper vos ,
46 ※ ſuper vos ⁝ & ſuper filios veſtros .
† 47 Benedicti vos a Domino ;
48 qui fecit cælum & terram .
† 49 cælum cæli Domino :
50 terram autem dedit filiis hominum .
† 51 Non mortui laudabunt (1) ÷ te ⁝ Domine ;
52 neque omnes qui deſcendunt in infernum :
53 ſed

ỷ. 51. & 52. Pſalm. VI. 6. XXIX. 10. LXXXVII. 2. Iſa. XXXVIII. 18. Baruch II. 17. Eccl. XVII. 26.

faciunt ea , 33 & ii omnes qui confidunt in eis . 34 Domus autem & populus
Iſraelis non in idolis , ſed in Domino Deo vivo & vero ſperavit : 35 qui eorum
auxiliator eſt in bonis , & inſtar ſcuti protector atque defenſor eſt in malis .
36 domus & familia ſacerdotalis Aaronis Pontificis in Domino Deo vivo & ve-
ro ſperavit . 37 qui eorum auxiliator eſt in bonis , & inſtar ſcuti protector at-
que defenſor eſt in malis . 38 timentes Dominum Deum vivum & verum , in
ipſo Domino ſperaverunt : 39 qui eorum auxiliator eſt in bonis , & protector
atque defenſor eſt in malis . 40 Dominus recordatus noſtri , ſua nobis omnibus
beneficentia benedixit : 41 benedixit enim domui & populo Iſraelitico : 42 be-
nedixit domui ac familiæ Sacerdotali Aaronis : 43 benedixit omnibus ipſum
Dominum timentibus , 44 tum parvis tum magnis . 45 Addat Dominus no-
vas ſemper benedictiones beneficentiæ ſuæ ſuper omnes vos , 46 ſuper vos , in-
quam , & ſuper filios poſteroſque veſtros . 47 Vos omnes benedicti ſitis a Domi-
no : 48 qui omnipotentia ſua creavit cælum & terram : 49 ex quibus cælum
quidem ſupremum & empyreum , quod eſt veluti tectum cæli ſtellati , deſtina-
tum eſt Domino veluti aula regia atque palatium , ubi gloriam ſuam beatis com-
municat : 50 terram autem hanc imam inhabitandam dedit mortalibus filiis
Adam . 51 In qua terra Domine nec mortui ſuo te ore laudabunt , 52 nec om-
nes

(1) *Eo obelo caret MS. S. Pauli una cum illo Orat. B. 6.*

53 ſed nos ∸ qui vivimus : benedicimus Domino — ♰. 53. Eccli. XVII. 27.
54 ex hoc nunc, & uſque in ſæculum.

nes qui ad ejus inferna deſcendunt, ubi ſilentium eſt perpetuum laudis tuæ:
53 ſed nos qui vivimus, benedicimus ſemperque benedicemus tibi Domine,
54 amodo dum adhuc ſumus in terra, & uſque in æternum, cum erimus in cælo cæli felices atque beati.

ORATIONES.

1 INeffabile * nomen Trinitatis Deus, qui fluenta Jordanis aſpectu tui luminis terruiſti, præſta ut quos ablutos ſacro Baptiſmate renovaſti, numquam patiaris, a vetitis ſimulacrorum idolis maculari. Qui vivis & regnas Deus per omnia ſæcula ſæculorum. — MS. * *al.* lumen Trinitas.

2 ESto nobis Domine adjutor & protector in te ſperantibus; & memor nos feciſſe de terra, da ut ſemper vivamus in laude ſuperna. Per Dominum. — Apud Ludolphum de Saxonia.

3 MEmor eſto noſtri Domine, & benedic nos, qui ne obliviosa mente avertamur a te, tuam nos reduc in recordationem; ac ſicut Iſrael ex Ægypto liberaſti per ænigmata, ita nos a mundana digneris ſegregare contagione. ℟ *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus & vivis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*. — Brev. Mozarab. fol. 121.

4 DOmine qui ſurſum in cæleſtibus habitans, terrenas poteſtates contines & gubernas, da nomini tuo gloriam, da peccantibus veniam: quodque de tua miſericordia præſumimus, in veritate quod quærimus hauriamus, ut miſericordia tua de Eccleſiæ cœtu ſimulacra excludat; & veritas ad cultus tui agnitionem dubia corda convertat: adjice quæſumus Domine benedictionem tuam ſuper populum tuum & [ſuper filios] filiorum eorum; quique timentibus te factus es ſalus in vitam perpetuam, quam promiſiſti concede coronam; ut non peccatis mortui, a tua benedictione abjiciamur, ſed vitæ participes facti, nomen tuum in ſæcula conlaudemus. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. — fol. 41.

PSALMUS CXIV.

Alleluja.

Beda.

Excitat nos de ſomno hujus ſæculi ſolemnis ac vera commonitio. — Senſus myſticus.
Liberatus Propheta de profunda ſovea peccatorum, & etiam in illa petra miſericordiæ conſtitutus, primo membro gratias agit quoniam ſe auditum eſſe [1] cognoſcit; & contra omnia pericula mortis efficaciter ſe profitetur invocaſſe Dominum: *Dilexi quoniam exaudiet Dominus* & reliqua. [Secundo, iterum clamat ad Dominum,] ut liberatus perveniat

(1) *MS. ibi*, cognovit.

niat ad illam requiem ſempiternam, quam fidelibus promittit Domini munere concedendam: [*O Domine libera animam meam*.]

Feria II. ad Veſperum. *Euſebius Cæſarienſis*. Novi populi profectus.

S. Athanaſius. Pſalmus gratiarum actionis. [*item*] Deſcribens vitam virtute præditam. *

Pſalmus ad gratias agendas.

Propheta. 1 DILEXI, QUONIAM EXAUDIET DOMINUS VOCEM ORATIONIS MEÆ.
† 2 Quia inclinavit aurem ſuam mihi:
3 & in diebus meis [1] invocabo.
v. 4. &c. Pſalm. XVII. 5. 6. 7. † 4 Circumdederunt me dolores mortis;
5 & [2] pericula inferni invenerunt me;
† 6 tribulationem & dolorem inveni:
7 & nomen Domini invocavi;
† 8 *O Domine libera animam meam*.
9 Miſericors Dominus & juſtus;
10 & Deus noſter miſeretur;
† 11 cuſtodiens parvulos Dominus:
12 humiliatus ſum, & liberavit me.

† 13 Con-

ALLELU Cum jubilo & lætitia laudate, JA Deum.

PROPHETA. 1 *Dilexi Dominum ob hanc etiam cauſam quod exaudiet vocem deprecationis meæ*: 2 *Quoniam autem alias præbuit mihi acclini benignam aurem ſuam*: 3 *idcirco reliquis item diebus vitæ meæ eum invocabo*: 4 *Circumdederunt enim me olim dolores mortiferi*; 5 *& aperta pericula cadendi in ſepulchrum & infernum me apprehenderunt*; 6 *& anguſtiam doloremque reperi*; 7 *at ego ſupplex majeſtatem Domini invocavi, dicens*: 8 Obſecro Domine libera & exime animam meam a tot tantiſque doloribus atque periculis. 9 *Plane miſericors eſt Dominus & juſtus*: 10 *& Deus noſter ſe invocantium ſemper miſeretur*: 11 *& Dominus cuſtos eſt parvulorum & ſimplicium*: 12 *ideo cum elanguerem & attenuatus & humiliatus eſſem, ipſe me ſalva-*

* Gratulatio populi de Babylonia reducti. Aliter, *Vox Chriſti vel cujuſlibet fidelis de tentationibus erepti*.

Pſalt. Syr. Anonymus, progreſſus populi novi redeuntis ad cultum Chriſtianum, vel ut puer ad intellectum, diciturque quoad literam, cum venit Saul, atque moratus eſt (3) ad ſpeluncam in qua deliteſcebat David & viri ejus. Verſ. XVIII.

Item *Pſalt. Syr.* Ordinatio populi novi. In Græco CXIV. Alleluja, verſuum 18.

Pſalt. Arab. Verſ. XVI.

S. Hieron. Iſte Pſalmus vocem continet fidelis animæ a Deo peregrinantis, quæ poſt longos labores ab eo ſuſcipitur.

(1) *Cod. S. Pauli*, invocabo te: *at ille Orat. B. 6.* invocabo eum.

(2) *Copulandi particulam & eo loci omittit MS. S. Pauli; tum Vat.* 341 *&* 342 *proxime ſequentes* ỳỳ. 6 *&* 7, *unico in verſu concludunt.*

(3) *Blanch.* ad januam ſpeluncæ.

† 13 Convertere anima mea in requiem tuam :
14 quia Dominus benefecit tibi .
† 15 Quia eripuit animam meam de morte ; ℣. 15. &c. Pſal. LV. 14.
16 oculos meos a lacrymis ; [1]
17 pedes meos a lapſu :
† 18 placebo Domino in regione vivorum . ℣. 18. Pſal. XXVI. 13.

ſalvavit ab omni malo . 13 *Solutis ergo doloribus & anguſtiis , o anima mea revertere ad requiem & optatam tranquillitatem tuam :* 14 *quia Dominus bona jam tribuit tibi .* 15 *Quoniam autem Deus exemit e morte animam meam ;* 16 *& oculos meos e lacrymis ;* 17 *& pedes meos ex offenſa & lapſu ;* 18 *idcirco deambulabo coram Domino , ſtudens ei placere quoad ero inter vivos in terra , plenius atque perfectius ei placiturus in regione illa ſuperna beate viventium .*

Orationes.

1 ABſolutor peccaminum Domine , qui animam te fideliter invocantem velociter conſolaris , rogamus ut nos a periculis inferni erutos , in regione vivorum , ablata peccati morte reſtituas . Per Dominum. MSS.

2 MIſericors Domine & juſte libera animas noſtras de morte ; oculos noſtros a lacrymis ; & pedes noſtros a lapſu ; atque utriuſque rei in nos ſerva clementiam : & ſi juſtitia tua corripimur , miſericordia tua protegamur . ℟. *Amen* . Per miſericordiam tuam Deus noſter , qui es benedictus & vivis & omnia regis in ſæcula ſæculorum . ℟. *Amen* . Brev. Mozarab. fol. 103. 148.

Psalmus CXV.

÷ *Alleluja* ∶
Beda .

Per totum pſalmum invictorum Martyrum verba referuntur . ſenſus myſticus.
Prima poſitione beneficia Domini [2] commemorant , quibus cum hæſitarent quid eis dignum potuiſſet reddi ; occurrit utique glorioſus calix martyrii ; qui tamen Domini largitate præſtatur : *Credidi* & reliqua . Secunda , chorus ipſe ſervum ſe Domini , & filium Eccleſiæ Catholicæ profitetur , ne Deo placitum etiam hæreticorum putares eſſe martyrium : *O Domine* [*quia ego ſervus tuus*] & reliqua .
Euſebius Cæſarienſis . Novi populi perfectio . *Feria II. ad Vеſperum .*
S. Athanaſius . Pſalmus gratiarum actionis . * *Pſal-*

* Ex perſona ægrotantis Ezechiæ canitur . Aliter , *vox Pauli Apoſtoli* . Hunc Pſalmum v. & vi. editio cum ſuperioribus copulant ; Symmachus vero & 70 Interpretes dividunt .
Pſalt. Syr. Perfectio populi novi . Hic deſinit in græco Pſalmus cxiv , incipit autem Pſalmus cxv . Alleluja verſuum xvii.
Pſalt. Arab. Verſ. xii.
S. Hier. Hunc Pſalmum quinta & ſexta editio cum ſuperioribus copulant . Symmachus vero & ſeptuaginta Interpretes dividunt .

(1) *Et* ℣℣. 16 *atque* 17 *unum efficiunt in iiſdem Vat. MSS.*

(2) *MS. ibi,* commemorantur : *tum paullo inferius loco* occurrit *habet* occurret .

Pſalmus ad gratias agendas .

Propheta .
1 CREDIDI , PROPTER QUOD LOCUTUS SUM :
V. 1. II. Corinth. IV. 13.
2 ego ÷ autem ⁝ humiliatus ſum nimis ; [1]
V. 3. Pſalm. XXX. 23. Rom. III. 4.
† 3 ego dixi in exceſſu meo : *Omnis homo mendax .*
† 4 Quid retribuam Domino pro omnibus quæ retribuit mihi?
V. 5. Numer. XV. 7. 10.
† 5 Calicem ſalutaris accipiam : [2]
6 & nomen Domini invocabo :
V. 7. Ita cod. Vatic. 342.
† 7 ※ vota mea Domino reddam coram omni populo ejus ⁝
8 pretioſa in conſpectu Domini , [3] mors ſanctorum ejus .
† 9 O Domine ※ quia ⁝ ego ſervus tuus ,
V. 10. Pſ. LXXXV. 16.
10 ego ſervus tuus ÷ & ⁝ filius ancillæ tuæ ;
† 11 dirupiſti vincula mea :
V. 12. Levit. VII. 12.
12 tibi ſacrificabo hoſtiam laudis ;
13 ※ [4] & nomen Domini invocabo ⁝

† 14 Vota

ALLELU Cum lætitia & jubilo laudate , JA Deum .

PROPHETA . 1 *Ego corde credidi Deum eſſe veracem , qui mentiri non*
poſſit : propterea & ore locutus ſum libere fideliterque hoc quod de Deo credo :
2 *de hominibus autem eo tempore quo ego nimis humiliatus eram & afflictus ,*
3 *ego in diſceſſu ac fuga mea , & grandi illo pavore ac ſtupore mentis meæ ob*
imminentes undique perſecutores , anxius dixi : Omnis homo eſt mendax &
ſallax & deficit : fallax eſt & mentitur auxilium quod exſpectatur ab homine .
4 *Quid porro reddam Domino pro tot tantiſque beneficiis , quæ viciſſim*
ipſe nuncuſque tribuit mihi ? 5 *Calicem pro ſalute mihi divinitus allata acci-*
piam , in gratiarum actionem in ſalutari ſacrificio offerendum : 6 *& majeſtatem*
Domini ſemper invocabo : 7 *reddamque eidem Domino coram omni populo ejus ,*
quæ ego ipſi voveram ; 8 *lætuſque tandem poſt tot divina beneficia moriar ;*
quia pretioſa & glorioſa eſt in conſpectu Domini mors ſervorum ſuorum pie ſan-
cteque viventium . 9 *O Domine quoniam ego ſervus tuus ſum :* 10 *ſervus in-*
quam , tuus ſum ego , & filius matris quæ etiam ipſa erat ancilla tua ; 11 *ideo*
tu diſſolviſti & rupiſti vincula omnia mea : 12 *& ego tibi immolabo ſacrificium*
gratiarum actionis & laudis : 13 *& nomen tuum Domine ſemper invocabo .*

14 *Itaque*

(1) ℣℣. 1 & 2 *unico exprimuntur a Vat.* 341 & 342.

(2) *Rurſus iidem Vat.* ℣℣. 5 & 6 *uno legunt .*

(3) *Oxon. Ed.*
8 pretioſa in conſpectu Domini
9 mors ſanctorum ejus .
10 O Domine quia ego ſervus tuus , ego ſervus tuus & filius ancillæ tuæ .
Deide ℣℣. 11 & 12 *unus ſunt verſus in Vat.* 341 & 342 .

(4) *MS. S. Pauli* ※ & ⁝ in nomine Domini invocabo . *Cetera* ℣℣. 14 & 15 *una ſimul occurrunt in Vat.* 341 & 342 , *qui & hoc loco de duobus verſiculis unicum efficiunt .*

† 14 Vota mea Domino reddam
15 in conſpectu omnis populi ejus,
16 in atriis domus Domini, [1] in medio tui Jeruſalem.

14 Itaque quæ voveram, reddam Domino 15 palam coram omni populo ejus, 16 in atriis ſanctæ domus Dei, quæ intra te eſt o civitas ſancta Jeruſalem.

ORATIONES.

1 TAlis ſit, quæſumus Domine, vita ſupplicum, ſicut eſt in conſpectu tuo mors pretioſa Sanctorum, ut a vinculis peccati liberi, mereamur futuræ Jeruſalem gaudia prælibare. Per Dominum. MSS.

2 QUod ſibi Domine præſtitiſti redemptionis tuæ beneficiis, tua tibi retribuat creatura; quæ percepto calice ſalutaris evadere ſe ſentit mortis diſpendia? niſi ut redemptioni tuæ fidelia deferat vota; & mortificata * eſcuritate in atriis domus Dei famulatum exhibeat obſequelam? ſanitatem Deus noſter tribue, ut diſruptis peccaminum vinculis, opus quo placeris agamus; atque in medio Jeruſalem in laudem tuam placens tibi ſacrificium offeramus: quoſque nunc mendaces profert mentis exceſſus, illos Catholicæ credulitatis veritas ad te viſendum intromittat ſecuros. ℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℞. *Amen*. Brev. Mozarab. fol. 152.

3 PRetioſa eſt Domine in conſpectu tuo mors beatiſſimi Johannis Baptiſtæ, qui dum petulantis principis facinus arguit, juſtitiam exſequendo, promeruit in carcere decollari; ut qui haberet vigorem in verbo, non perferret pavorem ex gladio; cum ſanguis ejus meretriciæ ſaltationis compenſatione taxatus; eo tibi pretioſior eſſet, quo effundi pro juſtitia meruiſſet; concede ergo nobis ut ſanguis illius, qui pro veritate effuſus eſt, pro nobis te in ſupplicatione adire non ceſſet; voxque illa quæ pro ſtupri crimine percuſſit adulterum regem, pro fidelium populorum indulgentia te exorare non ceſſet. ℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. fol. 199. *De S. Jo. Baptiſta.*

BENEDICTIO.

DOminus noſter Jeſus Chriſtus nobis præſtare dignetur, ut compreſſo bello carnali, ac charitatis ſuæ nobis pace largita, filiique effecti; in Jeruſalem cæleſti Sanctis ſuis mereamur adjungi pro meritis. Ipſi gloria cum æterno Patre & Spiritu ſancto in ſæcula ſæculorum. *Amen*. Comment. hujus Pſal. to. 7. S. Hieronymi.

PSAL-

(1) *Oxon. Ed. facta heic diſtinctione:*
16 in atriis domus Domini, 17 in medio tui Jeruſalem.

Alleluja.

Beda.

Senſus myſticus.

Duobus quidem verſibus, ſed plenarius tituli honor apponitur; ut intelligamus quamvis pauca [verba] in Domini laudibus ſemper eſſe pleniſſima. [ALITER. * Iſte Pſalmus juxta normam Evangelicam in quatuor verſuum numero continetur.]

* Comment. hujus Pſal. t. 7. S. Hieronymi.

Et iſtum quoque pſalmum ad perſonam Martyrum debemus aptare, qui quaſi jam glorioſa paſſione perfuncti, omnes gentes ad Domini excitant laudes; qui talia præſtitit ſervis ſuis, ut ipſius potius imbuerentur exemplis.

Feria II. ad Veſperum. *Euſebius Cæſarienſis.* Vocatio Gentium.
S. Athanaſius. Pſalmus laudem denuncians. *

Pſalmus ad laudandum Deum.

Propheta. 1 LAUDATE DOMINUM OMNES GENTES;
V. 1. Rom. XV. 11. 2 laudate eum omnes populi:
V. 3. Rom. XV. 9. † 3 quoniam confirmata eſt ſuper nos miſericordia ejus;
V. 4. Rom. XV. 8. 4 & veritas Domini ÷ manet ⁝ in æternum.

ALLELU Cum jubilo & lætitia laudate, JA Deum.

PROPHETA. 1 *Laudate & honorate Deum omnes Gentiles a ſimulacris mutis ad Deum vivum converſi;* 2 *& collaudate & magnificate eum univerſi populi Iſraelitici.* 3 *quia adventu Meſſiæ confortata eſt & fortiter excelluit erga nos ſola miſericordia Dei in vocatione Gentilium, quibus Meſſiam pacto ſuo non promiſerat;* 4 *& veritas Domini in præſtandis promiſſionibus de Meſſia mittendo, quas patribus Iſraelitarum miſericorditer fecerat, verax remanet in æternum.*

ORATIONES.

MSS. 1 OMnipotentiſſime Dominator (1) Deus qui ab omnium Gentium ore laudaris, precamur ut dilates veritate tua mentem noſtram, & confirmes ſuper nos miſericordiam tuam. Per Dominum.

Brev. Mozarab. fol. 103. 2 COnfirma ſuper nos miſericordiam tuam Domine, ut cum omnibus gentibus te præſenti laudemus in ſæculo; tuaque veritate ſalvati, tecum ſemper maneamus in regnum æternum. ℞. *Amen.* Per miſericordiam

* Convaleſcens de infirmitate Ezechias, non ſolum Judæos, ſed etiam omnes gentes ad laudandum convocat Dominum, ut quæ novum de recurſu ſolis ſtupuerunt portentum, Dominum verum tanti miraculi venerentur Auctorem. Aliter, *Vox Apoſtolorum.*

Pſalt. Syr. Anonymus. Dicitur de cœtu Ananiæ cum exirent e Camino. Item, prædicit vocationem Gentium per annunciationem Evangelii. Verſ. IV.

Pſalt. Arab. Verſ. IV.

S. Hier. Iſte Pſalmus parvus habetur numero verſuum, ſed magnus eſt in ſpiritualis myſterii Sacramento, vocem tamen Apoſtolicam tenet, quæ juxta normam Evangelicam in quatuor verſuum numero continetur.

(1) *MS.* Dominator Domine, qui ab omnium &c.

Digitized by Google

diam tuam Deus noſter, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℞. *Amen*.

3 TE Domine ſupplices deprecamur, ut te laudandi tribuas efficaciam; & confirmes ſuper nos miſericordiam tuam, mittens in nobis Spiritum ſanctum, qui exurens noxia, illuminet profutura. Tibi gloria cum æterno Patre & Spiritu ſancto in cuncta ſæcula ſæculorum. *Amen*. Comment. hujus Pſal. tom. 7. S. Hieronymi.

Pſalmus CXVII.

Alleluja.

Beda.

Hic pſalmus primos IV. verſus pari fine [1] concluſit, ut Evangelico numero totum mundum uni Domino laudes debere reddere, adhortatione quadrifaria [2] commoneret. Senſus myſticus.

Fidelis populus peccatorum nexibus abſolutus, in prima ſectione generaliter hortatur omnes Domino confiteri; quia in tribulationibus exauditus, comperit hominem non eſſe timendum: *Confitemini Domino*. Secunda, in ſolo dicit Domino confidendum, per quem Gentium inimicitias probatur evaſiſſe; & ad veraciſſimæ vitæ perveniſſe remedia: *Bonum eſt confidere in Domino*. Tertia, aperiendas ſibi portas dicit juſtitiæ; de angulari etiam lapide, hoc eſt, Domino Salvatore ſubjungens: *Aperite mihi portas juſtitiæ*. Quarta, reliquis Chriſtianis frequentanda Domini atria perſuadet, de adventu ſanctæ Incarnationis ſuavi delectatione congaudens; *Benedictus qui venit in nomine Domini*.

Euſebius Cæſarienſis. Victoria eorum qui in Chriſto decertant, & prophetia de Chriſto. *Dominica ad horā primam*.

S. Athanaſius. Pſalmus cum confeſſione. [*item*] Demonſtrativus prompti animi una cum cantico. *

* Reductum de Babylone Populum a finitimis gentibus opprimi non potuiſſe teſtatur, atque ad laudandum Deum ſe mutuo cohortantium ſchema componitur. Aliter, *Vox Chriſti de ſe dicentis*.

Pſalt. Syr. Anonymus dicitur ad literam de Aſapho memoratore, & de Sacerdotibus miniſtrantibus Domino. Item vaticinatur de Agoniſtis triumphatoribus, & de Chriſto. Verſ. LXIV.

Pſalt. Arab. Verſ. XXXIV.

* *S. Hieron.* Iſte Pſalmus interdum vocem continet Eccleſiæ Chriſti vocatione fundatæ, vel populi interempti pro Chriſti nomine Deum magnificantis.

(1) *Idem MS.* concludit.

(2) *Idem rurſus*, commoneret fideles populos peccatorum nexibus abſolutos. In prima ſectione generaliter &c. *Ita MS. diſtinguit priora illa referens ad ſuperiorem partem*.

Pſalmus ad laudandum Deum.

Propheta. 1 CONFITEMINI DOMINO QUONIAM BONUS,
℣. 1. Pſalm. CIV. 1. CV. 1. CVI. 1. CXXXV. 1. Judith XIII. 21.
2 quoniam in ſæculum miſericordia ejus.
† 3 dicat nunc Iſrael ÷ quoniam bonus ⁝
4 quoniam in ſæculum miſericordia ejus.
† 5 dicat nunc domus Aaron,
6 quoniam in ſæculum miſericordia ejus.
† 7 dicant nunc qui timent Dominum,
8 quoniam in ſæculum miſericordia ejus.
† 9 de tribulatione invocavi Dominum:
℣. 10. Pſal. XVII. 20.
10 & exaudivit me in latitudine ※ Dominus ⁝
℣. 11. Pſ. LV. 5. 12. Hebr. XIII. 6.
† 11 Dominus mihi ÷ adjutor ⁝ non timebo quid faciat mihi homo.
℣. 12. Pſal. LIII. 9.
† 12 Dominus mihi adjutor, & ego deſpiciam inimicos meos.
† 13 Bonum eſt confidere in Domino,
14 quam confidere in homine.
℣. 15. Pſal. XXXIX. 5. LXI. 9. 10. CXLV. 3.
† 15 bonum eſt ſperare in Domino,
16 quam ſperare in principibus.
† 17 Omnes gentes circujerunt me:
18 & in nomine Domini ※ quia ⁝ ultus ſum ÷ in ⁝ eos.
† 19 cir-

ALLELU Cum jubilo & lætitia laudate, JA Deum.

PROPHETA. 1 *Fatemini Domino debitas quantum poteſtis laudes; quoniam bonus eſt; 2 & quoniam in æternum permanet miſericordia ejus. 3 dicat ergo populus Iſraeliticus quod bonus eſt, 4 & quod in æternum permanet miſericordia ejus. 5 dicat etiam ſacerdotalis domus & familia Aaronis, 6 quod in æternum permanet miſericordia ejus. 7 dicant item qui timent Dominum, 8 quod in æternum permanet miſericordia ejus. 9 nam cum tribularer & in anguſtiis eſſem, invocavi Dominum; 10 & Dominus me exaudivit, ſtatuens me in latitudine ac libertate. 11 Cum ergo Dominus mihi ſit auxiliator, non ego timebo quid contra me faciat quivis homo. 12 Si Dominus mihi auxiliator erit, & ego deſpiciam & contemnam odientes me inimicos meos. 13 Etenim melius eſt confidere in Domino, 14 quam confidere in homine. 15 Melius eſt ſperare in Domino, 16 quam ſperare in principibus. 17 Omnes gentes mihi inimicæ circumdederunt & obſederunt me undique oppugnantes: 18 at in nomine & virtute Domini factum eſt, quod per me juſte vindicatum & animad-*

(1) *Hujuſce Pſalmi reſpectu verſuum diſtinctio in Vat. 341 vix ab illa Vulgatæ ſive ab ea, qua hoc (†) ſigno heic nobis indicatur, diverſa occurrit. Quod idem aurearum litterarum reſpectu, quibus ſinguli verſus incboantur, dicendum eſſet de altero MS. Vat. 342. Verum ſi in iſto animum advertas ad numericas notas minio tinctas, noſtræ diſtinctioni conſonum illum deprehendes.*

† 19 circumdantes circumdederunt me :
20 & in nomine Domini ⋇ quia ⁝ ultus ſum ÷ in ⁝ eos .
† 21 circumdederunt me ſicut apes ; ꝟ. 21. Deuter. I. 44.
22 ÷ & ⁝ exarſerunt ſicut ignis in ſpinis :
23 ÷ & ⁝ in nomine Domini ⋇ quia ⁝ ultus ſum ÷ in ⁝ eos .
† 24 Impulſus , everſus ſum ut caderem :
25 & Dominus ſuſcepit me .
† 26 Fortitudo mea & laus mea , Dominus : ꝟ. 26. Exod. XV. 2. Iſai. XII. 2.
27 & factus eſt mihi in ſalutem .
† 28 Vox exſultationis & ſalutis , [1] in tabernaculis juſtorum .
† 29 dextera Domini fecit virtutem :
30 dextera Domini exaltavit ÷ me ⁝
31 ⋇ [2] dextera Domini fecit virtutem ⁝
† 32 Non moriar , ſed vivam : ꝟ. 33. Ita apud Apol. linarium & in al. cod. Vaticano.
33 & narrabo opera Domini .
† 34 caſtigans caſtigavit me Dominus ;
35 & morti non tradidit me .
† 36 Aperite mihi portas juſtitiæ : ꝟ. 36. Iſai. XXVI. 2.
37 ingreſſus in eas , confitebor Domino .

 38 hæc

& animadverſum ſit in eis . 19 circumdederunt rurſus undique & obſederunt me : 20 at in nomine & virtute Domini factum eſt , quod per me juſte vindicatum & animadverſum ſit in eis . 21 circumdederunt me ut apes ſavum circumdant ; 22 & exarſerunt ira contra me ſicut exardet ignis in ſpinis ; 23 at in nomine & virtute Domini factum eſt , quod per me juſte vindicatum & animadverſum ſit in eis . 24 Impulſus ab inimicis , pellebar & ſubvertebar ut caderem , 25 at e contra excepit me Dominus & ſubſtentavit . 26 Dominus eſt qui mihi dat fortitudinem ; & quem ego cantu meo laudo : 27 & ipſe fuit mihi ſaluti , meque ſalvavit ab oppugnantibus me . 28 Vox jubili & gratiarum actionis pro ſalvatione mei audiatur in habitaculis juſtorum ; 29 dicaturque quod non humana potentia , ſed dextera & operatio omnipotentis Domini fecerit fortitudinem in hac mea victoria de inimicis reportata : 30 & excelſa dextera Domini exaltaverit me poſt humiliationem meam ; 31 dextera , inquam , Domini fecerit fortitudinem in hoc triumpho . 32 Itaque jam non moriar , ſed vivam : 33 & narrabo ſemper admiranda opera Domini . 34 qui caſtigans ſuis me flagellis caſtigavit ; 35 attamen me morti non tradidit . 36 Aperite mihi portas templi , quo juſti ingrediuntur , profanis & immundis excluſis ; 37 per quas portas ingreſſus in templum , gratiarum actiones debitaſque laudes proſi-

(1) *Oxon. Ed.*
28 Vox exſultationis & ſalutis
29 in tabernaculis juſtorum .

(2) *Aſteriſci nota ibi carent Codd. S. Pauli & Orat. B. 6.*

38 hæc porta Domini, juſti intrabunt in eam.
℣. 39. 40. ſex apud Apollinariũ & inſra in cod. Alexandr. † 39 Confitebor tibi quoniam exaudiſti me; [1]
40 & factus es mihi in ſalutem.
℣. 41. 42. Matth. XXI. 42. Marc. XII. 10. Luc. XX. 17. Act IV. 11. Epheſ. II. 20. I. Petr. II. 4. 7. Iſai. XXVIII. 16. † 41 Lapidem, quem reprobaverunt ædificantes,
42 ÷ hic ⁝ factus eſt in caput anguli.
43 A Domino factum eſt ※ iſtud ⁝
44 & [2] eſt mirabile in oculis noſtris.
† 45 Hæc eſt dies quam fecit Dominus:
46 exſultemus & lætemur in ea.
Populus. † 47 O DOMINE ſalvum me fac:
48 o Domine [3] bene proſperare.
℣. 49. Matth. XXIII. 39. Marc. XI. 10. Luc. XIX. 38. 49 Benedictus qui venit in nomine Domini.
† 50 BENEDIXIMUS vobis de domo Domini:
Propheta. 51 Deus Dominus & illuxit nobis.
† 52 Conſtituite ÷ diem ⁝ ſolemnem in condenſis
53 uſque ad cornu altaris.
† 54 Deus meus ÷ es ⁝ tu, & confitebor tibi:

55 Deus

profitebor Domino. 38 *hæc porta Domini eſt, per quam juſti intrare debent in ſanctum templum ejus.* 39 *Ibi tibi Domine confitebor eo quod me exaudieris in meis tribulationibus;* 40 *& fueris mihi ſaluti, ab omnibus me perſecutoribus ſalvando, & ab abjectione ſumma in ſummam altitudinem exaltando.* 41 *Hinc factum eſt ut fuerim quaſi lapis ab ædificantibus quidem prius reprobatus & rejectus,* 42 *ſed qui tamen poſtea idem ipſe lapis effectus ſit ſummus & caput anguli, in ſummo angulo poſitus, duos parietes connectens, & ex utroque pariete unum faciens & ſuſtinens ædificium.* 43 *A Domino factum eſt totum iſtud;* 44 *& eſt admirabile & contra humanam opinionem coram oculis noſtris.* 45 *Hæc eſt læta dies illa, quam pro tanta victoria mirabilem fecit Dominus:*
Matth. XXI. 9. Marc. XI. 9. Johan. XII. 13. 46 *exſultemus ergo ac lætemur in ea.* Populus. 47 *Obſecro Domine [hoſanna] ſalva me nunc.* 48 *Domine bene nunc proſpera & proſpere deduc [Meſſiam tuum] obſecro.* 49 *Sit ſemper benedictus atque laudatus iſte [Meſſias,] qui nunc venit ex nomine & auctoritate Domini Dei [Patris.]* Propheta. 50 *Nos autem ex hac domo Domini, quo jam pervenimus, benediximus ac bene precati ſumus vobis qui eſtis ex eadem domo Domini:* 51 *nam & Dominus Deus apparuit, lucemque nobis attulit tantæ lætitiæ.* 52 *Conſtituite igitur & frequentate diem feſtum celebremque conventum pro tam grandi triumpho, allatis frondoſis denſiſque arborum ramis,* 53 *obumbrantibus & ornantibus templum totum ad ipſa uſque cornua altaris.* 54 *Deus meus es tu, & ego tibi*

debitas

(1) *Oxon. Edit. Grabei unico verſu comprehendit* ℣℣. 39 *&* 40.

(2) *Codd. S. Pauli, & Orat. B* 6. hoc eſt mirabile &c. *non vero* & eſt mirabile &c.

(3) *Iidem mox laudati MSS. vocem* bene *ibi tacent: qui &* ℣. *inſequenti* 49 *habent*, Benedictus qui venturus es in nomine &c.

Digitized by Google

55 Deus meus ÷ es tu ⁝ & exaltabo te.
† 56 ÷ confitebor tibi, quoniam exaudiſti me ⁝
57 ÷ & factus es mihi in ſalutem ⁝
† 58 Confitemini Domino quoniam bonus,
59 quoniam in ſæculum miſericordia ejus.

debitas laudes fatebor: 55 Deus meus es tu, & excelſum te eſſe prædicabo.
56 Confitebor tibi condignas quantum potero gratiarum actiones quod me exaudiveris,
57 & fueris mihi ſaluti, me ſalvando.
58 Fatemini & vos omnes Deo debitas quantum poteſtis laudes, quoniam bonus eſt;
59 & quoniam in æternum permanet munus hoc grande miſericordiæ ejus.

ORATIONES.

1 CONſolatio tribulationum noſtrarum piiſſime Domine, qui juſtorum tabernacula lætitia & exſultatione perfundis, exalta Eccleſiam tuam virtute potentis dexteræ tuæ, quo fiat porta juſtitiæ; & ita ſe angulari ſtabilitate connectat, ut tua Reſurrectione clarificata reſulgeat. Qui cum Deo Patre & Spiritu ſancto vivis & regnas Deus per omnia ſæcula ſæculorum. *Amen*. MSS.

2 CIrcumdantes animam tuam Chriſte Domine inimici, ſuper te acriter ut apes ſuper favum inruerunt, cum tempore paſſionis ſuper te exarſerunt in te ut ignis in ſpinis; & ideo quæſumus ad precem Eccleſiæ tuæ jam reſpice; & cruentum ſævientis hoſtis de manu gladium tolle; ut mucrone tuo deciſum ſentiat, cum per eos quos tenuerit, fidei tuæ cognoverit prædicari doctrinam. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus & vivis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*. Brev. Mozar. fol. 190. *De Paſſione Domini*.

3 CIrcumdantes animam tuam Chriſte Domine inimici, acriter ſuper te ut apes ſuper ceram inruerunt, cum tempore paſſionis cuneus ſuper te exarſit ſicut ignis in ſpinis; & ideo quæſumus ad precem Eccleſiæ tuæ jam reſpice; & cruenta ſævientis hoſtis de manu gladium tolle, ut mucronem ſuum deciſum ſentiat, cum per hos quos tenuerit, fidei tuæ cognoverit prædicari doctrinam. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. fol. 204. *De Paſſione Domini*.

BENEDICTIO.

[DEus noſter] nobis fiduciam in ſe ſperandi largiri dignetur. Ipſi gloria cum æterno Patre & Filio & Spiritu ſancto in ſæcula ſæculorum. *Amen*. Comment. hujus Pſal. to. 7. S. Hieronymi.

÷ *Allelujat*

Beda.

Feſtivo pſalmo & divinarum rerum virtute pleniſſimo deſiderabile *Alleluja* præmittitur, ut meritum divini carminis honore tituli poſſit agnoſci. Eſt autem Hebræis elementis ad rudes & docibiles in ſchola Chriſti populos inſtruendos tali ordine depictus, ut ab unaquaque littera octoni verſus incipiant: ubi myſterium puto reſurrectionis & veræ circumciſionis oſtenſum: Joſephus autem refert in libris ἀρχαιολογίας hunc pſalmum & centeſimum quadrageſimum quartum & Deuteronomii Canticum, elagiaco metro eſſe compoſitos; quod ſcilicet prior verſus ſex pedibus conſtet, & inferior uno minus in pentametrum finiatur.

Senſus myſticus. Per totum pſalmum univerſalis Sanctorum chorus loquitur, qui ab initio mundi ſive fuerunt, ſive ſunt, ſive futuri eſſe creduntur: inter quos reperiuntur Apoſtoli, Prophetæ, Martyres, Confeſſores, Eccleſiaſtici Ordines, [& omnes] qui ſancta Domino integritate famulantur. Quia ergo in ſingulis quibuſque elementis ſecundum interpretationem eorum debent intelligi quæ ſequuntur; bene prima littera *Aleph*, *Doctrina* interpretatur; in qua immaculatis in via Domini beatitudo æterna promittitur: *Beati immaculati in via* & reliqua.

Quotidie ad horam primam. *Euſebius Cæſarienſis.* Rudimenta primæ inſtitutionis quæ eſt ſecundum Deum.

S. Athanaſius. Pſalmus beatitudinem proclamans. [*item*] Deſcribens vitam virtute bona præditam. *

Pſalmus ad precandum.

Propheta. *Aleph.* 1 BEATI, IMMACULATI IN VIA; [1]
qui ambulant in lege Domini. 2 Bea-

Genebrardus. ALLELU cum lætitia & jubilo laudate, JA Deum.

In hoc Pſalmo tamquam ſynonima pro *Divina Lege* & *Sapientia* accipiuntur hæc utroque numero; *Lex*, *Mandata*, *Statuta*, *Via*, *Judicia*, *Teſtimonia*, *Præcepta*, *Juſtitia*, *Æquitas*, *Juſtificationes*, *Sermones*, *Verbum*, *Eloquium*, *Veritas*: nam vel non differunt; vel cum re idem ſint, eamdemque *divinam legem & doctrinam* ſignificent; ratione & notatione dumtaxat diſtinguuntur; quatenus *Legis Divinæ* qualitates, notæ, perfectiones, proprietates, variæ ſunt ac multiplices.

PROPHETA. 1 *Felices ac beati ii qui ſine macula criminis vivunt in via bene*

* Totus iſte Pſalmus qui exhortationibus, & inſtitutionibus plenus eſt, ſub perſona communiter juſtorum in Babylonica captivitate degentium, qui proferunt interdum voces populo convenientes, ut & humiliter exæquent ſe reis in confeſſione culparum; & doceant iſta ob meritum populo contigiſſe. Aliter, *Vox Chriſti ad Patrem de Judæis & de paſſione ſua.*

Pſalt. Syr. Anonymus. (2) Inſtitutor meditationis altitudinis, quæ in Deo eſt. Verſ. CCCXLV. *Pſalt. Arab.* Verſ. CLXX. *S. Hieron.*

(1) *Vat. 341 & 342 per integrum Pſalmum* CXVIII *non alteram ſequuntur verſuum diſtinctionem, quam quæ in Vulgata voluminibus vulgo occurrit.*

(2) *Blanch.* Initium, *non* Inſtitutor.

2 Beati qui ſcrutantur teſtimonia ejus ; *Aleph.*
in toto corde exquirunt eum .
3 non enim qui operantur iniquitatem , [1] *Aleph.*
in viis ejus ambulaverunt .
4 Tu mandaſti mandata tua cuſtodiri nimis . *Aleph.*
5 Utinam dirigantur viæ meæ *Aleph.*
ad cuſtodiendas juſtificationes tuas !
6 Tunc non confundar , *Aleph.*
cum perſpexero in omnibus mandatis tuis .
7 Confitebor tibi in directione cordis , *Aleph.*
in eo quod didici judicia juſtitiæ tuæ .
8 Juſtificationes tuas cuſtodiam : *Aleph.*
non me derelinquas uſquequaque .

bene vivendi a Domino præſcripta ; nempe qui incedunt & converſantur ſecundum ejuſdem Domini legem . 2 Felices & beati qui inveſtigant & perſcrutantur quænam ſint ea quæ Dominus ſe a nobis velle eſt teſtatus ; totoque animo per obedientiam mandatorum exquirunt placere ei . 3 nam qui faciunt quidpiam quod contra divinam legem ſit , hi certe in viis a Domino præſcriptis non ambulaverunt . 4 Tu Domine mandaſti mandata tua a nobis valde vehementer ſummaque diligentia obſervari . 5 Utinam a te curſus viarum actionumque mearum dirigatur ad obſervationem juſtorum tuorum ſtatutorum ! 6 tunc enim minime pudeſiam , cum ſemper inſpexero omnia mandata tua , eorumque memoria numquam diſceſſerit ex animo meo . 7 Tunc cum rectitudine cordis fatebor tibi tuas laudes , nempe cum perdidicero atque complexus fuero jura tua juſtiſſima . 8 Juſta præcepta tua ſervabo ; ſed tu ne me uſqueadeo deſeras , ut tentatione permiſſa , in eam quoque me cadere permittas .

ORATIONES.

1 NON nos derelinquas uſquequaque Domine : quique nos in tentatione crucis , quæſumus ut invicta virtute confirmes . Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum .

2 DEus , qui beatitudinis palmam immaculatis , legem tuam ſervantibus trib is , fac nos juſtificationes tuas in directione cordis perſeveranter exquirere . Per .

3 DIrigantur viæ noſtræ , Domine , ad cuſtodiendas juſtificationes tuas ; & qui legis tuæ nitimur perſcrutari ſecreta , tua quoque perducamur ad præmia . ℟. *Amen* . Per miſericordiam tuam Deus noſter , qui es benedictus , & vivis , & omnia regis in ſæcula ſæculorum . ℟. *Amen* . Brev. Mozar. fol. 165.

Beda

S. Hieron. Salubri nos ſemper conſilio & ſacro eloquio beatus hortatur Propheta , ut juſtitiam quam ille cuſtodivit in opere , nos debeamus fideliter exequi , & indiſſolubiliter retinere ; (2) qui ut ſegnes & inertes animos ad hæc cuſtodienda facilius excitet , quod meriti pro ipſius juſtitiæ cuſtodia adipiſcamur edocet , dicens .

(1) *Nullam eo loci verſus partitionem exhibet Oxon. Edit.* (2) *Blanch.* quo ut &c.

Beda.

II. Beth. *Domus*.

Quotidie ad horam primam. Exponit fidelis populus in ſermonibus Domini, quibus delectationibus perfruatur, oſtendens ſe eſſe *domum* Domini, & receptaculum mandatorum ejus; cujus myſterium ſecunda littera continet.

Beth. 9 IN quo corrigit adoleſcentior viam ſuam?
in cuſtodiendo ſermones tuos.

Beth. 10 In toto corde meo exquiſivi te:
ne repellas me a mandatis tuis.

Beth. 11 In corde meo abſcondi eloquia tua[1]
ut non peccem tibi.

Beth. 12 Benedictus es Domine; doce me juſtificationes tuas.

Beth. 13 In labiis meis pronunciavi omnia judicia oris tui.

Beth. 14 In via teſtimoniorum tuorum delectatus ſum
ſicut in omnibus divitiis.

Beth. 15 In mandatis tuis exercebor; & conſiderabo vias tuas.

Beth. 16 In juſtificationibus tuis meditabor:
non obliviſcar ſermones tuos.

ẏ. 11. Ita diſtinguitur apud Apollinarium. ẏ. 11. Job XXXIII. 12. Pſ. XXXVI 31. XXXIX. 9.

9 In qua re emendabit junior curſum vitæ ſuæ? in obſervando utique verba tua Domine. 10 Toto animo meo exquiſivi placere tibi; ne ergo ſinas me aberrare a mandatis tuis. 11 In abdito animi mei amanter recondidi verba tua, ne peccarem in te Deum. 12 Benedictione ac laude dignus es Domine: intus me illuſtrando ſuaviterque trahendo doce & fac me facere juſta præcepta tua. 13 Labiis quoque meis aſſiduiſſime narravi & mihi & aliis omnia jura ex edicto tuo ſervanda. 14 In via vivendi juxta præcepta obteſtantia nobis voluntatem tuam, delectatus ſum, quaſi lætarer in cunctis mundi divitiis. 15 In meditatione mandatorum tuorum me exercebo; & contemplabor vias rationeſque vivendi, quas tu nobis indixiſti. 16 De tuis juſtis præceptis ſemper meditabor ac delectabor: & numquam obliviſcar verba tua.

ORATIONES.

1 IN via teſtimoniorum tuorum Domine, quaſi in omnibus divitiis delectemur, nequidquam nobis deſit, cum te nobis adeſſe cognoſcimus. Per Dominum.

2 DEus, qui cuſtodia tua adoleſcentium vias corrigis, juſtitiam doces, revocas a peccatis, fac nos in teſtimoniis tuis ſicut in omnibus divitiis delectari. Per Dominum.

Brev. Mozar. fol. 105. 124. 3 IN via teſtimoniorum tuorum Domine quaſi in omnibus divitiis delectamur; neque enim quicquam nobis deeſſe credimus, cum te propitium adeſſe cognoſcimus. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter,

(1) *Neque heic diſtinctionis veſtigium occurrit in eadem Oxon. Edit.*

noſter, qui es benedictus & vivis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℞. *Amen*.

Beda.

III. Gimel. *Retributio* ſive *Plenitudo*.

Poſtulat populus Sanctis, qui in terra incolæ ſunt, *retribui* gratiam, quam in primo parente amiſerant; ſed & perſecutoribus eorum *reſtituendum* dicit eſſe quod agunt. Hæc ergo *retributio* meritorum, iſta examinis juſti *plenitudo*, tertiæ litteræ nomine permonſtrantur. *Quotidie ad boram primam.*

17 RETribue ſervo tuo: *Gimel.*
vivifica me; & cuſtodiam ſermones tuos.
18 Revela oculos meos; [1] *Gimel.*
& conſiderabo mirabilia de lege tua.
19 Incola ego ſum in terra: *Gimel.*
non abſcondas a me mandata tua.
20 Concupivit anima mea deſiderare *Gimel.*
juſtificationes tuas in omni tempore.
21 Increpaſti ſuperbos: *Gimel.*
maledicti qui declinant a mandatis tuis.
22 Auſer a me opprobrium & contemptum: *Gimel.*
quia teſtimonia tua exquiſivi.
23 etenim ſederunt principes ÷ & : adverſum me loquebantur: *Gimel.*
ſervus autem tuus exercebatur in juſtificationibus tuis.

 24 nam

℣. 18. Sic diſtinguitur apud Apollinarium. ℣. 19. I. Paralip. XXIX. 15. Pſ. XXXVIII. 13. II. Corinth. V. 6. Hebr. X. 13.

17 *Tribue & tu viciſſim adjutorium tuum mihi ſervo tuo; & fac me vivere & obſervare verba tua.* 18 *Detrahe mundanarum cogitationum velamen ab oculis mentis meæ, & conſiderabo arcana & admiranda ſenſa & præmia, quæ proveniunt ex intellecta atque ſervata lege tua.* 19 *Advena ego ſum in terra, cito hinc tranſmigraturus; ne ergo permittas mihi abſcondita & ignota manere ſingula mandata tua.* 20 *nam deſideranter deſideravit anima mea noſſe & facere omnia divina juſſa tua per totum tempus vitæ meæ.* 21 *Tu comminatus es maledictionem æternam & ſupplicium ſuperbis ſeſe non ſubjicientibus legi tuæ: maledicti enim a te ſunt qui deviant & recedunt a mandatis tuis, ea non ſervando.* 22 *Auſer a me opprobrium & contemptum, quibus me afficiunt ſuperbi propterea quod exquiſivi cognoſcere, & ſervare vel vitare quæ tu teſtatus es te a nobis velle vel nolle.* 23 *ob eam enim cauſam etiam principes in ſuis conſeſſibus adverſus me obloquebantur: quibus non obſtantibus, ego ſervus tuus adhuc*

(1) *Oxon. Ed.*
18 Revela oculos meos, & conſiderabo mirabilia de lege tua.

Digitized by Google

Gimel. 24 nam & teſtimonia tua meditatio mea eſt :
45 ÷ & ⁒ conſilium meum, juſtificationes tuæ.

huc me exercebam in meditatione divinorum jurium tuorum. 24 nam quæ tu conteſtatus es nobis juſſa, ſunt materies jugis meditationis meæ : & juſta jura tua ſunt conſiliarius meus, ea enim ego conſulo quid mihi faciendum ſit nec ne in cunctis actibus vitæ meæ.

ORATIONES.

MSS. 1 Concupiſcat anima noſtra Domine deſiderare judicia tua in omni tempore; & hoc ſolum nobis vigeat in amore, quod æterno præparetur in munere. Per Dominum.

2 Deus qui remota obſcuritate peccati, facis nos legis tuæ mirabilia contueri, aufer a nobis opprobria vitiorum per tuorum cuſtodiam mandatorum. Per Dominum.

3 Revelator omnium bonorum Domine, revela mentibus noſtris ut mirabilia legis tuæ conſideremus; & in præceptis ac juſtificationibus tuis exerceamur; ut in ipſis conſolationem præſentis vitæ pariter & futuræ percipiamus. Per Dominum.

Brev. Moza. tab. fol. 116. 4 Concupiſcat anima noſtra Domine deſiderare judicia tua in omni tempore : & hoc nobis ſolum vigeat in amore, quod æterno tuo præparetur in munere. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus & vivis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*.

fol. 171. 5 Nominis tui Deus magnitudinem dona nobis oculorum revelatione conſiderare; atque incolatus noſtri humilitatem alleva mandatorum * erectione; & concupiſcentiam animæ, commutatione deſideriorum ſpiritualium in ea, perfice: auferas a nobis contemptum & opprobrium; tuorumque corda fidelium renova operatione virtutum. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam &c.

* *ibi* erectione.

Beda.

IV. Daleth. *Pauper* vel *Tabulæ* vel *Janua*.

[Populus] fidelis corporali quidem ſe dicit neceſſitate conſtrictum; ſed ſola Domini pietate ſalvandum; petens ut *ab eo vias iniquitatis amoveat*, quia *viam veritatis elegerit*. Et ideo *paupertate* mundana *januam* in ſe veris divitiis aperit; & frequenti meditatione quaſi *tabulas* ſua præcordia Dei mandatis exhibet : quæ velut molli cera complanata, promptiſſime jubentis imperium, quaſi graphium ſcribentis acciperent; *Adhæſi*, inquiens, *teſtimoniis tuis Domine*.

Quotidie ad horam primam.

Daleth. 25 Adhæſit pavimento anima mea :
vivifica me ſecundum verbum tuum. 26 Vias

25 En conſternatus animo, & ſtratus corpore adhæſi pavimento & pulveri : tu

26 Vias meas enunciavi, & exaudiſti me: Daleth.
doce me juſtificationes tuas.
27 Viam juſtificationum tuarum inſtrue me: Daleth.
& exercebor in mirabilibus tuis.
28 Dormitavit anima mea præ tædio: Daleth.
confirma me in verbis tuis.
29 Viam iniquitatis amove a me: Daleth.
& [1] de lege tua miſerere mei.
30 Viam veritatis elegi: Daleth.
judicia tua non ſum oblitus.
31 Adhæſi teſtimoniis tuis Domine; noli me confundere. Daleth.
32 Viam mandatorum tuorum cucurri, cum dilataſti cor meum. Daleth.
59.

tu me vivere fac ad normam verbi tui. 26 Ut olim vias actioneſque meas expoſui tibi; tuque me exaudiſti: ita nunc me intus illuſtrando ſuaviterque trahendo, doce me cognoſcere & facere juſta juſſa tua. 27 Intelligere me fac veram viam, quam tenere debeam in exſequendis juſtis præceptis tuis: & tunc me exercebo in loquendo de legibus tuis, quæ mirabiles ſunt & rectitudine ſua, & præmio obedientium & ſupplicio inobedientium. 28 Anima mea ſtillavit lacrymis & dormire cœpit præ labore ac tædio difficultatis in continuo certamine iſto cum externis perſecutoribus, & cum internis cupiditatibus & vitiis renitentibus legi tuæ: ſed tu fac me firmum & fortem in exſequendis verbis tuis. 29 Viam modumque vivendi iniquum remove a me: & legis tuæ obſervationem miſericorditer da mihi. 30 Nam viam vivendi veram & certam elegi in amplectendo legem tuam: & juſta juſſa tua non ſum oblitus. 31 Adhæſi Domine præceptis tuis voluntatem ſuam teſtantibus; ne ergo ſinas me pudore ſuffundi ob neglectum atque contemptum voluntatis tuæ. 32 Viam ſane mandatorum tuorum ego expedite cucurrero, cum interiore lætitia magnum amplumque feceris animum meum ad currendam ejuſmodi viam a te mihi præſcriptam.

Orationes.

1 Viam iniquitatis amove a nobis Domine, & de lege tua miſerere noſtri, ut & peccandi conſuetudinem tollas, & recte vivendi perſeverantiam tribuas. Per Dominum.

2 Deus, qui animam terrenis * actibus inhærentem verbi tui virtute diſſocias, quæſumus, ut ne in nos ſomnus mortis incumbat, ad viam * nos excites veritatis. Per.

* al. ſtratibus.
* al. mox.

3 Ab iniquitatis via remove Domine greſſus noſtros; & in itinere mandatorum tuorum ſtatue curſum noſtrum; animam igitur pavimento inhærentem, remedio ſalutifero ſubleva; tuiſque juſtificationibus edoctam, potentia verbi tui vivifica. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus & vivis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*.

Brev. Moz-arab. fol. 111. 168.

Beda

(1) *Codd. Orat. B. 6., & S. Pauli omiſſa de prepoſitione illic habent*: & lege tua miſerere mei.

Beda.

V. He. *Ipſa* vel *Suſcipiens.*

Multis modis beata plebs expetit vi *in lege Domini*, ejus debeat munere cuſtodiri, & pulcherrima ratione *Suſcipiens* appellatur; quæ dicit, *Da mibi intellectum*. *Ipſa*que non immerito vocatur; quæ in eadem ſemper intentione perſiſtens, *a vanitate* ſæculi *oculos avertit*.

Quotidie ad horam tertiam.

He. 33 LEgem pone mihi Domine viam juſtificationum tuarum:
& exquiram eam ſemper.

He. 34 Da mihi intellectum; & ſcrutabor legem tuam:
& cuſtodiam illam in toto corde ÷ meo ⁏

He. 35 Deduc me in ſemitam mandatorum tuorum:
quia ipſam volui.

He. 36 Inclina cor meum in teſtimonia tua,
& non in avaritiam.

He. 37 Averte oculos meos ne videant vanitatem:
in via tua vivifica me.

He. 38 Statue ſervo tuo eloquium tuum in timore tuo.

He. 39 Amputa opprobrium meum quod ſuſpicatus ſum:
quia judicia tua, jucunda.

He. 40 Ecce concupivi mandata tua: [1]
in æquitate tua vivifica me.

74. ℣. 40. Sic diſtinguitur apud Apollinarium.

33 *Tamquam legem & normam vitæ meæ, firmiter conſtitue mihi intus in mente ac voluntate mea viam illam vivendi, quam præcipiunt juſta præcepta tua Domine: illamque ego ſemper exquiram, ut magis magiſque proficiam.* 34 *Tu da mihi tuum rectæ intelligentiæ donum: & ego perſcrutabor quid revera jubeat lex tua; eamque ſervabo toto corde meo.* 35 *Divino auxilio tuo deduc me per viam vivendi juxta mandata tua; quia ipſam tenere volui.* 36 *Flecte cor meum ad ſervanda mandata tua: & ne flecti ſinas in aviditatem plus habendi & in avaritiam.* 37 *Averte oculos cum corporis tum cordis mei, ne quid vel gloriæ vel voluptatis vanum & fugax videant & concupiſcant; ſed in via a te præcepta & ad te ducente, fac me vivere conſtanter.* 38 *Firma ſtabiliter in me ſervo tuo eloquium tuum, ut te offendere timeam.* 39 *Aufer a me probrum illud mihi illatum ab aſpernatoribus legis tuæ, quod reveritus ſum; quia jura tua bona ſunt atque jucunda iis qui ipſis obtemperant.* 40 *Ecce Domine deſideravi implere mandata tua; fac ergo me vivere ſecundum juſtitiæ formam a te ſtatutam.*

ORATIONES.

1 AVerte oculos noſtros Domine ne videant vanitatem: in via tua vivifica nos, odiſſe ſæculum, & diligere Chriſtum. Per ipſum Redem-

(1) *Oxon. Ed. omni ſublata diſtinctionis nota illic ſcribit unico* ℣.
40 Ecce concupivi mandata tua; in æquitate tua vivifica me.

Digitized by Google

demptorem, qui tecum vivit & regnat Deus in unitate Spiritus ſancti per omnia ſæcula ſæculorum.

2 Vivifica nos Domine in æquitate tua, atque inclina cor noſtrum in teſtimonia tua & non in avaritiam: intellectum quoque da nobis, ut & legem tuam ſcire poſſimus; & toto eam corde & probabili converſatione tenere. Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum.

3 Averte oculos noſtros Domine ne videant vanitatem; & in via tua vivifica nos: fac nos odiſſe ſæculum, & diligere Chriſtum. Brev. Mozar. fol. 107. 119.
℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus & vivis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*.

4 Notam nobis fac Domine tuam juſtitiam; & ut eam exquiramus, fol. 104.
cor noſtrum ardore charitatis accende: da intellectum ſenſui noſtro, quo valeamus tuæ legis abdita perſcrutari: da perfectionem fidei, ut poſſimus tuorum præceptorum ordinem cuſtodire; ut per hæc & a peccato immunes, & beatæ vitæ efficiamur hæredes. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

5 Inclina cor noſtrum Domine in teſtimonia tua, * & a pravo intuitu fol. 104. 117.
vanitatis averte, ut ab amore terreno nos ſegreges; & ſupernæ dilectioni conſocies. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.
* al. a quo intuitus.

Beda.

VI. Vau. *Et Ipſe.*

Poſtulat congregatio ſancta *ſalutare Domini* ſibi debere concedi, ut inimicos de tanta remuneratione confundat; & *in lege Domini* aſſidua *meditatione* proficiat. *Ipſe* ergo Dominus atque ſalvator, *Vau* litteræ vocabulo deſignatur: notaque quam pulchre quinta littera, *Ipſa*; ſexta nuncupetur, *Et Ipſe*: idem *Ipſe* videlicet, cui dicitur; *Tu autem idem ipſe es*, id eſt, æternus: in cujus fide & jam Eccleſia *ipſa* eſſe, id eſt, una eademque devotione, ſemper hic & in futuro cum eo regnare promeruit. *Quotidie ad horam tertiam.*

41 Et veniat ſuper me miſericordia tua Domine; *Vau.*
ſalutare tuum, ſecundùm eloquium tuum.

42 Et reſpondebo exprobrantibus mihi verbum, *Vau.*
quia ſperavi in ſermonibus tuis.

43 Et ne auferas de ore meo verbum veritatis uſquequaque: *Vau.*
quia in judiciis tuis ſuperſperavi.

44 Et

41 *Veniat in me, quæſo, Domine auxilium a miſericordia tua; tuaque in me ſalus adveniat juxta promiſſum tuum.* 42 *Etenim hoc ego reſponſum dabo iis qui me probris afficiunt, nempe quod ſperaverim in verbis promiſſionum tuarum.* 43 *Et ne omnino permittas auferri a lingua mea hoc verbum verum; quia*

Vau. 44 Et cuſtodiam legem tuam ſemper in ſæculum
& in ſæculum ſæculi.

Vau. 45 Et [1] ambulabam in latitudine:
quia mandata tua exquiſivi.

Vau. 46 Et loquebar in teſtimoniis tuis in conſpectu regum, & non
confundebar.

Vau. 47 Et [2] meditabar in mandatis tuis, quæ dilexi.

Vau. 48 Et levavi manus meas ad mandata tua, quæ dilexi:
89. & [3] exercebar in juſtificationibus tuis.

quia in judiciis tuis, quibus reddes bona bonis, & mala malis, ego valde ſperavi. 44 Et cuſtodiam legem tuam jugiter in hac vita perpetuo, ac plenius perfectiusque ſine ullo prorſus peccato in altera vita per æterna ſæcula. 45 Equidem ambulabam in curſu vitæ meæ cum animi latitudine atque lætitia; quia mandata tua ſervare exquiſivi. 46 & libere coram regibus loquebar de iis veritatibus & legibus, quas tu teſtatus es nobis: nec me de illis loqui pudebat. 47 Et cum delectatione meditabar de mandatis tuis, quæ valde dilexi. 48 Et admovi manus & operationes meas ad mandata tua, quæ dilexi; meque exercebam in loquendo de juſtis præceptis tuis.

ORATIONES.

1 VEniat ſuper nos miſericordia tua Domine, ne in nobis ira deſæviat; habeamus in remedium Salvatorem, quem propitiaculum videmus & judicem. Qui tecum vivit & regnat Deus in unitate Spiritus ſancti per omnia ſæcula ſæculorum.

2 VEniant nobis miſerationes tuæ & ſalus tua juxta eloquium tuum Domine; ut cuſtodiamus legem tuam jugiter; ut verbo veritatis edocti, Salutaris tui eloquio roboremur. Per eumdem Dominum.

Brev. Mozar. fol. 107.

3 VEniat ſuper nos Domine ſalutare tuum, ut ex ore noſtro veritatis numquam decidat verbum; nec confundamur eloquii teſtimonio tui; ſed libere fateamur tuæ legis inſignia. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus & vivis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*.

fol. 107. 113.

4 TUA ſuper nos Domine miſericordia, te dum rogamus, adveniat; tuumque ſalutare, [4] cor noſtrum erudiat; & eloquii eruditio mentem noſtram enutriat; ut qui in tuis ſperamus ſermonibus; tuis per omnia conſolemur virtutibus; ac dum ſpes noſtra in te dirigitur, ſpei ipſius a te nobis petitio concedatur. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

Beda.

(1) *Cod. Orat. B. 6.* & ambulavi.
(2) *MS. S. Pauli*, & meditabor.
(3) *Idem MS. S. Pauli*, & exercebor.
(4) *B. fol.* 107. cor noſtrum eloquatur, & eruditio mentes noſtras enutriat, ut qui &c.

Beda.

VII. Zain. *Oliva* vel *Fornicatio*.

Chorus ille Sanctorum ſpem promiſſionum Domini ſenſibus noſtris omnino commendat, ut firmum in mente noſtra permaneat, quod glorioſa veritas pollicetur; aſſerens propterea fideles adverſa mundi libentiſſime ſuſtinere: quis enim mortem temporalem metuat, cui æterna vita promittitur? Ipſa ergo vita quæ hic in ſpe, illic in re percipitur, *Olivæ* nomine, quam *Zain* littera deſignat, exprimitur: nam & in hac peregrinatione, Sanctorum facies exhilaratur in *oleo*; & in illa patria perfectius ſancti Spiritus æterna viſione atque inhabitatione pingueſcit: & quia ſeptiformis eſt ejuſdem Spiritus gratia, recte ſeptima littera vocitatur *Oliva*. Nomen autem *Fornicationis*, congruit *peccatoribus derelinquentibus legem* Domini. *Quotidie ad horam tertiam.*

49 MEmor eſto verbi ÷ tui : ſervo tuo, in quo mihi ſpem dediſti. *Zain.*
50 Hæc me conſolata eſt in humilitate mea: quia eloquium tuum [1] vivificavit me. *Zain.*
51 Superbi inique agebant uſquequaque: a lege ÷ autem : tua non declinavi. *Zain.*
52 Memor fui judiciorum tuorum a ſæculo Domine & conſolatus ſum. *Zain.*
53 Defectio tenuit me [2] pro peccatoribus derelinquentibus legem tuam. *Zain.*
54 Cantabiles mihi erant juſtificationes tuæ in loco peregrinationis meæ. *Zain.*

55 Me-

49 Memento (ut humano more loquar) conficere promiſſum tuum datum mihi ſervo tuo; in quo me æternam ſalutem ſperare feciſti. 50 Hæc res nempe iſta promiſſio tua, me conſolata eſt in abjectione & afflictione mea; quia iſtiuſmodi ſermo tuus a quavis adverſitate reſpirare me fecit, & in ſpem ſalutis reviviſcere. 51 Me ſuperbi contemptores legis tuæ deridebant; & nimis valde ſe erga me inique gerebant: non tamen a lege tua ego deviavi. 52 Recordatus ſum judiciorum tuorum quæ ab initio mundi exercuiſti in flagellandis temporaliter filiis tuis quos admiſſurus es in felicitatem æternam; & ita me ſum conſolatus. 53 Defectio animi & horror me obtinuit propter peccatores qui derelinquunt legem tuam. 54 Mihi juſta præcepta tua veluti dulcia cantica erant in loco peregrinationis meæ, in mœroris ſolatium in itinere iſto laborioſo vitæ hujus.

(1) *In MS. S. Pauli ibi ſequior manus reſcripſit*, vivificabit me.
(2) *Idem MS.* præ peccatoribus &c.

Zain. 55 Memor fui [1] nocte nominis tui Domine :
& cuſtodivi legem tuam .
Zain. 100. 56 Hæc facta eſt mihi quia juſtificationes tuas exquiſivi .

jus. 55 Quin & noctu etiam recordatus ſum divinæ tuæ majeſtatis Domine; tuamque legem cuſtodivi. 56 Id quod totum mihi evenit, quia juſta præcepta tua ſervare quæſivi.

ORATIONES.

1 SPem quam dediſti Domine, in ipſa ſit humilitatis noſtræ conſolatio, quæ nobis erit exſultatio & gloriæ plenitudo. Per Dominum.

2 DEus qui humilitatem noſtram ſpe vitæ æternæ interim conſolaris, præſta ut in loco peregrinationis noſtræ ita tibi jugiter ſerviamus, ut perennis patriæ beatitudine perfruamur. Per Dominum.

Brev. Mozar. fol. 153. 172. 3 SPem quam dediſti nobis Domine, ipſa ſit in humilitate noſtra conſolatio, quæ nobis erit in exſultatione gloriæ plenitudo. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus & vivis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*.

fol. 153. 174. 4 MEmores tui in nocte Domine, legem tribue cuſtodire; & qui de te nec in tribulationibus ſilent, numquam a tuis ſermonibus claudicent; [2] ſed fixa in te ſtabilitate perdurent. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam *&c.*

Comment. hujus Pſalmi v. 7. S. Hieronymi. 5 TE ſuppliciter exoramus Domine, ut nobis juſtificationes tuas inſinues; vias reſeres; mirabilia declares: & ſiquid Legis umbraculum occultet, Paracleto illuminante reveles: ut ſi beatitudinis palmam non adipiſcimur; ſaltem vel pro delictis veniam conſequamur. Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum. Cui eſt cum æterno Patre, & Spiritu ſancto honor & poteſtas & gloria in ſæcula ſæculorum. *Amen*.

Beda.

VIII. Heth. *Vita*.

Quotidie ad horam tertiam. Agmen beatum ad octavam litteram venit, in qua deſiderat videre faciem Domini; quia ejus mandatis noſcitur obſecutum. Et quia hoc deſiderium in reſurrectionis gloria perficietur, octava littera, *Vitæ* vocabulo gaudet.

Heth. 57 POrtio mea Domine; dixi cuſtodire legem tuam :
Heth. 58 Deprecatus ſum faciem tuam in toto corde ÷ meo ∶
v. 57. Pſalm. XV. 5. LXXII. 26. miſerere mei ſecundùm eloquium tuum.

59 Cogi-

57 Domine tu es mihi ceu tota hæreditaria portio & ſors mea; & ego decrevi cuſtodire legem tuam. 58 Deprecatus ſum vultum tuum toto corde meo; miſe-

(1) *Cod. Orat. R. 6.* Memor fui in nocte. &c.

(2) *B. fol. 175.* Sed fixa ſtabilitate perdurent.

59 Cogitavi vias meas : *Heth.*
& [1] converti pedes meos in teſtimonia tua :
60 Paratus ſum, & non ſum turbatus, *Heth.*
ut cuſtodiam mandata tua.
61 Funes Peccatorum circumplexi ſunt me : *Heth.*
÷ & : legem tuam non ſum oblitus.
62 Media nocte ſurgebam ad confitendum tibi *Heth.*
ſuper judicia juſtificationis tuæ.
63 Particeps ego ſum omnium timentium te, *Heth.*
& cuſtodientium mandata tua.
64 Miſericordia tua Domine plena eſt terra : *Heth.*
juſtificationes tuas doce me. *115.*

miſerere mei ſecundùm promiſſum tuum. 59 Recogitavi vias actuſque vitæ
meæ: & converti greſſus meos ad ſequenda ea quæ te velle teſtatus es nobis.
60 Paratus fui & promptus, nec ſane ſum turbatus vel retardatus difficul-
tate, cuſtodire mandata tua. 61 Tendiculæ & inſidiæ hominum peccatorum
implicaverunt me, ſed legem ego tuam non ſum oblitus. 62 Medio noctis ſur-
gebam ad profitendum tibi laudes tibi debitas ſuper juſtis judiciis tuis. 63 Par-
ticeps ego ſum & ſocius omnium qui te timent, tuaque mandata cuſtodiunt.
64 Muneribus miſericordiæ tuæ Domine plena eſt terra: miſericorditer ergo &
me etiam doce juſta præcepta tua, intus me perſuadendo efficacia tua.

ORATIONES.

1 POrtio noſtra eſto Domine; da nobis cuſtodire legem tuam, ut tu ſis nobis hæreditas; noſque ſine fine poſſideas. Per Dominum.

2 DEus qui mandata tua ſervantibus, portionem te eſſe voluiſti, præſta ut ne peccatorum funibus implicemur, juſtificationum tuarum vinculis illigemur. Per Dominum.

Beda.

IX. Teth. *Bonum.*

Populus beatus nonam litteram cantaturus ingreditur; in qua gratias agit humiliatum ſe fuiſſe, ut ad juſtificationes Domini devotiſſimus perveniret, teſtimonia ejus aſſerens ſibi ſupra omnes eſſe divitias; nomenque præſentis litteræ pariter exponens, *bonum* ſuum dicit verbum Dei humiliter meditari: *Quotidie ad horam tertiam.*

65 BOnitatem feciſti cum ſervo tuo *Teth.*
Domine ſecundùm verbum tuum.
66 Bonitatem & diſciplinam & ſcientiam doce me : *Teth.*
quia mandatis tuis credidi. 67 Priuſ-

65 Benigne cum ſervo tuo egiſti Domine ſecundùm promiſſum tuum. 66 Be-
nignitatem erga proximum, eruditionem diſciplinamque morum, & rectam in-

(1) *Cod. Orat. B. 6.* & averti pedes meos &c.

Digitized by Google

Teth. 67 Priuſquam humiliarer, ego deliqui:
propterea eloquium tuum cuſtodivi.

Teth. 68 Bonus es tu; & in bonitate tua doce me juſtificationes tuas.

Teth. 69 Multiplicata eſt ſuper me iniquitas ſuperborum:
ego autem in toto corde meo ſcrutabor mandata tua.

Teth. 70 Coagulatum eſt ſicut lac cor eorum:
ego vero legem tuam meditatus ſum:

Teth. 71 Bonum mihi quia humiliaſti me,
ut diſcam juſtificationes tuas.

Teth. 72 Bonum mihi lex oris tui
130 ſuper millia auri & argenti.

V. 72. Pſalm. XVIII. 11.

telligentiam myſteriorum tuorum doce me illuſtratione & inſpiratione gratiæ tuæ; quia mandatis tuis ea mihi eſſe neceſſaria dicentibus credidi. 67 Antequam humiliarer & affligerer a te, ego erravi: propterea per humiliationem reſipiſcens, verba tua ſervavi. 68 Tu benignus es Domine atque beneficus: pro tua ergo benignitate doce me intus noſſe & facere juſta præcepta tua. 69 Multiplicata eſt contra me iniquitas & mendacium ſuperborum: ſed ego perſcrutabor toto animo meo mandata tua ut ſervem ea. 70 Horum ſuperborum animus, ſicut lac coagulatum & in caſeum obduratum, ſic incraſſatus eſt & obtuſus ne tua verba intelligat: ego autem legem tuam cum delectatione ſum meditatus, 71 Bonum mihi fuit quod me humiliaveris atque affixeris, ut vel ſic diſcerem juſta præcepta tua. 72 Melior eſt lex tua mihi pluſquam aureorum & argentorum millia.

ORATIONES.

1 Diſciplinam & ſcientiam doce nos Domine, ut nec malitia aſperos, nec deſidia remiſſos, nec ſtultitia reddat ignaros. Per Dominum noſtrum.

2 Deus qui nos manu plaſmaſti, miſericordia redemiſti, da nobis intellectum, ut legem tuam immaculato corde meditemur; & te ſemper ſancta & beneplacita confeſſione ſectemur. Per Dominum noſtrum.

Brev. Mozarab. fol. 128. 146. 3 Bonitatem & diſciplinam & ſcientiam doce nos Domine, ut nec malitia aſperos, nec deſidia (1) remiſſos, nec ſtultitia reddat ignaros. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus & vivis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*.

Fol. 175. 4 Chriſte Deus noſter, qui pro nobis omnibus paſſionis ſuſtuliſti injuriam, cum inter odientes pacem, pacificus inveniris; & innocens a nocentibus crucifigeris; ſicque mortem humani generis morte tua transfigis: da nobis ut multiplicata ſuper nos ſuperborum iniquitas non præva-

(1) *B. ibi utroque folio indicato loco vocis* remiſſos *habet* admiſſos.

prævaleat; atque meditatio legis tuæ [a] cordis noſtri ſtudio non recedat: ut quia tu ſolus pro nobis omnibus & mortem paſſus es & ſepulchrum; credentibus tibi & lumen æternæ vitæ dones & præmium. [℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus & vivis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*.]

Beda.

X. Jod. *Scientia* vel *Principium*.

Ad decimam litteram cohors glorioſa progreditur, in qua petit *intellectum mandatorum* ſibimet debere concedi, ut veræ vitæ munere perfruatur: & petens ut per Domini miſericordiam *fiat immaculata*; ne poſſit in illa judicatione confundi: recte igitur *Scientia* vel *Principium* nuncupatur littera; in qua populus fidelis ab illo capiendi quærit *intellectum*; a quo vivendi ſumpſit exordium: *manus tuæ*, inquiens, *fecerunt me & plaſmaverunt: da mihi intellectum* &c. Poteſt etiam *Scientia* vel *Principium* ad hoc interpretari, quod dicitur *Cognovi Domine quia æquitas judicia tua*: quod in Hebraica veritate ita legitur: *Scio Domine quia juſtum judicium tuum*: & hoc *ſcientiæ* perfectioris, quæ in futuro revelanda eſt, eſſe *principium*; quia nunc ex parte cognoſcimus, & ex parte prophetamus. *Quotidie ad horam tertiam.*

73 MAnus tuæ fecerunt me, & plaſmaverunt me: *Jod.*
da mihi intellectum, & diſcam mandata tua.
74 Qui timent te, videbunt me, & lætabuntur: *Jod.*
quia in verba tua ſuperſperavi.
75 Cognovi Domine quia æquitas judicia tua: *Jod.*
&[1] ÷ in ⁝ veritate ÷ tua ⁝ humiliaſti me.
76 Fiat miſericordia tua ut conſoletur me, *Jod.*
ſecundùm eloquium tuum ſervo tuo.
77 Veniant mihi miſerationes tuæ, & vivam: *Jod.*
quia lex tua meditatio mea ÷ eſt ⁝

73 *Manus omnipotentiæ & miſericordiæ tuæ fecerunt me & formaverunt me; da ergo etiam intelligentiam rectam mibi; & ſic ſine errore diſcam mandata tua.* 74 *Tunc me videbunt qui te timent, & lætabuntur: propterea quod in promiſſionibus verborum tuorum valde ſperaverim.* 75 *Cognovi Domine quod juſta ſint judicia & decreta tua, & quod vere & juſte, meritoque me humiliaveris & afflixeris,* 76 *Verum adveniat in me gratia & miſericordia tua, ut me conſoletur ſecundùm promiſſum tuum, quod dediſti mihi ſervo tuo.* 77 *Adveniant in me miſerationes tuæ ut tibi vivam; quia lex tua eſt id quod ego meditor,* ℣. 73. Job X. 8. ℣. 75. Pſal. XXXIII. 1.

(1) *Voculam in omittit una cum obelo ſuo Cod. Orat B. 6. At MS. S. Pauli ſolum obelum negligit.*

Jod. 78 Confundantur ſuperbi,
quia injuſte iniquitatem fecerunt in me:
ego autem exercebor in mandatis tuis.

Jod. 79 Convertantur mihi timentes te,
& qui noverunt teſtimonia tua.

Jod. 147 80 Fiat cor meum immaculatum
in juſtificationibus tuis ut non confundar.

tor, & in quo me oblecto. 78 Pudeſiant autem ſuperbi, quia injuſte & contra tuam legem ſe geſſerunt erga me: ego vero me exercebo in enarrandis mandatis tuis. 79 Revertantur ad me qui te timent, & divina mandata ſciunt, quæ tuam nobis atteſtantur voluntatem. 80 Fiat, quæſo, per gratiam tuam animus meus perfectus & ſine peccati macula in ſervandis juſtis præceptis tuis; ne ob eorum neglectum ego coram te turpiter pudeſiam.

ORATIONES.

1 FAC cor meum immaculatum in tuis juſtificationibus Domine, ut nec intelligentia prava nos polluat, nec diſpoſitio ſiniſtra confundat. Per Dominum.

2 SCimus Domine quia juſtum eſt judicium tuum; ſed obſecramus miſericordiam tuam, ut veniant ſuper nos miſerationes tuæ; quatenus nec cum ſuperbis confundamur, neque cum iniquis condemnemur. Per Dominum.

Brev. Mozarab. fol. 131. 136. 3 AD te Domine oculos noſtros erigimus, quia manuum tuarum artificium ſumus: da nobis intellectum diſcendi mandata tua; & timentes te reple lætitia: veniat in conſolationem noſtri miſericordia tua, quæ nos & a malis omnibus eruat, & operum dignitatem tibi * placitam edoceat. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*.

* al. placere.

fol. 131. 4 PRæſta nobis Domine intellectum diſcendi mandata tua; inſtrue nos meditatione aſſidua, ut ab omni officio nos non retrahat deſidia; ſed ad conſolandum nos tua fiat miſericordia. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

fol. 131. 5 FIat cor noſtrum Domine in tuis juſtificationibus immaculatum, ut nec intelligentia prava nos polluat, nec diſpoſitio ſiniſtra confundat. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

Beda.

XI. Caph. *Manus*.

Undecimam litteram peregrinus in hac terra populus decantat, in qua nimium deſiderium ſuum in adventu Domini feliciter confitetur: enumerat quoque quanta ſuperborum inſultatione pertulerit; ad poſtremum petit ut in mandatis Domini, ipſius munere perſeveret. Hæc ergo

go mentis devotio, per *Caph* litteram deſignatur; quæ ita *Manus* interpretatur, ut ejuſdem *Manus palmam* ſive *volam* ſignificet; id eſt, non contractam eam, ſed apertam expanſiſque digitis inſinuet. *Manus* ergo ſignificat opera vel cordis vel corporis vel ipſius amoris interni: apertio vero ejus eſt, quam Pſalmiſta commendans ait: *Revela ad Dominum viam tuam, & ſpera in eum* &c. *Quotidie ad horam ſextam.*

81 DEfecit in ſalutare tuum anima mea: *Caph.*
÷ [1] & in : verbum tuum ſuperſperavi.
82 Defecerunt oculi mei in eloqium tuum,
dicentes; *Quando conſolaberis me?* *Caph.*
83 Quia factus ſum ſicut uter in pruina: *Caph.*
juſtificationes tuas non ſum oblitus.
84 Quot ſunt dies [2] ſervi tui? *Caph.*
quando facies de perſequentibus me judicium?
85 Narraverunt mihi iniqui fabulationes, *Caph.*
ſed non ut lex tua:
86 omnia mandata tua, veritas. *Caph.*
Inique [3] perſecuti ſunt me; adjuva me.
87 Paulo minus conſummaverunt me in terra: *Caph.*
ego autem non dereliqui mandata tua.
88 Secundum miſericordiam tuam vivifica me: *Caph.* 163
& cuſtodiam teſtimonia oris tui. v. 81. Pſ. LXXXIII. 3.

81 *Defecit me animus præ deſiderio maximo obtinendi ſalutaris auxilii tui; nam & in promiſſo tuo ſpem magnam habui.* 82 *Defecerunt oculi mei intentius ſuſpiciendo in cælum, exſpectantes promiſſionem tuam: quibus oculis veluti tacitis vocibus ad te dicebam,* Quando tu me conſolaberis? 83 *Nam calamitatibus & tentationibus aridus effectus ſum quaſi uter a pruina contractus & corrugatus: ſed juſta interim præcepta tua non ſum oblitus.* 84 *Quot dies vitæ tam miſeræ ſuperſunt mihi ſervo tuo? quando mihi facies judicium liberationis meæ a perſequentibus me?* 85 *Narraverunt mihi iniqui iſti ſermocinationes lepidas quidem, ſed nugatorias, quas ipſimet commenti ſunt & excogitaverunt; at non ut præcipit graviſſima lex tua Domine:* 86 *omnia enim mandata tua vera ſunt, non nugatoria & inania. Cum illi igitur injuſte me perſecuti ſint, tu mihi auxiliare.* 87 *Parum equidem abſuit quin me ipſi ad exitum vitæ perduxerint in terra; ego tamen non dimiſi cuſtodiam mandatorum tuorum.* 88 *Prout decet miſericordiam tuam, fac ut reviviſcam & reſpirem a metu impendentium malorum; & ſic liberiore animo tutiuſque cuſtodiam jura tua divina conteſtata nobis voce tua.*

ORA-

(1) *Obelum atque copulam ejus loci non invenies in Codd. Orat. B. 6., & S. Pauli.*

(2) *Cod. Orat. B. 6.* ſervo tuo.

(3) *MS. S. Pauli,* iniqui *pro* inique.

ORATIONES.

1 DEfecit in ſalutare tuum anima mea Domine: deſiderio defectio proficiat exuberantis gratiæ dono, perceptura conſolationem in præmio. Per Dominum.

2 DEus, in cujus eloquium mentis oculi concupiſcunt, & Salutare deficiunt, adjuva dies noſtros, ne perſequente iniquitate cadamus. Per eumdem Dominum.

3 AB omnibus impugnationum nequitiis Eccleſiam tuam Domine dexteræ tuæ protectione defende, ut inimicis noſtris converſis, ſacris a te benedictionibus repleamur. Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum.

Brev. Mozarab. fol. 128. 4 DEfecit in ſalutari tuo anima noſtra Domine: deſiderio indefeſſo proficiat exuberantis gratiæ dono, perceptura conſolationem in præmio. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*.

Beda.

XII. Lamed. *Diſciplina*.

Quotidie ad horam ſextam.

Ad duodecimam litteram plebs cæleſtis advenit, in qua virtutem Domini factaque deſcribens, dicit omnia temporalia finem poſſe ſuſcipere; mandata vero ejus nequaquam terminum reperire: quorum *diſciplinæ* libentiſſime ſubdita proclamat; *In æternum non obliviſcar juſtificationes tuas*: & ideo *Lamed*, *diſciplinam* ſonat.

Lamed. 89 IN æternum Domine verbum tuum permanet in cælo:
Lamed. 90 in generationem & generationem veritas tua:
fundaſti terram, & permanet:
Lamed. 91 ordinatione tua perſeverat dies;
quoniam omnia [1] ſerviunt tibi.
Lamed. 92 Niſi quod lex tua meditatio mea ÷ eſt:
(v. 93. Pſalm. LXXXVIII. 3.) ÷ [2] tunc: forte periiſſem in humilitate mea.

89 Mandatum tuum Domine in æternum permanet in cælo, a cunctis cælitibus ſine ulla prorſus inobedientia ſervatum: 90 & in generationes omnes & ætates ſtabilis permanet veritas & firmitas decretorum tuorum: ſicuti juſſu tuo fundaſti terram; & ipſa obedienter permanet: 91 & ſicut ex tua conſtitutione dies perſeverat indeſinenter nocti ſuccedens, jam ab exordio mundi; quia tibi omnia creata ſerviunt & obediunt. 92 Niſi lex tua meditatio & delectatio mea eſſet, periiſſem jam tum cum humiliarer & affligerer in perſecutionibus meis.

(1) *Cod. B. 6. Orat.*, ſerviat.
(2) *In Codd. S. Pauli, & Orat. B. 6. ejus loci obelus deſideratur.*

93 In æternum non obliviſcar juſtificationes tuas : *Lamed.*
quia in ipſis vivificaſti me .
94 Tuus ſum ego , ſalvum me fac : *Lamed.*
quoniam juſtificationes tuas exquiſivi .
95 Me exſpectaverunt peccatores ut perderent me . *Lamed.*
teſtimonia tua intellexi .
96 Omnis conſummationis vidi finem : *Lamed.*
latum mandatum tuum nimis . 178

meis . 93 In ſempiternum non obliviſcar iuſtorum præceptorum tuorum , quia per ipſa me reviviſcere feciſti . 94 Cum tuus ſim ego , tu me ſalva ; quia juſta præcepta tua efficere ex animo quæſivi . 95 Me per inſidias obſervando præſtolabantur peccatores ad perdendum me ; ego tamen ea quæ te a nobis velle teſtatus es , interim animo agitabam . 96 Omnis cujuslibet perfectionis rerum in hac vita vidi finem eſſe ac terminum , & certis temporibus locisque cuncta definiri ; at mandatum illud tuum diligendi te ſuper omnia , & proximum ſicut noſmetipſos , valde latum & ſpatioſum eſt , ſemper & ubique ad omnia ſe extendens indefinite , univerſam legem comprehendens .

ORATIONES.

1 IN æternum Domine permanet Verbum tuum in cælo ; & in Eccleſiæ tuæ ſemper inhabitet templo , ut habitatoris præſentia , habitaculi ſit claritas indefeſſa . Per eumdem Dominum .

2 DEus cujus in cælo veritas manet & Verbum ; lux perſeverat & dies ; fac nos in tuo ſervitio jugiter permanere , ut filii lucis eſſe mereamur . Per Dominum noſtrum .

3 IN æternum Domine Verbum tuum quod permanet in cælo , in Eccleſiæ tuæ ſemper inhabitet templo , ut inhabitatoris præſentia , habitaculis ſit claritas indefeſſa . ℟. *Amen* . Per miſericordiam tuam Deus noſter , qui es benedictus & vivis & omnia regis in ſæcula ſæculorum . ℟. *Amen* . Brev. Mozarab. fol. 138. 139.

Beda .

XIII. Mem . *Ex quo* vel *Ex ipſis* .

Populus beatus , qui Prophetarum atque Evangelii plurima meditatione profecerat adloquendum , *ſuper docentes ſe ac ſeniores* aſſerit *ſe divina intellexiſſe mandata* : & ideo *ſuper mel & favum ori ſuo* Scripturarum divinarum teſtatur proveniſſe *dulcedinem* . Quod ergo *Mem* interpretatur, *Ex quo* ; hoc eſt quod dicitur , *Quomodo dilexi legem tuam Domine* ! & iterum , *Quam dulcia faucibus meis eloquia tua* ! id eſt ; *ex quo* affectu dulcedinis & amoris , ut ſignificet ex intimo . Quod vero dicitur, *Ex ipſis* ; ſignificat *ex ipſis* Domini mandatis eorumdem concipiendum amorem ; unde dicit , *A mandatis tuis intellexi* &c. *Quotidie ad horam ſextam.*

97 Quo-

Mem. 97 QUomodo dilexi legem tuam ÷ [1] Domine : !
tota die meditatio mea ÷ eſt :
Mem. 98 Super inimicos meos prudentem me feciſti mandato tuo :
quia in æternum mihi eſt.
Mem. 99 Super omnes docentes me intellexi :
quia teſtimonia tua meditatio mea ÷ eſt :
Mem. 100 Super ſenes intellexi :
quia mandata tua quæſivi.
Mem. 101 Ab omni via mala prohibui pedes meos,
ut cuſtodiam verba tua.
Mem. 102 A judiciis tuis non declinavi :
quia tu legem poſuiſti mihi.
Mem. 103 Quam dulcia faucibus meis eloquia tua !
ſuper mel ori meo.
Mem. 104 A mandatis tuis intellexi :
194 v. 101. Ps. XVIII. 11. propterea odivi omnem viam iniquitatis.

97 Quam dilexi legem tuam Domine ! de ea enim ego meditor tota die. 98 Tu feciſti ut ego magis quam inimici mei, intelligerem mandatum tuum; quia in æternum mihi amabile eſt, & in æternum eſt mihi proficuum. 99 Plus etiam habui rectam rerum intelligentiam, quam magiſtri mei qui diſciplinas me docebant: propterea quod de iis quæ te velle teſtatus es, mediter aſſidue. 100 Rectiorem ſane prudentioremque intelligentiam habui, quam ſeniores longa rerum experientia edocti; propterea quod tua mandata cognoſcere & facere quæſiverim ex corde. 101 Ab omni via vivendi & actione mala prohibui greſſus actuſque meos, ut cuſtodirem juſſa tua. 102 A Divinis juribus tuis non receſſi; propterea quod tu Deus, cui omnis creatura obedire debet, legem mihi conſtitueris. 103 Quam dulcia ſunt gutturi & interiori palato animi mei verba & præcepta tua! certe ſuaviora ſunt cordi meo, quam ſit dulce mel ori corporis mei. 104 Ex mandatis tuis veram de bonis maliſque rebus intelligentiam aſſecutus ſum; & propterea odio habui omnem injuſtam viam vivendi, actionemque pravam.

ORATIONES.

1 DOna nobis Domine ſic legem tuam diligere, ut eam jugiter meditemur in corde; & accepto tibi ſemper proficiamus in opere. Per Dominum noſtrum.

2 DIgnare Domine faucibus noſtris eloquii tui inſerre dulcedinem, ut valeamus a * viis pravis, pedum noſtrorum ſubtrahere veſtigia. Per Dominum noſtrum.

* al. vitiis.

3 Ab

(1) *Vocem* Domine *& obelum ejus heic omittit Cod. Orat. B. 6.*

3 AB omni via mala prohibe pedes noſtros Domine, verbumque tuum tota ſervemus attentione; atque a malo recedere, & tibi nos perpetim facias complacere. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus & vivis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*. Brev. Mozarab. fol. 1… 131. 136.

4 DA nobis Domine ſic diligere legem tuam, ut eam jugiter meditemur in corde, & accepto tibi perficiamur in opere. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c*. fol. 131. 142.

5 LÆtemur Domine ſuper eloquia tua, quæ ſuper mel & favum ſunt dulcia, qualiter nobis temporalem dilatationem ovando perducant. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c*. fol. 214.

Beda.

XIV. Nun. *Sempiternum* vel *Piſcis*.

Ad quartam decimam litteram cohors beata pervenit, in qua *pedibus ſuis Dominici verbi lumen* radiare congaudet; animam ſuam humillima ſatisfactione commendans, & expetens *retributiones* Domini perpetuas, ob quas littera hæc *Sempiterni* nomen accepit. Porro quod & *Piſcis* interpretatur, oſtendit eum qui ſæculi fluctibus obſitus, *lumen verbi* requirit, dicens: *Humiliatus ſum uſquequaque Domine* &c. *Quotidie ad horam ſextam.*

105 LUcerna pedibus meis, verbum tuum; & lumen ſemitis meis. *Nun.*
106 Juravi & ſtatui cuſtodire judicia juſtitiæ tuæ. *Nun.*
107 Humiliatus ſum uſquequaque: Domine vivifica me ſecundùm verbum tuum. *Nun.*
108 Voluntaria oris mei beneplacita fac Domine: & judicia tua doce me. *Nun.*
109 Anima mea in manibus meis ſemper: & legem tuam non ſum oblitus. *Nun.*

105 *Lex tua veluti lucerna eſt dirigendis greſſibus & actibus vitæ meæ: & veluti lux eſt ad itinera monſtranda totius curſus vitæ meæ, ut videam qua ſit mihi gradiendum, quidve mihi devitandum.* 106 *Cum juramento promiſi & ſtatui cuſtodire jura tua juſta.* 107 *Humiliatus & afflictus ſum valde Domine: ſed tu fac me vivere perſeveranter ſecundum legem tuam.* 108 *Spontanea hæc promiſſa ſervandæ legis tuæ, quæ ore & animo meo feci, complaceant tibi Domine; & jura tua extrinſecus & intrinſecus doce me ſemper.* 109 *Nam anima mea quaſi in manibus meis portatur ſemper expoſita continuis periculis; & quotidie*

Nun. 110 Poſuerunt peccatores laqueum mihi :
& de mandatis tuis non erravi.

Nun. 111 Hæreditate [1] acquiſivi teſtimonia tua in æternum :
quia exſultatio cordis mei ſunt.

Nun. 112 Inclinavi cor meum ad faciendas juſtificationes tuas
in æternum propter retributionem.

209 v. 117. Deuterono. XXXIII. 4.

tidie periclitor ; nec tamen oblitus ſum legis tuæ. 110 *Peccatores poſuerunt mihi laqueum & inſidias : non tamen a ſervandis præceptis tuis aberravi.* 111 *Quaſi fundum meum hæreditarium accepi & poſſidere conſtitui in æternum uſque divina mandata conteſtantia nobis voluntatem tuam ; quia ipſa ſunt in quibus gaudio exſultat cor meum.* 112 *Inclinavi ſenſum animi mei ad exſequenda juſta præcepta tua in perpetuum propter æternam retributionem felicitatis æternæ ; ut hoc ſolatio infirmitas mea non laſſeſceret ; ſed alacrius obtemperaret voluntati meæ, qua tibi potiſſimum obedire volo propter majeſtatem tuam, quia tu nimirum Deus es.*

ORATIONES.

1 SIT lucerna pedibus noſtris verbum tuum Domine, & lumen ſemitis noſtris, ut quod intelligamus, inſtruat ; & quo properemus, oſtendat. Per Dominum noſtrum.

2 DEus qui verbum tuum lumen ſemitis noſtris tribuiſti, animam noſtram ita regere digneris, ut in tuæ retributionis hæreditate confidat. Per Dominum.

Brev. Mozarab. fol. 156. 158. 3 LUmen tuum Domine legis tuæ nobis agnitione oſtende : ut a lubricis caſibus tuo juvamine erigamur, & alacres in tuo lumine ad deſtinata æternitatis tuæ gaudia feſtinemus. ℟. *Amen.* Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus & vivis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen.*

Beda.

XV. Samech. *Adjutorium.*

Ad quintam decimam litteram catholicum venit examen, in qua dicit *iniquos*, id eſt, adverſarios legis *odio ſibi fuiſſe ; legem vero Domini ſe dilexiſſe* : *petens* ut *ab eo ſuſceptum*, mala ſæculi evadat ; *carnemque ſuam timori Domini* ſubjici ; ne de ejus *prævaricatione* judicetur exoptat : nomen quoque litteræ pariter exponens, ubi ait, *Adjuva me, & ſalvus ero.*

Quotidie ad horam ſextam.

Samech. 113 INiquos odio habui : [2]
& legem tuam dilexi. 114 Adju-

113 *Odivi violatores legis tuæ pravaſque cogitationes alienas a tua lege Domine :*

(1) *Cod. Orat. B. 6.* Hæreditatem acquiſivi &c.

(2) *Oxon. Ed. unico verſu.*

113 Iniquos odio habui & legem tuam dilexi.

Digitized by Google

114 Adjutor & ſuſceptor meus es tu : *Samech.*
÷ ' & in : verbum tuum ſuperſperavi.
115 Declinate a me maligni : *Samech.*
& ſcrutabor mandata Dei mei.
116 Suſcipe me ſecundùm eloquium tuum, & vivam : *Samech.*
& non confundas me ab exſpectatione mea.
117 Adjuva me, & ſalvus ero : *Samech.*
& meditabor in juſtificationibus tuis ſemper.
118 Spreviſti omnes diſcedentes [2] a judiciis tuis : *Samech.*
quia injuſta cogitatio eorum.
119 Prævaricantes reputavi omnes peccatores terræ : *Samech.*
ideo dilexi teſtimonia tua.
120 Confige timore tuo carnes meas : *Samech.*
a judiciis [3] enim tuis timui. *125*

mine : ipſam autem legem tuam dilexi. 114 *Tu es auxiliator meus & exceptor meus, qui tuo me ſcuto defendis adverſus inimicos meos ; & in verbo promiſſionis tuæ vehementer ſperavi.* 115 *Recedite a me maligni : & ſic libera mente inveſtigabo quæ ſint Dei mei mandata, ut cuſtodiam ea.* 116 *Excipe me tu viciſſim Domine ; meque corrobora ſecundùm verbum promiſſionis tuæ : & fac ut tibi vivam ; & ne me ſinas pudore perfundi ob fruſtratam exſpectationem meam, ſi non impetravero ea quæ a te fidenter exſpecto.* 117 *Auxiliare tu mihi, & ſalvus ero : ac de juſtis præceptis tuis cum delectatione ſemper meditabor.* 118 *Abjeciſti & nihili duxiſti omnes aberrantes a juſtis præceptis tuis ; quia injuſta eſt eorum cogitatio & cupiditas.* 119 *Exiſtimavi omnes peccatores terræ eſſe reos violatæ legis tuæ ; quos tu quaſi ſcoriam computaſti & abjeciſti : propterea ego dilexi tua mandata, quæ nobis teſtantur juſſum tuum.* 120 *Transfige horrore offenſæ tui & caſto timore tui, quaſi clavis quibuſdam carnales concupiſcentias meas & membra corporis mei ; ne moveantur & ferantur ad ſua deſideria prava : a decretis enim tuis puniendi æterno ſupplicio peccatores, mihi valde timui.*

ORATIONES.

1 AUxiliare nobis Domine, & ſalvi erimus ; te enim deſiſtente, perditio ; & te præſente, vitalis eſt plenitudo. Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum.

2 DEus qui inimicos noſtros ſemper nobis jubes diligere, & legem tuam cuſtodire, illumina oculos cordis noſtri, ut te ſemper adjuvante, tibi obediamus, & a malis operibus eruamur. Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum.

(1) *Obelum atque & copulam illic MSS. S. Pauli, & Orat. B. 6. prætereunt.*
(2) *Uterque mox laudatus MS.* a juſtitiis tuis.
(3) *Vocem* enim *obelo afficit illic Cod. Orat. B. 6.*

Brev. Mozarab. fol. 156. 158.
* al. inimicorum.

3 TRibue nobis Domine adjutorium declinandi odia * iniquorum, & fallaciam ſuperare prævaricatorum: eſto protector ſperantium in verbo tuo, & ſuſcipe humiles juxta eloquium tuum, quatenus poſſimus tua mandata ſervare, & judicia tua metuere, & de admiſſis indulgentiam promereri. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus & vivis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*.

fol. 156. 165.
* al. præſervante.

4 AUxiliare nobis Domine, & ſalvi erimus; te enim deſiſtente perditio; & te * præſente, vitalis eſt plenitudo. R. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter.

Comment. hujus Pſal. to. 7. S. Hieronymi.

5 TE Domine deprecamur ut in timore tuo confixi, lucerna ſacri luminis præeunte, a peccati funibus abſoluti, & tua portio facti, illam viam incedere valeamus, quæ nos a malorum liberatos ſuppliciis, Angelis faciat cohæredes. Per ipſum Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum, cui eſt cum æterno Patre & Spiritu ſancto honor & gloria in ſæcula ſæculorum. *Amen*.

Beda.

XVI. Ain. *Fons* ſive *Oculus*.

Quotidie ad horam ſextam.

Ad ſextam decimam litteram in æternum membra Domini viventia pervenerunt, in qua petunt ſacræ Incarnationis adventum; *tempus* eſſe dicentia, ut ad deſtruendos ſuperbos potentia Divina monſtretur. Ille eſt ergo *Fons* vivus, qui quæritur: iſte *oculus* mundus, qui quærit; *oculi*, inquit, *mei defecerunt in ſalutari tuo*.

Ain. 121 FEci judicium & juſtitiam:
non tradas me calumniantibus me.

Ain. 122 Suſcipe ſervum tuum in bonum:
non calumnientur me ſuperbi.

Ain. 123 Oculi mei defecerunt in ſalutare tuum,
& in eloquium juſtitiæ tuæ.

Ain. 124 Fac cum ſervo tuo ſecundum miſericordiam tuam:
& juſtificationes tuas doce me.

Ain. v. 121. Supra v. 82. 125 Servus tuus ÷ ſum ↓ ego; da mihi intellectum,
ut ſciam teſtimonia tua.

126 Tem-

121 *Feci id quod jus poſtulat & juſtitia; ne igitur me tradi permittas manibus eorum, qui mihi injuriam faciunt & calumniam.* 122 *Excipe me ſervum tuum, ut bene ſit mihi, & ne ſinas ſuperbos me calumniari & opprimere.* 123 *Oculi mei defecerunt & elanguerunt aſſidue ſpectando in cælum intenti, ad implorandum tacitis vocibus auxilium tuum ſalutiferum, & ad exſpectandum effectum verbi & promiſſi tui & veri & juſti, quod neminem fallit.* 124 *Fac igitur cito cum ſervo tuo prout miſericordiam tuam facere convenit; & me exterius interiuſque doce juſta præcepta tua.* 125 *Ego & conditione & profeſſione*

Digitized by Google

126 Tempus faciendi Domine : *Ain.*
diſſipaverunt legem tuam.
127 Ideo dilexi mandata tua, *Ain.*
ſuper aurum & topazion.
128 Propterea ad omnia mandata tua dirigebar : *Ain.*
omnem viam iniquam odio habui. 241

profeſſione ſpontanea ſum ſervus tuus; intelligentiam ergo rectam præbe mihi; & ſic cognoſcam quænam ſint ea quæ a nobis fieri debere es tu conteſtatus. *v. 127. Pſalm. XVIII. 11.*
126 Tempus adeſt opportunum ut facias vindictam & ultionem de iniquis Domine; ſiquidem iſti ruperunt & diſſipaverunt legem tuam. 127 Quamobrem dilexi mandata tua pluſquam aurum & obrizum & topazium. 128 & ob eam cauſam ad normam univerſorum mandatorum tuorum me dirigebam, meaque facta recta faciebam; & omnem viam actionemque vitæ injuſtam & pravam odivi.

ORATIONES.

1 DOce nos Domine judicium & juſtitiam facere, ut non tradamur adverſis, nec calumniantibus ſubdamur iniquis; ſed eloquia tua intentis mentibus diligentes, ab omnibus malignis eripiamur inſidiis. Per Dominum.

2 DEus qui rectum judicium & juſtitiam ſponte tribuis, fac ſervis tuis ut illa ſemper meditentur, te adjuvante & miſerante, quæ tibi ſunt placita. Per Dominum.

3 JUdicium & juſtitiam doce nos facere Domine, qualiter valeamus ſuperborum calumnias conculcare: excipe ſervos tuos in bono, qui ſperant in ſalutare tuum: quorumque interiores oculi Chriſti tui exſpectant regnum, hos partem habere facito in conſortio Electorum. ℟. *Amen.* Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen.* *Brev. Mozar. fol. 159. 192. 197.*

Beda.

XVII. Phe. *Os*, ab *ore* non ab oſſe.

Septimam decimam litteram ſancti populi intrat oratio: aſſerens *ſe aperuiſſe os ſuum & attraxiſſe ſpiritum*, ut ejus audiatur oratio; *exituſque aquarum tranſiſſe* lacrymas pias; *quia non ſit* * a Judæis *cuſtodita lex Domini*. Et recte littera vocabulum *oris* accipit, in qua parvulus quis & humilis introitum cordis aperit, & ſpiritum divinæ charitatis imbibi[t]. ** forte, ab eis.* *Quotidie ad horam nonam.*

129 MIrabilia teſtimonia tua : *Phe.*
ideo ſcrutata eſt [1] ea anima mea. 130 De-

129 Mandata tua, quæ teſtimonia ſunt juſſionis tuæ, & numero & magnitudine & perfectione ſumma, admiranda ſunt hominibus ignorantia & concupiſcen-

(1) *Cod. Orat. laudatus*, eſt ← ea ‡ anima mea. *Deinde Oxon. Ed. VV. ſub numero 130 unico exprimit omni ſublato diſtinctionis veſtigio.*

Phe. 130 Declaratio ſermonum tuorum illuminat :
÷ & ‡ intellectum dat parvulis .

Phe. 131 Os meum aperui & attraxi ſpiritum :
quia mandata tua deſiderabam :

Phe. 132 Aſpice in me ; & miſerere mei ,
ſecundùm judicium diligentium nomen tuum .

Phe. 133 Greſſus meos dirige ſecundùm eloquium tuum :
& non dominetur mei omnis injuſtitia .

Phe. 134 Redime me a calumniis hominum ,
ut [1] cuſtodiam mandata tua .

Phe. 135 Faciem tuam illumina ſuper ſervum tuum :
& doce me juſtificationes tuas .

Phe. 136 Exitus aquarum deduxerunt oculi mei ;
quia non cuſtodierunt legem tuam .

257
℣. 130. Sic diſtinguitur apud Apollinarium.
℣. 130. Pſal. XVIII. 8.
℣. 132. I. Theſſ. I. 6. 7.
℣. 133. Pſal. XVI. 5. XVIII. 14.
℣. 135. Pſalm. IV. 7.
℣. 136. Jerem. IX. 1.

piſcentia vitiatis , proniſque ad malum ab adoleſcentia ſua : idcirco anima mea diligentius perſcrutata eſt ipſa mandata tua ut obſervaret ea . 130 Manifeſtatio & explicatio mandatorum tuorum omnes illuminat ; & parvulos ſimplices & rudes intelligere facit quæ tu jubes aut probibes . 131 Os meum aperui & traxi anhelitum & ſuſpiravi , eo quod ardentius deſiderarem noſſe & implere mandata tua . 132 Quare benignis oculis reſpice ad me , & miſerere mei juxta ſolitum jus illud tuum æquiſſimum , quo uti ſoles erga diligentes Divinam majeſtatem tuam . 133 Greſſus actuſque omnes vitæ meæ fac directos ad normam & regulam mandati tui , & fac ne ulla mihi dominetur iniquitas . 134 Libera me a calumniis hominum , ut animo liberiore cuſtodiam mandata tua . 135 Vultum tuum exhibe lucidum & propitium mihi ſervo tuo : & interiore luce ac manuductione tua doce me juſta præcepta tua . 136 Rivi lacrymarum defluxerunt ex oculis meis , propterea quod non cuſtodierint legem tuam .

ORATIONES.

1 RIvos lacrymarum deduxerunt oculi noſtri Domine , qui legem tuam vetita concupiſcendo tranſgrediuntur : per ea , crimina abluamus , per quæ , peccata commiſimus . Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum .

2 DEus qui lucem verborum tuorum & intellectum das parvulis , concede ut pectora noſtra ad recipiendum Spiritum ſanctum Paraclitum aperta ſint . Per Dominum &c. in unitate ejuſdem Spiritus ſancti per omnia &c.

Brev. Mozar. fol. 130. 132. 3 SCrutantes Domine teſtimoniorum tuorum mirabilia , inluminationis tuæ intellectum declara : [2] quique aperto ore vitalem ſpiritum traximus , & pinguedinem ſancti Sacrificii ſaginati ructamus ; in timore ſemper

(1) *Codd. Orat. B. 6. , & S. Pauli ,* & cuſtodiam .

(2) *B. fol.* 130. quippe *ibi ſcribit pro* quique .

Digitized by Google

ſemper eloquiorum tuorum creſcamus; atque gloriam aſpectus tui oſtenſione pacifica videamus. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus & vivis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*.

4 Illumina Domine vultum tuum ſuper nos, ut declaratio ſermonum tuorum corda illuminet noſtra, & intellectus pectora enutriat parvulorum; ut dum mandata tua concupiſcimus, ſapientiæ & intellectus Spiritum corde patefacto ſumamus. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. fol. 102.

5 Declaratio ſermonum tuorum illuminet Domine [1] corda, & intellectus pectora enutriat parvula, ut dum mandata tua concupiſcimus, ſapientiæ & intellectus Spiritum corde patefacto ſumamus. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. fol. 102.

Beda.

XVIII. Sade. *Juſtitia*.

Triumphatrix carnis ſuæ cohors Sanctorum ad octavam decimam litteram venit, in qua ſecundum ipſius litteræ nomen *juſtitiam* Domini confitetur; *& eloquia ejus ignita* continua ſe dicit *dilectione* venerari: ad poſtremum petens *intellectum teſtimoniorum*, unde *vivificari* debeat *in æternum*. *Quotidie ad horam nonam.*

137 Juſtus es Domine; & rectum judicium tuum. *Sade.*
138 Mandaſti juſtitiam teſtimonia tua, *Sade.*
& veritatem tuam nimis.
139 Tabeſcere me fecit zelus meus: *Sade.*
quia obliti ſunt verba tua inimici mei.
140 Ignitum eloquium tuum vehementer: *Sade.*
& ſervus tuus dilexit illud.
141 Adoleſcentulus ſum ego & contemptus: *Sade.*
juſtificationes tuas non ſum oblitus. V. 110. Pſal. LXVIII. 10.

142 Ju- V. 120. Pſ. XI. 7. XVII. 31. Proverb. XXX. 5.

137 Juſtus es Domine, & recta ſunt ſingula jura ac judicata tua. 138 Tu nimis valde mandaſti nobis ut ſervaremus juſtitiam nempe ea quæ teſtatus es te velle; & ut ſervaremus veram rectamque legem tuam. 139 Tabefecit & conſumpſit me zelus meus & indignatio, eo quod inimici mei obliti fuerint præceptorum tuorum. 140 Eloquium tuum ſive in præcipiendo ſive in promittendo puriſſimum eſt in æquitate & fidelitate, ſicut metallum igne conflatum & ab omni ſorde expurgatum; illudque ſervus tuus dilexit. 141 Ut adoleſcentior quidem vel puer potius ac contemptibilis ego ſum; ſed juſta præcepta tua non ſum oblitus.

(1) *B. ibi*, corda & intellectum, pectora enutriat &c.

Sade. 142 Juſtitia tua, juſtitia in æternum:
& lex tua, veritas.

Sade. 143 Tribulatio & anguſtia invenerunt me:
mandata tua meditatio mea [1] ÷ eſt ⁑

Sade. 272 144 Æquitas, teſtimonia tua in æternum:
intellectum da mihi, & vivam.

tus. 142 Juſtitia tua eſt juſtitia ſempiterna; & lex tua eſt vera recta ac fidelis in ſuppliciis decernendis ac præmiis. 143 Tribulationem & anguſtiam inveni; mandata tamen tua non deſinunt eſſe jugis meditatio mea. 144 Præcepta teſtantia juſſum tuum, ſunt juſta & æqua in æternum, fac ergo ut ego ea intelligam, & ut eadem intellecta faciendo tibi vivam.

ORATIONES.

1 IGnitum verbum tuum ſervi tui Domine diligamus, quod in nobis peccatorum ſordes decoquat, & ſcientiæ lumen accendat. Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum.

2 JUſtus es Domine, & rectum, judicium tuum: ſupplices tuos ab omni tribulatione & anguſtia libera, ut effici mereamur mandatorum tuorum meditatione felices. Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum.

Brev. Mozar. fol. 204. 216. 3 ÆQuitatem teſtimoniorum tuorum Domine da nobis avidiori ſenſu capere, ut quod mortificat in nos ſtultitia, vivificet a te ſapientia deſtinata. ℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus & vivis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℞. *Amen*.

fol. 213. *De Paſſione Domini.* 4 JUſtus es Domine, qui pro nobis injuſte judicatus es innocens; & ideo quæſumus, ut qui punitus es ſine crimine tuo, abſolvas nos a facinore peccatorum noſtrorum. ℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

Beda.

XIX. Coph. *Vocatio*.

Quotidie ad horam nonam. Nonam decimam litteram ingreditur reverendiſſimus chorus, in qua juxta nomen ejus *in toto corde ſuo clamat ad Dominum juſtificationes ejus ſedulus exquirens*: & *in verbo illius* anticipata confeſſione *gaviſus*, adjicienſque *ſe cognoviſſe teſtimonia Domini in æternum eſſe fundata*.

Coph. 145 CLamavi in toto corde [1] ÷ meo ⁑ exaudi me Domine:
juſtificationes tuas requiram.

Coph. 146 Clamavi ad te; ſalvum me fac, [3] ut cuſtodiam mandata tua.

147 Præ-

145 Quoniam toto affectu animi mei ad te clamavi, exaudi me Domine, ut juſta præcepta tua perquiram atque cuſtodiam. 146 Quoniam ad te emiſi clamorem, teque invocavi, tu ſalva me; & fac ut cuſtodiam tua præcepta, quæ teſtimo-

(1) *Verbum* eſt *& obelum illic tacet Cod. Orat. B. 6.*

(2) *Idem MS, & heic obelum una cum ſua voce* meo *neglexit.*

(3) *Idem adhuc cum Cod. S. Pauli, &* cuſtodiam &c.

147 Præveni in maturitate, & clamavi : *Coph.*
÷ [1] quia : in verba tua ſuperſperavi.
148 Prævenerunt oculi mei ÷ [2] ad te : diluculo, *Coph.*
ut meditarer eloquia tua.
149 Vocem meam audi ſecundum miſericordiam tuam Domine : *Coph.*
& [3] ſecundum judicium tuum vivifica me.
150 Appropinquaverunt perſequentes me [4] iniquitati : *Coph.*
a lege ÷ autem : tua longe facti ſunt.
151 Prope es tu Domine : & omnes viæ tuæ veritas. *Coph.*
152 Initio cognovi de teſtimoniis tuis *Coph.*
quia in æternum fundaſti ea. 286 v. 127. Supra v. 2. v. 138. Ps. LXII. 2. 7.

teſtimonia ſunt nobis voluntatis tuæ. 147 Mature & nocte intempeſta antelucanis horis anticipavi preces, & clamavi : quia in verbis promiſſionum tuarum valde ſperavi. 148 rurſumque oculi mei ante negotia omnia in vigilia matutina cum diluculaſcit, tibi vigilare cœperunt ad meditandum verba tua. 149 Vocem ergo precationis meæ auſculta Domine, prout decet miſericordiam tuam : & ad normam juris tui me vivere facito. 150 Qui me perſequebantur appropinquaverunt quidem ad iniquitatem : ſed procul diſceſſerunt a lege tua. 151 Sed tu Domine, non Deus a longe, ſed Deus appropinquans es, & omnibus ades prope : & omnia mandata tua vera ſunt & recta. 152 Jam a principio & a multo tempore novi hoc de mandatis tuis & teſtimoniis voluntatis tuæ, quod in æternum immutabilia ſtabiliveris ea.

ORATIONES.

1 VOcem noſtram exaudi Domine ſecundum multam miſericordiam tuam, ne in judicio nos condemnes ut reos, ſed pius ac miſericors remuneres ut beatos. Per.

2 DEus qui ad te toto corde clamantes clementer exaudis, ad preces humilitatis noſtræ miſericordiæ tuæ memor intende. Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum.

3 EXclamamus ad te Domine ut nos exaudias, & oculos humo acclives ad te admittas, ut tua nos inluſtrante ſerenitate, ſemper maneamus in lumine. ℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus & vivis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℞. *Amen*. Brev. Mozar. fol. 177. 179. 180.

Beda.

XX. Res. *Caput.*

Ecce jam vigeſimam litteram populus vitiorum victor ingreditur, in qua *ſe* petit *vivificari*; quoniam *mandata Domini* ſummo ſtudio requiſivit;

(1) *Uterque mox laudatus MS. voce* quia *ibi carent.*
(2) *Iidem MSS. eum obelum deſerunt.*
Ad hac ille S. Pauli ſcribit, ad te diluculum.
(3) *Iidem rurſus & copulam ibi tacent.*
(4) *Denuo iidem MSS.* iniquitate.

Quotidie ad horam nonam. *longe a peccatoribus ſalutem* commemorans, quia ſimilia non fecerunt: *principium* quoque *verborum Domini*, teſtatur eſſe *veritatem*, & hoc eſt *Caput*, quod littera præſens oſtendit.

Res. 153 VIde humilitatem meam, & eripe me:
quia legem tuam non ſum oblitus.
Res. 154 Judica judicium meum; & redime me:
propter eloquium tuum vivifica me.
Res. 155 Longe a peccatoribus ſalus:
quia juſtificationes tuas non exquiſierunt.
Res. 156 Miſericordiæ tuæ, multæ Domine:
ſecundum [1] judicium tuum vivifica me.
Res. 157 Multi qui perſequuntur me, & tribulant me:
a teſtimoniis tuis non declinavi.
Res. 158 Vidi prævaricantes, & tabeſcebam;
quia eloquia tua non cuſtodierunt.
Res. 159 Vide quoniam mandata tua dilexi:
Domine in miſericordia tua vivifica me.
Res. 160 Principium verborum tuorum, veritas:
in [2] æternum omnia judicia juſtitiæ tuæ.

302 ℣ 154. Pſal. XXXIII. 1. XLII. 1. Thren. III. 58. Mich. VII. 9. ℣. 155. Job V. 4.

153 *Vide abjectionem & afflictionem meam & exime me, quia legis tuæ non ſum oblitus.* 154 *Judica cauſam meam inter me, & inimicos meos; & ab eis libera me: propter verbum promiſſionis tuæ recrea me, ut quaſi luce libertatis reviviſcam.* 155 *Longe abeſt a peccatoribus ſalus, eo quod non quæſierint & ſectati fuerint juſta præcepta tua.* 156 *Miſerationes tuæ Domine multæ ſunt erga pios; quocirca ſecundùm morem tuum ſolitum recrea me; & fac me reviviſcere & reſpirare a metu malorum.* 157 *Nam bene multi ſunt qui me perſequuntur, meque affligunt: neque tamen deviavi a præceptis tuis, teſtimoniis certiſſimis voluntatis tuæ.* 158 *Vidi inſenſatos non ſervantes legem tuam & pactum tecum initum; & mœrore contabeſcebam, eo quod verba & præcepta tua non cuſtodirent.* 159 *Vide quod ego mandata tua cuſtodierim Domine: propterea pro tua miſericordia recrea me, meque reviviſcere fac & reſpirare.* 160 *Caput & exordium omnium verborum tuorum ac præceptorum eſt veritas tua, quæ nec falli poteſt, nec fallere: & in ſempiternum vera & non fallacia ſed ſemper juſta ſunt jura tua omnia atque judicia.*

ORATIONES.

1 MIſerationes tuæ multæ Domine, plurimas in nobis iniquitates deleant, & ad indulgentiam tuam nos emendando perducant. Per Dominum noſtrum.

2 Deus

(1) *Cod. Orat. B. 6.* Secundum judicia tua vivifica me: *tum alter MS. S. Pauli proſequuntur*; Multi qui perſequuntur & tribulant me &c.

(2) *Codd. Orat. B. 6., & S. Pauli*, & in æternum &c.

2 DEus qui ſalutem fidelium a peccatoribus elongaſti, miſerationum tuarum memor humilitatem noſtram ab iniquorum infeſtatione cuſtodi. Per Dominum.

3 VIde humilitatem noſtram Domine, & eripe nos; te enim reſpiciente, etſi dejicimur, ſublevamur; quo ſuſtentante ne corruamus, excipimur. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus & vivis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*. Brev. Moraz. fol. 177. 178. 182. 183.

4 MIſerationes tuæ multæ Domine, omnes iniquitates noſtras deleant, & ad indulgentiam tuam nos emundandos perducant. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. Fol. 177.

Beda.

XXI. Sin. *Dentes*.

Vigeſimam primam litteram Sanctorum cœtus ingreditur, in qua *perſecutiones* ſævientium, charitate Domini ſibi dicit eſſe gratiſſimas; *ſepties* quoque *in die laudes Domino dixiſſe*: cui etiam *ſuas vias* notas eſſe profitetur. *Dentes* autem, quos hujus litteræ nomen exprimit, vel Sanctorum intellige, qui Dominum laudent, vel perſecutorum de quibus dicitur: *Filii hominum, dentes eorum arma & ſagittæ*. *Quotidie ad horam nonam*.

161 PRincipes perſecuti ſunt me gratis: *Sin*.
& a verbis tuis formidavit cor meum.

162 Lætabor ego ſuper eloquia tua, *Sin*.
ſicut qui invenit ſpolia multa.

163 Iniquitatem odio habui & abominatus ſum: *Sin*.
legem autem tuam dilexi.

164 Septies in die laudem dixi tibi *Sin*.
ſuper judicia juſtitiæ tuæ.

165 Pax multa diligentibus legem tuam: *Sin*.
& non eſt illis ſcandalum.

166 Exſpectabam ſalutare tuum Domine: *Sin*.
& mandata tua dilexi. *v. 166. Geneſ. XLIX. 18.*

 167 Cu-

161 *Principes me perſecuti ſunt ſine juſta cauſa; ſed a verbis juſſionum tuarum trepidavit magis cor meum, quam a principibus perſecutoribus meis.* 162 *Lætitia exſultabo propter verba promiſſorum tuorum, tamquam is qui multa hoſtium devictorum ſpolia reperit.* 163 *Injuſtitiam omnem & mendacium odivi & abominatus ſum, tuam autem legem dilexi.* 164 *Septies ſæpiuſque in die te laudavi de judiciis tuis juſtis, quibus omnia moderaris ex æquo.* 165 *Pax magna & animi tranquillitas eſt diligentibus legem tuam; & nullum eſt offendiculum illis amatoribus legis tuæ, quo corruant & pereant.* 166 *Jugiter exſpectabam adjutorium tuum ſalutiferum Domine: tuaque mandata dilexi & feci*

Sin. 167 Cuſtodivit anima mea teſtimonia tua :
& dilexit ea vehementer .

Sin. 168 Servavi mandata tua & teſtimonia tua :
quia omnes viæ meæ in conſpectu tuo .

318 v. 168. Sic diſtinguitur apud Apollinarium.

& feci . 167 Anima mea cuſtodivit præcepta , quæ teſtimonia ſunt voluntatis tuæ : quæ & vehementer dilexit . 168 Cuſtodivi mandata tua , & quæ teſtificatus es tibi placere ; nam viæ actioneſque vitæ meæ omnes coram te ſunt ; nihilque te latet .

ORATIONES.

1 PAX multa diligentibus legem tuam Domine , & non eſt in ipſis ſcandalum , præſta ne ullis umquam cogitationibus perturbentur , qui amori tuo nihil in hoc mundo præpoſuerunt . Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum .

2 FAC nos Domine ſuper eloquia tua lætantes , in tuis laudibus aſſidue gloriari , ut in pacis tuæ amore ſervati , minas principum minime formidemus . Per Dominum .

Brev. Mozar. fol. 139.

3 IN dilectione tua Deus ſit pax diligentibus te : & quia lætaris in pacis bonitate , pacis tuæ nos refice dono ; ac per charitatis præmium remove a nobis ſcandalum , ut de tua pace ſuperemus odium ; & de charitate noſtrorum cooperiamus [multitudinem] peccatorum ; ſicque mandata tua ſervemus , ut ad conſpectus tui gloriam , charitatis dulcedine perducamur . ℟. *Amen* . Per miſericordiam tuam Deus noſter , qui es benedictus & vivis & omnia regis in ſæcula ſæculorum . ℟. *Amen* .

Beda.

XXII. Thau . *Signum* vel *Conſummatio* .

Ad vigeſimam ſecundam litteram Domino juvante perventum eſt , in qua Sanctorum Chorus quantum ad finem Pſalmi vicinus eſt , tantum ſe Chriſto deſiderat proximari : petit enim , ad adventum Domini Salvatoris , quem fidelium devotio ineffabili deſiderio ſuſtinebat , *ut ovem perditam* revocare pietatis ſuæ munere dignaretur . Ipſe ergo eſt nobis cunctarum *Conſummatio* virtutum ; quia quicumque eum videre meruerimus , nil ultra quærere opus habemus : ipſius eſt *Signum* , quo redempti , canimus ; *Signatum eſt ſuper nos lumen vultus tui Domine* .

Quotidie ad horam nonam.

Thau. 169 APpropinquet deprecatio mea in conſpectu tuo :
Domine juxta eloquium tuum da mihi intellectum .

Thau. 170 Intret poſtulatio mea in conſpectu tuo :
ſecundùm eloquium tuum eripe me .

171 Eru-

169 Perveniat in conſpectum tuum acceptabilis intenta hæc deprecatio mea Domine : & da mihi intelligentiam rectam ad normam verbi tui . 170 Ingrediatur

171 Eructabunt labia mea hymnum, *Thau.*
cum docueris me juſtificationes tuas.
172 Pronunciabit lingua mea eloquium tuum: *Thau.*
quia omnia mandata tua, æquitas.
173 Fiat manus tua ut ſalvet me: *Thau.*
quoniam mandata tua elegi.
174 Concupivi ſalutare tuum Domine: *Thau.*
& lex tua meditatio mea — eſt:
175 Vivet anima mea, & laudabit te: *Thau.*
& judicia tua adjuvabunt me.
176 Erravi ſicut ovis quæ periit: *Thau.*
quære ſervum tuum; quia mandata tua non ſum oblitus. 334

diatur coram te grata, hæc mea poſtulatio Domine: & juxta verbum promiſ-
ſionis tuæ ab omni me malo libera. 171 *Ex imo pectore labia mea promant lau-*
dem tui, cum tu me interiori lumine ac ductu me docueris juſta præcepta tua.
172 *Loquatur lingua mea de verbis tuis; quia omnia mandata tua juſta ſunt.*
173 *Fiat operatio omnipotentiæ tuæ ad ſalvandum me, quia præ omnibus aliis*
elegi mihi ſectanda mandata tua. 174 *Deſideravi valde ſalutem illam, quæ a*
te ſolo præſtatur Domine: & lex tua eſt omnis mea meditatio atque oblectatio.
175 *Vivat tibi anima mea, & te laudet: tuaque jura a me ſervata auxilien-*
tur mihi. 175 *Aberravi plane a via recta mandatorum tuorum quaſi ovis per-*
dita, quæ aberrans ad gregem per ſe redire non poteſt: verum require tu me
ſervum tuum, & in viam me rectam reduc; quia quamvis peccaverim, man-
datorum tamen tuorum non ſum oblitus.

ORATIONES.

1 INtroeat Domine oratio noſtra in conſpectu majeſtatis tuæ; & ſicut nos ab erroribus priſtinis ut oves perditas revocaſti, ita fac ut juſtificationum tuarum edocti præconio, mereamur ad plenam pietatis tuæ gratiam pervenire. Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum.

2 PAlma totius * beatitudinis Deus, qui * fideles tuos, ut in lege tua ambulent, teſtimonia tua ſcrutentur, mandata cuſtodiant, ſalubris proviſor informas: concede nobis juſtificationes tuas toto corde quærere, eloquia tua intelligere, mirabilia tua prædicare; ut qui hactenus quaſi perditæ oves erravimus, tuis piis humeris reſtituti paradiſo gloriemur. Qui vivis & regnas cum Deo Patre in unitate Spiritus ſancti Deus per omnia ſæcula ſæculorum. *Amen.*

* *al.* bonitatis.
* *al.* filios.

3 TE Domine ſupplices deprecamur ut judiciorum tuorum factores, mandatorum cuſtodes, teſtimoniorumque ſcrutatores effecti, reperta perdita ove, induſtria benigni Paſtoris reſtituta Eccleſiaſtico ovili, ſacris tuis humeris reportati, ſanctorum Angelorum mereamur conſortiis gloriari. Tibi gloria cum æterno Patre & Spiritu ſancto in cuncta ſæcula ſæculorum. *Amen.*

Comment. hujus Pſ. tom. 7. S. Hieronymi.

PSAL-

Canticum graduum.

Beda.

Cantica graduum, cantica *aſcenſionum* ſunt; unde in Græco ſignificantius dicitur 'Ωδὴ τῶν ἀναϐαθμῶν, quod tantum ad ſuperna tendunt: veluti ſi aliquis in foveam ceciderit; & ponatur ſcala unde aſcendendi capiat facultatem. In foveam itaque captivitatis cum populus Iſraeliticus deveniſſet: cum tribularetur clamavit ad Dominum, & exauditus eſt; in patriamque reductus eſt; ita ut urbe Temploque reſtaurato diceret; *Ecce nunc benedicite Dominum omnes ſervi Domini, qui ſtatis in domo Domini*. Quo exemplo, qui in peccati foveam cecidit, *gradibus* humilitatis quibus ſuperna repetat, opus habet. Qui bene *Gradus* quindecim vel in Pſalterio deſcripti, vel in templo Salomonis compoſiti eſſe perhibentur; ut ſignificent nos per hebdomadam Legis, & ogdoadem Dominicæ Reſurrectionis ad ſuperna poſſe reſurgere: nec alias principem mundi evadere; niſi requies animæ poſt carnem quaſi in ſeptima ætate; & Reſurrectio carnis in finem quaſi in octavo creetur. Propter hos quindecim *Gradus*, id eſt, utriuſque Teſtamenti ſcientiam; aqua diluvii quæ concava vallium & planitiem camporum in immenſum exceſſerat, altiſſimos montes quindecim cubitis tranſcendiſſe narratur: quia fides Eccleſiæ, quæ Baptiſmi unda ſacratur, cum Gentiles mores facile ſuperat; tum philoſophorum ſumma ingenia, virtutis culmine devincit: quia & in hoc ſæculo, recte vivere; & in futuro vitam animæ perpetuam cum corporis reſurrectione credere, ſperare, & diligere novit.

Senſus myſticus.

Per totum pſalmum Propheta loquitur. In prima parte clamat ad Dominum, ut liberetur a labiis iniquis & a lingua doloſa: *Ad Dominum dum tribularer*. Secunda, [1] vehementer affligitur, quia in hac vita diutius commorans, aliena vitia ſuſtinendo, malorum permixtione prægravatur: *Heu mihi quia incolatus meus prolongatus eſt*.

Feria II. ad Veſperum.

Euſebius Cæſarienſis. De incolatu. *

Pſal-

* Sub perſona David canitur quando Saulis perſecutionibus exulabat. Aliter, *Vox Chriſti ad Patrem de Judæis*.

Pſalt. Syr. Anonymus. Canticum primum Aſcenſionis. Orat populus detentus in Babel, ut liberetur, ac proinde nos oramus, ut liberemur a dæmonibus. (2) Verſ. viii.

Pſalt. Arab. Verſ. viii.

S. Hier. Quindecim graduum Pſalmi per quoſdam profectus nos ad ſummam perducunt, ut in atriis Domini poſſimus dicere, *Ecce nunc benedicite Domino omnes ſervi Domini in atriis domus Dei ejus*.

(1) *MS. ibi*, vehementer afficitur &c. (2) *Apud Blanch. Verſ. xv.*

Digitized by Google

Pſalmus ad precandum.

1 AD DOMINUM, CUM TRIBULARER CLAMAVI, ET EXAUDIVIT ME. Propheta.

† 2 Domine libera animam meam a labiis iniquis [1]
3 ÷ & ⁑ a lingua doloſa.
† 4 Quid detur tibi, aut quid apponatur tibi ad linguam doloſam?
† 5 Sagittæ potentis acutæ
6 cum carbonibus deſolatoriis.
† 7 Heu mihi! quia incolatus meus prolongatus eſt:
8 habitavi cum habitantibus Cedar:
9 multum incola fuit anima mea.
† 10 Cum his qui oderunt pacem, eram pacificus:
11 cum loquebar illis, impugnabant me ÷ gratis ⁑

℣. 10. 11. Sic diſtinguitur apud Apollinarium.

I. Canticum pro aſcenſionibus, ſive profectionibus populi a captivitate & exilio ad patriam Jeruſalem.

I. Gradus Afflictio.

PROPHETA. 1 *Cum in captivitatis tribulatione eſſem, clamavi ad Dominum; qui & exaudivit me.* 2 *Domine libera animam meam ab inimici oppreſſoris mei verbis injuſtis & mendacibus,* 3 *& a doloſo ſermone.* 4 *Ecquid emolumenti dandum eſt tibi; quidve ſupplicii afferendum eſt tibi ob linguam tuam fraudulentam popule Babylonie, qui me in ſervitutem redegiſti?* 5 *Acutæ plane ſagittæ ab omnipotente Deo tibi dandæ ſunt & infigendæ,* 6 *una cum ignitis carbonibus cuncta vaſtantibus ac deſolantibus.* 7 *Heu me miſerum! quia peregrinatio hæc mea longe ab Jeruſalem in longum tempus protracta eſt:* 8 *diu habitavi exul in tentoriis ut habitare ſolent Cedareni in Arabia:* 9 *multoque tempore peregrinata eſt anima mea.* 10 *Erga iſtos odientes pacem eram ego pacificus:* 11 *at cum dicerem illis verba pacata, ipſi e contrario gratis & ſine cauſa mecum ſemper bellabant.*

ORATIONES.

1 TRibulationum noſtrarum optime * mitigator Deus, libera animas fidelium a labiis detrahentium iniquorum, ut adjutoriis ſpiritualibus præmunitæ, nullis impugnationibus adgraventur. Per Dominum.

MSS. * *al.* propugnator.

2 AD te Dominum, dum tribulamur clamamus, ut nos a labiis iniquis liberes, & a lingua doloſa tutes, nec blandientibus iniquitatem nos humilies; nec receſſum a veritate ſuadentibus, adſenſum noſtrum incurves. ℟. *Amen.* Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen.*

Brev. Moarab. fol. 193.

3 Multum

(1) *Vat. 341 unico verſu legit noſtros* ℣℣. *2 & 3. ſicut & unico alios* ℣℣ *5 & 6. unico itidem 9 & 10. Quod idem principio factum fuiſſe viſitur in Cod. Vat. 341. ſed deinde appoſitis numericis notis ea diſtinctio ſignata in eo fuit quæ nobis cum Oxon. Editione Grabeana communis eſt.*

fol. 199. 3 MUltum peregrinantem animam noſtram in tabernaculis Cedar, tu Chriſte lux vera juſtitiæ, peccatorum noſtrorum tenebris exue, & ſanctæ claritatis tuæ [1] luce perfunde: ut & in hoc mundo cum odientibus pacem pacifici, & in futuro ſæculo cum filiis Jeruſalem, ſancta confœderante concordia, mereamur eſſe beati. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

fol. 211. 4 CHriſte Dei Patris individua proles, qui adſumpto homine laqueos iniquæ linguæ perpeſſus es, tu Eccleſiam tuam ab omnium paſſionum inlecebris libera, a nocibilitate labiorum detrahentium inlæſam conſerva; quatenus a rugientibus miniſtris, ſcilicet diabolicæ poteſtatis, exempta, tibimet cæleſti in curia inhæreat glorioſa. [℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.]

PSALMUS CXX.

Canticum graduum.

Beda.

Senſus myſticus. Primo in tribulatione poſitus Propheta, ad exemplum Publicani illius, qui tunſo pectore oculos elevare non audebat ad cælum, *liberari* ſe petiit *a labiis iniquis & a lingua doloſa*. Nunc autem reſpirans ad ſecundum *gradum*, *oculos levavit ad montes*, ad interceſſores utique Sanctos, quorum ſuffragio munera ſuperna mereretur. Hoc enim ex perſona ſua loquitur Propheta; qui tamen & ipſe *Mons* erat & patriarcha mirabilis; ſed ideo per iſtos *gradus* competenter aſcendiſſe ſe retulit, ut nobis ignorantibus, cæleſtium virtutum genera, diſtincta narratione monſtraret.

Propheta (ut diximus) ad cæleſtem Jeruſalem conſcendens, primo membro ad Sanctorum merita elevaſſe ſe dicit oculos, ut eorum precibus adjuvaretur; ne mens illius hoſtili impugnationi ſuccumberet: *Levavi oculos meos*. Secundo ordine indubitanter ſibi promittit, quod ſe integre noverat poſtulaſſe; docens ut quotiens bona fixo corde petimus, concedi nobis ſine dubitatione credamus: *Dominus cuſtodit te*, [*Dominus protectio tua*] & reliqua. *Feria II. ad Veſperum.*

Euſebius Cæſarienſis. Reditus a Babylone & a diſperſione.

S. Athanaſius. Pſalmus gratiarum actionis. *

Pſal-

* Prædicatio, vel inſtitutio ſupplicationis, quæ populo in Babylone poſito conveniat. Aliter, Pſalmi graduum dicuntur, quia in aſcenſu Templi canebantur ſinguli Pſalmi per ſingulos gradus. Aliter, *vox Eccleſiæ ad Apoſtolos*.

Pſalt. Syr. Anonymus. Ex Pſalmis aſcenſionis e Babel, & promiſſiones bonorum. Verſ. x.

Pſalt. Arab. Verſ. x.

S. Hier. Iſte Pſalmus ſecundam aſcenſionem continet, cujus titulus eſt; *Canticum graduum*, plures enim ſunt ſignificantes aſcenſum noſtrum, qui fit in corde ad Deum a convalle plorantis, id eſt, ab humilitate contribulationis.

(1) *B. ibi*, lucem perfunde &c.

Pſalmus ad imprecandum benedictionem.

1 LEVAVI OCULOS MEOS IN MONTES, UNDE VENIET AUXILIUM MIHI. Propheta.
† 2 Auxilium meum a Domino,[1]
3 qui fecit cælum & terram.
† 4 Non det in commotionem pedem tuum;
5 neque dormitet qui cuſtodit te.
† 6 ecce non dormitabit neque dormiet qui cuſtodit Iſrael.
† 7 Dominus cuſtodit te:
8 Dominus protectio tua, ſuper manum dexteram tuam.
† 9 Per diem ſol non uret te:
10 neque luna per noctem.
† 11 Dominus cuſtodit te ab omni malo:
12 cuſtodiat animam tuam ÷ Dominus:
† 13 Dominus cuſtodiat introitum tuum & exitum tuum,
14 ex hoc nunc, & uſque in ſæculum.

℣. 2. II. Paralip. XX. 17.

℣. 7. 8. Sic diſtinguitur apud Apollinarium.
℣. 8. Pſalm. XV. 8. CVIII. 31.

II. Canticum pro aſcenſionibus ſive profectionibus populi a captivitate & exilio ad patriam Jeruſalem.

II. Gradus, Proſpectus ad Deum.

PROPHETA. 1 *In exilio conſtitutus, levavi oculos meos verſus montes Jeruſalem, ut viderem unde mihi auxilium veniret ad redeundum illuc.* 2 *Auxilium iſtud mihi veniet a Domino,* 3 *factore cæli & terræ.* 4 *Qui Deus in profectione tua ad Jeruſalem o Iſrael, non permittat pedem tuum incidere in vacillationem & prolapſionem:* 5 *nec dormitantis more te negligat Deus cuſtos tui.* 6 *ecce enim non dormitabit umquam neque dormiet qui cuſtodit Iſraelem.* 7 *Dominus te cuſtodit:* 8 *Dominus te protegit inſtar umbraculi, ſemper aſſiſtens ad manum dexteram tuam.* 9 *Ideo non te ſol interdiu aduret ardore;* 10 *nec te luna noctu percutiet nimio humore.* 11 *Dominus in iſto te itinere cuſtodiat ab omni malo:* 12 *cuſtodiat ſane animam tuam Dominus.* 13 *Dominus cuſtodiat exitum tuum de terra exilii tui, & acceſſum & introitum tuum in patriam tuam Jeruſalem,* 14 *jam ab hoc tempore & in æternum uſque.*

ORATIO.

Protege plebem tuam non dormitans neque dormiens Domine Deus, protector Iſrael: & ne uramur per diem[2], tu nos ab ſcandalis hujus mundi defende. Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum. MSS.

(1) *Vat. 341 & 342 ℣℣. noſtros 2 & 3 unico in verſu cogunt; altero itidem duos inſequentes 4 & 5; ſicut & cum Ed. Oxon. uno verſu habent quæ nobis verſus componunt 7 & 8. Inſuper ℣℣. 9 etiam atque 10 iidem Vat. MSS. unico concludunt.*

(2) *In MS. ibi ſecundis ſequioribuſque curis additum legitur;* nec per noctem.

Canticum graduum.

Beda.

Audivimus *Gradum*; intelligamus ad altiora conſcenſum: ſed iſte aſcenſus firmus eſt, qui Domino cuſtodiente ſervatur. Ecce jam ſublevatur Propheta tertio *gradu*, ſecundis altior factus; & de ipſa lætitia principium pſalmi ſumpſiſſe declaratur.

Senſus myſticus. In prima parte gaudet ſe Propheta commonitum ad ſupernam Jeruſalem eſſe venturum: ubi jam Sancti ſecura proſperitate conſiſtunt; & cum Domino, [1] miſericordia ipſius largiente judicabunt: *Lætatus ſum* & reliqua. Secunda, loquitur ad cives Jeruſalem, optans eis abundantiam pacis; quam ſe dicit charitate fratrum, & Domini amore prædicaſſe: *Rogate quæ ad pacem* & reliqua.

Feria III. ad Veſperum. *Euſebius Cæſarienſis*. Bonarum rerum lætus nuncius.
S. Athanaſius. Pſalmus gratiarum actionis. *

Pſalmus ad meditandum.

Propheta. 1 LAETATUS SUM IN HIS QUAE DICTA SUNT MIHI;
2 in [2] domum Domini ibimus:
V. 3. Sic apud Apollinarium & in cod. Vaticano. † 3 ſtantes erant pedes noſtri in atriis tuis [3] ※ Jeruſalem
† 4 Jeruſalem quæ ædificatur ut civitas;
5 cujus participatio ejus, in idipſum.
† 6 Illuc [4] enim aſcenderunt Tribus,

7 Tri-

III. Gradus, Lætitia ſocietatis ſanctæ.

III. Canticum pro aſcenſionibus ſive profectionibus populi a captivitate & exilio ad patriam Jeruſalem.

PROPHETA. 1 *Lætatus ſum in iis quæ mihi dicta ſunt a Prophetis dicentibus, 2 quod ab hoc exilio liberati, cito ibimus ad domum Domini in Jeruſalem: 3 ubi in atriis tuis jam olim conſiſtebant pedes noſtri o Jeruſalem. 4 Hæc eſt Jeruſalem quæ rurſum eſt reædificanda veluti civitas, 5 cujus participatio atque conſociatio in ſuis civibus ſit coadunata ſimul ut olim erat. 6 Ad*

eam

* Quia in priore pſalmo audierat, *Dominus cuſtodiat introitum tuum, & exitum tuum*, nunc propterea lætatum ſe eſſe dicit, quod ſibi in domo Dei introitus ſit repromiſſus. Aliter vox *Eccleſiæ ad Apoſtolos*.

Pſalt. Syr. Davidis ex Pſalmis aſcenſionis, cum præcepit Cyrus ut aſcenderet captivitas. Spiritualiter vero promiſſio bonorum: Verſ. xix.

Pſalt. Arab. Verſ xv.

S. Hier. Iſte Pſalmus tertius eſt aſcenſionis gradus vocem hominis continens, cujus converſatio habetur in cælis.

(1) *MS.* miſericordiæ ipſius largitate &c.

(2) *V. hunc ſecundum ſuperiori jungunt Vat. 341 & 342. tum contra Oxon. Ea. facta diſtinctione habet.*

3 ſtantes erant pedes noſtri

4 in atriis tuis Jeruſalem.

(3) *MsS. S. Pauli, & Orat. B. 6. illic aſteriſco carent.*

(4) *Cod. S. Pauli* illic *loco* illuc.

Digitized by Google

7 Tribus Domini, teſtimonium Iſrael,
8 ad confitendum nomini Domini:
† 9 quia illic ſederunt ſedes in judicio,
10 ſedes ÷ ſuper : domum David.
† 11 Rogate ÷ quæ ad : pacem ÷ ſunt : Jeruſalem.
12 ÷ Et : abundantia diligentibus te:
† 13 fiat pax in virtute tua;
14 ÷ & : abundantia in turribus tuis.[1]
† 15 Propter fratres meos & proximos meos,
16 loquebar pacem de te:
† 17 propter domum Domini Dei noſtri quæſivi bona tibi.

eam enim urbem olim aſcendebant omnes Iſraeliticæ tribus, 7 tribus ſcilicet
dicatæ Domino, juxta divinam conteſtationem & præceptum datum Iſraeli il-
luc aſcendendi, 8 tum ut profiterentur religionem ſuam erga nomen & maje-
ſtatem Domini; 9 tum etiam quia illic conſtituta erant ſolia & tribunalia ad
exercendum judicium, 10 ſolia, inquam, ſuper domum & regnum Davidis.
11 Optate ergo a Domino ea quæ ad pacem, tranquillitatem & quietem faciunt
Jeruſalem. 12 Itaque bene ſit, & bonorum abundantia adſit iis qui te dili-
gunt o Jeruſalem. 13 ſit & pax & proſperitas in munitione exercitus tui, &
in antemurali & ambitu murorum tuorum: 14 rerumque abundantia ſit in tur-
ribus & propugnaculis tuis. 15 Ceterum propter fratres meos & proximos
amicos meos, 16 ejuſmodi pacem & tranquillitatem dicebam & optabam pro
te o Jeruſalem: 17 & propter templum Domini Dei noſtri, quod in te reædifi-
candum eſt, quæſivi & optavi bona quæ tibi Jeruſalem ſancta prodeſſent.

ORATIO.

AMbulantibus in atriis domus tuæ, omnipotens Deus, pacis abundantiam largiri dignare, ut dum te tota aviditate cordium confitemur, bona tua in cæleſtibus capiamus. Per Dominum noſtrum. MSS.

PSALMUS CXXII.

Canticum graduum.

Beda.

Qui prius *oculos ad montes levavit*, nunc *ad* ipſum *Dominum* lumina ſui cordis erexit. Senſus myſticus.

Propheta metuens amittere quod tenebat, & cautus ex ipſa parte qua creverat; prima parte perſeverantiam precum devotus[2] exſequitur; ut ſuſcepta munera divino præmio contineret: *Ad te levavi oculos meos.* Secunda, Dominum deprecatur ut donet ei miſericordiam, quia inſtigatione diaboli ab inſultantibus multa patiebatur adverſa: ut quem con-

(1) *℣℣. 14 & 15. unicum conſtituunt in Vat.* 341 & 342.
(2) *MS. ibi*, aſsequitur.

ſortio ſuo maculare non poterant, ſaltem ſuperbis deſpectionibus macularent: *Miſerere noſtri Domine, miſerere noſtri.*

Feria III. ad Veſperum. *Euſebius Cæſarienſis*. Orationis.
S. Athanaſius. Pſalmus in ſola interpellatione.*

Pſalmus ad precandum.

Propheta. 1 AD TE LEVAVI OCULOS MEOS,
2 qui [1] habitas in cælis.
† 3 Ecce ſicut oculi ſervorum in manibus dominorum ſuorum;
† 4 ſicut oculi ancillæ in manibus dominæ ſuæ:
5 ita oculi noſtri a Dominum Deum noſtrum,
6 donec miſereatur noſtri.
† 7 Miſerere noſtri Domine, miſerere noſtri:
8 quia multum repleti ſumus deſpectione;
† 9 ÷ quia ⁝ multum repleta eſt anima noſtra:
10 opprobrium abundantibus,
11 & deſpectio ſuperbis.

IV. Canticum pro aſcenſionibus ſive profectionibus populi a captivitate & exilio ad patriam Jeruſalem.

IV. Gradus, Invocatio. PROPHETA. 1 *Ad te levavi oculos & corporis & mentis meæ ut ex hoc me exilio liberes, 2 ad te, inquam, qui glorioſum in cælo habes habitaculum. 3 Ecce quemadmodum oculi ſervorum intenti ſunt ad manus dominorum ſuorum ut ab eis victum ac defenſionem habeant; 4 & quemadmodum oculi ancillæ intenti ſunt ad manus ſuæ dominæ ut neceſſaria conſequatur: 5 ſic oculi noſtri intenti ſunt ad te Domine Deus noſter, 6 donec miſerearis noſtri. 7 Miſerere ergo noſtri Domine; miſerere noſtri: 8 quia multum admodum in hoc exilio repleti ſumus contemptione & deſpicientia: 9 nam ſemper magis ac magis eſt repleta deſpectione anima noſtra: 10 & jamdiu fuimus ludibrio & probro his inimicis noſtris, qui divitiis abundant: 11 multoque tempore fuimus deſpectui hiſce ſuperbis, nos nihili æſtimantibus.*

ORA-

* Ex communi omnium perſona, qui in captivitatem ducti ſunt, canitur, libertatem reverſionis a Domino poſtulantium. Aliter, *vox Chriſti ad Patrem*.

Pſalt. Syr. Davidis, ex Pſalmis aſcenſionis, diciturque ex perſona Zorobabel principis captivorum, & oratio ſupplicationis. Verſ. x. ([2])

Pſalt. Arab. Verſ. VIII.

S. Hieron. Pſalmus quartum canticorum graduum pandit aſcenſum, in quo vir ille fidelis, qui dudum ad montes ſuſtollebat oculos, nunc proficiens jam in aſcenſu ad ipſum cælorum habitatorem eos erigit, dicens.

(1) *Vat. 341. & 342. ſimul in unicum verſum jungunt ℣℣. 1 & 2 item altero ℣℣. 5 & 6. Altero inſuper ℣℣. 10 & 11.*

(2) *Ex Blanch. addidimus heic ſequentes ex Pſalt. Arab. & ex S. Hieron. Titulos, quibus apographus noſter deſtituitur.*

ORATIONES.

1 CÆlorum habitator Deus, ad te levamus oculos noſtros precantes, ut confutatis opprobriis ſuperborum, miſericordiam [1] nobis ſolitam clementer indulgeas. Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum. MSS.

2 AD te Domine oculos noſtros erigimus, quem * [2] in cæleſtibus habitare, & terræ machinam virtute continere fatemur; miſerere igitur noſtri Domine, miſerere; & peccatis noſtris pro quibus te metuimus, parce; ut contemptum noſtrum pietate clementi reſpicias, & a delicti opprobrio dextera nos tuæ virtutis eripias. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*. Brev. Mozar. fol. 42. 72. 94. 103. 111. * *al.* cæleſtia & terræ &c.

3 SIcut ſervorum in manibus dominorum ſuorum ſunt oculi, ita noſtri ad te Domine, quouſque & peccantibus noxam dimittas, & vapulantium plagas minuas, impertiaſque alimenta egenis, & medelam tribue vulneratis. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.* fol. 100. 125. 128.

4 MIſerere nobis Domine, exſpectationi noſtræ quæſitum auxilium tribue, ut qui ſuperborum repleti ſumus contemptu, defenſionis tuæ muniamur auxilio. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.* fol. 255. 268.

PSALMUS CXXIII.

Canticum graduum.

Beda.

Quia *Gradus* iſtos & una tantum Eccleſia & innumerabilia ejus membra viritim conſcendunt, modo in eis Pſalmiſta ſingulari, modo numero loquitur plurali. Senſus myſticus.

Memores ſancti Confeſſores quot pericula, Domino miſerante, velut impetum torrentis evaſerint; primo capite fatentur ſe de tot ærumnis ſola Dei miſericordia liberatos: *Niſi quia Dominus* & reliqua. Secundo, gratias agunt quia non ſunt decepti a perſecutoribus; ſed verſa vice, contritis ipſorum inſidiis erepti: ***Benedictus Dominus qui non dedit nos.***

Euſebius Cæſarienſis. Gratiarum actionis. *Feria III. ad*

S. Athanaſius. Pſalmus gratiarum actionis. * *Veſperum.*

Pſalmus

* Etiam ſub perſona populi jam liberati cantatur agentis gratias cum enumeratione malorum, quæ a Babylone pertulerant. Aliter, *vox Apoſtolorum*.

Pſalt. Syr. Anonymus, gratiarum actio. Aſcenſus. Verſ. xv.

Pſalt. Arab. Verſ. xiii.

S. Hier. Iſte Pſalmus quintus Aſcenſionis eſt gradus, edocens, virum illum fidelem proficere, qui per elevationem ſpiritualium oculorum ad cælorum habitatorem evincens omnes diabolicæ immiſſionis inſidias, ita exorditur dicens:

(1) *MS.* Miſericordiam tuam nobis &c.

(2) *B. ſol.* 94, 103, *&* 111 *ibi*, quem in cæleſtibus terræ machinam virtute continera &c.

Digitized by Google

Pſalmus ad meditandum .

Propheta . 1 NISI ÷ QUIA : DOMINUS ERAT IN NOBIS :
2 dicat nunc Iſrael : [1]
3 niſi ÷ quia : Dominus erat in nobis :
† 4 cum exſurgerent homines in nos ,
5 forte vivos deglutiſſent nos .
† 6 Cum iraſceretur furor eorum in nos :
7 forſitan aqua abſorbuiſſet nos .
† 8 Torrentem pertranſivit anima noſtra :
9 forſitan pertranſiſſet anima noſtra aquam intolerabilem .
ỳ. 10. Sic apud Apollinarium & in alio cod. Vaticano. † 10 Benedictus Dominus , qui non dedit nos [2] in captionem dentibus eorum .
† 11 Anima noſtra ſicut paſſer erepta eſt
12 de laqueo venantium .
† 13 laqueus contritus eſt & nos liberati ſumus .
† 14 Adjutorium noſtrum in nomine Domini ,
15 qui fecit cælum & terram .

V. Gradus , Gratiarum actio.

V. Canticum pro aſcenſionibus ſive profectionibus populi a captivitate & exilio ad patriam Jeruſalem.

PROPHETA . 1 *Niſi Dominus adfuiſſet nobis , 2 dicat ſane Iſrael , 3 niſi Dominus adfuiſſet nobis auxilio ſuo ; 4 cum inſurgerent iſti homines contra nos , 5 viventes adhuc & crudos nos jam forſitan abſorbuiſſent belluino more . 6 Et cum ipſi furenter iraſcerentur contra nos , 7 tamquam inundantes aquæ jam forſitan nos ſubmerſiſſent . 8 Cum per tumidum torrentem malorum tranſiret anima noſtra ; 9 forſitan tunc tranſiſſet anima noſtra per aquam impermeabilem ; cujus nos impetum & vim ſuſtinere & evadere non poſſemus . 10 Benedictione & laude dignus eſt Dominus , qui nos non tradidit in prædam eorum dentibus. 11 Anima enim noſtra quaſi paſſerculus & avis erepta eſt 12 de laqueo & inſidiis horum hoſtium, venatorum inſtar nos perſequentium . 13 eorum enim laqueus jam disfractus eſt ; & nos de manu & vi illorum liberati ſumus . 14 Qua tamen in re auxilium noſtrum fuit in nomine & potentia Domini , 15 qui cælum terramque creavit .*

ORATIONES.

MSS. 1 COnclude Domine hiantia ora malorum , qui ſævis obtrectationum dentibus nos vorare nituntur ; ut qui de noſtra virtute diffidimus , nominis tui adjutorio muniamur . Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum .

2 Eſto

(1) *Vat. 341 & 342 , & Oxon. Ed. ỳ. huic 2 jungunt & inſequentem proxime 3.*

(2) *Oxon. Ed. invecta illic diſtinctione ,* 10 Benedictus Dominus , qui non dedit nos . 11 in captionem dentibus eorum . *Tum ex adverſo inſequentes ỳỳ. 11 & 12 unicum efficiunt in Vat. 341 & 342.*

2 ESto in nobis Domine Deus Iſrael, & malorum infeſtationem, ne deglutiamur, a nobis repelle; nocivamque iracundiam ne abſorbeamur comprime; ſicque in nobis torrens tuæ [1] voluptatis redundet, ut vitiorum torrentem anima noſtra ſe ſine diſcrimine pertranſiſſe exſultet: neque inimicorum dentibus laniemur, ſed ereptos nos de venantium laqueis gratulemur: & tu adjutor noſter hæredita nos in poſſeſſione æterna, qui cooperante Verbo tuo, [2] ſanctoque Spiritu feciſti cælum & terram. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*. Brev. Mozar. fol. 45. 101.

3 ADjutorium noſtrum in nomine tuo eſt Domine, da nobis odiſſe mundi inlecebram, & venantium voluptatum præcavere muſcipulam, ut ipſe inſidiantem perimas, ipſe confidentem munias atque defendas. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. fol. 113. 114.

4 COnverte Domine laqueos, quos nobis hi qui animas noſtras venari conantur, opponunt; & adverſantium nos inſidias adjutorii tui opitulatione conturba; quia niſi tu in nobis fueris, tam nos poteſt contraria virtus deglutire, quam obſorbere: eſto ſervorum tuorum & cuſtos & prævius, ut ſpiritualium nequitiarum muſcipulas non incurrat, ut volatus, quibus ad te venire nituntur, tota alacritate exerceant. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. fol. 277.

PSALMUS CXXIV.

Canticum graduum.

Beda.

Sexto *Gradu* clamat nobis Propheta *in Domino confidendum*, ne laboremus in caſſum.

Prima commonitione propter populum fidelem confirmat dicens, nullatenus commoveri poſſe, qui in Domino ſunt confiſi; reddens cauſam quare peccatores ſupra ſortem juſtorum non permittat excreſcere: *Qui confidunt in Domino*. Secundo, precatur ut rectis proſperitas, pravis vindicta proveniat: *Benefac Domine bonis*.

Euſebius Cæſarienſis. De reſtitutione in priſtinum. *Feria III. ad Veſperum.*

S. Athanaſius. Pſalmus deſcribens vitam virtute bona præditam. *

Pſalmus

* Ex perſona eorum canitur, qui de captivitate redeuntes impugnatores ſuos hoc eſt finitimas gentes, Deo adjuvante preſſerunt. Aliter, *vox Eccleſiæ*.

Pſalt. Syr. Ex pſalmis aſcenſionis. Anonymus. Verſ. XIV.

Pſalt. Arab. Verſ. VIII.

S. Hier. Iſte Pſalmus ſextus habetur in canticis graduum, qui ex voce Prophetæ nos hortatur, ut relictis ſæcularibus cauſis in Deum tantum omnem confidentiam habeamus, dicens.

(1) *B. fol.* 45. torrens tuæ voluntatis redundet &c.

(2) *B. fol.* 45. ſanctorumque ſpiritum feciſti &c. & *fol.* 105, verbo tuo ſancto, qui ſpiritum feciſti.

Pſalmus ad meditandum.

Propheta. 1 QUI CONFIDUNT IN DOMINO SICUT MONS SION.
2 non commovebitur in æternum, [1] qui habitat ÷ in : Jeruſalem:
† 3 Montes in circuitu ejus:
4 & Dominus in circuitu populi ſui
5 ex hoc nunc, & uſque in ſæculum.
† 6 Quia non relinquet [2] Dominus virgam Peccatorum
7 ſuper ſortem juſtorum:
8 ut non extendant juſti ad iniquitatem manus ſuas.

ỳ. 9. Sic apud Apollinarium.

† 9 Benefac Domine bonis [3] & rectis corde.
† 10 Declinantes autem in obligationes,
11 adducet Dominus cum operantibus iniquitatem:
12 pax ſuper Iſrael.

ỳ. 12. Pſ. CXXVII. 6. Galat. VI. 16.

VI. Gradus, Confidentia.

VI. Canticum pro aſcenſionibus ſive profectionibus populi a captivitate & exilio ad patriam Jeruſalem.

PROPHETA. 1 *Qui confidunt in Domino, hi erunt firmi atque ſecuri in Jeruſalem, ſicut ipſius mons Sion:* 2 *nec concutietur ultra in æternum, qui habitaverit in Jeruſalem.* 3 *Quemadmodum enim circum eam urbem ſunt montes; ita & Dominus protector erit circum populum ſuum* 4 *ab hoc tempore & in æternum uſque.* 5 *Non enim permittet Dominus virgam & ſceptrum tyrannicum peccatorum diu deſævire* 6 *in ea loca, quæ divina ſorte data ſunt juſtis;* 7 *ne forte juſti deſperatione vel pravorum exemplo mittant & ipſi manus ſuas ad perpetrandas iniquitates.* 8 *Benefac, quæſo, Domine bonis & iis qui recto proboque ſunt animo.* 9 *Qui autem deflectunt in obliquationes & contorſiones ad bonos ligandos & obſtrangulandos;* 10 *hos Dominus abducet in æternum ſupplicium una cum iis qui quod iniquum eſt faciunt:* 11 *quibus ſublatis, pax erit atque felicitas in Iſrael.*

ORATIONES.

1 REpelle Domine nequitias inſurgentium malorum a ſorte juſtorum, ut qui in te toto corde confidunt, nullis tentationum imbribus quatiantur. Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum.

Brev. Mozar. fol. 111. 117.

2 BEnefac Domine bonis & rectis corde; regimen ſalutaris impende, atque in tuæ plebis cuſtodia ſemper vigila, & malignantium rabiem

(1) *Oxon. Ed.*
2 non commovebitur in æternum,
3 qui habitat in Jeruſalem.
Deinde Vat. 341 *&* 342 *unico verſu exprimunt* ỳỳ. 3 *&* 4, *ſicut & unico* ỳỳ. 6 *&* 7: *unico inſuper qui nobis ſunt* 10, 11, *&* 12.

(2) *Vocem* Dominus *ejus loci Cod. Orat. B.* 6. *omittit.*

(3) *Vat.* 341, 342 *& Oxon. Ed.*
9 Benefac Domine bonis.
10 & rectis corde.

biem tua dextera fræna . ℟. *Amen* . Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus , & vivis , & omnia regis in ſæcula ſæculorum . ℟. *Amen*.

3 CONcede nobis Domine ſic in te firmiter confidere , ne poſſit nos turbo inimici commovere : in monte Sion fidem noſtram ſtatue , & in circuitu populi jugiter adeſſe digneris , ne redemptorum numeroſitas concupiſcat ad iniquitatem manus extendere ; ac ſic mundi delectamenta reſpuant , ut obligationes noxias tua in virtute diſrumpant , tuamque bonitatem ſacra donatione ſuſcipiant . ℟. *Amen* . Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. fol. 245.

PSALMUS CXXV.

Canticum graduum .

Beda .

Poſt *captivitatem* omnium Peccatorum , voces Beatorum aſcendentium ad ſupernam Jeruſalem quam ſuaviter offeruntur , ut in itinere arduo poſiti , ſancto ſe carmine conſolentur . Senſus myſticus.

Sanctiſſimi viri divina miſeratione liberati , prima parte pſalmi gratias agunt , quod de obnoxietate ſæviſſima Peccatorum in tantam gratiam ſunt recepti , ut inter Gentes probarentur eſſe laudabiles : *In convertendo* . Secunda , deprecantur ut captivitas eorum commutetur in gaudium ; ſubjungentes mirabilem veramque ſententiam ; quia Qui ſeminant in lacrymis , in gaudio metent : *Converte Domine* & reliqua . *Feria III. ad Veſperum* .

Euſebius Cæſarienſis . De exſpectatione futurorum .

S. Athanaſius . Pſalmus gratiarum actionis . *

Pſalmus ad meditandum .

1 IN CONVERTENDO DOMINUS CAPTIVITATEM SION : Propheta .

2 facti ſumus ſicut conſolati .

PSALT. CUM CANT. Ppp † 3 Tunc

VII. Canticum pro aſcenſionibus ſive profectionibus populi a captivitate & exilio ad patriam Jeruſalem . VII. Gradus, Patientia & exſpectatio liberationis.

PROPHETA. 1 *Quando Dominus faciet ut revertamur in patriam nos, qui e Sion abducti fuimus in captivitatem : 2 tunc facti erimus tamquam adeo conſolati*

* In captivorum perſona canitur ſupplicantium pro libertate , atque dicentium quanta bona, & quanta clara laudatio abſolutionem talem ſecutura ſit. Aliter, convertente Domino captivitatem Sion , hoc eſt , Jeroſolymorum , quæ prima domum redierat , facti ſumus ſicut deſolati , non dicit conſolati ; nondum eſt enim plena lætitia , ceteris in captivitate poſitis . Aliter , *vox Apoſtolorum de impiis Judæis* .

Pſalt. Syr. Ex Pſalmis aſcenſionis . Anonymus , dicitur de Aggæo & Zaccharia , qui aſcenderunt de Babel una cum captivitate . Spiritualiter vero exſpectatio bonorum futurorum . Verſ. xv.

Pſalt. Arab. Verſ. x.

S. Hier. Iſte Pſalmus ſeptimus graduum profert canticum , vel aſcenſum , in quo fidelis anima adverſus criminum captivitatem in Dominum exſultat , & dicit :

† 3 Tunc repletum eſt gaudio os noſtrum ;
4 & lingua noſtra exſultatione .
† 5 Tunc dicent inter Gentes ; [1]
6 *Magnificavit Dominus facere cum eis .*
† 7 Magnificavit Dominus facere nobiſcum :
8 facti ſumus lætantes .
† 9 Converte Domine captivitatem noſtram ,
10 ſicut torrens in auſtro .
ỳ. 11. Jerem. XXXI. 9. † 11 Qui ſeminant in lacrymis , in exſultatione metent .
† 12 euntes ibant , & flebant
13 mittentes [2] ſemina ſua :
† 14 venientes ÷ autem : venient [3] cum exſultatione ,
15 portantes manipulos ſuos .

ſolati ut præ lætitia videamur nobis ſomniare reditum noſtrum verius , quam illum revera fieri . 3 *Eo tempore os noſtrum impletum erit riſu verbiſque gaudii ;* 4 *& lingua noſtra impleta erit divina laude exſultanter .* 5 *Tunc poſt reditum noſtrum in patriam de nobis inter Gentes infideles dicetur :* 6 Magnifice certe ſe geſſit Dominus cum iſtis . 7 *Plane magnifice , & nos reſpondebimus , erga nos ſe Dominus geſſit ;* 8 *factique ſumus lætantes .* 9 *Reduc ergo Domine nos captivos in patriam tam celerrime ;* 10 *quam celerrime reducitur in terram ſiccam torrens flante auſtro .* 11 *Qui ferunt cum lacrymis & mœrore , hi cum exſultatione & gaudio metent .* 12 *hi ambulantes ibant & præ labore & ærumna flebant ,* 13 *dum jactarent in terram ſemina ſua ;* 14 *ſed vice verſa redeuntes venient in domos ſuas cum exſultatione & lætitia ,* 15 *reportantes manipulos frugum ſuarum : eruntque in meſſe hilares , qui in ſemente fuerant triſtes .*

ORATIONES.

1 Conſolare Domine populum tuum , & libera nos a captivitate peſſima vitiorum , ut quod hic in lacrymis ſerimus , te retribuente cum gaudio metamus . Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum Filium tuum , qui tecum vivit & regnat Deus in unitate Spiritus ſancti per omnia ſæcula ſæculorum . *Amen* .

Brev. Mozar. fol. 43. 114. 125. 2 Converte Domine captivitatem noſtram , ab inlecebroſis inimici ſeductionibus redimendo ; & reple conſolatione indulgentiæ quos deſolatos proſpicis ob admiſſionem nequitiæ : da nobis quæſumus contriti cordis humilitatem quærere , & inquinamenta quæ nos polluunt , fluentis lacrymarum abluere : ſic etiam confeſſionis remedia feramus in lacrymis , ut indulgentiæ fructus metamus in gaudiis . ℞. *Amen* . Per miſericordiam tuam

(1) *Ab eo ỳ. 5 uſque ad hujuſce pſalmi finem Vulgatæ diſtinctionem in verſibus retinent Vat. 341 & 342.*

(2) *MS. S. Pauli , & Orat. B.6. preſſius ad exemplar τῶν ό ,* portantes ſemina ſua.

(3) *Iidem MSS.* in exſultatione .

tuam Deus noſter, qui es benedictus & vivis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*.

3 REple Domine gaudio os noſtrum, & linguam noſtram exſultatione locupleta, ut qui in lacrymis ſeminamus verbum vitæ, metamus in gaudio fructum juſtitiæ. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.* fol. 121.

4 IN tribulatione clamantes elevamus mentis oculos ad te auxiliatorem Deum, ut eruas nos a ſævis dentibus invidorum; auferas a nobis ſceptrum dominationis iniquæ, ut ſolita miſeratione largita, dum a captivitate vitiorum abſolvimur, cæleſtis Jeruſalem ædificio, tanquam vivi lapides connectamur. Comment. hujus Pſalm. in S. Hieronymi.

Pſalmus CXXVI.

Canticum graduum Salomonis.

Beda.

Ideo pſalmus iſte *Salomonis* titulo prænotatur, ut ipſe fabricator Templi doceat, ſe nihil valere *ad ædificationem* ejus ſine Domini auxilio. Myſtice autem *Salomon*, qui *Pacificus* interpretatur, Chriſtum ſignificat: de quo Apoſtolus ait; *Ipſe eſt enim pax noſtra, qui fecit utraque unum*; id eſt, Circumciſionem & Præputium una fide conjunxit. Unde rectiſſime propter [1] diſtinctionem Teſtamentorum, *Salomonis* nomen & hic poſt ſeptem *Gradus*, in capite octo reliquorum; & ſupra poſt ſeptuaginta pſalmos in capite octuaginta ſequentium conſtat aunotatum. Senſus myſticus.

Exſultans Propheta quod novi Teſtamenti gratiam prævidiſſet in ſpiritu; ne cui de tanto munere præſumptio pernicioſa ſurriperet, primo ingreſſu docet ne quis propriis viribus aliquid boni applicet cum omnia in divina poteſtate ſint poſita; nec præcurrere velit tempus Domini ordinatione diſpoſitum: *Niſi Dominus ædificaverit domum*. Secundo modo, de ipſo Domino deque ejus Apoſtolis loquitur, vel quicumque ejus mandata perficiunt: *Ecce hæreditas Domini*.

Euſebius Cæſarienſis. De ædificatione Eccleſiæ. Feria IV. ad Veſperum.

S. Athanaſius. Pſalmus in narratione. *

* Carmen hoc licet Salomonis perſonæ conſtituentis domum Domini congruat. (2) Prophetiæ tamen & ſecundæ ædificationi aptandum eſt, quam admitebantur reverſi de Babylone, quia utraque caſſa eſſe, niſi Deo cuſtode, & præſide nitentur. Aliter, *vox Chriſti ad futuram Eccleſiam*.

Pſalt. Syr. Ex Pſalmis aſcenſionis (3) dictis a Davide de Salomone. Dicitur quoque de Aggæo & Zaccharia, qui urgebant ſtructuram Templi. Verſ. xiv.

Pſalt. Arab. Verſ. xiii.

S. Hier. Ideo Pſalmus iſte Salomonis titulo prænotatur, ut ipſe fabricator templi doceat ſe non valere ædificationem ejus conſummare ſine Domini auxilio.

(1) *Ms. ibi*, propter diſtinctionem novi Teſtamenti, Salomonis.

(2) *Apud Blanch.* Prophetæ tamen &c.

(3) *Apud eundem* dictus &c.

Pſalmus ad meditandum .

Propheta . 1 NISI DOMINUS ÆDIFICAVERIT DOMUM ;
2 in vanum laboraverunt qui ædificant eam .
† 3 Niſi Dominus cuſtodierit civitatem ;
4 fruſtra vigilat qui cuſtodit eam .
† 5 Vanum eſt vobis ante lucem ſurgere :
6 ÷ ſurgite ⁝ poſtquam ſederitis ,[1]
7 qui manducatis panem doloris .
† 8 Cum dederit dilectis ſuis ſomnum ;
9 ecce hæreditas Domini , filii ,
10 merces fructus ventris .
† 11 Sicut ſagittæ in manu potentis ;
12 ita filii excuſſorum .
† 13 Beatus vir qui implevit deſiderium ſuum ex ipſis :
14 non [2] confundetur cum loquetur inimicis ÷ ſuis ⁝ in porta .

VIII. Gradus , Dei gratia & ſavor.

VIII. Canticum pro aſcenſionibus ſive profectionibus populi a captivitate & exilio ad patriam Jeruſalem : aptum & congruens Salomoni , qui domum tum Dei tum ſuam ædificavit .

PROPHETA . 1 *Niſi Dominus adjutorio ſuo conſtruxerit aliquam domum , vel aliquam ampliaverit familiam ; 2 in vanum certe laboraverint qui eam conſtruere conantur vel ampliare . 3 Niſi Dominus tuitione ſua cuſtodierit civitatem aliquam atque rempublicam ; 4 in vanum vigilat qui cuſtodit eam . 5 Deo non juvante , vanum eſt vobis quod diluculo vigilatis ad ædificandam domum , cuſtodiendamque civitatem . 6 Feſtinanter ſane ſurgite poſtquam noctu paululum quieveritis vos , 7 qui cum dolore & ærumna panem comeditis in laborando pro veſtra domo vel civitate ; ſed hæc nihil vobis proderunt , niſi ſua vos gratia Dominus adjuverit . 8 E contrario autem etiam tum cum dederit ille dilectis ſuis ſomnum & quietem ſine ulla eorum ſollicitudine & anxietate ; 9 tunc præter quoque humanam ſpem dantur illis a Domino hæreditas & filii, 10 & merces & præmium ex fructu ventris fœcundi ad ampliandam domum & familiam . 11 Et quemadmodum ſagittæ in manu alicujus viri robuſti , virum ipſum adverſus hoſtes defendunt : 12 ſic filii iſti parentum quos Deus dilexerit , expediti & prompti ipſos parentes ſi concuſſi fuerint & vexati , defendent ab iis qui illos concuſſerint & exagitaverint . 13 Felix ſane qui impleverit deſiderium ſuum talibus filiis quos optaverat : 14 quia eorum ope tutus non pudefiet , cum loquetur & diſceptabit cum inimicis ſuis in porta civitatis & in foro .*

ORA-

(1) *ŸŸ. 6 , & 7 unico contrahunt Vat. 341 , & 342.*

(2) *MSS. S. Pauli , & Orat. B. 6.* non confundentur cum loquentur &c.

ORATIONES.

1 DOmorum ſpiritualium ædificator Deus, ut nos cuſtodias deprecamur; imple in te deſiderium noſtrum, & Electis tuis nos[1] adjunge pro meritis. Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum. MSS.

2 DOmorum ſpiritualium ædificator Deus, ut nos cuſtodias deprecamur, & ut nos Electis tuis adjungere digneris, imple amore tuo deſiderium & voluntatem noſtram. Per.

PSALMUS CXXVII.

Canticum graduum.

Beda.

Quam ſit magnificus nonus *Gradus*, numerus ipſe declarat, qui trina triplicatione protentus ſanctum nobis Trinitatis culmen oſtendit. Merito ergo & in tali *Gradu* & ubique *Timor Domini* nobis commendatur, quibus cuſtos neceſſarius comprobatur. Senſus myſticus.

Primo membro Propheta ſub quibuſdam alluſionibus enumerat bona timentium Dominum, ut animos devotorum, cæleſtis præmii calore ſuccendat: *Beati omnes qui timent Dominum*. Secundo, benedicit eos ut gaudia æterna recipiant; ne quis hunc timorem ſuaviſſimum pertimeſcat: *Benedicat tibi Dominus ex Sion* & reliqua.

Euſebius Cæſarienſis. Vocatio Gentium. *Feria IV. ad Veſperum.*

S. Athanaſius. Pſalmus beatitudinem proclamans. *

Pſalmus ad meditandum.

1 BEATI OMNES QUI TIMENT DOMINUM, Propheta.
2 qui ambulant in viis ejus.
† 3 Labores manuum tuarum ※ quia : manducabis; V. 3. Iſai. III. 10.
4 bea-

IX. Canticum pro aſcenſionibus ſive profectionibus populi a captivitate & exilio ad patriam Jeruſalem.

IX. Gradus, Timor & obedientia Domini.

PROPHETA. 1 *Beati & felices omnes ii qui timent offendere Dominum;*
2 *qui quidem in curſu vitæ ſuæ incedunt per vias mandatorum Domini.*
3 *Quoniam autem tu qui Deum times, comedes parta laboribus manuum tuarum;*

* Reverſos de Babylone docet ſtudere debere virtutibus, quando irremunerata talis non poſſit eſſe devotio. Aliter, *Propheta de Chriſto ad Eccleſiam dicit.*

Pſalt. Syr. Ex Pſalmis aſcenſionis. Anonymus. Dicitur de Zorobabel Principe Juda, & ſollicitationis ædificii. Innuit etiam in eo vocationem Gentium. Verſ. XIV.

Pſalt. Arab. Verſ. X.

S. Hier. Iſte Pſalmus in nono aſcenſionis gradu, vel cantico timorem dilectionemque Dominicam inſinuat dicens:

(1) *MSS.* *ibi* nos adjungi præcipias &c.

4 beatus es, & bene tibi erit.
† 5 Uxor tua ſicut vitis abundans [1]
6 in lateribus domus tuæ.
† 7 Filii tui ſicut [2] novellæ olivarum
8 in circuitu menſæ tuæ.
† 9 Ecce ſic benedicetur homo qui timet Dominum.
† 10 Benedicat [3] tibi Dominus ex Sion:
11 & videas bona Jeruſalem
12 omnibus diebus vitæ tuæ:
† 13 & videas filios filiorum tuorum,
14 pacem ſuper Iſrael.

ỳ. 14. Pſ. CXXIV. 5. Galat. VI. 16.

rum; 4 idcirco beatus es & bene tibi erit. 5 Uxor tua fœcunda ſimilis viti fructiferæ erit 6 intra latera domus tuæ; 7 filiique tui virentes & vegeti ſimiles novellis plantulis olearum, 8 aderunt tibi circum menſam tuam. 9 Ecce enim homo qui timet Dominum, hoc modo benedicetur. 10 Beneficentia ſua tibi benedicat Dominus, qui colitur in Sion. 11 videaſque bona felicitatemque Jeruſalem ad quam nunc pergis 12 reliquis diebus omnibus vitæ tuæ; 13 & videas filios filiorum tuorum; 14 & pacem videas ſuper totum Iſraelem.

ORATIONES.

1 TImentibus nomen tuum Domine beatitudinem largire perpetuam, ut talis nobis actio taliſque ſit vita, quæ celſum de bonis fructibus meritum reportet ad ſidera. Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum.

Brev. Mozar. fol. 45. 101. 811.

2 DEus qui timentes te, beatos Prophetali voce pronuncias, da in nobis tui timoris obſequia beneplacita, ut ex hoc in viis tuis ambulare nos facias; ſitque, te gubernante, labor noſter tuis oculis placitus, cujus fructus tempore remunerationis efficiatur ſuaviſſimus: ac ſic labor ipſe de charitate ſtudeatur, ut apud te fruges ejus in beatitudine recondantur. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*.

PSALMUS CXXVIII.

Canticum graduum.

Beda.

Senſus myſticus.

Quia laborantes in vinea Domini, denario regni remunerantur æterni, in decimo *Gradu* tolerantia paſſionum ſuadetur, cum crebra Eccleſiæ commemoratur afflictio.

In

(1) *ỳỳ. 5 & 6 unico habentur in Vat. 341 & 342: ſicut & unico in iiſdem MSS. 7 & 8, item altero 11 & 12; & altero 13 cum 14.*

(2) *Cod. S. Pauli.* ſicut novella &c.

(3) *MS. Orat. B. 6.* Benedicat te Dominus &c.

In prima poſitione Propheta monet Iſraelem ut dicat, quot certamina vel inſidias a ſuis pertulerit hoſtibus; ne quis fidelium de propriis poſſit deſperare preſſuris: *Sæpe expugnaverunt me*. Secunda, inimicis Eccleſiæ per parabolas imprecatur, quod eis in judicio futuro noverat eſſe venturum; *Confundantur & convertantur retrorſum*. *Feria IV. ad Veſperũ.*

Euſebius Cæſarienſis. Victoriæ militiæ Dei [*al.*] Paſſiones Chriſti.

S. Athanaſius. Pſalmus gratiarum actionis. *

Pſalmus ad meditandum.

1 SÆPE EXPUGNAVERUNT ME A JUVENTUTE MEA; Prophet.

2 dicat nunc Iſrael: [1]

† 3 ſæpe expugnaverunt me a juventute mea:

4 etenim non potuerunt mihi.

† 5 Supra dorſum meum [2] fabricaverunt peccatores:

6 prolongaverunt iniquitatem ſuam.

† 7 Dominus juſtus [3] concidit cervices Peccatorum.

8 Confundantur & convertantur retrorſum omnes qui oderunt Sion.

† 9 Fiant ſicut fœnum tectorum,

10 quod priuſquam evellatur, exaruit:

† 11 de quo non [4] implevit manum ſuam qui metit,

12 &

X. Canticum pro aſcenſionibus ſive profectionibus populi a captivitate & exilio ad patriam Jeruſalem. *X. Gradus. Tolerantia paſſionum.*

PROPHETA. 1 *Sæpius quidem oppugnaverunt & infeſtaverunt me a juventute mea*; 2 *ita nunc dicat Iſrael*: 3 *ſæpius quidem oppugnaverunt me a juventute mea Babylonii*; 4 *ſed non prævaluerunt mihi ut me funditus exſcinderent*. 5 *Peccatores iſti multa & gravia onera fabricaverunt ſupra dorſum meum*: 6 *& in longum protraxerunt iniquitatem ſuam, qua me affligebant*. 7 *ſed juſtus Dominus ſemper conſuevit confringere cervices Peccatorum*. 8 *Itaque pudore perfundantur, ſpe ſua fruſtrati, & avertantur & repellantur retrorſum omnes qui oderunt Sion*. 9 *Fiant ſimiles herbæ quæ in tectis naſcitur*, 10 *quæ ſtatim ut viruerit, antequam inde vellatur, jam aruit*: 11 *de qua*

* Docet (5) reverſos de Babylone meminiſſe veterum bonorum, & pro felicitate præſenti gratias referri; ex perſona ergo revertentium formatur oratio. Aliter, vox *Eccleſiæ*.

Pſalt. Syr. Ex Pſalmis aſcenſionis. Anonymus: de Anguſtia populi, quod autem ad nos, innuit nobis victoriam, atque triumphum cultorum. Verſ. XIII.

Pſalt. Arab. Numerus Verſ. XIII.

S. Hier. Iſte Pſalmus decimum nobis profert vel canticum vel aſcenſum, qui ex voce Prophetica inchoans docet inceſſanter reſiſtere nequitiis impugnantibus, ne nos expugnent.

(1) ℣℣. 2 & 3 *unicum conſtant in Oxon. Ed. ut & in Vat.* 342.

(2) *Cod. Orat. B.* 6. fabricabantur.

(3) *Cod. S. Pauli* concidet.

(4) *Cod. Orat. B.* 6. non implebit: *tum infra* metet, *ſicut & verſu proxime inſequenti habet*, colliget.

(5) *Blanch.* reverſuros &c.

12 & ſinum ſuum, qui manipulos colligit:
† 13 & non dixerunt qui præteribant; *Benedictio Domini ſuper vos:*
14 *benediximus vobis in nomine Domini.*

qua herba infrugifera manum ſuam numquam implevit bonarum ſegetum meſſor;
12 *& de qua nec ſinum ſuum unquam implevit qui manipulos frugum colligit;*
13 *& pro qua herba nullo tempore tranſeuntes dicere potuerunt, ut in agris
& ſegetibus ad meſſores frugum dici ſolet*: Benedictio & beneficentia Domini
veniat ſuper vos meſſores: 14 *vel*, bene precati ſumus vobis o meſſores,
Domini auxilio implorato.

Orationes.

MSS. * *al.* omnibus impugnantium.

1 AB * omnium impugnationum nequitiis Eccleſiam tuam Domine[1] dexteræ tuæ protectione defende, ut inimicis retrorſum converſis, ſacris a te benedictionibus repleatur. Per Dominum.

Brev. Mozar. fol. 94. 246. * *al.* convivia.

2 DOmine Jeſu Chriſte, qui pro noſtræ ſalutis remedio impiorum ſuſtinuiſti * commercia, auxilii tui ope nos protege adverſus impugnantium mala: ac ne dorſum noſtrum delicti comprimat ſarcina, impone humeris noſtris præceptis Evangelicis onera ſuavia, per quæ peccati fabricam deſtruas, & compaginibus ſacris nos virtutum meritis conſtruas. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*.

fol. 170. 208. * *al.* expugnant. * al. dedicatione.

3 ECce Domine, ſupra Eccleſiæ tuæ dorſum iniquitas oneroſa peccantium fabricata eſt ſuperborum; cum incorrigibiles moribus, membra tua atrociter * premunt: da ergo, quæſumus, nobis ita tolerantiæ virtute fulciri, ut eos quos in dorſo animæ noſtræ ſanandos portamus, ſalubriter nobiſcum ad cæleſte ſtabulum reportemus: quo uno ac ſingulari denario cum illis accepto, & nos de * prædicatione mereamur percipere lucrum, & ipſi de obedientia capiant nobiſcum præmium ſempiternum. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

Psalmus CXXIX.

Canticum graduum.

Beda.

Senſus myſticus. * *al.* peccata ad integrum carere.

In *Gradu* undecimo collocatus Propheta, pœnitentiæ ſe ſatisfactione proſternit; quia nec ſanctus quiſque in carne conſtitutus, * peccato ad integrum carere poteſt. Sed & hoc dicendum, quia omne peccatum quaſi undenarium eſt; quia Decalogi perfectionem tranſgreditur.

Clamat Propheta ad Dominum ut de peccatorum profundo liberetur benevolentia[2] boni Judicis de calamitatibus indicatis: nec mora, ad gratula-

(1) *MS. ibi*, dextera tuæ protectionis.
(2) *Idem MS. illic*, benevolentia judicis de calamitatibus judicantis.

tulationis gaudia venit; ut agnoſcerent pœnitentes quanta gratia ſuſcipiantur, quibus tam velox medicina præſtatur: *De profundis clamavi*. [& *A cuſtodia matutina*.]

Euſebius Cæſarienſis. Oratio Martyrum.

S. Athanaſius. Pſalmus in ſola interpellatione. * *Feria IV. ad Veſperum.*

VI. Pſalmus pœnitentialis ad precandum.

1 DE PROFUNDIS CLAMAVI AD TE, DOMINE: Propheta.
2 Domine exaudi vocem meam.
† 3 Fiant aures tuæ intendentes [1] in vocem deprecationis meæ:
† 4 Si iniquitates [2] obſervaveris Domine;
5 Domine, quis ſuſtinebit?
† 6 Quia apud te propitiatio eſt,
7 & propter legem tuam, ſuſtinui te Domine.
† 8 Suſtinuit anima mea [3] in verbo ejus:
9 ſperavit anima mea in Domino.
† 10 A cuſtodia matutina uſque ad noctem,

℣. 2. Pſal. LXVIII. 3. Thren. III. 55. ℣. 3. 4. 5. Sic diſtinguitur apud Apollinarium. ℣. 6. Pſal. CXLII. 2.

℣. 7. Sic apud Apollinarium.

XI. Canticum pro aſcenſionibus ſive profectionibus populi a captivitate & exilio ad patriam Jeruſalem. XI. Gradus, Peccatorum deteſtatio.

PROPHETA. 1 *Ex abyſſo profunda malorum ad te magno animi conatu clamavi, teque invocavi Domine: 2 exaudi ergo Domine vocem hanc meam. 3 Aures tuæ ſint, quæſo, attentæ ad vocem hanc deprecationis meæ peccatoris. 4 Si iniquitates hominum obſervare volueris ut punias Domine; 5 o Domine, ecquis in conſpectu tuo ſubſiſtet impune? 6 Quoniam autem apud te eſt propitiatio, & es tu placabilis iniquitatibus noſtris; 7 & ob legis tuæ promiſſiones peccatoribus ad te converſis factas, ego patienter exſpectavi te mihi placandum Domine. 8 Patienter expectavit veniam & reconciliationem anima mea, confiſa in verbo promiſſionis ejus: 9 ſperavit anima mea in Domino. 10 A vigilia matutina cum diluculo evigilamus, ad noctem uſque donec obdormiamus.*

* Sub perſona de Babylone canitur, illorum videlicet, qui ibi meritis eminebant. Aliter. *Legendus ad lectionem Jonæ Prophetæ*.

Pſalt. Syr. ex Pſalmis aſcenſionis dicitur (4) de Nehe Sacerdote, & innuit in eo precationem martyrum. Verſ. XVI.

Pſalt. Arab. Verſ. X.

S. Hier. Hic Pſalmus undecimus nobis aſcenſionis gradum pandit, & canticum, qui fidelis animæ conatum ad altiora tendentem proferens dum ſe in profundo quaſi immerſum queritur: nos ad intelligenda cæleſtia provocat dicens:

(1) *Oxon. Ed.*
3 Fiant aures tuæ intendentes,
4 in vocem deprecationis meæ.
(2) *MS. S. Pauli, & Orat. B. 6.* obſervabis. *Ad hac ℣℣. proxime ſequentes 5 & 6 unico leguntur in Vat.* 341 *&* 342.
(3) *MSS. S. Pauli, & Orat. B. 6.* in verbum ejus. (4) *Blanch.* de Nehe *&c.*

11 ſperet Iſrael in Domino :
† 12 quia apud Dominum miſericordia ; [2]
13 & copioſa apud Deum redemptio :
℣. 14. Sic apud Apollinarium. † 14 & ipſe redimet Iſrael ex omnibus iniquitatibus ejus .

miamus , 11 perpetuo indeſinenterque ſperet Iſrael in Domino : 12 quia miſericordia eſt apud Dominum ; 13 & copioſa redemptio ac liberatio ab adverſis noſtris apud eum eſt ; 14 & enim ipſe redimet Iſraelem ex omnibus iniquitatibus ejus , quibus antea tenebatur in miſerrima ſervitute captivus .

ORATIONES.

MSS. 1 INtendant , quæſumus Domine , pietatis tuæ aures in orationem ſupplicum , quia apud te eſt propitiatio peccatorum , ut non obſerves iniquitates noſtras , ſed impertias nobis miſericordias tuas . Per .

Brev. Mozar. fol. 94. 2 PAteant aures tuæ Domine orationibus noſtris , quibus a nobis congrui clamoris ſupplicatio dirigatur , quo & dignanter audiant , & in rebus petitis clementer reſpondeant : & quia apud te multæ ſunt miſerationes , rogamus te Deus , ne nos juxta multitudinem iniquitatum noſtrarum condemnes ; ſed confitentes ac revertentes ad te , copioſa miſeratione vivifices , ut clamorem noſtrum ad te de profundis accipias , & exemptos nos a mundanis , in atriis tuis in gaudio perpetuæ delectationis adſumas . [℟. *Amen* . Per miſericordiam tuam Deus noſter , qui es benedictus , & vivis , & omnia regis in ſæcula ſæculorum . ℟. *Amen* .]

PSALMUS CXXX.

Canticum graduum . ※ David ;

Beda .

Senſus myſticus. Poſt labores pœnitentiæ Propheta ſuavia canticorum nobis alimenta tranſmittit ; totum videlicet hunc pſalmum de manſuetudine atque humilitate decantans ; ut quos labor præmiſſæ confeſſionis afflixerat [2] glorioſæ devotionis dulcedo reficiat .

Primo ordine Propheta exemplo ſuo humilitatem & manſuetudinem docens populum utique Chriſtianum , pœnam ſibi graviſſimam ponit , ſi mandata Domini non cum ſumma humilitate ſuſciperet : *Domine non eſt exaltatum cor meum* . Secundo , converſus hortatur Iſrael jugiter ſperare in Domino , quatenus tali ſpe roboratus , cunctas ſæculi adverſitates tolerare prævaleat : *Speret Iſrael in Domino* .

Euſebius

(1) *In Vat.* 341 *&* 342 *℣℣. noſtri* 12 *&* 13 *unico exhibentur . Contra deinde Græcus facta diſtinctione habet :*
14 & ipſe redimet Iſrael
15 ex omnibus iniquitatibus ejus .

(2) *MS.* glorioſæ refectionis dulcedo reficiat .

Euſebius Cæſarienſis. De animi humilitate. *Feria IV. ad Veſperum.*
S. Athanaſius. Pſalmus in ſola interpellatione. *

Pſalmus ad humiliter de ſe ſentiendum.

1 DOMINE NON EST EXALTATUM COR MEUM: **Propheta.**
2 neque elati ſunt oculi mei:
† 3 neque ambulavi in magnis, [1]
4 neque in mirabilibus ſuper me.
† 5 Si non humiliter ſentiebam (ſed exaltavi animam meam)
† 6 Sicut [2] ablactatus, eſt ſuper matre ſua: *℣. 6. Matth. XVIII. 3. I. Corinth. XIV. 20.*
7 ita retributio in anima mea.
† 8 Speret Iſrael in Domino
9 ex hoc nunc, & uſque in ſæculum.

XII. Canticum pro aſcenſionibus ſive profectionibus populi a captivitate & exilio ad patriam Jeruſalem, inſpiratum Davidi. **XII. Gradus, Humilitas.**

PROPHETA. 1 *Domine non ſe ſuperbe extulit cor meum; 2 neque ſe faſtuoſe in altum elevaverunt oculi mei; 3 & non arroganter egreſſus ſum & inceſſi per magnificentias & res ac negotia majora, quæ eſſent ſupra vires meas: 4 nec aggreſſus ſum incedere perſcrutando per admirabilia, quæ tranſcenderent caput meum. 5 Si humilem demiſſumque animum non habebam, ſed extuli ſuperbe animum meum; 6 ſi, inquam, humilem demiſſumque animum non habebam, ſicut animo humili & non elato ablactatus infans apud matrem ſuam eſt: 7 ſic ut mea mereretur ſuperbia, condignum ſupplicium retribuatur animæ meæ. 8 Speret Iſrael in Domino 9 ab hoc tempore & in æternum uſque.*

ORATIONES.

1 NE permittas nos exaltari in ſuperbiis ſæculi omnipotens Pater; ſed qui mitis es & humilis corde, doce nos humilibus tibi placitis [3] moribus conſentire. [Qui vivis & regnas cum Deo Patre in unitate Spiritus ſancti Deus per omnia ſæcula ſæculorum. MSS.

* Hic quoque Pſalmus ſub Sanctorum in captivitate degentium perſona cantatur. Aliter, *vox Eccleſiæ regnantis.*

Pſalt. Syr. Davidis ex Pſalmis Aſcenſionis, diciturque de Jeſu filio Joſedeh Sacerdote ſummo, & de Humilitate. (4) Verſu I.

Pſalt. Arab. Verſ. VIII.

S. Hier. Iſte Pſalmus duodecimus in hac aſcenſione, vel gradus, vel cantici habetur, qui nos ex perſona Prophetæ humilitatem quam Chriſtus in carne geſtaturus erat, docet, dicens:

(1) *Uno verſu ſcribuntur in Vat.* 341 & 342 *quæ nobis conſtituunt* ℣℣. 3 & 4.
(2) *MS. S. Pauli*, ſicut ablactatum ſuper matre ſua.
(3) *MS. ibi*, placitis actibus conſentire.
(4) *Blanch. Verſ.* V.

Brev. Mozar. fol. 42. 1010 2 EXalta cornu noſtrum Domine fidei Catholicæ merito: & ne maculetur mens, ſuperbiæ morbo, greſſus noſtros ſuper mundi hujus latitudinem tribue ambulare, ne noxii incidamus in compedes, ſed humiliter ſentiendo, ad plenitudinem ſpei nobis condones properare. [℟. *Amen.* Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus & vivis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*.]

Pſalmus CXXXI.

Canticum graduum.

Beda.

Senſus Myſticus. Hic *Gradus* Incarnationis Dominicæ ſacramenta deſcribit; dignum enim fuerat ut poſt duodenarium Apoſtolorum numerum, quaſi caput omnium ipſe tertius decimus adveniret: neque enim ille humilis qui hactenus clamaverat de profundis, ſubito ſe in tantam laudem potuiſſet erigere: ſed *David* hoc loco Chriſtus intelligendus eſt.

Prima parte Propheta verba Chriſti refert; quibus Patri promiſerit requiem ſe non alias ſumere, niſi veræ religionis affectum humanis cordibus inſudiſſet: *Memento Domine David*. Secunda, dicit eſſe cognitum quod veraciter fuerat a Chriſto pollicitum, preces ſuas adjiciens ut quantocyus mundum ſalvaturus adveniret: *Ecce audivimus eam*. Tertia, promiſſionem a Patre illi factam perhibet eſſe complendam; ut fructus uteri virginalis thronum regni ſedeat æternum; quatenus Eccleſiam ejus benedicat; pauperes paſcat; Sacerdotes glorificet; & poteſtatem ejus producat; inimicos ejus induat confuſione; ſuper eum floreat ſanctificatio æterna juſtitiæ: [*Juravit Dominus David veritatem* &c.]

Feria V. ad Veſperum. *Euſebius Cæſarienſis*. Oratio Davidis, & apparitio Chriſti.
S. Athanaſius. Pſalmus in oratione. *

Pſalmus

* Idem argumentum eſt præſentis, & octuageſimi octavi Pſalmi; prædicens quippe Propheta quæ circa populum in Babylone geſta ſunt, inducit ipſum populum velut commonentem Deum, quantam beatus David curam Religionis, & divini cultus habuerit; quantumque ſtudium pro Templi ædificatione ſuſceperit; qualiterque illum viciſſim Deus remuneraturum ſe dixerit promiſſionibus ad gentem ejus directis, vel ad eos, qui erant ex ejus genere regnaturi. Et quia promiſſionum talium illa (1) tenebant intentione, ut eſſent in illatam imperii populi communis utilitatis; idcirco hujuſmodi Propheta pſalmos inſtituit, quibus ſpem nutriat & credant manentem promiſſionem; ſaltem propter fidem, captivitatem eſſe laxandam, ut & populus ſolo (2) Patris & David poſteri (3) invicto inſtituantur Imperio. Aliter, *Propheta ad Patrem de Chriſto dicit*.

Pſalt. Syr. Ex Pſalmis aſcenſionis. Anonymus: cum vellet extruere Domum Domino Sabahot, & Oratio Davidis, & revelatio Chriſti. Verſ. xxxvii.

Pſalt. Arab. Verſ. xxxii.

S. Hieron. Iſte Pſalmus habetur in canticis tredecimus graduum qui per aſcenſionem profectuum de adventu Filii Dei ex voce prophetica nos docet dicens:

---

(1) *Apud Planch.* illo tendebant intentione ut eſſet in illa tam Imperii quam populi communis &c.

(2) *Blanch.* patrio.

(3) *Blanch.* a victo, *pro* invicto.

Pſalmus ad precandum.

1 MEMENTO DOMINE DAVID · ET OMNIS MANSUETUDINIS EJUS: Propheta. II. Reg. VII. ℣. 1. 3. 4. Sic apud Apollinarium.
† 2 ſicut juravit Domino, votum vovit Deo Jacob:
† 3 *Si introiero in tabernaculum domus meæ,*
4 *ſi aſcendero in lectum ſtrati mei;*
† 5 *ſi dedero ſomnum oculis meis;* [2]
6 *& palpebris meis dormitationem,*
† 7 *÷ & requiem temporibus meis:*
8 *donec inveniam locum Domino,*
9 *tabernaculum Deo Jacob.*
† 10 Ecce audivimus eam in Ephrata:
11 invenimus eam in campis ſilvæ.
† 12 Introibimus [3] in tabernaculum ejus:
13 adorabimus in loco, ubi ſteterunt pedes ejus. ℣. 13. Pſal. XCVIII. 5.
† 14 Surge Domine in requiem tuam, ℣. 14. &c. II. Paralip. VI. 41. 42.
15 tu & arca ſanctificationis tuæ.

† 16 Sa-

XIII. Canticum pro aſcenſionibus ſive profectionibus populi a captivitate & exilio ad patriam Jeruſalem.

XIII. Gradus, Deſiderium adventus Chriſti.

PROPHETA. 1 *Domine memento Davidis & totius manſuetudinis ejus in omni afflictione ſua:* 2 *memento etiam quemadmodum de ea domo tua ſancta, ad quam reædificandam advenimus, juraverit ille tibi, & votum voverit tibi Deo quem Jacobi progenies colit, hoc nempe juramento & voto dicens;* 3 Male ſit mihi, ſi intravero in habitaculum domus meæ; 4 vel ſi aſcendero in lectum ſtrati mei ad quieſcendum; 5 aut ſi conceſſero ſomnum oculis meis, 6 & dormitationem palpebris meis: 7 & quietem temporibus capitis mei: 8 donec inveniam locum pro reponenda ibi Arca Domini, 9 nempe locum aptum ad conſtruendum habitaculum Deo Jacobi. 10 *Ecce jam nos audiveramus, cum adhuc in Babylonia eſſemus captivitate, eam ipſam ſanctam domum licet nunc deſtructam, eſſe in hac Euphratæa regione non longe a Bethlehem:* 11 *& invenimus eam eſſe in campis ſilvoſis & ſilveſtribus Jeruſalem, ad quam pervenimus.* 12 *Hic autem reædificato templo intrabimus in novum habitaculum Dei:* 13 *& proſtrati adorabimus in loco ubi ſteterat Arca, quæ erat veluti ſcabellum pedum ejus.* 14 *Surge itaque, ut ita dicamus, Domine, & veni in novum hoc domicilium tuum quietum & ſtabile, in quo perpetuo requieſcas.* 15 *Veni, quæſumus, huc tu & Arca quam tibi ſanctiſi-*

(1) *Oxon. Ed. ibi diſtinguens, ait:*
1 Memento Domine David
2 & omnis manſuetudinis ejus.
(2) *℣℣. 5, 6, 7. unico coactos invenies in Vat. 341 & 342; ſicut & inde ſequentes 8 & 9 altero eoque unico in iiſdem MSS.*
(3 *Codd. S. Pauli, & Orat. B. 6.* in tabernacula ejus.

† 16 Sacerdotes tui induantur juſtitiam ;
17 & ſancti tui exſultent .
† 18 Propter David ſervum tuum , [1]
19 non avertas faciem Chriſti tui .

℣. 20. Pſalm. LXXXVIII. 4. 5. 36. Act. II. 30.

† 20 Juravit Dominus David veritatem ;
21 ÷ & ⁝ non [2] fruſtrabitur eam :

℣. 21. &c. II. Reg. VII. 12. III. Reg. VIII. 25. II. Paralip. VI. 16.

22 *De fructu ventris tui ponam ſuper ſedem tuam .*
† 23 *Si cuſtodierint filii tui teſtamentum meum ,*
24 *et teſtimonia mea hæc quæ docebo eos :*
† 25 *et filii eorum uſque in ſæculum ſedebunt ſuper ſedem tuam .*
† 26 Quoniam elegit Dominus Sion ;

DEUS .

27 elegit eam in habitationem ſibi :

℣. 18. Eccl. XXXVI. 15.

† 28 *Hæc requies mea in ſæculum ÷ ſæculi ⁝*
29 *hic habitabo , quoniam elegi eam .*
† 30 *Viduam ejus benedicens benedicam :*
31 *pauperes ejus ſaturabo panibus .*
† 32 *Sacerdotes ejus induam ſalutari :*

33 *et*

ſanctificaſti ; ad cujus olim præſentiam ſæpe fortitudinem tuam monſtraſti ; quæ
a Jeremia occultata captivitatis tempore , adhuc abſcendita latet . 16 *Sacer-*
dotes tui hic iterum miniſtraturi , a te induantur juſtitia & probitate morum
ut juſte ſancteque tibi miniſtrent ; 17 *& tibi ſanctificati & ſacrati Levitæ cete-*
rique pii fideles hic te laudent lætantes in bonis . 18 *Ob amorem tuum erga*
Davidem fidelem ſervum tuum , tuaque promiſſa illi facta , 19 *ne averſeris*
nunc faciem ejuſdem uncti tui quem tui chriſmatis unctione in regem conſecraſti
populi tui ; quo minus reſtituas iterum regnum Judæ & Iſraelis ſtabiliter man-
ſurum in perpetuum . 20 *Juraſti enim Domine Davidi juramentum verum ,*
21 *quod nec irritum facies , dicens ei :* 22 De fructu & prole ventris tui
Meſſiam , qui ex ſtirpe tua naſcetur , ponam ſuper regium thronum tuum
ut regnet in æternum . 23 Sed & ſi filii poſteri tui cuſtodierint pactum de
ſervanda lege mea , 24 & obſervaverint præcepta illa teſtantia volunta-
tem meam , quæ ego docuero eos ; 25 etiam ipſi procul dubio & ipſorum
filii ſecundum carnem , uſque in ſæculum ſedebunt Reges ſuper thronum
tuum , regnantes in Iſrael atque in Judæa majeſtate regali . 26 *Quoniam*
autem Dominus elegit Sion , 27 *eamque prælegit ut in ea ſibi habeat conſtru-*
ctum habitaculum : 28 *idcirco de ea dixit :* Hic eſt locus in quo ſtabiliter
requieſcam : 29 hic habitaculum habebo , quia illam ego prælegi .
30 Ejuſdem urbis Sion viduas beneficentia mea benedicendo benedicam ,
annona ſuppeditata largiſſimè : 31 ejuſque pauperes panibus ſaturabo .
32 Ejuſdem civitatis Sacerdotes induam juſtitia ac probitate morum &
ipſis

(1) *℣. huic 18 inſequens 19 jungitur & 20 alter 21 copulatur .*
in Vat. 341 & 342 , quemadmodum deinde (2) *Cod. S. Pauli* fruſtravit .

33 *et ſancti ejus exſultatione exſultabunt:*
† 34 *Illuc producam cornu David:* v. 32. Ezech. XXIX. 21. Luc. I. 69.
35 *paravi lucernam Chriſto meo.* v. 35. III. Reg. XI. 36. XV. 4. IV. Reg. VIII. 19.
† 36 *Inimicos ejus induam confuſione:*
37 *ſuper ipſum autem efflorebit ſanctificatio mea.*

ipſis & aliis admodum ſalutari: 33 faciamque ut ſanctificati Levitæ ceterique pii fideles exſultanter exſultent in laude mei. 34 Ibi in Sion oriri faciam floridumque efficiam robur & regnum Davidi: 35 eique qui a me unctus fuit in Regem, præparavi atque promiſi me ibi daturum lucernam ſplendentem & numquam deficientem poſteritatis & regni, cujus non erit finis. 36 Et inimicos quidem ejuſdem Uncti mei totos perfundam turpi pudore: 37 ſuper ipſum autem efflorebit regium illud ſanctumque diadema ejus, quo ego eum a reliquis ſegregavi mihique ſacravi.

ORATIONES.

1 IN omni ingreſſu noſtro memor eſto noſtri omnipotens Deus, & indue nos Sacerdotali juſtitia, ut induci mereamur in tabernacula ſempiterna. Per.

2 VEſpertinis laudibus jam præmiſſis Domine, paramus lucernam Chriſto tuo Domino ac Deo noſtro, ut fructu juſtitiæ repleamur ad gratiam, & verbum vitæ contineamus ad gloriam. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*. Brev. Mozar. fol. 26. *In Vigilia Natalis Domini ad Veſperum.*

3 SAncte Domine, in cujus amore, martyris tui Romani pia confeſſione lætamur, oramus te, quæſumus, ut qui propter David ſervum tuum, Chriſti tui faciem non avertis, propter nos famulos tuos Sanctorum tuorum ſuffragia non retardes. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.* fol. 414. *De Sancto Martyre.*

4 EXſurge Domine, & corda noſtra tibi præparentur in requiem; ſitque in ſingulis Arcæ tuæ ſanctificatio, meditatioque ſanctitatis & operum noſtrorum lucerna Chriſtus Dominus noſter, ut hæc eo præparante, fructu juſtitiæ repleamur ad gratiam, & verbo eumdem vitæ contineamur ad gloriam. Per eumdem. Apud Alcuinum col. 240.

PSALMUS CXXXII.

Canticum graduum ※ David:

Beda.

Poſt illam præcedentis pſalmi ſanctiſſimam prædicationem, in decimo quarto *Gradu* jam poſitus Propheta, populis beatam prædicat *unitatem*, ut qui ſe Chriſtiana religione conſtringunt, in una charitatis convenientia perſeverent.

Hic

Digitized by Google

Hic pſalmus ſicut & centeſimus decimus ſextus diviſionem non recipit; & recte quia & ille omnes gentes populoſque ad unius Domini laudes, & iſte ad unitatem fraternæ dilectionis hortatur: *Ecce quam bonum & quam jucundum*.

Feria V. ad Veſperum. *Euſebius Cæſarienſis*. De populo perfecto.
S. Athanaſius. Pſalmus deſcribens vitam virtute bona præditam. *

Pſalmus ad meditandum.

Propheta. 1 ECCE QUAM BONUM ET QUAM JUCUNDUM,
2 habitare fratres in unum.
† 3 Sicut unguentum in capite, quod deſcendit in barbam
4 barbam Aaron;
† 5 quod deſcendit in oram veſtimenti ejus.
6 ſicut ros Hermon, qui deſcendit in montem Sion.
† 7 Quoniam illic mandavit Dominus benedictionem, [1]
8 ÷ & : vitam uſque in ſæculum.

XIV. Gradus, Concordia & Charitas.

XIV. Canticum pro aſcenſionibus ſive profectionibus populi a captivitate & exilio ad patriam Jeruſalem, inſpiratum Davidi.

PROPHETA. 1 *Ecce quid tam bonum & tam decorum atque jucundum,*
2 quam nos fratres a Babylone reverſos, cohabitare jam tandem pariter & una-
nimes in una eademque civitate Jeruſalem? 3 Jucundum eſt hoc, ſicut ſuaviſſi-
mum & odoratiſſimum erat oleum unctionis, quod effundebatur ſuper caput,
quodque defluebat in barbam, 4 in barbam, inquam, Aaronis ſummi Sacer-
dotis; 5 quodque large defluebat in ſuperiorem veſtimenti ejus oram, quæ ad
collum adſtringebatur: 6 & bonum eſt hoc nos cohabitare pariter, ſicut utilis
eſt ros qui deſcendit in Hermon & in montana Sion. 7 Nam Dominus manda-
vit ut ibi in concordi fratrum cohabitatione ſit benedictio & beneficentia ſua,
8 & vita uſque in æternum.

ORATIONES.

MSS. 1 INfunde Domine in Eccleſiam tuam charitatem [2] noſtræ fraternitatis & pacis, ut rore unguenti ſpiritalis aſperſi, benedictionis tuæ gratia jocundemur. Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum.

2 Chriſte

* Prædicit Propheta duas, & decem Tribus, quæ ſemper diſſidebant, poſt captivitatem in unam fœderandas eſſe concordiam. Aliter. *vox Eccleſiæ*.

Pſalt. Syr. Davidis. Ex Pſalmis Aſcenſus, dicitur de Moſe, & de Aharone degentibus in Tabernaculo in Domo Domini; & innuit in eo populum perfectum. Verſ. VIII.

Pſalt. Arab. Verſ. VIII.

(1) *Vat. 341 & 342 VV. 7 & 8 unico principio ſcripta fuerat in MS. Palat. 39 concludunt.* (2) *Vocem* noſtræ, *quæ deletam deinde fuiſſe obſervamus.*

2 Chriſte Domine, cujus ſacrum nomen unguento effuſo ſapientiæ comparavit odorem, da quæſumus unguentum verticis tui in barbam decoris populi tui, te profundente, deſcendere; ac in ipſam veſtimenti oram, quæ præſentis vitæ induitur, pervenire. Qui vivis. Apud Alcuinum col. 2,0.

Psalmus CXXXIII.

Canticum graduum.

Beda.

Poſt monita mutuæ dilectionis nunc conſequenter ſuadet, ut felix adunatio in laudes Domini flagrantiſſimo charitatis ſtudio concitetur.

Prima parte invitat Propheta ad benedicendum Dominum; ubi plurali numero prædictam plebem alloquitur: *Ecce nunc benedicite*. Deinde populum ſingulariter benedicit, quia ſancta unitas decus eſt ac virtus Eccleſiæ: *Benedicat tibi Dominus ex Sion*.

Libet referre quemadmodum uſque ad ſupernam Jeruſalem *Gradus* iſti pervenerint. Primo ſiquidem *gradu*, ſæculi deſignat horrorem, poſt quem ad virtutum omnium ſtudia feſtinatur. Secundo, virtus divinæ defenſionis exponitur, cui nihil (1) obviare poſſe monſtratur. Tertio, gaudium magnum eſſe dicitur, in Eccleſia Domini pura mente verſari. Quarto, inter quaslibet anguſtias docet, conſtanter de Domino præſumendum, donec miſeratus exaudiat. Quinto, monet ut liberati a periculis, non nobis aliquid, ſed omnia Domini virtutibus applicemus. Sexto, montibus ſolidiſſimis comparatur confidentia fideliſſimi Chriſtiani. Septimo, dicitur quam copioſos fructus metant, in lacrymis ſeminantes. Octavo, nil permanere dicitur, quod voluntate propria unuſquiſque fuerit operatus; ſed illa tantum eſſe firmiſſima, quæ auctore Domino conſtruuntur. Nono, timore Domini pronuntiatur homo beatus fieri, & univerſa illi profutura concedi. Decimo, infundit patientiam devotis, quam per Eccleſiæ verba commendat. Undecimo, de profundis clamat ad Dominum, ut in liberandis hominibus quanta ſit divinitatis potentia ſentiatur. Duodecimo, virtus manſuetudinis & humilitatis oſtenditur. Tertiodecimo, ſanctæ Incarnationis promiſſio, & dictorum veritas approbatur. Quartodecimo, fratribus ſpiritualibus adunatio prædicatur; ſupra quos benedictio Domini & æterna vita provenire monſtratur. Quintodecimo, in laudibus Domini perfecta illa charitas excitatur; ſupra quam nihil majus dici, nec glorioſius poteſt inveniri; ſicut Apoſtolus teſtatur quia *Deus charitas eſt*: continet hic numerus & hoc ſacramentum ut cum quinque ſenſus corporei, per quos fragilis humanitas contrahit omne peccatum, bea-

(1) *MS.* cui nihil obviare monſtratur.

Quotidie ad Completorium. tæ & individuæ Trinitatis fuerint virtute ſuperati, ad quintumdecimum *Gradalium* Pſalmorum nos culmen educat.

Euſebius Cæſarienſis. Populi venturi [*al.* optantis.] *

Pſalmus hortatorius ad laudandum Deum.

Propheta. 1 ECCE ∸ NUNC ⁝ BENEDICITE DOMINUM · OMNES SERVI DOMINI.

† 2 Qui ſtatis in domo Domini,

3 ∸ in atriis domus Dei noſtri ⁝

† 4 in noctibus extollite manus veſtras in Sancta:

5 & benedicite Dominum.

† 6 Benedicat te Dominus ex Sion,

7 qui fecit cælum & terram.

XV. Gradus, Aſſidua laus Dei. XV. Canticum pro aſcenſionibus & profectionibus populi a captivitate & exilio ad patriam Jeruſalem.

PROPHETA. 1 *Ecce nunc demum tandem ſoluta captivitate, & peregrinatione confecta, Domino benedicite omnes ſervi Domini.* 2 *Vos qui noctu conſiſtitis in domo Domini,* 3 *& in atriis ejuſdem domus Dei noſtri;* 4 *noctibus quoque elevate manus veſtras verſus ea ſanctæ Dei domus loca, quæ appellantur Sancta:* 5 *& ſic Domino benedicite & gratias agite.* 6 *O Iſrael beneficentia ſua benedicat tibi Dominus, qui in Sion colitur;* 7 *& qui cælum fecit ac terram.*

ORATIONES.

1 BEnedicentes te omnes ſervi tui Domine, deprecamur, ut nos mundi hujus nocte contectos, inluminare digneris; quatenus dum manus noſtras in bonis operibus elevamus, benedictionem a te largiſſimam conſequamur. Per Dominum noſtrum.

Brev. Mozar. fol. 66. t. 1. 30. 256. 2 IN noctibus manus noſtras ad te extollimus Domine, ut nos in Eccleſia tua fixos ſtatuas; ac dum mundialibus imprimimur ſarcinis, noſtra laudari te actione concedas. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*.

Apud Alcuinum col. 14. 3 PRæſta Domine ut cunctis gradibus perfectionis aſcenſis, in virtutum culmine te laudemus; & ſtantes in domo tua atque in atriis tuis manus noſtras ad te benedicendum diebus ac noctibus extendamus, benedictione a te percepta cæli ac terræ Domino & Salvatore. Per.

PSAL-

* Quaſi poſt reditum ædificata jam domo, ſtudium libertatis. Aliter, *vox Eccleſiæ in futuro*.

Pſalt. Syr. Davidis, de Sacerdotibus quos inſtituerat ad incumbendum miniſterio Domini noctibus. Spiritualiter autem documentum vitæ. Verſ. VIII.

Pſalt. Arab. Verſ. V.

(1) *Ed. Oxon.*
1 Ecce nunc benedicite Dominum
2 omnes ſervi Domini.

Præterea in Vat. 341 *&* 342 ℣℣. 2 *&* 3 *unico leguntur, ut & unico alii deinde* 4, *&* 5.

Alleluja.

Beda.

Poſt *Gradualium* pulcherrimam conſtructionem, quæ ad culmen uſque perpetuæ felicitatis evexit, congrue nimis ponitur *Alleluja*, ut laudibus Domini ſancta perfruatur Eccleſia, cui tale munus cognoſcitur eſſe præparatum.

Per totum pſalmum Propheta loquitur. Primo ingreſſu propter nominis ejus potentiam, laudes Domino dicit eſſe ſolvendas, quia fecit quæ voluit in cælo & in terra, magnalia ipſius diverſa commemorans: *Laudate nomen Domini*. Secundo, quoniam veritatis perfecta laus, eſt deſtruere falſitatem, idolorum cultores ſub irriſione redarguit: *Simulacra gentium* & reliqua. Tertio, diverſos Ordines admonet, ut Dominum laudare non deſinant: *Domus Iſrael benedicite Domino*. *Feria V. ad Veſperum.*

Euſebius Cæſarienſis. Doctrina ad inducendum.

S. Athanaſius. Pſalmus laudem denuncians. *

Pſalmus hortatorius ad laudandum Deum.

1 LAUDATE NOMEN DOMINI, (1) Propheta.
2 laudate ſervi Dominum.
† 3 Qui ſtatis in domo Domini,
4 in atriis domus Dei noſtri,
† 5 laudate Dominum quia bonus Dominus:
6 pſallite nomini ejus quoniam ſuave:
† 7 quoniam Jacob elegit ſibi Dominus,
8 Iſrael in poſſeſſionem ſibi. v. 8. Exod. XIX. 5.

ALLELU Cum jubilo & lætitia laudate, JA Deum.

PROPHETA. 1 *Laudate nomen Domini*, 2 *laudate, inquam, Dominum vos ſervi ejus*. 3 *Qui conſiſtitis in ſancta domo Domini*, 4 *& in atriis ejuſdem domus Dei noſtri*, 5 *laudate Dominum quia bonus & benignus eſt Dominus*: 6 *& pſallite nomini ejus, quia id pulchrum eſt atque ſuave*: 7 *& quia Dominus elegit ſibi populum ex Jacob*, 8 *Iſraelem ſcilicet in peculiarem ſuam*

* Reverſis de Babylone præcipitur ut tam pro ultione hoſtium, quam pro defenſione ſui, gratias referant redemptori, qui illos multiplici ſolatiorum genere ſemper conſolaverit. Aliter, *vox Eccleſiæ operantibus, quia increpat idola*.

Pſalt. Syr. Anonymus, ſpirituali ſenſu dicitur de anima ſomniante hymnos, cum cognitione vigilante in unione cum Trinitate, & innuit in eo converſionem populi Chriſtiani ad fidem. Verſ. XLV.

Pſalt. Arab. XLV.

S. Hier. Denis quinis Cantica graduum Pſalmis in benedictione concludens ex voce prophetica nos admonet dicens.

(1) *℣. 1 jungunt 2 Vat. 341 & 342, ſicut & 3 copulantur quartum inde ſequentem.*

† 9 Quia ego cognovi quod magnus ÷ eſt ⁑ Dominus;
℣. 10. Pſal. XCIV. 3. XCVI. 9.
10 & Deus noſter, præ omnibus diis.
† 11 Omnia quæ ÷ cumque ⁑ voluit Dominus, fecit
12 in cælo & in terra,
13 in mari & in omnibus abyſſis.
℣. 14 &c. Jerem. X. 13.
† 14 Educens nubes ab extremo terræ:
15 fulgura in pluviam fecit.
† 16 qui producit ventos de theſauris ſuis.
℣. 17. Exod. XII. 29.
17 Qui percuſſit primogenita Ægypti,
18 ab homine uſque ad pecus.
† 19 ÷ & ' ⁑ miſit ſigna & prodigia
20 in medio tui Ægypte
21 in Pharaonem & in omnes ſervos ejus.
℣. 22. 23. Joſue XII.
† 22 Qui percuſſit gentes multas:
23 & occidit reges fortes,
℣. 24. 25. Num. XXI. 24. 33.
† 24 Sehon regem Amorrhæorum,
25 & Og regem Baſan,
℣. 26. Joſue XII. 7. &c.
26 & omnia regna Chanaan.
† 27 & dedit terram eorum, hæreditatem,
28 hæreditatem Iſrael populo ſuo.
† 29 Domine nomen tuum in æternum:
℣. 30. Pſal. CI. 13.
30 Domine memoriale tuum in generationem & generatio-
nem: † 31 Quia

ſuam poſſeſſionem. 9 Ad laudandum Deum vos omnes invito, quia ego cognovi quod magnus ſit Dominus; 10 & quod Deus noſter magnus ſit ſuper omnes vanos & falſos deos Gentium. 11 Dominus hic noſter omnia quæcumque voluit facere, fecit 12 & in cælo & in terra, 13 & in mari & in cunctis abyſſis. 14 Hic eſt enim qui coram oculis noſtris aſcendere facit nubes ab extrema parte terræ quam conſpicimus; 15 & ut ex aqueis nubibus ignea fulgura una cum multa pluvia ſimul emittantur efficit: 16 ac de ſuis occultis reconditoriis ventos educit, quorum veras cauſas & loca unde veniant neſcit homo. 17 Hic in gratiam Iſraelis percuſſit primogenita in Ægypto, omnia pariter tam primogenita 18 hominum quam primogenita pecudum: 19 & emiſit admiranda ſigna & portenta 20 intra te o Ægypte, 21 contra Pharaonem & contra omnes ſervos ejus. 22 Hic eſt qui percuſſit gentes multas; 23 earumque reges robuſtos interfecit, 24 ut Sehon Regem *Amorrhæorum, 25 & Og Regem Baſanitidis, 26 & omnia regna ac reges Chananæorum: 27 quorum terram dedit hæreditario poſſidendam, 28 hæreditario, inquam, poſſidendam dedit populo ſuo Iſraelitico. 29 O Domine nomen tuum celebrabitur in omne ſæculum: 30 & recor-*

(1) *Cod. S. Pauli non* ÷ & ⁑ miſit, *ſed* emiſit *ſcriptum exhibet. Tum Vat.* 341 *&* 342 *cum Oxon. Ed. unico verſu concludunt noſtros* ℣℣. 19 *&* 20.

† 31 Quia judicabit Dominus populum ſuum ; ℣. 31. Deut. XXXII. 36.
32 & in ſervis ſuis deprecabitur.
† 33 Simulacra Gentium, argentum & aurum, opera manuum hominum : ℣. 33. Pſal. CXIII. 4.
† 34 os habent, & non loquentur :
35 oculos habent, & non videbunt : ℣. 35. Sapien. XV. 15.
† 36 aures habent, & non audient :
37 neque enim eſt ſpiritus in [1] ore ipſorum.
† 38 Similes illis fiant qui faciunt ea,
39 & omnes qui confidunt in eis.
† 40 Domus Iſrael benedicite Domino :
41 domus Aaron benedicite Domino :
† 42 domus Levi benedicite Domino :
43 qui timetis Dominum benedicite Domino.
† 44 Benedictus Dominus ex Sion, [2]
45 qui habitat in Jeruſalem.

recordatio tui in omnes perpetua ſemper erit ætates ſæculi, 31 quia tu Domine jus dices populo tuo, vindicans eum ab injuria hoſtium ſuorum; 32 & erga ſervos tuos exorabilis eris atque placabilis. 33 Non ſic ſunt dii Gentilium; nam idola illorum ſunt merum argentum & aurum inanime, & opera fabricata manibus hominum. 34 quæ habent quidem os, ſed numquam loquentur: 35 habent oculos, ſed numquam videbunt: 36 habent aures, ſed numquam audient; 37 ſed nec eſt flatus reſpirationis in ore ipſorum. 38 His ſimiles evadant qui ea faciunt, 39 & omnes qui confidunt in eis. 40 Vos autem domus & familia Iſraelis benedicite Domino: 41 Sacerdotalis familia Aaronis benedicite Domino: 42 Levitica familia Levi benedicite Domino: 43 & quotquot timetis offendere Dominum, benedicite eidem Domino. 44 Dignus eſt benedictione ac laude Dominus, laudanduſque eſt ſemper a Sione; 45 qui peculiaribus ſuæ præſentiæ ſignis inhabitat & protegit Jeruſalem.

ORATIONES.

1 SUavitatis [3] eximiæ Deus, quem omnis terra pro dulcedinis benignitate conlaudat, rogamus, ut ablato a nobis vanæ ſuperſtitionis errore, tuis voluntatibus connectamur. Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum.

2 DOmine qui [4] educens nubes ab extremo terræ, orbem univerſum ſanctis repleſti doctoribus, fulgura in pluviam converte miſericors, ut præceptis tuis, quibus famulos tuos ut corrigas, terres, benedicendo reficias; tuaque repletos gratia uberius benedicas. ℟. *Amen*. Brev. Mozar. fol. 43. 117. 148.

Per

(1) *Cod. Orat. B.* 6, in ore eorum.
(2) *Poſtremos hoſce verſus* 44 & 45 *unico* ℣. *concludunt Vat.* 341 & 342.
(3) *MS.* Suavitas eximia Deus &c.
(4) *B. fol.* 148. qui educis nubes &c.

Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*.

fol. 45. 122. 151. 3 LAudamus [1] te Domine quia benignus ac ſuavis es; præſta itaque ut dum in tua laudatione inſiſtimus, vel a mundi nos illecebris advoces, vel perfectorum ſocietati adglomeres. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

fol. 46. 4 LAudamus te Domine quia benignus & magnus es; cujus magnitudinem & bonitatem, & mirabilia teſtantur & opera: magnus es igitur Domine, te ex nihilo tam ſtupenda tamque multiplicia creare; benignus autem, dum pereuntem mundum, Chriſti tui ſanguine reparas; magnus, dum ex mortuis cadavera ſuſcitas; benignus, cum excitatis vitam interminabilem donas: tribue omnipotens Deus nobis ſupplicibus tuis, & tantæ magnitudinis intelligere poteſtatem, & benignitatis tuæ ſuſcipere pacem. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

PSALMUS CXXXV.

Alleluja.

Beda.

Iterum nobis *Alleluja* dicendum eſt; gratia quidem ſemper novum, ſed aſſidua expoſitione notiſſimum. Huic pſalmus ſubjectus eſt, qui [2] per verſus unifines *miſericordiam Domini* ſæpius inculcat: nec immerito, nam clementia eſt ejus omne quod vivimus; miſericordia, quod valemus.

Senſus myſticus. Per univerſum pſalmum Propheta loquitur. Prima parte magnificentiam Domini, & totius orbis conditionem declarat. *Confitemini Domino*. Secunda, miracula refert quæ fecerat in Ægypto, & in gente Judæorum: *Qui percuſſit Ægyptum*. Tertia, deſcendit ad Chriſtianos; beneficia Domini conſequenter enumerans: *Et dedit terram eorum* [*hæreditatem*.]

Feria V. ad Veſperum. *Euſebius Cæſarienſis*. Gratiarum actio perfecta redemptorum.

S. Athanaſius. Pſalmus in confeſſione. *

PSAL-

* Ut ſupra. *Vox Apoſtolorum ad Synagogas*.

Pſalt. Syr. Anonymus. Dicitur de Moſe & Iſraele laudantibus Dominum de his, qui liberati fuerunt; deque liberatione animarum e gehenna ex Pharaone Diabolo per Chriſtum Salvatorem noſtrum Redemptorem earum. Verſ. LVI.

Pſalt. Arab. Verſ. XXVIII.

S. Hieron. Ipſe Pſalmus Domini miſericordias in diverſis neceſſitatibus humano generi præſtitas pandit dicens.

(1) *B. fol.* 122 & 151. Laudemus te Domine &c.

(2) *MS.* qui per univerſos fines miſericordiam &c.

Pſalmus hortatorius ad laudandum Deum.

1 CONFITEMINI DOMINO QUONIAM BONUS; Propheta.
2 quoniam in æternum miſericordia ejus. [1]
† 3 Confitemini Deo deorum;
4 quoniam in æternum miſericordia ejus.
† 5 Confitemini Domino dominorum;
6 quoniam in æternum miſericordia ejus.
† 7 Qui facit mirabilia magna ſolus;
8 quoniam in æternum miſericordia ejus.
† 9 Qui fecit cælos in intellectu;
10 quoniam in æternum miſericordia ejus. ỽ. 9. Geneſ. I. 1.
† 11 Qui firmavit terram ſuper aquas; ỽ. 11. Pſ. XXXII. 2.
12 quoniam in æternum miſericordia ejus;
† 13 Qui fecit luminaria magna; ỽ. 13. &c. Geneſ. I. 14. 16.
14 quoniam in æternum miſericordia ejus:
† 15 ſolem in poteſtatem diei;
16 quoniam in æternum miſericordia ejus:
† 17 lunam & ſtellas in poteſtatem noctis;
18 quoniam in æternum miſericordia ejus.
† 19 Qui percuſſit Ægyptum cum primogenitis eorum;
20 quo- ỽ. 19. Exod. XII. 29

ALLELU Cum jubilo ac lætitia laudate, JA Deum.

PROPHETA. 1 *Fatemini Domino dignas laudes eo quod ſit bonus atque beneficus;* 2 *& eo quod in æternum duratura ſit miſericordia ejus.* 3 *Fatemini debitas laudes Deo eorum qui dii appellantur licet non ſint;* 4 *eo quod in æternum duratura ſit miſericordia ejus.* 5 *Fatemini laudes Domino omnium dominorum & principum terræ;* 6 *eo quod in æternum* &c. 7 *Fatemini laudes ei qui ſolus facit magna mirabilia;* 8 *eo quod in æternum* &c. 9 *Fatemini laudes ei qui ſapientia ſua fecit cælos;* 10 *eo quod in æternum* &c. 11 *Fatemini laudes ei qui firmam ſtabilemque fecit terram ſuper fluidas aquas abyſſi;* 12 *eo quod in æternum* &c. 13 *Fatemini laudes ei qui ſolus fecit luminaria magna;* 14 *eo quod in æternum* &c. 15 *ſolem nimirum, quem fecit ut poteſtatem haberet præſentia ſua diem faciendi ſuper orbem;* 16 *eo quod in æternum* &c. 17 *& lunam ac ſtellas, quas fecit ut poteſtatem haberent præſentia ſua illuſtrandi noctem;* 18 *eo quod in æternum* &c. 19 *Fatemini laudes ei qui admirandis flagellis percuſſit Ægyptum, interfectis quoque omnibus primogenitis Ægy-*

(1) *Vat. 341 præſenti in pſalmo aliam non exhibet verſuum diſtinctionem quam illam Vulgatæ; quod idem præſtatur ab altero Vat. 342 eo tantum diſcrimine quod notis numerorum minio factis noſtra iſthæc indicatur.*

20 quoniam in æternum miſericordia ejus .
℣. 21. Exod. XII. 51. † 21 Qui eduxit Iſrael de medio eorum ;
22 quoniam in æternum miſericordia ejus :
℣. 23. Exod. VI. 6. † 23 in manu potenti & brachio excelſo ;
24 quoniam in æternum miſericordia ejus .
℣. 25. Exod. XIV. 21. † 25 Qui diviſit mare Rubrum in diviſiones ;
26 quoniam in æternum miſericordia ejus :
† 27 & eduxit Iſrael per medium ejus ;
28 quoniam in æternum miſericordia ejus .
℣. 29. Exod. XIV. 28. XV. 4. † 29 & excuſſit Pharaonem & virtutem ejus in mari Rubro ;
30 quoniam in æternum miſericordia ejus .
℣. 31. Exod. XII. 17. 18. XV. 22. † 31 Qui traduxit populum ſuum [1] per deſertum ;
32 quoniam in æternum miſericordia ejus .
℣. 33. Num. XII. Pſ. CXXXIV. 10. † 33 Qui percuſſit reges magnos ;
34 quoniam in æternum miſericordia ejus :
† 35 & occidit reges fortes ;
36 quoniam in æternum miſericordia ejus :
℣. 37. Num. XXI. 21. 24. † 37 Sehon regem Amorrhæorum ;
38 quoniam in æternum miſericordia ejus :
℣. 39. Num. XXI. 33. 35. † 39 & Og regem Baſan ;
40 quoniam in æternum miſericordia ejus .
℣. 41. Joſue XIII. 7. † 41 & dedit terram eorum , hæreditatem ;
42 quoniam in æternum miſericordia ejus :
† 43 hæreditatem Iſrael ſervo ſuo ; 44 quo-

Ægyptiorum ; 20 *eo quod in æternum* &c. 21 *Fatemini laudes ei qui & Iſraelem illinc eduxit e medio eorum ;* 22 *eo quod in æternum* &c. 23 *qui , inquam , eduxit ipſos manu & vi ſua valida , & brachio & robore ſuo excelſo ;* 24 *eo quod in æternum* &c. 25 *Fatemini laudes ei qui diviſit mare Rubrum in partes & ſectiones hinc atque hinc ;* 26 *eo quod in æternum* &c. 27 *quique traduxit Iſraelem ſicco pede per medium ipſum mare Rubrum diviſa aqua ;* 28 *eo quod in æternum* &c. 29 *quique in idem mare Rubrum excuſſit & præcipitavit Pharaonem & exercitum ejus ;* 30 *eo quod in æternum* &c. 31 *Fatemini laudes ei qui conduxit populum ſuum per deſertum ;* 32 *eo quod in æternum* &c. 33 *Fatemini laudes ei qui magnos reges percuſſit ;* 34 *eo quod in æternum* &c. 35 *& ei qui reges potentes occidit ;* 36 *eo quod in æternum* &c. 37 *Sehonem nempe regem Amorrhæorum ;* 38 *eo quod in æternum* &c. 39 *& Oggum quoque regem Beſanitidis :* 40 *eo quod in æternum* &c. 41 *& ei qui terram ipſorum in hæreditariam poſſeſſionem dedit :* 42 *eo quod in æternum* &c. 43 *in hæreditariam , inquam , poſſeſſionem dedit populo Iſraelitico ſervo ſuo :* 44 *eo*

(1) *Cod. Orat. B. 6.* in deſerto.

44 quoniam in æternum miſericordia ejus.
† 45 Quia in [1] humilitate noſtra memor fuit noſtri;
46 quoniam in æternum miſericordia ejus.
† 47 & redemit nos ab inimicis noſtris;
48 quoniam in æternum miſericordia ejus.
† 49 Qui dat eſcam omni carni; *℣. 49. Pſalm. CIII. 27. CXLIV. 15. CXLV. 7.*
50 quoniam in æternum miſericordia ejus.
† 51 Confitemini Deo cæli;
52 quoniam in æternum miſericordia ejus.
† 53 ÷ Confitemini Domino dominorum:
54 ÷ quoniam in æternum miſericordia ejus:

44 eo quod in æternum &c. *45 Fatemini laudes Domino quia in noſtra humiliatione atque depreſſione memorem ſe eſſe noſtri oſtendit: 46 eo quod in æternum* &c. *47 noſque redemit & eripuit ab inimicis noſtris & a tribulationibus noſtris: 48 eo quod in æternum* &c. *49 Fatemini laudes ei qui dat cibum omni animanti: 50 eo quod in æternum* &c. *51 Fatemini laudes Deo creatori cæli; 52 eo quod in æternum* &c. *53 Fatemini ſemper dignas quantum poteſtis laudes Domino omnium dominorum ac principum terræ; 54 eo quod in æternum duratura ſit miſericordia ejus.*

Orationes.

1 MEmor humilitatis noſtræ, miſerere nobis omnipotens Deus, & qui quondam patribus noſtris terram adverſariorum in hæreditatem donaſti, nos a peccatis liberos cum tua hæreditate conſtitue. Per.

2 DOmine qui feciſti luminaria magna ſolus, in ſapientia lunam & ſtellas in poteſtatem noctis, educ nos de jugo nequitiæ ſpiritualis in manu forti & brachio extenſo; ac diſſeca quæcumque curſu in noſtro opponuntur obſtacula, ut quia tu es Dominus dominantium, cuſtoſque noſtrarum manens animarum. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus & vivis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*. *Brev. Mozar. fol. 233.*

3 TIbi Domine confitemur qui cælos intellectu feciſti, & eruditos ſublimas ſapientia, qui fundaſti terram ſuper aquam, & ſupra ſæculum labile erexiſti Eccleſiam tuam; fac ut nos fluida mundi delectamenta non obruant, ſed virtutes acceptæ ad ſuperna ſuſtollant. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*. *fol. 127. 142.*

(1) *Cod. S. Pauli*, in humilitatem noſtram.

÷ *Pſalmus David Jeremiæ* ⁝

Beda.

Senſus myſticus. Tripliciter hic pſalmus intelligi poteſt: Et de captivitate, quæ populo accidit Judæorum, quando in Babylonem tranſlati ſunt, & ibi variis modis ludificati: Et de peccatoribus, q' de Eccleſia ejecti, traduntur in diaboli poteſtatem: Et de ſuperio.e captivitate, qua in primis noſtri generis parentibus, de paradiſi gaudiis in convallem lacrymarum devoluti ſumus.

Populus Hebræorum prima ſectione calamitates ſuas quas erat in Babylone paſſurus, enumerat; ſubjungens, inter quaslibet ſæculi hujus anguſtias numquam ſe Jeruſalem ullatenus obliviſci; quamvis evertendam eſſe conſtaret: *Super flumina* & reliqua. Secunda, ad Dominum verba convertit, ut memor ſit inſultantium Eccleſiæ; beatos aſſerens eos, qui de corde ſuo incipientes malas cogitationes abjiciunt: *Memento Domine filiorum Edom*.

Feria V. ad Veſperum. *Euſebius Cæſarienſis*. Sanctorum voces in captivitate exiſtentium.

S. Athanaſius. Pſalmus in narratione. *

Pſalmus ad meditandum.

Propheta. 1 SUPER FLUMINA BABYLONIS

2 illic ſedimus & flevimus, [1]

3 cum recordaremur Sion.

† 4 in ſalicibus in medio ejus ſuſpendimus organa noſtra.

† 5 Quia illic interrogaverunt nos qui captivos duxerunt nos, verba cantionum;

† 6 &

Pſalmus Davidi inſpiratus, aptus & congruens temporibus Jeremiæ Prophetæ.

PROPHETA. 1 *Juxta flumina Euphratem & Tigrim & alia terræ Chaldææ & Babyloniæ*, 2 *ibi mæſti ob exilii noſtri diuturnitatem ſedebamus & plorabamus*, 3 *cum recordaremur Sion patriæ noſtræ*. 4 *Eo captivitatis tempore ad ſalices fluminum intra eamdem terram Babyloniam ſuſpendimus neglecta citharas & reliqua muſica inſtrumenta noſtra*. 5 *Porro quando ibi Babylonii ipſi qui captivos nos duxerant, a nobis petebant ut verba canticorum caneremus*, 6 *quique*

* (2) Captivitas Babylonica prophetatur. Aliter, *vox Eccleſiæ*.

Pſalt. Syr. Davidis. Verba Sanctorum, qui captivi ducti ſunt in Babel. Verſ. xvi.

Pſalt. Arab. Verſ. xv.

S. Hier. Iſte Pſalmus ex voce prophetica prolatus docet mentes hominum a peccatis capi in exemplum illius terrenæ Jeruſalem, quæ a Gentibus educta in captivitatem deflebat: dicant ergo animæ quæ poſt multos errores convertuntur ad Dominum.

(1) ℣℣ 2 & 3 *una ſimul uno in verſu habentur in Vat.* 341 & 342.

(2) *Deficientem in apographo noſtro eum titulum ex Blanch. addidimus*.

† 6 & qui abduxerunt nos, hymnum:
7 *Cantate nobis de canticis Sion.*
† 8 Quomodo cantabimus canticum Domini in terra aliena?
† 9 Si oblitus fuero tui Jeruſalem, oblivioni detur dextera mea.
† 10 adhæreat lingua mea faucibus meis, ſi non meminero tui:
† 11 ſi non propoſuero Jeruſalem in principio lætitiæ meæ.
† 12 Memor eſto Domine filiorum Edom, in die Jeruſalem
† 13 qui dicunt: *Exinanite exinanite uſque ad fundamentum in ea.*
† 14 Filia Babylonis miſera,
15 beatus qui retribuet tibi retributionem tuam, quam retribuiſti nobis.
† 16 beatus qui tenebit & allidet parvulos tuos ad petram. *v. 16. Iſai. XIII. 16.*

6 quique nos abduxerant a Sion, petebant a nobis hymni cantum, 7 dicentes: Canite nobis canticum aliquod de canticis Domini, olim conſuetis in templo veſtro montis Sion. *8 Nos eis reſpondebamus:* Et quomodo cantabimus lætum Domini canticum in terra hac extranea & aliena a vero Dei cultu ac religione? *9 Si tui oblitus fuero o Jeruſalem, in perpetua quoque oblivione mihi ſit dextera mea, ut numquam pulſet muſicum quodlibet inſtrumentum. 10 agglutinetur potius lingua mea gutturi meo, ne læta carmina decantem, ſi amiſero memoriam tui: 11 & ſi non te præpoſuero Jeruſalem in primo ordine ac veluti in principali exordio omnis lætitiæ meæ. 12 Memento Domine Idumæorum poſterorum Edom, quomodo in die deſtructionis Jeruſalem 13 ipſi dicerent Babyloniis deſtructoribus;* Evacuate evacuate civitatem iſtam ac deſtruite; quouſque deveniatis etiam ad fundamenta ipſa omnium ædificiorum, quæ in ea ſunt urbe. *14 O infelix & miſera civitas & regio Babylonia; nunc quidem prædatrix, ſed cito diripienda a Regibus Perſarum atque Medorum! 15 felix qui tibi viciſſim redditurus eſt retributionem illam condigne tibi debitam, quam conſimiliter tu nobis ante reddidiſti. 16 felix utique qui parvulos tuos Babylonios apprehendet; & conquaſſando allidet ad petram; ſic juſto Dei judicio puniente peccata tua.*

ORATIONES.

1 CAptivitatum noſtrarum potentiſſime abſolutor Deus, concede nobis laudes tuas ſpiritali canere concentu, ut quos [1] onus noxæ a te facit exſules, allevatio potentis dexteræ * cæleſtes reſtituat cives. Per. *MSS.* ** al. cæli.*

2 PEregrinantis Eccleſiæ tuæ Domine memor eſto, ac dum ſuper flumina Babylonis deflentes ſedemus, prætereuntis ſæculi impetu non trahamur; ſed a præſentis vitæ liberati contagio, ad Jeruſalem ſupernam noſtra erigatur intentio. ℟. *Amen.* Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen.* *Brev. Mozar. fol. 115.*

(1) *MS.* ut quos unius noxa a te fecit exſules &c.

fol. 151. 3 REdemptor noſter Domine amove captivitatem noſtram, ad quam nos adverſarius ſibi male conſentientes addixit: & qui ſuper Confuſionis flumina flendo humiliati conſedimus, te a tentationibus eripiente, ſurgamus; nec nos labilis voluptas trahat in præcipitium, ſed lacrymarum humilitas deducat ad cælum. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*

PSALMUS CXXXVII.

÷ *Ipſi* ⁝ *David*.

Beda.

Senſus myſticus. *Ipſi David*, ipſi Domino Chriſto ſignificat, ad quem pſalmi iſtius refertur univerſa confeſſio.

Per totum pſalmum univerſalis loquitur Eccleſia. Prima narratione beneficia Domini ſibi attributa collaudat, poſtulans in futuris patientiam; ut adverſa mundi, ejus poſſint munere ſuſtineri: *Confitebor tibi Domine*. Secunda, deprecatur ut reges terræ Domino confiteantur excelſo; quoniam in omnibus majeſtatis ſuæ miracula dignatur oſtendere, orans ne peccatores converſos deſpiciat, quos creare dignatus eſt: *Confiteantur tibi Domine omnes reges*.

Feria VI. ad Veſperum. *Euſebius Cæſarienſis*. Gratiarum actio cum prophetia. [*al.* Gratiarum actio redemptorum.]

[*S. Athanaſius*. Pſalmus cum confeſſione.]

Pſalmus ad gratias agendas.

Propheta. 1 CONFITEBOR TIBI DOMINE IN TOTO CORDE MEO
2 ÷ quoniam audiſti verba oris mei ⁝
† 3 in [1] conſpectu Angelorum pſallam tibi:
4 adorabo ad templum ſanctum tuum;
5 & confitebor nomini tuo,

† 6 ſu-

Pſalmus Davidi inſpiratus.

PROPHETA. 1 *Fatebor tibi Domine debitas laudes gratiarumque actiones ex toto animo meo*, 2 *eo quod exaudiveris omnia verba precum, quæ ore meo a te fueram precatus*: 3 *& coram Angelis tuis pſalmos tibi cantabo*: 4 *& incurvatus adorabo verſus templum tuum ſanctum*: 5 *meamque laudis tuæ confeſſio-*

* Præcedens Pſalmus querelas captivati in Babylone: hic votum redeuntis populi continet, quantaſque gratulationes in terra propria Deo reddere voluerit exponit.

Aliter, *vox Chriſti ad Patrem*.

Pſalt. Syr. Compoſitus a Davide. Gratiarum actio cum prophetia. Verſ. xxi.

Pſalt. Arab. Verſ. xx.

(1 *Cod. Orat. B. 6. addita illic copula* & in conſpectu &c. *quam obelo notari jam diximus Tom. II ad hunc locum.*

† 6 ſuper miſericordia tua & veritate tua :
7 quoniam magnificaſti ſuper ※ omne ⁝ nomen ſanctum tuum.
† 8 In ÷ quacumque ⁝ die invocavero ÷ te ⁝ exaudi me :
9 multiplicabis in anima mea virtutem .
† 10 Confiteantur tibi Domine omnes reges terræ ;
11 quia [1] audierunt ÷ omnia ⁝ verba oris tui :
† 12 & cantent in viis Domini ;
13 quoniam magna ÷ [2] eſt ⁝ gloria Domini :
† 14 quoniam excelſus Dominus , & humilia reſpicit ; Ỳ. 14. Pſal. CXII. Ỳ. 6.
15 & alta a longe cognoſcit .
† 16 Si ambulavero in medio tribulationis , vivificabis me : Ỳ. 16. Ab hoc Ỳ. uſque ad finem habetur in vetuſtiſſimo codice Vatic.
17 ÷ [3] & ⁝ ſuper iram inimicorum meorum extendiſti manum tuam ;
18 & ſalvum me fecit dextera tua .
† 19 Dominus retribuet pro me .
20 Domine miſericordia tua in ſæculum :
21 opera manuum tuarum ne deſpicias .

feſſionem offeram numini tuo , 6 propter miſericordiam tuam & fidelitatem tuam in implendis promiſſis : 7 nam ſic erga omnia miſericors & fidelis , magnum & præclarum reddidiſti nomen ſanctum tuum . 8 In quacumque te die invocavero , cito me exaudi : 9 multamque curam babe de me intus maxime in anima mea per operationem potentiæ tuæ . 10 Profiteantur tibi Domine tuas laudes omnes reges terræ , 11 eo quod audiverint impleta eſſe verba promiſſionum , quæ ore tuo promiſeras : 12 & cantent de mirabilibus viis & conſiliis & factis Domini , 13 quod magna ſit gloria Domini ; 14 & quod Dominus ſit excelſus , & tamen bumilia benigno oculo reſpiciat ; 15 & elata atque ſuperba veluti de longinquo cognoſcat tamquam a ſuo favore remota . 16 Si verſabor in media tribulatione , tu me Domine vivifica , & incolumem ſerva : 17 ſemper enim alias contra iracundiam inimicorum meorum extendiſti manum tuam ut illos compeſceres ; 18 meque ſalvavit defenſatrix dextera tua . 19 Dominus rependet vicem inimicis meis pro me . 20 Domine miſericordia tua in æternum permanet : 21 nos ergo opera manibus omnipotentiæ tuæ condita , ne , quæſo, deſpicias neque deſeras in afflictione & anguſtia .

ORATIONES.

1 MUltiplica Domine virtutem tuam in animabus ſupplicum , ut dum te in templo ſancto tuo jugiter adoramus , in conſpectu tuo cum ſanctis Angelis gloriemur . Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum . MSS.

2 Si

(1) *Cod. Orat.* Ỳ. 6. qui audierunt &c.

(2) *Una cum obelo verbum* eſt *omittit mox laudatus MS. cui ille S. Pauli conſonus heic deprebenditur .*

(3) *Rurſus iidem MSS. & obelum & voculam* & *rectius neſciunt . Tum. Vat.* 341. *&* 342 ỲỲ. 17 *&* 18 *unico ſcribunt .*

Brev. Mozar. fol. 111.

2 SI ambulavero in medio tribulationis noſtræ, Domine vivifica nos; & ſuper iram inimicorum meorum emitte manum tuam, & libera nos dextera tua, qui viciſti mundum per crucis tuæ inviciſſimum ſignum, ut per te ab aereis hujus mundi poteſtatibus inſigniter liberati, triumphantes & ovantes petamus intima cæli. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus & vivis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*.

Fol. 326. 407. *De S. Confeſſore.*

3 DEus qui beatiſſimi N. confeſſionem acceptans, ita omnia verba oris ejus pleniſſime exaudiſti, ut participem eum efficeres regni tui, qui in conſpectu Angelorum tibi pſalleret; accipe nunc per eum confeſſionis noſtræ votum, qui illum perduxiſti ad præmium; & [1] qui illum per confeſſionem voluiſti eſſe beatum, nos poſt lapſus, quibus in hoc mundo decidimus, demum ad æternam coronandos pertrahas patriam. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

PSALMUS CXXXVIII.

In finem, Pſalmus David.

Beda.

In finem, In Chriſtum dicit; ex cujus perſona totus eſt pſalmus iſte cantatus.

Senſus myſticus.

In prima parte Dominus [2] de pauſatione & reſurrectione ſua loquitur Patri, omnes cogitationes ſuas illi dicens eſſe notiſſimas: *Domine probaſti me* & reliqua. Secunda, potentiam Paternæ divinitatis exponit, quia in id quod homo eſt, nullo loco, nulla longinquitate ab ejus ſe poſſit abſcondere notitia; addens quod ab utero matris ſuæ ipſo protegente reſervatus eſt, qui mundi vitia ſanctitate glorioſa ſuperavit: *Quo ibo?* & reliqua. Tertia, ſe laudaturum a parte qua ſubjectus eſt Patri, Dominum profitetur; cujus opera in eo ſunt, & mirabilia eſſe jam cognita ſunt: *Confitebor tibi quia terribiliter magnificatus*. Quarta, confirmatum afferit beatorum omnium principatum, jubens a ſe impios obſtinatoſque diſcedere; qui tamen nulla erant [3] pœnitudinis humilitate ſalvandi: *Mihi autem nimis* & reliqua.

Feria VI. ad Veſperum.

Euſebius Cæſarienſis. Interpellatio juſti cum Theologia [*hoc eſt, doctrina de Deo al.*] cum confeſſione,

S. Athanaſius. Pſalmus in interpellatione & oratione [*al. addit* & deprecatione] & gratiarum actione. *

Pſal-

* Ex perſona populi fidelis intelligentis Domini potentiam; & quod nulla etiam ſecreta majeſtatem ejus fallere poſſunt, pſalmus iſte componitur. Aliter, *vox Petri Apoſtoli pœnitentis*.

Pſalt. Syr. Davidis. Cum clamabat, & exprobrabat ei quod rebellaſſet cuidam, qui vocabatur Samai filius Gari dicens: Oh effundens ſanguinem. Spirituali vero ſenſu Theologia, & oratio cum petitione. Verſ. XLVI.

Pſalt. Arab. Perfectio. Pſalmus Davidis de diſperſione. Verſ. XLVI.

(1) *B. fol.* 407. & qui illum confeſſorem voluiſti eſſe beatum.

(2) *MS. ibi*, in pauſatione &c.

(3) *Idem MS.* pœnitudine humilitatis.

Pſalmus ad meditandum.

1 DOMINE PROBASTI ME, ET COGNOVISTI ÷ ME ⁏ Propheta.
2 tu cognoviſti ſeſſionem meam & reſurrectionem meam :
† 3 intellexiſti cogitationes meas de longe:
4 ſemitam meam & funiculum meum inveſtigaſti:
† 5 & omnes vias meas prævidiſti:
6 quia non eſt ſermo in lingua mea.
† 7 Ecce Domine ÷ tu ⁏ cognoviſti omnia noviſſima & antiqua:
8 ÷ tu ⁏ formaſti me; & poſuiſti ſuper me manum tuam.
† 9 Mirabilis [1] facta eſt ſcientia ÷ tua ⁏ ex me:
10 confortata eſt ÷ & ⁏ non potero ad eam.
† 11 Quo ibo a ſpiritu tuo?
12 & quo a facie tua fugiam?
† 13 Si aſcendero in cælum, tu illic es:
14 ſi deſcendero [2] in infernum, ades. [illegible] Amos IX. 2.
† 15 Si ſumpſero pennas ÷ meas ⁏ diluculo;
16 ÷ & ⁏ habitavero in extremis maris;

† 17 ete-

In perpetuum decantandus pſalmus, Davidi inſpiratus.

PROPHETA, 1 *Domine tu me totum exploratum & cognitum habes;*
2 *tu noſti omnes actiones, quas ego ſuſcipio ſive ſedens ſive exſurgens & ſtans:*
3 *immo & cogitationes ipſas meas longe antequam fiant, jam tu ab æterno intellexiſti:* 4 *& ſemitam omnem & inceſſum meum, totamque manſionem meam intra funiculum & menſuram hæreditatis meæ, & filum & ſeriem totius vitæ meæ perveſtigata habes & explorata:* 5 *omneſque vias actionum mearum tu longe ante vidiſti.* 6 *quare bene noſti quod non ſit ſermo doloſus vel injuſtus in lingua mea.* 7 *Ecce Domine tu noſti omnia, tum noviſſima tum antiqua;* 8 *tu me formaſti, & ſuper me poſuiſti manum tuam, ut me conſervares atque protegeres.* 9 *Admirabilis facta eſt præ me & ſupra captum meum cognitio & notitia tui vel ex ipſo opificio formatione atque ſtructura mei:* 10 *quæ tui cognitio excelſior eſt ac fortior captu meo, nec ad eam pertingere potero ut plene comprehendam.* 11 *Quo abibo a te, qui ſpiritus es immenſus omnia replens?*
12 *& a præſentia tua, cum ubique adſis, quo fugiam?* 13 *Si enim aſcendero in cælum, tu ibi es:* 14 *& ſi deſcendero in infernum, tu ibi ades.* 15 *Si accepero alas meas in regionibus ad Orientem ubi primum diluculaſcit;* 16 *& inde celerrime advolavero & habitavero in extremis partibus maris Oceani ad occidentem:*

(1) *Emendatum volumus quod Tom. II, hoc loco pag. 270, not. 8 errando ſcripſimus Thomaſium heic habere,* mirabilis ÷ facta eſt ⁏ &c. *hunc enim obelum nec prima Pſalterii Gallicani editione neque ſecunda MSS. Orat. B. 6. & S. Pauli ſequutus adoptavit.*

(2) *Cod. Orat. B. 6.* ad infernum.

Digitized by Google

† 17 etenim illuc manus tua deducet me: [1]
18 & tenebit me dextera tua.
† 19 Et dixi, *Forſitan tenebræ conculcabunt me*:
20 & nox, illuminatio mea in deliciis meis.
℣. 21. Job XXXIV. 22. † 21 ÷ [2] quia ⁝ tenebræ non obſcurabuntur a te;
22 & nox ſicut dies illuminabitur:
23 ſicut tenebræ ejus, ita & lumen ejus.
† 24 quia tu poſſediſti renes meos:
℣. 25. Job X. 11. 25 ſuſcepiſti me de utero matris meæ.
† 26 Confitebor tibi quia terribiliter magnificatus es:
27 mirabilia opera tua, & anima mea [3] cognoſcit nimis.
℣. 28. Eccl. XI. 5. † 28 Non eſt occultatum os meum a te, quod feciſti in occulto;
29 & ſubſtantia mea in inferioribus terræ:
† 30 imperfectum meum viderunt oculi tui.
31 Et in libro tuo omnes ſcribentur:
32 dies formabuntur, & nemo in eis.
† 33 Mihi autem nimis honorificati ſunt amici tui Deus:
34 nimis confortatus eſt principatus eorum.

† 35 dinu-

dentem: 17 *etiam illuc manus tua in eo me itinere deducet*; 18 *meque ibi retinebit dextera tua*. 19 *Quod ſi dixero*, Saltem me tenebræ noctis operient & oppriment ne a te videar: 20 *etiam ipſa nox tibi eſt lux, & lucida oſtenſio mei una cum meis omnibus voluptatibus, quas in tenebris licet, mei ſenſus acciperent*. 21 *nam tenebræ non erunt tenebricoſæ & obſcuræ coram te*: 22 *& nox quaſi eſſet dies, erit tibi lucida*: 23 *ſicut tenebræ noctis, ita & lux diei nullo diſcrimine conſimiliter ſunt perſpicua tibi*. 24 *Tu enim in tua poteſtate & notitia habuiſti omnes intimos affectus meos & paſſiones meas*: 25 *meque adjuvandum excepiſti jam inde a tempore, quo eram in utero matris meæ*. 26 *Tibi igitur confitebor quod terribiliter magnus & mirabilis fueris in formatione mei*: 27 *opera tua profecto mirabilia ſunt, hominumque ſuperant opinionem: id quod ita eſſe & anima ipſa mea valde cognoſcit*. 28 *Non eſt tibi occultatum ne unum quidem ex oſſibus meis, quæ mihi feciſti in abdito ventris matris meæ*: 29 *nec occultata eſt tibi ſubſtantia mea, cum adhuc eſſet in maternis viſceribus tamquam in imis locis terræ ſepulta*: 30 *oculi enim tui viderunt corpuſculum meum cum adhuc informe eſſet & imperfectum in utero genitricis meæ*. 31 *ad hunc item modum omnes homines ſcripti erunt in libro notitiæ tuæ*: 32 *qui licet innumeri per dies ſingulos formentur, nemo tamen ex eis erit, qui non in tuo libro ſcribatur*. 33 *Inter quos homines a me præcipue honorati ſunt amici & familiares tui Deus*: 34 *valde enim a te roboratus eſt prin-*

(1) *℣. huic inſequentem 18 copulantur ille occurrit in MSS. Orat. B. 6, & S. Pauli. Vat. 341 & 342.* (2) *Sine obelo locus* (3) *Cod. Orat. B. 6. cognoſcent.*

Digitized by Google

† 35 dinumerabo eos, & ſuper arenam multiplicabuntur.
36 Exſurrexi, & adhuc ſum tecum:
† 37 ſi occideris Deus peccatores.
38 Viri ſanguinum declinate a me:
† 39 quia dicitis in cogitatione.
40 Accipient [1] in vanitate civitates tuas.
† 41 Nonne qui oderunt te Domine, oderam?
42 & ſuper inimicos tuos tabeſcebam?
† 43 perfecto odio oderam illos:
44 & [2] inimici facti ſunt mihi.
† 45 Proba me Deus, & ſcito cor meum: v. 45. Pſal. XXV. 2.
46 interroga me, & cognoſce ſemitas meas:
† 47 & vide ſi via iniquitatis in me eſt:
48 & deduc me in via æterna.

principatus & dignitas ipſorum. 35 quos item ſi enumerare voluero, etiam plusquam arena multi erunt. 36 Evigilavi a ſomno calamitatum, quibus oppreſſus jacebam pæne mortuus: & ecce adhuc tecum ſum inter vivos te laudantes; inter quos ſemper tecum ero: 37 ſi tu tamen Deus interfeceris peccatores, qui mihi vitam conantur eripere. 38 Diſcedite a me viri ſanguinarii & homicidæ; 39 quia in maligna cogitatione verſamini contra me. 40 Hi certe, niſi tu eos Domine exterminaveris, accepturi ſunt ſibi civitates tuas ut vanitate inflent animos ſuos. 41 An non jure merito odivi odientes te Domine? 42 & an non contra inimicos tuos juſta indignatione tabeſcebam & conſumebar? 43 odio perfecto & maximo oderam illos, odiendo peccata, ſed diligendo naturam: 44 & ob hanc juſtam cauſam ipſi injuſte inimici facti ſunt mihi. 45 Examina me Deus, & cognoſce animum meum: 46 ſcrutare me; greſſuſque omnes mearum actionum & cogitationum cognoſce: 47 & vide an in me ſit via vivendi prava & iniqua: 48 & tu deduc me per viam rectam in hoc ſæculo, per quam me reducas ad beata ſempiterna ſæcula.

ORATIONES.

1 CÆli * terræque [3] proſpector Deus, quo moriente inluminata ſunt tartara; quo reſurgente Sanctorum eſt multitudo gaviſa; quo aſcendente Angelorum exſultavit caterva; precamur tantæ gloriæ excellentem virtutem, ut directi in via æterna, illo tueamur brachio, quo honorabiles amici tui tecum gloriantur in cælo. Qui cum Patre & Spiritu ſancto vivis & regnas Deus per omnia ſæcula ſæculorum. *Amen*.

* *al.* terræ aeriſque protector.

(1) *Cod. S. Pauli*, accipiant in vanitate &c.

(2) *Ejus loci copulam delent MSS. Orat. B. 6., & S. Pauli. Præterea notetur necesse eſt verſiculum hunce 44 ſuperiori 43 junctum legi in Codd. Vat. 341 & 342.*

(3) *MS. ibi*, protector Deus &c.

Brev. Mozar. fol. 376.

De SS. Apoſtolis Petro & Paulo.

2 HOnorati ſunt amici tui Chriſte, dum in omnem terram exiret ſonus eorum; non quo mundiali municipatum in terrenis exercerent, ſed quo prædicandi poteſtate orbem implerent; & in faciendis virtutibus principarentur; dum & in Petro virtus oſtenſa, & in Paulo ſcientia clara tumentem mundi potentiam miti jugo tuo ſubſternendam humiliat; annue precibus noſtris, ut beneficia quibus principati ſunt mundo, numquam deſint a populo Chriſtiano; ſed interminabili illo affectu dulcedinis, quo ſe in hac vita poſiti, invicem dilexerunt, & votis & precibus ſupplicantium adeſſe dignentur. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus & vivis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*.

Psalmus CXXXIX.

In finem: Pſalmus David.

Beda.

Senſus myſticus.

Finis legis eſt Chriſtus ad juſtitiam omni credenti: [1] qui nobis in hoc pſalmo quaſi præconis voce, [Judex] terribilis omnipotens pius & nimium deſiderabilis advenire prædicitur.

Per totum pſalmum ſancta Eccleſia loquitur. Primo membro deprecatur ut ab iniquo diabolo eam liberare dignetur; qui multis fraudibus devotionem populi fidelis conatur evertere: *Eripe me Domine ab homine malo.* Secundo, poſtulat ne tentatori nequiſſimo tradatur; quam jam conſtat acerbis periculis, ipſo protegente, liberatam: [*Dixi Domino; Deus meus es tu*] & reliqua. Tertio, in judicio futuro vindictam ſuper eos dicit eſſe venturam; qui pauperes ejus inſanis motibus perſequuntur: *Caput circuitus eorum.*

Feria V. ad Veſperum.

Euſebius Cæſarienſis. Vox ejus qui ſecundùm Deum decertat.

S. Athanaſius. Pſalmus in interpellatione & oratione & deprecatione. *

Pſalmus ad precandum.

Propheta. 1 ERIPE ME DOMINE AB HOMINE MALO;

2 a viro

In perpetuum decantandus Pſalmus, Davidi inſpiratus.

PROPHETA. 1 *Exime me Domine ex manu & vi hominis maligni;*

2 &

* Ezechias contra Aſſyrios orat, ne videlicet exterorum vi, vel fraude ſuperetur. Aliter, *vox Chriſti eſt.*

Pſalt. Syr. Dictus a Davide cum jaculatus eſt in eum Saul haſtam ad eum occidendum, ac feriit parietem: ſpiritualiter autem verba ejus, qui Deo inhæret, decertatque cum oſoribus ſuis. (2)

Pſalt. Arab. Verſ. xxxvii.

(1) *Idem MS.* quia nobis &c.

(2) *Apud Blanch.* Verſ. xxvi.

2 a viro iniquo eripe me:
† 3 qui cogitaverunt iniquitates in corde;
4 tota die conſtituebant prælia:
† 5 acuerunt linguas ſuas ſicut [1] ſerpentis:
6 venenum aſpidum ſub labiis eorum. ℣. 6. Pſal. LVII. 5. Rom. III. 13.

DIAPSALMA.

† 7 Cuſtodi me Domine de manu peccatoris;
8 & [2] ab hominibus iniquis eripe me:
† 9 qui cogitaverunt ſupplantare greſſus meos
10 abſconderunt ſuperbi laqueum mihi: ℣. 10. Pſal. XXXIV. 7. LVI. 7. CXL. 9.
† 11 & funes extenderunt in laqueum: ℣. 11. Cod. Vatican. addit. Pedibus meis.
12 juxta iter, ſcandalum poſuerunt mihi.

DIAPSALMA.

† 13 Dixi Domino: *Deus meus es tu:*
14 *exaudi [3] Domine vocem deprecationis meæ.*
† 15 *Domine Domine, virtus ſalutis meæ,*
16 *obumbraſti ÷ [4] ſuper ‡ caput meum in die belli.*
† 17 *Ne [5] tradas me Domine a deſiderio ÷ meo ‡ peccatori:*
18 *cogitaverunt contra me; ne derelinquas me, ne forte exaltentur.* ℣. 18. Deut. XXXII. 27.

DIAPSALMA.

Ttt 2 19 Caput

2 & a viro injuſto & violento libera me: 3 qui animo ſuo cogitaverunt res
injuſtas; 4 & tota die rixarum prælia diſponebant & inſtruebant: 5 qui lin-
guam ſuam exacuerunt inſtar ſerpentis venenati: 6 ſub quorum verbis latet vel-
*ut aſpidum venenum. * 7 Cuſtodi me Domine de manu & vi hujuſmodi pecca-* * Pauſatio aut immutatio muſicæ cãtilenæ inter pſallendum.
toris: 8 & e viris injuſtis exime me: 9 qui cogitaverunt veluti ſubjecto ſuo pede
intercipere & propellere ad lapſum greſſus meos. 10 iſtiuſmodi enim ſuperbi
homines occulte poſuerunt laqueum & inſidias ut me comprehendant: 11 &
funes tetenderunt ad illaqueandos pedes meos: 12 & juxta ſemitam, qua iter
*facturus ſum, offendiculum poſuerunt mihi, ut in illud impingam & corruam. ** * Pauſatio &c.
13 *Sed ego inter has inſidias dixi tibi Domine*: Tu es Deus meus: 14 beni-
gnis ergo auribus audi Domine vocem hujus deprecationis meæ. 15 Do-
mine Domine a cujus fortitudine pendet ſalus mea; 16 tu ſemper alias
poſuiſti umbraculum & tegmen tuæ defenſionis ſuper caput meum in die
quo erat prælium contra me. 17 Propter hoc deſiderium meum de obti-
nenda a te ſalute mea, ne quæſo me nunc tradas Domine cupiditatibus
peccatoris: 18 cogitaverunt enim hujuſmodi impii mala adverſus me;
neque

(1) *Cod. S. Pauli*, ſicut ſerpentes.

(2) *Tacent MSS. Orat. B. 6., & S. Pauli & illius loci copulam.*

(3) *Cod. Orat. B. 6.* ÷ ex ‡ audi &c.

(4) *Obelum una cum voce ſuper neſcit Cod. S. Pauli.*

(5) *Idem MS. S. Pauli*, non tradas Domine deſiderio meo &c.

† 19 Caput circuitus eorum, [1]
20 labor labiorum ipſorum operiet eos:

℣. 21. 22. Ita cod. Alexandrinus. ℣. 21. pſal. X. 7.

† 21 cadent ſuper eos [2] carbones:
22 in ignem dejicies eos:
23 in miſeriis non ſubſiſtent.
† 24 Vir linguoſus non dirigetur in terra:
25 virum injuſtum mala capient in interitu.
† 26 cognovi quia faciet Dominus judicium inopis, [3]
27 ÷ & ⁑ vindictam pauperum.
† 28 Verumtamen juſti confitebuntur nomini tuo:
29 ÷ [4] & ⁑ habitabunt recti cum vultu tuo.

In Cod. Vaticano a ℣. 21. ſic legitur & diſtinguitur.
Cadent ſuper eos carbones ignis in terra & dejicies eos.
In miſeriis non ſubſiſtent.

---

* *Pauſatio &c.*

neque me deſeras, ne quando ſe extollant ſuperbe, ac de me a ſe oppreſſo glorientur. * 19 *Præcipuum illud caput circuitionis eorum me circumdantium & oppugnantium*, 20 *nempe vexatio mei per eorum labia maledica atque mendacia, id rei non me certe ſed eos ipſos operiet & obruet*; 21 *& carbones igniti cælitus decident ſuper eos adhuc vivos in terra*: 22 *eoſque tu Deus in ignem dejicies*: 23 *& in miſeriis & foveis conjecti, non amplius ſubſiſtent ut inde conſurgant*. 24 *Plane vir linguax & maledicus non bene dirigetur & proſperabitur in terra*: 25 *mala enim venabuntur*: *& capient tandem virum injuſtum ut eum ad interitum pertrahant & exitium*. 26 *novi enim quod Dominus facturus eſt judicium in cauſa inopis oppreſſi*, 27 *& vindictam in cauſa pauperum*. 28 *At contra juſti laudis confeſſionem gratiarumque actiones nomini tuo Domine deferent*: 29 *& viri recti habitabunt & permanebunt cum benigno reſpectu vultus tui*.

ORATIONES.

MSS.

1 VIrtus ſalutis noſtræ Deus, defende Eccleſiam tuam a [5] diffidentium veneno mortifero, ut a te obumbrati, numquam obligemur a laqueis inimici. Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum.

2 CUſtos omnium fidelium Deus, tuere nos ab inſidiis iniquorum, ut juſtificati confiteamur nomini ſancto tuo, & habitemus recti in conſpectu tuo. Per.

Brev. Mozar. fol. 177. *De Paſſione Domini.*

3 ERipe me Domine ab homine malo, qui traditus es pro ſcelere alieno, ut paſſio tua a futuris nos eripiat tormentis, quæ in deriſum facta

(1) *℣℣. 19 & 20 unico contrahunt Vat.* 341 & 342.

(2) *Idem Vat. MSS. ita illic diſtinguunt.*
21 cadent ſuper eos carbones, in ignem
22 dejicies eos, in miſeriis non ſubſiſtent.

(3) *In iiſdem Vat. & Oxon. Ed. ℣℣. 26 & 27 unico compinguntur in verſu.*

(4) *Recte eam copulam prorſus omittunt. MSS. Orat. B. 6., & S. Pauli.*

(5) *MS. ibi*, ab inſidiantium veneno mortifero &c.

Digitized by Google

ѣa eſt ab impiis. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*.

4 DOmine Deus virtus ſalutis noſtræ, obumbra caput noſtrum in die- fol. 187.
bus belli, ne inſidiis quatiamur inimici, nec latentia ſub invidorum labiis hauriamus venena: & quia tu facis judicium inopis & vindictam pauperis, contemptum noſtræ abjectionis, bonitatis tuæ compenſa divitiis. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

5 ERipe Domine gregem populi tui a laqueis viri iniqui, ut paſſionis fol. 201.
tuæ circumfulti præſidio, nec hominem inimicum ſimplicitas Chri- *De Paſſione Domini*.
ſtiana incurrat, nec linguæ doloſæ in cauſis fidei, jacula pertimeſcat. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

6 CUſtodi nos Domine de manu peccatoris, & libera ab hominibus ini- fol. 206.
quis, ut quia tu es protector, te in munere capiamus in gloriam ſempiternam. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

PSALMUS CXL.

Pſalmus David.

Beda.

Supplicat Propheta, ut inter actus iſtos mundanos a diverſis liberetur erroribus. Prima ſectione Dominum rogat ut ejus audiatur oratio, ſubjungens a quibus ſe maxime liberari velit erroribus: *Domine clamavi ad te*. Secunda, eligit ſe a juſto argui, quam a peccatore laudari; ſupplicans ut cuſtodiatur a laqueis peccatorum, quia nullam ſe communionem cum eis habere teſtatur. *Corripiet me juſtus*. *Senſus myſticus*.

Euſebius Cæſarienſis. Oratio ejus qui ſecundùm Deum perfectus eſt. *Feria VI. ad*
S. Athanaſius. Pſalmus iu interpellatione & oratione & deprecatione. * *Veſperum*.

Pſalmus VESPERTINUS ad precandum.

1 DOMINE CLAMAVI AD TE, EXAUDI ME: Propheta.
2 intende voci meæ, [1]
3 cum clamavero ad te. † 4 Di-

Pſalmus Davidi inſpiratus.

PROPHETA. 1 *Ad te Domine clamorem dedi ut mihi ſuccurras; feſtinans exaudi me: 2 attende ad vocem hanc deprecationis meæ, 3 cum ad te vehe-*

* Sub perſona Ezechiæ canitur pœnitentiam exercentis, ne contra iram Aſſyriorum raperetur in iram. Aliter, *vox Eccleſiæ contra hæreticos ſicut & ſupra*.

Pſalt. Syr. Davidis, cum meditaretur myſterium Veſpertinum: & oratio perfecti in Deo. Verſ. xxi.

Pſalt. Arab. Verſ. xxiii.

(1) *Vat. 341 & 342 cum Oxon. Ed. uno verſu noſtros 2 & 3, ſicut infra iidem Vat. unico concludunt verſu quæ nobis partiuntur in ℣℣. 6 & 7.*

℣. 4. Exod. XXX. 34. † 4 Dirigatur oratio mea ſicut incenſum, in conſpectu tuo:
5 elevatio manuum mearum, ſacrificium veſpertinum.
℣. 5. Exod. XXIX. 41. † 6 Pone Domine cuſtodiam ori meo;
℣. 6. 7. Pſ. XXXVIII. 2. Eccl. XXII. 33. 7 ÷ & ⁑ oſtium circumſtantiæ labiis meis.
† 8 Non declines cor meum in verba malitiæ,
9 ad excuſandas excuſationes in peccatis,
† 10 cum hominibus operantibus iniquitatem:
11 & non communicabo cum electis eorum.
℣. 12. Prov. IX. 8. † 12 Corripiet me juſtus in miſericordia, & [1] increpabit me:
13 oleum ÷ autem ⁑ peccatoris non impinguet caput meum:
† 14 quoniam adhuc ÷ [2] & ⁑ oratio mea in beneplacitis eorum
15 Abſorpti ſunt juncti petræ, judices eorum:
† 16 audient verba mea, quoniam potuerunt.
17 Sicut craſſitudo terræ erupta eſt ſuper terram;
† 18 diſſipata ſunt oſſa noſtra ſecus infernum.

19 Quia

vehemente affectu clamaverim. 4 Oratio hæc mea recta & grata ſit coram te, ſicut ſuffimentum crematorum aromatum, quod tibi ſingulis diebus mane veſperique ſolet offerri in templo: 5 & precatio mea quam elevatis ad cælum manibus fundo, recta & accepta tibi ſit, ſicut ſacrificium, ex farina, quod cum libamine vini & agno veſpere tibi offertur in eodem templo quotidie. 6 Appone Domine cuſtodiam ori meo; 7 & oſtium circumſtans & muniens pone circum labia mea, ne quid temere imprudenterque loquantur. 8 Ne relinquas cor meum flecti & declinare ad proferenda verba malitioſa, 9 ut prætexam prætextus, & excuſationes adhibeam pro excuſandis peccatis meis 10 inſtar eorum hominum, qui id quod iniquum eſt faciunt cum obſtinatione: 11 cum quibus & nullam communionem & participationem habebo nec in iis rebus ipſis, quas ad ſuas jucunditates atque delitias ipſi ſelegerint. 12 Erudiat me plane atque corripiat juſtus cum miſericordia & ſine iracundia, meque redarguat: 13 at ſuave licet & odoratum oleum peccatoris non inungat caput meum; neque ſuis me blanditiis demulceat ac ſeducat. 14 nam & oratio hæc mea ad te ſit etiam pro malitiis eorum in quibus ſibi placent, ut vel ab eis ipſi convertantur, vel ut ego certe in illas non incidam. 15 Juxta ſimilitudinem petræ demerſæ in profundum nullo relicto veſtigio, ſic judices & potentes eorumdem iniquorum, niſi convertantur, abſorpti erunt ab inferno: 16 & tunc malo ſuo intelligent quod verba precum mearum jucunda fuerint plurimumque valuerint apud te; cum me liberaveris oppreſſum injuſte; & injuſtos ipſos perſecutores meos æterno ſupplicio damnaveris. 17 Sicut craſſa gleba terræ aratro agricolæ diſciſſa & diſpulſa eſt ſuper terræ ſuperficiem: 18 ſic irruentibus in nos perſecutoribus diſperſa

(1) *Cod. Orat. B. 6.* & increpavit me.
(2) *Obelū illic ſuperabundare docent MSS. Orat. B.6., & S. Pauli. Videſis quæ alias ad hanc locum diximus.*

Digitized by Google

19 Quia ad te Domine Domine oculi mei ,
20 in te ſperavi ; non auferas animam meam .
† 21 Cuſtodi me a laqueo quem ſtatuerunt mihi , V. 11. Pſ. CXXXIX. 6.
22 & a ſcandalis operantium iniquitatem .
† 23 Cadent in retiaculo ejus peccatores :
24 ſingulariter ſum ego donec tranſeam .

diſperſa ſunt oſſa & robora noſtra juxta ſepulchrum & infernum , tam vicina morte ut alterum pedem habeamus in ſepulchro . 19 Quoniam autem ad te Domine Domine reſpiciunt oculi mei , 20 & in te ſperavi ; tu viciſſim ne perire ſinas animam vitamque meam . 21 Cuſtodi me a laqueo quem inſidioſe perſecutores iſti poſuerunt ut me irretitum comprehenderent : 22 & cuſtodi me ab offendiculis paratis ab hiſce operantibus id quod eſt iniquum ; ne in ea ego forte incurram , & corruam . 23 Cadent tandem peccatores ipſi in rete quiſque ſuum quod adverſum me tetenderant ; 24 & ego interim ſeorſum ab illis ſolitarius degam , quouſque eorum inſidias divina me protegente gratia illæſus pertranſeam .

ORATIONES.

1 Pone Domine cuſtodiam ori noſtro, ne inania proferamus, ut in miſericordia tua correpti, ab omnibus iniquitatum ſcandalis protegamur . Per . MSS.

2 Immolantes tibi Domine Deus noſter in die ſanctæ ſolemnitatis veſpertinam hoſtiam laudis, oramus, ut inclines miſericordiæ tuæ aurem ad vota populi ſupplicantis : fiat in conſpectu tuo oratio ſupplicum, ſuavitatis incenſum , elevatio manuum mearum , ſacrificium veſpertinum . Proficiat hæc Domine famulis tuis ad firmam protectionem , ut omni hora omnique tempore nos per munus miſericordiæ tuæ & in diurnis actibus protegas, & in nocturno ſopore cuſtodias . [℟. *Amen* . Per miſericordiam tuam Deus noſter , qui es benedictus, & vivis , & omnia regis in ſæcula ſæculorum . ℟. *Amen* .] Brev. Mozarab. fol. 255. *Die feſto ad Veſperum* .

3 Deus cujus nomen a ſolis ortu uſque ad occaſum laudabile eſt ; ſicut incenſum in conſpectu tuo noſtra dirigatur oratio , tibique elevatio manuum noſtrarum , ſacrificium veſpertinum , impleat ſolemnitatem . ℟. *Amen* . Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. fol. 52.

PSALMUS CXLI.

Intellectus , David : cum eſſet in ſpelunca oratio . I. Reg. XXIV.

Beda.

David ob Saulis inſidias profugus , *cum in ſpelunca* lateret *oravit* ; quod Dominum Chriſtum in corpore ante paſſionem ſuam ſignificabat eſſe facturum . Senſus myſticus.

rum. Nam cum huic *orationi intellectus* præmittitur, ſignificatur *intellexiſſe David* inter anguſtias & fugæ ſuæ latebras, quid Dominus eſſet a Judæis paſſurus, & quomodo Patrem rogaturus.

Prima parte, Dominus clamat ad Patrem, nefandos dolos Judaicæ perſecutionis exponens: *Voce mea ad Dominum clamavi*. Secunda, liberari ſe de carcere inferni deprecatur quoniam omnium Sanctorum fides in [1] ejus reſurrectione pendebat: *Clamavi ad te Domine; dixi, Tu es ſpes mea*.

Feria VI. ad Veſperum. *Euſebius Cæſarienſis*. Vox ejus qui ſecundùm Deum oppugnatur [* *al.* decertat.]

S. Athanaſius. Pſalmus in oratione. *

Pſalmus ad precandum.

Propheta. 1 VOCE MEA AD DOMINUM CLAMAVI:
2 voce mea ad Dominum deprecatus ſum.
† 3 effundo in conſpectu ejus orationem meam;
4 ÷ [2] & : tribulationem meam ante ipſum pronuncio,
† 5 in deficiendo ex me ſpiritum meum.
6 Et tu cognoviſti ſemitas meas.
† 7 In via hac qua ambulabam, abſconderunt laqueum mihi;
8 conſiderabam ad dexteram, & videbam:

9 &

℣. 5. & 6. Sic diſtinguũt cod. Alexandrinus & Apollinarius: in cod. autem Vaticano unico ℣. conjunguntur.

℣. 7. Pſ. CXXXIX. 6.

Pſalmus intelligentiæ & eruditionis plenus, & inſpiratus Davidi: quæ eſt oratio ipſius quando latebat in ſpelunca, quo fugerat metu Saulis Regis.

PROPHETA. 1 *Voce mea magno animi clamore ad Dominum modo clamavi: 2 meaque voce a Domino deprecatus ſum. 3 pergam effundere coram illo precem meam: 4 eique meam tribulationem & anguſtiam exponere, 5 cum jam per ſummum mærorem & anxietatem pæne me defecerit anima mea. 6 Et quidem Domine tu bene noſti vias, inceſſus, actuſque omnes vitæ meæ. 7 In hac ipſa via, qua ego modo ibam fugiens perſecutores meos, ubi ipſi occultum laqueum & inſidias poſuerant contra me; 8 in ea, inquam via & fugiebam & ſimul conſiderabam ad dexteram, & reſpiciebam ad ſiniſtram, num aliquis*

* Titulus manifeſtus eſt de David, poteſt & ab Ezechia obſeſſo dictus accipi.

Pſalt. Syr. Davidis, de fame, quæ duravit tribus annis ob ſcelus Saulis. Spiritualiter autem verba agoniſtarum. Petitio, & oratio promovens nos ad Deum. Verſ. xxv.

Pſalt. Arab. Verſ. xIII.

(1) *MS* in reſurrectione pendebat.

(2) *Codd. Orat. B. 6. & S. Pauli* & *voculam una cum obelo ibi omittunt. Deinde ℣℣. 5 & 6 in unicum contrahuntur a Vat.* 341 & 342, *quod idem præſtitum eſſe obſervamus in iiſdem MSS. Vat. circa ℣℣. 8 & 9, qui infra ſequuntur. Idem etiam circa ℣℣. 10 & 11: idem dicendum & de ℣℣. 12 13, & 14 iidem de ℣℣. 17, & 18: iidem de duobus aliis 19, & 20.*

9 & non erat qui cognoſceret me.
† 10 periit fuga a me:
11 & non eſt qui requirat animam meam. ℣. 11. Pſal. XXX. 12. 13. LXXXVII. 9. 19.
† 12 Clamavi ad te Domine:
13 & [1] dixi; *Tu es ſpes mea*,
14 *portio mea in terra viventium*. ℣. 14. Pſalm. XV. 5. LXXII. 26. CXVIII. 57. Threni III. 24. Pſ. XXVI. 13.
† 15 Intende ad deprecationem meam; [2]
16 quia humiliatus ſum nimis.
† 17 Libera me a perſequentibus me.
18 quia confortati ſunt ſuper me.
† 19 Educ de cuſtodia animam meam,
20 ad confitendum nomini tuo:
21 me exſpectant juſti donec retribuas mihi. ℣. 20. In cod. Vaticano. additur, Domine.

aliquis amicus me profugum exciperet; 9 ſed nullus erat qui me agnoſceret.
10 præcluſum eſt jam mihi omne effugium: 11 & non eſt aliquis qui exquirat
ſalvare animam vitamque meam. 12 In his deſperatis rebus ad te Domine vehementi animi clamore clamavi. 13 & dixi: Tu ſolus es ſpes mea: in te ſolo ego ſpero: 14 tu es qui mihi das ſortem & partem ut adhuc maneam in terra cum viventibus: tuque eris mihi tota veluti portio hæreditaria, quam deſideranter cupio & exſpecto in illa ſuperna terra beate viventium.
15 Attende ergo ad deprecationem hanc meam: 16 quia nimium valde depreſſus ſum viribuſque attenuatus. 17 Libera me ab his perſecutoribus meis:
18 nam corroborati ſunt ſupra quam ſint vires meæ. 19 Ab iſtiuſmodi carcere & ſpelunca ubi obſeſſus lateo, educ animam meam, 20 ut laudes gratiarumque actiones profiteatur divinæ majeſtati tuæ Domine: 21 exitum enim rerum mearum in hac grandi perſecutione homines juſti ac probi ſuſpenſi exſpectant; quoaduſque verſa jam vice poſt hæc præſentia mala tribuas bona mihi, quemadmodum in te ſpero.

ORATIONES.

1 DEprecantes Domine voce humili, * pietatem tuam expoſcimus, ut adjuti a te * ſpe noſtra, portionem cum Electis tuis in terra viventium ſortiamur. Per. [Mss. * al. majeſtatem. * al ſpei noſtræ.]

2 EFfundentibus nobis in conſpectu tuo orationem noſtram Domine, miſericors adjutor aſſiſte: eſto noſtra protectio, qui es noſtra redemptio: ſenſus noſtros ſub tua benignitate dirige, & ſemitas noſtras placida diſcretione cognoſce, ut inter abſconditos in hac via tua, qua gradimur, laqueos, ita tui deſiderio percurramus, ut in placitam tibi partem [Brev. Moʒarab. fol. 174.]

(1) *&, illius loci abundare clamant Codd. S. Pauli, & Orat. R. 6. quam copulam, quum in prima Pſalterii Editione Thomaſius non habeat, tenemur fortaſſe Typothetarum incuria illic irrepſiſſe.*

(2) *Eos Verſus 15 & 16. unico leguntur tum in Vat. 341, & 342, tum etiam in Oxon. Ed.*

ſidei veſtigio occurramus. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus & vivis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*.

fol. 168. *De Paſſione Domini.*

3 EDuc Domine de tribulatione animam noſtram, qui ſputa pro nobis perpeſſus [es] & flagella, ut mundi hujus educti de carcere, triumphos crucis tuæ debita poſt noſtrum obitum præcinamus cum laude. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

fol. 399. *De S. Johanne Baptiſta.*

4 EDuc Domine de carcere animas noſtras, qui ſputa pro nobis perpeſſus es & flagella, ut precibus juſti hujus Johannis Baptiſtæ & Martyris tui, ex hoc mundo educti de carcere, triumphos crucis tuæ debita poſt noſtrum obitum tibi præconia cum Sanctis omnibus præconemus cum laude aſſidua. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

* Comment. hujus Pſal. to. 7. S. Hieronymi.

5 [TE Domine] humiliter deprecamur ac petimus, ut ſuſcepta voce clamoris noſtri, eductos ex inferni carcere, illuc nos jubeas transferri de morte, ubi pendenti latroni præparaſti locum lucidum ac quietem. Quia tibi eſt honor & gloria cum Patre & Spiritu ſancto in ſæcula ſæculorum. *Amen*.

PSALMUS CXLII.

II. Reg. XVII.

Pſalmus David. ÷ quando perſequebatur eum Abſalom filius ejus ⁝

Beda.

Senſus myſticus.

Hiſtoria quidem hæc, Regum lectione notiſſima eſt, *David a filio perſecutum*; quæ ſimilitudo, ut quidam volunt, ad omnem porrigitur Chriſtianum, qui peccatis ſævientibus, tamquam *a filiis* propriis in mundi iſtius acerbitate vexatur: ſed contra hæc pœnitudo remedialis, quam hic pſalmus continet, apponitur.

Quamvis Propheta multos pœnitentiæ pſalmos ſcripſerit; tamen quantum compunctione cordis afficitur, tantum ſalubriter examinatus, divinis mundior apparet conſpectibus. Prima itaque deprecatione, rogat Dominum Chriſtum, ne cum ſervo ſuo velit inire judicium; ſed perturbationi ſuæ miſericordiam ipſius ſupplicat ſubvenire: *Domine exaudi* & reliqua. Secunda, velociter ſe pervenire petit ad veniam; ut deductus in viam veritatis, ab inimicorum liberetur inſidiis: *Velociter exaudi me Domine*.

Feria VI. ad Matutinū.

Euſebius Cæſarienſis. Oratio confitentis [*al*. confeſſionis.]

S. Athanaſius. Pſalmus in interpellatione & oratione & deprecatione. *

Pſal-

* Titulus apertus eſt: a David contra Abſalom agi, poteſt & ab Ezechia contra Sennacherib dictum intelligi.

Pſalt. Syr. Davidis de Idumæis, qui venerant adverſus eum: & oratio ejus, qui gratias refert omni hora pro moleſtiis, Verſ. xxxii.

Pſalt. Arab. Verſ. xxviii.

S. Hier. Iſte Pſalmus vocem continet illius, qui pro humana redemptione ſe ipſum exinanivit accipiens formam ſervi, ut nos erueret a ſervitute.

VII. Pſalmus pœnitentialis ad precandum.

1 DOMINE EXAUDI ORATIONEM MEAM: Propheta.
2 auribus percipe obſecrationem meam in veritate tua:
3 exaudi me in tua juſtitia.
† 4 Et non intres in judicium cum ſervo tuo: v. 4. Pſ. CXXIX. 5.
5 quia non juſtificabitur in conſpectu tuo omnis vivens. v. 5. Job IV. 17. IX. 2. XV. 14. XXV 4. Rom. III. 20. Galat. II. 16.
† 6 Quia perſecutus eſt inimicus animam meam;
7 humiliavit in terra vitam meam;
† 8 collocavit me in obſcuris ſicut mortuos ſæculi;
9 & anxiatus eſt ſuper me ſpiritus meus;
10 in me turbatum eſt cor meum;
† 11 memor fui dierum antiquorum; v. 11. Pſ. LXXVI. 6.
12 meditatus ſum in omnibus operibus tuis; v. 12. Pſ. LXXVI. 12
13 in factis manuum tuarum meditabar:
† 14 expandi manus meas ad te:
15 anima mea, ſicut terra ſine aqua, tibi.

DIAPSALMA.

Pſalmus Davidi inſpiratus, quando perſequebatur eum Abſalom filius ſuus.

PROPHETA. 1 *Domine exaudi orationem hanc meam: 2 & benignis auribus percipe deprecationem hanc meam per veritatem & fidelitatem tuam in ſervandis promiſſis: 3 neque precantem exaudi per juſtitiam tuam; quia per ſummam juſtitiam tuam ea peccatoribus exbibes, quæ per ſummam miſericordiam tuam illis promittis. 4 Sed ne, quæſo, venias in ſummum jus cum ſervo tuo, ſummo rigore mecum agens in judicio tuo: 5 nullus enim vivens in carne mortali, coram te juſtus erit remota miſericordia tua: omnes enim homines peccaverunt & peccant; & indigent gratia tua. 6 Quoniam autem inimicus hic meus perſecutus eſt animam meam ut eam amittam; 7 & confregit ac depreſſit in terram vitam meam, ita ut jam pæne extincta jaceat; 8 & habitare me fecit in tenebroſiſſimis latebris, inſtar jam olim mortuorum ab exordio ſæculi; 9 meuſque ſpiritus grandi tædio in me anxiatus eſt; 10 & cor meum intra me turbidis animi motibus, ac cogitationibus anxiis perturbatum eſt: 11 idcirco inter tot adverſa memoratus ſum dierum antiquorum; 12 & meditatus ſum de omnibus operibus tuis; 13 & de iis quæ a manibus tuis facta fuerant meditabar, quomodo nimirum priſcis ſemper temporibus miſericorditer adſueris iis, qui tuam in ſuis anguſtiis miſericordiam implorabant. 14 unde & ego quoque in ſpem bonam erectus, ecce nunc ad te Domine expandi ſupplices manus meas. 15 nam anima mea coram te eſt mœſta arida & ſitiens opem tuam, quaſi terra ſine*

† 16 Velociter exaudi me Domine : [1]
17 defecit ſpiritus meus.
† 18 Non avertas faciem tuam a me :
V. 19. Pſ. XXVII. 1. 19 & ſimilis ero deſcendentibus in lacum.
† 20 Auditam fac mihi mane miſericordiam tuam :
21 quia in te ſperavi.
V. 22. Pſ. V. 9. XXIV. 4. LXXXV. 11. CXXXVIII. 24. † 22 Notam fac mihi viam in qua ambulem :
23 quia ad te levavi animam meam.
† 24 Eripe me de inimicis meis Domine : [2]
25 ad te confugi.
26 Doce me facere voluntatem tuam, quia Deus meus ÷ es : tu.
† 27 Spiritus tuus bonus deducet me in terram rectam :
28 propter nomen tuum Domine vivificabis me [3] in æquitate tua:
† 29 Educes de tribulatione animam meam:
30 & in miſericordia tua diſperdes inimicos meos.
† 31 & perdes omnes qui tribulant animam meam :
32 quoniam ego ſervus tuus ſum.

* *Pauſatio aut immutatio muſica cãtilena inter pſallendum.*

*ſine aqua, quæ ſicca & ſquallens exſpectat humorem * 16 Cito exaudi me Domine; 17 quia ego jam animo defeci. 18 Ne quæſo velut iratus benignum vultum tuum deflectas a me : 19 alioqui ſimilis ero iis qui deſcendunt in locum ſepulchri & inferni. 20 Fac me audire & ſentire hoc mane atque citiſſime miſericordiam erga me tuam; 21 quia in te ſperavi & confido. 22 Illuſtratione tua notam fac mihi viam bonam & tutam per quam ire debeam; 23 quia ad te ſublevavi affectus omnes animæ meæ. 24 Exime me e manibus horum inimicorum meorum Domine; 25 quia ad te confugi. 26 Doce me intus illuſtrando ac delectando ut faciam id omne quod voluntas tua vult ut faciam, quia tu es Deus meus cui obedire debeo ac deſervire. 27 Spiritus tuus bonus & ſanctus me deducat per viam & terram planam & rectam, rectaque ducentem ad te : 28 & ad gloriam nominis divinæ majeſtatis tuæ fac ut ego vivam in ea juſtitia & probitate vitæ, quam tu jubes & donas. 29 Educ & ab hac & omni alia tribulatione & anguſtia animam meam : 30 & pro tua erga me miſericordia diſſipa & extermina e finibus meis hos inimicos meos : 31 & perde omnes tribulantes me, ut peccare & majora inde ſupplicia mereri deſinant : 32 quia ego ſervus tuus ſum cum conditione tum voluntate : & te Domine decet ſervos tuos ab omni malo defendere.*

ORA-

(1) *ŸŸ. 16 & 17 unicum conſtant in Vat. 341. & 342, atque Oxon. Ed. Unicum itidem in iiſdem Vat. paullo infra efficiunt verſum noſtri ŸŸ. 20, & 21. ſicut & alterum qui nobis ſunt 22, & 23.*

(2) *Oxon. Ed. uno verſu contrahit ŸŸ.* 24, 25

(3) *Vat. 341, & 342.*
28 propter nomen tuum Domine vivificabis me,
29 in æquitate tua educes de tribulatione animam meam.

Orationes.

1 DEus, qui matutinam ſacræ reſurrectionis tuæ auditam feciſti jocunditatem, cum ex inferno rediens, repleſti terram gaudiis, quam reliqueras in obſcuris; rogamus potentiæ tuæ ineffabilem majeſtatem, ut ſicut tunc catervam Apoſtolicam gaudere ſacra[1] feciſti in anaſtaſi, ita hanc Eccleſiam, tuam miſercordiam expanſis manibus flagitantem, ſplendore cæleſtis jubaris inluſtrare digneris. Qui cum Patre & Spiritu ſancto vivis & regnas Deus per omnia ſæcula ſæculorum. MSS.

2 SPiritus ſanctus bonus, Domine, deducat nos in viam rectam, ut in nobis malitiam ſuperet, & in cunctis divinitate redundet. [℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*.] Brev. Mozar. fol. 250.

Pſalmus CXLIII.

÷ *Pſalmus* ⁑ *David*. ÷ *adverſus Goliath* ⁑

Beda.

Bellum iſtud *Davidicum* ad deſignandum certamen eſt Domini Chriſti præmiſſum; ut ſicut iſte gloriam *Goliath*, qui *Revelatus* ſive *Tranſmigrans* interpretatur, ſaxei teli dimicatione proſtravit; ita per petram, quod eſt Chriſtus Dominus, fortitudo diabolica vinceretur.[2] Senſus myſticus.

Poſt interfectionem *Goliath*, in prima parte Propheta Domino gratias agit, peracti belli diſcrimine ſe [fuiſſe] liberatum; deprecans ut cito Domini declaretur adventus, per quem diabolus victus eſt, & ſpiritualis Iſrael liberatus: *Benedictus Dominus Deus meus*. Secunda, & in novo & in veteri Teſtamento Propheta ſe Domino pſallere promittit, liberatus a peſſimis inimicis; qui beatitudinem ſuam in ſæculi iſtius felicitate poſuerunt; illos ſolum beatos eſſe definiens, quorum eſt Dominus Deus eorum: *Deus canticum novum*.

Notandum autem quod interfectione *Goliath* memorata, quaſi terminus quidam mundanis eſt rebus appoſitus; neque enim poſt hunc aut aliquid de Eccleſiæ laboribus, aut de amaritudine ſæculi, aut de tribulatione[3] pœnitentium, aut de Antichriſti abominatione narratur, ſed reliqui ſeptem [Pſalmi] in magnum myſterium divinis præconiis aptati, cæleſti gaudio videntur eſſe pleniſſimi.

Euſebius Cæſarienſis. Gratiarum actio ejus qui conſecutus eſt victoriam. *Sabbato ad Veſperum*.

[*S. Athanaſius*. Pſalmus gratiarum actionis.] * *Pſal-*

* Hunc quoque Pſalmum ipſe titulus exponit, nec minus etiam Ezechiæ gratiarum actio prætenditur de obſidione, & de infirmitate ſalvati. Aliter, *vox Eccleſiæ adverſus diabolum, & ſatellites ejus*.

Pſalt. Syr. Davidis, cum interfecit Aſaph fratrem Goliad, & gratiarum actio ejus, qui victoriam eſt conſecutus. Verſ. xxxviii.

Pſalt. Arab. Verſ. xxxiv.

---

(1) *Ms. ibi*, ſacra feciſti gaudere anaſtaſi &c.

(2) *Item MS.* fortitudo diabolica vinceretur per interfectionem Goliath. In prima parte &c. *qui diſtinguendi modus rectiorem videtur habere ſenſum*.

(3) *Item MS. ibi minori numero ait*. pœnitentis.

Pſalmus ad gratias agendas.

Propheta. 1 BENEDICTUS DOMINUS DEUS MEUS, [1] QUI DOCET MANUS MEAS AD PRÆLIUM,
2 ÷ & : digitos meos ad bellum.
† 3 Miſericordia mea & refugium meum,
4 ſuſceptor meus & liberator meus;
† 5 protector meus, & in ipſo ſperavi:
6 qui [2] ſubdit populum meum ſub me.
℣. 7. Job VII. 17. Pſal. VIII. 5. Hebr. II. 6. † 7 Domine, quid eſt homo quia innotuiſti ei?
8 ÷ aut : filius hominis, quia reputas eum?
℣. 9. Pſ. XXXVIII. 6. † 9 Homo [3] vanitati ſimilis factus eſt:
℣. 10. Job VIII. 9. XIV. 2. Pſ. CI. 12. 10 dies ejus ſicut umbra prætereunt.
† 11 Domine inclina cælos tuos, & deſcende:
℣. 11. Pſalm. XVII. 10. 12 tange montes, & fumigabunt.
℣. 13. Pſal. CIII. 32. † 13 Fulgura coruſcationem, & diſſipabis eos:
14 emitte ſagittas tuas, & conturbabis eos.
℣. 15. Pſal. XVII. 17. † 15 Emitte manum tuam de alto:
16 eripe me & libera me de aquis multis,

17 de

Pſalmus Davidi inſpiratus pro pugna, quæ ab ipſo cum Goliath gigante Philiſtæo commiſſa eſt.

PROPHETA. 1 *Benedictione & laude dignus eſt Dominus fortis ille Deus meus, qui docet manus meas artem præliandi;* 2 *digitoſque meos docet rationem bellandi.* 3 *Ipſe eſt qui miſeretur mei, & ad quem ſemper ego confugio;* 4 *qui me a re quavis adverſa ad ſe confugientem excipit; & qui me a malo liberat;* 5 *ſuoque me ſcuto protegit & in quo ego ſperavi:* 6 *quique in hoc ſingulari certamine & populum ipſum meum mihi ſubjicit, dum mihi dat de hoc Philiſtæo victoriam, a cujus conſpectu reliqua gens mea expaveſcit.* 7 *Domine ecquid eſt homo, quod ei dederis tam magnam notitiam tui, ut in omnipotentia tua confiſus, contra opinionem omnium aggrediatur hoc prælium?* 8 *quidve eſt filius hominis, quod tanti eum æſtimas, ut per ipſum facias hoc tam grande miraculum?* 9 *Homo enim vapori & inanitati ipſique nihilo aſſimilatus eſt:* 10 *& dies vitæ ejus, quaſi umbra quæ cito evaneſcit, pertranſeunt.* 11 *Inflecte igitur nunc Domine cælos tuos ad terram uſque; ac deſcende in auxilium mei:* 12 *percute fulminibus hos montes ut deflagrantes fument:* 13 *fulgura fulgur tuum, & hos diſſipa Philiſthæos:* 14 *& emitte ſagittas tuas, eoſque conturba.* 15 *Emitte ex alto cælo manum operationemque potentiæ tuæ;* 16 *& exime me & libera me de hoc confluxu hoſtilium exercituum,*

qui

(1) *facta illic diſtinctione Vat.* 341 & 342 *una cum* [illegible] *Ed. aiunt.*
1 Benedictus Dominus Deus meus
2 qui docet manus meas ad prælium.

(2) *MSS. S. Pauli & Orat. B.6.* qui ſubdis &c.

(3) *Cod. Orat. B.6.* Homo vanitatis ſimilis &c.

17 de [1] manu filiorum alienorum:
† 18 quorum os locutum eſt vanitatem;
19 & dextera eorum, dextera iniquitatis.
† 20 Deus canticum novum cantabo tibi: ℣. 20. Pſal. XXXII. 3.
21 in pſalterio decachordo pſallam tibi,
† 22 qui das ſalutem regibus;
23 qui [2] redemiſti David ſervum tuum de gladio maligno. ℣. 23. & 24. Sic diſtinguitur in Codice Alexandrino, & apud Apolinarium.
† 24 Eripe me * & erue me de manu filiorum [3] alienorum:
25 quorum os locutum eſt vanitatem;
26 & dextera eorum, dextera iniquitatis:
† 27 quorum filii ſicut novellæ plantationes, in juventute ſua.
† 28 filiæ eorum compoſitæ, circumornatæ ut ſimilitudo templi.
† 29 promptuaria eorum plena, eructantia ex hoc in illud:
† 30 oves eorum fœtoſæ, abundantes in egreſſibus ſuis: [4]
31 boves eorum craſſæ:
† 32 non eſt ruina maceriæ neque tranſitus;

33 neque

Ex Cod. Vaticano a ℣. 24. ſic diſtinguitur.
Qui redemiſti David ſervum tuum.
De gladio maligno eripe me: & erue me de manu filiorum alienorum.

Qui quaſi multitudo aquæ terram hanc inundant & obruunt, 17 & de manu & vi hominum qui a te vero Deo alienos animos habent: 18 quorum lingua vane locuta eſt, jactans fruſtra victoriam, quam non ſunt reportaturi: 19 & quorum dextera, dextera injuſta eſt injuſte belligerando nobiſcum. 20 O Deus pro hac victoria quam a te exſpecto, novum tibi canticum cantabo; 21 & cum ſono pſalterii decem cordis conſtantis pſallam tibi: 22 qui es is qui ſalutem das regibus; 23 quique me ſervum tuum Davidem eruis de gladio peſſimo Goliath. 24 Libera me quæſo & exime me de manu & poteſtate hominum a cultu tuo alienatorum: 25 quorum lingua vane locuta eſt de victoriis ſuis: 26 & quorum dextera dextera eſt injuſta injuſte nobiſcum pugnando: 27 quorum filii in ſua juventute florent, ſicut novellæ plantæ conſtabilitæ atque robuſtæ. 28 quorum filiæ pulchræ eleganterque compoſitæ & circumquaque ornatæ ſunt ad ſimilitudinem alicujus templi perornati: 29 quorum cellæ penuariæ plenæ ſunt multigeneri annona, quam præ redundantia effundunt ex una cella in aliam: 30 quorum oves permultis fœtibus ſunt fœcundæ, multiplicantes partus ſuos paſſim per ipſorum vicos & compita exituſque viarum; 31 quorum boves pingues ſunt; 32 & in quorum urbibus non eſt ruina vel ruptura murorum; neque

(1) *Cod. S. Pauli addita copula*, & de manu &c.

(2) *Idem MS. S. Pauli*, qui redemit David ſervum ſuum de gladio &c.

(3) *Cod. Orat. B. 6.* alienigenarum.

(4) *℣℣. 30, & 31 a Vat. 341, & 342 uno verſu contrahuntur, ſicut & illico ſequentes 32, & 33 altero exhibentur.*

33 neque clamor in plateis eorum.
† 34 Beatum [1] ÷ dixerunt ⁝ populum cui hæc ſunt:
35 beatus populus, cujus Dominus Deus ejus.

V. 15. Pſal. XXXII. 12.

que illac hoſtium tranſitus habetur & excuſſio; 33 neque luctuoſus clamor auditur in plateis urbium & in ſuburbanis eorum. 34 Vulgo mundani homines dixerunt felicem atque beatum eſſe ejuſmodi populum, cui talia adſunt temporaria bona: 35 at falluntur, nam ille tantum felix eſt atque beatus populus: cui Deus ſuus quem colit, eſt Dominus totius mundi conditor atque gubernator; qui populum ſuum ſecretis malis omnibus, cumulata bonorum complexione veriſſime facit eſſe in ſæcula ſempiterna beatum.

ORATIONES.

1 DOce nos Domine ſpiritalibus armis, noxialibus culpis reſiſtere, ne vanitati mundanæ ſubjecti, a tui juris dominatione pellamur. Per Dominum.

2 DUX & doctor victoriæ noſtræ Deus, concede nobis tales fier, ut valeamus reſiſtere & ſuperare omnes adverſarios noſtros: & imitte manum tuam de alto ad protegendum nos inter hujus ſæculi tempeſtates, ut magnificemus nomen ſanctum tuum, dicentes: Beatus populus, cujus Dominus Deus ejus. Per.

Brev. Mozar. fol. 418. *De S. Clemente PP. & M.*

3 DOmine qui beatiſſimum Clementem Martyrem tuum de malignorum conſilio liberas, eruens illum de aquis multis, & victorem efficiens in paſſionibus univerſis, libera nos de manu filiorum alienorum, ut inſidiantibus inimicis vita noſtra lædenda non pateat; nec illorum proceritas ſæva de ruinæ noſtræ caſibus hilareſcat: ſed gladio verbi tui accincti, & hic adverſa ſuperemus intrepidi; & poſt ad te mereamur pervenire illæſi & beati. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus & vivis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*.

PSALMUS CXLIV.

Laudatio ipſi David.

Beda.

Senſus myſticus.

Quæri poteſt quare titulus hic ſingulariter contineat *Laudatio ipſi David*: cum in omnibus pſalmis *ipſius David*, hoc eſt, Domini Chriſti gloria prædicetur. Sed hic ideo diſtrictior clariorque poſita eſt, quia completis omnibus quibus humana ignorantia fuerat inſtruenda, nunc ad ſola Domini præcipitur vacare præconia: quæ *laudes* propter futuri ſæculi ſabbatum (ut reor) ſeptenario pſalmorum numero ſunt comprehenſæ: *Beati* enim, ait, *qui habitant in domo tua Domine, in ſæculum ſæculi laudabunt te*. Et hic autem pſalmus Hebræi Alphabeti ordinem per

(1) *Vocem* dixerunt *eo loci ſine obelo ſcribunt MSS. S. Pauli, & Orat. B. 6.*

per verſuum capita cuſtodit: in quo tamen notandum, quia *Nun* littera in Hebræis voluminibus non habetur; ſed a LXX. Interpretibus addita, continet hunc verſum: *Fidelis Dominus in omnibus verbis ſuis, & ſanctus in univerſis operibus ſuis.*

Laudatio Chriſti, quæ [1] a Propheta eſt: tribus narrationibus explicatur. Prima eſt laudis ejus infinita promiſſio: *Exaltabo te Deus meus rex.* Secunda dicit laudationem Domini novem modis eſſe peragendam: *Generatio & generatio* & reliqua. Tertia parte, quæ in ſecunda [2] de præconio Chriſti breviter propoſuit, paulo latius atque evidentius explanat, in fine commonens ab omni carne Dominum debere laudari: *Miſerator & miſericors Dominus* & reliqua. Prima ergo diviſio continet prædicti Alphabeti litteras tres: ſecunda, quatuor: tertia, [3] quatuordecim.

Euſebius Cæſarienſis. Hymnus cum Theologia [ideſt, cum doctrina de Deo.] * *Sabbato ad Veſperum.*

Pſalmus ad laudandum Deum.

Propheta.

1 EXALTABO TE DEUS MEUS REX: *Aleph.*
2 & benedicam nomini tuo in ſæculum,
3 & in ſæculum ÷ ſæculi:
† 4 per ſingulos dies benedicam tibi: *Beth.*
5 & laudabo nomen tuum in ſæculum,
6 & in ſæculum ÷ ſæculi:
† 7 Magnus Dominus & laudabilis nimis: *Gimel.*
8 & magnitudinis ejus non eſt finis.
† 9 Generatio & generatio laudabit opera tua: *Daleth.*
10 & potentiam tuam pronunciabunt.

Divina laudatio inſpirata Davidi.

PROPHETA. 1 *Excelſum te eſſe prædicabo mi Deus & mi Rex*: 2 *& laudibus benedicam majeſtati tuæ in ſæculum uſque*, 3 *& in omnia ſæcula.* 4 *in omni die benedicam tibi*: 5 *& majeſtatem tuam laudabo in ſæculum uſque* 6 *& in omnia ſæcula.* 7 *Magnus eſt Dominus, & valde laudandus*: 8 *& imperveſtigabilis magnitudinis ejus nullus eſt terminus.* 9 *Omnia ſæcula ætateſque hominum laudent opera tua Domine*, 10 *& potentiam tuam annuncient.* 11 *de*

℣. 2. 3. Sic diſtinguuntur in codice Alexandrino, & apud Apollinarium: in cod. Vaticano unico verſu conjunguntur ℣. 5. 6. Sic diſtinguuntur in codice Alexandrino, & apud Apollinarium.

* Ex perſona canitur populi de captivitate liberati admirantis Dei potentiam, & agentis gratiam beneficiis ejus, qui omnibus in tribulatione poſitis ſubvenire ſoleat. Aliter, vox *Eccleſiæ ad Chriſtum.*

Pſalt. Syr. Davidis; laudatio cum Theologia. Verſ. XLII.

Pſalt. Arab. 14 Verſ. XLII.

S. Hieron. Iſte Pſalmus de voce Prophetica Dei continet laudem, ſicut ipſe ad eum eloquens, ait.

(1) *MS.* quæ a Propheta propoſita eſt &c. Chriſti &c.
(2) *Idem MS.* quæ in ſecunda præconia
(3) *Iidem*, tertia XIII.
(4) *Blanch.* Verſ. XLVII.

He. † 11 magnificentiam gloriæ ſanctitatis tuæ loquentur :
12 & mirabilia tua narrabunt:
Vau. † 13 & virtutem terribilium tuorum dicent:
14 & magnitudinem tuam narrabunt:
Zain. † 15 memoriam abundantiæ ſuavitatis tuæ eructabunt: [1]
16 & juſtitia tua exſultabunt.
Heth. † 17 Miſerator & miſericors Dominus,
18 patiens & multum miſericors.
Theth. † 19 ſuavis Dominus univerſis:
20 & miſerationes ejus ſuper omnia opera ejus.
Jod. † 21 Confiteantur tibi Domine omnia opera tua:
22 & Sancti tui benedicant tibi:
Caph. † 23 gloriam regni tui dicent:
24 & potentiam tuam loquentur;
Lamed. † 25 ut notam faciant filiis hominum potentiam tuam,
26 & gloriam magnificentiæ regni tui.
Mem. † 27 Regnum tuum, regnum omnium ſæculorum:
28 & dominatio tua, in omni generatione & generationem.
(Nun.) † 29 ÷ Fidelis Dominus in omnibus verbis ſuis:
30 ÷ & ſanctus in omnibus operibus ſuis:
Samech. † 31 Allevat Dominus omnes qui corrunt:
32 & [2] erigit omnes eliſos. † 33 Oculi

℣. 7. Exod. XXXIV. 6. Num. XIV. 18. Pſal. LXXXV. 15. CII. 8. ℣. 31. Pſal. CXLV. 8.

11 *de magnifica gloria & majeſtate ſanctitatis tuæ loquantur;* 12 *& admirandas res tuas enarrent:* 13 *& vim fortitudinemque terribilium judiciorum operumque tuorum crebris ſermonibus commemorent;* 14 *& magnitudinem tuam quantum poſſunt, enarrent:* 15 *multæ benignitatis & ſuavitatis tuæ memoriam ſermonibus ſuis eructent & expromant:* 16 *& de juſtitia tua læti, ipſam laudent exſultanter.* 17 *Dominus clemens eſt ac miſericors,* 18 *& mitis & tardus ad puniendum, multumque miſericors.* 19 *benignus eſt Dominus erga omnes:* 20 *& miſerationes ejus ad omnia ſe effundunt opera ipſius.* 21 *Ideo Domine jure merito debitas tibi laudes profiteantur omnia opera tua:* 22 *& Sancti tui ſuis tibi laudibus benedicant:* 23 *quam glorioſum ſit regnum tuum dicant:* 24 *& de tua omnipotentia loquantur;* 25 *ut & ſcire faciant filios Adam potentiam tuam,* 26 *& magnificam gloriam regni tui.* 27 *Regnum tuum Domine, regnum eſt æternum, nullis ſæculis coarctatum:* 28 *& dominium tuum per omnes generationes, & mundi ætates & ſtatus immutabile durat.* 29 *Fidelis eſt Dominus in ſervandis verbis ſive promiſſionum ſive comminationum ſuarum:* 30 *& ſanctus & irreprehenſibilis eſt in omnibus operibus ſuis:* 31 *Dominus ſublevat & ſuffulcit omnes qui in miſerias corruunt;* 32 *erigitque cunctos*

(1) *℣℣. 15 & 16 ſimul in unum conjungit Oxon. Ed.*

(2) *Cod. Orat. B.6.* & eriget · *qui & ſubſequenti proxime ℣. recte omittit poſtremam vocem* Domine.

† 33 Oculi omnium in te ſperant Domine: *Ain.*
34 & tu das eſcam illorum in tempore opportuno.
† 35 Aperis ÷ tu : manum tuam, & imples omne animal benedictione. *Phe.*
† 36 Juſtus Dominus in omnibus viis ſuis: *Sade.*
37 & ſanctus in omnibus operibus ſuis.
† 38 Prope eſt Dominus omnibus invocantibus eum, *Coph.*
39 ※[1] omnibus invocantibus eum : in veritate.
† 40 Voluntatem timentium ſe faciet: *Res.*
41 & deprecationem eorum exaudiet; & ſalvos faciet eos.
† 42 Cuſtodit Dominus omnes diligentes ſe: *Sin.*
43 & omnes peccatores diſperdet.
† 44 Laudationem Domini loquetur os meum. *Thau.*
45 & benedicat omnis caro nomini ſanctó ejus,
46 in ſæculum [2] & in ſæculum ÷ ſæculi :

cunctos labefactatos & jacentes in ærumnis. 33 Omnium oculi in te ſperantes reſpiciunt Domine; 34 tuque das eis eſcam in ſuo tempore opportuno. 35 tu enim aperis manum tuam, & per beneficentiam tuam omne animans reples refectione. 36 Juſtus eſt Dominus in omnibus viis, quas tenet in gubernatione totius mundi; 37 & ſanctus & miſericors eſt in omnibus operibus ſuis. 38 Prope adeſt Dominus ad auxiliandum omnibus qui invocant eum, 39 omnibus, inquam, qui eum invocant cum veritate & animi ſinceritate, ſic ut vere reſpondeat animus ori. 40 Qui efficiet quicquid ſalutariter voluerint qui ipſum timent: 41 & deprecationem eorum exaudiet, eoſque ſalvabit. 42 Dominus cuſtodit omnes diligentes ipſum; 43 exterminabit autem peccatores. 44 Laudem Domini ſemper loquatur os meum: 45 omniſque homo benedicat nomini ipſius ſancto 45 in ſæculum uſque & omnia ſæcula. ŷ. 33. Pſal. CIII. 27. ŷ. 35. Pſ. CXXXV. 25.

ORATIONES.

1 REgnator omnium ſæculorum Domine, qui ſpiritalem cibum omni animæ opportuno miniſtras in tempore, concede nobis te perpetualiter benedicere, tuamque potentiam cum Electis tuis fiducialiter exaltare. Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum. MSS.

2 PRope eſto Domine omnibus invocantibus te in veritate: imple devotionem timentium te; & deprecationem eorum exaudi, ut ſalvi a te facti diligamus te, & benedicamus nomen ſanctum tuum. Per Dominum.

Xxx 2 3 Pro-

(1) *Eo aſteriſco caret MS. S. Pauli: ille Orat. B. 6. Antiquarii oſcitantia obelo notat vocem* omnibus. *Ad hæc ŷŷ. inſequentes autem 40 & 41 unico coguntur in Oxon. Ed.*

(2) *Vat.* 341 & 342.
45 benedicat omnis caro nomini ſancto ejus in ſæculum,
46 & in ſæculum ſæculi.

Brev. Mozar. fol. 122. 152. 3 PRope eſto Domine invocantibus te, ac voluntatem timentium imple: erige quique corruunt; & eliſos ſuſtenta: ut qui præcipites in mortem cadimus, ſoſpites te erigente ſurgamus. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus & vivis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*.

fol. 232. 4 DOmine Jeſu Chriſte, verus Deus veruſque homo, qui non mutaris, ſed es ſanctus in omnibus operibus tuis, incredulitatem a nobis dubiæ mentis averte, & cor noſtrum gratiæ tuæ muneribus reple; ut tu Deus verus credaris & cognoſcaris, qui ſalvator omnium, miraculis & virtutibus approbaris. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

fol. 122. *De Sanctis Martyribus* 5 COnfitentes tibi Domine in omnibus operibus tuis, te benedicent in Sanctis: te quæſumus, ut nos Martyrum tuorum N.N. interceſſione ſanctifices; & perfectione corones. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

PSALMUS CXLV.

Alleluja. ÷ *Aggæi & Zachariæ*:

Beda.

Memoriam Dominicæ laudis, quam præcedente titulo Latine poſuerat; nunc ad cumulum ejuſdem laudis, Hebræi *Alleluja* voluit augmentare vocabulo.

Cupiens Propheta laudes Domini ex toto corde cantare, primo ingreſſu dicit in hominibus minime confidendum, ne aliquid ab eo peteretur tepide, ſi & alius crederetur poſſe præſtare: *Lauda anima mea Dominum*. Secundo, pronunciat totam ſpem in omnipotente Domino reponendam: & cum ſit iſte Dominus, ex factis ſuis pulcherrime definitur; ut Gentilitas tam frequenti ratione convicta, errores ſuos fideli devotione relinquat. *Beatus cujus Deus Jacob*.

Sabbato ad Veſperum. *Euſebius Cæſarienſis*. Hymnus cum Theologia [hoc eſt, cum doctrina de Deo.]

S. Athanaſius. Pſalmus laudem denuncians. *

Pſalmus

* Populus de Babylone ſalvatus beneficia in ſe Dei ab initio commemorat. Aliter, *vox Chriſti ad populum*.

Pſalt. Syr. Dictus ab Aggæo & Zacharia prophetis, qui aſcenderunt cum captivitate ex Babel, de Myſterio Sacerdotum matutino, & precatio atque laudatio cum Theologia. Verſ. xxIII.

Pſalt Arab. Verſ. xx.

S. Hier. Iſte Pſalmus ex nomine duorum Prophetarum præſcriptus, ex unius voce loquitur, dicens.

Pſalmus ad laudandum Deum.

1 LAUDA ANIMA MEA DOMINUM. Propheta.
2 laudabo Dominum in vita mea: ℣. 2. Pſal. CIII. 33.
3 pſallam Deo meo quamdiu fuero.
† 4 Nolite confidere in principibus, in filiis hominum, [1] in quibus non eſt ſalus: ℣. 4. Pſal. LXI. 11. CXVII. 8. 9.
† 5 exibit ſpiritus [2] ejus: ℣. 5. 6. Eccl. XII. 7.
6 & revertetur in terram ſuam:
7 in illa die peribunt ÷ omnes ⁑ cogitationes eorum.
† 8 Beatus, cujus Deus Jacob adjutor ejus;
9 ſpes ejus in Domino Deo ipſius:
10 qui fecit cælum & terram, [3] mare & omnia quæ in eis ſunt: ℣. 10. Act. XIV. 14. Apoc. XIV. 7.
† 11 qui cuſtodit veritatem in ſæculum:
12 facit judicium injuriam patientibus: [4] ℣. 12. Pſal. CII. 6.
13 dat eſcam eſurientibus.
† 14 Dominus ſolvit compeditos: ℣. 14. Pſ. CXVII. 7. CVI. 14.

15 Do-

ALLELU, Cum jubilo & lætitia laudate, JA Deum. Pſalmus aptus temporibus Aggæi & Zachariæ Prophetarum in reſtauratione Jeruſalem poſt captivitatem Babyloniam.

PROPHETA. 1 *Anima mea lauda Dominum.* 2 *equidem Dominum laudabo in vita mea:* 3 *& cantabo in honorem Dei mei quandiu ſum.* 4 *Nolite fiduciam certa cum ſpe collocare in principibus, & in ceteris omnibus filiis Adam,* 4 *in quibus non eſt facultas atque poteſtas vos ſalvandi:* 5 *ſpiritus enim & anima hominis poſt breve tempus ab eo egredietur;* 6 *& homo ipſe quantum ad ſuum corpus revertetur & convertetur in terram, de qua ab initio formatus eſt:* 7 *& in iſto die mortis peribunt & abibunt in fumum omnes ipſius cogitationes, conſilia atque propoſita, quæ habuerat in vita ſua.* 8 *Ille autem vere felix atque beatus, cujus adjutor non fuerit homo mortalis, ſed immortalis Deus Jacobi;* 9 *& cujus ſpes fuerit non in homine fragili, ſed in Domino Deo ſuo:* 10 *qui potentia ſua cælum terramque creavit, & mare & omnia quæ in eis ſunt:* 11 *qui fidelitatem ſervat in promiſſis in ſempiternum;* 12 *qui facit judicium ſuſtinentibus injuriam atque calumniam, eos vindicans ab oppreſſoribus:* 13 *& eſurientibus dat eſcam.* 14 *Dominus ſolvit vinctos compedibus:*

15 *Do-*

(1) in *præpoſitionem eo loci MSS. Orat. B. 6. & S. Pauli omittunt.*

(2) *Cod. Orat B. 6* Spiritus eorum. *Præterea huic verſiculo alter inſequens proxime jungitur in Vat.* 341, *&* 342, *atque Oxon. Ed.*

(3) *Contra, facta illic diſtinctione iidem Vat. MSS. & Oxon. Ed. ſcribunt.*
10 qui fecit cælum & terram,
11 mare & omnia quæ in eis ſunt.

(4) *unico verſu complectuntur Vat.* 341. *&* 342. *℣℣.* 12 *&* 13.

15 Dominus illuminat cæcos :
† 16 Dominus erigit [1] eliſos :
17 Dominus diligit juſtos :
℣. 18. 19. Deuter. X. 18. Pſ. LXVII. 6. † 18 Dominus cuſtodit advenas :
19 pupillum & viduam ſuſcipiet :
20 & [2] vias Peccatorum diſperdet .
℣. 21. Exod. XV. 18. 21 Regnabit Dominus in ſæcula Deus tuus Sion ,
22 in generationem & generationem .

15 Dominus dat lucem cæcis oculis , & ſapientiam cæcis cordibus . 15 Dominus erigit collapſos : 17 Dominus diligit juſtos : 18 Dominus cuſtodit advenas & peregrinos ſuorum ſolatio deſtitutos : 19 ipſe pupillum & viduam vi oppreſſos ſub ſuam excipiet tuitionem : 20 & vias vivendi , conſilia & acta peccatorum delebit e terra . 21 In æternum regnabit Dominus Deus ille tuus o Sion , 22 in omnes , inquam , ætates & ſæcula regnabit .

ORATIONES.

MSS. 1 GLorioſe omnipotens Deus , in quem Beatorum animæ totam ſpei confidentiam ponunt, concede nobis, ut adjutorio tuo inluminati , valeamus te jugiter mente pura diligere . Per .

2 LAus & jubilatio noſtra Deus , abſolve nos a vinculis peccatorum : ut qui frequenter delinquentes cecidimus , te miſerante pœnitentes erigamur . Per .

Brev. Mozar. fol. 121. 3 DOmine qui erigis eliſos , & ſolvis compeditos atque illuminas cæcos , nos quoque erige cum lapſus inclinant ; & ſolve cum peccata circumligant ; atque illumina cum nos ignorantiæ caligo circumdat ; ut anima noſtra te ſemper laudet ; & vita noſtra fideli devotione ſit humilis : & quia tui muneris eſt quod ſumus , tibi ſerviat omne quod vivimus . ℟. *Amen* . Per miſericordiam tuam Deus noſter , qui es benedictus & vivis & omnia regis in ſæcula ſæculorum . ℟. *Amen* .

fol. 152. 4 DOmine qui ſolvis verbi potentia compeditos , & [per] madidum humi collyrium ſacro ſputamine circumlitum illuminas cæcos , ſolve rogamus noſtrorum vincula peccaminum , & oppoſitum nobis diſrumpe interitum : eliſos alleva ; & cæcitatem mentium noſtrarum legis tuæ doctrina perluſtra : ac ſicut in te juſtum dirigis , & miſerando ad veniam ſuſcipis ; & pupillum viduamque pius protector intendis ; ita noſmet in hac peregrinatione cuſtodias , ut ad æternitatis dulcedinem [poſt] conceſſa crimina intromittas . ℟. *Amen* . Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

PSAL-

(1) *Cod. Orat. B. 6.* alliſos .
(2) *MSS. S. Pauli , & Orat. B.6.*& viam *inſuper* ℣℣ *19 & 20 in unicum contrahit Vat. 341.*

Alleluja.

Beda.

Verba tituli ſui ſubſequens textus exponit: *Alleluja* ſiquidem ſignificat, *Laudate Dominum*. Denique quinta Editio, pſalmi hujus initium ita poſuit: *Laudate Ja*, ideſt, *Dominum*: quia *Ja* unum ex decem nominibus Dei intelligitur. Quæ Hieronymus ad Marcellam ſcribens ita commemorat. Primum nomen eſt *El*, id eſt, *Fortis*. Deinde *Elohim* & *Elohe*; quod utrumque dicitur *Deus*: unde geminatum frequenter invenitur, ut eſt *Deus Deus meus quare me dereliquiſti?* &, *Deus Deus ad te de luce vigilo*; & his ſimilia. Quartum *Sabaoth*; quod eſt, *Exercituum*. Quintum *Helion*; quem nos *Excelſum* dicimus. Sextum *Eſer eheje*; quod in Exodo legitur. *QVI EST miſit me*. Septimum *Adonai*, quem nos *Dominum* generaliter appellamus. Octavum *Ja*, quod *Deo* tantum applicatur; & in *Allelu-ja* extrema ſyllaba ſonat. Nonum tetagrammaton, quod ineffabile nuncupatur. Decimum [1] *Saddai*; id eſt, *Robuſtum* & *ſufficientem* ad omnia perpetranda.

Primo modo hortatur Propheta populum devotum, laudare Dominum, qui humiles eregit & ſuperborum colla concidit: *Laudate Dominum*: Secundo, alacriter Domino dicit eſſe pſallendum, qui ſupplicantibus beneficia profutura concedit; quoniam qui de ſuis viribus præſumunt, ei placere non poſſunt: [*Præcinite Domino in confeſſione*.]

Euſebius Cæſarienſis. Hymnus cum Theologia [hoc eſt, cum doctrina de Deo.] *Sabbato ad Veſperum.*

S. Athanaſius. Pſalmus laudem denuncians. *

Pſalmus hortatorius ad laudandum Deum. Propheta.

1 LAUDATE DOMINUM, QUONIAM BONUS [2] EST PSALMUS: ỳ. 1. Pſal. XCI. 2.
2 Deo noſtro ſit jucunda ※ decoraque ‡ laudatio.
† 3 Ædificans Jeruſalem Dominus:
4 diſperſiones Iſraelis congregabit. ỳ. 4. Deut. XXX. 3.

† 5 qui

ALLELU Cum jubilo & lætitia laudate, JA Deum.

PROPHETA. 1 *Laudate Dominum, quia bonum & juſtum eſt ei pſallere*: 2 *ſit autem Deo noſtro jucunda & pulchra, grata atque accepta omnis noſtra laudatio*. 3 *Dominus hic noſter reædificaturus eſt Jeruſalem*: 4 *& diſperſos*

* Populus liberatus ad laudandum Deum hortatur. Aliter, *vox Eccleſiæ & Apoſtolorum ad novellum populum*.

Pſalt. Syr. Aggæi, & Zachariæ de Zorobabel, & Jeſu ſacerdote atque Ezra, qui ſollicitabant ædificium Jeruſalem: nobis autem laudatio cum Theologia. Verſ. xxiv.

Pſalt. Arab. Verſ. xxiv.

S. Hier. Iſte Pſalmus ut cæleſtem civitatis laudemus ædificatorem nos admonet, dicens.

(1) *In MS. eo loci pro* Saddai *legimus* Adonai.

(2) *Verbum* eſt *illic omitit Cod. Orat. B. 6.*

† 5 qui ſanat contritos corde :
6 & alligat contritiones eorum .
ỿ. 7. 8. Iſai. XL. 26. † 7 qui numerat multitudinem ſtellarum :
8 & omnibus eis nomina [1] vocat .
† 9 Magnus Dominus noſter :
10 & magna , virtus ejus :
11 & ſapientiæ ejus non eſt numerus .
† 12 Suſcipiens manſuetos Dominus :
13 humilians ÷ autem ∶ peccatores uſque ad terram .
† 14 Præcinite Domino in confeſſione :
15 pſallite Deo noſtro in cithara :
† 16 qui operit cælum nubibus :
ỿ. 17. &c. Pſ. CIII. 13. 14. 17 & parat terræ pluviam :
† 18 ÷ [2] qui ∶ producit in montibus fœnum ,
19 ÷ & herbam ſervituti hominum ∶
ỿ. 20. Pſal. CIII. 17. 21. CXXXV. 25. CXLIV. 15 † 20 qui dat jumentis eſcam ipſorum ,
21 ÷ & ∶ pullis corvorum invocantibus eum .
ỿ. 21. Job XXXVIII 41. 22 Non in fortitudine equi voluntatem habebit :
ỿ. 22. Pſal. XXXII. 16. 17. Prover. XXI. 31. Oſee I. 7. 23 nec in tibiis viri beneplacitum erit ei .

24 bene-

perſos & expulſos inde Iſraelitas iterum eſt congregaturus in unum . 5 ipſe eſt qui ſanat eos qui dolore diſruptum & contuſum habent cor : 6 eorumque confractiones & plagas faſciis devincit & circumligat . 7 ipſe eſt qui totam multitudinem ſtellarum in numerato habet ; 8 eaſque nominatim vocat , illarum naturas & proprietates diſtincte cognoſcens . 9 Magnus eſt Dominus noſter : 10 & magna eſt fortitudo ejus : 11 & eorum quæ ſua ipſe ſapientia intelligit & cognoſcit , nullus eſt finitus numerus . 12 Dominus eſt qui ſublevat manſuetos : 13 & qui elatos peccatores deprimit uſque ad terram . 14 Incboate igitur cantum in confeſſione laudis in honorem Domini : 15 & cum citharæ ſono canite pſalmos in honorem Dei noſtri : 16 qui cælum cooperit nubibus : 17 & ex illis nubibus apparat & præbet terræ pluviam : 18 qui exoriri facit in montibus herbam , 19 & olus ut inſerviat uſui hominum : 20 qui & dat pecoribus eſcam ipſorum , 21 & ipſis etiam pullis corvorum neglectis a patre & matre , & per nidum in omnes ſe partes vertentibus , eo quod non habeant cibos , atque crocitantibus , & ita quodammodo invocantibus Deum ut nutriantur . 22 Cui Deo voluntas & oblectatio non erit in fortitudine equi : 23 neque in robuſtis viri tibiis place-

(1) *Uterque MS. S. Pauli nimirum & Orat. B 6. ſcribunt* vocans . *Ad hac Oxon. Ed. ỿỿ. 7 & 8 in unum contrahit . Sicut & altero una cum Vat. 341 & 342 inde ſtatim ſequentes 9 & 10.*

(2) *Eo obeli ſigno deſtitutus occurrit locus ille in MSS. Orat. B. 6. & S. Pauli .*

24 beneplacitum eſt Domino ſuper timentes eum ,
25 ÷ & in eis ⁝ qui ſperant ſuper miſericordia ejus .

placebitur ei . 24 placebitur autem Domino in iis qui ipſum offendere timent , 25 & in omnibus qui ſperant in miſericordia ipſius , exſpectantes miſerationes ejus .

ORATIONES.

1 ÆDificator cæleſtis Jeruſalem Deus , qui multitudinem ſtellarum & concludis numero , & nominatim ſingulas vocas , ſana quæſumus contritos corde , & diſperſos congrega ; atque nos innumerabili ſapientia tua locupleta . Per . MSS.

2 DEus qui ſanas contritos corde , plagæ noſtræ medelam impende : & qui ſtellarum numeras multitudinem , nos ad vitam prædeſtinatis adjunge ; ut beneplacitum tibi ſit in nobis ; & in ſalute nos æterna jubeas exaltari . ℟. *Amen* . Per miſericordiam tuam Deus noſter , qui es benedictus & vivis & omnia regis in ſæcula ſæculorum . ℟. *Amen* . Brev. Mozar. fol. 128. 152.

PSALMUS CXLVII.

Alleluja.

Beda.

Ad conſuetum quidem *Alleluja* revertimur ; ſed hoc nullatenus repetere faſtidimus : cujus verbi tantus honor eſt , ut cum ſit in Hebræa lingua reconditum , nullo tamen conſtat alieno ſermone translatum : ſed quicquid eſt deditum Divinitati , dignitatem hujus nominis pia devotione veneratur .

Primo capite Propheta Jeruſalem , id eſt , ſupernam alloquitur civitatem; ut ſecura jam reddita in civibus ſuis , Dominum jugi debeat exſultatione laudare : *Lauda Jeruſalem Dominum* . Secundo , myſticis allocutionibus latius enumerat quanta populo ſuo pius miſerator indulſerit : *Qui emittit eloquium ſuum* . Pſalmi iſti laudationis David ita diſpoſiti ſunt ; ut prius [1] de præceptis divini præconii ; poſt de mundi perverſitate fugienda loquantur : tertio, de congregatione Eccleſiæ diceretur : quarto , qui nunc finitus eſt , collectæ Jeruſalem præcipit laudes Domini celebrare : quæ de mundi iſtius diverſis periculis liberata , in æterna requie noſcitur eſſe conſtituta . Quapropter choro illi ſanctiſſimo & de mundi partibus aggregato , trina ſubnectit exſultatione gaudendum, ut in opere ſanctiſſimo , Trinitatis gratia ubique fulgeret . Senſus myſticus.

(1) *MSS.* ut prius de præcepti divini præconiis.

Sabato ad Veſperum. *Euſebius Cæſarienſis*. Hymnus cum Theologia, [hoc eſt, cum doctrina de Deo.]

S. Athanaſius. Pſalmus laudem denuncians. *

Pſalmus hortatorius ad laudandum Deum.

Propheta. 1 LAUDA JERUSALEM DOMINUM;
2 lauda Deum tuum Sion:
† 3 quoniam confortavit ſeras portarum tuarum;
4 benedixit filiis tuis in te:
† 5 qui poſuit fines tuos pacem:
6 ÷ & ⁝ adipe frumenti ſatiat te:
† 7 qui emittit eloquium ſuum terræ;
8 velociter currit ſermo ejus:
† 9 qui dat nivem ſicut lanam;
10 nebulam ſicut cinerem ſpargit;
† 11 mittit cryſtallum ſuam ſicut buccellas.
12 ante faciem frigoris ejus quis ſuſtinebit?
† 13 emittet verbum ſuum, & liquefaciet ea:
14 flabit ſpiritus ejus, & fluent aquæ.
† 15 qui annunciat verbum ſuum Jacob;
16 juſtitias & judicia ſua, Iſrael. † 17 non

ALLELU Cum jubilo & lætitia laudate, JA Deum.

PROPHETA. 1 *Collauda Dominum o Jeruſalem; 2 lauda Deum tuum o Sion; 3 quia ipſe roboravit vectes portarum in mœnibus tuis ne hoſtis poſſit irrumpere: 4 & civibus tuis qui intra te ſunt, benedixit: 5 qui ditionis tuæ terminos effecit pacatos: 6 & medulla & flore optimi tritici te ſaturat: 7 qui emittit juſſum ſuum in terram; 8 & ſtatim uſque ad celeritatem currit & adimpletur juſſum ejus: 9 qui ex uno aquæ elemento modo dat nivem quaſi lanæ flocculos decidentem: 10 modo nebulam & pruinam ſpargit quaſi diffuſum cinerem; 11 & modo projicit glaciem ſuam induratam quaſi fruſta panis. 12 porro autem ad præſentiam frigoris illius glaciei quis diu poſſet ſubſiſtere? 13 ipſe tamen Deus rurſum dabit juſſum ſuum; & liquefaciet ea, nivem, pruinas & omnia congelata: 14 nam ejuſdem Dei ventus calidus ſpirabit; & fluent aquæ quæ prius concretæ erant & congelatæ. 15 qui ſpeciatim annunciat verbum legis ſuæ Jacobo: 16 & juſtitiæ præcepta & jura ſua eidem Iſraeli annunciat.*

* A ſpeciali gratiarum actione pro reditu ad generalem Dei laudem convertitur. Aliter, *Chriſti vox ad Eccleſiam*.

Pſalt. Syr. Aggæi & Zachariæ cum urgerent complementum Templi Hieroſolymitani, & laus cum Theologia. Verſ. xviii.

Pſalt. Arab. Verſ. xviii.

† 17 non fecit taliter omni nationi:
18 & judicia ſua non manifeſtavit [1] ÷ eis ⁝

Alleluja.

nunciat. 17 *nec enim egit ad hunc modum cum ulla alia gente:* 18 *neque jura ſua divina Gentibus aliis voce vel ſcriptura declaravit unquam.* ALLELU laudate, JA Deum.

ORATIONES.

1 COnſorta Domine portas Eccleſiæ tuæ, & pone terminos ejus pacem, eique adipem ſpiritalis tritici dignanter adtribue. Per. MSS.

2 DOmine qui poſuiſti Jeruſalem terminum pacis, credenti populo pacis tuæ tribue plenitudinem: ipſa nos immortalitate regat; ipſa in æterna vita poſſideat: ſatiaturus itaque nos Domine ex adipe frumenti, tribue, ut cum hoc quod nunc cernimus in ænigmate, in omni te perfruamur perſpicua veritate. ℟. *Amen.* Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus & vivis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen.* Brev. Mozar. fol. 132.

3 ORamus te Domine ut noſtra duritia molleſcat, & noſtra peccata purgentur; ut efficiamur quaſi ignis; ut & frigus diaboli quodcunque eſt in cordibus noſtris, expellatur; & caleamus Spiritu ſancto: eſt quippe & malus calor: *Omnes adulterantes, quaſi clibanus corda eorum:* ſed ille calor calore Spiritus ſancti expellitur. Cui ſit gloria in ſæcula ſæculorum. *Amen.* Comment. hujus Pſal. t. 7. S. Hieronymi. Oſee VII. 4. 6. ſec. LXX.

PSALMUS CXLVIII.

Alleluja.

Beda.

Propheta per paucarum commemorationem, omnes creaturas ad Domini laudes hortatur, rationales & intellectuales, per ſe; intellectu autem vel ſenſu carentes, per illas utique quæ opera Domini ſapientiſſima conſideratione collaudant. Prima parte cæleſtia hortatur ad laudes: *Laudate Dominum de cælis.* Secunda, allegoricis alluſionibus terrena commonet, ut Dominum devota mente [2] concelebrent; unam cauſam probabilem utriſque ſubjungens, quia dignum eſt ut creatura ſuum laudet Auctorem: *Laudate Dominum de terra.*

Euſebius Cæſarienſis. Hymnus cum Theologia, [hoc eſt, cum doctrina de Deo.] *Quotidie ad Matutinū.*

S. Athanaſius. Pſalmus laudem denuncians. *

* Omnis mundi creatura ad laudandum Deum convocatur. Aliter, *vox Apoſtolorum ad populum.*

Pſalt. Syr. Aggæi, & Zachariæ ſermo de Deo, ut quemadmodum ſuperi, ſic laudent inferi Dominum, glorioſum Dominum Sabaoth Alſadai. Verſ. xxxI.

Pſalt. Arab. Verſ. xxIx.

(1) *Nec obelus ille habetur in Codd. Orat. B. 6., & S. Pauli.*

(2) *MS. ibi*, concrepent *pro* concelebrent.

LAUDES.

Propheta.

1 LAUDATE DOMINUM DE CÆLIS:
2 laudate eum in excelſis:
(℣. 3. 4. Pſal. CII. 20. 21.) † 3 laudate eum omnes Angeli ejus;
4 laudate eum omnes virtutes ejus;
† 5 laudate eum ſol & luna;
6 laudate eum omnes ſtellæ ÷ & ⁝ lumen;
(℣. 7. 8. Geneſ. I. 7. Daniel. III. 59. 60.) † 7 laudate eum cæli cælorum,
8 & aquæ [1] omnes quæ ſuper cælos ſunt.
9 laudent nomen Domini:
(℣. 10. Geneſ. I. 3. 6. Pſal. XXXII. 9. Judit. XVI. 17.) † 10 quia ÷ ipſe dixit, & facta ſunt ⁝
11 ipſe mandavit, & creata ſunt:
(℣. 12. Pſal. CXVIII. 89. Jerem. XXXI. 35. 36.) † 12 ſtatuit ea [2] in æternum,
13 & in ſæculum ÷ ſæculi ⁝
14 præceptum poſuit, & non præteribit.
† 15 Laudate Dominum de terra;
16 dracones, & omnes abyſſi;
† 17 ignis, grando, nix, glacies, [3] ſpiritus procellarum,

18 quæ

ALLELU Cum lætitia & jubilo laudate, JA Deum.

PROPHETA. 1 *E cælo laudate Dominum o cælites:* 2 *laudate eum o ſuperi qui eſtis in excelſis:* 3 *laudate eum omnes Angeli ejus:* 4 *laudate eum omnes exercitus cæleſtium ſpirituum ejus:* 5 *tacitis vocibus prædicate noſtris oculis ac mentibus laudem ejus ſol & luna:* 6 *prædicate nobis laudem ejus ſtellæ omnes luminoſæ, & quodvis aliud in fulgoribus ac meteoris lumen:* 7 *prædicate nobis laudem ejus o cæli ſupremi, qui cælos inferiores ambitu veſtro concluditis:* 8 *& aquæ omnes quæ ſupra orbes eſtis cæli ſtellati.* 9 *hæc omnia prædicent nobis divinum numen majeſtatemque Domini:* 10 *nam ipſe juſſit; & ſolo ipſius juſſu facta ſunt omnia:* 11 *& ipſe mandavit; & ſola ipſius voluntate ſine labore externoque adminiculo creata ſunt univerſa.* 12 *qui & ea conſtituit ut in æternum permaneant,* 13 *& in omnia ſæcula:* 14 *& de ipſorum omnium natura motu ac ſtatu præceptum dedit: quod & numquam præteribit, ſed ſemper implebitur.* 15 *Non cæleſtia modo, verum etiam terreſtria e terra prædicate nobis laudem Domini:* 16 *& ex aquis vos dracones marini, & maria omnia altiſſima ac profundiſſima;* 17 *ignis fulgurum fulminumque, & grando,*

(1) *Vocem* omnes *ibi recte omittunt Codd. Orat. B. 6., & S. Pauli. Tum ℣℣. 8 & 9 unico conſtringuntur in Vat.* 341 *&* 342.

(2) *Codd. S. Pauli, & Orat. B.6.* ſtatuit ea in ſæculum. *Deinde Vat.* 341 *&* 342 *cum Oxon. Ed. ℣℣.* 12 *&* 13 *ſimul in unum repræſentant.*

(3) *Uterque laudatus Vat.*
17 ignis, grando, nix, glacies,
18 ſpiritus procellarum, quæ faciunt verbum ejus.

18 quæ faciunt verbum ejus ;
† 19 montes & omnes colles ,
20 ligna fructifera & omnes cedri ;
† 21 beſtiæ & univerſa pecora ,
22 ſerpentes & volucres pennatæ .
† 23 Reges terræ & omnes populi ,
24 principes & omnes judices terræ ,
† 25 juvenes & virgines ,[1]
26 ſenes cum junioribus ,
27 laudent nomen Domini ,
28 quia exaltatum eſt nomen ejus ſolius .
† 29 Confeſſio ejus ſuper cælum & terram :
30 &[2] exaltavit cornu populi ſui .
† 31 Hymnus omnibus Sanctis ejus ,
32 filiis Iſræl , populo appropinquanti ſibi .
Alleluja .

grando , & nix & glacies , & ventus quoque procelloſus , 18 quæ facitis juſſum eius ; 19 montes & omnes colles , 20 arbores fructiferæ , & univerſæ cedri ; 21 feræ & univerſa jumenta , 22 animantia quæ ſerpitis , ac pennigeræ aves quæ volitatis . 23 Reges terræ & omnes populi , 24 principes & univerſi judices terræ , 25 iuvenes cœlibes ac virgines , 26 ſenes pariter & adoleſcentiores ac pueri ; 27 hi omnes quantum poſſuntglorioſe laudent divinum numen majeſtatemque Domini , 28 quia ipſius ſolius nomen ſuper omnia creata eſt elevatum , & cuncta ſuperat . 29 Sit & confeſſio laudum ejus in cælo & terra , in cælicolis atque terrigenis , 30 ob eam etiam cauſam quod & ipſe exaltaverit robur & vires populi ſui . 31 Itaque perpetuus merito hymnus & laus Dei ſemper adſit omnibus ſervis ejus pie ſancteque viventibus , 32 ac filiis Iſraelis , toti nempe populo , qui religioſo cultu adhæret ipſi Deo . ALLELU
Cum lætitia & jubilo laudate , JA Deum .

ORATIONES.

1 EXcelſarum * ædium ſupereminens & excelſa poteſtas Deus , concede famulis tuis , ut ſicut cuncta quæ cernimus , te jubente creata ſunt ; ita * quæ præcipis , te cuſtode ſerventur . Per . *al. ſedium. *al. præcepiſti cuſtodire , te adjuvante a nobis ſerventur.

2 LAudant te Domine omnes Angeli tui , dum a te ſe creatos agnoſcunt ; &[3] cunctam creaturam cæleſtem atque terrenam te opifice ſubſiſtere ac diſponi non ambigunt . Dona ergo mentibus noſtris , in omnibus operibus tuis tibi gloriam dare ; & te ſolem juſtitiæ , perpetuo nobis Brev. Mozar. fol. 221. 135. *ad Veſperū.*

(1) *℣℣. 25 & 26 unico comprehendunt Vat. 341 & 342 , ut & altero ſequentes deinde 27 & 28 contrahit Vat. 342.*
(2) *Cod. S. Pauli ,* & exaltabit .
(3) *B. fol.* 345 & cuncta creatura cæleſtis atque terrena te opificem ſubſiſtere ac diſpoſitione non ambigunt &c.

Digitized by Google

nobis fulgore clareſcere lumen ; quatenus nocturnas tenebras tua ſemper valeamus inluminatione vitare . ℟. *Amen* . Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus & vivis & omnia regis in ſæcula ſæculorum . ℟. *Amen* .

fol. 231. 3 TE in excelſis Domine laudent omnes Angeli ac Virtutes : tibi de terra det laudem omne quod a te auctore ſumit originem : & qui ſupernorum conlaudaris officiis ; terreſtrium ſemper delecteris obſequiis ℟. *Amen* . Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

BENEDICTIO.

Comment. hujus Pſal. to. 7. S. Hieronymi. 4 CHriſtus Dominus nos dignetur tradere in regnum Deo Patri ; & conformes efficere claritati corporis ſui ; ut jam non ei locali & tranſitorio cantu , ſed perpetuo & immobili cæleſtis ſtationis hymno , jugi modulatione canamus . Quia ipſe eſt cum æterno Patre & Spiritu ſancto honor & gloria in ſæcula ſæculorum . *Amen* .

PSALMUS CXLIX.

Alleluja.

Beda.

Senſus myſticus. Hoc nomen in uſu habere omnimodis commonemur : quando & Novo Veterique Teſtamento decenter aptatur : Veteri , ubi * Ægypti miracula & maris Rubri beneficia deſcribuntur . Novo , in præſenti pſalmo , quo *canticum novum Domino cantare* jubemur . (* Pſal. CIV.)

Prima poſitione Propheta canticum novum Chriſto Domino diverſis modis dicit eſſe cantandum ; qui de toto orbe terrarum univerſalem Jeruſalem ſua pietate conſtruxit : *Cantate Domino canticum novum* & reliqua . Secunda , gaudia Sanctorum virtuteſque deſcribens , vindictam peccantium , gloriam dicit eſſe juſtorum : *Exſultabunt Sancti in gloria* .

In præcedente pſalmo ad præconia (1) Domini omnes hortatus eſt creaturas ; hic autem diſtinctius propriuſque ſignificavit , Iſrael novum canticum debere cantare , & de proprio Domino lætum fieri ; qui eum fecit de Gentium multitudine congregari . Commemoratur & poteſtas , quæ Sanctis eſt in illa judicatione tribuenda , ut virtus Domini in eorum gloria poſſit agnoſci .

Quotidie ad Matutinum. *Euſebius Cæſarienſis* . Hymnus cum prophetia , [*al.* cum Theologia .] *S. Athanaſius* . Pſalmus hortatorius cum cantico . *

LAU-

* Reverſi de Babylone gratias agere jubentur , quia obſiſtentes ſibi finitimos Gentes Deo adjuvante devicerint . Aliter , *vox Chriſti ad fideles de futuro , & de reſurrectione* .

Pſalt. Syr. De Templo novo : & Pſalmus iſte Anonymus eſt , laudatio cum Theologia . Verſ. XVIII.

Pſalt. Arab. Verſ. VIII.

(1) *Vox* Domini *in MS. omittitur* .

LAUDES.

1 CANTATE DOMINO CANTICUM NOVUM. Propheta.
2 Laus ejus in eccleſia Sanctorum; V. 1. Pſal. XXXII. 3. XCV. 1. XCVII. 1.
† 3 lætetur Iſrael in eo qui fecit eum;
4 ÷ & : filii Sion exſultent in Rege ſuo;
† 5 laudent nomen ejus in choro;
6 in tympano & pſalterio pſallant ei:
† 7 quia beneplacitum eſt Domino in populo ſuo;
8 ÷ & : exaltabit manſuetos in ſalutem.
† 9 Exſultabunt Sancti in gloria:
10 lætabuntur in cubilibus ſuis.
† 11 exaltationes Dei in gutture eorum,
12 & gladii ancipites in manibus eorum,
† 13 ad faciendam vindictam in nationibus,
14 increpationes in populis;
† 15 ad alligandos reges eorum in compedibus,
16 & nobiles eorum in manicis ferreis; V. 16. Iſai. XLV. 14.
† 17 ut faciant in eis judicium conſcriptum.
18 Gloria ÷ hæc : eſt omnibus Sanctis ejus.

Alleluja.

ALLELU Cum lætitia & jubilo laudate, JA Deum.

PROPHETA. 1 *Novum in honorem Domini cantate canticum.* 2 *Sit eius perpetua laus in congregatione pie ſancteque viventium:* 3 *lætetur Iſraeliticus populus in Deo factore ſuo;* 4 *& filii & cives Sionis exſultent de Domino rege ſuo;* 5 *laudentque eum in cœtu canentium ad tibiam;* 6 *tympano & cithara canant ei:* 7 *quia complacet ſibi Dominus in populo ſuo; eique bene vult beneficentia ſua;* 8 *& quia exaltabit ac glorificabit manſuetos & humiles in æterna ſalute.* 9 *Tunc exſultanter gloriabuntur Sancti in gloria æterna:* 10 *& exſultabunt lætitia in quietis manſionibus ſuis:* 11 *hymni & laudes, quibus excelſum eſſe Deum prædicatur, erunt in gutture ipſorum;* 12 *& gladii ex utraque parte acuti erunt in manibus ipſorum,* 13 *ut faciant vindictam in gentibus Dei inimicis,* 14 *& caſtigationes meritas in populis illi rebellibus;* 15 *ut alligent compedibus reges illorum,* 16 *& nobiles & inclitos eorum ferreis vinculis manuum devinciant;* 17 *ut nimirum tamquam aſſeſſores Judicis ſupremi faciant in illis judicium a Deo præſcriptum & ſcriptum in divinis ſcripturis: quando ſcilicet Dominus veniet cum Sanctis millibus ſuis, ut faciat judicium adverſus omnes, & redarguat omnes impios de factis omnibus quæ impie patrarunt, deque omnibus duris quæ locuti ſunt adverſus eum impii peccatores.* 18 *Hæc plane gloria atque decor eſt omnium Sanctorum Dei.* ALLELU Cum lætitia & jubilo laudate, JA Deum.

ORA-

(1) *Codd. Orat. B. 6., & S. Pauli*, exultationes.

ORATIONES.

1 AUctor totius bonitatis Deus, qui omnem manſuetudinem te humiliter confitentem exaltas, præſta ut ſicut Sanctos exſultare facis in gloria, ita præſentem Eccleſiam cuſtodire digneris ab hujus ſæculi delectationibus impollutam. Per.

Brev. Mozarab. fol. 5467. 70.

2 TIbi Domine in Eccleſia Sanctorum cantamus, tibique gratiam præconamus: tribue nobis laudes tuas promere, in quo coæternum nos credimus præmium obtinere. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus & vivis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*.

fol. 64. Ad Matutinum.

3 DEcantet tibi Eccleſia tua Domine novum canticum in choro fideliter, teque crebra meditatione in tympanis concinat confidenter. Tu itaque clemens tribue, ut ſic tibi beneplaceat in populis, quemadmodum glorioſe jocundaris in Angelis: & quomodo te in matutinis diverſitas redemptorum concelebrat, ſic tibi in lumine placitum famulatum ſui officii repræſentet. Da igitur populo tuo omnipotens Deus tibi affatim complacere, laudemque tuam plena ſanctitate proferre: ſicque nos facias hujus diei momenta tranſcurrere, ne greſſus ad te properantium adverſarius ſuus valeat in compede præpedire; ut quos mercatus es ſanguine, ſalvaſtique per crucem, & ſublevaſti per fidem, reſuſcites in virtute, & ad cælum provehas inenarrabili majeſtate; quique te nunc mœſto lumine ſuſpectant e terris, & gemebundis cordibus proſequuntur ab imis, dextera tua adtrahantur in ſupernis: & gloriæ amicti ſtolis, te in hymno novo glorificent perenni jocunditate cum Sanctis. [℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.]

fol. 107. De Sanctis.

4 LAus tua Domine in Eccleſiis Sanctorum perſonet; & fidelium pectora in te ſemper exſultent: merito Sanctorum lætentur in gaudio fideles populi: quique vero laudem in tuo honore depromimus, cum Sanctis tuis omnibus promiſſa gaudia impetremus. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

fol. 335. De S. Sebaſtiano M.

5 EXſultationes tuæ Domine in faucibus famuli tui Sebaſtiani martyris, dum in te gloriatur, in te quoque lætatur; ut qui pro Domino mirificus exſtitit triumphator, pro ſervis exſiſtat magnificus interceſſor. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

fol. 335. Item de S. Sebaſtiano.

6 CHaritas inclyta, ſpes certa, fides integra, Domine Deus noſter præſta, ut dum tibi novum canticum decantamus, veteris malitiæ a fermento purgemur; ut dum in tua laude gloriamur, peccatorum noſtrorum onere non premamur; atque ita ſuffragantibus ſanctis tuis Sebaſtiano & ejus comitibus martyribus, potentiam tuam pio concinamus affectu; ut clementiæ tuæ aſſiduum mereamur adipiſci præſidium. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

PSAL-

Digitized by Google

※ *Alleluja* ‡

Beda.

Admonetur civitas Dei, ut de mundi ambitu congregata, Domino laudes & ore decantet & animo. Pſalmus iſte levatus ad illam concordem Sanctorum omnium unitatem, diviſionem habère non debuit, quia finem totius operis perduxit ad virtutem inſeparabilis Trinitatis. Intentio vero ejus ipſa eſt, ut Dominus de Sanctorum congregatione laudetur: *Laudate Dominum in Sanctis ejus.*

Euſebius Cæſarienſis. Generalis adhortatio ad hymnum. [*al.* Adhortatio ad generalem hymnum. *al.* Adhortatio ad hymnum cum Theologia.]

S. Athanaſius. Pſalmus laudem denuncians, [*item*,] gloriationis in Domino.] * *Quotidie ad Matutinū.*

LAUDES..

1 LAUDATE DOMINUM IN SANCTIS EJUS; Propheta.
2 laudate eum in firmamento virtutis ejus;
† 3 laudate eum in virtutibus ejus:
4 laudate eum ſecundum multitudinem magnitudinis ejus.
† 5 Laudate eum in ſono tubæ:
6 laudate eum in pſalterio & cithara;
† 7 laudate eum in tympano & choro:
8 laudate eum in cordis & organo:

 † 9 lau-

ALLELU Cum lætitia & jubilo laudate, JA Deum.

PROPHETA. 1 *Laudate Dominum vos cælites qui eſtis in iſtis locis ſanctis ipſius.* 2 *laudate eum o ſuperi, qui eſtis in firmamento cæli ſtellati, in quo relucet potentia ejuſdem Dei.* 3 *laudate eum ob potentias & fortiſſima facta ipſius:* 4 *laudate eum pro viribus veſtris prout decet multitudinem illam & immenſitatem magnitudinis ejus.* 5 *Laudate eum & vos terrigenæ clangore tubæ corneæ:* 6 *laudate eum ſono nabli & citharæ;* 7 *laudate eum ſono tympani & chori* [*tibiæ vel fiſtulæ*] : 8 *laudate eum pulſatione fidium & organi:* *o lau-*

* Hortatur Propheta tam poſteros quam præſentes, ut pſallendi inſiſtant officiis. Aliter, *Chriſti vox poſt ſæculum devictum in regno ſuo lætantis. Amen.*

Pſalt. Syr. Anonymus. Hortatio ad laudem generalem eorum, quæ per ſpiritum ſcripta ſunt, atque ſignata. Verſ. 11.

S. Hier. Iſte Pſalmus tertii quinquagenarii continet Sacramentum, id eſt, quod primus per Baptiſmum & Pœnitentiam ad innocentiæ nos regenerat bonum. Secundus, poſt judicium fructum innocentiæ comprehendit. Tertius, expleta divinæ Civitatis ædificatione, & conſummata omnium ſanctorum ſpe ad æternam gratulationem laudationemque nos exhortatur.

† 9 laudate eum in cymbalis ÷ bene ⁑ ſonantibus :
10 laudate eum in cymbalis jubilationis .
11 Omnis ſpiritus laudet Dominum .
Alleluja .

9 laudate eum cymbalis bene ſonantibus . 10 *laudate eum cymbalis reſonantibus ac jubilantibus* . 11 *Omnis denique ſpiratio ac reſpiratio , & quidquid ſpirat & reſpirat laudet Dominum* . ALLELU Cum jubilo & lætitia laudate , JA Deum ; omnis entitatis & eſſentiæ fontem .

ORATIONES.

1 HArmoniæ noſtræ ſuaviſſimum melos , Deus , qui noſtri pectoris modulamina * nunc flatibus , nunc fletibus præcipis exerceri , præſta ut dum illa ſpiritali affectu concinimus , perpetualibus choris inſerti , te cum Sanctis omnibus conlaudemus . Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum Filium tuum , qui tecum vivit & regnat Deus in unitate Spiritus ſancti per omnia ſæcula ſæculorum . *Amen* .

* *al.* nunc flatibus , nunc fidibus *al.* nunc fidelibus præceptis jubes exerceri . Brev. Mozar. fol. 107.

2 DEus qui ineffabilibus Angelorum ſtudiis celebrandus , humanis etiam cultibus delectaris : non quod noſtri in aliquo indigeas , ſed ut locum in nobis exercendæ bonitatis invenias ; qui uſum tuæ laudis fructum vis eſſe laudationis ; exaudi preces noſtras , & præſta ut ſit tuba tua , fidei noſtræ clara confeſſio ; ſint cymbala tua , labia noſtra , & conſona interioris atque exterioris officia ; ſint citharæ tuæ , animæ noſtræ : ac miſericordiæ tuæ laudem largata modulatione permulceant . ℞. *Amen* . Per miſericordiam tuam Deus noſter , qui es benedictus & vivis & omnia regis in ſæcula ſæculorum . ℞. *Amen* .

fol. 66. 3 QUantam tibi Domine creatura tua offerat laudem ? numquid humanis laudibus aliquid proficis , aut eges quidpiam , ut terrenorum laudibus delecteris ? qui tam laudabilis laudabiliter conlaudaris in Sanctis ; tantiſque acclamaris præconiis * legis ? Sed ideo partem laudis delectaris accipere , quia plenam laudationem etiam * laudatoribus noſtris conferre . Da ergo Domine dignum in nobis quod digne conlauderis a nobis : te Potentatus cæleſtis militiæ indeſinenter conlaudet , & magnitudinem tuam confeſſionis magnitudo concelebret : te in tubis præconia jubilent Prophetarum ; [&] pſalmorum cantica , citharæque depromat dulcedo : te in tympanis perſonet perfectio ſanctitatis ; teque virginum vaſa ſacra circumdent in thronis : te omnium corda crebra meditatione permulceant ; & in * ſpecialibus organis dulci fragore perſtridant : ut cuncta creatura tua in cymbalis labiorum fide tinniens , jugi motu clamitet : teque omnis ſpiritus debita laudatione perſultet : & in te omnis creatura redempta , beatitudine perfecta tripudiet . [℞. *Amen* . Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.]

* *for.* ab eis.

* *for.* laudationibus noſtris confers.

* *for.* ſpiritualibus.

ORA-

Digitized by Google

BENEDICTIO.

[CHriſtus Dominus] nobis præſtare dignetur, ut in hoc ſæculo factores legis effecti, in hujus vitæ agone probati, & fideles inventi; ſpiritualibus ditati fructibus, his mereamur adjungi concinentibus. Ipſi gloria & imperium cum æterno Patre & Spiritu ſancto, & in cuncta ſæcula ſæculorum. *Amen*. Comment. hujus Pſalm. t. 7. S. Hieronymi.

*EXPLICIUNT PSALMI DAVID. Habent Verſus * quinque millia. DEO GRATIAS. AMEN.*

* Ita Cod. Vat. 4226. alii codic. eumdem numerum habent hac nota $\overline{V}$.

Pſalt. Syr. Completi ſunt Pſalmi centum quinquaginta, libri vero quinque; gradus quindecim, laudes ſexaginta: Verſus autem quatuor millia octingenti triginta duo. Sunt nonnulli, qui addiderunt duodecim alios: nos haud egemus illis, & Deo laus in perpetuum.

Pſalt. Arab. Finis quinque Librorum, quorum primus terminatur (Pſalmo) quadrageſimo: ſecundus terminatur ſeptuageſimo: tertius terminatur octuageſimo: quartus terminatur centeſimoquinto: quintus ultimo..... Abſoluti ſunt Pſalmi glorioſiſſimo Deo juvante, recteque diſponente.

Co. Oratorii B. VI.

Hic Pſalmus proprie ſcriptus David, & extra numerum: cum pugnavit cum Goliath. Hic Pſalmus in Hebrais codicibus non habetur; ſed ne a LXX. quidem Interpretibus [1] additus eſt: & idcirco repudiandus.

Codd. Orat. B. VI., & Vatic. 84.

PUſillus eram inter fratres meos;
&adoleſcentior in domo patris mei:
paſcebam oves patris mei.
† Manus meæ fecerunt organum:
&digiti mei aptaverunt pſalterium.
† Et quis adnunciavit Domino meo?
Ipſe, Dominus ipſe omnium * [2] exaudivit.
† Ipſe miſit Angelum ſuum; [3]
& tulit me de ovibus patris mei:
& unxit me * in miſericordia unctionis ſuæ.
† Fratres mei boni & magni: [4]
& non fuit beneplacitum in eis Domino.
† Exivi obviam alienigenæ:
& maledixit me in ſimulacris ſuis.
† Ego autem evaginato ab eo ipſius gladio, [5]
amputavi caput ejus, & abſtuli opprobrium a filiis Iſrael.

* Codex *Vat.* exauditor.

* Codex *Vat.* unctione miſericordiæ ſuæ.

Ex Pſalmis III. L. & LVI. conjunctis in principio Matutini ritu veteri ſecundum regulam S. Iſidori Epiſcopi Hiſpalenſis.

ADHORTATIO.

Brev. Mozarab. fol. 19.

VErbum ante ſæcula ineffabiliter Patris ore prolatum, & in fine temporum hominem pro nobis ex Virgine ortum, humili prece poſcamus; ut invocationem noſtram de monte ſancto ſuo placatus exaudiat; ejuſque benedictio pectora credentium repleat: at ſicut incerta ſecretorum ſapientiæ manifeſtans, ad ſe agnoſcendum corda excitat noſtra; ita Catholicam plebem alarum ſuarum protectione defendat; eiſque cum Judex venerit, exiſtat placabilis; pro quibus redimendis in carne apparuit humilis. ℟. *Amen*. Per miſericordiam ipſius Dei noſtri, qui eſt benedictus & vivit & omnia regit in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*.

ORA-

(1) *Cod. S. Pauli*, editus eſt.
(2) *Et Cod. S. Pauli habet*, exauditor.
(3) *Vat. 342 unico ℣. ſcribit*:
Ipſe miſit Angelum ſuum, & tulit me de ovibus patris mei.
(4) *Vat. 342. uno ℣.*
Fratres mei boni & magni: & non fuit beneplacitum in eis Domino.

(5) *Rurſus Vat. 342 poſtremos illos duos verſus unico concludit. Contra Grabes editio facta diſtinctione*:
amputavi caput ejus,
& abſtuli opprobrium a filiis Iſrael.
(6) *Hoc Pſalmo CLI. finito Cod. Orat. habet*. Expliciunt Pſalmi DD. V. H. V. DO. Gratias. Amen.

ORATIONES.

1 CLementiſſime Domine, qui es animarum perpetua ſalus, & valida debilium virtus, libera nos de viris ſanguinum, & a telis hoſtium defende clypeo tuo: mitte nobis de cælis invictum auxilium; & conculcantes nos redige in opprobrium: quatenus ad officium matutinum liberi conſurgamus; & vota noſtra tuo ſancto nomini fideliter impendamus. ℟. Amen. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus & vivis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. Amen. fol. 8.

2 OMnipotens Domine, cui in cœlestibus rite offertur ſumma ab Angelis gloria, tribue ut in te ſit gloriatio noſtra; perveniatque ad te humilis confeſſio populorum: & de quibus te, peccando offendimus, ad fructum indulgentiæ te propitio redeamus; ut miſerando errata ignoſcas; & ad promerendum te inclita virtute ſubvenias. ℟. Amen. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. fol. 56. 151.

3 DIſcute a nobis Unigenite ingeniti Patris ſomnum corporis, & clemens placatus noſtris parce piaculis: ut in te redemptorum copia piis frequentetur vigiliis, tuiſque habeatur digna obtutibus ſacris: & quod [1] nunc ſerit ignobilis carnis fragilitas, divinitatis tuæ dono ſurgat in gloria. Tu igitur Domine cunctis in te confitentibus juvamen largum impende; & ad ſupernam patriam alarum tuarum obumbratione nos attrahe. ℟. Amen. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. fol. 18. 254.

4 DOmine Deus, apud quem confitentes medelam ſalutis inveniunt, dele piaculorum vulnera de cordibus hominum, & oſtende ſuper nos clementiæ tuæ clariſſimum vultum; tuumque clamoribus ſupplicum inclina ſanctum auditum: effunde mentibus noſtris tuæ gratiæ donum; & concede poſtulantibus remedium quæſitum: ac qui ad impendendum debitum noſtræ ſervitutis conſurgimus; effunde benedictionis & ſalutis abundantiam ſuper populum tuum: ac dele miſericors ſcelus contractum; & fac nos eſſe liberos a reatu facinorum: audi gemitus pœnitentium; largire indulgentiæ fructum, & clamoribus pulſantium fidelium concede ſingulis ſuffragium poſtulatum. ℟. Amen. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. fol. 63. 128. 202.

5 DOmine Deus, cui ad impendendum debitum noſtræ ſervitutis conſurgimus, effunde benedictionis & ſalutis abundantiam ſuper populum tuum: dele miſericors ſcelus contractum, & fac nos eſſe liberos a reatu facinorum: audi gemitus pœnitentium, & largire indulgentiæ fructum: & clamoribus pulſatus fidelium concede ſingulis remedium poſtulatum. ℟. Amen. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. fol. 68.

6 SUſceptor noſter Domine exalta caput noſtrum in gloria, & locupleta nos in tua miſericordia: lava intima cordis noſtri ab injuſtitia; & a peccati inquinamentis purifica: mitte de cælo, & erue nos a conculcantis opprobrio: ut alacres ad hoc tuum recurramus altarium, & matutinum fol. 69. 177.

(1) *B. fol.* 254, & quod nunc inſerere nititur nobis ignobilis &c.

Digitized by Google

tinum ſacrificium tibi offeramus in templo. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

fol. 72. 372. 7 AD te Domine clamorem noſtræ vocis emittimus, tibique ut nos de monte ſancto tuo exaudias ſupplicamus: & quia tu noſti ſubjectionis noſtræ * infirmam virtutem, nos dextera tua corrobora: dele mala nocentia, & ad ſequendum te corda excita noſtra: nam quia ſalvari per ſe non confidit humana fragilitas, eripiat animas noſtras emiſſa de cælo miſericordia tua. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

* *al.* infirma, virtute nos dexteræ tuæ.

fol. 8o. 8 DIſcute a nobis Unigenite ingeniti Patris ſomnum corporis, & clemens placatus noſtris parce piaculis, ut modo redemptorum copia piis frequenter vigiliis, tuiſque digna habeatur obtutibus ſacris: & quod nunc ſerit ignobilis carnis fragilitas, divinitatis tuæ dono ſurgat in gloria: tu igitur Domine cunctis in te confidentibus juvamen largius impende, & ad ſupernam patriam alarum tuarum obumbratione nos attrahe. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

fol. 2. 105. 9 DOmine Jeſu Chriſte, qui credentes in te redimendo ſuſcipis, & exaltando glorificas, plebem tuam [1] ab injuſtitia & a peccatorum vinculo libera; veritatis & ſapientiæ tuæ munere corda eorum locupleta, menteſque ſanctifica: ut ſicut in cælo cum Sanctis regnat gloria; ſic & in nobis maneat ſalus & benedictio tua. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

fol. 155. 10 MUlti dicunt animæ noſtræ in te Domine non eſſe ſalutem: quos tua Deus fortitudine contere; tuaque virtute hoſtium millia ad nihilum redige: atque nos ab injuſtitiæ ſordibus lava, & a peccatorum noſtrorum facinore munda: ut paratum ſit cor noſtrum tuæ reſurrectionis canere pſalmum, & inlæſum perſolvere votum ad officium matutinum. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

CAN-

(1) *B. fol.* 2. ab injuſtitiæ & peccatorum vinculis libera &c.

CANTICA
* QUÆ PSALLIT
ECCLESIA ROMANA

* Regula S. Benedicti cap. 13.

SECUNDUM UTRAMQUE EDITIONEM

ET VETEREM EX LXX. INTERPRETIBUS,

ET VULGATAM EX B. HIERONYMO PRESBYTERO.

Digitized by Google

CANTICUM MOYSI IN EXODO.

HRabanus Maurus Archiepiſc. Moguntinus.

Multa quidem Cantica fieri legimus in Scripturis divinis ; horum tamen omnium primum iſtud eſt Canticum , quod Ægyptiis & Pharaone ſubmerſo , populus Dei poſt victoriam cecinit . Moris quippe Sanctorum eſt , ubi adverſarius vincitur, tamquam qui ſciant non ſua virtute , ſed Dei gratia victoriam partam ; hymnum Deo gratulationis offerre . Accipiunt tamen hymnum cantantes , etiam tympana in manibus : ſicut de Maria ſorore Moyſi & Aaron refertur . Et tu ergo ſi mare Rubrum tranſieris ; ſi Ægyptios ſubmergi videris , & extingui Pharaonem , atque in abyſſi profundum præcipitari , potes hymnum cantare Deo, potes vocem gratulationis emittere & dicere : *Cantemus Domino : glorioſe enim honorificatus eſt ; equum & aſcenſorem projecit in mare* . Melius autem & dignius hæc dicis , ſi habueris tympanum in manu tua , ideſt , ſi carnem tuam crucifixeris cum vitiis & concupiſcentiis ; & ſi mortificaveris membra tua quæ ſunt ſuper terram .

CANTICUM MOYSI IN EXODO.

Cornelius Janſenius Epiſcopus Gandavenſis.

Educto per medium maris Rubri Iſraelitico populo , Ægyptiiſque in eodem mari ſubmerſis , editum a ſe hoc præſens carmen Moyſes *cum* filiis Iſrael ; *ac ſeorſim* Maria prophetiſſa *cum* mulieribus , *Domino cecinerunt , ut ſcribitur Exodi 15. cap. In quo primum quidem Moyſes præmiſſa ad canendum Deo adhortatione , & exſultatione in Deo ; decantat admirabilem illam populi Iſraelitici liberationem ; & ex adverſo perſequentium Ægyptiorum interitum . Deinde vero , tunc adhuc futuram, in terram promiſſionis introductionem partim orat , partim prophetat : idque nunc per verba futuri temporis , nunc per verba præteriti temporis : ſic de futuris adhuc loquens Prophetico more , quaſi jam præterita forent . Cum autem & eductio Iſraelis de Ægypto per mare Rubrum , figura fuerit , teſte Paulo , liberationis noſtræ de poteſtate diaboli per ſanguinem ac baptiſma Chriſti ; & introductio ejuſdem populi in terram promiſſam , typus fuerit ejus quem exſpectamus , in regionem cæleſtem introitus : oportet ſecundùm allegoricum ſenſum , Canticum hoc accipere ut vocem Eccleſiæ Chriſtianæ ; ſic de liberatione obtenta per ſanguinem Chriſti, & extenſionem manuum ejus in cruce , gloriantis in Deo ; ut & promiſſam cæleſtis regni hæreditatem aſſequi confidenter tum ſibi promittat , tum oret : ſunt enim & in hoc Cantico quæ perfecte & vere non niſi Eccleſiæ Chriſtianæ conveniunt ; ut quæ dicuntur de* habitaculo Dei firmiſſimo *&* monte hæreditatis ejus .

Feria V. ad Matutinū.

Propheta. Ex Pſalterio Romano.

CANTEMUS DOMINO , GLORIOSE ENIM HONORIFICATUS EST :
equū & aſcenſorē projecit in mare .
† *Adjutor & protector ,*
factus eſt mihi in ſalutem .
Hic

Propheta.

[a] CANTEMUS [b] DOMINO , GLORIOSE ENIM [c] MAGNIFICATUS EST :
equum & aſcenſorē dejecit in mare .
† Fortitudo mea & laus mea Dominus :
& fa-

[a] *CANTEMUS , ſic etiam Chald. & LXX. at Hebr.* Cantabo . [b] *DOMINO , id eſt ad Domini laudem .* [c] *MAGNIFICATUS EST , id eſt magnum ſe oſtendit . Hebr.* Magnificando magnificatus eſt , *ſeu* , glorioſe glorificatus eſt .

Emanuel Sa.

Digitized by Google

† *Hic Deus meus, & honorificabo eum.*
Deus patris mei, & exaltabo eum.
† *Dominus conterens bella:*
Dominus nomen eſt ei.
† *Currus Pharaonis, & exercitum ejus projecit in mare.*
† *electos aſcenſores ternos ſtantes, demerſit in Rubrum mare.*
† *pelagus cooperuit eos:*
devenerunt in profundum tamquam lapis.
† *Dextera tua Domine glorificata eſt in virtute:*
dextera manus tua Domine confregit inimicos:
† *& per multitudinem majeſtatis tuæ contriviſti adverſarios.*
† *Miſiſti iram tuam; & comedit eos tamquam ſtipulam:*
& per ſpiritum iracundiæ tuæ diviſa eſt aqua.
† *gelaverunt tamquam murus aquæ:*
gelaverunt fluctus in medio maris.
† *Dixit inimicus*: Perſequens comprehendam;
partibor ſpolia; replebo animam meam:
interficiam gladio meo:
dominabitur manus mea.
† *Miſiſti ſpiritum tuum; & cooperuit eos mare:*
merſerunt tamquam plumbum in aquam validiſſimam.
† *Quis ſimilis tibi in diis Domine?*

& factus eſt mihi in ſalutem.
† Iſte Deus meus, & glorificabo eum:
Deus patris mei, & exaltabo eum.
† Dominus quaſi vir pugnator:
[a] Omnipotens, nomen ejus.
Currus Pharaonis & exercitum ejus projecit in mare.
† electi principes ejus ſubmerſi ſunt in mari Rubro:
abyſſi operuerunt eos:
deſcenderunt in profundum quaſi lapis.
† Dextera tua Domine [b] magnificata eſt in fortitudine:
dextera tua Domine percuſſit inimicum.
& in multitudine gloriæ tuæ [c] depoſuiſti adverſarios tuos.
† Miſiſti iram tuam, quæ devoravit eos ſicut ſtipulam:
& in [d] ſpiritu furoris tui [e] congregatæ ſunt aquæ.
† [f] ſtetit unda fluens:
congregatæ ſunt abyſſi in medio mari.
† Dixit inimicus: *Perſequar & comprehendam:*
dividam ſpolia; [g] *implebitur anima mea.*
† *evaginabo gladium meum:*
interficiet eos manus mea.
† Flavit [h] ſpiritus tuus; & operuit eos mare:
ſubmerſi ſunt quaſi plumbum in aquis vehementibus.

[a] *OMNIPOTENS, Hebr.* Jehova, *quod* Dominus *ſolet verti, cum potius ſignificet illum* Qui eſt. *LXX* Dominus. [b] *MAGNIFICATA EST IN FORTITUDINE, id eſt, ex fortiter actis oſtenſa magna.* [c] *DEPOSUISTI. Alii* Diruiſti. *Chal.* Confregiſti. [d] *SPIRITU FURORIS, id eſt furore, vel vento a furore, id eſt ira vehementi emiſſo.* [e] *CONGREGATÆ, ſcilicet contra Ægyptios.* [f] *STETIT, &c. Hebr.* Steterunt aquæ, ſicut acervus. [g] *IMPLEBITUR, ſcilicet voluptate, quaſi dicat, capiam ex eorum nece voluptatem.* [h] *SPIRITUS TUUS, id eſt ventus a te miſſus.*

quis ſimilis tibi , glorioſus in ſanctis , mirabilis in majeſtatibus, faciens prodigia ?
† *Extendiſti dexteram tuam , & devoravit eos terra .*
Gubernaſti juſtitia tua populum tuum hunc quem liberaſti .
† *exhortatus es in virtute tua ,*
& in refectione ſancta tua .
† *Audierunt gentes & iratæ ſunt :*
dolores comprehenderunt inhabitantes Philiſthiim .
† *tunc feſtinaverunt duces Edom & principes Moabitarum :*
apprehendit eos timor .
† *tabuerunt omnes inhabitantes Chanaan .*
Decidat ſuper eos timor & tremor magnitudinis brachii tui .
† *fiant tamquam lapis donec tranſeat populus tuus Domine :*
uſque dum pertranſeat populus tuus hic , quem acquiſiſti .
† *Induc & planta eos in montem hæreditatis tuæ ,*
in præparato habitaculo tuo , quod præparaſti Domine ,
† *ſanctimonium tuum Domine , quod præparaverunt manus tuæ Domine,*
qui regnas in æternum & in ſæculum & adhuc .
† *Quia introivit equitatus Pharaonis cum quadrigis & aſcenſoribus in mare ;*

& in-

† Quis ſimilis tui [a] in ſortibus Domine ?
quis ſimilis tui , magnificus in ſanctitate ,
terribilis [b] atque laudabilis , faciens mirabilia ?
† Extendiſti manum tuam :
& devoravit eos [c] terra .
Dux fuiſti in miſericordia tua
populo quem redemiſti :
† & [d] portaſti eum in fortitudine tua
ad [e] habitaculum ſanctum tuum .
† [f] Aſcenderunt populi & [g] irati ſunt :
dolores obtinuerunt habitatores Philiſthiim .
† tunc conturbati ſunt principes Edō:
robuſtos Moab obtinuit tremor :
obriguerunt omnes habitatores Chanaan .
† Irruat ſuper eos formido & pavor ,
in magnitudine brachii tui .
fiant immobiles quaſi lapis ,
donec pertranſeat populus tuus Domine ;
donec pertranſeat populus tuus iſte quem poſſediſti .
† Introduces eos, & plantabis in monte hæreditatis tuæ ,
firmiſſimo habitaculo tuo, quod operatus es Domine ,
† ſanctuarium tuum Domine , quod [h] firmaverunt manus tuæ .
Dominus regnabit [i] in æternum & ultra .

† In-

[a] *IN FORTIBUS , LXX , & alii ,* in diis . [b] *ATQUE LAUDABILIS, Hebr.* laudibus . [c] *TERRA , ſcilicet demerſi in profundum . Auguſtinus tamen in Exodum quæſtione* 54. Terram , *ideſt aquam interpretatur : dividitur enim (inquit) mundus in cælum & terram : ſic & Deus dicitur cælum & terram feciſſe .* [d] *PORTASTI , pro , portabis , id eſt , deduces .* [e] *HABITACULUM , ſcilicet tabernaculum , vel templum .* [f] *ASCENDERUNT , &c. Præterita pro Futuris , quaſi dicat tentabunt reſiſtere . Hebr.* Audierunt , *pro audient .* [g] *IRATI , id eſt indignati .* [h] *FIRMAVERUNT , pro , firmabunt , Chald. & LXX.* Paraverunt . [i] *IN ÆTERNUM ET ULTRA . id eſt per totum ſæculum præſens & per futurum . Hebr.* In ſæculum & in æternum .

& induxit ſuper eos Dominus aquas maris.

† *filii autem Iſrael ambulaverunt per ſiccum per medium mare.*

* Sumpſit autem Maria Prophetis, ſoror Aaron tympanum in manu ſua: & exierunt poſtea omnes mulieres cum tympanis & choris. Præcedebat autem eas Maria dicens.

Cantemus Domino, glorioſe enim honorificatus eſt:

equum & aſcenſorem projecit in mare.

* Cod. vetuſtiſs. Vatican. olim Reginæ Sueciæ.

† Ingreſſus eſt enim [a] eques Pharao cum curribus & equitibus ejus in mare:

& reduxit ſuper eos Dominus aquas maris.

† filii autem Iſrael ambulaverunt per ſiccum in medio ejus.

Sumpſit ergo Maria Prophetiſſa ſoror Aaron tympanum in manu ſua; egreſſaque ſunt omnes mulieres poſt eam cum tympanis & choris. Quibus præcinebat dicens:

Cantemus Domino, glorioſe enim magnificatus eſt:

equum & aſcenſorem ejus dejecit [b] in mare.

[a] *EQUES, legendum* equus, *id eſt equitatus, ſeu* equi. [b] *IN MARE, intellige cantaſſe etiam reliqua Cantici.*

Orationes.

1 DEus qui primis temporibus impleta miracula novi Teſtamenti luce reſeraſti, quod mare Rubrum, forma ſacri Fontis exſiſteret; & liberata plebs ab Ægyptia ſervitute, Chriſtiani populi ſacramenta præferret; da ut omnes Gentes, Iſraelis privilegium merito Fidei conſecutæ, Spiritus tui participatione regenerentur. Per Dominum &c. in unitate ejuſdem Spiritus ſancti &c. Sacramentario Gelaſianum.

2 DEus cujus antiqua miracula etiam noſtris ſæculis coruſcare ſentimus. dum quod uni populo a perſecutione Ægyptia liberando, dexteræ tuæ potentia contuliſti; id in ſalutem Gentium per aquam regenerationis operaris; præſta, ut & in Abrahæ filios & in Iſraeliticam dignitatem, totius Mundi tranſeat plenitudo. Per Dominum. Sacr. Gelaſianū.

3 DEus cujus antiqua miracula in præſenti quoque ſæculo coruſcare ſentimus, præſta quæſumus ut ſicut priorem populum ab Ægyptiis liberaſti, hoc ad ſalutem Gentium per aquas Baptiſmatis opereris. Per. Sacram. Gregorianum.

4 DEus qui populum tuum ex Ægypto tenebrarum, diris operibus aggravatum, Moyſe famulo tuo duce liberare dignatus es; nos quoque famulos tuos de hujus ſæculi caligine liberatos, promiſſam Patribus Requiem introire permittas. Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum Filium tuum, qui tecum vivit & regnat una cum ſancto Spiritu in ſæcula ſæculorum. *Amen.* Brev. Ambroſianum die Dominico.

5 INeffabile robur Trinitas Deus, qui ſperantes in te ab hoſtibus tutare ſolitus es, concede propitius, ut qui ſemel in ſacro Baptiſmate crimina noſtra cum Pharaone demerſimus, ad ea ulterius non revertamur; ſed te in præparato habitaculo Eccleſiæ tuæ jugiter glorificemus. Qui vivis & regnas in ſæcula ſæculorum. *Amen.* MSS.

6 Adju-

Breslar. Mozara. fol. 225.

6 ADjutor & protector noſter Domine, tuam quæſumus ad ſalvandos nos oppone potentiam: tu es enim Deus noſter, qui honorificaris ex debito; & exaltaris ex merito: quique dum conteris bella, nomen quod tibi ſolum eſt, in virtutibus pandis, vel in mirabilibus innoteſcis; projice currus Pharaonis & exercitum ejus in mari; ut qui terga ſequuntur noſtra, ipſo impetu quo nos perſequuntur, mergantur: nos quoque ne cum eis immergas [in] profundum aut pelagum patefactum. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus & vivis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*.

fol. 226. 7 REpelle a nobis Domine mortiferam perniciem impii Pharaonis, ut comminuto jugo ſervitutis Ægyptiæ, ſerviamus tibi in gaudio libertatis æternæ. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

fol. 228. 8 LÆtatur ecce, Domine, Jeruſalem fidelis in victoria Crucis & potentia Salvatoris; fac ergo ut & diligentes eam, in ejus pace conſiſtant; & recedentes ab ea, ad ejus amplexum quandoque perveniant; ut abluti luctu, de reſurrectionis æternæ gaudiis recreati, in ejus pace mereamur ſine fine conſtitui. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

fol. 233. 9 GLorificetur dextera tua Domine, quæ inimicos animæ noſtræ vitæque confringat; & per multitudinem majeſtatis tuæ adhuc conterat, & * terrenos conſtructores cogitationum malarum ſermonumque * demergat. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

* *leg.* ternos ſtatores
* *adde*, & operum. *Vide Origenem hom. 6. in Exodum*.

fol. 234. 10 MEmorare Domine quemadmodum liberaſti patres noſtros, dum perſequerentur illos inimici; exaltaſti dexteram tuam in adverſarios eorum: tu enim es Deus noſter, qui & honorificaris ex debito; & exaltaris ex merito; da ergo nobis, ut nos qui per hujus ſæculi pelagum ambulamus, nullis undarum mundialium tunſionibus frangamur. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

fol. 224. 11 CAntabimus tibi Domine, & cum omni laude cantabimus, quia equum & aſcenſorem projeciſti in mare: ita diabolum cum exercitibus ſuis ſuffoces eadem virtute. Quis ſimilis tibi in diis Domine? quis ſimilis tibi? glorioſus in ſanctis, mirabilis in majeſtatibus, faciens prodigia cunctis gentibus & populis prædicanda. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam &c.

* CANTICUM DEUTERONOMII.

* Ita Codicib. Vat. 82. & 84.

Hrabanus Maurus Archiepiſc. Moguntinus.

Legitur in Deuteronomio, quod *Moyſes, poſtquam conſcripſit verba Legis in volumine atque complevit, locutus ſit, audiente univerſo cœtu Iſrael, verba carminis huius; & ad finem uſque compleverit*. Unde conjici datur Carmen iſtud, quod in teſtimonium filiis Iſrael Moyſes decantavit, non ſimpli-

* CANTICUM MOYSI AD FILIOS ISRAEL.

Deuteronom. XXII.

* Ita Codicib. Vat. 98. & 5729.

Cornelius Janſenius Epiſcopus Gandavenſis.

Morti proximus Moyſes, prævidens ex Dei revelatione futuram poſt mortem ſuam, Iſraelis a vero Deo defectionem; & mala ob eam a Deo illis inferenda; ex ejuſdem præcepto Canticum, quod habetur Deuteronomii 32 conſcripſit; & docuit filios Iſrael ut eſſet illis futuris temporibus in teſtimonium propriæ iniqui-

Digitized by Google

ſimplicem tantummodo hiſtoriam ſonare, ſed ſpirituali intelligentia pleniſſimum eſſe; partim enim ſecundum hiſtoriam, Iſraelitarum pro beneficiis opulentiſſime ſibi a Domino conlatis, exprobrat perfidiam; partim per allegoriam, de myſteriis cæleſtibus ſanctam Dei inſtruit Eccleſiam; partim autem ad honeſtatem morum unumquemque fidelium provocat per tropologiam. Unde ſobrium lectorem decet, ut in Hiſtoria, ſervet Scripturæ veritatem; in Allegoria vero, conſideret myſteriorum cæleſtium rationem; & in Tropologia, bonarum diſciplinarum edificat utilitatem: quatenus tripartita hac diſtinctione edoctus, ad illam cæleſtem theoriam, hoc eſt, ad inſpectionem ſecretarum rerum, & ad contemplationis divinæ provehatur ſublimitatem. Nec non & illud diligenter inſpiciendum eſt, quod dicitur *loqui Moyſes verba carminis, & ad finem uſque compleſſe*: ſi forte hoc admoneat, ut qui ore Deum laudare ſtudet, operibus non contradi-
* Eccl. XV. 9. cat: * *non eſt enim pulchra laudatio in ore peccatoris*. Ideo ipſe Dominus
* Matth. V. 19. in Evangelio ait: *Qui ſolverit unum de mandatis iſtis minimis, & docuerit ſic homines, minimus vocabitur in regno cælorum: qui autem fecerit, & docuerit, hic magnus vocabitur in regno cælorum*. Principium autem hujus Carminis tale eſt.

iniquitatis, & juſtitiæ divinæ. In hoc itaque primum cælis & terra in teſtes advocatis, ac Dei perfectione commendata, ſtatim ad increpationem perverſæ generationis convertitur, in memoriam illi revocans ſingularia & varia Dei beneficia illi exhibita: poſt quæ tamen deliciis diſſoluti filii Iſrael, derelicto Deo ſuo, ad alienos falſoſque Deos defecerunt. Propter quod Deo eis irato, ſuaque protectione ipſos deſtituente, variis malis traditos eſſe canit; promittens tamen etiam ſubſequuturam Dei erga ipſos miſericordiam; & de hoſtibus eorum ſumendam vindictam; ubi calamitatibus ſuis admoniti, ad Deum converſi fuerint. Canuntur autem hic pleraque per præteritum, quæ eo tempore quo Canticum hoc ſcribebatur, adhuc futura erant: nam cum Dominus Canticum iſtud vellet Iſraelitis eſſe pro teſtimonio, quod illis reſponderet, poſtquam propter peccata inveniſſent eos mala multa & afflictiones, neceſſe erat ea quæ futura erant, quaſi jam peracta eſſent deſcribere. Apte autem divus Paulus ex hoc Cantico ad Romanos decimo capite citat: Ego ad æmulationem vos adducam in non gentem, in gentem inſipientem; in iram vos mittam: *pro quo hic legimus*: Ego provocabo eos *&c. Quamquam enim iſtud in Judæis frequenter & ante Chriſti adventum adimpletum ſit, cum propter idololatriæ crimen coacti ſunt ſervire & ſubeſſe diverſis Gentibus: maxime tamen in eis tunc impletum eſt, quando propter incredulitatem eorum, Gentes apud Deum prælatæ ſunt; cujus ipſi prius ſoli reputabantur populus. In ejuſdem quoque Epiſtolæ capite 15. illud ex hoc Cantico ſecundum tranſlationem Septuaginta citat*: Lætamini Gentes cum plebe ejus: *pro quo nos legimus*: Laudate Gentes populum ejus, *nimirum quod in verbis illis Cantici, quibus in fine promittitur ad litteram liberatio populi Dei a violentia hoſtium ſuorum, intelligeret in myſtico ſenſu promitti liberationem futuram per Chriſtum, Gentibus cum Iſraelitico populo communem*.

Sabbato ad Matutinum.

ATTEN-

Digitized by Google

Ex Pſalterio Romano edit. ann. 1593. & 1661.

Propheta.

ATTENDE CÆLUM, ET LOQUAR:
audiat terra verba ex ore meo:
† *exſpectetur ſicut pluvia eloquium meum:*
& deſcendant ſicut ros verba mea;
† *ſicut imber ſuper gramen;*
& ſicut nix ſuper fœnum:
quia nomen Domini invocabo.
† *Date magnitudinem Deo noſtro.*
Deus, vera opera ejus:
& omnes viæ ejus, judicia.
† *Deus fidelis; & non eſt iniquitas in eo:*
juſtus & ſanctus Dominus.
† *Peccaverunt non ei filii maculati.*
Natio prava & perverſa, hæc Domino retribuiſti?
† *ſic plebs fatua, & non ſapiens?*
nonne hic ipſe tuus pater, poſſedit te,
fecit te, & creavit te?
† *In mente habete dies ſæculi:*
intelligite annos nationis nationum.
† *interroga patrem tuum, & annunciabit tibi:*
ſeniores tuos, & dicent tibi.
† *Cum divideret Excelſus gentes,*
quemadmodum diſperſit filios Adæ:
† *ſtatuit terminos gentium,*
ſecundum numerum Angelorum Dei.
† *Et*

Propheta.

[a] AUDITE [b] CÆLI QUÆ LOQUOR:
audiat [c] terra verba oris mei:
† concreſcat [d] ut pluvia doctrina mea:
fluat ut [e] ros eloquium meum;
† quaſi imber ſuper herbam;
& quaſi ſtillæ ſuper gramina:
quia nomen Domini invocabo.
† Date [f] magnificentiam Deo noſtro.
Dei perfecta ſunt opera;
& omnes viæ ejus [g] judicia.
† Deus [h] fidelis & abſque ulla iniquitate,
juſtus & rectus.
Peccaverunt ei & [i] non filii ejus [k] in ſordibus,
† generatio prava atque perverſa.
Hæccine reddis Domino popule ſtulte & inſipiens?
† numquid non ipſe eſt pater tuus;
qui [l] poſſedit te;
& [m] fecit & [n] creavit te?
† Memento dierum antiquorum:
cogita generationes ſingulas.
† interroga patrem tuum, & annunciabit tibi:
majores tuos, & [o] dicent tibi.
† Quando dividebat Altiſſimus gentes;
quando [p] ſeparabat filios [q] Adam:
† conſtituit terminos [r] populorum,
juxta

Emmanuel Sà.

[a] *AUDITE, ſcilicet ut teſtes ſitis,* [b] *CÆLI, id eſt cæli incolæ.* [c] *TERRA, id eſt homines.* [d] *UT PLUVIA, id eſt more pluviæ, quaſi dicat, corda auditorum irriget, & fœcundet. Hebr.* Stillabit, ut pluvia. LXX Exſpectetur ut pluvia. *Chald.* Suavis ſit ut pluvia. [e] *ROS, ſcilicet, qui terram fœcundare ſolet.* [f] *MAGNIFICENTIAM, id eſt gloriam.* [g] *JUDICIA, id eſt juſtæ.* [h] *FIDELIS, id eſt, verax in promiſſis.* [i] *NON FILII, ſcilicet non ſe gerentes ut filios decebat.* [k] *IN SORDIBUS. ſcilicet ſe contaminantes. LXX.* vituperabiles. *Chald.* ſervierunt idolis. [l] *POSSEDIT, ſcilicet ut peculium.* [m] *FECIT, ſcilicet corpus.* [n] *CREAVIT, ſcilicet animam.* [o] *DICENT, ſcilicet Dei opera & beneficia.* [p] *SEPARABAT, ſcilicet in varias regiones.* [q] *ADAM, id eſt hominis. Chald.* hominum. [r] *POPULORUM, ſcilicet habitantium terram promiſſionis.*

Digitized by Google

† *Et facta eſt pars Domini populus ejus Jacob :*
funiculus hæreditatis ejus , Iſrael .
† *Sufficientem eum ſibi , fecit in eremo, in ſiti caloris ,*
ubi non erat aqua .
† *circumduxit eum , & erudivit eum:*
& cuſtodivit eum ſicut pupillam oculi :
† *ſicut aquila tegit nidum ſuum ;*
& ſuper pullos ſuos conſidet ;
† *expandit alas ſuas , & accepit eos ;*
& ſuſcepit eos ſuper ſcapulas ſuas .
† *Dominus ſolus ducebat eos :*
& non erat cum eis Deus alienus .
† *Adduxit eos in fortitudinem terræ :*
cibavit eos naſcentiis agrorum .
† *Suxerunt mel de petra ;*
& oleum de firma petra ,
† *butyrum bovum , & lac ovium ,*
cum adipe agnorum & arietum ,
filiorum taurorum & hircorum ,
cum adipe renum tritici , & ſanguine uvæ .
† *Bibit vinum & manducavit Jacob , & ſatiatus eſt :*
& recalcitravit dilectus .
† *Pinguis factus eſt & incraſſavit & dilatatus eſt :*
& dereliquit Deum qui fecit eum ,
& receſſit a Deo ſalutari ſuo .
DEUS. † *EXACERBAVERUNT ME in alienis :*

in

[a] juxta numerum [b] filiorum Iſrael .
† Pars autem Domini , populus ejus :
Jacob [c] funiculus hæreditatis ejus .
† Invenit eum in terra deſerta ,
in loco horroris & vaſtæ ſolitudinis.
† circumduxit eum , & docuit :
& cuſtodivit quaſi pupillam oculi ſui :
† ſicut aquila provocans ad volandum pullos ſuos ,
& ſuper eos volitans ;
† expandit alas ſuas , & aſſumpſit [d] eum ;
atque portavit [e] in humeris ſuis .
† Dominus [f] ſolus dux ejus fuit :
& non erat cum eo deus alienus .
† Conſtituit eum ſuper [g] excelſam terram ,
ut comederet fructus agrorum ;
† ut ſugeret mel de [h] petra ,
oleumque de ſaxo duriſſimo ,
† butyrum de armento , & lac de ovibus ,
cum adipe agnorum , & arietum [i] filiorum Baſan ,
† & hircos cum medulla tritici ;
& ſanguinem uvæ biberet meraciſſimum .
† Incraſſatus eſt [k] dilectus , & recalcitravit :
incraſſatus , impinguatus, dilatatus,
† dereliquit Deum factorem ſuum ;
& receſſit a Deo [l] ſalutari ſuo .

† [a] Pro-

[a] *JUXTA NUMERUM &c. quaſi dicat , quantum ſufficeret Hebræis , tantum illis dedit habitandum .* [b] *FILIORUM ISRAEL , LXX.* Angelorum Dei . [c] *FUNICULUS , ideſt portio , funibus enim dividebatur hæreditas .* [d] *EUM , pro , eos , ſcilicet pullos , de aquila enim loquitur .* [e] *IN HUMERIS . Hebr.* ſuper alas . *Chald.* in fortitudine pennarum . [f] *SOLUS DUX EJUS FUIT . Cald.* collocabit eos ſeorſum in ſæculo illo , quod ipſe renovaturus eſt . [g] *EXCELSAM , ideſt montoſam , ſeu excellentem fertilitate ſoli & amœnitate . Chald.* fortem . [h] *PETRA , ideſt ſaxoſis locis , quaſi dicat , etiam rupes abundant melle & oleo .* [i] *FILIORUM BASAN , id eſt pinguium , ut quos alit Baſan regio fertiliſſima .* [k] *DILECTUS , forte ,* directus , *nam Hebr.* rectus . *Chald.* Iſrael . [l] *SALUTARI . LXX.* ſalvatore . *Chal.* redemptore .

in abominationibus ſuis concitaverunt me.

Propheta. † *SACRIFICAVERUNT DÆMONIIS & non Deo,*
diis quos non noverunt:
novi recenteſque venerunt;
quos neſciebant patres eorum.
† *Deum qui te genuit dereliquiſti:*
& oblitus es Deum alentem te.
† *Vidit Dominus, & zelatus eſt:*
& exacerbatus eſt propter iram filiorum ſuorum & filiarum:
† *& dixit:* Avertam faciem meam ab eis:
& oſtendam quid erit eis in noviſſimo:
† quia generatio prava & perverſa,
filii, in quibus non eſt fides in ipſis.
† Ipſi in zelo compulerunt me, & non in Deo:
in iram concitaverunt me in idolis ſuis:
† & ego in zelo expellam eos, & non in gente:
in gente inſipiente irritabo eos.
† Quia ignis exarſit ab ira mea:
& ardebit uſque ad inferos deorſum.
† comedet terram & naſcentias agrorum:
& concremabit fundamenta montium.

† Con-

† [a] Provocaverunt eum in diis alienis:
& in [b] abominationibus ad iracundiam concitaverunt.
† Immolaverunt dæmoniis & non [c] Deo,
diis quos ignorabant:
† novi recenteſque [d] venerunt;
quos non coluerunt patres eorum.
† Deum qui te genuit [e] dereliquiſti:
& oblitus es Domini creatoris tui.
† Vidit Dominus; & ad iracundiam concitatus eſt:
quia provocaverunt eum filii ſui & filiæ:
† & ait: *Abſcondam [f] faciem meam ab eis:*
& conſiderabo [g] noviſſima eorum:
† *generatio enim perverſa eſt,*
& infideles filii.
† *Ipſi me provocaverunt in eo qui non erat Deus;*
& irritaverunt in vanitatibus ſuis:
† *& ego [h] provocabo eos in eo qui non eſt populus:*
& in gente ſtulta irritabo illos.
† *Ignis [i] ſuccenſus eſt in furore meo:*
& ardebit uſque ad [k] inferni [l] noviſſima:
† *devorabitque terram cum germine ſuo:*
& montium fundamenta comburet.
† *Congregabo ſuper eos mala;*

&

[a] *PROVOCAVERUNT, ſcilicet ad indignationem.* [b] *ABOMINATIONIBUS, id eſt idolis.* [c] *DEO, ſcilicet vero, quaſi dicat, ii qui non ſunt veri Dii.* [d] *VENERUNT, ideſt exorti ſunt vel reverti ad colendum.* [e] *DERELIQUISTI, ſic etiam LXX. at Hebr.* oblitus es. [f] *FACIEM, Chald.* majeſtatem. [g] *NOVISSIMA quaſi dicat, quid eis tandem ſim facturus. Chald.* notum eſt coram me, quid erit in noviſſimis eorum. [h] *PROVOCABO &c. quaſi dicat, faciam ut Gentium felicitate conſpecta, invideant vel indignentur.* [i] *SUCCENSUS EST, pro ſuccendetur.* [k] *INFERNI. Hyperbole, quaſi dicat, omnia conſumet.* [l] *NOVISSIMA, id eſt inferiora. Hebr. & Chald.* Uſque ad infernum inferiorem, *ut plane hic videatur ſignificari inferni ignis, quo damnati cruciantur.*

† Congeram in ipſis mala :
& ſagittas meas conſummabo in eis.
† tabeſcentes fame , & eſca erunt avium ,
& extenſio dorſi inſanabilis .
† dentes beſtiarum immittam in eos , cum furore trahentium ſuper terram .
† a foris ſine filiis privabit eos gladius:
& in promptuariis timor :
† juvenis cum virgine ,
lactens cum ſtabilito ſene .
† Dixi , Diſpergam eos :
privabo autem ex hominibus memoriam eorum .
† Niſi propter iram inimicorum ,
ne longo tempore ſint ſuper terram:
† ne conſentiant adverſarii ejus ;
& dicant ; *Manus noſtra excelſa* ,
& non Deus fecit hæc omnia .
Propheta. † *QUIA GENS PERDITA CONSILIO EST*:
& non eſt in eis diſciplina .
† *Non ſapuerunt intelligere hæc* :
percipient in futuro tempore .
† *Quomodo perſequetur unus mille* ;
& duo transmovebunt dena millia ?
† *niſi quia Dominus ſubdidit eos* ;
& Deus tradidit illos ?
† *Quia non eſt Deus noſter ſicut dii illorum* :
inimici autem noſtri , inſenſati .
† *Ex vinea enim Sodomorum , vitis eorum* :

& [a] *ſagittas meas* [b] *complebo in eis* :
† *conſumentur fame* :
& devorabunt eos aves [c] *morſu amariſſimo* .
† *dentes beſtiarum immittam in eos* ,
[d] *cum furore trahentium ſuper terram atque ſerpentium* .
† *foris* [e] *vaſtabit eos gladius* , *&* [f] *intus pavor* ,
juvenem ſimul ac virginem lactentem cum homine ſene .
† *Dixi* , [g] *Ubi nam ſunt* ?
ceſſare faciam ex hominibus memoriam eorum .
† *Sed propter iram inimicorum diſtuli* :
ne forte ſuperbirent hoſtes eorum ;
† *& dicerent* : Manus noſtra excelſa ,
& non Dominus fecit hæc omnia .
† GENS ABSQUE CONSILIO EST & ſine prudentia . Propheta.
Utinam ſaperent & intelligerent ,
ac noviſſima providerent .
† Quomodo perſequatur unus [h] mille;
& duo fugent [i] decem millia ?
† nonne ideo , quia Deus ſuus vendidit eos ;
& Dominus concluſit illos ?
† Non enim eſt Deus noſter ut dii eorum :
& inimici noſtri ſunt [k] judices .
† De vinea Sodomorum , vinea eorum ,
& de [l] ſuburbanis Gomorrhæ .
† uva eorum , uva [m] fellis ;

[a] *SAGITTAS* , *Chald.* plagas . [b] *COMPLEBO* , *ideſt conſumam* , *quaſi dicat* , *omnes in eos mittam* . [c] *MORSU AMARISSIMO* . *LXX* morſu immedicabili . *Chald.* vexatione ſpirituum malignorum . [d] *CUM FURORE TRAHENTIUM* . *Hebr.* cum veneno ſerpentium terræ , *ſeu* in terra . [e] *VASTABIT* . *Hebr. Chald. & LXX* filiis orbabit . [f] *INTUS* , *id eſt intra domum* . [g] *UBI NAM SUNT* . *Hebr.* exterminabo eos . *Chald.* conſummabo eos , *id eſt perdam* . *LXX* diſpergam eos . [h] *MILLE* , *id eſt multos* . [i] *DECEM MILLIA* , *id eſt multo plures* . [k] *JUDICES* , *quaſi dicat* , *ſatis advertunt Deum noſtrum eſſe potentiorem ſuis diis* . [l] *SUBURBANIS* , *ſcilicet agris* . [m] *FELLIS* . *Hebr.* veneni , *ſic infra proxime* .

& propago eorum ex Gomorrha.
† *uva eorum, uva fellis:*
& botrus amaritudinis ipſis.
† *furor draconum, vinum eorum,*
& furor aſpidum inſanabilis.
DEUS. † *NONNE HÆC OMNIA congregata ſunt apud me;*
& ſignata in theſauris meis?
† *In die ultionis reddam illis,*
in tempore quo lapſus fuerit pes eorum:
† *quia prope eſt dies perditionis eorum:*
& hæc ſunt parata vobis.
Propheta. † *QUIA JUDICABIT DOMINUS populum ſuum:*
& in ſervis ſuis conſolabitur.
† *Vidit enim eos fatigatos & defectos,*
in abductione & diſſolutos;
† *& dixit:* Nunc ubi ſunt dii illorũ,
in quibus confidebant in ipſis?
† Quorum adipem ſacrificiorum edebatis:
& bibebatis vinum libationis eorum:
† exſurgant nunc & adjuvent vos;
& fiant vobis protectores.
† Videte videte quoniam ego ſum Deus:
& non eſt alius præter me.
† Ego occidam, & vivere faciam:
percutiam, & ego ſanabo:
& non eſt qui eripiat de manibus meis.

& botri amariſſimi.
† fel draconum vinum eorum,
& venenum aſpidum inſanabile.
† NONNE HÆC [a] CONDITA SUNT apud me; DEUS.
& ſignata in [b] theſauris meis?
† Mea eſt ultio: & ego retribuam in tempore;
ut labatur pes eorum.
† Juxta eſt dies perditionis:
& adeſſe feſtinant [c] tempora.
† [d] JUDICABIT DOMINUS populum ſuum: Propheta.
& in ſervis ſuis [e] miſerebitur.
† Videbit quod infirmata ſit [f] manus;
& [g] clauſi quoque defecerunt;
reſiduique conſumpti ſunt:
† & dicet: *Ubi ſunt dii [h] eorum;*
in quibus habebant fiduciam?
† *De quorũ victimis comedebant adipes;*
& bibebant vinum libaminum:
† *ſurgant, & opitulentur vobis;*
& in neceſſitate vos protegant.
† *Videte quod ego ſim [i] ſolus;*
& non ſit alius Deus præter me.
† *Ego occidam, & ego vivere faciam e*
percutiam, & ego ſanabo.
& non eſt qui de manu mea poſſit eruere.
† [k] *Levabo ad cælum manum meam;*
& dicam: Vivo ego in æternum.
† *Si acuero ut fulgur gladium meum;*
& [l] arripuerit judicium manus mea:

† Quia

† *reddam*

[a] *CONDITA, id eſt repoſita, quaſi dicat, parata illis mala.* [b] *THESAURIS, id eſt occultis diſpoſitionibus: Aug. contra Adverſ. Legis.* [c] *TEMPORA, id eſt perditionis eorum.* [d] *JUDICABIT, id eſt puniet, ſcilicet impios.* [e] *MISEREBITUR. LXX* conſolabitur. *Chald.* ſervorum ſuorum ultionem ulciſcetur, *quaſi dicat, cum ad judicandum ſteterit, tum ulciſcetur ſuorum hoſtes.* [f] *MANUS, id eſt potentia, ſcilicet hoſtium vel impiorum.* [g] *CLAUSI, id eſt arcium vel urbium cuſtodes, aut qui ſe in tuta loca incluſerant.* [h] *EORUM, ſcilicet hoſtium, vel impiorum Judæorum.* [i] *SOLUS, ſcilicet verus Deus. Hebr. & Chald.* quod ego, ego ſum, *ſcilicet ſolus Deus.* [k] *LEVABO, ſcilicet jurans.* [l] *ARRIPUERIT &c. quaſi dicat, ſi cœpero facere judicium.*

† Quia tollam in cælum manum meã,
& jurabo per dexteram meam:
& dicam: Vivo ego in æternum.
† Quia exacuam velut fulgur gladium meum:
& aget judicium manus mea:
† & retribuam judicium de inimicis:
& his qui oderunt me, reddam.
† Inebriabo ſagittas meas in ſanguine;
& gladius meus manducabit carnes;
† a ſanguine vulneratorum,
& captivitate, a capite principum inimicorum.
† *Lætamini cæli ſimul cum eo:*
& adorent eum omnes Angeli Dei.
† *Lætamini Gentes ſimul cum populo ejus;*
& confirment eum omnes filii Dei:
† *quia ſanguis filiorum ejus defendetur;*
† *& defendet, * & retribuet judicium de inimicis:*
& his qui oderunt reddet:
† *& emundabit Dominus terram populi ſui.*

† *reddam ultionem hoſtibus meis;*
& his qui oderunt me, retribuam.
† *Inebriabo ſagittas meas ſanguine;*
& gladius meus devorabit carnes;
† *de* [a] *cruore occiſorum,*
& de [b] *captivitate nudati inimicorum capitis.*
† [c] Laudate Gentes populum [d] ejus:
quia ſanguinem ſervorum ſuorum ulciſcetur:
† & vindictam retribuet in hoſtes eorum:
& propitius erit terræ populi ſui.

[a] *DE CRUORE, ſcilicet inebriabo.* [b] *CAPTIVITATE, id est captivis: quaſi dicat, ſumens de capeis hoſtibus pœnas, qui nudo capite abduci ſolent, & etiam radi. Chald.* Auferam coronas de capite hoſtium. [c] *LAUDATE, &c. LXX.* Lætamini cæli cum ipſo; & adorent eum omnes Angeli Dei. Lætamini gentes cum populo ejus (*quod citatur Rom. 15.*) & roborentur in ipſo omnes filii Dei. [d] *EJUS, ſcilicet Dei.*

ORATIONES.

1 DEus celſitudo humilium, & fortitudo rectorum, qui per ſanctum Moyſen puerum tuum, ita erudire populos tuos, ſacri Carminis tui decantatione voluiſti, ut illa Legis iteratio, fieret etiam noſtra directio; excita in omnem juſtificatarum Gentium plenitudinem, potentiam tuam; & da lætitiam, mitigando terrorem, ut omnium peccatis tua remiſſione deletis, quod denunciatum eſt in ultionem, tranſeat in ſalutem. Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum Filium tuum, qui tecum vivit & regnat Deus in unitate Spiritus ſancti per omnia ſæcula ſæculorum. *Amen.* Sacr. Gelaſianum

2 DEus * glorificatio fidelium, & vita juſtorum, qui per Moyſen famulum tuum, nos quoque modulatione ſacri Carminis erudiſti, in univerſis Gentibus miſericordiæ tuæ munus operare, tribuendo beatitudinem, Sacr. Gelaſianum * *al.* gloriatio.

auſerendo terrorem ; ut quod prænunciatum eſt ad ſupplicium , in remedium transferatur æternum . Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum &c.

Sacram. Gregorianum.

3 DEus , qui nobis per Prophetarum ora , præcepiſti temporalia relinquere , atque ad æterna feſtinare , da famulis tuis , ut quæ a te juſſa cognovimus , implere cæleſti inſpiratione valeamus . Per .

Pſalter. Cat. Chriſti ſcriptum ad initium ſæc. XI.

4 NOmen tuum Domine invocantes ſupplieiter deprecamur , ut ſicut patres noſtros in deſerto , remigio divinæ tuitionis , aquilarum more protegere dignatus es ; ita nos quoque in hujus ſæculi ærumna degentes , a malis omnibus cuſtodire non deſinas . Per .

Breviar. Mozar. fol. 39. 81.

5 * MOntes cantent nobis , & terra audiat , ſicut Moyſi famulo tuo in conſeſſionem mirabilium & præceptorum tuorum ; & deſcendat ſuper nos Domine , gratia miſericordiæ Domini noſtri Jeſu Chriſti Filii tui , ſicut ros ſuper terram , & ſicut imber ſuper gramen , & ſicut nix ſupra fœnum ; quæ nos * inſenſibiliter ab arte impietatis emundet illic , ubi peccatorum noſtrorum numeroſitas nulla poſſit ſatisfactione penſari . Tu autem Domine , qui es cæcorum lumen , errantium via , reſurrectio mortuorum ; reſpectu clementiæ tuæ , conſcientiæ noſtræ tenebras inlumina ; peccantes ad pœnitentiam [revoca ;] pœnitentibus veniam * prompta in te ſemper * miſeratione largire . ℟. *Amen* . Per miſericordiam tuam Deus noſter , qui es benedictus , & vivis , & omnia regis in ſæcula ſæculorum . ℟. *Amen* .

*al. Mõtes cantate nobis , & terra Moyſi.

*al. inſenſibili arte.

* al. prõpteamque.

*al. miſerationem.

fol. 53.

6 DEſcendat , Domine , ut pluvia eloquium tuum , & ſicut ros , verba tua ſuper nos effundantur ; ut ubertim tua miſeratione rigati , tibi magnitudinem demus , cujus opera bona eſſe cognoſcimus ; omnes viæ tuæ , judicia , & iniquitas procul eſt a rectitudine tua : proinde nos qui proclives ad malum ſumus , a tua gubernatione , etiam cum tui obliviſcimur , non deſraudemur ; ut & ſi ſerviliter facinore * ſciſcitamur ; lenitate paterna a te corrigi ſentiamus . ℟. *Amen* . Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

fol. 63.

7 DEus fidelis , in quo nulla eſt iniquitas ; tu juſtus & ſanctus & Dominus , qui ſi noſtris operibus provide irritaris , non tamen ut peccavimus , vindictam exerces , nec condigna retributione prævaricantes corripis ; admones terrore , & adloqueris pietate , ut & juſtitiam teneas , & miſericordiam non omittas : porta ergo nos alis tuis ut * pupillos , & protege ac filios tuos ; quo nos & in fortitudinem terræ deducas , & plenitudine virtutum ac frugum enutrias . ℟. *Amen* . Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

* for. pullos.

fol. 178.

8 FAC nos Domine Deus noſter portionem eſſe funiculo hæreditatis tuæ , ut ſufficientia ignis caloris tui , in terra ſitienti corporis * noſtri , a te qui es ſpes & ſatietas noſtra , refici mereamur . ℟. *Amen* . Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

* ibi , tui.

fol. 154.

9 TU es Domine Deus , & non eſt alius præter te , qui percutis & ſanas & ſanando conſolidas ; fac nos in æternum tecum ſine fine vivere , ut de manu tua non pereamus , cum ad judicium veneris glorioſus . ℟. *Amen* . Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

CAN-

* Cod. Vatic. 82.

* CANTICUM

SIVE ORATIO ANNAE.

Hrabanus Maurus Arch. Moguntinus. Igitur Canticum quod in lib. Regum prophetico ſpiritu *Anna* mater beati Samuelis Prophetæ proferebat; & ſub titulo *Orationis* prænotatum eſt; multa ſacramenta de Chriſto & Eccleſia ejus continet; quia ipſius munere hæc prophetizando præſagiebatur; cujus ope totius Eccleſiæ ſubſiſtit fortitudo; & amplificatur multitudo; & confirmatur ſtabilitas. Sed quæritur cur Scriptura dicat *Annam orando* hoc carmen proferre, cum magis in ea prædicatio futurorum, quam poſtulatio alicujus rei inveniatur; ſic enim ſcriptum eſt: *Et oravit Anna & ait: Exſultavit cor meum in Domino, & exaltatum eſt cornu meum in Deo meo*. Non enim invenitur orare in hoc Cantico, niſi per duo verba tantum, ut dicit: *Lætata ſum in ſalutari tuo*: & aliud eſt: *Quia non eſt Deus præter te*. Apoſtolus autem dicit: *Orate ſine intermiſſione*. Illi enim, qui in divino verſatur officio, omnia geſta ejus dictaque pro *Oratione* reputantur, quia juſtus cum ſine intermiſſione quæ juſta ſunt agit, per hoc ſine intermiſſione juſtus *orabit*, & in pſalmis dicit: *Elevatio manuum mearum ſacrificium veſpertinum*. Elevat manus ille, qui elevat actus ſuos.

* cod. Vatic. 5715.

* CANTICUM

ANNAE.

Liberata divino beneficio a ſterilitatis opprobrio Anna *ſancti Samuelis mater, Canticum hoc gratulatorium Deo cecinit, ut ſcribitur* 1. *Regum*, 2 *capite. In quo primum quidem de data ſibi a Deo poſt longam ſterilitatem fœcunditate gloriatur, Deo ſoli opus hoc aſcribens: tum occaſione mutationis admirandæ in ſe factæ, generatim canit Deum ſua omnipotentia omnia pro ſuo arbitrio commutare: ac poſtremum prophetico ſpiritu vaticinatur de æquitate juſtitiæ & noviſſimi judicii Dei, regnique Chriſti ſuper omnes ſublimandi. Eſt autem canticum iſtud multum ſimile cantico Deiparæ Virginis: ſicut etiam ſimili occaſione utrumque decantatum eſt ab utraque; idemque huic ſanctæ mulieri accidiſſe licet advertere, quod Elizabeth matri Baptiſtæ Joannis: ſicut enim Elizabeth poſt conceptum futuri prophetæ, propbetiſſa effecta eſt; ita & ipſa, cujus hoc eſt præſens carmen. Jam dubium non eſt, quin ſicut Paulo atteſtante, in Agar & Sara uxoribus Abrabæ typus fuerit Synagogæ Judaicæ & Chriſtianæ Eccleſiæ; ita quoque in duabus uxoribus El-cana*, Anna *ſcilicet & bujus æmula* Phænenna. *Proinde recte ſecundùm allegoricum ſenſum, accipitur iſtud canticum eſſe gratulatio Eccleſiæ Gentium a ſterilitatis opprobrio, & inſultatione Synagogæ veteris jam liberatæ: præter res enim circa* Annam & Phænennam *geſtas, etiam nominum etymologia typo convenit*: Anna *enim* gratiam; Phænenna *autem* Margaritam *ſignificat* rubei colo-
Feria IV. ad Matutinum. ris: *cui præfertur Sponſa Chriſti in Threnis; cum dicuntur* Nazaræi, rubicundiores antiquo ebore, *ubi pro* ebore antiquo, *ponitur* פנינים Paninnan, *hoc eſt,* Margaritis rubeis, *his forſitan qui* rubini *dicuntur vulgo*. Feria IV. ad Matutinum.

Cornel. Janſenius Epiſc. Gandavenſis.

Ex Pſalterio Ambroſiano.

CONFIRMATUM EST COR MEUM IN DOMINO :
& exaltatum eſt cornu meum in Deo meo .
† *Dilatatum eſt os meum ſuper inimicos meos :*
lætata ſum in ſalute tua .
† *Quoniam non eſt ſanctus quomodo Dominus :*
& non eſt juſtus quomodo Deus noſter :
& non eſt ſanctus præter te .
† *Nolite gloriari ſuperbe ; & nolite loqui excelſa :*
& non exeat verbum magnum ex ore veſtro .
† *quoniam Deus ſcientiæ , Dominus ,*
& Deus qui præparat voluntates ſuas.
† *Arcum potentium infirmavit Dominus :*
& infirmos præcinxit virtute .
† *pleni panibus , minorati ſunt :*
& eſurientes tranſierunt terram .
† *ſterilis peperit ſeptem :*
& fœtoſa in filiis , infirmata eſt .
† *Dominus mortificat , & vivificat :*
deducit ad inferos , & reducit .
† *Dominus pauperes & divites facit :*
humilias , & exaltat .
† *Suſcitat a terra pauperem ;*
& de ſtercore erigit inopem :

† &

EXSULTAVIT COR MEUM [a] IN DOMINO :
& exaltatum eſt [b] cornu meum in Deo meo .
† [c] dilatatum eſt os meum ſuper inimicos meos ;
quia lætata ſum in [d] ſalutari tuo .
† Non eſt ſanctus ut eſt Dominus :
neque enim eſt alius extra te :
& non eſt fortis ſicut Deus noſter .
† Nolite multiplicare loqui [e] ſublimia, gloriantes .
† recedant vetera de ore veſtro :
quia [f] Deus ſcientiarum , Dominus eſt ;
& [g] ipſi præparantur cogitationes .
† Arcus fortium ſuperatus eſt :
& infirmi accincti ſunt robore .
† repleti prius , pro panibus ſe locaverunt :
& famelici ſaturati ſunt :
† [h] donec ſterilis peperit [i] plurimos :
& quæ multos habebat filios [k] infirmata eſt .
† Dominus mortificat , & vivificat :
deducit ad [l] inferos , & reducit .
† Dominus pauperem facit , & ditat ;
humiliat , & ſublevat .
† Suſcitat de pulvere egenum :
& de [m] ſtercore elevat [n] pauperem :
† ut ſedeat cum principibus ;

& ſolium

[a] *IN DOMINO , id eſt Domini beneficio .* [b] *CORNU , ideſt robur , ſeu gloria .* [c] *DILATATUM , &c. quaſi dicat , habeo jam quod reſpondeam exprobrantibus ſterilitatem .* [d] *SALUTARI TUO , ideſt ſalute a te datæ.* [e] *SUBLIMIA , ideſt ſuperba .* [f] *DEUS SCIENTIARUM , atque ideo arbiter conſcientiarum . Auguſt. 17. de Civit. Chald.* Deus novit omnia . [g] *IPSI PRÆPARANTUR , &c. quaſi dicat , quidquid cogitavit facere , exſequitur : vel , ab ipſo hominum cogitationes diriguntur . LXX.* Deus præparat adinventiones ſuas . *Hebr.* Ipſi directa ſunt opera , *quaſi dicat , cogitata ſua & opera præparat , & dirigit ſapientiſſime .* [h] *DONEC STERILIS &c. pro , adeo ut ſterilis pepererit &c* [i] *PLURIMOS , Heb. ſeptem , ideſt multos .* [k] *INFIRMATA , id eſt liberis orbata .* [l] *INFEROS , id eſt , ſepulchrum : repetitio præcedentis .* [m] *STERCORE , id eſt ſtatu ſordido .* [n] *PAUPEREM , id eſt Chriſtum de perſecutoribus Judæis . Auguſt. 17. de Civit.*

Digitized by Google

Vetus

† *& ſedere facit eum cum potentibus plebis ,*
& ſedem gloriæ poſſidere facit eum .
† *Dans votum oranti :*
& benedicens annos juſti :
† *quia non in virtute ſua potens eſt vir :*
Dominus infirmum facit adverſarium ejus .
Dominus ſanctus .
† *Non glorietur ſapiens in ſapientia ſua:*
neque glorietur potens in virtute ſua:
neque glorietur dives in divitiis ſuis.
† *ſed in hoc glorietur qui gloriatur ,*
ſcire & intelligere Dominum ,
& facere judicium & juſtitiam ſuper terram .
† *Dominus aſcendit in cælos, & tonuit:*
& ipſe judicabit extrema terræ, quia juſtus eſt :
† *dans virtutem Regibus noſtris ;*
& exaltabit cornu Chriſti ſui .

Vulgata

& ſolium gloriæ [a] teneat .
† Domini enim ſunt [b] cardines terræ :
& poſuit ſuper eos Orbem .
† [c] Pedes Sanctorum ſuorum ſervabit:
& impii in tenebris [d] conticeſcent :
quia non in fortitudine ſua roborabitur vir .

† Dominum formidabunt adverſarii ejus :
& ſuper ipſos [e] in cælis tonabit .
† Dominus judicabit [f] fines terræ :
& dabit [g] imperium [h] Regi ſuo :
& ſublimabit cornu [i] Chriſti ſui . [k]

[a] *TENEAT . Hic LXX. addunt* : Præbens votum oranti ; *id eſt , orantem exaudiens (dato ſcilicet eo quod optat)* & benedixit , (*pro , benedicens*) annos juſti . Dominus ſanctus . *&* Non glorietur prudens in prudentia ſua *&c. & non habent illud* : Domini enim ſunt cardines *&c.* [b] *CARDINES , id eſt columnæ ſeu ſuſtentacula , ſcilicet terra ipſa , quæ eſt velut mundi fundamentum , vel ipſius terræ fundamenta , (ut vocat Scriptura) ſcilicet partes in medio ſolidiores , quibus reliquæ nituntur , & forte ſaxeæ .* [c] *PEDES SANCTORUM , &c. Chald.* Corpus ſervorum ſuorum juſtorum cuſtodivit a gehenna ; & impii tranſgreſſores verbi ſui in gehennam in tenebris judicabuntur , ad oſtendendum , quod in nemine ſit fortitudo puritatis ad diem Judicii . [d] *CONTICESCENT , ſcilicet ceſſabunt a pravis hujus vitæ operibus .* [e] *IN CÆLIS , pro , de cælis , quaſi dicat e cælo interimet .* [f] *FINES TERRÆ , pro , etiam fines terræ : quaſi dicat , omnem terram . Auguſt. 17. de Civit. cap. 4. Unumquemque ita judicabit , ut in fine vitæ inventus fuerit .* [g] *IMPERIUM . Hebr. Chald. & LXX* fortitudinem . [h] *REGI , ſcilicet Meſſiæ .* [i] *CORNU , id eſt gloriam . Chald.* regnum . [k] *CHRISTI SUI , Hebr. & Chald.* Meſſiæ ſui .

ORATIONES.

1 DEus cui in ſanctitate nemo comparabilis , in fortitudine nullus æqualis, qui ſolus habes poteſtatem humiliandi & exaltandi , viſibiles & inviſibiles inimicos tua virtute coerce , ut cor noſtrum in tua ſcientia ſatis abundet , & in te ſemper exſultet . Per . MSS.

2 Deus

Cod. Car. Chiſii ſcriptus ad initiũ XI. ſæculi.

2 DEus cujus judicio Synagogæ fœcunditas infirmata eſt, & Eccleſiæ ſterilitas fœcundata; noſtræ mentis ſterilitatem tua ubertate fœcunda, ut tibi bonorum [operum] fructus parere non obmittamus. Per.

Breviar. Mozar. fol. 670.

3 DOmine Deus ſcientiarum ac ſapientiæ immenſæ, tu præparas adinventiones tuas ut infirmes arcus potentium, & infirmos * ardore ſuccingas; dum in ſe fidentes dejicis, & in te ſperantes attollis; dum plenos atte- * for. vigore.
nuas panibus, & eſurientes ſufficientia reples: qui ſcientia tumentes excludis, & humiliter ſapientes nec magniloquio fidere, nec ſuperbe de tuis muneribus gloriari [jubes;] ſed ita eſſe ſtudioſos doctrina, ut tibi demus gloriam, nobis autem reſervemus obedientiam. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*.

Fol. 236. *De Aſcenſione Domini.*

4 CHriſte Dei Filius, qui aſcendens in cælum, triumphator tonas, da nobis ut te ſemper in veritate videntes, viſionis tuæ gratia fruamur; & qui devicta morte, Paternam aſcendendo repetis ſedem, tu da virtutem regibus noſtris, [&] exalta tuæ gloriæ majeſtatem. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

CANTICUM ESAIÆ.

Hrabanus Maurus Archiepiſc. Moguntinus.

Eſaias Propheta poſtquam de Incarnatione Domini, & de convocatione Eccleſiæ, atque deſtructione idololatriæ myſticis diſputaret eloquiis, ita ut de flore virgæ de radice Jeſſe aſcendente; ſuper quem ſeptemplicis Spiritus gratia requieſceret, primum narraret: poſtea de concordia & cohabitatione beſtiarum cum pecudibus; hoc eſt, divitum cum pauperibus, & ferocium atque ſuperborum cum manſuetis & humilibus concordiam in Eccleſia prædicaret; & ſignum Crucis undique Gentes convocare ad unitatem fidei teſtaretur: ad extremum deſolationem fluminis Ægypti, hoc eſt, errorem Gentium qui in tenebris infidelitatis habitabant, diſſolvendum eſſe manifeſtavit; ſicque Eccleſiæ plebem ſive animam fidelem ad laudandũ Deum provocat: quatenus ejus gratiæ hoc deputet, quod ab inimicis liberata, & a filiis iræ ſeparata, filia reconciliationis & miſericordiæ ſit effecta, unde dicit.

Cornelius Janſenius Epiſcopus Gandavenſis.

' Canticum quod legitur 12. capite, ut ex ſuperiori cap. 11. in quo de Chriſto aperta eſt prophetia, conſtat; ad Chriſti tempora pertinet. In hoc itaque Propheta primum ſub perſona totius Eccleſiæ Chriſti, gratias agit de ſalute per Chriſtum in plenitudine temporis allata, & ira Dei ab humano genere ablata; ac deinde ſub ſua perſona prophetat ſpiritualium abundantiam chariſmatum tempore gratiæ futuram; mutuamque fidelium ad prædicandam per univerſum orbem Dei benignitatem exhortationem.

Feria II. ad Matutinum.

Propheta. [a] CONFITEBOR TIBI DOMINE; QUONIAM IRATUS ES MIHI:

[b] converſus eſt furor tuus, & [c] conſolatus es me.

† ecce Deus [d] Salvator meus:

fiducia-

[a] *CONFITEBOR, id eſt benedicam ſeu laudabo.* [b] *CONVERSUS, ſcilicet in miſericordiam. Chald. & LXX* averſus. [c] *CONSOLATUS, ſcilicet per Incarnationem ſeu redemptionem. Chald. & LXX* miſertus. [d] *SALVATOR, ſcilicet Jeſus.*

[a] fiducialiter agam, & non timebo.
† quia [b] fortitudo mea & [c] laus mea Dominus;
& factus eſt mihi in ſalutem.
† Haurietis [d] aquas in gaudio de [e] ſontibus [f] Salvatoris:
& dicetis in illa die:
[g] *Confitemini Domino, & invocate nomen ejus.*
† Notas facite in populis [h] adinventiones ejus:
mementote quoniam [i] excelſum eſt nomen ejus.
† [k] Cantate Domino quoniam [l] magnifice ſecit:
[m] annunciate [n] hoc in univerſa terra.
† Exſulta & lauda [o] habitatio Sion:
quia magnus in medio tui [p] Sanctus Iſrael.

[a] *FIDUCIALITER AGAM. Chald. &* *LXX* confidam in eo. [b] *FORTITUDO. LXX* gloria. [c] *LAUS MEA, id eſt quem laudem.* [d] *AQUAS. Chald.* doctrinam novam. [e] *FONTIBUS. ſcilicet Apoſtolis ſeu Evangeliis.* [f] *SALVATORIS, ſcilicet Jeſu.* [g] *CONFITEMINI, id eſt benedicite, ſcilicet laudando, gratias agendo.* [h] *ADINVENTIONES, id eſt conſilia. Chald.* opera, *LXX* glorioſa, *ſcilicet conſilia ſeu opera.* [i] *EXCELSUM. Chald.* forte. *LXX.* exaltatum. [k] *CANTATE DOMINO, LXX* laudate nomen Domini. [l] *MAGNIFICE. Chald.* magnalia, *LXX.* excelſa. [m] *ANNUNCIATE HOC. Chald.* manifeſtum eſt hoc. [n] *HOC. LXX. hæc.* [o] *HABITATIO, Chald.* congregatio. *LXX.* habitator. [p] *SANCTUS, ſcilicet Chriſtus, qui Sanctus ſanctorum, ſuoſque ſanctificat.*

ORATIO.

MSS. FUrorem tuæ indignationis quem juſte meremur, Salvator omnium Deus propitiatus averte, & præſta, ut confeſſionis tibi canticum fiducialiter decantantes, cæleſtem habitantibus Sion in perpetuum nos ſociari gaudeamus. Per.

ORATIO
EZECHIAE REGIS JUDAE
Quando languit & ſurrexit de infirmitate ſua.

[*] HRabanus Maurus Archiepiſc. Moguntinus.

Canticum quod ſub *Ezechiæ* nomine prænotatur; quod aliqui Interpretum *Scripturam* alii *Orationem* nominant, videtur mihi melius, gratiarum actionis vocabulo prænotari; ſic enim ſcriptum eſt in Propheta: *Scriptura Ezechiæ regis Judæ, cum ægrotaſſet, & convaluiſſet de infirmitate ſua.* Septuaginta vero ita poſuerunt: *Oratio Ezechiæ regis Judæ, quando lan-*

[q] SCRIPTURA
EZECHIAE REGIS JUDAE
Cum ægrotaſſet, & convaluiſſet de infirmitate ſua.

[*] Cornelius Janſenius, Epiſcopus Gandavenſis.

Canticum quod Iſaiæ 38. *inſcribitur regi* Ezechiæ, *carmen eſt gratiarum actionis; quod pro recepta a Deo ſanitate & vitæ prolongatione Deo rex cecinit quemadmodum patet ex titulo, qui ſic habet:* Scriptura Ezechiæ regis Judæ: cum ægrotaſſet, & convaluiſſet de infirmitate ſua. *Itaque in hoc carmine primum quidem rememorat mentis ſuæ amaritudinem & triſtitiam, in*

[q] *SCRIPTURA. LXX.* Oratio, *ſcilicet conſcripta fuit.*

languit & ſurrexit de infirmitate ſua. * Manifeſtum eſt enim quod poſt redditam ſanitatem, de infirmitate conſurgens, iſta conſcripſerit: ex quo non *Oratio* eſt; ſed Gratiarum actio pro beneficio quod acceperat: Poteſt enim hoc canticum bene convenire his qui poſt longam ægritudinem animarum reſipiſcunt a Diaboli laqueis; & de peccatorum gravitudine ſanantur; & ſtudent ſe virtutibus ſacris recuperare; & laudes Dei non ſolum voce ſed etiam corde & actu pronunciare.

* ex S. Hierony. lib. XI. in Eſaiam.

in qua erat cum premeret languor; & per Iſaiam audiſſet nuncium inſtantis mortis in ætate adhuc florenti nempe 39 annorum: morbique ſui gravitatem mire exaggerat. Tum deinde Dei erga ſe miſericordiam prædicat; ob quam ſe omnibus vitæ ſuæ diebus Deum celebraturum profitetur. Quoniam autem corporalis infirmitas umbra quædam eſt ſpiritualis infirmitatis, quam ex peccato contrahit anima; rectiſſime ſecundum allegoricum ſenſum, carmen iſtud accommodatur ei, qui cum prius animæ ſuæ infirmitatem, æternæque mortis quam horrebat, interitum deplangebat; jam ſe Dei gratia ſanatum, & ab æternæ mortis damnatione liberatum gaudet, perpetuam gratiarum actionem pollicens.

Feria III. ad Matutinum.

Propheta. [a]

[a] Ex Cod. vetuſtiſs. Vatican. olim Reginæ Sueciæ.

EGO DIXI IN ALTITUDINE DIERUM MEORUM:
Ibo in portas inferni:
† relinquam annos meos reliquos.
† *Dixi*; Jam non videbo ſalutare Dei ſuper terram:
† nec videbo ultra hominem de cognatione mea.
† Dereliqui reliquum vitæ meæ.
† exiit & abiit a me, ſicut qui deſtruit tabernaculum ſtabilitum.
† Spiritus meus apud me factus eſt ſicut lanifica proximans demere telam.

† *In die illa traditus ſum uſque ad mane:*
tamquam leo ſic oſſa mea contrivit:
a die

Propheta.

EGO [a] DIXI IN DIMIDIO DIERUM MEORUM:
Vadam ad portas inferi.
† [b] Quæſivi reſiduum annorum meorũ:
dixi; *Non videbo* [c] *Dominum Deum in terra viventium:*
† *non aſpiciam hominem ultra,*
& habitatorem [d] *quietis.*
† [e] Generatio mea ablata eſt,
& [f] convoluta eſt a me quaſi tabernaculum paſtorum.
† præciſa eſt velut a texente vita mea:
dum adhuc [g] ordirer, [h] ſuccidit me.
De mane uſque ad veſperam finies me:
† ſperabam uſque [i] ad mane:
quaſi leo ſic [k] contrivit omnia oſſa mea.
† de

[a] *DIXI, ſcilicet cum ægrotarem.* [b] *QUÆSIVI, id eſt optavi. LXX.* relinquam. [c] *DOMINUM, id eſt Domini templum vel opera.* [d] *QUIETIS, id eſt cum quiete.* [e] *GENERATIO, id eſt vita: ſic enim vocatur vitæ unius tempus: vel quaſi dicat, filiis careo. LXX.* defeci a cognatione mea. [f] *CONVOLUTA, id eſt, ſublata. LXX.* receſſit. [g] *ORDIRER, id eſt texerer.* [h] *SUCCIDIT, ſcilicet textor Deus.* [i] *AD MANE, id eſt diutius, ſcilicet me victurum.* [k] *CONTRIVIT, ſcilicet Deus, vel morbus.*

a die enim uſque ad noctem traditus ſum.
† *Ut hirundo ita clamabo:*
& ſicut columba ſic meditabor:
† *defecerunt enim oculi mei videre altitudinem cæli, ad Dominum:*
qui miſertus eſt mihi;
& abſtulit dolorem animæ meæ.
† *Domine, de ipſo enim nunciatum eſt tibi,*
reſuſcitaſti ſpiritum meum; & conſolatus vixi.
liberaſti animam meam ne periret:
& projeciſti poſt me omnia peccata mea.

† *Non enim qui in inferno ſunt, laudabunt te:*
neque qui mortui ſunt. benedicent te:
neque ſperabunt qui in inferno ſunt, miſericordiam tuam.
† *qui vivunt benedicent te, quemadmodum & ego.*
* Aliter apud LXX. † * *Pater filiis notam facit veritatem tuam.*
Domine pſalmos noſtros cantabimus, cunctis diebus vitæ noſtræ, in domo Domini.

† de mane uſque ad veſperam finies me.
Sicut pullus hirũdinis ſic [a] clamabo;
[b] meditabor ut columba.
† Attenuati ſunt oculi mei,
ſuſpicientes [c] in excelſum.
† Domine vim patior;
[d] reſpoode pro me.
† Quid dicam? aut quid reſpondebit mihi,
eum ipſe [e] fecerit?
† Recogitabo tibi omnes annos mèos
in amaritudine animæ meæ.
† Domine [f] ſi ſic vivitur, & in talibus vita ſpiritus mei:
corripies me, & vivificabis me:
ecce in pace amaritudo mea amariſſima.
† Tu autem eruiſti animam meam ut non periret.
projeciſti poſt tergum tuum omnia peccata mea.
† Quia non [g] infernus eonfitebitur tibi; neque mors laudabit te,
non exſpectabunt qui deſcendunt [h] in lacum, [i] veritatem tuam.
† vivens, vivens ipſe eonfitebitur tibi;
ſicut & ego hodie.
Pater filiis notam faciet [k] veritatem tuam.
† Domine ſalvum me fae:
& pſalmos noſtros eantabimus cunctis diebus vitæ noſtræ, in domo Domini.

[a] *CLAMABO, pro, clamo vel clamabam.* [b] *MEDITABOR, id eſt gemo vel gemebam.* [c] *IN EXCELSUM, ſcilicet ad Deum.* [d] *RESPONDE, quaſi dicat, defende me Hebr. & Complut.* ſpoode, *Chald.* fae quod oro. [e] *FECERIT, ſcilicet quæ patior.* [f] *SI SIC &c. quaſi dicat, Si talis eſt humanæ vitæ conditio, ut corripias id eſt caſtiges & vivifices; ecce amara eſt.* [g] *INFERNUS, quaſi dicat, mortui. Chald.* qui habitant in inferno. [h] *LACUM. Chald.* lacum perditionis. [i] *VERITATEM TUAM, id eſt tuarum promiſſionum impletionem. LXX.* miſericordiam tuam, *Chald.* ſalutare tuum. [k] *VERITATEM. LXX.* juſtitiam.

ORATIONES.

MSS. 1 CORripe nos Domine, quæſumus, in tua miſericordia, qui non mortem peccatoris, ſed vitam ſemper inquiris; ut pſalmos noſtros jugiter in domo tua canentes, ab inferi porta, te protegente, erui mereamur. Per.

Breviar. Mozara. fol. 70. 384. 2 ERipe Domine animas noſtras, ut non pereamus in interitu: noſtrorum omnium facinora peccatorum * poſt tergum projice tuum, ut non dejiciamur perditi in infernum; ſed a te vivificati, hic fateamur; & veritatem tuam exſpectantes, pſalmos noſtros in domum tuam jugiter decantemus. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus & vivis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*.

* al. pone poſt tergum tuum.

fol. 208. 3 REcordare Domine Jeſu Chriſte quoniam paſſus es in conſpectu inimicorum tuorum, dum te innocentem inveniſſent in fictionibus eorum; ſed quia nos ab inimicis noſtris infeſtamur, præſta ut reſponſio noſtra apud te vera inveniatur. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

ORATIO * ABACUM PROPHETAE

Cum Cantico.

* Ita Cod. Vat. 82.

HRabanus Maurus Archiepiſc. Moguntinus.

Legimus in ſextodecimo Pſalmo *Oratio David*; & in LXXXIX. *Oratio Moyſi hominis Dei*; & in CI. *Oratio pauperis cum anxius fuerit* [&] *coram Domino effuderit precem ſuam*: & ſicubi alibi nomen *Orationis* inſertur. Attamen nullo loco cum *Cantico* legitur: & neſcio an decens ſit orare cum cantico: niſi forte juxta Septuaginta, orare dicimus Prophetam pro adventu Chriſti; & hoc ipſum cum delectatione & Pſalmis & Cantico prophetare: ut in eo quod *oratio* eſt, deprecetur Patrem; & in eo quod *Canticum*, Patris qui miſerit Filium, & Filii qui venerit, laus dicatur. Sed melius juxta Hebraicam veritatem legitur; *Oratio Habacuc Prophetæ pro ignorationibus*.

ORATIO HABACUC PROPHETAE

* Pro ignorantiis.

Cornelius Janſenius Epiſcopus Gandavenſis.

Canticum Habacuc Prophetæ, *præter alia hoc maxime obſcurum facit, quod quæ in eo recenſentur, promiſcue per verba futuri & præteriti temporis deſcribuntur, ut dubium ſit præterita ne an futura retexat. Verum dum pleraque manifeſte nimis de præteritis operibus, a Deo olim pro ſalute populi ſui præſtitis, Prophetam loqui ad litteram declarant: magis conſentaneum, ut (ſicut familiare eſt linguæ Hebrææ) omnia futura, quæ a verſu 4. [hic 7.] uſque ad verſum 19. [hic 40.] occurrunt, accipiantur pro præteritis. Quamquam & ideo quis recte dixerit promiſcue in illis verſibus poſita verba futura & præterita; quod ſic narret præterita; ut ſub eis & futura vaticinari*

* *PRO IGNORANTIIS, id eſt peccatis, ſic etiam peccata vocantur Pſalm. 24. eſt enim peccatum, error quidam: vel, pro peccatis per* ignorantiam *commiſſis. Orat igitur hic pro populi Judaici peccatis; ne ſcilicet Dei promiſſa impediant, præſertim de Chriſto venturo.*

Digitized by Google

tionibus. Contemplatus enim Propheta ſtatum ſæculi præſentis, viderat pacem peccatorum, & afflictiones proborum; viderat impios abundare divitiis, & innocentes quotidianis ſubjectos eſſe flagellis; viderat in loco judicii impietatem, & in loco juſtitiæ iniquitatem: viderat lacrymas innocentum, & conſolatorem neminem; nec poſſe reſiſtere calumniatorum violentiæ, cunctorum auxilio deſtitutos: ſcienſque quod hæc & innumera nequaquam abſque divina proviſione potuiſſent accidere, turbabatur animo: & intimo ex corde graviter ſuſpirans, exclamavit ad Dominum. *
Habac. 1 *Usquequo Domine clamabo, & non exaudies? vociferabor ad te vim patiens, & non ſalvabis?* & iterum: *Mundi ſunt oculi tui ne videas malum: & reſpicere ad iniquitatem non potes: quare non reſpicis ſuper iniqua agentes? & taces devorante impio juſtiorem ſe? & facies homines quaſi piſces maris, quaſi reptile non habens principem.* Verum inter hæc reduxit extemplo ad memoriam diſpenſationem Dominicæ Incarnationis ac Paſſionis, quæ in ſpiritu prophetiæ cognoverat; intellexitque acrius multo quam oporteret, queſtum fuiſſe de afflictionibus in hac vita Sanctorum; quibus æterna eſſet promiſſa requies in futuro: cum nec ipſe Dei Filius in carne apparens, ſine pœna crucis eſſet exiturus de mundo: qui de Spiritu ſancto ac Virgine matre naſciturus; & abſque omni peccato erat victurus in mundo: *& pro ignorationibus* ſuis faciens *orationem* Domino, ſic incipit.

*nari velit: quæ vel pro liberatione Iſraelitici populi de captivitate Babylonica; vel pro liberatione humani generis de poteſtate diaboli, erant peragenda. Propheta enim poſtquam primo ſuæ prophetiæ capite futuram Judæorum per Chaldæos devaſtationem prophetaſſet; atque ob eam divinæ juſtitiæ rationem admiratus fuiſſet; quod videret juſtiorem populum a pejore opprimendum: & deinde ſecundo capite intellexiſſet, ſuo aliquando tempore Dei populum ab impiorum oppreſſione liberandum; impios autem Chaldæos perdendos: tandem hoc ſuo Cantico primum orat Deum, ut poſt irrogatam populo ſuo ultionem peccatis debitam, ſolitam promiſſamque miſericordiam exhibeat. Cujus miſericordiæ ut certiorem fidem faciat, recenſet priſca miracula Dei, quæ pro Iſraelis ſalute olim in mari Rubro, in monte Sinai, in terra promiſſionis ſub ducibus Moſe, Joſue & Judicibus populi deſignavit. Deinde poſt prædictam terræ Judaicæ deſolationem, etiam ſubſequuturam reductionem Iſraelis ad terram ſuam vaticinatur. Cum autem & quæ in populo Iſraelitico ante tempora Habacuc facta ſunt; dum is & ex Ægypto educeretur; & in promiſſam terram induceretur & habitaret; & ſimiliter liberatio e captivitate Babylonica; omnia, inquam, hæc figura tunc fuerint eorum quæ pro noſtra ſalute per Chriſtum patranda erant: oportet in his omnibus ſecundum tropologicum ſenſum, intelligere Prophetam & prophetare & orare futuram per Chriſtum in prodigiis multis humani generis redemptionem, poſt diutinam illius ſub poteſtate diaboli captivitatem: quemadmodum & illud de promiſſione adventus Chriſti ad redimendum nos, maxime intelligendum eſſe ex * Paulo conſtat, quod ſecundo capite dicitur;* Scribe viſum & explana eum ſuper tabulas, ut percurrat qui legerit

* Hebr. X. 37.

eum

Feria VI. ad Matutinum. eum ; quia adhuc viſus procul , & apparebit in finem ; & non mentietur : ſi moram fecerit; exſpecta illum;quia veniens veniet, & non tardabit . Ecce qui incredulus eſt , non erit recta anima ejus in ſemetipſo : juſtus autem in fide ſua vivet. *Feria VI. ad Matutinum.*

Quod autem Titulus habet; Oratio Habacuc pro ignorantiis: *ſignificat Prophetam pro peccatis per errorē commiſſis a ſe & populo ſuo, hanc ad Deū fudiſſe* orationem.

Ex Pſalterio Romano edit. ann. 1593. & 1663. Propheta.

DOMINE AUDIVI AUDITUM TUUM, ET TIMUI:
conſideravi opera tua , & expavi .
† *In medio duorum animalium innoteſceris :*
dum appropinquaverint anni , cognoſceris :
dum advenerit tempus , oſtenderis .
† *In eo dum conturbata fuerit anima mea ;*
in ira , miſericordiæ memor eris .
* for. Libanoto. † *Deus a * Libano veniet :*
& Sanctus de monte umbroſo , & condenſo .
DIAPSALMA.
† *Operuit cælos majeſtas ejus :*
& laude

Propheta.

DOMINE AUDIVI [a] AUDITIONEM TUAM ;
& [b] timui .
† Domine , [c] opus tuum
[d] in medio annorum [e] vivifica illud .
† [f] in medio annorum [g] notum facies :
cum iratus fueris , [h] miſericordiæ recordaberis .
† Deus ab [i] Auſtro veniet :
& Sanctus de monte [k] Pharan .
SEMPER.
† [l] Operuit cælos gloria ejus :
& [m] laudis ejus plena eſt terra .
† [n] Splendor ejus ut [o] lux erit .
[p] cornua in manibus ejus :
† [q] ibi abſcondita eſt [r] fortitudo ejus .
Ante

[a] *AUDITIONEM , id eſt nuncium , ſcilicet quod ſupra ei de Chriſto revelatum ,* auditio , *pro re audita , more Scripturæ : quaſi dicat , quod me audire feciſti te revelante .* [b] *TIMUI , ideſt obſtupui . LXX addunt :* Domine conſideravi opera tua , & obſtupui , *ſeu* expavi , *ſcilicet admiratione tantæ bonitatis & potentiæ .* [c] *OPUS , ſcilicet redemptionis humanæ .* [d] *IN MEDIO ANNORUM , id eſt intra annos : quaſi dicat , tempore a te præſcripto .* [e] *VIVIFICA , id eſt effice , ſuſcita . LXX* in medio duorum animalium cognoſceris, *id eſt duorum Teſtamentorum , quæ in ſe vitam continent ; vel populi Gentilis & Judaici ; vel aſini & bovis in præſepio .* [f] *IN MEDIO ANNORUM . LXX* cum appropinquaverint anni . [g] *NOTUM FACIES , ſcilicet te : vel demonſtrabis quod promiſiſti . LXX* cognoſceris. [h] *MISERICORDIÆ ſcilicet exhibendæ : quaſi dicat , exhibebis promiſſam miſericordiam .* [i] *AUSTRO , id eſt Bethlehem quæ ad Auſtrum , vel de Idumæa : quod Deuteron. 33. dicitur* de Seir , *quaſi dicat , Ille veniet , qui olim ſe oſtendit in Seir & Pharan. vide Deuteron. 33.* [k] *PHARAN . LXX* umbroſo. *Hic additur Hebr.* Selah , *& LXX* Diapſalma . [l] *OPERUIT &c. quaſi dicat , veniet is cujus gloria cælos implet & ſuperat .* [m] *LAUDIS , id eſt operum laude dignorum , ſeu perpetuo celebrandorum .* [n] *SPLENDOR , ſcilicet doctrinæ & miraculorum .* [o] *LXX , ſcilicet ſolis : quaſi dicat , maximus .* [p] *CORNUA , id eſt vires , vel Crux , in cujus cornibus confixus , & per quam fortiſſime vicit .* [q] *IBI , ſcilicet in Cruce , ubi infirmus videbatur .* [r] *FORTITUDO , hanc vocavit cornua , forte duo , quia fortis , & Deus & homo .*

& laude ejus plena eſt terra :
† *Splendor ejus ſicut lumen erit .*
cornua ſunt in manibus ejus :
† *ibi confirmutu eſt virtus gloriæ ejus ;*
& poſuit charitatem firmum fortitudinis ſuæ .
† *Ante faciem ejus ibit verbum ; & exibit in cumpis .*
Pedes ejus ſteterunt ; & motu eſt terra .
† *Aſpexit ; & defluxerunt gentes :*
confracti ſunt montes vehementer :
& defluxerunt colles æternales .
* *Itinera æternitutis ejus præ laboribus vidi .*
† * *tabernaculu Æthiopum expaveſcent ,*
tabernacula terræ Madian .
† *Numquid in fluminibus ira tuu Domine ?*
aut

* Sic diſtinguit. in Cod. MS. & apud S. Auguſtinum lib. XVIII. cap. 32. de Civit. Dei.

Ante faciem ejus [a] ibit mors :
† & egredietur [b] diabolus ante pedes ejus .
† [c] Stetit , & menſus eſt terram .
[d] Aſpexit ; & [e] diſſolvit gentes :
† & contriti ſunt [f] montes ſæculi .
[g] incurvati ſunt [h] colles mundi
† [i] ab itineribus æternitatis ejus .
[k] Pro iniquitate vidi [l] tentoria [m] Æthiopiæ :
† turbabuntur [n] pelles terræ [o] Madian .
Numquid [p] in fluminibus iratus es Domine ?
[q] aut in fluminibus furor tuus ?
† vel in mari indignatio tua ?
[r] Qui aſcendes ſuper equos tuos :
& quadrigæ tuæ [ſ] ſalvatio .
[t] Suſcitans ſuſcitabis [u] arcum tuum ,
jura-

[a] *IBIT , id eſt diſcedet victa ſeu fugiet , ſcilicet mortem moriendo deſtruxit .* [b] *DIABOLUS , ſcilicet victus , juxta illud :* Nunc princeps hujus mundi ejicietur foras . [c] *STETIT præteritu pro futuris ; quaſi dicat , ſtabit more victorum , qui ſubactam bello terrum dividunt : ſcilicet diſtribuet Apoſtolos & prædicatores per orbem .* [d] *ASPEXIT , ſcilicet miſericorditer .* [e] *DISSOLVIT , pro, ſolvit , ſcilicet a peccatis : vel quaſi dicat , liquefecit ſeu peremit , ſcilicet interficiens peccata , ſeu veterem hominem , & renovans per gratiam .* [f] *MONTES SÆCULI , id eſt qui in mundo ſimiles montibus antiquis , ſcilicet reges & principes ; nam & ii etiam fidei ſe ſubdiderunt , velut veritutis vi proſtrati .* [g] *INCURVATI , id eſt humiliati .* [h] *COLLES , id eſt potentes . Vide Iſaiæ 40.* [i] *AB ITINERIBUS &c. id eſt ob adventum æterni Dei in mundum .* [k] *PRO INIQUITATE , id eſt ob iniquitatem .* [l] *TENTORIA , ſcilicet everſa .* [m] *ÆTHIOPIÆ , pro , Æthiopum , id eſt peccutorum , peccatis deformium . LXX* Æthiopum . [n] *PELLES , id eſt tabernacula ; e pellibus enim fiebant . LXX* tabernacula . [o] *MADIAN . eſt Madian pars Æthiopiæ , ut putet Num. 12. & 2. Paralip. 14. eſt ergo repetitio .* [p] *IN FLUMINIBUS , pro , in flumina , ſcilicet tantum : quaſi dicat , Numquid ſolum oſtendes potentiam tuam in ſiccando Jordanem & mare Rubrum , veluti aſcenſa quadrigu ad ſervandum tuos ?* [q] *AUT IN FLUMINIBUS , ſcilicet Ægypti converſis in ſanguinem olim : vel alludit ad id quod dicitur Lucæ 21 , & Apoc. 8 , & 16 , de mari & fluviis .* [r] *QUI ASCENDES , pro , cum aſcenderis , vel aſcenderes olim .* [ſ] *SALVATIO , ſcilicet populi tui .* [t] *SUSCITANS &c. pro , omnino parabis .* [u] *ARCUM , id eſt potentiam velut arcum , ſcilicet contra fidei hoſtes .*

Digitized by Google

aut in fluminibus furor tuus ?
aut in mari impetus tuus ?
† *Quoniam aſcendens aſcendes ſuper equos tuos :*
& æquitatus tuus ſanitas .
† *tendens extendes arcum tuum ſuper ſceptra , dicit Dominus .*
DIAPSALMA.
† *Fluminibus ſcindetur terra .*
Videbunt te , & dolebunt populi .
† *Aſpergens aquas in itineribus ſuis :*
dedit abyſſus vocem ſuam ab altitudine phantaſiæ ſuæ :
† *elevatus eſt ſol :*
& luna ſtetit in ordine ſuo .
† *In lumine jacula tua ibunt ,*
in ſplendore fulgoris armorum tuorum .
† *In*

[a] juramenta [b] tribubus quæ [c] locutus es .
SEMPER.
† [d] Fluvios [e] ſcindes terræ .
Viderunt [f] te , & doluerunt [g] montes :
† [h] gurges aquarum [i] tranſiit .
† dedit [k] abyſſus [l] vocem ſuam :
[m] altitudo [n] manus ſuas levavit .
† [o] ſol & luna ſteterunt in habitaculo ſuo .
In luce ſagittarum tuarum [p] ibunt ,
in ſplendore fulgurantis haſtæ tuæ .
† In [q] fremitu conculcabis [r] terram :
& in furore [s] obſtupefacies gentes .
† [t] Egreſſus es in ſalutem populi tui ,
in ſalutem cum Chriſto tuo ;
† Percuſſiſti [u] caput de [x] domo impii :
† denu-

[a] *JURAMENTA , pro , & juramenta : ſcilicet ſuſcitabis , id eſt implebis promiſſa : vel quaſi dicat : ſecundum juramenta .* [b] *TRIBUBUS , id eſt , genti Iſraeliticæ .* [c] *LOCUTUS ES , id eſt feciſti loquendo cum Patribus , ut Abraham , Iſaac , Jacob , David &c. vide Geneſ. 22. Michææ ultimo , Pſalm. 88. & 131.* [d] *FLUVIOS , id eſt populos .* [e] *SCINDES , ſcilicet ſiſtendo impetum , ut olim in Jordane feciſti : quaſi dicat , reprimes vim hoſtium Eccleſiæ .* [f] *TE , id eſt tuam potentiam .* [g] *MONTES , id eſt mundi potentes . Quidam ad diem judicii referunt , juxta ea quæ dicuntur Luc. 21 , & Apocalip. 15.* [h] *GURGES AQUARUM , id eſt ſervos Dei perſequentium impetus more aquæ inundantis .* [i] *TRANSIIT , pro , tranſibit , id eſt ceſſabit , te ſcilicet reprimente .* [k] *ABYSSUS , id eſt copia aquarum , ſcilicet perſecutorum .* [l] *VOCEM , id eſt ſtrepitum , ut ſolent aquæ furibundæ , quaſi dicat ; vehementer perſequentur impii fideles .* [m] *ALTITUDO , id eſt profunditas , ſcilicet abyſſi .* [n] *MANUS SUAS , id eſt aquarum vim velut manus , ſcilicet perſecutores vires ſuas contra Dei ſervos . Quidam hæc referunt ad laudes Dei decantatas , per* abyſſum *id eſt homines , &* altitudinem *id eſt Angelos , celebrantes ſcilicet Chriſti victorias .* [o] *SOL ET LUNA , ſcilicet tempore Joſuæ olim : itemque in die judicii , cum ſcilicet ceſſabit motus cælorum .* [p] *IBUNT , id eſt fugient , ſcilicet hoſtes tui ſagittis fulgentibus territi , vide Sap. 5. Apoc. 15. ſeu potius , in infernum detrudentur tuis percuſſionibus veluti ſagittarum ictibus & haſtæ .* [q] *FREMITU , id eſt indignatione .* [r] *TERRAM , id eſt terrenos homines .* [s] *OBSTUPEFACIES , ſcilicet attonitos reddens ſuppliciis : vel alludit ad illud Luc. 21.* Areſcentibus hominibus præ timore *&c.* [t] *EGRESSUS ES præterita pro futuris .* [u] *CAPUT , ſcilicet Antichriſtum .* [x] *DOMO IMPII , ideſt familia diaboli ; vel* impii *, pro , impiorum .*

Digitized by Google

† *In comminatione tua minorabis terrã:*
& in furore tuo detrabes gentes.
† *Exiſti in ſalutem populi tui,*
ut ſalvos facias Chriſtos tuos.
† *Miſiſti in capita inimicorum mortem:*
excitaſti vincula uſque ad cervices.

IN FINEM.

† *Præcidiſti in alienatione capita potentium:*
movebuntur in ea gentes:
† *adaperiant lora ſua,*
ſicut pauper edens in occulto.
† *Miſiſti in mare equos tuos,*
turbantes aquas multas.
† *Cuſtodivi, & expavit venter meus*
a voce orationis labiorum meorum:
† *& introivit tremor in oſſa mea,*
& ſubtus me turbata eſt virtus mea.
† *Requieſcam in die tribulationis meæ;*
ut aſcendam ad populum tranſmigrationis meæ.
† *quoniam ficus non afferet fructum:*

& non

† [a] denudaſti fundamentum ejus [b] uſque ad collum.

SEMPER.

† [c] Maledixiſti [d] ſceptris ejus,
[e] capiti bellatorum ejus,
venientibus ut turbo ad [f] diſpergendum [g] me.
† [h] exſultatio eorum
ſicut ejus qui devorat pauperem in abſcondito.
† Viam [i] feciſti in mari equis tuis,
in luto aquarum multarum.
† [k] Audivi, & conturbatus eſt [l] venter meus:
[m] a voce contremuerunt labia mea.
† [n] Ingrediatur putredo in oſſibus meis;
& ſubter me ſcateat:
† [o] ut requieſcã in die [p] tribulationis;
ut aſcendam ad populum [q] accinctum noſtrum.
† [r] ficus enim non florebit:
& non erit germen in vineis:
† [ſ] mentietur opus olivæ:

Dddd & arva

[a] *DENUDASTI & cetera, quaſi dicat, prorſus domum evertiſti uſque ad fundamenta.* [b] *USQUE AD COLLUM, ſcilicet evertiſti: quaſi dicat, ut eum quis mergitur aquis totus & obruitur; ſic penitus deleviſti: vel, uſque ad conculcationem colli, quod ſolent victores facere. Hic iterum Hebr. additur* Selah. *LXX* In finem, *id eſt perpetuo, vide ſupra.* [c] *MALEDIXISTI, ſcilicet deſtruendo. Dei dicere, facere eſt.* [d] *SCEPTRIS EJUS, id eſt potentiæ, ſeu regno diaboli vel peccati.* [e] *CAPITI, pro, capitibus, id eſt ducibus.* [f] *DISPERGENDUM, id eſt perdendum.* [g] *ME. Loquitur in perſona populi Dei.* [h] *EXSULTATIO EORUM, ſcilicet tanta erat venientium.* [i] *FECISTI, pro, facies: quaſi dicat, incedes tu per medias calamitates, inde tuos eripiens.* [k] *AUDIVI, ſcilicet Dei terribile judicium de malis.* [l] *VENTER, id eſt interiora ſeu viſcera.* [m] *A VOCE, pro, ad vocem, ſcilicet tuam mihi revelantem hæc: vel quaſi dicat, ita ut vocem edere non poſſem præ timore.* [n] *INGREDIATUR &c. quaſi dicat, mala mihi hujus vitæ potius eveniant dum vivo, quam illa ſupplicia patiar parata impiis.* [o] *UT REQUIESCAM, pro, modo ut requieſcam, Hieron. 2. con. Pelag.* [p] *TRIBULATIONIS, ſcilicet damnatorum, vel judicii ultimi.* [q] *ACCINCTUM, ſcilicet fortitudine, quaſi dicat, fortem & victorem, ſcilicet cum Chriſto regnantem.* [r] *FICUS ENIM &c. per hæc ſignificatur magna bonorum ſpiritualium penuria futura tempore Antichriſti.* [ſ] *MENTIETUR, id eſt fallet operantem, ſcilicet non ſecuto fructu, vel* opus *vocat fructum, qui fallere dicitur, dum non provenit exſpectatus.*

& non erit generatio in vineis .
† *mentietur opus olivæ :*
& campi non facient eſcas .
† *defecerunt ab eſca oves :*
& non erunt in præſepio boves .
† *Ego autem in Domino gloriabor :*
gaudebo in Deo JESU meo .
† *Domine Deus virtus mea , conſtitue*
pedes meos in conſummatione ;
& ſuper excelſa ſtatue me :
ut vincam in claritate ipſius .

& arva non afferent cibum :
† [a] abſcindetur de ovili pecus :
& non erit armentum in præſepibus.
† Ego autem in Domino gaudebo :
& exſultabo in Deo [b] JESU meo .
† Deus Dominus fortitudo mea :
& ponet pedes meos [c] quaſi cervorum :
† & ſuper [d] excelſa [e] mea deducet me [f] Victor
in pſalmis canentem .

[a] *ABSCINDETUR , id eſt peribit vel deficiet .* [b] *JESU , LXX* Salvatore . *Chald.* Redemptore . [c] *QUASI CERVORUM , id eſt agiles .* [d] *EXCELSA , ſcilicet cælos .* [e] *MEA , ſcilicet cælum patria juſtorum .* [f] *VICTOR , ſcilicet Chriſtus , vel potius* victori , *ut legit Hieron. quaſi dicat , Chriſti victoriam carmine ſeu cantu celebrantem , & pro victoria mihi data gratias agentem .*

ORATIONES.

Cod. Cardin. Chiſii ſcriptus ad initium XI. ſæculi.

1 DOmine Jeſu Chriſte , qui in ſubſtantia noſtræ mortalitatis oſtendi voluiſti , & pro nobis patiens , Crucis cornua ſubire non recuſaſti , præſta quæſumus , ut tuæ divinitatis fieri participes , & in te ſemper gloriari atque gaudere mereamur . Qui vivis .

Miſſale Mozarab. In Paraſceve & Breviar. fol. 221.

2 UNigenite Filius Dei Patris , de quo ante tam innumeros annos Propheta cantavit hunc verſum ; *In medio duorum animalium cognoſceris* : cognitus plane es non ſolum inter duos latrones pendens in ligno , vel duorum Teſtamentorum in medio ; verum etiam fuga ſolis , occaſu diei , concuſſione terrarum . Tu Chriſte deſcendiſti ad inferos , & Sanctos ſepulchra laxarunt : pietatem ergo tuam quæſumus , ut intelligere poſſimus quantum nobis reſurgens præſtiteris in regno , qui nos moriens reſuſcitaſti cum gloria de inferno . [℞. *Amen* . Per miſericordiam tuam Deus noſter , qui es benedictus , & vivis , & omnia regis in ſæcula ſæculorum . ℞. *Amen* .]

* Cod. Vat. 84.

* HYMNUS TRIUM PUERORUM.

HRabanus Maurus Archiepiſc. Moguntinus.

Hymnus trium Puerorum , quem Danielis Prophetæ liber continet , in Hebræo non habetur , ſicut Interpres noſter, beatus videlicet Hieronymus teſtatur : ſed ex LXX vel aliorum Interpretum editione additus eſt : ubi & ante narratur quod *Angelus Domini deſcenderit cum Azaria & ſociis ejus in*

* Ita Cod. Vat. 5729

* BENEDICTIONES TRIUM PUERORUM.

Cornelius Janſenius Epiſcopus Gandavenſis.

Canticum , quod Danielis tertio tres pueri in ardentem fornacem miſſi , uno ore decantaſſe ſcribuntur ; ſimilis omnino eſt argumenti cum Pſalmo CXLVIII. Siquidem etiam in iſto præ multa de Dei benignitate lætitia mentis , tres adoleſcentes omnem creaturam ad creatoris laudem provocant ; a cæleſtibus per media

Digitized by Google

in fornacem , & excuſſerit flammam ignis de fornace; & fecerit medium fornacis quaſi ventum roris flantem , & non tetigerit eos omnino ignis ; neque contriſtaverit , nec quicquam moleſtiæ intulerit . Poteſt & hic *Angelus Domini* , qui deſcendit cum tribus pueris in caminum ignis ardentis , & eos protexit ab ardore flammarum , typice ſignificare Dominum Salvatorem ; quem Propheta *magni conſilii Angelum* nominavit : eo quod ſuæ & Paternæ *adnunciator* eſt *voluntatis* . Hic quoque deſcendit in hunc mundum , ubi Rex *Confuſionis* , id eſt Diabolus , *fornacem*, hoc eſt corda iniquorum , *igne* cupiditatis atque luxuriæ *inflammat* ; ut *flatu* Spiritus ſancti per gratiam ſuam electos ſuos ab hoc *igne* ſervet illæſos : quatenus ejus laudibus intenti , pro ereptione ſua gratias referant liberatori ſuo , de quo ſubditur : *Tunc hi tres quaſi ex uno ore laudabant & glorificabant & benedicebant Dominum in fornace , dicentes* . Iſti ergo tres viri , qui *quaſi ex uno ore laudabant & glorificabant & benedicebant Dominum* ; ſignificant Electos Dei , qui in ſanctæ Trinitatis fide ſolidati , unum Deum Patrem & Filium & Spiritum ſanctum adorant , colunt & prædicant : *laudant* quidem eum recta credulitate : *glorificant* vera confeſſione ; & *benedicunt* bona operatione . Unde etiam concorditer dicunt *Benedictus es : Domine Deus patrum noſtrorum , & laudabilis & glorioſus & ſuperexaltatus in ſæcula* .

Dominica ad Matutinum.

dia quæ in aere gignuntur ad inferiora deſcendentes , per ſingula quæ vel in terra vel in aquis ſunt diſcurrentes , donec tandem ad hominem deveniant : ubi peculiariter Dei populum & Sanctos , nominatim quoque ſe ipſos ad laudem adhortantur ejus , qui ſua benignitate in eis mirabilia operatus erat . Hoc autem Canticum etſi in Hebræo non inveniatur apud Danielem ; ſicut nec hiſtoria Suſannæ , & Belis , Draconiſque , Eccleſia tamen Chriſtiana tam apud Græcos quam apud Latinos , ex Theodotionis *translatione hæc publice in templis cantanda & legenda ſuſcepit . Neque tamen apud Græcos , neque apud Latinos eadem omnino forma decantatur , qua apud Danielem deſcriptum legitur : nam omiſſis aliquot verſibus in principio , apud utroſque incipitur ab eo verſu :* Benedicite omnia opera &c. *Deinde apud Latinos quidem pars illa ,* Laudate & ſuperexaltate eum in ſæcula , *quæ apud Danielem toties repetitur , quoties verbum* Benedicite ; *in principio tantum & in fine canitur, duobus ſemper verſibus in unum conjunctis ; & in fine additum eſt :* Benedicamus Patrem & Filium &c. *Apud Græcos vero iis creaturis , quæ in duobus verſibus ad laudem Dei invitantur in unum verſum conjunctis ſub verbo* Benedicite *ſemel poſito: tum deinde additur ſemper:* Laudate & ſuperexaltate eum in ſæcula *& in fine additur* : Benedicite Apoſtoli Prophetæ & Martyres Domini Domino: laudate & ſuperexaltate eum in ſæcula . Benedicamus Patrem &c. Et nunc & ſemper & in ſæcula ſæculorum . Amen . Laudemus , benedicamus , adoremus Dominum , laudantes & ſuperexaltantes eum in ſæcula .

Dominica ad Matutinum.

Ex Pſalterio Romano. Propheta.

B*ENEDICITE OMNIA OPERA DOMINI, DOMINUM.*

† *Bene-*

Propheta.

BENEDICITE OMNIA OPERA DOMINI DOMINO : laudate & ſuperexaltate eũ in ſæcula.

† Be-

† Benedicite cæli Dominum.
benedicite Angeli Domini Dominum.
† benedicite aquæ quæ ſuper cælos ſunt Dominum.
benedicite omnes virtutes Domini Dominum.
† benedicite ſol & luna Dominum.
benedicite ſtellæ cæli Dominum.
† benedicite imber & ros Dominum.
benedicite omnis ſpiritus Dominum.
† benedicite ignis & æſtus Dominum.
benedicite noctes & dies Dominum.
† benedicite tenebræ & lumen Dominum.
benedicite frigus & cauma Dominum.
† benedicite pruina & nives Dominum.
benedicite fulgura & nubes Dominum.
Benedicat terra Dominum.
† benedicite montes & colles Dominum.
benedicite omnia naſcentia terræ Dominum.
† benedicite maria & flumina Dominum.
benedicite fontes Dominum.
† benedicite cete & omnia quæ moventur in aquis, Dominum.
benedicite volucres cæli Dominum.
† benedicite beſtiæ & univerſa pecora Dominum.

Benedicat Iſrael Dominum.
† benedicite Sacerdotes Domini Dominum.
benedicite ſervi Domini Dominum.
† benedicite ſpiritus & animæ juſtorum Dominum.
benedicite ſancti & humiles corde Dominum.
† benedicite Anania, Azaria, Miſael, Dominum.

Bene-

† Benedicite Angeli Domini Domino.
benedicite cæli Domino.
† benedicite aquæ omnes quæ ſuper cælos ſunt Domino.
benedicite omnes virtutes Domini Domino.
† benedicite ſol & luna Domino.
benedicite ſtellæ cæli Domino.
† benedicite omnis imber & ros Domino.
benedicite omnes ſpiritus Dei Domino.
† benedicite ignis & æſtus Domino.
benedicite frigus & æſtus Domino.
† benedicite rores & pruina Domino.
benedicite gelu & frigus Domino.
† benedicite glacies & nives Domino.
benedicite noctes & dies Domino.
† benedicite lux & tenebræ Domino.
benedicite fulgura & nubes Domino.
† Benedicat terra Dominum: laudet & ſuperexaltet eum in ſæcula.
† benedicite montes & colles Domino.
benedicite univerſa germinantia in terra Domino.
† benedicite fontes Domino.
benedicite maria & flumina Domino.
† benedicite cete & omnia quæ moventur in aquis, Domino.
benedicite omnes volucres cæli Domino.
† benedicite omnes beſtiæ & pecora Domino.
benedicite filii hominum Domino.
† Benedicat Iſrael Dominum: laudet & ſuperexaltet eum in ſæcula.
† benedicite Sacerdotes Domini Domino.
benedicite ſervi Domini Domino.
† benedicite ſpiritus & animæ juſtorum Domino.

bene-

Digitized by Google

Benedicamus Patrem & Filium cum ſancto Spiritu :
laudemus & ſuperexaltemus eum in ſæcula .
† *Benedictus es in firmamento cæli ;*
& laudabilis & glorioſus & ſuperexaltatus in ſæcula .

benedicite ſancti & humiles corde Domino .
† benedicite Anania , Azaria , Miſael Domino :
laudate & ſuperexaltate eum in ſæcula .
† Benedicamus Patrem & Filium cum ſancto Spiritu :
laudemus & ſuperexaltemus eum in ſæcula .
† Benedictus es Domine in firmamento cæli ;
& laudabilis & glorioſus & ſuperexaltatus in ſæcula .

ORATIONES.

1 DEus quem omnia opera benedicunt , quem cæli glorificant , Angelorum multitudo conlaudant , quæſumus te , ut ſicut tres pueros de camino ignis non ſolum inlæſos , ſed etiam tuis laudibus conclamantes liberaſti ; ita nos peccatorum nexibus obvolutos , velut de voragine ignis eripias , ut dum te Deum Patrem benedictione laudamus , criminum flammas , operumque carnalium incendia ſuperantes , hymnum tibi debitum jure meritoque reddamus . Per . Cod. Vatic. 84.

2 DEus , a quo cuncta creata benedici deſiderant , & ipſe nullius horum indiges benedictione , ſuſcipe propitius noſtri pectoris hymnum , & concede ut liberati a morte perpetua , quandoque te in paradiſi beatitudine cum Sanctis omnibus ſine fine glorificemus . Qui trinus & unus Deus vivis & regnas per immortalia ſæcula ſæculorum . Cod. Card. Chiſii ſcriptus ad initium ſeculi XI.

3 DOmine Deus patrum noſtrorum , laudabilis enim & ſuperexaltatus in ſæcula tu es : recte ergo tuæ gloriæ nomen benedicetur in æternum , & vel in magnis vel in modicis tu creator , tu opifex ſapientiſſimus declamaris ; ideo quæſumus , [ut] qui te orando pro univerſitatis conditione Dominum benedicimus , benedictæ ſanctitatis illuſtratione lætemur . ℟. *Amen* . Per miſericordiam tuam Deus noſter , qui es benedictus , & vivis , & omnia regis in ſæcula ſæculorum . ℟. *Amen* . Breviar. Mozarab. fol. 51.

4 DOmine Deus , qui ſuper Cherubim ſedens , laude magnificaris creaturæ ſubjectæ , ut dum magna condideris , incomparabiliter tu magnificentiſſimus æſtimeris : tibi ad nutum obtemperant cuncta , quæ te auctore ſubſiſtunt ; & hoc illis eſt in honore quod ſunt a te condita & ſunt ſubjecta : proinde ita proficere præſta , ut dum labia in tuis benedictionibus pandimus , benedictionem cæleſtis gratiæ impetremus . ℟. *Amen* . Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. fol. 64.

CAN-

Cod. Palat. 30. in Vatic.

* CANTICUM S. MARIÆ MATRIS DOMINI.

HRabanus Maurus Archiepiſc. Moguntinus. *Beatiſſima Virgo Maria poſtquam ſe cæleſti partu gravidam cognovit, nequaquam ſe de donis cæleſtibus, quaſi a ſe hæc eſſent extulit; ſed ut magis magiſque donis eſſet apta divinis, in cuſtodiam humilitatis mentis ſuæ greſſum fixit, memor Scripturæ præcipientis:* Quanto magnus es, humilia te in omnibus.

Eccl. III. 20. *Moxque ut Angelus qui divinum ei partum nuntiabat, ad cæleſtia rediit, ſurgit, ad montana conſcendit; geſtanſque in utero Deum, ſervorum Dei habitacula petiit, ac requirit alloquia. In cujus adventu Eliſabeth ſalutationem Matris Domini audiens, mox de ea prophetavit, &* Matrem Domini ad ſe veniſſe *teſtata eſt; quam* benedictam inter mulieres *eſſe*, & benedictum fructum ventris ejus *pronunciavit: inſuper & ad vocem ejus narravit infantem in utero ſuo exſultaſſe, Spiritu ſancto repletum. Hæc quoque audiens Maria, non ſe jactanter inani gloria extulit, ſed magis per humilitatem tota intentione animi gratias Deo retulit, dicens.*

Quotidie ad Veſperum.

[a] MAGNIFICAT ANIMA MEA DOMINUM:
† & [b] exſultavit [c] ſpiritus meus in Deo [d] ſalutari meo:
† quia reſpexit [e] humilitatem ancillæ ſuæ.
Ecce enim ex [f] hoc beatam me dicent omnes [g] generationes:
† quia fecit mihi magna qui potens eſt:
& [h] ſanctum nomen ejus:
† & miſericordia ejus [i] a progenie in progenies [k] timentibus eum.
† [l] Fecit potentiam in [m] brachio ſuo: [n] diſperſit ſuperbos [o] mente cordis ſui.
† depoſuit potentes de [p] ſede: & exaltavit humiles.
† [q] eſurientes implevit bonis: & [r] divites [s] dimiſit inanes.
† Suſce-

Emmanuel Sà. [a] *MAGNIFICAT, id eſt laudibus effert, ſeu magnopere prædicat.* [b] *EXSULTAVIT, pro, exſultat.* [c] *SPIRITUS, id eſt anima, repetitio more Hebræo: quaſi dicat, anima mea quanta quanta eſt.* [d] *SALUTARI, id eſt ſalvatore.* [e] *HUMILITATEM, Græce* ταπείνωσιν *id eſt* parvitatem *ſeu* abjectionem. [f] *HOC, ſcilicet tempore.* [g] *GENERATIONES, id eſt ætates ſeu gentes, ſcilicet fideles.* [h] *SANCTUM, ſcilicet venerandum & colendum.* [i] *A PROGENIE &c. quaſi dicat, per omnes ætates ſubvenit.* [k] *TIMENTIBUS, id eſt colentibus religioſe. Debetur Dei potentiæ & ſanctitati timor & reverentia.* [l] *FECIT, præterita pro præſentibus.* [m] *BRACHIO, id eſt virtute.* [n] *DISPERSIT, id eſt perdidit.* [o] *MENTE CORDIS: quaſi dicat, elatos animo & arrogantes.* [p] *SEDE, id eſt dignitate ſeu potentia.* [q] *ESURIENTES, ſcilicet juſtitiam, vel pauperes.* [r] *DIVITES, ſcilicet in oculis ſuis, id eſt ſuperbos, ut ſit repetitio, vel, confidentes in divitiis.* [s] *DIMISIT, ſcilicet a ſe: quaſi dicat, privavit divitiis ſeu bonis quibus gloriabantur.*

Digitized by Google

† [a] Suſcepit [b] Iſrael [c] puerum ſuum ; [d] recordatus miſericordiæ ſuæ
† (ſicut locutus eſt ad patres noſtros)
[e] Abraham & [f] ſemini ejus [g] in ſæcula .

[a] *SUSCEPIT, ſcilicet ſuccurrendo.* [b] *ISRAEL. Accuſativus eſt.* [c] *PUERUM, id eſt ſervum, ſcilicet ſe colentem.* [d] *RECORDATUS, id eſt ſe memorem declarando.* [e] *ABRAHAM. Dativus eſt qui regitur a* miſericordiæ *ſcilicet promiſſæ.* [f] *SEMINI, id eſt poſteris.* [g] *IN SÆCULA, id eſt in perpetuum: conjungendum cum* miſericordiæ, *vel* ſemini.

ORATIONES.

MS. 1 OMnipotens ſempiterne Deus, qui terrenis corporibus, Unigeniti Filii tui per venerabilem ac glorioſam ſemper Virginem Mariam ineffabile myſterium conjungere voluiſti; petimus immenſam clementiam tuam, ut remiſſionem omnium peccatorum noſtrorum, quam in ejus veneratione depoſcimus, te propitiante conſequi mereamur. Per eumdem Dominum.

Cod. Carolin. Chiſi ſcriptus ad initiũ XI ſæculi. 2 OMnipotens ſempiterne Deus, qui Eccleſiam tuam in Abrahæ ſemine, in omnibus Gentibus hæreditariam eſſe feciſti, concede propitius ut te anima noſtra ſedule magnificet, & ſpiritus noſter in tuo ſalutari ſemper exſultet. Per.

Breviar. Mozarab. fol. 303. 3 MAgnificat ecce te, Domine, redemptorem noſtrum beatæ Genitricis voce omnis conventus Eccleſiæ, quia reſpexiſti humilitatem Ancillæ tuæ, cum te & Virgo ſancta concepit, & Eccleſia credendo cognovit; cum de illa prodideris, & iſtam redimeres; cum illam beatam dicunt omnes gentes, in iſta beatificentur populorum omnium nationes: ſuſcipe ergo Domine Iſrael populum tuum, memor miſericordiæ tuæ, qui locutus es patribus noſtris, ut complementum ſit divinæ promiſſionis, totius mundi redemptio ſingularis. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*.

Cod. Palat. 30. ib. Vatic.

* CANTICUM ZACHARIÆ
PATRIS S. JOHANNIS.

HRabanus Maurus Archiepiſc. Moguntinus. *Zacharias pater beati Johannis Baptiſtæ, licet propter dubietatem mentis diu fuiſſet expers eloquio; munere tamen non eſt privatus divino: ſed edito puero, cujus nomen tacendo conſcripſerat, gratia ſancti Spiritus illuſtratus, quid futurum eſſet in Dei populo prophetando pronunciavit, dicens.* *Quotidie ad Matutinum.*

[h] BENEDICTUS DOMINUS DEUS [i] ISRAEL: quia viſitavit & [k] fecit redemptionem [l] plebis ſuæ :

† & ere-

[h] *BENEDICTUS, ſcilicet ſit, id eſt laudetur ſeu prædicetur.* [i] *ISRAEL,* Emanuel SA. *id eſt quem Iſrael colit.* [k] *FECIT REDEMPTIONEM, id eſt miſit redemptionem.* [l] *PLEBIS, id eſt populo.*

† & erexit [a] cornu ſalutis nobis
in [b] domo David [c] pueri ſui :
† ſicut [d] locutus eſt per os ſanctorum qui a ſæculo [e] ſunt, Prophetarum ejus ;
† [f] ſalutem ex inimicis noſtris,
& de manu omnium qui oderunt nos :
† ad faciendam miſericordiam [g] cum patribus noſtris,
& [h] memorari [i] teſtamenti ſui ſancti :
† [k] jusjurandum, quod juravit ad Abraham patrem noſtrum,
daturum ſe nobis,
† ut ſine timore de manu inimicorum noſtrorum liberati,
ſerviamus illi
† in ſanctitate [l] & juſtitia coram ipſo, omnibus diebus noſtris.
† Et tu puer, *Propheta Altiſſimi* vocaberis :
præibis enim ante faciem Domini [m] parare vias ejus ;
† ad dandam [n] ſcientiam ſalutis plebi ejus,
in [o] remiſſionem peccatorum eorum,
† per viſcera [p] miſericordiæ Dei noſtri :
[q] in quibus viſitavit nos [r] ORIENS [s] ex alto,
† [t] illuminare his qui in tenebris & in [u] umbra mortis [x] ſedent ;
ad dirigendos [y] pedes noſtros in viam [z] pacis.

[a] *CORNU, id eſt robur, quaſi dicat, fortem ſalutem dedit, vel, fortem Ducem qui ſervet.* [b] *DOMO, id eſt familia.* [c] *PUERI, id eſt ſervi.* [d] *LOCUTUS EST, id eſt promiſit, ſeu prædixit.* [e] *SUNT, pro fuerunt.* [f] *SALUTEM, ſcilicet ſe daturum, nempe ſervaturum.* [g] *CUM PATRIBUS, pro, patribus, ſcilicet promiſſam.* [h] *MEMORARI, id eſt, ad declarandum ſe memorem.* [i] *TESTAMENTI, id eſt pacti.* [k] *JUSJURANDUM, pro, jurisjurandi, vel ſubintellige, implendum.* [l] *ET JUSTITIA, explicatio præcedentis:* juſtitia *enim ſanctitas, &* juſti *ſancti.* [m] *PARARE, ideſt, ad parandum.* [n] *SCIENTIAM, id eſt cognitionem.* [o] *REMISSIONEM, ſcilicet per Chriſtum obtinendam.* [p] *MISERICORDIÆ, ſcilicet qua peccata remittuntur, & ſalus ſeu juſtitia prima datur non meritis; gratis enim juſtificamur.* [q] *IN QUIBUS, id eſt per quæ.* [r] *ORIENS, nomen eſt ſubſtantivum, ſignificans Meſſiam, vide Zachar. 6.* [s] *EX ALTO, id eſt cælo : junge cum,* viſitavit. [t] *ILLUMINARE, id eſt ad illuminandum.* [u] *UMBRA MORTIS. Repetitio: eſt enim id epitheton tenebrarum, quod mortis imaginem referant.* [x] *SEDENT, id eſt manent.* [y] *PEDES, id eſt affectus.* [z] *PACIS, id eſt in pacem ducentem, ſeu pacificam.*

ORATIONES.

MS. 1 OMnipotens ſempiterne Deus, qui beatiſſimum Præcurſorem tuum Johannem Baptiſtam, ad præparandas Unigeniti tui vias naſci juſſiſti, præſta quæſumus, ut interceſſionis ejus auxilium tribuas ; & ad implenda mandata præpares voluntates. Per eumdem Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum.

2 UT

Cod. Cardin. Chiſii ſcriptus ad initium XI. ſæculi.

2 UT tibi Domine in ſanctitate & juſtitia ſervire gaudeamus, expulſis, quæſumus, de cordibus noſtris peccatorum tenebris & umbra mortis, pedes noſtros in viam pacis propitius dirige, & ab omnibus iniquitatum ſcandalis indeſinenter cuſtodi. Per.

Breviar. Mozarab. fol. 174.

3 CHriſte Dei Filius; qui ſanctificatum tibi Johannem Præcurſorem tuum, prophetam tibi eligis, præparans tibi viam in principio viarum tuarum; & per te puerum illum ante te boni nuncium deſtinas; concede nobis ſurium ſemper corda habere, ut Verbum quod Vox adhuc tenta prædicavit in utero, peccatores indultæ pietatis munificet dono. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus & vivis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*.

CANTICUM SIMEONIS JUSTI.

Rabanus Maurus Archiepiſc. Moguntinus.

Narrat Evangeliſta Lucas, quod cum parentes Jeſu Domini noſtri ipſum puerum inducerent in Hieruſalem ad templum Domini, ut facerent ſecundum Legem pro eo; & offerrent hoſtias ſecundum quod ſcriptum eſt in Lege Domini: deinde quod acceperit eum juſtus Simeon in ulnas ſuas; & benedixerit illum, prophetizans de ipſo. Magna quidem Domini potentia, ſed non minor claret humilitas, ut qui cælo terraque non capitur, grandævi hominis geſtetur totus in ulnis: ſed & tropice accipit Simeon Chriſtum, veteranus infantem, ut doceat nos exuere veterem hominem qui corrumpitur cum actibus ejus, & renovato ſpiritu mentis noſtræ, induere eum qui ſecundùm Deum creatus eſt in juſtitia & ſanctitate & veritate: hoc eſt, deponentes mendacium, loqui veritatem, & cetera quæ ad novi hominis ſtatum pertinent, ore corde & opere perficere. Accipit ſenior juſtus ſecundum legem, & timoratus puerum Jeſum in ulnas ſuas, ut ſignificet juſtitiam operum quæ ex lege erant: quis enim neſciat opera per manus & brachia ſolere figurari? humili quidem ſalutaris fidei Evangelicæ gratia mutanda accipit ſenior infantem Chriſtum, ut inſinuet hoc ſæculum quaſi ſenio jam & longæva ætate defeſſum, ad innocentiam & (ut ita dixerim) infantiam Chriſtianæ converſationis rediturum; & ſicut aquilæ, juventutem illius eſſe renovandam.

Quotidie ad Completorium.

NUNC DIMITTIS SERVUM TUUM, DOMINE,
ſecundum verbum tuum, in pace:
† quia viderunt oculi mei Salutare tuum.
† quod paraſti ante faciem omnium populorum,
† lumen ad revelationem Gentium, & gloriam plebis tuæ Iſrael.

ORATIONES.

1 PErfice in nobis, quæſumus, Domine gratiam tuam, qui juſti Simeonis exſpectationem impleſti, ut ſicut ille mortem non vidit priuſquam Chriſtum Dominum videre mereretur; ita & nos vitam obtineamus æternam. Per eumdem.

 2 Omni-

Digitized by Google

Breviar. Moꝫar. fol. 38. 346. 2 OMnipotens Pater, & Domine Deus largire credenti tuo populo pacem, ut in templo tuo videamus Salutare tuum, quem Simeon juſtus ulnis ſuis accepit; ut qui lumen ad revelationem Gentium exſtitit, indultor criminum * ſibimet credentium ſentiatur. ℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus & vivis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℞. *Amen*.

* *al.* co-rummet creden-tium.

fol. 36. 346. 3 BEatam Domine illam juſti tui Simeonis vocem fac in nobis pari diligentia perſonare, ut quia vidimus & credimus Salutare tuum, in pace, cum juſſeris, dimittamur: non quo a te dimiſſos finis vitæ accipiat, ſed per te abſolutos a debito, in fine pax ſempiterna poſſideat. ℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus &c.

fol. 37. 4 NOtum factum eſt Salutare Domine virtutum; factum eſt, prædictum Prophetarum præconio; viſumque populorum aſpectu, dum Simeon ulnis geſtavit ſenex, quod Vates cecinerunt priores: pro quo & promiſſa & inchoata cognoſcitur prophetia, ut requieſceret in pace, dum aſpiceret pacem: & Jeſus Dominus lumen in revelationem Gentium, & gloriam plebis tuæ Iſrael, & promiſſus prodiret, & prodiens appareret; lumenque ejus proveniret in ſæculo, quos cæcitas oppreſſerat tenebrarum in mundo: præſta proinde precibus Eccleſiæ tuæ, ut quos mirabilia hæc feciſti agnoſcere, ad te facias in pace pervenire. [℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.]

fol. 346. 5 FAC nos Domine ut Salutare tuum, quem oculis fidei vidimus, placabilem in judicio ſentiamus; ut qui ad revelationem præparatus eſt Gentium, non ad punitionem, ſed ad ſalvationem ſe judicem ingerat redemptorum. ℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam &c.

fol. 346. 6 OMnipotens Deus Pater & Domine largire credenti tuo populo pacem, ut qui Salutare tuum vidimus, viſione gratiæ tuæ muneremur: ut qui lumen ad revelationem exſtitit Gentium, indultor criminum ipſemet credentium ſentiatur. ℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

ALIA

ALIA CANTICA.

CANTICUM DEBBORÆ ET BARAC

IN LIBRO JUDICUM.

Cap. V.

Debbora Prophetiſſa & Barach adverſus Siſaram Principem exercitus Jabin Regis Chanaan dimicantes; terroreque divinitus immiſſo, exercitum una cum Siſara fugantes; quem profugum infixo clavo tempori ejus Jahel mulier occidit; hæc pro ingenti victoria Domino cecinerunt.

QUI SPONTE OBTULISTIS DE ISRAEL ANIMAS VESTRAS AD PERICULUM,
benedicite Domino.
† Audite reges, auribus percipite principes:
ego ſum, ego ſum, quæ Domino canam;
pſallam Domino Deo Iſrael.
† Domine cum exires de Seir,
& tranſires per regiones Edom;
† terra mota eſt,
cælique ac nubes [a] diſtillaverunt aquis:
† montes [b] fluxerunt a facie Domini;
& Sinai a facie Domini Dei Iſrael.
† In diebus Samgar filii Anath,
in diebus [c] Jahel [d] quieverunt ſemitæ:
& qui ingrediebantur per eas, ambulaverunt per calles devios.
† [e] ceſſaverunt [f] fortes in Iſrael & quieverunt;
donec ſurgeret Debbora, ſurgeret mater in Iſrael.
† [g] Nova bella elegit Dominus:
& portas hoſtium ipſe ſubvertit:
† clypeus & haſta [h] ſi apparuerint in quadraginta millibus Iſrael:
cor meum diligit principes Iſrael.
† Qui propria voluntate obtuliſtis vos diſcrimini,
benedicite Domino.
† Qui aſcenditis ſuper [i] nitentes aſinos,
& [k] ſedetis in judicio,
& [l] ambulatis in via, loquimini.
Ubi colliſi ſunt currus, & hoſtium ſuffocatus eſt exercitus:

Eeee 2 † ibi

[a] *DISTILLAVERUNT, ſcilicet præ timore ſudantes, quaſi dicat, totus orbis tremabat.* [b] *FLUXERUNT, repetitio, videtur autem per montes & cælos, Principes intelligere.* [c] *JAHEL, de qua lib. Judic. c. 4. & inf.* [d] *QUIEVERUNT &c. quaſi dicat, qui iter faciebat, non audebat præ timore ire via regia.* [e] *CESSAVERUNT. Chald.* deſolatæ ſunt. *LXX* defecerunt. [f] *FORTES. Hebr. Pagn. Chald.* urbes. *LXX* habitantes. [g] *NOVA BELLA &c quaſi dicat, inuſitata & mirabilia, Hebr.* Cum elegit (*ſc. Iſrael*) deos novos, tunc bellum in portis *ſcil. habuit.* [h] *SI APPARUERINT, quaſi dicat, nemo audebat arma ſumere.* [i] *NITENTES Hebr.* candidas. [k] *SEDETIS IN JUDICIO. Chald.* ſuper judicium. *LXX* in judicio, *quaſi dicat, qui præeſtis judiciis: vel, qui equitatis commode.* [l] *AMBULATIS, ideſt iter facitis.*

Emanuel Sà.

† ibi narrentur juſtitiæ Domini;
& clementia [a] in fortes Iſrael.
† Tunc deſcendit populus Domini [b] ad portas:
& obtinuit principatum.
† Surge, ſurge Debbora,
ſurge, ſurge & loquere canticum.
Surge Barac;
& apprehende captivos tuos fili Abinoem.
† Salvatæ ſunt reliquiæ populi:
Dominus in fortibus dimicavit.
† ex Ephraim delevit eos [c] in Amalec:
& poſt eum [d] ex Benjamin [*] in populos tuos o Amalec.
† De Machir principes deſcenderunt,
& de Zabulon qui exercitum ducerent ad bellandum.
† duces Iſſachar fuere cum Debbora;
& Barac veſtigia ſunt ſecuti:
qui quaſi in præceps ac barathrum ſe diſcrimini dedit.
† Diviſo contra ſe [e] Ruben,
magnanimorum reperta eſt contentio.
† Quare habitas inter duos [f] terminos,
ut audias [g] ſibilos gregum?
† Diviſo contra ſe Ruben,
magnanimorum reperta eſt contentio.
† Galaad trans Jordanem quieſcebat;
& Dan vacabat navibus:
† Aſer habitabat in littore maris;
& in portubus morabatur.
† Zabulon vero & Nepthali obtulerunt animas ſuas morti
in regione Merome.
† Venerunt reges, & pugnaverunt:
pugnaverunt reges Chanaan
in Thanac juxta aquas Mageddo:
& tamen nihil tulere prædantes.
† De cælo dimicatum eſt contra eos:
[h] ſtellæ manentes in ordine & curſu ſuo,
adverſus Siſaram pugnaverunt.
† Torrens Ciſon traxit cadavera eorum,
torrens [i] Cadumim, torrens Ciſon.
† Conculca anima mea robuſtos:
ungulæ equorum ceciderunt;
fugientibus impetu,
& per præceps ruentibus fortiſſimis hoſtium.
† *Maledicite terræ Meroz:*
dixit [k] Angelus Domini:
maledicite habitatoribus ejus:
quia non venerunt ad auxilium Domini,
in adjutorium fortiſſimorum ejus.
† Benedicta inter mulieres, Jahel uxor Haber Cinæi:
& benedicatur in tabernaculo ſuo.
† Aquam petenti lac dedit:
& in phiala [l] principum obtulit [m] butyrum.

† ſiniſtram

[a] *IN FORTES, ideſt in exercitu fortium Iſraelitarum.* [b] *AD PORTAS, quaſi dicat, ad egrediendum ex urbibus intrepide.* [c] *IN AMALEC, ideſt Amalecitas.* [d] *EX BENJAMIN, ſc. fuit etiam victoria.* [e] *RUBEN, ſcil. dum vult ipſe etiam opem ferre, orta eſt diſcordia.* [f] *TERMINOS, ſcil. inde hoſtium, hinc Iſraelitarum. Alii,* caulas. [g] *SIBILOS, quaſi dicat, ut inter pecora maneas, nec adjuves fratres tuos in bello?* [h] *STELLÆ, pro, cæleſte auxilium, ſeu Angeli.* [i] *CADUMIM, quaſi dicat, antiquiſſimus. Quidam tamen putant nomen eſſe proprium alterius torrentis.* [k] *ANGELUS, ſc. loquens per me.* [l] *PRINCIPUM, quaſi dicat, pulchra,* [m] *BUTYRUM, pro, lac.*

† ſiniſtram manum miſit ad clavum ;
& dexteram ad fabrorum malleos :
percuſſitque Siſaram ,
quærens in capite vulneri locum ,
& tempus valide perforans .
† Inter pedes ejus ruit :
defecit & mortuus eſt :
volvebatur ante pedes ejus :
& jacebat exanimis & miſerabilis .
† Per feneſtram reſpiciens , ululabat
mater ejus ;
& de cœnaculo loquebatur :
† *Cur moratur regredi currus ejus ?*
quare tardaverunt pedes quadrigarum illius ?

† Una ſapientior ceteris uxoribus
ejus ,
hæc ſocrui verba reſpondit :
† *Forſitan nunc dividit ſpolia :*
& pulcherrima feminarum eligitur ei .
† *veſtes diverſorum colorum Siſaræ traduntur in prædam :*
& ſupellex varia ad ornanda colla congeritur .
† Sic [a] pereant omnes inimici tui
Domine :
qui autem diligunt te ,
ſicut ſol in ortu ſuo [b] ſplendet , ita
rutilent .

[a] *PEREANT, ſc. ut Siſara .* [b] *SPLENDET, ſc. & ſubinde fit lucidior .*

ORATIO.

Breviat. Mozar. fol. 377.

CHriſte Dei Filius , qui præcedentibus Prophetis , novæ gratiæ filios introducis ; dum Apoſtolos Prophetis quaſi filios patribus ſuccedere facis ; qui propria voluntate animas ſuas offerunt: quorum ſors utique inter Sanctos inventa ; quia prædicatio Apoſtolorum , præcedentium Prophetarum eſt vaticinio roborata : te poſcimus & rogamus , ut qui utrorumque Teſtamentorum radiis diſpoſitione mirifica ordinaſti , quo in veritatis oſtenſione digne * atque pulcherrime veteribus nova ſuccederent ; fac nos ipſis Apoſtolis tuis hæredes ſemper exſiſtere ; ut quia per illos ſuſcepimus fidem , cum his etiam habeamus te ſemper hæreditatem . ℟. *Amen* . Per miſericordiam tuam Deus noſter , qui es benedictus & vivis & omnia regis in ſæcula ſæculorum . ℟. *Amen* .

De SS. Apoſtolis .

* *ibi* facis atque .

Eſaia V. 1.

CANTICUM ESAIAE PROPHETAE

De Vinea Domini .

CANTICUM ESAIAE PROPHETAE.

De Vinea Domini .

Ex S. Hierono. in Eſaiam.

Eſaias Propheta de tribu Juda , cantat dilecto populo ſuo carmen lamentabile atque lugubre ; quod Chriſtus Patruelis ſuus , hoc eſt ex eadem ſecum tribu generatus , vineæ ſuæ Iſrael compoſuit . Itaque Jeruſalem plangitur , & ſermone prophetico illius ruina cantatur : quæ omnia poſſunt & ad animæ humanæ referri ſtatum ; quæ a Deo plantata in bonum , non uvas attulerit , ſed labruſcas .

Canta-

Ex Antiphonar. Romano MS. & Breviar. Mozarab. fol. 131.

Cantabo nunc dilecto canticum
Dilecti vineæ meæ.

DEUS.

VINEA FACTA EST DILECTO IN CORNU ET IN LOCO UBERI.

Et maceria circumdedi,
& circumfodi & plantavi vineam ſorec,
† *& ædificavi turrim in medio ejus:*
& torcular fodi in ea.
& ſuſtinui ut faceret uvas, fecit autem ſpinas.

† *Et nunc homo Juda & qui habitatis [in Jeruſalem,]*
judicate inter me & vineam meam.
† *Quid faciam vineæ meæ, quod adhuc ei non fecerim?*
quam ſuſtinui ut faceret uvas, fecit autem ſpinas.
† *Et nunc ecce ego annuncio vobis quæ facturus ſum vineæ meæ.*
Auferam maceriam ejus; & erit in direptionem.
& deſtruam parietes ejus, & erit in conculcationem.
† *& derelinquam vineam meam:*
& non putabitur neque fodietur:
& aſcendent in eam ſicut in agrum incultum ſpinæ:

& nubi-

Cantabo dilecto meo [a] canticum
[b] Patruelis mei [c] vineæ ſuæ.

Propheta.

VINEA FACTA EST DILECTO MEO,
in [d] cornu [e] filio olei.
† & ſepivit eam: & lapides [f] elegit ex illa:
& plantavit eam [g] electam.
† & ædificavit [h] turrim in medio ejus:
& [i] torcular extruxit in ea.
† & exſpectavit ut faceret [k] uvas;
& fecit [l] labruſcas.

DEUS.

† NUNC ERGO habitatores Jeruſalem & viri Juda,
judicate inter me & vineam meam.
† Quid eſt quod debui ultra facere vineæ meæ, & non feci ei?
† [m] an quod exſpectavi ut faceret uvas;
& fecit labruſcas?
† Et nunc oſtendam vobis quid ego faciam vineæ meæ.
Auferam [n] ſepem ejus; & erit in direptionem:
diruam [o] maceriam ejus; & erit in conculcationem.
† & ponam eam deſertam:
non putabitur & non fodietur:
& aſcendent vepres & ſpinæ:
& [p] nubibus mandabo ne [q] pluant ſuper eam imbrem.

† Vinea

Emanuel ſa.

[a] *CANTICUM, ſc. mœſtum.* [b] *PATRUELIS. Chaldæus & LXX* dilecti: *quaſi dicat, canticum ipſius, ſeu de ipſo, nempe de vinea ſua, ut ſtatim additur.* [c] *VINEÆ SUÆ, pro, de vinea ſua.* [d] *CORNU, ideſt colle excelſo. Chald.* monte excelſo. [e] *FILIO OLEI: ideſt pingui, Chald.* in terra pingui. *LXX* in loco pingui. [f] *ELEGIT, pro, ejecit: quaſi dicat purgavit eam lapidibus, vel,* lapidum maceria cinxit, *ut LXX interpretantur.* [g] *ELECTAM, ideſt electis vitibus.* [h] *TURRIM. Chald.* ſanctuarium. [i] *TORCULAR. Chald.* altare. [k] *UVAS. Chald.* opera bona. [l] *LABRUSCAS. Chald.* opera iniqua. [m] *AN QUOD. Hebr.* cur? *quaſi dicat, Dignum ne fuit?* [n] *SEPEM EJUS. Chald.* majeſtatem meam. [o] *MACERIAM, Chald.* domum ſanctuarii. [p] *NUBIBUS. Chald.* Prophetis. [q] *PLUANT SUPER EAM IMBREM. Chald.* prophetizent ſuper eos prophetiam.

Vetus	Vulgata
& nubibus mandabo ne pluant ſuper eam pluviam .	† Vinea enim Domini exercituum , domus Iſrael eſt :
† *Vinea enim Domini Sabaoth , domus eſt Iſrael :*	& vir Juda , [a] germen ejus delectabile .
& homo Juda , novellum dilectum .	& exſpectavi ut faceret [b] judicium ;
† *Suſtinui ut faceret judicium :*	& ecce Iniquitas :
fecit autem iniquitatem ,	& juſtitiam ;
& non juſtitiam , ſed clamorem .	& ecce [c] clamor .

[a] *GERMEN EJUS DELECTABILE* . *Chald.* plantatio lætitiæ ejus , *ideſt ei jucunda* . *LXX* novella plantatio dilecta . [b] *JUDICIUM* , *ideſt , quod juſtum eſt.* [c] *CLAMOR* , *ſcilicet oppreſſorum : vel quaſi dicat , clamant ad me injuſtitiæ* . *Chald.* multiplicant peccata .

ORATIONES.

Sacr. Gelaſianum in Paſchate. 1 DEus , qui in omnibus Eccleſiæ tuæ filiis , ſanctorum Prophetarum voce manifeſtaſti , in omni loco dominationis tuæ ſatorem te bonorum ſeminum , & electorum palmitum eſſe cultorem ; tribue populis tuis , qui & vinearum apud te nomine cenſentur & ſegetum , ut ſpinarum & tribulorum ſqualore reſecato , digna efficiantur fruge fœcundi . Per .

Idem in Pentecoſte. 2 OMnipotens , ſempiterne Deus , qui per unicum Filium tuum , Eccleſiæ tuæ demonſtraſti te eſſe cultorem , omnem palmitem , fructum in eodem Chriſto tuo (qui vera vitis eſt) efferentem clementer excolens , ut fructus afferat ampliores ; fidelibus tuis , quos velut vineam ex Ægypto per fontem Baptiſmi * pertuliſti , nullæ peccatorum ſpinæ prævaleant ; ut Spiritus tui ſanctificatione muniti , perpetua fruge ditentur . Per eumdem Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum Filium tuum , qui tecum vivit & regnat Deus in unitate ejuſdem Spiritus ſancti , per omnia ſæcula ſæculorum .

* al. transtuliſti .

Breviar. Mozara. fol. 131. 3 DOmine , qui Iſraeliticam vineam pro fructibus repuliſti ſpinarum , amplia Eccleſiam tuam inlatione virtutum , ut maceria , qua illi detecti ſunt præceptorum nos ambias , & turrim regni torcularque altaris , quod illis imminuis , nobis impertias ; ut imbre nubium in pluviam rupta , flammarum debitas vepres non exhibeamus ; ſed fruges cæleſtes benignus & in nobis nutrias , & ex nobis accipias . ℟. *Amen* . Per miſericordiam tuam Deus noſter , qui es benedictus , & vivis , & omnia regis in ſæcula ſæculorum . ℟. *Amen* .

Eſaiæ XXVI. 1.

Vetus	Vulgata
ALIUD CANTICUM ESAIAE PROPHETAE.	ALIUD CANTICUM ESAIAE PROPHETAE.

Canticum iſtud , quod in terra confeſſionis & laudis Sancti canunt , de Domino Salvatore loquitur , cujus adventu , cæleſtis Urbis apertæ ſunt portæ ; vetus eſt idololatriæ error ablatus , pax ſervata , ſuperbi humiliati ; atque pedibus pauperis , greſſibuſque egenorum , Chriſti videlicet & Apoſtolorum ſunt conculcati .

ECCE

Propheta.

Ex Brev. Mozara. fol. 11.

* Hæc tria verba non extant apud LXX.

ECCE CIVITAS VIRTUS ET SALVATIO NOSTRA,
pone murum, & circa murum munitionem muri.
† * *Poſt * ſceptrum * viri, aperite portas:*
intret plebs cuſtodiens juſtitiam,
participes qui ſunt veritatis, cuſtodientes pacem.
† *Quoniam in te ſperaverunt Domine uſque in æternum.*
Deus magnus & æternus.
† *Quomodo humiliaſti & deduxiſti eos, qui commorabantur in altiſſimis!*
† *Civitates firmiſſimas dejicies;*
† *& deduces eas uſque ad humum:*
& conculcabunt eas pedes manſuetorum & humilium.
† *Directa facta eſt via piorum:*
& præparatum eſt iter ſanctorum:
† *viæ enim Domini, judicium.*
Speravimus in nomine ejus, & in memoria quam concupivit anima mea.

Propheta.

URBS FORTITUDINIS NOSTRÆ SION,[a] SALVATOR.
[b] ponetur in ea murus & antemurale.
† Aperite [c] portas:
& ingrediatur gens juſta, cuſtodiens [d] veritatem.
† Vetus error abiit:
ſervabis pacem pacem;
quia in te ſperavimus.
† Speraſtis in Domino [e] in ſæculis æternis,
in Domino Deo forti in perpetuum.
† Quia incurvabit [f] habitantes in excelſo:
[g] civitatem ſublimem humiliabit.
† humiliabit eam uſque ad terram:
detrahet eam uſque ad pulverem.
† [h] Conculcabit eam pes,
pedes [i] pauperis, greſſus egenorum.
† Semita juſti recta eſt:
rectus callis juſti ad ambulandum.
† Et [k] in ſemita judiciorum tuorum, Domine, [l] ſuſtinuimus te:
nomen tuum & [m] memoriale tuum [n] in deſiderio animæ.
Anima mea [o] deſideravit [p] te in nocte.

O R A T I O.

URbs fortitudinis noſtræ, ſalvationis tuæ muro nos protege; noſque & intrinſecus ab hoſte defende, ut intra extraque tua protectione muniti, in tua

Emanuel Sà.

[a] *SALVATOR, ſc. eſt: quaſi dicat, Chriſtus eſt fortitudo noſtra. Chald. & LXX* ſalus. [b] *PONETUR &c. quaſi dicat, erunt tutiſſimi fideles in Eccleſia.* [c] *PORTAS, ſcilicet Eccleſiæ vel cæli.* [d] *VERITATEM, ſcil. Evangelium.* [e] *IN SÆCULIS &c. pro, in ſæcula æterna, ideſt, in perpetuum, poteſt autem conjungi cum* ſperaſtis, *vel cum,* Domino. [f] *HABITANTES &c. id eſt, ſuperbos, vel Hieroſolymitanos.* [g] *CIVITATEM. ſc. Jeruſalem, vel Romam, vel mundum.* [h] *CONCULCABIT, ideſt ſubjiciet, vel contemnet.* [i] *PAUPERIS, ſc. Chriſti & Apoſtolorum.* [k] *IN SEMITA &c. quaſi dicat, dum nos punis, vel in rectitudine, ſeu juſtitia.* [l] *SUSTINUIMUS, ideſt, exſpectavimus, ſcil. ut opem ferres, ſeu liberares.* [m] *MEMORIALE TUUM, ideſt tui memoria, vel tuam noſtri memoriam.* [n] *IN DESIDERIO ANIMÆ, pro, deſideravimus.* [o] *DESIDERAVIT. LXX* conſurgit ad. [p] *TE Chald.* orare te.

tua pace atque quiete mereamur jugiter permanere. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus, & vivis, & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟. *Amen*.

Eſaiæ XXVI. 9.

ALIUD CANTICUM ESAIAE PROPHETAE.

Canticum iſtud petit ut percutiantur impii, & pax poſt cuncta donetur; & Sanctos dicens propter timorem Domini parturire & parere ſpiritum ſalutis, habitatoreſque terræ corruere, quia ſalutes non fecerunt in terra, mortuorum reſurrectionem aperte prænunciat.

Ex Pſalter. Ambroſiano ſub S. Carolo.

DE NOCTE VIGILAT SPIRITUS MEUS AD TE DEUS:
† *quia lux eſt præcepta tua ſuper terram.*
† *Juſtitiam diſcite qui habitatis terram:*
ceſſavit enim impius.
† *Omnis qui non didicerit juſtitiam ſuper terram, veritatem non faciet.*
† *Tollatur impius,*
ne videat majeſtatem Domini.
† *Domine Deus excelſum eſt brachium tuum, & neſcierunt:*
dum autem advenetis, ſcientes confundentur.
† *Zelus apprehendet populum ineruditum:*
& nunc ignis adverſarios conſumit.
† *Domine Deus noſter pacem da nobis:*
omnia enim reddidiſti nobis.
† *Domine Deus noſter poſſide nos:*
Domi-

ALIUD CANTICUM ESAIAE PROPHETAE.

DE MANE VIGILABO AD TE. Propheta.
[a] Cum feceris judicia tua in terra; Hinc incipit hoc Canticū in Cod. vetuſtiſs. Vatican. Reginæ Sueciæ.
juſtitiam diſcent habitatores orbis.
† [b] Miſereamur impio:
& non diſcet juſtitiam.
† [c] In terra ſanctorum iniqua geſſit:
& non videbit gloriam Domini.
† Domine [d] exaltetur manus tua:
& [e] non videant:
videant, & confundantur [f] zelantes populi:
& ignis hoſtes tuos devoret.
† Domine dabis pacem nobis:
omnia enim opera noſtra operatus es nobis.
† Domine Deus noſter, [g] poſſederunt nos [h] domini abſque te:
tantum [i] in te recordemur nominis tui.
† [k] Morientes non [l] vivant:
gigan-

Emanuel Sà.

[a] *CUM FECERIS &c. ideſt cum punieris peccatores.* *LXX* quia lux præcepta tua ſuper terram. [b] *MISEREAMUR, ſc. exſpectando ad pœnitentiam, vox Dei.* [c] *IN TERRA SANCTORUM &c. quaſi dicat, habitans inter juſtos.* *LXX* tollatur impius, ne videat gloriam Domini. [d] *EXALTETUR &c. quaſi dicat, oſtende tuam potentiam: vel, puni.* [e] *NON VIDEANT, ſcil. ad ſalutem, ſed confuſionem.* [f] *ZELANTES, ideſt invidentes, ſcil. Judæi ſaluti Gentium: vel, zelantes non ſecundum ſcientiam.* [g] *POSSEDERUNT &c.* *LXX* poſſide nos Domine: extra te alium non ſcimus: invocamus nomen tuum. [h] *DOMINI, ſc. Dæmon Mundus & Caro.* [i] *IN TE, ſcil. confidimus.* [k] *MORIENTES, ſc. in peccatis.* [l] *VIVANT, pro, vivent, ſcil. cum juſtis.*

Digitized by Google

Domine præter te alium neſcimus :
nomen tuum nominamus ,
† *Mortui autem vitam non videbunt :*
neque medici ſuſcitabunt .
† *Ideo ſuperinduxiſti & perdidiſti & ſuſtuliſti omnem maſculum eorum .*
† *Adde illis mala Domine :*
adde mala omnibus glorioſis terræ .
† *Domine in tribulatione memor fui tui :*
in tribulatione modica , eruditio tua eſt nobis .
† *& ſicut parturiens proxima ut pareret , in dolore ſuo exclamavit :*
ita facti ſumus in dilecto tuo .
† *propter timorem tuum Domine*
in utero accepimus & doluimus & peperimus ſpiritum ſalutis tuæ ;
*quem * feciſti ſuper terram .*
* *al. fecimus.*
† *Non cademus , ſed cadent qui inhabitant ſuper terram :*
exſurgent mortui ; & reſurgent qui in monumentis ſunt :
& lætabuntur qui ſunt ſuper terram .
† *ros enim qui abs te eſt , ſanitas eſt illis :*
terra vero impiorum peribit .
† *Am-*

[a] gigantes non [b] reſurgant .
† Propterea viſitaſti & contriviſti eos :
& perdidiſti omnem memoriã eorũ.
† [c] indulſiſti genti Domine , indulſiſti genti :
numquid [d] glorificatus es ?
[e] elongaſti omnes terminos terræ .
† Domine, in anguſtia requiſierunt te :
in tribulatione [f] murmuris , doctrina tua [g] eis .
† Sicut quæ concipit cum appropinquaverit ad partum ,
dolens clamat in doloribus ſuis ;
ſic facti ſumus [h] a facie tua Domine .
† Concepimus & quaſi parturivimus & peperimus ſpiritum .
[i] ſalutes non fecimus in terra :
† ideo non [k] ceciderunt habitatores terræ .
Vivent mortui [l] tui, interfecti [m] mei reſurgent .
† Expergiſcimini & laudate qui habitatis in [n] pulvere .
Quia ros [o] lucis , [p] ros tuus ;
& terram [q] gigantum detrahes in ruinam .
† Vade populus meus , intra [r] in cubicula tua :
claude oſtia tua ſuper te .
† abſcondere modicum ad momentum .
donec

[a] *GIGANTES , ideſt tyranni , ſeu oppreſſores aliorum .* [b] *RESURGANT , pro , reſurgent , ſc. ad vitam æternam . vide Pſalm. I.* [c] *INDULSISTI , ſc. remittendo peccata , vel non puniendo .* [d] *GLORIFICATUS ES ? ſc. ab ingratis .* [e] *ELONGASTI , ideſt produxiſti : quaſi dicat , dilataſti Eccleſiam .* [f] *MURMURIS , ideſt ingemiſcente . Chald.* tacite. *LXX* parva . [g] *EIS , ſcil. adhibetur , vel , prodeſt .* [h] *A FACIE TUA . Chald.* quia peccavimus coram te . *LXX* propter timorem tuum . [i] *SALUTES , ideſt opera ſalutis .* [k] *CECIDERUNT , ideſt Deo ſe humiliaverunt : vel , ideo a nobis ſuperari non potuerunt ,* [l] *TUI , ideſt propter te , vel in gratia tua .* [m] *MEI . Vox Dei .* [n] *PULVERE , ideſt humilitate , vel quaſi dicat , ſepulti .* [o] *LUCIS , ideſt matutinus . LXX* ſanitatis ipſis eſt . [p] *ROS TUUS , ideſt gratia vel auxilium .* [q] *GIGANTUM , ideſt improborum , ſeu violentorum .* [r] *IN CUBICULA , ideſt ſepulchra , Hieron. epiſtola 61. & Tertullianus lib. de reſurrectione carnis .*

† *Ambula populus meus, & intra in receſſus tuos:*
† *claude oſtium tuum, & abſconde te poſt illud aliquantulum,*
donec tranſeat ira Domini.

donec pertranſeat[a] indignatio.
† Ecce enim Dominus[b] egredietur de loco ſuo,
ut viſitet iniquitatem habitatoris terræ contra eum:
&[c] revelabit terra[d] ſanguinem ſuũ:
& non operiet ultra interfectos ſuos.

[a] *INDIGNATIO, ſc. Dei; vide locum ſimilem Job. 14.* [b] *EGREDIETUR, ſc. ad puniendum: quaſi dicat, manifeſtabit ſuam potentiam.* [c] *REVELABIT, ideſt manifeſtabit.* [d] *SANGUINEM &c. Chald.* ſanguinem innocentem ſuper ſe effuſum: *quaſi dicat, apparebunt peccatores, & punientur a Deo.*

ORATIONES.

Breviar. Mozara. fol. 71. 106. 1 DE nocte vigilantem ad te ſpiritum noſtrum, luce Deus decora præceptorum tuorum illuſtra; & in tempeſtate requirentium te, vigil ut lux adeſto meridiana: nullæ nos tenebræ te ſequentes impediant; nec injuſtitiæ amor noſtra a te veſtigia retrahat; ſed valeamus juſtitiam diſcere, te auctorem juſtitiæ proficienti poſtulamus aviditate: ac dum te niſu perpeti amplecti concupiſcimus, tuæ quoque ſapientiæ amplexibus perenniter hæreamus. ℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus & vivis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℞. *Amen*.

fol. 149. 2 POne Domine Spiritum tuum in nos, ut parturiamus ſpiritum ſalutis, quem feciſti ſuper terram; ut ipſo nobiſcum in æternum manente, nullis pœnis cruciemur in futuro examine. ℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

CANTICUM JONAE PROPHETAE

CANTICUM[e] JONAE PROPHETAE

Jonæ II. 3. Jonas miſſus in mare, & a ceto magno deglutitus, poſtquam in ejus utero ſoſpitem eſſe ſe ſentiit, non deſperans de Domini miſericordia, ad Dominum Deum ſuum orat: deſideranſque in profundo maris poſitus, videre templum Domini, ſpiritu Prophetali alibi eſt, & alibi contemplatur. Porro ſicut Jonæ in mare demerſio, paſſionem indicat Salvatoris; ita & oratio illius, typus eſt Dominicæ orationis.

Propheta. Ex Pſalt. Ambroſiano. *CLAMAVI AD DOMINUM DEUM MEUM IN TRIBULATIONE MEA:*
† *& exaudivit de ventre inferni clamorem meum.*
Et

[e]CLAMAVI DE TRIBULATIONE MEA AD DOMINUM: Propheta.
† & exaudivit me.
De ventre[f] inferi clamavi;
&

Emanuel Sà. [e] *CLAMAVI, ſc. cum projiceret in mare.* [f] *INFERI, ideſt ceti: qui velut ſepulchrum erat, vel ut infernus: ſc. profundum quiddam & tenebroſum atque horribile. Chald.* de infima abyſſo.

Digitized by Google

Et exaudiſti vocem meam.
† *Projeciſti me in altitudinem cordis maris:*
& flumina me circumdederunt.
† *omnes altitudines tuæ & fluctus tui ſuper me tranſierunt.*
† *& ego dixi:* Expulſus ſum ab oculis tuis:
forſitan adjiciam, ut reſpiciam ad templum ſanctum tuum.
† Circumfuſa eſt mihi aqua uſque ad animam meam:
abyſſus circuivit me * poſtremo.
† ingreſſum eſt caput meum in ſciſſuris montium:
deſcendi in terram, cujus vectes ſunt continentes æterni.
† Et aſcendat de corruptione vita mea ad te Domine Deus meus.
† *In hoc quod defecit anima mea a me, Domini memoratus ſum:*
† *& veniat oratio mea ad templum ſanctum tuum.*
Obſervantes vana & falſa, miſericordiam ſuam dereliquerunt:

† *ego*

*poſtrema, *id eſt*, noviſſima. *ut apud S. Ambroſium in Pſalm. XLIII.*

& [a] exaudiſti vocem meam.
† Et projeciſti me in profundum in [b] corde maris:
& [c] flumen circumdedit me.
omnes [d] gurgites tui & fluctus tui ſuper me tranſierunt.
† & [e] ego dixi: *Abjectus ſum a conſpectu oculorum tuorum:*
verumtamen rurſus [f] *videbo templum ſanctum tuum.*
† *Circumdederunt me aquæ uſque ad* [g] *animam:*
abyſſus vallavit me, pelagus operuit caput meum:
† *ad* [h] *extrema montium deſcendi:*
terræ [i] *vectes concluſerunt me* [k] *in æternum.*
[l] *& ſublevabis de corruptione vitam meam Domine Deus meus.*
† Cum anguſtiaretur in me anima mea,
Domini recordatus ſum;
[m] ut veniat ad te oratio mea ad [n] templum ſanctum tuum.
† Qui [o] cuſtodiunt vanitates fruſtra,
[p] miſericordiam ſuam derelinquunt.

† ego

[a] *EXAUDISTI. ſc. ſentiebat ſe nihil lædi, & ſperabat ſe inde liberandum.* [b] *CORDE, ideſt medio,* [c] *FLUMEN. ideſt aquæ copia, ſeu fluctus. LXX* flumina. [d] *GURGITES, ideſt aquarum copia. Chald.* tempeſtates. *LXX* elevationes. *vide Pſalm. 41. ubi eadem prorſus verba, quæ hic & Hebr. & in LXX.* [e] *EGO DIXI &c. quaſi dicat, putabam me a te derelictum.* [f] *VIDEBO, ideſt ſpero me viſurum.* [g] *ANIMAM, ideſt animæ ſeu vitæ periculum. Chald.* mortem. *vide ſimilem phraſim. Pſalm. 68.* [h] *EXTREMA. Chald.* radices. *LXX* ſciſſuras, *ſc. cavernas, quæ ſunt ad montium radices prope mare.* [i] *VECTES, pro velut vectes, quaſi dicat, ita eram concluſus, ut qui vectibus clauditur.* [k] *IN ÆTERNUM. quaſi dicat, niſi Dei potentia numquam inde exire poſſem, ſcil. ex illis ſcopulorum cavernis. LXX* æterni: *quaſi dicat, fortiſſimi.* [l] *ET, pro, tamen.* [m] *UT VENIAT, pro, ut veniret. LXX* & veniat. *Chald.* & venit. [n] *TEMPLUM, ſc. cœlum, vel templum Hieroſolymitarum, ubi Deus ſolebat exaudire; quoque ſe Jonas animo videtur convertiſſe dum oraret,* [o] *CUSTODIUNT VANITATES, ideſt colunt idola.* [p] *MISERICORDIAM SUAM, ſc. Deum, a quo miſericordia cuique exſpectanda eſt.*

† *ego autem cum voce confeſſionis & ſupplicationis immolabo tibi :*
† *quæcumque vovi , reddam tibi ſalvatori meo Domino .*

† ego autem [a] in voce laudis [b] immolabo tibi :
quæcumque vovi , reddam pro ſalute Domino .

[a] *IN VOCE LAUDIS , ideſt laudando te .* [b] *IMMOLABO . ſcilicet hoſtias .*

ORATIO.

Breviar. Mozarab. fol. 191. SAlvator noſter & Domine , fac nos votum tibi ex corde puro vovere , ut infatigabili curſu tuæ ſervantes præcepta , patienter adverſa cuncta toleremus præſentia . [a] ℟. *Amen* . Per miſericordiam tuam Deus noſter , qui es benedictus & vivis & omnia regis in ſæcula ſæculorum . ℟. *Amen* .

* Ita Cod. vetuſtiſs. Vatic. lim Reginæ Sueciæ.

* CANTICUM HIEREMIAE

ORATIO HIEREMIAE PROPHETAE.

Threni IV.

Propheta vaſtationem urbis Jeruſalem , & caſum populi Judæorum hiſtorialiter deplorat ; & ſpiritualiter ruinam animarum fidelium , & vaſtationem quam paſſæ ſunt a nequitiis ſpiritualibus , flebiliter commemorat . Ad extremum vero ipſius Domini opem & miſericordiam ſubvenire afflictis , humiliter deprecatur .

Propheta. Ex eodē Cod & Breviar. Mozara. fol. 113.

MEMENTO DOMINE QUID FACTUM SIT NOBIS :
aſpice & vide opprobrium noſtrum .
† *Hæreditas noſtra converſa eſt alienis ; domus noſtræ peregrinis .*
† *Orphani facti ſumus , velut non habentes patres :*
matres noſtræ ſicut viduæ .
† *Aquas noſtras in pecunia bibimus : & ligna noſtra in commutatione accepimus .*
† *In cervices noſtras curvati ſumus : laboravimus , requiē non accepimus .*
† *Ægyptus dedit manus Aſſyriis , in ſatietate ipſis .*
† *Patres noſtri peccaverunt , & non ſunt :*

nos

Propheta. Sic diſtinguuntur hi verſus in noſtro vetuſto grandi Cod. Bibliorum.

RECORDARE DOMINE QUID ACCIDERIT NOBIS :
intuere & reſpice [a] opprobrium noſtrum .
† Hæreditas noſtra verſa eſt ad alienos ; domus noſtræ ad extraneos .
† [b] Pupilli facti ſumus abſque patre :
matres noſtræ quaſi viduæ .
† Aquam [c] noſtram pecunia bibimus : ligna noſtra pretio comparavimus .
† Cervicibus noſtris [d] minabamur : laſſis non dabatur requies .
† Ægypto [e] dedimus manum & Aſſyriis ;
ut ſaturaremur pane .
† Patres noſtri peccaverunt , & non ſunt :

& nos

Emanuel sà.

[a] *OPPROBRIUM . ſcil. quo afficimur a Gentibus .* [b] *PUPILLI , pro , veluti pupilli .* [c] *NOSTRAM , ideſt nobis neceſſariam , vel alias noſtram , ſed captam ab hoſtibus .* [d] *MINABAMUR , pro , trahebamur .* [e] *DEDIMUS MANUM , ſc. ſupplicantes , vel fœdus facientes .*

Digitized by Google

nos autem iniquitates eorum exſolvimus.
† *Servi dominati ſunt nobis:*
& non eſt qui redimat de manibus eorum.
† *In animabus noſtris adquiſivimus panem noſtrum,*
a facie gladii & ſolitudinis.
† *Pellis noſtra ut clibanus livida facta eſt*
a facie plagarum famis.
† *Mulieres in Sion humiliatæ ſunt:*
& virgines in civitatibus Juda.
† *Principes in manibus eorum ſuſpenſi ſunt:*
& faciem ſeniorum non glorificaverunt.
† *Potentes molis molebant:*
& juvenes ligno confixi ſunt.
† *Senes ad portas defecerunt:*
& electi a pſalmis ſuis ceſſaverunt.
† *Diſſolutum eſt gaudium cordis noſtri:*
converſus eſt in luctum chorus noſter.
† *Cecidit corona capitis noſtri.*
Væ nunc nobis quoniam peccavimus:
† *Propter hoc factum eſt in dolore cor noſtrum:*
propter hoc excæcati ſunt oculi noſtri ſuper montem Sion:
† *quia exterminatus eſt;*
vulpes tranſierunt per eum.
† *Tu autem Domine in æternum habitas: ſedes*

& nos [a] iniquitates eorum portavimus.
† [b] Servi dominati ſunt noſtri:
non fuit qui redimeret de manu eorum.
† [c] In animabus noſtris afferebamus panem nobis
[d] a facie gladii in deſerto.
† Pellis noſtra quaſi clibanus exuſta eſt
[e] a facie tempeſtatum famis.
† Mulieres in Sion [f] humiliaverunt:
& virgines in civitatibus Juda.
† Principes [g] manu ſuſpenſi ſunt:
facies ſenum non erubuerunt.
† Adoleſcētibus [h] impudice abuſi ſunt:
& pueri [i] in ligno corruerunt.
† Senes defecerunt de [k] portis:
juvenes, de choro pſallentium.
† Defecit gaudium cordis noſtri:
verſus eſt in luctum [l] chorus noſter.
† Cecidit [m] corona capitis noſtri:
Væ nobis quia peccavimus.
† Propterea mœſtum factum eſt cor noſtrum;
ideo [n] contenebrati ſunt oculi noſtri,
† propter [o] montem Sion quia diſperiit;
vulpes ambulaverunt in eo.
† Tu autem Domine in æternum permanebis:
folium tuum, in generationem & generationem.

† Quare

[a] *INIQUITATES, ideſt iniquitatum pœnam.* [b] *SERVI, ſcilicet olim noſtri, ut Idumæi, Moabitæ &c.* [c] *IN ANIMABUS NOSTRIS, ideſt cum vitæ noſtræ periculo.* [d] *A FACIE GLADII, ideſt propter hoſtes gladiis inſequentes.* [e] *A FACIE &c. ideſt ob calamitoſam famem.* [f] *HUMILIAVERUNT, ſcilicet violantes.* [g] *MANU, ſcilicet hoſtium.* [h] *IMPUDICE ABUSI SUNT. Hebr. & Chald.* molere fecerunt. *ſcilicet in piſtrino.* [i] *IN LIGNO; ideſt ſub lignorum pondere, quæ ferre cogebantur, aut volvendo molam manubrio. Chald.* in patibulo. [k] *PORTIS, ideſt judiciis, quæ in portis urbium fiebant.* [l] *CHORUS, ſcilicet pſallentium.* [m] *CORONA, ideſt diadema, ſcilicet regnum.* [n] *CONTENEBRATI, ſcilicet præ fletu.* [o] *MONTEM, ſcilicet ubi templum, quaſi dicat, ob dirutum templum.*

Digitized by Google

ſedes tua, in ſæculum ſæculi.
† *Ut quid in contemtu obliviſceris noſtri?*
derelinques nos in longitudine dierum?
† *Converte nos Deus ad te, & convertemur:*
innova dies noſtros ſicut antea:
† *quia repellens repuliſti nos a te;*
& iratus es nobis nimis valde.

† Quare in perpetuum obliviſceris noſtri?
derelinques nos in longitudine dierum?
† [a] Converte nos Domine ad te, & convertemur:
innova dies noſtros [b] ſicut a principio.
† Sed projiciens repuliſti nos;
iratus es contra nos [c] vehementer.

[a] *CONVERTE NOS. Neceſſitas gratiæ Dei.* [b] *SICUT A PRINCIPIO, ideſt ut olim felices erant.* [c] *VEHEMENTER: quaſi dicat, ſufficere poſſet jam tanta punitio peccatorum noſtrorum.*

Cap. III. 26.

CANTICUM AZARIAE In Daniele Propheta.

CANTICUM AZARIAE In Daniele Propheta.

Azarias in captivitate Babylonis, ligatus miſſus in fornacem ſtans in medio flammæ, hæc orat. Quæ fideles, quando diverſis premuntur anguſtiis ex toto cordis loquantur affectu, quidquid eis acciderit, juſte ſe ſuſtinere fatentes.

BENEDICTUS DOMINE DEUS PATRUM NOSTRORUM:
& laudabile eſt & glorioſum nomen tuum in ſæcula.
† *quoniam juſtus es in omnibus quæ feciſti nobis:*
& omnia opera tua [vera:]
& rectæ, viæ tuæ: & omnia judicia tua, veritas.
† *& judicia veritatis feciſti;*
ſecundum omnia quæ induxiſti nobis,
& ſuper civitatem ſanctam patrum noſtrorum Jeruſalem:
† *quoniam in veritate & judicio induxiſti hæc omnia propter peccata noſtra.*
† *Quoniam peccavimus,*
& inique egimus diſcedere a te.
& mul-

BENEDICTUS ES DOMINE DEUS PATRUM NOSTRORUM:
& laudabile & glorioſum nomen tuum in ſæcula.
† quia juſtus es in omnibus quæ feciſti nobis:
& univerſa opera tua, vera:
& viæ tuæ, rectæ; & omnia judicia tua, [d] vera.
† judicia enim [e] vera feciſti,
[f] juxta omnia quæ induxiſti ſuper nos,
& ſuper civitatem ſanctam patrum noſtrorum Jeruſalem.
† Quia [g] in veritate & in judicio,
induxiſti omnia hæc propter peccata noſtra.
† pec-

[d] *VERA, ideſt perfecta.* [e] *VERA, ideſt juſta.* [f] *JUXTA OMNIA, ideſt in omnibus.* [g] *IN VERITATE ET IN JUDICIO, ideſt juſto judicio.*

& multum peccavimus in omnibus :
& mandatis tuis non obedivimus :
neque conſervavimus neque fecimus ſicut præcepiſti nobis ut bene nobis eſſet .
† *& omnia quæcumque nobis feciſti ,*
& omnia quæ induxiſti nobis , in vero judicio feciſti ;
& tradidiſti nos in manus inimicorum iniquorum ,
inimiciſſimorum , apoſtatarum ,
† *& regno iniquo & nequiſſimo præ omni terra .*
Et nunc non eſt nobis aperire os :
† *confuſio & exprobratio facta eſt ſervis tuis , & colentibus te .*
† *Et ne tradas nos in finem ,*
propter nomen tuum .
& ne avertas miſericordiam tuam a nobis ;
† *propter Abraham dilectum tuum ,*
& Iſaac ſervum tuum ,
& Iſrael ſanctum tuum :
† *quibus locutus es adimplere ſemen eorum ſicut ſtellas cæli ,*
& ſicut arenam , quæ eſt ad oram maris .
† *Quoniam Domine minorati ſumus præ omnibus gentibus :*
& ſumus humiles in omnem terram hodie propter peccata noſtra :
† *& non eſt in hoc tempore princeps*
& propheta & dux ,
† *neque holocauſtomata neque ſacrificiū, neque incenſum ,*
† *neque locus ad ſacrificandum in conſpectu tuo , & invenire miſericordiam .*

† *Sed*

† [a] peccavimus enim & inique egimus recedentes a te :
† & deliquimus in omnibus :
& præcepta tua non audivimus nec obſervavimus :
nec fecimus ſicut præceperas nobis ut bene nobis eſſet .
† Omnia ergo quæ induxiſti ſuper nos,
& univerſa quæ feciſti nobis , in vero judicio feciſti :
& tradidiſti nos in manibus inimicorum noſtrorum iniquorum ,
& peſſimorum prævaricatorumque ,
& regi injuſto & peſſimo [b] ultra omnem terram .
† Et nunc non poſſumus aperire os :
[c] confuſio & [d] opprobrium facti ſumus ſervis tuis & his qui colunt te .
† Ne quæſumus [e] tradas nos [f] in perpetuum ;
propter nomen tuum .
& ne diſſipes [g] teſtamentum tuum ;
neque auferas miſericordiam tuam a nobis ,
† propter Abraham dilectum tuum ,
& Iſaac ſervum tuum ,
& Iſrael ſanctum tuum :
quibus locutus es , pollicens
quod multiplicares ſemen eorum ſicut ſtellas cæli ,
& ſicut arenam quæ eſt in littore maris .
† Quia Domine imminuti ſumus pluſquam omnes gentes :
ſumuſque [h] humiles in univerſa terra hodie propter peccata noſtra .
† & non eſt in tempore hoc princeps ,

& dux

[a] *PECCAVIMUS. Loquitur in perſona populi ſecundum Hieron.* [b] *ULTRA OMNEM TERRAM , ideſt omnium regum terræ , vel , in omni terra .* [c] *CONFUSIO , ſcilicet pudet illos noſtri .* [d] *OPPROBRIUM . ſcilicet exprobrantur eis noſtra peccata .* [e] *TRADAS ſcilicet gentibus , vel calamitati .* [f] *IN PERPETUUM . Græce .* in finem , *quod Hebraica phraſi idem ſignificat .* [g] *TESTAMENTUM , id eſt pactum .* [h] *HUMILES , id eſt abjecti .*

† *Sed in anima contribulata*
& ſpiritu humiliationis accipiamur.
† *Quaſi in holocauſtis arietum & taurorum,*
& multitudine agnorum pinguium:
† *ſic fiat ſacrificium noſtrum in conſpectu tuo hodie,*
& perficere ſubſequentes te:
† *quoniam non eſt confuſio his qui confidunt in te.*
Et nunc exſequimur in toto corde
& timemus te; & inquirimus faciem tuam.
Ne confundas nos:
† *& fac nobiſcum ſecundum majeſtatem tuam,*
& ſecundum multitudinem miſerationum tuarum.
† *& libera nos ſecundum mirabilia tua:*
& da gloriam nomini tuo Domine.
† *Confundantur omnes qui oſtendunt ſervis tuis mala:*
& confundantur ab omnipotentia tua:
& virtus eorum conteratur:
& cognoſcant quoniam tu es Dominus Deus ſolus
in omni orbe terrarum.

& dux & propheta,
† neque holocauſtum neque ſacrificium,
neque oblatio neque incenſum.
† neque locus [a] primitiarum coram te;
ut poſſimus invenire miſericordiam tuam.
Sed in animo contrito,
& ſpiritu humilitatis ſuſcipiamur.
† Sicut in holocauſto arietum & taurorum,
& ſicut in millibus agnorum pinguium:
† ſic fiat ſacrificium noſtrum in conſpectu tuo hodie ut placeat tibi:
† quoniam non eſt confuſio confidentibus in te.
Et nunc ſequimur te in toto corde:
& timemus te; & quærimus faciem tuam.
Ne confundas nos.
† ſed fac nobiſcum juxta manſuetudinem tuam,
& ſecundum multitudinem miſericordiæ tuæ.
† & erue nos in mirabilibus tuis:
& da gloriam nomini tuo Domine.
† Et confundantur omnes qui [b] oſtendunt ſervis tuis mala:
confundantur [c] in omni potentia tua:
& robur eorum conteratur:
& ſciant quia tu es Dominus Deus ſolus,
& glorioſus ſuper orbem terrarum.

[a] *PRIMITIARUM, ſcilicet offerendarum.* [b] *OSTENDUNT &c. ideſt affligunt ſervos tuos.* [c] *IN OMNIPOTENTIA, ideſt per omnipotentiam.*

Ex Cod. vetuſt. ſs. Vatic. olim Reginæ Suec.

INCIPIUNT BENEDICTIONES

TRIUM PUERORUM.

Angelus autem Domini ſimul deſcendit cum eis qui erant cum Azaria in fornacem: & fecit medium fornacis,

HYMNUS

TRIUM PUERORUM.

Angelus autem Domini deſcendit cum Azaria & ſociis ejus in fornacem:
& excuſſit flammam ignis de fornace:
& fecit

Digitized by Google

cis, ut ſpiritum roris ſibilantem: & non tetigit eos omnino ignis neque contriſtavit, neque moleſtus fuit eis.

Tunc hi tres pueri, ſicut ex uno ore laudabant & benedicebant Dominum in fornace, dicentes.

B*ENEDICTUS ES DOMINE DEUS PATRUM NOSTRORUM:*

& laudabilis & ſuperexaltatus in ſæcula.

† *Benedictum nomen gloriæ tuæ quod eſt ſanctum:*

& laudabilis & ſuperexaltatus in ſæcula.

† *Benedictus es in templo ſancto gloriæ tuæ:*

& laudabilis & ſuperexaltatus in ſæcula.

† *Benedictus es qui vides abyſſos; ſedes ſuper Cherubim:*

& laudabilis & ſuperexaltatus in ſæcula.

† *Benedictus es ſuper ſedem regni tui:*

& laudabilis & ſuperexaltatus in ſæcula.

† *Benedictus es in firmamento cæli:*

& laudabilis & ſuperexaltatus in ſæcula.

B*Enedicite omnia opera Domini Domino:*

hymnum dicite & ſuperexaltate eum in ſæcula.

† *Benedicite cæli Domino:*

hymnum dicite & ſuperexaltate eum in ſæcula.

† *Benedicite Angeli Domini Domino:*

hymnum dicite & ſuperexaltate eum in ſæcula.

† *Benedicite aquæ omnes quæ ſuper cælos ſunt Domino:*

hymnum

& fecit medium fornacis quaſi ventum [a] *roris flantem.* a *pro, roſcidū.*

& non tetigit eos omnino ignis neque contriſtavit;

nec quidquam moleſtiæ intulit.

Tunc hi tres quaſi ex uno ore laudabant, & glorificabant & benedicebant Deum in fornace, dicentes.

BENEDICTUS ES DOMINE DEUS PATRUM NOSTRORUM:

& laudabilis & glorioſus & ſuperexaltatus in ſæcula.

† Et benedictum nomen [b] gloriæ tuæ ſanctum: b *id eſt,* glorioſum.

& laudabile & ſuperexaltatum in omnibus ſæculis.

† Benedictus es in templo ſancto gloriæ tuæ:

& ſuperlaudabilis & ſupergloriosus in ſæcula.

† Benedictus es in throno regni tui:

& ſuperlaudabilis & ſuperexaltatus in ſæcula.

† Benedictus es qui intueris abyſſos; & ſedes ſuper Cherubim:

& laudabilis & ſuperexaltatus in ſæcula.

† Benedictus es in firmamento cæli:

& laudabilis & glorioſus in ſæcula.

BEnedicite omnia opera Domini Domino:

laudate & ſuperexaltate eum in ſæcula.

† Benedicite Angeli Domini Domino:

laudate & ſuperexaltate eum in ſæcula.

† Benedicite cæli Domino:

laudate & ſuperexaltate eum in ſæcula.

† Benedicite aquæ omnes quæ ſuper cælos ſunt Domino:

laudate

Digitized by Google

hymnum dicite & ſuperexaltate eum in ſæcula.

† Benedicite omnes virtutes Domini Domino:
hymnum dicite & ſuperexaltate eum in ſæcula.

† Benedicite ſol & luna Dominum:
hymnum dicite & ſuperexaltate eum in ſæcula.

† Benedicite ſtellæ cæli Domino:
hymnum dicite & ſuperexaltate eum in ſæcula.

† Benedicite imber & ros Domino:
hymnum dicite & ſuperexaltate eum in ſæcula.

† Benedicite omnes ſpiritus Domino:
hymnum dicite & ſuperexaltate eum in ſæcula.

† Benedicite ignis & æſtus Domino:
hymnum dicite & ſuperexaltate eum in ſæcula.

† Benedicite noctes & dies Domino:
hymnum dicite & ſuperexaltate eum in ſæcula.

† Benedicite tenebræ & lumen Domino:
hymnum dicite & ſuperexaltate eum in ſæcula.

† Benedicite frigus & æſtus Domino:
hymnum dicite & ſuperexaltate eum in ſæcula.

† Benedicite pruina & nives Domino:
hymnum

laudate & ſuperexaltate eum in ſæcula.

† Benedicite omnes virtutes Domini Domino:
laudate & ſuperexaltate eum in ſæcula.

† Benedicite ſol & luna Domino:
laudate & ſuperexaltate eum in ſæcula.

† Benedicite ſtellæ cæli Domino:
laudate & ſuperexaltate eum in ſæcula.

† Benedicite omnis imber & ros Domino:
laudate & ſuperexaltate eum in ſæcula.

† Benedicite omnes ſpiritus Dei Domino:
laudate & ſuperexaltate eum in ſæcula.

† Benedicite ignis & æſtus Domino:
laudate & ſuperexaltate eum in ſæcula.

† Benedicite frigus & æſtus Domino:
laudate & ſuperexaltate eum in ſæcula.

† Benedicite rores & pruina Domino:
laudate & ſuperexaltate eum in ſæcula.

† Benedicite gelu & frigus Domino:
laudate & ſuperexaltate eum in ſæcula.

† Benedicite glacies & nives Domino:
laudate & ſuperexaltate eum in ſæcula.

† Benedicite noctes & dies Domino:
laudate & ſuperexaltate eum in ſæcula.

† Benedicite lux & tenebræ Domino:
laudate & ſuperexaltate eum in ſæcula.

† Benedicite fulgura & nubes Domino:

hymnum dicite & ſuperexaltate eum in ſæcula.

† *Benedicite fulgura & nubes Domino: hymnum dicite & ſuperexaltate eum in ſæcula.*

† *Benedicat terra Domino: hymnum dicat & ſuperexaltet eum in ſæcula.*

† *Benedicite montes & colles Domino: hymnum dicite & ſuperexaltate eum in ſæcula.*

† *Benedicite omnia naſcentia in terra Domino: hymnum dicite & ſuperexaltate eum in ſæcula.*

† *Benedicite maria & flumina Domino: hymnum dicite & ſuperexaltate eum in ſæcula.*

† *Benedicite fontes Domino: hymnum dicite & ſuperexaltate eum in ſæcula.*

† *Benedicite ceti & omnia quæ moventur in aquis, Domino: hymnum dicite & ſuperexaltate eum in ſæcula.*

† *Benedicite volucres cæli Domino: hymnum dicite & ſuperexaltate eum in ſæcula.*

† *Benedicite beſtiæ & jumenta Dominum: hymnum dicite & ſuperexaltate eum in ſæcula.*

† *Benedicite filii hominum Dominum: hymnum dicite & ſuperexaltate eum in ſæcula.*

† *Benedicat Iſrael Domino: hymnum dicat & ſuperexaltet eum in ſæcula.*

† *Benedicite Sacerdotes Domini Domino: hymnum dicite & ſuperexaltate eum in ſæcula.*

† *Benedicite ſervi Domini Domino: hymnum dicite & ſuperexaltate eum in ſæcula.*

† *Bene-*

laudate & ſuperexaltate eum in ſæcula.

† Benedicat terra Dominum: laudet & ſuperexaltet eum in ſæcula.

† Benedicite montes & colles Domino: laudate & ſuperexaltate eum in ſæcula.

† Benedicite univerſa germinantia in terra Domino: laudate & ſuperexaltate eum in ſæcula.

† Benedicite fontes Domino: laudate & ſuperexaltate eum in ſæcula.

† Benedicite maria & flumina Domino: laudate & ſuperexaltate eum in ſæcula.

† Benedicite cete & omnia quæ moventur in aquis, Domino: laudate & ſuperexaltate eum in ſæcula.

† Benedicite omnes volucres cæli Domino: laudate & ſuperexaltate eum in ſæcula.

† Benedicite omnes beſtiæ & pecora Domino: laudate & ſuperexaltate eum in ſæcula.

† Benedicite filii hominum Domino: laudate & ſuperexaltate eum in ſæcula.

† Benedicat Iſrael Dominum: laudet & ſuperexaltet eum in ſæcula.

† Benedicite Sacerdotes Domini Domino: laudate & ſuperexaltate eum in ſæcula.

† Benedicite ſervi Domini Domino: laudate & ſuperexaltate eum in ſæcula.

† Bene-

Digitized by Google

Vetus

† *Benedicite ſpiritus & animæ juſtorum Domino :*
hymnum dicite & ſuperexaltate eum in ſæcula .

† *Benedicite humiles corde Domino :*
hymnum dicite & ſuperexaltate eum in ſæcula .

† *Benedicite Ananias , Azarias , Miſabel , Domino :*
hymnum dicite & ſuperexaltate eum in ſæcula .

† *Benedicimus Patrem & Filium & ſanctum Spiritum :*
hymnum dicimus & ſuperexaltamus eum in ſæcula .

FINIUNT BENEDICTIONES TRIUM PUERORUM .

Vulgata

† Benedicite ſpiritus & animæ juſtorum Domino :
laudate & ſuperexaltate eum in ſæcula .

† Benedicite ſancti & humiles corde Domino :
laudate & ſuperexaltate eum in ſæcula .

† Benedicite Anania , Azaria , Miſael Domino :
laudate & ſuperexaltate eum in ſæcula .

† Benedicimus Patrem & Filium & ſanctum Spiritum :
laudamus & ſuperexaltamus eum in ſæcula .

ORATIONES.

Sacramentarium Gelaſianū in jejunio mēſis IV.

1 DEus , cujus adorandæ potentia majeſtatis , flammæ ſævientis incendium , ſanctis tribus Pueris in ſplendorem demutatum eſt animarum , Eccleſiæ tuæ ſimilibus adeſto remediis , ut de gravioribus mundi hujus adverſitatibus , propitiatione cæleſti populus tuus ereptus exſultet . Per .

Sacramēt. Gregorianū.

2 DEus , qui tribus Pueris mitigaſti flammas ignium , concede propitius , ut nos famulos tuos non exurat flamma vitiorum . Per Dominum .

Breviar. Ambroſianū ad Matutin. Dominicæ.

3 DEus , qui tribus Pueris in camino ignis poſitis , quartus adeſſe dignatus es ; cui facillimum eſt ignium temperare naturas , & extinguere flammarum impetus ; eamdem Domine ad protegendas & liberandas animas noſtras extende virtutem . Per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum Filium tuum , qui tecum vivit & regnat una cum ſancto Spiritu in ſæcula ſæculorum .

Breviar. Ambroſianum. — *In Nativitate Domini.*

4 INſonuit , Domine , benedictio Trinitatis de camino ignis pſallentibus de nativitate tua ; & ideo petimus miſericordiam tuam , ut ſicut illos eripuiſti de camino ignis ardentis ; ita & nos eripere digneris ab incendio peccatorum . Qui vivis & regnas cum Deo Patre una cum ſancto Spiritu in ſæcula ſæculorum .

Apud Alcuinum columna 551.

5 DEus , per quem fides ignem non ſentit , & infidelitas ſine igne exuritur ; qui beatiſſimos tres Pueros fide armatos , conjectos in camino ignis , læto vultu omni ex parte inlæſos hymnum tibi canere feciſti ; obſecramus ut pari dignatione , fide & devotione nos armare , & timoris tui vigore implere digneris , ut a camino vitiorum liberati , hymnum dicere & exaltare nomen tuum in perpetuum mereamur . Per .

Brev. Mozarab. fol. 352.

6 DEus , qui miniſterio deſcendentis e cælo Angeli tui , trium puerorum flammas mirifice diſperſiſti , ut vim naturæ ſuæ in illis urens ignis amitteret ,

teret, qui tuis obtutibus placuiſſent; redde nos a concrematione vitiorum extraneos; a diaboli laqueis facito eſſe nos liberos; & tuis nos Martyribus poſt tranſitum adſocia coronandos. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter, qui es benedictus & vivis & omnia regis in ſæcula ſæculorum. ℟ *Amen*.

fol. 405. 7 ANania, Azaria & Miſael, tres illi pueri Babylonico igne probati, magnam ſpem iſtis Domine Martyribus præbuerunt, quibus exemplum præbuit eorum veneranda victoria, [ex] illis quidem ignis aufugit ne morerentur; in iſtis admiſſus eſt ut coronarentur; dum & in illis necdum tempore paſſionis apto, pœnalis ignis non potuit corpora ſacrata contingere; & in iſtis tempore accepto, quo Chriſto moriente, via paradiſi aperta conſiſteret, adplicita igni tunc corpora extingueret, quando jam beatis aperta paradiſi janua eſſet. Benedicimus ergo Deum, qui & illos liberaſti a flammis; qui & pro liberandis illis ignes ſpargis: & pro adſumendis iſtis ignes admittis: da ergo nobis utrorumque exemplis atque ſuffragiis, ut ſic liberemur a vitiorum carnalium igne; ut ignis eloquiorum tuorum concremati dulcedine, ad te mereamur pervenire in pace. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.* *De SS. Martyribus.*

Cap. XVI

CANTICUM JUDITH.

Judith ob victoriam de Nabuchdonoſor Rege Aſſyriorum obtentam, poſtquam ebrii Holofernis principis militiæ caput abſcidit Bethuliæque muro ſuſpendit, hoc canticum laudis Domino cantavit.

CANTICUM JUDITH. (Vetus)	CANTICUM JUDITH. (Vulgata)
INCIPITE DOMINO IN TYMPANIS:	[a] INCIPITE DOMINO IN TYMPANIS:
cantate & in cymbalis imponite ei pſalmum novum:	cantate Domino in cymbalis: modulamini illi pſalmum [b] novum;
exſultate & invocate nomen ejus.	exaltate & invocate nomen ejus.
† *Deus qui conteret bella; Dominus nomen eſt illi.*	† Dominus conterens bella: Dominus nomen eſt illi.
† *Qui ponit caſtra ſua in medio populi ſui,*	† Qui poſuit caſtra ſua in medio populi ſui;
ut eripiat nos de manibus perſequentium nos.	ut eriperet nos de manu omnium inimicorum noſtrorum.
	† Venit Aſſur ex montibus ab Aquilone in multitudine fortitudinis ſuæ.
Aſſyr de montibus ab Aquilone venit cum millibus exercitus ſui:	
† *cujus multitudo occupavit torrentes;*	cujus multitudo obturavit torrentes:
& equi eorum operuerunt valles.	& equi eorum cooperuerunt [c] valles.
† *dixit*	† dixit

Emanuel Sà. [a] *INCIPITE, ſcilicet cantare.* [b] *NOVUM ſcilicet pro novo inſignique beneficio.* [c] *VALLES. Græc.* colles.

† *dixit enim ſe incenſurum fines meos ;*
& juvenes meos occiſurum gladio ;
† *infantes meos adducere in prædam ;*
& virgines in captivitate .
† *Dominus autem nocuit eum :*
& tradidit eum in manus feminæ :
confundit eum .
† *non enim cecidit potens eorum a juvenibus :*
nec filii tela percuſſerunt eum :
† *nec excelſi gigantes impoſuerunt ſe illi .*
ſed Judith filia Meraris
ſpecie faciei ſuæ diſſoluit illum .
† *Exuit enim ſe veſte viduitatis ſuæ ,*
in exſultatione doloris Iſrael .
† *unxit faciem ſuam unguento :*
& conligavit cincinnos ſuos mitra .
† *accepit ſtolam novam ad decipiendum illum :*
pulchritudo ejus captivam fecit animam ejus .
† *Horruerunt Perſæ conſtantiam ejus ;*
& Medi audaciam ejus .
† *Tunc turbata ſunt omnia caſtra Aſſur ;*
& ululaverunt humiles mei :
† *& exaltaverunt ægrotantes in ſiti ,*
vocem ſuam :
& exclamaverunt , & converſa eſt aqua .
† *filii puellarum compunxerunt eum :*
& ſicut pueros fugientes occiderunt eos .
perierunt in prælio a facie Domini .
† *Hymnum dicamus Domino :*
hymnum novum cantemus Domino .
† *Adonai Domine magnus es tu :*
& præclarus in virtute tua :

† *quem*

† dixit ſe incenſurum fines meos ,
& juvenes meos occiſurum gladio ;
infantes meos dare in prædam ,
& virgines , in captivitatem .
† Dominus autem omnipotens [a] nocuit eum ;
& tradidit eum in manus feminæ ;
& [b] confodit eum .
† non enim cecidit potens eorum [c] a juvenibus :
nec filii [d] Titan percuſſerunt eum :
nec excelſi gigantes oppoſuerunt ſe illi .
ſed Judith filia Merari ,
in ſpecie faciei ſuæ [e] diſſolvit eum .
† Exuit enim ſe veſtimento viduitatis :
& induit ſe veſtimento lætitiæ ,
in [f] exſultatione filiorum Iſrael .
† unxit faciem ſuam unguento :
& colligavit cincinnos ſuos mitra .
accepit ſtolam [g] novam ad decipiendum illum .
† ſandalia ejus rapuerunt oculos ejus :
pulchritudo ejus captivam fecit animam ejus .
Amputavit pugione cervicem ejus .
† Horruerunt Perſæ conſtantiam ejus :
& Medi , audaciam ejus .
† Tunc ululaverunt caſtra Aſſyriorum , quando [h] apparuerunt humiles mei ,
areſcentes in ſiti .
† filii puellarum compunxerunt eos :
& ſicut pueros fugientes occiderunt eos .
perierunt in prælio a facie Domini Dei mei .
† Hymnum cantemus Domino :

hymnum

[a] *NOCUIT , pro , percuſſit , ſeu ultus eſt .* [b] *CONFODIT . Complut.* confudit . [c] *A JUVENIBUS , id eſt juvenum opera ſeu viribus .* [d] *TITAN. Græce ,* Titanum . [e] *DISSOLVIT , id eſt diſſipavit .* [f] *IN EXSULTATIONE , Græc.* in exaltationem . [g] *NOVAM , Græc.* lineam . [h] *APPARUERUNT , ſcilicet perſequentes ipſos .*

† *quem ſuperare nemo poteſt.*
Tibi ſerviat omnis creatura tua:
† *quia dixiſti, & facta ſunt:*
miſiſti ſpiritum tuum, & renovata ſunt:
& non eſt qui reſiſtat voci tuæ.
† *Montes a fundamento movebuntur cum aquis:*
petræ autem ſicut cera liqueſcunt a facie tua.
† *Quia minimum eſt omne ſacrificium in odorem ſuavitatis:*
† *& minimus omnis aries ad holocauſtum.*
qui autem timet Dominum, magnus erit apud illum per omnia.
† *Væ genti inſurgenti ſuper genus meum:*
Dominus autem omnipotens vindicavit in illis:
† *in die judicii vindicabit illos,*
† *dare ignem & vermes in carnes eorum:*
& urentur ut ſentiant in ſempiternum.

hymnum novum cantemus Deo noſtro.
† Adonai Domine,
magnus es tu & præclarus in virtute tua:
& quem ſuperare nemo poteſt.
† Tibi ſerviat omnis creatura tua:
quia dixiſti, & facta ſunt:
miſiſti ſpiritum tuum, [a] & creata ſunt:
& non eſt qui reſiſtat voci tuæ.
† Montes a fundamentis movebuntur cum aquis:
petræ ſicut cera liqueſcent ante faciem tuam.

† Qui autem timent te,
magni erunt apud te per omnia.
† Væ genti inſurgenti [b] ſuper genus meum:
Dominus enim omnipotens vindicabit in eis:
in die judicii viſitabit illos.
† dabit enim ignem & vermes in carnes eorum;
ut [c] urantur & ſentiant uſque in ſempiternum.

[a] *ET CREATA SUNT.* *Græc.* & ædificavit. [b] *SUPER*, *id eſt contra.* [c] *URANTUR ET SENTIANT.* *Græc.* fleant ſentientes.

* ORATIO MANASSÆ REGIS JUDA

CUM CAPTUS TENERETUR IN BABYLONE*.

DOMINE OMNIPOTENS, DEUS PATRUM NOSTRORUM, ABRAHAM ET ISAAC, ET JACOB, ET SEMINIS EORUM JUSTI: qui feciſti cælum & terram cum
omni

* *Hæc Oratio Manaſſæ non eſt in canone Divinarum Scripturarum: exſtat autem Græce in cod. Bibliorum Alexandrino in Anglia inter XIV. Odas ſive Cantica poſt Pſalmos, & in Pſalmorum codd. Græcis Vatic.* 341. & 342. *& in Horologio Græcorum in officio Apodipni ſive Completorii.*

Digitized by Google

omni ornatu eorum : qui ligaſti mare verbo præcepti tui :

qui concluſiſti abyſſum, & ſignaſti eam terribili & laudabili nomine tuo :

quem omnia pavent & tremunt a vultu virtutis tuæ.

quia importabilis eſt magnificentia gloriæ tuæ ; & inſuſtentabilis ira comminationis tuæ ſuper peccatores : immenſa vero & inveſtigabilis miſericordia promiſſionis tuæ.

quoniam tu es Dominus, altiſſimus, benignus, longanimis, & multum miſericors, & pœnitens ſuper malitias hominum.

Tu Domine ſecundum multitudinem bonitatis tuæ promiſiſti pœnitentiam & remiſſionem iis, qui peccaverunt tibi : & multitudine miſerationum tuarum decreviſti pœnitentiam peccatoribus, in ſalutem.

Tu igitur Domine Deus juſtorum, non poſuiſti pœnitentiam juſtis Abraham & Iſaac & Jacob, iis qui tibi non peccaverunt :

ſed poſuiſti pœnitentiam propter me peccatorem ; quoniam peccavi ſuper numerum arenæ maris.

Multiplicatæ ſunt iniquitates meæ Domine ; multiplicatæ ſunt iniquitates meæ : & non ſum dignus intueri & aſpicere altitudinem cæli, præ multitudine iniquitatum mearum.

incurvatus ſum multo vinculo ferreo, ut non poſſim attollere caput meum ; & non eſt reſpiratio mihi :

quia excitavi iracundiam tuam, & malum coram te feci : non feci voluntatem tuam, & mandata tua non cuſtodivi : ſtatui abominationes, & multiplicavi offenſiones.

Et nunc flecto genu cordis mei, precans a te bonitatem.

Peccavi Domine, peccavi : & iniquitates meas agnoſco.

Quare peto rogans te : remitte mihi Domine, remitte mihi : & ne ſimul perdas me cum iniquitatibus meis : neque in æternum iratus reſerves mala mihi : neque damnes me in infima terræ loca :

quia tu es Deus, Deus, inquam, pœnitentium ; & in me oſtendes omnem bonitatem tuam : quia indignum ſalvabis me ſecundum magnam miſericordiam tuam : & laudabo te ſemper omnibus diebus vitæ meæ :

quoniam te laudat omnis virtus cælorum ; & tibi eſt gloria in ſæcula ſæculorum. Amen.

ORATIONES DE ALIIS CANTICIS

USITATIS IN RITU MOZARABUM.

1 *Canticum Geneſis*, Egredere de terra tua & de cognatione tua &c. Cap. XII.

TE Domine inſpirante atque vocante, terrenum converſationis deſerentes abjiciamus, ut ſpretis carnalibus vitiis, mundaniſque affectibus ac voluptatibus abdicatis, ad promiſſa cæleſtia feſtinemus, & politicam hæreditatem a te ſupernæ patriæ capiamus. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus &c. Brev. Mozarab. fol. 84.

Cap. XXVII. 2 *Canticum Geneſis*. Ecce odor filii mei, ſicut odor agri pleni. *uſque*. Et incurventur ante te filii matris tuæ. *tum ſubditur ex cap.* XXVIII. 3. Deus autem omnipotens. *uſque*. Ut poſſideas terram peregrinationis tuæ.

fol. 94. TUam Deus omnipotens clementiam deprecamur, ut membris Chriſti tui Domini noſtri dono tui muneris copulati, ejuſque bonus odor effecti, tuis benedictionibus ditemur ut filii, in ejus ſemper maneamus regno a Domino ſubjugati. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*

Cap. XXXII. 9. 3 *Canticum Geneſis*. Deus patris mei Abraham. *uſque*. Quæ præ multitudine numerari non poteſt.

fol. 241. DOmus tuæ dignitas ac ſublimitas tua nobis gratia revelante pateſcat, quatenus eam vere ut cæli portam elevatam ſurſum, humili intuitu contemplantes, cum omni reverentia veneremur; ac votorum meorum in ea tibi ex donis tuis munera offeramus. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus *&c.*

Cap. XLIX. 4 *Canticum Geneſis*. Vocavit Jacob filios ſuos, & ait eis: Congregamini ut annunciem quæ ventura ſunt vobis. *uſque*. Beniamin lupus rapax, mane comedet prædam, & nocte dividet ſpolia.

fol. 29. TE Chriſte Domine catulum leonis domui Juda affuiſſe cognovimus; quem totis præcordiis poſtulamus, ut qui apparuiſti in carne de manu fortis capiens prædam, ad judicium veniens, miſericordiam præroges fidelibus repromiſſam. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*

fol. 112. APpareat, quæſumus, Domine mentibus noſtris agnitio tuæ divinitatis, quæ benedictionis habere gratiam præbeat nobis, ut proficiamus & creſcamus jugiter in bonis, multiplicibus incrementis. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*

Cap. XXIV. 5. 5 *Canticum Numerorum*. De Aran adduxit me Balac rex Moabitarum de montibus Orientis. *uſque*. Fiant noviſſima mea horum ſimilia. *mox ſequitur*. Sta Balac & auſculta: audi fili Sephor. *uſque*. Non accubabit donec doveret prædam & occiſorum ſanguinem.

fol. 43. TU es Domine Stella veritatis oriens ex Jacob, homoque conſurgens ex Iſrael, & novo ſidere oſtenderis Deus; & præſepio poſitus, Deus & homo, unus crederis Chriſtus: propter magnam ergo miſericordiam tuam, viſionis tuæ horum proroga gratiam, ut appareat in nos lucis tuæ radiabile ſignum, quod expellat omnes tenebras vitiorum, & qui viſionis tuæ deſiderio anhelamus, viſionis tuæ præmio conſolemur. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*

Cap. IX. 6 *Canticum Deuteronomii*. Domine Domine rex deorum cælorum ne diſperdas populum tuum. *uſque*. Et in brachio tuo extento.

fol. 102. 238. UNiverſæ carnis ſpiritus fortiſſime ac miſericors Deus, propitiare quæſumus univerſitati Eccleſiæ tuæ, & dimitte peccata omnium; aufer, quæſumus, a nobis iniquitates & ſcelera noſtra, tuæque nos benedictionis & pacis infuſione locupleta. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.*

Cap. XXXIII. 7 *Canticum Deuteronomii*. Dominus de Sina venit, & de Seir ortus eſt nobis. *uſque*. Negabunt te inimici tui, & tu eorum colla calcabis.

VE-

Digitized by Google

VEniſſe te Dominum cum Sanctorum millibus [&] venturum Propheta- fol. 112.
rum vaticiniis audientes, expoſcimus, ut qui te ad redemptionem mundi veniſſe jam credimus, venturum quoque ad judicium purgatis cordibus præſtolemur: ut quia in manu tua Sanctorum multitudo conſiſtit; in remedio pietatis tuæ reditus a te peccantium cumuletur: qualiter adpropinquantes pedibus tuis, ſatiemur ſemper doctrina intimæ viſionis. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

8 *Canticum Paralipomenon*. Benedictus es Domine Deus Iſrael patris Lib. I. XXIX. 10.
noſtri ab æterno in æternum. *uſque*. Et ſemper in venerationem tui mens iſta permaneat.

TE ampliſſimæ largitatis Dominum deprecamur, ut donorum cæleſtium fol. 116.
copiam de manu tua accipiamus; quam tibi ob conſtituendam domum tuam in noſtris cordibus præparemus; tibique votis ſimplicibus, quæ tua ſunt offeramus; ac nomen tuum inclitum multimoda confeſſione laudemus. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

9 *Canticum Job*. Pereat dies in qua natus ſum. *uſque*. Nonne quievi? Cap. III.
& venit ſuper me indignatio.

QUamdiu ſumus Domine in hujus vitæ exſilio nec aut maliciæ nequitia vi- fol. 116.
geat; nec noſtræ virtutis robur enervet; aut præcipitatæ iræ turbulenta commotio tranquillitatem noſtræ mentis obſcuret; aut candorem munditiæ carnalium voluptatum delectatio cœnoſa commaculet: ſed futuri judicii præſtolatio ab omnibus inquinamentis ac ſordibus nos emundet. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

10 *Canticum Job*. Verba mea dolore ſunt plena, quia ſagittæ Domini in Cap. VI. 1.
me ſunt. *uſque*. Et neceſſarii quoque mei receſſerunt a me.

QUis det ut veniat petitio Eccleſiæ tuæ Chriſte, niſi tu qui optimus libera- fol. 181.
tor es? ut qui pro ea egenus & pauper effectus es, donis cæleſtibus eam in futuro munifices. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

11 *Canticum Job*. Nunc ecce oppreſſit me dolor meus. *uſque*. Conſcius Cap. XVI. 8.
meus in excelſis.

JEſu Domine qui dolorem Eccleſiæ tuæ, quod ad nihilum redacta ſunt oſſa fol. 171.
ejus, pius gubernator intelligis; dum alios extra eam tentationum fœditas necat; concede nobis, ut quia tu ſolus pro nobis tentatus es, paſſus es, tu nos a tentationibus & a paſſionibus noſtris ſolus ipſe eripias; quo teſtimonium noſtrum intra tuam Eccleſiam ita ſit utile, ut mereamur tibi ſine fine placere. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

12 *Canticum Job*. Ecce clamo vim patiens, & nemo audit. *uſque*. Re- Cap. XIX. 7.
poſita eſt hæc ſpes mea in ſinu meo; & hæreditas mea in Deo meo.

CRedimus Domine in carne iſta qua tegimur, te videre, & oculis noſtris fol. 182.
te conſpicere in gloria, qua judicaturus es ſæculum; fac ergo nos oculos interiores habere apertos, ut cognoſcamus te in gloria ſempiterna. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

Digitized by Google

Cap. XV. 15. 13 *Canticum Jeremiæ*. Tu ſcis Domine; recordare mei. *uſque*. Et redimam te de manu fortium.

fol. 155. RECordare noſtri Domine, & tuere nos ab his qui perſequuntur nos, qui pro nobis ſuſtinuiſti opprobrium crucis, ut in quo tu [paſſus es] pro nobis, in eo nos & hic & in æternum gratulemur felices. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus &c.

Cap. XVII. 14. 14 *Canticum Jeremiæ*. Sana me Domine, & ſanabor. *uſque*. Et duplici contritione contere eos.

fol. 157. COnfundantur omnes Domine qui perſequuntur in nos ſanctum nomen tuum, & non confundamur nos, qui veneramur & credimus & paſſionis tuæ injuriam, & reſurrectionis tuæ potentiam: prævaleat ergo virtus gloriæ tuæ, quæ & perſequentes a pravitate deterreat, & credentes in æternum tibi lætabundos conjungat. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

fol. 164. ADeſto nobis Domine quaſi bellator fortis, ut te in nobis pugnante omnis vigor nos impugnantis adverſæ corruat fortitudinis; & in ſopore ſuæ confeſſionis noſtris labentibus inimicis, ereptos nos ſibi vendicet tuæ vi * potentiæ majeſtatis. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

fol. 180. SAna nos Domine, & ſanabimur; confundantur omnes qui perſequuntur in nos nomen ſanctum tuum, & non confundamur nos, qui veneramur & credimus paſſionis tuæ potentiam, prævaleat ergo virtus gloriæ tuæ, ut credentes in æternum tibi lætabundos conjungat. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

Cap. XX. 7. 15 *Canticum Jeremiæ*. Seduxiſti me Domine, & ſeductus ſum. *uſque*. Tibi enim revelavi cauſam meam.

fol. 167. DEus cujus animam, leonum voracitas nequivit abſumere, in eo quod juſtitia in te inventa, eorum videbatur rabiem effugare, * eunte Angelo tuo, qui os Leonis illius, qui per mundum rugiens currit, quærens quem devoret, concludat; atque animas noſtras ejus perſuaſione atque dominatu dirigat. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

fol. 184. FAC nos Domine Deus noſter, ut nec in deriſu inimicorum noſtrorum, nec ſubſannatione adverſantium nos fatigemur; ſed tu qui es defenſio noſtra, a contradictione improborum nos libera. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

fol. 212. REdemptor humani generis Domine Deus bellator & fortis, qui torcular in quo calcator es, conculcare dignoſceris, dum & a morte ſurgis, & eos qui te perſecuti ſunt, corruentes, infirmantes oſtendis; præbe nobis in tuis paſſionibus & hilariter amareſcere, & opulentius conlætari; ut dum infideles perfidia cruciat, fideles converſio ab iniquitate abſolvat. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

fol. 215. DEus probator juſte, qui revelatam tibi cauſam Filii tui, paſſionis utique ſuæ injuriam, in infidelibus puniturus agnoſcis; videamus quæſumus ultionem de inimicis ejus, ita ut aut reſipiſcentes ab infidelitate, ipſi ſe pœnitendo ulciſcantur; aut perdurantes in perfidia, per ejus puniantur juſtitiam, cujus contemnunt miſericordiam manifeſtam. ℟. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c.

Can-

Digitized by Google

16 *Canticum Eccleſiaſtici*. Confitebor tibi Domine rex. *uſque*. Dabit vobis mercedem veſtram in tempore ſuo. Cap. LI.

De S. Anna. DOmine Jeſu Chriſte laudabilis nimis & magne, te implorantes exquirimus, te quærentes expoſcimus interventu glorioſæ beatæ Annæ matris Mariæ Virginis genitricis tuæ; ſac nobiſcum miſericordiam propter nomen tuum; & in quibus a te peccando receſſimus, confeſſione humili maneamus; & pietate qua redemiſti captivos, & miſericordia [qua] adjuvaſti oppreſſos, ipſa nunc quæ geſſimus dilue, atque in parte dexteræ tuæ, quos redemiſti ſtatue. ℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.* fol. 187.

De S. Maria Magdalena. INeffabilis bonitatis auctor & Domine, qui beatiſſimæ Mariæ Magdalenæ linguam imples confeſſione, & cordis remuneras charitatem, dona nobis ejus meritis, ut tuum confitentes nomen in terris, pacem habeamus in diebus noſtris. ℞. *Amen*. Per miſericordiam tuam Deus noſter *&c.* fol. 184.

* Ex Breviar. Ambroſ. an. 1539. & 1557. ubi poſt Cantica Ponitur pro Matutino quotidie.

* LAUS ANGELORUM.

[SIVE HYMNUS MATUTINUS.]

GLoria in excelſis Deo: & in terra pax, hominibus bonæ voluntatis.

Laudamus te, hymnum dicimus tibi, benedicimus te, adoramus te, glorificamus te, gratias agimus tibi, propter magnam gloriam tuam,

Domine Deus Rex cæleſtis, Deus Pater omnipotens, Jeſu Chriſte, Sancte Spiritus.

Domine Deus Filius Patris.

Agnus Dei qui tollis peccata mundi, ſuſcipe deprecationem noſtram.

Qui ſedes ad dexteram Patris, miſerere nobis: miſerere nobis: ſubveni nobis: dirige nos: conſerva nos: munda nos: pacifica nos: libera nos ab inimicis, a tentationibus, ab hæreticis, ab Arrianis, a ſchiſmaticis, a barbaris. Arriani.

Quia tu ſolus ſanctus, tu ſolus Dominus, tu ſolus altiſſimus,

Jeſu Chriſte, in gloria Dei Patris, cum ſancto Spiritu, in ſæcula ſæculorum. Amen.

Per ſingulos dies benedicimus te: laudamus nomen tuum in æternum & in ſæculum ſæculi.

Dignare Domine die iſto ſine peccatis nos cuſtodire: benedictus es Domine, doce me juſtificationes tuas.

Vide humilitatem meam & laborem meum: & dimitte omnia peccata mea.

Eructabunt labia mea hymnum, hymnum Deo noſtro.

Vivet anima mea & laudabit te: & judicia tua adjuvabunt me.

Erravi

Exſtat huic aſſimilis hymnus Matutinus in libro VII. Conſtit. Apoſtolicarum cap. 48. *& in cod. Bibliorum vetuſtiſſimo Alexandrino, & paſſim in libris divinorum officiorum Græci ritus: qui hymnus ut in Matutino Officio diceretur. præſcripſerunt S. Athanaſius vel alius quiſpiam antiquus Pater lib.* de Virginitate, *& S. Aurelianus Epiſc. Arelatenſis in Regula ad Virgines.*

Digitized by Google

Erravi ſicut ovis quæ perierat : require ſervum tuum, quia mandata tua non ſum oblitus.

Cito anticipet nos miſericordia tua Domine, quia pauperes facti ſumus nimis : adjuva nos Deus ſalutaris noſter.

Benedictus es Domine Deus patrum noſtrorum, & laudabilis & glorioſus in ſæcula ſæculorum. Amen.

SEQUITUR.

Gloria & honor Deo Patri & Filio & Spiritui ſancto : ſicut erat in principio nunc & ſemper & per omnia ſæcula ſæculorum. Amen.

ORATIO.

Sacram. Gallicanum Mabilionii pag. 282.

DEus, cui merito & in excelſis & in terra [ab] utriuſque loci incolis gloria decantatur; qui pacem tuam, non in malevolis, ſed in hominibus bonæ voluntatis eſſe teſtaris; te orantes laudamus, tibique agentes gratias, ſupplicamus : ut qui in te ſuſcipiens mundi peccata, purgata deleſti; ſuſcipias ex dono tuo tibi placita; & amputes prava deſideria noſtra : ſimulque præſta, ut præſentem diem te protegente ſine peccato tranſigere mereamur. [Qui vivis & regnas cum Deo Patre.]

Matth. V.

BEATITUDINES.

In Pſalterio Græco vetuſtiſſimo majoribus litteris ſcripto Bibl. Vatic. n. 34 . Cantica & Hymnū Matutinum hæ Beatitudines immediate ſequuntur.

BEati pauperes ſpiritu : quoniam ipſorum eſt regnum cælorum.

Beati mites : quoniam ipſi poſſidebunt terram.

Beati qui lugent : quoniam ipſi conſolabuntur.

Beati qui eſuriunt & ſitiunt juſtitiam : quoniam ipſi ſaturabuntur.

Beati miſericordes : quoniam ipſi miſericordiam conſequentur.

Beati mundo corde : quoniam ipſi Deum videbunt.

Beati pacifici : quoniam filii Dei vocabuntur.

Beati qui perſecutionem patiuntur propter juſtitiam : quoniam ipſorum eſt regnum cælorum.

Beati eſtis cum maledixerint vobis, & perſecuti vos fuerint; & dixerint omne malum adverſum vos mentientes, propter me :

gaudete & exſultate : quoniam merces veſtra copioſa eſt in cælis.

* HYMNUS

IN HONOREM SANCTAE TRINITATIS.

* Codd. Vatic. 5283. Ex Pſalter. Romano.

TE Deum laudamus;
te Dominum confitemur;
te æternum Patrem omnis terra veneratur.
Tibi omnes Angeli, tibi cæli & univerſæ Poteſtates,
tibi Cherubim & Seraphim inceſſabili voce proclamant :
Sanctus

* *Cod. vetuſtiſſimus Vatic. olim Reginæ Sueciæ, in quo alii genuini hymni S. Ambroſii, licet ſine illius nomine continentur* : Incipit hymnus ad Matutina dicendus die Dominico. *Cod. Vatic. 5729. Bibliorum S. Hieronymi* : Hymnus ad Matu-

Digitized by Google

Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus Deus Sabaoth.
Pleni ſunt cæli & terra majeſtatis gloriæ tuæ.
Te glorioſus Apoſtolorum chorus;
te Prophetarum laudabilis numerus;
te Martyrum candidatus laudat exercitus.
Te per orbem terrarum ſancta confitetur Eccleſia.
Patrem immenſæ majeſtatis,
venerandum tuum verum & unicum Filium,
Sanctum quoque Paraclitum Spiritum.
Tu rex gloriæ Chriſte:
tu Patris ſempiternus es filius:
tu ad liberandum * ſuſcepturus hominem, non horruiſti Virginis uterum:
tu devicto mortis aculeo, aperuiſti credentibus regna cælorum:
tu ad dexteram Dei ſedes in gloria Patris:
judex crederis eſſe venturus.
Te ergo quæſumus; famulis tuis ſubveni, quos pretioſo ſanguine redemiſti:
æterna fac cum Sanctis tuis * gloria munerari.
Salvum fac populum tuum Domine: & benedic hæreditati tuæ:
* & rege eos: & extolle illos uſque in æternum.
Per ſingulos dies benedicimus te:
& laudamus nomen tuum in æternum & in ſæculum ſæculi.
Dignare Domine, die iſto ſine peccato nos cuſtodire.
Miſerere noſtri Domine; miſerere noſtri.
Fiat, Domine, miſericordia tua ſuper nos, ſicut ſperavimus in te.
In te Domine ſperavi, non confundar in æternum.

* *Cod. Reginæ Sueciæ*, ſuſcepiſti.

* *Idem* gloria munerare. *al.* in gloria numerari.

TE decet laus,
te decet hymnus;
tibi gloria Deo
Patri & Filio
cum ſancto Spiritu
in ſæcula ſæculorum.
Amen.

Sic diſtinguitur in codice Diaconiæ S. Mariæ in via Lata, & in cod. Chiſiano ad inſcriſ. ſæculi XI.

ORATIO.

DEus, qui nos glorioſis remediis, in terris adhuc poſitos, jam cæleſtium rerum facis eſſe conſortes, tu, quæſumus, in iſta qua vivimus, nos vita guberna, ut ad illam in qua ipſe es, lucem perducas. Per.

Cod. Vat. 84. & extat in Sacrament. Gelaſiano Sabbato hebdom. 4. Quadrageſimæ.

HYM-

Matutinum diebus Dominicis. *Vatic.* 84. Hymnus SS. Ambroſii & Auguſtini. *Vatic.* 98. Hymnus ad Matutinum diebus Dominicis: quem S. Ambroſius & S. Auguſtinus condiderunt. *Palat.* 39. quem S. Auguſtinus & S. Ambroſius invicem condiderunt. *Breviar. Monaſticum Vatic.* 4928. *ſcriptum circa annum* 1166. Ym. S. Abundii. *for. leg. Ambruſii. Cod. Baſilicæ Vatic. n. xj.* Ymnum S. Siſebuti. *Cod. Palat.* 30. *in Vatic.* Hymnus ſanctorum Patrum.

* *Cod. vetuſtiſſ. Vatic. olim Reginæ Sueciæ.* Et rege illos, & extolle illos in ſæculum ſæculi. Benedictus es Domine Deus patrum noſtrorum: & laudabile & glorioſum nomen tuum in ſæcula. Dignare Domine die iſta ſine peccato nos cuſtodire. Miſerere nobis Domine, miſerere nobis. Explicit.

Sic diſtinguitur hic hymnus in codice Alexandrino.

* HYMNUS ANGELORUM.

Gloria in excelſis Deo:
& in terra pax,
hominibus bonæ voluntatis.
Laudamus te,
benedicimus te,
adoramus te,
glorificamus te,
gratias agimus tibi,
propter magnam gloriam tuam,
Domine[1] Deus Rex cæleſtis
Deus Pater omnipotens,
Domine Fili unigenite
Jeſu Chriſte.[2]
Domine Deus,
agnus Dei,
filius Patris,
qui tollis peccata mundi,
miſerere nobis.
Qui tollis peccata mundi,
ſuſcipe deprecationem noſtram.
Qui ſedes ad dexteram Patris,
miſerere nobis.
Quoniam tu ſolus ſanctus,
tu ſolus dominus,[3]
tu ſolus altiſſimus,
Jeſu Chriſte,
cum ſancto Spiritu,
in gloria Dei Patris. Amen.

Sacram. Gallicanum Mabillonii pag. 282.

ORATIO.

Deus, quem merito & Angeli in cælis, & homines in terra, debito famulatu conlaudant; cujus ſanctum nomen ſuper omne nomen exaltatum fideles exſultatione concelebrant; præſta nobis famulis tuis, effectu tibi bonorum operum propinquare; teque vita ſimul & voce laudare, tuamque miſericordiam rectis actibus impetrare; ut univerſus hic populus, qui Angelos tuos æquiparare confitendo, ſectari quoque ſtudeat imitando. [Per.]

HYMNUS SERAPHICUS.

Sanctus, Sanctus, Sanctus, Dominus Deus Sabaoth.
Pleni ſunt cæli & terra gloria tua.
Hoſanna in excelſis.
Benedictus Qui venit in nomine Domini.
Hoſanna in excelſis.

* Amalarius de ordine Antiphonarii c. 1.

*HYMNUS GLORIFICATIONIS.

Gloria Patri & Filio & Spiritui ſancto,
ſicut erat in principio & nunc & ſemper & in ſæcula ſæculorum. Amen.

HYMNUS TRISAGIUS.

Hagios ho Theos,
Sanctus Deus;
Hagios iſchyros,
Sanctus fortis;
Hagios athanatos eleiſon himas,
Sanctus immortalis miſerere nobis.

INCI-

* *Cod. Vatic. 5729. Bibliorum S. Hieronymi.* Hymnus S. Hilarii ad Miſſam. *Forte hic primus hymnum hunc Latinum fecit, primuſque ex Oriente in Occidentem invexit.*

(1) *Grab. Ed.* Domine Rex cæleſtis Deus Pater omnipotens.

(2) *Idem Grab.* Jeſu Chriſte & ſancte Spiritus.

(3) *Eadem Oxon. Edit. Grab.* tu ſolus Dominus Jeſu Chriſte, in gloria Dei Patris; Amen.

Cap. VI. INCIPIT ORATIO DOMINICA

SECUNDUM MATTHAEUM.

PAter noſter qui es in cælis, ſanctificetur nomen tuum:
adveniat regnum tuum:
fiat voluntas tua ſicut in cælo & in terra.
Panem noſtrum * quotidianum da nobis hodie.
& dimitte nobis debita noſtra; ſicut & nos dimittimus debitoribus noſtris.
& ne nos inducas in tentationem:
ſed libera nos a malo. Amen.

* ſuperſubſtantialem.

Cap. XI. SECUNDUM LUCAM.

PAter, ſanctificetur nomen tuum: adveniat regnum tuum.
Panem noſtrum quotidianum da nobis hodie.
& dimitte nobis peccata noſtra: ſiquidem & ipſi dimittimus omni debenti nobis.
& ne nos inducas in tentationem.

INCIPIT

SYMBOLUM APOSTOLORUM.

CRedo in Deum Patrem omnipotentem, creatorem cæli & terræ. Et in Jeſum Chriſtum, Filium ejus unicum, Dominum noſtrum: qui conceptus eſt de Spiritu ſancto, natus ex Maria Virgine; paſſus ſub Pontio Pilato, crucifixus, mortuus, & ſepultus; deſcendit ad inferos; tertia die reſurrexit a mortuis; aſcendit ad cælos; ſedet ad dexteram Dei Patris omnipotentis: inde venturus eſt judicare vivos & mortuos. Credo in Spiritum ſanctum. Sanctam Eccleſiam Catholicam, Sanctorum communionem, remiſſionem peccatorum, carnis reſurrectionem, vitam æternam. Amen.

SYMBOLUM APUD NICÆAM

TRECENTORUM DECEM ET OCTO PATRUM.

Ex Concil. Lateranenſis Martini Papæ ſecretario IV.

CRedimus in unum Deum Patrem omnipotentem, creatorem viſibilium & inviſibilium. Et in unum Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum, Filium Dei, natum ex Patre unigenitum, hoc eſt, ex ſubſtantia Patris, Deum ex Deo, lumen ex lumine, Deum verum ex Deo vero, natum non creatum, unius ſubſtantiæ cum Patre (quod Græci dicunt *Homouſion*:) per quem omnia facta ſunt, ſive quæ in cælo, ſive quæ in terra; qui propter nos homines & propter noſtram ſalutem deſcendit, & incarnatus eſt, homo factus eſt: paſſus eſt: & reſurrexit tertia die: aſcendit in cælos, ſedet ad dexteram Patris; iterum venturus cum gloria judicare vivos & mortuos. Et in Spiritum ſanctum. Eos autem qui dicunt: *Erat aliquando, quando non erat*: & *Priuſquam naſceretur, non erat*: & quia *ex non exſtantibus factus eſt*: aut *ex alia ſubſtantia*, vel *eſſentia* dicunt eſſe; aut *convertibilem* aut *mutabilem* Filium Dei; hos anathematizat Catholica & Apoſtolica Eccleſia.

SYMBOLUM

APUD CONSTANTINOPOLIM

Centum quinquaginta Patrum.

Ex eodē Concilio

CRedimus in unum Patrem omnipotentem, viſibilium omnium & inviſibilium factorem, & in unum Dominum Jeſum Chriſtum, Filium Dei unigenitum, natum ex Patre an-

te omnia ſæcula, Deum verum de Deo vero, natum non factum, conſubſtantialem Patri: per quem omnia facta ſunt, ſive quæ in cælo, ſive quæ in terra: qui propter nos homines & ſalutem noſtram deſcendit e cælo; & incarnatus eſt de Spiritu ſancto & Maria Virgine, & humanatus eſt: & crucifixus eſt pro nobis ſub Pontio Pilato: & paſſus eſt: ſepultus eſt: & reſurrexit tertia die: aſcendit in cælos: & ſedet ad dexteram Patris; iterum venturus cum gloria judicare vivos & mortuos: cujus regni non erit finis. Et in Spiritum ſanctum Dominum & vivificantem, ex Patre procedentem, cum Patre & Filio coadorandum & conglorificandum: qui locutus eſt per ſanctos Prophetas. In unam catholicam & Apoſtolicam Eccleſiam. Confitemur unum Baptiſma in remiſſionem peccatorum. Exſpectamus reſurrectionem mortuorum, & vitam futuri ſæculi. Amen.

SYMBOLUM
Quod ad Missarum solemnia cantatur.

CRedo in unum Deum Patrem omnipotentem, factorem cæli & terræ, viſibilium omnium & inviſibilium. Et in unum Dominum Jeſum Chriſtum, Filium Dei unigenitum, & ex Patre natum ante omnia ſæcula, Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero, genitum non factum, conſubſtantialem Patri: per quem omnia facta ſunt: qui propter nos homines & propter noſtram ſalutem deſcendit de cælis; & incarnatus eſt de Spiritu ſancto ex Maria Virgine, & homo factus eſt: crucifixus etiam pro nobis, ſub Pontio Pilato paſſus, & ſepultus eſt: & reſurrexit tertia die ſecundum Scripturas: & aſcendit in cælum; ſedet ad dexteram Patris: & iterum venturus eſt cum gloria judicare vivos & mortuos, cujus regni non erit finis. Et in Spiritum ſanctum Dominum & vivificantem; qui ex Patre Filioque procedit; qui cum Patre & Filio ſimul adoratur & conglorificatur: qui locutus eſt per Prophetas. Et unam ſanctam Catholicam & Apoſtolicam Eccleſiam. Confiteor unum Baptiſma in remiſſionem peccatorum, & exſpecto reſurrectionem mortuorum, & vitam venturi ſæculi. Amen.

Ex Pſalt. Rom. ann. 1591.

INCIPIT FIDES CATHOLICA
S. Athanasii Episcopi. *

* *Aliqui codd. addunt*, Alexandrini. *vel*, Alexandriæ. *cod. Baſilicæ Vaticanæ num xi.* Ab Athanaſio edita.

QUicumque vult ſalvus eſſe, ante omnia opus eſt ut teneat Catholicam Fidem: quam niſi quiſque integram inviolatamque ſervaverit, abſque dubio in æternum peribit.

Fides

Omiſſis nonnullorum conjecturis ac divinationibus de auctore hujus Symboli; ex longa præſcriptione multorum ſæculorum, & inſcriptionibus veterum codd. diligentius videndum, num hæc plenior explicatio Nicænæ fidei, ſit velut Hypomneſticon quoddam ſive commonitorium, ad Catholicorum inſtructionem contra varias hæreſes, & Græce & Latine primo confectum, de iis quæ de Trinitate & Incarnatione, tum voce diſputata, tum ſcripto. decreta ſunt in Concilio Alexandrino

Digitized by Google

Fides autem Catholica hæc eſt, ut unum Deum in Trinitate, & Trinitatem in unitate veneremur:

neque confundentes perſonas, neque ſubſtantiam ſeparantes.

alia eſt enim perſona Patris, alia Filii, alia Spiritus ſancti:

ſed Patris & Filii & Spiritus ſancti una eſt Divinitas, æqualis gloria, coæterna majeſtas.

Qualis Pater, talis Filius, talis Spiritus ſanctus:

increatus Pater, increatus Filius, increatus Spiritus ſanctus:

immenſus Pater, immenſus Filius, immenſus Spiritus ſanctus:

æternus Pater, æternus Filius, æternus Spiritus ſanctus:

& tamen non tres æterni, ſed unus æternus:

ſicut non tres increati, nec tres immenſi, ſed unus increatus, & unus immenſus.

Similiter omnipotens Pater, omnipotens Filius, omnipotens Spiritus ſanctus:

& tamen non tres omnipotentes, ſed unus omnipotens.

Ita Deus Pater, Deus Filius, Deus Spiritus ſanctus:

& tamen non tres Dii, ſed unus eſt Deus.

Ita Dominus Pater, Dominus Filius, Dominus Spiritus ſanctus:

& tamen non tres Domini, ſed unus eſt Dominus:

quia ſicut ſingillatim unamquamque perſonam, Deum ac Dominum confiteri Chriſtiana veritate compellimur: ita tres Deos aut tres Dominos dicere, Catholica religione prohibemur.

Pater a nullo eſt factus, nec creatus, nec genitus.

Filius a Patre ſolo eſt, non factus, nec creatus, ſed genitus.

Spiritus ſanctus a Patre & Filio, non factus, nec creatus nec genitus, ſed procedens.

Unus ergo Pater, non tres Patres: unus Filius, non tres Filii: unus Spiritus ſanctus, non tres Spiritus ſancti:

& in hac Trinitate nihil prius aut poſterius, nihil majus aut minus: ſed totæ tres perſonæ coæternæ ſibi ſunt & coæquales.

ita ut per omnia (ſicut jam ſupra dictum eſt) & unitas in Trinitate, & Trinitas in unitate veneranda ſit.

Qui vult ergo ſalvus eſſe, ita de Trinitate ſentiat.

Sed neceſſarium eſt ad æternam ſalutem, ut Incarnationem quoque Domini noſtri Jeſu Chriſti fideliter credat.

Eſt ergo Fides recta, ut credamus & confiteamur, quia Dominus noſter Jeſus Chriſtus Dei Filius, Deus & homo eſt.

Deus eſt, ex ſubſtantia Patris ante ſæcula genitus: & homo eſt, ex ſubſtantia matris in ſæculo natus:

Iiii 2 per-

xandrino ſub Juliano Auguſto, præſidente S. Athanaſio, præſentibuſque ex Latinis S. Euſebio Epiſcopo Vercellenſi, ac duobus Diaconis Luciferi Epiſc. inſulæ Sardiniæ. Certe quæ Rufinus Libro X. hiſtoriæ Eccleſ. cap. 29. & epiſtola ipſa ejuſdem Concilii apud S. Athanaſium epiſt. ad Antiochenos *ſcribunt, ſi conſiderentur attentius, verbatimque expendantur, pene totum Symbolum hocce ſummatim repræſentare videntur.*

Digitized by Google

INDEX.

In novam Editionem Præfatio.
Dominici Paſſionel Archiepiſcopi Epheſini & Cardinalis ampliſſimi ad Abbates & Viſitatores Congregationis Helveto-Benedictinæ Epiſtola præmiſſa Einſidlenſi Editioni an. MDCCXXVII.
Emerici Eſteraſi Strigonienſis Epiſc. ad Clerum Metropolitanæ Strigonienſis Epiſtola præmiſſa Editioni Viennenſi anni MDCCXXXV.
Ven. Cardinalis Thomaſii Epiſtola Nuncupatoria ad Joſephum Saenz de Aguirre S.R.E. Card.
Ven. Cardinalis Thomaſii Præfatio.
Diſtributio Pſalmorum & Canticorum in officia nocturna atque diurna, juxta antiquum pſallendi morem Eccleſiæ Romanæ. pag. I.
Hypotheſes Euſebii Pamphili in Pſalmos. pag. IV.
Canones diurni atque nocturni Pſalmorum. pag. V.
Conſideratio Pſalmorum in cauſſis diverſis ita convenienter aptantur ex Codd. Vatic. 82. & 84. V.
S. Baſilii Epiſcopi Cæſarienſis in Pſalterium Prologus. pag. VIII.
Præfatio B. Hieronymi Presbyter. ad Paulam & Euſtochium. pag. X.

SEPTEM PSALMI POENITENTIALES.

I. Psalmus VI. Domine ne in furore tuo arguas me. pag. 18. II. Pſalm. XXXI. Beati quorum remiſſæ ſunt iniquitates. pag. 108. III. Pſalm. XXXVII. Domine ne in furore tuo arguas me. 137. IV. Pſalm. L. Miſerere mei Deus ſecundum magnam miſericordiam tuam. 183. V. Pſal. CI. Domine exaudi orationem meam. 372. VI. Pſal. CXXIX. De profundis clamavi ad te Domine. 489. VII. Pſalm. CXLII. Domine exaudi orationem meam. 523.

QUINDECIM PSALMI GRADUALES.

A Pſalmo CXIX. Ad Dominum cum tribularer clamavi, & exaudivit me. 471. uſque ad Pſalmum ipſum CXXXIII. Ecce nunc benedicite Dominum omnes ſervi Domini. 498.

VIGINTI PSALMI ALLELUJATICI.

I. Pſalmus CIV. Confitemini Domino; & invocate nomen ejus. pag. 386. II. Pſal. CV. Confitemini Domino quoniam bonus. 392. III. Pſal. CVI. Confitemini Domino quoniam bonus. 400. IV. Pſalm. CX. Confitebor tibi Domine in toto corde meo. 416. V. Pſal. CXI. Beatus vir qui timet Dominum. 419. VI. Pſal. CXII. Laudate pueri Dominum. 421. VII. Pſal. CXIII. In exitu Iſrael de Ægypto. 424. VIII. Pſalm. CXIV. Dilexi quoniam exaudiet Dominus vocem orationis meæ. 428. IX. Pſalm. CXV. Credidi propter quod locutus ſum. 430. X. Pſal. CXVI. Laudate Dominum omnes gentes. 432. XI. Pſal. CXVII. Confitemini Domino quoniam bonus. 434. XII. Pſal. CXVIII. Beati immaculati in via. 438. XIII. Pſal. CXXXIV. Laudate nomen Domini. 499. XIV. Pſal. CXXXV. Confitemini Domino quoniam bonus. 503. XV. Pſalm. CXLV. Lauda anima mea Dominum. 533. XVI. Pſalm. CXLVI. Laudate Dominum quoniam bonus eſt pſalmus. 535. XVII. Pſal. CXLVII. Lauda Jeruſalem Dominum. 538. XVIII. Pſ. CXLVIII. Laudate Dominum de cælis. 540. XIX. Pſ. CXLIX. Cantate Domino canticum novum. 543. XX. Pſ. CL. Laudate Dominum in ſanctis ejus. 545.
* Pſalmus Matutinus LXII. Deus Deus meus ad te de luce vigilo. 224.
* Pſalmus Veſpertinus CXL. Domine clamavi ad te, exaudi me. 517.
☩ Pſalmus extra numerum CLI. 548.
Orationes de Pſalmis III. L. & LVI. conjunctis. 549. & 550.
Canticum Moyſi in Exodo. 552.
Canticum Moyſi in Deuteronomio. 558.
Canticum Debboræ & Barac in libro Judicum. 587.
Canticum Annæ matris S. Samuelis. 566.
Canticum Eſaiæ Prophetæ de vinea Domini. 590.
Canticum Eſaiæ Prophetæ. Confitebor tibi Domine. 568.
Item Canticum Eſaiæ Prophetæ. Ecce civitas, (ſive) Urbs fortitudinis. 592.
Aliud Canticum Eſaiæ Prophetæ. De nocte vigilat (ſive) De mane vigilabo. 591.
Oratio ſive Scriptura Ezechiæ Regis Judæ. 570.
Canticum Jonæ Prophetæ. 595.
Oratio Habacuc Prophetæ. 574.
Canticum Judith. 606.
☩ Oratio Manaſſæ Regis Juda. 608.
Oratio Hieremiæ Prophetæ. 597.
Canticum Azariæ in Daniele Propheta. 599.
Benedictiones trium puerorum. 579. item 602.
Canticum ſanctæ Mariæ matris Domini. 582.
Canticum S. Zachariæ patris S. Joannis. 583.
Canticum S. Simeonis. 585.
Orationes de aliis XVI. Canticis. 609.
Hymnus Matutinus. 613.
Beatitudines. 614.
Hymnus in honorem S. Trinitatis. Te Deum laudamus. 614.

* Conſt. Apoſtol. Lib. II. cap. 59. S. Joan. Chriſoſt. in Pſal. CXL.

Hymnus

Hymnus Angelorum . 616.
Hymnus Seraphicus . 616.
Hymnus glorificationis . 616.
Hymnus Triſagius . 616.
Oratio Dominica . 617.
Symbolum Apoſtolorum . 617.
Symbolum Nicænum . 617.
Symbolum Conſtantinopolitanum . 617.
Symbolum Miſſæ . 618.
Fides Catholica ſancti Athanaſii Epiſcopi . 618.
Oratio ex antiquis Pſalteriis . 610.

INCIPIUNT EXORDIA PSALMORUM.

A

Ad Dominum cum tribularer . Pſalmus CXIX. pagina 471.
Ad te Domine clamabo . XXVII. 91.
Ad te Domine levavi animam meam . XXIV. 82.
Ad te levavi oculos . CXXII. 476.
Afferte Domino filii . XXVIII. 96.
Attendite popule meus . LXXVII. 285.
Audite hæc omnes gentes . XLVIII. 174.

B

Beati immaculati . CXVIII. 438.
Beati omnes qui timent Dominum . CXXVII. 485.
Beati quorum remiſſæ . XXXI. 108.
Beatus qui intelligit XL. 149.
Beatus vir qui non abiit . I. 1.
Beatus vir qui timet Dominum . CXI. 419.
Benedicam Dominum . XXXIII. 116.
Benedic anima mea . primus . CII. 377.
Benedic anima mea . ſecundus . CIII. 380.
Benedictus Dominus Deus meus . CXLIII. 526.
Benedixiſti Domine . LXXXIV. 317.
Bonum eſt confiteri . XCI. 345.

C

Cæli enarrant . XVIII. 63.
Cantate Domino . primus . XCV. 357.
Cantate Domino . ſecundus . XCVII. 363.
Cantate Domino . tertius . CXLIX. 543.
Confitebimur tibi . LXXIV. 275.
Confitebor tibi . primus . IX. 28.
Confitebor tibi . ſecundus . CX. 416.
Confitebor tibi . tertius . CXXXVII. 508.
Confitemini Domino & invocate.primus.CIV.386.
Confitemini . ſecundus . CV. 392.
Confitemini . tertius . CVI. 400.
Confitemini . quartus . CXVII. 434.
Confitemini . quintus . CXXXV. 501.
Conſerva me . XV. 47.
Credidi , propter quod . CXV. 430.
Cum invocarem . IV. 11.

D

De profundis . CXXIX. 489.
Deus auribus noſtris . XLIII. 158.
Deus deorum Dominus . XLIX. 178.
Deus Deus meus ad te . LXII. 224.
Deus Deus meus , reſpice in me XXI. 71.
Deus in adjutorium . LXIX. 253.
Deus in nomine tuo . LIII. 195.
Deus judicium tuum . LXXI. 261.
Deus laudem meam . CVIII. 409.
Deus miſereatur . LXVI. 237.
Deus noſter refugium . XLV. 166.
Deus quis ſimilis erit . LXXXII. 311.
Deus repuliſti nos , & deſtruxiſti . LIX. 216.
Deus ſtetit in ſynagoga . LXXXI. 308.
Deus venerunt gentes . LXXVIII. 296.
Deus ultionum Dominus . XCIII. 351.
Dilexi quoniam exaudiet . CXIV. 428.
Diligam te Domine . XVII. 54.
Dixi , Cuſtodiam . XXXVIII. 141.
Dixit Dominus . CIX. 414.
Dixit injuſtus . XXXV. 127.
Dixit inſipiens . primus . XIII. 42.
Dixit inſipiens . ſecundus . LII. 193.
Domine clamavi . CXL. 517.
Domine Deus meus in te ſperavi . VII. 21.
Domine Deus ſalutis meæ . LXXXVII. 327.
Domine Dominus noſter . VIII. 25.
Domine exaudi orationem . primus. CI. 372.
Domine exaudi orationem. ſecundus . CXLII.523.
Domine in virtute tua . XX. 68.
Domine ne in furore . primus . VI. 18.
Domine ne in furore . ſecundus . XXXVII. 137.
Domine non eſt exaltatum . CXXX. 491.
Domine probaſti . CXXXVIII. 511.
Domine quid multiplicati . III. 7.
Domine quis habitabit . XIV. 45.
Domine refugium factus es nobis . LXXXIX. 338.
Domini eſt terra & plenitudo ejus . XXIII. 80.
Dominus illuminatio . XXVI. 89.
Dominus regit me . XXII. 78.
Dominus regnavit , decorem . XCII. 348.
Dominus regnavit , exultet . XCVI. 360.
Dominus regnavit , iraſcantur . XCVIII. 366.

Digitized by Google

E

Ecce nunc benedicite . CXXXIII. 498.
Ecce quam bonum . CXXXII. 496.
Eripe me de inimicis . LVIII. 212.
Eripe me Domine . CXXXIX. 514.
Eructavit cor meum . XLIV. 162.
Exaltabo te Deus . CXLIV. 529.
Exaltabo te Domine . XXIX. 99.
Exaudiat te Dominus . XIX. 66.
Exaudi Deus deprecationem . LX. 219.
Exaudi Deus orationem . primus . LIV. 198.
Exaudi Deus orationem . ſecundus . LXIII. 226.
Exaudi Domine juſtitiam . XVI. 50.
Exſpectans exſpectavi Dominum . XXXIX. 145.
Exſultate Deo adjutori . LXXX. 304.
Exſultate juſti in Domino . XXXII. 111.
Exſurgat Deus , & diſſipentur . LXVII. 239.

F

Fundamenta ejus in montibus . LXXXVI. 324.

I

Inclina Domine aurem tuam . LXXXV. 320.
In convertendo Dominus . CXXV. 481.
In Domino confido . X. 35.
In exitu Iſrael . CXIII. 424.
In te Domine ſperavi . primus . XXX. 102.
In te Domine ſperavi . ſecundus . LXX. 256.
Jubilate Deo . primus . LXV. 231.
Jubilate Deo . ſecundus . XCIX. 368.
Judica Domine nocentes . XXXIV. 120.
Judica me Deus & diſcerne cauſam . XLII. 155.
Judica me Domine quoniam ego . XXV. 86.

L

Lætatus ſum . CXXI. 474.
Lauda anima mea . CXLV. 533.
Lauda Jeruſalem . CXLVII. 538.
Laudate Dominum de cælis . CXLVIII. 540.
Laudate Dominum in ſanctis ejus . CL. 545.
Laudate Dominum omnes gentes . CXVI. 432.
Laudate Dominum , quoniam bonus . CXLVI. 535.
Laudate nomen Domini . CXXXIV. 499.
Laudate pueri Dominum . CXII. 421.
Levavi oculos meos . CXX. 473.

M

Magnus Dominus . XLVII. 171.
Memento Domine David . CXXXI. 493.
Miſerere mei Deus , miſerere mei . LVI. 206.
Miſerere mei Deus , quoniam conculcavit . LV. 203.
Miſerere mei Deus ſecundum magnam . L. 183.
Miſericordiam & judicium cantabo . C. 370.
Miſericordias Domini . LXXXVIII. 331.

N

Niſi Dominus ædificaverit . CXXVI. 484.
Niſi quia Dominus . CXXIII. 478.
Noli æmulari . XXXVI. 130.
Nonne Deo ſubjecta . LXI. 221.
Notus in Judæa . LXXV. 278.

O

Omnes gentes plaudite manibus . XLVI. 169.

P

Paratum cor meum . CVII. 406.

Q

Quam bonus Iſrael . LXXII. 266.
Quam dilecta tabernacula . LXXXIII. 315.
Quare fremuerunt . II. 4.
Quemadmodum deſiderat cervus . XLI. 152.
Qui confidunt in Domino . CXXIV. 480.
Quid gloriaris in malitia . LI. 190.
Qui habitat in adjutorio . XC. 342.
Qui regis Iſrael . LXXIX. 300

S

Sæpe expugnaverunt . CXXVIII. 487.
Salvum me fac Deus . LXVIII. 246.
Salvum me fac Domine . XI. 37.
Si vere utique . LVII. 209.
Super flumina Babylonis . CXXXVI. 506.

T

Te decet hymnus . LXIV. 229.

V

Venite exſultemus Domino . XCIV. 354.
Verba mea auribus . V. 14.
Voce mea ad Dominum clamavi . LXXVI. 281.
Voce mea ad Dominum . CXLI. 520.
Uſquequo Domine oblivisceris . XII. 40.
Ut quid Deus repuliſti in finem . LXXIII. 271.

EXOR-

INDEX

EXORDIA CANTICORUM.

A

Attende cælum. pag. 558.
Audite cæli. 558.

B

Benedicite omnia. 579.
Benedictus Domine. 738.
Benedictus Dominus. 583.
Benedictus es Domine. 602.
Benedictus es Domine. 599.

C

Cantemus Domino. 552.
Clamavi ad Dominum. 595.
Clamavi de tribulatione. 595.
Confirmatum eſt cor meum. 566.
Confitebor tibi Domine. 568.

D

De mane vigilabo. 593.
De nocte vigilat. 593.
Domine audivi. 574.
Domine omnipotens. 608.

E

Ecce civitas. 592.
Ego dixi in altitudine. 570.
Ego dixi in dimidio. 570.
Exſultavit cor meum. 566.

I

Incipite Domino. 606.

M

Magnificat anima mea. 582.
Memento Domine. 597.

N

Nunc dimittis. 585.

Q

Qui ſponte obtuliſtis. 587.

R

Recordare Domine. 597.

V

Vinea facta eſt dilecto. 590.
Urbs fortitudinis. 592.

EXCUDEBANT ROMAE
NICOLAUS ET MARCUS PALEARINI
AD THEATRUM POMPEII
ANNO A PARTU VIRGINIS
CIↃ. IↃ. CC. XLVIII.
MENSE PRIMO.

618798

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

3
D.28